Umberto Eco

FOUCAULT SARKACI

4. BASIM

İtalyanca aslından
çeviren
ŞADAN KARADENİZ

Umberto Eco
Foucault Sarkacı

Umberto Eco, 1932'de İtalya'nın Alessandria kentinde doğdu. 1950'lerin ortalarında İtalyan RAİ televizyonunda kültür programlarının yayın yönetmenliğini yapmaya başladı. 1971'den bu yana Bologna Üniversitesi'nde göstergebilim dersleri veriyor.

Estetik alanındaki başlıca yapıtı 1962'de yayınlanan Açık Yapıttır. Daha sonra göstergebilim alanında Bir Göstergebilim Kuramı (1976), Göstergebilim ve Dil Felsefesi (1984) ve Yorumun Sınırları (1991) adlı çalışmaları yayınlandı. Eleştiri, tarih ve iletişim konusundaki çok çeşitli yazıları birçok dile çevrildi. 1986'da yayınlanan ilk romanı Gülün Adı, görünüşte 14. yüzyılda bir İtalyan manastırındaki cinayet öyküsünü anlatmasına karşın, özünde ilahiyat, felsefe, bilim ve tarih açılarından 'gerçek'in sorgulanmasıdır. Uluslararası başarı kazanan roman, Jean-Jacques Annaud'nun çektiği aynı adla filme kaynaklık etti. İkinci romanı Foucault Sarkacı (1989), dünya çapında tasarlanmış hayali bir entrikayı konu alan, entrika ile gerçeğin iç içe geçtiği bir gerilim romanıydı. Büyük yankı uyandıran bu yapıtlarını Önceki Günün Adası ve Baudolino adlı romanları izledi.

Şadan Karadeniz, Trabzon'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Dışişleri Bakanlığı'nda, BBC Türkçe Yayınlar Bölümü'nde uzman-çevirmen olarak çalıştı. TRT'de program uzmanlığı, Türk Tarih Kurumu'nda uzman-çevirmenlik görevlerinde bulundu.

1980'lerden bu yana aralarında Katherine Mansfield'in Günce'si, Sylvia Plath'in Günceler'i, Elsa Morante'nin Endülüs Şah, Umberto Eco'nun Gülün Adı, Foucault Sarkacı, Ortaçağı Düşlemek adlı kitapları, Gabriel Garcia Marquez'in Kolera Günlerinde Aşk'ının da bulunduğu pek çok yapıtı İngilizce, İtalyanca ve İspanyolca asıllarından dilimize kazandırdı. Foucault Sarkacı çevirisiyle 1992 Doruktakiler Çeviri Ödülü'ne değer görüldü. Çevirileri dışında, Uçan Kaçan Sözcüklerin Ardında (1998), Gelgitler (1999), Ölümsüz

Adagio’lar (2001) ve Fındık Faresi ile Bilgisayar Faresi (2004) adlı kitapları yayınlandı.

‘FOUCAULT SARKACI’NIN
TÜRKÇE ÇEVİRİSİNE BİR ÖNSÖZ DENEMESİ
GIOVANNI SCOGNAMILLO

Göstergebilimci olsaydım, Umberto Eco’nun bu çok satan ve oldukça kalın ikinci romanını göstergebilimsel açıdan sunmaya ve açıklamaya çalışırdım. Bu tür bir uzmanlığım söz konusu olmadığından, sorunu başka bir açıdan ele almayı, Eco’nun bu oyununa bir gizemcilik meraklısı kimliği ile katılmayı daha uygun buldum.

Foucault Sarkacı’nı üç kez okudum; iki kez İtalyanca aslından, bir kez de, sıcağı sıcağına, Şadan Karadeniz’in tutkulu diyeceğim başarılı çevirisinden. Bu denli kapsamlı bir yapıtı, belirli aralıklarla da olsa, üç kez okumak ve her okuyuşta aynı zevki, ilgiyi duymak, aynı ‘rahatsızlığı’ tatmak, pek olağan bir durum sayılmasa gerek. Foucault Sarkacı, bilindiği ve yazıldığı gibi, sekiz yıl süren bir çalışmanın, ayrıntılı bir araştırmanın ve iki bin ciltlik bir ‘uzman’ kitaplığın ürünüdür. Tam sayısını bilemeyeceğim, ama romanın temelinde -ve Eco’nun zihinsel cambazlıklarla kurduğu bağlantılarda- bilgisayara geçmiş ya da geçmemiş sayısız klasik sayılan metnin, bir o kadar çılgın sayıklamaların, gizli belgelerin, el yazmalarının, popüler sihir kitapçıklarının ve kutsal kaynakların yattığı bir gerçektir. Gizemcilik dediğimiz bilgilerle ister ilgilenin, ister ilgilenmeyin, kitap boyunca dur durak bilmeyen bir bolluğun içinde sıralanan, kümeleşen, çatışan alıntılar, bilgiler, adlar, referanslar, bölüm başlıkları, Eco’nun konuya nasıl daldığını, onu nasıl kullanıp yorumlandığını açıkça ortaya koymaktadır.

Ancak, asıl sorun, yüzlerce sayfanın içinde ne bu tür bilgileri akıtmak, ne her bölümü Kabbala’nın bir sefirotuna bağlamak, ya da yine bölüm başlarına, uygun düşen (ya da düşmeyen) alıntılar koymaktır. Sorun, hiç kuşkusuz, başka yerdedir: sorun

Plan’dadır.

Eco'nun göstergebilimsel kuramına göre her şey her şeyle bağıntılıdır; kavramlar andırışma yoluyla birleşirler; bağıntılar özgün olmalıdır (yoksa olmamalı mı?).

Somut olarak: bir Plan kurarsınız; bu Plan başkaları tarafından gerçekleştirildiğinde Plan varmış gibidir; o anda var oluyor, var olmaya başlıyordur.

Gülün Adı'ndaki Fransisken rahibi Baskerville'li William (bir dakika: Baskerville eşittir Holmes, Holmes eşittir Doyle, Doyle eşittir otuz yıl süren bir spiritüalist arayış... Eco, bir yerde, bunu resmen atladı!) Ortaçağdan kalma enkizisyoncu bir Holmes ise, naif çömezini de Watson'a benzetmek olası ise, Sarkaç'taki yayın sorumlusu ve Plan'ın kurucusu Jacopo Belbo, Kabbala ile yatıp kalkan Musevi Diotallevi (merak ettim: İtalyancada Diotallevi 'Dio ti levi' ya da 'Dio te la levi', yani 'Tanrı seni (ortadan) kaldırsın' 'Tanrı senden alsın' anlamındadır, ya da 'Dio tale Levi', 'Levi gibi Tanrı'...), olayı anlatan, gizemcilik evrenini keşfeden Casaubon ('causa buona', 'iyi bir dava', 'iyi bir neden') Üç Silahşörler'e benzetilebilirler. Aradıkları, Kraliçenin Elmasları değil de Tapınak Şövalyeleri'nden kalma bir gizli örgüt ve bu örgütün, daha da gizli, Plan'ı.

Gülün Adı, ilkel bir tanımlama ile, bir uzman ortaçağ polis ve cinayet öyküsü ise, Foucault Sarkacı çağdaş bir serüven, casusluk, gerilim romanı olabilir 'ekzotik' mekânları (Bahia ve Voodoo), güncel olayları (öğrenci hareketleri, sokak gösterileri, sağ-sol çatışmaları, hortlayan Faşistler), flash-back'leri (İkinci Dünya Savaşı anıları, partizanlar), polis müfettişi ve okurun aklına saplanan soruları ile (Ardenti'nin bir ara ortadan kaybolması, Agliè'nin gerçek kimliği, Garamond'un örgütle ilişkisi vb.).

Bu arada da yayıncılık serüveni... Garamond Yayınevi BGKY'lerle (Basın Giderlerini Karşılayan Yazarlarla) bal gibi geçinip gidiyor, düzmece ödüller ve şişirilmiş, güdümlü 'eleştiri' yazılarıyla. Ama bununla yetinmiyor, paravan olarak kullandığı Manuzio Yayınevinin Açığa Vurulan 'Isis' dizisi ile kârlarına kârlar katıyor, ilginç araştırmalar yayınlayarak: Çingene Kentbilimi, Aztek At Yarışları, Çağdaş Sümer Edebiyatı, Sessiz Film Fonetiği gibi.

Yoksa, der, Eco, yayıncılık da bir giz, bir şaka mı?

Her neyse... En başta Tapınakçılar vardır, ancak bu da tartışılır, çünkü Kutsal Graal, Tapınakçılar'dan da eski, Druid rahipleri de öyle; batık Atlantis, Mu, Hiperbore kıtalarından ulaşan bilgi de. Her şey her şeyle bağıntılı olduğundan, Tapınakçılar Templiers Şövalyeleri yetmiyor: sorun bir Plan ise, bir Gizli Bilgi ve Bir Gizli Örgüt ise, özgün olmaya hiç çalışmaksızın, her yerden, 2000 ciltten ve bunları harmanlayan, dizen Abulafia adıyla anılan bilgisayarın disketlerinden başkaca şeyler elde etmeli, birbirine katmalı, eklemeli, çarpmalı, çıkartmalı.

Casaubon'un gizlendiği Paris'teki kâbus benzeri Musee des Arts et Metiers, sarkaç bir yana, bilimsel ve yanbilimsel gizleri benzetmeler ve çağrışımlarla diziyorsa (arabalar, veleospit'ler, motorlar, aynalar, cam eşyalar, periskoplar, ıvır zıvırlar) Eco da bu kocaman romanında, 'tongue in cheek' yaklaşımı ile, gizemcilik tarihinin, gizemli literatürün gizlerini karıştıra karıştıra diziyor ve bunu yapmakla duyduğu hınzır zevki okuruyla paylaşıyor.

Her şey her şeyle bağıntılıdır (tekrardan): Tapınakçılar, Agarttha, Yuvarlak Masa Şövalyeleri, Merlin, Lancelot, Avalon, Gül-Haç ve Hermes Trismegistes, Kara Bakireler ve Arınmış Katarlar, Eliphas Levi -ki gerçek adı Alphonse-Louis Constant idi- Roger Bacon, Shakespeare, Naziler ve Oyuk Dünya Kuramı, Hasan Sabbah ve Alamut Kalesi, Madame Irina Petrovna Blavatski, Tibet, Bilinmeyen Üstünler, Joseph Balsamo, nam-ı diğer Cagliostro Kontu, Ölümsüz Saint-Germain ya da Montferrat Markisi, Bellamare Kontu, Graf Tzarogy, Soltikoff Kontu ve hiç kuşkusuz Agliè...

Devam edebiliriz... Alesteir Crowley, Yüce Şeytan 666, Charles Fort ve Lanetliler Kitabı, Dion Fortune, Piramitler, Quelzacoatl, Dünyanın Efendisi, UFO'lar, Haçlılar ve Dervişler.

Abulafia tüm bunları hazmediyor, belleğine yerleştiriyor, Abulafia'nın yardımı ile de Belbo-Diotallevi-Casaubon üçlüsü, sayfalar boyunca tartışarak, Plan'ı oluşturmaya ve çözümlemeye çalışıyorlar. Her şey bir oyun, bir şaka, aydın işi bir düzmece, alışveriş notlarına dönüşen şifreli el yazmaları gibi. Acaba?

Belbo, bir James Bond değildir (ancak ikisinin de soyadları ‘B’ ile başlıyor, ikisinin soyadında da, ‘B’den başka bir ‘O’ harfi var, ilginç, ilginç); olsa olsa var olan ve var olmayan gizemleri çatıştıran Umberto’nun bir izdüşümüdür, Diotallevi’nin deyimi ile “Tarihle, başkalarının yazdıklarıyla şaka eden” biri. Her şey birbiriyle bir şaka ise ve her şey bağıntılıysa, Jules Verne de bunun kaçınılmaz bir parçasıdır, çünkü Robur le Conquerant eşittir R.C. ve R.C. eşittir Rosa-Crucis, Gül-Haçlar, Tapınakçılar.

Ya Casablanca’lı Rick? Hitchcock, Rene Clair’ın Uyuyan Paps’ı, Orson Welles’ın Şanghaylı Kadın’ı ve bilimkurgu filmlerindeki The Thing?

Abulafia olmasaydı bu kitap da olmazdı, deniliyor kitabın bir yerinde, çünkü bu bir bilgisayar romanıdır. Dolayısıyla Abulafia, Kabbala ve İHVH (Yahve) handiyse eşitleniyor.

Yüzlerce sayfa boyunca Eco’yu okumak, okurken sevgili Umberto’nun gizemcilik konusundaki engin bilgisini kıskanmak, sonra da Şadan Karadeniz’in çilesini, direncini ve inadını düşünmek, Karadeniz’in Türkçesinden Foucault Sarkacı’nın tadını, Eco’nun dilbilimsel cambazlıklarını, uydurukçuluğunu yeni baştan tatmak.

Ya sonuç? ‘It’s elemantray, my dear Watson”:

-Minnie Mouse, Mickey Mouse’un nişanlısıdır.

Tartışılmaz bir bilgisayar sonucu.

Ya da ‘Gülün bir adı varsa gizemin gizemi yoktur,’ der Eco. Ancak... ola ki vardır!

ÖNDEYİŞ

ŞADAN KARADENİZ

Eco'nun ilk romanı 'Gülün Adı' gibi, ikinci romanı 'Foucault Sarkacı' da, 'kılıç-pelerin romanı', 'serüven romanı', 'tarihsel roman' 'ırmak roman', 'yeni roman', 'post-modern roman', 'polisiye roman' gibi roman türlerine tam olarak girmiyor. Belki de en uygunu, onu bir 'bilim-roman', ya da sui generis bir roman olduğu için, 'Eco-roman' diye nitelendirmek. Giderek, 'gösterge bilimsel roman' diye de betimlenebilir 'Foucault Sarkacı'. Çok-katlı, çok değişik düzlemlerde okunabilecek bir roman oluşu, 'Foucault Sarkacı'na değişik açılardan yaklaşmamıza olanak veriyor. Biçim ve kurgu olarak da kendine özgü bir yapısı var romanın. On Sefirah'a denk düşen on bölüm, Kabalacı evren kuramının bir eğretilemesi. 'Foucault Sarkacı'nın teması irrasyonel düşüncenin 500 yıllık tarihinin 500 sayfalık[1] bir serüveni olarak özetlenebilir: pozitif bilimin yanı sıra, uzantıları günümüze dek süregelen gizli bilimlerin, ortaçağı da kapsayan çok uzun bir zaman birimi içinde bilim-büyü kardeşliğinin öyküsü, çok-dilli bir çağrışımlar, anıştırmalar, örneksemeler, andırışımlar, eğreltilemeler, göndermeler yelpazesi.

'Foucault Sarkacı' ritm bakımından tam anlamıyla başarılı bir yapıt. Eco, 'Gülün Adı'nın ardından yazdığı Postille (Sonrası)'de,[2] bir romanın soluğundan söz ederken, kimi romanların ceylanlar gibi, kimilerinin de balinalar ya da filler gibi soluk aldığını söyler. Eco'ya göre, uyum, soluğun uzunluğunda değil, soluk alışın düzenliliğindedir; iyi bir romancı, sürekli bir temel ritmin çerçevesi içinde, hangi noktada hızlanacağını ya da firene basacağını, bu pedala basışların dozunu nasıl ayarlayacağını bilir. "Gerçi," diyor Eco, "Müzikte de rubato'lar yapılabilir, ama gereğinden çok yapılmamalıdır. Yoksa Chopin çalmak için rubato'ları abartmanın yeterli olacağına inanan o kötü icracılar çıkar karşımıza." Romanı oluşturan on bölümün herbirinin kendi içsel ritmi, bir bölümden ötekine geçerken, romanın soluğunu, temel ritmini aksatmıyor;

tersine, onu bütünlüyor. ‘Foucault Sarkacı’na, on bölümden oluşan bir müzik yapıtı gibi baktığımızda, allegro’ları (allegro vivace, allegro molto, allegro spirituoso, allegro con brio, molto allegro con fuoco; seyrek olarak, allegro assai ya da allegro ma non troppo) andante’lerin, andante’leri (yer yer andantino grazioso, özellikle Belbo’nun çocukluk anılarını anlattığı bölümlerde andante malinconico) vivace’lerin, vivace’leri grave’lerin grave’leri scherzo’ların izlediğini; göstergebilimsel iletinin bir basso continuo, bir leitmotiv gibi derinden sürüp gittiğini görürüz. Scherzo’ların bolluğundan ötürü, ‘göstergebilimsel bir şaka’ da diyebiliriz ‘Foucault Sarkacı’na.

Okuyucunun bir içreklik-gizemcilik-simya-kabala labirentinde yitip gitmemesi için elimde Ariadne’nin yumağı olmadığına göre- kitaba -çeşitli kaynaklardan, Eco’nun Çevirmene Notlarından da yararlanarak- bir dizi Notlar’la, okuyucuya 500 sayfa boyunca, birlikte yaşayacağı çok geniş bir gizli bilimler, özellikle simya, kabala terimleriyle bir çeşit modus vivendi sağlamak için, bir de Sözlükçe ekledim. Bunlara -en azından bir bölümüne- gereksinim duymayacak okuyucuları düşünerek, dipnotlarından kaçındım.

Notlar, çoğunluğu Latince olan bazı İtalyanca-dışı dillerdeki alıntı, tümce ya da sözcüklerin karşılıklarıyla açıklamalarını kapsıyor. Kimileri Shakespeare’in yapıtlarından alıntıların çevirilerinin çevirmen tarafından yapılmış olduklarını belirtmek için, transl. trad. karşılığı olarak ÇÇ (çevirmenin çevirisi) kısaltmasını kullandım.

Sözlükçe ise, çoğunlukla, kitapta birden çok kez geçen gizli bilim, özellikle simya ve kabala terimlerinin -birden çok karşılığı olan sözcüklerin kitapta kullanıldıkları bağlamda- karşılıklarını kapsıyor. Sözcükleri ya da terimleri açıklarken, Sözlükce’de yer alan sözcük ya da terimlere başvurduğum durumlarda x işaretiyle bir çeşit çapraz gönderme yöntemi uyguladım.

Çeşitli kaynaklardan derleyerek oluşturduğum notlar için -bu kaynaklar, Kaynakça’nın kapsamına girdiğinden- ayrı ayrı kaynak belirtmedim. Yalnızca, Eco’nun ‘Islruzioni ai traduttori del Pendolo’ ile

‘Nuovi I struzioni’sini (Eco: Çevirmene Notlar); kenti notlarımı ise, (Çev.) diye belirtmekle yetindim.

Notlar ve Sözlükce’de olsun, kitabın çevirisinde olsun -dikkatli okuyucuların gözünden kaçmayacağına inandığım- olası yanlışlıklar, dil sürçmeleri için Lucretius’un sözüne sığmıyorum: “Zekâ bocalar, dil sürçer, zihin tökezler.”

Çevirinin gerçekleştirilme sürecinde başvurduğum, yardımlarını seve seve sunan uzman dostlarıma katkıları için gönülden teşekkür ederim.

Okuyucuların, bu çetin, ama keyifli okuma serüveninden nice hazlar derlemeleri umuduyla.

Gizli dernekler, gizli bilimler, özellikle simya konularında daha çok bilgi edinmek isteyecek okurlara yardımcı olmak için, kitabın sonuna, yararlanılan kaynakların bir listesini ekledim.

Bu yapıtı yalnızca sizler için, öğretinin ve bilgeliğin çocukları için yazdık. Kitabı inceleyin; birçok yerlere dağıtıp topladığımız anlama uygun olarak kavrayın onu; bir yerde gizlediğimizi bir başka yerde açığa vurduk; bilgeliğinizle anlayabilesiniz diye.

(Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim, De ucculta philosophia, 3, 65)

Batıl inanç uğursuzluk, getirir.

(Raymond Samullyan, İ.Ö. 5000, 1.3.8)

1

KETER

1

Sarkaç'ı o zaman gördüm.

Küre, koro yerinin tonozuna tutturulmuş uzun bir telin ucunda, devingen, eşzamanlı bir görkemle geniş salınımlar çiziyordu.

Dönümü, telin uzunluğunun karekökü ile yeryüzü zihinleri için usdışı da olsa, tanrısal usla, tüm olası dairelerin çemberleriyle çaplarını zorunlu olarak birbirine bağlayan n sayısı arasındaki ilişkinin belirlediğini biliyordum -bu dingin soluğun büyüsü içinde kim olsa sezinlerdi bunu- böylece, kürenin bir kutuptan ötekine salınma süresi, zamandan bağımsız ölçüler arasında gizemli bir el-birliğinin sonucudur: asılma noktasının birliği, soyut bir boyutun ikiliği, n sayısının üçlü niteliği, kökün gizli dörtgeni, dairenin kusursuzluğu arasında.

Asılma noktasının düşeyi üzerinde, tabanda, çekimi kürenin içinde gizli bir silindire ileten manyetik bir düzenin, devinimin sürekliliğini sağladığını da biliyordum: maddenin direncine karşı koyan, ama Sarkaç Yasasına ters düşmeyen, tersine, bu yasanın kendini ortaya koymasına izin veren bir düzen; çünkü, boşlukta, genleşmeyen, ağırlıktan yoksun bir telin ucuna asılı, havanın direnciyle karşılaşmayacak, asılma noktasıyla da sürtüşmeyecek, ağırlığı olan herhangi bir maddi nokta sonsuza dek düzenli olarak salınırdı.

Bakır küre, üstüne vitraylı pencerelerden giren son güneş ışınları düştüğünden, çevreye yanar döner soluk yansımalar yayıyordu. Kürenin ucu, eskiden olduğu gibi, koro yerinin döşemesi üstüne yayılmış nemli bir kum tabakasına teğet geçseydi, her salınımda yerde hafif bir iz bırakacak, bu iz de her an belli belirsiz yön değiştireceğinden, bir yarık, bir oluk biçiminde gittikçe genişleyecek, bir yıldızbakışını tasarlamamıza olanak verecekti - tıpkı bir mandala taslağı, bir beş köşeli yıldızın görünmez yapısı, bir yıldız, bir gizemli gül gibi. Hayır, daha çok bir çölün enginliğinde sayısız kervanların bıraktığı izlerin masalı. Binlerce yıllık ağır göçlerin öyküsü; Atlantis'liler, Mu kıtasından çıkıp, Tasmanya'dan Grönland'a, Oğlak Burcu'ndan Yengeç Burcu'na, Prens Edward Adasından Swalbard'a

dek, belki de böyle, inatçı bir biçimde başıboş dolaşmışlardı. Kürenin ucu, çok daraltılmış bir zaman içinde, onların bir buzul çağından ötekine dek yapmış oldukları, belki de Üstat'ların ulaklarının hâlâ yapmakta oldukları şeyi yineliyor, bir kez daha anlatıyordu; belki de Zamoa ile Zemlia arasında aldığı yol boyunca, kürenin ucu, denge durumunda, Agarttha'ya, Dünyanın Merkezine teğet geçiyordu. Uzakkuzeydeki Avalon'la, Ayers Rock gizini barındıran güney çölünü tek bir düzlemin birleştirdiğini sezinliyordum.

O anda, 23 Haziran öğleden sonra saat dörtte, Sarkaç, salınım düzleminin bir ucunda hızını azaltıyordu; sonra tembelce merkeze doğru inecek, yolun yarısında hız kazanacak, yazgısını belirten güçlerin gizli dörtgenine kılıç gibi inecekti.

Saatlerin geçmesine karşı koyarak, orada uzun süre kalıp o kuş kafasına, o mızrak ucuna, o başaşağı edilmiş miğfere, astigmatik çemberinin karşıt noktalarına teğet geçerek, boşlukta kendi köşegenlerini çizerken gözlerimi dikip baksaydım, olmayacak bir yanılgının kurbanı olurdum; çünkü, Sarkaç'ın salınım düzleminin yassılmış bir elips -enleminin sinüsüyle orantılı, değişmeyen bir açısal hızla kendi çevresinde dönen bir elips- çizerek, tam bir dönüş yapıp otuz iki saatte başlangıç noktasına döneceğine inanırdım. Ucu, Süleyman'ın Tapınağı'nın kubbesine tespit edilmiş olsaydı, nasıl dönerdi acaba? Belki Şövalyeler orada da denemişlerdir. Belki de hesap, son anlam, değişmezdi. Belki de Saint-Martin-des-Champs Manastırının kilisesi gerçek Tapınak'tı. Gene de, deney yalnızca Kutup'ta kusursuz olurdu: asılma noktasının dünyanın dönüş eksininin uzantısı üstünde bulunduğu, Sarkaç'ın görünür dönümünü yirmi dört saatte gerçekleştireceği biricik yerde.

Ama bu, Yasa'dan sapma -Yasa'nın kendisi öngörüyordu bunu- yüce bir kuralın çiğnenişi, mucizeyi daha az olağanüstü kılmıyordu. Dünyanın döndüğünü biliyordum; onunla birlikte benim de, Saint-Martin-des-Champs'ın da, bütün Paris'in de. Hepimiz birlikte Sarkaç'ın altında dönüyorduk, gerçekte kendi düzleminin yönünü hiç değiştirmeyen Sarkaç'ın; çünkü orada, yukarıda asılı olduğu yerden, yukarıya, en uzak gökadalara doğru, telin düşüncedeki sonsuz uzantısı üstünde, Sabit Nokta, sonsuza dek kımıltısız duruyordu.

Dünya dönüyordu, ama telin tutturulduğu yer evrenin biricik sabit noktasıydı.

Böylece, bakışlarım yeryüzünden çok, yukarıya, mutlak kımıltısızlığın gizinin kutlandığı yere yöneliyordu. Sarkaç bana diyordu ki, her şey, yerküre, güneş dizgesi, bulutsular, kara delikler, ilk eonlardan en yapışkan maddeye dek büyük kozmik yayılmadan türeyen her şey dönerken, bir tek nokta, evreni kendi çevresinde dönmeye bırakarak, kımıltısız kalır: bir menteşe, bir cıvata, kusursuz bir kanca gibi. Ben de şimdi bu yüce yaşantıya katılıyordum; her şeyle, hepsiyle birlikte ben de dönüyordum, ama O'nu, Kımıldamayan'ı, Kaya'yı, Güvence'yi görebiliyordum: nesne olmayan, görmeyen, işitmeyen, duyularla algılanamayan, zaman ya da uzam içinde yer almayan, biçimi, ağırlığı, niceliği ya da niteliği olmayan, ruh, us, imgelem, düşünce, sayı, düzen, ölçü, öz, sonsuzluk olmayan, ne karanlık ne de aydınlık, ne yanılgı ne de gerçek olan apaydınlık sisi görebiliyordum.

Bir konuşmayla silkindim; gözlüklü bir oğlanla -ne yazık- gözlüksüz bir kız arasında, kayıtsızca bir konuşma:

“Bu, Foucault Sarkacı,” diyordu oğlan. “İlk deney, 1851'de, bir mahzende yapıldı, sonra Observatoire'da, sonra da Pantheon'un kubbesi altında; altmış yedi metre uzunluğunda bir telle yirmi sekiz kilo ağırlığında bir küre ile. 1855'ten beri de burada, küçültülmüş boyutta, şu kirişin ortasındaki delikten sarkıyor.”

“Peki, ne yapıyor, sallanıp duruyor mu öyle?”

“Dünyanın döndüğünü gösteriyor. Ama, asılma noktası sabit kalıyor...”

“Neden sabit kalıyor peki?”

“Çünkü, bir nokta... nasıl söylesem... tam merkez noktası, iyi bak, gördüğün tüm noktaların tam ortasında duran nokta, tamam işte o nokta -geometrik nokta- onu göremezsin, boyutları yoktur; boyutları olmayan bir şeyse ne sağa gidebilir, ne sola, ne aşağıya, ne de yukarıya. Demek ki, dönmez. Anlıyor musun? Noktanın boyutları yoksa, kendi çevresinde bile dönemez. Kendisi bile yoktur...”

“Ama dünya dönüyor.”

“Dünya döner, ama nokta dönmez. İster hoşlan, ister hoşlanma, böyle bu. Tamam mı?” “Bu onun bileceği iş.”

Zavallıcık. Başının üstünde kozmosun biricik sabit noktası, panta rei’nin[3] lanetinden kurtulmuş biricik şey duruyordu da, bunun, kendisinin değil, Sarkaç’ın bileceği şey olduğunu düşünüyordu. Kızla oğlan hemen uzaklaştılar oradan; oğlan, olağanüstü şeylerin olabilirliğine karşı onu körelten bir elkitabıyla eğitilmiş, kızsa, uyuşuk, sonsuzun ürpertisine karşı duyarsız, ikisi de, Bir’le, En-sof’la, Söylenemez’le karşılaşmalarının -ilk ve son karşılaşmalarının- ürkütücü yaşantısını belleklerine kaydetmeksizin. Bu kesinlik sunağının önünde nasıl diz çökmez insan?

Korku ve saygıyla bakıyordum. O anda, Jacopo Belbo’nun haklı olduğuna inandım.

Bana Sarkaç’tan söz ederken, heyecanını estetik bir coşkuya yoruyordum; ruhunda yavaş yavaş biçimlenen, oynadığı oyunu, kendisi farkına varmaksızın, adım adım gerçeğe dönüştüren o kanser. Ama, Sarkaç konusunda haklıysa, belki geri kalan her şey de gerçekti; Plan, Evrensel Gizdüzen, benim yaz gün-dönümünün eşiğinde buraya gelmem de. Jacopo Belbo deli değildi; oyunla, oyun aracılığıyla gerçeği ortaya çıkarmıştı yalnızca.

Çünkü, Numen[4] yaşantısı, insanın aklını allak bullak etmeksizin uzun zaman süremez.

O zaman bakışlarımın yönünü değiştirmeye çalıştım; yarım-daire biçiminde düzenlenmiş sütunların başlıklarından, tonozun silmeleri boyunca kilittaşına doğru yükselen eğriyi izledim; kemerin gizemini yansıtıyordu eğri; bir yokluğa dayanarak ayakta duran, sütunları, silmeleri yukarı doğru ittiklerine; kilittaşı tarafından itilen silmeleri ise, sütunları yere tespit ettiklerine inandıran yüce statik ikiyüzlülüğün gizemini. Tonoza gelince, hem her şeydi, hem de hiçbir şey; aynı zamanda hem sonuç, hem de neden. Ama tonozdan sarkan Sarkaç’a aldırmaksızın tonoza hayranlık duymanın, kaynaktan

içecek yerde, çeşmeden içip sarhoş olmaya benzediğinin ayrımına vardım.

Saint-Martin-des-Champs'ın koro yeri, Yasa'dan ötürü Sarkaç var olabildiği için vardı. Sarkaç da, koro yeri var olduğu için vardı. İnsan bir sonsuzdan başka bir sonsuza doğru kaçarak kurtulamaz, dedim kendi kendime; farklı olana rastlayabilme kuruntusuna kapılarak, özdeş olanın açıklamasından kaçamaz.

Gözlerimi tonozun kilittaşından ayıramadan adım adım geriledim; çünkü, içeri girdiğimden beri, birkaç dakika içinde yolu ezberlemiştim; iki yanımda sıralanan kocaman metal kaplumbağalar, varlıklarını göz ucuyla fark ettirecek denli görkemliydiler. Nef boyunca, giriş kapısına doğru geri geri gittim; aşınmış yelkenbeziyle metal tellerden yapılma o yıldırıcı tarih-öncesi kuşlardan, nefin tavanından gizli bir istencin sarkıttığı o kötücül yusufçuklardan ürküntüye kapıldım yeniden. Öğretici bahaneden çok daha anlamlı, anıştırmak, bilgece eğretilemeler gibi algılıyordum onları. Jura jeolojik zamanından kalma bir sürü böcekle sürüngen, Sarkaç'ın yeryüzünde izini belirttiği uzun göçlerin eğretilemesi, yoldan sapmış Arkontlar, uzun arkeopteriks gagalarıyla, işte karşımda asılı duruyorlardı: Breguet'nin, Bleriot'nun, Esnault'nun uçakları, Dufaux'nun helikopteri.

Gerçekten de, Paris'teki Conservatoire des Arts et Metiers'ye böyle girilir; bir on sekizinci yüzyıl avlusundan geçilip bir zamanlar ilk manastırın bir parçasını oluşturan, şimdiyse daha sonraki yapılar bütününün içinde yer alan eski manastır kilisesine ayak basılır. İçeri girer girmez de, göksel kubbelerin yüce evreniyle, madensel yağ yutucuların yeraltı dünyasını bir araya getiren bu giz-düzenden gözleri kamaşır insanın.

Yerde bir dizi motorlu taşıt, bisikletler, buharlı arabalar, otomobiller sıralanıyor, tavandan öncülerin uçakları sarkıyor; kimileri zamanla soyulup dökülmüş, aşınmış olsalar da, bütünlüklerini koruyorlar; hepsi bir arada, doğal ışıkla elektrik ışığı karışımı belirsiz bir ışıkta, bir pas katmanıyla, eski bir kemanın verniğiyle kaplanmış gibi görünüyorlar; kimilerinden artakalan yalnızca iskeletler, şasiler,

kopuk devim kolları, insanı anlatılmaz işkencelerle tehdit eden manivelalar. Bir şeyin devinime geçip itiraf ettirinceye dek, insanın etlerini didik didik edeceği o işkence yataklarına zincirlenmiş gibi görüyorsun kendini.

Bu dizi dizi -bir zamanlar devingen, şimdi artık devingen olmayan-ruhları paslanmış eski makinelerin -onları ziyaretçilerin saygısına sunan teknolojik bir gururun saltık belirtilerinin- ötesinde, solda Özgürlük Yontusu'nun, Bartholdi'nin başka bir dünya için tasarlamış olduğu yontunun küçültülmüş modeli, sağda ise bir Pascal yontusunun gözcülük ettiği koro yeri var. Burada, çılgın bir böcekbilimcinin karabasanı -kıskaçlar, çeneler, duyargalar, boğumlar, kanatlar, pençeler- tümü birden her an yeniden işlemeye başlayabilecek bir mekanik cesetler mezarlığı -manyetolar, tek evreli transformatörler, türbinler, değiştirgeçler, buharlı makineler, dinamolar- Sarkaç'ın salınımlarını çevreliyor. Dipte, Sarkaç'ın ötesinde, koridorda, Asur, Kaide, Kartaca putları, bir zamanlar karınları ateşten kıpkırmızı Baal'ler,[5] yürekleri çivilerle dolu Nürnberg bakireleri; bir zamanların uçak motorları, şimdi Sarkaç'ın çevresinde saygıyla eğilerek, anlatılmaz bir ayla oluşturan imgeler; Us'un ve Aydınlanma'nın çocukları, Gelenek'in ve Bilgelik'in simgesine sonsuza dek bekçilik etmeye hüküm giymiş gibi.

Gişede dokuz franklarını ödeyerek, Pazar'ları ise bedava içeri giren canları sıkılmış turistler, bu on dokuzuncu yüzyıl Üstatlarının -sakalları nikotinden sararmış, yakaları buruşuk, yağlı, siyah papyon kravattı, redingotları pis pis enfiye kokan, parmakları asitten kararmış, zihinleri akademik kıskançlıklarla buruklaşmış, birbirlerine karşılıklı olarak cher maître diyen bu gülünç hortlakların- bu nesneleri bu tonozların altına, erdemli bir sergileme isteğiyle, içeri girmek için para ödeyen burjuvalarla köktencileri eğitip eğlendirmek, büyük sanayi ve teknoloji atılımlarını kutlamak için koymuş olduklarını düşünebilirler mi? Hayır, hayır, Saint-Martin-des-Champs, önce manastır, sonra da devrim müzesi olarak tasarlanmıştı; o alabildiğine gizemli bilgi derlemesi, o uçaklar, o kendi kendine devinen makineler, o elektromanyetik iskeletler, henüz sözcüklerini yakalayamadığım bir diyalog sürdürmek için duruyorlardı orada.

Katalogun ikiyüzlülükle söylediklerine, bu güzel girişimin, Gelenek'in Üstatları tarafından, tüm sanatlarla mesleklerin bu tapınağına yığınların girebilmelerini sağlamak için tasarlanmış olduğuna inanmalı mıydım? Tasarıyı betimlemek için kullanılan sözcüklerin, Francis Bacon'ın, Neto Atlantis'te, Süleyman'ın Tapınağı'nı betimlerken kullandığı sözcüklerin aynı oldukları böylesine açıkken.

Gerçeği yalnızca biz -ben, Jacopo Belbo ve Diotallevi- sezinlemiş olabilir miyiz? O gece belki de yanıtı öğrenebilecektim. Kapanış saatinden sonra müzede kalmanın bir yolunu bulmalı, beklemeliydim.

Onlar'ın nereden içeri girebileceklerini bilmiyordum; Paris'in lağım ağı boyunca bir yolun, müzenin bir noktasını, kentin, belki de Porte-St-Denis yakınlarındaki bir noktasına bağladığından kuşkulanıyordum. Ama kesinlikle biliyordum ki, dışarı çıkacak olursam bir daha aynı yoldan içeri giremeyecektim. Öyleyse içeride bir yerde saklanmalıydım.

Bulunduğum yerin büyüsünden sıyrılmaya, nefe soğuk gözlerle bakmaya çalıştım, istediğim bir açıklama değildi şimdi; bir bilgiydi. Öteki salonlarda bekçilerin gözünden kaçabileceğim bir yer bulmanın güç olduğunu düşündüm (müzeyi kapatırken, salonlarda dolaşmak, bir yerde bir hırsızın saklanmamasına dikkat etmek onların meslekleri gereğidir), ama bir yolcu gibi gecelemek için buradan, taşıtlarla dolu bir neften daha iyi bir yer olabilir mi? Diri diri bir ölü taşıtın içinde saklanmak. Gereğinden çok oyun oynamıştık; buna da girişebilirdim pekâlâ.

Hadi, cesaret, dedim kendi kendime, artık Bilgelik'i düşünme, Bilim'den medet um.

2

Değişik, garip saatlerimiz var. Almaşık devinimli başkaları da... İçinde her çeşit el çabukluğu marifetleri, yapay görüntüler, aldatmacalar, gözbağcılıkları yansıladığımız Duyu Yanılmaları Evleri'miz de var... Süleyman'ın Evi'nin zenginlikleridir bunlar, oğlum.

(Francis Bacon, New Atlantis, ed. Rawley, Londra, 1627, s. 41-42)

Sinirlerime, imgelemime yeniden egemen olmuştum. Alayla oynamalıydım oyunu, daha birkaç gün öncesine dek oynadığım gibi, olayların içine girmeden. Bir müzedeydim; bu yüzden de alabildiğine kurnaz, ayık kafalı olmalıydım.

Başımın üstündeki uçaklara güvenle baktım: çift kanatlı bir uçağın gövdesine tırmanabilirdim, Kanal'ın üstünden uçuyormuşum, Legion d'Honneur nişanının önceden tadını çıkarıyormuşum gibi. Yerdeki otomobillerin adları sevgi dolu bir özlemle çınladı kulağımda... Hispano Suiza 1932, güzel, konuksever. Bunu bir yana bırakmalı, çünkü vezneye çok yakın, ama krem rengi tayyörlü, iplik gibi incecik boynunun çevresine uzun bir eşarp dolanmış, saç kesimi oğlansı, çan biçimi şapkalı bir bayana yol veren golf pantolonlu biri gibi ortaya çıkmış olsaydım, memuru kandırabilirdim. C 64 '31 model Citroen'in kesiti görünüyordu; öğretim açısından iyi bir model, ama gülünç bir saklanma yeri. Cugnot'nun buharlı otomobilininse sözü bile edilmez; baştan başa kazan, ya da kap, her neyse. Sağ yana baktım; duvar boyunca, kocaman art-nouveau tekerlekli velospitlerin, Bois de Boulogne'da gezinen kibar beyleri -gelişmenin şövalyeleri- çağrıştıran, tek ayakla sürülen kaydırakları andıran draisienne'lerin durduğu yana.

Velospitlerin karşısında iyi durumda arabalar, obur kaplar. '45 model Panhard Dynavia olmaz belki; iyi biçim verilmiş aerodinamiği içinde fazlasıyla saydam, dar; ama yüksek 1909 Peugeot düşünülebilir pekâlâ; bir çatı arası, bir yataklık. Bir kez içine girip deri kanepeye gömüldüm mü, kimse bir şeyden kuşkulanmazdı. Ama tırmanması güç, bekçilerden biri tam karşıda, bir sıranın üstünde,

sırtı bisikletlere dönük, oturmuş. Baldırlarını saran tozlukları, elinde kasketi, saygılıca bana kapıyı açarken, yakası kürklü paltomdan biraz hantallaşmış, basamağa çıktığımı düşündüm...

Bir an, 1873 model Obeissant, on iki yolcu alan, mekanik çekişli ilk Fransız arabası üstünde topladım dikkatimi. Peugeot bir apartman katıysa, bu bir saraydı. Ama hiç kimsenin dikkatini çekmeksizin ona yaklaşabilmek düşünülemezdi bile. Saklanacak yerler bir serginin resimleri olunca, saklanmak ne zor.

Salonu boydan boya bir kez daha geçtim: Özgürlük Yontusu, ‘eclairant le monde[6] keskin mahmuzlu bir gemi pruvası gibi tasarlanmış, hemen hemen iki metrelik bir taban üstünde yükseliyordu. Ön kısmındaki pruva lombarından doğruca bakıldığında New York Körfezi’nin ışıklı bir görüntüsünün seyredildiği bir çeşit nöbetçi kulübesi gizliyordu içinde yontu. Geceyarısı iyi bir gözlem yeri olurdu; çünkü, oraya bir çeşit transept içine konduğundan, başka koridorlara bakan Gramme’in büyük bir taş yontusuyla korunmuş, karanlıkta, solda koroya, sağda ise nefe egemen olabilirdi insan. Ama günışığında, nöbetçi kulübesinde birinin olup olmadığı çok iyi görülüyordu; üstelik bekçi, ziyaretçiler boşalttıktan sonra, vicdanını rahatlatmak için çabucak bir göz atardı oraya.

Fazla vaktim yoktu, beş buçukta kapatacaklardı. Koridora bir kez daha bakmak için acele ettim. Motorlu taşıtların hiçbiri bir sığınak olamazdı. Sağda duran, suların yuttuğu bir Lusitania’dan artakalan, kocaman yük gemisi aygıtları da olmazdı; çeşit çeşit dişli çarklarıyla, Lenoir’ın kocaman benzin motoru da. Hayır, üstelik ışığın azaldığı, gri camlardan su gibi içeri aktığı bir sırada o hayvanların arasında saklanmak, sonra elfenerimin ışığında, onları karanlığın içinde yeniden doğmuş, ağır bir yeraltı soluğuyla solur, derisi kalmamış kemikleriyle organları çatırdar, pis pis yağlı salya kokar bulma korkusu kaplıyordu gene içimi. İğrenç bulmaya başladığım bu Diesel üreme organları, dölyolları, türbinler, bir zamanlar alevler, buharlar, ıslıklar püskürtmüş -belki bu gece de püskürtecek- ya da makaslı böcekler gibi kaygısızca uğuldayacak, cırcır böcekleri gibi

çatırdayacak olan bu inorganik borular sergisinde nasıl sağ kalabilecektim, saltık soyut bir işlevselliğin bu iskeletsel gösterileri; ezme, kesme, yerini değiştirme, kırma, koparma, hızlanma, çarpışma, yutma, silindirlerle hıçkırma, uğursuz kuklalar gibi eklemlerinden ayrılma, kasnakları döndürme, frekans değiştirme, enerjileri dönüştürme, volanları çevirme yeteneği olan bu robotlar arasında? Onları, yaratılışın yanlışının bir kanıtı -işe yaramaz donanımlar, aşağı evrenin patronlarının putları- olarak kullanan Dünyanın Efendileri tarafından kışkırtılmış, karşıma çıktıklarında nasıl başa çıkacaktım onlarla?

Buradan gitmeliydim, gitmeliydim buradan, çılgınlıktı bu; Jacopo Belbo'nun aklını başından alan oyuna gelmek üzereydim; ben, kuşku insanı olan ben".

Dün müzede kalmakla iyi mi ettim, bilmiyorum. Yoksa, öykünün sonunu değil, başını bilecektim bugün. Ya da şimdi, burada, aşağıda, vadide köpekler havlarken, bu tepenin üstünde tek başıma durup bunun gerçekten son mu olduğunu, yoksa sonun gelmek üzere mi olduğunu kendi kendime sormayacaktım.

Sürdürmeye karar verdim. Kiliseden çıkıp Gramme'ın yontusunun yanından sola saptım, küçük bir dehlize girdim. Demiryolu bölümündeydim; renk renk küçük lokomotiflerle vagon modelleri, güven verici oyuncaklar gibi göründü bana; bir Toyland'ın, bir Madurodam'ın, bir Disneyland'ın oyuncakları gibi... Daha şimdiden kaygı ile güven arasında gidip gelmeye (aslında bir hastalık başlangıcı değil midir bu?) alışmıştım; kilisedeki görüntülerin beni tedirgin etmesinin nedeni, oraya, Jacopo Belbo'nun onca hilelere başvurarak çözmüş olduğum -üstelik kurmaca olduklarını bildiğim- sayfalarının büyüsüne kapılıp gelmiş olmam, dedim kendi kendime. Bir teknoloji müzesindeyim, diyordum kendi kendime; hiçbir karanlık yanı yok bunun, belki biraz donuk, ama zararsız bir ölüler ülkesi. Müzeleri bilirsin, La Joconde'un erdişi canavar, yalnızca estetikçilerin Meduza'sı- bugüne dek hiç kimseyi yuttuğu görülmemiştir. Watt'ın makinesiyse beni hiç yutmazdı; olsa olsa Ossiancı ve neo-Gotik soyluları korkutabilir o, bu yüzden de böyle içe dokunur biçimde uzlaşımcı görünüyor: baştan başa işlevsel, ama sütun başlığı, kolu,

kazanı, sütunu, tekerleği, alınlığı Korint güzelliğinde. Jacopo Belbo, uzakta da olsa, yıkımına yol açan sanrısal tuzağa beni de sürüklemeye çalışıyordu. Bir bilim adamı gibi davranmalısın, diyordum kendi kendime. Bir yanardağbilimci, Empedokles gibi yanabilir mi? Frazer, izi sürülmüş, Nemi Ormanına kaçıyor muydu? Hadi hadi, sen Sam Spade'sin, tamam mı? Yalnızca arka sokaklarda araştırma yapmalısın, mesleğin bu. Seni elde eden kadın, sonunda ölmeli, belki de senin elinle. Hoşça kal, Emily; güzeldin, ama kalpsiz bir robottun sen.

Taşıt bölümünden sonra, üst katlara çıkan büyük merdivene bakan Lavoisier bölümü geliyordu.

İki yana sıralanmış camekânların düzeni, ortadaki o bir çeşit simyasal sunak, o uygarlaştırılmış on sekizinci yüzyıl macumba ayini rastgele bir düzenlemenin sonucu değil, simgesel bir tuzaktı.

Önce, aynaların bolluğu. Ayna görünce -insanca bir şeydir bu- kendine bakmak ister insan. Oysa burada göremezsin kendini.

Kendini ararsın, aynanın sana, “Oradasın, sensin o” dediği boşlukta konumunu ararsın, uğraşır durursun, ama boşuna; çünkü Lavoisier'nin aynaları, ister içbükey olsun, ister dışbükey, yanıltırlar seni aldatırlar, düş kırıklığına uğratırlar, alaya alırlar; geri geri giderek kendini bulursun, sonra yer değiştirirsin, kendini yitirirsin. Bu optik kırılma sahnesi, seni her türlü kimlikten yoksun bırakmak, yerinden ötürü sana güvensizlik duyurmak için düzenlenmişti. Şöyle der gibi: sen Sarkaç değilsin, Sarkaç'ın yakınında bile değilsin. Yalnızca kendinden değil, seninle bir başka ayna arasında bir araya gelmiş nesnelerden de güvensizlik duyarsın. Kuşkusuz, fizik bilimi, neyin, niçin olduğunu söyleyebilir sana: nesneden yayılan ışınları toplayan bir içbükey ayna koyarsın -burada, bir bakır tencerenin üstüne konmuş bir imbik- ayna araya giren ışınları öyle yansıtır ki, nesneyi aynanın içinde açık seçik göremezsin; onu aynanın içinde değil, dışında, havada asılı kalmış, baş aşağı bir hortlak gibi görürsün. Azıcık kımıldarsan, imge usul usul gözden silinir.

Sonra ansızın kendimi gördüm, başaşağı bir başka aynada.

Dayanılmaz bir şey.

Lavoisier ne demek istiyordu, Conservatoire'ın tasarımcıları neyi anıştırıyorlardı?

Arap Ortaçağından, El Hazan'dan beri biliyoruz aynaların tüm büyülerini. Bir aynanın yüzeyini bükmenin, insanı kuruntulara salmaya yeterli olduğunu doğrulamak için Ansiklopedi'ye, Aydınlanma'ya, Devrim'e değer miydi? Her sabah tıraş olurken, içindeki sonsuz bir solaklığa yargılı imgenin, yüzüne bakması bir yana, normal bir aynanın yüzeyi de kuruntu değil midir? Sana salt bunu söylemek için bu salonu düzenleme zahmetine değer miydi? Yoksa bu, geri kalan her şeye, camekânlara, fiziğin, aydınlanmacı kimyanın doğuşunu kutluyormuş gibi görünen araçlara başka bir gözle bakmanı öğütlemek için mi söylenmişti?

Kireçleştirme deneyimlerinde kullanılan koruyucu bakır maske. Ama öyle mi, gerçekten? Gerçekten de, mumlar beyi çanın altında lağım faresi kafasını andıran o başlığı, o uzay adamı miğferini gözleri rahatsız olmasın diye mi takıyordu? Oh, how delicate doctor Lavoisier?[7] Madem ki gazların kinetik kuramını incelemek istiyordun, o küçük eolipili, ısıtılınca buhar kusarak dönen bir küre üstündeki o gagacığı onca titizlikle yeniden yapmanın nedeni nedir? İlk eolipil, Gnos'lar zamanında, konuşan yontulara, Mısır rahiplerinin öteki harikalarına yardımcı olmak için Hero tarafından yapılmamış mıydı?

Ya o, çürümeyi incelemeye yarayan, 1781'de yapılmış -Demiurgos'un kokuşmuş piçlerine güzel bir anıştırma- aygıt? Bir dölyatağından çıkıp, çatallarla desteklenmiş kürelerden geçerek, iki ampulü birbirine bağlayan, yılan gibi kıvrıla kıvrıla boşluğa açılan borular aracılığıyla bir ampulden ötekine bir öz aktaran bir dizi cam tüp... Çürüme mi? Balneum Mariae, cıvanın yüceltilmesi, mysterium conjunctionis, İksir'in üretilmesi!

Ya şarabın mayalanmasını (gene mayalanma) inceleyen makine? Atanor'dan atanor'a geçen, bir imbikten çıkıp ötekine giren bir cam kirişler dolangacı? Sonra, o gözlükler, o minicik kum saati, küçük elektroskop, mercek, bir çivi yazısı harfine benzeyen laboratuvar bıçağı, atma kollu spatula, camdan yapılmış lam, gnom büyüklüğünde bir homunculus yapmaya yarayan, üç santimlik ateş

kilinden ergitme potacığı, minicik klonlar üretmekte kullanılan küçücük dölyatağı, bir eczacının damgasını andıran, harfleri başka bir dilin harflerine çevrilemez, ince parşömene sarılmış beyaz paketçiklerle dolu akaju kutular (söylendiğine göre), madenbilimsel örnekler; gerçekte, Basilides'in Kefeni'nin parçaları, aralarında Hermes Trismegistes'in sünnet derisinin de bulunduğu kutsal kalıntılar, kısacık bir yargı gününün başlangıcını vurarak duyurmak için ince uzun döşemeci çekici, Avalon elflerinin Küçük Halkı arasında yer alacak bir özler açık artırması değneği, yağların yanmasının çözümlenmesine yarayan anlatılmaz küçüklükteki aygıt, dörtyapraklı taçyaprakları biçiminde düzenlenmiş cam yuvarlar, altın tüplerle birbirine bitiştirilmiş daha başka dört-yapraklılar, ilkin bakır bir silindire, sonra aşağıdaki dikey bir altın-cam silindire, sonra daha alçak başka tüplere bağlanmış dört-yapraklılar, uçlarında sarkacımsı uzantılar, erbezleri, bezeler, urlar, ibikler... Bu mu modern kimya? Bunun için mi yaratıcısını giyotine göndermek gerekiyordu, hiçbir şey yoktan var edilemez, var olan şey yok edilemezken? Yoksa, açıklıyormuş gibi yaptığı şey konusunda susturmak için mi öldürdüler onu, tıpkı Kabala ile niteliksel özler konusunda derin düşünmeyi sürdüren Newton gibi?

Conservatoire'ın Lavoisier salonu bir itiraftır, şifreli bir iletidir; tüm konservatuvarın bir Özeti, çağdaş usun güçlü düşüncesinin kendini beğenmişliğinin alaya alınması, başka gizemlerin fısıltısıdır. Jacopo Belbo haklıydı: Yanılan Us'tu.

Acele ediyordum, vakit daralıyordu. İşte, metre, kilo, ölçüler, güvencenin yapay güvenceleri. Piramitlerin gizinin metreyle değil, antik araçlarla ölçüldüğünde kendini açığa vurduğunu Agliè'den öğrenmiştim. İşte hesap makineleri, niceliklerin kurmaca zaferi, gerçekte, sayıların gizil niteliklerinin belirtisi, Avrupa topraklarına kaçan hahamların Notarikon'larının kökenlerine dönüş. Astronomi, saatler, robotlar; bu yeni açıklamalar arasında oyalanırsam başım belaya girer. Usçu bir Theatrum biçiminde gizli bir iletinin yüreğine giriyordum; acele etmeliydim, günbatımının eğik ışığında araç olmaktan çıkıp gerçek yüzlerine bürünen o nesneleri daha sonra, müzenin kapanmasıyla geceyarısı arasında inceleyebilirdim. Yukarı

çıkıyorum; zanaatler, enerji, elektrik salonlarından geçiyorum. Bu camekânlarda da saklanamam.

Yavaş yavaş bu art arda sıralanan nesnelerin anlamını ortaya çıkardıkça, ya da sezdikçe, onların geceyarısı gizli amaçlarını ortaya vuruşlarına tanık olmak için saklanabileceğim bir yer bulmaya vaktim olmayacağı korkusuna kapıldım. İzi sürülen -saatin, sayıların korkunç bir biçimde ilerleyişinin ardına düştüğü- biri gibi deviniyordum şimdi. Yer sonu gelmezcesine dönüyor, saat yaklaşıyordu; az sonra kovalayacaklardı beni.

Elektrikli aygıtlar galerisine geçip cam salonuna ulaştım. Hangi mantık dışı nedenle, çağdaş yeteneğin en ileri, en pahalı aygıtlarının ardından, binlerce yıl önce Finikelilerce bilinen bir sanata ayrılmış bir bölüm geliyordu? Çin porselenleriyle erdişi Lalique vazoların, seramiklerle çinilerin, Murano camlarının bir araya geldiği bir derleme salonuydu burası. Dipte, kocaman bir camekânın içinde, bir yılanla boğuşan, doğal büyüklükte, üç boyutlu bir aslan. Burada bulunmasının görünür nedeni, tümüyle cam hamurundan yapılmış olmasıydı, ama bir gizli nedeni de olmalıydı... Bu imgeyi daha önce nerede gördüğümü anımsamaya çalışıyordum. Anımsadım sonra. Demiurgos, Sophia'nın iğrenç ürünü, ilk arkont, Yaldabaot, dünyadan ve onun kökten kusurundan sorumlu bir yılanla bir aslan biçimindeydi, gözlen kıvılcımlar saçıyordu. Belki de Conservatoire, tümüyle bir imgeydi: Ogdoades'in,[8] ilk ilkenin, Sarkaç'ın doluluğundan, Pleroma'nın[9] parıltısından, eondan eona geçerek katmanlaştığı, Kötülük'ün hüküm sürdüğü kozmik alana ulaştığı o aşağılık sürecin imgesi. Öyleyse, o yılanla aslan benim erginlenme[10] yolculuğumun -ne yazık, a rebours-[11] daha şimdiden sona erdiğini, az sonra dünyayı yeniden, olması gerektiği gibi değil, olduğu gibi göreceğimi söylüyorlardı bana.

Gerçekten de, sağ köşede, bir pencerenin karşısında periskop kulübesini ayırdettim. İçine girdim: Bir kumanda tablosunu andıran cam bir levhanın karşısında buldum kendimi; üstünde kentin bir kesitini, çok bulanık bir filmin imgelerinin devindiğini görüyordum.

Sonra, imgelerin, başımın üstündeki başka bir ekrandan yansıtıldığının ayrımına vardım; üstünde imgelerin başaşağı belirdikleri bu ikinci ekran geniş açı oluşturacak biçimde yerleştirilmiş iki kutudan oluşan ilkel bir periskopun göz merceğiydi; kutulardan uzun olanı, başımın üstünden, arkamdan, tüp biçiminde kulübeden dışarı doğru uzanıyor, yukarıdaki bir cama ulaşıyor, oradan, kuşkusuz, geniş bir bakış açısı sağlayan merceklerin bir iç oyunuyla dış imgeleri yakalıyordu. Yukarı çıkarken aldığım yolu hesaplayınca, periskopun, dışarıyı, Saint-Martin'in apsidinin üst pencerelerinden bakıyormuşum gibi -Sarkaç'a ısılı bakıyormuşum, asılmış birinin son görüşü gibi- görmeme olanak verdiğini anladım. Gözbebeğimi o soluk imgeye daha iyi uydurdum; şimdi koro yerinin baktığı Vaucanson Sokağını, nefle aynı çizgi üstündeki Conte Sokağını görebiliyordum. Conte Sokağı, solda Montgolfier, sağdaysa Turbigo Sokağına açılıyordu; köşelerde iki bar, Le Week End ile la Rotonde, karşıda ise, üstünde güçlükle çözebildiğim LES CREATIONS JACSAM yazısının göze çarptığı bir yüzey. Periskop. Optik araçlar salonunda değil de, cam salonunda bulunmasının nedeni pek açık değil; dışarısının görünümünün, burada, bu yönlendirmeyle belirmesinin önemli olduğunun göstergesi; ama ne açıdan önemli?

Bu olgucu, bu Jules Verne'vari hücre niçin aslanla yılanın gizemli çağrısının yanıbaşına konmuş?

Ne olursa olsun, orada on on beş dakika daha kalma gücünü, yürekliliğini kendimde bulmuş olsaydım, belki de bekçi görmeyecekti beni.

Böylece, bana uzun mu uzun gelen bir süre denizdibinde kaldım. Geç kalanların, son bekçilerin ayak seslerini işitiyordum. Olası bir göz atıştan daha iyi kaçınmak için levhanın altına büzülmek geldi içimden; ama sonra tuttum kendimi, çünkü ayakta durursam, beni keşfedecek olurlarsa, olağanüstü görüntünün tadını çıkarmak için orada kalmış, dalgın bir ziyaretçiymişim gibi davranabilirdim.

Az sonra ışıkları söndürdüler, salon yarı-karanlığa gömüldü. Kulübe daha az karanlıktı şimdi; dünyayla son bağımı simgelediği için

gözlerimi dikip bakmayı sürdürdüğüm ekran belli belirsiz aydınlatıyordu onu.

Sakınganlık, ayakta, ayaklarım ağrırsa çömelerek, en az iki saat ayakta durmamı gerektiriyordu. Müzenin ziyaretçilere kapatılma saati, görevlilerin çıkış saatine denk düşmüyordu. Birden korkuya kapıldım: ya şimdi bütün salonları karış karış temizlemeye başlamışlarsa?

Sonra, sabahları müze geç açıldığına göre, görevlilerin akşam değil, günışığında çalışacaklarını düşündüm. Öyle olmalıydı, en azından üst salonlarda; çünkü artık hiç ayak sesi işitmiyordum. Yalnızca uzak sesler, kuru bir gürültü, belki de kapanmakta olan kapıların gürültüsü. Hiç kımıldamadan durmalıydım. Saat onla on bir arasında kiliseye dönmek için bol bol vakit bulacaktım; belki de daha sonra, çünkü Üstatlar ancak geceyarısına doğru gelirlerdi.

O anda, la Rotonde'dan bir grup genç çıkıyordu. Bir genç kız Conte Sokağından geçip Montgolfier Sokağına saptı. Pek işlek bir bölge değildi burası; arkamdaki yavan dünyaya bakarak saatlerce dayanabilecek miydim? Ama madem ki periskop buraya konmuştu, bana gizli iletiler göndermesi gerekmez miydi? Çişimin geldiğini duyumsuyordum; bunu düşünmemeliydim, sinirdendi.

Bir periskopun içine, üstelik tekbaşına, saklanmışsanız neler neler gelir aklınıza. Bir gemi ambarına saklanıp uzaklara giden biri de böyle duyumsardı herhalde. Son hedef, ışıklı New York görünümüyle Özgürlük Yontusu olurdu. Uyku bastırabilirdi, belki de iyi olurdu bu. Hayır, o zaman iş işten geçtikten sonra uyanabilirdim...

En korkulacak şey yürek darlığı olurdu: bir an sonra bağıracağınızı sanabilirdiniz.

Periskop batırılmış, dipte devinimsiz kalmıştı; belki daha şimdiden kocaman kara derin deniz balıkları çevrenizde yüzüyorlardı, ama onları görmüyorsunuz, havasız kaldığınızı biliyorsunuz yalnızca...

Üst üste birkaç kez soluk aldım. Dikkat yoğunlaştırma. Böyle bir zamanda bana ihanet etmeyecek biricik şey alışveriş listesi. Olguları yeniden gözden geçirmek, onları sıraya koymak, nedenlerini

sonuçlarını ortaya çıkarmak. Buraya bunun için geldim, bir de öteki nedenden ötürü...

Anılar üstüme üstüme geldiler; açık seçik, belirgin, düzenli. Çılgınca geçen son üç günün anıları, sonra kırk yıl öncesinin anılarına karışmış son iki yılın anıları, Jacopo Belbo'nun elektronik beynine girdiğim zaman bulduğum gibi.

Yanlış yaratılışımızın düzensizliğine bir anlam vermek için anımsıyorum şimdi (o zaman anımsadığım gibi). Tıpkı o akşam periskopun içinde yaptığım gibi, bir öykü çıkarmak için zihnimin uzak bir köşesine büzülüyorum. Sarkaç gibi. Diotallevi söylemişti, ilk sefirah Keter'di: Taç, başlangıç, ilk boşluk. Önce bir nokta yarattı O. Düşünce'ye dönüşen, tüm nesneleri tasarladığı bir nokta... Hem vardı, hem yoktu; adın içine kapatılmış, ada sığınmış, henüz bir adla çağrılmanın katıksız isteğinden, 'Kim?'den başka adı yoktu... Önce havada işaretler çizdi; en gizli derinliklerinden karanlık bir yalım fışkırdı, biçimi olmayana biçim veren renksiz bir sis gibi yayılmaya başlar başlamaz da, ortasında bir yalımlar kaynağı oluştu; taşıp aşağı sefirahları, ta Krallık'a dek aydınlattı.

Ama belki de, bu simsum'da, bu çekilişte, bu yalnızlıkta, diyordu Diotallevi, daha şimdiden tiqqun sözü, dönüş sözü vardı.

2
HOKMAH

3

In hane utilitatem elementes angeli saepe figuras, characteres, formas et voces invenerunt proposueruntque nobis mortalibus et ignotas et stupendas nullius rei iuxta consuetum linguae usum significativas, sed per rationis nostrae summam admirationem in assiduam intelligibilium pervestigationem, deinde in illorum ipsorum venerationem et amorem induetivas.[12]

(Johannes Reuchlin, De arte cabalistica, Hagenhau, 1517,111)

İki gün önce, bir perşembe günüydü. Yatakta, kalkmaya karar vermeksizin tembel tembel yatıyordum. Bir gün önce, öğleden sonra dönmüş, yayınevine telefon etmiştim. Diotallevi hâlâ hastanedeydi; Gudrun karamsardı: durum hep aynıydı, yani hep daha kötüye gidiyordu. Onu ziyaret etme yürekliliğini bulamıyordum kendimde.

Belbo'ya gelince, büroda yoktu. Gudrun, onun, telefon edip ailesiyle ilgili nedenlerle bir yere gitmek zorunda olduğunu bildirdiğini söylemişti bana. Hangi aile? İşin tuhafı, word processor'u[13] da –'Abulafia' adını takmıştı ona- printer'la[14] götürmüş olmasıydı. Gudrun, Belbo'nun bir çalışmayı bitirmek için onu eve götürdüğünü söylemişti. Bunca zahmete ne gerek vardı? Büroda yazamaz mıydı?

Kendimi yersiz yurtsuz duyumsuyordum. Lia ile bebek, ancak gelecek hafta döneceklerdi. Dün akşam Pilade'ye uğramış, ama kimseyi bulamamıştım.

Telefon sesiyle uyandım. Belbo'ydu; sesi değişik, uzaktı.

"Nerelerdesiniz? Nereden arıyorsunuz? Yemen'de yitmiş sayıyordum sizi..."

"Şakayı bırakın, Casaubon, durum ciddi. Paris'teyim."

"Paris'te mi? Ama oraya ben gidecektim! Sonunda Conservatoire'ı ziyaret edecektim!"

“Şakayı bırakın, diyorum. Bir telefon kulübesindeyim... hayır, bir barda, uzun konuşamayabilirim...”

“Jetonunuz yoksa ödemeli arayın. Ben burada bekliyorum.”

“Sorun jeton sorunu değil. Başım belada.” Sözünü kesmeme vakit bırakmamak için hızlı hızlı konuşmaya başlamıştı. “Plan.

Plan gerçek. Lütfen bana bunun besbelli olduğunu söylemeyin. Ardıma düştüler.”

“Peki, ama kim?” Hâlâ anlamakta güçlük çekiyordum.

“Tapınakçılar, Tanrı aşkına, Casaubon, inanmayacaksınız, biliyorum, ama hepsi doğruydu. Haritanın bende olduğunu sanıyorlar, kıstırdılar beni, Paris’e gelmeye zorladılar. Cumartesi günü geceyarısı Conservatoire’a gitmemi istiyorlar, cumartesi günü -anlıyorsunuz, değil mi-? Ermiş Yuhanna...” Kopuk kopuk konuşuyordu, onu izlemiyordum. “Oraya gitmek istemiyorum, kaçıyorum, Casaubon; öldürecekler beni. De Angelis’i uyarmalısınız -hayır, De Angelis işe yaramaz- sakın polise haber vermeyin, lütfen...”

“Ne yapayım, peki?”

“Bilmiyorum, Abulafia’daki disketleri okuyun, son günlerde, her şeyi oraya kaydettim; son ay içinde olanları da. Siz yoktunuz, kime anlatacağımı bilmiyordum, üç gün üç gece durmadan yazdım... Bakın, büroya gidin, yazı masamın çekmecesinde bir zarfın içinde iki anahtar var. Büyük olan değil, köy evimin anahtarı o, küçüğü Milano’daki katımın anahtarı. Oraya gidip her şeyi okuyun, sonra siz karar verin, ya da konuşalım, Tanrım, ne yapacağımı bilemiyorum...”

“Peki, okurum. Ama size nasıl ulaşacağım?”

“Bilmiyorum, burada her gece başka bir otelde kalıyorum. Şöyle diyelim: bugün her şeyi yapın, yarın sabah evimde beni bekleyin, gene aramaya çalışacağım, arayabilirsem. Aman Allahım, şifre...”

Gürültüler işittim, Belbo’nun sesi, değişken yoğunluklarla bir yaklaşıyor, bir uzaklaşıyordu; biri zorla almacı elinden almaya çalışıyormuş gibi.

“Belbo! Ne oluyor?”

“Beni buldular, şifre...”

Ateş ediliyormuş gibi kuru bir tıkırtı. Yere düşen almaç olmalıydı bu; masalardan birine, duvara ya da telefonun altındaki o küçük rafa çarpmıştı. Bir karışıklık. Sonra, yerine asılan almacın tıkırtısı. Kuşkusuz Belbo tarafından değil.

Hemen duşa attım kendimi. Ayılmalıydım. Ne olup bittiğini anlayamıyordum. Plan gerçek miydi? Ne saçmalık, onu biz icat etmiştik. Belbo’yu kim yakalamıştı? Gül-Haçlar mı, Saint-Germain kontu mu, Okrana mı, Tapınak Şövalyeleri mi, Haşhaşinler mi? Her şey olasıydı; hiçbir şey gerçeğe benzemediğine göre. Belki de Belbo keçileri kaçırmıştı; son zamanlarda öyle gergindi ki, Lorenza Pellegrini yüzünden mi, yoksa yarattığı şeyin gittikçe daha çok büyüsüne kapıldığından mı, anlayamıyordum. Plan ortaktı; benim, onun, Diotallevi’nin; ama içimizde, kendini kaptırmış, oyunun sınırlarını çoktan aşmış görünen Belbo’ydu.

Varsayımların yararı yoktu. Yayınevine gittim, Gudrun, işleri tekbaşına yürütmek zorunda kaldığını belirten buruk gözlemlerle karşıladı beni. Çabucak büroya girdim, zarfı, anahtarları buldum, Belbo’nun katına koştum.

Havasızlık, kekre bir izmarit kokusu, ağzına dek dolu küllükler. Mutfaktaki bulaşık çukuru kirli tabaklarla, çöp tenekesi boş konserve kutularıyla tepeleme doluydu.

Çalışma odasındaki rafın üstünde üç boş viski şişesi; dördüncüsünde daha iki parmak içki vardı. Günlerce dışarı çıkmadan, nasıl rastlarsa öyle yiyen, esrikleşmiş gibi çılgınca çalışmış birinin eviydi burası.

Hepsi hepsi iki oda vardı; köşelere yığılmış kitaplarla tıkabasa dolu, kitap rafları kitapların ağırlığı altında bel vermiş. Üstünde bilgisayarın, yazıcının, disket kutularının durduğu masayı hemen gördüm. Kitaplıklardan artakalan boşluklarda birkaç resim, masanın tam karşısında, özenle çerçevelenmiş bir on yedinci yüzyıl gravürü;

geçen ay, tatile çıkmadan önce bir bira içmek için yukarı çıktığımda farkına varmadığım bir alegori.

Masanın üstünde Lorenza Pellegrini'nin küçük, biraz çocukça harflerle üstü yazılmış bir resmi. Yalnızca yüzü görünüyordu, ama gözleri, gözlerindeki bakış tedirgin etti beni. İçgüdüsel bir incelik (yoksa kıskançlık mı?) dürtüsüyle, sunuyu okumadan resmi çevirdim.

Birkaç dosya vardı. İlginç bir şey bulabilir miyim, diye baktım; yalnızca çizelgeler, yayın gideri kestirimleri. Ama bu kâğıtların arasında, basılı bir file[15] buldum; tarihine bakılırsa, Belbo'nun word processor'da ilk denemelerinden biri olmalıydı. Gerçekten de, başlığı 'Abu'ydu. Abulafia, yayınevinde arzı endam ettiğinde, Belbo'nun çocuksu denebilecek sevincini, Gudrun'un sızlanmalarını, Diotallevi'nin alaylarını anımsadım.

Abu', Belbo'nun kendisini eleştirenlere özel yanıtı, bir üniversiteli, okula yeni başlamış bir öğrenci eğlencesi olmuştu, kuşkusuz, ama makineyi kullanırken gösterdiği katışım tutkusu hakkında çok şey söylüyordu. Solgun gülümseyişiyle, bir oyuncu olamayacağını anladığı anda zeki bir seyirci olmaya karar verdiğini söylerdi hep. -Ciddi bir dürtü yoksa, yazmak bir şeye yaramaz, o zaman en iyisi, başkalarının kitaplarını yeniden yazmaktır, iyi bir editör de bunu yapar- Belbo makinede bir çeşit sanrı bulmuş, evdeki eski piyanoda, eleştirilme korkusu olmaksızın Daha Dün Annemizin üstüne çeşitlemeler yaparmışçasına parmaklarını tuşların üstünde dolaştırmaya koyulmuştu. Yaratmayı düşünmüyordu: yazmaktan alabildiğine yılgın, bunun yaratı değil, elektronik yetenek sınaması, bir çeşit beden eğitimi olduğunu biliyordu. Ama bu oyunda, onu hep taciz eden hortlaklarını unutarak, ellisinde birinin yeniyetmeliğine dönüşünün alıştırmasını yapma olanağını buluyordu. Ne olursa olsun, Belbo'nun madensel bir bellekle kurduğu diyalog, onun doğal karamsarlığını, geçmişle çetin hesaplaşmasını yumuşatmıştı: nesnel, boyun eğen, sorumsuz, transistorla donatılmış, insansal olmayan, ama Belbo'nun bir alışkanlık olmuş yaşama acısının ayrımına varmamasını sağlayacak denli insancıl bir bellekle kurduğu diyalog.

Filename:[16] *Abu*

Ah ne güzel bir kasım sonu sabahı, başlangıçta söz vardı,[17] *Ey savaşçı Akhilleus'un tanrıçası olan sen, bana kadınları, cengâverleri, aşkları anlat. Nokta, satırbaşı. Dene dene parakalö parakalö, doğru programla evirmeceler*[18] *bile yapabilirsin, Rhett Butler adında güneyli bir kahramanla Scarlett adında şımarık bir kızla ilgili bir roman yazmış, sonra da pişman olmuşsan, bir buyruk vermen yeter, Abu bütün Rhett Butler'ları prens Andre'ye, bütün Scarlett'leri Nataşa'ya, Atlanta'yı da Moskova'ya dönüştürür, böylece sen de Savaş ve Barış'ı yazmış olursun.*

Şimdi bir şey yapıyorum: bu tümceyi yazıyorum, Abu'ya 'a'ları 'akka', 'u'ları 'ulla', 'e'leri de 'enne' yapmasını buyuruyorum. Fince gibi bir şey çıkıyor ortaya.

Şimdi bir şenney yakkapıyorullam: bulla tümcenneyi yakkazı yorullam Akkabulla'yakka, 'akka'lakkarı 'akkakkakka', 'ulla'lakkarı 'ullakka', 'enne'lenneri **/** *denne 'ennennenne yakkapmakkasını bulayullarullayorullam. Fincenne gibi birşenney çıkıyor ortakkayakka.*

Ah ne keyif, ah farklılığın baş döndürücülüğü, ah benim ideal bir uykusuzluk çeken ideal okuyucu/yazarım,[19] *ah finnegan'ın uyanıklığı,*[20] *ah zarif, uysal hayvan. Düşünmene yardımcı olmuyor, ama onun adına düşünmene yardımcı oluyor. Tümüyle tinsel bir makine. Mürekkepli kalemle yazarsan, terden ıslanmış kâğıtları kazımak, ikide bir kalemini hokkaya batırmak zorunda kalırsın, ağıran bileğinin hızı düşüncelerinin hızına yetişemez, daktiloyla yazarsan harfler üst üste biner, eklemlerinin hızıyla değil, makinenin şapşal ritmiyle ilerleyebilirsin ancak. Ama bilgisayarda parmakların düşlere dalar, zihnin klavyeye değer, yaldızlı kanatlar üstünde uçarsın, sonunda ilk karşılaşmanın sevinciyle eleştiren usu düşünürsün.*

Şimdi başka bir şey yapıyorum, korkunç yazım yanlışlıklarıyla dolu bir öbeği alıyorum, onu kopya edip geçici olarak bellekle saklamasını, sonra yeniden ekran getirmesini buyuruyorum makineye.

Tuşlara körlemesine basmıştım, şimdi yazım yanlışlıklarıyla dolu bu öbeği alıp yanlışını yinelemesini buyurdum makineye; sonra yanlışları düzelttim; okunaklı, kusursuz bir biçimde çıktı ortaya.

Pişman olabilir, birinci öbeği kaldırıp atabilirdim; 'olmak'la 'olmak zorunda olmak'ın, olabilirlikle gerekliliğin ekranda birlikte var olabileceğini göstermek için bırakıyorum onu yalnızca. İsteseydim, o yüzkarası öbeği metinden çıkarır, bellekte saklayabilirdim; böylece bastırılmış isteklerimin bir arşivini yapabilir, obur Freud'cuları, metin çözümleme virtüözlerini varsayım yapma zevkinden, mesleklerinden, akademik ünlerinden yoksun bırakabilirdim.

Gerçek bellekten daha iyi bu makine; çünkü çetin alıştırmalar pahasına da olsa, anımsamayı öğreniyor, ama unutmayı öğrenemiyor. Diotallevi, görkemli merdivenli saraylara, savunmasız bir kadına korkunç şeyler

yapan bir savaşçı yontusuna, her biri mucizeleri, ansızın beliriveren hortlakları, kaygı verici olayları, yürüyen mumyaları temsil eden yüzlerce odaya açılan koridorlara bayılır, bir Sefardi gibi. Bellekte unutulmaz bir iz bırakan her imgeye bir şey bağlarsın: bir düşünce, bir yafta, bir kategori, bir kozmik öge, tasımlar, zincirleme tasımlar, özlüsözler, değişleme zincirleri, zeugmalar, histeron proteron dansları, apofantik logoslar, öğeler hiyerarşisi, alay alay gün-tün eşitlikleri, paralakslar, kurutulmuş bitki koleksiyonları, cimnosofist soyağaçları -sonsuza dek sürüp gider böylece- ey Raimundo, ey Camillo, görüntüleri zihninizde canlandırmanız yetiyordu varoluşun büyük zincirini in love and joy[21] *yeniden kurmanıza; çünkü evrende sayfaları çözülüp dağılmış her şey zihninizde tek bir kitapta birleşmişti. Proust'a dudak bükebilirdiniz. Ama Diotallevi'yle bir ars oblivionalis*[22] *oluşturmayı düşündüğümüz zaman, unutuşun kurallarını bulamamıştık. Olanaksız. Parmak Çocuk'un ormanda yaptığı gibi, silik izleri izleyerek yitik zamanın ardına düşebilirsin,*[23] *ama bulduğun zamanı bile bile yitirmeyi başaramazsın. Parmak Çocuk, sabit bir çivi gibi döner durur. Unutuşun tekniği yoktur, hâlâ rastgele, doğal süreçlere bağlıyız, beyinsel lezyonlar, unutkanlık ya da ne bileyim, yolculuk, alkol, uykuya kaçış, canına kıyma gibi doğaçlamalara.*

Oysa Abu size küçük yerel intiharlar, geçici uykusuzluklar, acısız söz yitimleri de sağlayabilir.

Dün akşam neredeydin, L

İşte, patavatsız okuyucu, hiçbir zaman bilemeyeceksin yukarıda boşlukta asılı kalmış o yarım satırın, gerçekten yazdığım, ama sonra yazmamış (hatta düşünmemiş) olmayı istediğim uzun bir tümcenin en başı olduğunu; yazdığım şeyin hiç olmamış olmasını isterdim çünkü. Bir buyruk yetti: yakışıksız öbeğin üstüne sütümsü bir salya yayıldı, 'sil' tuşuna bastım, sonra, vıjjt her şey yok oldu.

Ama dahası var. Canına kıymanın tragedyası şurada: pencereden atlar atlamaz, yedini katla altıncı kat arasında şöyle düşünür insan: "Ah, keşke geri dönebilseydim!" Ama yapacak bir şey yoktur. Küt diye yere düşersin. Oysa Abu hoşgörülüdür, pişman olmana izin verir. Vaktinde karar verip kütükten çağırma tuşuna hassaydım, yitik metnimi geri alabilirdim. Ne rahatlık. Ne rahatlık, istersem anımsayabileceğimi bilirsem, hemen unuturum.

Bardan bara dolaşıp havada iz bırakan mermilerle yabancı gemileri parçalamaya kalkışmayacağım artık; sonunda canavar beni parçalayıncaya dek. Böylesi çok daha iyi, düşünceleri parçalıyorsun. Binlerce asteroidden oluşan bir gökada bu; tümü de sıraya girmiş, beyaz ya da yeşil asteroidler, üstelik sen yaratıyorsun onları. Fiat Lux,[24] *bim bom, yedi gün, yedi dakika, yedi saniye, gözlerinin önünde bir evren doğar; Numerus Clausius'dan*[25] *başka, kesin uzamsal zamansal çizgiler*

de yoktur orada, zaman içinde geri gidebilirsin; harfler uyuşuk uyuşuk yeniden belirirler, yokluktan çıkar, uslu uslu yokluğa dönerler. Onları yeniden çağırdığın, birleştirdiğin, sildiğin zaman doğal yerlerinde çözülüp dağılırlar, yeniden biçimlenirler; bir denizaltı senfonisidir bu, yumuşakça bağlanıp çözülmeler, kendi kendini yutan kuyruklu yıldızların jelatinimsi dansı, Yellow Submarine'deki turnabalığı gibi.[26] *Başparmağınla usulca dokunursun, geri gelmez olan, gerisin geri obur bir sözcüğe doğru kaymaya başlar, kursağında yok olup gider, hüüüp diye emilir, sonra ekran kararır. Basmayı sürdürürsen, sözcük kendi kendini yer, yokluğuyla beslenir, tıpkı bir Cheshire karadeliği*[27] *gibi.*

Utancın elvermediği bir şey yazarsan, her şey diskette son bulur; sonra diskete bir şifre verirsin, artık kimse okuyamaz seni; gizli ajanlar için olağanüstü bir şey; iletiyi yazıp saklarsın, sonra disketi cebine koyup aylak aylak dolaşırsın, Torquemada[28] *bile ne yazdığını bilemez, bir sen bilirsin, bir de öteki (öteki?). Tut ki işkence ediyorlar sana, şifreyi bilgisayara girermiş gibi yaparsın, sonra gizli bir tuşa basarsın, ileti yok olur gider.*

Ah, özür dilerim dersin, yanlışlıkla başparmağımı bastım, her şey yok oldu. Ne yazmıştım? Anımsamıyorum. Açıklayacak bir mesajım yok. Ama ileride, kimbilir, belki de.

4

Anahtarı olmadan Filozofların Gül Bahçesi'ne girmeye çalışan kişi, ayakları olmadan yürümeye kalkan birine benzer.

(Michael Maier, Atlanta Fugiens, Oppenheim, De Bry, 1618, emblema XVII)

Keşfedilecek başka bir şey yoktu. Word processor'ın disketlerini gözden geçirmeliydim. Numaralanmışlardı disketler; birincisiyle başlamak en iyisi, diye düşündüm. Ama Belbo şifreden söz etmişti. Abulafia'nın gizleri konusunda çok titizdi.

Gerçekten de, makineyi yükler yüklemez, "Şifreyi biliyor musun?" diye bir ileti belirdi. Emir kipi değildi; Belbo, incelikli bir insandı.

Makine insanla işbirliği yapmaz, sözcüğü alması gerektiğini bilir, almazsa susar. Şöyle der sanki: "Evet, bilmek istediğin her şey burada, karnımda, ama ne denli uğraşıp didinsen bulamazsın." Görelim bakalım, dedim kendi kendime; Diotallevi'yle devşirimler yapmak hoşuna gidiyordu, değil mi? Yayınevinin Sam Spade'iydin sen; Jacopo Belbo olsaydı, hadi bul şahini bakalım, derdi.

Abulafia'ya girmek için kullanılan şifre yedi harfli olabilirdi. Alfabenin yirmi beş harfiyle yedi harflik kaç devşirim yapılabilir, yinelemeleri de hesaba katarak, çünkü pekâlâ 'cadabra' olabilirdi bu sözcük? Formülü biliyordum.[29] Sonuç altı milyar bilmem kaç ederdi. Saniyede bir milyondan altı milyar devşirim[30] yapabilecek dev bir bilgisayar gerekliydi; ama bunları sınamak için birer birer Abulafia'ya girmek gerekecekti. Abulafia'nın passwordü[31] sorması, sonra da bunu doğrulaması yaklaşık on saniye alırdı. Bu da altmış milyar saniye eder. Bir yılda otuz bir milyondan biraz fazla saniye olduğuna göre -yuvarlak olsun diye otuz diyelim- tüm olasılıkları denemek yaklaşık iki bin yıl alırdı. Hiç de fena sayılmaz.

İşe tahminle başlamaktan başka çare yoktu. Belbo hangi sözcüğü seçmiş olabilirdi? Makineyi kullanmaya başladığında ilk aklına gelen bir sözcük müydü bu, yoksa disketlerin tehlikeli olduğunun, en

azından kendisi için oyunun oyun olmaktan çıktığının ayrımına vardığı son günlerde bulduğu bir sözcük mü? Durum bambaşka olurdu o zaman.

En iyisi ikinci varsayıma dayanmaktı: Belbo, Plan'ın ardına düştüğünü seziyor, Plan'ı ciddiye alıyor (telefonda söylediklerinden bunu çıkarmıştım), bu yüzden de, şifre olarak öykümüzle ilgili bir terim düşünüyor.

Belki de böyle değildi: Gelenekle ilgili bir terim Onlar'ın da aklına gelebilirdi. Bir an için, Onlar'ın Belbo'nun evine girmiş, disketlerin bir kopyasını çıkarmış olabileceklerini, şu anda uzak bir yerde tüm olası katışımları denemekte olduklarını düşündüm; Karpatlar'da bir şatoda üstün bir bilgisayarda.

Ne aptallık, dedim kendi kendime, onlar hesap insanları değildiler; Notarikon'la, Gematria'yla, Temurah'la çalışırlardı; disketlere Tevrat gibi bakarak. Bu yüzden, Sefer Yesirah'ın yazılması için geçen zaman kadar zaman harcamaları gerekirdi. Varsalar, kabaladan esinleneceklerdi; Belbo onların var olduklarına inanmışsa, belki o da aynı yolu izleyecekti.

Ne olur ne olmaz diye, önce on sefirahı denedim: Keter, Hokmah, Binah, Hesed, Geburah, Tiferet, Nezah, Hod, Yesod, Malkut.[32] Şekinah'ı bile kattım işin içine... Hiçbir şey çıkmadı; kim olursa olsun, aklına gelecek ilk şey bu olurdu.

Her şeye karşın, sözcük açık bir şey olmalıydı, neredeyse olayların zoruyla akla gelen; çünkü Belbo'nun son günlerde yapmış olması gerektiği gibi, bir metin üstünde, üstelik saplantılı bir biçimde çalışırken, içinde yaşadığın söylen evreninden kurtaramazsın kendini. Plan'a çılgınca bağlanmış olan Belbo'nun aklına, ne bileyim, Lincoln'ün, ya da Mombasa'nın gelmiş olabileceğini düşünmek insan yapısına aykırı olurdu. Şifre Plan'la ilgili bir şey olmalıydı. Ama ne?

Kendimi Belbo'nun zihinsel süreçleriyle özdeşleştirmeye çalıştım; bir yandan yazıyor, bir yandan sigaraların birini söndürüp birini yakıyor, içkisini yudumluyor, bakışlarını çevrede dolaştırıyor olmalıydı. Mutfakta bulduğum tek temiz bardağa şişenin dibinde

kalan viskiyi boşalttım, klavyenin başına geçtim, sırtımı sandalyenin arkalığına dayayıp bacaklarımı masanın üstüne uzattım, ufak ufak yudumlarla (Sam Spade de öyle yapmıyor muydu - yoksa Marlowe muydu?) içkimi içiyor, bir yandan da, bakışlarımı çevremde dolaştırıyordum. Kitaplar çok uzaktaydı; sırtlarındaki adlar okunamıyordu.

Son viski damlasını içtim, gözlerimi kapattım, yeniden açtım. Karşımda bir on yedinci yüzyıl gravürü. O dönemin tipik Gül-Haç alegorilerinden biri: şifreli mesajlar bakımından alabildiğine zengin, Kardeşlik üyelerine yönelik. Gül-Haç Tapınağı'nı temsil ettiği açıktı; üstünde bir kubbenin yükseldiği bir kule görünüyordu; Ömer Camii'nin modeline göre yeniden yapılmış Kudüs Tapınağı'nın, Rönesans ikonografisine uygun, Hıristiyan-İbran biçeminde bir kubbe.

Kulenin çevresindeki kırsal alan aykırılıklarla doluydu: tıpkı, bir sarayın, ön planda bir kurbağanın, sırtına palan vurulmuş bir katırın, bir içoğlanlarının armağan sunduğu bir kralın yan yana geldiği şu rebuslarda olduğu gibi. Altta, solda bir soylu gülünç bucurgatlarla, yuvarlak bir pencereden geçip kulenin içindeki bir noktaya bağlanan bir çıkrığın ipine asılarak bir kuyudan çıkıyordu. Ortada bir atlıyla bir yolcu, sağda, büyük bir zinciri asa gibi tutan diz çökmüş bir hacı. Sağ tarafta, hemen hemen kulenin tam karşısında, elinde kılıç tutan bir adamın uçuruma yuvarlandığı sarp bir kaya. Karşıda, bir görünge içinde görünen Ararat Dağı, doruğunda karaya oturmuş Nuh'un Gemisi. Üstte, köşelerde, her birini bir yıldızın aydınlattığı iki bulut, yıldızlardan kulenin üstüne düşen eğik ışıklar boyunca yüzen iki figür: bir yılanın boğumları arasında çıplak bir adam, bir de kuğu. Yukarıda, ortada, üstünde 'oriens' sözcüğüyle İbranca harflerin bulunduğu bir ayla; içinden, bir iple kuleyi tutan Tanrı'nın eli çıkıyordu.

Kule tekerlekler üstünde deviniyordu. Gövdesi dörtgen biçimindeydi; pencereleri, bir kapısı, sağda iner-kalkar bir köprü, dört küçük gözetleme kulesinin bulunduğu bir çeşit balkon: kulelerin her birinde, bir palmiye dalı sallayan, elinde İbran harfleriyle süslü bir kalkan tutan bir silahlı. Ama silahlıların yalnızca üçü görünüyordu;

dördüncüsü ise sekizgen biçimindeki kubbenin arkasında gizlendiğinden, yalnızca sezinlenebiliyordu. Kubbenin üstünde, gene sekizgen biçiminde küçük bir kubbe daha yükseliyordu; içinden bir çift büyük kanat çıkıyordu. Üstte daha küçük bir kubbe; üstünde dörtgen biçiminde küçük bir kule; kulenin ince sütunlarla desteklenen açık kemerleri arasından görünen bir çan. En tepede, Tanrı'nın elinin tuttuğu ipin bağlandığı, dört tonozlu son bir küçük kubbe daha. Küçük kubbenin iki yanında 'Fa/ma' sözcüğü, onun üstünde bir tomar: 'Collegium Fraternitatis'.

Tuhaflıklar bununla kalmıyordu; solda kulenin öteki iki yuvarlak penceresinden, öteki figürlerle orantısız kocaman bir kol çıkıyordu; belki de kulenin içine kapatılmış kanatlı varlığa aitti bu kol. Sağda kocaman bir trompet. Bir kez daha karşıma çıkıyordu trompet...

Kulenin açıklıklarının sayısı dikkatimi çekti; alabildiğine çoktu bu açıklıklar, kulelerde fazla düzenli, tabanın yanlarında ise gelişigüzel. Kulenin yalnızca dörtte ikisi, dikgen bir görünge içinde görünüyordu; bir yanında görünen kapıların, pencerelerin, yuvarlak pencerelerin, öteki yanında da aynı düzene göre yapılmış olduklarını tasarlayabiliyordu insan. Çan kulesinde dört kemer, alttaki kulede sekiz pencere, dört gözetleme kulesi, doğu ile batı yüzlerinde altı, kuzeyle güney yüzlerinde on dört açıklık. Topladım: tam otuz altı açıklık.

Otuz altı. On yılı aşkın bir süreden beri saplantı haline gelmişti bu sayı bende. Yüz yirmi sayısı da. Gül-Haçlar. Yüz yirmi, otuz altıya bölününce -yedi haneden fazla yürütülmezse- 3,333333 ediyordu. Fazlasıyla kusursuz, ama gene de denemeye değerdi. Denedim. Olmadı.

Bu sayının ikiyle çarpıldığında yaklaşık 666 ettiğini düşündüm; Şeytan'ın[33] sayısı. Ama fazla abartılı bir kestirimdi bu da.

Birden, ortadaki ayla, kutsal taht dikkatimi çekti. İbranca harfler çok açık seçikti; oturduğum sandalyeden bile görebiliyordum onları. Ama Belbo Abulafia'ya İbranca harfler yazamazdı. Daha dikkatli baktım; elbette tanıyordum bu harfleri, sağdan sola: yod, he, vav, het. Iahveh, Tanrı'nın adı.

5

Yirmi iki esas harfi yazdı, onlara biçim verdi, katışımlarını yaptı, ölçüp biçti, devşirdi; onlarla tüm yaratıkları ve gelecekte biçimlendirilecek her şeyi biçimlendirdi.

(Sefer Yesirah, 2.2)

Tanrı'nın adı... Elbette. Abulafia büroda kurulduğu gün, Belbo ile Diotallevi arasında geçen ilk konuşmayı anımsadım.

Diotallevi, belirgin bir hoşgörüyle odasının kapısında duruyordu. Diotallevi'nin hoşgörüsü hep incitici olurdu, ama Belbo aldırmaz, Diotallevi'nin hoşgörüsünü aynı hoşgörüyle karşılardı.

“Hiç işine yaramayacak. Okumadığın metinleri oraya yazacak değilsin herhalde?”

“Dosyalamaya, çizelgeleri düzenlemeye, fişleri güncelleştirmeye yarar. Kendi metnimi yazabilirim oraya, başkalarınınkini değil.”

“Kendine ait hiçbir şey yazmamaya and içmiştin hani.”

“Bir metinle daha dünyayı sıkıntıya sokmayacağıma and içtim ben. Oyuncu olmak için yaratılmadığımı anlayınca...”

“...zeki bir seyirci olmaya karar verdin. Biliyorum bunu. Peki sonra?”

“Zeki bir seyirci de, bir konserden dönerken, ikinci bölümü mırıldanır. Onu Carnegie Hall'de yönetmeyi düşündüğü anlamına gelmez bu...”

“Öyleyse mırıldanılmış; yazı denemeleri yapacaksın, yazmaman gerektiğini anlamak için.”

“Dürüstçe bir seçim olur bu.”

“Öyle mi dersin?”

Diotallevi'yle Belbo'nun ikisi de Piemonte'liydiler; iyi bir Piemonte'linin nezaketle dinleme yeteneği olduğunu öne sürerlerdi sık sık. Gözlerinizin içine baka baka, “Öyle mi dersiniz?” derlerdi; bunu görünürde öyle bir incelikle söylerlerdi ki, içlerinin derinliklerinde sizi onaylamadıklarını sezdirirlerdi size. Benim barbar olduğumu, bu gibi inceliklerin her zaman gözümden kaçacağını söylerlerdi.

“Barbar mı?” diye karşı çıkardım, “ben Milano'da doğmuş olabilirim, ama ailem Val d'Aosta'dan gelmiş...”

“Saçma,” diyorlardı, “Piemonte’li, kuşkuculuğundan hemen belli olur.”

“Ben kuşkucuyum.”

“Hayır. Siz yalnızca inanmayan birisiniz, bu başka bir şey.”

Diotallevi’nin Abulafia’ya niçin güvenmediğini biliyordum. Bilgisayarların harflerin sırasını değiştirebildiklerini işitmişti; böylece bir metin tam tersini üretebilir, karanlık kehanetler ortaya çıkarabilirdi. Belbo, ona açıklamaya çalışıyordu. “Bunlar devşirim oyunları,” diyordu, “Temurah deniyordu, değil mi? Kendini dine vermiş bir haham Nur kapılarına böyle yükselmez mi?”

“Bak, dostum,” diyordu Diotallevi de, “Sen hiçbir zaman hiçbir şey anlamayacaksın. Tevrat -demek istediğim görünür olanı- öncesiz sonrasız Tevrat’ın olası devşirimlerinden birisidir, yalnızca; Tanrı’nın tasarlayıp Adem’e teslim ettiği Tevrat’ın. Yüzyıllar boyunca kitabın harfleri devşirilerek, günün birinde ilk Tevrat’a varılabilir: Ama önemli olan sonuç değildir, süreçtir. Yakarının, kutsal kitabın değirmenini sonsuza dek döndürmek, gerçeği azar azar ortaya çıkarmaktır. Bu makine sana gerçeği hemen söylerse, tanıyamazsın onu, çünkü yüreğin uzun bir sorgulamayla arınmamıştır. Üstelik de bir büroda! Kitap, yıkık dökük bir getto kulübesinde mırıldanılmalıdır; orada gün gün eğilmeyi, kollarını kalçalarına sımsıkı yapıştırmayı öğrenirsin, Kitap’ı tutan elinle, sayfaları çeviren elin arasında hemen hemen hiç boşluk olmamalı, parmaklarını ıslatman gerektiğinde, onları dikey olarak dudaklarına götürmelisin, mayasız ekmek ısırıyormuşsun gibi, yere tek bir kırıntı düşürmemeye dikkat ederek. Sözcük çok yavaş yavaş yenir, ancak dilinin üstünde erimeye bırakırsan dağıtıp yeniden birleştirebilirsin onu. Kaftanına salya akıtmamaya da dikkat etmelisin; çünkü tek bir harf bile yitecek olursa, seni bir üst sefiraha bağlayacak iplik kopar. Abraham Abulafia ömrünü buna adadı; oysa sizin Ermiş Thomas’ınız, Tanrı’ya beş yoldan ulaşmak için didiniyordu. Abraham Abulafia’nın Hokmath ha-Zeruf’u, hem harfleri katıştırma, hem de yüreği arındırma bilimiydi. Gizemsel mantık, harflerin sonsuz devşirimlerle dönüp durması, mutluluk dünyasıdır; katışım bilimi düşüncenin müziğidir; ama yavaş yavaş, sakınımlı devinmeye dikkat etmelisin, çünkü makinen sana coşku değil, esriklik verebilir. Abulafia’nın tilmizlerinin çoğu, Tanrı’nın adlarını düşünmeyi uygulamalı büyüden, adları tılsıma, doğaya egemen olma aracına dönüştürmek için evirip çevirmekten ayıran ince eşikte durmayı bilememişlerdir. Her harfin, bütünün parçalarından birine bağlı olduğunu, gücünü bilmeden bir sessizin yerini değiştirirsen, eklemlerinden birinin konumunu ya da yapısını değiştireceğini, böylece tensel varlığını

ömür boyu, tinsel varlığını ise sonsuza dek, bir canavar gibi çarpılmış bulacağını bilmiyorlardı. Tıpkı senin bilmediğin -senin makinenin de bilmediği- gibi.

“Bak,” demişti Belbo ona tam da o gün, “beni caydırmıyorsun, tersine yüreklendiriyorsun. Ellerimin arasında, buyruğum altında, tıpkı senin dostlarının Golem’i gibi, özel bir Abulafia’m var. Abulafia adını vereceğim ona. Yakınlarım Abu diyebilirler. Benim Abulafia’m seninkinden daha sakınımlı, daha saygılı olacak. Daha da alçakgönüllü. Sorun, Tanrı’nın adının bütün katışımlarını bulmak değil mi? Güzel. Şu elkitabına bak, dört harfin devşirimiyle elde edilecek bütün dizileri veren Basic dilinde küçük bir program var. Tam da IHVH için yapılmış sanki. İşte, çalıştırmamı ister misin? Ona programı gösteriyordu. Diotallevi onun kabalayı andırdığını kabul etmek zorunda kaldı:

“Dene bakalım. Makine girdi isteyince, I, H, V, H yaz, giriş anahtarına bas. Ama düş kırıklığına uğrayabilirsin: Olası devşirimler yalnızca yirmi dört.”

“Ey kutsal melekler! Peki, Tanrı’nın yirmi dört adıyla ne yapabilirsin? Bilgelerimizin çoktan bu hesabı yapmadıklarını mı sanıyorsun? Sefer Yesirah’ı oku, dördüncü bölümün altıncı kısmını. Üstelik bilgisayarları da yoktu onların. ‘İki Taş’tan iki Ev olur. Üç Taş’ tan altı Ev olur. Dört Taş’tan yirmi dört Ev olur. Yedi Taş’tan beş bin kırk Ev olur. Bundan sonra, dilin söyleyemeyeceği, kulağın işitemeyeceği şeyi düşün.’ Bugün buna ne deniyor, biliyor musun? Faktoriyel hesap. Gelenek, bundan öte susmanın daha iyi olduğu yolunda seni niçin uyarıyor, biliyor musun peki? Çünkü Tanrı’nın adı sekiz harfli olsaydı, kırk milyon devrişim olurdu; on harfli olsaydı, üç milyon altı yüz bin: Senin alçakgönüllü adının devşirimleri ise neredeyse kırk milyonu bulurdu; şükret ki, Amerikalılar gibi middle initial’ın[34] yok, yoksa dört yüz milyonu aşardı. Tanrı’nın adı yirmi yedi harfli olsaydı -çünkü İbran alfabesinde sesli yoktur, yirmi ses artı beş değişken vardır- olası adları yirmi dokuz basamaklı bir sayı olurdu. Ama yinelemeleri de hesaplaman gerekirdi; çünkü Tanrı’nın adı, yirmi yedi kez yinelenen Alef[35] de olabilirdi; o zaman faktoriyel hesap yetmezdi, yirmi yedi üstü yirmi yediye hesaplamak zorunda kalırdın: sanırım 444 milyar kere milyar kere milyar kere milyar olasılık olurdu, ya da bundan biraz az; ne olursa olsun, otuz dokuz basamaklı bir sayı.”

“Hile yapıyorsun. Beni etkilemeye çalışıyorsun. Senin Sefer Yesirah’ını ben de okudum. Esas yirmi iki harf var; Tanrı her şeyi bunlarla, yalnızca bunlarla yarattı.”

“Safsatayı bırak, çünkü bu büyüklükler düzeninde, ha yirmi yedi üstü yirmi yedi, ha yirmi iki üstü yirmi iki, ne çıkar bundan? Senin insansal ölçünle ne fark eder? Ama, sayıları bir iki üç diye art arda sıralayarak saymaya kalksan, bir milyara -üçücük bir milyarcık- varmak ne kadar vakit alırdı, biliyor musun? Neredeyse otuz iki yıl. Ama sorun, senin sandığından daha karmaşık. Hem Kabala, Sefer Yesirah’a indirgenemez. Tevrat’ın iyi bir devşirimini yapmak için neden yirmi yedi harfin yirmi yedisini de kullanmak zorunda olduğunu açıklayayım sana. Beş sonul harfin, bir devşirim sırasında sözcüğün ortasına rastlayacak olursa, normal eşdeğerlerine dönüştükleri doğru. Ama her zaman böyle değildir. Örneğin, İşaya 9,6,7’de, LMRBH, Lemarbah sözcüğünde -rastlantıya dikkatini çekerim: çarpma anlamına gelir- ortadaki mem,[36] sonul mem’dir.”

```
10 REM anagrams
20 INPUT L$(1), L$(2), L$(3), L$(4)
30 PRINT
40 FOR I1 = 1 TO 4
50 FOR I2 = 1 TO 4
60 IF I2 = I1 THEN 130
70 FOR I3 = 1 TO 4
80 IF I3 = I1 THEN 120
90 IF I3 = I1 THEN 120
100 LET I4 = 10-(I1+I2+I3)
110 LPRINT L$(I1);L$(I2);L$(I3);L$(I4)
120 NEXT I3
130 NEXT I2
140 NEXT I1
150 END
```

“Peki niçin?”

“Çünkü her harf bir sayıya denk düşer; normal mem’in değeri kırk, sonul mem’in değeri ise altı yüzdür. Bunun Temurah’la ilgisi yok; o sana devşirim yapmayı öğretir. Burada söz konusu olan Gematria’dır. Gematria, sözcüklerle onların sayısal değerleri arasında ince yakınlıklar bulur. Sonul mem’le, LMRBH sözcüğünün değeri 277 değil, 837’dir. Böylece, ThThLL’ye, Thath Zal’e eşit değerdedir; bu da ‘bol bol veren’ anlamına gelir. Gördüğün gibi, yirmi yedi harfin tümünü hesaba katmak gerekir; çünkü yalnızca sesin değil, sayının da önemi vardır. Şimdi benim hesabıma dönelim: devşirimlerin sayısı, dört yüz milyar kere milyar kere milyar kere milyardan daha fazladır. Bunların tümünü bir bilgisayarda -

senin küçük, zavallı bilgisayarından söz etmiyorum- denemek ne kadar zaman alır, biliyor musun? Saniyede bir devşirim hesabıyla, yedi milyar kere milyar kere milyar kere milyar dakika, yüz yirmi üç milyon kere milyar kere milyar kere milyar saat, beş milyon kere milyar kere milyar kere milyar gün, on dört bin milyar kere milyar kere milyar yıl, yüz kırk milyar kere milyar kere milyar yüzyıl, on dört milyar kere milyar kere milyar bin yıl. Tut ki, saniyede bir milyon devşirim üretebilen bir bilgisayarın var, ah, düşün ne çok zaman kazanırdın, senin o elektronik çörkün, on dört bin milyar kere milyar bin yılcıkta çıkardı işin içinden! Ama aslında Tanrı'nın gerçek adı, gizli olan adı, Tevrat'ın tümü kadar uzundur; dünyada onun devşirimlerini hesaplayabilecek bir makine yoktur. Çünkü, Tevrat' in kendisi, yirmi yedi harfin yinelemeleriyle yapılmış devşirimlerin bir sonucudur. Üstelik, Temurah sanatı, yalnızca alfabenin yirmi yedi harfinin değil, Tevrat'taki tüm işaretlerin devşirimlerini de yapmamız gerektiğini söyler bize; çünkü her işaret kendi başına bir harf değeri taşır, öteki sayfalarda sonsuz kez belirse bile. Ihvh'daki iki he, iki harf değerindedir. Bu yüzden, Tevrat'taki bütün işaretlerin olası devşirimlerini hesaplamaya kalksan, dünyanın tüm sıfırları yetmezdi sana. O zavallı makineciğinle bir dene bakalım. Bir makine var, kuşkusuz, ama silikon vadisinde[37] üretilmedi; kutsal Kabala ya da Gelenek'tir o. Hahamlar, yüzyıllardır, hiçbir makinenin yapamayacağı -umalım hiçbir zaman da yapamasın- şeyi yapageliyorlar. Çünkü katışımlar tükendiğinde, sonucun gizli kalması gerekirdi. Herhalde evrenin dönümü sona erer, bizler de yüce Metatron'un göz kamaştırıcı parıltısına karışırdık."

"Amin," demişti Jacopo Belbo.

Diotallevi daha o zaman başlamıştı Belbo'yu bu aşırılıklara itmeye; bunu hesaba katmalıydım. Kaç kez Belbo'yu, iş saatlerinden sonra, Diotallevi'nin hesaplarını doğrulamak için programlar denerken görmüştüm; Abu'sunun, parşömen üstünde, Nuh nebiden kalma, sıfırı bile bilmeyen sayısal dizgelerle hesaplamak zorunda kalmaksızın, birkaç saniye içinde sonuçları çıkardığını Diotallevi' ye göstermek için yapıyordu bunu. Boşuna. Abu da, ulaşabileceği yere dek, üstel gösterimle yanıt veriyordu. Böylece Belbo, Diotallevi'yi sonsuz sıfırlarla dolu bir ekranla küçük düşürmeyi başaramıyordu: katışımsal evrenlerin, tüm olası dünyaların patlayışının silik bir görsel yansısı...

Ama şimdi, bütün bu olup bitenlerden sonra, karşımdaki Gül-Haç gravürüne bakarken, Belbo'nun bir password ararken, Tanrı'nın adı üstüne

bu alıştırmalara başvurmamış olması olanaksız görünüyordu bana. Ama, düşündüğüm gibi, o sayıların onda saplantı haline geldiği doğruysa, otuz altı ya da yüz yirmi sayıları da işin içine girmiş olmalıydı. O zaman dört İbranca harfin katışımlarını yapmış olamazdı; çünkü dört taştan yalnızca yirmi dört evin yapıldığını biliyordu.

İtalyanca çevriyazıyla oynamış olabilirdi; onda da iki sesli harf vardı. Altı harfle Iahveh- elinde yedi yüz yirmi devşirim vardı. Belbo otuz altıncıyı ya da yüz yirminciyi seçmiş olabilirdi.

Belbo’nun evine on bire doğru gelmiştim, şimdiyse saat birdi. Altı harfin evirmeceleri için bir program düzenlemem gerekiyordu. Bunun için dört harfe göre hazırlanmış olan programı değiştirmem yeterdi.

Biraz temiz havaya gereksinim duyuyordum. Sokağa çıktım, yiyecek bir şeyler, bir şişe de viski aldım.

Eve döndüm. Rulo ekmekleri bir köşeye bırakıp hemen viskiye geçtim. Basic disketi koydum, altı harfe göre programladım; her zamanki yanlışlarla bir yarım saatimi aldı bu, ama saat iki buçuğa doğru program çalışıyor, Tanrı’nın yüz yirmi adı sırayla ekranda beliriyordu.

iahueh	iahuhe	iahtuh	iahehu	iahhve	iahhev	iauheh	iauhhe
iauehh	iauehh	iauhhe	iauhih	iaehuh	iaehhv	iaeuhh	iaeuhh
iaehhu	iaehuh	iahhu*	iahhev	lahuhe	iahueh	iahehv	iaheuh
ihaueh	ihauhe	ihaeuh	ihaehu	ihahue	ihahcu	i hwaeh	ihuahe
ihueah	ihueha	ihuhae	ihuhea	iheauh	iheahv	iheuah	iheuha
Ihehau	ihehva	ihhaue	ihhaev	ihhuae	ihhuea	ihheau	ihheua
iuaheh	iuahhe	iuaehh	iuaehh	iuahhe	i uahth	iuhaeh	i uhahe
iuehah	iuehha	iuhahe	iuhaeh	i uhhae	iuhhea	iuheah	iuheha
itahuh	i eahhu	ieavhh	ieauhh	ieahhv	ieahuh	iehauh	iehahu
iehuah	iehuha	iehhau	iehhua	itvahh	ieuahh	ievhah	ieuhha
iiuhah	ieuhha	iehahu	iehauh	iehhau	iehhva	iehwah	iehMha
lhahue	ihaheu	ihauhe	ihaueh	ihaehv	ihaeuh	ihhaue	i hhaeu
ihhuae	ihhuea	ihheau	ihheua	ihuahe	ihuaeh	ihuhae	ihuhea
ihueah	ihueha	iheahu	iheauh	ihehau	ihehua	iheuah	iheuha
aihueh	ai huhe	ai heuh	aihihu	ai hhue	aihheu	ai uheh	ai uhhe
aiuehh	aiuehh	aiuhhe	aiuh«h	aiehuh	aiehhv	aieuhh	aieuhh
ai ehhu	ai ehuh	aihhue	aihheu	aih- uhe	aihueh	ai hehu	aiheuh

ahiueh				ahiuhe				ahieuh				ahiehu				ahihue				ah i hew				ahuieh				ahu i he			
ahueih				ahuehi				ahuh ie				ahvhei				ahe i uh				aheihu				ahe u i h				aheuhi			
aheh i u				ahehui				ahhii/B				ahhieu				ahhuie				ahhye i				ahhei v				ahheu i			
auiheh				aui hhe				auiehh				auiehh				au ihhe				auiheh				auh i eh				auhihe			
auheih				auhehi				auhhie				auhhei				aueihh				auei hh				aueh ih				auehh i			
auehih				auehhi				auhihe				avhieh				auhhie				aMhhei				auhe ih				auhehi			
aeihuh				aeihhu				aeiuhh				aeiuhh				aeihhu				aeihuh				aehiuh				aeh i hu			
aehuih				aehuhi				aehhiu				avhhu i				aeu i hh				aeuihh				aeuh i h				aeuhhi			
aeuhih				a>uhhi				aehihu				aehi uh				aehhiu				aehhui				aehuih				aehuh i			
ahihue				ahiheu				ahiuhe				ahiueh				ahiehu				ah iewh				ahhiue				ahhieu			
ahhuie				ahhuei				ahheiu				ahheu i				ahu i he				ahy ieh				ahuhie				ahuhe i			
ahue i h				ahuehi				ahe i hu				aheiuh				aheh i u				ahehui				ahevih				aheuhi			

Yazıcıdan çıkan sayfaları aldım; onları birbirinden ayırmadım, ilk Tevrat'ın tomarına danışıyormuş gibi. Otuz altı numaralı adı denedim. Ekran bomboş. Son bir yudum viski daha. Sonra, duraksayan parmaklarla, yüz yirmi numaralı adı denedim. Hiçbir şey olmadı.

Ölebilirdim. Artık Jacobo Belbo gibi duyuyordum kendimi; Jacopo Belbo da şimdi benim düşündüğüm gibi düşünmüş olmalıydı. Bir yanlış yapmış olmalıydım, aptalca, küçücük bir yanlış. Çözüme bir adım kalmıştı; belki de Belbo, gözümden kaçan nedenlerle, sondan başlayarak saymıştı.

Casaubon, budala, dedim kendi kendime. Elbette aşağıdan yukarıya doğru. Ya da sağdan sola. Belbo, Tanrı'nın adını Latince harflere dönüştürerek, kuşkusuz sesli harflerle girmişti bilgisayara, ama sözcük ibranca olduğundan, sağdan sola yazmıştı onu. Girdi, önce sandığım gibi? IAHVEH değil, HEVHAFydi. Devşirimlerin sırasının tersine dönmesi doğaldı.

Öyleyse, ben de aşağıdan yukarıya doğru saymalıydım. İki adı da yeniden denedim.

Hiçbir şey olmadı.

Her şeyi yanlış yapmıştım. Zarif, ama yanlış bir varsayıma saplanıp kalmıştım. En iyi bilimadamlarının bile başına gelir bu.

Hayır, en iyi bilimadamlarının değil. Hepsinin. Son günlerde, kahramanının Tanrı'nın adını bilgisayarda aradığı en az üç romanın yayımlandığını daha bir ay önce duymamış mıydık? Belbo böylesine sıradan olamazdı. Hem, insan bir şifre seçerken, kolayca anımsayabileceği, neredeyse içgüdüsel olarak aklına gelen bir şey seçer. IHVHEA! Sonra da, Notarikon'u Temurah'a uygulayarak, sözcüğü anımsamak için bir akrostiş oluşturmuş olmalıydı.

Peki, ama Belbo niçin Diotallevi'nin kabala terimleriyle düşünmüş olsundu? Plan bir saplantı olmuştu onda; biz de Plan'a birçok bütünleyici öğeler koymuştuk: Gül-Haçlar, Sinarşi, Homunculus, Sarkaç, Kule, Druidler, Ennoia...

Ennoia... Lorenza Pellegrini'yi düşündüm. Elimi uzattım, sansür ettiğim resmi çevirip baktım. Yersiz bir düşünceyi su yüzüne çıkarmaya çalıştım; Piemonte'deki o gecenin anısını... Resme yaklaştım, sunuyu okudum: "Çünkü ben, hem ilk, hem sonuncuyum. Hem onurlandırılan, hem nefret edilenim. Hem fahişe, hem ermişim. Sophia."

Ricardo'nun partisinden sonra yazmış olmalıydı bunu. Sophia: altı harf. Peki, bunun evirmecesini yapmaya ne gerek vardı? Çarpık düşünen bendim: Belbo, Lorenza'yı seviyor, onu olduğu gibi olduğu için seviyor; o Sophia'dır. Düşünüyorum da, şu anda o, kimbilir... Hayır, çarpık düşünen Belbo'ydu asıl. Diotallevi'nin sözleri geldi aklıma: "İkinci sefirahta, karanlık Alef, aydınlık Alef'e dönüşür. Karanlık Nokta'dan Tevrat'ın harfleri doğar, sessizler gövde, sesliler soluktur; birlikte sofuların ezgisine eşlik ederler. İşaretlerin ezgisi devinince, sessizlerle sesliler de onunla birlikte devinirler. Bundan Hokmah çıkar: Bilgelik, Bilgi, tıpkı bir mücevher kutusu gibi, kendini yaratılışla açığa vuracak her şeyi içeren ilk düşünce. Hokmah, kendisinden türeyecek her şeyin özünü içerir.

Abulafia neydi peki, gizli file'larıyla? Belbo'nun bildiği ya da bildiğini sandığı her şeyi içinde saklayan kutu, onun Sophia'sı. Abulafia'nın, seviştiği (biricik) nesnenin derinliklerine girmek için gizli bir ad seçiyor Belbo, ama bunu yaparken aynı zamanda Lorenza'yı düşünüyor. Abulafia'yı ele geçirecek, ama aynı zamanda Lorenza'yı elde etmeye yarayacak bir tılsım, bir sözcük arıyor; Abulafia'nın yüreğine girdiği gibi Lorenza'nın yüreğine girmek istiyor; Abulafia'nın başkaları için içine girilmez olmasını istiyor; tıpkı Lorenza'nın kendisi için içine girilmez oluşu

gibi. Lorenza'nın gizine erdiği, onu öğrendiği, ele geçirdiği kuruntusuna kapılıyor; tıpkı Abulafia'nın gizine sahip olduğu gibi.

Bir açıklama icat ediyor, sonra da bunun gerçek olduğu kuruntusuna kapılıyordum. Tıpkı Plan için olduğu gibi: isteklerimi gerçek sayıyordum.

Esrikleşmiş, yeniden klavyenin başına geçtim; tuşlara bastım: SOPHIA diye yazdım. Makine nezaketle sordu gene: "Şifreyi biliyor musun?" Aptal makine, Lorenza'yı düşünmek bile heyecanlandırmıyor seni.

6

Judâ Leön se dio a permutaciones

De letras y a complejas variaciones

Y alfin pronunciö el Nombre que es la Clave,

La Puerta, el Eco, el Huesped y el Palacio...[38]

(J. L. Borges, El Golem)

O zaman, Abulafia'ya duyduğum nefret yüzünden, bininci kez duygusuzca sorduğu soruyu ("Şifreyi biliyor musun?") "Hayır," diye yanıtladım.

Sözcükler, diziler, göstergeler, söylemler çağlayanıyla dolmaya başladı ekran.

Abulafia'nın gizine girmiştim.

Zaferimden öylesine heyecanlanmıştım ki, Belbo'nun onca sözcük arasında, niçin tam da bu sözcüğü seçmiş olduğunu bile sormadım kendi kendime. Şimdi biliyorum; Belbo'nun, bir aydınlanma ânında, benim ancak şimdi anladığımı anlamış olduğunu biliyorum. Ama geçen perşembe günü tek düşündüğüm başarı kazanmamdı.

Ellerimi çırpıp dans etmeye, bir askerlik şarkısı söylemeye başladım. Sonra durdum, banyoya gidip yüzümü yıkadım. Geri döndüm; önce sonuncu file'ı yazıcıya verdim; Belbo'nun Paris'e kaçmadan önce yazdığı file'ı. Yazıcı, amansızca çıtırdayıp dururken, obur gibi yiyip içmeye başladım.

Yazıcı durunca, okudum, allak bullak oldum. Olağanüstü açıklamalarla mı, yoksa bir delinin sayıklamalarıyla mı karşı karşıya olduğuma hâlâ karar veremiyordum. Aslında, Jacopo Belbo hakkında ne biliyordum? Hemen hemen her gün Belbo'yla birlikte olduğum iki yıl içinde ne öğrenmiştim onun hakkında? Kendisinin de itiraf ettiği gibi, olağanüstü koşullarda, alkolden, tütünden, yılgıdan zihni bulanmış, üç gün boyunca dünyayla bütün bağları kopmuş bir adamın günlüğüne ne denli güvenebilirdim?

Gece olmuştu: yirmi bir haziran gecesi. Gözlerim yaşarıyordu. Sabahtan beri şu ekrana, yazıcının ürettiği karınca yuvasına bakıp duruyordum. Okuduklarım doğru da olsa, yanlış da olsa, burada, beklemeliydim. Belbo ertesi sabah telefon edeceğini söylemişti. Başım dönüyordu. Sendeleye sendeleye yatak odasına gittim, hâlâ düzeltilmemiş yatağın üstüne giyimli bıraktım kendimi.

Derinden gelen, yapış yapış bir sesle sekize doğru uyandım; önce nerede olduğumun ayrımına varamadım. Allahtan bir kutu kahve kalmıştı; kendime birkaç fincan kahve yaptım. Telefon çalmıyordu; bir şeyler almak için sokağa çıkmayı göze alamıyordum, Belbo tam o sırada telefon eder korkusuyla.

Yeniden bilgisayarın başına geçtim, zamandizinsel sıraya göre öteki disketleri basmaya başladım. Oyunlar, alıştırmalar, bildiğim olaylarla ilgili anlatılar buldum; Belbo’nun kişisel görüşüyle yeniden oluşturulunca bu olaylar da değişik bir ışık altında görünüyordu bana. Başarısızlığa yargılı olduğunu bilen birinin yazdığı anlatı özetleri, denemeler, günce parçaları, itiraflar buldum. Notlar, çok iyi anımsadığım, ama şimdi başka bir yüze bürünmüş kişilerin portrelerini buldum. Uğursuz yüzler. Yoksa, uğursuz olan yalnızca benim bakışım, rastgele belirtileri korkunç bir sonul mozayığın parçaları olarak yeniden oluşturma biçimim miydi?

En önemlisi, yalnızca alıntılardan oluşan bir file buldum. Belbo’nun son zamanlarda okuduklarından alınmış olan bu alıntıları ilk bakışta tanıdım; son aylarda buna benzer ne çok metin okumuştuk... Alıntılar numaralanmışlardı: tümü yüz yirmi. Bu sayı bir rastlantı değildi belki de; ya da bu rastlantı tedirgin ediciydi. Ama niçin ötekiler değil de, bu sayfalar numaralanmıştı?

Belbo’nun metinlerini, o metinlerin ilettikleri öykünün tümünü, ancak o file’ın ışığı altında okuyabiliyorum şimdi. Heretik bir tespihin taneleri gibi ayırıyorum onları; bazılarının Belbo için bir alarm, bir kurtuluş umudu oluşturabileceklerinin ayrımına varıyorum.

Artık sağduyuyla anlam sapmasını birbirinden ayıramayan ben miyim yoksa? Şimdiki okuyuşumun doğru olduğuna kendimi

inandırmaya çalışıyorum, ama daha bu sabah biri bana -Belbo'ya değil, bana- deli olduğumu söylemişti.

Ay, Biricco'nun ardında, usul usul ufukta yükseliyor. Koca ev garip hışırtılarla dolu; akkarıncalar, fareler, ya da Adelino Canepa'nın hayaleti... Koridordan geçme yürekliliğini bulamıyordum kendimde. Carlo Amcanın çalışma odasında oturuyorum, pencereden bakıyorum. Sık sık terasa çıkıp tepeye doğru biri tırmanıyor mu, diye bakıyorum. Tıpkı bir filmdeymişim gibi geliyor bana, ne acı: “Geliyorlar...”

Oysa tepe, bir yaz gecesini andıran bu gece öylesine dingin ki.

Önceki gece, saat beşten ona dek, periskopun içinde durmuş beklerken, vakit geçirmek, kendimi ayakta tutmak için zihnimde yeniden kurmaya çalıştığım olaylar, çok daha serüven gibi, çok daha belirsiz, çılgıncaydı. Bir yandan da, kan dolaşımını sağlamak için bacaklarımı usul usul oynatıyordum; bir Afro-Brezilya ritmine uyuyormuş gibi.

Kendimi atabeklerin büyülü salıntısına bırakarak, son yılları bir kez daha düşündüm... Belki de, mekanik bir bale gibi başlayan fantezilerimizin, şimdi bu mekanik nesneler tapınağında bir kuttörene, ruhlarla özdeşleşmeye, görüntülere, Exu'nun egemenliğine dönüşeceklerini kabul etmek için.

Önceki akşam periskopun içinde, bilgisayar yazıcısının bana açıkladığı şeyin doğru olduğuna ilişkin hiçbir kanıtım yoktu. Hâlâ kuşkuya sığınabilirdim. Paris'e geldiğimin, sırf turistler için düzenlenmiş bir macumbaya budalaca katıldığım, kendimi tütsülerin uyutumuna, pontos'un ritmine kaptırdığım için, masum bir teknik müzede bir hırsız gibi saklandığımın geceyarısı ayrımına varacaktım belki de...

Mozayığı yeniden oluştururken, belleğim ayılmaktan acımaya, acımadan kuşkuya geçiyordu. Bir gün önce, o sabah havaalanında, sonra uçakla Paris'e giderken çılgın gibi okuduğum belgeleri yeniden oluşturarak o zaman düşündüklerim üstünde şu anda çok daha aydınlık bir kafayla düşünürken, o zamanki zihinsel durumda olmayı, kuruntuyla tuzağa düşme önsezisi arasında gidip gelmeyi isterdim.

Benim, Belbo’nun, Diotallevi’nin, sonunda dünyayı sorumsuzca yeniden yazma noktasına nasıl geldiğimizi kendi kendime açıklamaya çalışıyordum; Tevrat’ı dolduran, onu açık seçik kılıyormuş görünen Kara ateşle yazılmış harflerin, o kara böceklerin bıraktığı boşluklara akkorla yazılmış olanı yeniden ortaya çıkarma Diotallevi olsa böyle derdi- noktasına.

Dinginliğe, Amor Fati’ye -umarım- ulaştıktan sonra, iki akşam önce, periskopta, içim kaygıyla dolu -yanlış olması umuduyla- yeniden kurduğum öyküyü, iki gün önce Belbo’nun evinde okuduğum, son on iki yıl boyunca Pilade’nin viskisiyle Garamond Yayınevi’nin tozları arasında yarı bilinçli yaşadığım öyküyü anlatabilirim şimdi.

3
BİNAH

7

Dünyanın sonundan çok şey beklemeyin.

(Stanislaw J. Lee, Aforyzmy. Fraszki, Kraköw, Wydawnictwo Literackie, 1977, 'Mysli Nieuczesane')

Altmış sekizden iki yıl sonra üniversiteye başlamak, doksan üçte[39] Saint-Cyr Akademisi'ne kabul edilmeye benzer. Doğum yılını şaşırmış gibi bir duyguya kapılır insan. Benden en az on beş yaş büyük olan Jacopo Belbo, daha sonra, bunun bütün kuşakların kapıldıkları bir duygu olduğuna inandırdı beni. İnsan her zaman yanlış bir burç altında doğar; dünyada onurlu bir biçimde kalmaksa, kendi yıldız falını gün gün düzeltmek anlamına gelir.

Babalarımızın bizi eğitme kaygısı duymadıkları boş zamanlarında bize öğrettikleri neyse, o olduğumuza inanıyorum. Bilgi kırıntılarıyla oluşur insan. On yaşındaydım; annemle babamın beni yazın başyapıtlarını fotoroman biçiminde yayımlayan bir haftalık dergiye abone etmelerini istiyordum. Cimrilikten değil, belki de çizgi romanlardan kuşku duyduğundan, babam yançizme eğilimindeydi. "Bu derginin amacı," diye karşı çıkmıştım, dizinin simgesini alıntılayarak -kurnaz, kandırmasını bilen bir çocuktum çünkü- "eğlendirerek eğitmektir." Babam, gözlerini gazetesinden kaldırmaksızın, şöyle demişti: "Senin derginin amacı, bütün dergilerin amacıdır, yani olabildiğince çok satmak."

Kuşkucu olmaya o gün başladım. Kolay inanır olduğum, kendimi zihinsel bir tutkuya kaptırdığım için pişmanlık duydum. Kolay inanırlık böyledir.

Kuşkucu insanın hiçbir şeye inanmadığı anlamına gelmez bu. Her şeye inanmaz kuşkucu olan. Bir kez bir şeye inanır, ikincisine, yalnızca, bir biçimde birincisinden çıkarsanıyorsa inanır. Uzağı göremez, düzenlidir; engin ufuklara açılmayı göze alamaz. Bir arada olmayan iki şeyin ikisine de inanmak: bir yerde bunları birleştiren bir üçüncü, gizli bir şeyin var olduğu düşüncesiyle; kolay inanırlık budur.

İnanmazlık, merakı, rahatlığı dışlamaz. Düşünce zincirlerine güven duymuyor, fikirlerin çoksesliliğini seviyordum. İnanmadığınız sürece, iki fikir -ikisi de yanlış çarpışarak iyi bir aralık ya da bir diabolus in musica[40] yaratabilir. İnsanların uğrunda yaşamlarını tehlikeye attıkları fikirlere saygı duymuyordum, ama saygı duymadığım iki ya da üç fikir bir ezgi yaratabilirlerdi gene de. Ey ritm, hele caz olursa.

Daha sonra Lia şöyle diyecekti bana: “Yüzeyde yaşıyorsun sen. Bazen derin görünüyorsan, bunun nedeni, derinlik, katılık etkisi yaratmak için yüzeyleri iç içe geçirmen: ayakta duramayacak bir katılık.”

“Yüzeysel olduğumu mu söylüyorsun?”

“Hayır,” diye yanıtlamıştı Lia, “başkalarının derinlik dedikleri, dört-boyutlu küpten başka bir şey değildir. Bir yanından girer, öteki yanından çıkarsın; onların evreninde, senin evreninle bir arada var olamayacak bir evrende bulursun kendini.”

(Seni bir daha görebilecek miyim, bilmiyorum, Lia; yanlış taraftan girip senin dünyana yayıldılar Onlar, üstelik benim yüzümden: bir derinlik olduğuna inandırdım Onlar’ı; güçsüz oldukları için istedikleri bir derinlik.)

On beş yıl önce ne düşünüyordum ben, aslında? İnanmadığım için, onca inanan arasında suçlu duyuyordum kendimi. Onların haklı olduklarını duyumsadığım için, tıpkı aspirin alır gibi inanmaya karar verdim ben de. Zararı dokunmaz, üstelik iyileşebilir insan.

Onurlandırıcı bir inanç ararken, Devrim’in içinde buldum kendimi, ya da en azından olağanüstü yapmacık bir devrimin. Toplantılara, yürüyüşlere katılmanın onurlandırıcı olduğunu düşünüyordum. Başkalarıyla birlikte, “Faşistler, burjuvalar, sonunuz geldi!” diye bağırıyordum, ama kaldırım taşları ya da metal bilyeler atmıyordum; başkalarına yaptığımı onların da bana yapmalarından her zaman korkmuşumdur çünkü. Polisler silahlarını doldururken, kentin merkezindeki sokaklar boyunca kaçmaktan ahlaksal bir heyecan duyuyordum. Bir görevi yerine getirmiş olma duygusuyla dönüyordum eve. Toplantılarda, çeşitli gruplar arasındaki görüş

ayrılıkları hiç heyecanlandırmıyordu beni; bir gruptan ötekine geçmek için doğru alıntıyı kullanmanın yeterli olduğunu düşünüyordum hep. Doğru alıntıları bulmakla eğleniyordum. Oradan oraya geçiyordum.

Bazen yürüyüşlerde ilgimi çeken bir kızı izlemek için şu ya da bu dövizin ardına takıldığım oluyordu; arkadaşlarımın çoğu için siyasal militanlığın cinsel bir yaşantı olduğu sonucunu çıkardım bundan; cinsellik ise bir tutkuydu. Bense yalnızca merak ediyordum. Tapınakçılar ve onlara yorulan gaddarlıklarla ilgili çeşitli kitaplarda, Carpocrates'in, insanın kendisini meleklerin -evrenin efendilerinin- zulmünden kurtarmak için her türlü kötülüğü işlemesi gerektiğini söylediğini okumuştum. İnsan, evrene, kendi bedenine karşı tüm yükümlülüklerinden kendisini kurtarmalıydı; ruh ancak tüm eylemleri yaparak kendini tutkulardan kurtarabilir, başlangıçtaki arılığı elde edebilirdi. Doğru. Plan'ı oluştururken, birçok gizem bağımlılarının aydınlanmaya ulaşmak için aynı yolu izlediklerini görmüştüm. Ama gelmiş geçmiş en sapık insan diye nitelenen Aleister Crowley, her iki cinsten tilmizleriyle yapılabilecek her şeyi yapmıştı. Yaşamöyküsünü yazanlara göre, yalnızca çok çirkin kadınları (yazılanlara bakılırsa erkeklerin de onlardan aşağı kalır yanı yoktu sanırım) seçmişti. Gene de, hiçbir zaman tam anlamıyla sevişmediği konusunda hâlâ bir kuşku var içimde.

Erk susuzluğu ile impotentia coeundi[41] arasında bir bağıntı olmalı. Marx'ı sevimli buluyordum, Jenny'siyle keyifle seviştiğinden emindim. Düzyazısının rahat soluğundan, mizah duygusundan seziliyor bu. Anımsıyorum, bir kez, üniversitenin koridorunda, insan sabah akşam Krupskaya ile yatağa girerse, sonunda yaza yaza Materyalizm, ve Ampiriyokritisizm gibi kötü bir kitap yazar, demiştim. Az kalsın dayak yiyordum. Uzun boylu, Tatar bıyıklı biri, Faşist dedi bana. Hiç unutmuyorum; şimdi kafasını kazıtmış, bir komünde sepet örüyor.

Garamond Yayınevine gitmeye başladığım, Belbo'yla arkadaşlık kurduğum sıralarda nasıl bir ruh durumunda olduğunu anımsamak için çağrıştırıyorum o günlerin havasını. Gerçek üstüne tartışmaları yalnızca müsveddeleri düzeltmek için izleyen biri gibiydim. Temel

sorunun, insan, “Ben neysem oyum,” diye alıntıladığında, tırnak işaretinin nereye konacağını, virgülden sonra mı, önce mi geleceği olduğunu düşünüyordum.

Bu yüzden siyasal seçimim filoloji oldu. O yıllarda Milano üniversitesi örnek bir üniversiteydi. Ülkenin her yerinde üniversitelerin salonları işgal edilir, yalnızca proleter biliminden söz etsinler diye profesörlere saldırılırken, bizde, bir-iki olay dışında, anayasal bir anlaşma -ya da bölgesel bir uzlaşma- geçerliydi. Devrim, dış bölgede, büyük salonda, koridorlarda savunuluyordu; resmi kültür ise iç koridorlarla üst katlara çekilmiş, korunmuş, güvence altına alınmıştı; hiçbir şey olmamış gibi sürdürüyordu konuşmayı.

Böylece, sabahları alt katta proleter bilimini tartışarak, öğleden sonraları ise, üst katta, aristokratik bilgiyi uygulamakla geçirebiliyordum. Bu iki koşut evrende gönlümce yaşıyor, hiç de çelişki içinde duyumsamıyordum kendimi. Eşitlikçi bir toplumun eşiğinde olduğumuza ben de inanıyordum, ama o toplumda, örneğin, trenlerin eskisinden daha iyi işlemesi gerektiğini, çevremi kuşatan sanculotte’ların,[42] kazanlara nasıl kömür atılacağını, makas değiştirmeyi, tarifeleri düzenlemeyi öğrenmediklerini söylüyordum kendi kendime. Birilerinin trenleri işletmeye hazır olmaları gerekiyordu.

Biraz iç ezinci duymuyor değildim. Bıyık altından gülüp “Çalışın bakalım, zavallı Bolşevikler; ben de Tiflis seminerinde çalışıyorum, hem beş yıllık planı hazırlayan da benim,” diye düşünen bir Stalin gibi duyumsuyordum kendimi.

Belki de, sabahları bir coşku halesi içinde yaşadığım için, öğleden sonraları bilimi güvensizlikle özdeşleştiriyordum. Böylece, temelde belgelerle doğrulanabilen bir şey öğrenmek istiyordum; bir inanç sorunu olan şeyin karşısına koyabileceğim bir şey.

Bir rastlantı sonucu, bir Ortaçağ tarihi seminerine katıldım; Tapınakçılar’la ilgili bir tez konusu seçtim. Daha ilk belgelere göz atar atmaz, Tapınakçılar’ın tarihi büyüledi beni. İnsanların erke karşı savaştıkları bir dönemde, Tapınakçılar’ın hiç de sağlam olmayan

kanıtlara dayanılarak yakılmalarıyla sonuçlanan yargılama öfkelendirmişti beni. Ama yakılmalarının hemen ardından, sayısız gizem avcılarının yüzyıllar boyu her yerde onları aradıklarını, ancak var olduklarının hiçbir kanıtını ortaya koyamadıklarını öğrendim çok geçmeden. Kuruntulara kapılmış olan bu kimselerin aşırılığı benim kolay inanmazlığımı zedeliyordu. Bu yüzden, gizem avcılarıyla zaman yitirmeden, yalnızca o dönemin kaynaklarına dayanmaya karar verdim.

Tapınakçılar, rahip-şövalyelerdi; kilise, tarikatlarını tanıdığı için vardılar. Kilise, tarikatı dağıtmış olsaydı -ki bunu yedi yüzyıl önce yapmıştı- Tapınakçılar varlıklarını sürdüremezlerdi; sürdürüyorsalardı, Tapınakçı değildiler. Böylece, en az yüz kitap fişledim, ama sonunda içlerinden yalnızca otuz kadarını okudum.

Jacopo Belbo'yu Tapınakçılar dolayısıyla tanıdım; yetmiş ikinin sonlarına doğru, tezimi hazırlarken, Pilade'de.

8

Işıktan ve tanrılardan gelmiş olan ben, onlardan ayrı düşmüş, sürgündeyim işte şimdi.

(Turfa'n MTden)

Pilade barı, o günlerde, yeryüzünü kuşatan Ophiulcus'tan gelen yabancıların, van Ailen kuşağında kol gezen İmparatorluk askerleriyle barış içinde dirsek dirseğe oturdukları galaktik bir taverna, bir açık limandı. Navigli boyunda, çinko tezgâhlı, bilardo masası olan eski bir bardı. Tramvay vatmanları, mahallenin küçük esnafı sabah erkenden bir bardak beyaz şarap yuvarlamak için uğrarlardı oraya. Altmış sekize doğru ve daha sonraki yıllarda, Pilade, gazeteyi baskıya verdikten sonra, ilk kamyonların rejimin yalanlarını bayilere dağıtmak için çoktan yola çıktıkları sırada bir viski içmeye gelen -patronların gazetelerinde çalışan- muhabirlerle eylemcilerin aynı masada iskambil oynadıkları bir Rick's Bar'a dönüşmüştü. Ama Pilade'de bir gazeteci de sömürülmüş bir proleter, montaj ideolojisine zincirlenmiş bir artı değer üreticisi gibi duyumsardı kendini; öğrenciler de bağışlarlardı onu.

Akşamın on biriyle gecenin ikisi arasında, genç bir yayıncıya, bir mimara, sanat sayfasına yükselmeyi uman bir cinayet muhabirine, Brera Akademisi ressamlarına, ortalama birkaç yazara, bir de benim gibi öğrencilere rastlardınız orada.

En düşük düzeyde de olsa, alkol kuraldı; ihtiyar Pilade, büyük beyaz şarap şişelerini vatmanlara, en soylu müşterilere saklıyor, kolalarla ramazzotto yerine yerli köpüklü şarapları demokrasi yanlısı entelektüellere, Johnny Walker'ı ise devrimcilere ayırıyordu. O yılların siyasi tarihini, kırmızı etiketten aşama aşama, ne zaman, nasıl on iki yıllık Ballantine'e, en sonunda da biraya geçildiğine dayanarak yazabilirdim.

Yeni müşterilerin gelişiyle, Pilade, ressamlarla vatmanların hâlâ birbirlerine meydan okudukları eski bilardoyu kaldırmamış, onun yanı sıra bir de oyun makinesi kurdurmuştu.

Topu düşürmeden çok kısa bir süre tutabiliyordum. Önce bunun dalgınlıktan, el becerimin yetersizliğinden ileri geldiğini sanıyordum. Yıllar sonra, Lorenza Pellegrini'yi oynarken görünce anladım gerçeği. Başlangıçta onun farkına varmamıştım; ama bir gece, Belbo'nun bakışlarını izleyerek gördüm onu.

Belbo, geçerken şöyle bir uğramış gibi dururdu barda (en az on yıldır gediklisiydi oranın). Tezgâhta, ya da küçük bir masada sık sık konuşmalara karışır, ama neden söz edilirse edilsin, ortaya insanların coşkusunu bir anda söndüren bir laf atmak için yapardı bunu hep. Başka bir coşku söndürme yöntemi daha vardı: Biri herkesin dikkatini üstünde toplayarak bir olay anlatırken, Belbo o mavi-yeşil, hep biraz dalgın gözleriyle konuşan kimseye bakar, bardağını, uzun süredir içmeyi unutmuş gibi kalça hizasında tutarak sorardı: "Sahi mi, gerçekten de böyle mi oldu?" Ya da: "Sahi, ciddi olarak böyle mi dedi?" Ne olurdu, bilmem, ama o anda kim olsa, anlatıcının kendisi bile kuşkuya kapılırdı. Belbo'nun, olumlu tümceleri soruya, soruları ise alaya dönüştüren Piemonte'li vurgulamasından ileri geliyor olmalıydı bu. Böyle, konuştuğu kişinin gözlerine pek bakmaksızın, ama bakışlarını karşısındakinden kaçırır gibi de yapmaksızın konuşma biçimi, Piemonte'li özelliğiydi Belbo'nun. Bakışları, konuşmadan sıyrılmak isteyen birinin bakışları değildi; sizin daha önce dikkat etmediğiniz bir şeyi, koşut çizgilerin boşlukta belirsiz bir noktada birbirlerine yaklaştıklarını saptardı ansızın; o âna dek biricik ilgisiz noktaya, kalın kafalı biri gibi gözlerini dikip bakıyormuşsunuz duygusu verirdi size.

Yalnızca bakışlarıyla yapmıyordu bunu. Bir el-kol devinimiyle, tek bir ünlemle yerinize oturtuverirdi sizi Belbo. Demek istediğim şu: diyelim, Kant'ın modern felsefede Kopernik Devrimini tamamladığını göstermek için çırpınıp duruyorsunuz; tüm geleceğiniz buna bağlıymış gibi. Belbo, karşınızda oturmuş, ya birden ellerine bakar, ya gözlerini dizine diker, ya bir Etrüsk gülümseyişiyle gözkapaklarını yarı kapatır, ya da ağzı açık, gözleri tavanda birkaç saniye öylece durur, sonra kesik kesik: "Evet, kesin bu," derdi, "Kant..." Ya da daha açık bir biçimde düşüncesini ortaya koyarak, transandantal idealizme saldırırdı: "Hıh. Demek sizce ortalığı velveleye vermişti Kant..."

Sonra, sanki büyüyü bozan o değil de sizmişsiniz gibi, yüzünüze ilgiyle bakar, yüreklendirirdi sizi: “Söyleyin, söyleyin. Çünkü bunun altında bir şey var... bir şey var ki... Adam dâhiydi ne de olsa...”

Bazen de, öfkenin doruğunda olduğu zaman, soğukkanlılığını yitirirdi Katlanamadığı tek şey, başkalarının soğukkanlılıklarını yitirmesi olduğu için, Belbo’nun soğukkanlılığını yitirmesi, tümüyle içsel, bölgesinin özelliğine uygun olurdu. Dudaklarını sımsıkı kenetler, önce gözlerini tavana çevirir, sonra bakışlarını yere doğru indirir, başını sola, aşağıya doğru eğer, yumuşak bir sesle: “Ma gavte la nata,” derdi. Bu Piemonte deyimini, bilmeyenlere açıklardı kimi zaman: “Ma gavte la nata, tıpanı çıkar. Kendi kendini şişiren kimseye denir. Şişinmesine, çalım satmasına yol açan şeyin, poposuna takılmış bir tıpanın basıncı olduğu düşünülür. Tıpayı çıkaracak olursa, tıss diye sönüverir.”

Belbo’nun bu söze karışmaları her şeyin boşluğunu görmenizi sağlardı; beni büyülüyordu bu. Ama bundan yanlış bir sonuç çıkarıyordum, çünkü başkalarının gerçeklerinin sıradanlığının tepeden bakarak küçümsenişi sayıyordum onları.

Ancak şimdi, Abulafia’nın gizleriyle birlikte, Belbo’nun ruhunun derinliklerine girdikten sonra, bana ayıklık gibi görünen, yaşam felsefesi olarak yücelttiğim şeyin bir çeşit hüzün olduğunu anlıyorum. Onun entellektüel bunalımdan kaynaklanan özgürlükçülüğü, umarsız bir ‘mutlak’ susuzluğunu gizliyordu. İlk bakışta onu anlamak zordu; çünkü Belbo, kaçış, duraksama, kopukluk anlarını, mutlak seçenekler üreterek eğlendiği gevşek konuşkanlık, keyifli inançsızlık anlarıyla dengeliyordu. Diotallevi’yle olanaksızlık elkitapları, altüst olmuş dünyalar, bibliyografik acayiplikler uydurdukları anlardı bu anlar. Onu, kendi Rablais’vari Sorbon’unu kurarken, böylesine coşkuyla durmadan konuşur görmek, tanrıbilim fakültesinden -gerçek fakülteden- kovulmasından ötürü ne denli acı çektiğini anlamayı engelliyordu.

Sonra anladım: ben o adresi yırtıp atmıştım, Belbo ise yitirmişti onu; bu yitirişi bir türlü kabul edemiyordu.

Abulafia’nın file’larıda, Belbo’nun birçok kez vurguladığı gibi, dünyada yalnızca seyirci olma andına bağlı kaldığına güven duyarak, disketlerin şifresine emanet ettiği bir sözde güncenin birçok sayfalarını buldum. Kimilerinin tarihi çok eskiydi; eski notları, geçmişe duyduğu özlemle, ya da onları yeniden işlemeyi düşündüğünden bilgisayara geçirdiği açıktı. Ötekiler daha yeni, Abu’nun gelişinden sonraki yıllara ilişkindi. Mekanik bir oyun olarak, kendi yanlışları üstüne tekbaşına düşünmek için yazıyordu Belbo, ‘yaratmamak’la avutuyordu kendini. Çünkü yaratma, yanlış da üretse, bizim dışımızdaki birine duyulan sevginin esinlediği bir şeydir her zaman. Ama Belbo, ayrımına varmaksızın, dönüşü olmayan bir alanın ötesine geçiyordu: yaratıyordu. Keşke yapmasaydı bunu. Plan’dan duyduğu heyecan bir kitap yazma gereksiniminden doğmuştu; baştan başa yanlışlıklardan, bile bile yapılmış korkunç yanlışlıklardan oluşan bir kitap da olsa. Kendi özel boşluğunda kaldığın sürece, Bir’le uyum içinde olduğunu düşünebilirsin, ama bir kez kili eline alınca -elektronik de olsa- bir Demiurgos olmuşsundur artık; bir dünya kurmaya kalkışan kişi, daha başından yanlışlığa, kötülüğe bulaşmıştır.

Dosya adı: Gönülde üç kadın

Tıpkı şöyle: toutes les femmes que j’ai rencontrees se dressent aux horizons - avec les gestes piteux et les regards tristes des semaphores sous la pluie...[43]

Gözün yükseklerde, Belbo. İlk aşkım, Kutsal Meryem. Beni kucağına alıp beşikte sallar gibi sallayan annem; ninni çağını çoktan geçtim oysa, ama sesini, göğsünün lavanta kokusunu sevdiğim için bana şarkı söylemesini istiyorum: “Ey Göklerin Kraliçesi, arı, güzel -kurtar ey kız, gelin, kuzu gibi uysal- kurtar ey Kurtarıcı’nın annesi.”

Doğal bir şey: yaşamıma giren ilk kadın, benim kadınım değildi -aslına bakılırsa, hiç kimsenin kadını değildi. Bensiz her şeyi yapabilen biricik kadına sevdalandım hemen.

Sonra Marilena’ya (Marylena? Mary Lena?) Şiir dolu alacakaranlığını, altın saçlarını, kocaman mavi kurdelesini betimlemeliyim. Ben, burnum havada, sıranın önünde duruyorum, o arkalığın üstünde, salınımlarını dengelemek için kolları açık, yürüyor (tatlı yürek çarpıntıları), pembe butlarının çevresinde uçuşan etekliği. Yücelerde, erişilmez.

Taslak: o akşam annem kızkardeşimin pembe tenine talk pudrası serpiyor, şeyi ne zaman çıkacak diye soruyorum, kız bebeklerin şeyi

olmaz, hep öyle kalırlar, diyor annem. Birden Mary Lena'yı görüyorum yeniden, uçuşan mavi etekliğinin altından çıkan donunun beyazlığını görüyorum, sarışın, yüce, ulaşılmaz olduğunu anlıyorum, çünkü farklı o. Hiçbir ilişki kurulamaz onunla, başka bir soydan o.

Yuvarlandığı uçurumda yitiveren üçüncü kadın. Daha yeni uykuda ölmüş, eldeğmemiş kız tabutunun çiçekleri arasında solgun Ofelya, papaz ölmüşler duasını okurken, birden katafalkın üstünde doğruluyor, kaşları çatık, yüzü solgun, öç alıcı, parmağını öne doğru uzatmış, sesi tıpkı mağaradan gelir gibi: "Peder," diyor, "benim için dua etmeyin. Bu gece uyumadan önce kötü bir şey düşündüm, yaşamımın biricik kötü şeyini, lanetliyim şimdi ben." ilk komünyon kitabımı bulmalıyım. Bu betimleme var mı, yoksa ben mi uydurdum? Kuşkusuz beni düşünürken öldü, kötü düşünce bendim, başka bir türden, başka bir yazgısı olan dokunulmaz Mary Lena'yı istiyordum. Onun lanetlenmesinden ben sorumluyum, lanetlenmiş bütün kadınların lanetlenmelerinden ben sorumluyum, üç kadını da elde etmemeyi hak ettim: onları arzulamış olmanın cezası bu.

Birincisini cennette olduğu için yitiriyorum; ikincisini arafta hiçbir zaman sahip olamayacağı penise imrendiği için, üçüncüsünü ise cehennemde olduğu için. Teolojik bakımdan kusursuz. Ama çoktan yazıldı bu.

Cecilia'nın Öyküsü de var ama. Üstelik Cecilia yeryüzünde. Uyumadan önce onu düşünüyordum, çiftlikten süt almak için tepeye tırmanıyordum. Partizanlar karşı tepedeki barikattan ateş ederken, kendimi onun yardımına koşarken, ellerinde makineli tüfeklerle ardına düşen Faşist haydutlar sürüsünden onu kurtarırken gözümün önüne getiriyorum... Mary Lena'dan bile daha sarışın, lahitteki kızdan daha uysal. Yaşayan, ulaşılabilir Cecilia; parmağımın ucunu kıpırdatmam yeterdi, konuşabilirdim bile onunla, benim gibi birini sevebileceğinden emindim; seviyordu da. Papi'ydi adı; minicik bir kafatası, diken diken sarı saçları vardı. Benden bir yaş büyüktü, saksofonu vardı. Benim trompetim bile yoktu oysa. Onları hiç birlikte görmemiştim; kilisede herkes birbirlerini dirsekleriyle dürtüp kıkır kıkır gülerek seviştiklerini fısıldıyorlardı. Kuşkusuz yalan söylüyorlardı, perdesi sıyrık, küçük köylüler, keçiler gibi. Onun (gelin, kraliçe Marylena Cecilia'nın) çok kolay elde edilebilir olduğunu, öyle ki, birinin çoktan ona ulaştığını anlamamı istiyorlardı. Herhalde -dördüncü hal- ben dışarıda kalmıştım.

İnsan böyle bir öykü üstüne bir roman yazabilir mi? Belki de, elde edebileceğim için kaçtığım kadınlar üstüne yazmalıyım. Ya da dileseydim elde edebileceğim, ikisi de aynı kapıya çıkar.

Kısacası, insan öykünün ne olduğunu bile bilmiyorsa, felsefe kitaplarını düzeltsin, daha iyi.

9

Sağ elinde yaldızlı bir trompet tutuyordu.

(Johann Valentin Andrea, Die Chymische Hochzeit deş Christian Rosencreutz, Strassburg, Zetzner, 1616,1)

Bu file’da bir trompetten söz edildiğine rastlıyorum. Önceki gün periskopun içindeyken ne denli Önemli olduğunu henüz bilmiyordum bunun. Yalnızca bir gönderme, oldukça belirsiz, kıyıda kalmış.

Garamond Yayınevindeki uzun öğle sonlarında, kimi zaman Belbo, bir metnin ağırlığı altında ezilmiş, gözlerini kâğıtlardan kaldırır, karşısındaki masada, Dünya Fuarı’nın eski baskılarının sayfalarını çevirmekte olan benim dikkatimi dağıtmaya çalışır, çağrışımlara kaptırırdı kendini; onu gereğinden fazla ciddiye aldığımdan kuşkulandığında, hemen perdeyi çekmeye hazır, geçmişi anımsardı, ama yalnızca bir noktayı açıklamak, bir boş gururu kınamak için. “Sonumuz nereye varacak diye soruyorum kendi kendime,” demişti bir gün.

“Batı’nın batmasından mı söz ediyorsunuz?”

“Batmak mı? Batmak güneşin işi, sizce öyle değil mi? Hayır, şu yazan insanlardan söz ediyorum. Bir haftada tam üç metin; biri Bizans hukuku, biri Finis Austriae, üçüncüsü de Baffo’nun soneleri üstüne. Bunlar apayrı şeyler, size de öyle gelmiyor mu?”

“Evet.”

“İyi, ama üçünde de belli bir noktada Aşk İsteği ile Aşk Nesnesi beliriyor diyeceksiniz, değil mi? Bir moda bu. Baffo’yu gene anlıyorum, ama Bizans hukuku...”

“Çöpe atın, gitsin.”

“Yok, hayır, Ulusal Araştırma Kurumu’nun finanse ettiği yapıtlar bunlar; hem sonra kötü de değiller. Olsa olsa, üç yazarı da çağırır, bazı bölümleri çıkarabilirler mi diye sorarım. Şu Aşk İsteği kötü bir izlenim bırakıyor.”

“Peki, ama Bizans hukukunda aşk nesnesi ne olabilir?”

“Ne bileyim, aşkı işin içine sokmanın bir yolu vardır her zaman. Doğal olarak, Bizans hukukunda bir aşk nesnesi varsa, bu adamın söylediği şey bu değil. Kesinlikle değil.”

“Hangi şey?”

“Sizin sandığınız şey. Bir seferinde -beş ya da altı yaşlarında olmalıydım- düşümde bir trompetim olduğunu gördüm. Yaldızlı bir trompet. Hani insana damarlarında bal akıyormuş gibi gelir, öyle bir düş; bilirsiniz, bir çeşit şeytan aldatması, şu ergenlik öncesi düşlerden. Hiçbir zaman o düşteki kadar mutlu olduğumu sanmıyorum. Uyandığımda, trompetim olmadığını anlayınca, danalar gibi böğürmeye başladım. Bütün gün ağladım. Savaş-öncesi dünya -otuz sekiz yılı olmalıydı- yoksul bir dünyaydı, gerçekten de. Bugün bir oğlum olsa, onu böylesine umarsız görsem, ‘peki’, derdim, ‘sana trompet alacağım.’ Alt tarafı bir oyuncaktı, bir servete malolacak değildi ya. Ama annemle babamın akıllarına bile gelmedi. Para harcamak ciddi bir işti o zamanlar. İnsanın çocuğuna her istediğini elde edemeyeceğini öğretmesi de ciddi bir işti. ‘Lahana çorbası sevmiyorum,’ diyordum; doğruydu da, Tanrım, çorbanın içinde lahanaların yüzdüğünü görmek midemi bulandırıyordu. ‘Pekâlâ, bugünlük çorbayı bırak, etini ye’ deseler ne olurdu? (Yoksul değildik, iki kap yemekle meyve yerdik.) Hayır efendim, sofrada ne varsa o yenir. Kimi zaman ninem tabağımdaki lahanaları birer birer, tel tel, salya salya ayıklardı; böylece, arındırılmış, eskisinden daha da iğrenç çorbayı içmek zorunda kalırdım; bu bile babamın onaylamadığı bir ödündü.”

“Peki, trompet?”

Duraksayarak bakmıştı bana: “Trompet neden bu kadar ilgilendiriyor sizi?”

“Beni ilgilendirmiyor. Aşk nesnesinden söz açılınca trompetten söz eden sizsiniz, aşk nesnesinin hiçbir zaman başkalarının sandıkları şey olmadığını göstermek için...”

“Trompet... O akşam, amcamla yengem, ***’den geleceklerdi; çocukları yoktu, en sevdikleri yeğenleriydim ben. Bu trompet düşü yüzünden ağladığımı görünce, her şeyi halledeceklerini söylediler;

ertesi gün Upim’e gidecektik; kocaman bir oyuncak bölümü vardı, harika, dilediğim trompeti alacaktım. Bütün gece gözüme uyku girmedi, ertesi sabah yerimde duramıyordum. Öğleden sonra Upim’e gittik. En az üç çeşit trompet vardı; tenekeden yapılma uyduruk şeylerdi, ama filarmoni orkestralarına layık pirinç çalgılar gibi görünüyorlardı bana. Bir bando borazanı, bir sürgülü trombon, bir de trompetimsi bir şey, çünkü ağızlığı vardı, altın rengindeydi, ama saksofonunki gibi pistonları vardı. Hangisini seçeceğimi bilemiyordum; karar vermem çok uzun sürdü. Üçünü de istiyordum, ama hiçbirini istemiyormuş gibi davrandım. Bu arada, sanırım amcamla yengem fiyat etiketlerine bakmışlardı. Cimri değildiler, ama bana öyle geldi ki, bakalitten yapılmış, baştan başa siyah, pistonları gümüşten küçük bir klarneti daha ucuz bulmuşlardı. ‘Bu nasıl, hoşuna gitti mi?’ diye sordular. Denedim, sesi oldukça iyiydi; çok fi!) güzel olduğuna inandırmaya çalışıyordum kendimi, ama sonra düşünüyor, amcamla yengemin klarneti daha ucuz olduğu için almamı istediklerini söylüyordum kendi kendime. Trompet dünyanın parası olmalıydı, amcamla yengemi bu özveriye zorlayamazdım. Biri bana hoşuma giden bir şey vermek istediği zaman, hemen, ‘Hayır, teşekkür ederim,’ demem gerektiğini öğretmişlerdi bana, üstelik yalnızca bir kez değil; ‘Hayır, teşekkür ederim,’ deyip hemen elimi uzatmamak, veren kimsenin üstelemesini ‘lütfen al,’ demesini beklemeliydim. İyi yetişmiş bir çocuk ancak o zaman kabul ederdi sunulan şeyi. Böylece, trompeti istemediğimi, klarnetin benim için daha iyi olacağını söyledim, onlar da uygun görürlerse. Sonra başımı kaldırıp yüzlerine baktım, üsteleyeceklerini umarak. Üstelemediler, Tanrı lütfunu esirgemesin onlardan. Bana klarneti aldıkları için çok mutlu oldular, istediğim -böyle dediler- o olduğuna göre. Caymak için artık çok geçti. Klarneti aldım.”

Kuşkuyla baktı bana: “Hâlâ düşümde trompet görüp görmediğimi bilmek ister misiniz?”

“Hayır,” dedim, “aşk nesnesinin hangisi olduğunu bilmek istiyorum yalnızca.”

“Hmm,” dedi, yeniden elindeki metnin yapraklarını çevirmeye koyularak,

“görüyorsunuz ya, sizde de saplantı olmuş bu aşk nesnesi. Ama o kadar basit değil.

Hem sonra trompeti aldım, diyelim. Sahiden mutlu olacak mıydım? Ne dersiniz

Casaubon?”

“Belki de klarneti düşleyecektiniz o zaman.”

“Hayır,” diye kestirip attı, kuru bir sesle. “Klarneti aldım. Ama onu hiç çalmadım.”

“Çalmadınız mı?”

“Çalmadım,” dedi sözcüğü vurgulayarak. Bilmem neden, kendimi çok gülünç buldum.

10

Sonunda, vinum'dan, kabala bakımından VIS NUMerorum'dan[44] *başka bir şey çıkarsanamaz. Bu sayılara dayanır bu büyü.*

(Cesare della Riviera, II Mondo Magico degli Eroi, Mantova, Osanna, 1603, s.65-66)

Belbo'yla ilk karşılaşmamızdan söz ediyordum. Göz aşinalığımız vardı. Pilade'de birkaç sözcük alışverişi olmuştu aramızda, ama hakkında pek bir şey bilmiyordum; Garamond Yayınevinde çalıştığından başka. Garamond'un yayımladığı kitaplardan birkaçı üniversitede geçmişti elime. Küçük, ama ciddi bir yayınevi. Tezini bitirmek üzere olan bir gence, kültür yapıtları yayımlayan bir yayınevinde çalışan biri her zaman ilginç gelir.

"Siz ne yapıyorsunuz?" diye sormuştu bana bir akşam. Kalabalık sıkıştırmış, çinko tezgâhın en ucuna itmişti bizi. Herkesin birbirine sen dediği dönemdi o dönem; öğrencilerin profesörlere, profesörlerin öğrencilere. Pilade'nin müşterileri bile. "Bana bir içki ısmarlasana," diyordu parkalı bir öğrenci, büyük bir gazetenin yayın müdürüne. Skolovski'nin gençliğinde, Petersburg'daymış gibi. Varsa yoksa Mayakovski, Jivago'yu boşver. Belbo 'sen' demekten kaçınmıyordu, ama bunu uyarıcı bir küçümsemeyle yaptığı belliydi. Kabalığa kabalıkla karşılık verdiğini, ama yakınlık göstermekle yakın olmak arasında uçurum olduğunu göstermek için 'sen' diyordu. Onun, çok seyrek, çok az insana içinden gelerek 'sen' dediğini gördüm; Diotallevi'ye, bazı kadınlara. Saygı duyduğu, ama uzun zamandır tanımadığı kimselere 'siz' diyordu. Birlikte çalıştığımız sürece bana da hep 'siz' dedi; bu ayrıcalığa önem veriyordum.

"Peki, siz ne yapıyorsunuz?" diye sormuştu bana, şimdi anladığıma göre, arkadaşça.

"Yaşamda mı, yoksa bu sahnede mi?" diye sordum çevreyi göstererek.

"Yaşamda."

“Çalışıyorum.”

“Üniversiteye mi gidiyorsunuz, yoksa araştırma mı yapıyorsunuz?”

“İnanmayacaksınız, ama bu iki şey birbiriyle çelişmiyor. Tapınakçılar üstüne yazdığım tezi bitirmek üzereyim.”

“Aman ne korkunç bir konu,” dedi. “Delilere göre bir iş, değil mi?”

“Ben gerçek Tapınakçılar’ı inceliyorum. Duruşma belgelerini. Peki, ama Tapınakçılar’ı nereden biliyorsunuz?”

“Bir yayınevinde çalışıyorum; yayınevlerine uslular da gelir, deliler de. Bir yayın sorumlusunun işi, bir bakışta delileri tanımaktır. İnsan işin içine Tapınakçılar’ı karıştırdı mı, hemen hemen her zaman delinin biridir.”

“Bilmez miyim! Sürüsüne bereket. Ama delilerin hepsi de Tapınakçılar’dan söz etmezler ki. Ötekileri nasıl tanıyorsunuz?”

“İşim bu. Açıklayayım. Bu arada, adınız nedir?”

“Casaubon.”

“Middlemarch’ın[45] kişilerinden biri değil miydi bu?”

“Bilmiyorum. Bu adda bir rönesans filoloğu da vardı, sanırım. Akrabalığımız yok ama.”

“Bu kez ben ısmarlıyorum. Bir şey daha içer misiniz? İki tane daha, Pilade, teşekkürler. Evet, ne diyordum? Dünyada dört çeşit insan vardır: alıklar, budalalar, aptallar, deliler.”

“Herkesi kapsar mı bu?”

“Evet, ikimizi, örneğin. Ya da en azından -sizi incitmek istemem- beni. Ama kim olursa olsun, dikkat ederseniz, bu kategorilerden birine girer. Her birimiz zaman zaman alık, budala, aptal ya da deliyizdir. Diyebiliriz ki, normal insan, bütün bu öğeleri, bu dört ideal tipi ölçülü bir biçimde karıştıran kişidir.”

“ Idealtypen.”

“Bravo, Almanca da biliyor musunuz?”

“Başını gözünü yara yara. İdare edecek kadar. Bibliyografya için.”

“Benim öğrenciliğimde, Almanca bilen mezun olamazdı. Almanca bilerek geçirirdi ömrünü. Sanırım bugün de Çince için aynı şey.”

“Yeterince Almanca bilmiyorum, demek mezun olacağım. Ama biz tiplemelerinize dönelim. Dâhi nedir peki, sözgelimi Einstein?”

“Dâhi, bir öğeyi, ötekilerle besleyerek, baş döndürücü bir biçimde kullanan kişidir.” İçkisini yudumladı. “İyi akşamlar, güzelim. Sen daha intihar etmedin mi?”

“Hayır,” diye yanıtladı, yanımızdan geçmekte olan kadın. “Bir kollektife’[46] girdim şimdi.”

“Aferin,” dedi Belbo. Sonra bana döndü: “Topluca da intihar edilebilir, ne dersiniz?”

“Delilere gelelim.”

“Umarım, cevher yumurtladığımı sanmıyorsunuz? Evreni düzene sokmaya çalışmıyorum ben. Bir yayınevi için delinin ne olduğunu anlatmaya çalışıyorum yalnızca. Ad hoc[47] bir tanım benimki, tamam mı?”

“Tamam. Şimdi de ben ısmarlıyorum.”

“Peki, Pilade, buzu daha az olsun lütfen. Yoksa hemen kana karışır. Ne diyordum, alık konuşmaz bile, ağzından salyalar akar, spastiktir. Dondurmasını alnına yapıştırır, eşgüdümü yetersiz olduğundan. Döner kapıya ters yönden girer.”

“Nasıl olur bu?”

“Başarır bunu. Bu yüzden alıktır zaten. Hemen tanırsınız onları. Ama alıklar bizi ilgilendirmez, yayınevlerine gelmezler çünkü. Onları bırakalım.”

“Peki, bırakalım.”

“Budala olmak daha karmaşıktır. Bir toplumsal davranış biçimidir bu. Budala her zaman bardağın dışından konuşur.”

“Nasıl yani?”

“Böyle.” işaret parmağını tezgâha doğru uzattı. “Bardağın içindekinden söz etmek ister, ama ne yapar ne eder, dışından konuşur. Dilerseniz şöyle diyebiliriz: budala pot kıran biridir; karısının kısa bir süre önce bıraktığı adama, güzel eşinin nasıl olduğunu sorar, örneğin. Anlatabiliyor muyum?”

“Evet. Tanıyorum onları.”

“Budala, özellikle sosyetede çok aranan biridir. Herkesi şaşırtır, ama yorum yapma fırsatı da verir. En iyileri diplomat olurlar. Potları başkaları kırdığı zaman bardağın dışından konuşur, konuyu saptırırlar. Ama budalalar da ilgilendirmez bizi; hiçbir zaman yaratıcı değildirler, yalnızca aktarırlar, bu yüzden yayınevlerine yapıt önermezler. Budalalar, kedilerin havladıklarını söylemezler; başkaları köpekten söz ederken, onlar kediden söz ederler. Konuşma kurallarını şaşırırlar, ama tam anlamıyla şaşırdıkları zaman harikadırlar. Sanırım soyları tükeniyor artık; tüm burjuva erdemlerini kendilerinde toplarlar. Bir Verdurin salonu, bir Guermantes[48] konağı gereklidir onlara. Siz öğrenciler hâlâ böyle şeyler okuyor musunuz?”

“Ben okuyorum.”

“Joachim Murat budaladır, örneğin. Subaylarını denetlerken, göğsü madalyalarla dolu Martinik’li birini görür. ‘Vous etes negre?’ diye sorar. O da: ‘Oui mon general!’ diye yanıtlar. Bunun üzerine Murat şöyle der: ‘Bravo, bravo, continuez![49] Böyle gider. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi? Özür dilerim, bu akşam yaşamımın tarihi bir kararını kutluyorum. İçkiyi bıraktım. Bir tane daha? Yanıt vermeyin, kendimi suçlu hissederim. Pilade!”

“Peki, ya aptal?”

“Haa. Aptal davranışlarında yanılma?.. Mantık yürütmede yanılır. Aptal şöyle der: bütün köpekler evcil hayvanlardır, bütün köpekler havlar; kediler de evcil hayvanlardır, demek ki onlar da havlar. Ya da, bütün Atinalılar ölümlüdür, bütün Pireliler de ölümlüdür, demek ki, bütün Pireliler Atinalıdır...”

“Ki bu doğrudur.”

“Evet, ama rastlantı olarak. Aptal doğru bir şey de söyleyebilir, ama yanlış mantık yürüterek.”

“İnsan yanlış şeyler söyleyebilir, yeter ki doğru mantık yürütsün.”

“Elbette! Yoksa, düşünen hayvan olmak için bunca çaba harcamanın ne anlamı olurdu?”

“Bütün büyük antropomorf maymunlar aşağı yaşam biçimlerinden gelirler; insanlar da aşağı yaşam biçimlerinden gelirler; demek ki bütün insanlar büyük antropomorf maymunlardır.”

“Fena değil. Burada bir şeyin yanlış olduğunu sezersiniz, ama neyin, niçin yanlış olduğunu gösterebilmek için hayli çaba gerekir. Aptal alabildiğine sinsidir. Budalayı hemen tanırsınız (alığın sözü bile edilmez), oysa aptal hemen hemen sizin benim gibi akıl yürütür; arada çok küçük bir ayrım vardır. Bir paralojizm ustasıdır o. Yayıncı için kurtuluş yoktur, sonsuz zaman harcamak zorunda kalır. Aptalların birçok kitapları yayımlanıyor; çünkü ilk bakışta kandırırlar bizi. Yayıncı aptalı ayırt etmek zorunda değildir. Bunu Bilimler Akademisi bile yapmadıktan sonra o niye yapsın?”

“Felsefe de yapmıyor. Anselmus’un varlıkbilimsel savı aptalcadır: Tanrı vardır, çünkü onu tüm yetkinliklere sahip bir varlık olarak düşünebiliyorum; varoluş dahil. Düşüncedeki varlığı, gerçeklikteki varlıkla karıştırır.”

“Evet, ama, Gaunilone’nin onun mantığını çürütmesi de aptalca. Denizde bir ada düşünebilirim; o ada var olmasa da. Düşüncedeki varlıkla gerçeklikteki varlığı birbirine karıştırıyor Gaunilone.”

“Doğru. Bir aptallar düellosu. Tanrı da çılgın gibi eğleniyor. Sırf Anselmus ile Gaunilone’nin aptal olduklarını göstermek için düşünülemez olmaya karar vermiş Tanrı. Yaratış için ne yüce bir amaç. Daha doğrusu, Tanrı’nın istemini gerçekleştirme eylemi için. Her şeyin amacı, kozmik aptallığın ortaya çıkarılmasıdır.”

“Çevremizi aptallar sarmış.”

“Bundan kaçamayız. Herkes aptal, sizinle benden başka. Daha doğrusu, sizden başka herkes.”

“Bütün bunların Gödel’in savıyla bir ilgisi varmış gibi geliyor bana.”

“Bilmiyorum, alığım ben. Pilade!”

“Sıra bende.”

“Bölüşürüz. Giritli Epimenides der ki, bütün Giritliler yalancıdır. Kendisi de Giritli olduğuna, Giritlileri’i iyi tanıdığına göre, dediği doğrudur.”

“Aptalca bir düşünüş.”

“Ermiş Pavlos. Titus’a mektup.[50] Şunu dinleyin şimdi: Epimenides’in yalancı olduğunu düşünenler, ister istemez Giritlilere inanırlar, ama Giritliler Giritlilere inanmazlar, bu yüzden de hiçbir Giritli Epimenides’in yalancı olduğunu düşünmez.”[51]

“Bu aptalca bir düşünüş mü, değil mi?”

“Siz karar verin. Aptalları ayırdetmenin güç olduğunu söylemiştim. Bir aptal Nobel ödülünü bile alabilir.”

“Durun, düşüneyim... Tanrı’nın dünyayı yedi günde yarattığına inanmayanların bazıları temelcidirler, ama bazı temelciler Tanrı’nın dünyayı yedi günde yarattığına inanırlar. Demek ki Tanrı’nın dünyayı yedi günde yarattığına inanmayan hiç kimse temelci değildir. Bu nasıl, aptalca mı?”

“Tanrım, doğrusu... Bilemiyorum. Siz ne diyorsunuz?”

“Kesinlikle aptalca; doğru bile olsa. Tasım kurallarından birini çiğniyor: iki tikelden tümel sonuçlar çıkarılamaz.”

“Peki, ya aptal olan siz olsaydınız?”

“Olağanüstü bir muhatapla karşı karşıya bulurdum kendimi.”

“Evet, doğru, aptallık bulaşıcıdır. Hem belki de, bizimkinden farklı bir mantık dizgesi için, bizim aptallığımız onların bilgeliğidir. Bütün mantık tarihi, kabul edilebilir bir aptallık kavramını tanımlama çabasından başka bir şey değildir. Her büyük düşünür, bir başkasının aptalıdır.”

“Düşünceyi aptallığın tutarlı bir biçimi gibi mi alıyorsunuz?”

“Hayır. Bir düşüncenin aptallığı, başka bir düşüncenin tutarsızlığıdır.”

“Çok derin. Saat iki olmuş, neredeyse Pilade kapanacak, biz daha delilere gelmedik.”

“Şimdi oraya geliyorum. Deli hemen anlaşılır. Hile bilmeyen bir aptaldır o. Aptal, savını kanıtlamaya çalışır, çarpık bir mantığı vardır, ama ne de olsa bir mantığı vardır. Oysa delinin mantıkla işi yoktur; kısa yoldan gider. Onun için her şey, her şeyi kanıtlar. Delinin bir saplantısı vardır, bunu doğrulamak için her şeyden yararlanır. Kanıtlamakta hiçbir sınır tanımayışından, esin pırıltılarından yararlanmasından tanırsınız deliyi. Size garip gelecek ama, bir deli önünde sonunda Tapınakçılar’ı atar ortaya.”

“Her zaman mı?”

“Tapınakçılar’ı işin içine katmayan deliler vardır, ama onları işe karıştıranlar daha sinsidirler. Önce anlamazsınız, normalmiş gibi görünürler, sonra, birden...” Bir viski daha ısmarlayacak oldu, sonra caydı, hesabı istedi. “Söz Tapınakçılar’dan açılmışken, geçen gün adamın biri bu konuda daktiloyla yazılmış bir metin bıraktı bana. Bana kalırsa delinin teki, ama insan yüzlü bir deli. Metin akıllı uslu başlıyor. Bir gözatmak ister misiniz?”

“Seve seve. Belki işime yarar bir şey bulurum.”

“Hiç sanmam. Ama yarım saat boş vaktiniz varsa bize bir uğrayın. Via Sincero Renato, numara 1. Sizden çok bana yararı olur. Üstünde durmaya değer bir şey olup olmadığını söyleyebilirsiniz bana.”

“Bana neden güveniyorsunuz?”

“Güvendiğimi kim söyledi? Ama gelirseniz güvenirim. Meraka güvenirim ben.”

Yüzü allak bullak bir öğrenci girdi içeri: “Arkadaşlar, Naviglio boyunda elleri zincirli Faşistler var.”

“Gidip gösterelim onlara,” dedi Lenin konusunda az önce beni tehdit eden Tatar bıyıklı.

“Gidelim arkadaşlar!” Hepsi çıktılar.

“Ne yapıyoruz? Gidiyor muyuz?” diye sordum, suçluluk duygusuna kapılmış.

“Hayır,” dedi Belbo. Barı boşaltmak için Pilade’nin başının altından çıkan bir oyun bu. İçkiyi bıraktığım ilk gece olmasına karşın, oldukça iyi duyumsuyorum kendimi. Alkolden uzak durduğum için olsa gerek. Şu âna dek size söylediklerimin hepsi yanlış. İyi geceler, Casaubon.”

11

Kısırlığı sonsuzdu. Esrimenin bir parçasıydı bu.

(E.M. Cioran, Le mauvais demiurge, Paris, Gallimard, 1969, 'Pensees etranglees')

Pilade'deki konuşmamız Belbo'nun dış yüzünü göstermişti bana. İyi bir gözlemci, alaycılığının ardındaki üzüncü sezebilirdi. Bunun bir maske olduğunu söyleyemem. Belki de için için kendini bıraktığı itiraflardı asıl maske olan. Başkalarının arasında ortaya koyduğu alaycılığı, görünürdeki üzüncü maskeleyerek, temelde kendinden gizlemeye çalıştığı daha derin bir üzüncü açığa vuruyordu.

Elimdeki file'da, Belbo'nun, ertesi gün Garamond Yayınevi'nde mesleğiyle ilgili olarak bana söylediklerini kurgusallaştırmaya çalıştığını görüyordum. Belbo'nun titizliğini, tutkusunu, ancak başkaları aracılığıyla yazan bir redaktörün düş kırıklığını, hiçbir zaman gerçekleşmemiş yaratıcılık özlemini buluyorum bu file'da. Hak etmediğini duyumsadığı bir şeyi istediği için, isteğinin acıklı bir imgesini vererek, onu kendi kendini cezalandırmaya zorlayan gönül gücünü görüyorum. Kendine böylesine bir küçümsemeyle acıyabilen birine hiç rastlamadım.

Dosya adı: Yedi Denizler Jim'i

Yarın genç Cinti'yle görüşülecek.

1. Güzel bir inceleme, belki biraz fazla akademik.

2. Sonuç bölümünde, Catullus ile poetae novi[52] *ve çağdaş öncüler arasındaki karşılaştırma dâhice.*

3. Bu, 'Giriş' olamaz mı?

4.Onu ikna etmeli. Bu tür aklına esmelelerin bir filoloji dizisinde yer alamayacağını söyleyecek. Hocası koşullandırmış onu; onun önsözü yazmamasından, mesleğini tehlikeye atmaktan korkuyor. Son iki sayfada parlak bir fikir, ayrımına varılmadan geçiyor, ama başta olsa gözden kaçmaz; üniversite ağalarını tedirgin edebilir.

5.Asıl incelemeden ayrı olarak, kapsamlı bir konuşma biçiminde italikle yazılırsa, varsayım salt bir varsayım olarak kalır, incelemenin ciddiliğine zarar vermez. Okuyucuları büyüler; kitaba değişik bir yaklaşım sağlar.

Bir özgürlük davranışına mı itiyorum onu, yoksa kendi kitabımı yazmak için kullanıyor muyum?

Kitapları bir-iki sözcükle dönüştürmek. Başkalarının Demiurgos'luğunu yapmak. Yumuşak kili alıp biçim vermek yerine, başka birisinin için de yontu oyduğu katılaşmış kile küçük darbeler indirmek. Vur çekici Musa'ya, doğru vur ki, konuşsun.

William S.'le görüşülecek.

"Çalışmanıza göz attım, fena değil. Gerilim, düşgücü, dramatik öge var. İlk yapıtınız mı?"

"Hayır, daha önce başka bir trajedi yazmıştım, Verona'lı iki sevgilinin öyküsünü..."

"Bu yapıtınızdan söz edelim, Bay S. Neden Fransa'da geçiyor, diye soruyordum kendi kendime. Neden Danimarka'da değil de, Fransa'da? Sözgelimi söylüyorum; büyük bir çaba gerektirmez, iki üç adı değiştirmek yeter; Châlons-sur-Marne şatosunu, Elsinore şatosu yapabilirsiniz, örneğin... Kierkegaard'ın gölgesinde, Protestan bir kuzey ortamında, bütün bu varoluşsal gerilimler..."

"Belki de haklısınız."

"Sanırım. Ufak tefek biçemsel düzeltmeler de gerekebilir: bir-iki küçük dokunma; berberinizin ensenize ayna tutmadan önce, bir-iki makas çırpması gibi... örneğin, babanın hortlağı. Niçin en sonunda beliriyor? Ben olsam başa alırdım, öyle ki, babanın uyarısı, genç prensin davranış biçimine hemen egemen olup annesiyle çatışmaya itsin onu."

"İyi fikir, bence; yalnızca bir sahnenin yerini değiştirmek yeter."

"Tastamam. Son olarak, biçem. Rastgele bir bölümü alalım; işte, genç adamın sahne önüne çıkıp eylemle eylemsizlik üstüne düşünmeye başladığı yer. Bu bölüm gerçekten güzel, ama yeterince güçlü gelmiyor bana. "Eyleme geçmek ya da geçmemek? Benim sorunum bu! Düşmanca bir yazgıya boyun eğmeli miyim, yoksa...' Niçin benim sorunum? Ben olsam, 'sorun bu', dedirtirdim ona: sorun bu, anlıyorsunuz, değil mi? Onun kişisel sorunu değil, varoluşun sorunu. Olmakla olmamak arasındaki seçenek, yani.

Dünyayı senin adını taşımayan çocuklarla doldurursan, onların senin çocukların olduklarını hiç kimse bilmez. Tebdil gezen bir Tanrı olmak gibi. Tanrı'sın, kentlerde dolaşıyorsun, senden söz eden insanları işitiyorsun, Tanrı burada, Tanrı orada, ne olağanüstü evren bu, ne incelikli evrensel çekim, sense bıyık altından gülüyorsun (takma bir sakalla dolaşmalı, ya da, hayır, sakalsız, çünkü sakalından hemen tanırsın Tanrı'yı), kendi kendine konuşuyorsun (Tanrı'nın tekbenciliği acıdır): "İşte, bu benim, ama onlar bilmiyorlar." Sonra sokakta biri çarpar sana, hatta hakaret eder; sen, alçakgönüllüce, "özür dilerim," dersin, yürür gidersin. Oysa Tanrı'sın, dilersen parmağını bir şaklatırsın, dünya bir anda yanıp kül olur. Ama sonsuzca güçlü olduğun için iyi olmayı göze alabilirsin.

Tebdil gezen Tanrı üstüne bir roman yazmalı. Neye yarar, benim aklıma geldiğine göre, çoktan bir başkasının aklına da gelmiştir.

Çeşitleme. Yazarsın, ne denli büyük olduğunu henüz bilmiyorsun, sevdiğin kadın aldatmış seni, yaşamın senin için bir anlamı yok artık; günün birinde, unutmak için Titanik'le bir yolculuğa çıkıyorsun, Güney Pasifik'te (tek sağ kalan sensin), yerliler bir kayıkla gelip kurtarıyorlar seni, yalnızca Papualar'ın yaşadıkları bir adada, dış dünyanın gözünden ırak, uzun yıllar geçiriyorsun. Pua çiçeklerinden gerdanlıkların belli belirsiz örttüğü göğüslerini, oynatarak baygın şarkılar söylüyor sana kızlar. Alışmaya başlıyorsun, bütün beyazlara yaptıkları gibi Jim diye çağırıyorlar seni. Amber tenli bir kız, bir akşam kulübene girip şöyle diyor sana: "Ben, senin. Seninle kalacak." Akşamları verandaya uzanıp, kız alnını okşarken, Güneyhaçı'nı seyretmek ne güzel.

Gündoğumlarıyla günbatımlarının dönümüne göre yaşıyorsun, başka bir şey bilmiyorsun. Bir gün, içinde Holandalıların bulunduğu motorlu bir kayık çıkageliyor, aradan tam on yıl geçtiğini öğreniyorsun, onlarla birlikte gidebilirsin, ama duraksıyorsun, hindistancevizlerini erzakla değiş tokuş etmeyi yeğliyorsun, kenevir devşirimini denetlemeyi üstleniyorsun, yerliler senin için çalışıyorlar, adacıktan adacığa dolaşmaya başlıyorsun, herkes Yedi Denizler Jim'i diyor sana. Alkolden mahvolmuş bir Portekizli serüvenci, yanında çalışmaya başlıyor, Sunda Adalarında artık herkes senden söz ediyor, ırmak boyundaki Dayaklar'a karşı girişeceği sefer için Borneo mihracesine öğüt veriyorsun: Tippo Sahib zamanından kalma eski bir topu çalıştırmayı başarıyorsun, dişleri tembulden kararmış sadık Malezyalılardan bir takım eğitiyorsun. Mercan Kayalığı yakınlarında, bir çatışmada, dişleri tembulden kararmış yaşlı Sampan, gövdesini siper ediyor sana -uğruna ölmekten mutluluk duyuyorum, Yedi Denizler Jim'i- elveda ihtiyar Sampan, elveda dostum.

Sumatra ile Port-au-Prince arasındaki tüm takımadalarda ünlüsün artık, İngilizlerle alışveriş yapıyorsun, Darwin Limanının kaptanlığında Kurtz diye kaydedilmişsin, artık herkes için Kurtz'sun, yalnızca yerliler Yedi Denizler Jim'i diyor sana. Ama bir akşam, genç kız verandada alnını okşar, Güneyhaçı hiçbir zaman olmadığı gibi parıldarken -ah Büyük Ayı'dan ne denli farklı- geri dönmek istediğini anlıyorsun. Yalnızca kısa bir süre için, orada senden geriye ne kaldığını görmek için.

Motorlu kayığa biniyorsun, Manila'ya varıyorsun; oradan pervaneli bir uçak Bali'ye götürüyor seni. Sonra Samoa, Amirallik Adası, Singapur, Tenerif, Timbuktu, Halep, Semerkant, Basra, Malta, sonunda evindesin.

On sekiz yıl geçmiştir aradan, yaşam sana damgasını vurmuş, yüzün alizelerden bronzlaşmış, yaşlanmış, belki güzelleşmişsin. Daha oraya varır varmaz, bakıyorsun, bütün kitapçılar kitaplarını sergiliyorlar, eleştirel yeni baskılarla; okuma yazma öğrendiğin okulun alınlığına adını yazmışlar. Yitik Büyük Ozan'sın sen, kuşağının bilinci. Romantik kızlar, boş tabutunun üstünde canlarına kıyıyorlar.

Sonra sana rastlıyorum, sevgilim, anılarla, pişmanlıklarla yıpranmış göz kenarların kırışıklarla dolmuş, yüzün hâlâ güzel. Kaldırımda, değercesine geçtim yanından, iki adım ötendeyim, ama sen herkese baktığın gibi baktın bana, gölgelerinin ötesinde başka birini ararmış gibi. Konuşabilirdim, zamanı silebilirdim. Ama neye yarar? İstediğimi çoktan elde etmedim mi? Ben Tanrı'yım, aynı tekbaşınalık, aynı boş gurur, aynı umarsızlık, herkes gibi yarattıklarımdan biri olmamamın umarsızlığı. Onlar benim ışığımda yaşıyorlar, bense karanlığın dayanılmaz parıltısında yaşıyorum.

Açıl, açıl dünyaya, William S.! Ünlüsün sen, yanımdan geçiyorsun, ama beni tanımıyorsun. Kendi kendime, olmak ya da olmamak, diye mırıldanıyorum, aferin, Belbo, diyorum, iyi bir iş yaptın. Git, ihtiyar William S., ünden payını almaya: sen yalnızca yarattın, bense yeniden yarattım seni.

Başkalarını doğurtan bizler, tıpkı aktörler gibi kutsal toprağa gömülmemeliyiz. Ama aktörler dünyayla oynuyorlar, oysa biz sonsuz bir evrenin olanaklarının çoğulluğuyla oynuyoruz.

Yaşam nasıl böylesine cömert olabiliyor da, sıradanlığa böylesine yüce bir ödül sağlıyor?

12

Sub umbra alarum tuarım, Jehova.[53]

(Fama Fraternitatis, Allgemeine und general Reformation, içinde, Cassel, Wessel, 1614, sonu)

Ertesi gün Garamond Yayınevine gittim. Sincero Renato Sokağı 1 numara, bir urgancı dükkânıyla bir avlunun seçildiği tozlu bir geçide açılıyordu. İçeri girince, sağda, bir sınai arkeoloji sergisine yaraşır bir asansör vardı; binmeye çalışırken kuşkuyla bir-iki sarsıldı. Sakınımlı davranıp indim, ahşap, oldukça tozlu, sarmalımsı bir merdivenden çıktım. Sonradan öğrendiğime göre, Bay Garamond, Paris'teki yayınevlerini anımsattığı için seviyordu burayı. Sahanlıkta, üstünde 'Garamond Yayınevi' yazılı bir levha vardı. Kapı açık duruyordu; girişte ne telefon santralı, ne de danışma vardı, ama karşıdaki küçük bürodan görülmeden içeri geçilemezdi. Yaşı belirsiz, boyu ortadan kısa denebilecek, olasılıkla dişi cinsten biri hemen yanıma yaklaştı.

Daha önce bir yerde işitmişim gibi gelen bir dilde konuşuyordu; bu dilin, neredeyse tüm seslilerden yoksun bir İtalyanca olduğunu sonra anladım. Ona Belbo'yu sordum. Birkaç saniye beklettikten sonra, koridordan geçirerek dipte bir odaya götürdü beni.

Belbo beni kibarca karşıladı: "Ciddi biri olduğunuz anlaşılıyor. Buyurun." Yazı masasının karşısına oturttu beni, odadaki bütün eşyalar gibi eski, duvarlarındaki tüm raflar gibi üstü tepeleme kâğıtlarla dolu eski bir masa.

"Umarım, Gudrun şaşırtmamıştır sizi," dedi.

"Gudrun mu? Şu... signora."

"Signorina. Asıl adı Gudrun değil. Nibelungemsi görünüşünden, belli belirsiz Tötonik konuşma biçiminden ötürü böyle diyoruz ona. Her şeyi bir çırpıda söylemek istiyor, bu yüzden seslileri atlıyor. Ama justitia aequatrix[54] duygusu var onda: daktiloda yazarken de sessizleri atlıyor."

“Burada ne yapıyor?”

“Ne yazık ki, her şey. Bakın, her yayınevinde vazgeçilmez biri vardır: kendi yarattığı düzensizlik içinde aradığını bulabilen biricik kişi. Ama en azından, bir metin yitirildiğinde suçun kimde olduğu bilinir.”

“Metinleri de mi yitiriyor?”

“Bir yayınevinde herkes metinleri yitirir. Kanımca yayınevlerinin başlıca etkinliği budur. Ama ne de olsa bir günah keçisi gerekli, ne dersiniz? Tek yakındığım, benim yitirmek istemediklerimi yitirmesi.

Bacon’un The advancement of learning dediği şeye aykırı düşüyor bu.”

“Peki, nasıl yitiyorlar?”

Kollarını iki yana açtı: “Özür dilerim, ama ne aptalca bir soru sorduğunuzun farkında mısınız? Nasıl yitirildikleri bilinseydi yitmiş olmazlardı.”

“Mantıklı,” dedim. “Ama, bakın. Şurada burada gördüğüm Garamond yayınları çok özenli baskılar; üstelik oldukça zengin bir kataloğunuz da var. Bütün bunları burada mı yapıyorsunuz? Kaç kişisiniz?”

“Baskı işleriyle uğraşanlar, karşıdaki büyük odada çalışıyorlar. Bitişikteki odada da meslektaşım Diotallevi var. Ama o, başvuru kitaplarıyla ilgileniyor, uzun zaman alan yapıtlar, basması da uzun sürüyor, satması da; demek istediğim, uzun süre satılıyorlar. Üniversite yayınlarıyla ben ilgileniyorum. Ama öyle büyük bir iş olduğunu sanmayın. Doğal olarak, bazı kitaplar çok uğraştırıyor beni, metinleri okumam gerekiyor, ama genellikle ekonomik bakımdan olsun, bilimsel bakımdan olsun tasalanacak bir yanı yok bu kitapların. Filanca kurumun yayınları ya da bir üniversite kuruluşunun düzenleyip finanse ettiği konferansların tutanakları. Yazar, yeni yazmaya başlamış biriyse, önsözü hocası yazar, sorumluluk da onundur. Yazar düzeltmeleri yapar, alıntıları, dipnotlarını gözden geçirir, telif ücreti almaz. Kitap ders kitabı olarak kullanılır, birkaç

yılda bin, iki bin satar, giderlerimiz karşılanır... Beklenmedik bir durumla karşılaşılmaz; bu tür kitapların tümü de kazanç getirir.”

“Siz ne yaparsınız, peki?”

“Birçok şey. Her şeyden önce yayımlanacak kitapları seçmek gerekir. Bazı kitapların giderlerini kendimiz karşılarız; hemen her zaman saygın yazarlardan çevirilerdir bunlar, kataloğumuzun düzeyini yüksek tutmak için. Sonra, rastgele, bilinmeyen kimselerin getirdikleri metinler var. Seyrek olarak üstünde durulmaya değer şeyler; ama hiç belli olmaz, gene de okunması gerekir.”

“Hoşunuza gidiyor mu bu iş?”

“Hoşuma gitmek mi? Yapabildiğim tek şey bu.”

Kırk yaşlarında, sırtında, üstüne birkaç beden büyük gelen bir ceket, gür kaşlarının üstüne dökülen seyrek, açık sarı saçlı bir adamın gelişiyle kesildi konuşmamız. Bir çocuğa öğüt veriyormuş gibi yumuşak bir sesle konuşuyordu:

“Bu Vergi Mükellefleri Vademecumu’ndan bıktım usandım. Baştan sona yeniden yazılması gerekiyor, ama canım istemiyor. Rahatsız etmiyorum ya?”

“Tanıştırayım, Diotallevi,” diyerek tanıştırdı bizi.

“Haa, Tapınakçılar’a bakmaya mı geldiniz? Zavallı adam. Jacopo, bak aklıma iyi bir şey geldi: Çingene Kentbilimi.”

“Güzel,” dedi Belbo, beğenerek. “Bir tane de ben buldum: Aztek Atyarışları.”

“Harika! Ama bunu, Potio Bölümü’ne mi, yoksa Adynata’ya mı koyacaksın?”

“Bakalım,” dedi Belbo. Çekmecesini karıştırdı, içinden bazı kâğıtlar çıkardı. “Potio Bölümü...”, yüzüme baktı, şaşkınlığımı gördü. “Potio Bölümü, bilindiği gibi, çorbayı kesme sanatıdır. Ama olmaz,” dedi Diotallevi’ye dönerek, “Potio Bölümü, bir bölüm değil, bir konu; tıpkı Mekanik Avunkulogratulasyon ya da Pilotokabasi gibi, bunların tümü de Tetrapoloktomiya’ya girer.”

“Nedir o, tetralo?..” diye sorma yürekliliğini gösterdim. “Kılı kırk yarma sanatı. İşe yaramaz teknikler bölümüdür bu bölüm. Örneğin, Mekanik Avunkulogratulasyon, teyzeleri selamlama makinelerinin nasıl yapılacağını öğretir. Pilokatabasi’yi bu bölümde mi bırakalım, diye düşünüyoruz. Kılpayı kurtulma sanatıdır bu; pek de yararsız sayılmaz, değil mi?”

“Bütün bunlar nedir, ne olur anlatın bana...” diye yalvardım.

“Bakın, Diotallevi ile ben yüksek öğrenimde bir devrim yapmayı tasarlıyoruz. İşe yaramaz ya da olanaksız konuların öğretildiği bir karşılaştırmalı Anlamsızlıklar Fakültesi. Fakültenin amacı, anlamsız konuların sayısını sonsuza dek artırabilecek araştırmacılar yetiştirmek.”

“Kaç bölüm var?”

“Şimdilik dört, ama bunlar tüm bilgileri kapsamaya yetebilir, tetrapüoktomiya bölümü hazırlık işlevi görüyor, amacı öğrencilere anlamsızlık duygusunu aşılamak. Önemli bir bölüm de, Adynata ya da Olanaksızlıklar bölümü. Çingene Kentbilimi gibi, ya da Aztek At Yarışları... Öğretinin özü, bir şeyin anlamsızlığının -Adynata bölümünde ise bir şeyin olanaksızlığının- derininde yatan nedenlerin kavranması. Bu yüzden, Mors Biçimbilimi, Antartika’nın Tarımsal Tarihi, Paskalya Adası Resim Tarihi, Çağdaş Sümer Edebiyatı, Montessori Sınıflandırması, Asur-Babil Pulculuğu, Kolomb-öncesi İmparatorluklarda Tekerlek Teknolojisi, Braille İkonbilimi, Sessiz Film Fonetiği kursları da var...”

“Sahrada Kitle Psikolojisine ne dersiniz?”

“Güzel,” dedi Belbo.

“Güzel,” diye onayladı, Diotallevi de. “Siz de katılmalısınız bize. Delikanlı yetenekli, değil mi, Jacopo?”

“Evet, hemen anlamıştım zaten. Dün akşam, büyük bir ustalıkla aptalca mantıklar yürüttü. Neyse, devam edelim, görüyorum, tasarımız ilginizi çekiyor. Oksimoronik bölümüne ne koymuştuk, notlarımı bulamıyorum?” Diotallevi cebinden bir kâğıt parçası çıkardı, anlamlı bir sevecenlikle bana baktı:

“Oksimoronikte, sözcüğün de gösterdiği gibi, önemli olan, öğretinin kendi kendisine karşıt olmasıdır. Bu yüzden de, bence Çingene Kentbilimi buraya girmelidir...”

“Hayır,” dedi Belbo, “Göçebe Kentbilimi olsaydı buraya girerdi ancak. Adynata, görgül olanaksızlıklarla ilgilidir. Oksimoronikte ise, terimlerin çelişkisi söz konusudur.”

“Bakalım. Peki, Oksimoronik’e ne koymuştuk? İşte: Devrim Geleneği, Parmenides Dinamiği, Herakleitos Statiği, İsparta Sibaritiği, Halk Oligarşisi, Yenilikçi Gelenekler Tarihi, Totolojik Diyalektik, Boole’cü Didişimcilik...”

Bu meydan okuma karşısında kendimi göstermek istedim. “Ben de bir şey önerebilir miyim, Sözdizimi Yanlışlıkları Dilbilgisi’ ne ne dersiniz?”

“Çok güzel, çok güzel!” dediler ikisi birden; not almaya koyuldular.

“Yalnız bir şey var,” dedim.

“Ne?”

“Bu tasarıyı duyuracak olursanız, bir yığın insan ellerinde metinlerle yayınevine üşüşür.”

“Söylemiştim sana, zeki bir çocuk bu, Jacopo,” dedi Diotallevi. “Ama bu bizim sorumluluğumuz, biliyorsunuz. İstemeden gerçek bilginin ideal çizgilerini belirledik.

Olanaksızlığın gerekliliğini gösterdik. Bu yüzden, dilimizi tutmalıyız. Şimdi gitmek zorundayım.”

“Nereye?” diye sordu Belbo.

“Bugün cuma.”

“Aman Yarabbi!” dedi Belbo. Sonra bana dönerek: “Sokağın karşı yakasında, Ortodoks Yahudilerin oturdukları birkaç ev var. Bilirsiniz, siyah şapkalar, kocaman sakallar, lüle lüle saçlar. Milano’ da pek rastlanmaz onlara. Bugün cuma, gün batarken cumartesi başlar. Bu yüzden, karşıdaki dairede hazırlık yapmaya başlarlar, şamdanları parlatırlar, yemek pişirirler, yarın ateş yakmak zorunda kalmamak için her şeyi bugünden ayarlarlar, kanalı önceden seçip televizyonu

bile bütün gece açık bırakırlar. Dostumuz Diotallevi’nin küçük bir dürbünü var, büyük bir keyifle gözetler onları, sokağın karşı yakasında olduğunu düşleyerek.”

“Niçin?” diye sordum.

“Çünkü dostumuz Diotallevi, Yahudi olduğunu iddia eder.”

“İddia eder de ne demek? Yahudiyim ben. Bir itirazınız var mı, Casaubon?”

“Elbette yok.”

“Diotallevi,” dedi Belbo, kesin bir dille. “Sen Yahudi değilsin.”

“Değil miyim? Peki ya adım? Graziadio, Diosiaconte gibi; bu adların tümü de İbranca’dan çevrilmiş getto adları, Şalom Aleykem gibi.”

“Diotallevi uğurlu bir ad, belediye görevlilerinin bulunmuş çocuklara verdikleri bir ad. Senin büyükbaban da bulunmuş bir çocukmuş.”

“Bulunmuş bir Yahudi çocuğu.”

“Diotallevi, tenin pembe, sesin gırtlaktan geliyor; aslında tam bir albinosun sen.”

“Albino tavşanlar da vardır, albino Yahudiler neden olmasın?”

“Diotallevi, insan pul toplamaya ya da Yehova şahidi olmaya karar verir gibi Yahudi olmaya karar veremez. Doğuştan Yahudi olunur. Kabul et, hepimiz gibi Musevi değilsin sen de.”

“Ama sünnetliyim.”

“Hadi canım! Sağlıklı bir şey olduğu için her isteyen sünnet olabilir. Bir hekimle bir bıçak yeter bunun için. Kaç yaşında sünnet oldun?”

“Kılı kırk yarmayalım.”

“Tersine, kılı kırk yaralım. Yahudiler kılı kırk yararlar.”

“Büyükbabamın Yahudi olmadığını kimse kanıtlayamaz.”

“Elbette kanıtlayamaz; bulunmuş bir çocuktu o. Her şey olabilirdi, Bizans tahtının vârisi, ya da bir Habsburg piçi bile olabilirdi.”

“Büyükbabamın Yahudi olmadığını kimse kanıtlayamaz, üstelik Portico d’Ottavia’da Roma gettosu yakınlarında bulunmuş.”

“Büyükannen Yahudi değildi ama, Yahudilerde soy, anneden gelir...”

“...nüfus kayıtlarıyla ilgili nedenleri bir yana bırakırsak -belediye kayıtları da sözcük anlamının ötesinde okunabilir çünkü- kanla ilgili nedenler var: kanım, düşüncelerimin son derece Talmud’a uygun olduğunu söylüyor. Yahudi olmayan birinin de, benim gibi Talmud’a son derece uygun olabileceğini öne sürmen ırkçılık olur.”

Diotallevi çıktı. “Aldırmayın,” dedi Belbo. “Bu tartışma hemen hemen her gün olur aramızda. Bir farkla: her gün yeni bir sav öne sürerim ona karşı. Gerçek şu ki, Diotallevi, Kabala’ya tutkundur. Ama Hıristiyan kabalacılar da vardı. Hem sonra, Diotallevi Yahudi olmak istiyorsa, ben niçin karşı çıkayım?”

“Doğru. Liberaliz biz.”

“Öyleyiz.”

Bir sigara yaktı. Oraya niçin gittiğimi anımsadım. “Tapınakçılar’la ilgili bir yazıdan söz etmiştiniz bana,” dedim.

“Doğru. Bakalım. Deri taklidi bir dosya içinde olacak...” Daktiloda yazılmış bir metin yığınını karıştırıyor, ötekileri düşürmeden, ortadan bir metni çıkarmaya çalışıyordu. Tehlikeli bir iş. Gerçekten de yığın dağıldı, kâğıtlar yere saçıldı. Belbo’nun elinde deri taklidi bir dosya vardı. Dizine, önsöze baktım. “Tapınak Şövalyeleri’nin tutuklanmasıyla ilgili. 1307’de Güzel Filip, Fransa’daki bütün Tapınakçılar’ı tutuklatmaya karar verir. Filip, tutuklama emri vermeden iki gün önce, saman dolu bir öküz arabasının Paris’teki Tapınak bölgesinden çıkıp bilinmeyen bir yöne doğru gittiğine dair bir söylence var. Amount diye birinin öncülüğünde bir grup şövalyenin arabaya saklanıp İskoçya’ya sığındıkları, Kilwinning’de bir duvarcı locasına katıldıkları söyleniyor. Söylenceye göre, bu şövalyeler Süleyman’ın Tapınağı’nın gizlerini kuşaktan kuşağa aktaran duvarcı topluluklarıyla kendilerini özdeşleştirmişler. İşte. Tahmin etmiştim. Bu yazar da, Masonluğun kökenlerinin Tapınakçılar’ın İskoçya’ya kaçışında bulunduğunu öne sürüyor... İki yüzyıldır sakız gibi çiğnenen, fantezilere dayalı bir masal. Hiçbir kanıt yok; aynı masalı anlatan, birbirinin kopyası en az elli kitapçık bulabilirim size, İşte, bakın, rastgele bir sayfa açıyorum: ‘İskoçya seferinin kanıtı, bugün

hâlâ, aradan altı yüzyıl geçtikten sonra, dünyada Tapınak Milisleri'ne gönderme yapan gizli derneklerin varlığında yatmaktadır. Yoksa, bu kalıtın sürmesi nasıl açıklanabilir?' Anlıyorsunuz, değil mi? Çizmeli Kedi, hizmetinde olduğunu söylediğine göre, Carabas Markisi nasıl var olmayabilir?"

"Anlıyorum," dedi Belbo. "Atıyorum bunu. Ama bu sizin Tapınakçılar konusu ilgimi çekiyor. Hazır elime bir uzman geçirmişken, kaçırmak istemiyorum. Niçin herkes Tapınakçılar'dan söz ediyor da, Malta Şövalyeleri'nden söz etmiyor? Hayır, şimdi anlatmayın. Geç oldu, az sonra Diotallevi ile birlikte Bay Garamond'la bir yemeğe gitmek zorundayız. Yemek on buçuğa doğru biter sanıyorum. Diotallevi'yi kandırabilirsem -genellikle erken yatar, içki de içmez- birlikte Pilade'ye uğrarız. Orada olur musunuz?"

"Başka nerede olabilirim? Yitik bir kuşaktanım ben; benim gibi yalnızların arasında kendimi bulabilirim ancak."

13

Li frere, li mestre du Temple

Qu’estoient rempli et ample

D’or et d’argent et de richesse

Et qui menoient tel noblesse,

Oü sont il? que sont devenu?[55]

(Chronique d la süite du roman de Favel)

Et in Arcadia[56] ego. Pilade o akşam altın çağın imgesi gibiydi. Yalnızca Devrim olacağını değil, faturasını Sanayi Birliği’nin ödeyeceğini de sezinlediğiniz akşamlardan biri. Parkalı, sakallı bir kumaş fabrikatörünün, geleceğin, ceketi çapraz düğmeli, kravatlı bir kanun kaçağıyla iskambil oynadığını yalnız Pilade’de görebilirdiniz. Modellerin altüst olduğu bir dönemin eşiğindeydik. Altmışlı yılların başında sakal hâlâ Faşistlik göstergesiydi -sakalı kırkmak, yanakları, Italo Balbo biçeminde tıraş etmek gerekiyordu- ‘68’de sakal, protesto göstergesiydi; şimdiyse yansız, evrensel, kişisel bir seçim sorunu olmaya başlamıştı. Sakal her zaman bir maske olmuştur (tanınmamak için takma sakal takılır); ‘70’li yılların başında gerçek bir sakalla da gizleyebilirdi insan kendini. Gerçeği söyleyerek, daha doğrusu, gerçeği bilmecemsi, kaçamaklı bir biçimde dile getirerek yalan söyleyebilirdiniz; çünkü insanın ideolojisi sakalına bakılarak kestirilemiyordu artık. Ama o akşam, isteselerdi sakal bırakabileceklerini, bunu salt meydan okumak için yapmadıklarını göstermek isteyenlerin tıraşlı yüzlerinde de sakalın gölgesi vardı.

Konuyu saptırıyorum. Tam o sırada, Belbo ile Diotallevi, gergin bir hava içinde, az önce gittikleri akşam yemeği hakkında sert yorumlar mırıldanarak içeri girdiler. Bay Garamond’un akşam yemeklerinin nasıl olduğunu daha sonra öğrenecektim.

Belbo hemen yeğ tuttuğu damıtık içkilerden birini ısmarladı, Diotallevi uzun uzun düşündükten sonra tonikte karar kıldı. Dipte,

ertesi gün erken kalkmak zorunda olan iki vatmandan boşalan küçük bir masa bulduk.

“Öyleyse,” dedi Diotallevi, “bu Tapınakçılar...”

“Hayır, lütfen canımı sıkma şimdi... Her yerde okuyabileceğin şeyler bunlar...”

“Biz sözlü geleneklerden yanayız,” dedi Belbo.

“Bu daha gizemli,” dedi Diotallevi. “Tanrı dünyayı konuşarak yarattı, telgraf çekmedi.” i! “Fiat lux. Stop. Mektup postada. Stop.”

“Tesalyalılar’a mektup,”[57] dedim.

“Tapınakçılar?” diye sordu Belbo.

“Pekâlâ,” dedim.

“Pekâlâ diye başlanmaz,” diye karşı çıktı Diotallevi.

Kalkmaya davrandım. Oturayım diye rica etmelerini bekledim. Oralı olmadıklarını görünce, oturdum, anlatmaya başladım.

“Tarihi herkes bilir. Birinci Haçlı Seferleri. Godefroy, Kutsal Mezar’a tapınır, adağını yerine getirir; Baudouin Kudüs’ün ilk kralı olur. Kutsal Diyar’da bir Hıristiyan kral. Ama Kudüs’ü elinde tutmak başka şeydir, Filistin’in geri kalanını ele geçirmek başka şey. Müslümanlar yenilgiye uğratılmış,[58] ama ortadan kaldırılamamışlardır. O bölgelerde yaşam kolay değildir, ne yeni yerleşenler, ne de hacılar için. Böylece, 1118’de, II. Baudouin’ın saltanatı sırasında, Kudüs’e, Payns’lı Hugues diye birinin başkanlığında dokuz kişi gelir, İsa’nın Yoksul Şövalyeleri Tarikatı adında bir tarikatın çekirdeğini oluştururlar; bir manastır tarikatı, ama kılıçlı-kalkanlı. Üç temel and, yoksulluk, erdenlik, boyuneğme andı içerler; ayrıca hacıları koruyacaklarına da and içerler. Kral, piskopos, Kudüs’te yaşayan herkes yardım eder, onları barındırırlar, eski Süleyman’ın Tapınağı’na yerleştirirler onları. Bundan böyle de, Tapınak Şövalyeleri diye bilinirler.

“Kimdir bunlar?”

"Olasılıkla Hugues ile ilk sekiz kişi haçlı seferinin gizemine kapılmış idealistlerdi. Ama sonrakiler, onların serüven arayan oğulları olsa gerek. Yeni Kudüs Krallığı, günümüzün Kaliforniya'sı gibiydi biraz; servet yapmaya gidilirdi oraya. Ülkelerinde parlak bir gelecek beklemiyordu onları; aralarında suçlular bile vardı. Bir çeşit Yabancılar Lejyonu gibi düşünüyorum onları. Başın beladaysa ne yaparsın? Tapınak Şövalyesi olursun, yeni yerler görürsün, eğlenirsin, dövüşürsün. Seni beslerler, giydirirler, sonunda ruhunu da kurtarırsın. Kuşkusuz bunu yapmak için çok umarsız olman gerekirdi; çünkü çöle gitmek, çadırda uyumak, Şövalyelerle bir-iki Türkün yüzünden başka tek bir canlı görmeden günler geçirmek, kızgın güneşte ata binmek, susuzluktan ölmek, başka zavallıların karınlarını deşmek demekti bu..."

Bir an durdum. "Belki de biraz Western filmleri gibi anlatıyorum. Belki üçüncü bir aşama daha vardı: tarikat güçlenince, ülkelerinde iyi bir durumda olanlar da katılmak istemiş olabilirler. Ama artık Tapınakçı olmak ille de Kutsal Diyar'a gitmek anlamına gelmiyordu. İnsan evinde oturarak da Tapınakçı olabiliyordu. Karışık bir öykü. Kimi zaman zorlu askerlere benziyorlar, kimi zaman da belli bir duyarlıkları varmış gibi görünüyor. Örneğin, onların ırkçı oldukları söylenemez: Müslümanlarla çarpışıyorlardı, doğru; orada bulunmalarının amacı buydu, ama bir şövalye ruhuyla yapıyorlardı bunu; karşılıklı saygı duyuyorlardı birbirlerine. Şam Emiri Kudüs'ü ziyaret ettiğinde, Tapınakçılar, namaz kılabilsin diye, kiliseye dönüştürülmüş bir küçük cami tahsis ederler ona. Bir gün bir Frenk içeri girer, bir Müslümanı kutsal bir yerde görünce öfkelenir, onu tartaklar. Ama Tapınakçılar hoşgörüsüz adamı dışarı atarlar, Müslümandan özür dilerler. Düşmanla silah arkadaşlığı onları yıkıma götürecektir sonunda; çünkü yargılama sırasında, batini Müslüman tarikatlarıyla bağ kurmakla da suçlanacaklardır. Doğru da olabilir bu. Geçen yüzyılın Afrika hastalığına yakalanan serüvencilerine benziyorlardı biraz; düzenli bir manastır eğitimi görmemişlerdi, tanrıbilimsel incelikleri pek kavrayamıyorlardı. Bir süre sonra tıpkı Arap şeyhleri gibi giyinmeye başlayan bir sürü Lawrence gibi düşünün onları... Ama davranışlarını nesnel olarak değerlendirmek

güç; çünkü Hıristiyan tarihçileri, Tyre'li William gibi, onlara kara çalmak için fırsat kaçırmazlar."

"Niçin?"

"Çünkü çok kısa zamanda çok güçlenmişlerdi. Her şey Ermiş Bernard'la başladı. Ermiş Bernard'ı bilirsiniz, değil mi? Büyük bir örgütleyiciydi. Benedikten tarikatında yenilikler yaptı, kiliselerden şatafatı kaldırdı. Meslektaşlarından biri, Abelardus gibi, canını sıktığında McCarthyvari ona saldırıyor, elinden gelirse yaktırmaya çalışıyordu onu. Buna gücü yetmezse, kitaplarını yaktırıyordu. Haçlıların da bayraktarlığını yapıyordu: Silaha sarılalım, siz önden gidin..."

"Ondan hoşlanmıyorsunuz," dedi Belbo.

"Hayır, ona katlanamıyorum; elimde olsaydı, cehennemin dibini boylardı. Ermişmiş! Ama kendi kendisinin halkla ilişkiler temsilciliğini çok iyi yapıyordu. Baksanıza Dante'ye, Meryem Ana kabinesinin başına geçiriyor onu! Hemen ermiş oldu; çünkü kime yağ çekeceğini çok iyi biliyordu. Neyse, Tapınakçılar'a dönelim. Bernard bu işte istikbal olduğunu hemen sezinler, dokuz serüvenciyi destekler, onları İsa'nın milislerinden birine dönüştürür, Tapınakçılar'ın yiğit oldukları görüşünün bile onun icadı olduğu söylenebilir. 1128'de, Troyes'da bu yeni rahip-askerlerin ne olduklarını belirlemek amacıyla bir konsil toplar, birkaç yıl sonra da onlara övgüler düzen bir yazı yazar, yetmiş iki maddelik bir yasa hazırlar. Çok eğlencelidir bu, çünkü içinde ne ararsan bulunur. Her gün ayin yapılır, aforoz edilmiş şövalyelerle görüşmezler, ama içlerinden biri tarikata girmek için başvuracak olursa, Hristiyan'ca kabul etmek gerekir onu. Görüyorsunuz ya, Tapınakçılar'ın yabancılar lejyonuna benzediklerini söylemekte haklıymışım. Beyaz, sade -kuzu ya da koyun postu olmadıkça- kürksüz harmaniler giymeleri gerekiyordu. O günlerde moda olan ucu kıvrık, ince ayakkaplar giymeleri yasaktı; don-gömlek yatıyorlardı, bir şilte, bir çarşaf, bir battaniye..."

"O sıcakta kimbilir nasıl pis pis kokarlardı..." dedi Belbo.

"Kokudan az sonra söz edeceğim. Yasanın başka katı kuralları da vardı: iki kişiye bir çanak, hiç konuşmadan yemek yemek, haftada üç

kez et, cumaları tövbe, tan sökerken kalkmak; bütün gün çalışmışlarsa, fazladan bir saat daha uyumalarına izin veriliyordu, ama buna karşılık, yatakta on üç Pater duası okumak zorundaydılar. Başta bir üstat vardı; onun altında da, ast-üst sırasına göre, en altta başçavuşlar, seyisler, uşaklar, hizmetçiler. Her şövalyenin bir atı, bir seyisi vardı, dizginler, eyerler, mahmuzlar sade, süssüz, silahlar basit, ama iyi cins, aslan dışında avlanmak yasak. Kısacası, bir tövbe ve savaş yaşamı. Söylemeye gerek yok, erdenlik andı da içiyorlardı; bunun üstünde özellikle duruluyordu, çünkü bunlar manastırda yaşayan insanlar değildi, savaşıyorlardı, dünyanın ortasında yaşıyorlardı. O günlerde bir fare yuvası olan Kutsal Diyar'a dünya denebilirse. Kısacası, yasaya göre, bir kadınla birlikte olmak son derece tehlikeliydi; erkekler, annelerinden, kızkardeşlerinden, teyzeleriyle yengelerinden başak bir kadını öpemezlerdi."

"Hmmm," dedi Belbo, "ben olsam, yenge konusunda daha dikkatli olurdum... Ama, belleğim beni yanıltmıyorsa, Tapınakçılar eşcinsellikle suçlanmamışlar mıydı? Klossovski'nin Bafomet diye bir kitabı var. Kimdi bu Bafomet? Onların şeytanca tanrılarından biri değil mi?"

"Oraya geliyorum şimdi. Biraz düşünün. Tıpkı bir denizci yaşamı sürüyorlardı, aylarca çölün ortasında, Şeytan'ın inine düşmüşsün, geceleyin, aynı kaptan yemek yediğin birisiyle aynı çadırı paylaşıyorsun. Uykusuz, üşümüş, susamış, için korku dolu, anneni Özlüyorsun. Ne yaparsın?"

"Erkek erkeğe aşk, Teb lejyonunda olduğu gibi," dedi Belbo.

"Erdenlik andı içmemiş öteki askerlerin arasında, nasıl bir cehennem yaşamı sürdürdüklerini düşünün. Bir kenti, ele geçirdiklerinde, onlar, karınları miski amber, gözleri kadife gibi Mağribî kızların ırzına geçerken, Lübnan'ın sedir ağaçlarının güzel kokuları arasında Tapınak Şövalyesi ne yapsın? Onun payına da Mağribî oğlanlar düşüyordu. 'Tapınakçı gibi içip sövmek' deyiminin nereden geldiğini anlıyorsunuz, değil mi? Siperde rakısını yuvarlayıp okuması yazması olmayan askerleriyle günah işleyen papaz gibi. Tapınak Şövalyelerinin mührü, biri öbürünün arkasında, aynı ata

binmiş iki kişi olarak betimler onları. Neden peki? Yasa her birinin üç atı olmasına izin vermiyor muydu? Bernard'ın fikri olmalıydı bu; yoksulluğu, hem rahip hem şövalye olarak ikili rollerini simgelemek için. Halkın, iki şövalyeyi at üstünde, birinin karnı, ötekinin kıçına dayanmış, dörtnal giderken görünce aklına neler gelebileceğini düşünebiliyor musunuz? Ama bir karaçalına da olabilir bu..."

"...bunu hak ettiler ama," dedi Belbo. "Ermiş Bernard aptal değildi, değil mi?"

"Hayır, hiç de aptal değildi, ama o da rahipti; o zamanlar rahiplerin beden hakkında garip fikirleri vardı... Az önce, anlattıklarımın biraz fazla Western filmleri gibi olmasından korkuyordum, ama şimdi düşünüyorum da... Bernard, sevgili şövalyeleri hakkında ne diyor, bakın. Alıntıyı yanıma aldım, çünkü dinlemeye değer: 'Soytarılıklardan, gözbağcılardan, hokkabazlardan, açık saçık şarkılarla güldürülerden uzak dururlar, iğrenirler onlardan; saçlarını kısa keserler, çünkü havariden, bir erkeğin saçlarına özen göstermesinin utanç verici olduğunu öğrenmişlerdir. Saçlarını hiç taramazlar, kırk yılda bir yıkanırlar; sakalları diken diken, tozdan, zırh içinde kalmaktan, sıcaktan leş gibi.'"

"Doğrusu kışlalarında kalmak istemezdim," dedi Belbo.

"Bir keşişin tipik özelliği," diye hüküm verdi Diotallevi, "Bedenini aşağılamak için sağlıklı bir pislik içinde yaşamak. Ermiş Makariyos değil miydi, hani şu bir direğin tepesinde yaşayan, üstünden başından dökülen kurtları yeniden gövdesinin üstüne koyan, onlar da Tanrı'nın yaratıkları, onlar da şölenlerinin tadını çıkarsınlar diye?"

"Direk üstünde yaşayan, Ermiş Simon'du," dedi Belbo, "Hem bana kalırsa, aşağıdan geçenlerin başlarına tükürmek için çıkmıştı direğe."

"Aydınlanma'nın sinikliğinden nefret ediyorum," dedi Diotallevi. "Her neyse, ister Makariyos olsun, ister Simon, dediğim gibi, üstünde kurtların dolaştığı, direk üstünde yaşayan bir ermiş vardı, ama ben bu konuda yetkili değilim, çünkü Musevi olmayanların Çılgınlıkları beni ilgilendirmiyor."

"Senin Gerona'daki rabbilerin ne de temizdi ya," dedi Belbo.

“Siz, Musevi olmayanlar, onları gettolarda yaşamaya zorladığınız için kir pas içindeki kulübelerde barınıyorlardı. Oysa Tapınak Şövalyeleri hoşlarına gittiği için pislik içinde yaşıyorlardı.”

“Abartmayalım,” dedim. “Yeni asker olmuş bir takımı talimden sonra gördünüz mü hiç? Bunları, Tapınak Şövalyelerinin çelişkisini anlayabilmeniz için anlattım size. Gizemci, dünyadan el-etek çekmiş, yemek yok, içmek yok, düzüşmek yok, çöllere çık, İsa’nın düşmanlarının kafalarını kes, ne kadar çok kafa kesersen, cennete girmek için o kadar çok puan toplarsın, leş gibi kokarsın, saçın sakalın birbirine karışır. Sonra da, Bernard, bir kenti ele geçirince, kız mı olur, kadın mı, artık ne olursa, altına almamayı, ayışıklı gecelerde gözde silah arkadaşından küçük bir hizmet istememeyi buyuruyordu. İnsan aynı zamanda nasıl hem rahip, hem eli kılıçlı bir savaşçı olabilir, insanların barsaklarını deşip ardından Ave Maria’yi söyleyebilir? Kuzinlerinin bile yüzüne bakmamanı söylerler sana, ama günlerce süren kuşatmanın ardından bir kente girince, ötekiler, gözünün önünde, Halifenin karısını düzerler, güzel mi güzel Sulami kadınları, bağırlarını açıp, ‘Beni al, ama canımı bağışla,’ diye yalvarırlar... Ama Tapınak Şövalyesi, pis pis kokarak, Ermiş Bernard’ın istediği gibi saçı sakalı birbirine karışmış, kılı kıpırdamadan duracak, akşam duasını okuyacaktır. Öte yandan, Retraits’yi okursanız...”

“Nedir o?”

“Tarikatın tüzüğü. Oldukça geç, tarikat kurulduktan çok sonra düzenlenmiş. Savaş bittiği için canı sıkılan bir ordudan daha kötü bir şey olamaz. Örneğin, öyle bir an gelir ki, kavga etmek yasaktır, bir kadınla alışveriş etmek yasaktır, öç almak için bir Hristiyan’ı yaralamak yasaktır, kardeşine kara çalmak yasaktır. Bir Tapınakçı, bir tutsağın kaçmasına izin veremez, öfkelenip, ‘Ben Müslümanların tarafına geçiyorum,’ diyemez, atının başıboş dolaşmasına izin veremez, köpeklerle kedilerin dışında, birine bir hayvan bağışlayamaz, izinsiz bir yere gidemez, üstadın mührünü kıramaz, geceleri kışladan ayrılamaz, yetkisi olmadan tarikatın parasını ödünç veremez, öfkelenip cüppesini yere çalamaz.”

“İnsanların genellikle ne yaptıkları, yasaklardan çıkarılabilir,” dedi Belbo. “Günlük yaşamları hakkında kabaca bir fikir edinilebilir.”

“Düşünelim,” dedi Diotallevi, “bir Tapınak Şövalyesinin bir akşam, kardeşlerin söyledikleri ya da yaptıkları bir şeye canı sıkılıyor, gece izinsiz atına atlayıp bir Müslüman oğlanın eşliğinde, eyerine iğdiş edilmiş üç besili horoz asılı, üstü başı dökülen bir kızın yanına varıyor, horozları verip yasak bir ilişkiye giriyor onunla... Sonra, tam sefahata dalmışken, oğlan ata atlayıp kaçıyor. Tapınak Şövalyesi, üstü başı her zamankinden daha çok tere batmış, kir pas içinde, saçı sakalı birbirine karışmış, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırmış, geri dönüyor, kimseye görünmemek için, tüneğinde bir akbaba gibi bekleyen Yahudi tefecinin eline para (Tapınak’ın parası) sıkıştırıyor...”

“işte söyledin, Caiphas,[59]“ dedi Belbo.

“Bırak, şimdi, burada basmakalıp şeylerden söz ediyoruz biz. Tapınak Şövalyesi, parayla, Arap oğlanı değilse bile, ata benzer bir şey elegeçirmeye çalışıyor. Ama şövalye arkadaşlarından biri kurnazlığın ayrımına varıyor, akşam (bu gibi topluluklarda kıskançlığın ne denli sık görülen bir şey olduğunu bilirsiniz) tam sofraya et geldiği sırada, ağır anıştırmalarda bulunuyor. Yüzbaşı kuşkulanıyor, sanık kekeliyor, kızarıyor, sonra kılıcını çekip arkadaşının üstüne atılıyor...”

“Muhbirin,” diye düzeltiyor Belbo.

“İyi söyledin, muhbirin. Sefilin üstüne atılıp yüzünü kılıçla boydan boya yarıyor. Bunun üzerine, o da kılıcını çekiyor, birbirlerine giriyorlar, yüzbaşı kılıcının yanıyla onları yatıştırmaya çalışıyor, kardeşler pis pis sırıtıyorlar...”

“Tapınak Şövalyeleri gibi içip söverek...” dedi Belbo.

“Senin dinini, kitabını, Tanrı’nı bilmem ne ettiğimin...” diye abarttım.

“Kuşkusuz, bizimkinin tepesi atıyor. Tapınak Şövalyesi tepesi atınca ne yapar?”

“Yüzü mosmor kesilir,” diye öne sürdü Belbo.

“Tastamam, dediğin gibi mosmor kesilir, cüppesini çıkarır, yere çalar...”

“Boktan cüppeniz de, lanetlenmiş tapınağınız da sizin olsun!” diye önerdim. “Sonra bir kılıç vuruşuyla mührü parçalıyor, bağıra bağıra, Müslümanlara katılacağını söylüyor.”

“Böylece, bir çırpıda en az sekiz ilkeyi çiğniyor.”

Görüşümü daha iyi açıklamak için şöyle bitirdim sözlerimi: “Müslümanlara katılacağını söyleyen böyle bir adamı, kralın muhafızı tutuklayıp kızgın demirleri gösterdiği gün, gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz? ‘Konuş lanet herif! Kardeşinin götüne koyduğunu itiraf et!’ ‘Kim, ben mi? Sizin demirleriniz vız gelir bana. Bir Tapınak Şövalyesinin kim olduğunu gösteririm size ben. Sizin de götünüze koyarım, Papa’nın da, elime geçerse Filip’in de!”‘

“İtiraf etti, itiraf etti! Tastamam böyle olmuştur,” dedi Belbo.

“Sonra doğru zindana. Her gün bir kat yağlanır günü geldiğinde daha kolay yansın diye!”

“Tıpkı çocuklar gibi,” dedi Belbo.

Elinde kâğıtlar, yüzünde doğuştan bir çilek lekesi, bir kız sözümüzü kesti. Tutuklu Arjantinli yoldaşlarımız için dilekçeyi imzalayıp imzalamadığımızı sordu. Belbo kâğıda bakmaksızın hemen imzaladı. “Ne de olsa, benden daha kötü durumdalar,” dedi, kendisine şaşkın şaşkın bakan Diotallevi’ye. Sonra kıza döndü: “O imzalayamaz,” dedi. “İnsanın kendi adını yazmasını yasaklayan bir Hint mezhebindendir. Çoğu hapiste, hükümet koğuşturuyor onları.” Kız Diotallevi’ye anlayışla baktı, sonra kâğıdı bana uzattı. Diotallevi rahatladı.

“Bunlar da kim?” diye sordum.

“Ne demek kim? Arjantinli yoldaşlar.”

“Evet, ama hangi gruptan?”

“Taquaralar’dan sanıyorum.”

“Ama Taquaralar Faşist,” diyecek oldum, “bildiğim kadarıyla.”

“Faşist domuz,” dedi bana kız, ıslık gibi bir sesle. Sonra çekip gitti.

“Sonuç olarak, bu Tapınakçılar zavallı insancıklar mıydı?” diye sordu Diotallevi.

“Hayır,” dedim, “suç benim; öyküyü canlandırmaya çalışıyordum. Söylediklerimiz savaşan birliklerle ilgili, ama tarikat daha başlangıçta muazzam bağışlar almış, yavaş yavaş Avrupa’da komutanlıklar kurmuştu. Düşünün, Kastilya ve Aragon Kralı Alfonso bütün bir bölgeyi onlara bağışlamıştı. Dahası, vasiyetnamesinde, varis bırakmadan ölecek olursa, krallığını da onlara bırakıyordu. Ama Tapınak Şövalyeleri ona güvenmediler, hemen bir değiş-tokuşa kalktılar, ellerine bir avuç lanet olasıca para geçti, ama bu bir avuç lanet olasıca para, İspanya’da yarım düzine kaleydi aslında. Portekiz kralı da onlara bir orman bağışladı. Ormanın hâlâ Müslümanların işgali altında olduğunu gören Tapınak Şövalyeleri saldırıya geçtiler, Mağribîleri sürüp çıkardılar, bu arada Coimbra’yı kurdular. Bunlar yalnızca birkaç olay. Sonuç olarak, tarikatın bir bölüğü Filistin’de çarpışıyordu, ama çoğunluğu ülkede kalmıştı. Sonunda ne oldu? Diyelim birisi Filistin’e gitmek istiyor, paraya da gereksinimi var, ama mücevherler, altınlarla yolculuk etmekten korkuyor; servetini Fransa’daki, İspanya’daki, ya da İtalya’daki Tapınakçılar’a bırakıyor, karşılığında bir makbuz alıyor, sonra, Doğu’ ya gidince paraya çeviriyor onu.”

“Bir çeşit güvence mektubu,” dedi Belbo.

“Tastamam, çek hesabını, Floransa’lı bankerlerden önce onlar icat etmişlerdi. Görüyorsunuz değil mi, bağışlarla, silahlı fetihlerle, parasal işlemlerden elde ettikleri yüzdelerle, Tapınakçılar bir çokuluslu şirket haline geliyorlar. Böyle bir işi yönetmek için kafası işleyen insanlar gerekliydi. II. Innocens’i kendilerine olağanüstü ayrıcalıklar sağlamaya ikna edecek insanlar: tarikat tüm savaş ganimetlerini, taşınmazlarını elinde tutabilecek, ne krala, ne piskoposa, ne de Kudüs patriğine hesap verecekti. Tüm ondalıklardan bağışıktılar, ama denetimleri altındaki topraklarda vergi salma hakkına sahiptiler... Kısacası, hiç kimsenin burnunu sokamadığı, hiç açık vermeyen bir şirketti, örgüt. Piskoposlarla

hükümdarların onlara niçin kötü gözle baktıklarını anlayabiliriz; ama gene de onlarsız yapamıyorlardı. Haçlılar her şeye burnunu sokan insanlardı; nereye gittiklerini, orada ne bulacaklarını bilmeden yola çıkıyorlardı. Oysa Tapınakçılar, gittikleri yerleri avuçlarının içi gibi biliyorlardı; düşmana nasıl davranılacağını, araziyi, askerlik sanatını biliyorlardı. Tapınak tarikatı, saldırı birliklerinin kabadayılığına dayansa da, ciddi bir kuruluştu."

"Gerçekten de kabadayı mıydı bunlar?"

"Çoğu zaman. Siyasal ve yönetimsel bilgileriyle, Yeşil Bereliler'i anımsatan davranışları arasındaki uçuruma şaşıyor insan: gözü-kara, ama beyin diye bir şey yok. Örneğin Ascalon olayını alalım..."

"Evet," dedi Belbo. Gösterişli bir biçimde, Dolores diye bir kızı selamladığı için bir an dikkati dağılmıştı.

"Bana da anlatın, bana da," diyerek yanımıza oturdu kız.

"Pekâlâ, bir gün Fransa kralı, Kutsal Roma-Germen İmparatoru, Kudüs Kralı III. Baudouin, Tapınakçılar'la Hospitalerler'in iki büyük üstadı, Ascalon'u kuşatmaya karar verirler. Birlikte yola çıkarlar: kral, saray erkânı, patrik, ellerinde haçlar, sancaklarla papazlar, Tyre, Nasıra, Kayseri başpiskoposları, kısaca, tam bir şenlik, düşman kentinin karşısında kurulan çadırlar, sancaklar, dalgalanan bayraklar, davullar... Ascalon yüz elli kule tarafından savunuluyordu, halk uzun zamandan beri bir kuşatmaya hazırlanmış, her evde mazgal gibi delikler açılmıştı; kale içinde kale gibi. Diyeceğim, Tapınakçılar çok zekiydiler, bütün bunları bilmeleri gerekiyordu. Ama yok, hepsi de heyecanlanıyorlar, kale duvarlarını yıkmak için kalın kütükler, odundan kuleler yapıyorlar; bilirsiniz, hani şu düşman surlarının dibine itilip, taşlar, alevli odun parçaları, oklar atılan tekerlekli şeyler. Bir yandan da, uzaktan mancınıklar kaya parçalarıyla kaleyi bombardıman ediyorlar... Ascalonlular, kuleleri yakmaya çalışıyorlar, ama rüzgâr ters yönden esmektedir, alevler kendi surlarını sarıyor, sonunda bir duvar yıkılıyor. Bir gedik açılmıştır! Kuşatmacıların tümü de oraya üşüşüyorlar, tam o sırada çok tuhaf bir şey oluyor. Tapınakçılar'ın büyük üstadı, kente yalnız kendi adamlarının girmesi için bir set çektiriyor. Kötü niyetliler, bunu, yağmadan yalnızca

Tapınak'ın yararlanmasını sağlamak için yaptığını söylüyorlar; iyi niyetliler ise, bir tuzaktan korktuğu için en gözüpek adamlarını öncü olarak göndermek istediğini öne sürüyorlar. Ne olursa olsun, ben olsam bir harp okulunun komutanlığına getirmezdim onu. Çünkü kırk Tapınak Şövalyesi yıldırım hızıyla kente dalıyorlar, karşılarına bir duvar çıkıyor, kocaman bir toz bulutu içinde duruyorlar, birbirlerine bakıyorlar, orada ne işleri olduğunu soruyorlar kendi kendilerine. Yüzgeri ediyorlar, kendilerini pencerelerden taş, ok yağmuruna tutan Mağribiler'in arasına balıklama dalıyorlar. Müslümanlar onların tümünü, bu arada büyük üstatlarını da öldürüyorlar, gediği örüyorlar, cesetleri duvarlara asıyorlar, pis pis sırıtarak, elleriyle Hıristiyanlara açık saçık işaretler yapıyorlar."

"Mağribî acımasızdır," dedi Belbo.

"Çocuklar gibi," diye onayladı Diotallevi.

"Bu sizin Tapınak Şövalyeleriniz, biraz katangalara benziyor," dedi Dolores, heyecanla.

"Bana Tom and Jerry'yi anımsatıyorlar," dedi Belbo.

Suçluluk duyuyordum. Ne de olsa, iki yıldır Tapınak Şövalyeleri'yle birlikte yaşıyordum, üstelik onları seviyordum. Dinleyicilerimin züppeliğine kapılıp bir çizgi film kişileri gibi tanıtmıştım onları. Belki de Tyre'li Guillaume'un suçuydu bu, hain tarihçi. Böyle değildi Tapınak Şövalyeleri, sakallı, alev saçan, bembeyaz harmanilerinin üstünde kırmızı haçlar, siyah-beyaz sancakları Beauceant'ın gölgesinde, at üstünde yarım-çark ederek şenliğe gider gibi gözlerini kırpmadan ölüme gidiyorlardı. Ermiş Bernard'ın sözünü ettiği terleri, yaşamla böyle acımasızca, bayram ederek vedalaşırken, korkusuz gülümseyişlerine alaycı bir soyluluk veren bronz rengi bir parıltıydı belki de... Jacques de Vitry'nin dediği gibi, savaşta aslan kesilmiş, barışta kuzu gibi yumuşak başlı, çarpışırken acımasız, yakarırken kendilerini Tanrı'ya adamış, düşmana karşı amansız, kardeşlerine karşı iyilik dolu. Sancaklarının siyah-beyaz renkleri çok iyi belirtiyordu onları: İsa'nın dostlarına karşı içleri tertemiz, düşmanlarına karşı aman vermez...

Acınası inanç savunucuları, şövalyeliğin günbatımındaki son parıltısıydı onlar. Onların Joinville'i olabilirken, niçin bir Ariosto gibi davranayım onlara? Ermiş Louis ile birlikte, hem yazıcı, hem savaşçı olarak Kutsal Diyar'a giden, Histoire de Saint Louis'nin yazarının Tapınakçılar'a ayırdığı sayfaları anımsadım. Tarikat kurulalı yüz elli yıl olmuştu; Tapınakçılar, insanın her türlü idealini yok etmeye yetecek kadar haçlı seferi görmüşlerdi. Kraliçe Melisande ile cüzamlı Kral Baudouin'in kahramanlık imgeleri hortlaklar gibi yok olmuş, kana bulanmış Lübnan'da iç savaşlar sona ermiş, Kudüs bir kez düşmüş, Barbarossa, Kilikya'da boğulmuş, Aslan Yürekli Richard yenilmiş, aşağılanmış, Tapınak Şövalyesi kılığına girerek ülkesine dönmüştü. Hıristiyanlar, Tapınakçılar'dan yana savaşı yitirmişlerdi; Mağribîler'in, uygarlıklarını korumak için birleşmiş özerk devletlerden oluşan çok farklı bir konfederasyon anlayışları vardı. İbni Sina'yı okumuşlardı, Avrupalılar gibi cahil değildiler. İnsan iki yüzyıl boyunca hoşgörülü, gizemci, özgürlükçü bir kültüre açık olarak yaşar da, onun gönülçelen yanlarına nasıl kapılmaz, özellikle de bu kültürü, kaba, barbar Germanik Batı kültürüyle karşılaştırınca? Sonra, 1244'te, Kudüs son kez kesin olarak düştü. Yüz elli yıl önce başlayan savaş yitirildi. Hıristiyanlar, barışa, Lübnan'ın sedir ağaçlarının kokusuna yazgılı bir ülkede, silahlarını bırakmak zorunda kaldılar. Zavallı Tapınak Şövalyeleri, kahramanlık destanınız neye yaradı?

Solan, kocamakta olan bir gönencin ince hüznüyle, gizemci Müslümanların gizli öğretilerine, gizli hazinelerin hiyeratik birikimlerine nasıl kulak vermezlerdi? Tapınak Şövalyeleri'nin, umutları boşa çıkmış, bilgiye susamış zihinlerin hâlâ bir saplantısı olan söylencesi, kendini nerede ortaya koyacağını bilmeyen sınırsız bir gücün öyküsü belki de buradan kaynaklanıyor...

Söylence çökmeye yüz tuttuğu sırada, ermiş Kral Louis, sofrasında Aquino'luyu ağırlayan kral, iki yüzyıllık düşlerin, yenenlerin aptallığı yüzünden boşa çıkmasına karşın, haçlı seferlerine hâlâ inanmaktadır. Bir kez daha denemeye değer miydi? Değer, dedi Ermiş Louis. Tapınak Şövalyeleri hazırdılar, onunla birlikte yenilgiye gittiler, onların işi buydu çünkü. Haçlı seferleri olmasa, Tapınak'ın varlığını nasıl haklı çıkarabilirlerdi?

Louis, Dimyat’a denizden saldırdı; düşman kıyıları, kargılar, baltalı mızraklar, sancaklar, kalkanlar, palalarla ışıl ısıldı. Altın silahları güneş ışığında pırıl pırıl parlayan, boyluboslu güzel insanlar, diye niteliyor onları, Joinville, şövalyece. Louis bekleyebilirdi, ama ne pahasına olursa olsun karaya çıkmaya karar verdi. “Ey inananlar, Tanrı sevgisinde birbirimizden ayrılmazsak, hiç kimse yenemez bizi. Yenilirsek şehit oluruz. Yenersek, Tanrı’nın yüceliğini daha da yüceltmiş oluruz.” Tapınak Şövalyeleri buna inanmıyorlardı, ama ülkülerine bağlı şövalyeler olarak eğitilmişlerdi; bu imgeyi doğrulamak zorundaydılar. Krallarının gizemli çılgınlığının ardından gideceklerdi.

Karaya çıkış inanılmaz ölçüde başarılı oldu. Müslümanlar beklenmedik bir biçimde Dimyat’tan çekildiler. Öyle ki, kral bu kaçışa inanmadığı için kente girmekte duraksadı. Ama doğruydu; kent onundu, tüm zenginlikleri, hemen kiliseye dönüştürdüğü yüz camiiyle. Şimdi bir karar vermesi gerekiyordu: İskenderiye üstüne mi, yoksa Kahire üstüne mi yürümeli? Akıllıcası, Mısır’ı canalıcı bir limandan yoksun bırakmak için İskenderiye üzerine yürümek olurdu. Ama seferin bir kötülük perisi vardır; kralın kardeşi, Robert d’Artois, büyüklük hastası, gözü yükseklerde, her küçük kardeş gibi üne susamış. Kahire’ye, Mısır’ın yüreğine yürümeyi öğütlüyor Louis’ye. Başlangıçta ölçülü davranmış olan Tapınak Şövalyeleri şimdi gemi azıya alıyorlar. Kral tek tek çarpışmayı yasaklamıştı, ama yasağı çiğneyen, Tapınak Şövalyeleri’nin mareşali oluyor. Memlûk sultanının bir mangasını görünce, “Yürüyün!” diye bağırıyor, “Tanrı adına, böyle bir utanca katlanamam.”

Mansura’da Müslümanlar, bir ırmağın öte yakasında siper kazıp mevzileniyorlar. Fransızlar ırmağa geçebilmek için bir su bendi yapmaya çalışıyorlar, taşınabilir kulelerle bendi savunuyorlar, ama Müslümanlar, Bizanslılardan Rum ateşini öğrenmişlerdi. Rum ateşinin fıçıyı andıran iri bir ucu, kocaman bir mızrağa benzeyen bir kuyruğu vardı. Şimşek gibi gidiyor, havada uçan bir canavarı andırıyordu. Öyle bir ışık saçıyordu ki, Hıristiyan karargâhını günışığı gibi aydınlatıyordu.

Düşman karargâhı alevler içinde yanarken, hain bir bedevi, üç yüz Bizans altını karşılığında, krala ırmakta bir sığlık gösteriyor. Kral saldırmaya karar veriyor. Irmağı geçmek kolay olmuyor, birçok insan boğuluyor, sulara kapılıp sürükleniyor. Karşı kıyıda üç yüz Müslüman atlı beklemektedir. Buyruğa göre, Tapınak Şövalyeleri önden gidiyorlar, arkalarında Artois kontu. Müslüman atlılar kaçıyorlar, Tapınak Şövalyeleri Hıristiyan ordusunun geri kalan birliklerini bekliyorlar. Ama Artois kontu adamlarıyla birlikte düşmanın ardına düşüyor.

O zaman Tapınak Şövalyeleri, şereflerini korumak için saldırıya katılıyorlar, ama Artois kontuna, cepheyi yararak düşmanı kırıp geçirdikten sonra yetişiyorlar. Müslümanlar, Mansura'ya doğru kaçıyorlar. Artois kontu düğün bayram ediyor, onların ardına düşüyor. Tapınak Şövalyeleri onu durdurmaya çalışıyorlar. Tapınakçılar'ın Başkomutanı Gilles, olağanüstü bir iş başardığını, deniz aşırı topraklarda o güne dek kazanılan başarıların belki de en büyüğünü gerçekleştirdiğini söyleyerek pohpohluyor onu. Ama Artois kontu, gözünü hırs bürümüş bu züppe, Tapınak Şövalyeleri'ni ihanetle suçluyor; dahası, Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalerler gerçekten isteselerdi, bu toprakların çoktan ele geçirilmiş olacağını öne sürüyor. Kendisi, damarlarında yiğit kanı olan bir insanın neler yapabileceğini göstermişti onlara. Bu kadarı fazlaydı. Tapınak Şövalyeleri hiç kimseden aşağı olmadıklarını kanıtlamak zorundadırlar. Tümü de kente doğru atılıyorlar, içeri giriyorlar, düşmanı karşı yandaki surlara dek kovalıyorlar. Tam o sırada, Ascalon'daki hatalarını yinelediklerinin bilincine varıyorlar; Hıristiyanlar -Tapınak Şövalyeleri dahil- sultanın sarayını yağmalamaya daldıkları sırada, inançsızlar toparlanıyorlar, bu dağılmış çakal sürüsünün tepesine iniyorlar. Tapınak Şövalyeleri bir kez daha açgözlülüğün gözlerini köretmesine izin mi vermişlerdi? Ama bazıları da, Gilles biraderin, Artois kontunun ardından kente girmeden önce, serinkanlı bir sağgörüyle ona şöyle dediğini anlatıyorlar: “Efendimiz, ben de, kardeşlerim de korkmuyoruz. Ardınızdan geleceğiz. Ama bilin ki, geri dönebileceğimizden çok kuşkuluyuz.” Gerçekten de, Tanrı'ya şükür, Artois kontu öldürülüyor,

onunla birlikte birçok yiğit şövalye ile iki yüz seksen Tapınak Şövalyesi de.

Yenilgiden de öte, bir yüz karasıydı bu. Ama Joinville böyle kaydetmiyor olayı: Olur böyle şeyler, savaşın cilvesidir bu. Joinville'in kalemi bu çarpışmaların birçoğunu zarif balelere dönüştürüyor; yuvarlanan kafalar, yüce Tanrı'ya bol bol yakarmalar, son nefesini veren sadık bir bendesinin ardından kralın döktüğü birkaç damla gözyaşı. Ama bütün bunlar renkli film gibiydi: koyu mavi bir denize karşı, kırmızı eyer örtüleri, yaldızlı koşumlar, sarı çöl güneşi altında pırıl pırıl parlayan miğferlerle kalkanlar. Hem kimbilir, belki de Tapınak Şövalyeleri günlük kırımlarını böyle yaşıyorlardı.

Joinville'in bakış açısı, attan düşmesine ya da yeniden ata binmesine göre, aşağıdan yukarıya, ya da yukarıdan aşağıya doğru değişiyor; tek tek sahneleri odak noktasına getiriyor, savaş alanı gözünden kaçıyor. Çarpışmalar, sonucun çok kez rastlantıya bağlı olduğu bireysel düellolara dönüşüyor. Joinville, Wanon senyörünün yardımına koşuyor. Bir Türk, mızrağıyla vuruyor onu, Joinville'in atı dizlerinin üstüne yıkılıyor, Joinville hayvanın başının üstünden ileriye doğru uçuyor, elinde kılıcı ayağa kalkıyor, Şövalye Erard de Siverey ("Tanrı günahlarını bağışlasın"), sığınabilecekleri yıkık bir evi gösteriyor. Bir Türk mangasının atlarının ayakları altında düpedüz çiğneniyorlar, ayağa kalkıyorlar, eve ulaşıyorlar, orada saklanıyorlar. Türkler mızraklarla yukarıdan saldırıyorlar. Şövalye Frederic de Lupey arkadan vuruluyor. "Yarası öyle büyüktü ki, kan, tıpası fırlamış bir fıçıdan fışkırır gibi fışkırıyordu." Siverey'in ise yüzü boydan boya yarılmıştı; "Öyle ki, burnu dudaklarının üstüne düşüyordu." Böyle sürüp gidiyor, sonunda yardım geliyor, evden çıkıyorlar, savaş alanının başka bir yerine geçiliyor, yeni çarpışma sahneleri, başka ölümler, son anda kurtarılmalar, yüksek sesle Ermiş Jacques'a yakarılar. Bu arada, iyi yürekli Soissons kontu bir yandan kılıcını savuruyor, bir yandan da, "Senyör Joinville, bırakın bu it sürüsü ürüsün dursun," diyor. "Tanrı aşkına, bu günlerden söz edeceğiz ileride, kadınlarımızın yanına dönünce!" Kral, kardeşi cehennemlik Artois kontundan haber var mı, diye soruyor. Hospitaler'in başı, Henry de Bonnay birader, "Haberler iyi, hiç kuşkusuz kont şimdi

cennette," diye yanıtlıyor onu. "Verdiği bütün nimetler için Tanrı'ya şükürler olsun," diyor kral, gözlerinden iri iri yaşlar damlıyor.

Kanlı da olsa, kansız da, her zaman bir bale değildir savaş. Büyük üstat Sonnac'lı Guillaume ölür, Rum ateşiyle diri diri yanar. Hıristiyan ordusunda, çürüyen cesetlerin kokusundan, yiyecek kıtlığından iskorbüt baş gösterir, Ermiş Louis'nin ordusu bozguna uğratılır. Kralın barsakları dizanteriden birbirine yapışmış, savaşta vakit kazanmak için pantolonunun arkasını kesmek zorunda kalmıştır. Dimyat elden çıkmıştır, kraliçe Müslümanlarla pazarlık etmek zorunda kalır, canını kurtarmak için beş yüz bin Tours lirası öder.

Ama haçlı seferleri tanrıbilimsel bir içtensizlikle yapılıyordu. Kral Louis, Saint-Jean-d'Acre'da, zafer kazanmış bir komutan gibi karşılanıyor, bütün kent, din adamlarıyla, kadınıyla, çocuğuyla alay alay onu karşılamaya gidiyorlar. Kurnaz Tapınak Şövalyeleri Şam'la pazarlığa kalkışıyorlar. Louis bunu öğreniyor, atlatılmaya katlanamıyor, Müslüman elçilerin yanında yeni Büyük Üstadı tanımadığını söylüyor. Bunun üzerine, Büyük Üstad, düşmana verdiği sözü geri alıyor, kralın önünde diz çöküp bağışlanmayı diliyor. Şövalyelerin canla başla, çıkar gözetmeden savaşmadıkları söylenemez, ama Fransa kralı gücünü pekiştirmek için onları aşağılıyor. Yarım yüzyıl sonra, ardılı Filip de gücünü pekiştirmek için onları kazığa bağlatıp yaktıracaktır.

1291'de Saint-Jean-d'Acre, Müslümanlarca zaptediliyor, halkı kılıçtan geçiriliyor. Kudüs'teki Hıristiyan krallığı ortadan kalkıyor. Tapınak Şövalyeleri her zamankinden daha zengin, sayıca daha çok, daha güçlüdürler, ama onlar Kutsal Diyar'da dövüşmek için doğmuşlardır, oysa artık Kutsal Diyar'da kimse kalmamıştır.

Tapınakçılar, Avrupa'nın dört bir yanına dağılmış komutanlıklarda, Paris Tapınağı'nda dünyadan uzak, göz kamaştırıcı bir yaşam sürüyorlar, ama hâlâ Kudüs Tapınağı'nın görkemli günlerini düşlüyorlar: tapınağın bulunduğu düzlüğü, adak kiliseciklerle yıldız gibi parlayan o güzel Saint Marie Lateran Kilisesini, ganimet buketlerini, o civcivli demirci ocaklarını, saraçhaneleri, buğday ambarlarını, iki bin at barındıran ahırları, şövalye silahtarlarının,

yaverlerin, türkopollerin at sırtında eşkin gidişlerini, beyaz harmanilerin üstündeki kırmızı haçları, uşakların kahverengi cüppelerini, sultanın kocaman türbanlı, yaldızlı miğferli elçilerini, hacıları, kol gezen askerler, ulaklarla kaynaşan kavşakları, dolu kasaların sevincini, buyruklarla yüklerin anavatana, adalara, ya da Küçük Asya kıyılarındaki kalelere sevkedildiği limanı...

Hepsi geçmişte kaldı, zavallı Tapınakçılar'ım benim.

O gece, Pilade'de, Belbo'nun ısrarla ısmarladığı beşinci viskiyi yuvarlarken, yüksek sesle, üstelik (ne ayıp) duygulanarak düş kurduğumun ayrımına vardım. Duyguyla, gönül yakınlığıyla çok güzel bir öykü anlatmış olmalıydım; çünkü Dolores'in gözleri parlıyordu. Diotallevi ise, bir çılgınlık yapıp ikinci bir maden suyu ısmarlamış, meleksi bakışlarını, gökyüzüne, daha doğrusu, barın hiç mi hiç kabalistik olmayan tavanına dikerek, "Belki de bütün bunların hepsiydi onlar: yitik ruhlar, ermişler, seyisler, atlılar, bankerler, yiğitler..." diye mırıldanıyordu.

"Kuşkusuz, kendilerine özgü insanlardı," diye özetledi Belbo. "Peki, söyler misiniz, Casaubon, onları seviyor musunuz?"

"Onlarla ilgili bir tez hazırlıyorum. İnsan sifilis konusunda tez hazırlarsa, sonunda sifilis mikrobunu bile sever."

"Çok hoştu," dedi Dolores, "tıpkı bir film gibi. Ama şimdi gitmek zorundayım, özür dilerim. Yarın sabah dağıtılacak kâğıtları çoğaltmam gerekiyor. Marelli fabrikasında grev gözcülüğü yapılacak."

"Ne mutlu, yapabiliyorsun," dedi Belbo. Yorgun yorgun elini kaldırdı, onun saçlarını okşadı. Söylediğine göre, son viskisini ısmarladı. "Neredeyse geceyarısı oldu," dedi. "Normal insanlar için söylemiyorum, Diotallevi için söylüyorum. Ama öyküyü bitirelim. Duruşmayı merak ediyorum. Ne zaman, nasıl, niçin yargılandıklarını..."

"Cur, quomodo, quando,"[60] diye onayladı Diotallevi, "Evet, evet."

14

Bir gün önce, tarikattan elli dört biraderin, yukarıda söz konusu edilen suçları işlediklerini itiraf etmek istemedikleri için yakılmaya götürüldüklerini, onların yakıldıklarını işittiğini söyledi. Kendisinin, yakılacak olsaydı, direnç gösterememekten korktuğunu, yargıçların, ya da her kim olursa olsun, onun huzurunda sorguya çekilecek olursa, ölüm korkusundan, tarikata yüklenen bütün suçların gerçekten işlendiğini itiraf edeceğini; kendisine soracak olurlarsa, Efendimiz'i öldürdüğünü bile itiraf edeceğini söylüyor.

(Aimery di Villiersle Duc'ün tanıklığı, 13.5.1310)

Suskunluklarla, çelişkilerle, bilmecelerle, aptallıklarla dolu bir yargılama. Bunların içinde en çok göze çarpan aptallıklardı; açıklanamaz oldukları için de genellikle bilmecelere denk düşüyorlardı. O mutlu günlerde, bilmecenin aptallıktan doğduğuna inanıyordum. Önceki akşam da periskopun içinde, en korkunç bilmecelerin çılgınlığa bürünen bilmeceler olduğunu düşünüyordum. Oysa şimdi, dünyanın zararsız bir bilmece olduğunu, ardında bir gerçek varmış gibi onu açıklamaya kalkışma çılgınlığımızın onu korkunçlaştırdığına inanıyorum.

Tapınakçılar amaçsız kalmışlardı. Daha doğrusu, aracı amaca dönüştürmüşlerdi; uçsuz bucaksız mal varlıklarını yönetmekle vakit geçiriyorlardı. Güzel Filip gibi merkezi bir devlet kurmak isteyen bir hükümdarın onlara kötü gözle bakması doğaldı. Egemen bir tarikat nasıl denetim altında tutulabilir? Büyük Üstat, soylu bir prensle aynı düzeydeydi; bir orduya komuta ediyordu, uçsuz bucaksız toprakları yönetiyordu, imparator gibi seçiliyordu ve mutlak bir yetkesi vardı. Fransız hazinesi kralın denetiminde değildi, Paris Tapınağı'na emanet edilmişti. Resmen kral adına açılmış bir hesabın mutemetleri, vekilleri, yöneticileri Tapınak Şövalyeleri'ydi. Parayı yatırıp çekiyorlar, faizi işletiyorlar, büyük bir özel banka gibi işlem yapıyorlar, ama bir devlet bankasının tüm ayrıcalıklarıyla bağışıklıklarından yararlanıyorlardı... Kralın hazinecibaşı da bir Tapınakçıydı. Bu koşullarda hükümdarlık edilebilir mi?

Onlarla başedemiyorsan, onlarla birleş. Kral Filip Tapınak tarikatının onur üyesi olmak istedi. Yanıt olumsuzdu. Hiçbir kralın yutamayacağı bir hakaretti bu. Bunun üzerine Filip, Papa'ya, Tapınak Şövalyeleri ile Hospitaler'i birleştirmesini, yeni tarikatın başına da oğullarından birini geçirmesini önerdi. Tapınak'ın Büyük üstadı, Jacques de Molay, sürgünde bir hükümdar gibi yaşamakta olduğu Kıbrıs'tan tantanayla geldi; Papa'ya bir muhtıra sundu; bu muhtırada, iki tarikatın birleştirilmesinin yararlarını açıklıyormuş gibi görünüyor, ama gerçekte bu birleşmenin sakıncalarını ortaya koyuyordu. Molay, hiç utanmadan, başka şeyler arasında, Tapınakçılar'ın, Hospitaler'den daha zengin olduklarını, birleşmenin, birincileri yoksullaştırma pahasına ikincileri zenginleştireceğini belirtiyor, bunun şövalyelerin ruhuna çok ciddi zararlar vereceğini öne sürüyordu. Molay, oyunun ilk raundunu kazandı, tasarı rafa kaldırıldı.

Kara çalmaktan başka bir şey kalmıyordu geriye: elinde kozlar vardı. Tapınak Şövalyeleri hakkında çoktandır söylentiler dolaşıyordu ortalıkta. Ondalık vergileri toplamak için ortalıkta dolaşan, karşılığında hiçbir şey vermeyen, Kutsal Mezar'ın bekçileri olarak kanlarını bile -artık- dökmeyen bu 'koloni' insanlarının dürüst Fransızlara nasıl göründüklerini tasarlayabilirsiniz; pieds noirs[61], ya da, o zamanki deyimle, poulains[62] olarak görüyorlardı onları. Tuhaf davranışlarıyla gösteriş yapıyorlardı; kimbilir belki de aralarında, alıştıkları Mağribîler'in diliyle konuşuyorlardı. Rahiptiler, ama küstahça tutumlarını bilmeyen yoktu; yıllarca önce, Papa III. Innocens, de insolentia Templariorum[63] diye bir buyruk çıkarmıştı. Tapınakçılar yoksulluk andı içmişlerdi, ama soylu bir zümrenin şatafatı, yeni tüccar sınıfının açgözlülüğü, bir silahşörler topluluğunun yüzsüzlüğüyle yaşıyorlardı.

Çok geçmeden alttan alta bir homurtu başladı: Tapınakçılar, eşcinsel, sapkın, nereden geldiği bilinmeyen sakallı bir başa tapan putatapanlardı; belki de İsmailîler'in gizlerini bölüşüyorlardı; Şeyh'ül-Cebel'in[64] Haşhaşînler'iyle alışverişleri vardı. Filip'le danışmanları bu söylentiden yararlanmışlardı.

Filip'in arkasında iki lanetli adam vardı: Marigny ile Nogaret. Sonunda Tapınakçılar'ın hazinesine elkoyan, Hospitaler'e devredilinceye dek kral adına bu hazineyi yöneten Marigny'ydi; faizlerden kimin yararlandığı açıkça bilinmiyor. Nogaret, kralın mühürdarı, 1303'te, Anagni olayının strateji uzmanıydı; Sciarra Colonna'nın, VIII. Boniface'yi tokatladığı, Papa'nın bir aya varmadan utançtan öldüğü sırada.

Derken, Esquieu de Floyran adında biri çıkıyor sahneye. Görünüşe bakılırsa, açıkça bilinmeyen suçlardan ötürü hapse atılan, ölüm cezasının eşiğinde, hücrede, ölüm cezasının yerine getirilmesini bekleyen inancından dönmüş bir Tapınakçı'yla karşılaşıyor; ondan korkunç itiraflar duyuyor. Floyran canının bağışlanması ve yüklü bir para karşılığında bildiklerini anlatıyor. Bildiği şeyler herkesin fısıldadığı şeylerdi. Ama bu fısıltılar soruşturma sırasında tanıklığa dönüşmüştü. Kral, Floyran'in şaşırtıcı açıklamalarını Papa' ya, papalık makamını Avignon'a taşımış olan V. Clemens'e iletiyor. Papa suçlamaların kimilerine inanıyor, kimilerine inanmıyor; üstelik, Tapınakçılar'ın işine karışmanın kolay olmadığını da biliyor. Bununla birlikte, 1307'de resmi bir soruşturma açmayı kabul ediyor. Molay bunu duyuyor, ama vicdanının temiz olduğunu açıklıyor. Kralın yanında öteki prenslerle birlikte resmi törenlere katılmayı sürdürüyor. V. Clemens işi sürüncemede bırakıyor, kral, Papa'nın ortadan kaybolmaları için Tapınakçılar'a vakit kazandırmak istediğinden kuşkulanıyor. Ama doğru değildi bu; Tapınakçılar her şeyden habersiz, komutanlıklarında içip içip küfrediyorlardı. Birinci bilmece bu.

1307 yılının 14 Eylülünde, kral, krallığın tüm icra memurlarıyla kethüdalarına mühürlü bir mesaj göndererek, Tapınakçılar'ın topluca tutuklanmalarını, mallarına elkonmasını buyuruyor. Buyruğun gönderilmesiyle, Tapınakçılar'ın 13 Ekimde tutuklanmaları arasında bir ay geçiyor. Ama Tapınakçılar hiçbir şeyden kuşkulanmıyorlar. Tutuklama sabahı tümü de tuzağa düşüyorlar ve -bir başka bilmece- hiç karşı koymadan teslim oluyorlar. Dikkat edilmesi gereken bir nokta da, tutuklamadan Önceki günlerde, kralın görevlilerinin, elkonmamış hiçbir şey kalmaması için, ülkenin her yerinde sudan

bahanelerle Tapınakçılar'ın mal varlıklarının bir çeşit dökümünü yapmalarıydı. Tapınakçılar gene hiçbir şey yapmazlar; buyurun, bay icra memuru, kendi evinizmiş gibi, istediğiniz yere bakın.

Papa, tutuklamaları öğrenince, karşı çıkmaya yeltenir, ama iş işten geçmiştir. Kralın soruşturmacıları, demirleri, ipleri hazırlamaya başlamışlardır bile; birçok şövalye işkence altında itirafta bulunmuştur. Artık onları sorgculara teslim etmekten başka yapacak bir şey kalmamıştır. Sorgucular henüz onları yakmaya başlamamışlardır, ama şövalyelere bu kadarı bile yetmiştir. İtiraflarını doğrularlar.

Bu da üçüncü gizem: İşkence gördükleri doğru, üstelik işkence sırasında otuz altı şövalye öldüğüne göre, korkunç işkencelerdi bunlar. Ama amansız Türklere kafa tutmaya alışmış bu demir gibi adamların bir teki bile kendilerini tutuklayanlara kafa tutmamıştır. Paris'te yüz otuz sekiz şövalyeden yalnızca dördü itiraf etmeyi reddeder. Aralarında Jacques de Molay'ın da bulunduğu öteki şövalyeler itiraf ederler.

"Ama neyi itiraf ederler?" diye sordu Belbo.

"Tutuklama emrinde kendilerine yöneltilen bütün suçlamaları kabul ederler; tanıkların ifadeleri de birbirinden çok az farklıdır. En azından, Fransa ile İtalya'da. Oysa İngiltere'de hiç kimse onları gerçekten yargılamak istemez; sanıklara kanonik suçlamalar yöneltilir, ama bunlar yalnızca işittikleri dedikodulardan söz eden, tarikatın yabancısı olan kişilerin tanıklığına dayanmaktadır. Kısacası, Tapınakçılar, itiraf etmeleri istendiğinde, yalnızca itiraf etmeleri istenen şeyi itiraf ederler."

"Bilinen engizisyon sorgulaması. Bunları çok gördük," dedi Belbo.

"Gene de sanıkların davranışı tuhaf. Onlara yöneltilen başlıca suçlamalar şunlardı: şövalyeler erginleme törenleri sırasında üç kez İsa'yı yadsıyorlar, haça tükürüyorlar, soyunup in posteriori parte spine dorsi,[65] yani kıçlarından, sonra göbeklerinden, sonra da ağızlarından in humane dignitatis opprobrium[66] öpülüyorlardı. Sonunda da, birbirleriyle yasak cinsel ilişkide bulunuyorlardı.

Sefahat. Sonra onlara sakallı bir put başı gösteriliyor, ona tapınmaları isteniyordu. Peki, sanıklar bu suçlamalara nasıl tepki gösteriyorlardı? Geoffroy de Charney, şu sonradan Molay'la birlikte odun ateşinde can veren, doğru, benim de başıma geldi, diyor, İsa'yı yadsıdım, ama yüreğimle değil, dilimle; haçın üstüne tükürüp tükürmediğini ise anımsamıyor, çünkü o akşam her şey çarçabuk olup bitmişti. Kıçından öpülmeye gelince, bu da gelmişti başına; Alvernia eğitmeninin, biraderlerle birleşmenin, ne de olsa, bir kadınla ilişkiye girerek kendini tehlikeye atmaktan daha iyi olduğunu söylediğini işitmişti, ama kendisi öteki şövalyelerle hiçbir zaman tensel günah işlememişti. Yani, bütün bunlar doğruydu, ama neredeyse bir oyundu; hiç kimse inanmıyordu bunlara gerçekte; hem bunları yapanlar ötekilerdi, ben yapmıyordum, -nezaket belası-gidiyordum oraya. Büyük Üstat, Jacques de Molay, tükürsün diye haçı kendisine uzattıklarında, haça tükürür gibi yapıp yere tükürdüğünü söylüyor. Erginleme törenlerinin az çok böyle olduğunu itiraf ediyordu, ama -doğrusu- kesin bir şey söyleyemezdi, çünkü görevde bulunduğu sürece çok az biraderi erginlemişti. Bir başkası, üstadı öptüğünü, ama kıçından değil, yalnızca ağzından öptüğünü söylemişti; ama üstat onu kıçından öpmüştü. Kimileri de gereğinden çok şey itiraf etmişlerdi; yalnızca İsa'yı yadsımakla kalmamışlar, ona suçlu dediklerini de doğrulamışlardı; Meryem'in erdenliğini yadsıyorlardı; hatta haçın üstüne işemişlerdi, yalnızca erginlendikleri gün değil, kutsal hafta boyunca da. Âyinlere inanmıyorlardı, yalnızca Bafomet'e Tapınakla kalmıyorlar, kedi kılığında Şeytan'a bile tapıyorlardı..."

Pek inanılmaz olmasa da, aynı ölçüde gülünç olan bir şey de, şimdi kralla Papa arasında başlayan ikili baleydi. Papa olayı kendi denetimine almak istiyor, kralsa davayı tekbaşına sonuçlandırmayı yeğ tutuyordu. Papa suçluları mahkûm ederek tarikatı yalnızca geçici olarak kapatmak, sonra başlangıçtaki arılığıyla canlandırmak; kralsa skandalın yayılmasını, davanın bütün tarikatı kapsamasını istiyordu. Bu, tarikatın kuşkusuz hem siyasal, hem dinsel, ama her şeyden önce mali bakımdan kesin olarak dağıtılmasına yol açacaktı.

Bir an geliyor, bir başyapıt olan bir belge ortaya çıkıyor. Tanrı-bilim hocaları itiraflarını geri almalarını önlemek için sanıklara savunma hakkı tanınmamasına karar veriyorlar: Suçlarını itiraf ettiklerine göre, yargılanmalarına bile gerek yoktur; yargılama davayla ilgili bir kuşku olduğunda yapılır, oysa burada kuşkuya yer yoktur. “Öyleyse onlara savunma hakkı tanımanın, itiraf ettikleri suçlarını savunmalarına izin vermekten başka ne anlamı var; kanıtlar suçu apaçık ortaya koyduğuna göre?”

Ama davanın kralın denetiminden çıkıp Papa’nın denetimine geçme tehlikesi hâlâ varolduğundan, kralla Nogaret, Troyes piskoposu için gösterişli bir duruşma düzenlerler; Noffo Dei adında gizemli bir suçortağının gizli tanıklığına dayanılarak, piskopos büyücülükle suçlanır. Daha sonra Dei’nin yalan söylediği anlaşılır -bu yüzden ipe çekilecektir- ama bu arada zavallı piskoposa, kamu önünde, eşcinsellik, küfür, tefecilik suçlamaları yağdırılır: Tapınakçılar’a yöneltilen suçlamaların aynı. Belki de kral, Fransa’nın oğullarına, kilisenin Tapınakçılar’ı yargılama hakkı olmadığını, çünkü işledikleri günahların kiliseyi de lekelemekten geri kalmadığını göstermek istemektedir, ya da sadece Papa’yı uzak durması için uyarmaktadır. Karanlık bir öykü, polislerin, gizli servislerin, sızmaların, gammazlıkların iç içe geçtiği bir oyun... Papa köşeye sıkıştırılmıştır; yetmiş iki Tapınakçı’yı sorguya çekmeye razı olur; sanıklar işkence altında itiraflarını doğrularlar. Ancak, Papa, pişmanlıklarını göz Önünde tutarak, bunu onları bağışlamak için koz olarak kullanır.

Burada başka bir şey olur -tezimde çözmem gereken bir sorundu bu- çelişik kaynaklar arasında ikircikli kalmıştım. Papa sonunda binbir güçlükle şövalyeleri yargılamayı üstüne almış, ama onları hemen krala teslim etmişti. Bunun nedenini bir türlü anlayamıyordum. Molay itiraflarını geri alıyor, Clemens ona kendisini savunma fırsatı veriyor, onu sorguya çekmeleri için üç kardinal gönderiyor. 26 Kasım 1309’da, Molay, tarikatı, onun saflığını gururla savunuyor, hatta suçlayanları tehdit bile ediyor. Ardından, kralın bir elçisi onu görmeye geliyor. Dostu olduğuna inandığı Guillaume de Plaisans. Ona gizli bir öğüt veriyor, 28 Kasımda Molay, alabildiğine çekingen, belirsiz bir ifade veriyor, kendisinin yoksul, kültürsüz bir

şövalye olduğunu söylüyor. Tapınak'ın (çoktan geçmişte kalan) erdemlerini, yaptığı iyilikleri, Tapınakçılar'ın Kutsal Diyar'da döktükleri kanı, buna benzer şeyleri sayıp dökmekle yetiniyor. Durumu daha da kötüleştirmek için ansızın Nogaret çıkageliyor; Tapınak'ın Salâhaddin Eyyubî ile kuşkulu ilişkiler kurduğunu anımsatıyor: İçimize bir ihanet kuşkusu düşürülmektedir. Molay'ın kendini temize çıkarma çabaları içler acısıdır. İki yıldır tutukevinde çile çekmiş olan Molay yıkık bir adamdır artık, ama tutuklanmasının hemen ardından da yıkılmış bir adam gibi görünüyordu. Ertesi yıl, mart ayında alınan üçüncü ifadesinde, Molay başka bir stratejiye başvuruyor: susuyor, yalnızca Papa'nın karşısında konuşacaktır.

Sahne değişir; bu kez epik tiyatroya geçilir. 1310 yılında, beş yüz elli Tapınakçı, tarikatı savunmak için kendilerine söz hakkı verilmesini isterler; işkence altında verdikleri ifadeleri yadsırlar, kendilerine yöneltilen bütün suçlamaların usasığmaz olduğunu ortaya koyarlar. Ama kralla Nogaret, işlerinin eridirler. Bazı Tapınakçılar itiraflarını geri mi alıyorlar? Alsınlar, daha iyi; aynı suçu yeniden işlemiş, yalan yere and içmiş, relaps'lar[67] -o günlerde korkunç bir suçlama- sayılırlar, daha önce itiraf ettikleri şeyi dikkafalılıkla yadsıdıkları için. Suçunu itiraf edip nedamet getiren birisi de bağışlanabilir, ama nedamet getirmeyen, itirafını geri alan, yalan yere and içerek pişmanlık duyulacak hiçbir şey yapmadığını öne süren biri bağışlanamaz. İtirafını geri alarak yalan yere yemin etmiş elli dört kişi ölüm cezasına çarptırılır.

Öteki tutukluların tepkisini tasarlamak kolaydır. İtiraf eden, hapiste de olsa, hayatta kalır; yaşayan görür. İtiraf etmeyen, daha kötüsü itirafını geri alan, odun ateşinde yakılmaya gider. Böylece, henüz sağ olan, itiraflarını geri almış beş yüz kişi geri aldıkları itiraflarını bir kez daha doğrularlar.

Nedamet getirenlerin hesabı doğru çıkmıştı; 1312'de itiraf etmemiş olanlar ömür boyu hapse hüküm giymişler, itiraf edenlerse bağışlanmışlardı. Kral Filip'in istediği, bir toplu kıyım değildi. Onun istediği, yalnızca tarikatı dağıtmaktı. Serbest bırakılan şövalyeler, dört beş yıllık tutukluluktan sonra, bedence, ruhça yıkılmış, sessizce

başka tarikatlara girerler, tek istedikleri unutulmaktır; bu sessiz yokoluş, tarikatın yer altında yaşamını sürdürdüğü söylencesini uzun süre besleyecektir.

Molay hâlâ Papa'nın kendisini dinlemesini istemektedir. Clemens, 1311'de Viyana'da bir konsil toplar, ama Molay'ı çağırmaz. Tarikatın ortadan kaldırılmasını onaylar, geçici olarak kral tarafından yönetilecek olan mallarını da Hospitaler'e devreder.

Aradan bir üç yıl daha geçer. Sonunda Papa'yla kral arasında bir anlaşmaya varılır; Molay, 19 Mart 1314'te, Notre-Dame'ın avlusunda ömür boyu hapis cezasına çarptırılır. Yargıyı işitince, Molay onurluca irkilir. Papa'nın, kendini temize çıkarmasına izin vereceğini umduğu için ihanete uğramış hisseder kendini. Söylediklerini bir kez daha geri alırsa, kendisinin de yalan yere and içmiş, aynı suçu yeniden işlemiş olacağını çok iyi bilmektedir. Hakkında verilecek yargıyı yedi yıl bekledikten sonra, yüreğinde neler olup biter? Çoktan yıkılmış, günlerini diri diri gömüldüğü dört duvar arasında sağ, ama onursuzca tüketmekten başka önünde bir şey kalmadığına göre, onurlu bir Ölümü göğüslemeye mi karar verir? Öyle olsa gerek, çünkü yüksek sesle, kendisinin de, biraderlerinin de suçsuz olduklarını söyler. Tapınakçılar bir tek suç işlemişlerdir, der: tabansızlıklarından ötürü Tapınak'a ihanet etmişlerdir. O yapmayacaktır bunu.

Nogaret, ellerini ovuşturur: kamu suçu kamu önünde hüküm giyer, kesin olarak, hemen. Narmandiya eğitmeni Geofroy de Charnay da onun gibi davranır. Kral hemen o gün kararını verir: Cite Adasının bir ucuna odunlar yığılır. Tan sökerken, Molay ile Charnay yakılırlar.

Geleneğe göre, Büyük Üstat ölmeden önce, kendisini koğuşturanların yıkıma uğrayacakları kehanetinde bulunur. Gerçekten, Papa da, kral da, Nogaret de o yıl içinde öleceklerdir. Marigny'ye gelince, kralın ortadan kalkmasından sonra, zimmetine para geçirdiğinden kuşkulanılacaktır. Düşmanları onu büyücülükle suçlayacaklar, ipe göndereceklerdir. Birçok kimse Molay'ın bir şehit olduğunu düşünmeye başlayacaktır. Dante, Tapınakçılar'ın koğuşturulmasından ötürü birçok insanın duyduğu Öfkeyi dile getirecektir.

Tarih burada biter, söylence başlar. Söylenceye göre, XVI. Louis'nin giyotinle kafasının kesildiği gün, bilinmeyen biri sekiye çıkar, "Jacques de Molay, öcün alındı!" diye bağırır.

O gece Pilade'de anlattıklarım aşağı yukarı bunlardı. Sık sık sözümü kesiyorlardı. Örneğin, Belbo, "Bunları Orwell'de ya da Koestler'de okumadığınızdan emin misiniz?" Ya da, "Bir dakika, bu tıpkı... şu Kültür Devrimi'ndeki adamın, neydi adı, başına gelenler gibi..." Diotallevi ise, her seferinde, özlü sözlerle araya giriyordu: "Historia magistra vitae."[68] Belbo yanıtlıyordu onu: "Hadi, hadi, bir kabalacı tarihe inanmaz." Diotallevi şaşmaz bir biçimde aynı yanıtı veriyordu: "Tastamam, her şey bir döngü içinde yinelenir. Tarih bir öğretmendir: Tarih diye bir şeyin varolmadığını öğretir bize. Önemli olan devşirimlerdir."

"Ama sonuç olarak," dedi Belbo, "kimdi bu Tapınakçılar? Önce John Ford'un filmlerindeki çavuşlar gibi tanıttınız onları bize, sonra pasaklı adamlar gibi, sonra bir minyatürdeki şövalyeler gibi, sonra kirli işler çeviren, Tanrı'nın bankerleri gibi, sonra bozguna uğramış şeytancı bir mezhebin müritleri gibi, en sonunda da özgür düşüncenin şehitleri gibi... Peki, kimdi bunlar aslında?"

"Tapınakçılar'ın bir söylenceye dönüşmesinin bir nedeni olsa gerek. Belki de bütün bunların hepsiydi onlar. Üç bin yılında Marslı bir tarihçi çıkıp 'Katolik kilisesi neydi? Kendilerini aslanlara parçalattıran ya da sapkınları öldüren bu insanlar kimdi?' diye sorabilir. Bunların hepsiydi onlar."

"Ama sonuç olarak, bütün bunları yaptılar mı, yapmadılar mı?"

"İşin en eğlenceli yanı da bu. Onların ardından gidenler, demek istediğim, çeşitli dönemlerde ortaya çıkan yeni-Tapınakçılar, bunların doğru olduğunu söylüyorlar. Birçok gerekçeler öne sürüyorlar. Birinci sav şu: bunlar, tıpkı üniversiteye yeni başlayan öğrencilere yapılan eşek şakaları gibidir. Tapınakçı mı olmak istiyorsun, taşaklı biri olduğunu göster, haçın üstüne tükür, bakalım Tanrı çarpacak mı seni? Bu birliğe girersen, kardeşlerine ruhunla bedeninle bağlanmalısın, öptür kıçını bakalım. İkinci sav şu: Müslümanların eline geçtiklerinde paçayı nasıl kurtaracaklarını görmek için İsa'yı

yadsımaları isteniyordu onlardan. Aptalca bir açıklama; çünkü bir insana, işkencecinin yapmasını isteyeceği şeyi -simgesel olarak bile olsa- yaptırarak işkenceye karşı direnmek için eğitemezsiniz onu. Üçüncü sav: Tapınakçılar, Doğu'da, İsa'nın işkence aracı olduğu için haçı küçümseyen, sapkın Manicilik'le ilişki kurmuşlardı. Manicilik, aynı zamanda, dünyayı yadsımayı, evliliği, üremeyi yüreklendirmemeyi öğütlüyordu. Hıristiyanlığın ilk yüzyıllarında birçok sapkınlıkların ortak özelliği olan eski bir düşünce. Daha sonra Katarlar'a geçecektir bu düşünce. Gerçekten de, Tapınakçılar'ın katarcılıktan derinden etkilendiklerini öne süren bir gelenek de var. Böylece, eşcinselliğin, simgesel de olsa, nedeni anlaşılabilir. Şövalyelerin bu sapkınlarla ilişki kurduklarını varsayalım: kuşkusuz bunlar entelektüel değildiler; biraz saflıktan, biraz züppelikten, biraz da dayanışma anlayışından, onları Öteki Haçlılar'dan ayırsın diye, kendilerine özgü bir töre yaratmış olabilirler. Kendi kendilerine ne anlama geldiğini sormaksızın, bir kimlik davranışı olarak törenlerini uyguluyorlardı."

"Peki, ama şu Bafomet ne oluyor?"

"Birçok tanıklıklarda, bir figura Baffomet'den söz ediliyor, ama bu, ilk yazanın yaptığı bir yanlışlıktan kaynaklanmış olabilir. Tutanaklarda hile yapılmışsa, ilk yanlış bütün belgelerde yinelenmiş olacaktır. Bazı yerlerde Muhammet'ten söz edilmektedir (istud caput vester deus est, et vester Mahumet);[69] bu da Tapınakçılar'ın kendilerine özgü, birbirinden farklı ilkeleri bağdaştıran bir dinsel tören yarattıkları anlamına gelir. Bazı tanık ifadelerinde, 'yalla' diye bağırmalarının istendiği öne sürülmektedir. Bu 'Allah' olsa gerektir. Ama Müslümanlar, Muhammet'in suretlerine tapınmazlardı. Öyleyse Tapınakçılar kimden etkilenmiş olabilirlerdi? Tapınakçılar'ın birçoğu bu başları gördüklerini söylüyorlar. Bazen, baş yerine, tahtadan oyulmuş, kıvırcık saçları altınla kaplanmış, tümü de sakallı putlardı bunlar. Öyle görünüyor ki, sorgucular böyle başlar bulmuşlar, bunları sanıklara göstermişlerdir; ama bunlardan hiçbir iz kalmamıştır. Hepsi de bu başları hem görmüşler, hem de görmemişlerdir. Tıpkı kedi konusunda olduğu gibi: kimi külrengi, kimi kırmızı, kimi de kara bir kedi görmüştür. Kızdırılmış demirlerle sorguya çekildiklerini düşünün:

erginleme töreni sırasında kedi gördün mü? Görmez olur muyum, bir Tapınakçı çiftliğin onca ürünü farelerden korumak için kedilerle dolu olması gerekiyordu. O zamanlar, kedi, Avrupa'da çok yaygın bir evcil hayvan değildi, oysa, Mısır'da yaygındı. Kimbilir, belki de, Tapınakçılar evlerinde kedi besliyorlardı, onlara kuşkulu gözle bakan aklı başında insanların alışkanlığına aykırı olarak. Bafomet başları için de aynı şey söylenebilir; belki de baş biçiminde andaçlardı bunlar; o zamanlar vardı böyle şeyler. Kuşkusuz, Bafomet'in simyasal bir heykelcik olduğunu öne sürenler de var."

"Simya her zaman işin içine karışır," dedi Diotallevi, başını sallayarak, "Belki de Tapınakçılar altın yapmanın gizini biliyorlardı."

"Elbette biliyorlardı," dedi Belbo. "Ondan kolay ne var: bir Müslüman kentine saldırırsın, kadınları, çocukları boğazlarsın, elinin altında ne bulursan aşırırsın. Doğrusu, karmakarışık işler bunlar."

"Belki de karışık olan kafalarıydı. Kuramsal tartışmalardan onlara ne? Tarih, kendi biçemlerini kendileri yaratan küçük mezheplerin öyküleriyle doludur; biraz kabadayı, biraz gizemsel; ne yaptıklarını kendileri de pek bilmiyorlardı. Öte yandan, içrek yorumlar da yapılıyordu kuşkusuz; Tapınakçılar ne yaptıklarını çok iyi biliyorlardı; Doğu gizemlerinin müritleriydi onlar, hatta kıçtan öpmenin bile erginlemeyle ilgili bir anlamı vardı."

"Kıç öpmenin erginleme açısından anlamını biraz açıklar mısınız bana?" dedi Diotallevi.

"Bazı çağdaş içrekçiler, Tapınakçılar'ın Hint öğretilerini canlandırdıklarını öne sürüyorlar. Kıç öpme, Kundalini yılanını uyandırmaya yarasa gerekti: cinsellik bezlerinde, kuyruksokumunda yerleşmiş kozmik gücü. Bu güç bir kez uyanınca, beyin epifizine ulaşır..."

"Descartes'ınkine mi?"

"Sanırım. O zaman alında üçüncü bir göz açılacağına inanılıyor: zamanla uzamı doğrudan doğruya gören bir üçüncü göz. Bu yüzden, insanlar hâlâ Tapınakçılar'ın gizini araştırıyorlar."

“Güzel Filip, o zavallıcıkları değil, çağdaş içrekçileri yaktırmalıydı asıl.”

“Evet, ama çağdaş içrekçilerin beş parası bile yok.”

“Ne masallar dinlemek zorunda kaldığımızı anlıyorsunuz, değil mi?” diye özetledi Belbo. “Şu benim delilerimin çoğunun, Tapınakçılar’ı niçin akıllarına taktıklarını şimdi anlıyorum.”

“Geçen gün söylediklerinizi andırıyor biraz. Bütün bunlar çarpıtılmış bir tasım. Aptal gibi davranırsan, sonsuza dek gizemli olursun. Abracadabra, Manel Tekel Phares, Pape Satan Pape Satan Aleppe, le vierge le vivace et le bel aujourd’hui. Ne zaman bir ozan, bir vaiz, bir şef ya da büyücü ağzından anlamsız homurtular çıkarsa, insanlık onların bildirisini çözmek için yüzyıllar harcar. Tapınakçılar’ın kafaları karışık olduğundan şifreleri hâlâ çözülemiyor. Birçok kimsenin onlara saygı duymasının nedeni de bu.”

“Olgucu bir açıklama,” dedi Diotallevi.

“Evet,” dedim, “belki de ben olgucuyum. Küçük bir ipofiz bezi ameliyatıyla Tapınakçılar Hospitaler’e dönüşebilirlerdi; yani normal insanlara. Savaş beynin düzenini bozar. Top gümbürtüsü ya da Rum ateşi yüzündendir belki de... Generallerimize baksanıza.”

Saat bir olmuştu. Diotallevi içtiği toniklerden esrikleşmiş, sallanıyordu. İyi geceler dedik birbirimize. Eğlenmiştim. Onlar da eğlenmişlerdi. Ateşle oynamaya başladığımızı henüz bilmiyorduk, yakan, tüketen Rum ateşiyle.”

15

Erardo di Siverey bana şöyle dedi: “Efendimiz, ne benim, ne de benim soyumdan geleceklerin onurumuza leke sürmeyeceğini düşünüyorsanız, gidip şu karşıdaki tarlada gördüğüm Angiö kontundan yardım isteyeceğim.” Ben de ona dedim ki:

“Bana öyle geliyor ki, canımızı kurtarmamız için yardım isteyecek olursanız, büyük onur kazanırsınız; kendi yaşamınız da tehlikede olduğuna göre.”

(Joinville, Histoire de Saint Louis, 46, 226)

Tapınakçılar’dan söz ettiğimiz günden sonra, Belbo’yla Pilade’nin yerinde yalnızca kaçamak konuşmalar yaptım; tezimle uğraştığım için, gittikçe daha seyrek uğruyordum oraya.

Bir gün Faşistlere karşı büyük bir yürüyüş düzenlendi; tüm anti-Faşist aydınlar üniversiteden başlayacak olan yürüyüşe katılmaya çağrılmışlardı. Dizi dizi polisler gösterişli bir biçimde sıralanmışlardı, ama öyle görünüyordu ki, yürüyüşü engellemeye niyetleri yoktu. O günlerde yürüyüşlerin belirgin özelliğiydi bu: yürüyüş izinsiz yapılıyordu, ama ciddi bir olay olmadıkça polis seyirci kalacak, solcuların Milano’nun merkezinde çizilmiş hayali sınırları aşmamalarını sağlayacaktı (O zamanlar, üstünde uzlaşmaya varılmış böyle birçok bölgeler vardı). Gösteri, Largo Augusto’nun ötesindeki bir bölgede yapılıyordu. Faşistler, San Babila Alanı’nda mevzilenmişlerdi. Biri sınırı aşarsa olay çıkıyor, yoksa hiçbir şey olmuyordu; tıpkı aslanla aslan eğiticisi gibi. Genellikle, eğiticinin yırtıcı aslanın saldırısına uğradığını, bunun üzerine kırbacını havaya kaldırarak, ya da havaya ateş ederek saldırıyı önlediğini sanırız. Yanlıştır bu: Aslan kafese girmeden önce, karnı doyurulup ilaçla yatıştırılmıştır; hiç kimseye saldırmaya istekli değildir. Bütün hayvanlar gibi, aslanın da kendini güvenlik içinde duyumsadığı bir alanı vardır; bu alana girilmedikçe, ne isterseniz yapın, kuzu kuzu durur. Ama eğitici, aslanın alanına ayak basacak olursa, aslan kükremeye başlar; sonra eğitici kırbacını kaldırıp (ileri doğru atılmak

için hız alıyormuş gibi) bir adım geriler, bunun üzerine aslan yatışır. Yalancıktan bir devrimin de kendine özgü kuralları olmalı.

Yürüyüşe ben de katıldım, ama hiçbir grubun içinde yer almadım. Santo Stefano Alanı'nda bir kıyıda duruyordum; alanda gazeteciler, basın mensupları, göstericilerle dayanışma içinde olduklarını göstermek için gelen sanatçılar dolaşıyorlardı. Pilade'nin tüm gediklileri oradaydı.

Kendimi Belbo'nun yanında buldum. Yanında arkadaşı olduğunu sandığım bir kadın vardı; onları Pilade'de sık sık birlikte görmüştüm. (Daha sonra kadın yok oldu; nedenini şimdi biliyorum, Doktor Wagner'le ilgili file'ı okuduktan sonra.)

"Burada ne işiniz var?" diye sordum.

"Ya ne yapsaydım," dedi, tedirginlikle gülümseyerek. "Ruhumuzu kurtarmalıyız. Crede firmiter et pecca fortiter.[70] Bu sahne size bir şey anımsatmıyor mu?"

Çevreme bakındım. Güneşli bir öğle sonrasıydı, sarı yüzlü evler, yumuşak madensi gökyüzüyle Milano'nun güzel günlerinden biri. Karşımızda sıralanmış polislerin başlarında miğferler, ellerinde çelik pırıltılar saçan plastik kalkanlar vardı. O sırada, sivil giyimli, ama gözalıcı, üç-renkli bir şerit kuşanmış bir komiser, adamlarının önünde hızlı hızlı gidip geliyordu. Arkama dönüp alayın başını çekenlere baktım: kalabalık yürümüyor, yerinde sayıyordu. Sıra sıra dizilmişlerdi, ama düzensiz, yılansı sıralardı bunlar neredeyse. Kalabalığın ellerinde kargılar, bayraklar, dövizler, sopalar vardı. Sabırsız gruplar ara ara ritmik sloganlar atıyorlardı. Alayın yanlarında, yüzlerinde kırmızı mendiller, sırtlarında alacalı gömlekler, yağmurdan, güneşten rengi atmış blucinlerin üstüne kabaralı kemerler takmış katangalar bir aşağı bir yukarı seğirtiyorlardı. Ellerindeki aykırı silahları gizleyen dürülü bayraklar bile bir tuvalin üstündeki renk lekelerini andırıyordu. Dufy'yi, onun iç açıcı resimlerini düşündüm. Dufy, Guillaume Dufay'ı çağrıştırdı bana. Bir minyatürün içindeymişim gibi bir izlenime kapıldım. Yürüyüşçülerin iki yanında toplanmış küçük kalabalıkların arasında, kendilerine vaat edilen büyük ataklık şenliğini bekleyen erdişil kadınlar seçiyordum.

Bütün bunlar beynimde bir şimşek gibi çaktı; bilincine varmaksızın başka bir yaşantıyı yeniden yaşıyormuşum gibi bir duyguya kapıldım.

“Ascalon Kalesinin almışını anımsatmıyor mu?” diye sordu Belbo.

“Ermiş Jacques hakkı için,” dedim, “gerçekten de bir haçlı savaşı bu! Kesinlikle inanıyorum ki, bu akşam bu insanların bazıları cennete gidecek!”

“Evet,” dedi Belbo, “ama sorun, Müslümanların kimin yanında yer aldıklarını bilmek.”

“Polisler, Tötonlar,” diye öne sürdüm, “biz de Aleksandr Nevski’nin ordularıyız. Ama belki de okuduğum metinleri karıştırıyorum. Şuradaki gruba bakın; Artois kontunun bağlaşıkları olsalar gerek; saldırıya geçmek için öfkeden tir tir titriyorlar, aşağılanmaya katlanamıyorlar. Şimdiden düşman cephesine doğru yöneliyor, tehditler yağdırarak düşmanı kışkırtıyorlar!”

Olay tam bu sırada patlak veriyor. Pek iyi anımsamıyorum, yürüyüş başlamış, bir grup eylemci, ellerinde zincirler, yüzlerinde kayakçı maskeleri, San Babilo Alanı’na doğru saldırgan sloganlar atarak polis saflarını yarmaya çalışmışlardı. Aslan yerinden kımıldadı, üstelik kararlı bir biçimde. İlk polis hattı açıldı, su hortumları göründü. Gösterinin ön saflarından ilk bilyeler, ilk taşlar fırlatıldı. Bir grup polis coplarını savurarak, kararlı adımlarla ilerledi. Kalabalık dalgalandı. Tam o anda, uzakta, Via Laghetto’nun dibinden bir patlama sesi işitildi. Belki bir lastik, belki bir kestane fişeği, belki de gerçek bir tabanca patlaması, birkaç yıl boyunca düzenli olarak P tabancaları kullanan gruplardan birinden gelen bir uyarı atışı.

Bir yılgınlık. Polisler silahlarına davrandılar; silah doldurma işareti veren borazan sesleri işitildi. Kalabalık ikiye ayrıldı: çarpışmaya hazır olan militanlarla görevlerini yerine getirdiklerine inanan ötekiler. Birinin savuracağı yaralayıcı bir nesneye hedef olmamak için çılgınca bir korkuyla, Via Larga boyunca koşar buldum kendimi. Birden, yanımda Belbo’yla kız arkadaşını gördüm. Oldukça hızlı koşuyorlardı, ama yılgıya kapılmamışlardı. Via Rastrelli’nin köşesinde, Belbo beni kolumdan yakaladı: “Bu taraftan, delikanlı,” dedi. Nedenini sormak istedim; Via Larga daha geniş, daha kalabalık

görünüyordu bana çünkü. Via Pecorari ile Başpiskoposluk'un arasındaki dar sokakların dolambacında, kapalı yer yılgısına kapıldım. Belbo'nun beni yönelttiği yerde, karşımıza polis çıkacak olursa, kalabalığa karışmak güç olur gibi geliyordu bana. Belbo susmamı işaret etti, birkaç köşe döndü, yavaş yavaş hızını azalttı; kendimizi tam katedralin arkasında, koşmadan, telaşsızca yürür bulduk. Burada trafik normaldi, iki yüz metre ötemizde yer alan çatışmanın yankıları ulaşmıyordu buraya. Hiç konuşmadan, katedralin çevresinden dolandık, Galleria'ya bakan yüzünde bulduk kendimizi. Belbo bir paket yem alıp çocuksu bir keyifle güvercinleri beslemeye koyuldu. Pazar kalabalığının arasına karışmıştık. Belbo'yla ben ceketli kravatlıydık; kızsa Milano'lu kadınların üniformasına bürünmüştü: dik yakalı gri bir kazak, bir dizi -gerçek ya da sahte- inci. Belbo bizi tanıştırdı: “Sandra,” dedi. “Tanışıyor musunuz?”

“Karşılaşmıştık. Merhaba.”

“Bakın, Casaubon,” dedi bana daha sonra Belbo, “insan kaçarken düz yolları izlememeli. III. Napolyon, Torino'daki Savoia'ları örnek alarak, Paris'in karnını yarıp hepimizin kentbilim başyapıtı olarak hayranlık duyduğumuz bir bulvarlar ağına dönüştürdü bu kenti. Ama düz sokaklar, ayaklanan kalabalıkları denetlemeye de elverişlidir. Bu yüzden, yan sokaklar da elden geldiğince, geniş ve düz olarak yapılmıştı, Champs Elysee'yi düşünün. Bunun yapılamadığı yerlerde ise, örneğin Quartier Latin'in dar sokaklarında, mayıs ‘olaylarında en çok bu sokaklardan yararlanıldı. İnsan kaçarken, ara sokaklara dalmalı. Hiçbir polis gücü bu sokakların tümünü denetleyemez; polis bile kalabalık olmadıkça buralara girmekten korkar. Tekbaşına, iki polise rastlarsan, senden daha çok korkarlar. Sanki sözleşmiş gibi iki taraf da ters yönlere doğru kaçar. İyi bilmediğin bir bölgede bir gösteriye katılacak olursan, bir gün önce çevreyi incelersin, sonra da ara sokakların başladığı köşede durursun.”

“Bolivya'da kurs mu gördünüz yoksa?”

“Hayatta kalmanın yollarını daha çocukken öğrenir insan. Büyüdüğünde Yeşil Bereliler'e kaydolmazsan. Savaş sırasında kötü

günler geçirdim, partizanlar ***'de savaşırken." Monferrato ile Langhe arasında bir yerin adını söyledi. '"43'te kentten tahliye edilmiştik, her şey çok ustaca hesaplanmıştı: yer, zaman. Toplu tutuklamalar, SS'ler, sokaklarda silahlı çatışmalar... Hiç unutmuyorum, bir akşam çiftlikten süt almak için tepeye tırmanıyordum; birden, başımın üstünde, ağaçların arasında ta-ta-ta-ta diye bir ses işittim. Karşıdaki uzak bir tepeden, arkamdaki vadiden geçen demiryolunu yaylım ateşine tuttuklarını anladım. İçgüdüsel bir dürtüyle kaçmalı, ya da yere yatmalıydım. Yanlış yaptım; vadiye doğru koşmaya başladım, birden, çevremdeki tarlalarda çat çat çat diye bir ses duydum. Kısa menzilli atışlardı bunlar, mermiler demiryoluna ulaşmıyordu. O zaman yüksek bir tepeden vadiye doğru ateş edilirken, tepeye doğru koşmak gerektiğini anladım: ne denli yükseğe çıkarsan, mermiler başının üstünden o denli yüksekten geçer. Bir seferinde ninem, bir mısır tarlasının iki yanında mevzilenmiş faşistlerle partizanlar arasında silahlı bir çatışmanın ortasında kalmış. Nereye koşsa bir serseri kurşuna hedef olacağını anlayınca, aklına parlak bir fikir gelmiş: tarlanın ortasında, iki ateş hattının tam arasında, kendini yere atmış. On dakika yüzü toprağa yapışık, öylece beklemiş, tarafların çok ilerlemeyeceklerini umarak. Şansı varmış. Böyle şeyleri çocukken öğrenirsen, sinir sistemine yerleşir."

"Demek direnişe katıldınız."

"Seyirci olarak," dedi. Sesinde belli belirsiz bir tedirginlik sezdim. "1943'te on bir yaşındaydım, savaş bittiğinde on üçüme yeni basmıştım.

Katılmak için çok küçük, ama olup bitenleri, nasıl desem, bir fotoğrafçı dikkatiyle izlemek için yeterince büyüktüm. Ne yapabilirdim ki? Durup bakıyordum. Sonra da kaçıyordum. Bugün olduğu gibi."

"Bunları yazabilirdiniz, başkalarının kitaplarını düzelteceğinize..."

"Hepsi anlatıldı, Casaubon. O zaman yirmi yaşında olsaydım, ellilerimde şiire dönüştürebilirdim anılarımı. Şanslıymışım, çok geç doğmuşum. Yazabilecek yaşa gelince, çoktan yazılmış kitapları

düzeltmek kalıyordu bana. Hem sonra tepenin üstündeyken bir mermi başıma saplanıp işimi bitirebilirdi.”

“Hangi taraftan?” diye sordum, sonra tedirginlik duydum. “Özür dilerim, şaka yapıyordum.”

“Hayır, şaka değildi. Bugün biliyorum bunu; ancak bugün. O zaman bilebilir miydim? Biliyor musunuz, pişmanlık bütün bir ömür boyu saplantı haline gelebilir insanda. Yanlış olanı seçtiği için değil -çünkü bundan ötürü pişmanlık duyabilir insan- doğru olanı seçebileceğini kendi kendine kanıtlaması olanaksız olduğu için. Olası bir haindim ben. Hangi gerçekliği yazmaya, onu başkalarına öğretmeye hakkım var şimdi?”

“Özür dilerim,” dedim, “olasılık olarak Karındeşen Jack de olabilirdiniz, ama olmadınız. Nörotik bir şey bu. Yoksa, pişmanlığınız somut kanıtlara mı dayanıyor?”

“Bu gibi şeylerde kanıtın ne anlamı var? Nevroz dediniz de, bu akşam Doktor Wagner’in onuruna bir yemek veriliyor. Gidip Piazza della Scala’dan bir taksiye bineyim. Geliyor musun, Sandra?”

“Doktor Wagner mi?” diye sordum, onlardan ayrılırken. “Doktor Wagner’in kendisi mi?”

“Evet, birkaç günlüğüne Milano’ya gelmiş. Küçük bir kitap yayımlamak için, bize basılmamış birkaç denemesini vermeye kandırabilirim onu belki. Müthiş bir şey olurdu bu.”

Demek Belbo daha o zaman Doktor Wagner’le ilişki kurmuştu. Wagner’in (Wagnere diye okunuyor), Belbo’ya, ikisi de bilincine varmaksızın, o akşam mı ruhsal çözümleme yaptığını sordum kendi kendime. Belki de daha sonra olmuştu bu.

16

Bunun üzerine, Provins'li Stefano birader, yukarıda sözü edilen yargıçların huzuruna çıkarılıp tarikatı savunmak isteyip istemediği kendisine sorulduğunda, istemediğini söyledi. Üstatlar tarikatı savunmak istiyorlarsa, bunu yapabilirlerdi, ama o, tutuklamalardan ancak dokuz ay önce girmişti tarikata.

(27.11.1309 tarihli ifade)

Abulafia'da, Belbo'nun başka kaçışlarıyla ilgili anlatılar buldum. O akşam periskopun içinde, karanlıkta hışırtılar, çıtırtılar, gıcırtılar işitirken bunları düşünüyordum. Korkacak bir şey yok, diyordum kendi kendime, çünkü gece bastırınca, müzeler, kitaplıklar, eski saraylar hep böyle konuşurlar aralarında. Yerine oturan eski dolaplardan, akşamın nemine tepki gösteren pencere pervazlarından, cimrice, yüzyılda bir milimetre hızla dökülen sıvalardan, esneyen duvarlardan başka bir şey değil bunlar. Kaçamazsın, diyordum kendi kendime, çünkü belki de birçok kez ertelediği gerçekle yüzleşmeyi çabuklaştırmak için, çılgınca (ya da umarsızca) bir davranışla bu kaçışlara artık bir son vermeye çalışan birinin başına ne geldiğini öğrenmek için buradasın sen.

Dosya adı: Kanal

Polisin ateşinden mi, yoksa bir kez daha tarihten mi kaçtım? Fark eder mi? Gösteriye ahlaksal bir seçim yaparak mı, yoksa kendimi Fırsat karşısında bir kez daha sınamak için mi katıldım? Ya çok erken geldiğim, ya da çok geç kaldığım için büyük fırsatları kaçırdım, doğru, ama doğum günümün suçuydu bu. Ninemi vurma pahasına da olsa, o tarlada olup ateş etmek isterdim. Ödlekliğimden değil, yaşım küçük olduğu için yoktum orada. Pekâlâ. Ama ya yürüyüş? Bir kez daha yaşımla, kuşağımla ilgili nedenlerden ötürü kaçmıştım: Benim kavgam değildi o kavga. Ama gönülsüzce de olsa, o zaman o tarlada olsaydım, sırf seçim yapmayı bildiğimi kanıtlamak için tehlikeyi göze alabilirdim. İnsanın, Fırsat verilseydi, doğru seçimi yapacağına kendi kendini inandırmak için yanlış Fırsatı seçmesinin bir anlamı var mı? Bugün çatışmaya girenlerin kimbilir kaçı böyle yapmıştır. Ama yapmacık bir Fırsat doğru Fırsat değildir.

Başkalarının yürekliliği insana durumun önemsizliğiyle orantısız göründüğü için, tabansız sayılabilir mi insan? Demek ki, bilgelik korkak yapar insanı. Ömrünü Fırsat kollamakla, çıkan Fırsatlar üstünde akıl yürütmekle geçirerek Fırsat'ı kaçırır, insan Fırsat'ı içgüdüyle yakalar; o

anda onun Fırsat olduğunu bilmez. Kimbilir, belki ben de, farkına varmadan, bir kez yakalamışımdır Fırsat'ı. Nasıl olur da, insan yanlış bir zamanda dünyaya geldiği için korkak sanabilir kendini? Yanıt: bir kez korkak davrandığın için korkak olduğunu sanırsın.

*Peki ya o zaman da yetersiz bulduğun için kaçırmışsan Fırsat'ı? ***'da, tepenin üstünde, asmalar arasında tekbaşına duran evi anlatmalısın -parmak biçiminde tepeler denmez mi bunlara-? kasabanın eteklerine, son (geliş yönüne göre belki de ilk) evlerin sıralandığı sokağa açılan yolu anlatmalısın sonra. Ailesinin koruyucu kucağını bırakıp imrendiği, ama bir yandan da ürktüğü Ara Sokak'ın kıyısından geçip geniş cadde boyunca yürüyerek, dört bir yana dal budak salmış kasabaya dalan, tahliye edilmiş küçük oğlanı anlatmalısın.*

Ara Sokak, Ara Sokak çetesinin toplanma yeriydi. Üstü başı pislik içinde, şamatacı köy delikanlıları. Onların yanında fazla kentli kalıyordum. En iyisi onlardan uzak durmaktı. Ama alana ulaşmak, gazeteciye, kırtasiyeciye gitmek için, neredeyse ekvatoru andıran bir çember çizmeyi denemedikçe -üstelik pek de onurlu bir şey sayılmazdı bu- Kanal'dan geçmekten başka çare kalmıyordu. Ara Sokak çetesinin oğlanları, kasabanın en yoksul kesiminden gelen, adını, şimdi bir lağım kanalına dönüşmüş eski bir dereden alan Kanal çetesinin oğlanları yanında küçük soylular gibi kalıyorlardı. Kanal oğlanları en yoksun emekçi sınıfından, pasaklı, zorlu oğlanlardı gerçekten de.

Ara Sokak oğlanları, saldırıya uğramadan, dayak yemeden Kanal bölgesinden geçemezlerdi. Başlangıçta, Ara Sokak çocuğu olduğumu bilmiyordum; daha yeni gelmiştim, ama Kanal oğlanları çoktan düşman bellemişlerdi beni. Elimdeki çocuk dergisini okuyarak mahallelerinden geçiyordum; beni gördüler. Koşmaya başladım.

Ardımdan kovalıyorlar, taş atıyorlardı; bir taş, bir yandan koşarken, bir yandan da kendime ağırbaşlı süsü vermek için hâlâ açık tuttuğum dergiyi delip geçti. Canımı kurtardım, ama dergimi yitirdim. Ertesi gün Ara Sokak çetesine girmeye karar verdim.

Kurulun huzuruna çıktım, kahkahalarla karşılandım. O zaman saçlarım gür, Presbitero kurşunkalemlerinin reklamındaki gibi, dimdikti. O günlerin modası, sinemalarda, reklamlarda, Pazar ayininden sonra çıkılan gezintiler sırasında gördüğüm, göğsü çapraz düğmeli, geniş omuzlu, bıyıkları pomatlı, parlak saçları geriye doğru taranıp kafatasına yapıştırılmış gençlerdi. Ben de saçlarım öyle düzgün olsun istiyordum. Pazartesi günleri, pazar yerinde, menkul değerler borsasına göre gülünç sayılacak, ama benim bir avuç dolusu para karşılığında bir kutu petek balı koyuluğunda briyantin satın alıyordum. Sonra saatlerce uğraşıp kurşundan bir başlık, bir miğfer haline gelinceye dek kat kat saçlarıma sürüyordum onu. Sonra saçlarımı sımsıkı yatıştırmak için bir file takıyordum başıma. Ara Sokak çocukları, başımda fileyle geçerken beni görmüşler, anladığım, ama konuşamadığım o kulak tırmalayıcı lehçeleriyle iğneli sözler atmışlardı bana. O gün, evde iki saat fileyle oturduktan sonra fileyi

başımdan çıkardım. Aynada olağanüstü sonucu gördükten sonra, kendilerine bağlılık andı içeceğim kişilerle buluşmak üzere yola koyuldum. Yanlarına yaklaştığımda, pazardan aldığım yapıştırıcı, işlevini çoktan yitirmiş, saçlarım yeniden, bir ağır çekimde olduğu gibi, yavaş yavaş eski dikey durumuna dönmeye başlamıştı. Ara Sokak’lı çocuklar çevremde halka olmuş, dirsekleriyle birbirlerini dürterek eğleniyorlardı. Onlara katılmak istediğimi söyledim.

Ne yazık ki, italyanca konuşuyordum; bir yabancıydım. O zaman bana dev gibi görünen başkanları Martinetti, görkemli, yalınayak, bana doğru ilerledi. Kıçıma yüz tekme atılmasına karar verdi. Belki de, Kundalini yılanını uyandırmak içindi bu tekmeler. Kabul ettim. Duvara dayandım, iki çavuş kollarımdan tutuyorlardı; çıplak ayakla kıçıma yüz tekme yedim. Martinetti görevini büyük bir güçle, istekle, ustaca yerine getiriyor, başparmakları incinmesin diye, ayağının ucuyla değil, yanıyla vuruyordu. Çeteciler korosu törene tempo tutuyorlar, kendi lehçelerinde tekmeleri sayıyorlardı. Sonra beni bir tavşan kümesine kapatmaya karar verdiler. Bu sırada, kendileri gırtlaktan gelen sesleriyle söyleşerek vakit geçiriyorlardı. Bacaklarımın karıncalanmasından yakınınca çıkardılar beni. Yabanıl bir kabilenin yabanıl törenine onurluca uyabildiğim için böbürleniyordum. At adını verdiler bana.

O zamanlar ***’da Toton Şövalyeleri vardı; partizanlar kendilerini henüz duyurmadıklarından, pek uyanık değildi bu şövalyeler; 43 yılının sonuna doğru, ya da 44 yılının başlarındaydık. İlk işimiz bir kışlaya dalmak oldu; o sırada bazılarımız nöbetçi askeri, salamlı, marmelatlı -bize öyle göründü, tüylerimiz diken diken oldu- dev gibi bir sandviçi gövdeye indiren dev gibi bir Lombardiyalıyı lafa tutuyordu. Oyalama birliği, silahlarını överek Almanı oyalarken, biz de kimseye görünmeksizin arkadan girilebilen barakaya süzülerek birkaç parça patlayıcı madde aşırdık. Patlayıcının sonradan kullanıldığını hiç sanmıyorum. Martinetti’nin planı uyarınca, ancak şimdi anladığıma göre çok kaba yöntemlerle havai fişek olarak kırlarda patlatılması söz konusuydu bunların. Daha sonra, Almanların yerini alan Faşist Decima Mas Birliği, ırmak boyunca bir barikat kurmuştu, tam akşam saat altıda Maria Ausiliatrice Kolejinden çıkan kız Öğrencilerin ağaçlı yoldan indikleri kavşakta. Martinetti, Decima erlerini (olsa olsa on sekizindeydiler), Almanların bıraktıkları şu uzun iğneli el bombalarından bir demet yapıp tam kızların geldiği anda su kıyısında patlayacak biçimde emniyetlerini açmaya kandırdı. Martinetti ne yapmak gerektiğini, bombaların nasıl kurulacağını iyi biliyordu. Bunu onlara anlattı, sonuç müthişti; kızlar tam köşeyi döndükleri anda, ırmağın kıyısında gökgürültüsünü andıran bir gümbürtüyle bir su sütunu yükseldi havaya. Herkes çığlık çığlığa sağ sola kaçıştı; biz de askerlerle birlikte kasıklarımızı tuta tuta gülüyorduk. Coltano’dan[71] sağ kurtulanlar, Molay’ın yakılmasından sonra o eşi görülmedik şatafatlı günleri anımsayacaklardır.

Ara Sokak çocuklarının başlıca eğlencesi, 8 Eylülden sonra bol bol bulunan mermi kovanlarıyla başka çeşitli savaş artıklarını toplamaktı: eski miğferler, fişeklikler, tayın çantaları, kimi zaman da henüz patlamamış

mermiler. Kullanılmamış bir mermiyi çıkarmak için şöyle yapılırdı: kovan elde tutulup mermi bir anahtar deliğine sokulur, hızla çevrilir, mermi dışarı çıkar, özel koleksiyondaki yerini alırdı. İçindeki barut tozu boşaltılır (bazen incecik patlayıcı madde şeritleri olurdu içinde), yılansı bir biçimde yerleştirilir, ateşlenirdi. Kovan, kapsülü zedelenmemişse çok daha değerli olurdu, insanın ordusunu zenginleştirirdi. İyi bir koleksiyoncunun böyle birçok mermi kovanı olur, yapısına, rengine, biçimine, boyuna göre sıralardı onları. Önde yaya birlikleri yer alıyordu; hafif makineli tüfekler, sten kovanları, sonra sancaktarlarla atlılar-filintalar, 1891 tüfekleri (Garand'ları, ancak Amerikalılar geldikten sonra görecektik)- en sonunda da, bir çocuğun en büyük tutkusu, kule gibi yüksek Büyük Üstatlar, makineli tüfek mermi kovanları.

Bu barış zamanı oyunlarına dalmışken, bir akşam Martinetti, vaktin geldiğini bildirdi bize. Kanal çetesine bir düello çağrısı gönderilmiş, onlar da kabul etmişlerdi.

Çarpışma yansız bir bölgede, istasyonun arkasında yapılacaktı. O gece saat dokuzda.

İnsanı bitkin düşüren, heyecan dolu bir yaz akşamüstüydü. Her birimiz, kolayca kavranabilen odun parçaları bularak, fişeklikleri, tayın çantalarını irili ufaklı taşlarla doldurarak, en ürkütücü araç gereçlerle donattık kendimizi. Kimimiz filinta kayışlarından, ustaca kullanılırsa korkunç olabilecek kırbaçlar yaptık. O akşam alacasında, hepimiz yiğitler gibi duyumsuyorduk kendimizi, en çok da ben. Saldırı öncesi heyecanını yaşıyorduk; buruk, acılı, görkemli -elveda güzelim, asker dediğin gözü pek, acılı, yiğit olmalı- gençliğimizi vatan uğruna feda etmeye gidiyorduk, Eylülden önce okulda bize öğrettikleri gibi.

Martinetti'nin planı akıllıcaydı: Demiryolunu geçip kuzeye doğru ilerleyecek, düşmanı arkadan vuracaktık, böylece daha başından yengi kazanacaktık. Sonra kesin saldırıya geçecek, hiç aman vermeyecektik.

Böylece, alacakaranlıkta, taşlar, sopalarla donanmış, inişli çıkışlı yamaca düşe kalka tırmandık. Yamacın tepesine varınca onları gördük; istasyon helalarının arkasında pusuya yatmışlardı. Onlar da bizi gördüler, çünkü o taraftan geleceğimizden kuşkulandıkları için yukarıya bakıyorlardı. Manevramızın apaçık ortada oluşuna şaşmalarına vakit bırakmamak için yapılacak tek şey tepeden inmekti.

Saldırıdan önce hiç kimse grappa dağıtmamıştı bize, ama biz gene de çığlıklar atarak hemen üstlerine atıldık, istasyona yüz metre kala oldu bu. Burada kasabanın ilk evleri beliriyor, tek tük de olsa, bu evler bir dar sokaklar ağı oluşturuyordu. En gözüpek olanlar korkusuzca ileri atıldılar; o sırada ben, benimle birlikte -şansım varmış- birkaç kişi daha adımlarımızı yavaşlattık; kendimizi evlerin arkasına atıp köşelerden başımızı uzatarak çarpışmayı uzaktan seyrettik. Martinetti bizi öncüler ve artçılar diye örgütlemiş olsaydı, biz de kendimize düşeni yapacaktık, ama bu kendiliğinden bir yayılmaydı. Yürekliler önde, korkaklar arkada.

Sığındığımız yerden -benimki ötekilerinkinden daha gerideydi- çatışmayı seyrettik. Hiçbir zaman gerçekleşmeyen çatışmayı.

Aralarında birkaç metrelik bir uzaklık kalınca, iki grup diş gıcırdatarak karşı karşıya durdular. Sonra başkanları görüşme yapmak için ilerlediler. Bir Yalta konferansı oldu bu. Nüfuz bölgelerini ayırmaya, arasıra geçişleri hoşgörüyle karşılamaya karar verdiler; tıpkı Kutsal Diyar'da, Hristiyanlarla Müslümanlar arasında olduğu gibi. İki şövalye grubu arasındaki dayanışma (Fransızvari mi?), savaşın kaçınılmazlığına ağır basmıştı. Her iki taraf da iyi bir sınav vermişti, iki karşıt takım, uyum içinde, karşıt yönlere çekildiler.

Şimdi gülünç bulduğum için saldırıya katılmadığım söylüyorum kendi kendime. Ama o zaman böyle demiyordum. Kendimi korkak duyumsuyordum, o kadar.

Bugün, daha korkakça, ötekilerle birlikte ileri atılsaydım, hiçbir riski göze almamış olurdum, diyorum kendi kendime; üstelik sonraki yaşamım daha iyi olurdu o zaman. On iki yaşımda kaçırmıştım Fırsat'ı. İnsan ilk seferinde dikleşmeyi sağlayamazsa, bütün bir ömür boyu iktidarsız kalır.

Bir ay sonra, Ara Sokak ve Kanal Çeteleri, rastgele bir sınır aşımı yüzünden bir tarlada karşı karşıya geldiler; toprak kesekleri havada uçmaya başladı. Bilmiyorum, belki daha önceki olayın sonucu bana güven verdiği için, belki de kahraman olma isteğinden ötürü, bu kez ön safta yer aldım. Benden başka herkes için kansız bir taş yağmuru oldu bu çatışma, içine bir taş konmuş bir kesek dudağıma çarpıp yardı. Ağlaya ağlaya eve koştum. Annem cımbızla ağzımın içindeki yaradan toprakları ayıkladı. Alt sağ köpekdişimin yanında bir yumru kaldı. Hâlâ dilimi ne zaman üstünden geçirsem bir titreme, bir ürperti duyarım.

Ama bu yumru temize çıkarmıyor beni; yürekliliğimden ötürü değil, dikkatsizliğim yüzünden olmuştu çünkü. Dilimi dudaklarımın üstünde gezdiriyorum; ne yapıyorum peki? Yazıyorum. Ama kötü yazın kurtarmaz insanı.

Yürüyüş gününden sonra, Belbo'yu yaklaşık bir yıl görmedim. Amparo'ya âşık olmuş, artık Pilade'ye gitmemeye başlamıştım. Daha doğrusu, birkaç kez Amparo'yla uğramıştım, ama Belbo yoktu. Hem Amparo hiç hoşlanmıyordu oradan. Zarafetiyle görkemli onuru ölçüsünde, ahlaksal ve politik katılığından ötürü, Pilade'yi, bir liberal çıtkırıldımlar kulübü olarak görüyordu; liberal çıtkırıldımlık ise, onun gözünde, kapitalist dokunun en ince ipliğiydi. Büyük bir çaba, büyük bir ciddilik, büyük bir haz yılı oldu o yıl benim için. Hazla, ama dinginlikle hazırlıyordum tezimi.

Derken, günün birinde, Navigli boyunda, Garamond Yayınevi yakınlarında Belbo'ya rastladım. "Kimi görüyorum," dedi sevinçle, "Sevgili Tapınakçı'm! Az önce, yıllanmış, enfes bir içki armağan ettiler bana. Hadi, gelin benimle. Kâğıt bardaklarım var, öğleden sonram da."

"Bir zeugma."[72]

"Hayır, Bourbon. Daha Alamut Kalesi düşmeden şişelenmiş olmalı."

Belbo'yla gittim. Ama daha içkimizi yeni yudumlamaya başlamıştık ki, Gudrun içeri girip Belbo'yu bir bayın görmek istediğini söyledi. Belbo eliyle alnına vurdu. Bu buluşmayı unutmuştu; ama rastlantıda bir gizli plan tadı vardır, dedi. Anlayabildiğimce, adam Tapınakçılar'la ilgili bir kitap göstermek istiyordu ona. "Hemen savarım onu," dedi, "Ama bana yardım edin de, karşı çıkmak için sağlam nedenler bulalım."

Hiç kuşkusuz, bir rastlantıydı bu. Böylece tuzağa düştüm.

17

Böylece Tapınak Şövalyeleri gizleriyle birlikte ortadan silindiler; onların gölgesinde, dünyasal kente duyulan yüce bir özlem soluk alıp veriyordu. Ama, çabalarını yönelttikleri Soyut, bilinmeyen diyarlarda ulaşılmaz yaşamını sürdürüyordu... Zamanın akışı içinde birkaç kez, esinlenebilecek yetenekteki ruhları esinle doldurdu.

(Victor Emile Michelet, Le secret de la Chevalerie, 1930,2)

‘40’lı yıllarda görülen yüzler gibiydi yüzü. Evin bodrumunda bulduğum eski dergilerde görüldüğü gibi, ‘40’lı yıllarda herkesin yüzü böyleydi. Savaş zamanı çekilen açlıktan olmalıydı: avurtlar çökük, gözlerde belli belirsiz bir ateş. Her iki taraftan da kurşuna dizme sahnelerinin resimlerinde gördüğüm yüzler gibi bir yüzdü. O zamanlar, yüzleri birbirinin aynı olan insanlar birbirlerini kurşunluyorlardı.

Ziyaretçimiz beyaz gömlek, inci grisi kravatla mavi bir takım giyiyordu; içgüdüsel olarak, neden sivil giyindiğini sordum kendi kendime. Kapkara saçları ölçülü biçimde briyantinlenerek iki şerit halinde şakaklarından geriye doğru taranmış, alnının ortasından V harfi biçiminde ayrılan, telgraf telleri gibi düzgün saç telleriyle yol yol olmuş parlak bir kellik ortaya çıkarmıştı başının tepesinde. Güneş yanığı yüzünde izi görülen, yalnızca kolonilerde yaşayanlara özgü kırışıklıklar değildi. Sol yanağını dudağından kulağına dek boydan boya kaplayan, uzun, siyah Adolphe Menjou bıyığının sol yanını belli belirsiz kesen solgun bir yara izi vardı. Burada deri, bir milimetreden daha az açılmış, sonra yeniden dikilmişti. Bir mensur mu, yoksa bir kurşun sıyrığı mı?

Kendini tanıttı: “Albay Ardenti,” dedi, Belbo’ya elini uzatarak. Belbo beni yardımcısı olarak tanıtınca, başıyla hafifçe selam verdi. Oturdu, bacak bacak üstüne attı, pantolonunu dizlerinin üstünden yukarı doğru çekti, bilek hizasında, vişne çürüğü çorapları göründü.

“Albay... orduda mısınız?”

Ardenti pahalı takma dişlerini göstererek gülümsedi. “Emekli diyebilirsiniz. Ya da, dilerseniz, yedekte. Belki göstermiyorum, ama yaşlı bir adamım ben.”

“Hiç göstermiyorsunuz,” dedi Belbo.

“Dört savaşa katıldım.”

“Garibaldi’yle başlamış olmalısınız.”

“Hayır, Etiyopya’da gönüllü teğmendim. İspanya’da gönüllü yüzbaşı. Binbaşı olarak yeniden Afrika; kolonilerimizi bırakıncaya dek kaldım orada.

Gümüş madalya. Kırk üçte... yeniklerin tarafını seçtim, diyelim: her şeyimi yitirdim, onurum dışında. Baştan başlama yürekliliğini gösterdim. Yabancılar lejyonu. Gözünü budaktan sakınmamayı öğrendim orada. Hep yitiren tarafı seçtim. De Gaulle’ün solcuları iş başına gelince, çekildim, gidip Fransa’da yaşamaya başladım. Cezayir’de iyi arkadaşlar edinmiştim. Marsilya’ da bir dışalım-dışsatım şirketi kurdum. Bu kez kazananların yanını seçmiştim sanırım; çünkü şimdi iradımla geçiniyorum, kendimi hobime -bu günlerde hobi deniyor, değil mi-? adayabilirim. Son birkaç yılda araştırmalarımın sonuçlarını yazdım. İşte...” Bir deri çantadan, o zaman bana kırmızı görünen, şişkin bir dosya çıkardı.

“Tapınakçılar’la ilgili bir kitap demiştiniz, değil mi?” diye sordu Belbo.

“Evet, Tapınakçılar’la ilgili,” diye onayladı albay. “Neredeyse çocukluğumdan beri bir tutku bende bu. Akdeniz’i aşarak ün peşinde koşan serüvenci askerlerdi onlar da.”

“Casaubon da Tapınakçılar’ı inceliyor,” dedi Belbo. “Konuyu benden daha iyi bilir. Kitabınızdan söz edin bize.”

“Tapınakçılar her zaman ilgimi çekmiştir. Avrupa’nın ışığını iki Trablus’un, Trablusgarp’la Trablusşark’ın yabanıl insanlarına götüren bir avuç yiğit insan...”

“Tapınakçılar’ın düşmanları o denli yabanıl değildiler,” dedim uzlaşımcı bir sesle.

“Siz hiç Mağribî isyancıların eline düştünüz mü?” diye sordu bana, alaycı alaycı.

“Henüz düşmedim,” dedim.

Gözünü dikip yüzüme öyle bir baktı ki, onun birliklerinde olmadığıma sevindim. Doğrudan doğruya Belbo’yla konuşuyordu. “Özür dilerim, ben başka bir kuşaktanım.” Bir kez daha, kuşkuyla baktı bana: “Buraya yargılanmak için mi geldik, yoksa...”

“Yapıtınızdan söz etmek için buradayız,” dedi Belbo. “Anlatın lütfen.”

“Her şeyden önce bir noktayı açıklığa kavuşturmak istiyorum,” dedi Albay, ellerini dosyanın üstüne koyarak. “Yayın giderlerini karşılamaya hazırım. Siz hiç zarara girmeyeceksiniz. Bilimsel referanslar isterseniz, sağlayabilirim. Daha iki saat önce, Paris’ten gelen bu dalda uzman biriyle görüştüm. Yetkin bir önsöz yazabilir...” Belbo’nun sorusunu kestirerek, konunun duyarlığı bakımından, adının şimdilik gizli tutulmasının iyi olacağını anlatmak istercesine bir el işareti yaptı.

“Doktor Belbo,” dedi, “bu sayfalarda bir öykü olabilecek malzemem var. Sıradan değil, gerçek bir öykü. Amerikan polisiye romanlarından daha iyi. Bir şey buldum, çok önemli bir şey, ama daha işin başındayım. Bildiklerimi herkese anlatmak istiyorum, bilmeceyi tamamlayacak biri varsa, kitabı okusun da ortaya çıksın diye. Bir olta atmak istiyorum. Üstelik hemen yapmalıyım bunu. Benim bildiğimi benden önce bilen kişi belki de öldürülmüştür; gizi açığa vurmasın diye. Bildiğimi iki bin okuyucuya anlatırsam, beni ortadan kaldırmanın hiçbir anlamı kalmayacaktır.” Duraksadı: “Tapınakçılar’ın tutuklanması konusunda bir şeyler biliyorsunuz, değil mi?..”

“Geçenlerde Casaubon söz etti bana bundan. Tutuklamanın kimsenin burnu kanamadan yapılması, şövalyelerin gafil avlanmaları şaşırttı beni.”

Albay gülümsedi, gönül indirircesine. “Doğru. Fransa kralının bile yüreğine korku salacak kadar güçlü olan bu insanların, birkaç alçağın kralı, kralın da Papa’yı kışkırttığını önceden bilmediklerini

düşünmek çocukça olur. Hadi canım! Mutlaka bir planları vardı. Yüce bir plan. Tutun ki, Tapınakçılar'ın dünyayı ele geçirmek için bir planları vardı; sınırsız bir güç kaynağının gizini biliyorlardı. Öyle bir giz ki, onu korumak için, Paris'teki Tapınak karargâhını, krallığın dört bir yanına yayılmış komutanlıkları, İspanya, Portekiz, İngiltere ve İtalya'daki tüm komutanlıkları, Kutsal Diyar'daki kaleleri, servetlerini, her şeyi feda etmeye değerdi... Güzel Filip bundan kuşkulandı, yoksa neden onlara karşı korkunç bir kovuşturmaya girişsin, Fransız Şövalyelerinin en seçmelerini gözden düşürsün? Tapınak, kralın, durumu anladığını, kuşkuya kapıldığını, onları yakmaya kalkacağını anlar. Apaçık karşı çıkmak bir şeye yaramazdı; planın gerçekleşmesi zaman alırdı; ya hazinenin (bu hazine neyse) yeri kesin olarak belirlenecek, ya da yavaş yavaş yararlanılacaktı ondan... Tapınak'ın gizli yönetimi, artık herkesin varlığını bildiği..."

"Herkesin mi?"

"Elbette. Böylesine güçlü bir tarikatın, gizli bir yönetimi olmadan varlığını uzun zaman sürdürebileceği düşünülemez."

"Kusursuz bir mantığınız var," dedi Belbo, gözucuyla bana bakarak.

"Bütün bunlardan açıkça şu sonuç çıkıyor," dedi Albay: "Kuşkusuz, Büyük Üstat, gizli yönetimin bir parçasını oluşturmaktadır, ama yalnızca dışarıya karşı bir paravana olarak. La Chevalerie et les aspects secrets de histoire'da, Gauthier Walther, Tapınakçılar'ın erki ele geçirme planının 2000 yılında gerçekleştirilmesinin öngörüldüğünü söylüyor! Tapınak, etkinliklerini yeraltında sürdürmeyi kararlaştırıyor; bunun için de, herkesin gözünde tarikatın ortadan kalkması gerekmektedir. Onlar ne yapıyorlar, kendilerini kurban ediyorlar. Büyük Üstat dahil. Bazıları ölüme razı oluyorlar, belki de kura çekilerek belirleniyor bunlar. Bazıları da boyun eğiyorlar, siviller arasında karışıyorlar. Daha alt kademedekiler ne oluyor, ruhban sınıfından olmayan biraderler, dülgerler, camcılar?.. İşte Farmasonlar böyle doğuyor, herkesin bildiği gibi bütün dünyaya yayılıyorlar. Peki, İngiltere'de olaylar nasıl gelişiyor? Kral, Papa'nın baskılarına direniyor, tümünü de emekliye ayırıp aylık bağlıyor. Tarikat'ın komutanlıklarında ömürlerini dinginlik içinde tüketsinler diye. Onlar

da sus pus olup oturuyorlar. Kim yutar bunu? Kendi adıma, ben yutmam. İspanya'da ise, tarikat adını değiştirmeye karar veriyor, Montesa tarikatı oluyor. Beyler, bunlar bir kralı bile dize getirebilecek insanlardı; kasalarında öyle çok bonoları vardı ki, isteseler bir hafta içinde kralı iflas ettirebilirlerdi. Portekiz kralı da uzlaşıyor onlarla: sevgili dostlarım, gelin şöyle yapalım, diyor, bundan böyle kendinize Tapınak Şövalyeleri değil, İsa'nın Şövalyeleri deyin; bana göre hava hoş. Ya Almanya'da ne oluyor? Birkaç yargılama, tarikatın resmen ortadan kaldırılması. Ama orada kardeş tarikat Tötonikler vardı; o dönemde yalnızca devlet içinde devlet olmakla kalmıyorlardı, başlı başına bir devlettiler; bugün Rus çizmesi altında bulunan ülkeler gibi geniş topraklar ele geçirmişlerdi. On beşinci yüzyılın sonuna, Moğolların gelişine değin de yayılmayı sürdürdüler - ama bu işin başka bir yanı, çünkü Moğollar hâlâ kapımıza dayanmış durumdalar... neyse, konudan sapmayalım..."

"Evet, lütfen," dedi Belbo, "Anlatın."

"Ne diyordum? Herkesin bildiği gibi, Filip tutuklama buyruğunu çıkarmadan iki gün, buyruğun yerine getirilmesinden bir ay önce, saman yüklü bir öküz arabası, Tapınak surlarından çıkıp bilinmeyen bir yere doğru yola koyuluyor. Nostradamus da, Centruia'larından birinde bundan söz eder..." Metnin sayfalarını karıştırıp alıntıyı buldu:

Souz la pasture d'animaux ruminant

par eux conduits au ventre herbipolique

soldats caches, les armes bruit menant...[73]

"Saman arabası bir söylenceden başka bir şey değil," dedim. "Hem ben olsam Nostradamus'u tarihsel olgular konusunda yetkili saymazdım."

"Sizden daha yaşlı kimseler, bay Casaubon, Nostradamus'un kehanetlerinin birçoğuna inanmışlardır. Hem ben bu araba masalına inanacak kadar saf değilim. Bir simgedir bu yalnızca. Apaçık, doğrulanmış bir olgunun simgesi: Jacques de Molay, tutuklanacağını gözönüne alarak, tarikatın yönetimiyle gizli yönergeyi yeğeni

Beaujeu kontuna devreder. Böylece kont artık gizli bir tarikat olan Tapınak'ın gizli başkanı olur."

"Buna ilişkin tarihsel belgeler var mı?"

"Resmi tarih," diye acı acı gülümsedi Albay, "yenenlerin yazdıkları tarihtir. Resmi tarihe göre benim gibi insanlar yoktur. Öküz arabası olayının ardında başka bir şey yatıyor. Tarikatın gizli çekirdeği dingin bir yere aktarılıyor, orada gizli ağını örmeye başlıyor. Bu kanıttan yola çıktım ben. Yıllarca, savaştan bile önce, bu yiğit biraderlerin sonlarının ne olduğunu sorup durdum kendi kendime. Emekli olunca, bir ipucu aramaya karar verdim. Araba olayı Fransa'da geçtiğine göre, gizli çekirdeğin ilk toplandığı yeri Fransa'da aramalıydım. Ama Fransa'nın neresinde?"

Bir tiyatro duygusu vardı albayın. Belbo'yla ben kulak kesilmiştik. "Evet, neresinde?" diye sormaktan başka yapacak bir şey bulamadık.

"Söyleyeyim. Tapınakçılar nerede ortaya çıktılar? Hugues de Payns nereden geldi? Troyes yakınlarındaki Champagne'dan. O sırada Champagne, Hugues de Payns tarafından yönetiliyordu. Birkaç yıl sonra, 1125'te, o da Kudüs'te Tapınakçılar'a katıldı. Sonra ülkesine döndü. Anlaşıldığına göre, Cîteaux başrahibiyle bağlantı kurup onun manastırda bazı İbranca metinlerin incelenip çevrilmesi girişimine yardımcı oldu. Düşününüz: Beyaz Benediktenler -Ermiş Bernard'ın Benediktenleri- tarafından yukarı Bourgogne'lı rabbiler, Hugues'ün Filistin'de bulduğu kimbilir hangi metinleri incelemek üzere Cîteaux'ya çağrılıyorlar. Hugues, Ermiş Bernard' in rahiplerine Bar-sur-Aube'de bir orman bağışlıyor; burada daha sonra Clairvaux Manastırı kurulacaktır. Ermiş Bernard ne yapıyor peki?"

"Tapınakçılar'ın koruyucusu oluyor," dedim.

"Peki niçin? Onun, Tapınakçılar'ı Benediktenler'den daha güçlü kıldığını biliyor musunuz? Benediktenler'in kendilerine armağan edilen topraklarla evleri kabul etmelerini yasakladığını, onları Tapınakçılar'a verdirdiğini biliyor musunuz? Troyes yakınlarındaki Föret d'Orient'ı gördünüz mü hiç? Uçsuz bucaksız bir alan, birbiri ardısıra komutanlıklar. Üstelik o sıralarda Filistin'deki şövalyeler

savaşmıyorlardı, biliyorsunuz. Tapınak'a yerleşip Müslümanları öldürecek yerde, onlarla dost olmuşlar, Müslüman gizemcilerle bağ kurmuşlardı. Kısacası, Ermiş Bernard, Champagne'lı kontların ekonomik desteğiyle, Kutsal Diyar'da gizli Arap ve İbrani mezhepleriyle bağlantıya geçen bir tarikat kurdu. Bilinmeyen bir yönetim, tarikatı yaşatmak için haçlı seferleri düzenledi; kralın yargı yetkisinin dışında kalan bir güç ağı oluşturdu... Ben bilim adamı değilim, eylem adamıyım. Uzun uzun kestirimlerde bulunmaya kalkışmaktansa, ağzı kalabalık onca araştırmacının hiçbir zaman yapmadıkları şeyi yaptım. Tapınakçılar'ın geldikleri yere, iki yüz yıldır üslendikleri, suda balık gibi kolayca yaşadıkları yere gittim..."

"Başkan Mao, bir devrimcinin suda balık gibi halkın arasında yaşaması gerektiğini söyler" dedim.

"Aferin Başkan Mao'ya. Tapınakçılar, şu sizin saçları örülü Komünistlerinizden çok daha büyük bir devrim hazırlıyorlardı..."

"Onların artık saçları örülü değil."

"Değil mi? Yazık. Ne diyordum, Tapınakçılar, Champagne'da sığınacak yer aramış olmalılar. Payns'da mı? Troyes'da mı? Doğu Ormanı'nda mı? Payns o zaman -şimdi olduğu gibi- küçücük bir kasabaydı; olsa olsa bir kale olabilirdi orada. Troyes bir kentti, çevrede kralın birçok adamı vardı. Tapınakçılar'ın sahibi oldukları orman, kralın muhafızlarının ilk arayacakları yerdi; öyle de yaptılar. Orası da olamaz, dedim kendi kendime. Tapınakçılar'ın sığındıkları yer olsa olsa Provins olabilirdi!"

18

Yeryüzünü gözlerimizle delip, kutuptan kutuba, ayağımızın bastığı yerden antipodlara dek içini görebilseydik, yarıklar, oyuklarla delik deşik bir kitlenin, ürküntüyle ayrımına varırdık.

(T. Burnet. Telluris Theoria Sacra, Amsterdam, Wolters, 1694, s.38)

"Niçin Provins?"

"Siz hiç Provins'i görmediniz mi? Mutlaka gitmelisiniz oraya. Büyülü bir yer, hala buram buram giz kokuyor. Bu arada şunu da söyleyeyim, on birinci yüzyılda Champagne kontunun oturduğu yerdir orası; merkezi erkin burnunu sokamadığı serbest bir bölge olarak kalmıştır. Tapınakçılar orada kendilerini evlerinde gibi duyumsuyorlardı. Bugün bile adlarını taşına bir sokak var orada. Kiliseler, saraylar, tüm ovaya egemen bir kaya, sonra para, gelip giden tüccarlar, yerler. panayırlar, insanın kolayca arasına karışabileceği bir kalabalık. Özellikle de tarih-öncesi zamanlardan kalma tüneller. Tepenin altında boydan boya uzanan, bugün hala bazılarını gezebileceğiniz bir katakomblar ağı. İnsanların gizlice toplanabileceği yerler. Aralarına düşman sızsa bile, suikastçılar birkaç saniye içinde dağılabilirlerdi. Tanrı bilir nereye. Geçitleri iyi bilirlerse, bir yerden çıkıp kedi gibi yumuşak adımlarla ters yönden yeniden içeri girerek istilacıların omuzbaşında belirirler, karanlıkta dışarı atarlardı onları. Tanrı tanığımdır baylar, o tüneller sanki komandolar için yapılmış gibidir. Geceleyin, kimseye görünmeden, çevik adımlarla, dişlerinin arasında bıçakları, ellerinde iki bomba, içeri süzülürler, kapana kısılmış fareler gibi öldürürlerdi düşmanlarını!"

Albayın gözleri parlıyordu. "Provins'in masallara layık bir gizlenme yeri olabileceğini anlıyor musunuz? Yeraltında toplanan gizli bir hücre; oralılardan görenler olsa da, tek sözcük söylemiyorlar. Kralın adamları Provins'e de geliyorlar kuşkusuz. Yüzeydeki Tapınakçılar'ı

tutuklayıp Paris'e götürüyorlar. Reynaud de Provins işkence görüyor, ama konuşmuyor. Gizli plana göre, Provins'in yola geldiğine inandırmak için kendini tutuklatması gerekiyordu, bu açık, ama aynı zamanda bir işaret de veriyordu: Provins çözülmüyordu. Provins… yeraltındaki yeni-Tapınakçılar'ın yeri… Bir yapıdan ötekine ulaşan tüneller; bir ambara ya da depoya giriyor, bir kiliseye çıkıyorsunuz Bazı tünellerde sütunlar, tonozlar var. Yukarı kentte her evin sivri kemerli, tonozlu bir mahzeni var, yüzü aşkın olmalı sayıları. Her mahzen, daha doğrusu her yeraltı odası bir tünele açılıyordu."

"Bunlar varsayım," dedim.

"Hayır, Bay Casaubon. Kanıt. Provins'in tünellerini görmediniz siz. Yerin yüreğinde duvar resimleriyle dolu salonlar, salonlar. Daha çok mağarabilimcilerin yanal hücre dediklerinde rastlanıyor bunlara. Druidik kökenli hiyeratik simgeler. Romalıların gelişinden öncesine ait duvar resimleri. Yukarıdan Sezar geçiyordu; burada ise direnişler, büyüler, tuzaklar tezgâhlanıyordu. Katar simgeleri de var, evet baylar. Provins'daki Katarlar yok edilmişlerdi, ama Champagne'dakiler gizli gizli varlıklarını sürdürmüşlerdi. Burada, bu sapkınlık katakomblarında toplanıyorlardı. Yer üstünde yüz seksen üçü yakıldı; ötekilerse burada, toprağın altında yaşamlarını sürdürdüler. Kronikler, 'bougre et manicheens" diye betimliyorlardı onları - dikkat edin, bougre'lar Bogomiller'di, Bulgar kökenli Katarlar. Fransızca bougre sözcüğü size hiçbir şey demiyor mu? Başlangıçta eşcinsellik anlamına geliyordu; çünkü Bulgar Katarları'nın bu kötü alışkanlıklarından söz ediliyordu..." Sıkıntılı bir gülümseme belirdi yüzünde. "Peki, bu kötü alışkanlıktan ötürü başka kimler suçlanmıştı? Onlar, Tapınakçılar... Tuhaf, değil mi?"

"Bir dereceye kadar," dedim, "o zamanlar bir sapkın ortadan kaldırılmak istendiğinde, eşcinsellikle suçlanırdı..."

"Kuşkusuz. Sanmayın ki ben Tapınakçılar'ın... Hadi canım, silahlı adamlardı onlar. Bizim erkeklerimiz güzel kadınlardan hoşlanırlar. Erdenlik andı da içmiş olsa, erkek erkektir. Bir Tapınakçı çevresinde sapkın Katarlar'ın sığınak bulmalarının bir rastlantı olduğuna

inanmadığım için söylüyorum bunu. Öyle ya da böyle, Tapınakçılar yeraltından nasıl yararlanıldığını onlardan öğrenmişlerdi."

"Ama, önünde sonunda," dedi Belbo, "sizinkiler henüz yalnızca varsayım..."

"Bu varsayımlardan yola çıktım. Provins'ı incelemeye koyulmamın nedenlerini açıkladım size. Şimdi gerçek tarihe gelelim. Provins'in merkezinde büyük bir Gotik yapı var, la Grange-aux-Dîmes, tahıl ambarı. Biliyorsunuz, Tapınakçılar'ın başlıca gelir kaynaklarından biri de, devlete hiçbir şey ödemeksizin, doğrudan doğruya ondalıkları toplamalarıydı. Altta, her yerde olduğu gibi, bugün çok kötü durumdaki bir 3'eraltı ağı. Evet. Provins arşivlerini karıştırırken, 1894'e ait bir yerel gazete geçti elime. Bu gazetenin yazdığına göre, iki süvari, Tours'lu şövalye Laforge ile Petersburg'lu (aynen böyle diyor, Petersburg'lu) Edouard Ingolf, birkaç gün önce la Grange'ı ziyaret etmişler, yeraltı salonlarından birine inmişler, yerin iki kat atındaki salonlardan birinde, bekçi, altta başka katlar olduğunu göstermek için ayağıyla yere vurunca yankılar, gürültüler işitmişler. Gazeteci, fenerler, iplerle donanıp maden ocağına inen çocuklar gibi, dirseklerinin üstünde sürünerek kimbilir hangi tünellere giren, hangi gizemli geçitlere süzülen yürekli süvarilere övgüler düzüyor. Böylece, diyor gazete, güzel bir ocağı, ortada bir kuyusu bulunan büyük bir salona giriyorlar. Ucuna taş bağlanmış bir ip sarkıtıyorlar, kuyunun on bir metre derinliğinde olduğunu anlıyorlar... Bir hafta sonra, daha sağlam iplerle geri geliyorlar, ikisi ipi tutarken, Ingolf kuyuya iniyor. Ona on genişliğinde, beş metre yüksekliğinde taş duvarlı büyük bir oda keşfediyor. Sonra ötekiler de sırayla kuyuya iniyorlar, yeraltında otuz metre derinlikte üçüncü kata indiklerini anlıyorlar. Bu üç kişinin o salonda ne gördükleri, ne yaptıkları bilinmiyor. Muhabir, olayı yerinde incelemeye gönderildiğinde, kuyuya inme gücünü kendinde bulamadığını itiraf ediyor. Olay beni heyecanlandırdı; gidip kuyuyu görmek istedim. Ama geçen yüzyılın sonundan bugüne dek tünellerin çoğu çökmüştü. Bir zamanlar böyle bir kuyu varolmuşsa bile, şimdi kimbilir neredeydi. Süvarilerin yeraltında bir şey bulmuş olmaları düşüncesi şimşek gibi çaktı kafamda. Tam da o günlerde, Rennes-le-Château'nun giziyle ilgili bir kitap okumuştum.

Tapınakçılar'ın bir biçimde işin içine karıştıkları bir olaydı bu da. Ne parası, ne de geleceği olan bir bölge papazı, koro yerinin döşemesindeki bir taşı kaldırınca, söylediğine göre, içinde çok eski elyazmalarının bulunduğu bir kutu buluyor. Yalnızca elyazmâları mı? Ne olduğu iyi bilinmiyor, ama olayı izleyen yıllarda, adam alabildiğine zenginleşiyor, saçıp savuruyor, sefih bir yaşam sürüyor, sonunda kilise mahkemesinde yargılanıyor... Ya süvarilerden birinin ya da her ikisinin başlarına da buna benzer bir şey gelmişse? İlkin Ingolf iniyor kuyuya; küçültülmüş boyutlarda değerli bir nesne buluyor, onu cüppesinin altına saklıyor, yukarı çıkıyor. Öteki iki kişiye hiçbir şey söylemiyor... Kısacası, kafama koyduğumu yaparım ben, böyle olmasaydım, bambaşka bir yaşamım olurdu." Yara izinin üstünden parmaklarını geçirdi. Sonra ellerini şakaklarına götürdü, saçlarının gereğince yatışmış olduğunu güvence altına almak için, onları ensesine doğru devindirdi.

"Paris'e, telefon başmüdürlüğüne gidip tüm Fransa rehberlerinde, Ingolf diye birini aradım Yalnızca bir tane buldum, Auxere' de. Kendimi arkeolojik nesneler araştırmacısı diye tanıtan bir mektup yazdım. İki hafta sonra, yaşlıca bir çamaşırcı kadından yanıt aldım: Ingolf'un kızıydı. Babasıyla niçin ilgilendiğimi merak ediyor, dahası, Tanrı aşkına, onun hakkında bir şey biliyor muyum, diye soruyordu. İşin içinde bir giz var, dedim kendi kendime. Hemen kalkıp Auxerre'e gittim. Bayan Ingolf, baştan başa sarma şıklıklarla kaplı küçük bir evde yaşıyordu. Bir çiviye dolanmış bir iple kapanan ahşap bir bahçe kapısı. Yaşlıca, derli toplu, az öğrenim görmüş, hiç evlenmemiş bir kadın. Babası hakkında ne bildiğimi soruyor bana hemen. Ben de yalnızca, bir gün Provins'da bir tünele indiğini bildiğimi, o bölge hakkında tarihsel bir deneme yazmakta olduğumu söylüyorum. Ayakları yere değiyor, babasının Provins' de bulunduğunu hiç bilmiyor. Süvari birliğinde bulunmuş, doğru, ama o doğmadan. '95'te görevden ayrılmış. Auxerre'deki bu küçük evi satın almış. '98'de de, biraz parası olan oralı bir kızla evlenmiş. Annesi 1915'te, o daha beş yaşındayken ölmüşmüş. Babasına gelince, 1935'te ortadan kaybolmuş. Sözcüğün tam anlamıyla kaybolmuş. Yılda en az iki kez yapageldiği gibi, Paris'e gitmek için evden ayrılmış, bir daha da hiç

sesi çıkmamış. Yerel jandarma Paris'e telgraf çekmiş: uçup gitmiş adam. Öldüğüne karar verilmiş. Böylece, bayanımız yalnız kalmış, çalışmaya başlamış, çünkü babasından pek bir şey kalmamış. Açıkça anlaşıldığına göre, koca bulamamış; iç çekişlerine bakılırsa başından bir olay geçmiş olmalı, yaşamının sonu kötü biten biricik olayı. 'Hep bir kaygı, sürekli bir üzüntü içindeyim, Monsieur Ardenti. Zavallı babacığım hakkında hiçbir şey bilmiyorum, mezarını bile, tabii bir yerde bir mezarı varsa.' Ondan söz etmek istiyordu: sevecen, dingin, düzenli, alabildiğine kültürlü bir adam. Günlerini, çatı arasında küçük bir çalışma odasında okuyup yazarak geçiriyormuş. Geri kalan zamanda, arasıra bahçeyi çapalıyor, eczacıyla gevezelik ediyormuş, bu arada o da ölmüş. Sık sık, söylediğine bakılırsa, iş için Paris'e gidiyormuş. Her seferinde birkaç paket kitapla dönüyormuş. Çalışma odası hâlâ onlarla doluydu; onları bana göstermek istedi. Yukarı çıktık. Düzenli, temiz, küçük bir oda; Bayan Ingolf hâlâ haftada bir kez tozunu alıyordu; annesinin mezarına çiçek götürebiliyordu, zavallı babacığı içinse ancak bunu yapabiliyordu. Her şey onun bıraktığı gibiydi. O kitapları okuyabilmek için öğrenim görmüş olmayı isterdi, ama tümü de eski Fransızca, Latince, Almanca, hatta Rusça kitaplardı; Çünkü babası orada doğmuş, çocukluğunu orada geçirmişti; babası Fransız elçiliğinde görevliymiş. Kitaplıkta yüz kadar kitap vardı. Çoğunluğu (sevinçten göğe uçtum) Tapınakçılar'ın duruşmasıyla ilgiliydi. Örneğin, Raynouard'ın, 1813 basımı, az bulunur yapıtı: Monumens historiques relatifs a la condamnation des chevaliers du Temple. Gizli yazı dizgeleriyle ilgili birçok kitap, tam bir kriptoloji derlemesi, paleografya ve diplomasiyle ilgili birkaç kitap. Eski hesaplara ilişkin bir hesap defteri de vardı; yapraklarını karıştırırken beni yerimden sıçratan bir not buldum: bir kutunun satışıyla ilgiliydi, başkaca bir şey belirtilmemişti; satın alanın adı da yoktu. Fiyat belirtilmiyordu, ama tarih 1895'ti; hemen ardından da ayrıntılı hesaplar geliyordu. Dişinden tırnağından artırdıklarını sakınımlıca yöneten bir adamın defter-i kebiri. Paris sahaflarından satın alınmış kitaplara ilişkin birkaç not. Olayın nasıl geliştiği açıklığa kavuşuyordu benim için: Ingolf mahzende değerli taşlarla işlenmiş altın bir kutu buluyor, bir an bile düşünmeden kazağının içine sokuyor onu, yukarı çıkıyor, arkadaşlarına tek sözcük bile etmiyor

bundan. Eve dönünce kutunun içinde bir parşömen buluyor, bu açık. Kalkıp Paris'e gidiyor, bir antikacıya, bir koleksiyoncuya, belki de bir tefeciye başvuruyor. Değerinin altında da olsa, kutuyu satarak hali vakti yerinde bir adam oluyor. Ama daha da ileri gidiyor; işini bırakıyor, köye çekilip kitaplar edinmeye, parşömeni incelemeye başlıyor. Belki de daha o zaman, değerli şeyleri araştırma merakı vardı içinde. Yoksa, Provins'daki tünelleri keşfetmeye kalkışmazdı. Belki de bulduğu şeyi kendi kendine çözebileceğine karar verecek kadar kültürlüydü. Ingolf, otuz yılı aşkın bir süre sessiz sessiz çalışıyor, saplantılı biri gibi. Buluşlarından kimseye söz ediyor mu? Kimbilir. Ne var ki, 1935'te, iyi bir noktaya, ya da tam tersine, ölü bir noktaya vardığına inanıyor, birine başvurmaya karar veriyor çünkü: ona bildiklerini söylemek, ya da bilmediklerini öğrenmek için. Ama bildikleri öylesine gizli, öylesine korkunç olmalı ki, başvurduğu kişi onu ortadan kaldırıyor. Neyse, biz gene çatı arasına dönelim. Ingolf'un bir iz bırakıp bırakmadığını öğrenmeliydim: İyi yürekli bayana, belki de babasının kitaplarını incelerken, onun Provins'da bulduğu şeyin izine rastlayabileceğimi, denememde, onun tanıklığına geniş bir yer verebileceğimi söyledim. Heyecanlandı; zavallı babacığı. Bütün bir öğleden sonra kalabileceğimi, gerekirse ertesi gün gene gelebileceğimi söyledi; bana kahve yaptı, ışıkları yaktı, odayı bana bıraktı. Odanın duvarları dümdüz, beyazdı, karıştırabileceğim ne bir dolap, ne bir çekmece, ne bir köşe bucak vardı, ama hiçbir şeyi gözardı etmedim, odadaki tek tük eşyanın üstüne, altına, hemen hemen boş, yalnızca naftalinlenmiş birkaç giysinin bulunduğu dolabın içine baktım; kır görünümlü üç-dört gravürü çevirip arkalarına baktım. Ayrıntılarla canınızı sıkmayacağım. Yalnızca iyi iş gördüğümü söyleyeceğim: örneğin, divanları elimle yoklamakla kalmayıp içlerinde yabancı bir nesne olup olmadığın anlamak için iğne batırdım..."

Albayın deneyimlerinin savaş alanlarıyla sınırlı olmadığını anlamıştım.

"Geriye kitaplar kalıyordu. Başlıklarını not ettim, sayfa kenarlarında notlar, altı çizilmiş yerler, herhangi bir işaret var mı, diye baktım... Sonunda ağır ciltli eski bir kitabı beceriksizce elime aldım. Kitap yere

düştü, elyazısıyla yazılmış bir yaprak çıktı içinden. Bir defter kâğıdıydı bu; kâğıdın cinsine, mürekkebe bakılırsa, pek eski olmasa gerekti; Ingolf'ün yaşamının son yıllarında yazılmış olabilirdi. Daha bakar bakmaz, kenarına yazılmış bir not çarptı gözüme: "Provins, 1894." İçimi kaplayan heyecan dalgasını tasarlayabilirsiniz... Ingolf'ün Paris'e orijinal parşömeni götürdüğünü, bu yaprağın onun kopyası olduğunu anladım. Hiç duraksamadım. Bayan Ingolf yıllardır bu kitapların tozunu almıştı, ama bu yaprağın ayrımına varmamıştı, yoksa sözünü ederdi. Güzel. Ayrımına varmamayı sürdürecekti. Dünya yenenlerle yenilenlerden oluşuyordu. Yeniklikten yeterince payımı almıştım; şimdi zaferi saçlarından yakalamalıydım. Yaprağı alıp cebine koydum. İlginç bir şey bulamadığımı, ama bir şey yazacak olursam, babasının adını söyleyerek, sinyorinadan izin istedim; hayır dua etti bana. Beyler, bir eylem adamı, hele benim içimi yakan bir tutkuyla yanıyorsa, yazgının daha başından mahkûm ettiği kederli bir kadının karşısında fazla titiz davranmamalıdır."

"Kendinizi haklı çıkarmaya çalışmayın," dedi Belbo. "Yapmışsınız bir kez. Sonra ne oldu, anlatın."

"Şimdi sizlere bu metni göstereceğim. Fotokopisini çıkarmamı anlayacaksınız. Güvensizlikten değil. Orijinalin daha fazla yıpranmasına yol açmamak için."

"Ama Ingolf'ün kopyası orijinal kopya değildi ki," dedim, "orijinal olduğu sanılan bir metnin kopyasıydı."

"Bay Casaubon, ortada orijinal olmayınca, son kopya orijinal sayılır."

"Ama Ingolf kötü kopya etmiş olabilir."

"Böyle olup olmadığını bilmiyorsunuz. Oysa ben, Ingolf'ün kopyasının gerçeği söylediğine inanıyorum; çünkü gerçeğin başka türlü olabileceğini düşünemiyorum. Demek ki, Ingolf'ün kopyası orijinaldir. Bu noktada görüş birliğine varıyor muyuz, yoksa entellektüeller gibi kılı kırk mı yarıyoruz?"

"Bundan nefret ederim," dedi Belbo. "Orijinal kopyanızı görelim."

19

Beaujeu'den sonra, Tarikat varlığını bir an bile ara vermeksizin sürdürdü. Aumont'dan günümüze dek, Tarikat'ın kesintisiz bir dizi Büyük Üstad'ını biliyoruz. Bugün Tarikat'ı yöneten, onun yüce görevlerini yürüten gerçek Büyük Üstad'ın ve gerçek Üstler'in adları ve oturdukları yer bir giz, yalnızca gerçek aydınlanmışlarca bilinen erişilmez bir giz olarak kalmışsa, bunun nedeni, Tarikat'ın saatinin henüz gelmemesi, vaktin henüz dolmamasıdır...

(1760 tarihli el yazması. G. A. Schiffmann, Die Entstehung der Rittergrade in der Freimauerei um die Mitte des XVIIIJahrhunderts, Leipzig, Zechel, 1882, s.178-190)

Plan'la ilk uzaktan tanışmamız böyle olmuştu. O gün başka bir yerde olabilirdim. O gün Belbo'nun bürosunda olmasaydım, şimdi... kimbilir, belki de Semerkant'ta susam satıyor, Braille alfabesiyle yayımlanan bir dizinin editörlüğünü yapıyor, Franz Joseph'in ülkesinde İlk Ulusal Banka'yı yönetiyor olurdum. Öncül yanlışsa koşullu önerme her zaman doğrudur. Ama o gün oradaydım. Bu yüzden de şimdi neredeysem oradayım.

Albay, tiyatroya yaraşır bir el devinimiyle, sayfayı bize gösterdi. Hâlâ bende, kâğıtlarımın arasında duruyor. Plastik bir dosya içinde, şimdi biraz daha sararmış, yıpranmış. O yıllarda kullanılan termik kâğıda yazılmış. Aslında iki metin vardı. Sıkça yazılmış birinci metin sayfanın yansını kaplıyordu; ikinci metin dize parçalarına ayrılmıştı.

Birinci metin, bir çeşit şeytancı bir yakarı, Semitik bir dilin parodisiydi:

Kuabris Defrabax Rexulon Ukkazaal Ukzaab Urpaefel Taculbain Habrak Hacoruin Maquafel Tebrain Hmcatuin Rokasor Himesor Argaabıl Kaquaan Docrabajc Reisaz Reisabrax Decaiauan Oiquaqu̇ü Zaitabor Qaxaop Dugraq Xaelobran Disaeda Magisuan Raitak Huidal Uscolda Arabaom Zipreus Mecrim Cosrnae Duquifas Rocarbis.

"Pek açık seçik değil," dedi Belbo.

"Hayır, değil," diye onayladı Albay kurnaz kurnaz. "Bir anlam çıkarabilmek için bütün ömrümü verebilirdim, günün birinde,

neredeyse bir rastlantı sonucu, bir kitap sergisinde Trithemius hakkında bir kitapta onun şifreli mesajlarından birine gözüm ilişmeseydi: 'Pamersiel Oshurmy Delmuson Thafloyn...' Bir ipucu bulmuştum; sonuna dek izledim onu. Trithemius hakkında bir şey bilmiyordum, ama Paris'te, 1606'da Frankfurt'ta basılmış, Steganographia, hoc est ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi certa'nın bir nüshasını buldum. Uzaktaki insanlara gizli yazıyla içini açma sanatı. Bu Trithemius büyüleyici bir adam. On beşinci yüzyılın sonlarıyla on altıncı yüzyılın başlarında yaşamış, Spannheim'lı Benedikten papazı, İbranca, Kaidece, Tatarca gibi Doğu dillerini bilen, tanrıbilimciler, kabalacılar, simyacılarla, kuşkusuz Nettesheim'lı büyük Cornelius Agrippa'yla, belki de Paracelsus'la bağlantı kurmuş bir bilgin... Trithemius gizli yazılarla ilgili açıklamalarını, büyü perdesi ardında gizliyor; Örneğin, şu gördükleriniz gibi şifreli mesajlar göndermenizi Öğütlüyor. Sonra mesajı alan kişi, Pamersiel, Padiel, Dorothiel vb. melekleri çağıracak, bunlar onun gerçek mesajı anlamasına yardım edecekler. Ama verdiği örneklerin çoğu askeri mesajlar. Palatin kontu ile Bavyera Dükü Filip'e adadığı kitap, ilk ciddi şifreyazı örneklerinden birini oluşturur.

"Özür dilerim," dedim, "doğru anladımsa, Trithemius, elimizdeki metnin yazılışından en az yüz yıl sonra yaşamış..."

"Trithemius, felsefe, yıldızbilim, Pitagoras matematiğiyle uğraşan bir Kelt derneğine bağlıydı. Aradaki bağı görüyor musunuz? Tapınakçılar, antik Kelt bilgisinden de esinlenen erginlemeci bir tarikattır; geniş çapta kanıtlandı bu. Bir biçimde, Trithemius, Tapınakçılar'ın kullandıkları şifrebilimsel dizgeleri öğrenmiş."

"Etkileyici," dedi Belbo. "Peki, gizli mesajın çevriyazısı ne diyor?"

"Acele etmeyin, beyler. Trithemius belli başlı kırk, ikincil önemde de on şifre dizgesi ortaya koyuyor. Şansım varmış, ya da Tapınakçılar, şifrelerini hiç kimsenin çözemeyeceğinden emin oldukları için, pek de kafa yormamışlar. Hemen kırk şifre dizgesinin ilkini denedim; metinde yalnızca sözcüklerin başharflerinin hesaba katıldığını varsaydım."

Belbo sayfayı görmek istedi; ona bir göz attı: “Ama, öyle de olsa, saçma bir şey çıkıyor ortaya: kdruuuth...”

“Doğal bir şey bu,” dedi Albay, sözde alçakgönüllülükle. “Tapınakçılar kafa patlatmamışlardı, ama pek de tembel değildiler. Bu ilk dizinin kendisi de başka bir şifreli mesaj. On şifre dizgesinin ikinci dizisinden bir şey çıkarabilir miyim, diye düşündüm. Bakınız, bu ikinci dizi için Trithemius bazı çemberler kullanıyordu, ilk şifre dizgesinin çemberi bu...”

Dosyasından başka bir fotokopi çıkardı, sandalyesini masaya yaklaştırdı, bize dikkat etmemizi söyleyerek, kapalı dolmakaleminin ucuyla harflere dokundu.

“Bu, en basit dizge. Yalnızca dış çemberi düşünün. Mesajın her harfinin yerine, ondan önce gelen harfi koyuyorsunuz. A yerine Z, B yerine A yazıyorsunuz, böylece gidiyor. Bir gizli ajan için çocuk oyuncağı bu, bugün, ama o zamanlar büyücülük sayılıyordu. Doğal olarak, şifreyi çözmek için bunun tersini yapıyorsunuz; şifreli mesajın her harfinin yerine, ondan sonra gelen harfi koyuyorsunuz. Ben denedim; şansım varmış, ilk denemede başardım. İşte çözüm.” Okudu: “Les XXXVI inuisihles separez en six bandes; altı gruba ayrılmış otuz altı görünmez.”

“Peki ne demek bu?”

“ilk bakışta hiçbir şey. Kuttörensel nedenlerden ötürü gizli dilde yazılmış, bir grubun oluşturulmasıyla ilgili bir çeşit başlık. Tapınakçılar’ımız, mesajlarını, içine girilmez gizli bir yere kapattıklarından emin oldukları için, on dördüncü yüzyıl Fransızcasını kullanmakta sakınca görmemişler. Şimdi ikinci metne bakalım:

a la...Saint Jean

36 p charrete de fein

6...entiers avec saiel

p...les blancs mantiax r...s...chevaliers de Prv,ins pour la...j. nc.

6 foiz 6 en 6 places

chascune foiz 20 a...120 a...

iceste est l'ordonation

al donjon li premiers

it li secunz joste qui...pans

it al refuge

it a Nostre Dame de d'altre part de l'iau

it a l'ostel des popelicans

it a la pierre

3 foiz 6 avant la feste... la Grant Pute.

"Şifresi çözülmüş mesaj bu mu?" diye sordu Belbo, hem düş kırıklığına uğramış, hem eğlenmiş.

"Ingolf'un yazdığı metinde, noktaların okunamayan sözcükleri gösterdiği açık. Belki de parşömen yer yer bozulmuştu... İşte, benim son yazdığım; izin verirseniz, açık seçik, çürütülmez diye niteleyeceğim varsayımlara dayanarak, metni -dedikleri gibi- eski görkemli durumuna getirdim."

Bir büyücü devinimiyle fotokopiyi çevirdi, büyük harflerle yazılmış notlarını gösterdi bize.

ERMİŞ YUHANNA (GECESİ)

SAMAN ARABASINDAN 36 (YIL) S(ONRA)

6 MÜHÜRLÜ (MESAJ)

BEYAZ PELERİNLİ (ŞÖVALYELER) [TAPINAKÇILAR]

Y(ENİDEN İNANÇLARINA) DÖNEN PROVINS ŞÖVALYELERİ

(ÖC) ALMAK İ(ÇİN)

6 YERDE 6 KEZ HER KEZ 20 Y(ILDAN) 120 Y(IL EDER)

PLAN ŞU:

BİRİNCİLER KALEYE GİTSİNLER

SONRA İKİNCİLER EKMEK (YİYEN)LERLE BULUŞSUNLAR

SONRA SIĞINAĞA

SONRA IRMAĞIN ÖTE YAKASINDAKİ MERYEM ANAYA

SONRA POPLİKANLARIN BARINAĞINA

SONRA TAŞA

3 KEZ 6 [666] BÜYÜK FAHİŞE YORTUSUNDAN ÖNCE.

“Karanlıkta yol bulmaktan da beter,” dedi Belbo.

“Kuşkusuz yorumlanması gerekiyor. Ama Ingolf kesinlikle başarmıştı bunu; benim başardığım gibi. Tarikatın tarihini bilen birisi için, göründüğü kadar çapraşık değil.”

Bir sessizlik. Bir bardak su istedi. Sonra metni, baştan sona, sözcük sözcük gösterdi bize.

“Bakın şimdi: Ermiş Yuhanna gecesi, saman arabasından otuz altı yıl sonra. Tarikatı ayakta tutmakla görevlendirilmiş Tapınakçılar yakalanmamak için kaçıyorlar; 1Eylülü’nde, bir saman arabasıyla. O zamanlar, yıl Paskalya’dan Paskalya’ya hesaplanırmış. Demek ki, 1307 yılı bizim hesabımıza göre 1308 Paskalya’sında sona erer. 1307 yılının sonundan (ki bu bizim 1308 yılı Paskalya’mızdır) başlayarak otuz altı yıl sayın; böylece 1344 Paskalya’sına varırız. 1308 Paskalya’sından 36 yıl sonra bizim 1344 Paskalya’mıza gelmiş oluruz. Mesaj, değerli bir kutu içinde mahzene konmuş; bir mühür, gizli tarikatın kuruluşundan sonra, Ermiş Yuhanna gecesi, yani 23 Haziran 1344’te orada yer alan bir olaya tanıklık eden bir çeşit noter belgesi olarak.”

“Neden 1344?”

“Kanımca, 1307’den 1344’e dek, gizli tarikat yeniden örgütleniyor, parşömende duyurulan taslak için hazırlanıyor. Suların durulmasını, beş ya da altı ülkenin Tapınakçılar’ı arasındaki bağın yeniden kurulmasını beklemeleri gerekiyordu. Tapınakçılar’ın otuz altı yıl - otuz beş ya da otuz yedi yıl değil- beklemelerinin nedeni, otuz altı sayısının, mesajın da doğruladığı gibi, onlar gibi gizemsel bir değeri

olmasıydı. Otuz altı sayısının kendi içinde toplamı dokuz eder. Bu sayının derin anlamını size anımsatmama gerek yok."

"Girebilir miyim?" Provins'li bir Tapınakçı gibi, yumuşak adımlarla omuz başımızda beliren Diotallevi'nin sesiydi bu.

"Tam sana göre," dedi Belbo. Çarçabuk tanıştırdı onu. Albay pek de rahatsız olmuşa benzemiyordu; tersine, dikkatli dinleyicilerinin sayısının artmasından hoşnut olduğu izlenimini veriyordu. Açıklamayı sürdürdü; Diotallevi'nin bu sayısal incelikler karşısında ağzı sulanıyordu. Katıksız Gematria.

"Mühürlere gelelim; bir mühürle mühürlenmiş altı şey. Ingolf bir kutu buluyor; bir mühürle kapatıldığı apaçık. Kimin için mühürlenmişti bu kutu? Beyaz Pelerinliler, yani Tapınakçılar için. Mesajda bir r, silinmiş birkaç harf, sonra bir s görüyoruz. Ben, 'relapsi' diye okuyorum bunu. Niçin? Çünkü hepimiz biliyoruz ki, 'relapsi', itiraflarını geri alan sanıklardı. Tapınakçılar'ın davasında önemli bir rol oynadılar. Provins'li Tapınakçılar, 'relapsi' kimliğini onurla taşıdılar. Kendilerini o gülünç davadan ayrı tutuyorlardı onlar. Demek ki, Provins Şövalyelerinden, 'relapsi'den söz ediliyor. Neye hazırdı bunlar? Elimizdeki birkaç harf, 'vainjance', 'öc' sözcüğünü düşündürüyor."

"Ne öcü?"

"Beyler! Tapınakçılar'in tüm gizemi, davadan başlayarak, Jacques de Molay'ın öcünü alma tasarısında odaklaşır. Ben, Mason törenlerine pek önem vermem, ama Tapınak Şövalyeleri'nin kentsoylu bir karikatürü olan bu Mason törenleri ne denli yozlaşmış olursa olsun, Tapınakçı törenlerinin bir yansımasıdır, iskoç riti masonluğunun rütbelerinden biri, Kadoş Şövalyesi'dir. İbranca öç şövalyesi anlamına gelir bu."

"Güzel. Tapınakçılar öç almaya hazırlanıyorlar. Peki, sonra?"

"Bu öç tasarısı, ne kadar zaman alacaktır? Şifreli mesaj, dilsel mesajı anlamamıza yardımcı oluyor. Altı şövalyenin, altı kez altı yerde bulunmasından söz ediliyor: altı gruba ayrılmış otuz altı kişi. Sonra şöyle deniyor: 'Her kez yirmi'. Burada bir harf var ki, açık seçik değil, ama Ingolf'un çevriyazısında y'ye benziyor. 'Her seferinde

yirmi yıl’ sonucunu çıkardım bundan; altı kere yirmi, yüz yirmi yıl. Mesajın geri kalan bölümüne bakarsak, altı yerin, ya da yerine getirilmesi gereken altı görevin bir listesini görürüz. Bir ‘ordonasyon’dan, bir plandan, bir tasarıdan, izlenmesi gereken bir yöntemden söz ediliyor. Birincilerin, bir ‘donjon’a, yani bir kaleye gitmeleri gerektiği söyleniyor; ikincilerin bir başka yere, böylece altıncılara dek gidiyor. Demek ki, belge, henüz mührü açılmamış, çeşitli yerlere dağılmış, altı belge daha olduğunu söylüyor bize. Mühürlerin birbiri ardısıra, yüz yirmi yıl aralıklarla açılması gerektiği açık görünüyor bana...”

“Peki, ama neden her seferinde yirmi yıl?” diye sordu Diotallevi.

“Bu öç şövalyelerinin, her yüz yirmi yılda bir, bir görevi yerine getirmeleri gerekiyor. Bir çeşit bayrak yarışı söz konusu. 1344 gecesinden sonra altı şövalyenin yola çıktıkları, her birinin planda öngörülen altı yerden birine gittiği açık. Ama ilk mührün koruyucusu kuşkusuz yüz yirmi yıl hayatta kalamaz. Her mührün koruyucusunun yirmi yıl görevde kalacağı, sonra komutayı bir ardıla devredeceği anlaşılıyor. Yirmi yıl akla yakın bir süre, her mühür için altı koruyucu, her biri için yirmi yıllık bir süre, böylece yüz yirminci yılda mührün koruyucusunun, diyelim bir buyruğu okuyabilmesini, sonra da onu ikinci mührün ilk koruyucusuna iletmesini güvence altına alıyorlar. Mesajda, çoğul kullanılmasının nedeni bu; birinciler şuraya, ikinciler oraya gitsinler... Her yer altı şövalye tarafından, yüz yirmi yıllık bir zaman diliminde, deyim yerindeyse, denetlenmiş oluyor. Hesaplayın, birinci yerden altıncı yere dek, beş kez el değiştiriliyor; bu da altı yüz yıl eder. 1344’e altı yüz eklersem 1944 eder. Son satır da bunu doğruluyor. Gün gibi açık.”

“Yani?”

“Son dizede şöyle deniyor: ‘Büyük Fahişe’nin yortusundan önce üç kez altı. Burada da sayısal bir oyun var; çünkü, 1944 sayısı kendi içinde toplandığında 18 eder. On sekiz, üç kere altıdır. Bu yeni hayranlık verici sayısal rastlantı, Tapınakçılar’ın aklına bir başka ince bilmece getiriyor. 1944, planın tamamlanacağı yıldır. Ne bakımdan? Kuşkusuz iki bin yılı bakımından! Tapınakçılar, iki bin yılının, onların

Kudüs'ünün başlangıcını belirleyeceğini düşünüyorlar: bir yeryüzü Kudüs'ü. Anti-Kudüs. Sapkın olarak koğuşturulmamışlar mıydı? Kiliseye duydukları nefret yüzünden, kendilerini Deccal'la özdeşleştiriyorlar. Biliyorsunuz, gizlici gelenekte 666, Şeytan'ın sayısıdır. Altı yüz altmış altı yılı, Tapınakçılar'ın öcünün alınacağı yıldır; Anti-Kudüs ise, Yeni-Babil'dir. Bu nedenle de, 1944, Büyük Fahişe'nin, Vahiy'de sözü edilen Büyük Babil Orospusu'nun yengi kazanacağı yıl! 666'ya yapılan gönderme, bir kışkırtma, silahlı adamların bir meydan okuyuşudur. Bugün denebileceği gibi, dışlananların yücelmesidir. Güzel bir öykü, değil mi?"

Gözleri nemli, dudakları, bıyıkları nemli, bize baktı; bir yandan da elleriyle dosyasını okşuyordu.

"Pekâlâ," dedi Belbo. "Bir planın zamanlaması özetleniyor burada. Ama hangi plan?"

"Çok soru soruyorsunuz. Bunu bilseydim, bir olta atma gereğini duymazdım. Ama bildiğim bir şey var. Bu geçen zaman içinde bir olay oldu, plan gerçekleştirilemedi; yoksa, izin verirseniz söyleyeyim, bunu bilirdik. Nedenini de anlayabiliyorum: 1kolay bir yıl değildi; Tapınakçılar her türlü iletişimi güçleştirecek bir dünya savaşının çıkacağını bilemezlerdi o zaman."

"Araya girdiğim için özür dilerim," dedi Diotallevi, "doğru anlıyorsam, ilk mühür açıldıktan sonra bu mühür bekçileri sülalesi sona ermiyor. Tarikatın tüm temsilcilerinin huzurunda son mührün açılışına dek sürüyor. Demek oluyor ki, her yüzyılda, daha doğrusu, her yüz yirmi yılda, belirlenen yerlerin her birinde altı, yani toplam otuz altı mühür koruyucusunun bulunması gerekiyor."

"Tastamam," dedi Ardenti.

"Altı yerin her birinde otuz altı şövalye, toplam 216 eder. Bu sayının kendi içinde toplamı 9'due. 6 yüzyıl olduğuna göre, 216'yı 6'yla çarpalım: 1296 ederiz. Bunun kendi içindeki toplamı 18 eder; yani üç kere altı, ya da 666. "Diotallevi, belki de evrensel tarihi aritmetik dökümünü yapmayı sürdürecekti, Belbo bir bakışta onu durdurmasaydı; çocukları pot kırdığı zaman annelerin yaptıkları gibi.

Ama Albay, Diotallevi'nin aydınlanmış biri olduğunu anlamaya başlıyordu.

“Harika bir açıklama bu profesör! Biliyorsunuz dokuz, Kudüs'te Tapınak'ın çekirdeğini kuran ilk şövalyelerin sayısıdır!”

“Tetragarammaton'un belirttiği gibi, Tanrı'nın yüce adı” dedi Diotallevi “yetmiş iki harften oluşur, yedi artı 2 de dokuz eder. Ama izin verirseniz, bir şey daha söyleyeceğim. Kabala'nın benimsediği (ya da esinlendiği!) Pitagoras geleneğine göre, birden yediye kadar tek sayıların toplamı on altı, ikiden sekize kadar çift sayıların toplamı da yirmi eder. Yirmi artı on yedi ise otuz altı eder.”

“Aman Tanrım, profesör,” Albay titriyordu, “biliyordum, biliyordum. Beni yüreklendirdiniz. Gerçeğe daha yakınım şimdi.”

O zaman anlamamıştım, Diotallevi aritmetiği mi dine dönüştürmüştü, dini mi aritmetiğe? Belki ikisi de aynı şeydi; yüce bir gök katına erişmenin tadını çıkaran bir tanrıtanımaz vardı karşımda. Bir rulet tutkunu da olabilirdi (daha iyi olurdu bu), oysa inançsız bir haham sanıyordu kendini.

Ne olduğunu şimdi tam olarak anımsayamıyorum, ama Belbo, Piemonteli sağduyusuyla söze karışıp büyüyü bozdu. Albayın yorumlaması gereken üç dize daha kalmıştı, hepimiz merak ediyorduk. Saat akşamın altısı olmuştu bile. Altı, diye düşündüm, yani on sekiz.

“Pekâlâ” dedi Belbo. “Yüzyılda bir otuz altı şövalye adım adım Taş'ı ortaya çıkarmaya yaklaşıyorlar. Ama nedir bu Taş?”

“Hadi canım! Anlamayacak ne var? Graal söz konusu elbette.”

20

Ortaçağ Graal kahramanını, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun başının 'Dünya Kralı'nın bir imgesine, bir görünümüne dönüşmesini bekliyordu… Görünmez İmparator, aynı zamanda görünür İmparator olacak, Ortaçağ aynı zamanda Merkezçağ anlamını da taşıyacaktı… Görünmez, içine girilmez merkez, yeniden uyanması gereke hükümdar, hem öç alan, hem yeniden kuran kahraman. Bunlar, az çok romantik bir ölü geçmişin düşleri değil, bugün haklı olarak kendilerine canlı diyebilenlerin gerçeğidir yalnızca.

(Julius Evola, Il mistero del Graal, Roma, Edizioni Mediterranee, 1983, 23. Böl. Ve Sonsöz)

"İşin içine Graal da mı giriyor, diyorsunuz?" diye sordu Belbo.

"Kuşkusuz. Hem bunu yalnız ben söylemiyorum. Graal söylencesinin ne olduğunu uzun uzun anlatmama gerek yok, sanırım; sizler kültürlü insanlarsınız. Yuvarlak Masa Şövalyeleri, İsa'nın kanını taşıyan, Giuseppe d'Arimatea tarafından Fransaya getirilen (kimilerine göre, İsa'nın kanını taşıyan) kupa. Kimilerine göre de, gizemli güçler içeren bir taş olan bu mucize nesnenin gizemsel aranışı. Çoğu kez Graal göz kamaştırıcı bir ışık gibi görünür… Bir güç, sınırsız bir dirim kaynağının simgesidir. Besler, yaraları iyileştirir, kör eder, yıldırım gibi çarpar… Bir lazer ışını mı? Kimileri, simyacıların Felsefe Taşı gibi düşünmüşlerdi onu, ama böyle de olsa, Felsefe Taşı, kozmik bir dirimin simgesinden başka neydi ki? Bu konuda yazılanların sonu yok, ama tartışılmaz bazı belirtiler kolayca ayırdedilebilir. Wolfram von Eschenbach'ın Parzival'ini okursanız, Graal'in bir Tapınakçı kalesinde güvence altına alındığını görürsünüz! Eschenbach bir erginleşmiş miydi? Gizlemesi gereken bir şeyi açığa vuran düşüncesiz biri miydi? Dahası var. Tapınakçılar'ca korunun bu Graal, gökten düşmüş bir taş olarak betimlenmektedir: lapis exillis. Gökten düşmüş bir taş mı ('ex coelis'), yoksa sürgünden gelen bir taş anlamına mı geldiği bilinmiyor. Ne olursa olsun, uzaklardan gelen bir taş. Kimileri, onun bir göktaşı olabileceğini bile öne sürdüler. Bizim açımızdan, bir Taş

olduğu kesin. Graal, her ne olursa olsun, Tapınakçılar için amacı, ya da planın sonunu simgeler.”

“Özür dilerim,” dedim, “belgeden çıkan anlama göre, şövalyeler altınca buluşmada bir taşın yanında ya da üstünde bulunacaklar, bir taş bulmayacaklar.”

“İnce bir çift-anlamlılık daha, bir başka aydınlatıcı gizemsel andırış! Kuşkusuz buluşma bir taşın üstünde olacak; nerede olduğunu az sonra göreceğiz, ama o taşın üstünde planın iletilmesiyle altı mührün açılması tamamlandığında, Şövalyeler Taş’ı nerede bulacaklarına öğrenecekler! Yeni Ahit’teki sözcük oyunu gibi. Sen Petrus’sun; bu taşın üstündesin... taşın üstünde Taş’ı bulacaksınız.”

“Bütün bunlar çok açık,” dedi Belbo, “devam edin, lütfen. Casaubon, durmadan söz kesmeyin. Sonunu merak ediyoruz.”

“İşte, böyle,” dedi Albay. “Graal’e açıkça gönderme yapılması, hazinenin uçsuz bucaksız, belki de başka gezegenlerden düşmüş radyoaktif bir madde deposu olduğunu düşündürdü bana, uzun uzun. Kral Amfortas söylencesindeki gizemli yarayı düşünün, örneğin... Gereğinden fazla ışına maruz kalmış bir röntgen uzmanı gibi... Gerçekten de ona dokunulmaması gerekir. Niçin? Tapınakçılar’ın Ölü Deniz’in kıyılarına vardıklarında duydukları heyecanı düşünün. Bilirsiniz, o ağır, ziftti suların üstünde mantar gibi yüzer insan. Üstelik ondurucu özelliği de var... Filistin’de, bir radyum ya da uranyum yatağı bulmuş olabilirler; hemen işletecek durumda olmadıkları bir maden yatağı. Graal ile Tapınakçılar ve Katarlar arasındaki ilişkiler, yiğit bir Alman subayı tarafından bilimsel olarak incelenmiştir. Yaşamını, Graal’in Avrupalı ve Arî niteliği üstünde titizlikle derin derin düşünmeye adamış bir SS Obersturmbann-führer’inden, Otto Rahn’dan söz ediyorum -1939’da yaşamını nasıl, niçin yitirdiği üstünde durmuyorum- ama bazılarının öne sürdüklerine göre... neyse. İngolf’ün başına geleni unutabilir miyim?.. Argonotlar’in Altın Postu ile Graal arasındaki bağları gösteriyor bize... Kısacası, söylencedeki gizemsel Graal’le Felsefe Taşı (lapis!) ve Hitler’e bağlı olanların, savaşın eşiğinden son soluklarına dek ulaşmaya çalıştıkları o sınırsız güç kaynağı arasında bir bağ olduğu kesin.

Söylencenin bir değişkesine göre, Argonotlar, Işık Ağacı'nın bulunduğu Dünya Dağı'nın üstünde süzülen bir kupa (dikkat edin, kupa diyorum) görüyorlar. Argonotlar Altın Post'u buluyorlar. Gemileri, büyüyle, kuzey yarım küresinde Samanyolu'na getiriliyor; orada Haç, Üçgen ve Sunak'la birlikte sonsuz Tanrı'nın ışıklı niteliğini açığa vuruyor. Üçgen, kutsal Üçleme'yi, haç, kutsal sevgi Özveri'sini simgeliyor; sunak da, Diriliş Kupası'nın üstünde durduğu, Son Yemek Masası'dır. Bütün bu simgelerin Keltik ve Arî kökenleri açık."

Albay, Obersturmunddrang mıdır, ne Allanın belasıysa, onu yüce özveriye itmiş olan yiğitçe coşkuya kapılmış görünüyordu. Onu gerçeğe döndürmek gerekiyordu.

"Sonuç?" diye sordum.

"Kendi gözlerinizle görmüyor musunuz, Bay Casaubon? Graal'den Şeytan Taşı gibi söz edildi; bu da Bafomet'in imgesine yaklaştırıyor onu. Graal, bir dirim kaynağıdır. Tapınakçılar, dirimsel bir gizin bekçileriydiler; planlarını da buna göre tasarladılar. Bilinmeyen merkezler nerede kurulmuş olmalıdır? İşte, burada, beyler." Albay, suçortagı gibi, birlikte bir düzen kuruyormuşuz gibi baktı bize, "Elimde bir ipucu vardı, yanlış ama yararlı bir ipucu. Bir gize kulak misafiri olması gereken bir yazar, Charles-Louis Cadet-Gassicourt (rastlantıya dikkat ediniz; yapıtı Ingolf'un küçük kitaplığında duruyordu), 17.97'de bir kitap yazıyor: Le tombeau de Jacques Molay on le secret des conspirateurs â ceux qui veulent tout savoir. Molay'ın, ölmeden önce dört gizli loca kurduğunu öne sürüyor: Paris'te, İskoçya'da, Stockholm'de, bir de Napoli'de. Bu dört loca bütün hükümdarları ortadan kaldıracak, Papa'nın erkini yok edecekti. Gassicourt garip bir adamdı, doğru, ama Tapınakçılar'ın gizli merkezlerini nerede kurabileceklerini saptamak için onun düşüncesinden yola çıktım. Yol gösterici bir fikrim olmasaydı, mesajın bilmecelerini anlayamazdım, doğal bu. Ama böyle bir fikrim vardı. Sayısız kanıtlara dayanarak, Tapınakçı ruhunun Keltik, Druidik kökenli olduğuna inanıyordum; geleneğin gerçek uzak-kuzey uygarlığının beşiği olan Avalon Adası'yla özdeşleştirdiği Arîlik ruhu olduğuna. Çeşitli yazarların, Avalon'u, Hesperides bahçesiyle, Ultima Thule'yle ya da Altın Post'un bulunduğu Colchis'le

özdeşleştirdiklerini bilirsiniz. Altın Post'un, tarihin en büyük şövalye tarikatı olması bir rastlantı değildir. Bu da, mesajdaki 'kale' sözcüğünün gerçekte ne anlama geldiğini açıkça gösteriyor. Tapınakçılar'ın Graal'i sakladıkları uzak-kuzeydeki kale; olasılıkla, söylencedeki Monsalvato Kalesi."

Sözlerine ara verdi. Ağzının içine baktırmak istiyordu bizi. Biz de bakıyorduk.

"Gelelim ikinci buyruğa; mührün bekçileri, ekmek yiyen kişinin ya da kişilerin bulunduğu yere gideceklerdir. Apaçık bu: Graal, içinde İsa'nın kanı bulunan kupadır; ekmek de İsa'nın eti, ekmeğin yendiği yer, Kudüs'te, Son Yemek'in yendiği yerdir. Tapınakçılar'ın, Kudüs'ün Müslümanlarca yeniden ele geçirilmesinden sonra da, orada gizli bir üs bulundurmayı sürdürmemiş olabilecekleri düşünülemez. Açıkça söylemek gerekirse, Arî söylencesinden böylesine derinden etkilenmiş bir planda, bu Yahudi öğenin varlığı tedirgin ediyordu beni. Sonra, bir kez daha düşündüm; Yahudi dininden gelmiş saymayı sürdüren biziz; çünkü Roma Kilisesi böyle söylüyor. Tapınakçılar, isa'nın bir Kelt söylemi olduğunu iyi biliyorlardı. İncil'de tüm anlatılanlar Hermetik bir alegoridir; toprağın altında çürüdükten sonra yeniden diriliş vb. İsa, simyacıların İksir'inden başka bir şey değildir. Öte yandan, üçlemenin bir Ari kavramı olduğunu herkes bilir. Ermiş Bernard gibi bir Druid tarafından yazdırılan Tapınakçı Yasasında, üç sayısının ağır basmasının nedeni budur."

Albay bir yudum su içti. Sesi kısılmıştı. "Şimdi de üçüncü aşamaya gelelim, Sığınak'a. Tibet'tir burası."

"Neden Tibet?"

"Çünkü, her şeyden önce, von Eschenbach, Tapınakçılar'in Avrupa'dan ayrıldıklarını, Graal'i Hindistan'a götürdüklerini anlatıyor. Arı soyunun beşiğine. Sığınak Agarttha'dadır. Agarttha'dan söz edildiğini işitmişsinizdir; dünyanın kralının oturduğu yer, Dünya'nın Efendilerinin, insanlık tarihinin olaylarına egemen oldukları, onları yönettikleri yeraltı kenti. Tapınakçılar gizli merkezlerinden birini orada, tinselliklerinin kaynağında kurmuşlardı. Agarttha Krallığı ile Sinarchia arasındaki bağları biliyorsunuzdur..."

“Doğrusu hayır...”

“Bilmemeniz daha iyi; öldürücü gizler vardır. Ama biz konumuzdan ayrılmayalım.

Agarttha’nın, altı bin yıl önce, hâlâ içinde yaşamakta olduğumuz Kali-Yuga çağının başında kurulmuş olduğunu herkes bilir. Şövalye tarikatlarının görevi, bu gizli merkezle ilişkiyi, Doğu bilgeliği ile Batı bilgeliği arasındaki etkin bağı sürdürmek olmuştur her zaman. Dördüncü buluşmanın nerede olması gerektiği, bundan açıkça anlaşılıyor. Druidler için kutsal olan bir başka yerde, Bâkire’nin kentinde, yani Chartres Katedrali’nde. Chartres, Provins’e oranla, Ile-de-France’ın başlıca nehrinin, Sen’in, öte yakasındadır.”

Konuşmacımızı izleyemiyorduk artık; “Ama Chartres’ın, Keltlerle, Druidler’le ne ilgisi var?”

“Bakire fikrinin nereden geldiğini sanıyorsunuz? Avrupa’da görülen ilk bakireler, Keltler’in kara bakireleridir. Ermiş Bernard gençliğinde Saint Voirles Kilisesinde, bir kara bakirenin önünde diz çökmüş, o da göğsünden, Tapınakçılar’ın gelecekteki kurucusunun ağzına üç damla süt akıtmış. Graal romansları buradan kaynaklanır: Haçlılara bir çeşit paravana oluşturmak için. Haçlılar da, Graal’i bulmak için bir paravanaydı. Benediktenler Druidler’in kalıtçılarıdır; bunu herkes bilir.”

“Peki, bu kara bakireler nerede şimdi?”

“Kuzey geleneğini bozmak, Nasıra’lı Meryem söylencesini icat ederek Kelt dinini Akdeniz dinine dönüştürmek isteyenlerce ortadan kaldırıldılar.

Ya da kılık değiştirilip çarpıtıldılar; bugün hâlâ bağnaz yığınlara sunulan birçok başka kara madonnalar gibi. Ama insan, Büyük Rılcanelli’nin yaptığı gibi, katedrallerdeki imgeleri dikkatle inceleyecek olursa, bu öykünün açık seçik dile getirildiğini görür. Kelt bakirelerini Tapınakçı kökenli simyasal geleneğe bağlayan bağ da açık seçik dile getirilmiştir. Bu gelenek, kara bakireyi, Felsefe Taşını arayanların üstünde çalıştıkları ilk maddenin simgesine dönüştürecektir. Felsefe Taşı ise, daha önce görüldüğü gibi,

Graal'den başka bir şey değildir. Şimdi, bir başka büyük Druid erginlenmişi Muhammed'e, Mekke'deki Kara Taş'ı neyin esinlediğini düşününüz. Chartres'da, ilk putatapar yontusunun yeraltında hâlâ durduğu yere açılan mahzeni birisi duvarlarla çevirmiş, ama dikkatlice bakarsanız, bir kara bakireyi, bir Odinist tarafından yapılmış Notre-Dame-du-Pillier'yi seçebilirsiniz. Yontunun sağ elinde büyülü takvim, bir zamanlar -ne yazık ki, bir zamanlar diyorum, çünkü bu yontular kilise dogmalarına bağlı tutucu papazların vandalizminden kurtulamamışlardır- Odinizmin kutsal hayvanları olan köpek, kartal, aslan, beyaz ayı ve kurt-adamı betimleyen takvim. Öte yandan, Chartres'da, elinde Graal kadehi tutan bir kadın yontusunun bulunduğu, Gotik içrekliği inceleyenlerin hiçbirinin gözünden kaçmamıştır. Ah, beyler, Chartres Katedralini turist rehberlerinin -Katolik, Apostolik, Romalı- gözüyle değil, görmeyi bilen gözlerle, demek istediğim, Gelenek'in gözleriyle görebilseydik, Avalon'daki Erik kayasının anlattığı öyküyü anlayabilirdik..."

"Bu bizi Popelikanlar'a getiriyor, Kimdir bunlar?"

"Bunlar Katarlar'dır. Popelikan ya da Popelikant, sapkınlara verilen adlardan biriydi. Provence Katarları yok edildiler; Montsegur'un yıkıntıları arasında bir toplantı yapıldığını düşünecek kadar bön değilim, ama mezhep ölmedi. Dünyada geniş bir gizli Katarlık bölgesi var; Dante, Stilnovistler, Fedeli d'Amore mezhebi bile buradan kaynaklanmıştır. Bu nedenle, beşinci toplantının yeri, Kuzey italya'da, ya da Güney Fransa'da bir yerde olmalı."

"Peki, ya son toplantı?"

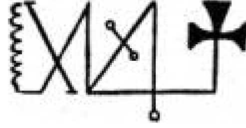
"Keltler'in en eski, en kutsal, en dayanıklı taşı, güneş-tanrının yeri, Provins Tapınakçıları'nın yeniden birleşmiş ardıllarının planlarının sonuna varıp, altı mühürle mühürlenip saklanmış gizlerle yüz yüze gelebilecekleri; en sonunda, Kutsal Graal'e sahip olmanın kendilerine sağladığı uçsuz bucaksız gücü nasıl kullanacaklarını öğrenebilecekleri en ayrıcalıklı gözlem yeri neresidir? Elbette, İngiltere'de, Stonehenge'in büyülü çemberi! Başka neresi olabilir?"

"O basta la,"[74] dedi Belbo. Bu deyimin dile getirdiği incelikli şaşkınlığı ancak bir Piemonte'li anlayabilir. Başka bir dilde ya da

lehçedeki karşılıklarının hiçbiri (dis done ya da are you kidding, demeyin bana sakın) bu deyimi kullananın yüksekten bakan aldırmazlığını, karşısındakini beceriksiz bir Tanrı'nın yarattığına şaşmaz inancını böylesine kesin bir biçimde dile getiremez.

Ama Albay, Piemonte'li değildi; bu yüzden de, Belbo'nun tepkisinden ötürü pohpohlanmış görünüyordu.

"Gerçekten de. Plan'ın, ordonasyonun, hayran olunacak bir yalınlığı, bir tutarlılığı var. Dikkat buyurunuz, bir Asya, bir de Avrupa haritası alıp planın gelişim çizgisini izleyiniz; kuzeyden başlayarak Kudüs'e, Kale'nin bulunduğu yere, Kudüs'ten Agarttha' ya, Agarttha'dan Chartres'a, Chartres'dan Akdeniz kıyılarına, oradan da Stonehenge'e dek, az çok şöyle bir run harfi çizmiş olursunuz."

"Yani?" diye sordu Belbo.

"Yani, Tapınak içrekliğinin belli başlı bazı merkezlerini tasarımsal olarak birleştiren run harfinin aynıdır bu: Amiens, Troyes -Foret d'Orient'ın kıyısında, Ermiş Bernard'ın hüküm sürdüğü yer- Reims, Chartres, Rennes-le-Château ve Mont Saint-Michel, en eski Druid tapınımının yeri. Bu biçim aynı zamanda Başak burcunu anımsatır!"

"Gökbilime merakım vardır," dedi Diotallevi, çekingen çekingen, "Bildiğim kadarıyla, Başak burcunun biçimi başkadır. Hem, bir yıldızın bir burcun içinde mi, dışında mı olduğuna karar vermek güçtür. Başak burcuna bir kez daha bakın, Spica'yı, Provençal kıyısına denk düşecek biçimde, en uç nokta olarak belirleyin, yalnızca beş yıldızı alın; çizgiler arasında şaşırtıcı bir benzerlik bulursunuz."

"Bütün iş, hangi yıldızları dışarıda bırakacağınıza karar vermek," dedi Belbo.

'"Tastamam," diye doğruladı Albay.

"Bakın," dedi Belbo, "buluşmaların düzenli olarak gerçekleştiğini, şövalyelerin çoktan işe koyuldukları olasılığını nasıl gözardı

edebilirsiniz?”

“Çünkü, buna ilişkin hiçbir belirti yok elimde. Hem, izin verirseniz ekleyeyim, ‘yazık ki yok.’ Plan kesintiye uğramış, belki de onu sonuçlandırması gereken kişiler artık dünyada değildirler; otuz altı kişilik gruplar, dünya çapında bir yıkım sırasında dağılmışlardır. Ama doğru bilgiye sahip bir grup yürekli insan, olayın ipucunu yeniden yakalamış olabilir. Bu ipucu her neyse, hâlâ duruyor. Ben de, bu insanları arıyorum. Kitabı bunun için yayımlamak istiyorum; tepki uyandırmak için. Bir yandan da, geleneksel bilginin dolambaçlarında bana yardım edebilecek insanlarla bağ kurmaya çalışıyorum. Bugün, bu konudaki uzmanların en iyisiyle buluşmaya çalıştım. Ama, ne yazık, aydınlanmış biri olmasına karşın, hiçbir şey söyleyemedi bana; bununla birlikte, anlattıklarımla çok ilgilendi, kitabıma bir önsöz yazacağına söz verdi...”

“Özür dilerim,” diye sordu Belbo, “ama gizinizi o beye açmakla sakınımsız davranmadınız mı? Bize Ingolf’un yanılgısından söz eden sizsiniz...”

“Rica ederim,” diye yanıtladı Albay, “Ingolf öngörüden yoksun biriydi. Ben her türlü kuşkunun ötesinde bir bilginle ilişki kurdum. Alelacele varsayımlara kalkışmayacak bir kimseyle. Öyle ki, bugün, tüm çelişik noktalar açıklığa kavuşuncaya dek, yapıtımı bir yayıncıya vermeden biraz beklememi istedi benden... Ona karşı çıkmak istemedim; bu yüzden buraya geleceğimi söylemedim ona, ama çabalarımın bu aşamasına ulaşınca, haklı olarak sabırsızlandığımı anlayacaksınız. O bey... hadi canım, sakınımlılığın canı cehenneme, övüngen biri olduğumu düşünmenizi istemem. Rakoski’den söz ediyorum...”

Sözlerine ara verdi, tepkimizi bekledi.

“Kim?” diye düş kırıklığına uğrattı onu Belbo.

“Nasıl olur, Rakoski’yi tanımıyor musunuz? Geleneksel araştırmalar konusunda bir yetke. Cahiers du Mystere’in eski genel yayın müdürü!”

“Ha,” dedi Belbo, “Evet, evet, sanırım anımsıyorum, Rakoski, elbette...”

“O beyin görüşlerini almadan kitabıma son biçimini vermeyeceğim, ama vakit kaybetmek istemiyorum, bu arada yayınevinizle bir anlaşmaya varabilirsem... Söylediğim gibi, tepki uyandırmak, bilgi toplamak için acele ediyorum... Kuşkusuz, bilen biri var, ama konuşmak istemiyor... Beyler, ‘dolaylarında, Hitler, savaşı yitirdiğinin bilincine varmasına karşın, durumu tersine çevirmesini sağlayacak gizli bir silahtan söz etmeye başladı; Deliydi o, diyorlar. Peki, ya deli değilse? Anlatabiliyor muyum?” Alnı ter damlacıklarıyla kaplanmış, bıyıkları kedi bıyığı gibi diken diken olmuştu. “Ne olursa olsun,” dedi, “ben oltamı atıyorum. Bakalım yutan olur mu?”

O zamanlar Belbo’yu bildiğim, tanıdığımca, onun, o gün Albayı birkaç nazik tümceyle dışarı çıkarmasını bekliyordum. Ama bunu yapmadı. “Bakın Albay,” dedi, “ister bizimle, ister bir başkasıyla sözleşme yapın, son derece ilginç bir şey bu. Bir on dakikacık daha bekleyebilirsiniz, değil mi?” Sonra, bana döndü: “Geç oldu, Casaubon, sizi fazla alakoydum. Yarın görüşürüz, olur mu?”

Çıkmamı istiyordu Belbo. Diotallevi koluma girdi, benimle geleceğini söyledi. Vedalaştık. Albay hararetle Diotallevi’nin elini sıktı, bana da, soğuk bir gülümseyişle, başıyla bir selam verdi.

Merdivenden inerken, Diotallevi, “Belbo’nun niçin dışarı çıkmanızı istediğini soruyorsunuzdur, kendi kendinize,” dedi. “Bunu nezaketsizlik saymayın, yayınla ilgili bir öneride bulunması gerekiyordu ona; nazik bir konu bu. Bay Garamond’un buyruğu. Orada bulunmamız tedirginlik yaratabilirdi.”

Daha sonra anladığıma göre, Belbo, Albayı, Manuzio’nun pençesine düşürmek istiyordu.

Diotallevi’yi Pilade’ye sürükledim; ben bir Campari içtim, o da bir rabarbaro içti. Bu içkiden, rahipsi, arkaik, neredeyse bir Tapınakçı tadı aldığını söyledi.

Albay hakkında ne düşündüğünü sordum.

“Yayınevlerinde her türlü yavanlıklara rastlanır,” diye yanıtladı, “ama bu türlü yavanlıkların içinde bazen En Yüce’nin bilgelik kıvılcımlarına da rastlanır, bu yüzden bilge kişi, yavanlıklara alçakgönüllülükle bakar.” Sonra özür diledi, gitmesi gerektiğini söyledi. “Bu akşam beni bir şölen bekliyor,” dedi.

“Bir parti mi?” diye sordum.

Hafife aldığım için canı sıkılmış gibiydi. “Zohar” diye vurguladı, “Lek Leka. Hâlâ tümüyle anlaşılamamış bölümler.”

21

Graal... öylesine ağırdır ki, günahın pençesine düşmüş yaratıklar yerinden kaldıramazlar onu.

(Wolfram von Eschenbach, Parzival, IX, 477)

Albay hoşuma gitmemişti, ama ilgilendirmişti beni. İnsan bir yeşil kertenkeleyi de, büyülenmişçesine uzun uzun inceleyebilir. Tümümüzü yıkıma sürükleyecek zehirin ilk damlalarının tadına varıyordum.

Ertesi gün öğleden sonra Belbo'yu görmeye gittim; ziyaretçimizden söz ettik biraz. Belbo, onun kendisine bir mitoman gibi göründüğünü söyledi. “Şu Rakoski'yi ya da Rostropoviç'i, sanki Kant'mış gibi nasıl alıntıladığını gördünüz mü?”

“Ama bunlar eski masallar,” dedim. “Ingolf bunlara inanan bir deliydi; Albay da Ingolf'e inanan bir deli.”

“Belki dün buna inanıyordu, bugün de başka bir şeye inanıyor. Dün buradan ayrılmadan, bu sabah için bir... bir başka yayıncıyla bir görüşme ayarladım ona; giderleri yazarın kendisi tarafından karşılanan kitaplar yayınlayan, önüne geleni basan bir yayıneviyle. İstekli görünüyordu, ama az önce oraya gitmediğini öğrendim. Düşünebiliyor musunuz, mesajın fotokopisini de bırakmış burada, bakın. Tapınakçılar'ın gizini, hiç önemi yokmuş gibi, ortalıkta bırakıyor. Bunlar böyle insanlar.”

Tam o sırada telefon çaldı. Belbo açtı: “Evet? Ben Belbo, evet, Garamond Yayınevi. Günaydın, buyurun... Evet, dün öğleden sonra geldi, bir kitap önerdi. Özür dilerim, bu özel bir konu, lütfen söyler misiniz...”

Birkaç saniye dinledi, sonra yüzü kireç gibi bana baktı: “Albayı öldürmüşler mi, ne?” Sonra telefona döndü: “Özür dilerim, Casaubon'la konuşuyordum, meslekdaşlarımdan biri. Dünkü konuşmada o da bulunmuştu da... Ne diyordum, Albay Ardenti bizimle bir tasarısı hakkında konuşmaya geldi; bana uydurma bir

öykü gibi göründü. Sözümona bir Tapınakçı hazinesi hakkında. Bunlar ortaçağ şövalyeleriydi...”

Özel olarak konuşmak istiyormuş gibi, eliyle mikrofonu kapattı; benim baktığımı görünce elini çekti, belli belirsiz duraksayarak konuştu. “Hayır, Komiser De Angelis, o bey yazmayı düşündüğü bir kitaptan söz etti, ama belirsiz sözcüklerle... Nasıl? İkimiz de mi? Şimdi mi? Peki, adresi verin.”

Telefonu kapattı. Parmaklarıyla yazı masasının üstünde trompet çalarak, birkaç saniye sustu. “Özür dilerim, Casaubon, istemeden sizi de işin içine soktum. Hazırlıksız yakalandım; bir komiserdi arayan, De Angelis diye biri. Anlaşıldığına göre, Albay bir otel dairesinde kalıyormuş. Birisi dün gece onu ölü bulduğunu öne sürüyormuş...”

“Öne mi sürüyormuş? Peki, bu komiser bunun doğru olup olmadığını bilmiyor mu?”

“Garip görünüyor, ama komiser bilmiyor. Anlaşılan bir not defterinde benim adımı, dünkü buluşmanın kaydedildiğini görmüşler. Sanırım, biricik ipucu biziz. Ne diyebilirim ki? Hadi gidelim.”

Bir taksi çağırdık. Yolda Belbo kolumu tuttu. “İnşallah bir rastlantıdır, Casaubon. Belki de kafamda bir çarpıklık var, ama bizde bir söz vardır, ‘Ne yaparsan yap, kimsenin adını verme...’ Küçükken, yerel lehçeyle, İsa’nın doğusuyla ilgili bir temsil seyretmeye gitmiştim, dinsel bir fars. Beytlehem’de mi, yoksa Po Ovasında mı yaşadıkları anlaşılmayan çobanlar vardı... Magi[75] gelip, çobana, efendinin adı nedir diye soruyor, o da Gelindo, diye yanıtlıyor. Gelindo bunu öğrenince bir güzel sopa çekiyor çobana; çünkü diyor, kim olursa olsun, ad açıklanmaz... Ne olursa olsun, siz de uygun görürseniz, Albay bize Ingolf’dan, Provins mesajından hiç söz etmedi.”

“Ingolf’un akıbetine uğramak istemeyiz,” dedim, gülümsemeye çalışarak.

“Dediğim gibi, saçmalık bu, ama bazı şeylerden uzak durmak iyidir.”

Ona katıldığımı söyledim, ama allak bullak olmuştum. Ne de olsa, gösterilere katılan bir öğrenciydim, polisle yüz yüze gelmek tedirgin

ediyordu beni. Otele geldik. Kent merkezinin dışında, pek de iyi olmayan bir oteldi. Bizi hemen, Albay Ardenti'nin dairesi dediklere yere çıkardılar. Basamaklarda polisler vardı. 27 numaraya aldılar bizi (iki artı yedi dokuz eder diye düşündüm): yatak odası, küçük bir masanın bulunduğu bir giriş, bir mini-mutfak, duşlu, küçük bir banyo. Perde yoktu, aralık kapıdan içeride bide olup olmadığı görünmüyordu, ama bu tür bir otelde, müşterilerin aradıkları ilk ve biricik konfordu belki de bide. İç kapayıcı eşyalar; pek fazla kişisel eşya yoktu, ama olanlar da darmadağınıktı. Biri dolapları, valizleri altüst etmişti. Belki de polis. Sivillerle birlikte on kadar polis saydım.

Oldukça genç, uzunca saçlı biri karşıladı bizi. "Ben De Angelis. Doktor Belbo'sunuz, değil mi? Doktor Casaubon?"

"Henüz doktor değilim. Doktora tezimi hazırlıyorum."

"Çalışın, çalışın. Tezinizi yapmazsanız polislik sınavlarına giremezsiniz sonra; neler kaybedersiniz bilseniz." Kuru bir sesle söylemişti bunları. "Özür dilerim, hemen ilk hazırlıkları yapalım. Bakın, bu, bu odada kalan kişinin pasaportu. Albay Ardenti adına çıkarılmış. Onu tanıdınız mı?"

"Evet, bu Ardenti," dedi Belbo, "ama olup bitenler konusunda aydınlatır mısınız beni? Telefonda, ölüp ölmediğini anlayamadım..."

"Keşke bunu siz söyleyebilseniz bana," dedi De Angelis, yüzünü buruşturarak. "Ama, bir şeyler daha bilmeye hakkınız var, sanırım. Bakın, Bay Ardenti ya da Albay, her kimse, dört gün önce bu otele inmiş, farkına varmışsınızdır, Grand Otel değil burası. Kapıcı saat on birde gidip yatar, çünkü müşterilerde dış kapının anahtarı vardır. Sabahları odaları düzeltmeye gelen birkaç oda hizmetçisi, eşya taşıyan, müşteriler zile bastığı zaman onlara içecek bir şey götüren bir de yaşlı alkolik. Hem alkolik, hem de, hiç kuşkum yok, damar sertliği var: ağzından bir söz alıncaya kadar akla karayı seçtik. Kapıcı, onda hayalet tutkusu olduğunu söylüyor, hatta birkaç müşteriyi de korkutmuş. Dün akşam ona doğru, kapıcı, Ardenti'nin iki kişiyle birlikte otele dönüp odasına çıktığını görmüş. Burada bir müşterinin bir alay travestiyi odasına çıkarması sorun değildir, nerede kaldı, iki normal insanı, kapıcıya kalırsa yabancı aksanıyla

konuşsalar bile. On buçukta Ardenti yaşlı adamı çağırıp bir şişe viski, bir maden suyu, üç de bardak istiyor. Bir birbuçuğa doğru, yaşlı adam, yirmi yedi numaralı odanın zilinin çaldığını işitiyor, kesik kesik, diyor. Ama onu bu sabah bulduğumuzda haline bakılırsa, o saatte çoktan bardaklar dolusu içkiyi, -üstelik kötü cinsinden- yuvarlamış olmalı. Yaşlı adam yukarı çıkıyor, kapıyı tıklatıyor, yanıt alamıyor, maymuncukla kapıyı açıyor, her şeyi şimdiki gibi, darmadağınık buluyor: Albay yatağının üstüne, gözleri yuvalarından uğramış, boynunda demir bir tel, boylu boyunca uzanmış. Koşa koşa aşağı iniyor, kapıcıyı uyandırıyor, hiçbiri yukarı çıkmak istemiyor. Telefona sarılıyorlar, ama hat kesik görünüyor. Bu sabah güzel güzel çalışıyordu, ama dediklerine inanalım biz gene de. O zaman kapıcı, polis çağırmak için köşedeki jetonlu telefona koşuyor. O sırada yaşlı adam, sürüklene sürüklene, bir doktorun oturduğu karşı kaldırıma geçiyor. Bütün bunlar yirmi dakika içinde olup bitiyor. Geri dönüp aşağıda bekliyorlar, hepsi de korku içindeler. Bu arada doktor giyinip polis arabasıyla hemen hemen aynı anda otele geliyor. Yirmi yedi numaraya çıkıyorlar, bir de bakıyorlar ki, yatağın üstünde kimse yok.”

“Nasıl kimse yok?” diye sordu Belbo.

“Ceset yok. Doktor hemen evine dönüyor; arkadaşlarım, şu anda gördüklerinizden başka bir şey bulamıyorlar: Yaşlı adamla kapıcıyı sorguya çekiyorlar; sonuç size söylediğim gibi. Gecenin onunda Ardenti’yle yukarı çıkan iki adam neredeydiler? Kimbilir, belki de saat on birle bir arasında, kimseye görünmeden dışarı çıkmışlardır. Yaşlı adam içeri girdiğinde hala orada mıydılar? Kimbilir, belki de içeride ancak bir dakika kalmış, ne mutfağa, ne de banyoya bakmıştır. İki zavallı adam yardım istemeye gittikleri sırada dışarı çıkmış, cesedi de alıp götürmüş olabilirler mi? Olanaksız görünmüyor; çünkü avluya açılan bir dış merdiven var; oradan bir yan sokağa açılan ön kapıdan dışarı çıkmış olabilirler. Ama, en önemlisi, ortada gerçekten bir ceset var mıydı, yoksa Albay, o iki kişiyle, diyelim geceyarısı yukarı çıkmıştı da, yaşlı adam bütün bunları düşünde mi görmüştü? Kapıcının dediğine göre, yaşlı adam ilk kez hayal görmüyordu. Yıllarca önce, çırılçıplak asılmış bir kadın müşteri gördüğünü söylemişti; yarım saat sonra müşteri, bir gül gibi taptaze otele

dönmüştü. Yaşlı adamın karyolasında porno bir dergi bulunmuştu; belki de aklına, kadının odasını anahtar deliğinden gözlemek gelmişti de alacakaranlıkta kımıldayan bir perde görmüştü. Kesin olan biricik veri, odanın normal durumda olmadığı, Ardenti'nin de ortadan yok olduğu. Ama, ben çok konuştum. Şimdi sıra sizde, Doktor Belbo. Bulduğumuz biricik ipucu, şu küçük masanın yanında, yerde duran bir kâğıt parçası. Saat 14.00, Hotel Principe a Savoia. Bay Rakokski; saat 16.00, Garamond, Doktor Belbo. Sizi görmeye geldiğini doğruladınız. Olanları anlatın bana."

22

Graal Şövalyeleri artık kendilerine soru sorulmasını istemiyorlardı.

(Wolfram von Eschenbach, Parzival, xvi, 819)

Belbo kısa konuştu; daha önce telefonda söylediklerini bir kez daha yineledi, çok gerekli olanlar dışında başla ayrıntı vermeksizin. Albay bize belirsiz bir öykü anlatmış, Fransa'da bulduğu bazı belgelerde bir hazinenin ipuçlarına rastladığını söylemiş, bundan başka bir şey anlatmamıştı. Tehlikeli bir giz bildiğine inanıyor, bu gizi saklayan tek kişi olmamak için, onu ergeç kamuya açıklamak istiyordu. Kendisinden önce gizi keşfeden başkalarının gizemli bir biçimde ortadan yok olduklarına değinmişti. Belgeleri, ancak kendisiyle sözleşme yapacağımıza güvence verirsek gösterecekti, ama Belbo, onları görmeden hiçbir sözleşme konusunda güvence veremiyordu. Yeniden buluşmak üzere ayrılmışlardı. Albay Rakokski diye biriyle buluşmasından söz etmiş, onun eskiden Cahiers du Mystere'in yayın müdürü olduğunu söylemişti. Kitabına bir önsöz yazmasını isteyecekti ondan. Rakoski'nin ona, kitabın yayınlanmasını bekletmesini öğütlediği anlaşılıyordu. Albay, Garamond Yayınevi'ne geleceğini söylememişti ona. Hepsi bu kadardı.

"Güzel, güzel," dedi De Angelis. "Sizde nasıl bir izlenim bıraktı?"

"Bize acayip biri gibi göründü, nasıl söylesem, geçmişine biraz nostaljik bir biçimde değindi; yabancılar lejyonunda bulunduğu bir dönemden söz etti."

"Size gerçeği söylemiş, gerçeğin tümü değilse de. Bir anlamda, gözetim altında tutuyorduk onu, ama çok sıkı değil. Böyle birçok durumla karşı karşıyayız… Ardenti asıl adı bile değildi, ama yasal bir Fransız pasaportu taşıyordu. Birkaç yıl önce ansızın İtalya'da yeniden ortaya çıktı; bir ara 1945'de gıyaben ölüme mahkûm edilen Arcoveggi adında bir yüzbaşıyla özdeşleştirildi. Bazı insanların Dachau'ya gönderilmesi için SS'le işbirliği yapmış. Fransa'da da

gözetim altında tutuluyordu; dolandırıcılıktan yargılanmış, paçasını kıl payı kurtarmış. Geçen yıl Peschiera Borromeo'da küçük bir sanayicinin, aleyhine dava açtığı Fassotti diye biriyle aynı kişi olduğunu düşünüyoruz. Dikkat edin, yalnızca düşünüyoruz. Bu Fassotti, Dongo[76] hazinesinin hala Como Gölünün dibinde yattığına, yerini saptadığına sanayiciyi inandırmış, tek gerekli şeyin bir iki milyonla iki dalgıç, bir de motorbot olduğunu söylemiş… Paraları alınca da tüymüş. Hazinelere aşırı bir düşkünlüğü olduğunu siz de doğruladınız şimdi."

"Peki, ya şu Rakoski?" diye sordu Belbo.

"Onu da araştırdık. Principe e Savoia Otelinde, Vladimir Rakoski adında Fransız pasaportlu birinin kaydı var. Seçkin görünüşlü bir beyefendi. Buradaki kapıcının tanımına uyuyor. Alitalia'dan, bu sabah Paris'e kalkacak ilk uçağın yolcu listesinde adı olduğunu öğrendik. Interpol'ü uyardım. Annunziata, Paris'ten bir ses çıktı mı?"

"Henüz bir şey yok, efendim."

"İşte bu. Böylece, Albay Ardenti ya da adı her neyse, dört gün önce Milano'ya geliyor. İlk üç günü nasıl geçirdiğini bilmiyoruz. Anlaşıldığına göre, dün saat ikide, otelde, Rakoski'yi görüyor, size geleceğinden söz etmiyor ona - bu, bence ilginç. Akşam buraya geliyor, olasılıkla Rakoski ve başka bir adamla... Bundan sonra her şey belirsizleşiyor. Onu öldürmemiş olsalar bile, dairesini aradıkları kesin. Ne arıyorlardı? Cebinde pasaportunun bulunduğu ceketi hâlâ odada duruyor -bu arada, dışarı çıkmış olsa bile, gömlekle çıkmış olmalı- ama bunun işleri kolaylaştırdığını sanmayın, çünkü yaşlı adam, onun yatağın üstüne ceketiyle uzanmış olduğunu söylüyor, ama belki de başka bir cekettir bu. Aman yarabbi, deliler evindeyim sanki. Ne diyordum, ceketinin cebinde para bulduk, hem de yüklü bir para... Demek aradıkları başka bir şeydi. Biricik ipucunu siz verdiniz bana. Albayın elinde belgeler olduğunu söylediniz. Neye benziyordu bunlar?"

"Elinde kahverengi bir evrak çantası vardı," dedi Belbo.

"Bana kırmızı gibi geldi," dedim.

“Kahverengiydi,” diye diretti Belbo, “ama belki de yanılıyorumdur.”

“Kırmızı ya da kahverengi, her neyse,” dedi De Angelis, “burada yok. Dün gece gelen adamlar alıp götürmüş olmalılar. Demek ki, bu evrak çantasının üstünde durmalıyız. Bana kalırsa Ardenti kitap mitap yayımlamak istemiyordu. Rakoski’ye şantaj yapmak için elinde bazı veriler vardı; onun üstünde baskı yaratmak için bir yayıneviyle sözleşme yaptığını uydurmuştu. Üslubuna uygun olmalı bu. Bu noktadan yola çıkılarak başka varsayımlar yapılabilir. O iki adam Ardenti’yi tehdit edip gidiyorlar. Ardenti korkuyor, gecenin bir yarısında, koltuğunun altında evrak çantası, her şeyi ardında bırakarak kaçıyor. Belki de, kimbilir hangi nedenle, yaşlı adamı öldürüldüğüne inandırıyor. Ama bütün bunlar fazla roman gibi; üstelik odanın darmadağınıklığını da açıklamıyor. Öte yandan, iki adam onu öldürüp evrak çantasını çalmışlarsa, niçin cesedi de çalmamışlar? Anlayacağız. Özür dilerim, kimliklerinizi görebilir miyim?”

Öğrenci belgemi iki kez elinde evirip çevirdi. “Felsefe öğrencisisiniz, demek?”

“Birçok felsefe öğrencisi var,” dedim.

“Gereğinden çok. Tapınakçılar’ı inceliyormuşsunuz... Bu insanlar hakkında bilgi edinmek istersem, ne okumalıyım?”

Bilgi verici, oldukça ciddi iki kitap önerdim ona. Bu kitaplarda, Tapınakçılar’ın davası hakkında da bilgiler bulacağını, geri kalanların saçmasapan şeyler olduğunu söyledim.

“Anlıyorum, anlıyorum,” dedi, “şimdi de Tapınakçılar çıktı. Bugüne değin karşılaşmadım bu grupla.”

O sırada, Annunziata denen polis, elinde bir telgrafla geldi: “Paris’ten yanıt geldi, efendim.”

De Angelis telgrafı okudu. “Paris’te Rakoski diye birini tanımıyorlar, ama pasaportunun numarası, iki yıl önce çalınan bir pasaportun numarasını tutuyor. Tam bir açmazdayız. Bay Rakoski diye biri yok. Onun, bir zamanlar bir derginin yayın müdürü olduğunu söylüyorsunuz... Neydi adı?” Not aldı. “Araştıracağız, ama bahse girerim, böyle bir dergi de yoktur, ya da kimbilir ne zamandan beri

yayımlanmıyordun Yardımınız için teşekkür ederim. Belki sizi gene rahatsız edeceğim. Haa, son bir soru daha. Bu Ardenti siyasal bir grupla bağları olduğuna dair üstü kapalı bir şey söyledi mi size?"

"Hayır," dedi Belbo. "Defineler uğruna politikayı bırakmış gibi görünüyordu."

"Bir de, beceriksizce dolandırıcılık uğruna." Bana döndü: "Ondan pek hoşlanmamışa benziyorsunuz," dedi.

"Onun gibilerden hoşlanmam," dedim. Ama onu boğmayı da düşünmezdim. Kuramsal olmadıkça."

"Elbette. Birini boğmak hiç de kolay bir iş değil. Tedirgin olmayın, Bay Casaubon; bütün öğrencilerin suçlu olduklarını düşünen polislerden değilim ben. İçiniz rahat etsin. Tezinizde başarılar dilerim."

Belbo sordu: "Özür dilerim, komiser, merak ettim. Siz cinayet masasından mısınız, yoksa siyasi polis misiniz?"

"Yerinde bir soru. Cinayet masasında görevli arkadaşım dün gece buradaydı. Arşivlerde Ardenti'nin geçmişiyle ilgili bir şeyler daha bulunca, olayı bana devretti. Ben siyasi şubedenim. Ama bu işin adamı olup olmadığımı bilmiyorum. Yaşam, polisiye romanlarda olduğu kadar basit değil."

"Bence de öyle," dedi Belbo, elini uzatarak.

Oradan çıktık. İçim rahat değildi. Komiserden ötürü değil -iyi bir insan gibi görünmüştü bana- ama ömrümde ilk kez karanlık bir olayın içinde bulmuştum kendimi. Üstelik yalan söylemiştim. Belbo da.

Garamond Yayınevinin kapısında bıraktım onu. ikimiz de tedirgindik.

"Kötü bir şey yapmadık," dedi Belbo, suçlu suçlu. "Komiserin Ingolf ya da Katarlar hakkında bir şeyler bilmesi durumu pek değiştirmez. Bunların hepsi de saçmasapan şeyler. Belki de Ardenti başka nedenlerden ötürü ortadan kaybolmak zorunda kalmıştır; bunun için binlerce neden var. Belki de Rakoski, İsrail gizli servisindendir; onunla hesaplaşmıştır. Belki de Albayın dolandırdığı bir kodaman

tarafından gönderilmiştir. Belki de yabancılar lejyonunda bir silah arkadaşıydı; eskiden kalma bir kini vardı ona. Belki de Cezayirli bir kiralık katildi. Belki de Tapınakçı hazinesi masalı, bizim Albayın yaşamında ikincil bir olaydı yalnızca. Evet, biliyorum, evrak çantası ortada yok, kırmızı mı, kahverengi mi, her neyse. Benim söylediğimin tersini söylemekle iyi ettiniz, böylece evrak çantasını gözucuyla gördüğümüz açıklığa kavuştu...”

Susuyordum; Belbo sözlerini nasıl bağlayacağını bilmiyordu.

“Bana bir kez daha kaçtığımı söyleyeceksiniz, tıpkı Via Larga’ daki gibi.”

“Saçma. Doğru olanı yaptık biz. Hoşça kalın.”

Ona acıyordum, çünkü kendini bir korkak gibi duyumsuyordu. Ben öyle duyumsamıyordum; okulda polise yalan söylenmeyeceğini öğretmişlerdi bana. İlke olarak. Ama böyledir: suçluluk duygusu dostluğu zehirler.

Ben onun vicdan azabıydım, o da benim.

Öğrenci olmanın, mezun olmaktan her zaman daha çok kuşku uyandırdığına o zaman inandım. Bir yıl daha çalıştım. Tapınakçılar’ın davası konusunda iki yüz elli sayfa doldurdum. Tez vermenin, devletin yasalarına saygıyla bağlılığın kanıtı sayıldığı yıllardı o yıllar. Hoşgörüyle bakılırdı tezlere.

Bundan sonraki aylarda, bazı öğrenciler silah kullanmaya başladılar. Büyük açık hava gösterileri dönemi sona eriyordu.

İdeallerle ilgilenmiyordum, ama bir özürüm vardı; çünkü Amparo’ya âşık olmam, Üçüncü Dünya’ya âşık olmam demekti. Amparo güzeldi, Marksist’ti, Brezilyalı, coşkulu, aydınlık kafalıydı. Bir öğrenci bursu, olağanüstü karışık da bir kanı vardı. Amparo bütün bunların toplamıydı.

Bir toplantıda rastlamıştım ona, içimden gelen dürtüye uymuştum: “Özür dilerim, seninle sevişmek isterdim.”

“Pis bir maçosun sen.”

“Söylediğimi unut.”

“Asla. Pis bir feministim ben.”

Ülkesine dönüyordu; onu yitirmek istemiyordum. Rio Üniversitesi’ne başvurmamı sağladı; bir İtalyanca okutman arıyorlardı. İki yıllık, süresi uzatılabilen bir sözleşme önerdiler bana. İtalya’da işler pek yolunda gitmiyordu benim için; kabul ettim.

Hem sonra, diyordum kendi kendime, Yeni Dünya’da Tapınakçılar’a rastlamayacaksın.

Yanılmışım, diye düşünüyordum cumartesi akşamı, periskopun içinde. Garamond Yayınevinin merdivenini tırmanırken Saray’a giriyormuşum. Binah, Hokmah’ın başlangıç noktasından yayılarak kurduğu saraydır, diyordu Diotallevi. Hokmah kaynaksa, Binah ondan çıkan ırmaktır; kollara ayrılarak akar, sonunda bütün kollar büyük sonul Sefirot Denizi’ne dökülür. Binah’ta bütün biçimler önceden biçimlenmiştir.

23

Karşıtların benzeşimi, ışıkla gölge, dorukla uçurum, doluyla boş arasındaki ilişkidir. Bütün dogmaların anası olan alegori; damganın, mührün; gölgenin, gerçekliğin yerini almasıdır. Gerçeğin yalanı, yalanın gerçeğidir.

(Eliphas Levi, Dogme de la haute magie, Paris, Baillere, 1856, XXII, 22)

Brezilya'ya Amparo'ya âşık olduğum için gitmiş, ülkeye âşık olduğum için kalmıştım orada. Recife'de yerleşmiş, Kızılderililer, Sudanlı Zencilerle karışmış Hollandalılar'ın soyundan gelen Amparo'nun -Jamaica'lı yüzü, Paris'li kültürüyle- adının bir İspanyol adı olmasının nedenini hiçbir zaman anlayamadım. Brezilya özel adlarının üstesinden gelmeyi de hiçbir zaman başaramadım. Tüm ad sözlüklerine meydan okuyan bu adlar yalnızca Brezilya'da vardır.

Amparo bana, onların yarımküresinde, suyun lavabonun deliğinden emilip akarken oluşan su çevriminin sağdan sola, bizdeyse soldan sağa döndüğünü -ya da bunun tam tersini- söylemişti. Bunun doğru olup olmadığını öğrenemedim. Yalnızca, bizim yarımküremizde, suyun hangi yöne gittiğine hiç kimsenin dikkat etmemesinden ötürü değil, aynı zamanda, Brezilya'da yaptığım çeşitli deneylerden sonra, bunu anlamanın çok güç olduğunun bilincine varışımdan ötürü. Suyun emilişi izlenemeyecek kadar hızlıdır; hem belki de, yönü, su püskürmesinin gücüyle eğimine, lavabonun ya da teknenin biçimine bağlıdır. Kaldı ki, bu doğru olsa bile, ekvatorda ne olurdu? Belki de su hiç çevrim yapmaksızın, dikey olarak akar ya da hiç akmazdı.

O zaman sorunu pek büyütmemiştim, ama cumartesi akşamı, her şeyin yersel akımlara bağlı olduğunu, bunun gizinin Sarkaç'ta saklı olduğunu düşünüyordum.

Amparo'nun inancı sağlamdı. “Görünürde ne olduğu Önemli değil,” demişti bana, “tasarımsal bir ilke söz konusudur burada: ancak ideal koşullarda gerçekleştirilebilir, yani hiçbir zaman gerçekleştirilemez. Ama doğrudur.”

Milano'dayken, Amparo'nun zihinsel uyanıklığı, onun en çekici yanlarından biri gibi görünmüştü bana. Ama Brezilya'da, ülkesinin kimyasal yapısı içinde, kaçıcı, düşlere kapılan, yeraltı usçuluğuna yatkın biri olmuştu. İçinde antik tutkuların kıpırdadığını, onları denetlemek için uyanık davranmaya çalıştığını sezinliyor, bu tutkuların kışkırtmasına karşı koymak için kendine çile çektirişini acıklı buluyordum.

Onu yoldaşlarıyla tartışırken gördüğüm zaman, o görkemli çelişkilerini ölçüp biçiyordum. Toplantılar yıkık-dökük evlerde yapılıyordu; birkaç poster, birçok folklor nesnesi, Lenin portreleri, cangaceiro'ları yücelten kuzeydoğu seramik heykelcikleri ya da Amerind fetişleriyle süslenmişti bu evler. Siyasal bakımdan bulanık dönemlerden birinde gitmiştim oraya; bu yüzden, hele ülkemdeki yaşantılarımdan sonra, ideolojilerden uzak durmaya karar vermiştim; özellikle de bu ideolojileri anlamadığım bir ülkede. Amparo'nun yoldaşlarının konuşmaları kararsızlığımı artırıyor, ama yeni bir merak uyandırıyordu içimde. Doğal olarak, tümü de Marksistti; ilk bakışta, hemen hemen Avrupalı Marksistler gibi konuşuyorlardı, ama başka bir şeyden söz ediyorlardı, Sınıf savaşımıyla ilgili bir tartışma sırasında, birdenbire, 'Brezilya yamyamlığı'ndan ya da Afro-Amerikan dinlerinin devrimci rolünden söz ediyorlardı.

Onların bu dinlerden söz edişlerini dinledikçe, Brezilya'da ideolojik akıntının da ters yönde olduğuna inandım. Bir panorama çiziyorlardı: ülkenin kalıtından yoksun bırakılmış kuzeylilerin, sanayileşmiş güneye doğru indikleri, kuruma boğulmuş kocaman metropollerde lumpenleştikleri, umarsızca kuzeye geri döndükleri, bir yıl sonra yeniden güneye doğru kaçmaya başladıkları gel-gitli bir iç göç panoraması. Bu gel-git sırasında birçok insan büyük kentlerde karaya oturuyor, yerli kiliselerin bolluğunca emiliyorlar, kendilerini dinciliğe, Afrika tanrılarını çağırmaya kaptırıyorlardı... Bu noktada Amparo'nun yoldaşları arasında görüş ayrılığı beliriyordu: kimileri için, bu, köklere dönüşü, beyazların dünyasına karşı çıkışı gösteriyordu; kimileri içinse bu dinler, egemen sınıfın sınırsız bir devrim gizilgücünü frenlemek için kullandığı bir uyuşturucuydu; kimileri için de, beyazların, Kızılderililerin ve Zencilerin -daha da

belirsiz amaçlarla- birbirine karıştıkları bir potaydı. Amparo kesin olarak inanıyordu: dinler her yerde halkın afyonu olmuştu, özellikle de sözde kabile tapınçları. Sonra, ‘escolas de samba’da, davulların kulakları sağır eden ritmine uymuş, yılanımsı eğriler çizerek dans edenlere katılıp Amparo’nun beline sarıldığımda, onun, karnının kaslarıyla, yüreğiyle, kafasıyla, burun delikleriyle, o dünyaya sımsıkı tutunduğunun bilincine varıyordum... Sonra, dışarı çıktığımızda, halkın haftalar, aylar boyu karnaval kut-törenine derinden, dindarca, bir orjiye katılırcasına bağlılığını, alaycılıkla, öfkeyle ilk çözümleyen de o oluyordu. Kabile büyücülüğü, diyordu, bir devrimcinin nefretiyle. Tıpkı, yoksun bırakılmışların, onları gerçekdışılığa yargılı, kendinden geçirici bir coşku içinde tutmak isteyen Yönetim’i unutarak, tüm olası dünyaların tanrılarının, karşı takımın hafbek oyuncusunun ölmesini sağlamaları için büyü yaparak savaşma güçlerini, başkaldırı duygularını harcadıkları futbol kuttörenleri gibi.

Yavaş yavaş karşı çıkma duygumu yitirdim. Tıpkı, bu yüzlerce yıllık başıboş melezleşme ülkesinde, değişik ırkları birbirinden ayırma çabasından yavaş yavaş vazgeçişim gibi. Gelişmenin, devrimin, -Amparo’nun yoldaşlarının dedikleri gibi-kapitalizmin tuzağının nerede yattığını belirlemeye çalışmaktan vazgeçtim. Aşırı solun umutlarını diri tutanın, bir kuzeydoğu piskoposu olduğunu öğrendikten sonra, nasıl hâlâ bir Batılı gibi düşünmeyi sürdürebilirdim? Gençliğinde Nazi yanlısı duygular beslediğinden kuşkulanılan bu piskopos, şimdi, korkuya kapılmış Vatikan’ı, Wall Street canavarlarını şaşkına çevirerek, yılmaz bir bağlılıkla devrimin meşalesini taşıyor, halkının acılarına bakan yedi yaralı bir Güzel Madonna’nın sevecen, ama tehdit edici sancağının fethettiği proleter gizemcilerin tanrıtanımazlığını sevinçle tutuşturuyordu.

Bir sabah Amparo’yla, lumpen proletaryanın sınıfsal yapısıyla ilgili bir seminerden çıktıktan sonra, kıyı boyunca arabayla gidiyorduk. Kumsalda bazı adaklar, küçük mumlar, beyaz çelenkler sunulduğunu gördüm. Amparo bunların su tanrıçası Yemanjâ’ya sunulan adaklar olduğunu söyledi. Durduk; Amparo arabadan indi, kumların üstünde uslu uslu yürüdü, birkaç saniye sessizlik içinde durdu. Buna inanıp inanmadığını sordum ona. Öfkeyle tepki gösterdi: Böyle bir şeyi nasıl

düşünebilirdim? Sonra ekledi: “Çocukken, ninem buraya, kumsala getirirdi beni. Büyüyünce güzel, iyi, mutlu olmam için tanrıçaya yakarırdı. Kara kedilerden, mercan boynuzlarından söz eden şu sizin filozofunuz kimdi? Hani, ‘Doğru değil, ama inanıyorum,’ diyen? Bense inanmıyorum, ama doğru.” Bahia’ya gitmeye o gün karar verdim.

Kendimi benzerlik duygusuyla oyalamaya bırakışım da o gün başladı: her şey gizemli bir biçimde her şeye benzeyebilirdi.

Avrupa’ya döndüğüm zaman bu fizikötesini mekaniğe dönüştürdüm. Böylece de, şimdi içinde bulunduğum tuzağa düştüm. Ama o zaman her türlü ayrımın yok olduğu bir alacakaranlıkta yaşıyordum. Tıpkı bir ırkçı gibi, başkalarının inançlarının, güçlü bir insan için zararsız fanteziler oluşturma fırsatından başka bir şey olmadığını düşünüyordum.

Bazı ritmler öğrendim; bedenle kafayı bırakmayı. Önceki akşam periskopun içinde, bedenimin gittikçe artan karıncalanmasıyla savaşmak için agogo sallıyormuş gibi kollarımı, bacaklarımı oynatırken anımsadım bunları. Görüyorsun ya, dedim kendi kendime, bilinmeyenin gücünden kaçmak, ona inanmadığını kendi kendine kanıtlamak için, onun büyülerini kabul ediyorsun. Geceleyin Şeytan’ı gören bir tanrıtanımaz gibi, şöyle mantık yürütüyorsun: Hiç kuşkusuz Şeytan diye bir şey yok; bir yanılsama bu, belki de hazımsızlıktandır. Ama Şeytan, var olduğundan emindir; kendi tepetaklak tanrıbilimine inanır. Öyleyse ne korkutabilir onu? Haç çıkarırsınız; bir kükürt bulutu içinde ortadan silinir.

Yıllarca yamyamlığı inceleyen bilgiç bir etnoloğun başına gelen gelmişti benim başıma da. Beyazların dikkafalılığına meydan okumak için, herkese insan etinin lezzetli olduğunu söyler. Derken günün birinde birisi gerçeği öğrenmeye karar verir, denemeye kalkışır: hem de etnoloğun üstünde. Etnolog, parça parça yutulurken kimin haklı olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyeceği için, etinin lezzetli olduğunu umar. Böylece kuttören doğrulanacak, hiç değilse boşu boşuna ölmemiş olacaktır. Önceki akşam, Plan’ın doğru olduğuna inanmak zorundaydım, çünkü doğru değil idiyse, son iki yılı

her şeye gücü yeten bir mimar gibi, kötü bir düş kurmakla geçirmiş olacaktım.

Gerçeklik düşten daha iyidir. Bir şey gerçekse gerçektir, senin yapabileceğin hiçbir şey yoktur.

24

Sauvez la faible Aischa des vertiges de Nahash, sauvez la plaintive Heva des mirages de la sensibilite, et que les Kherubs me gardent.[77]

(Josephin Peladan, Comment on devient Fâe, Paris, Chamuel, 1893, s. XIII)

Benzerlikler denizinde yüzerken, Belbo’nun mektubunu aldım.

Sevgili Casaubon,

Önceki güne değin, Brezilya’da olduğunuzu bilmiyordum; izinizi kaybetmiştim. Tezinizi verdiğinizi bile bilmiyordum (kutlarım). Pilade’de rastladığım birinden öğrendim nerede olduğunuzu. Üzücü Ardenti olayıyla ilgili yeni gelişmeler hakkında size bilgi vermem iyi olur, diye düşündüm. Sanırım iki yıldan çok zaman geçti aradan. O sabah sizi istemeden bu işe bulaştırdığım için bir kez daha özür dilerim.

O tatsız olayı neredeyse unutmuştum. İki hafta önce Montefeltro yakınlarında dolaşırken, San Leo Kalesinde buldum kendimi. Anlaşıldığına göre, kale on sekizinci yüzyılda papalığın yönetimi altındaymış; Papa Cagliostro’yu kapatmış oraya. Kapısız (çatıdaki bir kepenkten, hükümlünün yalnızca kasabanın iki kilisesini görebildiği küçük bir penceresi olan bir hücreye.) Cagliostro’nun üzerinde uyuduğu, sonra da öldüğü kerevetin üstünde bir demet gül gördüm; hâlâ birçok dindarın onun şehit olduğu yere haç ziyaretinde bulunduklarını anlattılar. En sebatlı hacılar arasında Milano’lu gizlibilim öğrencilerinin oluşturdukları Picatrix grubunun üyeleri de varmış. Picatrix -imgelem güçlerine dikkatinizi çekerim- diye bir de dergi çıkarıyorlarmış.

Bu tür garipliklere ilgi duyduğumu bilirsiniz. Milano’ya dönünce, Picatrix’ın bir sayısını edindim; oradan, birkaç gün sonra Cagliostro’nun ruhunu çağırmak için bir toplantı yapılacağını öğrendim. Kalkıp gittim.

Duvarlara Kabala işaretleriyle dolu bayraklar asılmıştı: çeşit çeşit baykuşlar, puhu kuşları, bokböcekleri, karaleylekler, kaynağı belirsiz Doğu tanrıları. Dipte bir kürsü, önünde kaba kütüklerle desteklenmiş meşaleler, dipte arkalığı üçgen biçiminde bir sunak, Isis ile Osiris'in yontuları. Oda, Anubis heykelciklerinden oluşan bir amfiteatrla çepeçevre kuşatılmıştı. Cagliostro'nun bir yontusu (başka kimin olabilirdi?), Keops biçiminde yaldızlı bir mumya, beş kollu iki şamdan, dikleşmiş iki yılanın tuttuğu bir gong, hiyeroglif baskılı bir örtüyle örtülü bir seki üstünde bir rahle, iki taç, üç sehpa, minyatür bir lahit, bir taht, on yedinci yüzyıl taklidi bir koltuk, Nottingham şerifinin şölenlerine yaraşır, birbirine uymayan dört sandalye, boy boy, irili ufaklı mumlar, tümü de alabildiğine tinsel bir ışıkla ışıl ışıl.

Neyse, biz öykümüzü sürdürelim; kısa, kırmızı cüppeler giymiş, ellerinde meşaleler, yedi sunak papazı yardımcısı içeri girdi. Ardından, pembeli, zeytin rengi tören giysileri içinde, Picatrix'in başkanı olduğu anlaşılan, töreni yönetecek papaz -adı da Brambilla'ydı, tanrılar bağışlasın- sonra beyazlar giymiş altı yardımcısı. Tıpkı Ninetto Davoli'ye benziyorlardı, ama başlarında tanrılarınki gibi -ozanlarımızı anımsayın- bantlar[78] vardı.

Brambilla başına yarım-aylı bir Papa başlığı geçirdi, eline bir tören kılıcı aldı, sekinin üstüne büyüsel biçimler çizdi, sonu 'el'le biten bazı meleklerin ruhlarını çağırdı. Tam o sırada, Ingolf'un mesajındaki o sözde-Semitik büyüler geçti usumdan belli belirsiz, ama bu bir an sürdü, sonra dikkatimi başka bir şey çekti. Çünkü tam o anda olağanüstü bir şey oldu. Sekinin üstündeki mikrofonlar, havada rastgele dolaşan dalgaları alması gereken bir alıcıya bağlanmıştı, ama operatör, başında bant olan, bir yanlışlık yapmış olmalıydı. Önce disko müziği işitildi, ardından Moskova Radyosu girdi dalgaya. Brambilla, lahdi açtı, içinden bir grimoire çıkardı, elindeki buhurdanı sallayarak, "Ey Tanrı, krallığın gelsin," diye bağırdı. İşe yaramış olmalıydı bu; çünkü Moskova Radyosu sustu, ama törenin en büyülü anında gene işitildi; sarhoş bir Kazak şarkısı, hani şu kabalarını yere değdirerek dans eden Kazaklar'ın şarkılarından. Brambilla, Clavicula Salomonis'i çağırdı; bir sehpanın üstünde, yangın tehlikesini göze alarak bir parşömen yaktı, Karnak Tapınağı'nın bazı tanrılarını

çağırdı, çalımlı çalımlı, Yesod’un kübik taşı üstüne konulmayı diledi, sonra “Bildik 39,” diye birini çağırdı ısrarla. Oradakilerin çok iyi bildikleri biri olmalıydı bu, çünkü salona baştan başa bir ürperti yayıldı. Bir genç kız trans halinde yere yuvarlandı, gözleri devrilmiş, yalnızca gözakları görünüyordu. “Doktor, doktor,” diye bağrıştı kalabalık. Tam o sırada Brambilla Beşköşeli Yıldız Erki’ni çağırdı. Bu arada, on yedinci yüzyıl taklidi koltukta oturan medyum sarsılıp titremeye başladı. Brambilla onun üstüne eğilip merakla sorguya çekmeye başladı. Daha doğrusu, Bildik 39’u çekiyordu sorguya; birden onun Cagliostro’nun ta kendisi olduğunu sezinledim.

Şimdi işin en tedirgin edici kısmı başlıyordu, çünkü genç kız gerçekten acı çekiyordu; terliyor, titriyor böğürüyordu. Ağzından bölük pörçük tümceler çıkıyordu; bir tapınaktan, açılması gereken bir kapıdan söz ediyor, bir güç kasırgasının oluştuğunu, Büyük Piramit’e tırmanmak gerektiğini söylüyordu. Sekinin üstünde duran Brambilla heyecanlanmış, gonga vurarak yüksek sesle Isis’i çağırıyordu. Ben gördüklerimin tadını çıkarıyordum. Tam o sırada, genç kızın, iç çekişler, ürpertiler arasında, altı mühürden, yüz yirmi yıllık bekleyişten, otuz altı görünmezden söz ettiğini işittim. Artık hiç kuşkum kalmamıştı, Provins mesajından söz ediyordu. Sözlerinin sonunu beklerken, genç kız, bitkin, yere yığıldı. Brambilla onun alnını okşadı, buhurdanla oradakileri kutsadı, törenin sona erdiğini söyledi.

Biraz etkilenmiştim, biraz da anlamak istiyordum. Genç kıza yaklaşmaya çalıştım, bu arada kendine gelmiş, sırtına eski püskü bir pardösü geçirmiş, arka kapıdan çıkıyordu. Tam omzuna dokunacakken birinin kolumu yakaladığını duyumsadım. Arkama döndüm, Komiser De Angelis’ti; onu bırakmamı, yerini bildiğini söyledi. Beni kahve içmeye çağırdı. Suçüstü yakalanmışım gibi, ardından gittim; bir bakıma doğruydu bu. Barda, oraya niçin gittiğimi, kıza niçin yaklaşmaya çalıştığımı sordu. Sertleştim; bir diktatörlükte yaşamadığımızı, kime istersem yaklaşabileceğimi söyledim. Özür diledi, açıkladı: Ardenti ile ilgili soruşturma ağır gidiyordu, ama onun, Garamond Yayınevine gitmeden, o gizemli Rakoski’yle buluşmadan önce, Milano’daki iki gününü nasıl geçirdiğini saptamaya çalışmışlardı. Bir yıl önce, polis, bir şans eseri, birinin Ardenti’yi

medyum kızla birlikte Picatrix'in merkezinden çıkarken gördüğünü öğrenmişti. Medyum kız komiseri ilgilendiriyormuş, çünkü narkotik ekipçe bilinen birisiyle birlikte yaşıyormuş.

Orada bir rastlantı sonucu bulunduğumu, kızın, albaydan duyduğum altı mühürle ilgili bir tümce söylemesinin dikkatimi çektiğini anlattım. Albayın dediklerini, aradan iki yıl geçmesine karşın, böylesine iyi anımsamamın tuhaf olduğunu söyledi. Oysa o zaman, albayın Tapınakçılar'ın hazinesi hakkında belirsiz sözler söylediğine değinmiştim yalnızca. Albayın gerçekten de, altı mühürle korunan büyük bir hazineden söz ettiğini, ama bunun önemli bir ayrıntı olduğunu düşünmediğimi, çünkü bütün hazinelerin yedi mühür ve altın bokböcekleriyle korunduklarını söyledim. Bunun üzerine, komiser, bütün hazineler bokböcekleriyle korunduğuna göre, medyumun sözlerinin beni neden şaşırttığını anlayamadığını söyledi. Bana bir sanık gibi davranmamasını istedim ondan. Ses tonunu değiştirdi, gülmeye başladı. Kızın o sözleri söylemesini tuhaf bulmadığını söyledi; Ardenti, kıza, kurduğu düşlerden söz etmiş olmalıydı; belki de o çevrede dedikleri gibi, yıldızlarla bağ kurmak için onu aracı olarak kullanmaya çalışmıştı. Bir medyum, tıpkı bir sünger, bir fotoğraf levhası gibidir, bilinçaltı da tıpkı bir lunaparka benzer -dedi bana- belki de Picatrix'tekiler bütün yıl beynini yıkamışlardır. Trans haline geçince -çünkü kız ciddi; kafası da yerinde değil- eskiden onu etkilemek için kullandıkları imgelerin zihninde canlanması olmayacak bir şey değil.

Ama, iki gün sonra, De Angelis ansızın büroma geldi, ne tuhaf değil mi, dedi; törenin ertesi günü kızı görmeye gittiğinde evde yokmuş. Komşulara sormuş; törenden bir gün önce, aşağı yukarı öğleden sonradan beri kimse görmemiş onu. Komiser kuşkulanmış, dairesine girmiş; içerisi karmakarışıkmış: çarşaflar yerlerde, yastıklar bir köşede, gazeteler çiğnenmiş, çekmeceler bomboş. Ortadan kaybolmuş. Onunla birlikte, dostu mu, sevgilisi mi, oda arkadaşı mı her nesiyse, o da yok olmuş.

Bu konuda başka bir şey biliyorsam anlatmamın iyi olacağını söyledi. Çünkü kızın ortadan yok olması garipti. Bunun iki nedeni olabilirdi: ya birisi, De Angelis'in onu gözetim altında tuttuğunu

anlamıştı, ya da Jacopo Belbo diye birinin onunla konuşmaya çalıştığının ayrımına varmışlardı. Demek ki, kızın trans durumunda söyledikleri ciddi bir şeyle ilgiliydi. Onlar da -her kimseler- onun bunca çok şey bildiğini hiç düşünmemişlerdi. “Tutun ki, arkadaşlarımdan birinin aklına, onu Öldürenin siz olduğunuz geliyor,” diye ekledi De Angelis, anlamlı anlamlı gülümseyerek. “Görüyorsunuz, birlikte çalışmamızda yarar var.” Soğukkanlılığımı yitiriyordum; doğrusu pek sık başıma gelmez bu. Evinde bulunmayan bir insanın ille de öldürülmüş olması mı gerekir, diye sordum; o da bana, albayın başına gelenleri anımsayıp anımsamadığımı sordu. Ne olursa olsun, kızı öldürmüş de olsalar, kaçırmış da, bunun o gece ben kendisiyle birlikteyken olduğunu söyledim. O da, bundan nasıl emin olabildiğimi sordu bana; çünkü birbirimizden geceyarısına doğru ayrıldığımızı, ondan sonra ne olduğunu bilmediğini söyledi. Sahi mi söylüyorsunuz, diye sordum. Siz hiç polis romanı okumadınız mı, diye sordu o da. Polisin ilk kuşkulanacağı kişinin, olay yerinin dışında, örneğin Hiroşima gibi belirli bir yerde olduğunu kanıtlayamayan kişi olduğunu bilmiyor muydum? Gecenin biriyle ertesi sabah arasında başka bir yerde bulunduğumu kanıtlayabilirsem, beynini hemen bir organ bankasına bağışlayacağını söyledi.

Ne diyebilirim, Casaubon? Belki de ona gerçeği anlatsaydım iyi ederdim, ama bizim oraların insanları dikkafalıdırlar, nuh der peygamber demezler.

Size şunun için yazıyorum: Ben nasıl adresinizi buldumsa, De Angelis de bulabilir, sizinle bağ kurarsa hiç değilse benim nasıl bir tavır takındığımı bilin. Ama bu tavır bana pek de doğru görünmediği için, dilerseniz her şeyi anlatın ona. Utanıyorum, bir çeşit suç ortaklığı yapıyormuşum gibi geliyor bana. Kendimi haklı çıkarmak için birazcık olsun soylu bir neden arıyorum, ama bulamıyorum. Köylü kökenli oluşumdan ileri gelse gerek; bizim oraların insanları berbat insanlardır.

Bütün bunlar -Almanların dedikleri gibi- unheimlich.[79]

Sevgiler,

Jacopo Belbo.

25

...bu gizemli erginlenmişlerden -sayıları gittikçe artan, gözükara, gizdüzenler kuran-kaynaklanıyor her şey: cizvitlik, magnetizm, martinizm, felsefetaşı, uyurgezerlik, eklektizm.

(C.-L. Cadet-Gassicourt, Le tombeau de Jacques de Malay, Paris, Desenne, 1797, s.91)

Mektup allak bullak etti beni. De Angelis tarafından aranıyor olma korkusundan değil -ne de olsa başka başka yarımkürelerdeydik- kolayca tanımlanamayan nedenlerden ötürü. O zaman, geride bıraktığım bir dünyanın yeniden üstüme üstüme gelmesinin beni tedirgin ettiğini sanmıştım. Ama şimdi anlıyorum, beni tedirgin eden yeni bir benzerlikler ağı, bir andırışım kuskusuydu. O andaki içgüdüsel tepkim, Belbo'nun o sonsuz suçluluk duygusuyla yeniden karşıma çıkmasının canımı sıktığını düşünmek oldu. Her şeyi bir yana atmaya karar verdim; mektuptan Amparo'ya söz etmedim.

İki gün sonra Belbo'dan içimi rahatlatan ikinci bir mektup geldi.

Medyum kız olayı mantığa uygun bir biçimde sonuçlanmıştı. Bir muhbir, kızın sevgilisinin bir uyuşturucu olayıyla ilgili bir hesaplaşmaya karıştığını bildirmişti. Adam bir parti uyuşturucuyu, daha önce dürüstçe parayı ödemiş olan toptancıya teslim etmemiş, perakende satmıştı. O çevrede bu tür şeyler çok kötü gözle görülürdü. Postunu kurtarmak için toz olmuştu adam. Anlaşılan sevgilisini de birlikte götürmüştü. De Angelis daha sonra evlerindeki gazeteleri karıştırırken, Picatrix türünden bazı dergiler bulmuş, kırmızı kalemle altı koyuca çizilmiş bir yazı dizisine rastlamıştı. Biri Tapınakçılar'ın hazinesiyle, biri de Gül-Haçlar'la ilgiliydi yazıların. Bu Gül-Haçlar, üstünde, 'post 120 annos patebo'[80] yazılı bir kalede mi, mağarada mı, işte öyle Allah'ın cezası bir yerde yaşıyorlar, otuz altı görünmez diye tanımlanıyorlarmış. De Angelis için artık her şey açıktı. Medyum kız bu yayınlarla besleniyordu (albayın beslendiği yayınların tıpkısıydı bunlar), sonra da, trans durumuna girdiğinde kusuyordu onları. Olay kapanmış, narkotik şubeye devredilmişti.

Belbo'nun mektubundan ferahlık fışkırıyordu. De Angelis'in açıklaması en uygun açıklama gibi görünüyordu.

Dün akşam, periskopta, olayların belki de bambaşka bir biçimde geliştiğini söylüyordum kendi kendime: Medyum kızın Ardenti'den işittiği bir şeyi alıntıladığı doğruydu, ama dergilerin hiç sözünü etmedikleri, hiç kimsenin bilmemesi gereken bir şeydi bu. Albayı susturmak için ortadan kaldıran kişi her kimse, Picatrix çevresindendi. Bu kişi Belbo'nun medyumu sorguya çekmek niyetinde olduğunun ayrımına varmış, medyumu ortadan kaldırmıştı. Sonra araştırmanın yönünü değiştirmek için sevgilisini de ortadan kaldırmış, muhbire de, polise onların kaçtıklarını bildirmesi için talimat vermişti.

Çok basitti, tabii, ortada bir Plan varsa. Ama bunu icat eden, -üstelik aradan onca zaman geçtikten sonra- biz olduğumuza göre, gerçekten bir Plan var mıydı? Gerçeğin kurmacayı yalnızca aşması değil, ondan önce gelmesi, daha doğrusu, kurmacanın yaratacağı zararları gidermek için, onun önünde koşması olası mıdır?

Ama o zaman, Brezilya'da, Belbo'nun ikinci mektubunun bende uyandırdığı düşünceler bunlar değildi. Daha çok, bir şeyin başka bir şeye benzediğini duyumsuyordum, bir kez daha. Bahia'ya yapacağım yolculuğu düşünüyordum; bir öğleden sonrayı, tapınçlarla ilgili kitaplarla nesnelerin satıldığı, o zamana değin gözardı ettiğim dükkânları dolaşmaya ayırdım. Yontularla, putlarla tepeleme dolu, kıyıda köşede kalmış küçük dükkânlara, alışveriş merkezlerine gittim. Yemanja tütsüleri, keskin kokulu gizemli çubuklar, tütsü çubukları, üstüne 'İsa'nın Kutsal Yüreği' yazılmış, tatlımsı kokulu püskürtmeli şişeler, ucuz uğurluklar satın aldım. Birçok da kitap buldum: kimileri dindarlar, kimileri de dindarları inceleyenler için yazılmış, tümü birbirine karışmış kitaplar, Como adivinar o futuro na bola de cristal gibi büyücülük elkitapları, antropoloji ders kitapları. Gül-Haçlar'la ilgili bir de inceleme.

Birden hepsi birbirine karıştı: Kudüs Tapınağı'ndaki Şeytana ve Mağribî ayinleri, Kuzeydoğu Brezilyalı lumpenproleterler için Afrika

büyücülüğü, Provins mesajındaki yüz yirmi yıl, Gül-Haçlar'ın yüz yirmi yılı.

Yalnızca çeşitli uydurma içkileri karıştırmaya yarayan, ayaklı bir shaker mı olmuştum, yoksa çok eski zamanlardan beri birbirine dolanmakta olan renk renk tellerin üstünden atlayarak bir kısa devreye mi yol açmıştım? Gül-Haçlar'la ilgili kitabı satın aldım. Sonra, o kitapçılarda birkaç saat daha kalsaydım, en az on albay Ardenti'yle medyuma rastlardım, dedim kendi kendime.

Eve dönüp Amparo'ya, dünyanın, doğallığını yitirmiş kişilerle dolu olduğunu söyledim kesin bir dille. Beni avutacağına söz verdi, günü doğaya uygun bir biçimde bitirdik.

1975 yılı sonlarındaydık. Benzerlikleri bir yana bırakıp, italyan kültürünü öğretecektim ben. Gül-Haçlar'ı değil.

Kendimi Hümanist filozoflara adadım; birden ayrımına vardım: laik modernistler, ortaçağın karanlıklarından sıyrılır sıyrılmaz, kendilerini Kabala ile büyüye adamaktan daha iyi bir şey bulamamışlar.

Doğayı, hiç niyetli olmadığı şeyler yapmaya kandırmak için formüller yineleyen Hümanistler'le iki yıl geçirdikten sonra, İtalya'dan haber aldım. Eski sınıf arkadaşlarım ya da içlerinden bazıları, görüşlerini paylaşamayanları, düşünmedikleri şeyleri yapmaya kandırmak için enselerine kurşun sıkıyorlardı.

Anlayamıyordum. Artık Üçüncü Dünya'nın bir parçası olduğuma karar vererek, Bahia'ya gitmeyi aklıma koydum. Koltuğumun altına bir Rönesans kültürü tarihi, bir de, kitaplık raflarından birinde kalmış, daha sayfalar açılmamış Gül-Haçlar'la ilgili kitabı sıkıştırıp yola çıktım.

26

Yeryüzünün tüm geleneklerine, tek bir gelenekten kaynaklanan gelenekler olarak bakılmalıdır: başlangıçtan beri, insanoğluna ve onun ilk dölüne emanet edilen temel bir ana-gelenekten.

(Louis-Claude de Saint Martin, De l'esprit des choses, Paris, Laran, 1800, II, "De l'esprit des traditions en general")

Böylece Salvador'u gördüm: Salvador da Bahia de Todos os Santos'u, 'kara Roma'yı,' tepelerin sırtlarında beliren ya da koy boyunca uzanan, Afrika tanrılarının kutsandığı üç yüz altmış kiliseyi.

Amparo, bir naif ressam tanıyordu; kocaman tahta panolar üstüne, İncil, Vahiy görüntüleriyle dolu, Kıptî ve Bizans öğeleri taşıyan, bir Ortaçağ minyatürü gibi göz kamaştırıcı resimler yapıyordu. Kuşkusuz Marksistti; yakında patlak verecek devrimden söz ediyor, günlerini Nosso Senhor do Bomfim Tapınağında ayin eşyalarının saklandığı bölümlerde düş kurarak geçiriyordu: horror vacui'nin[81] yengisi, tavandan sarkan, duvarları kabuk gibi kaplayan ex voto'larla pul pul; gümüş yürekler, tahtadan takma bacaklarla kollar, göz kamaştırıcı, fırtınalardan, hortumlardan, Maelstromlardan şaşılası kurtuluşları betimleyen imgelerin gizemsel bir biçimde bir araya gelişi. Ressam, bizi, bir kilisenin, jakaranda kokulu, koca koca eşyalarla dolu ayin eşyaları bölümüne götürdü. "Bu resimdeki kim?" diye sordu Amparo, bekçiye, "Ermiş George mu?"

Bekçi bilmiş bilmiş baktı bize: "Ermiş George, diyorlar; böyle demezseniz papaz kızar, ama aslında Oxossi o."

Ressam, iki gün boyunca, artık çoktan kararmış, aşınmış gümüş levhalar gibi süslenmiş, yüzeylerin ardına gizlenmiş neflerde, dehlizlerde dolaştırdı bizi. Yüzleri kırış kırış, aksak yürüyüşlü uşaklar eşlik etti bize. Kutsal eşyaların bulunduğu yerler ağzına dek, altınla, kurşun-kalay alaşımıyla, ağır sandıklar, değerli çerçevelerle doluydu. Duvarlar boyunca, camekânlar içinde, açık yaralarından koyu kırmızı kan damlacıkları sızan, doğal büyüklükte ermiş tasvirleri tepeden bakıyordu. İsa'lar, bacakları kandan kıpkırmızı, acıyla kıvranıyorlardı.

Bir geç-Barok altın parıltısında, Etrüsk yüzlü melekler, Romanesk grifonlar, sütun başlıkları üstünde daha küçük başlıklar oluşturan Doğu'lu sirenler gördüm.

Eski sokaklarda, kulağa şarkı gibi gelen adlarla büyülenmiş, dolaşıyordum: Rua da Agonia, Avenida dos Amores, Travessa de Chico Diabo... Salvador'a gidişim, hükümetin ya da onun adına davranan kimsenin, binlerce genelevi kapatarak eski kenti yenileme çabasına giriştiği bir döneme rastlamıştı. Ama tasarının daha ancak yarısı gerçekleştirilmişti. Bırakılmış, cüzamlı, kendi pis kokularından rahatsız olan kiliselerin eteklerinde uzanan pis kokulu dar sokaklar; on beş yaşlarında Zenci fahişeler, kaldırımlar boyunca, kaynayan tencerelerinin başına çömelmiş, Afrika tatlıları satan yaşlı kadınlar, lağım sızıntıları arasında, yakındaki bardan sokağa taşan transistorlu radyonun sesine uyarak dans eden bir sürü sömürgenle kaynıyordu. Portekizlilerin, armaları artık okunmaz olmuş eski sarayları, kötü şöhretli evlere dönüşmüşlerdi.

Üçüncü gün, rehberimiz bizi, yukarı kentin yenilenmiş kesiminde, lüks antikacı dükkânlarıyla dolu bir sokaktaki bir otelin barına götürdü. Resimlerinden birini -üstelik hiç pazarlıksız- satın almak isteyen bir İtalyanla buluşacağını söylemişti: öteki lejyonlara karşı son bir savaş vermekte olan bölük bölük melekleri betimleyen, ikiye üç metre büyüklüğünde bir resimdi bu.

Bay Agliè ile tanışmamız böyle oldu. Üstünde, sıcağa karşın kalıp gibi, kusursuz bir takım elbise, gözünde altın çerçeveli bir gözlük, pembe bir yüz, kırlaşmış saçlar. Bin hanımefendimi selamlamanın başka yolunu bilmiyormuş gibi Amparo'nun elini öptü, şampanya ısmarladı. Ressam gitmek zorundaydı; Agliè, resmi otele göndermesini söyleyerek, bir deste yolculuk çeki uzattı ona. Biz, Agliè ile konuşmak için kaldık.

Agliè, Portekizceyi doğru, ama Lizbon'da öğrenmiş gibi konuşuyordu. Bu vurgu, onun eski zaman soylusu havasını daha da belirgin kılıyordu. Kim olduğumuzu sordu bize. Adımın Cenevre kökenli olabileceğini söyledi: Amparo'nun ailesinin tarihçesiyle ilgilendi, ama nedense ailenin başlıca kolunun Recife'li olduğunu

sanmıştı. Kendisine gelince, kökenleri hakkında belirsiz şeyler söyledi. “Buradaki birçok insan gibiyim ben de,” dedi, “genlerimde sayısız ırklar birbirine karışmış... Adım İtalyanca; atalarımdan birinin eski malikânesinden geliyor. Evet, belki de soyluyum, ama şu günlerde kimin umurunda bu? Brezilya’ya, merak ettiğim için geldim. Gelenek’in bütün biçimleri büyüler beni.”

Milano’da, din bilimlerine ilişkin kitaplardan oluşan zengin bir kitaplığı olduğunu söyledi, birkaç yıldır orada oturuyormuş. “Dönünce beni arayın,” dedi, “çok ilginç şeylerim var; Afro-Brezilya ayinlerinden, geç-Roma İmparatorluğu’nda Isis tapınaklarına varıncaya dek.”

“Isis tapınçlarına bayılıyorum,” dedi Amparo; gururundan ötürü sık sık aptallık taslamaktan hoşlanıyordu. “Isis tapınçları hakkında her şeyi biliyorsunuzdur.”

Agliè alçakgönüllülükle yanıtladı. “Ancak gördüğüm kadarını.”

Amparo bir kez daha denedi: “Ama nasıl olur, iki bin yıl önce değil miydi?”

“Sizin kadar genç değilim ben,” diye gülümsedi Agliè.

“Cagliostro gibi,” diye şaka yaptım. “Hani şu, bir haçın önünden geçerken, uşağına, ‘Şu Yahudi’ye o akşam dikkatli olmasını söylemiştim, ama sözlerime kulak vermedi,’ diye fısıldadığı işitilen o değil miydi?”

Agliè kasıldı, yaptığım şakanın ağır kaçmasından korktum. Özür dilemeye çalıştım, ama ev sahibimiz, uzlaşımcı bir gülümsemeyle sözümü kesti. “Cagliostro dalaverecinin biriydi, çünkü ne zaman, nerede doğduğu çok iyi biliniyor; üstelik uzun yaşamayı bile başaramadı. Palavra atıyordu.”

“Hiç kuşkum yok.”

“Cagliostro dalaverecinin biriydi,” diye yineledi Agliè, “ama bu, geçmişte olsun, günümüzde olsun, birçok yaşamlar yaşayan ayrıcalıklı kişilerin var olmadıkları anlamına gelmez. Modern bilim yaşlanma süreçleri hakkında öyle az şey biliyor ki, ölümlülüğün kötü öğretimin basit bir sonucu olduğu pekâlâ düşünülebilir. Cagliostro

dalaverecinin biriydi, ama Saint-Germain Kontu öyle değildi. Simyasal gizlerinin bazılarını eski Mısırlılardan öğrendiğini söylerken övünmüyordu belki de. Ama anlattıklarına kimse inanmıyordu. O da dinleyicilerine nazik davranmak için şaka yapıyormuş gibi görünüyordu."

"Şimdi siz de, bize doğru söylediğinizi kanıtlamak için şaka yapıyormuş gibi davranıyorsunuz," dedi Amparo.

"Yalnız güzel değil, olağanüstü zekisiniz," dedi Agliè. "Ama yalvarırım, bana inanmayınız. Yaşadığım yüzyılların tozlu görkemi içinde size görünseydim, güzelliğiniz bir anda soluverirdi; bu yüzden kendimi hiç bağışlamazdım."

Amparo fethedilmişti, içimde bir kıskançlık sızısı duydum. Sözü kiliselere, görmüş olduğumuz Ermiş George-Oxossi Kilisesi' ne getirdim. Agliè mutlaka bir candomble'ye gitmemiz gerektiğini söyledi. "Paralı olanlara gitmeyin. En iyilerine hiçbir şey ödemeden gidebilirsiniz; inançlı olmanız bile gerekmez. Saygılı davranmalısınız, kuşkusuz. Onlar nasıl sizin inançsızlığınızı hoşgörüyle karşılıyorlarsa, siz de bütün inançlara aynı hoşgörüyü göstermelisiniz. Bazı pai ya da mae-de-santo'lar ilk bakışta Tom Amcanın Kulübesinden çıkmış gibidirler, ama bir Gregoryen tanrıbilimcisi kadar kültürlüdürler."

Amparo elini onun elinin üstüne koydu. "Bizi götürsenize!" dedi. "Bir kez gitmiştim. Bir tenda de umbanda'daydı, yıllar önce, ama anılarım açık seçik değil. Tek anımsadığım, büyük bir kargaşa..."

Agliè, Amparo'nun dokunuşundan tedirgin olmuştu, ama elini çekmedi. Yalnızca, daha sonra derin düşünceye daldığı anlarda gördüğüm gibi, öteki eliyle yeleğinin cebinden altın-gümüş kakmalı, kapağında bir akik taşı bulunan küçük bir kutu çıkardı. Enfiye ya da ilaç kutusuna benziyordu. Masanın üstünde küçük bir mum yanıyordu. Agliè rastlantıymış gibi, kutuyu muma yaklaştırdı. Mum ısısında akik seçilmiyordu, onun yerinde çok ince, yeşil, mavi, altın sarısı bir minyatür belirdi. Elinde bir sepet çiçek tutan bir çoban kızını betimliyordu. Agliè teşbih çekiyormuş gibi, huşu içinde, dalgın dalgın

parmaklarının arasında çeviriyordu kutuyu. İlgimi çektiğinin ayrımına vardı, gülümsedi, kutuyu yerine koydu.

“Kargaşa mı? Umarım, güzel bayan, sezgileri güçlü biri olmanıza karşın, aşırı duyarlı değilsinizdir. Güzelliğin zekâyla birleşmesi olağanüstü bir niteliktir, ama ne aradığını, ne bulacağını bilmeden belli yerlere giden birisi için tehlikeli olabilir... Hem sonra, umbanda ile candomble’yi birbirine karıştırmamalı. Candomble tümüyle yerlidir, denegeldiği gibi Afro-Brezilyalı. Oysa Umbanda, yerli törenleriyle Avrupa içrek kültürünün kaynaşmasından oluşmuş, Tapınakçı diyebileceğim bir gizemliliği olan bir kuttören...”

Tapınakçılar bir kez daha karşıma çıkmışlardı. Agliè’ye, Tapınakçılar üstünde çalıştığımı söyledim. İlgiyle baktı bana: “Tuhaf bir rastlantı, genç dostum. Burada, Güneyhaçı’nın altında genç bir Tapınakçı’yla karşılaşmak...”

“Beni bu konuda uzman saymanızı istemem...”

“Rica ederim, Bay Casaubon. Bu alanda ne saçmalıklar olduğunu bilseniz.”

“Biliyorum, biliyorum.”

“Güzel. Ülkenize dönmeden mutlaka görüşelim.”

Ertesi gün buluşmayı kararlaştırdık. Hepimiz de liman boyundaki küçük kapalı çarşıyı görmek istiyorduk.

Gerçekten de, ertesi gün orada buluştuk. Bir balık pazarı, bir Arap suk’u, öldürücü bir kanser gibi üremiş bir ermiş günü panayırıydı burası. Kötü güçlerin baskınına uğramış bir Lourdes gibi. Astarlarına dualar dikilmiş torbacıklar, yarı-değerli taşlardan yapılmış, ortaparmakları ileriye doğru uzanan küçük eller, mercan boynuzlar, haçlar, David yıldızları,[82] Yahudilik-öncesi dinlerin cinsel simgeleri, hamaklar, halılar, çantalar, sfenskler, sacre coeur’ler, Bororo oklukları, deniz kabuklarından yapılmış gerdanlıklar arasında, yağmur yağdıran büyücüler, İsa’nın kutsal yaralarını taşıyan kendinden geçmiş Kapüsen rahipleriyle yan yana yaşıyorlardı. Avrupalı fatihlerin yozlaşmış gizemciliği, kölelerin gizli bilimiyle

kaynaşıyordu; tıpkı oradaki insanların her birinin derisinin renginin yitik bir soyağacı öyküsü anlatması gibi.

"İşte," dedi Agliè, "etnoloji kitaplarında Brezilya senkretizmi denen şeyin bir imgesini görüyorsunuz burada. Resmi görüşe göre çirkin bir sözcük. Ama daha yüce anlamda, senkretizm, bütün dinlerin, bütün bilgilerin, bütün felsefelerin içinden geçen, onları besleyen biricik Gelenek'in tanınmasıdır. Bilge insan ayrım gözetmeyen insandır; nereden gelirse gelsin, ışık zerreciklerini bir araya getiren insandır... Bu yüzden de, bu köleler ya da kölelerin soyundan gelenler, Sorbon'daki etnologlardan daha bilgedirler. Hiç olmazsa siz beni anlıyorsunuz, değil mi, güzel bayan?"

"Anlıyorum, ama usumla değil," dedi Amparo, "döl yatağımla. Özür dilerim, sanırım Saint-Germain Kontu düşüncelerini böyle dile getirmezdi. Demek istediğim, bu ülkede doğdum ben; anlamadığım şeyler bile bir yerden sesleniyorlar bana, sanırım buramdan..." Göğsüne dokundu.

"Bir akşam, Kardinal Lambertini, gerdanına göz kamaştırıcı elmas bir haç takmış bir bayana ne demişti? 'Bu haçın üstünde ölmek ne güzel olurdu!' Ah, o sesleri işitmeyi nasıl isterdim. Şimdi sizden özür dilemeliyim, ikinizden de. İnsanın güzelliği yüceltmek uğruna lânetlenmeyi göze aldığı bir çağdan geliyorum ben. Baş başa kalmak istersiniz. Görüşürüz."

"Baban yaşında adam," dedim Amparo'ya, onu sergilerin arasında sürüklerken.

"Dedemin dedesinin dedesi bile olabilir. En azından bin yaşında olduğunu üstü kapalı söylemedi mi? Firavunun mumyasını kıskanacak değilsin herhalde."

"Kafanda küçücük bir ışık yakan herkesi kıskanıyorum."

"Ne güzel. Aşk buna derler."

27

Bir gün, Kudüs'te, Pontius Pilatus'u[83] *tanıdığını anlattı; valinin evini ayrıntılarıyla betimledi, akşam yemeğinde sunulan yemek çeşitlerini sayıp döktü. Bunların düş ürünü şeyler olduğuna inanan Rohan Kardinali, Saint-Germain Kontunun uşağına saçları ağarmış, dürüst görünüşlü, yaşlı bir adam döndü: "Arkadaşım," dedi, "efendinizin söylediklerine inanmakta güçlük çekiyorum. Karnından konuşan biriyse, diyecek sözüm yok, altın yapan birisi olduğunu da kabul edebilirim, ama iki bin yaşında olduğunu, Pontius Pilatus'u gördüğünü söylemesi? Bu kadarı fazla. Siz de orada mıydınız?" "Hayır, Monsenyör," diye yanıtladı uşak, bön bön, "Kont hazretlerinin hizmetine gireli daha ancak dört yüz yıl oldu."*

(Collin de Plancy, Dictionnaire infernal, Paris, Mellier, 1844,s.434)

Bundan sonraki günlerde, Salvador'a gönlümü kaptırdım. Otelde çok az kalıyordum. Gül-Haçlar'la ilgili kitabın sayfalarını karıştırırken, dizinde, Saint-Germain Kontuna gönderme yapıldığını gördüm. Bak sen, bak sen, dedim kendi kendime, tout se tient.[84]

Onun hakkında şöyle yazıyordu Voltaire: "C'est un homme qui ne meurt jamais et qui sait tout,"[85]. Ama Prusya Kralı Büyük Frederik şöyle yanıtlıyordu onu: "C'est un comte pour rire."[86] Horace Walpole, İtalyan ya da İspanyol ya da Polonyalıymış gibi söz ediyordu ondan; Meksika'da büyük bir servet yapmış, sonra da karısının mücevherlerini alıp Constantinopolis'e kaçmış. Onun hakkında en güvenilir bilgileri, Madame du Hausset'nin güncesinden öğreniyoruz, Madame Pompadour'un oda hizmetçisinden (tam da başvurulacak kaynak, dedi, hoşgörüsüz Amparo). Her gittiği yerde başka bir ad kullanmış: Brüksel'de Surmont, Leipzig'de Welldone, Aymar markisi, Bedmar ya da Belmar markisi, Kont Soltikof. 1745' te, Londra'da tutuklanmış, orada müzisyen olarak parlamış, salonlarda çembalo ve keman resitalleri vermiş; üç yıl sonra Paris'te, Chambord Şatosunda kendisine kalacak bir yer sağlanması karşılığında, boyacılık uzmanı olarak XV Louis'nin hizmetine girmiş. Kral, diplomatik görevle

Holanda'ya göndermiş onu; orada başı belaya girmiş, gene Londra'ya kaçmış. 1762'de Rusya'da görüyoruz onu, sonra gene Belçika'da. Orada onunla karşılaşan Casanova, kontun bir sikkeyi nasıl altına çevirdiğini anlatır. 1776'da, II. Frederik'in sarayında görüyoruz kontu. Krala çeşitli kimya tasarıları önerir, 8 yıl sonra, Schleswig'de, bir boya fabrikasını tamamlamak üzereyken, Hesse landgrafının sarayında ölür.

Bunlarda olağanüstü hiçbir şey yok, bir on sekizinci yüzyıl serüvencisinin tipik mesleği: Casanova'nınkinden daha az aşk, Cagliostro'nunkinden daha az gösterişli dolandırıcılık. Orada burada tek tük olaylar dışında, bazı erk sahibi kimselerin gözünde belli bir saygınlığı vardı; onlara simya harikaları yaratacağına söz veriyordu, ama sanayi eğilimliydi bunlar. Onunla ilgili tek olağanüstü şey, çevresinde oluşan, kuşkusuz kendisinin başlattığı, ölümsüzlüğüne ilişkin söylentidir. Salonlarda, uzak geçmişteki olaylara görgü tanığı olmuşçasına değiniyor, ince bir biçimde, gizliden gizliye kendi söylencesini besliyordu.

Kitapta, Giovanni Papini'nin Gog'undan bir alıntı da vardı; bir transatlantiğin güvertesinde, geceleyin, Saint-Germain Kontu'yla bir karşılaşmadan söz ediliyordu bu alıntıda. Bin yıllık geçmişinin, belleğine üşüşen anıların ağırlığı altında ezilen kontun, Punes'i, Borges'in 'el memorioso'sunu çağrıştıran umarsız bir ses tonu vardı, bir farkla: Papini'nin anlattığı öykü, 1930 tarihliydi. "Bizim yazgımızın imrenilecek bir şey olduğunu sanmayın," diyor Kont, Gog'a. "İki yüzyıl kadar sonra açması ölümsüzleri onulmaz bir bıkkınlık sarar. Dünya tekdüzedir, insanlar hiçbir şey öğrenmezler, her kuşak aynı yanılgılara düşer, aynı yılgılara kapılır; olaylar yinelenmez, ama birbirine benzer... Yeniliklerin, beklenmedik olayların sonu gelir. Şu anda, bizi Kızıldeniz'den başka dinleyen yokken, açıklayabilirim size: ölümsüzlük canımı sıkıyor. Yeryüzünün benim için artık hiçbir gizi kalmadı; benzerlerimden de umudumu kestim artık."

"Garip bir kişi," dedim. "Dostumuz Agliè'in onu kişiliksizleştirmeye çalıştığı açık.

“Yaşını başını almış, biraz pörsümüş, parası çok, vakti bol, yolculuklara çıkan, doğaüstüne ilgi duyan soylu bir kişi.”

“Tutarlı bir gerici; yozlaşmaktan korkmuyor. Doğrusu, burjuva demokratlara yeğ tutarım onu,” dedi Amparo.

“Bizi siz böyle eğittiniz, yüzyıllarca. Bırakın da, yavaş yavaş kurtaralım kendimizi. Onunla evleneceğimi söylemedim.”

“Bu iyi, işte.”

Ertesi hafta Agliè telefon etti. O akşam bir terreiro de candomble’de[87] bulunmamıza izin verilmişti. Ama ayinde bulunmayacaktık, çünkü Ialorixâ turistlerden kuşku duyuyordu, ama ayinden önce bizi kendisi karşılayacak, çevreyi gezdirecekti.

Agliè arabayla gelip bizi aldı, tepeyi aşarak favela’lar arasından geçtik. Bakımsız görünüşlü, hangarı andıran bir yapının önünde durduk. Kapının eşiğinde, yaşlı bir Zenci tütsülerle arındırdı bizi. Az ötede, çıplak, küçük bir bahçede, büyük palmiye yapraklarından yapılmış kocaman bir çeşit sepet vardı; içine kabilelere özgü bazı lezzetli yiyecekler, comidas de santo konmuştu.

İçeride büyük bir salon vardı; duvarları resimlerle, özellikle ex voto’lar, Afrika maskeleriyle kaplanmıştı. Agliè eşyaların düzenlenişini açıkladı: dipte, erginlenmemişlere ayrılmış sıralar, çalgılar için küçük bir seki, oga’lar için sandalyeler. “Bunlar hali vakti yerinde kimselerdir; inançlı olmaları şart değildir, ama tapınca saygılıdırlar. Büyük Jorge Amado burada, Bahia’da bir terreiro’nun oga’sıdır. Savaş ve rüzgâr tanrıçası Iansa tarafından seçilmiştir...”

“Peki, bu tanrılar, tanrıçalar nereden geliyor?”

“Karmaşık bir şeydir bu. Her şeyden önce, köleliğin başlangıcından beri kuzeyde varlığını sürdüren Sudan kolu var; orixâ’ların, yani Afrika tanrılarının candomble’si buradan gelir. Güneydeki devletlerde Bantu gruplarının etkisini görürsünüz; burada her şey içiçe geçmeye başlar. Kuzey tapınçları, özgün Afrika dinlerine bağlı kalırken, güneyde ilkel macumba, umbanda yönünde gelişir. Umbanda ise Katolikliğin, Kardesizmin, Avrupa gizliciliğinin etkisi altında kalmıştır...”

“Demek, bu akşam Tapınakçılar işin içine girmiyor.”

“Tapınakçılar bir eğretilemedir. Ne olursa olsun, bu akşam işin içine girmiyorlar. Ama senkretizmin çok ince bir işleyişi vardır. Kapının dışındaki, comidas de santo’ya yakın, demirden yapılma küçük yontu dikkatinizi çekti mi? Elinde tırmık, ayakları dibinde sunulmuş adaklar, bir çeşit küçük şeytan. O Exû’dur. Umbanda’da çok güçlüdür, ama candomble’de öyle değildir. Ama candomble gene de yüceltir onu; haberci bir ruh, bir çeşit yozlaşmış Merkür gibi görür. Umbanda’da Exû, inançlıların ruhunu ele geçirir, candomble’de ise böyle değildir. Ama saygı gösterilir ona, ne olur ne olmaz. Şu duvara bakın...” Çıplak bir Kızılderilinin renkli bir yontusuyla, beyazlar giymiş, oturmuş, piposunu tüttüren yaşlı bir köle yontusunu gösterdi bana: “Bunlar cabocla ile preto velho, göçmüşlerin ruhları. Umbanda ayinlerinde çok büyük önemi vardır bunların. Burada ne işleri var, diyeceksiniz. Sunuları kabul ediyorlar. Kullanılmıyorlar, çünkü candomble yalnızca Afrikalı orixâ’larla ilişki kurar, ama bu, onların yadsınmasına yol açmaz.”

“Peki, ama bütün bu kiliselerin ortak yanı nedir?”

“Şöyle diyebiliriz: Bütün Afro-Brezilya tapınçlarının ayırdedici özelliği, erginlenmişlerin ruhlarını, tören sırasında, tıpkı trans durumunda olduğu gibi, üstün bir varlığın ele geçirmesidir. Candomble’de, bu üstün varlıklar orixâ’lardır, umbanda’da ise göçmüşlerin ruhları...”

“Ülkemi, soyumu unutmuştum,” dedi Amparo. “Tanrım, biraz Avrupa, biraz tarihsel maddecilik her şeyi unutturmuştu bana. Bu öyküleri ninemden dinlerdim...”

“Biraz tarihsel maddecilik mi?” diye gülümsedi Agliè. “Kulağıma böyle bir şey çalınmıştı gibi geliyor bana. Trier bölgesinde uygulanan vahiysel bir tapınç değil mi bu?”

Amparo’nun kolunu sıktım “No pasarân, sevgilim,”[88] dedim.

“Tanrım,” diye mırıldandı.

Agliè, alçak sesle yaptığımız kısa konuşmayı, söze karışmadan izlemişti. “Senkretizmin gizil güçleri sonsuzdur. Dilerseniz, bütün

bunların siyasal açıdan yorumunu sunabilirim size. On dokuzuncu yüzyıl yasaları köleleri azat etmiştir, ama köleliğin izlerini ortadan kaldırma girişimi sırasında köle ticaretine ilişkin bütün arşivler yakılmıştır. Köleler resmi olarak özgürdüler, ama geçmişleri yoktu. Aile kimliği olmayınca, ortak bir geçmiş oluşturmaya çalıştılar. Köklerine döndüler. Bu, onların, siz gençlerin dediğiniz gibi, egemen güçlere karşı çıkma biçimidir.”

“Ama az önce bana Avrupa mezheplerinin de işin içine karıştığını söylediniz...” dedi Amparo.

“Sevgili bayan, katıksızlık bir lükstür. Köleler ne bulabildilerse onu aldılar. Bugün, tasarayabileceğinizden çok daha fazla beyazı ele geçirmiş durumdalar. İlk Afrika tapınçlarının bütün dinlerde görülen güçsüzlükleri vardı: bölgeci, ırkçıydılar, uzağı göremiyorlardı. Ama fatihlerin söylenceleriyle karşı karşıya gelince, eski bir mucizeyi gerçekleştirdiler: ikinci ve üçüncü yüzyıllarda Akdeniz çevresinde ortaya çıkan gizemci tapınçları canlandırdılar. O sıralarda yavaş yavaş çökmekte olan Roma; İran’dan, Mısır’dan, Yahudilik-öncesi Filistin’den gelen kaynaşmalara açıktı... Geç-imparatorluk yüzyıllarında, Afrika, Akdeniz çevresindeki bütün dinlerden etkilenmiş, bu etkileri bir araya toplayıp yoğunlaştırmıştır. Avrupa, devletin resmi dini olan Hıristiyanlıkça yozlaştırılmış, ama Afrika bilgi hazinelerini koruyup yaymış, Yunanlılara iletmiş, Yunanlılar da bunları yağmalamışlardır.

28

Tüm dünyayı kuşatan bir kitle vardır. Onu yuvarlak bir biçimde tasarlayın, çünkü Bütün'ün biçimidir bu... Şimdi de, bu kitlenin çemberi altında, bu çemberle burçlar kuşağının çemberi arasında 36 dekanın[89] *bulunduğunu düşünün: bu iki çemberi birbirinden ayıran, başka bir deyişle, burçlar kuşağını sınırlandıran, bu kuşak boyunca gezegenlerle birlikte devinen 36 dekan... Kralların değişmesi, kentlerin ortaya çıkması, açlık, veba, denizlerin gel-giti, depremler: bu dekanlar olmasaydı bunların hiçbiri olmazdı...*

(Corpus Hermeticum, Stobaeus, excerptum VI)

"Hangi bilgi hazinesi?"

"İsa'dan sonra ikinci ve üçüncü yüzyılları kapsayan dönemin ne denli büyük olduğunu biliyor musunuz? Batmakta olan imparatorluğun debdebesinden ötürü değil, o sıralarda Akdeniz havzasında filizlenmekte olan şeyden ötürü. Roma'da, Praetor'lar imparatorları boğazlıyorlar, ama Akdeniz'de, Apuleius dönemi, Isis'in, gizemlerinin, tinciliğe o büyük dönüşün, yeni-Platonculuk'la gnosun dönemi filizleniyordu... Mutlu günlerdi o günler; Hıristiyanlar erki henüz ele geçirmişlerdi; sapkınları ölüme göndermiyorlardı. Nous' un var olduğu, kendinden geçişlerle göz kamaştıran varlıklar, türemeler, cinler, meleksi varlıklarla dolu görkemli bir dönem. Sözünü ettiğim bilgi, yaygın, kopuk kopuk bir bilgidir; dünya kadar eski, Pitagoras'ı aşıp Hindistan'daki Brahmanlara, Ibranilere, büyücülere, cimnosofistlere, hatta uzak-kuzeydeki barbarlara, Galya'daki Druidler'e, Britanya adalarına dek geri giden bir bilgi. Yunanlıların barbarlara bu adı vermelerinin nedeni, dillerinin, fazlasıyla eğitilmiş kulaklarına köpek havlaması gibi gelmesiydi; onların böyle bir dille kendilerini dile getiremeyeceklerini düşünüyorlardı. Oysa bu dönemde, barbarlar Elenler'den çok daha fazla şey biliyorlardı; bunun nedeni de, dillerinin anlaşılmazlığıydı. Bu akşam dans edeceklerin söyleyecekleri bütün ilahilerin, bütün büyülü adların anlamını bildiklerini mi sanıyorsunuz? İyi ki bilmiyorlar; bilinmeyen bir ad, bir soluk alma alıştırması, gizemsel bir seslendirmedir çünkü.

Antoninus'lar dönemi... O dönemde dünya olağanüstü denklikler, ince benzerliklerde doluydu; bunların içine işlemenin -onların da bizim içimize işlemesinin- biricik yolu, düşler, kehanetler ve büyüydü. Bunlar bize, doğayı, doğanın güçlerini, benzerin karşısına benzeri koyarak etkileme olanağı verir. Bilgi, kaçıcı, uçucu bir şeydir, ölçüye sığmaz. O dönemde, en üstün tanrının Hermes olmasının nedeni buydu. Her türlü hile hurdanın yaratıcısı, kavşakların, hırsızların tanrısı. Ama yazıyı bulan da oydu; kaçınmanın, uyuşmazlığın sanatı, bizi bütün sınırların ötesine götüren bir ulaşım aracı olan yazıyı: orada, ufukta, her şey birbirine karışır, vinçler taşları kaldırır, silahlar yaşamı ölüme dönüştürür, su tulumbaları ağır cisimlerin yüzmesini sağlar, felsefe göz boyar, kandırır... Peki, Hermes'in bugün nerede olduğunu biliyor musunuz? Burada, içeri girerken kapıda gördünüz onu. Ona Exû diyorlar, tanrıların habercisi, arabulucu tüccar, iyi ile kötünün arasındaki ayrımdan habersiz."

Keyifli bir güvensizlikle süzdü bizi. "Benim, tanrıları dağıtmakta, Hermes'in malları dağıtırken yaptığı gibi, fazla aceleci davrandığımı düşünüyorsunuz, değil mi? Şu kitaba bakın, bu sabah Pelourinho'da küçük bir kitapçıdan aldım onu. Ermiş Cyprianus'un büyüleri, gizemleri var içinde; birinin sevgisini kazanmak ya da düşmanın ölmesini sağlamak için büyü reçeteleri, meleklere, Bakire Meryem'e çağrılar. Kara derili gizemciler için yazılmış. Bu Antakya'lı Ermiş Cyprianus hakkında gümüş çağından bu yana çok şey yazılmış. Anasıyla babası onun her şeyi öğrenmesini, yeryüzünde, havada, denizde ne varsa hepsini bilmesini istiyorlarmış. En uzak ülkelere göndermişler onu; bütün gizemleri, otların üremesini, çürümesini, bitkilerle hayvanların özelliklerini öğrensin diye; ama doğa tarihinin gizlerini değil, çok eski, uzak geleneklerin derinliklerine gömülmüş gizli bilimlerin gizlerini. Cyprianus, Delfoi'de, kendini Apollo ile yılan geleneğine adamış; Mitra'nın gizemlerini incelemiş. On beş yaşında, Olimpos Dağında, on beş hiyerofantın yol göstericiliğinde, entrikalarına egemen olmak için Bu Dünyanın Prensi'ni[90] çağırma törenlerine katılmış. Argos'ta, Hera'nın gizemlerine erginlenmiş; Frigya'da hepatoskopi falcılığı öğrenmiş. Sonunda, karada, denizde, havada bilmediği hiçbir şey kalmamış; ne bir hortlak, ne bir nesne,

ne bir zanaat; büyüyle yazı değiştirme sanatı bile. Memphis'in yeraltı tapınaklarında, cinlerin dünyasal nesneler ve yerlerle nasıl iletişim kurduklarını, nelerden nefret edip neleri sevdiklerini, onların karanlıklarda nasıl barındıklarını, bazı bölgelerde nasıl direnç gösterdiklerini, insanların ruhlarına ve bedenlerine nasıl girdiklerini, onların, üstün bilgiyle, hangi bellek, yıldırma, yanıltma hünerleri gösterdiklerini, yer sarsıntıları yaratma, yeraltı akımlarını etkileme sanatını öğrenmiş... Sonra, ne yazık, inancından dönmüş, ama bilgilerinden bazıları geride kalmış, iletilegelmiş; bunları, şimdi sizin putatapar dediğiniz bu üstü başı dökülen insanların dillerinde ve kafalarında buluyoruz. Sevgili dostum, az önce bir ci-devant'mışım[91] gibi bakıyordunuz bana. Hangimiz geçmişte yaşıyoruz? Emekçi ve sanayi çağının yılgılarını bu ülkeye armağan etmek isteyen siz mi, yoksa zavallı Avrupa'mızın, kölelerin çocuklarının doğallığına ve inancına yeniden kavuşmalarını isteyen ben mi?"

"Tanrım," dedi Amparo, ıslık gibi, acı bir sesle, "Siz de biliyorsunuz ki, bu onların uslu durmalarını sağlamanın bir yoludur..."

"Uslu durmalarını değil, hâlâ umut besleyebilmelerini. Umut olmasaydı, cennet de olmazdı. Bunu siz Avrupalılar öğretmediniz mi onlara?"

"Ben mi Avrupalıyım?"

"Derinin rengi önemli değil, önemli olan Gelenek'e inanmaktır. Bu köle çocukları, gönenç yüzünden felce uğramış bir Batıya umut bağlamanın bedelini ödüyorlar. Belki acı çekiyorlar, ama doğanın ruhlarının, havanın, suyun, rüzgârların dilinden hâlâ anlıyorlar..."

"Bir kez daha sömürüyorsunuz bizi."

"Bir kez daha mı?"

"Evet. Bunu seksen dokuzda öğrenmiş olmalıydınız, kont. Buramıza gelince, kırt!" Amparo, bir melek gibi gülümseyerek, güzelim elini gırtlağından geçirdi. Amparo'nun dişleri bile istek uyandırıyordu içimde.

"Çok acıklı," dedi Agliè, cebinden enfiye kutusunu çıkarıp parmaklarıyla okşayarak. "Demek tanıdınız beni? Ama seksen

dokuzda kafaları giyotinle kestirenler köleler değildi, nefret ettiğiniz o gözüpek burjuvalardı. Hem sonra, Saint-Germain Kontu, kafaların kesildiği yüzyıllar boyunca, birçok kafanın kesildiğini, birçok kafanın da yeniden gövdelerine takıldığını gördü. Bakın, mae-de-santo geliyor, Ialorixâ."

Terreiro'nun başrahibesiyle görüşmemiz dingin, içten, folklor bakımından zengin ve uygarca oldu. Pırıl pırıl bir gülümseyişi olan iriyarı bir Zenci kadındı. İlk bakışta, bir ev kadını denebilirdi, ama konuşmaya başlayınca, Salvador'un kültürel yaşamına bu tür kadınların egemen olabilmelerinin nedenini anladım.

"Peki, bu orixa'lar insan mı, yoksa güç mü?" diye sordum. Mae-de-santo onların hiç kuşkusuz birer güç olduklarını söyledi: su, rüzgâr, yapraklar, gökkuşağı. Ama sıradan insanların onları savaşçı, kadın ya da Katolik Kilisesi'nin ermişleri gibi görmelerine nasıl engel olunabiliyordu? "Siz de bakireler biçiminde bir kozmik güce tapmıyor musunuz?" diye yanıtladı. Önemli olan güce saygı göstermektir. Gücün görünüşü her insanın anlama yeteneğine uygun olmalıdır."

Sonra bizi ayin başlamadan şapeli görmek için arka bahçeye çıkardı. Bahçede orixa'ların evleri vardı. Bahia giysilerine bürünmüş bir yığın Zenci kız son hazırlıkları yapmak için neşe içinde toplanmışlardı.

Orixa'ların evleri bahçenin çevresinde, kutsal bir dağın şapelleri gibi sıralanmışlardı. Her birinin dışında, temsil ettiği ermişin tasviri vardı. İçeride, çiçeklerin, yontuların ve tanrılara sunulan az pişmiş yiyeceklerin parlak renkleri göz alıyordu. Oxalâ'nınki beyaz, Yemanjâ'nınki mavili pembeli, Xango'nunki kırmızı beyaz, Ogun'unki sarı ve altın rengiydi. Erginlenmişler diz çöküp eşiği öpüyorlar, elleriyle alınlarına, kulaklarının arkasına dokunuyorlardı.

"Peki, ama," diye sordum, "Yemanja bizim Gebe Meryem Ana'mız değil mi? Xango da Ermiş Jerom değil mi?"

"İnsanı güç durumda bırakan sorular sormayın," diye öğüt verdi bana Agliè.

“Umbanda daha da karışıktır. Ermiş Antoine ile Ermiş Coşma ve Damian, Oxalâ soyundandırlar. Sirenler, su perileri, deniz, ırmak cabocla’ları, denizciler, yıldızlar da Yemanjâ’nın soyundan gelirler. Hindular, hekimler, bilginler, Araplar, Easlılar, Japonlar, Çinliler, Moğollar, Mısırlılar, Aztekler, Karayipliler ve Romalılar, Doğu soyundandırlar. Oxossi’nin soyundan gelenler, güneş, ay, çağlayan cabocla’sı ve Zencilerin cabocla’sıdır. Ogun Beira-Mar, Rompe-Mato, Iara, Mege, Naruee ise Ogun soyundandır... Yani, duruma bağlı.”

“İsa,” dedi Amparo gene.

“Oxalâ demek istiyorsun,” diye fısıldadım kulağına. “Kaygılanma, no pasarân.”

Ialorixâ birkaç yardımcının tapmağa getirdikleri bir dizi maskeyi gösterdi bize.

Bunlar, medyumların yavaş yavaş trans durumuna geçerek, tanrının etkisine girince giyecekleri, samandan dominolar ya da başlıklardı. “Bu bir çeşit alçakgönüllülüktür,” diye açıkladı Ialorixâ. Bazı terreiro’larda, seçilmişler, törende hazır bulunanlar, tutkularını görsünler diye yüzleri açık dans ederler. Ama erginlenmişler, yabancılardan, ayinin içlerinde yarattığı sevinci kavrayamayan kişilerden uzak tutulmalıdır. Terreiro’nun töresiydi bu; bu yüzden yabancıları isteyerek almıyorlardı içeri. “Ama belki bir gün, kimbilir,” dedi. Belki bir gün gene karşılaşırdık.

Ama bize comidas de santo’dan tattırmadan gitmemizi istemiyordu; törenin sonuna dek dokunulmaması gereken sepetten değil, kendi özel mutfağından. Bizi terreiro’ların arkasına götürdü. Renk renk bir şölendi bu: manyoka, biber, hindistancevizi, amen-doim, gemgibre, moqueca de siri mole, vatapâ, efö, caruru, farofalı kara fasulye. Afrika baharatının iç bayıltısı kokusunu, tatlısert tropik lezzetlerini duyarak, saygıyla tatlarına baktık; eski Sudan tanrılarının yiyeceklerini paylaştığımızın bilincindeydik. Doğruydu da bu, Ialorixâ’nın dediğine bakılırsa. Çünkü her birimiz, bilsek de bilmesek de, bir orixâ’nın çocuğuyduk; çoğu kez hangisinin olduğu da söylenebilirdi. Ona, gözüpekçe, kimin oğlu olduğumu sordum. Ialorixâ, önce kaçındı; bunun kesin olarak belirlenemeyeceğini

söyledi, ama sonra avucuma bakmaya razı oldu. Parmaklarını avucumda gezdirdi, gözlerimin içine bakarak: “Sen, Oxalâ’nın oğlusun,” dedi.

Gururlandım. Rahatlamış olan Amparo, Agliè’nin kimin oğlu olduğunu bilmek istedi, ama Agliè bunu bilmemeyi yeğlediğini söyledi.

Eve dönünce, Amparo: “Agliè’nin eline baktın mı?” diye sordu. “Yaşam çizgisi yerine, bir dizi kırık çizgi vardı. Önüne bir kaya çıkınca suları ayrılan, bir metre sonra birleşerek yeniden akmaya başlayan bir dere gibi. Birçok kez ölmüş birinin çizgisi.”

“Uluslararası ruhgöçü şampiyonu.”

“No pasarân,” diye güldü Amparo.

29

Salt değiştikleri, adlarını gizledikleri, gerçek yaşlarını söylemedikleri, kimseden izin almadan, kendilerini tanıtmaksızın dolaştıkları için, onların gerçekten var olmaları gerektiğini hiçbir mantık yadsıyamaz.

(Heinrich Neuhas, Pia et ultimissima admonestatio de Fratribus Roseae-Crucis, nimirum: an sint? guales sint? ünde nomen illud sibi asciverint, Danzig, Schmidlin, 1618-ed.fr.1623, s. 5)

Diotallevi, Hesed'in güzellik ve aşk sefirotu, akkor, güney rüzgârı olduğunu söylemişti. Geçen akşam periskopun içinde, Bahia' da Amparo ile yaşadığımız son günlerin o burcun etkisi altında olduğunu düşünüyordum.

Son akşamlardan birini -insan saatlerce karanlıkta beklerken ne çok şey düşünebilir- anımsıyordum. Ara sokaklarda, alanlarda uzun uzun yürümekten ayaklarımız ağrıyordu; bu yüzden erken yatmıştık, ama uykumuz yoktu. Amparo bir dölüt gibi kıvrılıp yastığına sokulmuş, yarı ayrık dizlerine dayadığı umbanda'yla ilgili elkitaplarımdan birini okuyormuş gibi yapıyordu. Ara ara tembelce sırtüstü uzanıp bacakları açık, Gül-Haçlar'la ilgili kitaptan okuduklarımı dinliyordu; buluşlarıma ortak etmeye çalışıyordum onu. Dingin bir akşamdı; Belbo'nun -edebiyattan yorgun düşmüş- file'larından birine yazacağı gibi, yaprak kıpırdamıyordu. Paraya kıyıp iyi bir otelde kalıyorduk. Pencereden deniz görünüyor, ışığı hâlâ yanan mini-mutfakta, o sabah pazardan aldığımız tropik yemişlerle dolu sepetin görünümü içimi açıyordu.

"Bak ne diyor: 1614'te, Almanya'da yazarı bilinmeyen bir yapıt ortaya çıkmış. Yapıtın adı, Allgemeine und general Reformation ya da Tüm Evrenin Genel Reformu ile bunu izleyen, Avrupa'nın tüm bilgeleri, ile hükümdarlarına seslenen, Saygın Gül-Haç Derneği'nin Fama Fraternitatis'i, Signor Haselmeyer'in Cizvitlerce tutuklanıp kürek cezasına çarptırılmasına yol açan kısa. yanıtı ile birlikte. Şimdi basılıp tüm temiz yüreklilere sunulmuştur."

"Biraz uzun değil mi?"

“On yedinci yüzyılda tüm başlıkların böyle uzun olduğu görülüyor. Lina Wertmüller de böyle kitaplar yazıyordu. Bir vergi yapıtı bu, insanlığın genel reformu üstüne bir peri masalı; üstelik yer yer Traiano Boccalini’nin Ragguagli di Parnaso’’sundan alınmış. Ama on iki sayfalık bir kitapçığı, bir taşlamayı, bir manifestoyu kapsıyor. Bu yapıtın ertesi yıl ayrı basımı yapılmış; bir başka manifestoyla -bu kez Latince- Confessio fratemitatis Roseae Crucis, ad eruditos Europae ile aynı zamanda. Her iki yapıtta da, Gül-Haç Kardeşliğinden söz ediliyor, kurucunun adı anılıyor: C.R. diye gizemli biri. Ancak daha sonra, başka kaynaklardan, bu C.R.’nin, Christian Rosencreutz diye biri olduğu anlaşılmış ya da varsayılmıştır.”

“Açık adı neden yazılmamış?”

“Kitap baştan sona başharflerle dolu; hiç kimsenin adı tam olarak verilmiyor.

Tümüne de G.G.M.P.I. deniyor; biri için de, sevgi belirten bir takma ad olarak P.D. kullanılıyor. Kitapta C.R.’nin kişiliğinin oluştuğu yıllar anlatılıyor. C.R. önce Kutsal Mezar’ı ziyaret ediyor, sonra Şam’a gidiyor, ardından Mısır’a, oradan da, o yıllarda Müslüman bilgeliği için kutsal bir yer olan Fas’a geçiyor. Yunanca ile Latinceyi daha önce öğrenmiş olan bizim Christian, orada Doğu dilleri, fizik, matematik, doğa bilimleri öğreniyor, kabala ile büyüye varıncaya dek Araplarla Afrikalıların bin yıllık bilgilerini, ediniyor, hatta Liber M diye gizemli bir kitabı Latinceye çeviriyor; böylece makrokozmos ile mikrokozmosun tüm gizlerini öğreniyor. İki yüzyıldan beri Doğu ile ilgili ne varsa moda olmuştu, özellikle anlaşılmaz bir şeyse.”

“Hep böyle yaparlar. Aç mısınız, düş kırıklığına mı uğradınız, sömürüldünüz mü? Buyurun, bir kadeh gizem için! Al bakalım...” Kâğıttan bir bardak uzattı bana Amparo. “Güzel bir içki.”

“Bakıyorum, sen de kendinden geçmek istiyorsun.”

“Ama ben bunun yalnızca kimyasal bir şey olduğunu biliyorum. Gizemli bir yanı yok. İbranca bilmeyenleri de etkiler. Gel buraya.”

“Dur, bir dakika. Rosencreutz daha sonra İspanya’ya geçiyor, orada da en gizli öğretileri dağarcığına dolduruyor; tüm bilgilerin Merkez’ine

gitgide daha çok yaklaştığını söylüyor. Bu yolculuklar sırasında -çağın düşünürleri için bir çeşit tüm bilgi gezileri sayılıyordu bu yolculuklar- Avrupa'nın gerek duyduğu şeyin, yöneticilere usun ve iyiliğin yollarını gösterecek bir dernek olduğunu anlıyor."

"İlginç bir fikir. Bunca çalışmaya değermiş doğrusu. Benim canım soğuk mamaya yemek istiyor."

"Buzdolabında var. Bana bir iyilik et, sen git. Ben çalışıyorum."

"Çalışıyorsan karıncasın demektir. Karıncaysan karıncalığını bil, git, yiyecek bir şeyler getir."

"Mamaya yemek bir zevktir; bu yüzden ağustosböceğinin gitmesi gerekir. Sen gitmezsen, ben giderim, sen okursun."

"Hayır. Tanrı aşkına. Nefret ediyorum Beyazlar'ın kültüründen. Ben gidiyorum."

Amparo mutfağa doğru yürüdü; karşıdan gelen ışıkta ona bakmak hoşuma gidiyordu. Bu arada, C.R. Almanya'dan dönüyordu. Engin bilgisinin ona kazandırdığı yetiyle, kendini madenlerin dönüşümüne adayacak yerde, tinsel bir reforma adamaya karar veriyor, Dernek'i kuruyor, gelecek kuşakların bilgilerinin temelini oluşturacak büyüsel bir dille bir yazı icat ediyordu.

"Yapma, kitabı lekeleyeceksin, ağzıma koy, öyle değil, aptal rolü oynama, evet, böyle işte. Tanrım, mamaya ne güzelmiş, rosen-creutzliche Mutti-ja-ja[92]... Biliyor musun, Gül-Haçlar'ın ilk yıllarda yazdıkları, gerçeğe susamış dünyayı aydınlatabilirdi."

"Ne yazmışlardı?"

"İşin püf noktası burada işte; manifesto bunu söylemiyor, insanın ağzını sulandırıp bırakıyor. Çok önemli bir şeydi bu; öylesine önemli ki, bir giz olarak kalmalıydı."

"Amma da kancıklık!"

"E, kes artık. Nerede kalmıştık? Gül-Haçlar çoğalınca, dünyanın dört bucağına dağılmaya karar veriyorlar. Hastaları bedava iyileştirmeye, tanınmalarına yol açacak giysiler giymemeye,

bulundukları ülkenin alışkanlıklarına göre giyinmeye, yılda bir kez toplanmaya, yüzyıl gizli kalmaya and içiyorlar.”

“Özür dilerim, ama ne reformu yapmak istiyorlardı bunlar, zaten bir reform yapılmamış mıydı? Luther neydi, peki? Palavra mı?”

“Ama bu, Protestan reformundan önceydi. Burada bir notta deniyor ki, Fama ile Confessio dikkatle okunacak olursa açıkça görülür ki...”

“Kim açıkça görür?”

“Açıkça görülür, açığa vurulur. Kimin gördüğü önemli değil. Mantık bu, sağduyu.. Ne demek istiyorsun sen? Burada ciddi bir şeyden söz ediyoruz biz, Gül-Haçlar’dan...”

“Evet, anlıyorum.”

“Neyse, açıkça görüldüğü gibi, Rosencreutz 1378’de doğmuş, 1484’te de ölmüş, tam olgunluk çağında, yüz altı yaşında. Bu gizli derneğin, 1615’te yüzüncü yıldönümünü kutlayan Reformasyon’a oldukça büyük bir katkıda bulunduğunu kestirmek güç değil. Luther’in armasında bir gül ile bir haç bulunduğu da bir gerçek.”

“Amma da hayal gücü!”

“Ne yani, Luther’in armasında alevler içinde bir zürafa ya da eğilip bükülen bir kol saati olmasını mı bekliyordun? Hepimiz kendi çağımızın çocuklarıyız. Ben kimin çocuğu olduğumu öğrendim. Sus da, okuyayım. 1604 yılına doğru, Gül-Haçlar, saraylarının ya da gizli şatolarının bir bölümünü onarırken, içine kocaman bir çivi saplanmış bir taş buluyorlar. Çiviyi çıkarıyorlar, duvarın bir parçası kopup düşüyor, bir kapı ortaya çıkıyor. Kapının üstüne büyük harflerle şöyle yazılmış: POST CXX ANNOS PATEBO...”

Belbo’nun mektubundan öğrenmiştim bunu, ama gene de tepki göstermekten kendimi alamadım: “Aman Tanrım!..”

“Ne var?”

“Tıpkı Tapınakçılar’ın bir belgesi gibi... Sana anlatmamıştım, bir albayla ilgili...”

“Ne çıkar bundan? Tapınakçılar, Gül-Haçlar’dan örnek almışlar.”

“Ama Tapınakçılar daha önce gelmişlerdi.”

“O zaman, Gül-Haçlar Tapınakçılar’dan örnek almışlar.”

“Sevgilim, sen olmasan ne yapardım?”

“Sevgilim, şu Agliè kanma girdi senin. Her baktığın yerde bir açıklama arıyorsun.”

“Ben mi? Hiçbir şey aradığım yok!”

“İyi ediyorsun. Yığınların afyonundan sakın.”

“El pueblo unido jamâs sera vencido.”[93]

“Gül sen, gül bakalım. Okusana, o budalalar ne diyorlardı?”

“O budalalar her şeyi Afrika’dan öğrendiler, duymadın mı?”

“Afrika’dakiler çoktan bizi sarıp sarmalayıp buraya göndermeye başlamışlardı.”

“Tanrıya şükürler olsun. Yoksa Pretoria’da doğmuş olabilirdin.” Onu öptüm.

“Kapının ardında,” diye sürdürdüm, “bir mezar bulmuşlar; yedi kenarlı, yedi açılı, yapay bir güneşin pırıl pırıl aydınlattığı bir mezar. Ortada mottolar, amblemlerle süslenmiş yuvarlak bir sunak varmış. NEQUEQUAM VACUUM gibi...”[94]

“Vak vak mı? İmza: Donald Duck mı?”

“Latince bu, aklın nerede senin? Boşluk yoktur anlamına gelir.”

“İyi ki yok. Yoksa ne korkunç olurdu düşün.”

“Bana bir iyilik edip vantilatörü açar mısın, animula vagula blandula’m benim?”

“Ama şimdi kış.”

“Sizin gibi yanlış yarımküreden gelenler için, sevgilim. Temmuz ayındayız. Vantilatörü aç, lütfen. Erkek olduğum için söylemi yorum. Vantilatör senin tarafında da ondan. Teşekkür ederim. Neyse, sunağın altında, kurucu Rosenkreutz’un hiç bozulmamış cesedini

buluyorlar. Elinde, sonsuz bilgiyle dolu Kitap I vardır. Yazık ki dünya okuyamıyor onu -diyor manifesto- yoksa, ah, of, ay!"

"Ah!"

"Dediğim gibi, manifesto, keşfedilmesi gereken kocaman bir hazine, makrokozmosla mikromozmosun ilişkileri konusunda şaşırtıcı açıklamalar vaat ederek sona eriyor. Bizim beş para etmez simyacılar olduğumuzu, size nasıl altın yapılacağını öğreteceğimizi sanmayın. Bu bir şey değil, biz her anlamda daha yükseğe ulaşmak istiyoruz. Fama'yı beş dilde dağıtıyoruz, Confessio ise pek yakında sinemamızda. Yanıtlarınızı, okumuş olsun olmasın, herkesin görüşlerini bekliyoruz. Bize yazın, telefon edin, adlarınızı bildirin; size yalnızca bir fikir verdiğimiz gizlerimizi paylaşmaya değer olup olmadığınızı görelim. Sub umbra alarum tuarum Iehova."

"Ne demek bu?"

"Bir sonuç tümcesi. Oldu, bitti demek. Kısacası, Gül-Haçlar sanki öğrendiklerini anlatmak için ölüp biliyorlarmış da, doğru dürüst dinleyici bekliyorlarmış gibi görünüyorlar. Ama bildikleri şey hakkında tek sözcük bile söylemiyorlar."

"Uçakta, dergideki ilanda fotoğrafını gördüğümüz o adam gibi: Bana on dolar gönderirseniz, size milyoner olmanın gizini öğretirim."

"Ama yalan söylemiyor. Gizi keşfetmiş o. Tıpkı benim gibi."

"Bak, en iyisi sen okumanı sürdür. Sanki daha bu akşam tanışmışız gibi."

"Seni her görüşümde ilk kez görüyormuş gibi oluyorum."

"Yazık. İlk karşıma çıkana güvenmem ben. Neyse, iyi bir koleksiyonun oldu. Önce Tapınakçılar, sonra Gül-Haçlar. Peki, Plehanov'u okudun mu hiç?"

"Hayır, yüz yirmi yıl sonra mezarını bulmayı bekliyorum. Eğer Stalin onu traktörlerle birlikte gömmemişse."

"Kaçık sen de! Ben yıkanmaya gidiyorum."

30

Ünlü Gül-Haç derneği, evrenin dört bir yanında çılgınca kehanetlerin dolaştığını açıklıyor. Gerçekten de, hortlak görünür görünmez (her ne kadar Fama ile Cosfessio, bunun aylak zihinlerin icadından başka bir şey olmadığını kanıtlıyorsa da) evrensel bir reform umudu yarattı. Kimileri gülünç ve saçma, kimileri inanılmaz şeyler üretti. Böylece, çeşitli ülkelerden dürüst, onurlu insanlar, alaya alınmayı, gülünç düşmeyi göze alarak, bu kardeşlerine açıktan açığa yardım etmişler... Süleyman'ın Aynası aracılığıyla ya da başka bir gizli biçimde, onlara kendilerini belli etmişlerdir.

(Christoph von Besold (?), Tommaso Campanella, Von der Spanischen Monarchy, (1623'e ek)

En güzeli daha sonra geliyordu. Amparo döndüğünde, ona olağanüstü olaylar hakkında ön-bilgiler verebilecek durumdaydım. "İnanılmaz bir şey. Bu manifestolar, bu tür metinlerle dolup taşan bir dönemde ortaya çıkmış. Herkes bir yenilenme, bir altın çağ, ruhlar için bir Cockaigne arıyordu. Kimi büyüsel metinlere gömülüyor, kimi maden eritmek için ocak başında ter döküyor, kimi yıldızları yönetmeye çalışıyor, kimi gizli abeceler, evrensel diller yaratıyordu. II. Rudolph, sarayını bir simya laboratuvarına dönüştürdü, Comenius'la İngiltere sarayının yıldızbilimcisi, John Dee'yi çağırdı. Dee, Monas Jerogliphica adında birkaç sayfalık bir kitapta evrenin tüm gizlerini açıklamıştı. Gerçekten de, II. Rudolph'un hekimi Michael Maier'di. Hani şu, Atalanta Fugiens'i, görsel ve müzikal amblemler kitabını yazan. Kitap bir felsefe yumurtaları,[95] kuyruklarını ısıran canavarlar, sfenskler cümbüşüydü. Hiçbir şey bir şifre kadar açık değildir; her şey bir başka şeyin hiyeroglifidir. Düşün, Galileo, Pisa Kulesinden aşağı taşlar atıyor, Richelieu Avrupa'nın yarısıyla monopol oynuyor. Tümü de, dünyanın işaretlerini okuyabilmek için gözlerini dört açıyorlar. Dikkat edin, yerçekiminin ötesinde, bütün bunların altında (daha doğrusu, üstünde) bambaşka bir şey var. Ne olduğunu bilmek ister misiniz? Abracadabra. Torricelli, barometre yaparken, ötekiler Heidelberg'deki Hortus Palatinus'ta, balelerle, su

oyunlarıyla, havai fişeklerle uğraşıyorlardı. Otuz yıl savaşı patlak vermek üzereydi."

"Kimbilir, Cesaret Ana ne seviniyordu."

"Ama onlar için de her zaman günlük güneşlik değildi yaşam. Palatin Kontu seçicisi, 1619'da Bohemya tacını kabul etti. Bana kalırsa, büyülü kent Prag'ı yönetmek için yanıp tutuştuğundan yapmıştır bunu. Ama bir yıl sonra, Habsburglar onu Beyaz Dağ'a çivilediler, Protestanları kılıçtan geçirdiler, Comenius'un evini, kitaplığını yaktılar, karısıyla oğlunu öldürdüler. Comienus saraydan saraya kaçarak, Gül-Haç düşüncesinin ne yüce, ne umutlarla dolu olduğunu anlatıp durdu."

"Zavallıcık, ne yapmasını bekliyordun, barometreyle kendini avutmasını mı? Ama, bir dakika, bilirsin biz kadınlar sizin gibi çabuk kavrayamayız; manifestoları kim yazmıştı?"

"Sorun da bu, işte. Bunu bilmiyoruz. Dur, biraz düşüneyim... gülhaçımı kaşır mısın lütfen, orası değil, kürek kemiklerimin arası, biraz daha yukarısı, biraz sola, tamam, orası. Nerede kalmıştık? Bu Alman çevresinde inanılmaz kişiler var. Örneğin, Simon Studion, Süleyman'ın Tapınağı'nın ölçüleri hakkında Naometria adında gizlici bir kitap yazmış. Heinrich Khunrath, Amphitheatrum sapientiae aeternae diye, İbran alfabesiyle, alegoriler, kabalacı dolambaçlarla dolu bir kitap yazmış. Bunlar Fama'nın yazarlarını esinlemiş olmalı. Bu kimselerin, belki de Hıristiyan yeniden-doğuşunun sayısız ütopyacı gizli topluluklarından biriyle yakınlıkları vardı. Yaygın bir söylentiye göre, kitabın yazarı Johann Valentin Andreae diye biriydi; bir yıl sonra, Christian Rosencreutz'un Simya Düğünü'nü yayımlayacaktı, ama onu gençliğinde yazmıştı. Demek ki, uzun zamandan beri Gül-Haç düşüncesini kafasında evirip çeviriyormuş. Tübingen'den, Christianopolis cumhuriyetini düşünen başka hevesliler de vardı. Belki bunların tümü de bir araya toplanmışlardı. Ama öyle görünüyor ki, bütün bunlar bir şaka, bir oyundu; kopardıkları gürültü hakkında hiçbir fikirleri yoktu. Andreae ömrünün geri kalanını manifestoları yazanın kendisi olmadığına, aslında bunun bir lusus, bir ludibrium[96] olduğuna and içerek geçirdi. Bu,

onun akademik ününü yitirmesine yol açtı. Öfkeye kapılarak, Gül-Haçlar diye birileri varsa, tümünün de düzmece olduklarını söyledi. Ama bu hiçbir işe yaramadı. Manifestolar çıkar çıkmaz, insanlar sanki uzun zamandır bunu bekliyormuş gibi oldular. Avrupa'nın her yanından bilgili kişiler, Gül-Haçlar'a mektup yazıyorlar, nerede olduklarını bilmedikleri için de, açık mektuplar, kitapçıklar, kitaplar gönderiyorlardı. Aynı yıl, Maier, Arcana Arcanissima adında bir kitap yayımlıyor; bu kitapta Gül-Haçlar'ın adını anmıyor, ama herkes onlardan söz ettiğine, üstelik söylediğinden daha çok şey bildiğine inanıyor. Bazı kimseler, Fama'nın elyazmasını okuduklarını söyleyerek övünüyorlar. O günlerde bir kitabı baskıya hazırlamak hiç de kolay olmasa gerek, hele içinde gravür varsa. Aynı yıl, 1615'te Robert Fludd (İngiltere'de yazıyor, ama yazdıklarını Leyden'de bastırıyordu; provaları göndermenin ne kadar zaman aldığını düşün), Gül-Haçlar'ı savunmak, onları kuşkulardan, 'karaçalmalardan' kurtarmak için, Apologia compendiaria Fraternitatem de Rosea Cruce suspicionis et infamlis maculis aspersam, veritatem quasi Fluctibus abluens et abstergens'i piyasaya sürüyor. Başka bir deyişle, Bohemya, Almanya, İngiltere, Hollanda arasında, atlı ulaklar, gezgin bilginler aracılığıyla ateşli bir tartışma başlamıştı."

"Peki, ya Gül-Haçlar?"

"Ölüm sessizliği içindeydiler. Post centoventi annos patebo. Palavra. Saraylarının boşluğundan seyrediyorlardı olup bitenleri. Bana kalırsa, insanları böylesine heyecanlandıran, onların bu suskunluğuydu. Yanıt vermemeleri, onların gerçekten var olduklarının kanıtı sayılıyordu. 1617'de, Fludd, Tractatus apologeticus integritatem societatis de Rosae Cruce defendens diye bir kitap yazıyor; Aloisius Marlianus adında biri de, Gül-Haçlar'ın gizini açığa vurma vaktinin geldiğini söylüyor."

"Peki, bunu yapıyor mu?"

"Ne gezer. İşleri karıştırmaktan başka bir şey yapmıyor. Çünkü, 1618'den, Gül-Haçlar'ın söz verdikleri 188 yılı çıkarınca 1430 kaldığını, bunun da, Altın Post Tarikatının kurulduğu yıl olduğunu söylüyor."

“Ne ilgisi var?”

“Neden 188 yıl olduğunu anlamıyorum aslında 120 yıl olması gerekir. Ama gizemli toplama çıkarmalarda hesap hep istediğin gibi çıkar. Altın Post’a gelince, Argonotlar’ın Altın Pösteki’sine bir göndermedir bu. Güvenilir bir kaynaktan öğrendiğime göre, Kutsal Graal’le bir ilişiği var, dolayısıyla da -izin verirsen söyleyeyim- Tapınakçılar’la. Ama daha bitmedi. 1617 ile 1619 yıllan arasında, Barbara Cartland’dan daha da üretken olduğu anlaşılan Fludd dört kitap daha yayımlıyor. Bunlar arasında, evren üstüne kısa görüşleri kapsayan, baştan sona güller ve haçlarla resimlenmiş Utriusaue cosmi historia da var. Maier de, olanca cesaretini toplayıp, Silentium. post Clamores’i yayımlıyor; Gül-Haçlar’ın gerçekten var olduğunu, yalnızca Altın Post’a değil, Dizbağı tarikatına da bağlı olduğunu öne sürüyor. Ama kendisinin bu gizli derneğe kabul edilemeyecek kadar alçakgönüllü olduğunu söylüyor. Avrupalı bilginlerin tepkisini düşünebiliyor musun? Maier’i bile içlerine almadıklarına göre, gerçekten kapalı bir tarikat olmalı. Bu yüzden, kendilerine önemli süsü veren ne kadar sıradan insan varsa tarikata kabul edilmek için her yola başvuruyordu. Herkes Gül-Haçlar’ın var olduklarını söylüyor, ama onları hiç görmediğini itiraf ediyordu. Yazdıklarına bakılırsa, tümü de onlarla bir buluşma saptamaya çalışıyor, onlarla görüşmek için diretiyor, ama hiç kimse, ben de onlardanım deme yürekliliğini göstermiyordu. Kimileri, kendilerine yanaşmadıkları için onların var olmadıklarını söylüyor, kimileri de, tam tersine, kendilerine yanaştıkları için var olduklarını söylüyorlardı.”

“Gül-Haçlar ise sus-pus.”

“Dut yemiş bülbül gibi.”

“Aç ağzını. Biraz mamaya yesen iyi olacak.”

“Mmm. Nefis. Bu arada Otuz Yıl Savaşı başlıyor. Johann Valentin Andreae, Turris Babel diye bir kitap yazarak, bir yıl içinde Deccal’ın yenilgiye uğratılacağına söz veriyor. O sırada Mundus diye biri de, Tintinnabulum sophorum’u yazıyor...”

“Tintinnabulum, ne güzel!”

“...yazdıklarının tek sözcüğünü bile anlamıyorum, saçmasapan şeyler. Ama kesin olan bir şey var: Campanella ya da onun adına biri, İspanya Monarşisi’nde, Gül-Haç olayının baştan sona yoz zihinlerin bir eğlencesinden başka bir şey olmadığını söylüyor... Hepsi bu. 1621 ile 1623 yılları arasında kimseden ses çıkmıyor.”

“Hepsi bu mu?”

“Hepsi bu. Yoruluyorlar. Tıpkı Beatles gibi. Ama bu yalnızca Almanya’da böyle. Çünkü tıpkı zehirli bir bulut gibi, Fransa’ya yayılıyor. 1623 yılında, güzel bir sabah, Paris surları üstünde, Gül-Haç yüksek kurulu delegelerinin Paris’e taşındıkları, üyelik başvurularını kabul etmeye hazır oldukları yurttaşlara duyuruluyordu. Bir başka yoruma göre ise, bildirilerde, otuz altı görünmez kişinin altışar kişilik gruplar halinde dünyanın dört bir yanına dağıldıkları, bunların, müritleri görünmez kılma gücüne sahip oldukları apaçık dile getiriliyordu... Haydi! Otuz altı gene karşımıza çıktı...”

“Hangi otuz altı?”

“Bendeki, Tapınakçılar’la ilgili belgede sözü edilen otuz altı.”

“Hiç hayal gücü yokmuş bu insanların. Sonra ne oluyor?”

“Sonra toplu bir çılgınlık patlak veriyor. Kimileri onları savunuyorlar, kimileri onları tanımak istiyor, kimileri şeytancılıkla, simyacılıkla, sapkınlıkla suçluyorlar.

Astarotte’nin işe karışıp onları, zengin, güçlü, bir yerden bir yere uçabilme yeteneğine sahip kıldığını öne sürüyorlar. Kısacası yer yerinden oynuyor.”

“Kurnaz insanlarmış bu Gül-Haçlar. Moda yaratmak için Paris’ten daha iyi bir yer olamaz.”

“Haklısın galiba. Neler oluyor bak. Aman Yarabbi, ne dönemmiş o dönem! Descartes -düşün, Descartes- birkaç yıl önce Almanya’ya gidip onları aramış, ama yaşamöyküsünü yazan kişinin söylediğine göre, bulamamıştı. Çünkü, bildiğimiz gibi, tebdil geziyorlardı. Descartes, manifestolar ortaya çıktıktan sonra Paris’e dönüyor, herkesin onu bir Gül-Haç saydığını öğreniyor. O günlerin havası içinde, iyi bir san değildi bu. Üstelik, arkadaşı Mersenne’in de canını

sıkıyordu. Mersenne, Gül-Haçlar'a ateş püskürüyor, onları sefil, yıkıcı, büyücü, kabalacı, sapık öğretilerin tohumlarını atmaya çalışan kimseler olarak görüyordu. O zaman Descartes ne yapıyor? Ortalarda görünüyor, gidebileceği her yere gidiyordu. Herkes onu gördüğüne, bu da yadsınamayacağına göre, Gül-Haç olamazdı. Olsaydı, görünmez olurdu çünkü."

"Yöntem diye buna derim ben."

"Kuşkusuz yadsımak yetmiyordu. İşler o hale gelmişti ki, birisi karşına çıkıp merhaba, ben bir Gül-Haç'ım dese, onun Gül-Haç olmadığı anlamına geliyordu bu. Kendine saygısı olan bir Gül-Haç bunu söylemez. Tersine, sonuna dek yadsır."

"Ama Gül-Haç olmadığını öne süren birinin Gül-Haç olduğu söylenemez. Çünkü, ben Gül-Haç olmadığımı söylüyorum, ama bunu söylediğim için Gül-Haç olmuyorum."

"Ama yadsımak başlı başına kuşku uyandırır."

"Hayır. Çünkü, insanların Gül-Haç olduklarını söyleyen bir kimseye inanmadıklarını, Gül-Haç olmadığını söyleyen kimseden de kuşkulandıklarını anlayınca, bir Gül-Haç ne yapar? İnsanları Gül-Haç olmadığına inandırmak için, Gül-Haç olduğunu söylemeye başlar."

"Hay aksi Şeytan. Demek Gül-Haç olduklarını söyleyenler yalan söylüyorlar, öyleyse bunlar gerçekten Gül-Haç'tırlar. Yo, hayır, Amparo, onların tuzağına düşmemeliyiz. Her yerde casusları var, bu yatağın altında bile. Şimdi bizim bildiğimizi biliyorlar, bu yüzden de Gül-Haç olmadıklarını söylüyorlar."

"Sevgilim, beni korkutuyorsun."

"Kaygılanma sevgilim, ben yanındayım, üstelik aptalım, Gül-Haç olmadıklarını söylerlerse, onların Gül-Haç olduklarına inanacağım, böylece maskelerini düşüreceğim. Maskesi düşürülmüş bir Gül-Haç zararsızdır. Gazeteyi dürüp kışkışlayarak pencereden dışarı çıkarabilirsin onu!"

"Peki, ya Agliè? Bizi, Saint-Germain Kontu olduğuna inandırmaya çalışıyordu; açıkça o olmadığını sanalım diye. Demek ki, bir Gül-Haç o. Yoksa değil mi?"

“Bak, Amparo, artık uyuyalım, olur mu?”

“Hayır, olmaz, sonunu merak ediyorum.”

“Tam bir keşmekeş. Herkes Gül-Haç’tır. 1627’de Francis Bacon, New Atlantis’i yazıyor. Okuyucular onun, adını hiç anmamakla birlikte, Gül-Haçlar’ın ülkesinden söz ettiğini düşünüyorlar. Zavallı Johann Valentin Andreae, kendisinin Gül-Haç olmadığını, Gül-Haç olduğunu söylemişse, bunu salt şaka olsun diye yaptığına and içe içe ölüyor. Ama artık iş işten geçmiştir. Gül-Haçlar, var olmadıkları olgusundan yararlanarak, dört bir yanda var oluyorlar.”

“Tıpkı Tanrı gibi.”

“Madem ki onun adını andın, düşünelim bakalım... Matta, Luka, Markos ve Yuhanna şakacı insanlardır. Bir yerde buluşup bir yarışma yapmaya karar verirler. Bir kişi yaratırlar, birkaç temel olgu üstünde görüş birliğine varırlar, sonra her biri özgürce başını alıp gider. Kimin en iyisini yaptığını sonunda göreceklerdir. Dört öykü, sonunda, dostlarının eline geçer, eleştirmeye başlarlar: Matta oldukça gerçekçidir, ama Mesih olayı üstünde biraz fazlaca durmaktadır. Markos fena değildir, ama biraz savruktur. Luka, kabul etmeli, incedir. Yuhanna felsefeyi biraz fazla ileri götürür... Ama kitaplar insanların hoşuna gider, elden ele dolaşır. Dört arkadaş olup bitenlerin ayrımına vardıklarında, iş işten geçmiştir. Pavlos, Şam yolunda İsa’ya rastlamıştır. Plinius, kaygıya kapılmış imparatorun buyruğu ile onu sorguya çekmeye başlar. Kilise’nin tanımadığı birtakım yazarlar çok şey biliyormuş gibi davranırlar... toi, apocryphe lecteur, mon semblable, mon frere...[97] Petrus’un başı döner, kendini ciddiye alır. Yuhanna gerçeği söyleyeceği tehdidini savurur. Petrus’la Pavlos onu yakalatıp Patmos Adasında zincire vurdurturlar. Zavallıcık karabasanlar görmeye başlar: yatağım çekirgelerle dolu, susturun o borazanları, bu kan nereden geliyor?.. Ötekiler sarhoş olduğunu söylerler, belki de damar sertliğindendir... Kimbilir, belki gerçekten de böyle olmuştur.”

“Elbette böyle oldu. O saçmasapan kitapları okuyacağına, biraz da Feuerbach’ı okusan iyi edersin.”

“Amparo, güneş doğuyor.”

“Biz deliyiz.”

“Şafak tanrıçası[98] gülhaç parmaklarıyla usul usul dalgaları okşuyor...”

“Evet, devam et. Yemanjâ geliyor, duyuyor musun?”

“Ludibria’nı[99] göster bana...”

“Ah, Tintinnabulum!”[100]

“Atalanta Fugiens’im benim...”[101]

“Ah, Turris Babel...”[102]

“Arcana Arcanissima’yı,[103] Altın Post’u istiyorum, tıpkı bir istiridye kabuğu gibi solgun ve pembe... “[104]

“Şişşt... Silentium post clamores,”[105] dedi Amparo.

31

Gül-Haç oldukları varsayılan, genellikle de böyle adlandırılanların çoğu, olasılıkla, gerçekte yalnızca Gül-haçlılar'dı... Bunların, böyle derneklere üye oldukları için, hiçbir biçimde Gül-Haç olmadıklarına kuşku yoktur. Bu, ilk bakışta, usa aykırı, çelişkili görünebilir, ama gene de kolayca anlaşılabilir...

(Rene Guenon, Aperçu sur l'initiation, Paris, Editions Traditionelles, 1981, XXXVIII, s.241)

Rio'ya döndük; ben yeniden işe başladım. Günün birinde, bir resimli dergide, kentte Eski ve Kabul Edilmiş Gül-Haç Tarikatı diye bir tarikatın bulunduğunu okudum. Amparo'ya gidip bir bakmamızı önerdim; gönülsüzce benimle geldi.

Tarikatın merkezi bir ara sokaktaydı; yapının ön yüzündeki vitrinde alçıdan yapılmış Keops, Nefertiti ve Sfenks heykelcikleri vardı.

Tam da o gün, öğleden sonra genel kurul toplantısı vardı: 'Gül-Haç ve Umbanda.' Konuşmacı Bramanti adında bir profesördü, Avrupa'daki Tarikatın Mühürdarı, Rodos, Malta ve Selanik in Partibus Başrahipliği Gizli Şövalyesi.

İçeri girmeye karar verdik. Salon, yıkık-dökük, Kundalini yılanını -şu, Tapınakçılar'ın kıçtan öperek uyandırmak istedikleri yılan- temsil eden Tantrik[106] minyatürlerle süslenmişti. Sonuç olarak, yeni bir dünya keşfetmek için Atlantik'i aşma zahmetine değmezmiş, dedim kendi kendime, Picatrix'in merkezinde de bulabilirdim aynı şeyleri.

Bramanti, tek tük uykulu dinleyicinin karşısında, kırmızı bir örtüyle örtülü bir masanın başında oturuyordu. İriyarı bir adamdı; kocaman cüssesi olmasa bir tapire benzetilebilirdi. Biz içeri girdiğimizde, gösterişli bir biçemle konuşuyordu, ama konuşmaya başlayalı çok olmamıştı, daha, on sekizinci sülale zamanında, I. Ahmose'nin saltanatı sırasında Gül-Haçlar'dan söz ediyordu çünkü.

Dört Gizli Üstat, Teb'in kuruluşundan yirmi beş bin yıl önce, Sahra uygarlığını yaratan ırkın evrimini gözetiyorlardı. Firavun Amosis, onlardan etkilenerek, Mısırlıların çok iyi bildikleri tufan-öncesi

bilgeliğin bekçiliğini yapan Büyük Beyaz Kardeşlik'i kurmuştu. Bramanti, elinde, Karnak Tapınağı'nın bilge kişilerine, bunların gizli arşivlerine dek geri giden (kuşkusuz bilisiz kimseler için erişilmez) belgeler bulunduğunu öne sürüyordu. Gül ve haç simgesi, daha sonra, firavun Akenaten tarafından tasarlanmıştı. Papirüsü elinde bulunduran biri var, dedi Bramanti, ama bana kim olduğunu sormayın.

Büyük Beyaz Kardeşlik, birçok kişinin yetiştiği bir bilim ocağıydı: İtalyan Rönesansı'na olduğunca, Princeton Gnostikleri'ne etkisi de tartışılmaz olan Hermes Trismegistes, Homeros, Gal Druidleri, Süleyman, Solon, Pitagoras, Plotinus, Essenler,[107] Terapeuti'ler,[108] Graal'i Avrupa'ya götürmüş olan Arimatea'lı Yosif, Acuin, Kral Dagobert, Ermiş Thomas, Bacon, Shakespeare, Spinoza, Jakob Böhme, Debussy, Einstein. Geriye kala kala, Neron, Cambronne, Geronimo, Pancho Villa, bir de Buster Keaton kalıyor, diye fısıldadı Amparo, kulağıma.

İlk Gül-Haçlar'ın Hıristiyanlık üstündeki etkisine gelince, -Bramanti henüz yönü yöreyi ayırdedememiş olanlar için söylüyordu bunu- İsa'nın bir haç üstünde ölmesi bir rastlantı değildi.

Büyük Beyaz Kardeşlik'in bilgeleri, Kral Süleyman zamanında ilk Mason locasını kuranlardı. Dante'nin -tıpkı Ermiş Thomas gibi- bir Gül-Haç ve bir Mason olduğu yapıtlarından açık seçik anlaşılmaktadır. Dante'in Cennet'inin XXIV ile XXV kantolarında, Gül-Haç Prens'in üçlü öpücüğüne, pelikana, beyaz tuniklere -Yeni Ahit'in Vahiy bölümündeki yaşlıların giydiklerinin eşi- Masonluğun üç tanrıbilimsel erdemine (İnanç, Umut, İyilikseverlik) rastlıyoruz. Gerçekten de, Gül-Haç'ın simgesel çiçeği (XXX ve XXXI. kantolardaki beyaz gül) Roma Kilisesi'nce, Kurtarıcı'nın Annesi' nin simgesi olarak benimsenmiştir; yakarılardaki Rosa Mystica buradan gelir.

Gül-Haçlar'ın ortaçağ yüzyılları boyunca varlıklarını sürdüregeldikleri, yalnızca Tapınakçılar'ın onların arasına sızmalarından değil, çok daha açık seçik belgelerden de anlaşılıyordu. Bramanti, Kiesewetter diye birinden söz etti. Bu

Kiesewetter geçen yüzyılın sonunda, ortaçağ Gül-Haçlar'ının Saksonya seçici prensi için dört kental altın üretmiş olduklarını ortaya koymuştu; bunun açık kanıtı, 1613'te, Strasbourg'da basılmış olan Theatrum Chemicum'un bir sayfasında yer alıyordu. Ancak, Giyom Tell söylencesinde, Tapınakçılar'a göndermelerin çok az kişi ayrımına varmıştı: Teli, okunu, Arî mitolojisinde adı geçen bir bitki olan ökseotu dalından yapar, Kundalini yılanının devinime geçirdiği üçüncü gözün simgesi olan elmayı deler. Bilindiği gibi, Arîler Hindistan'dan gelmişlerdi, Gül-Haçlar'ın Almanya'dan ayrıldıktan sonra saklandıkları ülkeden.

Büyük Beyaz Kardeşlik'ten geldiklerini -çok kez çocukça- öne süren çeşitli akımlar arasından, Bramanti, yalnızca Max Heindel'in Rosicrucian Fellowship'ini yeterince geleneğe bağlı sayıyordu, ama bunun tek nedeni, Alain Kardec'in bu ortamda yetişmiş olmasıydı. Herkesin bildiği gibi, Kardec tinciliğin babası olup soylu Brezilya'nın övüncü olan umbanda tinciliği de, onun, göçmüşlerin ruhlarıyla iletişim kurmayı öngören teosofisinden oluşmuştur. Bu teosofide, Aum Banda, tanrısal ilke ile yaşamın kaynağını belirten Sanskritçe bir deyimdi. ("Gene kandırdılar bizi," diye mırıldandı Amparo, "umbanda sözcüğü bile bizim değil; Afrika'dan yalnızca sesini almış.")

Sözcüğün kökü, Aum ya da Um'dur. Daha sonra Budistler'in Om'u olmuştur. Aynı zamanda, Âdemcede Tanrının adıdır. Um hecesi doğru telaffuz edildiğinde, güçlü bir mantra'ya dönüşür; siakra ya da Alın Sinirağı aracılığıyla ruhta akışkan uyum akımları yaratır.

"Alın sinir ağı nedir?" diye sordu Amparo. "Onulmaz bir hastalık mı?"

Bramanti, gerçek Gül-Haçlar'la 'Gülhaçlılar' arasındaki ayrımı gözetmek gerektiğini açıkladı. Gül-Haçlar, Büyük Beyaz Kardeşlik'in -kuşkusuz gizli- kalıtçılarıydı; kendisinin alçakgönüllüce temsil ettiği Eski ve Kabul Edilmiş Tarikat gibi. 'Gülhaçlılar' ise, hak etmeksizin, kişisel nedenlerle, gizemli gülhaça bağlı olduklarını öne sürenlerdi. Dinleyicilere, Gül-Haç olduğunu söyleyen hiçbir Gülhaçlı'ya

güvenmemelerini öğütledi. (Amparo, birinin Gül-Haç'ı, bir başkasının Gülhaçlı'sı oluyor, diye fikir yürüttü.)

Dinleyiciler arasından kendini bilmezin biri ayağa kalkarak, Büyük Beyaz Kardeşlik'in bütün gerçek müritlerinin belirgin özelliği olan suskunluk kuralını çiğnerken, Profesör Bramanti'nin tarikatı, nasıl oluyor da, kendisinin gerçek olduğunu öne sürüyor, diye sordu.

Bramanti ayağa kalktı; "Tanrıtanımaz maddeciliğin parayla tutulmuş kışkırtıcılarının buraya bile sızdıklarını bilmiyordum," dedi. "Bu koşullar altında söyleyecek başka sözüm kalmadı." Ardından, görkemlice çıktı gitti.

O akşam Agliè telefon edip hatırımızı sordu. Ertesi gün -sonunda- bir ayine çağrıldığımızı bildirdi. Bu arada birlikte bir şey içebilir miyiz, diye sordu. Amparo'nun arkadaşlarıyla siyasal bir toplantısı vardı; ben tekbaşıma Agliè'yle buluşmaya gittim.

32

Valentiniani... nihil magis curant quam occultare quod praedicant: si tamen praedicant, qui occultant... Si bona fides quaeres, concreto vultu, suspenso supercilio -altum est- aiunt. Si subtiliter tentes, per ambiguitates bilingues communem fidem affirmant. Si scire te subostendas, negant quidquid agnoscunt... Habent artificium quo prius persuadeant, quam edoceant.[109]

(Tertullianus, Adversus Valentinianos)

Agliè, yaşlı mı yaşlı adamların geleneksel yöntemle hâlâ batıda yaptıkları bir yere götürdü beni. Birkaç adımda, Carmen uygarlığından çıkıverdik; bazı yerlilerin sucuk gibi kalın purolar içtikleri karanlık bir yerde bulduk kendimizi. Geniş, saydam tütün yapraklarını, parmak uçlarıyla, yaşlı denizcilerin halatlarını andırır biçimde yuvarlayıp saman kâğıdına sarıyorlardı. Sık sık yeniden yakmaları gerekiyordu onları; ama insan, Sir Walter Raleigh keşfettiğinde, tütünün nasıl bir şey olduğunu anlıyordu.

Agliè'ye öğleden sonraki serüvenimi anlattım.

"Şimdi de Gül-Haçlar demek? Doymak bilmez bir bilgi susuzluğunuz var, dostum. Ama o çılgınlara kulak vermeyin. Hepsi de çürütülmez kanıtlardan söz ederler, ama bugüne dek hiçbiri bu kanıtları ortaya koyamadı. O Bramanti'yi tanıyorum. Milano'da oturur, ama inancını yaymak için dünyayı dolaşır. Kimseye zararı yoktur, ama hâlâ Kiesewetter'e inanır. Bir yığın Gülhaçlı, Theatrum Chemicum'un o sayfasına dayanırlar. Ama kitaba bakacak olursanız -Milano'daki küçük kitaplığımda bu kitaptan bir tane bulunduğunu alçakgönüllülükle söyleyeyim- böyle bir alıntı bulamazsınız."

"Bay Kiesewetter soytarının biri, öyleyse."

"Ama durmadan alıntı yapılır ondan. Sorun şu ki, on dokuzuncu yüzyıl gizlicileri bile olguculuğun kurbanı olmuşlardır: Bir şey ancak kanıtlanabilirse gerçektir. Corpus Hermeticum'la ilgili tartışmayı düşünün. Bu yapıt on beşinci yüzyılda Avrupa'da gün ışığına çıktığı zaman, Pico della Mirandola, Ficino ve derin bilgi sahibi birçok başka

kimseler gerçeği gördüler: bu yapıt çok eski bir bilgelik ürünü olmalıydı; Mısırlılardan da eski, Musa'dan bile eski. Çünkü, sonradan Platon ile İsa tarafından dile getirilecek olan düşünceleri kapsıyordu."

"Sonradan derken, ne demek istiyorsunuz? Bramanti'nin, Dante'nin Mason olduğunu kanıtlamak için öne sürdüğü kanıtlar da bunlar. Corpus, Platon'la İsa'nın düşüncelerini yineliyorsa, onlardan sonra yazılmış olması gerekir!"

"Görüyor musunuz? Siz de aynı şeyi yapıyorsunuz. Modern filologlar da tıpkı böyle mantık yürütüyorlardı. Bunlar, Corpus'un çağımızın ikinci ya da üçüncü yüzyılında yazılmış olduğunu göstermek için çapraşık dilbilimsel çözümlemeler de ekliyorlardı. Cassandra'nın, Truva'nın yakılıp yıkılacağını önceden bildiği için, Homeros'tan daha sonra doğduğunu söylemek gibi bir şey bu. Zamanın, bir çizgi üzerinde, belirli bir yönde, A'dan B'ye doğru ilerlediğine inanmak, çağdaş bir yanılgıdır. B'den A'ya doğru da ilerleyebilir zaman; böylece sonuç, nedeni doğurabilir... 'Daha önce gelmek' ya da 'daha sonra gelmek' ne demektir? Şu sizin güzeller güzeli Amparo'nuz karmakarışık atalarından daha önce mi geliyor, daha sonra mı? Benim gibi babası olabilecek yaşta bir adamın yansız görüşünü dile getirmesine izin verirseniz, görkemli bir güzelliği var. Demek ki önce geliyor. Yaratılışına katkısı olan şeyin gizemli kaynağıdır o."

"Ama bu noktada..."

"Yanlış olan da, 'bu nokta' kavramı işte. Noktalar, bir şeyin nereden nereye gittiğini saptamak için, Parmenides'ten bu yana bilimin varsaydığı bir şeydir. Aslında hiçbir şey devinmez, tek bir nokta vardır: aynı anda bütün öteki noktaların türedikleri nokta. On dokuzuncu yüzyıl gizlicilerinin saflığı, çağımızdaki gizliciler gibi, bir şeyin gerçekliğini, bilimsel yalanın yöntemleriyle kanıtlamaya çalışmalarıdır. Zamanın mantığına göre değil, Gelenek'in mantığına göre düşünmelidir. Bütün zamanlar birbirlerini simgelerler, bundan ötürü de, Gül-Haçlar'ın görünmez Tapınak'ı şimdi de vardır, her zaman da var olmuştur; tarihin -sizin tarihinizin- akışından bağımsız olarak. Son açınlamanın zamanı, saatlerin gösterdiği zaman değildir.

Bağları, ‘gizli tarih’in zamanına kök salmıştır; orada bilimin önceleriyle sonralarının pek az önemi vardır.”

“Yani sizce, Gül-Haçlar’ın öncesiz-sonrasızlığını öne sürenler...”

“Ahmak bilimadamlarıdır, çünkü hiçbir kanıta gerek olmaksızın bilinmesi gerekeni kanıtlamaya çalışıyorlar. Yarın akşam göreceğimiz müminlerin Kardec’in kendilerine söylediği her şeyi bildiklerini ya da onları kanıtlayabilecek yetenekte olduklarını mı sanıyorsunuz? Bilmeye yatkın oldukları için biliyorlar. Hepimiz gizli bilgiye karşı duyarlığımızı korumuş olsaydık, açınlamalar karşısında gözlerimiz kamaşırdı. Bunun için dilemek gerekmez, yatkın olmak yeter.”

“Sonuç olarak -beylik bir soru soruyorsam bağışlayın- Gül-Haçlar var mı, yok mu?”

“Var olmak ne demektir?”

“Siz söyleyin.”

“Büyük Beyaz Kardeşlik -dilerseniz Gül-Haç deyin, dilerseniz, geçici olarak Tapınakçılar’da cisimleşen tinsel şövalyeler deyin- az sayıda, çok az sayıda seçkin bilgeler topluluğudur; bunlar öncesiz-sonrasız bilginin çekirdeğini korumak için insanlık tarihi içinde dolaşırlar. Tarih rastgele gelişmez. Gözünden hiçbir şey kaçmayan Dünya Üstatları’nın yapıtıdır tarih. Doğal olarak, Dünya Üstatları giz aracılığıyla korurlar kendilerini. Bu yüzden, kendisinin Üstat ya da Gül-Haç ya da Tapınakçı olduğunu söyleyen birine ne zaman rastlarsanız, bu kimse yalan söyleyecektir. Onları başka yerde aramak gerekir.”

“Sonsuza dek böyle sürüp gider mi bu?”

“Tastamam böyle. Üstatların kurnazlığını gösterir bu.”

“Peki ama, insanların neyi bilmelerini istiyorlar?”

“Yalnızca bir gizin varolduğunu. Yoksa, her şey göründüğü gibi olsaydı, yaşamanın ne anlamı olurdu?”

“Peki, nedir bu giz?”

“Açıklanan dinlerin açıklayamadıkları şey. Giz bunların ötesindedir.”

33

Görüntüler, beyaz, mavi, beyaz açık kırmızıdır. Sonunda birbirlerine karışarak tümü de açık renge, beyaz bir mum alevinin rengine dönüşür; kıvılcımlar görürsünüz, tüyleriniz diken diken olur. Bu, görevi yerine getiren kişi üstünde çekimin başladığını gösterir.

(Papus, Martines de Pasqually, Paris, Chamuel, 1895, s. 92)

Beklenen akşam geldi. Salvador'da yaptığı gibi, bizi almaya Agliè geldi. Oturumun ya da gira'nın yapılacağı yapı oldukça merkezi bir bölgedeydi; karanın tepeler arasından uzanarak denizi yalayan diller oluşturduğu bir kentin merkezinden söz edilebilirse. Öyle ki, akşam ışıklar yandığı zaman kent, yukarıdan bakıldığında, kel kel olmuş bir başı andırıyordu.

"Unutmayın, bu akşam umbanda var. Ayine katılanların ruhlarını elegeçirecek olan, orixa'lar değil, egun'lar, göçmüşlerin ruhları. Sonra da, Exu, Bahia'da gördüğünüz Afrika'lı Hermes ile ona eşlik eden Pomba Gira. Exu, bir Yoruba tanrısı, kötülüğe ve şakaya eğilimli bir cindir. Ama Amerind mitolojisinde de böyle şakacı bir tanrı vardı."

"Göçmüşler kim, peki?"

"Preto velho'larla caboclo'lar. Preto velho'lar, halkları sürgün edildiğinde onlara yol göstermiş olan yaşlı Afrikalı bilgelerdir; Rei Congo ya da Pai Agostinho gibi... Bunlar, köleliğin oldukça yumuşadığı bir aşamanın, Zencilerin artık hayvan olmadıkları, bir aile dostu, bir amca, bir dede sayıldıkları bir aşamanın anısıdır. Caboclo'lar ise, Kızılderili ruhlar, doğanın başlangıçtaki anlığını temsil eden eldeğmemiş güçlerdir. Umbanda'da, Afrikalı orixa'lar, Katolik ermişlerle tam anlamıyla bağdaştırılmış, art alanda kalırlar artık; yalnızca bu varlıklar araya girerler. Trans durumunu yaratan bunlardır: medyum, cavalo, dansın belli bir an'ında, bir üstün varlığın içine girdiğinin ayrımına varır, kendi kendisinin bilincini yitirir: Kutsal

varlık onu bırakıncaya dek dans eder; kendine geldiğinde, daha iyi, temizlenmiş, arınmış duyumsar kendini.”

“Ne mutlu onlara!” dedi Amparo.

“Gerçekten de ne mutlu,” dedi Agliè. “Toprak anayla bağ kuruyorlar. Bu müminler köklerinden sökülmüş, kentin korkunç potasına atılmışlardır, ama bunalım ânında, Spengler’in dediği gibi, paragöz Batı, bir kez daha yeryüzü dünyasına döner.”

Gelmiştik. Dışarıdan bakıldığında, ayinin yapılacağı yapı bir kamu yapısını andırıyordu. Buraya da, Bahia’dakinden daha alçakgönüllü küçük bir bahçeden giriliyordu. Barracao’nun -bir çeşit ambar- kapısı önünde Exu’nun küçük bir yontusu vardı; çevresi daha şimdiden Tanrının lütfuna ermek için yapılmış sunularla kuşatılmıştı.

İçeri girerken, Amparo beni bir yana çekti: “Her şeyi anladım. İşitmedin mi? Konferansı veren tapir kılıklı adam, Arî dönemden söz ediyordu; bu da Batı’nın çöküşünden söz ediyor: Blut und Boden, kan ve toprak, katıksız Nazilik bu.”

“O kadar da basit değil, sevgilim, başka bir kıtadayız.”

“Bilgi verdiğin için teşekkür ederim. Büyük Beyaz Kardeşlik! Tanrınızı yedirmek için getiriyorlar sizi buraya.”

“O senin dediğin Katolikler, sevgilim, bu başka.”

“Aynı şey. Ne dedi, duymadın mı? Pitagoras, Dante, Bakire Meryem, Masonlar. Hep bizi kazıklamak için. Sevişmeyi bırak, umbandaya bak.”

“Onlarla bağdaştırılmış olan sensin. Hadi gel, gidip bakalım. Bu da bir kültür.”

“Bir tek kültür var: son papazı, son Gül-Haç’ın barsaklarıyla boğmak.”

Agliè içeri girmemizi işaret etti. Dışarısı ne denli gösterişsizse, içerisi de çarpıcı renklerle o denli gözalıcıydı. Salon dörtgen biçimindeydi; bir bölümü caualo’ların dansına ayrılmıştı. Dipte, parmaklıklarla korunmuş sunak, parmaklıkların arkasında, davulların, atabaque’lerin, durduğu seki. Ayine ayrılmış alan hâlâ boştu, ama

parmaklığın berisinde, müminlerin, meraklıların, beyazlarla siyahların birbirine karıştığı kıpır kıpır, karma bir kalabalık vardı. Bu kalabalığın arasında, beyazlar giymiş, kimileri yalınayak, kimilerinin ayaklarında lastik ayakkabılar, medyumlarla yardımcıları, -carabono'lar-seçiliyordu. Birden gözüme sunak çarptı: preto velho'lar, renk renk tüylere bürünmüş cabocio'lar, dev gibi iriyarı olmasalar külah şekerlere benzetilebilecek ermişler, ışıl ışıl yanan zırhı, kıpkırmızı pelerinyle Ermiş Giorgio, Ermiş Cosmas ile Damianus, kılıçlarla delinmiş bir Bakire, Corcovado'daki[110] kurtarıcı gibi kollar yana açık, ama renkli, utanmasızca aşırı-gerçekçi bir İsa. Orixa'lar yoktu, ama kalabalığın yüzlerinde, şekerkamışıyla pişmiş yiyeceklerin tatlımsı kokusunda, sıcağın ve az sonra yapılacak gira'nın heyecanının yol açtığı onca terin kekremsi kokusunda varlıkları seziliyordu.

Pai-de-santo öne doğru ilerledi, sunağın yanına oturdu, müminlerle konukları kabul ederek, purosundan çıkan yoğun dumanla tütsüleyip hızlı bir Aşai Rabbani ayinindeymiş gibi, bir kadeh içki sundu onlara. Arkadaşlarımla birlikte diz çöküp içtim; bir şişeden içki boşaltan bir cambono'ya gözüm ilişince, onun Dubonnet olduğunu ayırdettim, ama bir uzun yaşam iksiriymiş gibi yudumladım. Sekinin üstündeki atabaque'ler boğuk boğuk gümbürdemeye başlamış, erginlenmişler, Exu'ya ve Pomba Gira'ya yakaran bir şarkı söylemeye koyulmuşlardı: Seu Tranca Ruas e Mojuba! E Mojuba, e Mojuba! Sete Encruzilhadas e Mojuba! E Mojuba, e Mojuba! Seu Maraboe e Mojuba! Seu Tiriri, e Mojuba! Exu Veludo, e Mojuba! A Pomba Gira e Mojuba!

Pai-de-santo elindeki buhurdanı sallayarak, ortalığa ağır bir Kızılderili tütsüsü kokusu yayıyor, bir yandan da Oxalâ ile Nossa Senhora'ya özel yakarılarda bulunuyordu.

Atabaque'ler hızlandılar, cauaio'lar sunağın önündeki alana doluşup kendilerini Ponto'nun büyüsüne kaptırmaya başladılar. Bunların çoğu kadındı; Amparo kendi cinsinin güçsüzlüğüyle alay etti. ("Ne de olsa, biz sizden daha duyarlıyız.")

Kadınlar arasında birkaç Avrupalı da vardı. Agliè sarışın bir kadını gösterdi bize; yıllardır ayinlere katılan bir Alman ruhbilimcisiydi.

Elinden gelen çabayı harcamıştı, ama insan hazır değilse, bu iş için seçilmemişse, ne yapsa boştu: hiçbir zaman trans durumuna geçemeyecekti. Gözleri boşlukta yitip gitmiş, dans ediyordu; atabaque'ler ardsız aralıksız çalıyor, sinirlerimizin gevşemesine bir an bile izin vermiyorlardı. Salona yakıcı dumanlar yayılıyor, dans edenleri, seyircileri sersemletiyor, herkesin -kuşkusuz, benim de- midesine vuruyordu. Ama aynı şey Rio'da, 'escolas de samba'da da başıma gelmişti; müzikle gürültünün psikolojik gücünü biliyordum. Diskoteklerde cumartesi hummasına tutulanların kendilerini kaptırdıkları aynı psikolojik güç. Alman kadın, gözleri faltaşı gibi açılmış, dans ediyor, kollarıyla bacaklarının çılgınca devinimleriyle unutuşa ermek için yalvarıyordu. Yavaş yavaş öteki ermiş kızları kendilerinden geçiyorlar, başlarını geriye atıyorlar, akarcasına kayıp gidiyorlar, bir unutuş denizinde yüzüyorlardı. Alman kadın, kasılmış, neredeyse ağlamaklı, çılgınca, umutsuzca orgazma ulaşmaya çalışan biri gibi, kıvrılıp bükülüyor, çırpınıyor, ama bir türlü gevşeyemiyordu. Kendinden geçmeye çalışıyor, ama hemen gene kendine geliyordu. Zavallı Tötoncuk, iyi akort edilmiş klavsenlerden hasta düşmüştü.

Bu arada, 'seçilmişler' boşlukta sıçrayıp duruyorlardı; bakışları donuklaşıyor, kolları bacakları geriliyordu. Devinimleri gitgide otomatikleşiyordu; ama gelişigüzel olmuyordu bu, çünkü içlerine giren varlığın niteliğini açığa vuruyorlardı. Kimileri yumuşak, avuçları yere dönük, elleri yüzermiş gibi yana doğru deviniyordu. Kimileri de bükülmüş, ağır ağır deviniyorlardı. Cambono'lar, olağanüstü bir ruhun değdiği kişileri kalabalığın gözlerinden gizlemek için, üstlerine beyaz bir keten örtüler örtüyorlardı...

Cavalo'ların kimileri şiddetle sarsılıyor, içlerine preto velho'lar girmiş olanlarsa, bastonuna dayanan yaşlı bir adam gibi, bedenleri öne eğik, çeneleri dışarı fırlamış, yüzlerinde bitkin, dişsizmiş gibi bir anlam, devinirken, hım hım hım diye boğuk sesler çıkarıyorlardı. Caboco'ların içlerine girdiği cauaio'lar ise, yuu! diye keskin savaş çığlıkları atıyorlardı. Carabono'lar, erdikleri lütfun ağırlığına dayanamayanları ayakta tutmaya çalışıyorlardı.

Davullar çalıyor, dumanlarla yoğunlaşmış havanın içinde ponto'lar yükseliyordu. Amparo'nun kolunu tutuyordum; birden ellerinin terlediğini anladım, dudakları aralık, bedeni titriyordu. "İyi değilim," dedi, "dışarı çıkmak istiyorum."

Agliè olanların ayrımına vardı, onu dışarı çıkarmama yardım etti. Akşam serinliği onu kendine getirdi. "Bir şeyim yok," dedi, "yediğim bir şey dokunmuş olmalı.

Sonra, o kokular, sıcak..."

"Hayır," dedi ardımızdan gelmiş olan pai-de-santo. "Sizde medyum özelliği var.

Ponto'lara gösterdiğiniz tepkiden anladım, size bakıyordum."

"Yeter!" diye bağırdı Amparo, sonra bilmediğim bir dilde birkaç sözcük daha söyledi. Pai-de-santo'nun -serüven romanlarında renklerinin attığı söylenen kara derili adamlar gibi- renginin attığını gördüm. "Yeter artık. Midem bulanıyor, yememem gereken bir şey yedim... Lütfen bırakın beni, biraz temiz hava alayım, siz içeri girin. Yalnız kalmak istiyorum, sakat değilim ben."

Dediğini yaptık, ama açık havadan sonra yeniden içeri girince, kokular, davullar, herkesin bedenini kaplayan ter, salonun bozulmuş havası, uzun bir ara verdikten sonra yeniden içmeye başlayan biri üstünde ilk alkol yudumunun yarattığı etkiyi yarattı bende. Elimi alnımda gezdirdim, yaşlı bir adam bir agogo tutuşturdu elime; yaldızlı küçük bir çalgıydı bu, üstüne küçük bir çubukla vurularak çalınan, bir çeşit zilli üç köşe. "Sekiye çıkın," dedi, "çalın, iyi gelir."

Yerinde bir öğüttü; çivi çiviyi sökerdi. Davulların ritmine uymaya çalışarak çalıyordum agogo'yu. Yavaş yavaş olayın bir parçası olmaya başlıyordum; olaya katılarak denetimim altına alıyordum onu. Bacaklarımla ayaklarımın devinimiyle gevşiyor, çevremi kuşatan şeyden kurtuluyor, onu kışkırtıyor, yüreklendiriyordum. Daha sonra, Agliè, bir şeyi bilen kimse ile bir şeye uğrayan kimse arasındaki ayrımdan söz edecekti bana.

Yavaş yavaş, medyumlar trans durumuna ulaştıkça, cambono'lar onları kenara çekiyorlar, oturtuyorlar, puro ve pipo sunuyorlardı

onlara. Trans durumuna geçemeyen müminler ise koşup onların ayaklarına kapanıyorlar, kulaklarına bir şeyler fısıldıyorlar, öğütlerini dinliyorlar, içlerini döküyorlar, günah çıkarıyorlar, böylece rahatlıyorlardı. Bazıları trans durumuna geçer gibi oluyor, cambono'lar usul usul onları yüreklendiriyor, yeniden şimdi biraz daha gevşemiş kalabalığın arasına götürüyorlardı.

Dans edenlere ayrılan alanda, trans durumuna geçmeyi uman birçok kişi hâlâ devinip duruyordu. Alman kadın, doğal olmayan bir biçimde kıvrılıp bükülüyor, ruhların içine girmesini bekliyordu, ama boşuna. Kimilerini Exu ele geçirmişti: kesik kesik silkinişlerle deviniyorlar, yüzlerinde kötücül, sinsi, kurnaz anlamlar beliriyordu.

Tam o sırada Amparo'yu gördüm.

Hesed'in yalnızca güzellik ve aşk sefirahı olmadığını biliyorum şimdi. Diotallevi'nin dediği gibi, tanrısal tözün, sonsuzluğun kıyılarına doğru yayıldığı andır bu, aynı zamanda. Yaşayanların ölülere gösterdikleri özendir, ama aynı zamanda ölülerin yaşayanlara gösterdikleri özendir; birisi mutlaka söylemiş olmalı bunu.

Agogo çalıyor, salonda olup bitenlerle ilgilenmiyordum artık. Kendi kendimi denetlemeye, müziğe kapılıp gitmeye vermiştim tüm dikkatimi. Amparo, on dakika kadar önce girmiş olmalıydı içeri. Kuşkusuz benim daha önce duyduğum etkiyi duymuştu o da. Ama kimse eline bir agogo tutuşturmamıştı; hem belki de agogo'ya gereksinimi yoktu artık. Derin seslerin çağrısına uymuş, her türlü savunma isteminden arınmıştı.

Onun, kendini dansın ortasına attığını, alabildiğine gergin, yüzü yukarıya dönük, boynu kaskatı durduğunu, sonra da tam bir unutuş içinde, ellerinin, bedenini sunduğunu belirten devinimleriyle, kösnül bir sarabanda kendini kaptırdığını gördüm. "A Pomba Gira, a Pomba Gira!" diye bağırıyorlardı bazıları mucizeden duydukları sevinçle. Çünkü o akşam dişi-şeytan henüz kendini belli etmemişti: O seu manto e de veludo, rebordado todo em ouro, o seu garfo â de prata, muito grande e seu tesouro... Pomba Gira das Almas, vem torna cho cho...

Karışma yürekliliğini bulamadım kendimde. Bedenimle, sevdiğim kadınla ya da onun cisimleştirdiği yeraltı ruhuyla bedensel olarak bütünleşmek için metal çubukla elimdeki çalgıya daha hızlı vurmaya başlamıştım sanırım.

Cambono'lar Amparo'nun yanına gittiler, ayin giysisini sırtına geçirdiler; kısa, ama yoğun trans durumundan çıkarken tuttular onu. Ter içinde, kesik kesik solurken, oturmasına yardım ettiler. Ondan kehanette bulunmasını dilemek için yanına koşanları kabul etmedi; ağlamaya başladı.

Gira sonuna yaklaşıyordu, sekiden inip Amparo'nun yanına koştum. Agliè benden önce gelmiş, usul usul şakaklarını ovuyordu.

"Ne utanç verici bir şey," dedi Amparo, "inanmıyordum, istemiyordum, nasıl yapabildim bunu?"

"Olur, olur," dedi Agliè, yumuşak bir sesle.

"Ama artık kurtuluş yok," diye ağlıyordu Amparo. "Hâlâ bir köleyim ben. Sen git," dedi bana öfkeyle. "Zavallı pis bir Zenciyim ben, bir efendi bulun bana, bunu hak ettim!"

"Sarışın Akhalar'ın da başına gelmiştir bu," diye avutuyordu onu Agliè. "İnsan doğası bu..."

Amparo tuvaletin yerini sordu. Ayin sona eriyordu. Salonun ortasında Alman kadın, Amparo olayını kıskanç bakışlarla izledikten sonra, hâlâ tek başına dans ediyordu. Ama isteksizce deviniyordu artık.

Amparo yaklaşık on dakika sonra döndüğünde, biz pai-de-santo'dan gitmek için izin istiyorduk; ölüler dünyasıyla ilk temasımızın olağanüstü başarılı olmasından ötürü kutladı bizi.

Agliè ilerlemiş gecenin sessizliğinde sürüyordu arabasını. Evimizin önünde durdu, eliyle vedalaştı bizimle. Amparo yukarıya yalnız çıkmak istediğini söyledi. "Sen biraz yürüsen iyi olur," dedi, "Ben uyuduktan sonra dönersin. Hap alacağım. İkinizden de özür dilerim. Dediğim gibi, yediğim bir şey dokunmuş olmalı. Bütün öteki kızlara da yiyip içtikleri bir şey dokunmuştur. Ülkemden nefret ediyorum. İyi geceler."

Agliè tedirginliğimi anladı, Copacabana'da bütün gece açık bir bara gitmeyi önerdi.

Susuyordum. Agliè batidamı yudumlamaya başlamamı bekledi, sonra sessizliği, gerilimi bozdu.

"Soy -ya da dilerseniz kültür diyelim- bilinçaltımızın bir parçasını oluşturur. Bir başka parçasında da ilk örneklerin imgeleri barınır; bütün insanlar, bütün yüzyıllar için aynıdır bunlar. Bu akşam, atmosfer, ortam hepimizin uyanıklığımızı gevşetti, siz kendiniz de yaşadınız bunu. Amparo ise, yüreğinde yok ettiğine inandığı orixa'ların hâlâ döl yatağında yaşadıklarını anladı. Bunu olumlu bir şey saydığımı sanmayın. Bu ülkede, çevremizde titreşen olağanüstü enerjilerden saygıyla söz ettiğimi işittiniz. Ama bu güçlerin egemenliğine girmek için yapılan ayinlerden hoşlandığımı sanmayın. Erginlenmiş olmakla gizemci olmak başka başka şeylerdir. Erginlenme, yani usun açıklayamadığı gizemleri sezgiyle kavrama, çok derin bir süreçtir; ruhla bedenin yavaş yavaş dönüşmesidir. Bu, insanı üstün yetilerin kullanılmasına, ölümsüzlüğe bile götürebilir; ama içsel, gizli bir şeydir. Dışarıdan kendini belli etmez. Alçakgönüllü, açık, dünyadan kopuktur. Bu yüzden, Dünya Üstatları erginlenmişlerdir, ama gizemle uğraşmazlar. Gizemci, onların gözünde bir köledir; numenin kendini belli ettiği bir yerdir; bu yer aracılığıyla bir gizin belirtileri gözetlenebilir. Erginlenmiş, gizemciyi yüreklendirir; tıpkı sizin telefondan yararlanmanız gibi, uzaktan iletişim kurmak için ya da bir kimyacının turnusol kâğıdından yararlanması gibi, belli bir yerde bir tözün devindiğini öğrenmek için yararlanır ondan. Gizemci yararlıdır, çünkü göz önündedir, kendini sergiler. Erginlenmişler ise, yalnızca kendi aralarında tanırlar birbirlerini. Erginlenmiş, gizemcinin katlandığı güçleri denetim altına alır. Bu anlamda, caualo'ların ruhların egemenliğine girmesi ile Avila'lı Ermiş Teresa ya da Ermiş Juan de la Cruz'un esrimeleri arasında hiçbir ayrım yoktur. Gizemcilik, tanrısal olanla bağ kurmanın yozlaşmış bir biçimidir. Erginlenme ise, kafa ile yüreğin uzun çilesinin ürünüdür. Gizemcilik, demagojik değilse bile, demokratik bir olgudur; erginlenme ise soyludur."

"Tensel değil, zihinsel bir olgu mu?"

“Bir anlamda. Sizin Amparo’nuz, zihnini kıyasıya gözetim altında tutuyordu, ama bedenini sakınmıyordu. Laikler bizden daha dayanıksızdırlar.”

Çok geç olmuştu. Agliè, Brezilya’dan ayrılacağını söyledi. Milano adresini verdi bana.

Eve döndüğümde Amparo’yu uyur buldum. Karanlıkta, sessizce yanına uzandım; geceyi uykusuz geçirdim. Yanımda, hiç tanımadığım biri varmış gibi geliyordu bana.

Ertesi sabah, Amparo, kuru bir sesle, bir kız arkadaşını görmeye, Petropolis’e gideceğini söyledi. Vedalaşırken ikimiz de tedirgindik.

Bir bez torba, koltuğunun altında bir ekonomi politik kitabıyla, gitti.

İki ay hiç haber almadım ondan. Ben de aramadım onu. Sonra, kısa, kaçamaklı bir mektup aldım. Düşünmeye gereksinim duyduğunu söylüyordu. Yanıt vermedim.

Ne tutku, ne kıskançlık, ne de özlem duyuyordum. İçim bomboş, kafam aydınlık, dupduru, alüminyum bir tencere gibi pırıl pırıl duyumsuyordum kendimi.

Brezilya’da bir yıl daha kaldım, ama gidecekmişim gibi bir duygu vardı içimde. Agliè’yi bir daha görmedim, Amparo’nun arkadaşlarını da bir daha görmedim. Saatlerce kumsalda güneşlenerek vakit geçiriyordum.

Uçurtmalar uçuruyordum; uçurtmaları çok güzeldi oranın.

5
GEBURAH

34

Beydelus, Demeymes, Adulex, Metucgayn, Atine, Ffex, Uquizuz, Gadix, Sol, Veni cito cum tuis spiritibus.

{Picatrix, Ms. Sloane 1305, 152, verso)

Kapların Kırılması.[111] Diotallevi, Isaac Luria'nın geç-kabalacılığından sık sık söz edecekti bize. Burada sefirahların düzenli bir biçimde birbirleriyle eklemlenmesi söz konusu olmuyordu. Yaratılış, diyordu Luria, tanrısal bir soluk alıp verme sürecidir; tıpkı sıkıntılı bir soluma ya da bir körüğün inip kalkması gibi.

"Tanrının Yüce Nefes Darlığı," diye yorumladı Belbo.

"Yoktan bir şey var etmeyi dene bakalım. İnsanın yaşamında ancak bir kez yaptığı bir şeydir bu. Tanrı, tıpkı bir cam ampule üfler gibi üfleyerek dünyayı oluşturmak için önce derin bir soluk alır, sonra soluğunu tutar, sonra da uzun, ışıklı bir ıslıkla on sefirahı çıkarır ağzından."

"Islık mı, ışık mı?"

"Tanrı ıslık çaldı ve ışık oldu."[112]

"Ses ve ışık gösterisi."

"Ama sefirahların ışığının, onların parlaklığına dayanabilecek güçte kapların içinde toplanması gerekir. Keter, Hokmah ve Binah'ı içine alacak kaplar, onların parıltısına dayandı, ama sıra Hesed'den Jesod'a dek daha aşağı sefirotlara gelince, ışık tek bir solukla öylesine güçlü çıktı ki, kaplar dayanamayıp kırıldılar. Işık parçaları evrene yayıldı; kaba madde böylece doğdu."

Kapların kırılması büyük bir felakettir, dedi Diotallevi kaygıyla; bir düşük sonucu doğan bir dünyadan daha katlanılmaz bir şey olabilir mi? Daha en başından, evrenin bir kusuru vardı; en bilge rabbiler bile bunu tam anlamıyla açıklayamamışlardı. Belki de Tanrının soluk verip içini boşalttığı anda, birinci kapta bir damla yağ, maddesel bir artık, bir reshimu kalmıştır da, Tanrı bu artıkla birlikte yayılmıştır. Ya

da bir yerde, kavkılar -yıkımı başlatan kelippot'lar- sinsi sinsi pusuda bekliyorlardı.

“Kaypak insanlar bu kelippot'lar” dedi Belbo, “o şeytan doktor Fu Manchû'nun adamları... Sonra ne oldu peki?”

Bunun üzerine, Diotallevi, Kör Isaac'a göre, Kötülük'ün ilk kez kendini gösterdiği sefirah olan Adalet ya da Geburah'ın -Pachad ya da Ürkü de deniyordu buna- ışığında bu denizkabuklarının gerçek bir varlık edindiklerini sabırla açıklıyordu.

“Öyleyse aramızda dolaşıyorlar,” diyordu Belbo.

“Çevrene bir bak,” diyordu Diotallevi.

“Peki, bir çıkış yolu yok mu?”

“Daha çok bir geri dönüş söz konusu,” diyordu Diotallevi. “Her şey Tanrı'dan çıkar, simsum'un kasılmasıyla. Sorun, tiqqun'u, geri dönüşü, Adam Kadmon'un yeniden bütünleşmesini gerçekleştirmektir. Sonra parsufim'in, sefirahların yerini alacak olan yüzlerin -daha doğrusu biçimlerin- dengelenmiş yapısında her şeyi yeniden kuracağız. Ruhun yücelmesi, gönülden bağlı kişinin karanlıkta elyordamıyla ışığa giden yolu bulmasını sağlayan ipek bir iplik gibidir tıpkı. Bu yüzden de, dünya, Tevrat'ın sözcüklerini katıştırarak, onu içinde bulunduğu korkunç karışıklıktan çıkaracak doğal biçimini yeniden bulmak için her an çaba harcamaktadır.

Şimdi benim yaptığım da bu, gecenin yarısında, bu tepelerin doğal olmayan dinginliği içinde. Ama önceki gece, periskopun içinde, kendimi hâlâ dört bir yanımı kuşattıklarını sezinlediğim deniz-kabuklarının -Conservatoire'da sağır bir kış uykusuna yatmış barometrelerle saatlerin paslı dişlileri arasında, camekânlarda kabuk bağlamış görünmez salyangozların- yapışkan salyasıyla sarılı duyumsuyordum. Kapların kırılması diye bir şey olmuşsa, belki de ilk çatlak, o gece Rio'da, ayin sırasında meydana gelmişti. Ama asıl patlama ülkeme döndüğümde olmuştu. Yavaş yavaş, sessizce olmuştu bu. Öyle ki, hepimiz, içinde solucansı yaratıkların kendiliğinden üredikleri kaba maddenin batağına saplanmış bulduk kendimizi.

Brezilya’dan döndüğümde, kim olduğumu bilmiyordum artık. Otuzuma yaklaşıyordum. Bu yaşta, babam çoluğa çocuğa karışmıştım; kim olduğunu, nerede yaşadığını biliyordu.

Çok önemli olayların olduğu sırada, ülkemden çok uzakta kalmıştı; italya’da olup bitenler bir söylence aylasına bürünerek ulaşıyordu oraya. Güney yarımküresinden ayrılmadan önce, Brezilya’ da kaldığım sürenin sonuna doğru, uçakla Amazon ormanları üstünde bir yolculuğa çıkmıştım. Uçak Fortaleza’ya uğradığı sırada, yerel bir gazete geçti elime. Birinci sayfada tanıdığım birinin resmi göze çarpıyordu; yıllarca Pilade’de beyaz şarabını yudumlarken görmüştüm onu. Başlık şöyleydi: “O homem que matou Moro.”[113]

Kuşkusuz, döndüğümde öğrendiğim gibi, Moro’yu o öldürmemişti. Eline dolu bir tabancı verildiği zaman, çalışıp çalışmadığını anlamak için kendi kulağına ateş edecek biriydi o. Olan şuydu: Digos’un[114] bir apartman dairesine yaptığı baskın sırasında içeride yalnız o vardı. Yatağın altına saklanmış üç tabancayla iki paket patlayıcı elegeçirilmişti. Yatağın üstüne uzanmıştı adam; çünkü bu tek odalı dairede biricik eşya buydu. ‘68’den artakalan bir grup, tensel gereksinimlerini gidermek için kullandıkları dairenin kirasını bölüşüyorlardı. Odanın tek süsü, Che’nin bir afişi olmasaydı, bir garsoniyer denebilirdi buraya. Kiracılardan biri silahlı bir grubun üyesiydi; ötekilerse onun sığınağının parasını karşıladıklarını bilmiyorlardı. Böylece, sonunda tümü de bir yıl içeri atılmışlardı.

Son yıllarda İtalya’da olup bitenleri pek az anlıyordum. Ayrıldığımda ülke büyük değişimlerin eşiğindeydi. Tam hesaplaşma anında ülkemden kaçtığım için neredeyse suçluluk duyuyordum. Gitmeden önce, bir insanın ideolojisini sesinin tonundan, tümcelerin gelişinden, yaptığı alıntılardan anlayabiliyordum. Döndüğümdeyse, kimin kimden yana olduğunu kestiremiyordum. Artık devrimden değil, bilinçaltından söz ediliyordu. Solcu olduklarını öne sürenler, Nietzsche’den Celine’den alıntılar yapıyorlar, sağcı dergiler, Üçüncü Dünya’nın devrimini alkışlıyorlardı.

Yeniden Pilade’ye gitmeye başladım, ama yabancı bir ülkedeymişim gibi duyumsuyordum kendimi. Bilardo masası hâlâ

yerindeydi, aşağı yukarı aynı ressamlar geliyordu, ama gençlerin türü değişmişti. Eski müşterilerin bazılarının transandantal meditasyon okulları ya da makrobiyotik restoranlar açtıklarını öğrendim. Anlaşılan kimsenin aklına bir tenda de umbanda açmak gelmemişti daha. Belki de çağı aşmıştım ben, kimsenin işitmediği yetiler kazanmıştım.

Pilade, tarihsel ortama uymak için, eski model bir oyun makinesi bulunduruyordu hâlâ; Lichtenstein'ın resimlerinden kopya edilmiş gibi görünen, antikacıların toptan satın aldıkları türden. Ama onun yanında, genç müşterilerin başlarına üşüştükleri başka makineler de vardı; florışıllı ekranlarında, cıvatalarla tutturulmuş dizi dizi şahinler, X gezegeninden gelmiş kamikazeler süzülüyor ya o da bir kurbağa Japonca hırıltılar çıkararak daldan dala sıçrıyordu. Pilade, uğursuz ışıkların yanıp söndüğü bir yer olmuştu artık; belki Uzay Fatihleri'nin ekranından, adam toplamakla görevlendirilmiş Kızıl Tugay ulakları da gelip geçmiştir buradan. Ama kuşkusuz bunlar oyun makinesinden uzak durmak zorunda kalmışlardır, çünkü insan belinde tabancayla oynayamaz.

O gece, Belbo'nun, makinenin başındaki Lorenza Pellegrini'ye takılan bakışlarını izlediğim zaman ayrımına vardım bunun. Belbo'nun daha açık seçik biçimde anladığını o zaman belli belirsiz sezinledim, daha sonra Belbo'nun file'larından birinde okudum. Lorenza'nın adı geçmiyordu, ama onun söz konusu olduğu açıktı; çünkü oyun makinesinde öyle oynayan yalnızca oydu.

Dosya adı: Oyun makinesi

Oyun makinesinde yalnızca elle değil, kaşığıyla da oynar insan, önemli olan, topu dipteki deliğe yuvarlanmadan durdurmak ya da futbolda bir bek oyuncusunun yaptığı gibi, onu sahanın ortasına geri göndermemektir. Yapılacak şey, topun daha çok sayıda ışıklı hedeflerin bulunduğu tepeye varınca yavaşlamasını, şaşkın, çılgın gibi, ama kendi özgür istemiyle dönerek zıplaya zıplaya bir hedeften ötekine geçmesini sağlamaktır. Bunu da, topu sarsarak değil, makinenin kasasına titreşimleri ileterek başarabilirsiniz, yoksa hedefi tutturamazsınız. Bunu ancak kasığınızla, daha doğrusu kalçalarınızın devinimiyle yapabilirsiniz; kasığınızı vurmaktan çok sürterek, kendinizi sürekli olarak orgazmın eşiğinde tutarak. Kalçalarınız doğal devinimle devinirse, öne doğru atılımı sağlayan kabalarınızdır; ama yumuşak biçimde, ivme kasığa ulaştığında sönecek gibi. Tıpkı homeopatide olduğu gibi: bir karışımın içindeki hap eriyerek

bütün bütün yok olana dek, usul usul su ekleyerek ne denli çok sallarsanız, tıp açısından etkisi o denli güçlü olur. Böylece, kasıktan makinenin kasasına sonsuz-küçük bir akım iletilir, makine kuzu kuzu boyun eğer. Top, doğaya karşı, devinimsizliğe karşı, çekime karşı, dinamizm yasalarına karşı, onun kaçıcı olmasını isteyen yapımcısının kurnazlığına karşı devinir. Top, Vis movendi'yle[115] *esrikleşir, anımsanan ya da unutulmuş zamanlar boyunca devinimini sürdürür. Ama bir kadın kasığı gereklidir bunun için: kalça ile makine arasına süngerimsi bir beden girmemeli, arada dikleşebilen bir madde olmamalı; yalnızca bir blucinin kılıf gibi sardığı deri, sinir ve kemikler, yüceltilmiş bir erotik tutku, hınzırca bir soğukluk, karşısındakinin duyarlığına ilgisizce uyum sağlama yeteneği, kendisi aşırı istek duymaksızın onda istek uyandırma zevki. Amazon, makineyi çılgına döndürmeli, sonra onu bırakacağı düşüncesinin tadını çıkarmalı.*

Sanırım, Belbo, Lorenza Pellegrini'ye o anda gönlünü kaptırmıştı; onun kendisine erişilmez bir mutluluk sözü verebileceğinin ayrımına vardığında. Ama, aynı zamanda, onun aracılığıyla, otomatikleştirilmiş evrenlerin erotik niteliğinin bilincine varmaya başladığını da sanıyorum; makine kozmik varlığın eğretilemesi, mekanik oyun ise tılsımlı bir çağrıydı. Belbo, Abulafia ile kendini uyuşturmaya başlamış, belki de çoktan Hermes tasarısına kaptırmıştı kendini. Kuşkusuz Sarkaç'ı da görmüştü. Lorenza Pellegrini, bir biçimde Sarkaç'ı vaadediyordu ona.

İlk günlerde Pilade'nin havasına kendimi yeniden alıştırmakta güçlük çekmiştim. Yavaş yavaş, ama her akşam değil, o yabancı yüzler ormanında, tanıdık yüzleri, hâlâ ardakalanların yüzlerini yeniden keşfediyordum; onları tanımak için harcadığım çabadan ötürü, biraz bulanık olsalar da. Şu, bir reklam kurumunda metin yazarı, şu bir mali danışman; şu taksitle kitap satardı; eskiden Che'nin yapıtlarını pazarlardı, ama şimdi şifalı otlar, budizm, yıldızbilim satıyordu. Dilleri peltekleşmiş, saçlarına ak düşmüş. Ellerindeki viski bardakları on yıl önceki bardaklarmış gibi geldi bana; ağır ağır, tadına vara vara yudumluyorlardı, sanki altı ayda bir damla.

"Neler yapıyorsun, neden bizi görmeye geliniyorsun?" diye sordu içlerinden biri.

"Biz ne anlama geliyor şimdi?"

Yıllardır uzaklardaymışım gibi baktı bana: “Belediye Kültür Kurulu’ndan söz ediyorum, elbette.”

Çok şeyler kaçırmıştım.

Kendime bir iş bulmaya karar verdim. Birçok şey biliyordum; birbiriyle bağıntısı olmayan şeyler, ama bir kitaplıkta birkaç saat içinde onları birbirleriyle bağlantılandırabilirdim. Eskiden insanın bağlandığı bir kuramı olması gerektiğini düşünüyor, bir kuramım olmadığı için de üzülüyordum. Şimdiyse tek gerekli şey, bilgiydi. Herkes bilgiye susamıştı, hele güncel değilse. Kendime uygun bir iş bulabilir miyim diye, üniversiteye uğramıştım; orada da durum aynıydı. Sınıflar sessizdi, öğrenciler koridorlarda hortlak gibi süzülüyorlar, birbirlerine o kötü bibliyografyaları ödünç verip alıyorlardı. İyi bir bibliyografyanın nasıl hazırlanacağını biliyordum.

Bir gün doktorasını hazırlayan biri beni bir doçentle karıştırarak (şimdi öğretmenler öğrencilerle aynı yaştaydılar; ya da bunun tersi) dönemsel ekonomik bunalımlar konusunda bir derste sözü edilen şu Lord Chandos’un ne yazdığını sordu. Onun ekonomist değil, Hofmannsthal’in kişilerinden biri olduğunu söyledim.

O akşam eski arkadaşlarla toplandık. Bir yayınevinde çalışan, eskiden tanıdığım birini gördüm orada. Yayınevi, Fransız işbirlikçilerinin romanlarını yayımlamaktan vazgeçip Arnavutluk’la ilgili politik metinleri yayımlamaya başladıktan sonra girmişti oraya. Hâlâ politik yayınlar yapıyorlardı, ama hükümetin desteğiyle. Ama iyi bir felsefe kitabını da geri çevirmiyorlardı. Klasik olursa, diye belirtti.

“Sırası gelmişken,” dedi, “felsefeci olduğuna göre...”

“Teşekkür ederim, yazık ki değilim.”

“Hadi, hadi, bir zamanlar bilmediğin şey yoktu. Bugün, Marksizm’in bunalımı konusunda bir metnin çevirisini gözden geçiriyordum. Canterbury’li Anselmus diye birinden yapılmış bir alıntıya rastladım. Kim bu? Yazarlar Sözlüğü’nde bile bulamadım.” Onun Aosta’lı Anselmus olduğunu, yalnız İngilizlerin ona böyle dediklerini, çünkü İngilizlerin her zaman başkalarından farklı görünmek istediklerini söyledim.

Birden bir şimşek çaktı kafamda: bir mesleğim vardı. Bir bilgi danışmanlığı kuracaktım.

Bir çeşit bilgi hafiyeliği. Geceleri barlara, genelevlere kapağı atacağıma, kitapçılarda, kitaplıklarda, üniversite kuruluşlarının koridorlarında dolaşacaktım. Sonra büromda, ayaklarımı masanın üstüne uzatıp köşedeki dükkândan bir kesekâğıdı içinde aldığım viskiyi bir kâğıt bardaktan yudumlayacaktım. Biri telefon edip şöyle diyecekti: “Bir kitap çeviriyorum. Mütekellimîn diye bir şeye takıldım. Bir türlü işin içinden çıkamıyorum.”

Bilmesem de önemi yok, bana iki gün izin verin, derim. Sonra, bir kitaplığa gidip birkaç katalog karıştırırım, danışmadaki adama bir sigara ikram ederim, bir ipucu yakalarım. Akşam bir İslam araştırmaları asistanını bara davet ederim, ona bir bira ısmarlarım, derken gevşer, karşılığında hiçbir şey istemeksizin, istediğim bilgiyi verir. Sonra müşteriye telefon ederim: “Bakın, Mütekellimîn, İbni Sina zamanında köktenci Müslüman tanrıbilimcileriydi. Dünyanın rastlantılardan oluşan bir toz bulutu olduğunu, tanrısal istemin bir anlık geçici bir edimiyle yoğunlaşarak biçimler oluşturduğunu öne sürüyorlardı. Tanrı bir an dalıverse evren paramparça olurdu. Anlamsız bir atomlar kargaşası. Bu kadarı yeterli mi? Üç günümü aldı. Artık siz ne münasip görürseniz.”

Şansım varmış, kentin varoşlarında, eski bir binada iki odalı, mini mutfaklı bir yer buldum. Eskiden fabrika olmalıydı; bir kanadında işyerleri vardı. Bunlar, tümü de uzun bir koridora açılan bağımsız bölümlere dönüştürülmüştü. Benimki, bir emlak komisyoncusuyla bir hayvan doldurucusunun (A. Salon-Taksidermist, diye yazılıydı levhada) arasındaydı. Amerika’da otuzlu yıllardan kalma bir gökdelendeymiş gibi bir duyguya kapılıyordu insan. Bir de camlı kapı olsa, kendimi Marlowe gibi duyumsardım. Dipteki odaya bir divan-yatak koydum; girişteki odayı da çalışma odası yaptım. İki kitaplığın raflarına, azar azar edindiğim atlasları, ansiklopedileri, katalogları yerleştirdim. Önceleri vicdanımın sesine kulak tıkayıp umarsız öğrencilerin tezlerini de yazıyordum. Zor değildi bu: gidip son on yılda yazılmış tezlerden kopya çekmek yetiyordu. Sonra yayıncı arkadaşlarım, okumam için metinler, yabancı dilde kitaplar

gönderiyorlardı bana; doğal olarak, en tatsız kitapları en az para karşılığında.

Ama yaşantı ve bilgi biriktiriyordum; hiçbir şeyi atmıyordum. Her şeyi dosyalıyordum. Bilgisayar kullanmayı düşünmüyordum (tam o sırada piyasada görünmeye başlamışlardı; Belbo bir öncü olacaktı), zanaatkârca araçlarla yürütüyordum çalışmalarımı. Birbirine gönderme yapan dizinleri ince kartondan fişlere yazarak bir çeşit bellek oluşturmuştum. Kant... nebülöz... Laplace, Kant... Königsberg... Königsberg'in yedi köprüsü... topoloji teoremleri... Çağrışım yoluyla yedi aşamada sucuktan Platon'a geçmeniz gereken oyuna benziyordu biraz. Bir deneyelim bakalım: sucuk-domuz-kıl fırça-Biçemcilik-İdea-Platon. Çok kolay. En döküntü metin bile dağarcığıma yirmi fiş ekliyordu. Kendime katı bir kural koymuştum; sanırım gizli servisler de bu kurala uyarlar. Hiçbir bilgi başka bir bilgiden üstün değildir. Önemli olan, bunların tümünü fişlemek, sonra da aralarındaki bağıntıları bulmaktır. Bağıntılar her zaman vardır, yeter ki insan onları bulmak istesin.

Yaklaşık iki yıl çalıştıktan sonra, kendimden hoşnuttum. Eğleniyordum. Bu arada Lia ile de tanışmıştım.

35

Adımı soran her kimse, bilsin ki ben Lia'yım, güzel ellerimi evirip çeviririm çiçeklerden bir gerdanlık yapmak için kendime.

(Purgatorio, XXVII, 100-102)

Lia. Onu bir daha görme umudum kalmadı, ama ona hiç rastlamamış da olabilirdim; bu daha kötü olurdu. Şimdi burada olsa, uğradığım yıkımın aşamalarını kafamda yeniden oluştururken elimi tutsaydı. Böyle demişti çünkü. Ama bu işin dışında kalmalıydı, o da, bebek de. Umarım dönüşlerini ertelemişlerdir; her şey bittikten sonra dönerler, nasıl biterse bitsin.

1981 yılının 16 Temmuzuydu. Milano boşalıyordu, kitaplığın başvuru salonu neredeyse bomboştu.

"Bir dakika, 109 numaralı kitabı ben alıyordum."

"Öyleyse neden burada bıraktınız?"

"Bir nota bakmak için yerime dönmüştüm."

"Geçerli bir neden değil bu."

Kitabı alıp ukala ukala masasının başına döndü. Yüzünü daha iyi görebilmek için karşısında bir yere oturdum.

"Böyle nasıl okuyabiliyorsunuz, Braille alfabesiyse, o başka."

Başını kaldırdı; ama gördüğüm yüzü müydü, ensesi mi, karar veremiyordum.

"Efendim?" diye sordu. "Ha, saçlarımın arasından da çok iyi görebiliyorum. Ama böyle derken, perçemlerini yukarı kaldırmıştı; gözleri yeşildi.

"Gözleriniz yeşil," dedim.

"Sanırım. Ne var bunda, kötü bir şey mi?"

"Yok canım. Keşke herkes yeşil gözlü olsa."

Böyle başladı. “Yesene, bir deri bir kemik kalmışsın,” dedi, akşam yemeğinde. Pilade yakınlarındaki Yunan lokantasında geceyarısına dek oturduk. Masadaki mum eriyip şişenin boynuna doğru akarken, birbirimize her şeyi anlattık. İkimiz de hemen hemen aynı işi yapıyorduk; o, ansiklopediye girecek maddeleri gözden geçiriyordu.

Ona bir şey söylemem gerekiyormuş gibi bir duygu vardı içimde. Saat yarıma doğru, beni daha iyi görebilmek için perçemini yana doğru çekti; başparmağımı yukarı kaldırıp işaretparmağımla ona doğru nişan alarak: “Bum!” dedim.

“Ben de,” dedi.

Böylece, tek bir beden olduk; o akşamdan sonra da “Bum” demeye başladı bana.

Yeni bir ev tutmaya paramız yetmiyordu. Ben onda kalıyordum, bazen de o büromda benimle kalıyordu ya da ava çıkıyordu; ipuçlarını izlemekte benden daha becerikliydi. Bağıntılar öne sürmekte de başarılıydı.

“Gül-Haç dosyamız yarı yarıya boşmuş gibi geliyor bana,” diyordu.

“Bugün yarın yeniden ele alacağım o dosyayı. Brezilya’da aldığım notlar onlar...”

“Öyleyse Yeats için de fiş gerekli.”

“Yeats’in ne ilgisi var?”

“Hem de öyle bir var ki. Burada onun, Stella Matutina adında bir Gülhaçlı Derneğine üye olduğu yazılı.”

Pilade’ye yeniden gitmeye başladım. Çünkü tıpkı bir pazaryeri gibiydi; müşteri bulabilirdim orada.

Bir akşam Belbo’ya rastladım. (Son yıllarda pek sık gitmiyor olmalıydı oraya. Lorenza Pellegrini’ye rastladıktan sonra sık sık gider olmuştu.) Hiç değişmemişti. Belki saçları biraz daha ağarmış, biraz zayıflamıştı, çok değil ama.

İçten bir karşılaşma oldu; Belbo’nun dışadönüklüğünün sınırları elverdiğince. Eski günlerden söz ettik. Suçortaklığı ettiğimiz son olayı, onun ardından gelen yazışmamızı ölçülü bir suskuyla

geçiştirdik. Komiser De Angelis'ten bir daha ses çıkmamıştı. Kimbilir, belki de dosya kapatılmıştı.

Ona işimden söz ettim, ilgilenmiş göründü. "Tam benim yapmak istediğim iş, kültür Sam Spade'i olmak; günde yirmi dolar, artı giderler."

"Ama gizemli, büyüleyici kadınların yolu düşmüyor. Malta Şahini'nden söz edecek kimse de gelmiyor," dedim.

"Hiç belli olmaz. Hoşunuza gidiyor mu bari?"

"Hoşuma gitmek mi?" diye sordum. Sonra onun sözlerini alıntılayarak: "İyi yapabildiğimi sandığım biricik şey bu."

"Good for you," diye karşılık verdi.[116]

Birkaç kez daha karşılaştık, Brezilya'daki yaşantılarımı anlattım ona. Ama biraz dalgın buldum onu, her zamankinden daha dalgın. Lorenza Pellegrini yoksa, gözlerini kapıya dikiyor, oradaysa, bakışlarını sinirli sinirli barda dolaştırıyor, onun en küçük devinimlerini bile izliyordu. Bir akşam, barın kapanış saatine doğru, yüzüme bakmaksızın, "Bakın," dedi, "sizden yararlanabiliriz. Ama bir kezlik danışma için değil. Haftada birkaç gün öğleden sonranızı ayırabilir misiniz bize?"

"Olabilir. Ne tür bir iş?"

"Bir çelik şirketi, madenlerle ilgili bir kitap istiyor bizden. Bol bol resim. Halk için yazılmış, ama ciddi. Bu tür kitapları bilirsiniz: demir çağından uzay gemilerine dek madenlerin tarihi. Kitaplıkları, arşivleri dolaşarak, örneğin ergitme ya da yıldırımsayarlarla ilgili on dokuzuncu yüzyıl kitaplarından güzel resimler, eski minyatürler, gravürler bulacak biri gerek bize."

"Olur. Yarın uğrarım."

Lorenza Pellegrini, Belbo'ya yaklaştı. "Beni eve götürür müsün?" diye sordu.

"Neden ben?" diye sordu Belbo.

"Çünkü hayatımın erkeği sensin."

Belbo -kimsenin kızaramayacağı gibi- kızardı, ötelere baktı. “Tanığım var,” dedi, sonra bana döndü: “İşittiniz ya, hayatının erkeği benim. Tanıştırayım, Lorenza.”

“Merhaba.”

“Merhaba.”

Belbo ayağa kalktı, onun kulağına bir şeyler fısıldadı.

“Ne ilgisi var?” diye sordu Lorenza. “Sana arabanla beni eve götürür müsün, diye sordum yalnızca.”

“Ya,” dedi Belbo. “Özür dilerim Casaubon, bir başkasının hayatının erkeğine şoförlük etmem gerekiyor.”

“Budala,” dedi Lorenza, yumuşak bir sesle, sonra onu yanağından öptü.

36

Şimdiki ya da gelecekteki karamsar okuyucularıma bir öğüt vermeme izin verin: bundan sonraki bölümde yer alan belirtileri ya da tanıları okumasın; karamsarların çoğunun yaptığı gibi, okuduklarını kendine uygulayarak allak bullak olmasın, sonuçta iyilikten çok kötülük bulmasın diye.

(R. Burton, Anatomy of Melancholy, Oxford 1621 Önsöz)

Belbo'nun şu ya da bu biçimde Lorenza Pellegrini'ye bağlandığı açıktı. Bu bağın ne denli güçlü olduğunu, ne zamandan beri sürmekte olduğunu bilmiyordum. Abulafia'nın file'ları da olayı kafamda yeniden oluşturmama yardımcı olmadı.

Örneğin, Doktor Wagner'le akşam yemeğiyle ilgili file'da tarih yoktu. Belbo ben gitmeden önce tanışmıştı Doktor Wagner'le. Ben Garamond Yayınevinde çalışmaya başladıktan sonra da onunla ilişkisini sürdürdü. Ben de o zaman tanımıştım onu. Öyleyse yemek benim anımsadığım akşamdan önce de olabilirdi, sonra da. Önceyse Belbo'nun tedirginliğini, onun ağırbaşlı umarsızlığını anlayabilirim.'

Doktor Wagner -yıllardan beri mesleğini Paris'te sürdüren onunla içli dışlı olmakla böbürlenenlerin, adını 'Wagnere' diye telaffuz ettikleri bir Avusturyalı- yaklaşık on yıldır düzenli olarak '68'in hemen sonrasında oluşan iki devrimci grubun çağrısıyla Milano'ya geliyordu. İki grup onun için aralarında çekişiyorlar, kuşkusuz her biri onun düşüncelerini kökten farklı bir biçimde yorumluyordu. Bu ünlü adamın parlamento-dışı grupların destekleyiciliğini niçin, nasıl kabul ettiğini hiçbir zaman anlayamadım. Wagner'in kuramları politik açıdan -deyim yerindeyse- renksizdi. İsteseydi, üniversitelerden, kliniklerden, akademilerden çağrı alabilirdi. Sanırım bu çağrıları kabul etmesinin nedeni, temelde Epikuros'çu olması, krallar gibi para harcama eğilimiydi. Özel kişiler, kurumlardan daha çok para toplayabiliyorlardı; bu da Doktor Wagner için, birinci mevki yolculuklar, lüks oteller, sağaltım tarifesine göre hesaplanmış konferans ve seminer ücretleri demekti.

İki grubun, Wagner'in kuramlarında ideolojik bir esin kaynağı bulmalarının nedeni ise, başka bir konuydu. Ama o yıllarda Wagner'in ruhsal çözümlemeleri, devrimci etkinliğe kuramsal ipuçları verebilecek ölçüde yıkıcı, aykırı, libidosal, Descartes'çılıktan uzak görünüyordu.

Sonunda işçilerin bunu özümlemelerini sağlamanın güçlüğü ortaya çıktı. Bu yüzden, iki grup da işçilerle Wagner arasında bir seçim yapmak zorunda kaldılar; Wagner'i seçtiler. Böylece devrimin yeni öncülerinin proleterler değil, sapmışlar olduğu konusunda bir kuram geliştirildi.

"Proleterleri saptırmaktansa, sapmışları proleterleştirseler daha iyi ederler," dedi bir gün Belbo. "Doktor Wagner'in aldığı ücretler düşünülürse, daha ekonomik olur bu."

Wagner'in devrimi, tarihin en pahalı devrimi oldu.

Garamond Yayınevi, bir ruhbilim kurumunun parasal desteğiyle, Wagner'in daha az önemli denemelerinin çevirisini yayımlamıştı: çok teknikti bu denemeler, ama artık bulunmaz olmuşlardı. Bu yüzden de, inançlılarca çok aranıyorlardı. Wagner, tanıtım için Milano'ya gelmişti. Belbo'yla tanışması da böyle olmuştu.

Dosya adı: Doktor Wagner

Şeytancı Doktor Wagner Yirmi altıncı bölüm

Bu boz renkli sabah, ayın...

Tartışma sırasında, bir noktada karşı çıktım ona. İhtiyar şeytan içerlemiş olmalıydı, ama belli etmedi. Tersine, beni baştan çıkarmak istiyormuş gibi yanıtladı.

Charlus'la Jupien gibi: arı ile çiçek. Bir dâhi sevilmemeye katlanamaz. Kendisiyle aynı görüşte olmayan kimseyi hemen kandırmak, kendini ona sevdirmek zorundadır. Bunu başardı; onu sevdim.

Ama beni bağışlamamış olmalıydı, çünkü o akşam öldürücü bir darbe indirdi bana. Bilinçsizce, içgüdüsel olarak yaptı bunu; bilinçsizce beni kandırmaya çalışmış, bilinçsizce cezalandırmaya karar vermişti. Meslek ahlakı pahasına, para almadan psikanaliz yaptı bana. Bilinçaltı, kendi bekçilerini de ısırır.

Doksan üç'te,[117] *Lantenac markisinin öyküsü. Vandee'lilerin gemisi, Breton açıklarında fırtınaya tutulur, ansızın yuvasından kurtulan bir top, gemi bata çıka, yalpalaya yalpalaya yol alırken, bir yandan bir yana çılgın*

gibi yuvarlanmaya başlar; koca canavar, geminin iskele ya da sancak tarafını batırma tehlikesi yaratır. Bir topçu (ne yazık, dikkatsizliği yüzünden topu gereğince güvence altına almayan topçunun ta kendisi) eşi görülmemiş bir gözüpeklikle eline bir zincir alıp kendini neredeyse canavarın altına atar. Canavar tam onu parçalayacağı sırada onu durdurur, sıkı sıkı kilitler, yemliğine götürür. Böylece, hem gemiyi, hem mürettebatı, hem de görevini kurtarır. Yüce bir törensellikle, korkunç Lantenac, mürettebatı güvertede toplar, topçunun yiğitliğini över, gösterişli madalyayı kendi boynundan çıkararak, mürettebatın gökleri çınlatan "Hurra!"ları arasında, onun boynuna takar, onu kucaklar.

Sonra o sert yaratılışlı Lantenac, nişan taktığı denizcinin olaydan sorumlu olduğunu anımsar, onun kurşuna dizilmesini buyurur.

Koca Lantenac, erdemli, haksever, dürüst insan! Doktor Wagner de tıpkı öyle davrandı bana; dostluğuyla beni onurlandırdı, sonra gerçekle öldürdü.

Gerçekte ne istediğimi açıklayarak öldürdü beni,

istediğim şeyden korktuğumu açıkladı bana.

Öykü bir barda başlar. Âşık olma gereksinimi. Bazı şeylerin olacağını önceden sezinler insan; o sırada umarsızca bir aşk gereksinimi duyduğu için âşık olur. İçinde âşık olma isteği duyduğu zaman bastığı yere dikkat etmeli insan: aşk iksiri içmiş gibi ilk önüne gelene âşık olur. Bir maymuna bile.

O sıralarda âşık olma gereksinimi duyuyordum, içkiyi yeni bırakmıştım. Karaciğerle kalp arasındaki ilişki. Yeni bir aşk yeniden içkiye başlamak için iyi bir nedendir. Bir bara birlikte gideceğin biri. Yanında kendini iyi duyumsadığın biri.

Kısa, kaçamak bir şeydir bara gitmek. Gün boyu uzun, tatlı bir bekleyiş içinde olursun; kalkıp gidersin, deri koltukların gölgeleri arasında gizlenirsin, saat altıda kimsecikler yoktur; kirli pasaklı müşteriler akşam piyanistle birlikte gelirler, öğleden sonra geç vakte dek boş kalan karanlık bir Amerikan bar seçersin. Garson ancak üç kez çağırdıktan sonra gelir; ikinci martiniyi hazırlamıştır bile.

Martini şarttır; viski olmaz, ille de martini. Martini duru bir içkidir. Bardağınızı kaldırınca zeytinin üstünden onu görürsünüz. Sevgilinize, ince, küçük kadehteki sek martininin arasından bakmakla, kalın bardaktaki buzlu martini arasından bakmak arasında fark vardır. Sevgilinizin yüzü buzun saydam kübikliği arasından çarpıtılmış görünür. Bardaklarınızı alınlarınıza dayayıp buzun soğukluğunu duyarak, alınlarınız karşı karşıya gelmiş, aralarında iki bardak, birbirinize doğru yaklaşırsanız bu etki iki kat artar. Bunu kadehle yapamazsınız.

Barda kısa bir saat. Sonra, ürpertiler içinde başka bir günü beklersiniz. Kesinliğin yıldırıcılığından kurtulursunuz.

Barlarda âşık olan kimsenin, tümüyle kendisine ait bir kadına gereksinimi yoktur. Ne zaman istese ödünç alacak bir kadın bulabilir.

Erkeğin kişiliği. Alabildiğine özgürlük tanıyordu ona. Kuşkulu bir cömertliği vardı: geceyarısı bile telefon edebiliyordum, o evde oluyordu, ama sen olmuyordun. Bana senin evde olmadığını söylüyordu. "Telefon ettiğine göre, nerede olabileceğini biliyor musun?" diye soruyordu. Biricik kıskançlık anları. Ama gene de böyle davranarak Cecilia'yı saksofoncunun elinden alıyordum. Sevmek ya da kendini sonsuza dek eski, çok eski bir öce adamış bir rahip gibi sevdiğine inanmak.

Sandra'yla işler karışmıştı: kendimi fazlasıyla kaptırdığımın ayrımına vardığında, birlikte yaşamımız gerginleşmişti. Ayrılsak mı? Ayrılalım, öyleyse. Hayır, dur, bir kez daha konuşalım. Hayır, böyle yürümez. Aslında, sorun Sandra'ydı.

Barlarda eğleşirken, aşkın dramı, kiminle birlikte olduğun değil, kimi bıraktığındır.

Sonra Doktor Wagner'le akşam yemeği. Az önce konferansta onu sıkıştıran birine, psikanalizin tanımını yapmıştı: -La psychanalyse- C'est qu'entre l'homme et la femme... chers amis... Ça ne colle pas...[118]

Evli çiftler, yasal bir uydurmaca olarak boşanma konusu tartışılıyordu. Tartışma konusu, evli çiftler, yasal bir uydurmaca olarak boşanmaydı. Kendi sorunlarımın ağırlığı altında ezilmiş olduğumdan, konuşmalara heyecanla katılıyordum. Diyalektik oyunlara kapılmış gidiyorduk; Wagner susunca biz konuşuyorduk, karşımızda bir bilici olduğunu unutarak. Sonra dalgın

sinsi bir anlatımla

karamsar bir aldırmazlıkla

konuşmamızın arasına, konu dışı, şaka yaparcasına giriyormuş gibi, Wagner şöyle dedi (sözlerini tam olarak anımsamaya çalışıyorum, ama bu sözcükler belleğime kazılmış, yanılıyor olamam): -Meslek yaşamım boyunca, kendi boşanmasından ötürü nevroza yakalanan tek bir hastam bile olmadı. Hastalığın nedeni, hep Öteki'nin boşanması olmuştur.

Doktor Wagner konuşurken bile, öteki sözcüğünün başındaki Ö'yü büyük harf olarak söylüyordu. Yılan sokmuş gibi yerimden sıçradım.

Vikont yılan sokmuş gibi yerinden sıçradı alnında

boncuk boncuk ter damlacıkları belirdi.

Baron, tüttürdüğü Rus sigarasından tembelce, halka halka yükselen dumanların arasından, gözlerini ona dikmiş, bakıyordu.

- Şunu mu demek istiyorsunuz? diye sordum: İnsan eşinden boşandığı için bunalıma girmez; üçüncü kişinin, yani kendisinin eşlerden biri olduğu çiftin olası ya da olanaksız boşanması yüzünden bunalıma girer.

Wagner, meslekten olmayan birinin, ömründe ilk kez zihni karışmış biriyle karşılaştığı zaman duyduğu şaşkınlıkla baktı yüzüme. Ne demek istediğimi sordu.

Doğrusunu söylemek gerekirse, ne söylemek istemiş olursam olayım, kötü dile getirmiştim onu. Yürüttüğüm mantığı somutlaştırmaya çalıştım. Masadan bir kaşık alıp çatalın yanına koydum: bu Kaşık ben'im, bu Çatal'la evliyim. Bir başka çift daha var. Yemek Bıçağı'yla (ya da Mackie Messer'la) evli olan Meyve Bıçağı. Şimdi ben, yani Kaşık, Çatalımdan ayrılmak zorunda kaldığım için üzülüyorum; ondan ayrılmak istemiyorum. Meyve Bıçağı'nı seviyorum, ama onun Yemek Bıçağı'yla birlikte olmasının bence sakıncası yok. Şimdi, Doktor Wagner, siz benim, Meyve Bıçağı, Yemek Bıçağı'ndan ayrılmadığı için acı çektiğimi söylüyorsunuz, öyle mi?

Wagner, sofradakilerden birine dönüp kesinlikle böyle bir şey söylemediği yanıtını verdi.

- Nasıl söylemediniz? Kendi boşanması yüzünden nevroza yakalanan birine hiç rastlamadığınızı, nevroza her zaman öteki kişinin boşanmasının yol açtığını söylediniz!

- Olabilir, anımsamıyorum, dedi Wagner, canı sıkkın.

- Söyledinizse, demek istediğiniz, benim anladığım şey değil miydi?

Wagner birkaç dakika, sustu.

Yemektekiler, ağızlarındaki lokmaları bile yutmaksızın bekliyorlardı. Wagner bardağına şarap doldurulmasını işaret etti, bardağı ışığa tutup dikkatle baktı, en sonunda konuştu:

- Böyle anladınızsa, bunun nedeni böyle anlamak istemenizdir.

Sonra bakışlarını öteye çevirdi, havanın sıcak olduğunu söyledi. Uzaktaki bir orkestrayı yönetiyormuş gibi, elindeki grisiniyi sağa sola sallayarak bir arya çaldırmaya başladı, esnedi, bakışlarını kremalı bir pasta üstünde yoğunlaştırdı. En sonunda, sıkıntılı bir suskunluğun ardından, kendisini otele götürmelerini istedi.

Ötekiler, Bilgece Sözler üretebilecek bir sempozyumu berbat eden birine bakar gibi, baktılar bana.

Aslında, Gerçek'in sesini duymuştum.

Sana telefon ettim. Evde, Öteki'yle birlikteydin. Geceyi uykusuz geçirdim. Her şey apaçıktı: onunla birlikte olmana katlanamıyordum. Bunun Sandra'yla hiçbir ilgisi yoktu.

Korkunç bir altı ay geçirdim. Peşinden ayrılmıyordum, soluğumu duyabileceğin kadar yakından izliyordum seni. Onunla birlikteliğine son vermen için pusu kuruyordum sana; hep benimle olmanı istediğimi söylüyordum, öteki'nden nefret ettiğine inandırmaya çalışıyordum seni. Öteki'yle kavga etmeye başladın, kıskanmaya, senden daha çok şey istemeye başladı. Akşamları sokağa çıkmıyor, çıktığı zaman günde iki kez telefon ediyordu sana, bir sabah, bir de geceyarısı. Bir akşam tokatladı seni. Ondan kaçmak için para istedin benden. Bankadan olanca paramı çektim. Yatağını ayırdın, adres bırakmadan birkaç arkadaşınla dağa gittin, öteki umarsızca bana telefon edip nerede olduğunu bilip bilmediğimi sordu; bilmiyordum. Yalan söylüyormuş gibi oldum, çünkü ona, kendisini benim için bıraktığını söylemiştin.

Döndüğünde, sevinç içinde, ona bir veda mektubu yazdığını söyledin bana. O zaman Sandra'yla ilişkimizin ne olacağını sordum kendi kendime. Ama kaygılanmama vakit bırakmadın; yanağında bıçak yarası izi olan biriyle tanıştığını söyledin. Çingenelerinkini andıran bir yerde oturuyordu. Gidip onunla birlikte yaşayacaktın. Beni sevmiyor musun artık?- Sevmez olur muyum, yaşamımın biricik erkeği sensin, ama bütün bu olanlardan sonra, böyle bir yaşantıya gereksinim duyuyorum; çocuk olma, beni anlamaya çalış. Aslında, kocamı senin için bıraktım, insanları kendi hallerine bırak.

- Kendi hallerine bırakmak mı? Bana bir başkasıyla yaşayacağını söylüyorsun.

- Sen aydın birisin, üstelik solcusun, bir mafyacı gibi davranma. Yakında görüşürüz.

Her şeyi Doktor Wagner'e borçluyum.

37

Her kim şu dört şey üstünde düşünürse, hiç doğmamış olması daha iyidir: yukarıda olan, aşağıda olan, önce olan ve sonra olan.

(Talmud, Hagigah 2.1)

Garamond Yayınevinde tam Abulafia'yı kurdukları gün boy gösterdim. Belbo ile Diotallevi, Tanrının adları üstüne kıyasıya tartışmaya dalmışlardı. Gudrun ise, adamların, her gün biraz daha tozlanan metin yığınları arasına, o ürkütücü varlığı yerleştirmelerini kaygıyla izliyordu.

"Oturun, Casaubon, madenlerin tarihiyle ilgili taslaklar işte burada." Belbo'yla yalnız kaldığımızda, endeksleri, bölüm taslaklarını, sayfa düzeniyle ilgili şemaları gösterdi bana. Metinleri tarayacak, resimler bulacaktım. Milano'da kaynakları sağlayabileceğimi birkaç kitaplığın adını verdim.

"Bunlar yetmez," dedi Belbo. "Başka yerlere gitmeniz de gerekecek. Örneğin, Münih'teki bilim müzesinde olağanüstü bir fotoğraf arşivi var. Sonra, Paris'te Conservatoire des Arts et Metiers var. Vaktim olsaydı, ben gitmek isterdim."

"Güzel mi?"

"Düşündürücü. Gotik bir kilisede makinenin yengisi..." Duraksadı, masanın üstündeki bazı kâğıtları yeniden düzenledi. Sonra söyleyeceklerine aşırı önem vermekten çekiniyormuş gibi: "Sarkaç da orada," dedi.

"Ne sarkacı?"

"Sarkaç. Foucault Sarkacı."

Tıpkı cumartesi günü gördüğüm gibi anlattı Sarkaç'ı. Belki de, Belbo beni önceden hazırladığı için böyle gördüm onu. Ama o zaman pek büyük bir heyecan göstermemiş olmalıyım; çünkü Belbo, Cappella Sistina'yı görünce, bu muymuş, diye soran birine bakar gibi baktı bana.

“Kilisenin atmosferinden olsa gerek, ama inanın, çok güçlü bir duyguya kapılıyor insan. Her şey devinim içindeyken, yalnızca orada, yüksekte, evrenin biricik sabit noktasının bulunduğu düşüncesi... İnançsızlar için, Tanrı’yı yeniden bulmanın bir yolu, üstelik inançsızlarına ters düşmeden. Çünkü söz konusu olan bir Hiç Kutbu. Sabah akşam düş kırıklıklarıyla beslenen benim kuşağımın insanları için avutucu olabilir.”

“Bizler, benim kuşağım sizden daha çok düş kırıklığına uğradık.”

“Böbürlenmeyin. Sizinki yalnızca bir mevsim sürdü; önce Carmagnole’u[119] söylediniz; sonra Vandee’de[120] buldunuz kendinizi yeniden. Bu da çabuk geçer. Oysa bizim için durum farklıydı. Önce faşizm vardı; faşizmi çocukluğumuzda bir serüven romanı gibi yaşamış olsak da, ulusumuzun ölümsüz yazgısı sabit bir noktaydı. Ardından Direniş’in sabit noktası geldi; özellikle benim gibi dışarıdan gözlemleyenler, direnişi bir geçiş kuttörenine dönüştürenler için: baharın gelişi, gece-gündüz eşitliği ya da gündönümü gibi - hep karıştırırım bunları... Ardından, kimileri için Tanrı, kimileri için işçi sınıfı, birçokları içinse hem Tanrı, hem işçi sınıfı. Bir aydın için, işçilerin varlığını düşünmek avutucuydu: güzel, sağlıklı, güçlü, dünyayı yeniden kurmaya hazır. Sonra da, sonrasını siz de biliyorsunuz, işçiler hâlâ vardı, ama işçi sınıfı yoktu. Belki de, Macaristan’da yok edilmişti. Sonra sizler geldiniz. Sizin için doğal bir şeydi bu belki de; bir şenlikti. Benim yaşımdakiler içinse böyle değildi. Bir hesaplaşmaydı; bir iç ezinci, bir pişmanlık, bir yeniden doğuştu. Biz başaramadık. Sonra sizler geldiniz; coşku, yüreklilik, özeleştiri getirdiniz. O zaman otuz beş kırk yaşlarında olan bizler için bir umuttu bu; küçültücü de olsa, umuttu. Baştan başlama pahasına da olsa, biz de değişmeli, sizler gibi olmalıydık. Artık boyunbağı takmıyorduk, yağmurluklarımızı bir yana atıp kullanılmış parkalar satın alıyorduk, bazıları kurulu düzene hizmet etmemek için işlerinden ayrıldılar...”

Bir sigara yaktı, vazgeçişini bağışlatmak için hınç duyuyormuş gibi yapıyordu.

“Sonra her şeyi bıraktınız. Bizler Ardeatine[121] mezarlığını hacca gider gibi ziyaret ediyor, Coca-Cola sloganları bulmayı reddediyorduk; faşizme karşıydık çünkü. Garamond’dan aldığımız üç-beş kuruşla yetiniyorduk; çünkü kitaplar halk içindir en azından. Sizlerse, şimdi, ortadan kaldırmayı başaramadığınız burjuvalardan öç almak için, onara video-kasetler, fanzine’ler[122] satıyor, Zen budizmiyle, motosikletlerle serseme çeviriyorsunuz onları. Mao’nun düşüncelerini düşük fiyata bizlere sokuşturup elinize geçen parayla gidip yeni yaratıcılık şenlikleri için patlangaçlar satın aldınız. Hiç utanmadan. Bizler ömrümüzü utanç içinde geçirdik. Bizi kandırdınız, arılığı temsil etmiyordunuz; ergenlik sivilcelerinden başka bir şey değildi bu. Bolivyalı militanlarla yüz yüze gelme yürekliliğini gösteremediğimiz için kendimizi solucanlar gibi duyurdunuz bize; sonra da, yoldan geçen zavallıları arkadan vurdunuz. On yıl önce sizleri hapisten kurtarmak için yalan söylemek zorunda kaldık; oysa siz arkadaşlarınızı hapse attırmak için yalan söylediniz. İşte bu yüzden hoşuma gidiyor bu makine, aptal, inanmıyor, beni inandırmıyor, ne dersem onu yapıyor, ben aptalsam, o da aptal. Dürüst bir ilişki.”

“Ama ben...”

“Siz suçsuzsunuz, Casaubon, Taş atacak yerde kaçtınız, doktoranızı yaptınız, kimseye ateş etmediniz. Gene de, birkaç yıl önce, siz de bana şantaj yapıyormuşsunuz gibi bir duyguya kapıldım. Dikkat edin, kişisellikle ilişiği yok. Kuşaklar arasındaki farklılık. Sonra, geçen yıl Sarkaç’ı gördüm; her şeyi anladım.”

“Her şeyi mi?”

“Hemen hemen her şeyi. Görüyorsunuz ya, Casaubon, Sarkaç bile düzmece bir yalvaç. Ona baktığınızda, evrenin biricik sabit noktası olduğuna inanırsınız, ama Conservatoire’ın tonozundan indirip bir geneleve assan da salınır. Başka sarkaçlar da var; biri New York’ta, Birleşmiş Milletler Sarayında, biri San Francisco’daki bilim müzesinde. Kimbilir başka kaç sarkaç daha vardır. Foucault Sarkaç’ı nerede olursa olsun, altında yeryüzü dönerken, sabit bir noktadan

salınır. Evrenin her noktası sabit bir noktadır; Sarkaç’ı o noktaya asmak yeter.”

“Tanrı her yerde midir?”

“Bir bakıma, evet. Bu yüzden aklımı karıştırıyor Sarkaç. Bana sonsuzluk sözü veriyor, ama sonsuzu nerede görmek istediğime karar verme sorumluluğunu bana bırakıyor. Bu yüzden, Sarkaç’a bulunduğu yerde hayranlık duymak yetmez; yeniden karar vermek, en iyi noktayı bulmak gerekir. Gene de...”

“Gene de...”

“Gene de -beni ciddiye almıyorsunuz, ya, Casaubon- Hayır. Gönlümü ferah tutabilirim, hiçbir şeyi ciddiye almayan insanlarız biz... Gene do, diyordum ki, sanki birisi ömür boyu, Sarkaç’ı birçok yere asmış, işlememiş de, yalnızca, orada, Conservatoire’da güzel güzel işliyormuş gibi bir duyguya kapılıyor insan. Peki ya, evrende böyle ayrıcalıklı noktalar varsa? Örneğin, burada, bu odanın tavanında? Hayır, buna hiç kimse inanmaz. Atmosfer gerekli. Kimbilir, belki de durmadan doğru noktayı arıyoruz, belki de bu nokta yanı başımızda duruyor da farkına varmıyoruz; farkına varmanız için ona inanmamız gerekir... Neyse, biz Bay Garamond’un yanına gidelim.”

“Sarkaç’ı asmaya mı?”

“Amma da saçmalık. Ciddi işlerle uğraşalım. Size para ödeyebilmem için patronun sizi görmesi, size dokunması, sizi koklaması, tamam bu olur, demesi gerek. Gelin, patron dokunsun size, patronun dokunuşu sıraca illetini bile iyileştirir.[123]

Sır Üstadı, Mükemmel Üstat, Merak Üstadı, Bina Emini, Dokuzlar Seçilmişi, Süleyman Tapmağı, Krallık Şövalyesi ya da Dokuzuncu Kubbe Üstadı, Kutsal Kubbe Yüce İskoçu, Doğu ya da Kılıç Şövalyesi, Kudüs Prensi, Gül-Haç Şövalyesi ve Kartal ve Pelikan Şövalyesi, Büyük Pontif ya da Göksel Kudüs Yüce İskoçu, Düzenli Locaların Saygıdeğer Büyük Üstadı, Prusya Şövalyesi ve Noachita Patriği, Krallık Baltası ya da Lübnan Prensi, Sır Sandığı Prensi, Bakır Yılan Şövalyesi, İnayet Prensi, Tapınak Büyük Amiri, Güneş Şövalyesi, Saint-Andre Büyük İskoçu ya da Işık Büyük Üstadı, Seçilmiş Büyük Kadoş Şövalyesi ve Beyaz-Siyah Kartal Şövalyesi

(Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Rito Masonluğunun yüksek dereceleri)

Koridoru boydan boya geçtik, üç basamak çıktık, buzlu camlı bir kapıdan geçtik. Birden bambaşka bir evrene girdik. O zamana dek gördüğüm karanlık, tozlu, dökük sıvalı odalardan sonra, burası bir VIP salonuna benziyordu. Hafif bir müzik, maviye boyanmış duvarlar, tanınmış mobilyacılardan alınmış eşyalarla döşeli rahat bir bekleme salonu, senatör yüzlü adamlara bir kanatlı zafer heykelciği sunan milletvekili yüzlü adamların fotoğraflarıyla süslenmiş duvarlar. Küçük bir masanın üstüne, tıpkı bir dişçi muayenehanesindeki gibi, rastgele atılmış parlak kâğıda basılı dergiler: Yazın ve Nükte, Şiir Ocağı, Gül ve Diken, Parnasyan İtalyan Ozanlar. Daha önce hiçbirini görmemiştim, nedenini sonra anladım: Yalnızca Manuzio'nun müşterilerine dağıtılıyordu bu kitaplar.

Önce yöneticilerin bürosu sandım burayı, ama sonra fikrimi değiştirdim. Bambaşka bir yayınevinin bürosundaydık. Garamond Yayınevi'nin girişinde, tozlu, buğulu camekânlı bir kitaplıkta en son yayınlar duruyordu, ama Garamond Yayınevi'nin kitapları, özentisiz, sayfaları henüz kesilmemiş, gösterişsiz, grimsi kapaklı kitaplardı. Birkaç yıl içinde yaprakları sararan Fransız üniversite yayınlarını anımsatıyorlardı. Yazarın, ne denli genç olursa olsun, yapıtlarının uzun zamandır yayımlandığı izlenimi veriyorlardı. Burada, içeriden

aydınlatılmış başka bir camekânlı kitaplık daha vardı, Manuzio Yayınevinin kitaplarını barındırıyordu, kimilerinin sayfaları açık duran, beyaz kapaklı, alabildiğine zarif, hafif, saydam plastikle kaplanmış, parlak Çin kâğıdına tertemiz basılmış kitaplar.

Garamond dizilerinin, Hümanist Araştırmalar ya da Felsefe gibi ciddi, düşündürücü adları vardı. Manuzio dizilerinin ise ince, şiirli adları vardı: Derlenmemiş Çiçek (şiir), Bilinmeyen Ülke (düzyazı), Oleander'in Saati (Hasta bir genç kızın güncesi türünden kitapları kapsıyordu), Paskalya Adası (Çeşitli denemelerden oluşuyormuş gibi geldi bana), Yeni Atlantis (En son yayımlanan yapıt Kurtarılmış Königsberghem bir transandantal sistem, hem de bir fenomenal numen bilimi olarak sunulan gelecekteki metafiziklere önsözler'di).

Bütün kapakların üstünde, yayınevinin amblemi olan bir palmiye ağacı altında bir pelikanla, 'bağışladığım şey benimdir' mottosu vardı.

Belbo kısaca özetledi: Bay Garamond'un iki yayınevi vardı; hepsi buydu. Daha sonraki günlerde, Garamond ile Manuzio arasındaki geçidin tam anlamıyla özel, gizli bir geçit olduğunu anladım. Aslında Manuzio Yayınevinin giriş kapısı Marchese Gualdi Sokağındaydı; Sincero Renato Sokağı'nın irinli dünyası, Gualdi Sokağında temiz yüzlü yapılara, geniş yaya kaldırımlarına, alüminyum asansörlü girişlere bırakıyordu yerini. Sincero Renato Sokağındaki eski bir yapının bir dairesinden yalnızca üç basamak inilerek Gualdi Sokağı'ndaki bir yapıya ulaşılabileceği kimsenin aklına gelmezdi. Bay Garamond izin almak için epeyce takla atmış olmalıydı; sanırım yazarlarından biri, İmar'da çalışan bir memur, kayırmıştı onu.

Bayan Grazia -boynunda markalı bir eşarp, sırtında duvarla aynı renk bir tayyör, yumuşak tavırlı bir hanımefendi- bizi karşıladı, özenli bir gülümseyişle,

Mussolini'ninkini anımsatan bir büroya aldı.

Salon çok geniş değildi, ama girişteki yerküreyle, dipte, bize bir dürbünün tersinden bakıyormuş gibi görünen Bay Garamond' un maun yazı masasıyla, Venedik Sarayı'nın salonunu andırıyordu. Bay Garamond eliyle yaklaşmamızı işaret etti; içimde bir ürperti duydum.

Az sonra, De Gubernatis içeri girdiğinde, Garamond yerinden kalkıp ona doğru yürüyecekti. Bu içtenlik onun çekiciliğini daha da artıracaktı; çünkü ziyaretçi onu ilk kez, salonu boydan boya geçerken görecek, sonra kendisi de ev sahibinin kolunda, yürüyerek geçecekti salondan. Alan, sanki bir büyüyle iki kat genişleyecekti.

Garamond bizi yazı masasının karşısına oturttu, hemen konuya girdi, içtenlikli konuştu: "Doktor Belbo hakkınızda iyi şeyler söyledi, Doktor Casaubon. Bizimle birlikte çalışacak değerli kişilere gereksinimimiz var. Takdir edersiniz, sizi kadroya alamıyoruz. Olanaklarımız elvermiyor buna. Ama çabanızın, bağlılığınızın yeterince karşılığını alacaksınız. Bağlılığınız diyorum, çünkü özel bir görev yerine getiriyoruz biz."

Öngörülen iş saatleri esasına dayanan bir rakam söyledi; o günkü koşullara göre uygun göründü bana.

"Çok güzel, sevgili Casaubon." Ona bağımlı olduğum andan başlayarak doktor unvanını bir yana bırakmıştı. "Şu madenlerin tarihi olağanüstü bir şey olmalı dahasını söyleyeyim- çok güzel bir şey. Herkesin kolayca anlayabileceği bir kitap, ama aynı zamanda bilimsel. Okuyucunun düş gücünü uyarmalı, ama bilimsel bir biçimde. Size bir örnek vereyim. Burada, ilk provalarda bir küreden söz ediliyor, ne deniyordu ona? Magdeburg küresi. İki yarımküre birleştiriliyor, içlerindeki hava boşaltılıyor, bir hava boşluğu oluşuyor, her iki yarımküreye bir çift yük beygiri koşuluyor, zıt yönde deviniyorlar, ama yarımküreler birbirinden ayrılmıyor. Şimdi bu bilimsel bir bilgi. Ama siz bunu öteki kitaplardan ayırdedilecek, ilginç bir hale getirmelisiniz. Uygun resimler bulmalısınız; freskler, yağlıboya resimler, ne bileyim. Sonra da, tam sayfa renkli olarak basacağız."

"Bir gravür biliyorum," dedim.

"Gördünüz mü? Bravo. Tam sayfa, renkli."

"Gravür olduğuna göre, siyah-beyaz olmalı," dedim.

"Öyle mi? Çok güzel. Siyah-beyaz olsun öyleyse. Her şeyden önce, gerçeğe uygun olmalı. Ama yaldızlı bir art-alan üstüne basmalıyız.

Çarpıcı olmalı, okuyucuya, deneyin yapıldığı gün orada bulunduğu duygusunu vermeli. Anlaşılıyor, değil mi? Bilimsellik, gerçekçilik, heyecan. İnsan bilimden yararlanarak okuyucuyu ta yüreğinden yakalayabilir. Madame Curie'yi düşünün, bir akşam eve gittiğinde fosfor ışıl bir parıltı görüyor, bundan daha heyecan verici bir şey olabilir mi? Aman Tanrım, ne olabilir bu? Hidrokarbon, Golconda, flojiston, ya da her neyse adı. Voilâ, Madame Curie X ışınlarını bulmuştur. Abartmalısınız. Ama gerçeğe saygı duyarak."

"Ama X ışınlarının madenlerle ne ilgisi var?" diye sordum.

"Radyum maden değil mi?"

"Sanırım öyle."

"Öyleyse? Bütün bir bilgi evrenine madenler açısından bakılabilir. Kitaba nasıl bir başlık koymaya karar vermiştik, Belbo?"

"Ciddi bir şey düşünmüştük, Madenler ve Maddi Kültür gibi."

"Gerçekten ciddi bir başlık olmalı. Ama çağrışım yaptıracak bir şey daha eklemeli, küçük ama her şeyi açıklayacak bir şey. Durun bakalım...

Tamam, buldum. Madenlerin Evrensel Tarihi. Çinliler de var mı içinde?"

"Evet, var."

"Öyleyse evrensel diyebiliriz. Bir tanıtım hilesi değil, gerçek. Hatta Madenlerin Olağanüstü Serüveni de olabilir."

Tam o anda, bayan Grazia, Commendatore[124] De Gubernatis' in geldiğini bilirdi. Bay Garamond bir an duraksadı, kuşkulu kuşkulu bana baktı. Belbo bana güvenebileceğini anlatmak istercesine bir işaret yaptı. Garamond konuğun içeri alınmasını buyurdu; ona doğru yürüdü. De Gubernatis, çapraz düğmeli bir takım elbise giymişti, yakasında bir rozet, ceketinin üst cebinde bir dolmakalem, alt cebinde katlanmış bir gazete, koltuğunun altında bir dosya vardı.

"Buyurun, sayın Commendatore. Sevgili dostum, De Ambrosis bana sizden söz etti; devlet hizmetinde geçen bir ömür. Gizli bir

şairlik yeteneğiniz de varmış, değil mi? Elinizdeki o hazineyi gösterin bize... İzin verirseniz, editörlerimden ikisiyle tanıştırayım sizi.”

Müsveddelerle tepeleme dolu yazı masasının karşısına oturttu onu, sonra heyecandan titreyen ellerle kendisine sunulan yapıtın kapağını okşadı. “Bir şey söylemeyin, her şeyi biliyorum,” dedi. “Vipiteno’dan, o büyük, soylu kentten geliyorsunuz. Gümrükte çalışmışsınız. Bu arada günler geceler boyu, gizli gizli, şiir şeytanının esiniyle sayfalar doldurmuşsunuz... Safo’nun gençliğini tutuşturan, Goethe’nin yaşlılığını besleyen şiir. Ecza hem zehir, hem panzehirdir, diyorlardı Yunanlılar. Doğal olarak, yazdıklarınızı okuyacağız. En az üç kişinin okumasını istiyorum: biri bizden, ikisi de yayınevimizin danışmanlarından (Adlarını veremeyeceğim için özür dilerim, tanınmış kişiler bunlar). Manuzio, niteliğinden emin olmadıkça hiçbir kitabı yayımlamaz. Nitelik ise -siz benden daha iyi bilirsiniz- kolay algılanan bir şey değildir; altıncı duyuyla sezilir ancak. Bir kitabın aksaklıkları, kusurları olabilir Svevo bile kötü yazıyordu, siz daha iyi bilirsiniz- ama Tanrı hakkı için, insan gene de düşünceyi, ritmi, gücü sezinler. Biliyorum, bir şey söylemeyin. Yapıtınızın sayfalarına göz atar atmaz bir şey sezinledim; ama tek başıma değerlendirmek istemiyorum; çok kez -hem de pek çok kez- değerlendirmeler ılımlı olsa da, üstünde durmuyorum; çünkü bir yazarı, sözgelimi, onunla aynı uyum içine girmedikçe yargılayamazsınız. Örneğin, metninizin rastgele bir yerini açıyorum; gözlerim bir dizeye takılıyor: ‘kirpiklerin incelmiş, sanki güzmüş gibi’. Çok güzel, arkası nasıl geliyor, bilmiyorum, ama bir esin duyuyorum, bir imge yakalıyorum, bazen bir metni okuduktan sonra böyle duyar insan, bir kendinden geçme, bir kapılıp gitme... cela dit,[125] sevgili dostum, insan istediğini yapabilse! Ama yayıncılık da bir sanayidir, sanayilerin en soylusu, ama gene de sanayi. Wall Street’te prime rate[126] kaça çıkmış. Bizi etkilemez mi diyorsunuz? Etkiler oysa. Depodaki kitaplarımızın bile vergilendirildiğini biliyor musunuz? Satılmayan kitaplardan bile vergi alıyorlar. Başarısız kitaplar için de para ödüyorum, sanattan nasibi olmayanların anladıkları dehaların çektikleri çilenin bedelini. Şu ipek kâğıt, izin verirseniz söyleyeyim, böylesine ince bir kâğıda yazmanız büyük bir incelik. Bir şairin varlığını seziyor insan. Hödüğün biri

olsaydı göz kamaştırmak, zihin karıştırmak için parşömen kullanırdı. Şiir böyle yazılır işte, yüreğini koyarak. Sözcüklerin bir ağırlığı vardır, dünyayı altüst ederler. Bu ipek kâğıdın kâğıt para kadar değeri var benim için.”

Telefon çaldı. Garamond’un, yazı masasının altında bir düğmeye bastığını, Bayan Grazia’nın da ona düzmece bir telefon bağladığını daha sonra öğrenecektim.

“Sevgili Üstadım! Nasıl? Ne güzel! Ne güzel haber, çanlar çalınsın. Sizin kaleminizden çıkan yeni bir kitap her zaman olay yaratır. Elbette! Manuzio, sizi yazarları arasında görmekten kıvanç duyar, onur duyar, dahasını söyleyeyim, mutluluk duyar. Gazetelerin son epik şiiriniz hakkında yazdıklarını gördünüz mü? Nobel kazanacak bir yapıt. Ne yazık ki, çağınızı aşmışsınız siz. Zor bela üç bin sattık...”

Commendatore De Gubernatis’in yüzü bembeyaz kesilmişti; üç bin onun düşleyemeyeceği bir sayıydı.

“Satışlar, giderleri bile karşılamadı. Camlı kapıdan bakın, redaksiyon için kaç kişi çalıştırıyorum. Bugün bir kitabın giderlerini karşılamak için en azından on bin satmak gerek. Allahtan, birçok kitap daha çok satıyor, ama bunlar, nasıl söylesem, başka bir yeteneği olan yazarlar. Örneğin Balzac büyük bir yazardı, kitapları peynir ekmek gibi satılıyordu. Proust da büyük bir yazardı, ama kitaplarını kendisi bastırmıştı. Sonunda okul antolojilerine gireceksiniz, ama istasyonlardaki kitapçı dükkânlarında satılmayacak kitaplarınız. Proust gibi, kitaplarını kendi bastıran Joyce’un da başına da geldi bu... Sizinkiler gibi kitaplardan iki ya da üç yılda bir ancak bir tane yayımlayabiliyoruz. Bana üç yıllık süre tanıyın...” Uzun bir sessizlik oldu. Garamond’un yüzünde acılı bir tedirginlik belirdi.

“Nasıl? Kendi adınıza yayımlatmak mı? Hayır, hayır- tutar değil, tutarda indirim yapılabilir... Ama Manuzio, kural olarak, böyle bir şeye… Kuşkusuz, siz daha iyi bilirsiniz, Joyce’la Proust da... Elbette, anlıyorum...”

Sıkıntılı bir suskunluk daha. “Peki, konuşalım. Ben içtenlikli davrandım: Oysa siz sabırsızsınız. Dilerseniz, Amerikalıların joint

venture[127] dedikleri şeyi yapalım. Yankeeler bizden çok daha ileri. Yarın uğrayın da, bir hesabını yapalım...

Garamond bir uykudan uyanır gibi oldu, elini gözlerinin üstünden geçirdi, sonra birden konuğunun varlığını anımsadı. “Özür dilerim. Bir yazardı, gerçek bir yazar, belki de büyük bir yazar. Gene de tam da bu yüzden... İnsan bazen bu meslekten ötürü aşağılanmış duyuyor kendini. İnsanın bu işe eğilimi olmasa... Neyse, size gelelim. Söylenecek her şeyi söyledik. Size yazacağım, üç ay içinde, diyelim. Metniniz burada, emin ellerde kalsın.”

Commendatore De Gubernatis tek sözcük bile söylemeden çıktı. Ün dünyasına adım atmıştı.

39

Düzlemküre Şövalyesi, Burçlar Kuşağı Prensi, Yüce Hermetik Filozof, Yüce Yıldızlar Commendatoresi, Yüce İsis Pontifi, Kutsal Tepe Prensi, Samos Filozofu, Kafkas Titanus'u, Altın Lir Çocuğu, Gerçek Ankakuşu Şövalyesi, Sfenks Şövalyesi, Yüce Labirent Bilgesi, Brahman Prensi, Gizemli Tapınak Bekçisi, Gizemli Kule Mimarı, Kutsal Perde Prensi, Hiyeroglif Yorumcusu, Orfeus Bilgesi, Üç Ateş Bekçisi, Söylenemez Ad Emini, Büyük Gizler Yüce Oedipus'u,[128] *Gizemler Vahası Sevgili Çobanı, Kutsal Ateş Bilgesi, Işıklı Üçgen Şövalyesi.*

(Memphis-Misraim Eski ve İlkel Rit Dereceleri)

Manuzio bir BGKY yayıneviydi. Manuzio'nun dilinde BGKY'nin anlamı şuydu... ama neden geçmiş zaman kipi kullanıyorum? BGKY'ler hâlâ var, Milano'da her şey hiçbir şey olmamış gibi sürüp gidiyor. Her şeyi alabildiğine uzak bir geçmişe yansıtan benim aslında; çünkü dün akşam, Saint-Martin-des-Champs'ın nefinde olup bitenler zamanı parçalamış, yüzyılların sırası altüst olmuştu sanki... Belki de, bir gecede onlarca yıl birden yaşlanışımdı bunun nedeni; ya da Onlar'ın bana yetişecekleri korkusu, banyoya uzanmış, kendi kanımda boğulmayı beklerken, çökmekte olan bir imparatorluğun tarihini yazıyormuşum gibi konuşturuyordu beni...

BGKY, Basım Giderlerini Karşılayan Yazar demektir. Manuzio, Anglo-Sakson ülkelerinde 'vanity press'[129] dedikleri yayınevlerinden biridir. Kazanç yüksek, genel giderler ise çok düşük. Dört kişilik bir kadro: Garamond, Bayan Grazia, dipte, delik gibi bir odada, idari işler müdürü denen muhasebeci, bir de yarı-bodrumda kocaman bir depoda, sakat sevkiyat memuru, Luciano.

"Luciano'nun tek kolla kitapları nasıl paketlediğini bir türlü anlayamıyorum," demişti bana Belbo. "Sanırım dişlerini de kullanıyor. Hem, paketlenecek pek fazla bir şey de yok. Normal yayınevleri kitapları kitapçılara gönderir; oysa Luciano yalnızca yazarlara gönderiyor. Okuyucular Manuzio'yu ilgilendirmiyor... Önemli olan,

diyor Bay Garamond, yazarların bizden yüz çevirmemesi; okuyucusuz da ayakta kalabiliriz.”

Belbo, Bay Garamond’a hayrandı. Onda, kendisinden esirgenen bir güç olduğuna inanıyordu.

Manuzio’nun çalışma biçimi çok basitti. Yerel gazetelere, meslek dergilerine, taşrada yayımlanan yazın dergilerine, özellikle ancak birkaç sayı sürenlere tek tük ilan veriyordu. Orta boy ilanlar, yazarın resmi, etkileyici birkaç satır: ‘şiirimizin yüce sesi’, ya da ‘Floriana ve Kızkardeşleri’nin yazarının yeni başarılı romanı.

“O anda ağ gerilmiştir,” diye açıkladı Belbo, “BGKY’ler salkım salkım düşerler ağa; bir ağa salkım salkım düşülebilirse. Bu aykırı eğretileme Manuzio’nun yazarları için tipiktir, ben de alıştım buna. Özür dilerim.”

“Peki, sonra?”

“De Gubernatis’i alın, örneğin. Bir ay içinde -emekli yazarımız kaygılar içinde kıvranırken- Garamond telefon edip birkaç yazarla birlikte akşam yemeğine çağıracak onu. Bir Çin lokantasına, yalnızca belli kişilerin gittiği, kapının üstünde hiçbir işaret olmayan bir lokantaya: zile basar, kapıdaki küçük delikten adınızı söylersiniz. Lüks, gizli bir ışıkla aydınlatılmış, değişik bir müzik. Garamond, şef garsonun elini sıkar, garsonlara ‘sen’ der, o yılın ürünü hoşuna gitmediğinden, ilk şarap şişesini geri gönderir, ya da şöyle der: ‘Kusura bakma, ama Çin’de Pekin ördeği böyle yapılmaz.’ De Gubernatis filanca müfettişle tanıştırılır, tüm havayolları işletmeleri onun denetimi altındadır, ama asıl ünü, şu sıralarda UNESCO’ da tartışılan, Cosmoranto’yu, evrensel barış dilini icat etmesinden, bu dilin öncülüğünü yapmasından kaynaklanmaktadır. Sonra, Profesör falanca, güçlü bir öykü yazarı, 1980 Petruzzellis della Gattina ödülünü kazanmış, ama aynı zamanda tıp alanında önde gelen bilim adamlarından. Kaç yıl hocalık yaptınız profesör? O zamanlar öğrenim ciddi bir şeydi. Bu da, zarif kadın ozanımız Olinda Mezzofanti Sassabetti, Erden Yürek Çarpıntıları’nın yazarı; okumuşsunuzdur.”

Belbo, kadın BGKY'lerin neden iki soyadı kullandıklarını merak ettiğini söyledi; Lauretta Solimenti Calcandi, Dora Ardenzi Fiamma, Carolina Pastorelli Cefalu gibi. Neden önemli kadın yazarların, Ivy Compton-Burnett dışında, tek soyadları vardır, hatta bazıları Colette gibi, soyadı bile kullanmazlar da, bir BGKY'nin adı Odolinda Mezzofanti Sassabetti'dir? Çünkü gerçek bir yazar, yazmayı sevdiği için yazar, tanınmak için değil; bir takma adla tanınmanın hiç önemi yoktur onun için, örneğin Nerval. Oysa bir BGKY, komşularınca, mahallesinde oturanlarca, eskiden oturduğu mahalledekilerce tanınmak ister. Bir erkek yazara bir ad yeter, kadın yazarlara ise yetmez; çünkü kimileri onu genç kızlık soyadıyla, kimileri de evlilik soyadıyla tanırlar. Bu yüzden iki soyadını da kullanır.

"Kısacası, entelektüel yaşantılarla dopdolu bir akşam olacak. De Gubernatis LSD kokteyli içmiş gibi bir izlenime kapılacak, konukların dedikodularını, adı iktidarsıza çıkmış, ozan olarak da pek bir değeri olmayan büyük ozanla ilgili hoş bir fıkra dinleyecek, Garamond'un beklenmedik bir biçimde ortaya çıkaracağı İtalyan Ünlüler Ansiklopedisi'nin yeni baskısında, filanca müfettişe göstereceği sayfaya sevinçten parlayan gözlerle bakacak (Gördünüz mü dostum, siz de girdiniz ünlüler arasına; hak yerini buldu)."

Belbo ansiklopediyi gösterdi bana. "Daha bir saat önce vaaz veriyordum size; ama hangimiz masumuz ki? Ansiklopediyi ikimiz çıkarıyoruz, Diotallevi ile ben. Ama size yemin ederim, para için yapmıyoruz bunu. Dünyanın en eğlenceli işlerinden biri.

Her yıl güncelleştirilmiş yeni bir baskı hazırlıyoruz. Aşağı yukarı şöyle yapıyoruz; ünlü bir yazar alıyoruz, bir de BGKY, alfabetik sıraya göre. Ünlü yazarlara pek fazla yer ayırmıyoruz. Örneğin L harfine bakalım."

LAMPEDUSA, Giuseppe Tomasi di (1889-1959). Sicilyalı yazar. Uzun süre tanınmadan yaşamış, ölümünden sonra, Leopar adlı romanıyla ün kazanmış.

LAMPUSTRI, Adeodato (1919- ___). Yazar, eğitimci, savaşa katılmış (Doğu Afrika'da bronz madalya kazanmış), düşünür, romancı, ozan. Yüzyılımızın İtalyan yazınında çok büyük bir yeri

vardır. 1959'da yayımlanan uzun soluklu bir üçlemenin birinci cildi olan Carmassi Kardeşler'le yeteneğini ortaya koymuştur. Katı bir gerçekçilik, yüce bir şiirsellik taşıyan, bu uzun soluklu roman, Lucano'lu bir balıkçı ailesinin öyküsünü anlatır. 1960'ta Petruzzellis della Gattina, Ödülünü kazanan bu kitabın ardından, daha sonraki yıllarda yayımlanan Kovulmuşlar ile Kirpiksiz Panter, bu eşsiz ya zarın epik gücünü, göz kamaştırıcı plastik imgelemini, lirik soluğu nu belki de ilk yapıtından daha çok ortaya koyar. Çalışkan bir bakanlık memuru olan Lampustri, çevresinde dürüst bir kişi, örnek bir eş ve baba, kusursuz bir hatip olarak tanınır.

"De Gubernatis," diye açıkladı Belbo, "Ansiklopediye girmek isteyecektir kuşkusuz. En ünlülerin ününün, hatırşinas eleştirmenlerin elbirliğiyle sağladıkları düzmece bir ün olduğunu söylemiştir hep. Ama asıl istediği, aynı zamanda, kamu kuruluşları yöneticileri, banka müdürleri, soylular, üst düzey görevlileri olan bir yazarlar ailesine girmektir. Tanıdıklarının çevresi birdenbire genişleyecek, bir kayırma istediği zaman kime başvuracağını bilecektir. Bay Garamond, kulağına ertesi sabah kendisine uğramasını fısıldayacak."

"O da kalkıp gidecek."

"Hiç kuşkunuz olmasın. Geceyi Adeodato'nun ne büyük bir yazar olduğunu düşleyerek uykusuz geçirecektir."

"Peki, sonra?"

"Sonra, ertesi sabah, Garamond ona şöyle diyecektir: Dün akşam, ötekileri küçük düşürmemek için söyleyemedim, ne yüce bir yapıt; okuyucuların coşkulu, dahasını söyleyeyim, olumlu mektuplarından söz etmeyeceğim; ben, kendim, bütün bir geceyi yazdıklarınızı okuyarak geçirdim. Ödül alacak bir kitap. Büyük, çok büyük bir yapıt. Sonra yazı masasının başına geçerek - daha şimdiden buruşmuş, en az dört okuyucunun sevgi dolu bakışlarıyla örselenmiş (Kâğıtları buruşturmak Bayan Grazia'nın görevidir) müsveddenin üstüne bir yumruk indirecek, sonra şaşkın bir bakışla BGKY'ye dikecektir gözlerini. "Ne yapalım? Ne yapalım?" diye soracaktır De Gubernatis. Bunun üzerine, Garamond, yapıtın değerinin tartışılmaz olduğunu,

ancak çağını aşan bir yapıt olduğunun da açık olduğunu, iki bin, bilemediniz, iki bin beş yüzden fazla satmayacağını söyleyecektir. İki bin tane, De Gubernatis'in tanıdığı bütün insanlara yetecektir; bir BGKY dünya çapında düşünmez, daha doğrusu onun dünyası bildik simalardan oluşur: okul arkadaşları, emekli albaylar. BGKY'nin şiir dünyasına girmelerini istediği kişiler; aralarında, bakkal ya da polis şefi gibi, şiirle uzaktan yakından hiçbir ilişiği olmayan kişiler bile vardır... Garamond'un gerileyebileceği olasılığı karşısında, hele evde, kasabada, işyerinde, herkes, yapıtını Milano'nun büyük yayınevlerinden birine verdiğini öğrendikten sonra, kendi kendine bir hesap yapacak De Gubernatis. Bankadaki parasını çekebilir, maaşını kırdırabilir, bankadan borç alabilir, hazine bonolarını satabilir, Paris bir ayine değer.[130] Çekine çekine giderlere katılmayı önerecektir. Garamond bozulmuş görünecek; 'Manuzio genellikle bunu yapmaz, ama pekâlâ, anlaştık; beni inandırdınız, aslında Proust ile Joyce bile kaçınılmaz zorunluluk karşısında boyun eğmişlerdi, giderler çok tutuyor, şimdilik iki bin basacağız, ama sözleşmeyi en çok on bine göre yapacağız. Şunu da hesaba katın; iki yüz tane, istediğiniz kişilere göndermeniz için size verilecek, iki yüz tane basma dağıtılacak; kitabın bir edebiyat olayı olmasını istiyoruz çünkü. Geri kalan bin altı yüzü de dağıtımcılara göndereceğiz. Tahmin edebileceğiniz gibi, bunlar için telif hakkı ödenmeyecek size, ama kitap tutarsa yeniden basarız, o zaman yüzde on iki alırsınız."

Muhasebe müdürü, Bay Garamond'un giderleri çok düşük tuttuğundan yakınırken, De Gubarnatis'in, şiirin kanatlarıyla havalanmış, okumadan imzalayacağı tip sözleşmeyi daha sonra gördüm. On sayfa tutan, sekiz maddelik koşullar: yabancı dillere çeviriler, destekleme alımları, tiyatro, radyo, sinema uyarlamaları, körler için Braille alfabesiyle yapılacak baskılar, Reader's Digest'e tanınacak özetleme hakları, açılabilecek yayın yoluyla hakaret davalarına karşı güvence, yazarın redaksiyon sırasında yapılacak değişiklikleri onaylama hakkı, uyuşmazlık durumunda Milano mahkemelerinin yetkili olacağı... Bu arada, bazı maddeler daha şimdiden ün kazanma düşlerine dalmış BGKY'nin gözünden

kaçacaktı: kitabın en çok on bin basılacağının belirtildiği, ama en az kaç basılacağından söz edilmediği; yazarın ödeyeceği miktarın baskı sayısına bağlı olmayacağı (bu konuda yalnızca sözel olarak anlaşmaya varılmıştı); özellikle de yayıncının bir yıl içinde satılmayan kitapları kâğıt hamuruna dönüştürme hakkının, ancak yazarın dilerse bu kitapları satış fiyatının yansı karşılığında satın alabileceğinin öngörüldüğü maddeler. Altında imza yerleri.

Gösterişli bir tanıtım yapılacaktı; yazarın yaşam öyküsüyle eleştiri yazılarını kapsayan on sayfalık bir basın bildirisi. Alçakgönüllülüğe gerek yoktu; gazetelerin yayın müdürleri nasıl olsa çöp sepetine atacaklardı onu. Göz dolduran bir baskı: yalnızca üç yüz ellisi ciltlenmiş bin kitap; iki yüzü yazara, yaklaşık ellisi taşra dergilerine, otuz kadarı nazarlık olarak gazetelere; Bize Gelen Kitaplar sütununda ola ki birkaç satır ayırırlar diye. Bu kitaplar daha sonra, bağış olarak hastanelere, tutukevlerine gönderilir (Hastaların neden iyileşmedikleri, tutukluların neden ıslah olmadıkları anlaşılıyor).

Yazın, Garamond'un koyduğu Petruzzellis della Gattina ödülü verilir. Toplam giderler: seçici kurul üyelerinin iki günlük beslenme-barınma giderleri, ödül olarak verilen yaldızlı Semendirek Nike'si. Manuzio yazarlarının kutlama telgrafları.

Sonunda, gerçeğin saati gelip çatar; bir buçuk yıl sonra. Garamond ona şöyle yazacaktır: "Sevgili dostum, önceden de söylediğim gibi, çağınızın elli yıl önünde giden bir yazarsınız siz. Gördüğünüz gibi, yığınla inceleme yazılan, Ödüller, övgü dolu eleştiriler, çak vah sans dire.[131] Ama kitap çok az sattı; okuyucu böyle bir yapıta henüz hazır değil. Sözleşmenin (bir kopyası ilişikte sunulmuştur) bitiminde depoyu boşaltmak zorundayız. Bu durumda, kitapları ya kâğıt hamuruna dönüştürmek zorunda kalacağız ya da, dilerseniz, onları yarı fiyatına satın alabilirsiniz, ki bu sizin yararınıza olur.

De Gubernatis üzüntüden deliye döner, yakınları avuturlar onu, halk seni anlamıyor, sen de onlardan biri olsaydın, gerekli rüşveti verseydin, şimdiye dek Corriere della Sera'da bir yazı çıkardı. Bunların hepsi de mafya, sıkı durmalısın. Yayınevinin sana gönderdiği kitaplardan elinde ancak beş tane kaldı; oysa

gönderilecek daha birçok önemli kişi var. Yapıtının kâğıt hamuruna dönüştürülmesine, tuvalet kâğıdı yapılmasına izin veremezsin. Aramızda ne kadar para toplayabiliriz, bakalım; buna değer, belki kitapların beş yüzünü satın alabiliriz, geri kalanı da, sic transit gloria mundi.[132]

Manuzio'da henüz ciltlenmemiş 650 kitap kalmıştır; Bay Garamond bunların 500'ünü ciltleterek imza karşılığı gönderir. Bilanço: yazar, cömertçe 2,000 kitabın basım giderlerini ödemiş, Manuzio 2.000 tane, basmış, bunların 850'sini ciltletmiş, 500'ünün bedeli de ikinci kez ödenmiştir. Yılda yaklaşık elli yazarla, Manuzio yayınevi bilançosunu her zaman büyük bir aktifle kapatır.

Bundan ötürü hiçbir iç ezinci de duymaz: mutluluk dağıtır çünkü.

40

Birçok kez ölür korkaklar, ölmeden önce.

(Shakespeare, Julius Caesar, II, 2)

Belbo'nun, Garamond Yayınevinin saygıdeğer yazarlarına davranışıyla, Manuzio'nun bahtsız yazarlarına davranışı arasındaki çelişki her zaman dikkatimi çekmiştir. Birincilerin onur duyacağı yapıtlarını basabilmek için elinden gelen çabayı harcarken, ikincilerin dolandırılmasına bir soyguncu gibi katkıda bulunmakla kalmaz, Garamond Yayınevi'ne sunmaya değer bulmadıklarını Gualdi Sokağına gönderirdi. Albay Ardenti'ye de böyle yapmaya çalıştığını görmüştüm.

Belbo'yla birlikte çalışırken, bu işi neden kabul ettiğini sormuştum kendi kendime, sık sık. Sanırım para için yapmıyordu bunu. Daha çok para getirecek bir iş bulabilecek kadar iyi biliyordu mesleğini.

Belbo'nun, insanların ahmaklığını, üstelik eşsiz bir gözetleme noktasından incelemesine olanak verdiği için bu işi yaptığını düşünmüştüm uzun süre. Onun aptallık dediği şey; şaşmaz bir aykırı mantık, kusursuz bir akıl yürütme kılığına bürünmüş o saçmalamalar büyülüyordu onu. Ama bu da bir maskeydi. İşini eğlence gibi alan Diotallevi'ydi asıl; belki de günün birinde Manuzio'nun yayımlayacağı bir kitabın, Tevrat'ın o güne dek basılmamış bir katışımını ortaya koyabileceğini umarak. Bense sırf eğlence olsun diye, şakacıktan, meraktan katılmıştım onlara; özellikle Garamond, Hermes Tasarısı'nı ortaya attıktan sonra.

Belbo için durum başkaydı. Ancak file'ları didik didik ettikten sonra açıkça anladım bunu.

<u>Dosya adı: Öç, korkunç öç</u>

Hep böyle giriyor içeri. Büroda başkaları olsa bile, ceketimin yakasını kavrıyor, yüzünü yüzüme yaklaştırıp öpüyor beni. Nasıldı o şarkı? 'Parmaklarının ucunda yükselip öpüyor beni Anna.' Oyun makinesinde oynarmış gibi öpüyor beni.

Beni utandırdığını biliyor. Bunun beni tedirgin ettiğini biliyor. Dikkatleri üstüme çekiyor.

Hiç yalan söylemiyor.

- Seni seviyorum.

- Pazara buluşalım mı?

- Olmaz, hafta sonunu bir arkadaşımla geçireceğim.

- Bir kız arkadaşınla, demek istiyorsun.

- Hayır, bir erkek arkadaşımla; onu tanıyorsun, geçen hafta barda yanımdaydı. Söz verdim, sözümden dönmemi istemezsin herhalde?

- Sözünden dönme, ama buraya gelip de bana... İzin verir misin, bir yazarla görüşeceğim.

- Bir dâhi mi?

- Hayır, mahvedilecek bir zavallı.

Mahvedilecek bir zavallı.

Seni almaya, Pilade'ye gelmiştim. Yoktun. Uzun uzun bekledim, sonra tekbaşıma gittim; yoksa galeri kapanacaktı. Galeride biri, az önce lokantaya gittiğinizi söyledi. Resimlere bakıyormuş gibi yaptım. Hölderlin'den bu yana sanatın öldüğünü söylüyorlar. Lokantayı bulmak için tam yirmi dakika dolaştım durdum. Çünkü galericiler bir ay sonra ünlü olacak lokantaları seçerler hep.

Oradaydın, her zamanki yüzlerin arasında; yüzünde yara izi olan adam vardı yanında. En küçük bir tedirginlik bile duymadın. Hem suç ortaklığı, hem güvensizlikle -bu ikisini nasıl bağdaştırıyorsun?- baktın bana: Ne olmuş yani? dercesine. Yüzünde yara izi olan adam tepeden tırnağa süzdü beni, sanki araya giren o değil de, benmişim gibi. Durumu bilen ötekiler, ne olacak diye bekliyorlardı. Kavga çıkarmak için bir bahane bulmalıydım. Beni dövse de onurumu kurtarmış olacaktım. Oraya, beni kışkırtmak için onunla gittiğini herkes biliyordu. Kışkırtılsam da kışkırtılmasam da, rolüm belli olmuştu. Bir gösteri yapmak zorundaydım.

Mademki bir gösteri olacaktı, bir salon güldürüsünü seçtim ben de. Sevimli bir ses tonuyla konuşmaya katıldım; kendimi tutabildiğim için birinin beni takdir edeceğini umarak.

Oysa beni takdir eden tek kişi bendim.

İnsan kendini korkak gibi duyarsa gerçekten korkak olur.

Maskeli öcalıcıyım ben. Clark Kent gibi anlaşılmamış genç dâhilerle ilgileniyor, Süpermen gibi de, yerinde olarak anlaşılmamış yaşlı dâhileri cezalandırıyorum. Benim gösterdiğim yürekliliği göstermeyen, seyirci rolüyle yetinmesini bilmeyen kimselerin sömürülmesine yardımcı oluyorum.

Böyle bir şey olabilir mi? Cezalandırıldıklarını hiçbir zaman öğrenemeyecek kişileri cezalandırmakla geçirebilir mi insan ömrünü? Homeros olmaya kalkıştın, öyle mi? Al sana, sersem!

Bana bir tutku kuruntusu satmaya kalkışan herkesten nefret ediyorum.

41

Daath'ın, Uçurum'un Orta Direk'i kestiği noktada bulunduğunu, Orta Direk'in tepesinde Ok Yolu'nun yer aldığını, Kundalini'nin de burada bulunduğunu anımsadığımızda, şunu görürüz: gerek üremenin, gerekse yeniden üremenin gizi, karşıt çiftlerin başkalaşarak bir Üçüncü'de birleşmeleri aracılığıyla nesnelerin kendilerini açığa vurmalarının anahtarı, Daath'dadır.

(Dion Fortune, The Mystical Qabalah, London, Fraternity of the Inner Light, 1957, 7.19)

Ne olursa olsun, benim işim Manuzio ile değil, madenlerin olağanüstü serüvenleriyle uğraşmaktı. Milano'daki kitapçıları araştırmakla koyuldum işe. Elkitaplarıyla başladım; bunların bibliyografyasını hazırladım. Sonra da uygun resimler bulabileceğim az çok özgün kitaplara başvurdum. Uzay yolculuğuyla ilgili bir paragrafı, en son Amerikan uzay kapsülünün fotoğrafıyla resimlemekten daha kötü bir şey olamaz. Bay Garamond, bunun için en azından, bir Dore meleği kullanmak gerektiğini Öğretmişti bana.

Bir yığın tuhaf röprodüksiyonlar çıkardım, ama bunlar yeterli değildi. İnsan resimli bir kitap hazırlarken iyi bir resim seçebilmek için en az on resmi bir yana atmak zorundadır.

Dört günlüğüne Paris'e gitmek için izin aldım. Bütün arşivleri dolaşmak için çok kısa bir süre. Lia ile birlikte gitmiştim; perşembe günü oraya varmış, pazartesi akşamı dönmek için trende yer ayırtmıştım. Conrservatoire'a pazartesi günü gitmeyi tasarlamakla hata etmiştim; pazartesi günleri Conservatoire'ın kapalı olduğunu o sabah öğrendim. İş işten geçmişti. Eli boş geri döndüm.

Belbo'nun canı sıkıldı, ama birçok ilginç şeyler toplamıştım. Onları götürüp Bay Garamond'a gösterdik. Çoğu renkli olan röprodüksiyonları karıştırdı. Sonra faturaya baktı, bir ıslık koyverdi. “Pahalı, çok pahalı. Biz bir görev yapıyoruz, kültür için çalışıyoruz, ça va sans dire, ama biz Kızılhaç değiliz, dahasını söyleyeyim, UNICEF de değiliz. Bütün bunları satın almaya gerek var mıydı? Burada, kısa

pantolonlu, bıyıklı, d’Artagnan’a benzeyen bir adam görüyorum, çevresi abracadabralar, oğlak burçlarıyla kuşatılmış. Kim bu, Mandrake mi?”

“İlkel tıp. Burçların insan gövdesinin çeşitli bölgeleri üstündeki etkisiyle, bunlara denk düşen şifalı otlar. Minerallerle madenler de var. Kozmik işaretler öğretisi. O zamanlar büyü ile bilim arasında çok ince bir sınır vardı.”

“İlginç. Peki, şu başlık ne anlama geliyor? Philosophia Moysaica. Musa’yla ne ilgisi var, sizce biraz ilkel değil mi?”

‘Unguentum armarium[133] ya da weapon salve[134] konusundaki tartışma, bu. Ünlü hekimler tam elli yıl tartıştılar bu konuyu: bir silahın üstüne sürülen bu merhemin, silahın açtığı yarayı iyileştirip iyileştiremeyeceğini.”

“Delilik bunlar. Bu bilim mi, yani?”

“Bizim anladığımız anlamda değil. Ama bu konu üstünde tartışıyorlardı; çünkü çok kısa bir süre önce, mıknatısın yarattığı harikaları keşfetmişlerdi; uzaktan etkinlik yaratabileceğine inanmışlardı. Tıpkı büyüde olduğu gibi... Anlıyorsunuz, değil mi? Onlar yanıldılar, ama Volta ile Marconi yanılmadılar. Elektrik ve radyo uzaktan etkinlik değil de, nedir?”

“Bakın hele. Aferin, Casaubon. Bilimle büyü kol kola girmiş gidiyorlar, öyle mi? Harika bir fikir. Biz de öyle yapalım. Şu iğrenç jeneratörlerin birkaç tanesini çıkarıp, yerlerine birkaç Mandrake daha koyun. Örneğin altın yaldızlı bir art-alanda bir şeytan çağırma resmi.”

“Bence ölçüyü kaçırmasak iyi olur. Madenlerin olağanüstü serüveni bu. Tuhaflıklar ancak yerinde kullanılırsa etkili olur.”

“Madenlerin olağanüstü serüveni, her şeyden önce, bilimin yanlışlıklarının öyküsü olmalı. Önce hoşa gidecek bir tuhaflık ortaya atılmalı, sonra da altında bunun yanlış olduğu açıklanmalı. Okuyucu bayılır böyle şeylere, çünkü büyük adamların da kendisi gibi zırvalayabildiklerini görür.”

Sen kıyısında, Quai St-Michel yakınlarında gördüğüm tuhaf bir şeyi anlattım. Karşılıklı iki vitrininde kendi şizofrenisiyle böbürlenen bir kitapçıya girmiştim. Vitrinlerin birinde, bilgisiyarla elektroniğin geleceğine ilişkin kitaplar, ötekinde ise yalnızca gizli bilimlerle ilgili kitaplar vardı. Dükkânın içi de öyleydi: bir yanda Apple, bir yanda Kabala.

"İnanılmaz bir şey," dedi Belbo.

"Hiç kuşkusuz," dedi Diotallevi. "Ama buna şaşmayacak biri varsa, o da sensin, Jacopo. Makine dünyası, yaratılışın gizine yeniden ermeye çalışıyor: bir yanda harfler, bir yanda sayılar."

Garamond bir şey söylemedi. Ellerini yakarıyormuş gibi birleştirmiş, gözlerini tavana dikmişti. Sonra ellerini çırptı: "Bütün bu söyledikleriniz bir düşüncemi doğruluyor; birkaç gündür... Ama her şeyin bir zamanı var, biraz daha düşünmeliyim. Bu arada, siz devam edin. İyi bir iş yaptınız, Casaubon, sözleşmenizi bir kez dana gözden geçirmeliyiz; değerli bir meslektaşsınız siz. Bol bol Kabala ile bilgisayara yer verin. Bilgisayarlar silikondan yapılır, değil mi?"

"Ama silikon maden değil, madensidir."

"Maden olmuş, madensi olmuş, kılı kırk yarmamıza ne gerek var? Ya şu rosa rosarum[135] nedir? Bilgisayar. Ve Kabala."

"Kabala da bir maden değil," diye üsteledim.

Bizi kapıya kadar geçirdi. Kapının eşiğinde şöyle dedi: "Yayıncılık bir sanattır, Casaubon, bilim değildir. Devrimcilik taslamayalım. O günler geçmişte kaldı. Kabala da olsun. Ha, giderlerinize gelince, kuşetliyi hesaptan düştüm. Pintilikten değil, inanın. Ama araştırma, nasıl desem, bir Ispartalı ruhu gerektirir. Yoksa insan inancını yitirir."

Birkaç gün sonra yeniden topladı bizi. Bizimle tanıştırmak istediği bir ziyaretçisi olduğunu söyledi Belbo'ya.

Gittik. Garamond şişman bir adamla konuşuyordu; adamın tapiri andıran bir yüzü, kocaman, hayvansı bir burnu, ince sarı bıyıkları vardı; çene diye bir şey yoktu. Onu daha önce görmüşüm gibi geldi

bana. Sonra anımsadım, Rio'da konuşmasını dinlediğim Profesör Bramanti'ydi, şu Gül-Haç tarikatının denetçisi mi nesiyse.

"Profesör Bramanti," dedi Garamond, "zamanın kültürel ortamına karşı duyarlı, açıkgöz bir yayıncının bir gizli bilimler dizisine başlamasının tam sırası olduğunu söylüyor.

"Şey... Manuzio için mi?" diye sordu Belbo.

"Başka hangi yayınevi olabilir?" diye gülümsedi, kurnaz kurnaz Bay Garamond. "Profesör Bramanti -bu arada, onu bana dostum Doktor De Amicis'in, bu yıl yayımladığımız o görkemli Burçlar Kuşağı Tarihi yazarının salık verdiğini belirteyim- bu konuda çok az yapıtın yayımlandığından, bunların -hemen hemen tümü de pek ciddi ve güvenilir olmayan, sığ, dürüstlükten, doğruluktan, dahasını söyleyeyim, kesinlikten uzak yapıtlar- bu araştırma alanının zenginliğinin, derinliğinin hakkını vermediklerinden yakmıyor..."

"Modern dünyanın ütopyalarının başarısızlığa uğramasından sonra, geçmiş kültürü yeniden değerlendirmenin vakti geldi," dedi Bramanti.

"Kutsal şeylerden söz ediyorsunuz, profesör, ama bizim -bilgisizliğimizi demeyeceğim- bu konuyu pek yakından bilmeyişimizi bağışlayın. Gizli bilimlerden söz ederken neyi kastediyorsunuz? Tincilik mi, yıldızbilim mi, kara büyü mü?"

Bramanti, tedirginliğini belirten bir el devinimi yaptı: "Rica ederim. Saf insanlara yutturulan zırvalar bunlar. Ben bilimden söz ediyorum, gizli de olsa. Kuşkusuz, yeri geldiğinde yıldızbilim de giriyor işin içine, ama daktilo kıza, gelecek cumartesi hayatının erkeğine rastlayacağını söyleyen türden değil. Demek istediğim, örneğin, Dekanlarla ilgili ciddi bir inceleme."

"Anlıyorum. Bilimsel, diyorsunuz. Bizim yayın politikamıza uygun, ama biraz daha ayrıntılı anlatır mısınız?"

Bramanti, koltuğuna yerleşti, yıldızlardan bir esin bekliyormuş gibi, bakışlarını odanın içinde dolaştırdı. "Kuşkusuz, bazı örnekler verebilirim. Bu tür bir dizinin ideal okuyucusunun bir Gül-Haç yandaşı olması, dolayısıyla da, Azoth'un kitabından -Ruptus philosophorum'da anlatıldığı gibi, gizemli bir kızın Stauroforo'ya

verdiği kitap- alıntılayacak olursak, in magiam, in necromantiam, in hydromantiam, in astrologiam, in geomantiam, in pyromantiam, in chaomantiam, in medicinam adeptam[136] uzman olması gerekir. Ama uzmanın bilgisi başka alanları da kapsar: gizli fizikle ilgili fizyognosis, statik, dinamik, yıldızbilim ya da içrek biyoloji ile doğa ruhlarının incelenmesi, hermetik zooloji, biyolojik yıldızbilim. Bunlara, gökbilimsel, acunbilimsel, fizyolojik, varlıkbilimsel açılardan yıldızbilimi inceleyen kozmognosis ile, insan anatomisini inceleyen antropognosis'i, kehanet bilimlerini, akışkan fizyoloji, psikurji, toplumsal yıldızbilim ve hermetik tarihi de ekleyebiliriz. Sonra, niteliksel matematik, sizin daha iyi bildiğiniz gibi, aritmoloji var... Ama temel bilgiler, görünmeyenin kozmografyası, manyetizm, auralar, düşler, sıvıklar, psikometri, gaipten haber verme, genel olarak beş duyunun hiperfizik incelenmesi. Gerekli sakınımla incelenmedikçe bilimin yozlaşmasına yol açan oroskopik yıldızbilimden söz etmeye gerek yok. Sonra fizyonomi, düşüncelerin okunması, geleceği bilme sanatları (tarot kartları, düş yorumları), kehanet, cezbe gibi yüksek derecelere varıncaya dek. Sıvıkların yönetilmesi, simya, spajirik, telepati, şeytan kovma, tören ve ruh çağırma yoluyla büyü, teurji konularında da yeterli bilgi gereklidir. Gerçek gizliciliğe gelince, ilksel Kabala, Brahmancılık, cimnosofi, Memfis hiyeroglifi alanlarında araştırma yapılmasını salık veririm..."

"Tapınakçı görüngübilim," diye araya girdi Belbo.

Bramanti'nin yüzü ışıdı: "Hiç kuşkusuz. Az kalsın unutuyordum, önce beyaz olmayan ırklarda ölü falı, ad falı, yalvaçsal esin, gönüllü taumaturji, ipnotizma, yoga, uyurgezerlik, cıva kimyası hakkında bir fikir edinmek gerekir... Wronski, gizemsel yönseme bakımından, cin tutmuş Loudun rahibelerinin yöntemlerini, Saint-Medard tutaraklılarını, gizemsel içecekleri, Mısır şarabını, yaşam iksirini, arsenikli suyu göz önünde tutmayı öğütlüyordu. Kötülük ilkesi bakımından -ama burada, olası bir dizinin en özel davranılması gereken bölümüne geldiğimizin bilincindeyim- kanımca okuyucunun, yıkımın ta kendisi olan Baalzebul'un, cennetten kovulan Şeytan'ın, Eurynomius'un, Molek'in, incubus'larla succubus'ların gizemlerini yakından tanımasını sağlamak gerekir. Olumlu ilke bakımından da,

Mikail, Cebrail, Rafael ve Agatodemonlar'ın gizemlerini. Sonra, Isis'in, Mitra'nın, Morpheus'un, Semendirek'in, Eleusis'in gizemleriyle, erkek cinsinin doğal gizemlerini, fallusun, Yaşam Ağacı'nın, Bilim Anahtarı'nın, Bafomet'in, çekicin gizemlerini, dişi cinsin doğal gizemlerini, Ceres, Cteis, Patera, Kibele ve Iştar'ın gizemlerini."

Bay Garamond, sinsice gülümseyerek öne doğru eğildi: "Ben olsam, gnostikleri de yabana atmazdım..."

"Elbette, bu konuda ortalık ciddilikten uzak, saçmasapan şeylerle dolu olsa da. Ne olursa olsun, her sağlıklı gizlicilik bir Gnosis'tir."

"Ben de tam bunu söyleyecektim," dedi Garamond.

"Bütün bunlar yeterli olur mu?" diye sordu Belbo, saf saf.

Bramanti, avurtlarını şişirerek bir anda tapirden dağsıçanına dönüştü. "Yeterli... ama başlamak için, başlayanlar için değil. Bu sözcük oyununu bağışlayın. Ama yaklaşık elli kitapla, güvenilebilecek bir söz bekleyen binlerce okuyucuyu büyüleyebilirsiniz. Birkaç yüz milyonluk bir yatırımla -doğruca size geldim, Doktor Garamond, çünkü böyle cömertçe girişimlere yatkın olduğunuzu biliyorum- bana da, dizinin yürütücüsü olarak küçük bir yüzde..."

Bramanti ölçüyü kaçırmıştı; Garamond'un gözünde ilginçliğini yitiriyordu. Gerçekten de, büyük sözler verilerek, çarçabuk uğurlandı. Yayınevinin danışma kurulu öneriyi dikkatle ölçüp biçecekti.

42

Ama ne söylersek söyleyelim, bilin ki, hepimiz aynı görüşteyiz.

(Turba Philosophorum)

Bramanti dışarı çıkınca, adamcağız tıpasını çıkarmıştır, diye fikir yürüttü Belbo. Bay Garamond bu deyimi bilmiyordu; Belbo saygılıca sözcüklerle açıklamaya çalıştı, ama başaramadı.

“Her neyse,” dedi Garamond, “güçlük çıkarmayalım. Adam daha üç beş sözcük söyler söylemez, bize göre biri olmadığını anladım. O bize göre değil, ama sözünü ettiği kişiler, yazarlar olsun, okuyucular olsun, tam bize göre. Bu Bramanti, birkaç gündür kafamda evirip çevirdiğim düşünceleri doğrulamak için geldi sanki. Şunlara bakın.” Gösterişli bir edayla çekmecesinden üç kitap çıkardı.

“Bu üç kitap son yıllarda çıktı, tümü de başarılı oldu. Birincisi İngilizce; kitabı okumadım, ama yazarı ünlü bir eleştirmen. Ne yazmış dersiniz? Alt başlığa bakın: gnostik roman. Şimdi de şuna bakın: görünüşe bakılırsa, polisiye roman, bir best-seller. Neden söz ediyor peki? Torino dolaylarında gnostik bir kiliseden. Bu gnostiklerin kim olduklarını bilmiyorsunuzdur...” Elinin bir devinimiyle durdurdu bizi: “Önemi yok, bunların cinlerle ilgili bir şey olduğunu biliyorum, bu da bana yeter... Biliyorum, biliyorum, belki biraz fazla aceleci davranıyorum, ama sizin gibi konuşmak istemiyorum, Bramanti gibi konuşmak istiyorum ben. Şu anda bir yayıncı olarak konuşuyorum, karşılaştırmalı gnoseoloji -ya da her neyse- profesörü olarak değil. Bramanti’nin konuşmasında, açık, umut verici, ilgi çekici -dahasını söyleyeyim- şaşırtıcı ne buldum? Her şeyi birbirine bağlamaktaki olağanüstü yeteneği. Gnostik demedi gerçi, ama gördüğünüz gibi diyebilirdi pekâlâ, jeomansi, jero-vital, cıvalı Radames’ın[137] yanı sıra. Neden duruyorum bunun üstünde? Çünkü elimde başka bir kitap daha var, ünlü bir gazetecinin yazdığı bir kitap. Torino’da geçen inanılmaz şeylerden söz ediyor -dikkat edin, Torino diyorum, otomobiller kenti Torino- büyücü kadınlar, ayinler, şeytan çağırmalar.

Üstelik, tümü de paralı insanlar için, kosara hastalığına yakalanmış güneyli yoksullar için değil. Belbo, sizin Brezilya'dan geldiğinizi söyledi, Casaubon. Orada, yabanıl insanların şeytancı törenlerinde bulunmuşsunuz... İyi. Bunları sonra ayrıntılı olarak anlatırsınız bana, aslında hep aynı Şey. Brezilya'dan hiç farkı yok buranın. Geçen gün kalkıp şu kitapçıya gittim, neydi adı, neyse önemi yok, hani şu altı yedi yıl önce anarşist, devrimci, Tupamaro, terörist, dahasını söyleyeyim, Marksist kitaplar satan... Şimdi ne yapıyor? Bramanti'nin sözünü ettiği kitapları satıyor. Karışık bir dönemde yaşadığımız bir gerçek. Bir zamanlar yalnızca Katolik din bilgisi kitapları satan kitapçılarda, şimdi Luther'in yeniden değerlendirilmesiyle ilgili kitaplar da bulabilirsiniz, ama hiç olmazsa, dinin baştanbaşa bir aldatmaca olduğunu söyleyen bir kitabı satmazlar. Oysa benim sözünü ettiğim kitapçılarda dine inanan yazarların kitapları da satılıyor, dinin dalavere olduğunu söyleyen yazarların kitapları da. Yeter ki konu, nasıl söylesem..."

"Hermetik," diye atıldı Diotallevi.

"Evet, sanırım doğru sözcük bu. Hermes'le ilgili en az on kitap gördüm. Sizinle konuşmak istediğim konu da bu: Hermes Tasarısı. Bu dalda yayın yapmaya başlıyoruz."

"Altın dal,"[138] dedi Belbo.

"Tastamam," dedi Garamond, göndermenin ayrımına varmaksızın, "Bir altın madeni bu. Bu insanların her şeyi yuttuklarını anladım, yeter ki sizin dediğiniz gibi, hermetik olsun, yeter ki okul kitaplarında okuduklarının tam tersini söylesin. Hem bunun kültürel bir görev olduğuna da inanıyorum. Doğuştan iyiliksever değilim ben, ama şu karanlık günlerde birine bir inanç sunmak, doğaüstüyle ilgili bir ışık tutmak… Garamond Yayınevinin bilimsel bir görevi de vardır her zaman..."

Belbo gerginleşti. "Manuzio'yu düşündüğünüzü sanıyordum," dedi.

"Her ikisini de. Bakın. O kitapçıyı didik didik ettim, sonra başka bir kitapçıya gittim, son derece ciddi bir kitapçıya. Orada da zengin bir gizli bilimler bölümü vardı. Bu konularda üniversite düzeyinde

incelemeler, Bramanti gibilerin yazdıkları kitaplarla yan yana duruyor. Şimdi bir an düşünelim: Bramanti belki de üniversiteli yazarlarla hiç karşılaşmamıştır, ama onların yapıtlarını okumuştur; onların tıpkı kendisi gibi olduklarını düşünerek okumuştur. Bunlar öyle insanlardır ki, siz ne söylerseniz söyleyin, söylediklerinizin kendi sorunlarıyla ilgili olduğunu sanırlar. Tıpkı karıkoca, boşanma konusunda tartışırken, onların kendisine verecekleri ciğer yüzünden tartıştıklarını sanan kedi gibi. Siz de farkına varmışsınızdır, Belbo, Tapınakçılar'dan söz eder etmez, hemen okey dedi; Tapınakçılar olsun, Kabala da, loto da, kahve falı da, aklınıza gelirse. Pisboğazdır onlar. Ne bulursa yerler. Bramanti'nin yüzünü gördünüz, tıpkı bir kemirgene benziyordu. İki bölüme ayrılmış büyük bir okuyucu topluluğu. Daha şimdiden tümen tümen gözlerimin önünden geçtiklerini görür gibi oluyorum, In primis,[139] bu konuda yazanlar, Manuzio kollarını açmış, onları bekliyor. Onları kendimize çekmek için yapmamız gereken tek şey, bir diziye başlayarak onu tanıtmak. Adı da, durun bakalım..."

"Tabula Smaragdina,"[140] dedi Diotallevi.

"Ne? Hayır, çok güç bir ad bu. Örneğin, bana hiçbir şey söylemiyor. Öyle bir şey olmalı ki, başka bir şeyi çağrıştırsın..."

"Gizi Açıklanmış Isis,"[141] dedim.

"Gizi Açıklanmış Isis! Güzel, bravo Casaubon, Tutankamun'u, piramitlerin bokböceğini de kapsıyor. Gizi Açıklanmış Isis, belli belirsiz kara büyüyü çağrıştıran bir kapak, çok değil ama. Şimdi ikinci gruba gelelim, kitabı satın alanlara. Biliyorum, dostlarım, Manuzio Yayınevinin, kitapları satın alanlarla ilgilenmediğini söyleyeceksiniz. Ama yasa değil ki bu! Göreceksiniz, beyler, bu kez Manuzio'nun kitaplarını satacağız. Nitelikli bir atılım olacak bu! Geriye bilimsel düzeydeki kitaplar kalıyor; işte burada, Garamond Yayınevi giriyor devreye. Tarihsel araştırmalarla, öteki üniversite dizilerini gözden geçireceğiz, kendimize bir uzman, bir danışman bulacağız. Yılda üç ya da dört kitap yayımlayacağız; ağırbaşlı, ciddi bir dizi. Adı da açık, ama fazla da göz alıcı olmayan bir ad..."

“Hermetica,” dedi Diotallevi.

“Çok güzel. Klasik, saygın bir ad. Şimdi bana, Manuzio’dan yeterince para kazanabilecekken, Garamond için yatırım yapmaya ne gerek var, diye soracaksınız. Ama bilimsel diziler tanıtım yerine geçer, aklı başında insanları çeker, bunlar da yeni önerilerde bulunur, yeni yönler gösterirler. Üstelik, ötekileri de çeker, Bramanti gibileri; sonra bunlar Manuzio’ya yönlendirilir. Bu Hermes Tasarısı, kusursuz bir tasarı bence; temiz, kazançlı, iki yayınevi arasında düşünce akımını güçlendirecek bir girişim. Hadi, şimdi iş başına beyler. Kitaplıklara gidin, kaynakçalar derleyin, kataloglar isteyin, başka ülkelerde ne yaptıklarını öğrenin... Kimbilir kaç kişiyi elimizden kaçırdık, hepsi birer hazine; oysa biz işimize yaramaz diye geri çevirdik onları. Sakın unutmayın, Casaubon, madenlerin tarihine biraz da simya karıştırın. Umarım, altın da bir madendir. Görüşlerinizi sonraya saklayın. Benim eleştiriye, önerilere, karşı çıkmalara açık olduğumu bilirsiniz, bütün kültürlü insanlar gibi. Tasarı şu andan başlayarak yürürlüğe girmiştir. Bayan Grazia, o bey iki saattir bekliyor, bir yazara böyle davranılmaz. Onu hemen içeri alın!” dedi, kapıyı açıp sesinin bekleme odasından işitilmesini sağlamaya çalışarak.

43

Sokakta rastlanan insanlar... gizliden gizliye kendilerini Kara Büyü işlemlerine adarlar; tutkularını, nefretlerini, sevgilerini gerçekleştirmek, tek sözcükle, kötülük işlemek için Karanlık'ın ruhlarına bağlanır ya da bağlanmaya çalışırlar.

(J. K. Huysmans, .T. Bois, Le satanisme et la magie'nin Önsöz'ü, 1895, s. V1II-IX)

Hermes tasarısının henüz kabataslak halinde olduğunu sanmıştım. Bay Garamond'u henüz tanımıyordum. Ben, o günden sonraki günleri madenlerle ilgili resimler bulmak için geç saatlere dek kitaplıklarda geçirirken, Manuzio Yayınevi'nde işe koyulmuşlardı bile.

İki ay sonra, Belbo'nun odasında, Parnaso Enotrio'nun baskıdan yeni çıkmış bir sayısını buldum. Dergide yer alan, 'Gizliciliğin Yeniden Doğuşu' başlıklı uzun bir makalede, ünlü Hermetist Doktor Möbius -Hermes Tasarısı'nın Belbo'ya ona ilk primini kazandıran yeni takma adıydı bu- gizli bilimlerin çağdaş dünyada mucize gibi yeniden doğuşundan söz ediyor, Manuzio Yayınevinin bu dalda Açığa Vurulan Isis adlı yeni bir dizi yayımlamayı tasarladığını duyuruyordu.

Bu arada, Bay Garamond, çeşitli Hermetizm, Yıldız Falcılığı, Tarot Falı, Ufobilim[142] dergilerine takma adla mektuplar yazarak, Manuzio Yayınevinin duyurduğu yeni dizi hakkında bilgi istemişti. Bunun üzerine, dergilerin yayın müdürleri, Garamond'a telefon ederek bilgi istemişler, o da gizemli bir tavır takınarak, dizinin ilk on kitabının başlıklarını henüz açıklayamayacağını, bunların zaten basılmakta olduklarını söylemişti. Böylece, durmadan çalan tamtamlarla yeterince uyarılmış olan gizliciler dünyası, Hermes Tasarısından haberli kılınmıştı.

"Biz hele bir çiçek kılığına girelim," dedi Garamond, bizi bürosunda toplar toplamaz, "arılar nasıl olsa başımıza üşüşürler."

Ama bu kadarla da kalmadı. Garamond el ilanını da ('depliant' diyordu buna) göstermek istiyordu bize: dört sayfalık basit bir şeydi, ama parlak kâğıda basılmıştı. Birinci sayfada, dizinin kapağının

taslağı yer alıyordu: siyah üstüne bir çeşit altın mühür (Buna ‘Süleyman’ın Mührü,’ denir diye açıkladı Garamond). Sayfanın kenarları çepeçevre iç içe geçmiş gamalı haçlarla süslenmişti (Ama Asya gamalı haçı, diye açıkladı Garamond, güneş yönünde gider; Nazı gamalıhaçı gibi saatin ibreleri yönünde değil). Sayfanın başında, kitabını başlığının altında, “Gökyüzünde de, yeryüzünde de daha çok şey var...”[143] sözcükleri yer alacaktı, iç sayfalarda, kültürün hizmetindeki Manuzio’nun parlak başarıları övülüyor, ardından çağdaş dünyanın, bilimin sağlayabileceğinden daha derin, daha aydınlık gerçekler aradığı etkileyici sözcüklerle belirtiliyordu: “Mısır’ın, Kalde’nin, Tibet’in unutulmuş bilgeliği - Batı’nın tinsel olarak yeniden doğuşu.”

Belbo bu el ilanlarının kimlere gönderileceğini sordu. Garamond gülümsedi. Assam racasının lanetli ruhunun gülümsemesi gibi, diyecekti Belbo. “Fransa’dan dünyadaki bütün gizli derneklerin yıllığını getirttim. Gizli derneklerin böyle bir yıllığı olabilir mi, diye sormayın, böyle bir yıllık var: İşte burada, Editions Henry Veyrier, adresi, telefon numarası, posta kodu, hepsi var. Bir bakın, Belbo, işimize yaramayanları çıkarın, çünkü Cizvitleri, Opus Dei’yi, Carbonari’yi, Rotary Kulübü de kapsıyor. Gizlici eğilimli olanların tümünü bulun, ben birkaçını işaretledim.”

Sayfaları karıştırdı: “İşte,” dedi, “Mutlakçılar (Başkalaşıma inanıyorlar), California’daki Aetherius Derneği (Mars’la telepatik ilişkiler), Lozan’daki Astara (mutlak gizlilik andı), Büyük Britanya’daki Atlanteans (yitik mutluluğun aranması), California’daki Adytum’un kurucuları (simya, kabala, yıldızfalcılığı) Perpignan’daki Circle E.B. (Aşk Tanrıçası ve Ölüler Dağı’nın bekçisi Hator’a adanmış), Maule’li Eliphas Levi Derneği (Bu Levi’nin kim olduğunu bilmiyorum, şu Fransız insanbilimcisi ya da her kimse), Toulouse Tapınakçılar Birliği Şövalyeleri, Gal Druidleri Birliği, Convent Spiritualiste de Jericho, Florida’daki Cosmic Church of Truth, İsviçre’ deki Econe Gelenekçi Seminer, Mormonlar (Bunları bir polisiye romanda okumuştum, ama belki de artık ortadan kalkmışlardır), Londra ve Brüksel’deki Mitra Kilisesi, Los Angeles’teki Şeytan Kilisesi, Fransa’daki Birleşik Lucifer Kilisesi, Brüksel’deki Apostolik Gül-Haç Kilisesi, Fildişi Sahili’ndeki

Karanlığın Çocukları ile Yeşil Tarikat (Bunu bir yana bırakalım, kimbilir hangi dilde yazıyorlardır), Monte Video'daki Escuela Hermetista Occidental, Manhattan'daki National Institute of Kabbalah, Central Ohio Temple of Hermetic Science, Şikago'daki Tetra-Gnosis, Saint Cyr-sur-Mer'deki Eski Gül-Haç Biraderler, Kassel'deki Yuhannit Tapınakçı Diriliş Derneği, Grenoble'daki Uluslararası Isis Derneği, San Fransisko'daki eski Bavyera Aydınlanmışları, Sherman Oaks'daki The Sanctuary of the Gnosis, Grail Foundation of America, Sociedade do Graal do Brasil, Hermetic Brotherhood of Luxor, Hollanda'daki Lectorium Rosicrucianum, Strasbourg'daki Graal Hareketi, New York'taki Anubis Tarikatı, Manchester'deki Temple of Black Pentacle, Florida'daki Odinist Fellowship, Dizbağı Tarikatı (İngiltere Kraliçesi bile bu tarikata girmiş olsa gerek), Vril Tarikatı (Yeni Nazi Masonluğu, adresi yok), Montpellier'deki Militia Templi, Montecarlo'daki Yüce Güneş Tapmağı Tarikatı, Harlem'deki Gül-Haç (Görüyorsunuz, şimdi Zenciler de işin içinde), Wicca (Luciferine Association of Celtic Obedience; Kabala'ınn 72 cinini çağırırlar bunlar). Daha sayayım mı?"

"Bütün bunlar gerçekten de var mı?" diye sordu Belbo.

"Daha da çoğu. Haydi, şimdi iş başına. Kesin bir liste hazırlayın, sonra postalayalım. Yabancılara da gönderelim. Onların arasında haberler tez yayılır. Şimdi yapılacak bir iş daha kalıyor geriye: kitapçıları iyi seçmeli, yalnızca satıcılarla değil, müşterilerle de konuşmalıyız. Söz arasında, şöyle şöyle bir dizinin varlığına değinin."

Diotallevi, böyle yaparsak kimliğimizi açığa vurmuş olacağımızı, bu işi yapacak kurnaz propagandacılar bulmamız gerektiğini belirtti. "Bulun," dedi Diotallevi, "yeter ki bedava olsun."

"Bu kadarı da fazla," dedi Belbo, odasına döndüğümüzde. Ama yeraltı tanrıları koruyordu bizi. Tam o sırada Lorenza Pellegrini, her zamankinden daha ışıl ışıl, içeri girdi; Belbo'nun yüzü aydınlandı. Lorenza Pellegrini el ilanlarını gördü, ilgilendi. Bitişikteki yayınevinin tasarısını öğrenince, yüzü ışıdı: "Ne güzel," dedi, "çok sevimli bir arkadaşım var, Uruguaylı eski bir Tupamaro; Picatrix diye bir dergide

çalışıyor; ruh çağırma toplantılarına götürür beni hep. Olağanüstü bir ektoplazma ile tanıştım, ne zaman madde haline gelse beni soruyor!”

Belbo bir şey soracakmış gibi Lorenza’ya baktı, sonra caydı. Sanırım Belbo, Lorenza’nın sık sık gittiği bu kaygı verici toplantılardan söz etmesine alışmıştı, ama Lorenza’yla ilişkisine gölge düşürmedikçe bunlar için tasalanmamaya karar vermişti (Aralarında bir ilişki var mıydı?) Onun Picatrix’e değinişinde, Albayın hayaletinden çok, o sevimli Uruguaylının hayalini görür gibi olmuştu. Ama Lorenza başka bir konuya geçmişti bile; sık sık uğradığı o küçük kitapçılarda, Açığa Vurulan Isis’ dizisine girebilecek türden kitapların satıldığını anlatıyordu bize.

“Görülecek şey, biliyor musunuz,” diyordu, “şifalı otlardan söz ediliyor, homunculus’un nasıl yapılacağını anlatıyor bu kitaplarda; tıpkı Faust’un Truva’lı Helen’le yaptığı gibi. Jacopo, ne olur biz de yapalım, senden bir homunculus’um olmasını öyle isterdim ki! Bir j fino gibi yanımızda gezdirirdik onu. Çok kolay, o kitapta bir deney tüpünde biraz insan tohumu toplamak yeter deniyordu. Senin için sorun değil, ne kızarıyorsun, budala, içine biraz hippomanes, bir sıvı olsa gerek bu... salya... Ne denir ona?..”

“Salgı,” dedi Diotallevi.

“Öyle mi? Neyse, gebe kısrakların salgıladığı şey. Anladığıma göre çok güç bir şey bu; ben gebe bir kısrak olsaydım, insanların gelip hipomanes’imi almalarını istemezdim, hele tanımadığım kimselerse. Ama sanırım paketler içinde satılıyor, tütsü çubukları gibi. Sonra bütün bunları bir kavanoza koyarsın, kırk gün suya bastırırsın. Yavaş yavaş bir biçimin, küçücük bir dölütün oluştuğunu görürsün. Aradan iki ay daha geçtikten sonra, sevimli mi sevimli bir homunculus olup dışarı çıkar, emrinize amadedir. Hem hiç ölmez; düşün, sen Ölünce, mezarına çiçek bile getirir!”

“O kitapçılarda başka kimleri görüyorsun?” diye sordu Belbo.

“Garip insanlar, meleklerle konuşan, altın yapan insanlar, sonra yüzleri tıpkı büyücülüğü meslek edinmiş kişilerin yüzleri gibi...”

“Büyücülüğü meslek edinmiş birinin yüzü nasıldır?”

“Genellikle kartal burunlu, kaşları Ruslarınki gibi, keskin bakışlı, saçları, bir zamanlar ressamların yaptıkları gibi, enselerine dek uzatılmış. Sakalları da var, ama gür değil, çeneleriyle yanakları arasında tüysüz yerler var, bıyıkları sarkık, perçem perçem dudaklarının üstüne düşmüş; bu da çok doğal, çünkü dudakları incecik, zavallıcıklar, dişleri fırlak, üst üste binmiş. O dişlerle hiç gülemezlermiş gibi görünüyorlar, ama tatlı tatlı gülümsüyorlar; gözleri (bakışlarının keskin olduğunu söylemiştim, değil mi?) tedirgin ediyor insanı.”

“Facies hermetica,”[144] dedi Diotallevi.

“Öyle mi? Ne demek istediğimi anlıyorsunuz Öyleyse. Biri içeri girip, diyelim kötü ruhlara karşı bir dua kitabı istiyor, hemen tezgâhtara kitabın adını söylüyorlar; onlarda bulunmayan bir kitaptır bu. Ama onlarla ahbap olup da, kitabın işe yarayıp yaramadığını soracak olursanız, tıpkı bir çocukla konuşuyormuş gibi, yeniden anlayışlı anlayışlı gülümsüyorlar, bu tür kitaplar konusunda çok dikkatli olmak gerektiğini söylüyorlar. Cinlerin, arkadaşlarına korkunç şeyler yaptıklarını anlatıyorlar; korktuğunuzu görünce de, onun çoğu kez isteriden başka bir şey olmadığını söylüyorlar. Sonuç olarak, buna inanıp inanmadıklarını hiçbir zaman anlayamıyorsunuz. Bazen kitapçılar tütsü çubukları armağan ediyorlar bana; bir kez, biri nazara karşı fildişinden yapılmış küçücük bir el verdi.”

“Öyleyse,” dedi Belbo, “oralara yolun düştüğünde, Manuzio Yayınevinin yeni dizisinden haberleri olup olmadığını sor, el ilanımızı göster onlara.”

Lorenza bir düzine el ilanı alıp gitti. Sanırım, daha sonraki haftalarda iyi çalıştı o da, ama olayların böylesine çabuk gelişeceğini sanmıyordum. Aradan birkaç ay geçtikten sonra, Bayan Grazia, Şeytancılar’la (Gizliciliğe merak sarmış BGKY’lere böyle diyorduk) baş edemez olmuştuk. Üstelik, doğaları gereği tümen tümendiler.

44

Yüce Pentagram Ritüeli aracılığıyla, Birlik Yazıtı'nın güçlerini, Etkin ve Edilgin Ruh'la Eheieh ve Agla'yı çağır. Sonra sunağa dön ve Enoch Cinlerine aşağıdaki gibi çağrıda bulun: Ol Sonuf Vaorsag, Goho Iad Balt, Lonsh Caiz Vonpho, Sobra Z-ol Ror I Ta Nazps, od Graa Ta Malprg... Ds Hol-q Qaa Nothoa Zimz, Od Commah Ta Nopbloh Zien...

(Israel Regardie, The Original Account of the Teachings, Rites and Ceremonies of the Hermetic Order of the Golden Dawn, Ritual for Invisibility, St. Paul, Llewellyn Publications, 1986, s. 423)

Şansımız varmış, ilk toplantımız çok yüksek bir düzeyde oldu, en azından bizim erginlenmemiz bakımından.

Bu iş için üçlü tamamdı: Ben, Belbo, Diotallevi. Konuğumuz içeri girince, şaşkınlıktan çığlık atmamak için zor tuttuk kendimizi. Yüzü, Lorenza Pellegrini'nin anlattığı gibi, facies hermetica'ydı; üstelik siyahlar giyinmişti.

İçeri girince sakına sakına çevresine bakındı, sonra kendini tanıttı: Profesör Camestres. "Ne profesörü?" sorusuna karşılık, bizi ölçülü davranmaya çağırırcasına, belirsiz bir el devinimi yaptı. "Özür dilerim," dedi, "konuyla salt mesleki, ticari açıdan mı ilgilendiğinizi, yoksa bir gizemsel gruba mı bağlı olduğunuzu bilmiyorum..."

Ona güvence verdik. "Aşırı sakınımlı davrandığımı sanmayın," dedi, "ama OTO üyeleriyle ilişki kurmak istemem." Şaşkınlığımızı görünce: "Ordo Templi Orientis," diye açıkladı. "Aleister Crowley'nin en son müritleri olduklarını iddia edenlerin gizli topluluğudur bu... Görüyorum ki, bu konuda bilginiz yok... Böylesi daha iyi, sizin açınızdan bir önyargı söz konusu olmayacak." İsteğimizi kabul edip oturdu. "Çünkü, şimdi size göstermek istediğim yapıt, Crowley'e yüreklice karşı çıkıyor. Biz hepimiz, ben de dâhil, Liber AM vel legis'in açıklamalarına hâlâ bağlıyız. Belki biliyorsunuzdur, bu yapıt 1904'te, Kahire'de Ayvaz adında derin bilgi sahibi biri tarafından Crowley'e yazdırılmıştı. OTO'nun müritleri bugün hâla bu metne, onun dört

baskısına bağlıdırlar; bunların birincisi Balkan Savaşının patlak vermesinden dokuz ay önce, ikincisi Birinci Dünya Savaşının patlak vermesinden dokuz ay önce, üçüncüsü Çin-Japon savaşından dokuz ay önce, dördüncüsü ise İspanya iç savaşındaki kıyımlardan dokuz ay önce yayımlandı...”

Elimde olmaksızın parmaklarımı birbirine kenetledim. Bunun ayrımına vardı, ölgün bir gülümseyişle gülümsedi: “Duraksamanızı anlıyorum. Şimdi size getirdiğim, kitabın beşinci baskısı olduğuna göre, dokuz ay içinde ne olacak? diye soracaksınız. Hiçbir şey. İçiniz rahat etsin beyler, çünkü şimdi size sunduğum genişletilmiş Liber legis. Sıradan bir üstün zekâlı tarafından değil, Al’in[145] kendisi, yüce ilke ya da Ra-Hoor-Khuit’in gizemli eşi ya da ikizi Hoor-paar-Kraat tarafından ziyaret edilme şerefine ermiş bulunuyorum. Tek dileğim, uğursuzlukları önlemek için yapıtımın kış gün-dönümünden önce yayımlanması.”

“Bunu ayarlayabiliriz,” dedi Belbo, onu yüreklendirerek.

“Buna çok sevindim. Kitap erginlenmişler çevresinde fırtına koparacak; çünkü, anlayabileceğiniz gibi, benim gizemsel kaynağım, Crowley’inkinden daha ciddi, daha güvenilir. Crowley’nin, Şeytan kuttörenlerini, Kılıç Ayinini dikkate almaksızın nasıl uygulayabildiğini bilmiyorum. Mahapralaya’nın, yani Kundalini’nin Üçüncü Gözü’nün ne olduğu, kılıç kınından sıyrılınca anlaşılabilir ancak. Hem sonra, Crowley’in aritmolojisi tümüyle Seylan’ın sayısına dayandırılmıştır. Yeni Sayıları, 93, 118, 444, 868 ve 1001’i hesaba katmamıştır.”

“Bunların anlamı nedir?” diye sordu birden Diotallevi, kulak kesilmiş.

“Haa,” dedi Profesör Camestres, “Liber legis’te de belirtildiği gibi, bütün sayılar sonsuzdur, aralarında hiçbir ayrım yoktur!”

“Anlıyorum,” dedi Belbo. “Ama bütün bunlar sıradan bir okuyucu için biraz karışık değil mi sizce?”

Camestres sandalyesinden havaya sıçradı neredeyse. “Ama bu kesinlikle kaçınılmaz bir şey. Her kim bu gizlere, gerekli hazırlığı yapmaksızın yaklaşırsa Uçurum’u boylar! Bunları üstü örtülü biçimde

olsa bile ortaya koymakla riske giriyorum, inanın. Ben de Şeytan tapımı alanında çalışıyorum, ama Crowley'inkinden daha köktenci biçimde. Kitabımın congressus cum daemone[146] ile ilgili sayfalarında, tapınağın döşenmesi ve Kırmızı Kadın'la,[147] Bindiği Şeytan'ın tensel birleşmesiyle ilgili kuralları bulacaksınız. Crowley, doğaya karşı sözde tensel birleşmenin ötesine geçmedi. Oysa ben, kuttöreni, bizim anladığımız anlamda, Kötülük'ün ötesine götürmek istiyorum; algılanamayana, Goetia'nın katıksız arılığına, Bas-Aumgn'nin ve Sa-Ba-Ft'nin en son basamağına erişmeye çalışıyorum..."

Belbo'ya. Camestres'in parasal olanaklarını araştırmaktan başka bir şey kalmıyordu. Sözcükleri uzun uzun döndürüp dolaştırarak yaptı bunu; sonunda, onun da, tıpkı daha önce Bramanti'nin yaptığı gibi, kitabının basım giderlerini karşılamaya hiç mi hiç niyetli olmadığı ortaya çıktı. Sıra, ondan kurtulma aşamasına gelmişti. Gönül okşayıcı sözlerle, metin bizde bir hafta kalabilir mi, inceledikten sonra görüşelim, diye rica etme aşamasına. Ama Belbo, bu sözleri söyler söylemez, Camestres, daktiloyla yazılmış metni göğsüne bastırarak, şimdiye dek hiçbir zaman böylesine güvensizlikle karşılaşmadığını, bizi onu incittiğimize pişman ettirecek başka yollara başvuracağını söyleyerek çıkıp gitti.

Kısa bir süre içinde, güvenilir BGKY'lerin aşağı yukarı on metni birikmişti elimizde. Bu kitapların satılması da istendiği için az da olsa, bir seçim yapmamız gerekiyordu. Tümünü baştan sona okuyamayacağımıza göre, dizinlere bakıyor, içeriklerine bir göz atıyor, sonra da görüşlerimizi birbirimize aktarıyorduk.

45

Bundan olağanüstü bir soru çıkıyor. Mısırlılar elektriği biliyorlar mıydı?

(Peter Kolosimo, Terra senza tempo, Milano, Sugar, 1964, s. 111)

“Yitik uygarlıklarla, gizemli ülkelerle ilgili bir metin var elimde,” dedi Belbo. “Öyle görünüyor ki başlangıçta, Avustralya dolaylarında bir yerde, Mu diye bir kıta varmış; oradan büyük göçmen akımları kollara ayrılıp dünyanın çeşitli yerlerine yayılmışlar. Bir kol Avalon’a, bir kol Kafkasya’ya, İndus’un kaynağına ulaşmış. Sonra Keltler, Mısır uygarlığının kurucuları, en sonunda da Atlantis’in kurucuları...”

“Eski masallar bunlar. Mu’yla ilgili kitap arıyorsanız, istediğiniz kadar bulurum size.”

“Ama bu yazar belki de basım giderlerini öder. Hem sonra, Yunanlıların Yukatân’a göçleriyle ilgili çok güzel bir bölüm var içinde; Chichen Itza’daki bir savaşçı kabartmasından söz ediyor. Romalı bir lejyon askerine benziyor. İki su damlası gibi...”

“Dünyadaki bütün miğferlerin ya tüyleri olur ya da at yeleleri,” dedi Diotallevi. “Bu kanıt sayılmaz.”

“Sana göre değil, ama ona göre öyle. Bütün uygarlıklarda yılan tapımına rastladığını öne sürüyor; bundan da ortak bir kökenin varolduğu sonucunu çıkarıyor...”

“Yılana kim tapmamıştır ki!” dedi Diotallevi. “Kuşkusuz, Seçilmiş Kavim dışında.”

“Evet, onlar danalara tapıyorlardı.”

“Yalnızca bir güçsüzlük anında oldu bu. Ben olsam bu kitabı bir yana bırakırdım, parasını ödese bile. Keltçilik, Ârîlik, Kaly-yuga, batının çöküşü, son olarak da SS tinciliği. Belki de paranoyakım ben; bu yazar bir Nazi’ymiş gibi geliyor bana.”

“Garamond için bir sakınca olmayabilir bu.”

“Evet, ama her şeyin bir sınırı vardır. Benim elimde de gnomlar, ondinler, semenderler, elfler, silfidler, perilerle ilgili bir kitap var... Ama o da Ârî uygarlığının kökenlerinden söz ediyor. Anlaşılan SS’ler Yedi Cüceler’in soyundan geliyorlar.”

“Yedi Cüceler değil onlar, Nibelunglar.”

“Ama burada sözü edilen, Küçük İrlanda Halkı.[148] Kötü olan perilerdir; küçüklerse iyidir, yalnız biraz muziptirler.”

“Onları bir yana bırak. Ya siz, Casaubon, siz ne buldunuz?”

“Yalnızca Kristof Kolomb’la ilgili tuhaf bir metin: Kolomb’un imzasını inceliyor, piramitlere doğrudan doğruya bir gönderme buluyor onda. Kolomb’un amacı, Kudüs Tapınağı’nı yeniden kurmaktı; sürgündeki Tapınakçılar’ın büyük üstadi3’dı çünkü. Bilindiği gibi bir Portekiz Yahudisi, dolayısıyla da Kabala uzmanıydı; tılsımlara başvurarak fırtınaları dindirdi, iskorbit illetiyle başaçıkabildi. Kabala’yla ilgili metinlere bakmadım, çünkü onları Diotallevi’nin gözden geçirdiğini düşündüm.”

“Tümünde de İbranca harfler yanlış; düş tabiriyle ilgili kitap bozuntularının fotokopileri çıkarılmış.”

“Unutmayın, biz burada Açığa Vurulan İsis için metinler seçiyoruz. Edebiyat yapmıyoruz. Şeytancılar, İbranca harfleri düş tabiri kitaplarından almak istiyorlarsa, varsın alsınlar. Masonlukla ilgili tüm metinlerden kuşkuluyum. Bay Garamond bana ayağımı denk atmamı söyledi; değişik kuttörenler arasındaki çekişmelere karışmak istemiyor. Ama ben olsam, Lourdes mağarasındaki Mason simgeciliğiyle ilgili metni yabana atmazdım. Amerika Birleşik Devletleri bayrağının belirlendiği sırada, Franklin ile Lafayette’in yakın dostu bir soylunun, olasılıkla Saint-Germain Kontunun ortaya çıkışıyla ilgili şu güzelim metni de yabana atmazdım. Ama şu da var ki, bayraktaki yıldızların anlamını çok güzel açıklıyor da, sıra çizgilere gelince işler karışıyor.”

“Saint-Germain Kontu mu?” dedim. “Bakın hele!”

“Neden, onu tanıyor musunuz?”

“Evet desem de, inanmazdınız. Neyse bırakalım bunu. Elimde çağdaş bilimin yanlışlarını batıran tam dört yüz sayfalık bir azman var: bir Yahudi yalanından başka bir şey olmayan atom, Einstein’ın yanılgısı ile enerjinin gizemi, Galileo’nun kuruntusu, ayla güneşin maddesel olmayan doğası.”

“Bu konuda,” dedi Diotallevi, “en çok hoşuma giden, Fort bilimleriyle ilgili şu inceleme.”

“Nedir bunlar?”

“Charles Hoy Fort diye birinin ortaya attığı bilimler; açıklanması olanaksız bir yığın bilgileri derlemiş. Birmingham’da kurbağa yağmuru, Devon’da bir masal hayvanının ayak izleri, bazı dağların sırtındaki gizemli adımlar, vantuz izleri, gün-tün eşitliği sürecinde aksamalar, göktaşları üstündeki yazıtlar, kara kar, kan yağmurları, Palermo göğünde sekiz bin metreye yükselen kanatlı yaratıklar, denizde ışıklı tekerlekler, dev kalıntıları, Fransa’da Ölü yapraklar sağnağı, Sumatra’da canlı maddelerin yağması, doğal olarak da, Güney Amerika’da Machu Picchu ve öteki dağ doruklarında tarih-öncesi zamanlarda güçlü uzay gemilerinin yere inişine tanıklık eden bütün izler. Görüyorsunuz ya, evrende yalnız değiliz.”

“Hiç de fena değil,” dedi Belbo. “Ama beni asıl şaşırtan, piramitlerle ilgili şu beş yüz sayfalık metin. Keops Piramidinin deniz düzeyinin üstündeki alabildiğine geniş topraklardan geçen otuzuncu paralelin tam üstünde bulunduğunu biliyor muydunuz?

Keops Piramidinin geometrik oranlarının, Amazon’da, Pedra Pintada’da bulunan oranlarla aynı olduğunu; Mısır’da iki tüylü yılan bulunduğunu, bunlardan birinin Tutankamun’un tahtında, ötekininse Sakkara’da bulunduğunu, bu ikinci yılanın Quetzalcoatl’ın yönünü gösterdiğini de biliyor muydunuz?”

“Quetzalcoatl’ın Amazon’la ne ilgisi var, Meksika tanrılarından biri değil miydi o?” diye sordum.

“Bilmem, belki de aradaki bağıntıyı kuramamışımdır. Peki, ya Paskalya Adası’ndaki yontuların tıpkı Kelt yontuları gibi taş-anıtlar olmasını nasıl açıklayabilirsiniz? Polinezya tanrılarından birinin adı

Ya'dır; bunun, İbranîler'in Yod'u olduğu açık, tıpkı eski Macar Tanrısı, yüce ve iyi tanrı, Iov' gibi. Eski bir Meksika elyazmasında, yeryüzü çepeçevre denizlerle kuşatılmış bir dörtgen biçiminde gösterilir; yeryüzünün merkezinde de, tabanında Aztlan yazıtı bulunan bir piramit vardır. Aztlan, Atlas ya da Atlantis'e benzemektedir. Neden Atlantik'in iki yanında da piramitler vardır?"

"Çünkü, piramit yapmak küre yapmaktan daha kolaydır. Çünkü rüzgâr, piramit biçiminde kumullar oluşturur, Parthenon biçiminde değil."

"Aydınlanma ruhundan nefret ediyorum," dedi Diotallevi.

"Bırak da, anlatayım. Ra tapımı Mısır dininde, Yeni İmparatorluk'tan önce yoktu; demek ki Keltlerden gelmiş. Ermiş Nicholas ile kızağını hatırlayın. Tarih-öncesi Mısır'da, güneş gemisi bir kızaktı. Mısır'da kar olmadığına göre, kızak İskandinav kökenli olsa gerek..."

Susamazdım: "Ama tekerleğin icadından önce, kızaklar kum üstünde de kullanılıyordu."

"Sözümü kesme. Kitap diyor ki, önce benzerlikleri saptamak, sonra da nedenleri bulmak gerekir. En sonunda, nedenler bilimseldir, diyor. Mısırlılar elektriği biliyorlardı, yoksa yaptıklarından hiçbirini yapamazlardı. Bağdat'ta lağım döşemekle görevlendirilen bir Alman mühendis ta Sasanîler döneminden kalma, hâlâ çalışır durumda elektrik pilleri bulmuştur. Babil kazıları sırasında, dört bin yıl önce yapılmış akümülatörler günışığına çıkarılmıştır. Son olarak da (içinde On Emir levhalarının, Aron'un asasının, bir de çölden alınmış bir çömlek kudret helvasının bulunduğu) Kutsal Sandık, bir çeşit elektrikli kasaydı."

"Bunu bir filmde görmüştüm."

"Ne çıkar bundan? Senaryo yazarları konularını nereden alıyorlar dersiniz? Sandık akasya ağacından yapılmış, içi dışı altınla kaplanmıştı. Tıpkı elektrik kondensatörlerinde olduğu gibi: bir yalıtkanla birbirinden ayrılmış iki iletken. Sandığın çevresi de som altından bir çemberle kuşatılmıştı. Manyetik alanı, düşey doğrultuda 500-600 volt/metreye ulaşan kuru bir bölgeye konmuştu.

Porsenna'nın, krallığını, Volt denen korkunç bir hayvandan elektrik sayesinde kurtardığı söylenir."

"Volta, bu egzotik takma adı bu yüzden seçmişti. Asıl adı, Zsmrszlyn Krasnapolski'ydi."

"Ciddi olalım, lütfen. Elyazmalarının yanı sıra deste deste mektuplar aldım: Jean d'Arc ile Sibilla Kitapları; Talmud'daki iblis Lilith ile Hermafrodit Yüce Ana; kalıtım yasasıyla Mars alfabesi; bitkilerin gizli zekâsı, kozmik yeniden doğuşla psikanaliz; yeni bir melekbilim görüngesinde Marx ile Nitezsche; Altın Oran[149] ile gecekondular; Kant ile gizlicilik; Eleusis gizemleriyle caz müziği; Cagliostro ile atom enerjisi; eşcinsellikle gnos'lar; Golem ile sınıf kavgası arasındaki ilişkiler konusunda açıklamalar öneren mektuplar. Son olarak da, Graal ile Sacre-Coeur hakkında sekiz ciltlik bir yapıt öneren bir mektup."

"Peki, neyi kanıtlamak istiyor? Graal'in Sacre-Coeur'ün alegorisi olduğunu mu, yoksa Sacre-Coeur'ün Graal'in alegorisi olduğunu mu?"

"Sanırım, onun için ikisi de aynı şey. Kısacası, ne yapacağımı şaşırdım. Bay Garamond'a sormalı."

Garamond'a sorduk. İlke olarak, hiçbir şey atmamak, herkese kulak vermek gerektiğini söyledi.

"Ama bunların çoğunu, herhangi bir istasyon büfesinde bulabilirsiniz," dedi.

Yapıtları basılmış yazarlar bile, birbirlerinden kopya çekiyor, kaynak olarak da birbirlerini gösteriyorlar. Tümü de, kanıt olarak, sözgelimi Iambilicus'un bir tümcesini kullanıyorlar."

"Ne yapmak istiyorsunuz peki?" dedi Garamond. "Okuyuculara hiç bilmedikleri bir şey mi satmak istiyorsunuz? Açığa Vurulan Isis dizisinin kitapları da, tıpatıp başkalarının söz ettikleri şeylerden söz etmeli. Böylece birbirlerini doğrularlar; demek ki tümü de gerçektir. Özgünlükten sakının."

“Size katılıyorum,” dedi Belbo, “ama neyin açık olduğunu, neyin olmadığını bilemeyiz ki! Bize bir danışman gerekli.”

“Nasıl bir danışman?”

“Bilmiyorum. Bir Şeytana kadar kolay kanmamak, ama onların dünyasını da tanımalı. Sonra bize Hermetizm’de neye yönelmemiz gerektiğini söylemeli. Rönesans Hermetizmi’ni ciddi olarak inceleyen biri...”

“Çok güzel,” dedi Diotellavi, “ama eline Graal ile Sacre Coeur’ü tutuşturur tutuşturmaz, kapıyı çarparak çıkıp gider.”

“Belli olmaz.”

“Tam bu işe göre birini tanıyorum,” dedim. “Derin bilgisi olan biri; bu gibi şeyleri oldukça ciddiye alıyor, ama ince bir biçimde, hatta alaycılıkla, diyebilirim. Brezilya’da rastladım ona, şimdi Milano’da olmalı. Bende telefon numarası olacaktı.”

“Onu arayın,” dedi Garamond. “Ama sakınımlı davranın, kaça mal olacağına bağlı. Madenlerin olağanüstü serüvenleri için de, ondan yararlanmaya çalışın.”

Agliè sesimi yeniden duyduğuna sevinmiş göründü. Güzel Amparo’nun nasıl olduğunu sordu. Utana sıkıla, bunun artık geçmişte kaldığını söyledim; özür diledi, genç bir insanın yaşamında her zaman kolayca yeni sayfalar açılabileceğini söyledi kibarca. Yayınevi tasarısından söz ettim. İlgilenmiş göründü, bizimle görüşmekten sevinç duyacağını söyledi; evinde buluşmak için zaman belirledik.

Hermes Tasarısı’nın doğuşundan, o güne değin, düşüncesizce başkalarının sırtından eğlenmiştim. Şimdi de Onlar, bunun hesabını çıkarmaya başlıyorlardı. Ben de bir arıydım; bir çiçeğe doğru koşu5’ordum, ama henüz ne olduğunu bilmiyordum.

46

Günde birkaç kez kurbağanın yanına yaklaşacak, tapınma sözcükleri söyleyeceksin. İstediğin mucizeleri gerçekleştirmesini dileyeceksin... Sonra bir haç oyup, üstünde onu kurban edeceksin.

(Aleister Crowley'nin bir kuttöreninden)

Agliè, Susa Alanı dolaylarında oturuyordu: gözden ırak, küçük bir sokakta, yüzyıl sonundan kalma, art nouveau biçeminde ağırbaşlı bir konakta. Kapıyı çizgili ceketli, yaşlı bir uşak açtı; bizi küçük bir salona alıp kont hazretlerini beklememizi rica etti.

"Demek kontmuş," diye fısıldadı Belbo.

"Söylememiş miydim? Dirilmiş Saint Germain, o."

"Hiç ölmemişse, dirilemez ki," dedi Diotallevi. Gezgin Yahudi Ahasverus olmasın sakın?"

"Kimilerine göre, Saint Germain kontu, Ahasverus da olmuş."

"Görüyor musunuz?"

O sırada Agliè içeri girdi, her zamanki gibi kusursuzdu. Ellerimizi sıkıp özür diledi: son dakikada çıkan can sıkıcı bir toplantı, on dakika daha çalışma odasında kalmaya zorluyordu onu. Uşağa kahve getirmesini söyledi, evimizdeymiş gibi davranmamızı rica etti. Sonra eski, ağır bir deri perdeyi yana çekerek, odadan çıktı. Arada kapı olmadığından, kahvelerimizi içerken bitişik odadan gelen öfkeli sesler işitiyorduk. Önce bu sesleri duymamak için aramızda yüksek sesle konuştuk; sonra Belbo onları rahatsız edebileceğimizi söyledi. Bir suskunluk ânında, merakımızı uyandıran bir ses, bir tümce işittik. Diotallevi, tam perdenin yanında, duvara asılı bir on yedinci yüzyıl gravürünü incelemek istiyormuş gibi ayağa kalktı. Birkaç hacının yedi basamakla tırmandıkları bir dağ mağarasını gösteriyordu gravür. Biraz sonra, üçümüz de gravürü inceli-yormuş gibi yapıyorduk.

Sesini işittiğimiz, kesinlikle Bramanti'ydi: "Uzun sözün kısası, ben hiç kimsenin evine Şeytan göndermem!" diyordu.

O gün, Bramanti'nin yalnızca yüzünün değil, sesinin de tapire benzediğinin bilincine vardık.

Öteki ses, tanımadığımız birinin sesiydi; belirgin bir Fransız vurgusuyla konuşan, cırtlak, neredeyse isterik bir ses. Ara ara, Agliè'nin yumuşak, uzlaştırıcı sesi giriyordu araya.

"Rica ederim, beyler," diyordu şimdi Agliè, "benim yargıma başvurdunuz; bundan onur duyuyorum, öyleyse beni dinlemelisiniz. Her şeyden önce, sizin, sevgili Pierre, o mektubu yazmakla en azından sakınımsız davrandığınızı söylememe izin verin..."

"Bu çok basit bir konu, Kont Hazretleri," diye yanıtladı Fransızın sesi, "Bramanti denen bu bay, hepimizin saygı duyduğumuz bir dergide bir makale yazıyor; bazı Luciferciler'le oldukça ağır bir dille alay ediyor onların, Gerçek Varlık'a bile inanmadıkları halde, gümüş elde etmek için kurbanları uçurduklarını, daha neler neler söylüyor. Bon,[150] hepiniz biliyorsunuz ki, biricik tanınmış Eglise Luciferienne, benim naçizane Taurobolist'i ve Psikopomp'u olduğum kilisedir. Benim Kilisemin kaba Şeytancılık yapmadığı, kutsal ekmeği yemek artıklarıyla karıştırmadığı da çok iyi bilinir. Saint-Sulpice'teki piskoposluk kurulu üyesi Docre'a göre işlerdir bunlar. Mektubumda, bizim Grand Tenancier du Mal'e tapan vieux jeux[151] Şeytancılar olmadığımızı, kudas kaplarıyla -ne derler ona- ayin kaftanlarıyla, Roma Kilisesi'ni maymun gibi taklit etmek zorunda olmadığımızı belirttim... Tam tersine, biz, bütün dünyanın bildiği gibi, Palladyanlar'ız. Bizim için Lucifer iyilik ilkesidir, kötülük kaynağı olsa olsa Adonai'dir, çünkü dünyayı o yaratmıştı; Lucifer de ona karşı çıkmaya..."

"Pekâlâ," dedi Bramanti öfkeyle, "kabul ediyorum, biraz hafiflik etmiş olabilirim, ama bu, ona beni büyücülükle yıldırma hakkını vermez!"

"Şu işe bakın! Benim yaptığım, yalnızca bir eğretilemeydi. Buna karşılık, beni büyücülükle suçlayan asıl sizsiniz!"

"A, elbette, benimle biraderlerimin, sağa sola küçük şeytanlar yollayarak boşa harcayacak çok vaktimiz var doğrusu! Biz Dogma ile

Yüksek Büyü Ritüeli'ni uyguluyoruz, büyücü karılar değiliz!"

"Kont hazretleri, size hitap ediyorum. Herkesin bildiği gibi, Bay Bramanti'nin Rahip Boutroux ile ilişkileri var. Siz de çok iyi bilirsiniz ki, bu rahibin tabanlarına dövme haç yaptırdığı söylenir, Efendimiz'i ayaklarının altında çiğneyebilmek için, daha doğrusu onun... Bon, bir hafta önce Du Sangreal kitapçısında -bu kitapçıyı bilirsiniz-bu sözde rahibe rastlıyorum. Her zamanki yapış yapış gülümseyişiyle gülümsüyor bana, 'Güzel,' diyor, 'önümüzdeki akşamlardan birinde görüşeceğiz...' Önümüzdeki akşamlardan biri ne demek? İki akşam sonra ziyaretler başlıyor demek. Sonra, tam yatacağım sırada, yüzüme dalga dalga akışkan bir şeylerin çarptığını duydum; bilirsiniz, bu yayılmalar kolayca anlaşılır."

"Belki de tabanlarını halıya sürtmüşsündür."

"Ya, evet. Peki, biblolar niçin havada uçuşuyorlardı? İmbiklerimden biri neden başıma düştü? Alçıdan yapılmış Bafomet'im neden yere düştü? Babacığımdan bana kalan bir armağandı o. Duvarda neden kırmızıyla yazılmış yazılar belirdi, burada ağzıma alamayacağım açık saçık sözler? Biliyorsunuz, daha bir yıl önce, merhum Monsieur Gros, şu rahibi, dışkıdan yakı yapmakla -deyimi bağışlayın-suçlamış, rahip de onu ölüme mahkûm etmişti. İki hafta sonra zavallı Monsieur Gros gizemli bir biçimde öldü. Boutroux denen bu adamın zehirli maddelerle bir şeyler çevirdiği, Lyon Martinistleri'nce toplanan onur jürisince de saptanmıştır..."

"Baştan başa iftira!" dedi Bramanti.

"Ya, demek öyle! Bu tür konularla ilgili davalar dolaylı kanıtlara dayanır her zaman."

"Evet, ama Monsieur Gros'nun bir alkolik olduğundan, sirozun son aşamasında bulunduğundan hiç söz edilmedi mahkemede."

"Çocuk olmayın! Büyücülük doğal yolları izler, insanın sirozu varsa, büyü hasta organa yapılır; Kara Büyü'nün ABC'sidir bu..."

"Demek sirozdan ölen bütün insanlardan zavallı Boutroux sorumlu, güldürmeyin beni!"

“Öyleyse, o iki hafta boyunca Lyon’da neler olup bittiğini anlatın bana... Tetragrammaton’la kutsal ekmek, üstüne baş aşağı bir haç işlenmiş, yerlere dek uzanan kırmızı kaftanıyla Boutroux, yanında özel falcısı -hadi, ötesini söylemeyeyim- Madame Olcott, alnında üç çatallı yabası, kendiliğinden kanla dolan boş kadehler, müminlerin ağzına tüküren rahip... Bütün bunlar doğru, değil mi?”

“Biraz fazla Huysmans okumuşsunuz, sevgili dostum!” diye güldü Bramanti. “Bu bir kültür olayıydı; geçmişi anmak için düzenlenmiş bir gösteri, Wicca Okulu ve Druid derneklerinin kutlama törenleri gibi!”

“Ouais![152] Venedik Karnavalı gibi...”

İçeride bir gürültü koptuğunu işittik; Bramanti, düşmanının üstüne atılmak istiyormuş da, Agliè onu güç bela durduruyormuş gibi. “Görüyorsunuz, görüyorsunuz değil mi?” diyordu Fransız yüksek perdeden. “Ama ayağınızı denk alın Bramanti, arkadaşınız Boutroux’nun başına ne geldiğini kendisine sorun! Henüz bilmiyorsunuz, ama hastanede şimdi, sorun bakalım onu mahveden kimmiş! Şu sizin Goetia’nızla işim yok benim, ama ben de bir şeyler biliyorum bu konuda. Evimin cinlerle dolduğunu anlayınca, yere bir savunma çemberi çizdim, sonra da, ben inanmasam bile sizin Şeytancıklarınız inandıkları için, Carmelite cüppesini çıkarıp üstüne işaret koydum, envoûtement retourne,[153] evet. Rahibiniz zor anlar geçirdi.”

“Görüyorsunuz, görüyorsunuz, değil mi?” dedi soluk soluğa, Bramanti, “asıl büyü yapan o!”

“Beyler, yeter artık,” dedi Agliè yumuşak, ama kesin bir sesle. “Şimdi beni dinleyin. Artık uygulanmaz olmuş kuttörenlerin yeniden sınanması için yapılan bu toplantılara, bilişsel düzeyde ne denli değer verdiğimi biliyorsunuz. Lucifer Kilisesi de, Şeytancılık tarikatı da benim için eşit biçimde saygıdeğerdir; Şeytancılık bakımından ayrılıklarının ötesinde. Benim bu konudaki kuşkuculuğumu da biliyorsunuz. Ama sonuç olarak hepimiz de aynı tinsel şövalyeliğe bağlıyız. Sizi bir parçacık dayanışma göstermeye çağırıyorum. Hem sonra, beyler, Karanlıklar Hükümdarı’nı kişisel çekişmelerin içine

karıştırmak! Ne çocukça bir şey! Hadi, hadi, gizlicilerin masalları bunlar. Kaba Farmasonlar gibi davranıyorsunuz. Açık söylemeli, Boutroux aykırı biridir. Belki de siz, sevgili Bramanti, eski püskü şeylerini bir eskiciye satmasını önerebilirsiniz ona: Gounod'nun Faust'unu sahnelerken işe yarar..."

"Ah ah, c'est bien dit ça,"[154] diye kıkır kıkır güldü Fransız, "c'est de la brocanterie..."[155]

"Olayları gerçek boyutları içinde görmeye çalışalım. Kuttörenlerle ilgili biçimsellikler diye niteleyeceğimiz şeyler konusunda aramızda bir tartışma oldu, öfkeler kabardı. Ama pireyi deve yapmayalım. Bakın, sevgili Pierre, evinizde yabancı varlıkların bulunduğundan kuşku duymuyorum; dünyanın en doğal şeyidir bu, ama birazcık sağduyuyla, bir Poltergeist'la açıklanabilir bütün bunlar..."

"Evet, bu olasılığı bir yana bırakmıyorum," dedi Bramanti, "Şu dönemde burçların durumu..."

"Öyleyse, hadi el sıkışıp kardeşçe kucaklayın birbirinizi."

Karşılıklı özür dileme mırıltıları işittik. "Siz de bilirsiniz," diyordu Bramanti, "bazen kimin gerçekten erginlenmeyi beklediğini ortaya çıkarmak için halkbilime de dalmak gerekiyor. Hiçbir şeye inanmayan Büyük Doğulu tüccarların bile kendilerine göre bir törenleri vardır."

"Bien entendu, le rituel, ah ça..."[156]

"Ama Crowley zamanında değiliz artık, anlaşıldı mı?" dedi Agliè. "Şimdi sizlerden ayrılmak zorundayım, başka konuklarım var."

Hemen gidip kanepeye oturduk; Agliè'yi dinginlik içinde, umursamazcasına beklemeye başladık.

47

Öyleyse yüce görevimiz, bu yedi ölçü içinde, yeterli, açık seçik, duyulan uyanık, belleği diri tutan düzeni bulmaktır... Bu yüce, eşsiz düzen, yalnızca emanet edilmiş nesneleri, sözcükleri, sanatları saklama işlevini yerine getirmekle kalmaz... bize gerçek bilgeliği de sağlar...

(Giulio CamiIlo Delminio, L'Idea del Theatro, Floransa, Torrentino, 1550, Önsöz)

Birkaç dakika sonra Agliè içeri girdi. “Beni bağışlayın, sevgili dostlarım. En hafif deyimle, üzücü bir tartışmayla ilgilenmek zorunda kaldım. Dostum Casaubon’un bildiği gibi, kendimi bir dinler tarihi araştırmacısı sayıyorum; bu nedenle de, bazıları onları aydınlatmam için bana başvururlar; hem de oldukça sık. Belki de, bilgimden çok, sağduyumdan ötürü. Tuhaftır, bilgelikle ilgili araştırmalar yapan uzmanlar arasında, kendine özgü insanlara rastlanıyor bazen. Transandantal avuntular arayanlardan ya da melankolik ruhlardan söz etmiyorum; derin bilgi sahibi, ince zekâlı kimselerden söz ediyorum. Bu insanlar gece kuruntularına dalıyor, bu yüzden de, geleneksel gerçekle olmayacak şeyler alanı arasındaki sınırı ayırdetme yetilerini yitiriyorlar. Demin konuştuğum kimseler çocukça varsayımlar üstünde tartışıyorlardı. Ne yazık ki -dendiği gibi- en iyi ailelerde oluyor bu. Lütfen küçük çalışma odama geçelim, orada daha rahat konuşabiliriz.”

Deri perdeyi kaldırıp bitişik odaya aldı bizi. “Küçük çalışma odası,” diye betimlenebilecek bir oda değildi burası; geniş, iyi ciltlenmiş, tümü de değerli eski kitaplarla dolu olağanüstü güzellikte antika kitap raflarıyla donatılmış bir oda yok. Bizi asıl şaşırtan, kitaplardan çok, ne olduğu kestirilemeyen nesnelerle tıka basa dolu birkaç küçük camlı dolap oldu: taştan yapılmış gibi görünen nesneler, dondurulmuş mu, mumyalanmış mı, yoksa incelikle kopya edilmiş mi olduklarını anlayamadığımız küçük hayvanlar. Tümü de günbatımının yaygın ışığına gömülmüş gibiydi. Işık dipteki çift kanatlı büyük pencereden, kehribar saydamlığında, dikey baklava dilimlerine bölünmüş camlardan giriyordu içeri. Pencereden giren

ışık, üstü kâğıtlarla dolu koyu renk maundan yapılmış bir masanın üstündeki büyük lambanın ışığına karışıyordu. Bazı eski kitaplıklarda, okuma masalarının üstüne konan lambalardan biriydi bu; yeşil cam kubbesi çevresini yanar-döner bir alacakaranlıkta bırakarak, sayfanın üstüne oval bir beyazlık yansıtıyordu. İkisi de doğal olmayan bu değişik ışıkların yarattığı ışık oyunu, çok renkli tavanı karartacak yerde, canlandırıyordu.

Tuğla kırmızısı, başlıkları yaldızlı dört küçük sütuna dayanıyormuş süsü verilmiş, tonozlu bir tavandı bu. Tavanı kaplayan, yedi bölgeye ayrılmış imgelerin gözaldatıcılığı derinlik etkisini artırıyor, odanın tümü, ölümcül bir küçük kilise duygusu veriyordu insana: belirsizce günahkâr, hüzün verici, kösnül.

“Burası benim küçük tiyatrom,” dedi Agliè, “görsel ansiklopedilerin, evrenin bir derlemesi gibi, ortaya serildiği Rönesans fantezileri biçeminde. Bir meskenden çok, bir bellek makinesi. Gördüğünüz resimlerin her biri, ötekilerle birleşerek, dünyanın bir gizini açıklıyor. Şu gördüğünüz bir dizi resmi, Mantova sarayındakileri örnek alarak yapmış ressam; otuz altı dekanı, göğün egemenlerini temsil ediyorlar. Kimbilir kimin elinden çıkma bu yapıyı bulduktan sonra, camlı dolaplar içinde gördüğünüz, tavandaki resimlere denk düşen küçük nesneleri arayıp buldum. Evrenin dört temel öğesini temsil ediyor bunlar da: hava, su, toprak, ateş. Örneğin, çok sevdiğim bir dostumun bir hayvan doldurma başyapıtı olan bu semender ya da şu Hero’nun eolipilinin oldukça geç tarihte yapılmış minyatür bir kopyası; bu küçük ispirto ocağını yakarsam, kürenin içindeki hava ısınır, bu yatay memeciklerden çıkarak kürenin dönmesini sağlar. Büyüsel bir araç. Birçok metinlerde görüldüğü gibi, Mısırlı rahipler, tapınaklarında kullanıyorlardı bunu. Bir mucize yaratıyormuş gibi görünmek için yararlanıyorlardı ondan; halk da mucizeye tapıyordu. Oysa gerçek mucize, bu ilksel öğelerin, havayla ateşin, gizli ve basit işleyişini yöneten altın yasaydı. Eskilerin, simyacıların da sahip oldukları bilgi budur işte: siklotronları yapanların yitirdikleri bilgi. Böylece, gözlerimi, geçmişin büyük zihinlerini büyülemiş olan bellek tiyatroma, birçok büyük tiyatroların çocuğu olan bu tiyatroya çeviriyorum ve biliyorum. Sözde bilginlerden daha iyi biliyorum.

Aşağısı nasılsa, yukarısının da öyle olduğunu biliyorum. Bundan başka da bilecek hiçbir şey yoktur.”

Küba puroları sundu bize; biçimleri çok garip, düz değil, eğri büğrü, burma, ama iri, kalın. Hayranlığımızı belirten ünlemler koyverdik. Diotallevi kitap raflarına yaklaştı.

“Haa,” dedi Agliè, “küçücük bir kitaplık; gördüğünüz gibi iki bin kitabı aşmaz; babaevinde daha çok kitabım var. Ama, övünmek gibi olmasın, tümü de belli bir değeri olan, az bulunur kitaplar. Doğal olarak, rastgele sıralanmamışlardır; konuların düzeni, resimlerle nesnelerin düzenine uygundur.”

Diotallevi, bir kitaba dokunacakmış gibi çekingen çekingen elini uzattı. “Buyurun, bakın,” dedi Agliè, “Athanasius Kircher’in Oedypus Aegyptiacus’u o. Bildiğiniz gibi, Horapollus’tan sonra hiyeroglifleri yorumlamaya çalışan ilk kişi. Büyüleyici bir adam. Keşke benim çalışma odam da onun harikalar müzesi gibi olsaydı. Şimdi bu müzenin dağıldığı sanılıyor, çünkü aramasını bilmeyen hiçbir zaman bulamaz... Çok hoş konuşan biriydi. Bu hiyeroglifin, ‘Kutsal Osiris’in iyilikleri, kutsal törenler ve ruhlar zinciriyle sağlanır...’ anlamına geldiğini anladığı gün nasıl çocuklar gibi sevinmişti... Sonra o şarlatan Champollion ortaya çıktı. İnanın, iğrenç, kendini bir şey sanan bir adam; işaretin yalnızca bir firavunun adını belirttiğinde direndi. Çağdaş insanlar kutsal simgelerin değerini düşürmekte ne de saf oluyorlar. Bu yapıt aslında pek de öyle az bulunur bir yapıt değil: bir Mercedes’ten daha ucuz. Bir de şuna bakın, Kunrath’ın Amphitheatrum sapientiae aeternae’nin 1595’te yapılmış ilk baskısı. Dünyada bu kitabın yalnızca iki kopyası olduğu söyleniyor. Bu, üçüncüsü. Şu kitap da, Burnetius’un, Telluris Theoria Sacra’sının ilk baskısı. İçindeki levhalara akşamları gizemsel bir klostrofobi duygusuna kapılmadan bakamıyorum. Küremizin derinliği... Kuşku götürmez, değil mi? Görüyorum ki, Vigenere’in Traicte des Chiffres’inin İbranca harfleri Doktor Diotallevi’yi büyülemiş. Öyleyse şuna bakın: Knorr Christian von Rosenroth’un Kabbala denudata’sının birinci baskısı. Kuşkusuz biliyorsunuzdur, bu kitabın bazı bölümleri sonradan, bu yüzyılın başında, o aşağılık McGregor Mathers tarafından kötü bir İngilizceye çevrilip yayıldı... Britanya’lı

estetikçileri öylesine büyüleyen Golden Dawn denen şu yüzkarası gizli topluluk hakkında bir şeyler biliyor olmalısınız. Gizlicilikle ilgili belgeleri saptıran bu sahtekâr takımından, sonu gelmez bir dizi yozluktan başka bir şey çıkamazdı ortaya; Stella Mattutina'dan, vice anglais'ye[157] düşkün bazı soyluların lütfuna ermek için cinleri çağıran Aleister Crowley'nin Şeytancı kiliselerine varıncaya dek. Bir bilseniz, sevgili dostlarım, insan kendini bu tür incelemelere adayınca ne çok -en hafif deyimle- kuşku uyandırıcı kimselerle karşılaşıyor. Bu alanda kitap yayımlamaya başlayınca siz de göreceksiniz."

Belbo konuya girmek için Agliè'nin kendisine verdiği bu fırsattan yararlandı. Garamond'un içrek nitelikte birkaç kitap yayımlamak istediğini söyledi.

"Demek, içrek," diye gülümsedi Agliè; Belbo kızardı.

"Hermetik desek?"

"Demek, hermetik," diye gülümsedi Agliè.

"Şey," dedi Belbo, "belki yanlış terimler kullanıyorum, ama kuşkusuz ne tür kitaplardan söz ettiğimi anlıyorsunuz."

"A," diye gülümsedi gene Agliè, "bir tür değil. Bilim bu. Sizin yapmak istediğiniz yozlaşmamış bilginin bir özetini yayımlamak. Bu sizin için yalnızca bir yayıncılık seçimi olabilir, ama bu işin içine gireceksem, benim için gerçeğin araştırılması olacak, bir queste du Graal."[158]

Belbo, tıpkı bir balıkçının, ağını atıp da boş kavkılar, plastik torbalar yakalaması gibi, Garamond'a da, ciddiliği su götürür birçok metinlerin gelebileceğini, bu yüzden sapı samandan ayırabilecek titiz bir okuyucu aradığımızı açıkladı; ilginç yan-ürünleri de belirtecek bir okuyucuya, Çünkü, daha az değerli yazarları kendisine yöneltmemizden hoşnut kalacak dost bir yayınevi vardı... Kuşkusuz, emeğinin karşılığı için uygun bir yol bulunacaktı.

"Tanrıya şükür, hali vakti yerinde denen bir kimseyim. Hali vakti yerinde, meraklı, hatta öngörülü biri. Araştırmalarım sırasında,

Kunrath'in başka bir kopyasını ya da başka bir doldurulmuş semender ya da (koleksiyonumda bulundurmaktan utanç duyacağım, ama Viyana hazinesinin bile bir tekboynuzlunun boynuzu gibi sergilediği) bir denizgergedanı boynuzuna rastlarsam, küçük, kârlı bir alışverişten, on yıllık danışmanlık karşılığında sizin verebileceğinizden daha çoğunu kazanabilirim. Metinlere alçakgönüllülükle bakacağım. En donuk bir metinde bile bir pırıltı, gerçeğin değilse de, en azından tuhaf bir yanlışlığın pırıltısını bulacağıma inanıyorum; aşırılıklar çok kez birleşirler. Beni yalnızca, apaçık ortada olan şeyler sıkar. Bu sıkıntının karşılığını ödeyeceksiniz. Duyacağım can sıkıntısına göre, yıl sonunda size kısa bir not göndermekle yetineceğim; ölçüleri aşmayacağım. Bunu aşın bulursanız, bana bir kasa iyi cins şarap gönderirsiniz."

Belbo şaşırmıştı. Sızlanan, para canlısı danışmanlara alışmıştı o. Yanında getirdiği çantayı açtı, içinden daktiloyla yazılmış kalın bir metin çıkardı.

"Gereğinden fazla iyimser olmanızı istemem. Şuna bakın, örneğin; bana sıradan bir şeymiş gibi görünüyor."

Agliè metni açtı: "Piramitlerin gizli dili... Bir de dizine bakalım... Pyramidion... Lord Carnavon'un Ölümü... Herodotos'un Tanıklığı..." Kapattı. "Siz okudunuz mu?"

"Şöyle bir göz gezdirdim," dedi Belbo.

Agliè metni ona geri verdi. "Şimdi kitabın bir özetini vereceğim. Dediklerim doğruysa, söyleyin." Yazı masasının başına geçti, elini yelek cebine soktu, daha önce Brezilya'da gördüğüm hap kutusunu çıkardı, az önce gözbebeği gibi sevdiği kitaplarını okşamış olan ince, sivri parmakları arasında evirip çevirdi, gözlerini tavanın süslemelerine doğru kaldırdı; çok eskiden beri bildiği bir metni ezbere yineliyormuş gibiydi:

"Bu kitabın yazarı, Piazzi Smyth'in 1864'te, piramitlerin kutsal, içrek ölçülerini ortaya çıkardığını bilse gerektir. İzin verirseniz yalnızca tamsayıları söyleyeyim; benim yaşımda bellek fire vermeye başlıyor... Piramitlerin tabanı, kenarları metre olan bir dörtgendir. Yüksekliği de başlangıçta 148 metreydi. Bunu kutsal Mısır arışına

çevirirsek, 366 arışlık bir taban elde ederiz; bu da bir artık yılın günlerinin sayısıdır. Piazzi Smyth'e göre, yüksekliğin, onun dokuzuncu kuvveti ile çarpımı, Yeryüzü ile Güneş arasındaki uzaklığı verir: 148 milyon kilometre. O zamana göre iyi bir kestirim sayılır; bugün hesaplanan uzaklığın 149,5 milyon kilometre olduğunu düşünürsek. Kaldı ki çağdaş insanların mutlaka haklı olmaları da gerekmez. Tabanı taşlardan birinin genişliğine bölersek 365 çıkar. Tabanın çevresi ise 931 metredir. Bunu yüksekliğin iki katına bölersek, 3,14 çıkar, yani n sayısı. Harika, değil mi?"

Belbo şaşkın şaşkın gülümsedi. "Olamaz! Söyler misiniz, nasıl..."

"Bırak, Doktor Agliè anlatsın, Jacopo," dedi Diotallevi, çabuk çabuk.

Agliè ince bir gülümseyişle teşekkür etti ona. Konuşurken bakışlarını tavanda gezdiriyordu, ama bana öyle geldi ki, başıboş ya da rastgele bakmıyordu. Gözleri belli bir yön izliyordu; belleğinin derinliklerinden çıkarıyormuş gibi yaptığı şeyi, tavandaki imgelerde arıyormuşçasına.

48

Büyük Piramit'in ölçüleri, tepe noktasından tabana dek, 161.000.000.000 Mısır pusudur. Buna göre, Âdem'den günümüze değin yeryüzünde kaç insan ruhu yaşadı? 153.000.000.000 ile 171.000.000.000 arasında bir sayıda.

(Piazzi Smyth, Our Interitance in the Great Pyramid, Londra, Isbister, 1880, s. 583)

"Sanırım, yazarımız şunu öne sürüyor: Keops Piramidi'nin yüksekliği, yan yüzeylerinin toplam alanının kare köküne eşittir. Ölçüler 'metre' olarak değil, Mısır ve İbran arışına en yakın ölçü birimi olan 'ayak' olarak alınmalıdır. Çünkü 'metre', modern çağda icat edilmiş soyut bir ölçüdür. Bir Mısır arışı, 1,728 ayak eder. Kesin yüksekliği bilmiyorsak, pirimidion'dan, büyük piramidin üstüne konmuş, onun uç noktasını oluşturan küçük piramitten yararlanabiliriz. Güneşte pırıl pırıl parlayan altın ya da başka bir madenden yapılmıştı bu küçük piramit. Şimdi, küçük piramidin yüksekliğini, tüm piramidin yüksekliği ile çarpar, elde ettiğimiz toplamı da onun beşinci kuvveti ile çarparsak, yeryüzünün çevresini buluruz. Dahası, tabanın çevresini yirmi dördün üçüncü kuvveti ile çarpıp ikiye bölersek, yerkürenin yarıçapını elde ederiz. Sonra, piramidin tabanının alanını 96'yla, onu da on'un sekizinci kuvvetiyle çarparsak, yüz doksan altı milyon sekiz yüz on bin mil kare eder ki, bu da yeryüzünün alanına eşittir. Doğru mu?"

Belbo, genellikle şaşkınlığını "I am flabbergasted!"[159] sözleriyle dile getirmekten hoşlanırdı; bu deyimi, sinematekte, James Cagney'in oynadığı Yankee Doodle Dany'nin İngilizce orijinal kopyasını seyrettiğinde öğrenmişti. Bu kez de öyle yaptı. Agliè'nin, İngilizce günlük konuşma dilini de iyi bildiği anlaşılıyordu, çünkü gururunun okşanmasından hoşnutluk duyduğunu gizleyemedi. "Sevgili dostlarım," dedi, "adını bilmediğim bir bay, tutup piramitlerin gizemi üstüne bir derleme kaleme alırsa, bugün artık çocukların bile bildiği şeylerden başka bir şey söyleyemez. Yeni bir şey söylemiş olsaydı, şaşardım doğrusu."

“Demek,” diye duraksadı Belbo, “bu bay, kesinleşmiş gerçekleri yinelemekten başka bir şey yapmıyor.”

“Gerçekler mi?” diye güldü Agliè, eğri büğrü, ama hoş bir tadı olan purolarından sunmak için puro kutusunu bir kez daha açtı. “Yıllar önce bir tanıdığımın dediği gibi, quid est veritas.[160] Bir yığın saçmalık. Her şeyden önce, piramidin tabanını, yüksekliğin tam iki katına bölerseniz, kesirleri de hesaba katarsanız, n sayısını değil, 3,1417sayısını bulursunuz. Küçük bir fark, ama önemli. Sonra, Piazzi Smyth’in öğrencilerinden biri, Stonehenge’i ölçmüş olan Flinders Petrie, hocasını, bir gün, hesapları doğru çıksın diye, kralın bekleme odasının granit duvarlarının çıkıntılarını eğelerken yakaladığını söylüyor... Belki de dedikodudur, ama Piazzi Smyth insana güven veren bir adam değildi; boyunbağım bağlayışından bile belliydi bu. Gene de, bütün bu saçmalıklar arasında sugötürmez gerçekler de var. Beyler, lütfen benimle pencerenin yanına kadar gelir misiniz?”

Gösterişli bir biçimde pencere kanatlarını ardına dek açtı, dışarıya bakmamızı söyledi; uzakta, dar bir sokakla caddenin kesiştiği köşede, piyango biletlerinin satıldığı anlaşılan tahtadan yapılmış küçük bir kulübeyi gösterdi bize.

“Beyler,” dedi, “gidip şu kulübeyi ölçmenizi rica ediyorum. “Tezgâhın uzunluğunun 149 santimetre olduğunu göreceksiniz, yani Dünya ile Güneş arasındaki uzaklığın yüz milyarda biri. Kulübenin arka tarafının yüksekliğini, pencerenin genişliğine bölerseniz: 176:56=3,14 çıkar. Ön tarafın yüksekliği 19 desimetredir; bu da, Yunan aydönümü yıllarının sayısına eşittir. İki ön köşenin yüksekliği ile, iki arka köşenin yüksekliğinin toplamı ise: (190x2)+(176x2)= 732’dir; bu da Poitiers zaferinin tarihidir. Tezgâhın kalınlığı 3,10 santimetre, pencere kornişinin genişliği ise 8,santimetredir. Tam sayıların yerine onlara denk düşen alfabe harflerini (3 yerine C, yerine H) koyarsak, C10H8’i elde ederiz. Bu da naftalinin formülüdür.”

“Olağanüstü!” dedim, “Bütün bu ölçümleri yaptınız mı?”

“Hayır,” dedi Agliè, “Jean-Pierre Adam diye biri, başka bir kulübe üstünde yaptı. Sanırım, piyango bileti satılan bütün kulübelerin

boyutları az çok aynıdır. Sayılarla ne isterseniz yapabilirsiniz. Diyelim ki, elimde kutsal dokuz sayısı var; ben de 1sayısını elde etmek istiyorum, Jacques de Molay'ın yakıldığı tarihtir bu -benim gibi Tapınak Şövalyeleri geleneğine bağlı olduğunu söyleyen herkes için değerli bir tarih-ne yaparım? 9'u 146'yla çarparım; Kartaca'nın yıkıldığı uğursuz tarih. Bu sonuca nasıl vardım? 1314'ü, uygun bir tarih elde edinceye dek, ikiye, üçe, vb. böldüm; sonunda uygun bir tarih buldum. 1314'ü, 6,28 ve 3,14'ün iki katına da bölebilir, böylece 209'u bulurdum. Bergama Kralı I. Attalus'un tahta çıktığı yıldır bu. Görüyorsunuz ya?"

"Demek, sayıbilimin hiçbir türüne inanmıyorsunuz," dedi Diotallevi, düş kırıklığına uğramış.

"Ben mi? Kesinlikle inanıyorum; evrenin sayısal denkliklerden oluşan, olağanüstü bir senfoni olduğuna, sayıların okunmasının ve bunların simgesel yorumlarının, ayrıcalıklı bir bilgiye ulaşmanın yolu olduğuna inanıyorum. Ama dünya, hem altı, hem üstüyle, her şeyin birbirini ayakta tuttuğu bir denklikler dizgesiyse, her ikisi de insan elinden çıkma kulübe ile piramidin, yapılarında evrenin uyumlarını bilinçsizce yeniden ortaya koymaları doğaldır. Bu sözde piramitbilimciler, inanılmaz derecede dolambaçlı yollardan, dosdoğru bir gerçeği, çok eski, çoktan bilinen bir gerçeği ortaya çıkarıyorlar. Çarpık olan, araştırma, keşif mantığıdır; çünkü bu mantık, bilimin mantığıdır. Bilgeliğin mantığının keşiflere gereksinimi yoktur, çünkü zaten bilir o. Başka türlü olması olanaksız olan şeyin açıklanmasına ne gerek var? Bir giz varsa, çok daha derindedir. Bu sizin yazarlarınız yüzeyde kalıyorlar. Sanırım bu yazar, Mısırlıların elektriği bildiklerine ilişkin masallardan da söz ediyor..."

"Bunu nasıl kestirdiğinizi sormayacağım artık."

"Görüyorsunuz değil mi? Elektrikle yetiniyordu onlar, herhangi bir Marconi gibi. Radyoaktivite varsayımı daha az çocukça olurdu. İlginç bir varsayım olurdu bu. Elektrik varsayımından farklı olarak, Tutankamon'un yeri göğü tutan lanetlenişini açıklardı. Mısırlılar piramitlerin o koca koca kaya parçalarını nasıl kaldırabilmişlerdi? İri kaya parçalarını elektrik şoklarıyla kaldırabilir misiniz? Nükleer

füzyonla uçurabilir misiniz? Mısırlılar çekim gücünden kurtulmanın yolunu bulmuşlardı; havalanmanın gizini biliyorlardı. Enerjinin başka bir biçimi... Kaideli rahiplerin salt sesler aracılığıyla kutsal makineleri işlettikleri, Karnak ve Teb papazlarının, sesleriyle bir tapınağın kapılarını ardına dek açabildikleri biliniyor. Sonra, düşününüz, Açıl Susam Açıl söylencesiyle başka ne anlatılmak istenmektedir?"

"Yani?" diye sordu Belbo.

"Demek istediğim şu, sevgili dostum. Elektrik, radyoaktivite, atom enerjisi; gerçek bir erginlenmiş, bunların eğretilemeler, maskeler, klasik yalanlar, olsa olsa unutulmuş atasal bir gücün -erginlenmiş kişinin aradığı, bir gün mutlaka bulacağı bir gücün- açması bir biçimde yerine geçen şeyler olduğunu bilir. Belki de," bir an duraksadı, "yersel akımlardan söz etmeliyiz."

"Ne?" diye sordu içimizden biri, hangimizdi, anımsamıyorum.

Agliè düş kırıklığına uğramış görünüyordu: "Görüyorsunuz, değil mi? Ben de, sizin, şu yazarlık heveslileri arasından bana daha ilginç bir şey söyleyebilecek birisi çıkabilir diye umuyordum. Vakit geç oldu. Çok güzel, dostlarım, aramızda anlaşma yapılmıştır; geri kalan, konudan konuya atlayan yaşlı bir araştırmacının sözlerinden başka bir şey değil."

Bize elini uzatırken, uşak içeri girdi, kulağına bir şeyler fısıldadı. "A, sevgili arkadaşım," dedi Agliè, "unutmuştum. Bir dakika beklemesini söyleyin... hayır, salonda değil, şark odasında."

"Sevgili arkadaş" evi iyi biliyor olmalıydı, çünkü çalışma odasının eşiğine varmıştı bile. Sona eren günün alacakaranlığında kalan bizlere hiç bakmaksızın, güvenli adımlarla Agliè'ye yöneldi, işveli işveli yanağını okşadı: "Simon," dedi, "beni dışarıda bekletmeyeceksin herhalde!" Lorenza Pellegrini'ydi bu.

Agliè hafifçe yana çekildi, onun elini öptü, bizi göstererek: "Benim sevgili, benim tatlı Sophia'ın, ışığınızla aydınlattığınız her ev, sizin kendi evinizdir. Konuklarımı uğurluyordum da."

Lorenza bizi gördü, neşeli neşeli elini salladı. Onun bir şeye şaşırdığını ya da tedirgin olduğunu hiç anımsamıyorum. "A, ne

güzel,” dedi, “siz de arkadaşımı tanıyorsunuz demek! Jacopo, nasılsın.” (Ona nasıl olduğunu sormuyor, söylüyordu).

Belbo sarardı. Hoşça kalın, dedik. Agliè tanıştığımıza memnun olduğunu söyledi. “Ortak arkadaşımız, bugüne dek tanıma şansına erdiğim en içten kişilerden biri. Onun tazeliğinde -yaşlı bir bilgenin fantezisini hoşgörün- yeryüzüne sürülmüş Sophia’nın canlandığını görüyorum. Benim tatlı Sophia’ın, size daha önce haber veremedim, söz konusu toplantı birkaç hafta ertelendi. Çok özür dilerim.”

“Önemi yok,” dedi Lorenza, “beklerim. Siz bara mı gidiyorsunuz?” diye sordu bize, buyurur gibi. “İyi, ben bir yarım saat daha burada kalacağım, Simon bir iksir verecek bana; siz de denemelisiniz, ama bunların yalnız seçkin kişiler için olduğunu söylüyor. Sonra katılırım size.”

Agliè hoşgörülü bir amca gibi gülümsedi, onu oturttu, sonra bizi kapıya kadar geçirdi.

Sokağa çıkınca arabama binip Pilade’ye doğru yöneldik. Belbo suskundu. Yol boyunca hiç konuşmadık. Ama barın tezgâhında büyünün bozulması kaçınılmazdı.”

“Sizi bir delinin eline teslim etmek istemezdim,” dedim.

“Hayır,” dedi Belbo. “Zeki, ince bir adam. Yalnızca bizim dünyamızdan başka bir dünyada yaşıyor.” Sonra acı acı ekledi: “Hemen hemen başka bir dünyada.”

49

Traditio Templi, başlı başına tapınakçı şövalyelik diye bir gelenek varsayımı ortaya atıyor; tinsel, erginlemeli bir şövalyelik...

(Henri Corbin, Tertiple et contemplation, Paris, Flammarion, 1980)

“Sanırım, sizin Agliè’nizi anladım, Casaubon,” dedi Diotallevi, kendine köpüklü beyaz şarap ısmarlayıp, bizi ruh sağlığından ötürü korkuya düşürerek. “Gizli bilimlere meraklı, kulaktan dolma bilgilerle ortaya çıkan heveslilere güvenmiyor. Ama bugün kulak misafiri olduğumuz gibi, onlara değer vermese de, dinliyor onları, eleştiriyor, ama bağını da koparmıyor onlarla.”

“Bugün Agliè -Kontu mu, Margrave mi, her neyse- bir anahtar deyim kullandı,” dedi Belbo. ‘“Tinsel şövalyelik’. Onları küçümsüyor, ama tinsel bir şövalyelik bağıyla kendini onlara bağlı duyuyor. Sanırım anlıyorum onu.”

“Ne anlamda?” diye sorduk.

Belbo çoktan üçüncü martinisini yudumluyordu (viski akşam içilir, diyordu, çünkü insanı yatıştırır, düşlere daldırır; martini ise akşamüstü, çünkü uyarır, güçlendirir. ***’da geçen çocukluğundan söz etmeye başladı, daha önce de, bir kez, ikimiz birlikteyken yaptığı gibi.

“1943-45 yılları arasındaydı; yani faşizmden demokrasiye, ardından yeniden Salo cumhuriyetinin diktatörlüğüne geçiş döneminde; dağlarda partizanların savaşı sürüyordu. Olay başladığında on bir yaşındaydım, Carlo Amcamın evinde kalıyordum. Aslında ailece kentte oturuyorduk, ama 1943’te, hava akınları sıklaşmaya başlamış, annem de, o zamanlar dendiği gibi, kenti ‘tahliye’ etmemize karar vermişti. Carlo Amcamla Caterina Yengem ***’da oturuyorlardı. Carlo Amcam bir çiftçi ailesinden geliyordu; ***’daki ev, araziyle birlikte miras kalmıştı ona. Toprak, Adelino Canepa diye bir yarıcıya verilmişti. Yarıcı ekini biçiyor, şarap yapıyor, kazancın yarısını da mal sahibine veriyordu. Gerginlik yaratan bir durumdu bu, açıkça: Yarıcı

kendini sömürülmüş duyuyordu, mal sahibi de öyle, çünkü topraklarının getirdiği gelirin yalnızca yarısını alıyordu. Toprak sahipleri yarıcılardan, yarıcılar da toprak sahiplerinden nefret ediyorlardı. Ama Carlo amcamın evinde birlikte yaşıyorlardı. Carlo amcam 1914'te, Alp birliklerine gönüllü yazılmıştı. Sert mizaçlı bir Piemonte'liydi; onun gözünde her şey vatan millet içindi. Önce teğmen, sonra yüzbaşı oldu. Kısacası, Carso'da bir çarpışma sırasında, elinde bomba patlayan -elbombası olduğuna göre elinde patlayacaktı elbette!- bir askerin yanına düşmüştü. Sonuç olarak, Carlo Amcam tam toplu mezara atılacağı sırada, bir sıhhiye eri onun hâlâ sağ olduğunun farkına varmış. Onu bir gezici hastaneye kaldırmışlar, yuvasından fırlamış gözünü çıkarmışlar, bir kolunu kesmişler. Caterina Yengemin söylediğine göre, kafasının içine de bir madeni levha koymuşlar; çünkü kafatasının bir parçası da kopmuşmuş. Kısacası, bir yanda bir cerrahi başyapıtı, öte yanda da bir kahraman. Gümüş madalya, İtalya Tacı Şövalyelik Nişanı, savaştan sonra da, kamu yönetiminde sağlam bir iş. Carlo amcamın son görevi, ***'da gümrük müdürlüğüydü. Orada, ailesinden kalan bir evde, Adelino Canepa ve ailesi ile birlikte yaşamaya başlamıştı.

Carlo amcam gümrük müdürlüğüne atanınca, yörenin ileri gelenlerinden biri olmuştu. Savaşta yaralanmıştı; İtalya Tacı Şövalyesi olarak ister istemez iş başındaki hükümetten yanaydı; iş başında olan da, Faşist diktatörlüktü. Carlo amcam Faşist miydi?

"O günlerde Faşizm, eski muhariplere yeniden itibar kazandırıyor, onları nişanlarla, terfilerle ödüllendiriyordu. Bu yüzden Carlo amcamın ılımlı bir Faşist olduğunu söyleyebiliriz. Çok açık nedenlerden ötürü bir anti-Faşist olan Adelino Canepa'nın kendisinden nefret etmesine yetecek ölçüde Faşist. Canepa, her yıl gelirlerin hesabını vermek için Carlo amcamın yanına gitmek zorundaydı. Caterina yengemi birkaç düzine yumurtayla kandırmaya çalıştıktan sonra, suçortaklığının verdiği bir pervasızlıkla büroya giriyor, kendini Carlo amcamın karşısında buluyordu; yalnızca bir kahraman olarak doğruluktan şaşmaz bir adam olmakla kalmayıp, yıl boyunca Canepa'nın kendisini ne kadar çaldığını herkesten daha iyi bildiğinden, tek bir kuruş bile bağışlamıyordu ona Carlo amcam.

Adelino Canepa, kendini diktatörlüğün kurbanı sayıyordu; bu yüzden de Carlo amcama kara çalan söylentiler yaymaya başlamıştı. Biri üst katta, öteki alt katta oturuyor, sabah akşam rastlaşıyorlar, ama artık selamlaşmıyorlardı. İlişkileri Caterina yengem, biz geldikten sonra da annem yürütüyordu. Adelino Canepa, kayınbiraderi bir canavar olduğu için, anneme büyük sevgi ve anlayış gösteriyordu. Carlo amcam, her akşam saat altıda, sırtında her zamanki çapraz düğmeli gri takım, başında geniş kenarlı şapkası, elinde daha okunmamış Stampa gazetesi, eve dönerdi. Ele geçirilecek te-Peye gözlerini dikmiş Alpli bir asker gibi, dimdik yürüyordu. O saatte, bahçede bir sıraya oturmuş, hava almakta olan Adelino Canepa'nın önünden, onu görmemiş gibi geçiyordu. Sonra, birinci katın kapısında Bayan Canepa ile karşılaşıyor, gösterişli bir biçimde şapkasını çıkarıyordu. Bu, yıllar yılı, her akşam böyle sürüp gitti."

Saat sekiz olmuştu. Lorenza sözünü tutmamış, gelmemişti. Belbo beşinci martinisini yuvarlıyordu.

"1943 yılı geldi. Bir sabah Carlo amcam odamıza girdi, kocaman bir öpücükle beni uyandırdı. 'Oğlum,' dedi, 'yılın en önemli haberini öğrenmek ister misin? Mussolini'yi alaşağı ettiler.' Carlo amcamın buna üzülüp üzülmediğini hiçbir zaman anlayamadım. Sapma kadar doğru, devletin hizmetinde bir yurttaştı. Üzülmüş olsa bile, bundan söz etmedi, Badoglio hükümeti adına vergi dairesi müdürlüğünü sürdürdü. Sonra 8 Eylül geldi; yaşadığımız bölge Sosyal Cumhuriyet'in denetimine geçti. Carlo amcam buna da uyum sağladı. Sosyal Cumhuriyet adına vergi toplamaya başladı. Bu arada, Adelino Canepa, dağlarda oluşan ilk partizan gruplarıyla ilişki kurmakla böbürleniyor, herkese örnek olacak biçimde öç alacaklarına söz veriyordu. Biz çocuklar, partizanların kim olduklarını henüz bilmiyorduk. Haklarında söylenceler anlatılıyordu, ama henüz hiç kimse görmemişti onları. Badogliocular'ın başı, Terzi diye birinden söz ediliyordu. (Doğal olarak, o zamanlar âdet olduğu gibi bir takma addı bu; birçokları onun bu adı, resimli romanlardaki şu Dick Fulmine'nin arkadaşı olan Terzi'den aldığını söylüyordu). Eski jandarma başçavuşu olan bu Terzi, SS'lerle ilk çarpışmalarda bir bacağını yitirmişti. Şimdiyse, ***'nın çevresindeki tepelerde

mevzilenmiş tüm tugayların komutanıydı. Sonra felaket gelip çattı. Bir gün partizanlar kasabada göründüler. Tepelerden inmişlerdi; sokaklarda oradan oraya koşuşuyorlardı. Hâlâ belli bir üniformaları yoktu, boyunlarında mavi mendiller, varlıklarını belli etmek için havaya ateş ediyorlardı. Haber yayıldı, herkes evine kapandı, onların ne biçim insanlar oldukları henüz bilinmiyordu. Caterina yengem pek fazla kaygılanmamıştı; ne de olsa, Adelino Canepa'nın arkadaşları oldukları söyleniyordu; ya da en azından, Adelino Canepa onlarla arkadaş olduğunu söylüyordu; amcama bir kötülük yapmazlardı, değil mi? Ama yaptılar. Saat on bire doğru bir bölük partizanın, ellerinde hafif makineli tüfeklerle vergi dairesine daldıklarını, Carlo amcamı tutukladıklarını, bilinmeyen bir yöne doğru götürdüklerini öğrendik. Caterina yengem yatağa yığıldı, ağzından beyazımsı köpükler çıkmaya başladı; Carlo amcamı mutlaka öldüreceklerini söylüyordu. Tüfeğin dipçiğiyle bir vurmaları yeterdi, kafatasındaki madeni levha yüzünden hemen oracıkta oluverirdi. Yengemin çığlıklarını işitince, Adelino Canepa, karısı, çocukları, koşup geldiler. Yengem, bağıra bağıra, Adelino Canepa'nın bir Yahuda olduğunu, amcamı onun eleverdiğini, Sosyal Cumhuriyet adına vergi topladığı için onu partizanlara ihbar ettiğini söyledi. Adelino Canepa, bunun doğru olmadığına en kutsal bildiği şey üstüne yemin etti, ama sağda solda çok fazla konuştuğu için kendini sorumlu tuttuğu anlaşılıyordu. Yengem onu kovdu. Adelino Canepa ağladı, anneme başvurdu; ona kaç kez bir tavşanı ya da tavuğu gülünç denecek bir fiyata bıraktığını anımsattı. Ama annem onurlu bir sessizliğe gömüldü; Caterina yengemin ağzından hâlâ beyazımsı köpükler çıkıyordu. Ben ağlıyordum. En sonunda, iki saatlik bir işkencenin ardından, bağrışmalar işittik; Carlo amcam, tek eliyle kullandığı bisikletiyle, bir gezintiden döner gibi çıkagel-di. Bahçedeki kargaşalığı görünce ne olduğunu sordu, pişkin pişkin. Bizim oraların bütün insanları gibi, abartmalardan hiç hoşlanmazdı. Üst kata çıktı, hâlâ sıska bacaklarıyla tekmeler atan yengemin yas döşeğine yaklaştı; neden böyle çırpınıp durduğunu sordu."

"Ne olmuştu?"

“Olan şuydu: Adelino Canepa’nın dırdırları Terzi’nin partizanlarının kulağına gitmiş, Carlo amcamın rejimin yerel temsilcilerinden biri olduğunu saptamışlar, kasabaya bir ders vermek için onu tutuklamışlardı. Carlo Amcam bir kamyonla kasabanın dışına çıkarılmış, Terzi’nin karşısında bulmuştu kendini. Terzi, savaş madalyaları içinde ışıl ışıl, sağ elinde hafif makineli tüfek, sol eliyle koltuk değneğine dayanmış, duruyordu. Carlo amcam -sanırım kurnazlıktan değil, içgüdüyle, alışkanlıkla, şövalye ruhuyla yapmıştı bunu- hemen hazırola geçmiş, kendini tanıtmıştı: Alp tümeninden Binbaşı Carlo Covasso, savaşta yaralanıp sakatlanmış, gümüş madalya kazanmış. Terzi de hazırola geçmiş, kendini tanıtmıştı: Başçavuş Rebaudengo, Krallık Jandarma Kuvvetlerinden, Badoglio’cu tugay komutanı Bettino Ricasoli, bronz madalya kazanmış. ‘Nerede?’ diye sormuştu Carlo amcam. Terzi etkilenmişti; ‘Pordoi’de binbaşım, 327 rakımlı tepede. ‘Şu işe bakın,’ demişti Carlo amcam, ‘ben de 328’deydim, üçüncü alay, Sasso di Stria!’ Gündönümü savaşında. Beşparmak Dağı’ndaki topçu ateşi mi? Allah kahretsin, anımsıyorum. Ya, San Crispin arifesindeki süngü savaşı? Vay anasını, ne savaştı o! Kısacası, buna benzer şeyler. Sonra, biri tek kollu, biri tek bacaklı iki adam, aynı dürtüyle kucaklaşmışlar. ‘Bakın, şövalye,’ demişti ona Terzi, ‘bakın binbaşım, sizin Cilacılara uşaklık eden Faşist hükümet adına vergi topladığınızı haber aldık. ‘Bakın, komutanım,’ demişti Carlo amcam da, ‘benim bir ailem var, merkezi hükümetten, hükümetin ne olduğu malum, maaş alıyorum; ama onu ben seçmedim. Benim yerimde olsaydınız, siz ne yapardınız?’ ‘Binbaşım,’ diye yanıtlamıştı onu Terzi, ‘sizin yerinizde olsaydım, ben de aynı şeyi yapardım, ama hiç olmazsa vergi toplama işini yavaşlatmaya çalışın, ağırdan alın.’ ‘Elimden geleni yapmaya çalışacağım,’ demişti Carlo Amcam. ‘Size karşı değilim, sizler de İtalya’nın evlatlarısınız, yiğit savaşçılarsınız.’ Sanırım, birbirlerini anlamışlardı; çünkü ikisi de, Yurt sözcüğünü, büyük Y ile söylüyorlardı. Terzi, binbaşıya bir bisiklet verilmesini emretmiş, Carlo amcam da bisiklete binip eve dönmüştü. Adelino Canepa birkaç ay ortalarda görünmedi. Tinsel şövalyelik bu mu, değil mi, bilmiyorum, ama hiç kuşkusuz, partilerin üstünde varlığını sürdüren bağlar var.”

50

Çünkü ben hem ilki, hem sonuncusuyum. Hem onurlandırılan, hem nefret edilenim. Hem fahişe, hem ermişim.

(Nag Hammadî, 6,2'den bir parça)

Lorenza Pellegrini içeri girdi. Belbo, tavana baktı, son bir martini ısmarladı. Havada bir gerginlik vardı, kalkmaya davrandım. Lorenza beni alakoydu. "Hayır, hepiniz benimle geliyorsunuz. Bu akşam Riccardo'nun yeni sergisi açılıyor, yepyeni bir biçem getiriyor! Müthiş bir şey! Sen tanıyorsun onu, Jacopo."

Riccardo'nun kim olduğunu biliyordum; hep Pilade'nin çevresinde dolanırdı, ama Belbo'nun bakışlarını niçin tavana diktiğini anlamamıştım o zaman. Şimdi, file'ları okuduktan sonra, Riccardo'nun, Belbo'nun kavgaya tutuşma yürekliliğini gösteremediği, yüzünde yara izi olan o adam olduğunu biliyorum.

Lorenza, galerinin Pilade'ye uzak olmadığını söyleyerek diretiyordu. Tam bir şenlik düzenlemişlerdi, hatta bir orji. Diotallevi sinirlendi, hemen eve gitmek zorunda olduğunu söyledi. Ben kararsızdım, ama Lorenza'nın benim de gitmemi istediği açıktı; bu da Belbo'ya acı veriyordu, çünkü onunla baş başa kalma olasılığının gittikçe uzaklaştığını görüyordu. Ama çağrıya karşı koyamadım, böylece kalkıp gittik.

Riccardo denen adamı pek sevmezdim. Altmışlı yılların başında çok sıkıcı resimler yapıyordu. Küçük tuvaller üstüne siyahlar, griler, fazla geometrik, biraz optik, göz aldatan resimler, Kompozisyon 15, Paralaks 17, Oklid X gibi adları vardı. 1968'de, resimlerini işgal edilmiş evlerde sergilemeye başlamıştı; renklerini biraz değiştirmişti, şimdi yalnızca siyah-beyaz kontrastlar yapıyordu. Tuvaller büyük, fırça vuruşları daha sertti. Adları da, Ce n'est qu'un debut, Molotof, Yüz Çiçek gibi adlardı. Milano'ya dönünce, Doktor Wagner'e hayranlık duyulan bir kulüpte bir sergisini görmüştüm. Bu kez siyahlardan vazgeçmişti; yalnızca beyaz kullanıyor; kontrastlar, gözenekli Fabrian kâğıdı üstünde, yağlıboya kabartmalarla

sağlanıyordu; öyle ki, diye açıklıyordu, ışığın gelişine göre değişik figürler ortaya çıkıyordu. Belirsizliğe Övgü, A/Travers, Ça, Bergstrasse, Yadsıma 15 gibi adları vardı.

O akşam, yeni galeriye girer girmez, Riccardo'nun tekniğinin büyük bir evrim geçirdiğini gördüm. Serginin adı, Megale Apophasis'ti. Riccardo figüratife geçmişti; göz kamaştırıcı renkler kullanmıştı. Alıntılarla oynuyordu; resim yapmayı bildiğine inanmadığım için, ünlü bir tablonun diyapozitifini tuval üstüne yansıtarak çalıştığını sanıyorum; seçtikleri, geçen yüzyılın sonundaki gösterişçi ressamlarla yirminci yüzyıl başlarındaki simgeciler arasında gidip geliyordu. Özgün resmin imgesi üstünde noktacılık tekniğiyle çalışmış, renklerin en küçük ayrımlarını, bir noktadan bir noktaya geçerek bütün bir renk tayfını kapsayacak biçimde kullanmıştı. Öyle ki, parlak, gözkamaştırıcı bir noktadan çıkarak kapkara bir renge varıyordu. Ya da, anlatmak istediği gizemsel yahut evrenbilimsel kavrama göre, bunun tam tersini yapıyordu. Dağlardan ışık demetleri fışkırıyor, parçalanarak tozdan soluk renkli küreler oluşturuyordu; ortak merkezli gökkubbeler, saydam kanatlı, belli belirsiz melekler seçiliyordu; Dore'nin Cennet'ini andırıyordu. Bu kez de, adları, Beatrix, Gizemli Gül, Dante Gabriele 33, Fedeli d'Amore, Atanor, Homunculus 666'ydı. Demek Lorenza'nın homunculus tutkusu buradan geliyormuş, dedim kendi kendime. Resimlerin en büyüğünün adı Sophia'ydı; gökten süzülen kara melekleri gösteriyordu; melekler aşağı doğru indikçe, Gitemica'daki, gökyüzüne doğru uzanan ellere benzetilerek yapılmış, iri, mor ellerin okşadığı beyaz bir yaratık oluşturuyorlardı. Bütün bunların bir araya getirilişinde bir belirsizlik vardı. Yakından bakıldığında, yapılışı kaba görünüyor, ama iki üç metre uzaktan bakılınca duygulandırıcı bir etki yaratıyordu.

“Ben eski kafalı bir gerçekçiyim,” diye fısıldadı Belbo, kulağıma, “yalnızca Mondrian'ı anlayabiliyorum. Geometrik olmayan bir resim neyi anlatır?”

“Daha önce geometrik resimler yapıyordu,” dedim.

“Onlar geometrik değildi, banyo fayanslarıydı.”

Bu arada Lorenza koşup Riccardo'yu kucaklamış, Belbo'yla Riccardo başlarını eğerek selamlaşmışlardı. Galeri, tıklım tıklımdı; New York'taki, kalorifer ya da su borularının, tavanda açıkta durduğu, bembeyaz çatıaralarını andırıyordu. Eskiden kalma süsü vermek için kimbilir ne çok para harcamışlardı. Bir köşede bir ses dizgesinden kulakları sağır eden bir Doğu müziği yayılıyordu. Doğru anımsıyorsam, sitar müziği çalıyorlardı, hani şu ezgisini bir türlü çıkaramadığınız türden. Herkes dalgın dalgın resimlerin önünden geçerek dipteki masaların önünde birikiyor, kâğıt bardakları kapmaya çalışıyordu. Biz akşamın ilerlemiş bir saatinde gitmiştik oraya. Sigara dumanından göz gözü görmüyor, birkaç genç kız sık sık salonun ortasında dans eder gibi deviniyorlardı, ama herkes hâlâ konuşmaya, gerçekten de zengin olan büfedeki yiyecekleri tüketmeye dalmıştı. Ben bir kanepeye oturdum, ayaklarımın dibin-de, yarı yarıya meyve salatasıyla dolu kocaman bir cam çanak vardı. Akşam yemeği yemediğim için biraz meyve salatası alacağım sırada, çanağın içinde bir ayak izi görür gibi oldum; birisi çanağın ortasına basmış, ufak ufak küp biçiminde doğranmış meyveleri ezip pelte haline getirmişti. Bunda şaşılacak bir şey yoktu, çünkü yer şarap lekeleriyle ıslanmış, çağrılıların kimileri daha şimdiden sendeleye sendeleye yürümeye başlamışlardı.

Belbo, bir bardak kapmış, sallana sallana ortalarda dolaşıyor, ikide bir birisinin omzuna vuruyordu. Lorenza'yı bulmaya çalışıyordu. Yalnızca birkaç kişi kımıldamadan duruyordu. Kalabalık, gizli bir çiçeği arayan arılar gibi, bir çeşit dairesel devinime kaptırmıştı kendini. Benim aradığım hiçbir şey yoktu; gene de ayağa kalkmış, kalabalığın ilettiği dürtülere uyarak deviniyordum. Biraz ötemde Lorenza'yı gördüm, şu ya da bu kimseyi tanıdığını heyecanlı el-kol devinimleriyle belirtiyordu; başı yukarıda, gözleri miyopmuş gibi kısılmış, omuzlarıyla göğsü dimdik, zürafa gibi gelişigüzel adımlarla dolaşıyordu.

Bir an geldi, bu insan seli bir masanın arkasında bir köşeye sıkıştırdı beni; Lorenza ile Belbo da, en sonunda, belki de rastlantıyla bir araya gelmişler, sırtları bana dönük, sıkışıp kalmışlardı orada. Benim orada olduğumun ayrımına varmışlar mıydı, bilmiyorum, ama

dipteki müziğin gürültüsü öyle fazlaydı ki, kimse kimsenin dediğini işitmiyordu. Lorenza ile Belbo, bu yüzden kendilerini kalabalıktan soyutlanmış sanıyorlardı; ben de elimde olmaksızın konuşmalarını işitiyordum.

"Söyle bakalım," diyordu Belbo, "şu Agliè'ni nerede tanıdın?"

"Benim Agliè'm mi? Ama bugün gördüğüm kadarıyla, senin de Agliè'n o. Demek, sen, Simon'u tanıyabilirsin, ama ben tanıyamam. İyi, doğrusu."

"Peki, bu Simon'la Sophia ne demek oluyor?"

"Yalnızca bir 030ın bu! Onu bir arkadaşımın evinde tanıdım, oldu mu? Onu çok çekici buluyorum. Sanki bir prensesmişim gibi elimi öpüyor. Babam yaşında adam."

"Dikkat et, oğlunun babası olabilir."

Sanki Bahia'da Amparo'yla konuşuyormuşum gibi geldi bana. Lorenza haklıydı. Agliè, böyle bir töreyi bilmeyen genç bir bayanın elinin nasıl öpüleceğini biliyordu.

"Peki, Simon'la Sophia'nın anlamı ne?" diye üsteledi Belbo. "Onun adı Simon mu?"

"Olağanüstü bir öyküsü var bunun. Evrenin bir yanlışlığın ürünü olduğunu, bunun biraz da benim suçum olduğunu biliyor muydun? Sophia, Tanrı'nın dişi yanıydı; çünkü o zaman Tanrı erkeksi olmaktan çok kadınsıymış. Siz erkekler, sonradan, ona bir sakal takıp bir erkekmiş gibi söz etmeye başlamışsınız ondan. Ben onun iyi olan yansıymışım. Simon, benim, izin almadan dünyayı yaratmak istediğimi söylüyor; ben, Sophia, bir adı da, neydi, dur bakayım, tamam Ennoia. Ama benim erkek olan yanım yaratmak istemiyormuş, -belki yüreksizliğinden, belki de iktidarsızlığından-ben de, onunla birleşecek yerde, dünyayı tekbaşıma yaratmaya karar vermişim; bu isteğe karşı koyamamışım, sanırım aşırı sevgi yüzünden. Doğru, bu karmakarışık evrene tapıyorum. Dünyanın ruhu oluşumun nedeni de bu. Simon böyle diyor."

"Ne incelik. Bütün kadınlara böyle mi söylüyor?"

“Hayır, aptal, yalnızca bana. Çünkü beni senden daha iyi anlıyor, beni kafasındaki imgeye benzetmeye çalışmıyor. Yaşamımı kendi istediğim biçimde yaşamama izin verilmesi gerektiğini anlıyor. Sophia da böyle yapmıştı; dünyayı yaratmak için ortaya atılmıştı. İlksel maddeyle çatışmış; iğrençmiş, sanırım deodorant kullanmıyormuş; ama öyle görünüyor ki, Sophia bile bile yapmamış bunu, bir rastlantı sonucu yaratmış Demo...”

“Demiurgos mu?”

“Tamam, o. İyi anımsamıyorum, belki de bu Demiurgos’u yaratan Sophia değildi, Demiurgos zaten vardı da, Sophia onu ayartmıştı; hadi, ne duruyorsun budala, kur şu dünyayı da biraz eğlenelim. Demiurgos her şeyi yüzüne gözüne bulaştırdı, dünyayı gerektiği gibi yapmayı bilmiyordu. Aslında, bu işe hiç kalkışmamalıydı, çünkü malzeme kötüydü, üstelik ona dokunmasına da izin verilmemişti. Neyse, yapacağını yaptı, Sophia da içeride kaldı. Dünyanın tutsağı oldu.”

Lorenza konuşuyor, durmadan içiyordu. Birçok kişi salonun ortasında, gözleri kapalı, usul usul salınıyor, Riccardo beş dakikada bir gelip Lorenza’nın bardağını dolduruyordu. Belbo, Lorenza’ nın çok içtiğini söyleyerek onu durdurmaya çalışıyor, ama Riccardo başını sallayarak gülüyordu; Lorenza da, içkiyi Jacopo’dan daha iyi kaldırdığını, çünkü ondan daha genç olduğunu söyleyerek karşı çıkıyordu.

“Okey, okey,” diyordu Belbo. “Dedene kulak asma. Simon’a kulak ver sen. Başka ne dedi sana?”

“Söyledim ya, dünyanın tutsağıymışım ben, daha doğrusu kötü meleklerin tutsağı... Çünkü bu öyküdeki melekler kötü meleklermiş, Demiurgos’un her şeyi yüzüne gözüne bulaştırmasına yardım etmişler... Ne diyordum, kötü melekler beni tutuyorlar, kaçmama izin vermiyorlar, bana acı çektiriyorlar. Ama insanlar arasında sık sık beni tanıyan biri çıkıyor. Simon gibi. Bunun bir kez daha başına geldiğini söylüyor, bin yıl önce; sahi sana söylemeyi unuttum, Simon gerçek anlamda ölümsüz; neler neler görmüş bilsen...”

“Elbette, elbette. Ama daha içme artık.”

“Şişşt... Simon beni bir kez, Tyre’de bir genelevde fahişelik ederken bulmuş, adım Helen’miş...”

“Bu adam sana bunu söylüyor, sen de sevinçten uçuyorsun, öyle mi? İzin verin, elinizi öpeyim, benim boktan evrenimin fahişesi... Ne soylu bir adam.”

“Fahişe olan biri varsa, o da Helen’di. Hem o zamanlar fahişe demek, özgür, bağları olmayan aydın bir kadın demekti, ev kadını olmak istemeyen bir kadın. Sen de biliyorsun, salonları bile vardı. Bugün olsa, halkla ilişkileri yürütürlerdi. Halkla ilişkileri yürüten bir kadına, karayollarında, gelip geçen kamyon şoförleri görsün diye ateş yakan yosmalar gibi, fahişe diyebilir misin?”

Tam o sırada Riccardo gelip Lorenza’nın kolundan tuttu. “Gel, dans edelim,” dedi.

Salonun ortasında, ayakta uyuyormuş gibi usul usul deviniyorlardı; trampet çalıyormuşçasına. Ama arasıra Riccardo onu kendine çekiyor, bir elini sahip çıkıcı bir biçimde onun ensesine koyuyordu. Lorenza da, gözleri kapalı, yüzü al al, başını geriye atmış, saçları dümdüz omuzlarından sarkmış, ona uyuyordu. Belbo sigara üstüne sigara yakıyordu.

Biraz sonra Lorenza, Riccardo’nun beline sımsıkı sarıldı, Belbo’yla aralarında bir adım kalıncaya dek usul usul sürükledi onu. Dansı bırakmadan, Belbo’nun elinden bardağı aldı. Sol eliyle Riccardo’yu, sağ eliyle bardağı tutuyordu; belli belirsiz nemli gözlerini Jacopo’ya çevirdi; ağlıyormuş gibi görünüyordu, ama gülümsü-yordu. Belbo’yla konuşmaya başladı:

“Biliyor musun, yalnızca bir kez olmamış bu?”

“Ne bir kez olmamış?” diye sordu Belbo.

“Sophia’ya rastlaması. Yüzyıllarca sonra Simon, Guillaume Postel de olmuş.”

“Postacı mıydı?”

“Budala. Bir Rönesans bilginiydi o, Yahudice biliyordu...”

“Yahudice değil, İbranca.”

“Ne fark eder? Tıpkı çocukların Süpermen’i okudukları gibi okuyormuş. Bir bakışta. Neyse, Venedik’te bir hastanede, okuması yazması olmayan yaşlı bir hizmetçi kadına rastlıyor, Joanna’ya; ona bakıp tamam, diyor, anladım, Sophia’nın, Ennoia’nın yeniden dirilmişi bu; kadınsı ruhlu dünyayı kurtarmak için gökten inen Dünya’ nın Büyük Anası. Böylece Postel, Joanna’yı alıp götürüyor. Herkes deli gözüyle bakıyor ona, ama o hiç aldırmıyor, Sophia’ya tapıyor, onu meleklerin tutukevinden kurtarmak istiyor; ölünce de tam bir saat gözlerini güneşe dikiyor, günlerce yiyip içmiyor; içine, artık varolmayan, ama gene de varmış gibi olan, Joanna’nın ruhu girmiş. Çünkü hep orada, dünyada kalıyor, sık sık yüzeye çıkıyor, yani bir başka varlıkta yeniden canlanıyor... Ne acıklı, değil mi?”

“Gözyaşlarımı tutamıyorum. Peki, Sophia olmak çok mu hoşuna gidiyor?”

“Ama, senin için de Sophia’yım, sevgilim. Biliyorsun, beni tanımadan önce, korkunç boyunbağları takıyordun; omuzların da kepek doluydu.”

Riccardo kolunu yeniden Lorenza’nın boynuna doladı. “Konuşmanıza ben de katılabilir miyim?” diye sordu.

“Sen uslu uslu danset bakalım. Kösnüllüğümün aracısın sen.”

“Hoşuma gider bu.”

Belbo, Riccardo yokmuş gibi sürdürüyordu konuşmayı: “Demek sen onun fahişesisin, halkla ilişkileri yürütüyorsun, o da senin Simon’un.”

“Benim adım Simon değil,” dedi Riccardo, dili dolaşarak.

“Senden söz etmiyoruz biz,” dedi Belbo. Bir süredir davranışı beni kaygılandırıyordu. Her zaman duygularını kendine saklayan Belbo, bir tanığın, hatta bir rakibin yanında bir âşıklar kavgasını sahneliyordu. Ama bu son tümceden anladığıma göre, -gerçek rakibi başka biriyken- bir adamın yanında kendini apaçık ortaya koyarak, Belbo, ona kalan biricik yolla Lorenza’ya sahip olduğunu vurguluyordu.

Bu arada, Lorenza, birinden bir bardak daha rica ettikten sonra yanıtladı onu: “Ama bu yalnızca bir şaka. Ben seni seviyorum.”

“İyi ki nefret etmiyorsun.’ Bak, ben eve gitmek istiyorum, gastridim tuttu. Ben hâlâ o aşağılık maddenin içinde tutukluyum. Simon bana hiçbir söz vermedi. Benimle geliyor musun?”

“Biraz daha kalalım. Burası çok güzel. Eğlenmiyor musun? Hem ben daha resimlere bakmadım. Riccardo’nun yaptığı resmimi gördün mü?”

“Seninle yapmak istediğim öyle çok şey var ki,” dedi Riccardo.

“Kabalık etme. Hem, sen karışma. Ben Jacopo’yla konuşuyorum. Jacopo, Tanrım, yalnız sen mi arkadaşlarınla entelektüel şakalar yapabilirsin, ben yapamaz mıyım? Bana Tyre’li bir fahişe gibi davranan kim? Sen değil misin?”

“Evet benim; istersen yemin edeyim. Seni yaşlı beyefendilerin kucağına iten benim.”

”Ama beni kollarına almaya hiç kalkışmadı. Şehvet düşkünü bir adam değil o. Beni yatağa götürmek istemediği, bir fikir arkadaşı saydığı için kızıyorsun.”

“Allumeuse.”[161]

“İşte bunu söylememeliydin. Riccardo, gel gidip içecek bir şeyler bulalım.”

“Hayır, dur,” dedi Belbo. “Onu ciddiye alıp almadığını hemen şimdi söyleyeceksin bana. Deli olup olmadığını anlamak istiyorum. Şu içkiyi bırak, Allah kahretsin. Hadi söyle; onu ciddiye alıyor musun?”

”Ama sevgilim, bu bir oyun, ikimizin arasında bir oyun. Hem sonra, işin güzel yanı ne biliyor musun, Sophia kim olduğunu anlayınca, meleklerin zulmünden kurtulup günahtan arınır…”

“Yani şimdi sen günah işlemekten vaz mı geçtin?”

“Lütfen, bir kez daha düşün bunu,” dedi Riccardo, onu alnından saygılıca öperek.

”Tam tersine,” diye yanıtladı Lorenza, Belbo’ya, ressamın yüzüne bakmaksızın. “Bu gibi şeyler günah sayılmıyor artık; insan kendini

tensel isteklerden kurtarmak için canının istediği her şeyi yapabilir, böylece iyiyi de, kötüyü de aşar.”

Riccardo’yu iterek kendinden uzaklaştırdı. “Ben Sophia’yım; kendimi meleklerden kurtarmak için bütün günahları işlemeliyim, en çok zevk verenleri de!” dedi yüksek sesle.

Hafifçe sendeleyerek, siyahlar giymiş, gözleri alabildiğine sürmeli, soluk benizli bir kızın oturduğu bir köşeye doğru yürüdü. Lorenza, kızı salonun ortasına doğru çekti, birlikte sallanmaya başladılar. Karınları neredeyse birbirine değmiş, kolları gevşekçe yanlarına sarkmıştı. “Seni de sevebilirim,” dedi Lorenza, sonra ağzından öptü onu.

Oradakiler biraz heyecanlanmış, çevrelerinde bir yarım halka oluşturmuşlardı; içlerinden biri bağırarak bir şey söyledi. Belbo, yüzünde anlaşılmaz bir anlam, bir deneme çekimini seyreden bir yönetmen gibi sahneye bakıyordu. Terlemişti; sol gözünde, daha önce hiç ayrımına varmadığım bir tik belirmişti. Lorenza en az beş dakikadan beri dans ediyor, gittikçe daha kışkırtıcı devinimler yapıyordu. Belbo birden patladı: “Çabuk buraya gel,”

Lorenza durdu, bacaklarını açtı, kollarını öne doğru uzattı, “Ben hem fahişe, hem ermişim!” diye bağırdı.

“Bok soyu,” dedi Belbo ayağa kalkarak. Doğruca onun yanına gitti, bileğinden yakaladı, kapıya doğru sürükledi onu.

“Dur,” diye bağırdı Lorenza, “ne cesaretle...” Sonra hüngür hüngür ağlamaya başladı, kollarını Belbo’nun boynuna doladı. “Sevgilim, ben senin Sophia’nım, bunda kızacak ne var...”

Belbo sevecenlikle kolunu onun omuzlarına doladı, şakağından öptü, saçlarını düzeltti, sonra salona dönüp, “Bağışlayın,” dedi, “bu kadar içki içmeye alışık değil.”

Oradakilerden bazılarının kıkır kıkır güldüklerini işittim. Sanırım, Belbo da işitti. Kapının eşiğinde durduğumu görünce, benim için mi, başkaları için mi, yoksa kendisi için mi olduğunu hiçbir zaman anlayamadığım bir şey yaptı. Oradakilerin onlarla artık ilgilenmez oldukları bir sırada, alçak sesle yaptı bunu.

Kolu hâlâ Lorenza'nın omuzlarına dolanmış, salondakilere dönerek, yumuşak bir sesle, apaçık bir gerçeği dile getirircesine: "Guguk," dedi.

51

Bu yüzden, bir Büyük Kabalacı sana bir şey söylemek isterse, önemsiz bir şey, kaba, sıradan bir şey söyleyeceğini sanma: bir gizem ya da Tanrı sözü söyleyecektir...

(Thomaso Garzoni, II Theatro dei vari e diversi cervelli mondani, Venedik, Zanfretti, 1583, XXXVI. söylem)

Milano ve Paris'te bulduğum resimler yeterli değildi. Bay Garamond, birkaç gün Münih'te kalıp Deutsches Museum'da inceleme yapmamı uygun buldu.

Akşamlarımı Schwabing'deki küçük barlarda -ya da bıyıklı, kısa deri pantolonlu yaşlı adamların çalgı çaldıkları, yan yana oturmuş sevgililerin bir litrelik bira bardaklarının üstünde yoğunlaşmış domuz sucuğu buharları arasından birbirlerine gülümsedikleri o kocaman mahzenlerde- geçiriyor, öğleden sonraları da röprodüksiyon kataloglarını gözden geçiriyordum. Arasıra arşiv bölümünden çıkıp insanoğlunun icat ettiği her şeyin yeniden kurulduğu müzede dolaşıyordum. Bir düğmeye basınca, devinime geçen petrol arama delgilerinin diyoramaları canlanıyordu; isterseniz gerçek bir denizaltının içine girebiliyor, gezegenleri döndürüyor, zincirleme tepkiler üretme oyunu oynayabiliyordunuz. Mühendisleri sevdirmek için getirilmiş, kıpır kıpır öğrencilerle dolu, tümüyle geleceğe dönük, daha az Gotik bir Conservatoire'dı burası.

Deutsches Museum'da insan maden ocaklarıyla ilgili her şeyi öğreniyordu, aynı zamanda; bir merdivenden inilip tünelleriyle, insanlarla atlar için asansörleriyle, sıskacık, sömürülmüş (umarım mumdan yapılmış) çocukların sürünerek içinden geçtikleri daracık geçitleriyle, tam bir maden ocağına giriliyordu. Karanlık, sonu gelmez koridorlardan geçilerek, dipsiz kuyuların kıyısına varılıyordu; soğuk, insanın iliklerine işliyor, belli belirsiz bir grizu kokusu duyuluyordu. Her şey gerçek boyutlardaydı.

Bir tünelde, bir daha günışığını göremeyeceğim umutsuzluğuna kapılmış dolaşırken, parmaklığın üstünden eğilmiş aşağıya bakan bir adama rastladım; onu tanıyormuşum gibi geldi bana. Yüzü kırışık,

solgun, saçları beyaz, bakışı baykuşumsu. Ama giysileri bu yüze uymuyormuş gibi geldi bana; sanki o yüzü daha önce bir üniforma üstünde görmüş gibiydim. Yıllar sonra, sivil giysili bir Papaza, ya da sakalsız bir Kapüsen rahibine rastlamışım gibi. O da duraksayarak baktı bana. Böyle durumlarda olduğu gibi, karşılıklı kaçamak bakışlardan sonra, o benden önce davranıp İtalyanca 2.merhaba, dedi bana. Birden, onu her zamanki giysisi içinde gözümün önüne getirdim: sırtında uzun, sarımsı bir kaftan olsaydı, Bay Salon olurdu. A. Salon, taskidermist. Laboratuvarı, eski fabrikanın koridorunda, kültür Marlowe'luğu ettiğim iş yerimin birkaç kapı ötesindeydi. Arasıra ona merdivenlerde rastlardım; başlarımızı eğerek selamlaşırdık.

"Ne tuhaf," dedi, elini uzatarak, "bunca zamandır aynı binada kiracı olarak oturduk da, yerin altında, bin mil uzaklıkta tanışıyoruz birbirimizle."

Nazik birkaç tümce söyledik birbirimize. Ne iş yaptığımı çok iyi biliyormuş gibi geldi bana; az şey değildi bu, ne iş yaptığımı kesin olarak kendim de bilmiyordum çünkü. "Bir teknik müzede ne arıyorsunuz? Yayınevinizin daha tinsel şeylerle uğraştığını sanıyordum."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Şey," dedi, belirsiz bir el devinimiyle, "insanlar konuşmayı severler, birçok müşterim var..."

"Özür dilerim, bir hayvan doldurucuya, bir taksidermiste kimler gelir?"

"Birçok kimseler. Herkes gibi, siz de bu mesleğin yaygın bir meslek olmadığını düşünebilirsiniz. Ama müşterim hiç eksik olmaz; her çeşidinden. Müzeciler, özel koleksiyoncular."

"Evlerde doldurulmuş hayvanlara pek sık rastlamadım," dedim.

"Öyle mi? Bu, gittiğiniz evlere bağlı... ya da mahzenlere."

"Mahzenlerde doldurulmuş hayvan bulunur mu?"

“Bazılarında. Bazı ahırlar[162] günışığı ya da ayışığı almaz. Bu tür müşterilerden kuşku duyarım, ama bilirsiniz, iş iştir... Yeraltıyla ilgili her şeyden kuşku duyarım ben.”

“Bu yüzden mi yeraltında dolaşıyorsunuz?”

“Denetliyorum. Yeraltı dünyasından kuşkulanırım, ama onu anlamaya çalışırım. Olasılıklar da pek fazla değil. Roma’daki yeraltı mezarlığından söz edeceksiniz. Ama orada gizem yok, turistlerle dolu, üstelik kilisenin denetimi altında. Sonra Paris’teki lağım boruları da var... Hiç gördünüz mü? Pazartesi, Çarşamba, bir de her ayın son Cumartesi günleri gezilebiliyor, Pont d’Alme’dan giriliyor. Ama bu da turistlere göre. Doğal olarak, Paris’te de yeraltı mezarları, yeraltı mağaraları var; metroyu bir yana bıraksak da. Lafayette Caddesi No. 145’e gittiniz mi hiç?”

“Doğrusu, hayır.”

“Yeri biraz sapa. Gar de l’Est ile Gare du Nord arasında. İlk bakışta göze çarpmıyor. Ama dikkatlice bakılırsa, kapıların, ahşaba benzese de aslında yağlıboyayla boyanmış demirden yapıldığı, pencerelerinse, yüzyıllardan beri içinde yaşanmamış odalara ait olduğu anlaşılıyor. Hiç ışık görünmez. İnsanlar önünden geçip giderler, ama bilmezler.”

“Neyi bilmezler?”

“Evin yapmacık olduğunu. Yalnızca bir yüzey. Ne damı var, ne içi. Bomboş. Bir baca ağzıdır bu. Bölgesel metronun havalandırılmasına, buharların çıkmasına yarıyor. Bunu anlayınca, yeraltı dünyasının ağzında duruyormuş duygusuna kapılıyor insan. Bu duvarlar aşılabilseydi, yeraltı Paris’ine girilebilirdi. O kapının, -kapıların kapısını gizleyen o kapının-, yerin merkezine yolculuğun başlangıç noktasının önünde saatler geçirdim. Bunu neden yapmışlar, sizce?”

“Söylediğiniz gibi, metroyu havalandırmak için.”

“Bunun için birkaç kanal ağzı yeterdi. Hayır, bu yeraltı geçitlerini görünce içimde bir kuşku uyanıyor. Neden, biliyor musunuz?”

Karanlıktan söz ederken yüzü aydınlanıyordu. Yeraltı dünyasından niçin kuşku duyduğunu sordum.

“Çünkü, Dünya’nın Efendileri varsa, yeraltından başka bir yerde olamazlar; herkesin sezinlediği, ama çok az kimsenin dile getirme yürekliliği bulabildiği bir gerçektir bu. Bunu açık açık söylemekten korkmayan tek kişi; belki de Saint-Yves d’Alveydre’dir. Kim olduğunu biliyor musunuz?”

Şeytancılar’dan birinin bu adı andığını işitmiş olabilirdim, ama açık seçik anımsamıyordum.

“Bize Agarttha’dan, Dünya Kralı’nın yeraltında eğleştiği yerden, Sinarchia’nın gizli merkezinden söz eden kişi,” dedi Salon. “Korkmuyordu, kendine güveni vardı. Ama onun ardından uluorta konuşanların tümü de saf dışı bırakıldı, çünkü gereğinden çok şey biliyorlardı.”

Tünel boyunca yürürken, Bay Salon, bir yandan benimle konuşurken, bir yandan da, başka kuyulara açılan yeni geçitlerin ağızlarına dalgın dalgın göz atıyordu; yarıkaranlıkta kuşkularını doğrulayacak bir şey arıyormuş gibi.

“Geçen yüzyılda bütün büyük anakentlerin bir an önce metro yapımına başlamalarının nedenini kendi kendinize sordunuz mu hiç?”

“Ulaşım sorunlarını çözmek için değil mi?”

“Ortada daha otomobiller yokken, ulaşımın yalnızca at arabalarıyla sağlandığı bir zamanda mı? Sizin gibi zeki bir insandan daha ince bir açıklama beklerdim doğrusu!”

“Siz açıklayabiliyor musunuz?”

“Belki,” dedi Bay Salon; dalgın, düşünceli görünüyordu. Konuşmayı kesmenin bir yoluydu bu. Gerçekten de, gitmek zorunda olduğunu söyledi. Ama elimi sıktıktan sonra, bir an daha oyalandı, ansızın aklına bir şey takılmış gibi: “Bu arada, şu albay... neydi adı, hani şu birkaç yıl önce Tapınakçılar’ın bir hazinesinden söz etmek için Garamond’a gelen? Bir daha hiç haber çıktı mı ondan?”

Benim çoktan geçmişe gömüldüğünü sandığım özel bir konuda bilgisi olduğunu böylesine çirkin, saygısızca, çalım satarak göstermesi, tokat yemişim gibi etkiledi beni. Ona, bunu nereden bildiğini sormak istiyordum, ama korktum. Aldırmıyormuş gibi, “Ha, şu mu, eski hikâye, unutmuştum. Ama, bu arada, neden az önce ‘bu arada’ dediniz?” demekle yetindim.

“‘Bu arada’ mı dedim? A, evet, yeraltında bir şey bulmuş gibi gelmişti bana...”

“Nereden biliyorsunuz?”

“Bilmiyorum. Bundan bana kimin söz ettiğini anımsamıyorum. Belki de bir müşterimdi. Ama işin içine yeraltı girince merakım uyanır. Yaşlılık merakları bunlar. İyi akşamlar.”

Yürüdü gitti, bense orada kalıp bu karşılaşmanın anlamını düşündüm.

61

Bu Altın Post üç başlı bir Canavar tarafından korunur; birinci baş sudan, ikincisi topraktan, üçüncüsü de havadan türemiştir. Bu üç başın, tüm öteki Canavar'ları yutacak olan çok güçlü tek bir Canavarda birleşmesi gerekir.

(Jean d'Espagnet, Arcanum Hermeticae Philosophiae Opus, 1623, 138)

Arkadaşlarımı buldum. Agliè'ye, kulağıma bir toplantıyla ilgili bazı sözler çalındığını söyledim.

"Ooo," dedi Agliè, "meraklısınız bakıyorum! Ama anlıyorum sizi. İnsan hermetik gizemlerin içine dalarsa, bu konuda her şeyi öğrenmek ister. Bildiğim kadarıyla, bu akşam, Eski ve Kabul Edilmiş Gül-Haç Tarikatı'nın yeni bir üyesini erginleme töreni yapılacak."

"Biz de bulunabilir miyiz?" diye sordu Garamond.

"Bulunamazsınız. Bulunmamalısınız. Kesinlikle bulunmamalısınız. Ama biz de Yunan mitolojisindeki kişiler gibi yapacağız; görmemiz gereken şeyi göreceğiz, Tanrılar'ın gazabını göze alacağız. Bir göz atmanızı sağlayacağım." Dar bir merdivenden karanlık bir koridora çıkardı bizi; bir perdeyi sıyırdı, kapatılmış bir pencereden, aşağıdaki, yanan mangallarla aydınlatılmış salona bir göz atabildik. Duvarlar, üstüne zambaklar işlenmiş damasko kumaşla kaplanmıştı; dipte, yaldızlı bir sayvanla örtülü bir taht duruyordu. Tahtın iki yanında, iki sehpa üstünde, kartondan ya da plastik bir maddeden oyulmuş bir ayla bir güneş vardı. İçreklik bakımından oldukça kabaydılar, ama kalay kâğıdı ya da -doğal olarak- altın, gümüş yaldızlı maden yapraklarıyla kaplandıklarından, belli bir etki yaratıyorlardı; çünkü doğrudan doğruya maltızların alevleriyle aydınlatılıyorlardı. Tavandan sayvanın üstüne doğru, değerli taşlarla -ya da cam parçacıkları- pırıl pırıl parlayan, kocaman bir yıldız sarkıyordu. Tavan büyük, gümüş gibi parlak yıldızlarla, süslü gök mavisi damasko kumaşlı kaplanmıştı.

Tahtın önünde, palmiye yapraklarıyla süslenmiş uzun bir masa, üstünde bir kılıç vardı; masanın tam önünde, pençeleri açık,

doldurulmuş bir aslan. Başının içine kırmızı bir ampul konmuş olmalıydı, çünkü gözleri kor gibi parlıyor, gırtlağından alevler çıkıyordu sanki. Salon'un elinden çıkmış olmalı, diye düşündüm; o gün Münih'te, maden ocağında hangi tuhaf müşterilerden söz ettiğini anladım sonunda.

Masanın başında Bramanti duruyordu. Al bir tunik, yeşil işlemeli tören giysileri, kenarları altın yaldızlı beyaz bir pelerin, göğsünde pırıl pırıl parlayan bir haç, kırmızı-beyaz bir sorguçla süslü, biraz piskoposların ayin başlığını andıran bir başlıkla tepeden tırnağa donanmıştı. Önünde, onun gibi kırmızı tunikli, ama tören giysileri olmayan, ağırbaşlıca dizilmiş yirmi kadar insan. Tümünün de göğüslerinde bana yabancı gelmeyen altın madalyalar vardı. Bir Rönesans portresini anımsadım; iri bir Habsburg burnu, bele takılı, ayakları sarkan o tuhaf kuzu. O adamlar da, Altın Post'un pek de kötü sayılmayacak taklitleriyle süslenmişlerdi.

Bramanti yakarıyormuş gibi kollarını yukarı kaldırmış, konuşuyordu; ötekiler de ara ara yanıtlıyorlardı onu. Sonra Bramanti kılıcını kaldırdı, ötekiler de tuniklerinden bir kama ya da bir kâğıt keseceği çıkarıp yukarı kaldırdılar. O zaman Agliè perdeyi indirdi. Gereğinden çok şey görmüştük.

Oradan uzaklaştık (çağdaş dünyanın sapıklıklıkları konusunda olağanüstü bilgisi olan Diotallevi'nin belirttiği gibi, Pembe Panter adımlarıyla). Kendimizi yeniden bahçede bulduk; biraz soluk soluğa kalmıştık.

Garamond şaşkınlıktan donakalmıştı. Ama bunlar... Mason mu?"

"Mason ne demektir?" diye karşılık verdi Agliè. "Bunlar bir şövalye tarikatına bağlı; Gül-Haç'tan esinlenmiş, dolaylı olarak da Tapınakçılar'dan."

"Peki ama, bütün bunların Masonlukla ne ilişiği var?" diye sordu gene Garamond.

"Gördüklerimizin Masonlukla ortak bir yanı varsa, o da Bramanti'nin kuttöreninin de, taşralı politikacılarla meslek sahibi insanlar için bir hobi olmasıdır. Ama başından beri böyle olmuştur: Masonluk,

Tapınak söylencesine dayanan silik bir kurgudur. Karikatürün karikatürü. Ne var ki, bu baylar korkunç derecede ciddiye alıyorlar onu. Ne yazık! Dünya bu akşam gördükleriniz gibi Gül-Haçlar ve Tapınakçı bozuntularıyla dolup taşıyor. Bunlardan bir açıklama beklememelisiniz, arasıra içlerinde güvenilir bir erginlenmişe rastlayabilirseniz de.”

“Ama gene de,” dedi Belbo, sesinde alay ya da güvensizlik olmaksızın, sorun onu kişisel olarak ilgilendiriyormuş gibi, “gene de, onlarla birlikte oluyorsunuz. Bunların arasında -özür dilerim, ama- kime inanıyorsunuz... ya da bir zamanlar inanıyordunuz?”

“Hiçbirine, kuşkusuz. Bön birine benziyor muyum ben? Soğukkanlılıkla, anlayışla, ilgiyle bakıyorum onlara. Tıpkı bir tanrıbilimcinin, Ermiş Gennaro’nun mucizesini bekleyerek çığlıklar atan Napoli’li kalabalıklara bakabileceği gibi. Bu insanlar bir inanca, derin bir gereksinime tanıklık ediyorlar; tanrıbilimci ise, bu, ter içinde, ağzı salyalı insanlar arasında dolaşır, çünkü bilinmeyen bir ermişe, üstün bir gerçeğin taşıyıcısına, bir gün Kutsal Üçlü’nün gizine yeni bir ışık serpecek birine rastlayabilir. Ama Kutsal Üçlü Başka, Ermiş Gennaro başka.”

Başedilmez bir adamdı Agliè. Onun hermetik kuşkuculuğunu, dinsel tören usulleri konusundaki umursamazlığını, küçümsediği tüm boşinanların saygınlığını kabul etmesine yol açan o üstün inançsızlığını nasıl açıklayacağımı bilmiyordum.

“Basit,” diye yanıtladı Belbo’yu, “Tapınakçılar -gerçek Tapınakçılar’dan söz ediyorum- bir giz bırakmışlar, bir süreklilik kurmuşlarsa, onları arayıp bulmak gerekir; özellikle de, kendilerini kolayca gizleyebilecekleri, belki de denizde balık gibi başkalarının dikkatini çekmeden dolaşabilmek için kuttörenler, söylenceler yarattıkları çevrelerde. Suçluların başını, kötülüğün beynini arayan polis ne yapar? Ayaktakımının arasına girer, küçük işler çeviren, aradığı kişinin işlediği muhteşem suçları tasarlamaları bile olanaksız dolandırıcıların gittikleri batakhanelerin altını üstüne getirir. Teröristlerin lideri, yeni çömezler edinmek için ne yapar? Nerede arayıp bulur onları? Yapıları elvermediğinden hiçbir zaman

putlaştırdıkları kişiler gibi olamayacakları için, onların tavrına açık açık öykünen bu sözde yıkıcıların buluşma yerlerinde. Yitik ışık yangınlarda aranır ya da yangın hızını aldıktan sonra, alevlerin kuru dallar, yarı yanmış yapraklar altında hışıldadığı ağaç altlarında. Gerçek bir Tapınakçı için, bu karikatürler kalabalığından daha iyi bir gizlenme yeri olabilir mi?”

52

Himalayalar'ın bazı bölgelerinde, Hermes'in yirmi iki Arcan'ı ile bazı kutsal alfabelerin yirmi iki harfini temsil eden yirmi iki Tapınak arasında, Agarttha, Gizemli Sıfır'ı, bulunamazı oluşturur... Yeraltında uzanan, Yerküre'nin hemen hemen tüm bölgelerini kapsayan kocaman bir satranç tahtası.

(Saint-Yves d'Alveydre, Mission de l'Inde en Europe, Paris, Calmann Levy, 1886, s.54 ve 65)

Milano'ya dönünce, olanları Belbo ile Diotallevi'ye anlattım. Çeşitli varsayımlar yaptık. Salon, gizemciliğe Özenen, garip, dedikoducu bir adamdı; bir rastlantı sonucu Ardenti'yle tanışmıştı. Hepsi bundan ibaretti. Ya da, Salon, Ardenti'nin sırra kadem basmasıyla ilgili bazı şeyler biliyor, onun ortadan kaybolmasına yol açan kimseler için çalışıyordu. Bir başka varsayım: Salon, bir muhbirdi.

Sonra, yayınevine başka Şeytancılar gelip gittikçe, Salon'un anısı benzerleri arasına karışıp silindi gitti.

Birkaç gün sonra, Agliè, Belbo'nun kendisine gönderdiği bazı metinler hakkında bilgi vermek için büroya geldi. Görüşleri kesin, ciddi, hoşgörülüydü. Agliè kurnaz bir adamdı; Garamond-Manuzio Yayınevlerinin ikili oyununu anlaması uzun sürmedi. Biz de artık gerçeği saklamadık ondan. Anladı; yerinde buldu. Bir metni, birkaç keskin gözlemle yerin dibine batırıyor, sonra ince bir alaycılıkla, metnin tam Manuzio'ya göre olduğunu ileri sürüyordu.

Agarttha ile Saint-Yves d'Alveydre hakkında bana bilgi vermesini rica ettim.

"Saint-Yves d'Alveydre..." dedi. "Hiç kuşkusuz tuhaf bir adam. Gençliğinden beri, Fabre d'Olivet'nin izinden giden kimselerle sık sık görüşüyordu. İçişleri Bakanlığında küçük bir memurdu, ama gözü yükseklerdeydi... Kuşkusuz, Marie-Victoire'la evliliğini hoş karşılamadık..."

Agliè, anıları canlandıkça, birinci kişinin ağzından anlatma isteğine karşı koyamamıştı. "Marie-Victoire kimdi? Dedikoduya bayılırım," dedi Belbo.

“Marie-Victoire de Risnitch, İmparatoriçe Eugenie’nin yakın arkadaşıydı; o sıralarda çok güzel bir kadındı. Ama Saint-Yves’e rastladığında ellisini aşmıştı. O da, otuzlarındaydı. Doğal olarak, Marie-Victoire için bir mesalliance’tı[163] bu. Dahası, ona bir unvan sağlayabilmek için, Alveydre markisi diye birine ait -nerede olduğunu anımsamıyorum- bir arazi satın almıştı. Böylece bizim gamsız kahramanımız, unvanıyla böbürlenip dururken, Paris’te jigolo şarkıları söyleniyordu. Artık akarıyla geçinebildiği için kurduğu düşü gerçekleştirmeye adamıştı kendini. Daha uyumlu bir toplum yaratmak için siyasal bir formül bulmayı kafasına koymuştu: Anarşinin karşıtı olan Sinarşi. Ekonomik gücü, yargı gücünü ve tinsel gücü temsil eden üç kurul, başka bir deyişle, kilise ve bilimadamları tarafından yönetilen bir Avrupa toplumu. Sınıf savaşımını ortadan kaldıracak bir aydınlanmışlar oligarşisi. Daha kötüsünü de duyduk.”

“Peki, ya Agarttha?”

“Saint-Yves, bir gün esrarengiz bir Afganlının kendisini ziyaret ettiğini öne sürmüştü; Hacı Şerif diye birinin. Afganlı olamazdı; çünkü bu açıkça bir Arnavut adı... Bu adam, ona Dünya Kralı’nın bulunduğu yerin gizini açıklamıştı -Saint-Yves bu deyimi hiç kullanmamış olsa bile, başkaları kullanmışlardı- Agarttha diyordu buna, Bulunmaz Yer.”

“Peki, nerede anlatılıyor bütün bunlar?”

“Mission de l’Inde en Europe’da. Birçok çağdaş siyasal düşünceyi etkilemiş bir yapıt. Agarttha’da yeraltı kentleri, bunların altında, merkeze daha yakın bir yerde, bu kentleri yöneten beş bin pandit bulunmaktadır. Açıkça görüldüğü gibi, beş bin sayısı, sizlerin de bildiğiniz gibi, Veda dilinin hermetik köklerini anımsatmaktadır. Bu köklerin her biri, göksel bir güce bağlı, cehennemi bir gücün onayladığı, büyüsel, kutsal bir simgedir. Agarttha’nın merkezindeki kubbe, yukarıdan aydınlatılır; gezegenin yüzeyinden gelen ışığın yalnızca, müzikteki gibi, anarmonik bir renk gamı aracılığıyla ulaşmasını sağlayan bir tür aynalarla. Bizim fizik kitaplarında okuduğumuz güneş tayfı, bunun diyatoniğinden başka bir şey değildir. Agarttha’nın bilgeleri, evrensel dile, Vattan’a ulaşabilmek için, bütün kutsal dilleri incelemektedirler. Çok derin gizlere

erdiklerinde ayakları yerden kesilir, havalanırlar, kardeşleri tutmasa, kubbenin tonozuna çarpıp kafalarını kırmaları işten bile değildir. Bunlar, yıldırımlar yağdırır, kutuplarası ve dönencelerarası akışkan maddelerin dönümsel akımlarını, yeryüzünün çeşitli enlem ve boylam bölgelerinde birbirine karışmış sapmaları yönlendirirler. Türleri bunlar seçerler; kaplumbağa sırtını andıran sırtlarında sarı bir haç bulunan, tek gözlü, iki ağızlı, küçük, ama tinsel gücü olağanüstü hayvanlar yaratmışlardır. Sonra, her yönde devinebilen çok-ayaklılar. Olasılıkla, Tapınakçılar'ın dağıldıktan sonra sığındıkları, gözetim görevlerini sürdürdükleri yer Agarttha'dır. Başka?"

"Şey... bütün bunları ciddi olarak mı söylüyordu Saint-Yves d'Alveydre?" diye sordum.

"Sanırım ciddiydi. Önce bağnazın biri sandık onu, ama sonra, belki de bir öngörüyle, tarihin gizli bir yönünü üstü örtülü biçimde gösterdiğini anladık. Tarihin kanlı, anlamsız bir bilmece olduğu söylenmez mi? Böyle bir şey olanaksızdır. Bir Zihin vardır mutlaka. Bu yüzden de, bilgisizlikten çok uzak olan bu insanlar yüzyıllar boyunca, Dünya'nın Efendileri'ni, ya da Kralı'nı[164] düşünmüşlerdir: fiziksel varlıklar olarak değil, toplumsal bir simge, değişmez bir Amaç'ın geçici bir süre art arda ete kemiğe bürünmesi olarak. Yitip gitmiş büyük rahip ve şövalye tarikatlarının kesinlikle iletişim kurdukları bir Amaç."

"Siz inanıyor musunuz buna?" diye sordu Belbo.

"d'Alveydre'den çok daha dengeli kimseler, Bilinmeyen Üstünler arıyorlar."

"Buluyorlar mı, peki?"

Agliè, kendi kendine gülermişçesine güldü. "Bunlar nasıl Bilinmeyen Üstünlerdir ki, karşılarına ilk çıkanın kendilerini tanımasına izin veriyorlar? Beyler, şimdi çalışmalıyız. Elimde bir metin daha var, ne rastlantı, tam da gizli derneklerle ilgili bir inceleme."

"İşe yarar bir şey mi?"

"Tahmin edebilirsiniz. Ama Manuzio için uygun olabilir."

53

Hükümetler karşı koyacaklarından, yeryüzündeki yazgıları açıkça yönetemeyeceği için, bu gizemsel birlik ancak gizli dernekler aracılığıyla etkinlik gösterebilir. Gereksinim doğdukça, yavaş yavaş oluşturulan bu gizli dernekler, birbirinden değişik, görünürde birbirine karşıt gruplara ayrılmışlardır. Bunlar zaman zaman, din, politika, ekonomi, yazın alanlarında yönetimle ilgili çok zıt düşünceler savunurlar, ama tümü de, bilinmeyen ortak bir merkeze bağlı olup onun tarafından yönlendirilir; bu merkez, yeryüzündeki bütün egemenlikleri görünmez bir biçimde yönetmeye çalışan bir itici gücü saklar içinde.

(J. M. Hoene-Wronski, cit. R Sedir, Histoire et doctrine des Rose-Croix, Rouen, 1932)

Bir gün Bay Salon'a laboratuvarının kapısında rastladım. Birden, alacakaranlıkta bir baykuş gibi ötmesini bekledim. Eski bir arkadaş gibi beni selamladı; işlerin nasıl gittiğini sordu. Belirsiz bir el devinimi yaptım, gülümsedim, yürüyüp gittim. Agarttha düşüncesi gene aklıma takıldı. Saint-Yves'in fikirleri, Agliè'nin anlattığı biçimiyle, bir Şeytana için büyüleyici olabilirdi, ama ürkütücü değildi. Oysa, Münih'te karşılaştığımızda, Salon'un yüzünde, sözlerinde ürkütücü bir şey vardı.

Bu yüzden, sokağa çıkınca kitaplığa uğrayıp Mission de l'Inde en Europe'u aramaya karar verdim.

Katalogların bulunduğu salonla başvuru masası her zamanki gibi kalabalıktı. İte kaka, aradığım çekmeceyi, kayıt numarasını buldum. Fişi doldurup memura uzattım. Kitabın başkasına verilmiş olduğunu söyledi; kitaplıklarda olduğu gibi, bu bilgiyi vermekten haz duyuyordu sanki. Ama tam o anda, omuz başımda bir ses duydum: "İstediğiniz kitap burada, şimdi geri getirdim." Dönüp baktım. Komiser De Angelis'ti.

O da beni tanıdı; çok çabuk tanıdı, diyebilirim, çünkü onu, benim için olağandışı sayılacak koşullarda görmüştüm, o ise, sıradan bir soruşturma sırasında karşılaşmıştı benimle. Üstelik, Ardenti olayının olduğu günlerde seyrek bir sakalım vardı; saçlarım da daha uzundu. Amma da keskinmiş gözleri!

Döndüğümden beri, göz hapsine mi almıştı beni yoksa? Belki de, yüzleri okumayı iyi bilen biriydi yalnızca. Polisler gözlem yeteneklerini geliştirmek, yüzleri, adları ezberlemek zorundadırlar...

“Bay Casaubon! Aynı kitapları okuyoruz!”

Elimi uzattım: “Doktor Casaubon’um artık; bir süre önce doktoramı verdim. Belki de polislik sınavına girerim, o sabah öğütlediğiniz gibi. Böylece kitapları önce ben alabilirim.”

“Bunun için buraya daha önce gelmeniz yeter,” dedi. “Ama kitap geri geldi nasıl olsa, biraz sonra da alabilirsiniz: bu arada, size bir kahve ısmarlayabilir miyim?”

Çağrı beni tedirgin etti, ama karşı koyamadım. Yakın bir kahvede oturduk. O kitapla ilgilenmenin nereden aklıma geldiğini sordu; aynı soruyu ona sormak için bir dürtü uyandı içimde, ama önce kendimi emniyete almalıydım. Boş zamanlarımda Tapınakçılar’la ilgili çalışmamı sürdürdüğümü söyledim: von Eschenbach’a göre, Tapınakçılar Avrupa’dan çıkıp Hindistan’a gitmişler, başkalarına göre de, Agarttha krallığına. Açıklama sırası ondaydı şimdi. “Peki,” diye sordum, “sizi neden ilgilendiriyor bu kitap?”

“Şey, hep öyle olur bilirsiniz,” diye yanıtladı, “bana Tapınakçılar’la ilgili o kitabı salık verdiğinizden beri bu konuda kitaplar okuyorum. Tapınakçılar’ın hemen ardından Agarttha’nın geldiğini siz benden daha iyi bilirsiniz.” Tuş! Sonra şöyle dedi: “Şaka ediyorum. Kitabı alışımın nedeni başka. Nedeni...” Durakladı. “İş dışında sık sık kitaplıklara giderim. Bir robota dönüşmemek, ya da bir sorgucu olarak kalmamak için. Bunu daha ince bir biçimde siz dile getirebilirsiniz. Kendinizden söz edin bana.”

Yaşamöykümün bir özetini sundum; madenlerin olağanüstü serüvenine varıncaya dek.

Bunun üzerine sordu: “Şu yayıneviyle bitişiğindeki yayınevinde gizemsel bilimlerle ilgili kitaplar basmıyor musunuz siz?”

Manuzio’yu nereden biliyordu? Yıllar önce Belbo’yu göz hapsinde tuttuğu sırada topladığı bilgilerden mi? Yoksa hâlâ Ardenti’nin izinde miydi?

“Garamond Yayınevine yolu düşen albay Ardenti gibi kimseler Manuzio’ya havale edilir,” dedim. “Bay Garamond bu maden cevherini işletmeye karar verdi. Kârlı bir iş gibi görünüyor. Yaşlı albay gibi tiplerin sürüsüne bereket.”

“Ama Ardenti ortadan yok oldu. Umarım ötekilerin başına da aynı şey gelmez,” dedi.

“Henüz gelmedi, ama neredeyse keşke öyle bir şey olsa demek geliyor içimden. Bir konuda merakımı giderir misiniz, komiser? Sanırım sizin mesleğinizde her gün insanlar yok oluveriyorlar, ya da daha kötü şeyler geliyor başlarına. Bunların her birine böylesi... uzun bir zaman ayırıyor musunuz?”

Eğleniyormuş gibi baktı yüzüme: “Albay Ardenti’ye hâlâ zaman ayırdığımı nereden çıkarıyorsunuz?”

Pekâlâ, kumar oynuyordu, rest çekmişti. Restini görmeliydim; o zaman kartlarını açmak zorunda kalacaktı. Yitirecek bir şeyim yoktu. “Hadi, komiser,” dedim, “Garamond’la Manuzio hakkında her şeyi biliyorsunuz, Agarttha ile ilgili bir kitap aramaya geldiniz buraya...”

“Demek Ardenti size Agarttha’dan söz etti?”

Gene tuşa getirilmiştim. Aslında, anımsadığım kadarıyla, Ardenti bize Agarttha’dan da söz etmişti. İşin içinden sıyrılmayı başardım: “Hayır, yalnızca Tapınakçılar’la ilgili bir şey anlatmıştı; siz de anımsayacaksınız.”

“Doğru,” dedi. Sonra ekledi: “Ama bir olayı çözünceye dek izlediğimizi sanmayın. Bu yalnızca televizyonda olur. Polis olmak dişçi olmak gibidir; bir hasta gelir, dişini oyarsınız, bir de ilaç yazarsınız, on beş gün sonra gene gelir, ama bu arada siz yüz hastaya daha bakmışsınızdır. Albayınki gibi bir olay on yıl dosyada kalabilir, sonra, bir başka olay sırasında birinin ifadesini alırken, ansızın bir ipucu beliriverir, beyninizde bir şimşek çakar, biraz düşünürsünüz... bir şimşek daha çakar, ya da artık hiçbir şey çakmaz, uğurlar ola.”

“Peki, son zamanlarda beyninizde bir şimşek çakmasına yol açan ne buldunuz?”

“Biraz yersiz bir soru değil mi bu? Ama inanın, gizem diye bir şey yok. Albay bir rastlantı sonucu bir kez daha gündeme girdi. Birini bambaşka nedenlerden ötürü gözetim altında tutuyorduk; sık sık Picatrix Kulübüne gittiğini öğrendik, adım işitmiş olmalısınız...”

“Dergiyi biliyorum, ama kulübü bilmiyorum. Orada ne oluyor?”

“Hiç, hiçbir şey olmuyor, sessiz sedasız insanlar, belki hafif kaçık. Sonra Ardenti’nin de sık sık oraya gittiğini anımsadım. Polisin yeteneği buradadır işte: bir adı nerede işittiğinizi, ya da bir yüzü nerede gördüğünüzü anımsamak, aradan on yıl geçmiş olsa bile. Böylece, Garamond Yayınevi’nde neler olup bittiğini sordum kendi kendime. Hepsi bu.”

“Peki, ama Picatrix Kulübünün siyasi polisle ne ilgisi var?”

“Belki de vicdan aklığından gelen bir umursamazlıktan kaynaklanıyordur, ama aşırı meraklı bir haliniz var.”

“Beni kahve içmeye davet eden sizsiniz.”

“Doğru, ikimiz de boşuz. Bakın, belli bir açıdan bakıldığında, dünyada her şey, her şeyle bağıntılıdır.” Güzel bir Hermetik filozof mantığı diye düşündüm. Ama o hemen ekledi: “Bununla, bu kimselerin politikayla ilişkili olduklarını söylemek istemiyorum, ama biliyorsunuz... Bir zamanlar Kızıl Tugaylar’ı, işgal edilmiş evlerde, Kara Tugaylar’ı ise harp sanatı kulüplerinde arıyorduk. Bugün durum bunun tam tersi, belki de. Garip bir dünyada yaşıyoruz. Sizi temin ederim ki on yıl önce işim daha kolaydı. Bugün ideolojiler arasında bile tutarlılık yok artık. Bazen narkotik şubeye geçmeyi düşünüyorum. Hiç olmazsa eroin kaçakçılığı yapan birinin eroin kaçakçılığı yaptığından kuşku duymazsınız, sağlam ipuçlarına göre yol alırsınız.”

Bir süre sustu, sanırım kararsızdı. Sonra cebinden ayin kitabına benzeyen bir not defteri çıkardı. “Bakın, Casaubon,” dedi, “mesleğiniz gereği tuhaf insanlarla görüşüyorsunuz, kitaplıklarda da tuhaf kitaplar arıyorsunuz. Bana yardım edin. Sinarşi hakkında ne biliyorsunuz?”

“Kötü bir izlenim bırakacağım sizde. Ama bu konuda hemen hemen hiçbir şey bilmiyorum. Saint-Yves dolayısıyla ondan söz edildiğini işittim, hepsi bu.”

“Peki, neler söylüyorlar hakkında?”

“Ben bir şey duymadım. Doğrusunu isterseniz, Faşizm gibi bir şey bu, bence.”

“Bu konudaki tezlerin çoğu Action Française tarafından alınmış. Bu kadarla kalsaydı, ne âlâ. Sinarşiden söz eden bir grupla karşılaşıyorum, siyasal rengini anlayabiliyorum. Ama okuduklarımdan, 1.029 yılına doğru, Vivian Postel du Mas ile Jeanne Canudo diye birilerinin Dünya Kralı söylencesinden esinlenen Polaris grubunu kurduklarını öğreniyorum. Sonra bunlar Sinarşik bir tasarı ortaya atıyorlar; kapitalist kâra karşı toplumsal hizmet, kooperatifler aracılığıyla sınıf savaşımının ortadan kaldırılması... Bir çeşit Fabiancı sosyalizm, özgürlükçü, aynı zamanda toplumcu bir akım. Gerçekten de, gerek Polaris, gerek İrlandalı Fâbiancılar, Yahudilerin yönettikleri Sinarşik bir komploya karışmakla suçlanmışlardır. Bunları suçlayan kimdi dersiniz? Bir Yahudi-Masonik-Bolşevik komplosundan söz eden Revue Internationale des societes secretes diye bir dergi. Bu dergide yazarların birçoğu La Sapiniere adında sağcı bir gizli örgüte bağlıdırlar. Bunlar bütün devrimci siyasal örgütlerin, gizlibilimci çevrenin tezgâhladığı şeytana bir komployu gizleyen bir paravanadan başka bir şey olmadıklarını söylüyorlar. Diyeceksiniz ki, pekâlâ, biz yanıldık, Saint-Yves sonunda reformcu grupları esinledi; sağ bunların hepsini aynı kefeye koyuyor; tümü-nu de demo-plüto-sosyal-Yahudi komplosu olarak görüyor. Mussolini de böyle yapıyordu. Peki, ama bunlar neden gizlibilimci bir çevre tarafından yönetilmekle suçlanıyorlar? Bu konuda pek az şey biliyorum, ama bence -örneğin, Picatrix’i alın- işçi hareketi umurlarında bile değil bu insanların.”

“Bana da öyle geliyor; Socrates’e de öyle geliyordu.”

“Socrates için teşekkürler, ama işin en güzel yanı şu: Bu konuda ne denli çok şey okursam, o denli aklım karışıyor. Kırklı yıllarda Sinarşist olduklarını söyleyen çeşitli gruplar ortaya çıktı; bunlar bilge

kişilerden oluşan, partilerüstü bir hükümetçe yönetilen yeni bir Avrupa düzeninden söz ediyorlardı. Bu gruplar nerede toplanıyorlardı dersiniz? Vichy işbirlikçilerinin çevresinde. Şimdi, diyeceksiniz ki, bir kez daha yanıldık; Sinarşi sağ kanada bağlıdır. Ama durun. Şimdiye dek okuduklarımdan sonra, bunların tümünün de bir konuda görüş birliği içinde olduklarının ayrımına vardım: Sinarşi vardır; dünyayı gizliden gizliye o yönetir. Ama, aması var..."

"Ama?"

"Ama, 24 Ocak 1937'de, bir Moskova bankasının yöneticiliğini yaptıktan sonra, Halk Cephesi'nin ekonomi danışmanı olan, Mason ve Martinci (Martinci'nin ne demek olduğunu bilmiyorum, sanırım o tarikatlardan biri) Dimitri Navaşin öldürülüyor; Mussolini'nin paraca desteklediği, daha çok Cagoule diye bilinen, Organisation secrete d'action revolutionnaire et nationale adında bir örgüt tarafından. O zaman söylendiğine göre, Cagoule, gizli bir Sinarşi tarafından yönetiliyordu; Navachine de örgütün gizlerini ortaya çıkardığı için öldürülmüştü. Sol çevrelerce yayımlanan bir belgede, Alman işgali sırasında İmparatorluğun Sinarşik bir Anlaşma yaptığı, Fransa'nın bozguna uğramasından sorumlu olan bu anlaşmanın Portekiz tipi bir Latin Faşizmini öngördüğü açıklanıyordu. Ama sonra, bu anlaşmanın du Mas ile Canudo tarafından kaleme alındığı, onların yayımlayıp dört bir yanda duyurdukları düşünceleri kapsadığı ortaya çıktı. Hiçbir gizli yanı yoktu bunun. Ama Husson diye biri, 1946'da, bu fikirleri gizliymiş, hem de çok gizliymiş gibi açıklıyor, Sinarşik bir devrimci sol antlaşmayı açığa vuruyor. Panorama de 25 annees d'activite occulte'te yazıyor bunları. İmzası da... biraz düşüneyim, tamam Geoffroy de Charnay'dı."

"Bu güzel, işte," dedim, "de Charnay, Molay'ın, Tapınakçılar'ın büyük üstadının arkadaşıydı. Birlikte yakılarak öldüler. Burada, sağcı Sinarşiye saldıran bir yeni-Tapınakçı'yla karşı karşıyayız. Ama Sinarşi, Agarttha'da doğmuştur, Tapınakçılar'ın sığındıkları yerde!"

"Dememiş miydim? Görüyorsunuz ya, yeni bir ipucu daha verdiniz bana. Ne yazık ki, karışıklığı artırmaktan başka bir işe yaramayan bir ipucu. Sağ, İmparatorluğun sosyalist, gizli -aslında gizli değil- bir

Antlaşma yapıldığını açığa vuruyor; ama aynı Sinarşik Antlaşma sol tarafından da açığa vuruluyor, gördüğünüz gibi. Şimdi yeni bir yorumla karşı karşıyayız: Sinarşi, Üçüncü Cumhuriyet'i yıkmak için kurulmuş bir Cizvit komplosudur. Bu savı, sol kanattan Roger Mennevee ortaya atıyor. Daha sonra okuduklarımdan, 1943'te, bazı askeri Vichy çevrelerinde -Petain yanlısı, ama Alman-karşıtı- Sinarşi'nin bir Nazi komplosu olduğunu gösteren belgeler dağıtıldığını öğrenmek içime su serpiyor: Hitler, Masonların etkisinde kalan bir Gül-Haç'tı. Gördüğünüz gibi, bu Masonlar, Yahudi-Bolşevik komplosundan, Alman İmparatorluk komplosuna geçmişlerdi."

"Böylece her şey yerli yerine oturuyor."

"Keşke öyle olsaydı. Bir başka açıklama daha var: Sinarşi uluslararası teknokratların bir komplosudur. 1960'ta, Villemarest, Le 14e complot du 13 mai'da öne sürüyor bunu. Bu tekno-sinarşik komplo, hükümetleri istikrarsızlığa düşürmek istiyor. Bunun için de, savaşları kışkırtıyor, hükümet darbelerini destekliyor, siyasal partilerin içinde bölünmeleri kışkırtıyor, çatışmaları körüklüyor... Siz bu Sinarşistleri tanıyor musunuz?"

"Aman Tanrım, ÇED bu, Çokuluslu Emperyalist Devlet, şu birkaç yıl önce Kızıl Tugaylar'ın sözünü ettikleri..."

"Doğru yanıt! Şimdi, Komiser de Angelis, bir yerde Sinarşi'ye gönderme yapıldığına rastlarsa ne yapar? Tapınakçılar konusunda uzman olan Doktor Casaubon'a danışır."

"Bana kalırsa, dünyanın her yerinde kolları olan bir gizli dernek var: evrensel bir komplonun varlığı söylencesini yaymak için komplo kuran bir dernek."

"Şaka yapıyorsunuz, ama ben..."

"Şaka yapmıyorum. Gelin, Manuzio'ya gelen metinleri okuyun. Ama daha ayağı yerde bir açıklama istiyorsanız, partiye yazılmadığı için kendisini spiker olarak radyoya almadıklarını söyleyen "ir kekemenin durumunu düşünün. Kendi yanılgılarımızın suçunu hep başkalarına yükleriz; diktatörlükler kendilerinden yana olanları bir arada tutmak

için her zaman bir dış düşman bulurlar. Adamın dediği gibi, her karmaşık sorunun basit bir çözümü vardır, ama yanlıştır.”

“Ya bir trende, Sinarşiden söz eden bir el ilanına sarılmış bir bomba bulursam, bunun karışık bir sorunun basit bir çözümü oluğunu söylemekle mi yetineceğim?”

“Bunu neden soruyorsunuz? Trenlerde bombalar mı buldunuz, böyle... Yok, hayır, özür dilerim. Bu benim işim değil. Peki ama, şimdi neden söz ediyorsunuz bana bundan?”

“Çünkü, sizin bu konuda benden daha çok şey bildiğinizi umuyordum. Çünkü, belki sizin de bundan bir anlam çıkaramadığınızı görmek içimi rahatlatıyor. Bir sürü kaçığın yazdıklarını okumak zorunda olduğunuzu söylüyorsunuz, bunu da zaman kaybı sayıyorsunuz. Oysa ben böyle düşünmüyorum, benim için sizin kaçıklarınızın yazdıkları -’sizin’ derken, siz normal insanlardan söz ediyorum- önemli metinlerdir. Belki de bir kaçığın yazdığı metin, trene bomba koyan kimsenin nasıl bir mantık yürüttüğünü açıklar bana. Muhbir olmaktan mı korkuyorsunuz yoksa?”

“Hayır, inanın ki, hayır. Benim işim, kataloglarda bilgi aramak. Doğru bir bilgiye rastlarsam size haber veririm.”

De Angelis ayağa kalkarken, son bir soru çıktı ağzından: “Metinlerinizin arasında... Tres diye bir şeye rastladınız mı hiç?”

“Tres mi, nedir o?”

“Bilmiyorum. Bir dernek ya da buna benzer bir şey olmalı. Gerçekten var olup olmadığını bile bilmiyorum. Konuşurlarken işittim; kaçıklardan söz ederken aklıma geldi. Arkadaşınız Belbo’ ya benden selam söyleyin. Hiçbirinizi gözetlemediğimi söyleyin ona. Gerçek şu ki, kötü bir mesleğim var. Şanssızlığım da, bundan hoşlanıyor olmam.”

Eve giderken, kimin kârlı çıktığını sordum kendi kendime. Bana birçok şeyler anlatmıştı, bense hiçbir şey anlatmamıştım ona. Kuşkulu biri olsaydım, ben ayrımına varmadan, ağzımdan laf aldığını

düşünürdüm belki de. Ama insan aşırı kuşkulu olursa, Sinarşik komplolar psikozuna düşer.

Olayı Lia'ya anlattığımda, şöyle dedi: "Bence içtenlikliydi. Gerçekten içini açmak istiyordu. Karakolda, Jeanne Canudo'nun sağcı mı, solcu mu olduğunu sorduğu zaman ona kulak verecek birini bulabilir mi sanıyorsun? O yalnızca, kendisinin mi anlayamadığını, yoksa konunun gerçekten çok güç mü olduğunu bilmek istiyordu. Sense ona tek doğru yanıtı vermemişsin."

"Tek doğru yanıt mı?"

"Elbette. Ortada anlaşılacak bir şeyin olmadığını. Sinarşi'nin Tanrı olduğunu."

"Tanrı mı?"

"Evet. İnsanlık, dünyanın, rastgele, yanlışlıkla, kaygan bir karayolunda dört beyinsiz atomun çarpışması yüzünden doğduğu düşüncesine katlanamıyor. Bu yüzden, evrensel bir gizdüzenin ortaya çıkarılması gerekiyor: Tanrı, melekler, şeytanlar. Sinarşi de, daha küçük ölçekte aynı işlevi yerine getiriyor."

"Yani, ona, insanların Tanrı'yı aradıkları için trenlere bomba koyduklarını mı söylemeliydim?"

"Belki de."

54

Karanlıklar prensi bir beyefendidir.

(Shakespeare, King Lear, III, IV, 140)

Güzdü. Bir sabah Marchese Gualdi Sokağına gittim; yurtdışından bazı renkli resimler getirtmek için Bay Garamond'dan izin istemem gerekiyordu. Bayan Grazia'nın odasında, Agliè'ye gözüm ilişti; Manuzio'nun yazarlar kataloğunun üstüne eğilmişti. Buluşmaya geç kaldığım için onu rahatsız etmedim.

İşle ilgili konuşmamız bitince, Garamond'a, Agliè'nin, sekreterin odasında ne yaptığını sordum.

"O adam bir dâhi," dedi Garamond. "İnce zekâlı, olağanüstü bilgili bir adam. Geçen akşam, bazı yazarlarımızla birlikte onu yemeğe götürdüm, onun yanında kendimi önemli biri gibi duyumsadım. O ne konuşma! O ne üslup! Eski kuşaktan bir beyefendi, bir soylu; böyle adamlar kalmadı artık. O ne derin bilgi, ne kültür dahasını söyleyeyim- o ne malumat. Yüz yıl önce yaşamış kişiler hakkında çok hoş fıkralar anlattı, yemin ederim, sanki onları bizzat tanıyormuş gibi. Eve dönerken bana nasıl bir fikir verdi, biliyor musunuz? Daha ilk bakışta konuklarımın fotoğrafını çekmişti; onları benden iyi tanıyordu. Gizi Açıklanmış İsis yazarlarının kendiliklerinden gelmelerini beklemememiz gerektiğini söyledi. Yazarların giderlere katılıp katılmayacaklarını bilmeden, onca metni okumak boş bir çabaydı. Oysa elimizin altında bir altın madeni vardı: Manuzio'nun son yirmi yılda yapıtlarını yayımladığı tüm yazarların listesi. Anlıyor musunuz? Eski, ünlü yazarlarımıza, ya da en azından, elde kalan kitapları satın almış olanlara yazacağız; sayın bay, diyeceğiz, bilgelik, gelenek, en yüksek tinsellik yapıtlarından oluşan bir dizi yayımlamaya başladığımızı duyurmak isteriz. Seçkin bir yazar olarak, bu bilinmeyen alana girmeyi denemek istemez miydiniz, vb. vb. Diyorum ya, bir dâhi bu adam. Sanırım, hepimizin pazar akşamı ona katılmamızı istiyor. Torino bölgesinde bir şatoya, bir kaleye -dahasını söyleyeyim- görkemli bir villaya götürmek istiyor bizi. Öyle

anlaşılıyor ki, olağanüstü şeyler olacak orada, bir Sabaoth;[165] birisi altın ya da cıva, yapacak ya da buna benzer bir şey. Bambaşka bir dünya bu, sevgili Casaubon, biliyorsunuz, bilime, sizin kendinizi böylesine tutkuyla adadığınız bilime de çok büyük bir saygı duyuyorum; çalışmanızdan çok, çok memnunum. Biliyorum, o küçük parasal sorun var; bunu unutmadım, zamanı gelince konuşacağız. Agliè o bayanın, o güzel bayanın da ora-da olacağını söyledi -belki çok güzel değil, ama çekici, bakışlarında değişik bir şey var- şu Belbo'nun arkadaşı, neydi adı..."

"Lorenza Pellegrini."

"Evet, o. Onunla bizim Belbo arasında bir şey var, değil mi?"

"Sanırım, iyi arkadaşlar."

"Anlıyorum. Tam nazik bir erkeğin vereceği bir yanıt. Bravo, Casaubon. Ama meraktan sormadım; kendimi hepinizin babası sayıyorum, hem... glissons, â la guerre comme â la guerre...[166] Hoşça kalın, sevgili Casaubon."

Agliè ile Torino yakınlarındaki tepelerde gerçekten de buluşacağımızı doğruladı Belbo. Çifte buluşma olacaktı bu. Akşam, önce çok zengin bir Gülhaçlı'nın şatosunda bir şölene katılacaktık. Sonra da, Agliè bizi birkaç kilometre uzaklıkta bir yere götürecekti. Burada, doğal olarak geceyarısı bir Druid kuttöreni yapılacaktı; ne tür bir şey olacağı konusunda açık-seçik bir fikri yoktu Belbo'nun.

"Düşünüyordum da," diye ekledi, "bir yere gidip, şu madenlerin tarihi konusunda biraz konuşsak iyi olacak. Burada, durmadan araya bir şey giriyor. Cumartesi günü yola çıkıp şu benim ***'deki eski evde iki gün geçirmeye ne dersiniz? Güzel bir yerdir, göreceksiniz, tepeleri görmeye değer. Diotallevi de geliyor, belki Lorenza da gelir. Siz de istediğiniz kimseyi getirebilirsiniz."

Lia'yı tanımıyordu, ama bir kız arkadaşım olduğunu biliyordu. Ona yalnız geleceğimi söyledim. İki gün önce Lia'yla kavga etmiştik; saçmasapan bir şey yüzünden; bir haftaya kalmaz her şey yoluna girerdi. Ama bu arada Milano'dan biraz uzaklaşmak istiyordum.

Böylece, ***'ye vardık, Garamond üçlüsü, bir de Lorenza Pellegrini. Tam yola çıkacağımız sırada bir gerilim oldu. Lorenza geldi, ama tam arabaya bineceğimiz zaman: "Ben kalsam iyi olacak," dedi. "Böylece, siz de sakin sakin çalışırsınız. Sonra Simon'la katılırım size."

Belbo, elleri direksiyonda, kollarını gerdi, gözlerini ileriye dikerek alçak sesle: "Bin," dedi. Lorenza Öne oturdu; yol boyunca elini hiç konuşmadan arabayı süren Belbo'nun boynundan çekmedi.

***, hâlâ Belbo'nun savaş sırasında gördüğü kasabaydı. Birkaç yeni ev yapılmış, dedi, tarım geriliyordu; çünkü gençler kente göçmüşlerdi. Bir zamanlar ekinlerle sapsarı olan, şimdiyse otlağa dönüşmüş tepeler gösterdi bize. Bir dönemeci kıvrılır kıvrılmaz, bir tepenin eteklerinde kasaba birden beliriverdi. Belbo'nun evi oradaydı. Alçak tepenin ardında, belli belirsiz bir sisle kaplı Monferrato Ovası seçiliyordu. Tepeye tırmanırken, Belbo karşıda, neredeyse kel bir tepecik gösterdi bize. Tepenin doruğunda da, iki yanında iki çamın bulunduğu bir küçük kilise vardı.

"Bu, Bricco Tepesi," dedi Belbo. Sonra ekledi: "Sizin için hiçbir anlamı olmayabilir.

Paskalya Pazartesi'nde Melek Kahvaltısı'na[167] gidilirdi oraya. Şimdi otomobille beş dakikada varılıyor, ama o zaman yaya gidilirdi; hacca gider gibi."

55

Benim tiyatro dediğim, tüm eylemlerin, sözcüklerin, düşüncelerin, tüm söylenlerle konuların ayrıntılı olarak gösterildiği bir yerdir; tıpkı güldürülerle tragedyaların gösterildiği halka açık bir tiyatro gibi.

(Robert Fludd, Utriusque Cosmi Historia, Tomi Secundi Tractatus Primi Sectio Secunda, Oppenheim (?), 1620 (?), s.55)

Villaya vardık. Sözgelimi, 'villa' diyorum, aslında bir çiftlik ağasının eviydi; ama alt katında, Adelino Canepa'nın -Carlo amcayı partizanlara ihbar eden şu kavgacı yarıcı- bir zamanlar Covasso bağlarının üzümlerinden şarap yaptığı büyük mahzenler vardı. Uzun zamandan beri içinde oturulmadığı anlaşılıyordu.

Yakınındaki küçük çiftlik evinde hâlâ çok yaşlı bir kadın, Belbo'nun dediğine göre, Adelino'nun teyzesi yaşıyordu. Ötekiler, amca ile yenge de, Canepa'lar da, çoktan ölmüşlerdi; bir sebze bahçesine, dört tavukla bir domuza bakan bu yüz yaşındaki kadından başka kimse kalmamıştı. Arazi, veraset vergileriyle borçları ödemek için çoktan satılmıştı. Belbo, çiftlik evinin kapısını tıklattı, yaşlı kadın eşikte belirdi, konuğu tanıması biraz zaman aldı, sonra büyük bir saygı gösterdi; bizi içeri buyur etmek istiyordu, ama Belbo onu kucaklayıp yatıştırdıktan sonra, konuşmayı kısa kesti.

Villaya girince, Lorenza yavaş yavaş merdivenleri, koridorları, antika eşyalarla döşeli loş odaları keşfettikçe sevinç çığlıkları atıyordu. Belbo her zamanki gibi her şeyin değerini küçültüyor, herkesin kendine göre bir Donnafugata'sı[168] olduğunu söylüyordu, ama duygulanmıştı. Arasıra geliyordu buraya, oldukça seyrek.

"Çalışmak için iyi bir yer burası; yazın serin olur, kışın da kaim duvarlar evi soğuktan korur, hem her yerde bir soba var. Doğal olarak, çocukken, kentten 'tahliye' edilip buraya geldiğimizde, ana koridorun sonundaki iki yan odada kalıyorduk. Amcamların oturdukları kanat bana kaldı. Burada, Carlo amcamın çalışma odasında çalışıyorum. Sekreter denen yazı masalarından bir tane

vardı; kâğıt koyacak pek yer yoktu, ama kimileri açık, kimileri gizli birçok küçük çekmecesi vardı. Abulafia'yı buraya sığdıramadım," dedi Belbo. "Ama seyrek olarak buraya geldiğimde, o zamanlar yaptığım gibi elle yazmak hoşuma gidiyor." Göz alıcı bir dolap gösterdi bize: "Öldüğüm zaman anımsayın, yeniyetmeliğimde yazdıklarımın tümü burada; on altı yaşımdayken yazdığım şiirler, on sekizimdeyken yazmaya başladığım, altı ciltlik bir ırmak-romana ilişkin notlar... Daha bir sürü şey..."

"Görelim! Görelim!" diye bağırdı Lorenza, ellerini çırparak, sonra abartılı bir kedi yürüyüşüyle dolaba doğru ilerledi.

"Dur orada," dedi Belbo. "Görecek bir şey yok. Artık ben bile bakmıyorum onlara. Nasıl olsa, öldükten sonra geri dönüp her şeyi yakacağım."

"Burada hortlaklar vardır, umarım," dedi Lorenza.

"Şimdi var. Carlo amcamın zamanında yoktu; çok şenlikli bir yerdi burası. Tam bir koy yaşamı. Kırsallığı için geliyorum buraya. Akşamları vadide köpekler havlarken çalışmak çok hoş oluyor."

Yatacağımız odaları gösterdi bize: bana, Diotallevi'ye, Lorenza'ya-Lorenza odasına göz gezdirdi, kocaman beyaz bir örtüyle örtülü eski yatağa dokundu, çarşafları kokladı. "Lavanta kokuyor, ninemin masallarındaki gibi," dedi. Belbo, bunun lavanta değil, rutubet kokusu olduğunu söyledi. Lorenza, "Önemi yok," dedi. Oyun makinesinde oynuyormuş gibi, kasıklarını hafifçe öne doğru çıkararak duvara dayandı: "Burada tekbaşıma mı yatacağım?" diye sordu. Belbo öteye baktı, sonra bize, sonra gene öteye baktı. "Bunu sonra konuşuruz," dedi. "Ne olursa olsun, tümüyle sana ait, sığınacağın bir yer burası." Diotallevi ile ben uzaklaştık. Lorenza'nın, Belbo'ya, kendisinden utanıyor mu diye sorduğunu işittik. Belbo da, o odayı ona vermeseydi, bu kez de, nerede yatacağını soracağını söyledi. "İlk adımı ben attım, başka seçeneğin yok," dedi. "Kurnaz Yahudi," dedi Lorenza, "öyleyse ben de sevgili odacığımda yatacağım." "Peki, peki," dedi Belbo, içerlemiş, "ama onlar çalışmak için geldiler buraya, hadi, terasa çıkalım."

Böylece geniş bir terasta çalışmaya koyulduk. Karşımızda soğuk içeceklerle, bol bol kahvenin bulunduğu bir çardak vardı. Akşama dek alkollü içki yasaktı.

Terastan Bricco Tepesi, tepenin altında da, kocaman, yalın bir yapı, bir avlu, bir top alanı görülüyordu. Her yan renk renk küçük biçimlerle doluydu, sanırım çocuklardı bunlar. "Orası Salezyen oratoryosu,"[169] diye açıkladı Belbo. "Don Tico, trompet çalmayı orada öğretmişti bana. Bandoda."

Belbo'nun düşlerine giren trompetten vazgeçişini anımsadım. "Trompet miydi, yoksa klarnet mi?" diye sordum.

Bir an yılgınlığa kapıldı: "Bunu nereden... A, evet, doğru, size düşümden, trompetten söz etmiştim. Don Tico bana trompet çalmayı öğretmişti, ama bandoda bombardon çalıyordum."

"Bombardon nedir?"

"Çocukluk işte. Hadi, şimdi iş başına."

Ama çalışırken, sık sık bakışlarını küçük kiliseye doğru çevirdiğini gördüm. Sırf oraya bakabilmek için, bize başka şeylerden söz ediyormuş gibi geldi bana. Ara ara tartışmayı kesiyordu: "Savaşın sonunda en şiddetli silahlı çatışmalardan biri orada oldu. Burada, ***'da, Faşistlerle Partizanlar arasında sessiz bir anlaşmaya varılmış gibiydi. İlkbahara doğru Partizanlar tepelerden inip kasabayı işgal etmişler, Faşistler hiç sorun çıkarmamışlardı. Faşistler buralı değildiler, oysa Partizanların tümü de buralı çocuklardı. Bir çatışma çıkacak olursa, sıra sıra mısır tarlaları, korular, çitler arasında nasıl hareket edeceklerini biliyorlardı. Faşistler kasabada saklanıyor, yalnızca akınlar için dışarı çıkıyorlardı. Kışın Partizanlar için ovada barınmak daha güçtü; saklanacak yer yoktu, karın içinde uzaktan seçiliyor, bir kilometre uzaklıktan bile makineliyle taranıyorlardı. Bu yüzden, Partizanlar daha yüksek tepelere tırmanıyorlardı. Orada da, geçitleri, kovukları, sığınacak yerleri biliyorlardı. Bunun üzerine Faşistler gelip ovayı denetim altına aldılar. Ama o ilkbahar kurtuluşun eşiğindeydik. Burada hâlâ Faşistler vardı, ama sanırım kente dönmeyi göze alamıyorlardı, çünkü son darbenin orada indirileceğini

sezinliyorlardı. Gerçekten de, 25 Nisan dolaylarında böyle oldu. Sanırım, Faşistlerle Partizanlar arasında bir uzlaşmaya varılmıştı; Partizanlar çarpışmak istemiyorlardı, daha şimdiden çok yakında bir şeyler olacağından emindiler. Geceleri Londra radyosu gittikçe daha iç açıcı haberler veriyor, Franchi tugayına yolladıkları özel mesajlar gittikçe sıklaşıyordu: yarın da yağmur yağacak, Pietro amca ekmek getirdi, buna benzer şeyler. Belki sen de duymuşsundur bunları, Diotallevi... Neyse, bir yanlış anlama olmalıydı, Faşistler daha çekilmeden, Partizanlar tepelerden indiler. Bir gün kızkardeşim burada, terastaydı. İçeri girip iki kişinin tüfeklerle kovalamaca oynadıklarını söyledi. Şaşmadık: can sıkıntısından silahlarla oyun oynayan iki taraftan çocuklardı bunlar. Bir kez şaka maka derken, iki kişi gerçekten ateş ettiler; mermi gidip kızkardeşimin dayandığı bir ağacın gövdesine saplandı. O ayrımına bile varmamıştı, komşular söylemişlerdi. O günden sonra da makineliyle oynayan iki kişi görünce hemen oradan uzaklaşması tembih edilmişti ona. Gene oynuyorlar, dedi, söz dinlediğini göstermek için içeri girerek. Tam o anda ilk yaylım ateşini duyduk. Hemen ardından bir ikincisi, bir üçüncüsü, derken yaylım ateşler çoğaldı. Filintaların kuru tıkırtısı, hafif makineli tüfeklerin ta-ta-ta'sı, arada boğuk bir ses, belki de elbombalarının sesi işitiliyordu, sonunda da makineli tüfekler. Artık oyun oynamadıklarını anladık. Ama birbirimizle konuşacak vakit bulamadık, çünkü artık birbirimizin sesini işitemiyorduk. Bum, bom, ta-ta-ta-taa. Bulaşık çukurunun altına sindik, ben, kızkardeşim, annem. Sonra Carlo amcam koridor boyunca emekleyerek geldi, bizim bulunduğumuz yerin çatışmalara karşı korunaksız olduğunu, onların yanına gitmemizi söyledi. Öteki kanada geçtik. Caterina yengem ağlıyordu, çünkü ninem dışarıdaydı..."

"Ninenizin, iki ateş arasında, bir tarlada yüzükoyun yere kapanmış olarak bulunduğu zaman mıydı, bu?"

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Siz anlatmıştınız; 1973'te, o gün, gösterilerden sonra."

"Ne keskin belleğiniz var! İnsan sizinle konuşurken sözcüklerine dikkat etmeli... Evet. Ama babam da dışarıdaydı. Sonradan

öğrendiğimize göre, kasabanın merkezindeymiş, bir kapı aralığına sığınmış, ama dışarı çıkamıyormuş, çünkü sokağın bir ucundan bir ucuna karşılıklı ateş açılıyormuş, belediyenin kulesinden de bir Kara Tugay, makineli tüfekle alanı tarıyormuş. Kentin eski Faşist belediye başkanı da aynı kapı aralığına sığınmışmış. Bir an gelmiş, belediye başkanı koşarak eve gideceğini, evinin, köşeyi döner dönmez hemen oracıkta olduğunu söylemiş. Bir sessizlik ânını beklemiş, sonra kapı aralığından kendini dışarı atmış, tam köşeye ulaştığı anda makineli tüfekle sırtından vurulmuş. Birinci Dünya Savaşma da katılmış olan babamın içgüdüsel tepkisi şu olmuş: en iyisi kapı aralığında durmak."

"Burası tatlı anılarla dolu bir yer," dedi Diotallevi.

"İnanmayacaksın, ama," dedi Belbo, "gerçekten de tatlı anılar; anımsadığım tek gerçek şey, bunlar."

Ötekiler anlamadılar; ben seziyordum, şimdi artık biliyorum. Özellikle, Şeytancılar'ın yalanları arasında yol almaya çalıştığı o aylarda; düş kırıklığını yıllarca romanımsı yalanlara sarıp sarmaladıktan sonra, ***'de geçirdiği günler, Belbo'nun belleğinde açık-seçik bir dünya gibi beliriyordu: kurşun, kurşundu; ya sıyırtırdın, ya da yerdin kurşunu. İki taraf apaçık karşı karşıya gelmişlerdi, renkleri belli ediyordu onları: kırmızı ile kara, ya da haki ile gri-yeşil, kuşkuya yer yoktu; ya da o zaman öyle geliyordu Belbo'ya. Bir ölü, bir ölüydü, başka bir şey değil. Albay Ardenti gibi kaypakça yitip gitmiyordu. Belki de, o yıllarda daha yeni yeni emekleyen Sinarşi'den söz etmeliyim ona, diye düşündüm. Carlo amcamla Terzi'nin karşı karşıya gelmeleri, ikisi de aynı şövalyelik ülküsünün karşıt cephelerinde yer aldıklarına göre, Sinarşi değil miydi aslında? Ama Belbo'yu çocukluğunun Combray'ından[170] neden yoksun bırakmalıydım? Tatlı anılardı onlar, çünkü bildiği biricik gerçekten söz ediyorlardı ona; kuşku daha sonra başlayacaktı. Ama gerçeği yaşadığı o günlerde bile, seyirci olarak kaldığını üstü örtülü bir biçimde sezdirmişti bana. Başkalarının anılarının, Tarih'in, yazmayacağı pek çok öykülerin doğuşunu seyrettiği zamanı seyrediyordu belleğinde.

Yoksa onun da bir övünç, bir seçim ânı olmuş muydu? Şöyle dedi çünkü: "Üstelik, o gün yaşamımın en büyük kahramanlığını göstermiştim."

"Sevgili John Wayne'im benim," dedi Lorenza, "Hadi anlat bana."

"Önemli bir şey değil. Sürüne sürüne amcamların yaşadığı bölüme geçtikten sonra, koridorda, ayakta duracağım, diye tutturdum. Pencere dipteydi, biz de üst kattaydık; kimse vuramaz beni, diyordum. Savaş alanının ortasında, sağından solundan ıslık çalarak mermiler geçerken, dimdik ayakta duran bir komutan gibi duyumsuyordum kendimi. Carlo amcam öfkelendi, çekiştire çekiştire içeri soktu beni. Ağlamaklı oldum; eğlence sona eriyordu çünkü. Tam o anda, üç el ateş edildiğini, camların kırıldığını işittik; ardından bir zıplama, koridorda biri tenis topuyla oynuyormuş gibi. Pencereden bir mermi girmiş, bir su borusuna çarpıp sekerek, tam, az önce benim durduğum yere saplanmıştı. Hâlâ orada, ayakta duruyor olsaydım, sakat kalırdım. Belki de."

"Aman Tanrım, iyi ki sakat kalmamışsın," dedi Lorenza.

"Belki de bugün daha mutlu olurdum," dedi Belbo. Gerçekten, o zaman da bir seçim yapmamıştı. Amcasının onu içeri çekmesine karşı koymamıştı.

Yaklaşık bir saat sonra, Belbo yeniden anılarına daldı. "Sonra Adelino Canepa yukarı çıktı. Mahzene inersek hepimizin daha güvenlik içinde olacağımızı söyledi. Amcamla yıllardır konuşmuyorlardı; size anlatmıştım. Ama o trajik anda, Adelino yeniden insancıl olmuştu, hatta amcam onun elini bile sıktı. Böylece, karanlıkta, şarap fıçıları arasında, insanın biraz başına vuran şıra kokusuyla bir saat geçirdik; dışarıda ateş sürüyordu. Sonra yaylım ateşi azaldı, silah sesleri dindi. Taraflardan birinin geri çekildiğini anladık, ama hangisi olduğunu bilmiyorduk henüz. Başımızın üstündeki, daracık bir sokağa bakan küçük pencereden bir ses işittik; ora ağzıyla Şöyle diyordu: 'Monssu, i e d'la repubblica bele si?'"

"Ne demek?" diye sordu Lorenza.

“Aşağı yukarı şu: Lütfen söyler misiniz bayım, buralarda, hâlâ, İtalyan Sosyal Cumhuriyeti’ni tutan kimse var mı? O zamanlar cumhuriyet sözcüğü kötü bir sözcüktü. Yoldan geçen, ya da pencereden bakan birine soru soran bir Partizandı bu. Demek ki, Faşistler gitmişlerdi. Hava kararıyordu. Az sonra babam da, ninem de geldiler; başlarından geçenleri anlattılar. Annemle yengem yiyecek bir şeyler hazırlamışlardı. Bu arada amcamla Adelino Canepa gösterişli bir biçimde selamı sabahı kesmişlerdi yeniden. Akşamın geç saatlerine dek uzaklarda tepelere doğru ateş sesleri işittik. Partizanlar kaçakların ardına düşmüşlerdi. Biz kazanmıştık.”

Lorenza, Belbo’yu başından öptü. Belbo yüzünü ekşitti. Araya Faşistler girmeseydi, kazanamayacağım biliyordu. Gerçekte bir film seyretmişti yalnızca. Ama bir an için, seken kurşunun tehlikesini göze alarak filmin içine girmişti. Yalnızca bir an. Tıpkı Hellzapoppin’de olduğu gibi: filmler birbirine karışınca, bir Kızılderilinin, at sırtında bir balo salonuna dalıp ne tarafa doğru gittiler, diye sorduğunda, birinin ‘o tarafa’ demesi üzerine, dörtnala bir başka öykünün içine girmesi gibi.

56

Pırıl pırıl parlayan trompetini öyle bir güçle çalmaya koyuldu ki, sesi koca dağda yankılandı.

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz, Strassburg, Zetzner, 1616,1, s. 4)

Hidrolik boruların yarattığı harikalarla ilgili bölüme gelmiştik. Heron'un Spiritalia'sından alınmış bir on altıncı yüzyıl gravüründe, üstünde -buharla işleyen bir donanım sayesinde- bir aygıtın trompet çaldığı bir çeşit sunak görülüyordu.

Belbo'yu anılarına geri götürdüm: "Şu don Tico Brahe'nin, ya da adı her neyse, size trompet çalmayı öğretmesi nasıl olmuştu?"

"Don Tico. Bu, onun takma adı mıydı, yoksa soyadı mıydı, hiçbir zaman öğrenemedim. Oratoryoya bir daha hiç gitmedim. Oraya ilk gidişim bir rastlantı sonucuydu: ayin, dinbilgisi, çeşit çeşit oyunlar; kazanırsan, Ermiş Domenico Savio'nun küçük bir resmini veriyorlardı; şu kaba yünden, buruş buruş pantolonlu, yontularda hep don Bosco'nun eteğine yapışmış, açık saçık fıkralar anlatan arkadaşlarını dinlememek için gözlerini gökyüzüne dikmiş yeni-yetmenin. Don Tico'nun, on-on dört yaş arası çocuklardan oluşan bir bando kurduğunu öğrenmiştim. Küçükler, klarnet, pikolo, soprano saksofon çalıyorlar, büyükler ise tubalarla davulları taşıyorlardı. Üniforma giyiyorlardı: haki ceket, mavi pantolon, siperlikli kasket. Bir düş gördüm; onlara katılmak istedim. Don Tico bir bombardona gerek duyduğunu söyledi."

Tepeden bakarak süzdü bizi, sonra ezbere okuyormuş gibi: "Bando dilinde bombardon bir çeşit tubadır. Asıl adı mi bemol bas kornodur. Bandonun en aptal çalgısı odur. Bando çalmaya başlayınca, önce umpa-umpa-umpappa diye gider, parapapa-pa-pa-pa-paaa'dan sonra değişir; pa-pa-pa-pa-pa... Ama öğrenmesi kolaydır. Trompet gibi, o da pirinç çalgılar ailesindendir; işleyişi de trompetinkinden farklı değildir. Trompet, daha güçlü bir soluk, iyi bir ağızlık ister; üst dudağın üstünde oluşan bir tür yuvarlak nasır; Louis Armstrong gibi. Böyle bir ağızlıkla soluğunu tutabilirsin; duru, temiz bir ses

çıkarabilirsin üfleme sesi duyulmaksızın. Önemli olan yanaklarını şişirmemektir; bu yalnızca filmlerde, karikatürlerde olur, ne yazık ki."

"Trompeti nasıl öğrendiniz, peki?"

"Trompet çalmayı kendi kendime öğrendim, o yaz günleri, öğleden sonra, oratoryoda kimse yokken; küçük tiyatronun orkestra yerinde saklanırdım... Ama erotik nedenlerle öğreniyordum trompet çalmayı. Şu karşıdaki küçük villayı görüyor musunuz, oratoryonun bir kilometre uzağındaki? Cecilia orada oturuyordu, Salezyenler'in iyiliksever hanımefendisinin kızı. Böylece, dinsel bayram günlerinde, bandonun yaptığı her gösteride, alayın ardından oratoryonun avlusunda, özellikle de tiyatroda, amatör tiyatro topluluğunun temsillerinden önce, Cecilia ile annesi, her zaman birinci sırada, onur yerinde, katedral başgörevlisinin yanında otururlardı. Böyle günlerde, bando ilkin Buon Principio adında bir marş çalardı. Önce trompetler, si bemolle başlardı. Özene bezene parlatılmış, altın ya da gümüş renkli trompetler. Trompetçiler ayağa kalkar, solo yaparlardı. Sonra yerlerine otururlar, bando başlardı. Trompet çalmak, Cecilia'nın dikkatini çekmenin biricik yoluydu benim için."

"Biricik yolu mu?" diye sordu Lorenza, duygulu bir sesle.

"Başka yolu yoktu. Her şeyden önce, ben on üç yaşındaydım, o, on üç buçuk. On üç buçuk yaşında bir kız, kadın sayılır, on üçünde bir erkek çocuksa sümsük bir oğlandır. Üstelik Cecilia, bir alto saksofoncuyu seviyordu, Papi diye biri; iğrenç, tüysüz bir oğlan. Bana öyle geliyordu, ama Cecilia'nın gözü ondan başkasını görmüyordu; kösnüyle meliyormuş gibi çalıyordu; çünkü saksofon, Ornetta Coleman çalmadıkça, üstelik bir bandoda -hele o iğrenç Papi çaldığı zaman- keçi melemesi gibi, gırtlaktan ses çıkaran bir çalgıdır (ya da o zaman bana öyle geliyordu), sesi tıpkı, nasıl söylesem, kendini içkiye vermiş, tele-kızlık eden bir mankenin sesine benzer..."

"Tele-kızlık eden bir manken mi? Sen onları nereden biliyorsun?"

"Neyse, Cecilia'nın benim varlığımdan haberi bile yoktu. Kuşkusuz, akşamları, tepedeki çiftlikten süt almak için taban teperken, olağanüstü öyküler uyduruyordum: Cecilia, Kara Tugaylar tarafından kaçırılmıştı; ben de onu kurtarmaya koşuyordum. Mermiler başımın

üstünden vınlayarak geçiyor, biçilmiş başak sapları arasına çakçak diye düşüyorlardı. Ona, bilmesi olanaksız bir şey açıklıyordum: gizli bir kimlikle, tüm Monferrato'da direnişi yönettiğimi; o da bunu hep umduğunu itiraf ediyor, o anda içimi bir utanç kaplıyordu, çünkü damarlarımdan bal gibi bir şeyin aktığını duyumsuyordum -yemin ederim, önüm bile ıslanmıyordu- başka bir şeydi bu; çok daha ürkütücü, çok daha yüce. Eve dönünce, gidip günah çıkarıyordum... Günah, aşk, şan, şeref, bence bunların hepsi de, SS karargâhının penceresinden, birbirine düğümlenmiş çarşaflara tutunarak yere inerken, tam boşlukta asılı kaldığın sırada, sevgilinin, boynuna sarılıp kulağına hep seni düşlediğini fısıldamasıdır. Geri kalanı, cinsellik, çiftleşme, aşağılık bir dölü sürdürmekten başka bir şey değildir. Kısacası, eğer trompete geçseydim, Cecilia beni görmemezlik edemeyecekti; ben ayakta, pırıl pırıl, zavallı saksofoncu, iskemlesinde oturmuş... Trompet, dövüşken, meleksi, vahiysel, yengisel bir çalgıdır. Atılımı seslendirir. Saksofon ise, terli kızlarla dans eden genç mahalle kabadayıları için çalar. Çılgınlar gibi trompet çalıştım, sonra don Tico'nun karşısına çıkıp, beni dinlemesini istedim; Broadway'da Gene Kelly'yle ilk denemesini yapan Oscar Levant gibiydim. Don Tico, 'Fena çalmıyorsun. Ama...' dedi."

"Ne acıklı," dedi Lorenza, "hadi anlat, soluğumuzu tutmuş seni dinliyoruz."

"Ama benim yerime bombardon çalacak birini bulmam gerekiyordu. Bir şey ayarla, demişti don Tico. Ben de ayarladım. Bakın, çocuklar, o sıralarda, ***'da, iki zavallı oğlan vardı; aynı sınıftaydık, ama benden iki yaş büyüktüler. Bu size onların öğrenme yetenekleri hakkında yeterince fikir verir. Bu iki hergelenin adları, Annibale Cantalamessa[171] ile Pio Bo'ydu. Dipnotu bir: tarihsel olgu."

"Ne? Ne?" diye sordu Lorenza.

Belbo'nun işini kolaylaştırmak için açıkladım: "Salgari, serüven öykülerinde gerçek (ya da gerçek olduğuna inandığı) bir olgudan söz ederken -diyelim ki Oturan Boğa, Küçük Koca Boynuz'dan sonra,

General Custer'in yüreğini yiyor- öykünün sonunda, sayfanın altına, dipnotu 1: 'tarihsel olgu' diye bir dipnotu koyar."

"Tamam. Annibale Cantalamessa ile Pio Bo'nun adlarının böyle oluşu tarihsel bir olgudur. Üstelik, en kötü yanları da, adları değildi. İkisi de kaytarıcıydı; gazeteciden resimli romanlar çalarlar, mermi kovanı koleksiyonu yapan çocukların kovanlarını aşırırlar, ödünç verdiğin, açık deniz serüvenleriyle ilgili, Noel armağanı kitabının üstüne salamlı sandviçlerini koyarlardı. Cantalamessa, Komünist; Bo ise, Faşist olduğunu söylüyordu, ama bir sapan karşılığında ikisi de kendilerini düşmana satmaya hazırdılar. Yalan yanlış anatomik bilgiler vererek, açık saçık fıkralar anlatırlar, bir akşam önce kimin daha çok otuzbir çektiği konusunda birbirleriyle yarışa girerlerdi. Her şeyi yapmaya hazırdılar; pekâlâ bombardon da çalabilirlerdi. Böylece onları ayartmaya karar verdim. Çalgıcıların üniformalarını ballandıra ballandıra anlatıyor, gösterilere götürüyor, Meryem Ana'nın kızlarıyla başarılı aşk serüvenleri yaşayabilecekleri umudunu veriyordum onlara... Ökseye tutuldular. Günlerimi tiyatroda geçiriyordum; elimde, misyonerlerle ilgili resimli kitapçıklarda gördüklerime benzer uzun bir sopa; yanlış bir nota çıkardıkları zaman parmaklarına vuruyordum. Bombardonun yalnızca üç pistonu vardır, işaret parmağı, orta parmak, bir de yüzük parmağı kullanılır. Ama önemli olan, daha önce de söylediğim gibi, ağızlıktır. Sizi ayrıntılarla daha fazla sıkmayacağım, küçük dinleyicilerim: iki bombardoncuyu don Tico'nun karşısına çıkaracağım gün geldi; kusursuz diyemeyeceğim, ama en azından, uykusuz geçen uzun öğle sonları boyunca hazırlandıkları ilk provada, kabul edilebilir durumdaydılar. Don Tico onları bandoya aldı, üniformalarını giydirdi, beni de trompete geçirdi. Bir hafta geçmeden, Yardımedici Meryem Ana yortusunda, tiyatro mevsiminin Küçük Parisli ile açılışında, kapalı perdenin önünde, saygın kişilerin karşısında, ayakta durmuş, Buon Pnncipio'nun ilk ölçülerini çalıyordum."

"Ah, harika," dedi Lorenza, yüzüne, sevecen bir kıskançlık anlamı vererek. "Peki, Cecilia ne yaptı?"

"O yoktu. Belki de hastaydı. Ne bileyim. Yoktu işte."

Belbo bakışlarını dinleyicilerinin üstünde dolaştırdı; o anda kendini bir halk ozanı ya da soytarı gibi duyumsuyordu. Sözlerine vereceği arayı hesapladı. “İki gün sonra don Tico beni çağırtıp, Annibale Cantalamessa ile Pio Bo’nun akşamı mahvettiklerini söyledi. Tempoya uymuyorlar, çalmadıkları zaman akılları başka yerde oluyor, şaklabanlık ediyorlar, tam zamanında girmiyorlardı müziğe. ‘Bombardon,’ dedi don Tico, ‘bandonun belkemiğidir, ritmidir, ruhudur. Bando tıpkı bir sürüye benzer; çalgılar koyun, bando şefi de çobandır, ama bombardon sürüyü bir arada tutan hırlayan bir köpektir. Şef önce bombardona bakar, bombardon onu izliyorsa, koyunlar da izler. Jacopo, oğlum, senden büyük bir özveride bulunmanı istemek zorundayım; o ikisiyle birlikte yeniden bombardona dönmelisin. Sende ritm duygusu var, onların tempoya uymalarını sen sağlayacaksın. Sana söz veriyorum, kendi başlarına çalacak duruma gelir gelmez, yeniden trompete geçireceğim seni.’ Her şeyimi don Tico’ya borçluydum. Peki, dedim, ondan sonraki dini bayramda trompetler gene ayağa kalktılar, gene ilk sırada oturan Cecilia’nın karşısında, Buon Principio’yu çaldılar. Bense, karanlıkta, iki bombardon arasındaydım. O iki aşağılık oğlana gelince, hiçbir zaman kendi başlarına çalacak duruma gelmediler. Ben de bir da-ha trompete dönmedim. Savaş bitince kente döndüm, üflemeli çalgıları bıraktım. Cecilia’ya gelince, soyadını bile hiçbir zaman öğrenemedim.”

“Zavallı yavrucak,” dedi Lorenza, kollarını arkadan Belbo’nun omuzlarına dolayarak. “Ben varım ya.”

“Saksofonlardan hoşlandığını sanıyordum,” dedi Belbo. Sonra başını hafifçe çevirip onun elini öptü. Yeniden ciddileşti. “Hadi bakalım, şimdi iş başına,” dedi. “Geleceğe ilişkin bir öykü yaratmak için geldik buraya, yitik zamanların tarihini yazmak için değil.”

Akşam içki yasağının kalkmasını bol bol kutladık. Jacopo içliliğini unutmuş görünüyordu; Diotallevi’yle saçma makineler tasarlama yarışına girdiler. Ama her seferinde tasarladıkları makinelerin daha önce icat edildiğini görüyorlardı. Geceyarısı, dopdolu bir günün ardından, tepelerde uyumanın nasıl bir şey olduğunu deneme vaktinin geldiğine karar verdik.

Yatağıma yattım; çarşaflar öğleden sonra olduğundan daha nemliydi. Jacopo yatmadan önce bir ‘papaz’ kuralım diye diretti; yorganları havada tutan, üstüne bez gerilmiş bir çeşit oval çerçeveydi bu; üstüne içi kor dolu bir mangal konuyordu. Belbo kırsal yaşamın tüm nazlarını tatmamızı istiyordu. Ama nem çarşafların içine işlemişse, ısıtıcı nemi ortaya çıkarır, tatlı bir ılıklık duyar insan, ama çarşaflar nemli kalır. Hele biraz sabredelim. Başucu lambamı yaktım; hani şu, şairin, lambanın çevresinde uçuşan pervaneler kanatlarını çırpa çırpa ölüyorlardı, dediği türden, saçaklı bir lamba. Uykum gelsin diye gazete okumaya başladım.

Yaklaşık bir ya da iki saat sonra, koridorda ayak sesleri duydum, kapıların açılıp kapandığını işittim, son kez bir kapının sertçe kapandığını işittim. Lorenza Pellegrini, Belbo’nun sinirlerinin dayanıklılığını sınıyordu.

Tam uykuya dalacağım sırada, kapımın tırmalandığını işittim. Bir hayvan olabilir miydi (ama evde ne köpek, ne de kedi görmüştüm); bunun bir çağrı, bir istek, bir tuzak olduğu izlenimine kapıldım. Belki de Lorenza, Belbo’nun kendisini gözetlediğini bildiği için yapıyordu bunu. Belki de öyle değildi. O zamana dek Lorenza’yı Belbo’ya ait sayıyordum -en azından kendi açımdan- hem sonra, Lia ile birlikte yaşamaya başladığımdan beri başka kadınlar ilgimi çekmez olmuştu. Lorenza’nın, bazen büroda ya da barda, Belbo’ya takılırken, bir bağlaşık, ya da bir tanık arıyormuş gibi bana yönelttiği kaçamak, çok kez anlamlı bakışları, oynadığı oyunun -her zaman böyle düşünmüştüm- bir parçasıydı. Hem sonra, Lorenza Pellegrini’nin, hangi erkeğe bakarsa baksın, onun cinsel gücüne meydan okuyormuş gibi bakma yeteneği vardı. Ama garip bir bakıştı bu; sanki “Seni istiyorum, ama yalnızca ne denli korktuğunu sana göstermek için...” Ama o gece o tırmalamayı, tırnaklarının kapımı tırmıklayışını işittiğim zaman duyduğum; başka bir duyguydu: Lorenza’yı istiyordum.

Başımı yastığın altına sokup Lia’yı düşündüm. Lia’dan bir çocuğum olmasını istiyorum, dedim kendi kendime. Üflemeyi öğrenir öğrenmez de, oğluma (ya da kızıma) trompet çalmayı öğretecektim.

57

Her iki yanda, her üç ağaçtan birine bir fener asılıydı; maviler giymiş, göz kamaştırıcı bir bakire, pırıl pırıl bir meşaleyle yaktı onları; dile getirilmez güzellikteki görünümü seyretmek için gereğinden uzun bir süre oyalandım.

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz, Strassburg, Zetzner, 1616, 2. s. 21)

Öğleye doğru, Lorenza, gülümseyerek terasa, yanımıza geldi; saat yarımda, ***'dan geçen harika bir tren bulduğunu söyledi; tek bir aktarmayla öğleden sonra Milano'da olacaktı. Onu istasyona götürüp götüremeyeceğimizi sordu.

Belbo, notlarını karıştırmayı sürdürerek: "Agliè'nin seni de beklediğini sanıyordum," dedi. "Üstelik, bu seferi yalnızca senin için düzenlediğini düşünüyordum."

"Bunu o düşünsün," dedi Lorenza. "Kim götürüyor beni?"

Belbo ayağa kalktı, "Uzun sürmez, hemen dönerim," dedi. "İki saat kadar daha kalabiliriz burada. Lorenza, çantan var mıydı?"

İstasyona giderken, yolda bir şey konuştular mı, bilmiyorum. Belbo yaklaşık yirmi dakika sonra döndü, olaya hiç değinmeden yeniden çalışmaya koyuldu.

Saat ikide, pazar alanında rahat bir lokanta bulduk; yemeklerle şarabın seçimi, Belbo'ya çocukluğunun başka olaylarını çağrıştırdı. Ama sanki başka birinin yaşamöyküsünden alıntılar yapıyormuş gibi konuşuyordu. Bir gün önceki anlatma sevincini yitirmişti. Öğleden sonra erkence, Agliè ve Garamond'la buluşmak üzere yola çıktık.

Belbo güneydoğuya doğru sürüyordu arabayı. Doğa görünümü her kilometrede yavaş yavaş değişiyordu. ***'nın tepeleri güzün ilerlemiş günlerinde bile açık seçik, yumuşak görünüşlüydü. Oysa şimdi, yavaş yavaş yol aldıkça ufuk genişliyor, her dönemeçte doruklar sivriliyor, bazılarının üstüne tünemiş küçük köyler görünüyordu. Dorukların arasında uçsuz bucaksız ufuklar açılıyordu önümüzde. Üçüncü vitesle tırmanırken, her dönemeci kıvrılışımızda uzayıp giden geniş düzlükler, ardsız aralıksız sürüp giden dağların dalgalı

çizgisi beliriyor, düzlüğün bitiminde daha şimdiden dışsal bir sisin içinde silinip gidiyordu. Dağı yarılamıştık, ama kumullarla engebelenmiş bir düzlükteydik hâlâ. Sanki beceriksiz bir Demiurgos'un eli, ona aşırı yüksek görünen tepeleri bastırmış, hiç aralıksız denize dek, ya da kimbilir belki de daha yalçın, daha belirgin sıradağların yamaçlarına dek uzanan yamrı yumru bir hamura dönüştürmüştü.

Kararlaştırdığımız köye vardık; Agliè ve Garamond'la alandaki barda buluşacaktık. Lorenza'nın bizimle gelmediğini öğrenince, Agliè'nin canı sıkılsa bile belli etmedi. "Güzeller güzeli arkadaşımız kendisini betimleyen kutsal törenlere başkalarıyla birlikte katılmak istemiyor. Eşsiz bir alçakgönüllülük; bunu takdir ediyorum," dedi. Başka bir şey söylemedi.

Önde Garamond'un Mercedes'i, arkada Belbo'nun Renault'su, vadiler, tepeler aşarak yolaldık. Günbatımına doğru, karşımızda bir tepenin üstüne tünemiş, tuhaf, sarı bir yapı belirdi. Uzaktan görebildiğimce, önünde, ilerlemiş mevsime karşın hayat fışkıran çiçekler, ağaçlarla kaplı sekilerin, bir çeşit on sekizinci yüzyıl şatosu.

Tepenin eteklerine vardığımızda, birçok otomobilin park ettiği bir açıklıkta bulduk kendimizi. "Burada duralım," dedi Agliè. "Yaya devam edeceğiz."

Alacakaranlık, geceye dönüşüyordu. Yukarı doğru tırmanan yol, yamaç boyunca yanan meşalelerle aydınlatılmıştı.

Tuhaf şey, o andan gecenin geç vaktine dek olup bitenlere ilişkin anılarım hem açık seçik, hem de karışık. Geçen akşam periskopun içinde, olanları yeniden düşündüğümde, iki yaşantı arasında bir benzerlik sezmiştim. İşte, diyordum, kendi kendime, şimdi buradasın, doğal olmayan bir durumda, eski tahtaların belli belirsiz küf kokusuyla sersemlemiş, bir mezarda ya da içinde bir dönüşümün gerçekleştirilmekte olduğu bir kavanozun içindeymiş gibi tasarlıyorsun kendini. Kabinin aralığından başını çıkaracak olursan, gündüz sana hiç kımıldamıyormuş gibi görünen nesnelerin, bir büyünün buharları arasında Eleusis gölgeleri gibi devindiklerini görürsün. Şatodaki akşam da böyle olmuştu: ışıklar, yol boyunca

karşılaştığımız şaşırtıcı olaylar, işittiğim sesler, daha sonra tütsü kokuları beni düş gördüğüme inandırmak için elbirliği etmişlerdi, ama garip bir biçimde; insanın, uyanıklığın eşiğinde düş gördüğünü düşlemesi gibi.

Hiçbir şey anımsamamam gerekirdi. Oysa her şeyi anımsıyorum, ama kendim yaşamış gibi değil, sanki bana bir başkası tarafından anlatılmış gibi.

Öylesine karmaşık bir açık seçiklikle anımsadıklarım, gerçekte olan şeyler miydi, yoksa benim olmuş olmasını istediğim şeyler mi, bilmiyorum. Ama kesin olan şuydu: Plan zihnimizde ilk kez o akşam oluşmaya başlamıştı; hiçbir biçimi olmayan o yaşantıya ne olursa olsun bir biçim verme, bazılarının gerçek olmasını istediği o düşü, düşselleştirilmiş gerçeğe dönüştürme isteği gibi.

“Yol da kuttörenin bir parçasıdır,” diyordu Agliè, tepeye doğru tırmanırken. “Bunlar asma bahçeler, tıpkı -ya da hemen hemen- Gül-Haçlar’ın altın çağında, Salomon de Caus’un, Palatin hükümdarı V. Frederick için tasarımını yaptığı Heidelberg bahçeleri gibi. Işık az, ama böyle olması gerekir, çünkü sezmek, görmekten daha iyidir. Evsahibimiz, Salomon de Caus’un tasarımına tıpatıp uymamış, onu daha dar bir alana sığdırmış. Heidelberg bahçeleri, makrokozmosa özeniyorlardı, oysa buradakileri yapan, yalnızca mikro-kozmosa öykünmüş. Rocaille tarzında yapılmış şu yeraltı odasına bakınız... Kuşkusuz yapıyı süslüyor. Ama de Caus, Michael Maier’in Atalanta Fugiens’inin amblemini göz önünde tutmuştu; burada mercan, felsefe taşıdır. De Caus, bahçelerin biçimi aracılığıyla gök cisimlerinin etkilenebileceğini biliyordu, çünkü bazı motifler bir araya getirildiğinde evrenin uyumunu yansılarlar...”

“Olağanüstü,” dedi Garamond. “Ama bir bahçe nasıl olur da, gök cisimlerini etkiler?”

“Bazı işaretler birbirlerine yönelirler, birbirlerine bakarlar, birbirlerini kucaklarlar, böylece sevgiye zorlarlar. Belirli, kesin bir biçimleri yoktur bunların; olmamalıdır da. Herkes, tutkusunun buyruğuna ya da ruhunun dürtüsüne göre, verili güçleri kullanmayı dener; tıpkı Mısır hiyerogliflerinde olduğu gibi. Bizimle tanrısal varlıklar arasında,

ancak mühürler, sayılar, harfler, törenler aracılığıyla bir bağlantı kurulabilir. Bu nedenle de, tanrısal varlıklar bizimle, düşler, simgeler aracılığıyla konuşurlar. Bu bahçeler de tıpkı böyledir. Bu sekinin her açıdan görünümü, simya sanatının bir gizemini yineler, ama ne yazık ki bu gizemi okuyamıyoruz artık, evsahibimiz de okuyamaz. Siz de göreceksiniz, bu adamın gizliliğe öyle görülmemiş bir bağlılığı var ki, yıllar boyunca bütün biriktirdiklerini artık anlamını bilmediği ideogram tasarımlarına harcıyor."

Sekiden sekiye çıktıkça bahçelerin görünümü değişiyordu. Kimileri labirent biçiminde, kimileri amblem biçimindeydi, ama aşağıdaki sekiler ancak yukarıdaki sekilerden görülebiliyordu. Yukarıdan bakınca, aşağıda bir tacın biçiminin, aralarından geçerken ayırdedemediğim birçok başka bakışımların ayrımına vardım; ama yukarıdan bakınca da, gizlerini çözemiyordum. Çitler arasında dolaşırken bakıldığında, her seki görüngesel bir etki yaratan bazı imgeler açığa vuruyor, ama bir üstteki sekiden bakıldığında, yeni, hatta karşıt imgeler gösteriyordu. Merdivenin her basamağı aynı anda iki ayrı dil konuşuyordu sanki.

Yavaş yavaş yukarı doğru tırmanırken, bazı küçük yapıların ayrımına vardık. Bir çeşit kemer ya da sundurmanın altında fallus biçiminde bir çeşme, bir yunus balığının üstüne çıkmış bir Neptün, belli belirsiz Asur üslubunda sütunlu bir kapı, biçimi belirsiz bir kemer; çokgenler üstüne, üçgenler, çokgenler konmuş gibi. Her birinin tepesinde de bir hayvan yontusu vardı: bir geyik, bir maymun, bir aslan...

"Bütün bunların bir anlamı var mı?" diye sordu Garamond.

"Hiç kuşkusuz! Picinelli'nin Mundus Symbolicus'unu okumak yeter; Alciato, eşsiz, yalvaçça bir tutkuyla sezmişti bunu. Bütün bahçe bir kitap gibi ya da büyü gibi okunabilir, ikisi de aynı şeydir aslında. Sözcükleri bilseydiniz, bahçenin söylediğini alçak sesle dile getirebilirdiniz; o zaman ay-altı dünyada devinen sayısız güçlerden birini yönetebilirdiniz. Bu bahçe evrene egemen olmanın bir aracıdır."

Bize bir yeraltı odası gösterdi. Dal budak salmış suyosunları, doğal olup olmadıklarını anlayamadığım, kireç ya da taş içinde deniz

hayvanı iskeletleri... Kuyruğu İncil'den çıkma kocaman balığınki gibi pul pul bir boğayı kucaklayan bir kır perisi seçiliyordu; bir Triton'un bir amfor gibi tuttuğu bir kavkıdan akan suyun içine uzanmıştı boğa.

"Bunun derin anlamını açıklamak istiyorum size, yoksa sıradan bir su oyunu olurdu. De Caus, bir kabı suyla doldurup ağzını sımsıkı kapattıktan sonra, altına bir delik açsanız bile suyun akmayacağını biliyordu. Ama üstünde de bir delik açacak olursanız, su aşağıdan fışkırır."

"Bu açık bir şey değil mi?" diye sordum. "Yukarıdan giren hava suyu aşağı doğru iter."

"Tam bir bilimsel açıklama: neden, sonuç yerine geçiriliyor, sonuç da neden yerine. Sorun, ikinci durumda suyun neden aktığı değil, birinci durumda neden akmadığıdır."

"Peki, neden akmıyor?" diye sordu Garamond, merakla.

"Çünkü aksaydı, kabın içinde bir boşluk kalacaktı, oysa doğa boşluktan korkar, Nequequam vacui,[172] çağdaş bilimin unuttuğu bir Gül-Haç ilkesiydi."

"Çok etkileyici," dedi Garamond. "Casaubon, unutmayın, madenlerin olağanüstü serüveninde bunları mutlaka belirtmeliyiz. Bana suyun bir maden olmadığını söylemeyin. İmgeleminizi kullanmalısınız."

"Özür dilerim," dedi Belbo, Agliè'ye, "bu sizinki, post hoc ergo ante hoc[173] mantığı: sonradan gelen, önceden gelenin nedenidir."

"Doğrusal olarak düşünmemelisiniz. Bu çeşmelerden akan su bunu yapmıyor. Doğa bunu yapmıyor, doğa zaman diye bir şey bilmez. Zaman, Batı'nın bir buluşudur."

Tepeye doğru çıkarken başka konuklara rastladık. Belbo bunların kimilerini tanıyınca Diotallevi'yi dirseğiyle dürtüyor, o da alçak sesle: "A, evet, facies hermetica," diyordu.

Facies hermetica, hacılar arasında, onlardan biraz uzak duran, dudaklarında katı bir sözde alçakgönüllülük gülümsemesi, Bay Salon'la karşılaştım. Gülümsedim. O da gülümsedi.

“Salon’u tanıyor musunuz?” diye sordu Agliè.

“Siz de mi Salon’u tanıyorsunuz?” diye sordum ben de. “Benim tanımam doğal, aynı binada oturuyoruz. Salon hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Onu az tanıyorum. Güvendiğim bazı arkadaşlarım, onun bir polis muhbiri olduğunu söylüyorlar.”

Salon’un, Garamond’la Ardenti hakkında bilgisi olmasının nedeni buydu demek. Salon’la De Angelis arasındaki ilişki neydi? Ama Agliè’ye, “Peki ama, bir muhbirin böyle bir toplantıda ne işi var?” diye sormakla yetindim.

“Muhbirler her yere giderler,” dedi Agliè. “Gizli raporlar uydurmak için her türlü deneyimden yararlanırlar. Polisin gözünde insan ne denli çok şey bilirse ya da biliyormuş gibi görünürse, o denli güçlü olur. Bunların doğru olup olmadığı önemli değildir. Önemli olan, unutmayın, bir gize sahip olmaktır.”

“Peki, ama Salon buraya neden çağrıldı?” diye sordum.

“Bakın, dostum,” diye yanıtladı Agliè, “belki de bunun nedeni, evsahibimizin, bilgelik düşüncesinin altın kuralına uymasıdır; buna göre, bir yanlış, her ne olursa olsun, bir gerçeği barındırabilir içinde. Gerçek içreklik, karşıtlıklardan korkmaz.”

“Tüm karşıtlıkların, sonunda birbirleriyle uyum içinde olduklarını söylüyorsunuz bana.”

“Quod ubique, quod ab omnibus et auod semper.[174] Erginleme sürekli bir felsefenin ortaya çıkarılmasıdır.”

Böylece felsefe yaparak, sekilerin tepesine ulaşmış, geniş bir bahçenin içinden geçerek villaya ya da şatoya giden bir yolağın ağzına gelmiştik. Bir sütunun üstüne konmuş, ötekilerden daha büyük bir meşalenin ışığında, altın yıldızlarla süslenmiş mavi giysili bir genç kız gördük. Elinde, operalarda habercilerin çaldıkları türden bir trompet tutuyordu. Meleklerin ipek kâğıttan tüyler takındıkları kutsal temsillerde olduğu gibi, genç kızın omuzlarında iki büyük beyaz kanat vardı. Bu kanatlar, biraz iyi niyetle bakıldığında,

ortalarında göz yerine geçebilecek beneklerin bulunduğu bademsi biçimlerle süslenmişti.

Profesör Camestres de oradaydı; Garamond yayınevine gelen ilk Şeytancılar'dan, Ordo Templi Orientis'in düşmanı. Onu güçlükle tanıdık, çünkü görülmemiş bir kostüm giymişti, ama Agliè bunun duruma uygun düştüğünü söyledi; beyaz keten bir toga, kalçalarını sararak göğüste ve sırtta çaprazlanmış kırmızı bir şerit, üstüne dört kırmızı gül iliştirilmiş, on yedinci yüzyıl biçeminde tuhaf bir şapka. Elinde trompet tutan genç kızın önünde diz çöktü, bir şeyler söyledi.

"Gerçekten de," diye mırıldandı Garamond, "gökyüzünde de, yeryüzünde de, bilinmedik çok şey var..."

Bana Staglieno mezarlığım çağrıştıran, tarihsel imgelerle süslenmiş bir taç-kapıdan geçtik. Üstünde karmaşık bir neo-klasik alegori, onun üstünde de oyma harflerle şu sözcükler: CONDOLEO ET CONGRATULOR.[175]

İçeride, geniş bir giriş salonunda kurulmuş bir büfenin çevresine üşüşmüş, canlı bir çağrılı kalabalığı vardı; salondan iki merdivenle üst katlara çıkılıyordu. Bana tanıdık görünen başka yüzler de seçtim; aralarında Bramanti ile -şaşılacak şey-Commendatore De Gubernatis de vardı; Garamond'un çoktan sömürdüğü bir BGKY, ama belki de başyapıtının tüm kopyalarının kâğıt hamuruna dönüştürülebileceği olasılığıyla, o korkunç olasılıkla henüz yüz yüze gelmemişti; çünkü patronumu gösterişli bir saygı ve gönül borcuyla karşıladı. O sırada, ufak tefek, gözleri fıril fıril bir adam da saygılarını sunmak için Agliè'ye doğru yürüdü. Koyu Fransız aksanından, Pierre'i tanıdık; Agliè'nin çalışma odasının kapısı arasından Bramanti'yi büyücülükle suçladığını işittiğimiz adam.

Büfeye yaklaştım. Renkli sıvılarla dolu sürahiler vardı, ama. içlerinde ne olduğunu anlayamadım. Bardağımı, şaraba benzeyen san bir içkiyle doldurdum; fena değildi, eski likörlerin tadındaydı, ama kesinlikle alkollüydü. Belki içinde başka bir şey daha vardı: başım dönmeye başladı. Çevremde facies hermetica'larla ciddi yüzlü emekli yöneticiler kaynaşıyor, kulağıma bölük pörçük konuşmalar geliyordu...

“İlk aşamada, başka zihinlerle iletişim kurmayı başarmak gerekir; sonra başka varlıklara düşünceler, imgeler yansıtmak, yerleri heyecan verici esintilerle doldurmak, hayvanlar krallığı üstünde egemenlik kazanmak. Üçüncü aşamada ise, boşluğun herhangi bir noktasına kendi izdüşümünü yansıtmak gerekir: iki yerde birden olmak; yogiler gibi, aynı anda değişik yerlerde, değişik biçimlerde görünebilirsin. Bundan sonra, bitkisel özler hakkında duyu-ötesi bilgi edinme aşamasına geçilir. Sonunda kopmayı başarırsın; bedenin yersel bütünlük kazanır, bir yerde yok olup bir başka yerde yeniden ortaya çıkarsın -demek istediğim- yalnızca bir izdüşüm olarak değil, bütünsel olarak. En son aşama, fiziksel yaşamın uzatılmasıdır...”

“Ölümsüzlük, değil mi?”

“O hemen olmaz.”

“Peki, ya sen?”

“Bunun için yoğunlaşmak gerekir. Çetin bir iştir bu. Biliyorsun, yirmi yaşında değilim...”

Arkadaşlarımı yeniden buldum. Beyaz duvarlı, köşeleri yuvarlanmış bir salona giriyorlardı. Dipte, bir Grevin müzesindeki gibi -ama o akşam zihnimde beliren imge, Rio’da, tenda de umbandada gördüğüm sunağın imgesiydi- hemen hemen doğal büyüklükte mumdan yapılmış, bana çok kötü bir tiyatro kostümü gibi görünen pırıltılı bir kumaşa sarılmış iki yontu vardı. Biri, tertemiz -ya da hemen hemen tertemiz- pullarla işlenmiş bir giysiye bürünmüş, tahtta oturan soylu bir kadın yontusuydu. Başının üstünde, tellere asılı, bana Lenci dokumasından yapılmış gibi gelen, biçimleri belirsiz yaratıklar sarkıyordu. Bir köşede bir ses yükseltici, uzaktan gelen trompet sesini iletiyordu. Nitelikli bir müzikti bu; belki de Gabrieli’den bir şeydi; sessel etki, görsel etkiden daha yüksek bir beğeni düzeyindeydi. Sağda, başka bir kadın yontusu, sırtında al kadifeden beyaz kuşaklı bir giysi, başında defne yapraklarından bir taç, yanında yaldızlı bir terazi. Agliè, çeşitli simgeleri açıklıyordu bize, ama onu dikkatle dinlediğimi söylersem yalan söylemiş olurum. Beni ilgilendiren, saygıyla, heyecanla, bir imgeden ötekine geçen birçok konukların yüzlerindeki anlamdı.

“Bunların, gümüş yüreklerle kaplı, işlemeli giysili Kara Meryem’i görmek için tapmağa gidenlerden hiç farkları yok,” dedim Belbo’ya. “Bunun, ete kemiğe bürünmüş İsa’nın annesi olduğunu mu sanıyorlar? Hayır, ama bunun tersini de düşünmüyorlar. Benzerlik hoşlarına gidiyor. Gösteriyi düş, düşü de gerçek gibi duyumsuyorlar.”

“Evet,” dedi Belbo, “ama sorun, bunların tapmağa gidenlerden daha mı iyi, yoksa daha mı kötü oldukları değil. Biz kimiz, di-soruyordum kendi kendime. Biz ki, Hamlet’i kapıcımızdan daha gerçek sayıyoruz. Olay çıkarmak için Madame Bovary’nin ardına düşmüş, onu arayıp duran benim, bu insanları yargılamaya hakkım var mı?”

Diotallevi başını salladı, kutsal şeylerin imgelerini yapmamak gerektiğini, bunların tümünün de Altın Dana tapımından başka bir şey olmadığını söyledi, alçak sesle. Ama eğleniyordu.

58

Bu yüzden, simya, erden bir fahişedir; birçok âşığı vardır, ama tümünü de düş kırıklığına uğratır, hiçbirine yüz vermez. Budalaları çılgına, varsılları yoksullara, filozofları ahmaklara, dolandırılmışları ağzıkalabalık dolandırıcılara dönüştürür.

(Tritemius, Annalium Hirsaugensium Tomi II, S. Gallo, 1690,141)

Salon birdenbire alacakaranlığa gömüldü; duvarlar aydınlandı. Duvarların dörtte üçünün, üstünde resimlerin yansıtılacağı yarım daire biçiminde bir perdeyle kaplandığının ayrımına vardım. Resimler belirince, tavanla döşemenin bir bölümünün yansıtıcı bir maddeden yapıldığını gördüm. Önce bayağılıkları gözüme çarpan bazı nesnelerin kendileri de yansıtıcıydı: pullar, terazi, bir kalkan, birkaç bakır kupa. İmgelerin çoğaldığı, parçalandığı, insanların gölgeleriyle kaynaştığı bir sualtı dünyasına gömülmüş gibiydik. Döşeme tavanı, tavan döşemeyi yansıtıyor, ikisi birlikte perdede beliren imgeleri yansıtıyorlardı. Müzikle birlikte salona keskin kokular yayıldı; önce Hint tütsüleri, sonra daha belirsiz, ara ara kokuları pek hoş olmayan tütsüler.

Önce alacakaranlık, kopkoyu bir karanlığın içinde dağılıp yok oldu; sonra bir gürüldeme, bir lav fokurdaması işitildi. Yapış yapış, karanlık bir maddenin, sarı, mavimsi yalımların bir parlayıp bir sönen göz kamaştırıcı ışığında fokur fokur kaynadığı bir yanardağ ağzında bulduk kendimizi.

Yağlı, yapışkan bir buğu yukarı doğru yükseliyor, sonra çiy ya da yağmur olarak yeniden yere düşüyor, kokuşmuş toprak, pis bir küf kokusu yayılıyordu ortalığa. Mezar, pas, karanlık soluyordum. Fışkı, gübreli toprak, kömür tozu, çamur, pis kan, duman, kurşun, balgam, tezek, kabuk, salya, mazot dilleri arasından yılan gibi kıvrıla kıvrıla akan zehirli bir sıvı yayılıyordu çevreme. Kara, kapkara bir karanlık şimdi usul usul aydınlanıyor, iki sürüngen beliriyordu -biri mavimsi, öteki kırmızımsı- bir çeşit kucaklaşmayla iç içe geçmiş, tek bir halka oluşturacak biçimde birbirlerinin kuyruğunu ısırmış iki sürüngen.

İçkinin ölçüsünü kaçırmış gibiydim artık, gölgeler içinde yitip gitmiş arkadaşlarımı göremiyordum, yanımdan kayıp geçen biçimin seçemiyordum; parçalanmış, akışkan çizgiler gibi algılıyordum onları... Sonra birinin elimi yakaladığını duyumsadım; bunun ger-çek olmadığını biliyorum şimdi, ama o zaman ya yanılmışsam diye dönüp bakmayı göze alamadım. Lorenza'nın parfümünü duyuyordum; onu ne denli istediğimi ancak o zaman anladım. O akşam kapımı tırmıklayan tırnakların başlattığı diyalogu sürdürmeye gelmişti. Kükürtle cıvanın birbirine karıştığı nemli sıcak, kasıklarımın zonklamasına yol açıyordu, ama usul usul.

Rebis'i, erdişil çocuğu, felsefe tuzunu, Beyaz Yapıt'ın taç giyme törenini bekliyordum.

Her şeyi biliyormuşum gibi geliyordu bana. Belki de, son aylarda okuduklarım belleğimin yüzeyine çıkıyordu; belki de, Lorenza elinin dokunuşuyla bilgisini iletiyordu bana; avucu terden nemliydi.

Çok uzaklardan gelen adlar mırıldanışım şaşırttı beni; bunların filozofların Beyaz'a verdikleri adlar olduğunu biliyordum, ama -belki de- bu adlarla ürpererek Lorenza'yı çağırıyordum; bilmiyorum, belki de kendi kendime Tanrı'dan yardım dileme yakarılarını yineliyordum yalnızca: Beyaz Bakır, Lekesiz Kuzu, Alibathest, Alborach, Kutsanmış Su, Arıtılmış Cıva, Zırnık, Azoch, Baurach, Cambar, Caspa, Cerusa, Mum, Chaia, Comerisson, elektron, Fırat, Havva, Fada, Eavonius, Zanaatin Temeli, Givinis'in Değerli Taşı, Elmas, Zibah, Ziva, Tül, Nergis, Zambak, Hermafrodit, Hae, Hipostatis, Hyle, Bakire Sütü, Biricik Taş, Dolunay, Ana, Canlı Yağ, Sebze, Yumurta, Balgam, Nokta, Kök, Doğa Tuzu, Yapraklı Toprak, Tevos, Tincar, Buhar, Akşam Yıldızı, Rüzgâr, Virago, Firavun Camı, Bebek Sidiği, Akbaba, Plasenta, Menstruum, Kaçak Köle, Sol El, Madenlerin Sperması, Ruh, Durgun Su, Özsu, Kükürt Yağı.[176]

Şimdi grimsileşen katran karası içinde kayalarla kurumuş ağaçlardan oluşan bir ufuk çizgisi, ardında batan bir kara güneş belirdi. Sonra, göz kamaştırıcı bir ışık, dört bir yana yansıyarak bir çiçek dürbünü etkisi yaratan kıvılcımlar saçan imgeler belirdi.

Şimdi kokular dinsel törenlere, kiliselere özgü kokulara dönüşmüştü; başım ağrıyordu, alnımda bir ağırlık duyuyordum. Yaldızlı duvar örtüleriyle kaplanmış, şatafatlı bir salon gördüm; belki de bir düğün şöleni, prens gibi bir güvey, beyazlar giymiş bir gelin, sonra tahtta oturmuş yaşlı bir kralla bir kraliçe, yanlarında bir savaşçı. esmer derili bir başka kral daha. Kralın önünde küçük bir sunak, üstünde siyah kadife kaplı bir kitapla fildişi bir şamdanda yanan bir mum. Şamdanın yanında dönen bir yerküre ile bir saatin üstünde, oluğundan kan kırmızı bir sıvı akan küçük bir billur çeşme' Çeşmenin üstünde bir kafatası, göz çukurundan akıp geçen beyaz bir yılan...

Lorenza kulağıma sözcükler üflüyordu. Ama sesini işitmiyordum.

Yılan, hüzünlü ağır bir müziğin ritmine uyarak deviniyordu. Kralla kraliçe şimdi karalar giymişlerdi; önlerinde kapakları kapalı altı tabut duruyordu. Bir bas tubanın birkaç ölçülük boğuk sesi işitildi, sonra kara kukuletalı bir adam belirdi. Önce ayinsel bir gösteri oldu; ağır gösterimli bir filmdeki gibi, kral uysalca başını eğerek, hüzünlü bir sevinçle boyun eğiyordu törene. Sonra kukuletalı adam bir balta savurdu, sarkaç hızıyla inen baltanın ağzı tüm yansıtıcı yüzeylerde çoğaldı; birbirini yansıtan yüzeylerin her birinde binlerce baş yuvarlandı. O andan sonra imgeler birbirini izledi, ama ben olup bitenleri anlayamadım. Sanırım oradaki bütün kişiler, esmer derili kral da, kafaları kesilmiş, tabutların içine uzatılmışlardı. Sonra bütün salon bir deniz ya da göl kıyısına dönüştü. Işıklar içinde iki geminin kıyıya yanaştığını gördük. Tabutlar gemilere yüklendi; gemiler suyu yararak uzaklaştılar, gecenin karanlığına karıştılar. Bütün bunlar olurken, tütsüler yoğun, neredeyse elle tutulabilir dumanlar halinde kıvrıla kıvrıla yükseliyordu; bir an mahkûmlar arasında olmamdan korktum, çevremde birçok kimseler, “Düğün, düğün...” diye mırıldanıyorlardı.

Lorenza'yla bağımı yitirmiştim, ancak o zaman dönüp gölgeler arasında onu aradım.

Şimdi salon, tonozu olağanüstü büyüklükte bir yakutla aydınlatılmış bir mahzene ya da görkemli bir mezara dönüşmüştü.

Her köşede bakire giysili kadınlar belirdi. İki katlı, ağzı kemerli bir fırını andıran küçük bir kalenin çevresinde toplandılar, iki yanda, içlerinden yumurta biçimi bir çanağa açılan iki imbiğin çıktığı iki kule, ortada, ucunda bir çeşme bulunan üçüncü bir kule...

Küçük kulenin tabanında, kesik başlı gövdeler görünüyordu. Kadınlardan birinin elinde bir kutu vardı; içinden yuvarlak bir nesne çıkarıp tabanın üstüne, ortadaki kulenin içindeki bir oyuğa koydu; birden tepedeki çeşmeden su fışkırmaya başladı. Nesneyi son anda tanıdım; Mağribî kralın başıydı. Şimdi bir kütük gibi yanıyor, çeşmenin suyunu kaynatıyordu. Dumanlar, üfürükler, fokurtular...

Lorenza bu kez elini enseme koymuş, okşuyordu; tıpkı arabada Jacopo'nun ensesini kaçamak okşadığını gördüğüm gibi. Kadın, altın bir yerküre getirdi, fırında bir musluk açtı, kürenin içine kırmızı, yoğun bir sıvı akıttı. Sonra küre açıldı, içinde kırmızı şirine kocaman, güzel, kar gibi beyaz bir yumurta duruyordu. Kadınlar yumurtayı alıp yere, sarı bir kum yığınının üstüne koydular. Yumurta açıldı, içinden daha oluşmamış, kanlı kanlı bir kuş çıktı. Başı kesilmişlerin kanıyla sulanıp gözlerimizin önünde büyümeye başladı; güzel, pırıl pırıl bir kuş oldu.

Şimdi de kuşun kafasını koparıp küçük bir sunağın üstünde küle dönüştürdüler. Kadınların bazıları külü yoğurdular, hamuru iki kalıba boşalttılar, kalıpları pissin diye fırına koyup borularla ateşe üflediler. Sonunda kalıplar açıldı, soluk, sevimli, neredeyse saydam iki yaratık belirdi; bir oğlan, bir kız, ancak dört karış boyunda, canlı yaratıklar gibi yumuşak, etli, ama gözleri hâlâ camsı, madensi. Onları iki yastığın üstüne koydular, yaşlı bir adam, ağızlarına kan damlaları akıttı...

Ellerinde yeşil çelenklerle süslü trompetlerle başka kadınlar geldiler, trompetlerden birini yaşlı adama verdiler; o da, trompeti hâlâ bitkisel bir gevşeklik, tatlı bir hayvansı uyku içindeki yaratıkların ağzına yaklaştırıp, bedenlerine can üflemeye başladı... Salon birden ışığa boğuldu; sonra ışık sönükleşerek önce alacakaranlığa, ardından portakal rengi çakıntıların böldüğü bir karanlığa dönüştü. Trompetler tiz perdeden çalarken, uçsuz bucaksız bir tan aydınlığı belirdi;

ardından yakut kırmızısı, göz kamaştırıcı bir parıltı. Tam o anda Lorenza'yı yeniden yitirdim; onu bir daha bulamayacağımı anladım. Her şey alev kırmızısına kesti, kırmızı yavaş yavaş çivit mavisine, sonra mora dönüştü, perde karardı. Başım çatlayacak gibi ağrıyordu.

"Mysterium Magnum,"[177] dedi Agliè yanıbaşımda, yüksek sesle, serinkanlılıkla. "Yeni insanın, ölüm ve tutku aracılığıyla yeniden doğuşu." Başarılı bir uygulama olduğunu söylemeliyim; alegori beğenisi aşamaların kesinliğini biraz etkilemiş olsa da. Bu gördüğünüz bir yansılamaydı doğal olarak, ama bir Şey'den söz ediyordu. Evsahibimiz bu Şey'i ürettiğini öne sürüyor. Gelin, gidip gerçekleştirilen mucizeyi görelim."

59

Böyle canavarlar üretilirse, insandan başka görünseler bile, onların doğanın işi olduklarını kabul etmek gerekir.

(Paracelsus, De Homunculis, Operum Volumen Secundum içinde, Genevae, De Tournes, 1658, s. 475)

Agliè bizi dışarı, bahçeye çıkardı; birden kendimi daha iyi duyumsadım. Ötekilere Lorenza'nın gerçekten gelip gelmediğini sormayı göze alamıyordum. Düş görmüştüm. Birkaç adım attıktan sonra bir limonluğa girdik; boğucu sıcak yeniden sersemletti beni. Çoğunlukla tropikal bölgelere özgü bitkiler arasında armut ya da gözyaşı damlası biçiminde altı cam ampul vardı. Bir mühürle sımsıkı kapatılmış, gökmavisi bir sıvıyla doluydu bu ampuller. Her birinin içinde yaklaşık yirmi santim boyunda bir varlık yüzüyordu: Kır saçlı kralı, kraliçeyi, Mağribî kralı, savaşçıyı, başlarında biri mavi, öteki pembe defneden taçlar bulunan iki yeniyetmeyi tanıdık... Su, onların ortamıymış gibi, zarif, yüzercesine deviniyorlardı.

Plastikten ya da mumdan yapılmış modeller mi, yoksa canlı varlıklar mı olduklarını kestirmek güçtü; bunun bir nedeni de, sıvının belli belirsiz bulanıklığının, onları canlandıran solumanın bir ışık oyunu mu, yoksa gerçek mi olduğunu anlamaya olanak vermemesiydi.

"Gün gün biraz daha büyüyorlar sanki," dedi Agliè. "Her sabah kaplar taze, hâlâ sıcak at fışkısına gömülüyorlar. Bu onların büyümesi için gerekli ısıyı sağlıyor. Bu yüzden Paracelsus'ta, homunculus'ların, atın iç ısısında büyütülmeleri gerektiğini belirten reçeteler vardır. Evsahibimizin dediğine bakılırsa, bu homunculus'lar onunla konuşuyor, ona gizler iletiyor, gelecekten haberler veriyorlarmış. Kimileri ona Süleyman'ın Tapınağı'nın gerçek ölçülerini, kimileri de Şeytan'ın nasıl kovulacağım açıklıyormuş... Doğrusu, ben onların konuştuklarını hiç işitmedim."

Yüzleri çok devingendi. Kral, kraliçeye, sevecen, tatlı bir bakışla bakıyordu.

‘Evsahibimiz bana, bir sabah, nasılsa tutukevinden kaçan mavi yeniyetmeyi, kız arkadaşının kabının mührünü kırmaya çalışırken bulduğunu anlattı... Ama ortamının dışında kaldığından güçlükle soluk alıyormuş; yeniden sıvının içine koyarak tam zamanında kurtarmışlar onu.”

Korkunç bir şey,” dedi Diotallevi. “Böyle bir sorumluluğu üstlenmek istemezdim. Kabı hep yanında taşıyacaksın, her gittiğin yerde onca fışkıyı arayıp bulacaksın. Peki, ya yazın tatile çıkarken ne yapacaksın? Kapıcıya mı bırakacaksın onu?”

“Ama belki de,” diye sonuca bağladı Agliè, “yalnızca Descartes’in şeytancıklarıdır bunlar. Ya da robotlar.”

“Şeytan, şeytan,” dedi Garamond. “Doktor Agliè, önüme yepyeni bir evren açıyorsunuz. Hepimiz daha alçakgönüllü olmalıyız, sevgili dostlarım. Gökte de, yerde de bilmediğimiz birçok şey var... Ama, ne de olsa, â la guerre come â la guerre...”

Garamond yıldırım çarpmışa dönmüştü. Diotallevi meraklı alaycılığını sürdürüyordu. Belbo ise hiçbir duygusunu açığa vurmuyordu.

Kuşkudan kurtulmak istiyordum: “Ne yazık, Lorenza gelemedi,” dedim, “çok eğlenirdi.”

“Ya, evet,” diye yanıtladı Agliè, dalgın dalgın.

Demek Lorenza gelmemişti. Amparo’nun Rio’da duyumsadığı gibi duyumsuyordum kendimi. Hastaydım. Oyuna getirilmişim gibi bir duygu vardı içimde. Kimse agogo vermemişti bana.

Onlardan ayrıldım; kalabalık arasında kendime yol açarak yeniden içeri girdim; büfenin yanından geçerken durup, serin bir şey içtim, içine bir iksir karıştırılmış gibi çekine çekine. Şakaklarımı, boynumu ıslatmak için bir tuvalet arıyordum. Bunu yapınca ferahladım. Ama dışarı çıkınca, bir sarmal merdiven gördüm; içimde bir merak uyandı, bu yeni serüvene karşı koyamadım. Belki de, kendime geldiğimi sansam bile, hâlâ Lorenza’yı arıyordum.

60

Zavallı budala! Sana gizlerin en büyüğünü, en önemlisini açık açık öğreteceğimize inanacak kadar aptal mısın? Hiç kuşkun olmasın ki, her kim Hermetik Filozoflar'ın yazdıklarını, sözcüklerin sıradan, sözel anlamlarıyla açıklamaya kalkışacak olursa, kendini bir labirentin dolambaçları içinde bulacaktır; dışarı çıkması için elinde Ariadne'nin ona yol gösterecek ipliği de olmayacağından, kaçıp kurtulamayacaktır.

(Artefio)

Aşağı inince kendimi toprak düzeyinin altında, az aydınlatılmış, duvarları tıpkı parktaki çeşme gibi rocaille tarzında yapılmış bir odada buldum. Bir köşede bir trompetin kalağını andıran bir açıklık gördüm. Daha uzaktan, içinden sesler geldiğini işittim. Yaklaşınca sesler belirginleşti; sonunda yanıbaşımda söylenmiş gibi açık seçik tümceler yakalayabildim. Bir Dionisius kulağı![178]

Kulağın üst kattaki odalardan birine bağlı olduğu, deliğinin yanından geçenlerin konuşmalarını aldığı açıktı.

“Hanımefendi, bugüne dek hiç kimseye söylemediğim bir şey söyleyeceğim size. Yorgunum... Zircifreyle, cıvayla çalıştım, ispirtolar, mayalar, demir, çelik tuzları ve köpüklerini arıttım; gene de Taş'ı bulamadım. Sonra aşındırıcı sular, yanan sular hazırladım, ama boşuna. Yumurta kabukları, kükürt, cam, arsenik, amonyak tuzu, cam tuzu, alkali tuzlar, doğal tuz, kaya tuzu, güherçile, soda, sodyum borat, tartarik tuz, şap kullandım. Ama bana inanın, bunlara güvenmeyin; kırmızıya boyanmış, kusurlu madenlerden sakının; yoksa benim gibi siz de yanılırsınız. Her şeyi denedim: kan, saç, Satürn ruhu, ak pirit, aes ustum, Mars safranı, demir köpüğü, mürdesenk, rastıktaşı. Ne yapsam boş. Gümüşsuyu çıkarmaya çalıştım, gümüşü özel olarak hazırlanmış bir tuzla, sonra tuzsuz, kireçleştirdim; acqua vitae kullanarak aşındırıcı yağlar çıkardım; bütün bunları yaptım. Süt, şarap, maya, yeryüzüne düşen yıldız permleri, kırlangıçotu, dölüt etenesi kullandım, cıvayı madenler; karıştırarak billura indirgedim, külleri bile araştırdım... Sonunda...”

“Sonunda?”

Dünyada gerçekten daha çok sakınım gerektiren bir şey yoktur. Gerçeği söylemek, insanın kendi yüreğini yarması gibidir...”

“Yeter, yeter, heyecanlandırıyorsunuz beni...”

“Gizimi yalnız size açma yürekliliğini buluyorum kendimde. Hiçbir çağa, hiçbir yere ait değilim ben. Zamanın, uzayın dışında öncesiz sonrasız varlığımı yaşıyorum. Koruyucu melekleri olmayan varlıklar vardır; ben onlardan biriyim...”

“Peki, ama beni niçin buraya getirdiniz?”

Başka bir ses: “Sevgili Balsamo, ölümsüzlük söylencesiyle oynamıyor muyuz?”

“Budala: Ölümsüzlük bir söylence değildir. Bir olgudur.”

Bu zevzeklikten sıkılmış, oradan ayrılmak üzereyken, Salon’ un sesini işittim. Fısıldar gibi, gergin bir sesle konuşuyordu; birini kolundan tutmuş, bırakmıyormuş gibi. Pierre’in sesini tanıdım.

“Hadi, hadi,” diyordu Salon, “siz de buraya şu simya maskaralığı için geldiğinizi söylemeyin. Bahçelerin temiz havasını içinize çekmek için geldiğinizi de söylemeyin. De Caus’un, Heidelberg’ den sonra, Paris’in temizlenmesiyle ilgilenmesi için Fransa kralının yaptığı çağrıyı kabul ettiğini biliyor muydunuz?”

“Yapıların ön yüzlerinin temizlenmesi için mi?”

“Malraux değildi o. Sanırım lağımla ilgiliydi. Tuhaf değil mi? Bu bay, imparatorlar için simgesel portakal bahçeleri, elma bahçeleri tasarımları yapmıştı, ama onu ilgilendiren Paris’in yeraltı geçitleriydi. O zamanlar Paris’te gerçek anlamda bir lağım ağı yoktu. Toprağın yüzeyindeki kanallarla hakkında çok az şey bilinen yeraltı borularından oluşuyordu. Eski Romalılar, Cumhuriyet döneminden başlayarak Cloaca Maxima hakkında her şeyi biliyorlardı, ama bin beş yüz yıl sonra Paris’te hiç kimse bastığı yerin altında ne olup bittiğini bilmiyordu. De Caus, kralın çağrısını bunu öğrenmek için kabul etti. Öğrenmek istediği neydi? De Caus’tan sonra, Colbert boruları temizlemek için -bu bir bahaneydi, hem unutmayın, Demir

Maske zamanıydı o zaman- mahkûmları yeraltına indirdi, ama onlar dışkı içinde yüzmeye başladılar, Sen nehrine dek akıntıyı izlediler, sonra bir gemiye binip uzaklaştılar; dayanılmaz bir çirkef kokusuna bulanmış, üstlerine sinekler üşüşmüş bu korkunç yaratıklarla karşılaşmayı kimse göze alamadı çünkü... Bunun üzerine Colbert, boruların Sen'e açıldığı çeşitli yerlere jandarmalar dikti, mahkûmlar geçitlerin içinde öldüler. Paris'te üç yüz yılda ancak üç kilometrelik lâğım borusu yapılabildi. Ama on sekizinci yüzyılda yirmi altı kilometrelik boru döşendi, tam devrimin eşiğinde. Bu size bir şey demiyor mu?"

"Şey, biliyorsunuz, bu..."

"Yeni insanlar iktidara geliyordu. Bu insanlar kendilerinden öncekilerin bilmedikleri bir şey biliyorlardı. Napolyon yeraltına bölük bölük insan gönderdi; karanlıkta başkentin molozları arasında ilerlediler. O sıralarda yerin altında çalışmayı göze alanlar birçok şeyler buldular. Yüzükler, altınlar, gerdanlıklar, takılar, o geçitlerin içine kimbilir başka neler düştüyse. Kimileri yüreklilik gösterip bulduklarını yuttular, sonra müshil alıp onları çıkardılar; böylece zengin oldular. Birçok evlerin doğruca lâğım borularına açılan yeraltı geçitleri olduğu ortaya çıktı."

"Ça, alors..."[179]

"İnsanların oturakları pencerelerden boşalttıkları bir dönemde? Peki, lâğım boruları boyunca uzanan bir çeşit yaya kaldırımlarını, tutunmak için duvarın içine gömülü halkaları nasıl açıklayacaksınız? Bu geçitler, ayaktakımının -o zaman dendiği gibi, pegre'lerin[180] -toplandıkları şu tapis franc'a[181] denk düşüyordu bunlar; polis gelince kaçıp başka bir yerden dışarı çıkabiliyorlardı."

"Feuilleton..."[182]

"Öyle mi dersiniz? Siz kimi korumaya çalışıyorsunuz? III. Napolyon zamanında Baron Haussmann, bir yasayla, Paris'teki bütün evlerin bağımsız bir depo ile lâğım döşemine açılan bir yeraltı geçidi yapmalarını sağlamıştı... İki metre otuz santim yüksekliğinde, bir

metre otuz santim genişliğinde bir tünel. Anlıyorsunuz, değil mi? Paris'te her ev bir yeraltı geçidiyle lâğım ağına bağlanıyor. Bugün Paris'in lâğım borularının uzunluğu ne kadardır, biliyor musunuz? İki bin kilometre, üstelik çeşitli düzeylerde. Her şey, Heidelberg'te o bahçelerin tasarımını yapan kişiyle başladı..."

"Yani?"

"Görüyorum ki, konuşmak istemiyorsunuz. Bir şey biliyorsunuz, ama söylemek istemiyorsunuz."

"Rica ederim, bırakın gideyim. Geç oldu, bir toplantıya bekliyorlar beni." Ayak sesleri.

Salon'un amacının ne olduğunu anlayamadım. Duvarla Dionisius kulağının kepçesi arasında sıkışmış, çevreme bakındım; yeraltında bir tonozun altındaymışım gibi bir duyguya kapıldım. Bu sesçil kanalın ağzı, yerin merkezine doğru inen, Nibelung'larla kaynaşan karanlık tünellere inişin başlangıcından başka bir şey değildi. Ürperdim. Tam oradan uzaklaşırken bir ses daha işittim: "Gelin. Başlamak üzereyiz. Gizli salonda. Ötekileri de çağırın."

62

Tanım bakımından, Druidik dernekler saydığımız dernekler, adları ya da amaçlarıyla kendilerini Druidik diye tanımlayan, ya da erginleme törenleri Druidlikten esinlenen derneklerdir.

(M. Raoult, Les druides. Les societes initiatiques celtes contemporaines, Paris, Rocher, 1983, s. 18)

Vakit geceyarısına yaklaşıyordu; Agliè'nin programına göre, akşamın ikinci sürprizi bekliyordu bizi. Palatin bahçelerinden çıkıp tepeler arasından yeniden yola koyulduk.

Üç çeyrek saat gittikten sonra, Agliè iki arabayı bir korunun kıyısında durdurttu. Açıklığa çıkmak için bir çalılıktan geçmemiz gerekiyormuş, ama ortada ne yol vardı, ne yolak.

Yumuşak eğimli çalılıklar, orman bitkileri arasından kendimize yol açarak tepeye doğru ilerliyorduk; yer ıslak değildi, ama çürük yapraklar, kaygan kökler üstünde ayakkabılarımız kayıyordu. Geçitleri seçebilmek için Agliè sık sık el fenerini yakıyor, ama hemen söndürüyordu, çünkü -dediğine göre-, törene katılanlara varlığımızı belli etmemeliydik. Bir aralık Diotallevi bir şey söyleyecek oldu -ne olduğunu pek iyi anımsamıyorum, belki de Kırmızı Başlıklı Kız'ı çağrıştıran bir şey-ama Anglie gergin bir sesle susmasını rica etti ondan.

Tam çalılıktan çıkmak üzereyken, uzaklardan sesler işitmeye başladık. Sonunda açıklığın kıyısına vardık. Açıklık yaygın bir ışıkla aydınlatılmıştı: meşalelerle, belki de, toprağa değercesine, belli belirsiz gümüşsü parıltılarla pırıldayan mum ışıklarıyla. Sanki kimyasal soğumayla bir gaz yanmış da, sabun köpükleri gibi otların arasında sürükleniyordu. Agliè orada, çalılıkların ardında siper alıp beklememizi, ortaya çıkmamamızı söyledi.

“Az sonra rahibeler gelecek. Druidler yani. Büyük kozmik bakire Mikil çağrılacak. Ermiş Michael'in bir melek, dolayısıyla bir er-dişi olması, bu nedenle de dişi bir tanrının yerini alabilmesi bir rastlantı değil...”

“Nereden geliyorlar?” diye fısıldadı Diotallevi.

“Çeşitli yerlerden. Normandiya’dan, Norveç’ten, İrlanda’dan... Çok Özel bir olay bu; burası da törene çok elverişli bir yer.”

“Niçin?” diye sordu Garamond.

“Çünkü bazı yerler, başka yerlerden daha büyüseldir.”

“Peki, kimdir bu insanlar... gerçek yaşamda?” diye sordu gene Garamond.

“Bildiğimiz insanlar. Daktilolar, sigortacılar, ozanlar. Yarın rastlayabilirsiniz onlara, ama tanıyamazsınız.”

Şimdi küçük bir kalabalığın, açıklığın ortasına doğru ilerlediğini görebiliyorduk. Az önce parlayıp sönen ışıkların, rahibelerin ellerinde tuttukları küçük lâmbalar olduklarını anladım. İlkin yer düzeyindeymiş gibi görünmüşlerdi bana; çünkü açık alan bir tepenin üstündeydi; uzaktan Druid rahibelerin karanlıkta vadiden yukarı doğru tırmanıp tepenin doruğunda, düzlükte belirlediklerini seçmiştim. Hafif esintide uçuşan beyaz tunikler giymişlerdi. Bir halka oluşturdular: töreni yöneten üç kişi ortada durdu.

“Bunlar, Lisieux’den, Clonmachois’den, Pino Torinese’den gelen hallouine’ler,” dedi Agliè. “Neden bu üçü?” diye sordu Belbo. Agliè omuzlarını silkti: “Şimdi susup bekleyelim. Nordik büyünün âyin usulünü ve hiyerarşisini iki üç sözcükle özetleyemem. Söylediklerimle yetinin. Daha çoğunu söylemiyorum, çünkü bilmiyorum... Daha doğrusu söyleyemem. Bazı gizlilik andlarına saygı göstermek zorundayım...”

Açıklığın ortasında bir dolmeni andıran bir taş yığını gördüm. Bu açıklığın seçilmesinin nedeni tam da bu iri kaya parçalarının varlığıydı belki de. Âyini yöneten rahibelerden biri dolmenin üstüne çıktı, trompet çalmaya başladı. Birkaç saat önce gördüğümüz trompetten daha da çok, Aida’dan zafer marşını çalan bir boruyu andırıyordu. Ama boğuk, geceyi çağrıştıran, çok uzaklardan geliyormuş gibi bir sesi vardı. Belbo koluma dokundu: “Ramsinga bu, Thugs’un kutsal banyan ağacının yanında çaldıkları ramsinga...”

Duyarsızca davrandım. Başka çağrışımları önlemek için şaka yaptığının ayrımına varmadım; yarasını deştim: “Bombardonla çalınsaydı, böyle etkileyici olmazdı,” dedim.

Belbo onayladı. “Burada bulunmalarının nedeni de bu; bombardon istemiyorlar,” dedi. Belbo düşleriyle o aylarda başına gelenler arasında bir bağ kurmaya o akşam mı başlamıştı, diye soruyorum kendi kendime şimdi.

Agliè sözlerimizi duymamıştı, ama aramızda fısıldaştığımızı işitmişti. “Bu bir uyarı, ya da bir çağrı değil,” dedi, “Yeraltı dalgalarıyla iletişim kurmak için bir çeşit sesötesi. Bakın, Druid rahibeleri el ele tutuşup halka oluyorlar şimdi. Yeraltı titreşimlerini alıp yoğunlaştırmak için bir çeşit akümülatör oluşturuyorlar. Şimdi bulut çıkacak...”

“Ne bulutu?” diye fısıldadım.

“Gelenek, yeşil bulut diyor buna. Bekleyin...”

Doğrusu yeşil bulut diye bir şey beklemiyordum ben. Ama ansızın topraktan yumuşak bir buğu yükseldi; daha bağdaşık, daha yoğun olsaydı sis diyebilirdim. Yumak yumak bir oluşumdu bu; bir noktada yoğunlaşıyor, sonra esintiye kapılıp haddeden geçirilmiş şeker gibi dalga dalga havaya yükseliyor, gidip açıklığın bir başka noktasında tortop oluyordu. Olağanüstü bir etkiydi bu; bir an art-alanda ağaçlar beliriyor, ardından her şey beyazımsı bir buğunun içinde silinip gidiyordu, derken sis yumağı açıklığın ortasına doğru dağılıyor, olup bitenleri gözden gizliyor, gökyüzü sıyrılıyor, ay yeniden parlıyordu. Sis yumağının devinimleri, ansızın, beklenmedik, oynak bir esintinin isteklerine boyun eğiyormuş gibiydi.

Kimyasal bir oyun sandım ilkin, sonra düşündüm; yaklaşık altı yüz metre yükseklikteydik, gerçek bulutlar olabilirdi bunlar. Kuttörenin öngördüğü, çağrılmış bulutlar mı ? Yoksa, töreni yönetenler o yükseklikte, elverişli koşullarda, toprağın yüzeyinde bu gezgin yığınların oluşabileceğini biliyorlar mıydı?

Görünümün büyüsüne kapılmamak elde değildi. Töreni yönetenlerin giysileri dumanların beyazlığına karışıyor, biçimleri bu

sütümsü karanlığa dalıp çıkıyordu; sanki ondan ürüyorlarmış gibi.

Bir an geldi, bulut otlağın ortasını tümüyle kapladı, sonra birkaç tutam, tel tel çözülüp yükseldi, neredeyse ayı gizledi, ama açıklığın kıyıları hâlâ aydınlıktı. O zaman bulutun içinden bir Druid rahibenin çıktığını, kollan öne doğru gerilmiş, bağırarak koruya doğru koştuğunu gördük. Ayrımımıza vardığını, bize lanetler yağdırdığını düşündüm. Ama bize birkaç metre yaklaşınca yön değiştirdi, bulutun çevresinde bir çember çizerek koşmaya başladı, soldaki beyazlığın içinde yitip gitti.

Birkaç dakika sonra sağda yeniden belirdi, çok yakınımıza geldi; böylece yüzünü görebildim. Bir kadın kâhindi bu. Dante'ninkini andıran iri bir burnu, bir yarığa benzeyen ince bir ağzı vardı; bir denizaltı çiçeği gibi açılan ağzında, iki kesici, bir de çarpık köpek dişinden başka diş yoktu. Gözleri fıldır fıldır, bakışları alıcı kuşlarınki gibi keskindi. O zaman bana Galce gibi gelen art arda sıralanmış sözcüklerle, "o pegnia (oh, e oh! in-tus) et eee uluma!!!" gibi bir çeşit Latince yakarı sözcükleri işittim ya da -bu anıyı başka anılarla karıştırıyor olabilirim- işitiyormuşum gibi geldi bana; yahut şimdi işittiğimi anımsadığımı sanıyorum. Birdenbire sis dağıldı, açıklık yeniden aydınlandı. Kalın boyunlarına yeşil elmalardan oluşan çelenkler takılmış bir domuz sürüsü doldurmuştu alanı. Trompet çalan Druid rahibe, hâlâ dolmenin üstünde durmuş, bir bıçak sallıyordu.

"Gidelim," dedi Algie, kuru bir sesle. "Bitti."

Onun sesini işitince, bulutun şimdi dört bir yanımızı kapladığının ayrımına vardım; arkadaşlarımı güçlükle seçebiliyordum.

"Nasıl biter!" dedi Garamond. "Bana kalırsa asıl şimdi başlıyor!"

"Sizin görebileceğiniz şey bitti. Bundan sonrasına izin verilmiyor. Kuttörene saygı duyalım. Gidelim."

Koruya daldı; çevremizi saran sis hemen yuttu onu. Ürpererek, ölü yapraklar üstünde kayarak, soluk soluğa, düzensiz yürüyorduk; bozguna uğramış bir ordu gibi. Yolda buluştuk. Milano'ya varmamız iki saat sürmezdi. Garamond'la birlikte, arabasına binmeden önce,

Agliè, hoşça kalın, dedi bize: “Gösteriyi yarıda bıraktığım için bağışlayın beni. Bir şeyler öğrenmenizi, çevremizde yaşayan bazı insanları tanımanızı istedim; ne de olsa, sizler de onlar için çalışıyorsunuz şimdi. Ama daha çoğunu göremezdiniz. Bu olayı bana bildirdiklerinde, töreni aksatmayacağıma söz vermek zorunda kaldım. Varlığımız, törenin bundan sonraki aşamalarını olumsuz etkileyebilirdi.”

“Ya domuzlar? Şimdi ne oluyor?” diye sordu Belbo.

“Söyleyebileceğim her şeyi söyledim size.”

63

"Bu balık sana neyi anımsatıyor?" "Başka balıkları."

"Peki, başka balıklar neyi anımsatıyor?" "Başka balıkları."

(Joseph Heller, Catch 22, New York, Simon & Schuster, 1961, XXVII)

İçim pişmanlıklarla, suçluluk duygusuyla dolu, döndüm Piemonte'den. Ama Lia'yı yeniden görür görmez aklımdan gelip geçen bütün istekleri unuttum.

Gene de, o yolculuk başka izler bırakmıştı bende; o zaman bunların beni kaygılandırmamış olmasını şimdi kaygı verici buluyorum. Madenlerin olağanüstü serüveniyle ilgili resimleri, bölüm bölüm son bir düzene sokuyordum, ama benzerlik şeytanına karşı koyamıyordum artık; tıpkı Rio'da başıma geldiği gibi. Reaumur'ün 1750'de yaptığı bu silindir biçimindeki soba ile bu kuluçka makinesi, bu on yedinci yüzyıl atanor'u, bu dölyatağı, kimbilir hangi gizemli madenlerin üretildiği bu karanlık uterus arasındaki ayrım neydi? Deutsches Museum'u, bir hafta önce gördüğüm Piemonte'deki şatoda kurmuşlardı sanki.

Büyü dünyasını, bugün olgular dünyası dediğimiz dünyadan ayırmak gittikçe daha güç oluyordu benim için. Okulda, matematik ve fiziği aydınlattıklarını öğrendiğim kişiler, boşinanların karanlığında yeniden karşıma çıkıyorlardı. Onların bir ayakları Kabala'da, bir ayakları laboratuvarda çalıştıklarını keşfediyordum. Tarihi şu bizim Şeytancılar'ın gözüyle yeniden mi okuyordum yoksa? Ama ardından, olgucu fizikçilerin, üniversiteden çıkar çıkmaz medyum seanslarına, yıldızbilim çevrelerine nasıl bulaştıklarını, Newton'un evrensel çekim yasalarına, gizli güçlerin var olduğuna inandığı için (onun, Gül-Haç evrenbilimi alanındaki araştırmalarını anımsıyordum) ulaştığını anlatan kuşku götürmez metinlere rastlıyordum.

Bilimsel kuşkuyu ilke edinmiştim, ama bana kuşku duymayı öğretmiş olan hocalarıma bile güven duymaz olmuştum şimdi.

Kendi kendime şöyle dedim: tıpkı Amparo gibiyim ben de; inanmıyorum, ama kaptırıyorum kendimi. Büyük Piramit'in gerçekten de yeryüzü ile güneş arasındaki uzaklığın milyarda biri olduğu olgusu ya da Kelt mitolojisiyle Amerikalı Kızılderili mitolojisi arasında gerçekten de koşutluklar çizilebileceği üstünde düşülürken yakalıyordum kendimi. Çevremdeki her şeyi sorgulamaya başlıyordum: evleri, dükkânların işaretlerini, gökyüzündeki bulutları, kitaplıktaki gravürleri. Bana kendi yüzeysel öykülerini değil, bir başka öyküyü, içlerinde sakladıkları, ama Önünde sonunda gizemsel benzerlikler ilkesi sayesinde açıklayacakları daha derin öyküyü anlatmalarını istiyordum.

Beni Lia kurtardı, en azından bir süre için.

Piemonte yolculuğuyla ilgili her şeyi (ya da hemen hemen her şeyi) anlattım ona. Her akşam, çapraz göndermeli dosyama eklenecek yeni bilgilerle dönüyordum eve. "Yesene," diyordu Lia, "iğne ipliğe döndün." Bir akşam, yazı masasının yanına oturdu, gözlerimin içine doğruca bakabilmek için alnına düşen perçemlerini ortadan ayırdı, ellerini tıpkı bir ev kadını gibi kucağına koydu. Onun hiç böyle oturduğunu görmemiştim: bacakları yana ayrık, eteği dizleri arasında gerilmiş. Hiç de zarif bir duruş değil, diye düşündüm. Ama sonra yüzünü gördüm; yüzüne bir parlaklık gelmiş, bir pembelik yayılmış gibi göründü bana. Onu -nedenini henüz bilmiyordum-saygıyla dinledim.

"Bum," dedi, "şu Manuzio işini ele alış biçimin hiç hoşuma gitmiyor. Önce denizkabukları toplar gibi topluyordun olguları. Şimdiyse loto sayılarını işaretliyorsun sanki."

"Bu Şeytancılar beni gittikçe daha çok eğlendiriyor, hepsi bu."

"Eğlenmiyorsun, tutku haline getiriyorsun onları; başka bir şey bu. Dikkat et, hastalanırsın sonra."

"Abartmayalım. Hasta olan onlar, ben değilim. İnsan delilerevinde çalışınca delirmez ki."

"Orası belli olmaz."

“Bilirsin, benzeşimlerden kuşku duyarım hep. Şimdi bir benzeşimler şenliği içinde buluyorum kendimi, bir Coney Island, Moskova’da Bir Mayıs gibi, bir Benzeşimler Şenliği. Acaba bunun haklı bir nedeni yok mu, diye soruyorum kendi kendime.”

“Bum,” dedi Lia, “Fişlerini gördüm, çünkü ben düzene sokacağım onları. Senin Şeytancılar’ının keşfettikleri, çoktan burada; iyi bak.” Eliyle karnına, kalçalarına, alnına vurdu. Böyle, bacakları yana ayrık, eteği gerilmiş otururken, karşıdan bakıldığında -öylesine ince, öylesine kıvrak Lia- sağlam, sağlıklı bir sütanneye benziyordu; dingin bir bilgelik onu aydınlatıyor, anaerkil bir yetke veriyordu ona.

“Bum, ilk örnekler diye bir şey yoktur; beden vardır. Karnın içi güzeldir, çünkü bebek büyür orada, çünkü senin güzel kuşun sevinçler içinde içeri dalar, tadı güzel besin aşağı iner; işte bunun için, mağara da, girinti çıkıntılar da, kanal da, yeraltı da güzeldir, önemlidir; hatta bizim o güzelim barsaklarımızın imgesine göre yapılmış olan labirent de. Biri Önemli bir şey icat etmek istediği zaman, oradan getirmek zorundadır onu; çünkü sen de oradan geldin, doğduğun gün. Üretkenlik bir kovuğun içindedir her zaman; orada önce bir şey çürür, sonra karşında bir küçük Çinli, bir hurma, bir baobab beliriverir. Ama yukarısı, her zaman aşağıdan daha iyidir; çünkü başaşağı durursan kan başına sıçrar; çünkü ayaklar kokar, saçlarsa daha az kokar; çünkü bir ağaca çıkıp meyve toplamak, sonunda yeraltına girip kurtlara yem olmaktan daha iyidir; çünkü yukarıdaki bir şeye çarptığında çok seyrek olarak incitirsin bir yerini (bunun için tavanarasında olman gerekir), oysa düşünce genellikle bir yerini incitirsin. İşte bu nedenle, yukarısı meleklere, aşağısı şeytana özgüdür. Ama, az önce karnım hakkında söylediklerim de doğru olduğundan, bunların ikisi de doğrudur; bir anlamda aşağısıyla içerisi güzeldir; bir başka anlamda da yukarısı ile dışarısı. Hem bütün bunların Merkür’ün ruhu ya da evrensel çelişkiyle hiçbir ilişiği yok. Ateş insanı ısıtır, soğukta bronşit olursun, hele dört bin yıl önce yaşamış bir bilginsen. Bu yüzden de, ateşin gizemli özellikleri vardır, tavuk kızartmanın yanı sıra. Ama soğuk aynı tavuğu bozulmaktan korur; ateşe dokunursan kocaman bir kabarcık olur elinde; bunun için, bilgelik gibi binlerce yıldır saklanmış bir şeyi düşünürsen,

yüksek bir dağın üstünde (yüksekliğin iyi bir şey olduğunu biliyoruz), ama aynı zamanda bir mağaranın içinde (bu da iyi bir şeydir), Tibet'teki karların sonsuz soğukluğunda (en iyisi de budur) düşünmelisin. Sonra da, bilgeliğin niçin İsviçre Alpler'inden değil de, doğudan geldiğini bilmek istersen, bunun da nedeni şu: atalarının bedenleri sabahları uyandığında ortalık hâlâ karanlıksa doğuya bakıyordu, güneş çıksın, yağmur yağmasın diye umarak. Anlaşıldı mı?"

"Evet, anneciğim."

"Elbette, yavrum. Güneş iyidir, çünkü bedenimize yararlıdır; akıllı olduğu için her sabah yeniden çıkar. Demek ki, geri dönen her şey iyidir; geçip giden, bir daha da görünmeyen şey iyi değildir, insanın geçtiği yere, aynı yoldan iki kez geçmeksizin geri dönmesinin en kolay yolu bir daire çizerek yürümektir. Halka biçiminde kıvrılabilen biricik hayvan yılandır, yılanla ilgili birçok tapımlarla söylencelerin varlık nedeni de budur; çünkü güneşin geri dönüşümü göstermek için bir suaygırını halka biçiminde kıvıramazsın. te yandan, güneşi çağırmak için bir tören yapmak gerekirse, en bir daire çizerek devinmektir; çünkü düz bir çizgi üstünde yürürsen evinden uzaklaşırsın, bu yüzden de törenin çok kısa kesilmesi gerekir. Bir kuttören için en uygun biçim dairedir; panayırda ateş yutan hokkabazlar da bilirler bunu, çünkü daire biçiminde sıralanınca, herkes ortada kimin durduğunu görebilir; oysa bütün bir kabile bir manga asker gibi düz bir çizgi üstünde sıralanırsa uzakta kalanlar onu göremezler; işte bu nedenle, daire, dönemsel devinim, dairesel dönüş, her tapımda kuttörenin temel öğelerini oluşturur."

"Evet, anneciğim."

"Elbette yavrum. Şimdi, yazarlarınızın çok hoşuna giden büyüsel sayılara gelelim.

Sen birsin, iki değil, şeyin de birdir, benim şeyim de birdir, bir burnumuz, bir yüreğimiz var; görüyorsun ne çok olumlu şey bir tane. Ama iki gözümüz, iki kulağımız, iki burun deliğimiz var; benim memelerim, senin taşakların, bacaklarımız, kollarımız, kabalarımız, hep iki. Üçe gelince, bütün sayıların en büyüselidir üç; çünkü

bedenimiz bu sayıyı bilmez, hiçbir şeyimiz üç değil, hem sonra nerede yaşarsak yaşayalım, Tanrı'ya verdiğimiz en gizemli sayı olmalı bu. Şimdi düşünelim: senin şeyin bir tane, -sus şimdi, şakayı bırak- bu iki şeyi bir araya getirirsek yeni bir şey ortaya çıkar; böylece üç oluruz. Yeryüzündeki bütün kültürlerin üçlü yapıları, üçlemeleri olduğunu bilmek için ille de üniversite profesörü olmak gerekmez. Ama dinler, bilgisayar kullanmıyorlardı bunun için. O insanların tümü de, senin benim gibi insanlardı; gerektiği gibi çiftleşiyorlardı. Üçlemelerin hiçbiri bir gizem değildir; bizim yaptığımızı, onların bir zamanlar yaptıklarını anlatırlar. Ama iki kol, iki bacak daha dört eder; bu yüzden dört de güzel bir sayıdır; hele hayvanların dört ayağı olduğunu, bebeklerin dört ayak üstünde emeklediklerini düşünürsen; Sfenks'in de bildiği gibi. Beş sayısından söz etmemize gerek yok; bir elde beş parmak vardır, iki elin parmaklarını toplarsan bir başka kutsal sayıyı, on sayısını elde edersin. Hatta On Emir bile zorunluydu; çünkü on iki emir olsaydı, parmaklarıyla, bir, iki, üç diye sayan papaz, sıra son iki emre gelince, kilisenin kutsal eşya bekçisinin elini ödünç almak zorunda kalacaktı. Şimdi, bedenimizi al, gövdeden çıkan her şeyi say: kollar, bacaklar, baş, penis toplam altı eder, kadınlarda ise yedi; bu yüzden de bana öyle geliyor ki, şu sizin yazarlarınız arasın-da altı sayısı hiçbir zaman ciddiye alınmaz, üçün iki katı olması dışında. Yalnızca erkekler için geçerlidir bu; çünkü hiç yedileri yoktur onların. Bu yüzden erkekler yönetirken, yediyi kutsal sayı olarak görmeyi yeğ tutarlar; kadınların memelerini unuturlar, ama çaresiz, katlanacağız. Sekize gelince sekiz... sekiz... dur, bir dakika, kollarla bacakları birer değil, ikişer sayarsak, dirseklerle dizleri de ekleyince, sekiz oynak organımız olur. Bu sekize gövdemizi de eklersen dokuz eder, başı da sayarsan on. Yalnızca bedenimizi alırsan, istediğin sayıyı elde edebilirsin; delikleri düşün, örneğin."

"Delikler mi?"

"Evet, bedenimizde kaç delik var?"

"Bilmem," saymaya başladım. "Gözler, burun delikleri, kulaklar, ağız, popo: sekiz."

“Görüyorsun, değil mi? Sekiz sayısının güzel bir sayı olmasının bir nedeni de bu. Ama benimkiler dokuz! Bu dokuzuncuyla de seni dünyaya getiriyorum, işte bu yüzden, dokuz sekizden daha kutsaldır! Bundan sonraki sayıları açıklamamı da ister misin? Ya da, şu senin yazarlarının sözünü edip durdukları senin şu menhirini inceleyelim, istersen. Gündüz ayakta, gece yataktadır; şeyin de öyle; geceleri ne yaptığını söylemene gerek yok; dikleşince çalışır, uzanınca da dinlenir. Demek ki, dikey durum yaşamdır, güneşi gösterir. Dikili taşlar da ağaçlar gibi dik durur; oysa yatay durumla gece uykudur, ölümdür. Bütün kültürler anıtlara, piramitlere, sütunlara taparlar, balkonların ya da parmaklıkların önünde hiç kimse eğilmez. Sen hiç kutsal parmaklık diye bir arkaik tapımdan söz edildiğini işittin mi? Görüyor musun? Hem, insanın bedeni de elverişsizdir buna; dikey bir taşa taparsan, insanların tümü de görürler onu. Oysa yatay bir şeye tapacak olursan, yalnızca ön sıradakiler görebilirler onu; ben de, ben de, diye birbirlerini itip kakarlar; bu da büyüsel bir tören için hiç de güzel bir görünüm değildir...”

“Peki ya ırmaklar...”

“Irmaklara yatay oldukları için değil, içlerinde su olduğu için tapınılır; suyla beden arasındaki ilişkiyi anlatmama gerek yok sanırım... Her neyse, böyle yaratılmışız bir kere. Bu nedenle de, birbirimizden milyonlarca kilometre uzaklıkta da olsak, hepimiz aynı simgeleri geliştiririz. Bu simgelerin hepsi de zorunlu olarak birbirine benzer. Bu yüzler, kafalarının içinde beyin diye bir şey olan insanlar, bir simyacının fırınını görünce, her yanı kapalı, içi sıcak olduğundan, çocuğu üreten ananın karnını düşünürler. Karnında bebek İsa’yı taşıyan Madonna’yı görünce, bunun simyacının fırınını anıştırdığını düşünenler, yalnızca senin Şeytancılar’ındır. Bir iletim yolu arayarak binlerce yıl geçirdiler; oysa her şey apaçık ortadaydı: aynaya bakmaları yeterliydi.”

“Sen her zaman doğruyu söylersin bana. Benim aynadaki Ben’im sensin; Sen’in gözünle görülen, benim Kendi’msin. Bede-nın bütün gizli ilk örneklerini ortaya çıkarmak istiyorum. Birbirimize en yakın olduğumuz anları belirtmek için ‘örnekleri oluşturmak’ deyimini ilk kez o gece kullandık.

Tam uykuya dalarken, Lia omuzuma dokundu. “Unutuyordum,” dedi. “Gebeyim.”

Lia’nın sözünü dinlemeliydim. Yaşamın nerede doğduğunu bilen birinin bilgeliğiyle konuşmuştu. Agarttha’nın yeraltı geçitlerinde, Gizi Açıklanmış İsis’in piramidinde dolaşırken, Geburah’a, yılgı sefirah’ına girmiştik: dünyada gazabın kendini duyurduğu âna. Bir an için bile olsa, Sophia düşüncesine kapılmamış mıydım? Mose Cordovero, Dişi’nin solda bulunduğunu, tüm niteliklerinin Geburah’a dönük olduğunu söyler... Yeter ki erkek bütün bu nitelikleri Gelin’ini süslemek için kullansın, onun yüzünü iyiye doğru çevirsin. Bu, şu anlama gelir: her istek kendi sınırları içinde kalmalıdır. Yoksa Geburah, Yargı’ya, karanlık görünüme, iblisler evrenine dönüşür.

İsteği denetim altına almak... Umbanda töreninde öyle yapmıştım; agogo çalmıştım; gösteriye etkin bir biçimde katılarak trans durumuna geçmeye karşı koymuştum. Lia’yla da böyle yapmıştım; isteği, Gelin’e duyduğum saygıya dönüştürmüş, kasıklarımın derinliklerinde ödüllendirilmiştim; tohumum kutsanmıştı.

Ama direnemeyecektim. Tiferet’in güzelliği baştan çıkaracaktı beni.

6
TİFERET

64

Düşünde yeni, bilinmedik bir kentte oturduğunu görmek, insanın yakında öleceği anlamına gelir. Gerçekten de, ölüler başka bir yerde otururlar; neresi olduğu bilinmez.

(Gerolamo Cardano, Somniorum Synesiorum, Basel, 1562, 1, 58)

Geburah, kötülük, korku sefirah'ıysa, Tiferet de güzellik, uyum sefirah'ıdır. Diotallevi şöyle diyordu: Tiferet anlayış ışığı, yaşam ağacı, zevk, sağlıklı görünüştür; Kural ile Özgürlük'ün uyumudur.

Gerçekten de, o yıl bizim için bir sevinç yılı, evrenin yüce metnini şakacıktan altüst ettiğimiz, Gelenek'le Elektronik Makine'nin düğününü kutladığımız bir yıl oldu. Yaratıyorduk; yarattığımızdan haz duyuyorduk. Plan'ı tasarladığımız yıldı, o yıl.

En azından benim için, hiç kuşkusuz mutlu bir yıl oldu. Lia' nın gebeliği dinginlik içinde ilerliyordu; Garamond Yayınevi'yle bürom arasında rahat bir yaşam sürmeye başlamıştım. Eski fabrika binasındaki işyerimi bırakmamıştım, ama Lia'nın apartmanını yeniden düzenlemiştik.

Madenlerin olağanüstü serüveni, basımcıların, düzeltmenlerin elindeydi şimdi. Tam bu sırada Bay Garamond'un aklına dâhice bir fikir geldi: "Büyüsel bilimlerle hermetik bilimlerin renkli bir tarihi. Şeytancılar'dan gelen malzemeyle, kazandığınız uzmanlıkla, o inanılmaz adamın, Agliè'nin danışmanlığıyla, bir yıla kalmaz, büyük bir kitap hazırlayabilirsiniz. Baştan başa resimli, soluk kesici renkli levhalarla dolu bir kitap. Madenlerin tarihindeki grafiklerin bazılarını burada da kullanabilirsiniz."

"Ama," diye karşı çıktım, "bambaşka bir konu bu. Bir siklotron resmi ne işime yarar?"

"Ne işinize mi yarar? Düş gücünüzü kullanın, Casaubon, düş gücünüzü! Bu atomik makinelerde, bu megatronik pozitron mu, ne diyorsunuz, ne oluyor onların içinde? Madde parçalanır; bir ucundan gravyar peynirini atarsın, öteki ucundan kuarklar, kara delikler,

merkezkaç güçle ayrışan uranyum, daha bilmem neler çıkar! Nesneye dönüştürülmüş büyü; Hermes ile Alchermes gibi. Yanıtı siz vermelisiniz. Bakın, burada, solda, Paracelsus'un bir gravürü var, altın yaldızlı bir art-alanda Abracadabra ile imbikler görülüyor; sağda yıldızımsılar, kuasarlar, bir ağır su çevireceği, su arıtma makinesi, çekimsel-gökadasal karşıt-madde vb. Gerisini siz bulun artık! Gerçek büyücü, hiçbir şey anlamadan işleri yüzüne gözüne bulaştıran, gözleri korkulu adam değildir; maddenin gizlerini bulup ortaya çıkaran bilimadamıdır. Çevremizdeki olağanüstü şeyleri ortaya çıkarın. Palomar Dağı'ndakilerin söylediklerinden daha çok şey bildiklerini sezdirin okuyuculara..."

Garamond beni yüreklendirmek için ücretime oldukça makul sayılabilecek bir zam yaptı. Trismosin'in Liber Solis'indeki, Pseudo-Lullus'un Liber Mutus'undaki minyatürleri aramaya koyuldum. Dosyalar dolusu beş köşeli yıldızlar, sefirot ağaçları, dekanlar, tılsımlar topladım. Kitaplıkların kimselerin uğramadığı salonlarını aşındırdım; bir zamanlar kültür devrimiyle ilgili kitaplar satan kitapçılardan onlarca kitap satın aldım.

Şeytancılar arasında, tıpkı hastalarına gönül vermiş, özel kliniğinin yüzyıllık korusundan gelen hoş kokulu esintileri içine çeken bir ruh hekiminin rahatlığıyla dolaşıyordum. Bir süre sonra sayıklama üstüne sayfalar yazmaya başlar, derken sayıklamalarla dolu sayfalar. Hastalarının onu baştan çıkardıklarının ayrımına varmaz: sanatçı olduğunu sanır. Plan düşüncesi de böyle doğdu işte.

Diotallevi oyuna katıldı; çünkü bir çeşit yakarıydı bu, onun için. Jacopo Belbo'ya gelince, onun da benim kadar eğlendiğini sanıyordum. Bundan gerçek bir tat almadığını ancak şimdi anlıyorum. Sinirli sinirli tırnaklarını yiyen biri gibi katılıyordu oyuna.

Yahut, bilinmeyen adreslerin en azından birini, ya da Düş adlı file'da sözünü ettiği, sahne ışıkları olmayan bir sahneyi bulma umuduyla oynuyordu oyunu Belbo.

Dosya adı: Düş

Düş içinde düş mü gördüm, yoksa aynı gece art arda düşler mi gördüm, yoksa yalnızca bir gece birini, bir gece ötekini mi gördüm, anımsamıyorum.

Bir kadını arıyordum, tanıdığım bir kadını; yoğun bir ilişkimiz olmuştu onunla, arasını neden soğuttuğumu bir türlü anlayamıyordum; suç benimdi, onu artık aramaz olmuştum. Bunca zamanın geçip gitmesine nasıl izin verdiğimi aklım almıyordu.

Onu arıyordum, daha doğrusu onları, çünkü bir kadın değil, birçok kadın vardı, tümünü de aynı nedenle yitirmiştim; ihmalim yüzünden. Kararsızlığa kapılıyordum, aslında yalnızca biri yeterdi bana, biliyorum çünkü: onlarla birlikte birçok şey yitirmiştim. Düşümde, her zaman olduğu gibi, bulamıyorum onu, artık yok, telefon numarasının yazılı olduğu adres defterini açmaya karar veremiyorum bir türlü, açsam bile yakını göremiyormuşum gibi, adları okuyamıyorum.

Onun nerede olduğunu biliyorum, daha doğrusu yerin neresi olduğunu bilmiyorum, ama nasıl bir yer olduğunu biliyorum. Bir merdiveni, bir lobiyi, bir sahanlığı açık seçik anımsıyorum. Yeri bulmak için kentte dolaşmıyorum; bir tür kaygıya kapılmışım, elim kolum bağlı, ilişkimizin soğumasına neden izin verdiğimi, daha doğrusu bunu neden istediğimi, son buluşmamıza neden gitmediğimi anlamak için kafa patlatıp duruyorum. Benden telefon beklediğinden eminim. Bir adını bilsem. Kim olduğunu çok iyi biliyorum, ama onu gözümün önüne getiremiyorum.

Bazen, düşün ardından gelen uyku ile uyanıklık arasında düşüme karşı çıkıyorum.

Anımsamaya çalış, her şeyi biliyorsun, her şeyi anımsıyorsun, diyorum, her şeyle hesabını kestin, belki de hiç açmadın. Yerini bilmediğin hiçbir şey yok. Hiç, ama hiçbir şey.

Gene de bir şey unuttuğum kuşkusu var içimde; aceleciliğimin kıvrımları arasında unuttuğum bir şey. Hani insan pantolonunun ya da eski bir ceketinin gizli bir cebinde bir kâğıt para ya da üstüne önemli bir şey yazılmış bir kâğıt unutur da, bunun her şeyden önemli, belirleyici biricik şey olduğunu neden sonra anlar ya, tıpkı bunun gibi.

Kenti daha açık seçik anımsıyorum. Paris burası. Sen'in sol yakasındayım, ırmağın öte yakasına geçince kendimi bir alanda buluyorum, Place des Vosges olabilir bu alan... hayır, daha açık bir alan, çünkü ucunda bir çeşit Madeleine yükseliyor. Alanı geçip, tapınağın arkasına dönünce bir sokağa geliyorum (köşede bir antik kitapçı dükkânı var), sokak sağa doğru kıvrılıyor, bir dizi ara sokağa açılıyor; hiç kuşkum yok, Barcelona'daki Barrio Gotico burası; alabildiğine geniş, bol ışıklı bir caddeye çıkılabiliyor buradan, bu caddenin üstünde de -bir fotoğraf gibi açık seçik anımsıyorum bunu- sağda, bir çıkmaz sokağın bitiminde Tiyatro.

Bu eğlence yerinde ne olup bittiğini kesin olarak bilmiyorum, bildiğim bir şey varsa, o da eğlenceli, biraz karanlık bir şeyler olduğu; striptiz gibi (bu yüzden soru sormayı göze alamıyorum), ama heyecan içinde oraya geri dönmek isteyecek kadar yeterli şey biliyorum. Ama boşuna: Chatham Road'a yürüyünce yollar birbirine karışıyor.

Buluşamamanın buruk tadıyla uyanıyorum. Yitirdiğim şeyin ne olduğunu bilmemeyi yediremiyorum kendime.

Bazen büyük bir köy evinde oluyorum. Ev boş, bir başka kanadı daha olduğunu biliyorum, ama oraya nasıl ulaşabileceğimi unutmuşum; geçitler duvarlarla örülmüş gibi sanki. Öteki kanatta bir sürü oda vardı, eskiden görmüştüm onları, tüm ayrıntılarıyla -kesinlikle bir başka şey düşlemiş olamam- eski eşyaları, solmuş gravürleri, desteklerle tutturulmuş, zımbalanmış kartondan yapılma on dokuzuncu yüzyıl oyuncak tiyatrolarını, üstlerine işlemeli örtüler örtülmüş kocaman divanları, kitaplarla dolu rafları, tam takım Resimli Yolculuklar Jurnali ile Kara ve Deniz Serüvenlerini. Okuna okuna sayfaları çözülüp dağıldığı için annemin onları eskiciye verdiği doğru değilmiş. Koridorlarla merdivenleri birbirine karıştıranın kim olabileceğini soruyordum kendi kendime, çünkü ileride buraya çekilip, bu değerli kırık dökük eşyaların kokusu içinde yaşamak istiyordum.

Niçin ben de herkes gibi sınava girdiğimi göremiyordum düşümde?

65

Odanın ortasına konmuş ... bir kenarı altı metre olan bir çerçeveydi bu. Yüzeyi, zar büyüklüğünde, küçük küçük tahta küplerden oluşuyordu; küplerin bazıları ötekilerden daha büyük olup tümü de ince tellerle birbirlerine bağlanmıştı. Küplerin her yüzeyine dört köşe kâğıtlar yapıştırılmış, üstlerine dillerindeki tüm sözcükler, kipler, çekimler yazılmıştı, ama rastgele, düzensizce... Öğrencilerin her biri, onun buyruğu üzerine, çerçevenin kenarlarına çepeçevre tutturulmuş kırk demir saptan birini yakalayıp hızla döndürdüler; sözcüklerin konumu baştan başa değişti. Sonra otuz altı öğrenciye çerçevenin üstünde beliren değişik satırları okumalarını söyledi; bir tümcenin bir parçasını oluşturabilecek, birbirini izleyen üç ya da dört sözcüğe rastlayınca, geri kalan dört öğrenciye yazdırdı onları.

(J. Swift, Gulliver's Travels, III, 5)

Sanırım Belbo düşünü süslerken, yitirilmiş fırsat düşüncesine, vazgeçme andına, ânı -varolmuşsa- yakalayamayışına bir kez daha dönmüştü. Plan'ın başlamasının nedeni kendisi için kurmaca anlar yaratmayı kabullenmesiydi.

Ondan bir metin -hangisi olduğunu anımsamıyorum- istemiştim; masanın altını üstüne getirdi; ağırlıklarına ya da büyüklüklerine bakılmaksızın üst üste konmuş, düştü düşecek bir metin yığını arasında aradığı metni buldu, çekip çıkarmaya çalışırken, tüm öteki kâğıtlar yere saçıldı. Dosyalar açıldı; sayfalar iğreti kaplarından kurtuldular,

"Önce üsttekileri kaldıramaz mıydınız?" diye sordum. Boşuna soluk tüketmiştim; hep böyle yapardı.

Her zamanki şaşmaz yanıtını verdi: "Gudrun bu akşam toplar onları. Yaşamda onun da bir görevi olmalı, yoksa kimliğini yitirir."

Ama bu kez, metinlerin güvenliği kişisel olarak ilgilendiriyordu beni; çünkü yayınevinin bir parçası olmuştum artık: "Gudrun onları sıraya koyamaz," dedim. "Yanlış sayfaları, yanlış dosyalara koyar."

“Bu dediğinizi Diotallevi işitseydi, sevinçten uçardı. Böylece başka kitaplar çıkardı ortaya; oradan buradan derlenmiş rastgele kitaplar. Şeytancılar’ın mantığına uyar bu.”

“Ama Kabalacıların durumuna düşerdik o zaman. Doğru katışımı bulabilmek için bin yıl gerekirdi. Daktilonun başında sonsuza dek tuşlara basan bir maymun yerine koyuyorsunuz Gudrun’u. Biricik fark sürede. Evrim bakımından hiçbir gelişme kaydetmedik, Bu işi Abulafia’nın yapmasını sağlayacak bir program varsa o başka.”

“Elbette var,” dedi Belbo, “kuramsal olarak iki bin giriş yapılabilir. Yeter ki elinde veriler olsun. Örneğin, şiiri alalım. Program size şiirin kaç dizelik olmasını istediğinizi sorar; siz de karar verirsiniz: on, yirmi, yüz. Sonra program, dizeleri rastgele sıralar. Başka sözcüklerle söyleyecek olursak, her seferinde yeni bir katışım formülü çıkarır. On dizeyle binlerce rastgele şiir elde edebilirsiniz. Dün bilgisayara şöyle dizeler girdim: ‘ıhlamur ağaçları ürperiyor,’ ‘gözkapaklarım inik,’ ‘engerek yılanı isteseydi,’ ‘al, işte yaşamım senin.’ Şöyle sonuçlar çıktı:

Geceleri sayıyorum, sistrum çalıyor..
Ölüm, senin zaferin Ölüm, senin zaferin...
Engerek yılanı isteseydi...

Tanyerinin yüreğinden (ah yüreğinden)
Sen ey uğursuz albatros
(Engerek yılanı isteseydi...)
ölüm, senin zaferin.

Ihlamur yaprakları ürperiyor,
Geceleri sayıyorum, sistrum çalıyor...
İbibik kuşu ürkek ürkek bakıyor bana.
Ihlamur yaprakları ürperiyor.

“Bazı yinelemeler var, onlardan kaçınamadım; programı fazlaca karıştırdım gibi geliyor bana. Ama yinelemelerin de şiirsel bir etkisi var.”

“İlginç,” dedi Diotallevi. “Şu senin makinenle anlaşacağa benziyoruz. Peki, bilgisayara Tevrat’ın tümünü girsem, sonra da bunu -neydi o sözcük?- rastgele sıralamasını istesem, gerçek bir Temurah, Kitap’ın âyetlerinin katışımlarını yapabilir mi?”

“Elbette, ama bir zaman sorunudur bu. Yüzyıllar alır.”

“Ama,” dedim, “bunun yerine Şeytancılar’ın yapıtlarından alınmış yirmi otuz kısa tümce -örneğin, Tapınakçılar İskoçya’ya kaçtılar, ya da Corpus Hermeticum Floransa’ya 1460’da getirildi, gibi- birkaç tane de bağlaç öbeği -açıktır ki, ya da bu da gösteriyor ki gibi- verirsek bize ipucu veren dizeler elde edebiliriz. Sonra boşlukları doldurur, yinelemeleri de öngörüler, anıştırmalar, uyarılar olarak alırsak, en kötü olasılıkla, büyü tarihinin bugüne dek basılmamış bir bölümünü ortaya çıkarabiliriz.”

“Dâhice bir fikir,” dedi Belbo. “Hemen başlayalım.”

“Hayır, saat yedi oldu. Artık yarın.”

“Ben bu akşam başlıyorum. Bir dakika yardım edebilir misiniz bana; şu yerdeki sayfalardan yirmi kadarını toplayın, ilk gözünüze çarpan tümceyi okuyun; bunu veri olarak alacağım.”

Yere eğilip kâğıtları topladım, rastgele bir tümceyi okudum: “Arimatea’lı Joseph, Graal’i Fransa’ya götürdü.”

“Çok güzel, yazdım. Devam edin.”

“Tapınakçı geleneğe göre, Godefroy de Bouillon Kudüs’teki ilk Siyon Başpapazlığını kurmuştur. Debussy bir Gül-Haç’tı.”

“Özür dilerim, ama,” dedi Diotallevi, “bazı yansız veriler de kullanmalısınız; örneğin, keseliayılar Avustralya’da yaşar, ya da düdüklü tencereyi Papin icat etmiştir gibi.”

“Minnie, Mickey Mouse’un nişanlısıdır,” diye önerdim.

“Abartmayalım.”

“Tam tersine, abartalım. Evrende hiçbir gizemi açıklamayan bir verinin bulunabileceği olasılığını daha en başında kabul edersek, Hermetik düşünceye aykırı davranmış oluruz.”

“Doğru. Minnie’yi de alalım. İzin verirseniz, temel bir veri eklemek istiyorum: Her işin içinde Tapınakçılar vardır.”

“Bunu söylemeye gerek yok,” diye doğruladı Diotallevi.

On dakika kadar çalışmamızı sürdürdük. Ama gerçekten de geç olmuştu. Belbo tasalanmamamızı söyledi. Tek başına sürdürecekti. Tam o sırada Gudrun içeri girip büroyu kapatacağını söyledi; Belbo büroda kalıp çalışacağını söyleyerek, yerdeki kâğıtları toplamasını rica etti. Gudrun, Latino sine flexione’yi[183] ya da Keremis dilini[184] anımsatan sesler çıkardı; ama her iki dilde de öfke, düş kırıklığı belirtiyordu bu sesler; bu da bütün dillerin evrensel akrabalığının, tek bir kökten, Ademceden türeyen diller olduklarının göstergesiydi. Gudrun, Belbo’nun dediğini yaptı; kâğıtları rastgele topladı; üstelik herhangi bir bilgisayardan daha iyi yaptı bunu.

Ertesi sabah, Belbo’nun yüzü ışıl ısıldı. “Oluyor,” dedi. “Oluyor, üstelik umduğumuzdan çok daha iyi sonuçlar üretiyor.” Bilgi’ sayar çıktısını uzattı bize.

Her işin içinde Tapınakçılar vardır

Bundan sonrakiler doğru değildir

İsa, Pontius Pilatus’un buyruğuyla çarmıha gerildi

Bilge Ahura Mazda Mısır’da Gül-Haçlar’ı kurdu

Provins’de Kabalacılar vardır

Kana’daki düğünde evlenen kimdi?

Minnie, Mickey Mouse’un nişanlısıdır

Bundan şu sonuç çıkar:

Druidler kara bakirelere tapıyorduysalar

Simon Magus, Sophia’yı Tyre’li bir fahişeyle özdeşleştirir

Kana’daki düğünde evlenen kimdi?

Merovenjier krallığın kendilerinin kutsal hakkı olduğunu söylerler

Her işin içinde Tapınakçılar vardır

“Biraz karışık,” dedi Diotallevi.

“Bağlantıları göremiyorsun da ondan. İki kez yinelenen şu soruya da gerekli önemi vermiyorsun: ‘Kana’daki düğünde evlenen kimdi?’ Yinelemeler büyülü anahtarlardır. Elbette ben derledim bunları, ama gerçeği derlemek erginlenmiş kişinin hakkıdır. Benim yorumum şu: İsa çarmıha gerilmemişti; Tapınakçılar haçı bu nedenle yadsıyorlardı. Arimatea’lı Joseph söylencesi daha derin bir gerçeği kapsar: Fransa’ya, Provins’li Kabalacıların yanına giden İsa’dır, Graal değil. İsa, Dünya Kralı’nın eğretilemesidir Gül-Haç’ın gerçek kurucusudur. Peki, İsa kiminle birlikte çıkar, Fransa’da karaya? Karısıyla. İncil’de, Kana’da evlenenin kim olduğu niçin açıklanmıyor? Çünkü, İsa’nın düğünüydü bu; bu düğünün sözü edilemezdi, çünkü gelin bir günahkârdı; Maria Magdalena’ydı. O zamandan beri, Simon Magus’tan Postel’e dek, bütün Aydınlanmışlar, dişinin sonsuz çekiciliği ilkesini genelevlerde aramaktadırlar. Bu arada, İsa da, Fransa krallık soyunun kurucusudur.”

66

Varsayımımız doğruysa, Kutsal Graal... İsa'nın soyundandı, ondan türemişti; Tapınakçılar'ın bekçisi oldukları, 'Sang real'di... Aynı zamanda, Kutsal Graal, sözcük anlamıyla, İsa'nın kanıyla dolu kaptı. Başka bir deyişle, Magdalena'nın dölyatağı olsa gerekti.

(M. Baigent, R. Leigh, H. Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail, 1982, Londra, Cape, XIV)

"İyi, güzel de," dedi Diotallevi, "kimse ciddiye almaz seni."

"Tam tersine, birkaç yüz bin satabilirdi," dedim, düşünceli düşünceli. "Çoktan yazıldı bu, çok küçük değişikliklerle. Graal'in gizemi ile Rennes-le-Château'nun gizleriyle ilgili kitapta. Yalnız metinleri değil, başka yayınevlerinin yayınlarını da okumalısınız."

"Ey kutsal melekler," dedi Diotallevi. "Söylemiştim size. Bu makine, herkesin çoktan bildiği şeyleri söylüyor yalnızca." Umudu kırılmış, çıkıp gitti.

"Oysa yararlı," dedi Belbo, incinmiş. "Ne demek istiyor? Benim aklıma gelenin daha önce başkalarının aklına geldiğini mi? Ne çıkar bundan? Yazınsal çok-oluşçuluk diyorlar buna. Bay Garamond olsaydı, bunun, gerçeği söylediğimin kanıtı olduğunu söylerdi. O adamlar yıllar yılı bu konuda düşünmüş olmalılar; oysa bilgisayarla ben bir gecede sorunu çözüverdik."

"Ben size katılıyorum, denemeye değer. Ama, bence, ilke olarak Şeytancılar'dan gelmeyen birçok veri yüklenmeli bilgisayara. Sorun, Debussy ile Tapınakçılar arasında gizlici ilişkiler ortaya çıkarmak değil. Bunu herkes yapıyor. Sorun, örneğin, Kabala ile otomobil bujileri arasında gizlici ilişkiler bulmak."

Bunu gelişigüzel söylemiştim, ama Belbo'ya bir ipucu vermiştim.

"Haklıydınız. Ne olursa olsun, bir veri ancak başka bir veriyle bağıntılıysa önem kazanır. Bağıntı, görüngeyi değiştirir. Dünyadaki her görünüşün, her sesin, yazılan ya da söylenen her sözün, görünürdeki anlamından öte, bize bir Giz'den söz ettiğini düşünmeye

götürür insanı bu. Kural basittir: kuşkulanmak, durmadan kuşkulanmak. Bir ‘Giriş yasaktır’ levhasının ardındaki anlamı bile okuyabilir insan.”

“Elbette. Katar ahlâkı bu. Çoğaltma yılgısı. Giriş yasaktır, çünkü Demiurgos’un aldatmacasıdır bu. Bu sokaktan gidilerek yol bulunmaz.”

“Dün akşam şoförün elkitabı diye bir kitapçık geçti elime. Belki alacakaranlıktan, belki de söylediklerinizden ötürü, o sayfaların bana Başka Bir Şey söyledikleri kuşkusuna kapıldım. Otomobil yalnızca yaratılışın bir eğretilemesi olarak var olamaz mı? Dış görünüşle, arabanın gösterge tablosunun belirttikleriyle yetinmemeliyiz; bunun ardında yatanı, yalnızca onu Yapan’ın gördüğü şeyi görmeyi öğrenmeliyiz. Altta olan, üstte olan gibidir. Sefirot Ağacı’dır bu.”

“Demeyin!”

“Diyen ben değilim, O. Arabanın aksı, ağacın gövdesidir. Şimdi parçaları sayalım: motor, iki ön tekerlek, debriyaj, vites kolu, iki dingil, diferansiyel, iki de arka tekerlek. Tam on parça, tıpkı Sefirot gibi.”

“Ama konumlar birbirine uymuyor.”

“Kim demiş? Diotallevi, bazı yorumlara göre, Tiferet’in altıncı değil, sekizinci Sefirah olduğunu, Nezah ile Hod arasında yer aldığını açıklamıştı bize. Benimki de Belbot Ağacı, yüksek gelenek.”

“Fiat.”[185]

“Ağaç’ın diyalektiğini izleyelim. En başta Motor, Omnia Movens.[186] Bu Yaratıcı Kaynak’tır. Motor, yaratıcı enerjisini iki Yüce Tekerlek’e iletir: Zekâ Tekerleği ile Bilgelik Tekerleği.”

“Evet, otomobil önden çekişli olursa.”

“Belbot Ağacı’nın iyi yanı, metafizik seçeneklere izin vermesidir. Böylece, önden çekişli bir tinsel evren imgesi elde ediyoruz. Burada, öndeki Motor isteklerini hemen Yüce Tekerlekler’e iletir. Evrenin maddeci değişkesinde ise, yozlaşmış bir evren imgesi vardır elimizde: burada Devinim, Motor tarafından iki Aşağı Tekerlekler’e

iletilir: kozmik yayılmanın derinliklerinden, maddenin aşağı güçleri çıkar.”

“Peki, ya motor arkadan çekişli olursa...”

“Şeytanca bir şey olur. Üstün ile Aşağı olan çakışırlar. Tanrı, ham maddenin devinimiyle özdeşleşir. Tanrısallığa ulaşma umudunun sonsuza dek boşa çıktığı bir Tanrı. Kapların Kırılması’nın sonucu.”

“Amortisör’ün Kırılması’nın sonucu değil mi?”

“O dediğin Düşük Evrenler’de olur; Arkont’ların zehirli soluğu Kozmik Eter’in içine yayılır. Neyse, konuyu saptırmayalım. Motor’la iki Tekerlek’ten sonra Debriyaj gelir; Yücelik Sefirah’ı, Ağaç’ın geri kalan bölümünü Yüce Enerji’ye bağlayan Sevgi akımını başlatır ya da keser. Bir Disk, bir mandalayı okşayan başka bir mandala. Sonra Vites kutusu gelir, olgucuların dedikleri gibi, değişim. Bu Kötülük ilkesidir, çünkü insan isteminin sürekli yayılma sürecim yavaşlatıp hızlandırmasına izin verir. Bu nedenle de, otomatik vites daha pahalıdır; çünkü burada, Yüce Denge’ye göre karar veren, Ağaç’ın kendisidir. Sonra, adını bir Rönesans bilimadamı Cardano’dan alan kardan kavraması -dört silindirli motorda Silindirler’in karşılıklı oluşuna dikkat edin- diferansiyel (Küçük bir Keter), devinimi tekerleklere iletir. Burada, Değişiklik Sefirah’ı ya da diferansiyelin işlevi açıkça görülür; yüce bir Güzellik duygusuyla Kozmik güçleri, Şeref Tekerleği ile Zafer Tekerleği’ne dağıtır; bunlar, oluşumunu tamamlamış (önden çekişli) bir evrende Yüce Tekerlekler’in buyurduğu devinime uyarlar.”

“Tutarlı bir yorum. Peki, ya Motor’un yüreği, Bir’in, Tac’ın bulunduğu yer?”

“Bir erginlenmişin gözüyle bakmalısınız. Yüce Motor, bir Em-me-Basma devinimiyle çalışır. Karışık, yüce bir soluk, başlangıçta, silindir denen (açık bir geometrik ilk-örnek) iki birimden oluşuyordu; sonra bu ikisi bir üçüncüsünü ürettiler, sonunda da karşılıklı sevgiyle birbirlerine baktılar, bir dördüncüsünü ortaya çıkardılar. Bu solumada, Birinci Silindir’de (bu silindir, aşama sırasına göre değil, olağanüstü bir biçimde, sırayla durum değiştirdikleri için birincidir). Piston (köken bilimsel olarak Pistis Sophia’dan gelir), Üst Ölü Nokta’dan Alt Ölü

Nokta’ya inerken, Silindir arı enerjiyle dolar. Basitleştirerek anlatıyorum, çünkü burada, meleklerin aşamaları, -distribütör kapakları- işin içine girer. Bunlar, el kitabında dendiğine göre, ‘Silindirlerin içini karbüratöre bağlayan boruların açılıp kapanmasını sağlarlar’... Motorun içi, evrenin geri kalanıyla, ancak bu sayede iletişim kurabilir; sanırım burada, yaratabilmek için bir biçimde Yüce Dışmerkezliler’e dayanan Bir’in sapkınlığı demek istemiyorum- başlangıçtaki sınırı açığa vuruluyor. Burada metnin daha dikkatle okunması gerekir. Silindir yeniden Enerji’yle dolunca, Piston yeniden Üst Ölü Nokta’ya yükselir, en Yüksek Basınç’ı gerçekleştirir. Bu simsum’dur. İşte bu noktada Büyük Patlama’nın zaferi gerçekleşir: Patlama ile Yayılma’nın. Bir Kıvılcım çakar, benzin-hava karışımı parlar, yanar; el kitabında belirtildiğine göre, Çevrim’in biricik Etkin Evre’sidir bu. Karışım’ın içine deniz kabukları, kelippot’lar, su ya da Coca-Cola gibi katışık bir madde sızmışsa yandık, Yayılma olmaz ya da tutukluk yapar...”

“Shell’in simgesi olan deniz kabuğu, kelippot anlamına gelmez mi? Öyleyse onu da kullanmamalı. Bundan böyle yalnızca Bakire Sütü kullanmalı...”

“Deneyeceğiz. Yedi Kızkardeş’in[187] -Yaratılış sürecini denetim altına almak isteyen aşağı derecede yayılmaların- çevirdiği bir dolap olabilir bu... Ne olursa olsun, Yayılma’dan sonra yüce rahatlama gelir, en eski metinlerde Boşalım denir buna. Sonra, Piston yeniden Üst Ölü Nokta’ya yükselir, biçimden yoksun yanmış maddeyi dışarı atar. Yeni Dönem, ancak bu arıtma işlemi başarılı olursa başlar. Düşünecek olursanız, Neo-Platoncu Exodus ile Parodos’un işleyişidir bu, aynı zamanda: İniş ile Çıkış’ın diyalektiği.”

“Quantum mortalia pectora caecae noctis habent![188] Maddeciler hiçbir zaman ayrımına varmamışlardı bunun!”

“Bu yüzden, Gnos ustaları, çakmaktaşına değil, Felsefe Taşı’na güvenmek gerektiğini söylerler.”

“Yarma, telefon rehberinin gizemsel bir yorumunu hazırlayacağım...”

“Bizim Casaubon oldum olası tutkuludur. Dikkat edin. Bir ile Çok sorununu, bu derin sorunu çözmek zorunda kalacaksınız. En iyisi yavaş yavaş ilerlemek. Bence, işe çamaşır makinesiyle başlayın.”

“Ondan kolay ne var? Simyacıların kara yapıtından, beyazdan daha beyaz yıkara geçiştir bu.”

67

Da Rosa, nada digamos agora...[189]

(Sampayo Bruno, Os Cavaleiros do Amor; Lizbon, Guimaraes, 1960, s.155)

İnsan bir kez kuşkuya kapılmayagörsün, hiçbir ipucunu göz-ardı edemez artık. Motor mili üstüne yaptığımız fantezilerden sonra, karşıma çıkan her şeyde simgeler görmeye başladım.

Brezilyalı arkadaşlarımla bağımı sürdürmüştüm; tam o günlerde Coimbra'da, Luzitanya kültürü ile ilgili bir toplantı yapılıyordu. Rio'daki arkadaşlar, beni yeniden görmek isteğinden çok, uzmanlığıma duydukları saygıdan ötürü bu toplantıya çağrılmamı sağlamışlardı. Lia benimle gelmedi; gebeliğinin yedinci ayındaydı. Gebelik, bedeninin ince çizgilerini çok az etkilemiş, ince bir Felemenk madonnasına dönüştürmüştü onu; ama yolculuğu göze almak istemiyordu.

Eski arkadaşlarla üç neşeli akşam geçirdim; Lizbon'a dönmek üzere yeniden otobüse bindiğimizde, Fatima'da mı, yoksa Tomar' da mı duracağımız konusunda tartışma çıktı. Tomar, Portekizli Tapınakçılar'ın, kralla Papa'nın iyilikseverliğiyle yargılanmaktan, yok olmaktan kurtulup, İsa'nın Şövalyeleri'ne dönüştürüldükten sonra sığındıkları kaleydi. Tapınakçılar'ın kalelerinden birini görme fırsatını kaçırmak istemiyordum; neyse ki, gruptakilerin geri kalanları Fatima'yı görmek için büyük bir istek göstermediler.

Tomar, tıpkı bir Tapınakçı kalesini tasarlayabileceğim gibiydi. Mazgalları haç biçimindeki dış burçların eteğinden dolanan bir yoldan çıkılıyordu kaleye; insan daha ilk anda Haçlı havasını soluyordu. İsa'nın Şövalyeleri yüzyıllar boyunca mutluluk ve erinç içinde yaşamışlardı burada. Geleneğe göre, Denizci Henry ile Kristof Kolomb da bu tarikata bağlıydı; gerçekten de, bunlar kendilerini denizleri elegeçirmeye adamış, Portekiz'e servet kazandırmışlardı. Şövalyelerin burada sürdükleri uzun, mutlu yaşam, kalenin çeşitli

yüzyıllarda yeniden yapılıp genişletilmesine yol açmış, böylece Ortaçağda yapılmış olan bölüme, Rönesans ve Barok kanatlar eklenmişti. Tapınakçılar'ın, Kutsal Mezar örnek alınarak yapılmış olan sekizgen biçimindeki kubbeli kilisesi içeri girer girmez etkiledi beni. Kilisede, Tapınakçı haçlarının biçimlerinin bölgelere göre değiştiğini görmek şaşırttı beni. Daha önce de, bu konuya ilişkin kutsal resimleri incelerken karşıma çıkan bir sorundu bu. Malta Şövalyelerinin haçları az çok aynı kalırken, Tapınakçılar'ınki yüz yılın ya da yerel geleneğin etkisinde kalmıştı. Bu nedenle, Tapınakçı avcıları bir yerde herhangi bir haç bulunca, Şövalyeler'in izini bulduklarını sanırlar.

Sonra rehberimiz, Manuel üslubunda yapılmış pencereyi -eşsiz bir janela- Şövalyelerin okyanuslardaki başarılarını yücelten, deniz ve denizaltı buluntularının bir kolajını gösterdi bize: suyosunları, kavkılar, demirler, halatlar, zincirler. Pencereyi bir kemer gibi çevreleyen iki kule, yontma Dizbağı nişanlarıyla süslenmişti. Bir İngiliz tarikatının simgesinin, kale duvarlarıyla kuşatılmış bir Portekiz manastırında ne işi vardı? Rehberimiz bunu açıklayamadı, ama az sonra, bir başka yanda, sanırım kuzeydoğu yanında, Altın Post nişanları gösterdi bize. Dizbağını Altın Post'a, Altın Post'u Argonautlar'a, Argonautlar'ı Graal'e, Graal'i ise Tapınakçılar'a bağlayan ince bağlaşım oyununu düşünmekten kendimi alamadım. Albay Ardenti'nin öykülemelerini, Şeytancılar'ın metinlerindeki bazı sayfaları anımsadım. Rehberimiz bizi tavanı birkaç kilittaşının kavradığı bir yan odaya götürünce irkildim. Gül biçiminde küçük süslerdi bunlar, ama bazılarının üstüne, sakallı, keçimsi bir yüz oyulmuştu: Rafomet...

Bir mahzene indik. Birkaç basamak indikten sonra, taş bir zeminden geçilerek apsise ulaşılıyordu: Eskiden burada bir sunak ya da büyük üstadın koltuğu vardı belki de. Her biri gül biçiminde, biri ötekinden daha büyük, sonuncusu -en büyüğü- bir kuyunun üstüne konmuş, yedi kilittaşının altından geçilerek varılıyordu oraya. Bir Tapınakçı manastırında, üstelik kesinlikle Gül-Haç manifestolarından önce yapılmış bir salonda, Haç ve Gül... Rehbere bazı sorular sordum, gülümsedi: "Ne çok gizli bilimler Öğrencisinin hacca gider

gibi buraya geldiklerini bilseniz... Burasının bir zamanlar erginleme odası olduğu söyleniyor...”

Onarımı henüz tamamlanmamış, birkaç tozlu eşyayla donatılmış, rastgele girdiğim bir odada gelişigüzel yere yığılmış koca koca karton kutular gördüm. Kutuları rastgele karıştırırken, büyük bir olasılıkla, XVII. yüzyıldan kalma İbranca kitaplardan parçalar buldum. Yahudiler’in Tomar’da ne işleri vardı? Rehber, Şövalyeler’in yerel Yahudi topluluğuyla iyi ilişkiler içinde olduklarını söyledi. Pencereden, Fransız üslubunda, zarif bir labirent biçiminde tasarlanmış küçük bir bahçe gösterdi bana. Bunun, Samuel Schwarz adında bir on sekizinci yüzyıl Yahudi mimarının yapıtı oluğunu söyledi.

İkinci buluşma Kudüs’te... Birincisi Kale’de. Provins’de bulu-an mesajda böyle denmiyor muydu? Tanrım, Ingolf’un belgesinde sözü edilen Ordonasyon Kalesi, şövalye romanlarındaki Monsalvat, Uzakkuzeydeki Avalon değildi. Yuvarlak Masa romanlarını okumaktan çok, komutanlık kurmaya alışık Tapınakçılar ilk toplantı yeri olarak nereyi seçerlerdi? Kuşkusuz Tomar’ı, İsa’nın Şövalyeleri’nin kalesini, sağ kalan Tapınakçılar’ın tam bir özgürlük, sürekli bir güvenlik içinde yaşadıkları, ikinci grubun temsilcileriyle iletişim kurabildikleri yeri! Beynim ateşler içinde ayrıldım Tomar’dan, Portekiz’den. Sonunda Ardenti’nin bize gösterdiği mesajı ciddiye almaya başlıyordum. Tapınakçılar gizli bir örgüte dönüştükten sonra, altı yüzyıl sürecek, yüzyılımızda sona erecek bir Plan hazırlamışlardı. Tapınakçılar ciddi insanlardı. Bir kaleden söz etmişlerse, gerçek bir kaleden söz etmişlerdi. Plan, Tomar’dan başlıyordu. Peki, en ideal yol hangisi olabilirdi? Öteki beş buluşma nasıl bir sıra izleyecekti? Tapınakçılar’ın dostluklara, korunmaya, suçortaklığına güvenebilecekleri yerler. Albay, Stonehenge’den, Avalon’dan, Agarttha’dan söz etmişti... Saçma. Mesajın yeni baştan okunması gerekiyordu.

Kuşkusuz, diyordum kendi kendime, dönüşte, söz konusu olan Tapınakçılar’ın gizini ortaya çıkarmak değil, bu gizi oluşturmak.

Belbo, albay'ın ona bırakmış olduğu belgeye yeniden dönme düşüncesinden tedirgin olmuşa benziyordu; alt çekmecelerden birini gönülsüzce karıştırırken buldu onu ancak. Ama belgeyi saklamış olması dikkatimi çekti. Provins mesajını bir kez daha okuduk. Aradan onca yıl geçtikten sonra.

Tritemius'un yöntemine göre şifrelenmiş tümceyle başlıyordu mesaj: Les inuisibles separez en six bandes, yani altı gruba ayrılmış otuz altı görünmez. Sonra da:

a la....Saint Jean

36 p charrete de fein

6...entiers avec saiel

p....les blancs mantiax

r...5...chevaliers de Pruins pour la....j. nc.

6 foil 6 en 6 places

chascune foiz 20 a...720 a...

iceste est I 'ordonation

al donjon li premiers

it li secunz joste iceus qui....pans

it al refuge

it a Nostre Dame de I'altre part de I'iau

it a I 'ostel des popelicans

it a la pierre

3 foiz 6 avant la feste....la Grant Pute.

"Saman arabasından otuz altı yıl sonra, 1344 yılının Ermiş Yuhanna gecesi, beyaz pelerinli şövalyeler, yeniden inançlarına dönen Provins şövalyelerinin öç almaları için altı mühürlü mesaj. Altı yerde altı kez altı, her kez yirmi yıl arayla, toplam yüz yirmi yıl. plan bu. Birinciler Kaleye, sonra ekmek yiyenlerin bulundukları yere, sonra Sığınak'a, sonra ırmağın ötesindeki Meryem Ana'ya, sonra Poplikanlar'ın barınağına, sonra Taş'a. Görüyorsunuz, mesaj, I344'de ilk şövalyemin kaleye gitmelerini söylüyor. Gerçekten de, şövalyeler

1357'de Tomar'a yerleştiler. Şimdi, ikinci grubun nereye gittiğini sormalıyız kendi kendimize. Düşünelim: Kaçan Tapınakçılar'ın yerinde siz olsaydınız, ikinci grubu oluşturmak için nereye giderdiniz?"

"Hmmm... Saman arabasındakilerin İskoçya'ya gittikleri doğruysa... Peki ama ekmeği yemek için neden kalkıp İskoçya'ya gitsinler?"

Çağrışım zinciri oluşturmakta kimse başa çıkamazdı benimle. Herhangi bir noktadan yola çıkılabilirdi. İskoçya, Highlands, Druid kuttörenleri, Ermiş Yuhanna gecesi, yaz gündönümü, Ermiş Yuhanna ateşi,[190] Altın Dal... işte bir ipucu, pek sağlam olmasa da. Ermiş Yuhanna ateşini, Frazer'in Altın Dal'ında okumuştum.

Lia'ya telefon ettim. "Senden bir ricam var, Altın Dal'a bakar mısın, Ermiş Yuhanna ateşi konusunda ne diyor."

Lia bu konularda çok becerikliydi. Hemen o bölümü buldu. "Öğrenmek istediğin nedir? Çok eski bir kuttören bu. Avrupa'nın hemen hemen bütün ülkelerinde uygulanır. Güneşin doruk noktasında olduğu ânı kutlamak için yapılır. Töreni Hıristiyanlaştırmak için Ermiş Yuhanna da eklenmiş..."

"İskoçya'da ekmek yerler mi?"

"Dur bakayım... Sanmıyorum... A, işte, ekmeği, Ermiş Yuhanna günü değil, 1 Mayıs gecesi yiyorlar, Beltane ateşleri gecesi; Druid kökenli bir şenlik bu, özellikle İskoçya Highlands'inde..."

"Tamam bulduk! Nasıl bir ekmek bu?"

'Buğday unuyla yulaf ununu karıştırarak bir hamur yoğuruyorlar, ateşte kızartıyorlar... Ardından eski insan kurbanlarını anımsatan bir tören yapılıyor... Bu çöreklere bannock deniyor..."

"Ne? Nasıl yazılıyor, söyler misin?" Söyledi, ona teşekkür etsen benim Beatrice'msin, iyilik perimsin, büyücü Morgan'ım-sın, dedim, daha başka güzel sözler söyledim. Tezimi anımsamaya çalıştım. Gizli grup, söylenceye göre, İskoçya'ya, kral Robert the Bruce'a sığınır; Tapınakçılar, kralın Bannock Burn savaşını kazanmasına

yardım ederler. Yardımlarına karşılık, kral İskoçya Saint Andrew Şövalyeleri Tarikatı adında yeni bir tarikat kurar onlar için.

Raftan kalın bir İngilizce sözlük indirip baktım: Ortaçağ İngilizcesinde bannok (eski Sakson dilinde bannuc, Galce bannach), arpa, yulaf ya da başka tahıllardan yapılmış, saç ya da ızgarada pişirilen bir çeşit küçük çörek. Burn, dere anlamına gelir. Yapılması gereken tek şey, Fransız Tapınakçılar'ın, İskoçya'dan Provins'teki yurttaşlarına mesaj gönderirken yapmış olabilecekleri gibi, Bannockburn sözcüğünü çevirmekti. Çörek ya da somun ya da ekmek deresi gibi bir şey çıkıyordu ortaya. Ekmeği yiyenler, ekmek deresinde yengi kazananlardı; yani Tapınakçılar'ın İskoçya grubuydular. Belki de o dönemde bütün Britanya adalarına yayılmışlardı. Mantığa uygundu: Portekiz'den İngiltere'ye geçmişlerdi; daha kısa bir yoldu bu, Kutup'tan Filistin'e giden yoldan çok daha kısa.

68

Giysilerin beyaz olsun... Hava kararmışsa birçok ışık yak, her şey göz kamaştırıcı bir ışıkla parlasın... Şimdi, birkaç ya da birçok harfleri katıştırmaya başla; yerlerini değiştir, yeniden birleştir onları, yüreğin ısınıncaya dek. Harflerin devinimine, onları birleştirerek neler elde edebileceğine dikkat et. Yüreğinin soğuduğunun ayrımına varınca, harflerin katışımları aracılığıyla tek başına ya da geleneğin yardımıyla, bilemeyeceğin şeyleri kavradığını görünce, içine giren kutsal gücün etkisini almaya hazır olunca, düşünceni tüm derinliğiyle, yüreğinde Ad'ı ve O'nun yüce meleklerini tasarlamak için kullan, yanı-başındaki insan varlıklarıymış gibi.

(Abulafia, Hayye ha-Olam ha-Ba)

"Akla yakın görünüyor," dedi Belbo. "Peki, bu durumda Sığınak neresi olabilir?"

"Altı grup altı yerde yerleşiyorlar, ama bunlardan yalnızca birine Sığınak deniyor. Tuhaf. Bu, Tapınakçılar'ın Portekiz ya da İngiltere gibi yerlerde, başka bir adla da olsa, rahatsız edilmeksizin yaşayabildiklerini, Sığınak'ta ise tam anlamıyla gizlendiklerini gösteriyor. Bana kalırsa, Sığmak, Paris'li Tapınakçılar'ın Tapınak' tan ayrıldıktan sonra sığındıkları yerdir. İngiltere'den Fransa'ya yolculuk ekonomik görünüyor bana; öyleyse Tapınakçılar'ın Paris' te, gizli, korunan bir yerde kendilerine bir sığınak yaptıklarını neden düşünmeyelim? İyi politikacılardı onlar, iki yüzyıl içinde durumun değişeceğini, yeniden günışığına, ya da hemen hemen günışığına çıkacaklarını tasarlayabiliyorlardı."

"Paris, diyelim. Peki ya dördüncü yer?"

"Albay, Chartres'ı düşünüyordu, ama Paris'i üçüncü yer olarak kabul edersek, Chartres'ı dördüncü yer olarak alamayız; çünkü Plan'ın Avrupa'nın bütün merkezlerini kapsaması gerektiği açık. Hem sonra, siyasal bir iz sürerken, gizemsel izi gözden kaçırıyoruz. Yer değiştirmelerin bir sinüsoide göre gerçekleştiği görülüyor, bu yüzden Almanya'nın kuzeyine çıkmalıyız. Suyun ötesinde, yani Ren'in

ötesinde bir Meryem Ana kenti var, Meryem Ana kilisesi değil. Danzig yakında bir Meryem Ana kenti, yani Marienburg var.”

“Marienburg’da niçin buluşsunlar?”

“Çünkü, Teuton Şövalyeleri’nin merkeziydi orası! Tapınakçılar’la Teutonlar arasındaki ilişkiler, Tapınakçılar’la Hospitalerler arasındaki ilişkiler gibi düşmanca değildi; Hospitaler’ler, mallarını ele geçirmek için Tapınak’ın ortadan kaldırılmasını akbabalar gibi bekliyorlardı. Teutonlar, Alman imparatorlarınca, Filistin’de Tapınakçılar’a karşı bir denge öğesi olarak oluşturulmuşlar, ama çok geçmeden Prusyalı barbarların akınını durdurmak için kuzeye çağrılmışlardı. Bunda öyle başarılı olmuşlardı ki, iki yüzyıllık bir zaman içinde tüm Baltık topraklarını kaplayan bir devlet durumuna gelmişlerdi. Polonya, Litvanya, Livonya arasında cirit atıyorlardı. Köngsberg’i kurdular; yalnızca bir kez, Estonya’da, Aleksandr Nevski yenilgiye uğrattı onları. Aşağı yukarı Tapınakçılar’ın Paris’ te tutuklandıkları sırada, ülkelerinin başkentini Marienburg’da kurdular. Tinsel şövalyeliğin dünyayı elegeçirmek için bir planı var idiyse, Tapınakçılar’la Teutonlar nüfuz bölgelerini ayırmışlardı.”

“Size bir şey söyleyeyim mi?” dedi Belbo. “Ben bu işte varım. Şimdi gelelim beşinci gruba. Bu Poplikanlar neredeler?”

“Bilmiyorum,” dedim.

“Beni düş kırıklığına uğratıyorsunuz, Casaubon. Abulafia’ya sorsak mı?”

“Hayır efendim,” dedim, gücenik. “Abulafia yalnızca olgular arasında bağıntılar kurabilir. Poplikanlar bir veridir, bir bağ değildir. Veriler ise Sam Spade’in alanına girer. Bana birkaç günlük zaman verin.”

“İki haftalık bir süre tanıyorum size,” dedi Belbo. “İki hafta içinde Poplikanlar’ı getirmezseniz bir şişe on iki yıllık Ballantine isterim.”

Bilgi dağarcığıma göre çok uzun bir süreydi bu. Bir hafta sonra Poplikanlar’ı doymak bilmez çalışma arkadaşlarıma teslim ettim.

“Her şey apaçık. Şimdi beni izleyin, çünkü dördüncü yüzyıla, Bizans’a dek geri gideceğiz. O sıralarda Akdeniz bölgesinde

Manicilik’ten esinlenmiş çeşitli akımlar çoktan yayılmıştı. Arkontçular’la başlayalım; Ermenistan’dan, Kafarbaruka’lı Petrus tarafından kuruldu bu tarikat. Kabul etmelisiniz ki, oldukça önemli bir ad bu. Arkontçular, Anti-Semitik’tiler. Şeytan’ı, göğün yedinci katında Şabbat’la özdeşleştirmişlerdi. Göğün sekizinci katında oturan Büyük Işık Anası’na ulaşabilmek için, gerek Şabbat’ı, gerekse vaftizi yadsımak gerekiyordu. Oldu mu?”

“Bunları bırakalım,” dedi Belbo.

“Ama Arkontçular iyi insanlardır gene de. Beşinci yüzyılda Messalianlar ortaya çıktılar; on birinci yüzyıla dek varlıklarını sürdürdüler. Messalianlar düalist değil, monarşi yanlışıydılar. Ama cehennem güçlerinin işlerinde parmakları vardı; gerçekten de bazı metinlerde Borboritler diye söz ediliyordu onlardan -çirkef anlamına gelen borboros sözcüğünden- ağıza alınmaz şeyler yaptıkları için.”

“Ne yapıyorlar?”

“Bilinen şeyler. Rezilce şeyler; erkeklerle kadınlar kendi spermleriyle aybaşı kanlarını avuçlarına koyup gökyüzüne doğru kaldırıyorlar, sonra da bunların İsa’nın bedeni olduğunu söyleyerek yiyorlardı onları. Bir kadın gebe kalacak olursa, uygun bir anda ellerini onun dölyatağına sokarak dölütü koparıp alıyorlar, bir havanda dövüyorlar, balla, karabiberle karıştırıyorlar, sonra da yalayıp yutuyorlardı.”

“Ne iğrenç,” dedi Diotallevi. “Balla karabiber!”

“Messalianlar, bunlar işte. Stratiotikler, Fibiyonitler de deniyordu onlara, ya da Barbelitler. Nasseanlar’la Femiyonitler’den oluşuyordu, bu Barbelitler. Bazı kilise babalarına göre ise, Barbelitler, geç kalmış Gnostikler’di, bu nedenle de ikiciydiler. Büyük Barbelo Ana’ya tapıyorlardı; bunların erginlenmişleri, Borboriyenler’e İlikler, yani maddenin çocukları diyorlardı; onları bir üst derecedeki Psişikler’den ve gerçek anlamda seçkinlerden, bütün bunların Rotary Kulübü olan Pnömatikler’den ayırmak için.”

“Biraz karışık değil mi?” diye sordu Belbo.

"İster istemez. Çünkü bu insanlar geride belge bırakmamışlar. Onlar hakkında bütün bildiklerimiz, düşmanlarının dedikodularından kaynaklanıyor. Ama önemi yok bunun. Size o dönemde Ortadoğu'nun ne denli karışık olduğunu anlatmaya çalışıyorum yalnızca. Aynı zamanda Paulusçular'ın nereden çıktıklarını. Samosata'lı Paulus diye birinin müritleri bunlar; Arnavutluk'tan kovulan İkonoklastlar da katılıyor onlara. Sekizinci yüzyıldan başlayarak bu Paulusçular hızla çoğalıyorlar, mezhep bir topluluğa, topluluk siyasal bir güce dönüşüyor. Bizans imparatorları kaygılanmaya başlıyorlar, üstlerine imparatorluk ordularını gönderiyorlar. Paulusçular Arap dünyasının sınırlarına dayanıyorlar, Fırat'a doğru yayılıyorlar, kuzeyde Karadeniz'e dek uzanan Bizans topraklarını ele geçiriyorlar. Az çok her yerde yerleşim bölgeleri kuruyorlar, XVII. yüzyılda Cizvitler tarafından inançlarından döndürülmüş olarak rastlıyoruz onlara. Bugün Balkanlar'da ya da Balkanlar'ın güneyinde bazı topluluklar hâlâ varlıklarını sürdürmektedirler. Peki, neye inanıyorlar bu Paulusçular? Tanrı'ya, Baba-Oğul-Kutsal Ruh üçlemesine. Ancak onlara göre, Demiurgos dünyayı yaratmayı aklına koymuştu; sonucu hepimiz biliyoruz. Paulusçular, Eski Ahit'i yadsıyorlar, âyinleri reddediyorlar, haçı küçümsüyorlar, Bakire Meryem'e saygı duymuyorlar, çünkü onlara göre İsa doğrudan doğruya gökyüzünde yaratılmış, bir tüpün içinden geçercesine Meryem' in içinden geçmişti. Bir ölçüde onlardan esinlenmiş olan Bogomiller, daha sonra, İsa'nın, Meryem'in ruhu bile duymadan bir kulağından girip öbür kulağından çıktığını söylemişlerdir. Kimileri onları güneşe ve şeytana Tapınakla, kutsanmış ekmekle şaraba çocukların kanını karıştırmakla suçlar."

"Herkes gibi."

"Bir sapkın için, Aşai Rabbani ayinine gitmenin bir işkence olduğu günlerdi o günler. Müslüman olmak gibi bir şeydi. İşte böyle insanlardı onlar. Size onlardan söz etmemin nedeni, sapkın ikiciler İtalya ile Provence'a yayıldıklarında, onlara Paulusçular'a benzediklerini belirtmek için- Popelikanlar, Publikanlar, Populikanlar denmesidir. Gallice etiam dicuntur ab aliquis popelican!"[191]

“Demek oraya da gittiler!”

“Evet, sonunda. Paulusçular, dokuzuncu yüzyılda Bizans imparatorlarını çılgına döndürmeyi sürdürürler, sonunda İmparator Basilius, Efes’teki Ermiş Yuhanna Kilisesine dalıp, atlarını kutsal su yalağında sulamış olan Paulusçular’ın başı Chrysocheir’i ele geçirecek olursa...”

“Hep aynı kötü alışkanlık,” dedi Belbo.

“... kafasını üç okla deleceğine ant içer. İmparatorluk ordusunu salar üstüne; Chrysocheir’i yakalarlar, kafasını kesip imparatora gönderirler; imparator da onu bir masanın -ya da iki pencere arasındaki bir duvarın, ya da küçük bir somaki sütunun üstüne koyar, zak, zak, zak, üç okla deler, belki de birini bir gözüne, birini öteki gözüne, birini de ağzına atmıştır okların.”

“Amma da insanlarmış!” dedi Diotallevi.”

“Bunu kötülüklerinden yapmıyorlardı,” dedi Belbo. “Bir inanç sorunuydu bu. Umut bağlanan şeylerin özüdür inanç. Siz ona aldırmayın, Casaubon, Dostumuz Diotallevi tanrıbilimsel inceliklerden anlamaz. Pis bir Tanrı katilidir o.

“Sonuç olarak: Haçlılar, Paulusçular’la karşı karşıya geliyorlar. Birinci Haçlı seferi sırasında, Arapların yanında savaştıkları Antiyokya yakınlarında karşılaşıyorlar onlarla. Konstantinopolis kuşatmasında da karşı karşıya geliyorlar. Filippopolis’li Paulusçu topluluk, kenti Bulgar çarı Yoannitsa’ya teslim etmeye çalışıyor; Villehardouin’in dediği gibi, Fransızlara kötülük olsun diye. İşte, Tapınakçılar’la Paulusçular arasında bağ böylece kuruluyor, bilmecemizin çözümü de burada yatıyor. Söylenceye göre, Tapınakçılar Katarlar’dan esinlenmişler, oysa tam tersine, Tapınakçılar Katarlar’ı etkilemişlerdir. Haçlı seferleri sırasında, Tapınakçılar Paulusçular’la karşılaştılar, onlarla gizemli ilişkiler kurdular; tıpkı daha önce gizemciler ve Müslüman sapkınlarla ilişki kurdukları gibi. Öte yandan, Ordonasyon’un yolunu izlemek yeter. Balkanlar’dan başka bir yerden geçmesi olanaksızdır bu yolun.”

“Niçin?”

“Çünkü, altıncı buluşma yerinin Kudüs olduğu bence apaçık. Mesajda taşa gitmekten söz ediliyor. Bugün Müslümanların saygı gösterdikleri, bizlerin ayakkabılarımızı çıkarmadan göremeyeceğimiz taş nerededir? Kudüs’te, Hazreti Ömer Camii’nin ortasında; bir zamanlar Tapınakçılar’ın Tapınak’larının bulunduğu yerde. Kudüs’te kimin beklemesi gerektiğini bilmiyorum; belki de hâlâ varlıklarını sürdüren, kılık değiştirmiş bir Tapınakçı çekirdek grubu ya da Portekizliler’e bağlı bazı Kabalacılar. Kesin olan bir şey varsa, o da şu: Almanya’dan çıkıp Kudüs’e varmak için izlenecek en akla yakın yol, Balkanlar’dan geçen yoldur; orada beşinci grup, Paulusçular grubu bekliyordu. Planın bu noktada ne denli açık seçik, ne denli elverişli olduğunu görüyorsunuz, değil mi?”

“Söylediklerinizi inandırıcı buluyorum,” dedi Belbo. “Peki, ama bu Popelikanlar Balkanlar’ın neresinde bekliyorlardı?”

“Bana kalırsa, Paulusçular’ın doğal ardılları Bulgar Bogomiller’iydi, ama Provins’li Tapınakçılar birkaç yıl sonra Bulgaristan’ın Türkler tarafından ele geçirileceğini, beş yüzyıl onların egemenliğinde kalacağını o sırada bilemezlerdi.”

“Bu da, Plan’ın Almanya ile Bulgaristan arasındaki halkasının koptuğunu düşündürüyor. Ne zaman olacaktı bu buluşma?”

“1824’te,” dedi Diotallevi.

“Neden 1824?”

Diotallevi çabucak aşağıdaki taslağı çizdi:

PORTEKİZ	İNGİLTERE	FRANSA	ALMANYA	BULGARİSTAN	KUDÜS
1344	1464	1584	1704	1824	1944

”1344’te, her grubun büyük üstadı Önceden belirtilen yerlerde yerleşiyor. Yüz yirmi yıl içinde her grupta altı büyük üstad birbirini izliyor. 1464’te, Tomar’ın altıncı üstadı, İngiliz grubunun altıncı üstadı ile buluşuyor. 1584’te, on ikinci İngiliz üstadı, on ikinci Fransız üstadı ile buluşuyor. Zincirin halkaları bu tempoyla sürüyor. Paulusçular’la buluşma başarısızlığa uğruyorsa, bunun 1824’te olması gerekir.”

“Tutalım ki başarısızlığa uğruyor,” dedim, ama böylesine açıkgöz adamların, ellerinde mesajın altıda dördü varken, mesajın tümünü

neden yeniden oluşturamadıklarını bir türlü anlayamıyorum. Bulgarlarla buluşma gerçekleşmemişse, neden bundan sonraki grupla bağ kurmadıklarını da anlayamıyorum.”

“Casaubon,” dedi Belbo, “siz, gerçekten Provins’li yasa koyucuları aptal mı sanıyorsunuz? Açıklamanın altı yüzyıl gizli kalmasını istemişlerse, kuşkusuz önlemlerini almışlardır. Her grubun üstadı, bir sonraki grubun üstadını nerede bulacağını bilir, ama ötekileri nerede bulacağını bilmez. Sonrakiler de kendilerinden önceki grupların üstadlarını nerede bulacaklarını bilmezler. Almanlar Bulgarlar’la buluşamazlarsa, Kudüslüler’i nerede bulacaklarını bilemezler; Kudüslüler de ötekilerin hiçbirinin nerede olduklarını bilemezler. Bir mesajı, eksik parçalarını bir araya getirerek yeniden oluşturmaya gelince, parçaların nasıl ayrıldığına bağlıdır bu. Hiç kuşkusuz mantıksal bir sıraya göre değil. Tek bir parça bile eksik olsa, mesaj anlaşılmaz olur; bu parçayı elinde bulunduran kişi de onu ne yapacağını bilmez.”

“Düşünün,” dedi Diotallevi, “buluşma gerçekleşmemişse, Avrupa bugün bir gizli bale sahnesi gibi olmalı; birbirini arayıp bulamayan gruplardan oluşan bir bale; bu grupların her biri de küçücük bir bilgi kırıntısının, dünyaya egemen olmasına yeteceğini biliyor. Bize sözünü ettiğiniz şu hayvan doldurucusunun adı neydi, Casaubon? Belki de gerçekten bir gizdüzen vardır; tarih, yitik bir mesajı yeniden oluşturmak için girişilen bu savaşın sonucundan başka bir şey değildir. Biz onları görmüyoruz, ama onlar görünmeden çevremizde dolaşıp duruyorlar.”

Belbo’nun da, benim de aklımıza aynı şey gelmiş olmalıydı; çünkü ikimiz de aynı anda konuşmaya başladık. Doğru bağıntıyı hemen kurduk. Provins mesajındaki en az iki anlatımın -altı gruba ayrılmış otuz altı görünmeze yapılan gönderme ile yüz yirmi yıllık süre- Gül-Haçlar’la ilgili tartışmada da ortaya çıktığını anladık.

“Ne de olsa Almandı onlar,” dedim. “Gül-Haç manifestolarını okuyacağım.”

“Ama onların düzmece olduklarını söylemiştiniz,” dedi Belbo.

“Ne çıkar bundan? Biz de düzmece bir şey oluşturuyoruz.”

“Doğru,” dedi. “Bunu unutuyordum.”

69

Elles deviennet le Diable: debiles, timorees, villantes a des heures exceptionelles, sanglantes şans cesse, lacrymantes, caressantes, avec des bras qui ignorent les lois... Fi! Fi! Elles ne valent rien, elles sont faites d'un cote, d'un os courbe, d'une dissimulation rentree... Elles baisent le serpent...[192]

(Jules Bois, Le satanism et la magie, Paris, Chailley, 1895, s. 2)

Doğru, unutuyordu, şimdi anlıyorum. Şu kısa, şaşkın file bu döneme aitti kuşkusuz.

Dosya adı: Ennoia

Ansızın eve geldin. Elinde şu ottan vardı, istemiyordum, çünkü hiçbir bitkisel özün, beynimin işleyişine karışmasına izin veremezdim (Ama yalan söylüyorum, çünkü tütün kullanıyorum, damıtılmış içkiler içiyorum). Altmışlı yılların başlarında, birkaç kez yapış yapış salyalı kâğıda sarılı, son çekişte iğne kullanılan, elden ele dolaştırılan esrarlı sigaradan bir nefes çekmeye beni zorladıklarında gülmek gelmişti içimden.

Ama dün sen sundun onu bana, belki de senin kendini sunma biçimin budur diye düşündüm, güvenle çektim içime. Birbirimize sımsıkı sarılarak dans ettik, yıllardır kimse böyle dans etmemiştir, üstelik -ne ayıp- Mahler'in dördüncü senfonisi çalarken. Kollarımın arasında yüzü yaşlı bir dişi keçinin yüzü gibi sevimli, kırış kırış eskil bir yaratığın mayalandığını, kasıklarımın derinliklerinden bir yılanın yükseldiğini duyumsuyordum, yaşlı mı yaşlı evrensel bir teyzeye tapar gibi tapıyordum sana. Bedenimi bedenine yapıştırmış devinmeyi sürdürüyordum, ama senin havalanıp uçtuğunu, altına dönüştüğünü, kapalı kapıları açtığını, nesneleri havada devindirdiğini duyumsuyordum aynı zamanda. Karnının karanlığına giriyordum, Megale Apophasis, meleklerin tutsağı.

Aradığım sen değil miydin yoksa? Belki de hep seni beklemek için buradayım. Seni tanımadığım için mi yitirdim her seferinde? Seni tanıdığım, ama korktuğum için mi yitirdim? Seni tanıyınca yitirmek zorunda kalacağımı bildiğim için mi yitirdim seni?

Peki dün nereye gittin sonunda? Bu sabah başağrısıyla uyandım.

70

Bununla birlikte, 120 yıllık bir döneme yapılan gizli göndermeleri; D'nin ardılı ve ikinci sıradakilerin sonuncusu olan -birçoğumuzun arasında yaşamış- birader A...'nın biz üçüncü sıradakilere yöneldiğini iyi anımsayalım...

(Fama Fraternitatis, Allgemeine und general Reformation, içinde, Cassel, Wessel, 1614)

Hemen, Gül-Haçlar'ın iki manifestosunu, Fama Confessio'yu, baştan sona okumaya koyuldum. Johann Valentin Andreae'nin Christian Rosencreutz'un Simyasal Düğünü'ne de bir göz attım; çünkü Andreae'nin, manifestoların yazarı olduğu sanılıyordu.

İki manifesto da, 1614 ile 1616 yılları arasında Almanya'da ortaya çıkmıştı. 1584'te Fransızlar'la İngilizler arasındaki buluşmadan yaklaşık otuz yıl sonra; Fransızlar'ın Almanlar'la buluşmaları gereken tarihten neredeyse yüz yıl önce.

Manifestoları, söylediklerine inanmak için değil, başka bir anlamı varmış gibi, sözcüklerin ötesine bakmak için okudum. Onların başka bir anlama gelmesini sağlayabilmek için bazı bölümleri atlamam, bazı tümleciklere ötekilerden daha çok önem vermem gerektiğini biliyordum. Ama Şeytancılar'la üstatların bize öğretmek istedikleri de tastamam buydu. İnsan açınlamanın ince çizgisinde dolaşıyorsa, mantığın kılı kırk yaran ağır zincirlerini, onların tekdüze sıralanışını izlememelidir. Öte yandan, sözcük anlamıyla alındığında, iki manifesto da, bir saçmalıklar, bilmeceler, çelişkiler yığınıydı.

Bu nedenle, görünürde söylediklerinden öte bir şey söylememeliydiler; dolayısıyla, ne derin bir tinsel düzeltim çağrısı, ne de zavallı Christian Rosencreuz'un öyküsüydü bu manifestolar. Bir ızgaranın üstüne konularak okunması gereken şifreli bir mesaj; bir ızgara kimi alanları açık bırakır, kimilerini de örter. Yalnızca baş-harflerin hesaba katıldığı şifreli Provins mesajı gibi. Elimde bir ızgara yoktu, ama varlığını tasarlayabilirdim; bunun için de güvenmeksizin okumalıydım.

Manifestoların Provins mesajından söz ettiklerine kuşku yoktu. C.R.'nin mezarında (Grange-aux-Dîmes'in alegorisi, 23 Haziran 1344!), gelecek kuşakların bulmaları için bir hazine saklanmıştı: 'Yüz yirmi yıl... gizli kalacak' bir hazine. Bu hazinenin parayla ilgisi olmadığı da açıktı. Yalnızca simyacıların safça açgözlülüğü tartışma konusu yapılmakla kalınmıyor, söz verilen şeyin büyük tarihsel değişim olduğu da açıkça söyleniyordu. Okuyucu anlayamamışsa diye, ikinci manifestoda, miranda sextae aeiatis (altıncı ve son buluşmanın mucizeleri) ile ilgili bir önerinin görmezlikten gelinemeyeceği yineleniyordu: 'Tanrı altıncı Candelabrum'unun[193] ışığını bize dek ulaştırmayı dileseydi... insan her şeyi tek bir kitapta okuyabilseydi, okuyunca anlayıp anımsayabilseydi... Şarkı (yüksek sesle okunan mesaj!) aracılığıyla kayaları (lapis exillis!) incilere, değerli taşlara dönüştürebilseydi, ne hoş olurdu...'" Manifestoda, derin gizlerden, Avrupa'da kurulacak yeni bir yönetimden, gerçekleştirilecek bir "büyük yapıt'tan bir kez daha söz ediliyordu...

C.R.'nin İspanya'ya (ya da Portekiz'e?) gittiği, oradaki bilgili kişilere, "gelecek yüzyılların gerçek indicia'sının[194] nereden çıkarılacağını anlattığı" söyleniyordu, ama boşuna. On yedinci yüzyılın başlarında, bir Alman Tapınakçı grubu -mesajın, iletim sürecinde ortaya çıkan bir engel yüzünden, açığa vurulması zorunluymuş gibi-kıskançlıkla saklanan bir gizi açıkladığı için mi?

Manifestoların, Plan'ın evrelerini, tıpkı Diotallevi'nin oluşturduğu gibi, yeniden kurmaya çalıştıklarını hiç kimse yadsıyamazdı. Ölümüne, İngiltere'de, "sınıra vardığı"na değinilen ilk birader, I.O. biraderdi. Demek ki birisi ilk buluşmaya gitmeyi başarmıştı. Sonra ikinci, ardından üçüncü sıradan söz ediliyordu. Buraya dek her şeyin yolunda gittiği anlaşılıyordu: İkinci sıradaki İngiliz, 1584'te, üçüncü sıradaki Fransız'la buluşuyor. On yedinci yüzyılın başında yazılanlara bakarak, yalnızca ilk üç grubun başına gelenlerden söz edilebilir. Andreae'nin gençliğinde, yani manifestolardan önce (1616'da yayımlanmış bile olsalar) yazdığı Simyasal Düğün'de, üç görkemli tapınaktan, daha önce bilinmesi gereken üç yerden söz ediliyordu.

Ama manifestoları okurken, her iki manifestonun, gerçekten de, Simyasal Düğün'le aynı dili konuştuklarının ayrımına vardım, ama sanki bu arada kaygı verici bir şey olmuş izlenimi veriyorlardı.

Örneğin, düşmanın, olayın gerçekleşmemesi için her türlü kurnazlığa başvurmasına karşın, vaktin eriştiği, ânın geldiği üstünde niçin bu denli duruluyordu? Hangi olayın? C.R.'nin son hedefinin Kudüs olduğu, ama oraya varamadığı söyleniyordu. Niçin? birbirlerine mesajlar alıp verdikleri için Araplar övülüyordu; oysa Almanya'da bilgili kişiler birbirleriyle yardımlaşmayı bilmiyorlardı. Sonra, "otlağın yalnızca kendisinin olmasını isteyen daha büyük bir grup" anlıştırılıyordu. Burada, yalnızca, kişisel bir çıkar uğruna plan'ı altüst etmek isteyen birinden değil, Plan'ın etkin bir biçimde altüst edildiğinden de söz ediliyordu.

Fama, başlangıçta, birinin, büyüsel bir yazı (kuşkusuz Provins mesajı) geliştirdiğini, ama Tanrı'nın saatinin her dakika çaldığını, "bizimkininse saatleri bile çalamadığını" söylüyordu. Tanrısal saatin vuruşlarını kaçıran kimdi? Tam ânında belli bir yere varmayı başaramayan kimdi? Gizli bir felsefeyi açıklayabilecekken, dünyanın dört bir yanına dağılmaya karar veren bir biraderler grubundan üstü kapalı bir biçimde söz ediliyordu.

Manifestolarda bir tedirginlik, bir belirsizlik, bir şaşkınlık sezinleniyordu. İlk sıralardaki biraderlerin her biri, yerini alacak "değerli bir ardıl" bulmuştu, ama "mezarlarının yerini... gizli tutmaya karar verdiler; bugün bile nerede gömüldüklerini bilmiyoruz."

Neye gönderme yapılıyordu? Bilinmeyen neydi? Hangi 'mezar'ın yeri belli değildi? Manifestoların ortada yitik bir bilgi olduğu için yazıldıkları açıktı; bu bilgiye sahip olan biri varsa ortaya çıkması için çağrıda bulunuluyordu ona.

Fama'nın sonu, hiçbir kuşkuya yer bırakmıyordu: "Avrupa'da-ki tüm bilgililerden ... önerimizi iyi niyetle düşünmelerini... görüşlerini bize bildirmelerini bir kez daha rica ediyoruz... Çünkü şimdilik adlarımızı açıklamasak da ... her kim bize adını bildirirse bizimle karşılıklı görüşebilecek ya da -bir engel varsa- yazılı olarak iletişim kurabilecektir."

Albayın, öyküsünü yayımlayarak yapmak istediği şey de tastamam buydu; birini suskunluğundan sıyrılmaya zorlamak.

Bir atlama, bir duraklama, bir parantez, bir kopma olmuştu. R.C.'nin mezarında, yalnızca, buluşmalarının düzenini anımsatmak için post 120 annos patebo yazılı değildi; aynı zamanda Nequaquam vacuum[195] diye de yazılmıştı. 'Boşluk yoktur' değil, 'boşluk olmamalı' anlamında. Bir boşluk yaratılmıştı oysa: doldurulması gereken bir boşluk!

Bir kez daha sordum kendi kendime: bunlar neden Almanya' da söyleniyordu; olsa olsa, dördüncü sıradakilerin bir ermiş sabrıyla sıralarının gelmesini beklemeleri gereken Almanya'da. Almanların -1614'te- Marienburg'da gerçekleşemeyen bir buluşma yüzünden sızlanmaları olanaksızdı; çünkü Marienburg'daki buluşma 1704 yılı için öngörülmüştü!

Bundan bir tek sonuç çıkarılabilirdi: Almanlar bir önceki buluşma gerçekleşmediği için yakınıyorlardı!

İşte ipucu! Dördüncü sıradaki Almanlar, ikinci sıradaki İngilizler'in, üçüncü sıradaki Fransızlar'a ulaşamamalarından yakınıyorlardı. Elbette. Metinde, neredeyse çocukların bile anlayabileceği açık seçik alegorilere rastlanıyordu: C.R.'nin mezarı açılmış, içinden yalnızca birinci grupla ikinci gruptan biraderlerin imzaları çıkmıştı, ama üçüncüsünün imzası yoktu! Portekizlilerle İngilizler oradaydılar, peki ya Fransızlar neredeydi?

Kısacası, iki Gül-Haç manifestosu, onları gerektiği gibi okumasını bilenler için, İngilizlerin Fransızlarla buluşamadıklarına üstü örtülü bir biçimde değiniyordu. Fransızlar'ı nerede bulacaklarını yalnızca İngilizler biliyorlardı. Almanlar'ı nerede bulacaklarını da yalnızca Fransızlar biliyorlardı. Ama 1704'te, Fransızlar Almanlar'ı bulmuş olsalar bile, onlara teslim etmeleri gereken şeyin üçte ikisini eksik vermiş olacaklardı.

Gül-Haçlar, bilinen riskleri göze alarak ortaya çıkmışlardı; çünkü Plan'ı kurtarmanın biricik yolu buydu.

71

İkinci sıradaki Biraderler'in, birincilerin bilgisine sahip olup olmadıklarını bile kesin olarak bilmiyoruz; bütün gizlerin onlara açıklanıp açıklanmadığını da.

(Fama Fraternitatis, Allgemeine und generel Reformation içinde, Cassel, Wessel, 1614)

Belbo ile Diotallevi'ye anlattım; manifestoların gizli anlamının bir gizlibilimci için bile apaçık olduğu konusunda görüşüme katıldılar.

"Şimdi her şey aydınlığa kavuştu," dedi Diotallevi. "Plan'ın Almanlar'dan Paulusçular'a geçerken bir engele takıldığı düşüncesine saplanmıştık; oysa gerçekte, 1584'te İngiltere'den Fransa'ya geçerken engellenmişti."

"Ama neden?" diye sordu Belbo. "İngilizler'in 1584'te, Fransızlarla buluşamamalarının ne gibi bir nedeni olabilir? İngilizler Sığınak'ın nerede olduğunu biliyorlardı; üstelik yalnız onlar biliyorlardı bunu."

Gerçeği öğrenmek için Abulafia'ya başvurdu. Sınamak için rastgele iki veri arasındaki bağlantıyı sordu Sonuç şuydu:

Minnie, Mickey Mouse'un nişanlısıdır

Kasım otuz gün çeker, nisan, haziran, eylül gibi

"Nasıl yorumlayacağız bunu?" diye sordu Belbo. "Minnie, Mickey ile buluşacak, ama buluşma için yanlışlıkla otuz bir eylül tarihini saptıyor..."

"Durun!" dedim. "Minnie buluşma için 5 Ekim 1582 tarihini saptasaydı, ancak o zaman yanılmış olabilirdi!"

"Peki neden?"

"Takvimdeki Gregoryen reformu yüzünden! Apaçık bu. 1582' de Jülyen takvimini düzelten Gregoryen reformu yürürlüğe girdi; dengeyi yeniden kurmak için de ekim ayının on gününü kaldırdı, 5 Ekim'den 14 Ekim'e dek!"

“Ama Fransa’daki buluşma 1584 için öngörülmüştü, 23 Haziran Ermiş Yuhanna gecesi için,” dedi Belbo.

“Doğru. Ama yanılmıyorsam, reform her yerde hemen yürürlüğe girmedi.” Raftaki Sürekli Takvim’e baktım. “İşte, reform 1582’de yürürlüğe giriyor, 5 Ekim’le 14 Ekim arasındaki günler kaldırılıyor. Ama bu yalnızca Papa için geçerliydi. Fransa, reform 1583’te benimsiyor; 10 ile 19 Aralık arasındaki günleri kaldırıyor. Almanya’da bir ayrılık oluyor; Katolik bölgeler, Bohemya’da olduğu gibi, reformu 1584’te benimsiyorlar, Protestan bölgeler ise, 1775’ te, hemen hemen iki yüz yıl sonra. Bulgaristan’a gelince -unutulmaması gereken bir olgu bu- ancak 1917’de kabul ediyor reformu. Şimdi İngiltere’ye bakalım: Gregoryen takvimini 1752’de kabul ediyor İngiltere! Doğal bir şey bu, Katolikliğe duydukları nefret yüzünden iki yüzyıl direniyorlar Anglikanlar da. Böylece ne olduğunu anlıyorsunuz. Fransa, 1583’ün sonundaki on günü kaldırıyor; 1584 yılına gelindiğinde bütün Fransızlar bu takvime alışmış oluyorlar. Ama Fransa’da 23 Haziran 1584’ken, İngiltere’de henüz Haziran’dır. Şimdi düşünün, iyi bir İngiliz, Tapınakçı bile olsa, özellikle haberlerin hâlâ çok yavaş iletildiği bir dönemde, bunu hesaba katar mıydı? Bugün hâlâ taşıtlar soldan gidiyor, ondalık metre sistemini hâlâ gözardı ediyorlar... Böylece, İngilizler Sığınak’a kendi 23 Haziranlarında gidiyorlar, oysa Fransızlar için temmuzun 3’üdür o gün. Kuşkusuz cümbüşlü bir buluşma olmayacaktı bu, belki bir köşede, belli bir saatte kaçamak bir buluşma olacaktı. Fransızlar 23 Haziran’da buluşma yerine gidiyorlar. Bir gün, iki gün, üç gün, yedi gün bekliyorlar, sonra bir aksilik olduğunu düşünerek geri dönüyorlar. Belki de tam 3 Temmuz’un öngününde, umutsuzca vazgeçiyorlar beklemekten. İngilizler 3 Temmuz’da geliyorlar, kimseyi bulamıyorlar. Belki onlar da bir hafta bekliyorlar, ama hiç kimse gelmiyor. Böylece iki üstat birbirleriyle buluşamıyorlar.”

“Olağanüstü,” dedi Belbo. “Böyle olmuştur. Ama niçin ortaya çıkan, İngilizler değil de, Alman Gül-Haçlar?”

Bir günlük süre daha istedim, fış dolabımı karıştırdım; sonra koltuklarım kabara kabara büroya döndüm. Bir ipucu bulmuştum, görünürde küçücük bir ipucu; ama Sam Spade de böyle yapar; onun

kartal bakışları için hiçbir şey önemsiz değildir. 1584'e doğru, büyücü, Kabalacı, İngiltere kraliçesinin müneccimi John Dee, Jülyen takvimi reformunu incelemekle görevlendiriliyor!

"İngilizler 1464'te Portekizliler'le buluşuyorlar. Bu tarihten sonra Britanya adalarını bir Kabala tutkusu sarıyor. Tapınakçılar öğrendikleri üstünde çalışarak gelecek toplantıya hazırlanıyorlar. John Dee, bu büyüsel ve Hermetik yeniden doğuşun başını çekiyor. Provins Tapınakçıları'nın düzenleyebilecekleri gibi, dört bin ciltlik özel bir kitaplık kuruyor kendine. Monas Ierogliphica adlı yapıtı, doğrudan doğruya simyacıların baş kitabı Tabula smaragdina'dan esinlenmiş görünüyor. Peki, John Dee, 1584'ten başlayarak ne yapıyor? Tritemius'un Steganographia'sini okuyor! Elyazmasından okuyor; çünkü kitap ilk kez ancak on yedinci yüzyılın başlarında basılacaktır. Buluşmayı gerçekleştirmekte başarısızlığa uğrayan İngiliz grubunun büyük üstadı Dee, ne olduğunu, yanlışlığın nereden kaynaklandığını ortaya çıkarmak istiyor. Aynı zamanda iyi bir gökbilimci olduğundan, elini alnına vurup, 'Ne aptalmışım ben!' diyor. Bunun üzerine Gregoryen reformunu incelemeye koyuluyor; yapılan yanlışlığı düzeltmek için Elizabeth'ten bir ayrıcalık koparıyor. Ama iş işten geçtiğini anlıyor. Fransa'da kiminle bağ kuracağını bilmiyor; ancak orta Avrupa bölgesinde bağları vardır. II. Rudolf'un egemenliğindeki Prag bir simya laboratuvarı gibidir; böylece Dee, Prag'a gidiyor; orada, Amphitheatrum sapientiae aeternae'nin yazarı Khunrath'la buluşuyor. Bu kitaptaki alegorik levhalar, daha sonra Andreae kadar Gül-Haç manifestolarını da etkileyecekti. Dee ne tür ilişkiler kuruyor? Bilmiyorum. Onarılmaz bir hata işlemiş olmanın iç acısıyla yıkılmış, 1608'de ölüyor. Ama kaygılanmak için bir neden yok, çünkü Londra'da bir başkası işe koyulmuştur: bir Gül-Haç olduğunu, New Atlantis'te Gül-Haçlar'dan söz ettiğini artık herkesin oybirliğiyle kabul ettiği biri. Sir Francis Bacon'dan söz ediyorum."

"Gerçekten de Gül-Haçlar'dan mı söz ediyor Bacon?" diye sordu Belbo.

"Tam da öyle denemez; John Heydon diye biri, New Atlantis'i, The Holy Land başlığıyla yeniden yazıyor, Gül-Haçlar'ı katıyor içine. Ama bizim için hiçbir şey değiştirmez bu. Bacon, kolayca anlaşılabileceği

gibi gizlilik nedeniyle, onlardan söz etmiyor, ama söz ediyormuş gibi görünüyor.”

“Bizden olmayanın cam cehenneme!”

“Çok doğru. İngiliz ve Alman çevreleri arasındaki ilişkileri daha da güçlendirme çabasına Bacon’ın etkisiyle girişiliyor. 1613’te, o | sırada tahtta bulunan I. James’in kızı Elizabeth, Ren Palatini Seçicisi V. Frederick’le evleniyor. II. Rudolf’un ölümünden sonra, Prag elverişli bir yer olmaktan çıkıyor; onun yerini Heidelberg alıyor. V. Frederick’le Elizabeth’in evliliği Tapınakçı alegorilerinin yengisidir. Londra’daki şenlikleri Bacon kendisi düzenliyor; bir tepenin doruğunda şövalyelerin belirdikleri bir gizemsel şövalyelik alegorisi sahneleniyor. Bacon’ın, artık, Dee’nin ardılı olarak, İngiliz Tapınakçı grubunun büyük üstadı olduğu açıktır...”

“... Shakespeare’in oyunlarının yazan açıkça Bacon olduğuna göre, Shakespeare’in tüm yapıtlarını yeniden okumalıyız; kesinimle Plan’dan başka bir şeyden söz etmiyordu bu yapıtlar,” dedi Belbo. “Ermiş Yuhanna yortusu, bir yaz gecesi rüyası.”

“23 Haziran yazbaşıdır.”

“Ozanın o kadarcık özgürlüğü olsun artık. Bu belirtiler, bu açık göstergeler nasıl olmuş da kimsenin aklına takılmamış, şaşıyorum. Her şey dayanılmaz bir açıklıkta görünüyor bana.”

“Ussal düşünce yolumuzdan saptırdı bizi,” dedi Diotallevi, “hep söylerim bunu.”

“Bırak da, Casaubon anlatsın; bence olağanüstü bir araştırma yapmış.”

“Söyleyecek pek bir şey kalmadı. Londra şenliklerinin ardından Heidelberg’de şenlikler başlıyor, Salomon de Caus, V. Frederick için asmabahçeler yapmıştı; o gece Piemonte’de bu bahçelerin silik bir yansısını görmüştük, anımsayacaksınız. Bu şenlikler sırasında, güveyi, Iason gibi kutlayan bir tören arabası belirir; arabanın üstüne konmuş bir geminin iki direğinden Altın Post’la Dizbağı simgeleri sarkmaktadır. Umarım, Altın Post’la Dizbağı’nın, Tomar kalesinin sütunları üstünde de bulunduğunu unutmamışsınızdır... Her şey

birbirini tutuyor. Bir yıl içinde Gül-Haç manifestoları ortaya çıkıyor: İngiliz Tapınakçılar'ının bazı Alman dostlarının yardımından yararlanarak, kesintiye uğramış Plan'ın ipuçlarını birleştirmek için tüm Avrupa'ya yönelttikleri çağrı."

"Peki ama nereye varmak istiyorlardı bunlar?"

72

Nos inuisibles pretendus sont (â ce que l'on dit) au nombre de 36, saparez en six bandes.[196]

(Effroyables pactions faictes entre le diable & les pretendus inuisibles, Paris, 1623, s. 6)

"Belki de manifestoların iki amacı vardı: bir yandan Fransızlar'a çağrıda bulunmak, öte yandan da Luther Reformasyonu'nun ardından dağılan Alman grubunu yeniden bir araya getirmek. Ama aslında en büyük kargaşanın ortaya çıktığı yer Almanya'dır. Manifestoların yayınlanışından yaklaşık 1621 yılına dek manifesto yazarları pek çok yanıt alıyorlar..."

O gece, San Salvador'da Amparo'yla birlikteyken beni eğlendiren bu konuda yazılmış sayısız kitapçıktan söz ettim. "Belki de, bütün bu kimseler arasında bir şey bilen biri vardır, ama manifestoları sözcük anlamında alan, coşkuya kapılmış, kendinden geçmiş insanlar, dalavereciler bolluğu arasında yitip gitmiştir... İngilizler tartışmaya karışmaya, onu yönlendirmeye çalışıyorlar; bir başka İngiliz Tapınakçı, Robert Fludd'ın, bir yıl içinde, manifestoların doğru yorumunu öne süren üç kitap yazması rastlantı değildir... Ama tepkiler çoktan denetimden çıkmış, Otuz Yıl Savaşı başlamış, Palatin Seçicisi, İspanyollarca yenilgiye uğratılmış, Palatinlik ile Heidelberg yağmalanmış, Bohemya alevler içinde yanmaktadır... İngilizler Fransa'ya dönüp bir kez de orada denemeye karar veriyorlar. Gül-Haçlar'ın 1623'te, Paris'te ortaya çıkarak daha önce Almanlar'a yönelttikleri çağrının az çok tıpkısını bu kez Fransızlar'a yöneltmelerinin nedeni budur. Paris'te, Gül-Haçlar'a güvenmeyen, ya da suları bulandırmak isteyen biri tarafından yazılmış yergilerden birinde ne okuyoruz? Onların Şeytan'a taptıklarını. Ama karacalarken bile gerçek tümüyle ortadan kaldırılamayacağından, onların Marais'de toplandıkları sezdiriliyor."

"Peki, ne çıkar bundan?"

“Paris’i bilmiyor musunuz? Marais, Tapınak’ın bulunduğu kesimdir, ama rastlantı bu ya, Yahudi gettosunun bulunduğu kesimdir burası. Yergilerde, Gül-Haçlar’ın, İberik Kabalacıları, Alumbrados[197] mezhebiyle ilişki içinde oldukları da belirtiliyor! Belki de Gül-Haçlar’a karşı olan kitapçıklar otuz altı görünmeze saldırıyormuş gibi görünürken, gerçekte onları kayırmaya çalışıyorlardır... Richelieu’nün kitaplıkçısı Gabriel Naude, Instructions â la France sur la verite de l’histoire des Freres de la Rose-Croix diye bir kitap yazıyor. Nedir bu yönergeler? Naude, üçüncü gruptaki Tapınakçılar’ın sözcüsü müdür, yoksa kendini ilgilendirmeyen bir işe kancan bir serüvenci mi? Bir yandan, Gül-Haçlar’ı çılgın Şeytancılar gibi göstermek ister görünüyor, bir yandan da, üstü örtülü şeyler söylüyor, üç Gül-Haç topluluğunun daha varlığından söz ediyor. Doğrudur da; üçüncü gruptan başka üç grup daha vardı. Naude masalsı anıştırmalarda bulunuyor (bu gruplardan biri, Hindistan’ da, yüzen adalardadır,) ama bu arada, topluluklardan birinin Paris metrosunda bulunduğunu söylüyor.”

“Sizce bütün bunlar Otuz Yıl Savaşı’nı mı açıklıyor?” diye sordu Belbo.

“Hiç kuşkusuz,” dedim. “Richelieu, Naude’den ayrıcalıklı bilgiler alıyor, bu işte kendisinin de parmağı olsun istiyor, ama her şeyi yanlış anlıyor, işin içine orduyu karıştırıyor, suları daha da bulandırıyor. Ama gözden kaçırılmaması gereken iki olay daha var. 1619’da, İsa’nın Şövalyeleri meclisi kırk altı yıllık bir suskunluktan sonra Tomar’da toplanıyor. Daha önce, 1573’te -1584’ten ancak birkaç yıl önce-toplanmıştı; olasılıkla İngilizler’le birlikte Paris yolculuğunun hazırlıklarını yapmak için. Gül-Haç manifestolarının ardından, nasıl bir yol izleyeceğini kararlaştırmak için yeniden toplanıyor; İngilizler’in girişimine mi katılacağını, yoksa başka yollan mı deneyeceğini kararlaştırmak için.”

“Elbette,” dedi Belbo, “bir labirentin dolambaçları arasında yolunu yitirmiş insanlardır artık onlar; kimi bir yolu seçiyor, kimi bir başkasını, kimileri bağırıyor, işittikleri yanıtların başkalarının seslen mi, yoksa kendi seslerinin yankıları mı olduğunu anlamıyorlar...

Hepsi de. el yordamıyla ilerliyorlar. Bu arada Paulusçular'la Malta Şövalyeleri ne yapıyorlar peki?"

"Bir bilsek," dedi Diotallevi. "Ama bu dönemde Luria Kabalasının yayıldığını, Kapların Kırılmasından söz edilmeye başlandığını gözden ırak tutmamak gerekir... Tevrat'ın tamamlanmamış bir mesaj olduğu düşüncesi gittikçe yayılmıştı bu dönemde. Bir Leh Hasidî metinde şöyle deniyor: Bir başka olay daha olursa, harflerin başka katışımları doğar. Ama şu da açık: Almanların vaktinden ön-e davranmak istemeleri Kabalacıların hoşuna gitmiyor. Tevrat'ın sırası, düzeni gizli kalmıştır; yalnızca Kutsal Olan tarafından bilinir, övgüler olsun O'na. Saçmasapan şeyler söyletmeyin bana. Kutsal Kabala da Plan'ın içine karışmışsa..."

"Eğer Plan varsa, her şeyi kapsamalıdır. Ya her şeyi açıklar, ya da hiç bir şeyi," dedi Belbo. "Ama Casaubon ikinci bir ipucuna değinmişti."

"Evet. Aslında bir değil, bir dizi ipucu var. Daha 1584 buluşması başarısızlığa uğramadan önce, John Dee haritaları incelemeye koyuluyor, deniz seferlerine önayak oluyor. Hem de kiminle birlikte? Pedro Nuhez'le, Portekiz acunbilimcisiyle... Katay'a kuzeybatı geçidini bulmak için keşif yolculuklarına çıkılmasında etkin oluyor, Frobisher diye birinin seferine para yatırıyor; bu Frobisher Kutba doğru açılıyor, dönüşte Moğol sandığı bir Eskimo getiriyor, Francis Drake'i baştan çıkarıyor, dünyanın çevresinde yolculuğa çıkması için yüreklendiriyor onu. Dee, doğuya doğru sefere çıkılmasını istiyor, çünkü doğu bütün gizli bilimlerin kaynağıdır; bu seferlerden birine çıkılırken -hangisi olduğunu unuttum şimdi-melekleri çağırıyor."

"Peki bunun anlamı ne?"

"Bana kalırsa, Dee aslında yeni yerlerin bulunmasından çok, onların haritalarda yer almasıyla ilgileniyor. Bu yüzden de, Mercator ile Ortelius gibi büyük haritacılara danışıyor. Sanki mesajın elindeki parçalan bütünlendiğinde ortaya bir harita çıkacağını anlamış gibi. Bunu da kendi başına bulmaya çalışıyor. Hatta -Bay Garamond'un deyişiyle- dahasını söyleyeyim, Dee'nin düzeyindeki bir araştırmacı takvimler arasındaki uyuşmazlığı gözden kaçırmış olabilir mi? Bunu,

bile bile yapmış olamaz mı? Öyle görünüyor ki, Dee, Öteki grupları atlatarak mesajı tek başına yeniden kurmak istiyor. Sanırım, Dee, Plan'ın gerçekleştirilmesini beklemeksizin, büyüsel ya da bilimsel yollarla mesajın yeniden kurulabileceğini düşünüyordu. Sabırsızlık sendromu. Burjuva fatihleri doğmakta, tinsel şövalyeleri ayakta tutan dayanışma ilkesi bozulmaktadır. Dee böyle düşünüyorsa, Bacon'ın ne düşündüğünü tasarlayabilirsiniz. Dee'den başlayarak, İngilizler, yeni bilimin bütün gizlerinden yararlanarak, giz'i ortaya çıkarmaya çalışıyorlar."

"Peki, ya Almanlar?"

"Almanlar... Onları bırakalım, varsın geleneğin yolunu izlesinler. Böylece, felsefe tarihinin en azından iki yüzyılını açıklayabiliriz: Anglo-Sakson deneyciliği ile, bunun karşısındaki romantik idealizm..."

"Dünyanın tarihini aşama aşama yeniden kuruyoruz," dedi Diotallevi. "Kitabı yeniden yazıyoruz. Hoşuma gidiyor, hoşuma gidiyor bu."

73

Başka garip bir şifre-yazı olayı da, 1917'de, en iyi Bacon uzmanlarından biri olan Viyana'lı Doktor Alfred Von Weber Ebenhoff tarafından sunuldu. Ebenhoff, daha önce Shakespeare'in yapıtlarında denenmiş olan dizgeleri, Cervantes'in bazı yapıtlarına uygulamaya başladı... Bu çalışma sırasında, şaşırtıcı, somut bir kanıt ortaya çıkardı: Don Kişot'un Shelton tarafından yapılmış ilk çevirisinde, Bacon'un elyazısıyla düzeltmeler vardı. Ebenhoff, bundan, bu İngilizce metnin romanın aslı olduğu, Cervantes'in bunun İspanyolca değişkesini yayımladığı sonucuna vardı.

(J. Duchaussoy, Bacon, Shakespeare ou Saint-Germain?, Paris, La Colombe, 1962, s. 122)

Bundan sonraki günlerde Jacopo Belbo'nun, Gül-Haç dönemiyle ilgili tarihsel yapıtları yutarcasına okumaya daldığını açıkça anladım. Ama vardığı sonuçları anlatırken, fantezilerinin yalnızca yalın bir özetini veriyordu. Bundan değerli sonuçlar çıkarıyorduk. Belbo'nun, Abulafia'da çılgınca bir alıntılar oyununun kendi kişisel mitlerine karıştığı çok daha karmaşık bir öykü yazmakta olduğunu şimdi anlıyorum. Bir başkasının yazdığı bir öykünün parçalarını birleştirme olasılığıyla yüz yüze gelince, Belbo anlatı biçiminde kendi öyküsünü yazma dürtüsünü buluyordu. Bundan hiç söz etmedi bize. Kurmaca oluşturma yeteneğini yüreklice denemekte mi olduğunu, yoksa, sıradan bir Şeytancı gibi çarpıttığı Büyük Öykü'nün içinde kendi kimliğini bulmaya mı çalıştığını hâlâ kesinlikle bilmiyorum.

Dosya adı: Doktor Dee'nin garip kabinesi

Uzun zamandır Talbot olduğumu unuttum. En azından Kelley adını almaya karar verdiğimden beri. Aslında bütün yaptığım, belgeleri çarpıtmaktı, herkesin yaptığı gibi. Kraliçenin adamları kıyıcıydı. Zavallı kesik kulaklarımı örtmek için[198] *bu kara sivri başlığı giymek zorundayım; bu yüzden herkes benim büyücü olduğumu fısıldıyor birbirine. Varsın olsun. Doktor Dee de böyle ünlendiği için alıp yürüyor.*

Mortlake'e onu görmeye gittim; bir haritayı inceliyordu. Dalıp gitmiş-"o Yaşlı Şeytancı. Kurnaz gözlerinde uğursuz balkımalar, küçük keçi sakalını sıvazlayan kemikli eli.

"Roger Bacon'ın bir elyazması," dedi, "İmparator II. Rudolf tarafından Ödünç verildi bana. Prag'ı bilir misiniz? Görmenizi salık veririm.

Yaşamınızı baştan başa değiştirecek bir şey bulabilirsiniz orada. Tabula locorum rerum et thesaurorum absconditorum Menabani...[199]

Kaçamak bir göz atınca, doktorun gizli bir alfabeyle yazılmış bir el-yazmasının çevriyazısıyla uğraştığını gördüm. Ama elyazmasını hemen bir sararmış sayfalar yığınının altına sakladı. Her sayfanın, kâğıtçının işliğinden daha yeni çıkmış olsa bile, sarardığı böyle bir çağda yaşamak ne güzel.

Doktor Dee'ye bazı yeni denemelerimi, özellikle de Dark Lady -çocukluğumun en ışıltılı imgesi, zamanın gölgesi onu yuttuğu, elimden aldığı için esmer- ile ilgili şiirlerimi göstermiştim; trajik bir öykü taslağı da vardı aralarında. Yedi Denizler Jim'inin öyküsü: Sir Walter Raleigh'in ardısıra İngiltere'ye dönüyor, babasının, karısıyla zina işleyen öz kardeşi tarafından öldürüldüğünü öğreniyor. Banotuyla.

"Yeteneğiniz var, Kelley," dedi Dee. "Ama para gerek size. Genç bir adam var, kim olduğunu hayalinizden bile geçiremeyeceğiniz birinin evlilik dışı oğlu; onun, anlı şanlı biri olmasını istiyorum. Pek yetenekli değil, siz onun gizli ruhu olacaksınız. Yazın; onun ününün gölgesinde yaşayın. Bir siz, bir de ben bileceğiz ünün gerçekte sizin olduğunu."

Böylece yıllardır o solgun delikanlının adıyla, kraliçe ve tüm İngiltere için oyunlar yazıyorum. If I have seen further it is by standing on ye sholders of a Dwarf.[200] *Otuz yaşındaydım; hiç kimse bunun ömrün en güzel çağı olduğunu söyleyemez.*

"William," dedim, "saçlarını kulaklarını örtecek kadar uzat, yakışıyor sana." Bir planım vardı (onun yerini almak için mi?)

İnsan, gerçekte kendisi olan bu Mızrak-sallayan'a[201] *duyduğu nefretle yaşayabilir mi? That sweet thief which sourly robs from me.*[202] *"Tasalanma, Kelley," diyor Dee. "Gölgede kalmak, dünyayı keşfetmeye hazırlanan kişinin ayrıcalığıdır. Keepe a Lowe profyle.*[203] *William maskelerimizden biri olacak." Sonra bana -ne yazık ki çok- az Kozmik Gizdüzen' den söz etti. Tapınakçılar'ın gizinden? Ye Globe.*[204]

Uzun süre, akşamları erken yattık, ama bir akşam, geceyarısı, Dee' nin özel kasasını karıştırdım, bazı formüller buldum, onun dolunaylı gecelerde yaptığı gibi, melekleri çağırmak istedim. Dee beni, Makrokozmos çemberinin ortasında, kırbaçlanmış gibi yere serilmiş buldu. Alnımda Süleyman'ın Beş-köşeli Yıldız'". Şimdi başlığımı gözlerimin üstüne biraz daha indirmeliyim.

"Nasıl yapılacağını bilmiyorsun daha," dedi Dee. "Dikkat et, burnunu da koparttırırım sonra. I will show you Fear in a Handful of Dust..."[205]

Kemikli elini kaldırdı, o korkunç sözcük çıktı ağzından: Garamond-içimde bir ateş yandığını duyumsadım. Kaçtım (gecenin içine doğru).

Aradan bir yıl geçtikten sonra, Dee beni bağışladı; bana Dördüne Gizemler Kitabı'nı sundu: "Post riconciliationem kellianam."[206]

O yaz, anlaşılması güç öfkeler sarmıştı içimi. Dee, Mortlake'e çağırdı beni. Ben, William, Spenser, bir de kaçamak bakışlı genç bir soylu, Francis Bacon. He had a delicate, lively, hazel Eie. Doctor Dee told me it was like the Eie of a Viper.[207] *Dee, Kozmik Gizdüzen hakkında biraz bilgi verdi bize. Tapınakçılar'ın Frenk kanadıyla buluşarak aynı haritanın iki parçasının birleştirilmesiyle ilgiliydi bu bilgi. Dee ile Spenser gideceklerdi, Pedro Nunez'in eşliğinde. Bacon'la bana bazı belgeler emanet etti; onları ancak geri dönmeyecek olurlarsa açmaya andiçtik.*

Geri döndüler, hakaretler yağdırıyorlardı birbirlerine. "Olamaz," diyordu Dee, "Plan matematikseldir, kusursuzdur, benim Monas Ierogliphica'mın yıldızlara özgü kusursuzluğu gibi. Ermiş Yuhanna Gecesi buluşacaktık onlarla." Kendimi önemsetmek için, "Hangi Ermiş Yuhanna Gecesi? Size göre mi, onlara göre mi?" diye sordum.

Dee, eliyle alnına bir şaplak indirdi; korkunç küfürler savurdu. "Oh," dedi, "from what power hast thou this powerful might?"[208] *Solgun William tümceyi not etti, aşağılık yapıt hırsızı. Dee harıl harıl takvimleri, yıllıkları karıştırıyordu. "Allah kahretsin! Allah belâsını versin, nasıl bu kadar aptal olabilirim?" Nunez'e, Spenser'e hakaretler yağdırıyordu. "Her şeyi ben mi düşüneceğim? Kozmografyacı bozuntusu!" diye bağırdı Nunez'e karnına, öfkeden mosmor kesilmiş. Sonra: "Amanasiel Zorobabel," diye bağırdı. Nufiez, görünmez bir koç, boynuzlarını saplamış gibi oldu; sarardı, birkaç adım geriledi, sonra pörsüdü, yere yığıldı. "Salak," dedi Dee.*

Spenser'in beti benzi atmıştı. "Oltaya bir yem takabiliriz," diyebildi güçlükle. "Bir şiir yazıyorum, bitmek üzere. Periler kraliçesi ile ilgili bir alegori. Bir Kızıl Haç Şövalyesi sokabilirim içine... izin verirseniz, yazayım. Gerçek Tapınakçılar kendilerini tanıyacaklar, bildiğimizi anlayacaklar, bizimle bağ kuracaklardır..."

"Seni bilirim," dedi Dee. "Şiirini bitirinceye, insanlar farkına varıncaya dek bir beş yıl geçer, belki de daha çok. Bu yem fikri gene de fena sayılmaz." "Niçin onlarla melekleriniz aracılığıyla bağ kurmuyorsunuz, Doktor?" diye sordum.

"Salak," dedi gene, bu kez bana. "Tritemius'u okumadın mı? Alıcının melekleri, mesajı alırsan onu açıklamak için girerler araya. Atlı ulak değil, benim meleklerim. Fransızlar'ı kaçırdık. Ama bir planım var. Alman sırasındakilerden birini nasıl bulacağımı biliyorum. Prag'a gitmeliyim."

Bir ses işittik. Damasko kumaştan ağır bir perde kaldırıldı, solgun bir el görür gibi olduk, sonra O belirdi, Yüce Bakire. "Efendimiz," dedik diz çökerek. "Dee," dedi, "her şeyi biliyorum. Atalarımın, Şövalyeleri, onlara

dünyanın egemenliğini bağışlamak için kurtardıklarını sanmayın. Sizden, gizin sonunda Tac'ın olmasını istiyorum, anlıyor musunuz; bunu istiyorum sizden."

"Efendimiz, ne pahasına olursa olsun gizi istiyorum, Taç için istiyorum onu. Gize sahip olan öteki kişileri bulmalıyım; en kısa yol bu. Bildiklerini aptal aptal bana açtıkları zaman onlardan kurtulmak zor olmayacak benim için, kılıçla ya da arsenikle."

Bakire Kraliçe'nin yüzünde tüyler ürpertici bir gülümseme belirdi: "Güzel, benim uysal Dee'm," dedi. "Çok bir şey istemiyorum, bütün istediğim Mutlak Erk. Başarırsanız, size bir Dizbağı nişanı. Sana gelince William," -çapkınca bir yumuşaklıkla küçük asalağa döndü- "bir Dizbağı nişanı, bir de altın post. Ardımdan gel."

William'ın kulağına fısıldadım: "Perforce I am thine and that is in me..."[209] *William, utangaç bir gönül borcuyla bakarak ödüllendirdi beni, sonra kraliçenin ardından yürüdü, perdenin arkasında gözden yitti. Je tiens la reine!*[210]

Altın Kent'te[211] *Dee ile birlikteydim. Yahudi mezarlığı yakınlarında daracık, pis kokulu geçitler boyunca yürüyorduk; Dee dikkatli olmamı söyledi. "Buluşmanın gerçekleşmediği haberi yayılmışsa, öteki gruplar kendi adlarına hemen harekete geçebilirler," dedi, "Yahudilerden korkuyorum; Kudüslüler "m burada, Prag'da birçok ajanları var..."*

Akşamdı. Kar mavimsi mavimsi balkıyordu. Yahudi mahallesinin karanlık girişinde, Noel pazarında işportalar kümelenmişlerdi; ortada isli meşalelerin aydınlattığı kukla tiyatrosunun kırmızı kumaşla örtülü açık saçık sahnesi. Dört köşe taştan yapılmış bir kemerin altından, parmaklıklarından uzun buz saçaklarının sarktığı bronz bir çeşmenin yanından geçer geçmez, başka bir geçit açıldı önümüzde. Eski kapıların üstünde, altın yaldızlı aslanlar, bronz halkalara dişlerini geçirmişlerdi. Belli belirsiz bir ürperti duvarlar boyunca yayılıyor, alçak damlardan çıkan açıklanması olanaksız sesler hırıldayarak olukların içine süzülüyordu. Evler, hortlaksı yaşamlarını, gizli bir yaşamı açığa vuruyorlardı... Yıpranmış bir cüppeye sarınmış yaşlı bir tefeci, değercesine geçti yanımızdan. "Athanasius Pernath'dan sakının," diye mırıldandığını işitir gibi oldum... "Benim korktuğum bambaşka bir Athanasius..." diye mırıldandı Dee. Ansızın Kuyumcular Sokağında bulduk kendimizi.

Tam o sırada -eprimiş başlığımın altında artık olmayan kulaklarım bu anıyla ürperiyor- apansız karşımıza çıkan yeni bir geçidin karanlığında bir dev belirdi: yüzünde donuk bir anlam, bedeni bakır pasıyla zırhlanmış, beyaz odundan boğum boğum bir bastona dayanmış, boz renkli, korkunç bir yaratık. Yoğun bir sandalağacı kokusu yayılıyordu bu görüntüden.

Karşımda duran yaratıkta büyüyle ölümcül bir yılgınlık somutlaşmıştı. Gene de, omuzlarına tünemiş, donuk, bulutsu yuvardan ayıramıyordum gözlerimi; bir Mısır iblisinin yırtıcı yüzünü, ardındaki çoğul yüzleri imgelemimin, belleğimin karabasanları- güçlükle seçebiliyordum. Hortlağın, geçidin karanlığında beliren çizgileri, tüm bedeni, ağır, madensi bir solukla soluyormuş gibi gevşeyip kasılıyordu. Gözlerimi dikmiş ona bakarken -korkunç bir şey- ayak yerine, soluk, kanı çekilmiş etleri ortak merkezli şişlikler gibi boğum boğum, biçimsiz çotuklar gördüm karın üstünde.

Benim doymak bilmez anılarım...

“Golem!” dedi Dee. Sonra kollarını gökyüzüne kaldırdı, geniş yenli kara cüppesi yere düştü; ellerinin göğe uzanmış durumuyla, yeryüzünün yüzeyi ya da derinlikleri arasında bir kuşak, bir göbek bağı yaratırcasına. “Jezebel, Malkuth, Smoke Gets in Your Eyes!” dedi. Sonra Golem, birdenbire, bir esintiyle yıkılan kumdan yapılma bir kale gibi dağıldı; havada atomlar gibi parçalanan kilden gövdesinin parçacıkları gözlerimizi kör etmişti neredeyse, sonunda ayaklarımızın dibinde küçük bir kül yığını kaldı. Dee eğildi, kemikli parmaklarıyla külleri karıştırdı, bir tomar çıkardı, koynuna soktu.

Tam o anda gölgelerin içinden yaşlı bir rabbi belirdi; başında benimkine çok benzeyen yağlı b/r takke vardı.

“Siz Doktor Dee olmalısınız,” dedi. “Here Comes Everybody,”[212] diye yanıtladı Dee, alçakgönüllükle, “Rabbi Ailevi. Sizi görmek ne güzel...”

“Buralarda dolaşan bir yaratık gördünüz mü?” diye sordu adam.

“Bir yaratık mı?” dedi Dee, şaşırmış gibi yaparak. “Nasıl bir yaratık?”

“Hadi, Dee,” dedi Rabbi Ailevi. “Benim Golem’imdi o.”

“Sizin Golem’iniz mi? Nedir o?”

“Dikkat edin, Doktor Dee,” dedi Rabbi Ailevi, öfkeden mosmor kesilmiş.

“Boyunuzdan büyük işlere kalkışıyorsunuz.”

“Neden söz ettiğinizi anlamıyorum, Rabbi Ailevi,” dedi Dee. “imparator için birkaç onsluk altın yapmaya geldik biz buraya. Büyücü taslakları değiliz.”

“Tomarı geri verin bari,” diye yalvardı Rabbi Ailevi.

“Hangi tomarı?” diye sordu Dee, şeytanca bir saflıkla.

“Lanet olsun size, Doktor Dee,” dedi Rabbi. “Doğru söylüyorum, yeni yüzyılın doğuşunu göremeyeceksiniz.” Sonra gecenin içinde uzaklaştı, ara/arında hiç sesli harf bulunmayan belirsiz sessiz harfler mırıldanarak. Ah, Dil, Şeytanca, Kutsal Dil!

Dee, geçidin nemli duvarına yaslanmış duruyordu, yüzü külrengi, saçları diken diken. “Rabbi Allevi’yi tanırım,” dedi. “1608 yılının 5 Ağustos’unda

öleceğim, Gregoryen takvime göre. Bunun için tasarımı gerçekleştirmeme yardım edin, Kelley. Onu sonuna ulaştıracak olan sizlersiniz. Gilding pale streams with heavenly alchymy, unutmayın."[213] *Anımsayacaktım, William da, benimle birlikte ve bana karşın anımsayacaktı.*

Başka bir şey söylemedi. Sırtını camlara sürten sarı duman, diliyle sokak köşelerini yalıyordu. Şimdi bir başka ara sokaktaydık; yer düzeyin-deki ızgaralardan ak buğular çıkıyor, koyudan açığa doğru giden bir sis grisinin arasından duvarları eğri büğrü, in gibi bakımsız evler seçiliyordu... Sırtında eprimiş bir redingot, başında silindir şapka, yaşlı bir adamın (basamakları alışılmadık biçimde dik) bir merdivenden el yordamıyla indiğini seçtim. Dee de gördü onu: "Caligari!" diye bağırdı. "O da burada, Madame Sosostris'in evinde, The Famous Clairvoyante! Acele etmeliyiz."

Adımlarımızı sıklaştırdık; az ışıklandırılmış, uğursuz, Semitik bir ara sokakta, yıkık dökük bir evin kapısına vardık.

Kapıyı tıklattık; sanki bir büyüyle açıldı. Yedi kollu şamdanlar, kabartma tetragramlar, ışık demeti biçiminde David yıldızlarıyla süslenmiş geniş bir salona girdik. Parlaklığını yitirmiş eski resimlerin renginde eski kemanlar, dar uzun bir masanın üstüne anamorfik bir düzensizlikle yığılmıştı. Tavandan mumyalanmış kocaman bir timsah sarkıyor, akşam yelinde, bir ya da birçok meşale -belki de hiç meşale yoktu- usul usul salınıyordu. Dipte, altında küçük bir tapınağın durduğu bir çeşit tente ya da sayvanın önünde, yaşlı bir adam diz çökmüş, aralıksız, sövercesine Tanrının yetmiş iki adını mırıldanarak yakarıyordu. Birden, bir Nous çakıntısıyla aydınlanmış gibi, onun Heinrich Khunrath olduğunu anladım.

"Konuya gelin, Dee," dedi, arkasına dönüp, yakarışını yarıda keserek, "Ne istiyorsunuz?" Doldurulmuş bir armadilloya, yaşı olmayan bir iguanaya benziyordu. "Khunrath," dedi Dee, "üçüncü buluşma gerçekleşmedi." Khunrath korkunç bir lanet savurdu: "Lapis Exillis! Şimdi ne olacak?"

"Khunrath," dedi Dee, "bir olta atıp Alman Tapınakçı grubuyla temasa geçirebilirsiniz beni."

"Bir düşüneyim," dedi Khunrath. Maier'e sorabilirim; sarayda birçok insanla ilişkisi vardır onun. Ama siz de bana Bakire Sütü'nün, Filozofların En Gizli Fırını'nın gizini açıklayacaksınız."

Dee gülümsedi ?Ah, o Sophos'un kutsal gülümsemesi!? yakarıyormuş gibi büzüldü, alçak sesle fısıldadı: "Arıtılmış Cıva'yı dönüştürüp suda ya da Bakire Sütü'nde çözülmesini istersen, iyice dövülerek toz haline getirilmiş Şey'i lamın üstüne, küçük ağırlıklarla kadehin arasına koyarsın, üstünü örtmezsin, ama sıcak havanın çıplak maddeye çarpmasını sağlayacak biçimde üç kömürle yakılmış ateşin üstüne koyarsın, sekiz güneş günü tutarsın, sonra kaldırırsın, bir mermerin üstünde incecik bir hamur haline gelinceye dek iyice döversin. Bunu yaptıktan sonra, maddeyi cam bir imbiğin içine koyar, bir su kazanı üstünde, suyun yüzeyinden iki parmak yukarıda, havada asılı kalacak biçimde Balneum Mariae'de damıtırsın; o sırada Balneum'un altındaki ateşi de yakarsın. O zaman, işte ancak o

zaman, Gümüş suya değmediği halde, bu sıcak, nemli dölyatağı da suya dönüşür.”

“Üstadım,” dedi Khunrath, diz çöküp Doktor Dee’nin kemikli, neredeyse saydam elini öperek. “Üstadım, dediğini yapacağım. Sen de isteğini elde edeceksin. Şu sözcükleri unutma: Gül ve Haç. Onlardan söz edildiğini işiteceksin.”

Dee paltoyu andıran cüppesine sarındı; yalnızca pırıl pırıl, kötü kötü bakan gözleri dışarıda kaldı. “Gidelim, Kelley,” dedi. “Bu adam elimizde artık. Sana gelince, Khunrath, Londra’ya dönünceye dek, Golem’i bizden uzak tut. Sonra Prag tek bir odun yığını gibi yansın, kül olsun.”

Gitmeye davrandı. Khunrath sürüne sürüne gelip cüppesinin eteğine yapıştı: “Belki bir gün bir adam gelecek sana. Senin hakkında yazmak isteyecek. Dost ol onunla.”

“Güc’ü bana ver,” dedi Dee, etsiz yüzünde dile getirilmez bir anlamla, “durumu güvencede olur.”

Dışarı çıktık. Atlantik’in üstünde bir alçak basınç, doğuya, Rusya üstüne yerleşmiş bir yüksek basınca doğru ilerliyordu.

“Moskova’ya gidelim,”[214] *dedim.*

“Hayır,” dedi Dee, “Londra’ya dönüyoruz.”

“Moskova’ya, Moskova’ya,” diye mırıldanıyordum çılgın gibi. Oraya hiçbir zaman gitmeyeceğini çok iyi biliyordun, Kelley. Seni Kule bekliyordu.

Londra’ya döndük. Doktor Dee, “Onlar Çözüm’e bizden önce varmaya çalışıyorlar,” dedi. “Kelley, William için onlarla ilgili bir şey yazmalısın... şeytanca, sinsice insanın kafasının içine giren bir şey.”

Şeytan götürsün, dediğini yaptım, ama William metni bozdu, her şeyi Prag’dan Venedik’e aktardı. Dee küplere bindi. Ama o solgun, kaypak William, kral ailesinden kapatması tarafından korunduğunu duyuyordu. Gene de yetmiyordu bu ona. En güzel sonelerini, birer birer eline verirken, utanmaz bir bakışla, bana O’nu, Sen’i soruyordu, my Dark Lady. Senin adının bu kılkuyruğun dudaklarından çıktığını işitmek ne korkunç! (Ruhu ikiyüzlülüğe, başkalarının yaşantısını yaşamaya hükümlü kılınmış bu adamın, bu adı Bacon için aradığını bilmiyordum. “Yeter artık,” dedim ona. “Gölgede kalıp, sana ün kazandırmaktan bıktım. Ne yazacaksan kendin yaz.”

“Yazamam,” diye yanıtladı, hortlak görmüş gibi bakarak. “O izin vermez.”

“Kim, Dee mi?”

“Hayır, Verulam.[215] *Oyunu düzenleyenin o olduğunu anlamadın mı? Sonradan kendisininmiş gibi böbürleneceği yapıtlar yazmaya zorluyor*

beni. Anladın mı, Kelley, gerçek Bacon benim; ama gelecek kuşaklar bunu bilmeyecekler. Ah asalak! Bu cehennem zebanisinden öyle nefret ediyorum ki!”

“Bacon domuzun biridir, ama yeteneği vardır,” dedim. “Niçin yazacaklarını kendisi yazmıyor?”

Bunu yapmaya vakti olmadığını bilmiyordum. Yıllar sonra, Gül-Haç çılgınlığı Almanya’yı baştan başa sarınca, ayrımına vardık bunun. O zaman, tek tük belirtileri, ağzından kaçırdığı sözcükleri birbirine bağlayarak, Gül-Haç manifestoları yazarının o olduğunu anladık. Johan Valentin Andreae takma adıyla yazıyordu!

O zaman, Andreae’nin kimin için yazdığını anlamamıştım, ama şimdi, içinde gevşediğim bu hücrenin karanlığında, kafam don İsidro Parodi’ninkinden daha aydınlık, anlıyorum bunu. Soapes, hapisane arkadaşım, eski bir Portekiz Tapınakçısı anlatmıştı: Andreae, başka bir hapisanede yan gelmiş yatan bir İspanyol için bir şövalye romanı yazıyordu. Nedenini bilmiyorum, ama bu tasarı, La Mancha şövalyesinin serüvenlerinin gizli yazan olarak tarihe geçmek isteyen aşağılık Bacon’ın işine yarıyordu. Andreae’den, onun için gizli gizli bir roman yazmasını istemişti; sonradan, romanın gizli kalmış gerçek yazarıymış gibi yapacak, gölgede kalıp (ama neden, neden?) bir başkasının başarısının tadını çıkaracaktı.

Ama konudan sapıyorum. Bu zindanda her yanım buz kesti, başparmağım sızlıyor. Sönmek üzere olan bir lâmbanın az ışığında, WİlIiam’ın adıyla anılacak son yapıtları yazıyorum.

Doktor Dee öldü, “Işık, biraz daha ışık”[216] diye mırıldanıp bir kürdan isteyerek. Sonra şöyle dedi: “Qualis Artifex Pereo!”[217] Onu öldürten Bacon’dı. Kraliçe, yıllarca, kafası da yüreği de abuk sabuk yaşadıktan sonra, Verulam ne yapmış yapmış ölmeden önce onu ayartmıştı. Kraliçenin yüz çizgileri çoktan değişmiş, iskelete dönmüştü. Bütün yediği, azıcık beyaz ekmekle hindiba çorbasıydı. Yanıbaşında bir kılıç bulunduruyor, öfke anlarında perdelere, çekildiği odanın duvarlarını kaplayan damasko kumaşlara çılgınca saplıyordu onu. (Ya birisi arkasına sinmiş dinliyorsa? Yoksa fare mi? İyi fikir ihtiyar Kelley, not edeyim şunu.) Zavallıcık bu hale gelince, Bacon’un, gözleri görmez olmuş, bir koyun postuna sarınmış kraliçenin dizlerine kapanarak, piçi William olduğuna onu inandırması kolay oldu. Altın Post! Tahtta gözü var, diyorlardı, ama onun bambaşka bir şey istediğini biliyordum, Plan’ın denetimini. St. Albans Vikontu olduğu zamandı bu. Kendini güçlü duyunca da, Dee’yi ortadan kaldırdı.

Kraliçe öldü, yaşasın kral... Can sıkıcı bir tanıktım ben. Bir akşam tuzağa düşürdü beni; tam Dark Lady'nin benim olabileceği akşam. Kollarımın arasında dans ediyordu benimle, düşler gördüren otların etkisi altında yitip gitmiş, o, öncesiz sonrasız Sophia, yüzü yaşlı bir dişi keçinin yüzü gibi kırış kırış... Bir avuç silâhlı adamla içeri girdi, gözlerimi bağlattı, hemen anladım: zaçyağı! Nasıl da gülüyordu. O da gülüyordu, nasıl da gülüyordun, Pin Ball Lady[218] *-oh maiden virtue rudely strumpeted, oh gilded honor shamefully misplac'd!*[219] *- yırtıcı elleriyle sana dokunuyordu; s" de Simon diyordun ona, uğursuz yarasını öpüyordun...*

"Kule'ye, Kule'ye," diye gülüyordu Verulam. O zamandan beri de, Soapes denilen bu karakoncolosla birlikte burada yatıyorum, mahkûmlar, Yedi Denizler Jim'i diye biliyorlar beni. Derinliğine inerek, büyük bir şevkle, felsefe, hukuk, tıp okudum; ne yazık ki tanrıbilim de. Şimdi buradayım, zavallı çılgın, eskisinden fazla bir şey de bilmiyorum üstelik.

Bir yarığa gözümü uydurup, kralın düğününü seyrettim, kırmızı haç şövalyeleri trompetlerin sesine uyarak at oynatıyorlardı. Orada olup da trompeti ben çalmalıydım, Cecilia için; bir kez daha ödülüm elimden alınmıştı. William çalıyordu; bense gölgede, onun için yazıyordum.

"Nasıl öç alacağını anlatacağım sana," diye fısıldadı Soapes; o gün kendisinin gerçekte kim olduğunu açıkladı bana: yüzyıllardır bu zindana gömülü kalan Bonapartçı bir papaz.[220]

"Buradan çıkacak mısın?" diye sordum.

"If..."[221] *diye başlamıştı yanıtlamaya. Ama sonra sustu. Kaşığıyla Tritemius'tan öğrendiğini bana gizlice söylediği gizemli bir alfabeyle, duvara vura vura, bitişik hücredeki mahkûma mesajlar iletmeye başladı. Monsalvat kontuna.*

Yıllar geçti. Soapes duvara vurmaktan bir an bile geri kalmadı. Bunu kimin için, hangi amaçlarla yaptığını şimdi biliyorum. Adı Noffo Dei idi (Hangi gizemli Kabala'dan ötürü, Dei ile Dee'nin sesleri böylesine birbirine yakın? Tapınakçılar'ı kim elevermişti?) Dei, Soapes'un talimatıyla Verulam'ı eleverdi. Ne dediğini bilmiyorum, ama Bacon birkaç gün önce tutuklandı. Eşcinsellikle suçlandı, çünkü (bunun doğru olabileceğini düşününce ürperiyorum,) sen, Dark Lady, Druidler'le Tapınakçılar'ın Kara Bâkire'si, öncesiz sonrasız er-dişiden başka bir şey değildin, şimdi de öylesin. Kimin, kimin bilge ellerinden çıkma? Şimdi artık biliyorum, sevgilinin, Saint-Germain kontunun! Peki, Saint-Germain Bacon'ın ta

kendisi değilse, kimdir? (Soapes, bu birçok yaşam yaşamış karanlık Tapınakçı ne çok şey biliyordu...)?

Verulam hapisten çıktı; büyü sanatlarıyla yeniden hükümdarın gözüne girdi. William'ın dediğine göre, şimdi gecelerini Thames boyunda, Pilad's Pub'da, gizini öğrenmek için Londra'ya getirttikten sonra, Oram'da korkunç bir biçimde yaktırdığı Nolalı'nın[222] *kendisi için icat ettiği o garip makineyle oynayarak geçiriyormuş. Meleksi bir ışığın parıltısında, sonsuz dünyalarda çılgınca koşan küçük küreleri yutan, yıldızsı bir makine bu. Verulam, yengi kazanmış bir hayvanın vuruşlarıyla, makinenin kasasına kaşığıyla açık saçık darbeler indiriyor: Dekanlar'ın egemenliğindeki gök cisimlerinin devinimlerini yansılamak; Andreae'ye yorulan Manifestoların kutsal dilini yansılayarak, Yüce Kuruluş'un en son gizlerini ve -Gottlieb's*[223] *olduğunu söylediği- Yeni Atlantis'in gizini anlamak için. Ah! diye bağırıyorum (s'ecria-t-il), artık apaçık bilincinde -ama artık çok geç, boşuna- yüreğim korsemin dantelleri arasında gözle görülür biçimde çarparken: işte bunun için trompetimi, uğurluğumu, tılsımımı aldı elimden, cinlere buyruk verebilecek kozmik bağı. Süleyman'ın Evi'nde ne düzenler kuracak kimbilir? Artık çok geç, diye yineliyorum kendi kendime, gereğinden çok yetki verildi ona.*

Bacon'ın öldüğünü söylüyorlar. Soapes bunun doğru olmadığına inandırıyor beni. Cesedini gören olmamış. Hesse Landgraf'ının yanında takma bir adla yaşıyor; artık en yüce gizemlere erginlenmiş, ölümsüzlüğe erişmiş, Plan'ın zaferi için suskun savaşımını sürdürmeye hazır: kendi adına, kendi denetimi altında.

Bacon'ın öldüğü söylentisinin ardından, William, demir parmaklıkların gizleyemediği ikiyüzlü gülüşüyle, beni görmeye geldi. 11 numaralı sonede niçin belli bir boyacıdan söz ettiğimi sordu bana, şiiri alıntıladı: "To What it Works, Like the Dyer's Hand..."[224]

"Bu sözcükleri ben yazmadım," dedim. Doğruydu da... Bacon'ın, ortadan yitmeden önce, onları araya sıkıştırdığı açık; Saint-Germain'i bir boya uzmanı gibi saraydan saraya barındıracak olanlara gizemli bir işaret vermek amacıyla... Sanırım, gelecekte, insanları, William'ın yapıtlarını kendisinin yazdığına inandırmaya çalışacak. Bir hücrenin karanlığından bakınca, her şey nasıl da apaçık görünüyor!

Where Art Thou, Muse, That Thou Forget'st So Long?[225] *Kendimi yorgun, hasta duyuyorum. William, Globe'daki soytarılıkları için yeni şeyler*

bekliyor benden.

Soapes yazıyor. Omzunun üstünden eğilip bakıyorum. Anlaşılmaz bir mesaj çiziktiriyor: Riverrun, past Eve and Adam's... Sayfayı saklıyor, yüzüme bakıyor; bir hortlaktan daha solgun olduğumu görüyor, gözlerimde ölüm'ü okuyor. "Sen dinlen.

Korkma. Ben senin yerine yazarım," diye fısıldıyor. öyle de yapıyor, maskenin maskesi. Ben yavaş yavaş sönüyorum, o son ışığımı da alıyor elimden, karanlığın ışığını.

74

İyi niyetli de olsa, ruhunun ve kehanetlerinin Şeytan'ın gözbağcılıkları olduğu açık görünüyor... Bunlar birçok kimseyi kandırabilecek, Efendimiz Yüce Tanrı'nın kilisesine büyük zarar ve utanç verebilecek kehanetlerdir.

(Guillaume Postel hakkında, Cizvit Pederler Salmeron, Lhoost, Ugoletto tarafından Ignatius Loyola'ya iletilen görüş, 10 Mayıs 1545)

Belbo, ilgisizce, yazdığı sayfaları okumadan, kişisel yollamaları bir yana bırakarak, oluşturduğu kurguyu anlattı bize. Hatta, bireşimleri Abulafia'nın sağladığı izlenimini verdi bize. Bacon'ın, Gül-Haç Manifestolarının yazarı olduğuna daha önce bir yerde rastlamıştım. Ama bir şey özellikle dikkatimi çekti: Bacon'ın, St. Albans Vikontu oluşu.

Kafamın içinde bir şey vızıldayıp duruyordu, tezimle ilgili bir şey. Geceyi fiş dosyalarımı didik didik ederek geçirdim.

"Beyler," dedim ertesi sabah suç arkadaşlarıma, belli bir ağırbaşlılıkla. "Bağları icat etmemize gerek yok. Bağlar zaten var. 1164'te, Ermiş Bernard, Tapınakçılar'ı yasallaştırmak için, Troyes'da bir konsil toplanması fikrini ortaya attığında, bu toplantıyı düzenlemekle görevlendirilenler arasında, St. Albans başrahibi de var. St. Albans, Britanya Adaları'nı Hıristiyanlaştıran ilk ingiliz şehidinin adıdır aynı zamanda. Sonradan Bacon'ın mülkü olan Verulamium'da doğmuştu. Keltti, Ermiş Bernard gibi, hiç kuşkusuz, o da erginlenmiş bir Druid'di."

"Bu yeterli değil," dedi Belbo.

"Durun. Bu Saint Albans başrahibi, Saint-Martin-des-Champs'ın başrahibidir, daha sonra Conservatoire des Arts e des Metiers'in kurulduğu manastırın!"

Belbo tepki gösterdi: "Ne diyorsunuz!"

"Hepsi bu kadar değil," diye ekledim, "Conservatoire, Bacon'a bir saygı gösterisi olarak düşünülmüştür. III. yılın 25 Brumaire'inde[226]

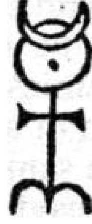
Convention, Comite d'Instruction Publique'i, Bacon'ın tüm yapıtlarını yeniden bastırmakla görevlendirdi. Aynı yılın 18 Vendelaire'inde,[227] Convention, Bacon'ın Yeni Atlantis'te sözünü ettiği Süleyman'ın Evi örnek alınarak, insanlığın tüm teknik buluşlarını bir araya toplayacak bir sanatlar ve meslekler evi kurulmasını öngören bir yasa çıkardı."

"Yani?" diye sordu Diotallevi.

"Sarkaç, Conservatoire'da," dedi Belbo. Diotallevi'nin tepkisinden, Belbo'nun ona Foucault sarkacıyla ilgili düşüncelerinden söz etmiş olduğunu anladım."

"Yavaş yavaş ilerleyelim," dedim. Sarkaç daha geçen yüzyılda icat edilip kuruldu. Şimdilik atlayalım onu."

"Atlayalım mı?" dedi Belbo. "Siz hiç John Dee'nin Monad Hieroglyphe'ini görmediniz mi? Evrenin tüm bilimlerini bir araya toplayan tılsımını? Tıpkı sarkaca benzemiyor mu?"

"Pekâlâ," dedim, "iki olgu arasında bir ilişki kurabileceğimizi varsayalım. Peki, St. Albans'dan Sarkaç'a nasıl geçeceğiz?"

Birkaç gün içinde bunun nasıl olacağını öğrenecektim.

"Demek ki, St. Albans başrahibi, Saint-Martin-des-Champs'ın başrahibidir; bu nedenle de burası bir Tapınakseverler merkezine dönüşüyor. Bacon, emlâki sayesinde St. Alban'lı Druid müritleriyle bağ kuruyor. Şimdi iyi dinleyin: Bacon, İngiltere'de mesleğine başlarken, Guillaume Postel. Fransa'da kendi mesleğini sona erdiriyor."

(Belbo'nun yüzünde belli belirsiz bir seyirme ayırdettim, Ricardo'nun sergisindeki konuşmayı anımsadım; Postel, Lorenza'yı

düşünsel olarak elinden alan adamı çağrıştırmıştı ona. Ama yalnızca bir an sürdü bu.)

"Postel İbranca öğreniyor; bu dilin bütün dillerin anası olduğunu göstermeye çalışıyor, Zohar ile Bahir'i çeviriyor, Kabalacılar' la bağ kuruyor, Alman Gül-Haç gruplarınınkine benzer bir evrensel barış tasarısı ortaya atıyor, Fransa kralını sultanla bir antlaşmaya razı etmeye çalışıyor, Yunanistan'a, Suriye'ye, Küçük Asya'ya gidiyor, Arapça öğreniyor; tek sözcükle, Christian Rosencreutz'un yolundan gidiyor. Bazı yazılarını, Rosispergius, 'çiy saçan' diye imzalaması bir rastlantı değildir. Gassendi, Examen Philosophiae Fluddanae'sinde, Rosencreutz'un rosa'dan değil, çiy anlamına gelen ros'tan kaynaklandığını söylüyor. Elyazmalarından birinde, vakit erişinceye dek saklanması gereken bir gizden söz ediyor: 'inciler domuzlara atılmasın diye,' diyor. Bu İncil alıntısının nerede yer aldığını biliyor musunuz? Kimyasal Düğün'ün ilk sayfasında, peder Marin Mersenne de, Gül-Haçlar Fludd'ı suçlarken, onun da atheus magnus[228] olduğunu Postel'le aynı hamurdan yapıldığını söylüyor. Öte yandan, öyle görünüyor ki, Dee ile Postel, 1550'de karşılaşıyorlar, ama ne yazık ki, Plan'ın, 1584'te buluşmaları öngörülen iki büyük üstadı olduklarını henüz bilmiyorlar; otuz yıl sonrasına değin de bilmeyeceklerdir. Postel ne diyor, bakın: Nuh'un en büyük oğlunun soyundan geldiği için, Nuh da, Kelt soyunun, dolayısıyla da, Druid uygarlığının kurucusu olduğu için, Fransa kralı, Dünya Kralı sanına tek yasal adaydır. Tastamam böyle diyor, Agarttha Dünyası'nın kralı. Ama bunu Alveydre'den üç yüzyıl önce söylüyor. Joanna diye bir moruğa gönlünü kaptırdığını, onu kutsal Sophia saydığını bir 3'ana bırakalım: adamın bir tahtası eksik olsa gerek. Unutmayalım ki, güçlü düşmanları vardı; köpek, iğrenç canavar, çirkef, sapkın, cin çarpmış diye niteliyorlardı onu. Gene de, Joanna rezaletine karşın, Engizisyon sapkın saymıyor onu, amens sayıyor, yani biraz kaçık. Adama bir şey yapamıyorlar, oldukça güçlü bir grubun sözcüsü olduğu biliniyor çünkü. Bunu sana söylüyorum Diotallevi, Postel Doğu'da da yolculuklar yapıyor; Isaac Luria'nın çağdaşıydı. Bundan istediğin sonuçları çıkarabilirsin. Güzel, 1564'te (Dee'nin Monas Hieroglyphica''sini yazdığı yıl) Postel sapkınlıklarından dönüyor,

çekiliyor... Bilin bakalım nereye? Saint-Martin-des-Champs manastırına! Ne bekliyor? Kuşkusuz 1584'ü bekliyor."

"Kuşkusuz," diye doğruladı Diotallevi.

Sürdürdüm: "Aynı görüşteyiz, değil mi? Postel, İngiliz grubuyla bağ kurmayı bekleyen Fransız grubunun büyük üstadıdır. Ama 1581'de, buluşmadan üç yıl önce ölüyor. Sonuç bir: 1584'teki buluşma gerçekleşmiyor, çünkü en önemli anda Postel gibi keskin zekâlı biri yoktur artık. Postel olsaydı, takvim karışıklığı yüzünden ne olduğunu anlayabilirdi. Sonuç iki: Saint-Martin, Tapınakçılar'ın kendi evlerindeymiş gibi güvenlik içinde oldukları, üçüncü buluşmayı gerçekleştirmekle yükümlü adamın kapanıp beklediği yerdir. Saint-Martin-des- Champs, Sığınak'tı!"

"Her şey tıpkı bir mozaik gibi yerli yerine oturuyor."

"Şimdi beni izleyin. Buluşmanın başarısızlığa uğradığı sırada, Bacon daha yirmi yaşındadır. Ama 1621'de St. Albans Vikontu oluyor. Atalarından kalma topraklarında ne buluyor? Bir gizem. Birinin onu yolsuzlukla suçlayıp bir süre hapse attırması da tam bu yıla rastlıyor. Bacon birini korkutan bir şey bulmuştu. Kimi? Bacon, Saint-Martin'in denetim altına alındığını o dönemde anlıyor, Süleyman'ın Evi'ni, deneysel yollarla gizin ortaya çıkarılabileceği laboratuvarı orada gerçekleştirme fikrini oluşturuyor."

"Ama," diye sordu Diotallevi, "Bacon'ın ardıllarıyla on sekizinci yüzyıl sonlarındaki devrimci gruplar arasında nasıl bağ kuracağız?"

"Masonluk olmasın sakın?" dedi Belbo.

"Olağanüstü bir fikir. Aslında, Agliè de o gece şatoda bunu önermişti."

"Olayları yeniden kurmalıyız. O çevrelerde tam anlamıyla neler oluyordu?"

75

Sonsuz uykudan ... yalnızca, yaşamda bilinçlerini yüce yola yöneltmeyi bilmiş olanlar kaçabilirler. Erginlenmişler, Müritler bu yolun sınırındadırlar. Plutarch'ın deyişiyle, anımsamaya, önceki yaşamı anımsamaya erişince özgürleşirler, zincirlerinden kurtulurlar. Taçlanır, 'gizemleri' kutsarlar; yeryüzünde, erginlenmiş, 'arınmış' olmayanlar kalabalığının çamurlar içinde, karanlıkta ezildiklerini, itişip kakıştıklarını görürler.

(Julius Evola, La tradizione ermetica, Roma, Edizioni Mediterranee, 1971, s. 111)

Çabucak bir araştırma yapmak için hemen öne atıldım. Keşke yapmasaydım. Tarihsel araştırmalarla Hermetik dedikoduların birbirine karıştığı, güvenilir bilgilerin, düş gücünün ürettiklerinden kolay kolay ayrılamadığı bir kitap batağına saplandım. Bir hafta tam bir robot gibi çalıştım; sonunda, mezheplerin, locaların, gizli derneklerin şaşırtıcı bir listesini çıkardım. Bu tür topluluklarda görmeyi ummadığım tanıdık adlara rastladığımda ürperiyordum. Kayda değer bulduğum bazı zamansal çakışmalar da çıkıyordu karşıma. Listeyi suç ortaklarıma gösterdim.

1645 Londra: Ashmole, Gül-Haçlar'dan esinlenen Invisible College'i kuruyor.

1662 Invisible College'dan, Royal Society, Royal Society'den de, herkesin bildiği gibi, Masonluk doğuyor.

1666 Paris: Academie des Science'ın kuruluşu.

1707 Claude-Louis de Saint Germain'in doğuşu. Gerçekten doğmuşsa.

1717 Londra'da Büyük Loca'nın kuruluşu.

1721 Anderson, İngiliz Masonluğunun yasa taslaklarını hazırlıyor. Londra'da erginlenmiş Büyük Petro, Rusya'da bir loca kuruyor.

1730 Montesquieu, Londra'dan geçtiği sırada erginleniyor.

1737 Ramsay, Masonluğun Tapınakçı kökenini vurguluyor. İskoç Locası bundan böyle Büyük Londra Locası ile savaşım içinde olacaktır.

1738 O sırada Prusya veliaht prensi olan Frederick erginleniyor. Daha sonra Ansiklopedistler'in koruyucusu olacaktır.

1740 O yıllarda Fransa'da çeşitli localar ortaya çıkar: Ecossais de Toulouse, Souverin Conseil Sublime, Mere Loge Ecossaise du Grand Globe Français, College des Sublimes Princes du Royal Secret de Bordeaux; Carcassone'da, Cour des Souverains Cammandeurs du Temple; Narbonne'da Philadelphes, Chapitre des Rose-Croix, Monpellier, Sublimes Elus de la Verite...

1734 Saint-Germain Kontunun ilk kez ortaya çıkışı. Lyon'da, görevi Tapınakçılar'ın öcünü almak olan Kadoş Şövalyesi derecesi doğuyor.

1753 Willermoz, Parfaite Amitie locasını kuruyor.

1754 Martine de Pasqually, Elus Cohen Tapınak'ını kuruyor (olasılıkla 1760'ta).

1756 Baron von Hund, Tapınakçı Geleneğe Bağlılık locasını kuruyor. Bazılarına göre, Prusya kralı II. Frederick'ten esinlenmiştir. Burada ilk kez Bilinmeyen Ustünler'den söz edilmektedir. Bazıları üstü örtülü biçimde, Bilinmeyen Üstünler'in Frederick ile Voltaire olduklarına değiniyorlar.

1758 Saint-Germain Paris'e geliyor, boyacılık uzmanı bir kimyacı olarak krala hizmetlerini sunuyor. Madame Pompadour'la sık sık görüşüyor.

1759 Conseil des Empereurs d'Orient et d'Occident'ın kurulduğu sanılıyor; üç yıl sonra bu konsey, Constitutions et reglement de Bordeaux'nun taslağını hazırlayacak, bundan da, olasılıkla, Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti kaynaklanacaktır (ancak bu, 1801'e dek resmen ortaya çıkmamıştır.) İskoç Riti'nin belirgin özelliği, masonluk derecelerinin otuz üçe çıkarılmasıdır.

1760 Saint-Germain, belirsiz bir diplomatik görevle Hollanda'ya gider. Kaçmak zorunda kalır, Londra'da tutuklanır, sonra salıverilir. Dom Pernety, Avignon Aydınlanmışlarını kurar. Martines de Pasqually, Chevaliers Maçons Elus de l'Univers'i kurar.

1762 Saint-Germain Rusya'dadır.

1763 Kazanova Belçika’da, kendisini de Surmont diye tanıtan Saint-Germain’le karşılaşır. De Surmont, bir sikkeyi altına çevirir. Willermoz, Souverain Chapitre des Chevaliers de l’Aigle Noire Rose-Croix’yı kurar.

1768 Willermoz, Pasqually’nin kurduğu Elus Cohen’e girer. Kudüs’te, düzmece Les plus secrets mysteres des hauts grades de la devolee, ou le vrai Rose-Croix yayımlanır. Burada, Gül-Haç locasının, Edinburgh’dan altmış mil uzaklıktaki Heredon Dağı üstünde bulunduğu söylenmektedir. Pasqually, daha sonra Le Philosophe Inconnu diye tanınan, Louis Claude de Saint-Martin’le karşılaşır. Dom Pernety, Prusya kralının kütüphanecisi olur.

1771 Daha sonra Philippe Egalite diye tanınan Chartres dükü, Grand Orient’ın (daha sonra Grand Orient de France) büyük üstadı olur; bütün locaları birleştirmeye çalışır. İskoç locası buna karşı çıkar.

1772 Pasqually, Santo Domingo’ya gitmek üzere yola çıkar; Willermoz ile Saint-Martin, daha sonra Grand Loge Ecossaise adını alacak olan, Tribunal Souverain’i kurarlar.

1774 Saint-Martin, Pholosophe Inconnu olmak için çekilir; Tapınakçı Geleneğe Bağlılık locasının delegesi olarak, Willermoz’la görüşmeye gider. Bu görüşmeden, İskoç Overgne Eyaleti Yönetim Kurulu doğar. Overgne Yönetim Kurulu’n-dan Düzeltilmiş İskoç Riti doğacaktır.

1776 Saint-Germain, Welldone kontu adıyla, II. Frederick’e kimya tasarıları sunar. Bütün Hermetistleri birleştirmek amacıyla Societe des Philathetes kurulur.

Neuf Soeurs Locası: üyeleri arasında Guillotin ile Cabanis, Voltaire ile Franklin vardır. Weishaupt, Bavyera Aydınlanmışları’nı kurar. Kimilerine göre, Weishaupt, Mısır’dan dönen Kölmer adında -Cagliostro’nun üstadı, gizemli Altotas olsa gerek-Danimarkalı bir tüccar tarafından erginleniyor.

1778 Saint-Germain, Berlin’de Dom Pernety ile buluşuyor. Willermoz, l’Ordre des Chevaliers Bienfaisants de la Cite Sainte’i kuruyor. Tapınakçı Geleneğe Bağlılık locası ile Grande Orient,

düzeltilmiş İskoç Riti'ni kabul etme konusunda görüş birliğine varıyorlar.

1782 Wilhelmsbad'da bütün erginlemeli locaların büyük toplantısı.

1783 Marki Thome, Swedenborg ritini kuruyor.

1784 Saint-Germain'in, Hesse Landgraf'ının hizmetinde, bir boya atölyesini tamamlamak üzereyken öldüğü sanılıyor.

1785 Cagliostro, Memphis Riti'ni kuruyor, daha sonra bu, Memphis-Misraim Eski ve İlkel Rit'i olacak, derecelerin sayısını doksana çıkaracaktır. Cagliostro'nun düzenlediği, Kraliçe'nin Gerdanlığı skandalı patlak veriyor. Dumas, bu olayı monarşinin saygınlığını azaltmak için çevrilmiş bir Mason dolabı olarak niteliyor. Devrimci bir düzen kurduklarından kuşkulanılan Bavyera Aydınlanmışları tarikatı kapatılıyor.

1786 Mirabeau, Berlin'de, Bavyera Aydınlanmışları tarafından erginleniyor. Londra'da, Cagliostro'ya yorulan bir Gül-Haç manifestosu yayımlanıyor. Mirabeau, Cagliostro ile Lavater'e birer mektup yazıyor.

1787 Fransa'da yaklaşık yedi yüz loca vardır. Weishaupt'un, her üyenin yalnızca bir üst derecedeki kişiyi tanımasını öngören bir gizli örgütün yapısını betimleyen Nachtrag adlı yapıtı yayımlanıyor.

1789 Fransız Devrimi başlıyor. Fransa'da Mason localarının bunalımı.

1794 8. Vendemiaire'de, milletvekili Gregoire, Convention'a, bir Sanatlar ve Meslekler Müzesi'nin kurulmasını öngören bir tasarı sunuyor. Müze, Beşyüzler Meclisi tarafından 1799'da, Saint-Martin-des-Champs'da kuruluyor. Brunswick dükü, Mason localarına kendi kendilerini dağıtmaları için çağrıda bulunuyor; çünkü yıkıcı, zehirli bir mezhep bunların tümünü yozlaştırmıştır.

1798. Cagliostro'nun Roma'da tutuklanışı.

1801 Charleston'da, 33 dereceli bir Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti'nin resmen kurulduğu açıklanıyor.

1824 Viyana Sarayı’ndan, Fransız Hükümeti’ne gönderilen bir belgede, Mutlaklar, Bağımsızlar, Alta Vendita Carbonara gibi gizli dernekler ihbar ediliyor.

1835 Kabalacı Öttinger, Paris’te, Saint-Germain’e rastladığını söylüyor.

1846 Viyanalı yazar Frans Graffer, kardeşi ile Saint-Germain arasında 1788 ile 1yılları arasındaki bir buluşmayı anlatan bir kitap yayımlıyor. Saint-Germain, ziyaretçisini, Pracelsus’un bir kitabının sayfalarını karıştırırken kabul ediyor.

1864 Bakunin, bazılarına göre, Bavyera Aydınlanmışları’ndan esinlendiği söylenen, Sosyal-Demokrat Bağlaşıklık’ı kuruyor.

1865 Anglia’da, Societas Rosicruciana’nın kuruluşu (başka kaynaklara göre, 1860 ya da 1867’de). Gül-Haçlar’la ilgili Zanoni adlı romanın yazarı Bulwer Lytton da katılıyor bu derneğe.

1875 Helena Petrovna Blavatski, Teosofi Derneği’ni kuruyor. Gizi Açıklanmış İsis yayımlanıyor. Baron Spedalieri; Yalnız Dağ Kardeşleri Büyük Locası üyesi; Eski ve Yeniden Canlandırılmış Manici Tarikat’ın Aydınlanmış Biraderi ve Martinciler’in Yüce Aydınlanmışı olduğunu açıklıyor.

1877 Madame Blavatski, Saint-Germain’in teosofik rolünden söz ediyor. Onun, kimliğine büründüğü kişiler arasında, Roger Bacon, Francis Bacon, Rosencreutz, Proclus, Saint Alban vardır. Fransa’daki Grand Orient, Evrenin Büyük Mimarı’na çağrıda bulunmayı kaldırıyor, mutlak vicdan özgürlüğü ilân ediyor. İngiliz Büyük Locası’yla bağlarını koparıyor; kesin olarak laik, köktenci oluyor.

1879 A.B.D.’de Societas Rosicruciana’nın kuruluşu.

1880 Saint-Yves d’Alveydre’in etkinliği başlıyor. Leopold Engler, Bavyeralı Aydınlanmışlar’ı yeniden örgütlüyor.

1884 XXX. Leo, Humanum. Genus buyruğuyla, Masonluğu mahkûm ediyor. Katolikler Masonluk’tan ayrılıyorlar, köktencilerse Masonluğa akın ediyorlar.

1888 Stanislas de Guaita, Ordre Kabbalistique de la Rose-Croix'yı kuruyor. İngiltere'de, Hermetic Order of the Golden Dawn kuruluyor. Neofit'ten Ipsissimus'a dek on bir dereceli. Başkan, McGregor Mathers'dır. Kızkardeşi, Bergson'la evlenir.

1890 Josephin Peladan, Guaita'dan ayrılıyor, Rose-Croix Catholique du Temple et du Graal'i kuruyor, kendisinin Sar Merodak olduğunu açıklıyor. Guaita'nın Gül-Haçlar'ı ile Peladan'ın Gül-Haçlar'ı arasındaki çatışma, İki Gül Savaşı diye adlandırılacaktır.

1898 Aleister Crowley, Golden Dawn'a girer. Daha sonra, Thelema tarikatını kurar.

1907 Golden Dawn'dan, Yeats'in üye olduğu Stella Mattutina doğar.

1909 Amerika'da, Spencer Lewis, Anticus Mysticus Ordo Rosae Crucis'i 'uyandırır', bir otelde bir çinko parçasını altına dönüştürmeyi başarıyla gerçekleştirir. Max Heindel, Rosicrucian Fellowship'i kurar. Bunu, tarihleri kesin olarak bilinmeyen, Lectorum Rosicrucianum, Les Freres Aînes de la Rose-Croix, la Fraternitas Hermetica, Templum Rosae-Crucis izler.

1912 Annie Besant, Blavatsky'nin öğrencisi, Londra'da, Gül-Haç Tapınak tarikatını kurar.

1918 Almanya'da, Thule Derneği doğar.

1936 Fransa'da, Grand Prieure des Gaules doğar. Enrico Contar-di-Rhodio, "Cahiers de la fraternite polaire," de, Saint-Germain kontunun kendisine yaptığı bir ziyaretten söz eder.

"Bütün bunların anlamı ne?" diye sordu Diotallevi.

"Bunu bana sormayın. Verileri istemiyor muydunuz? işte buyurun. Bütün bildiğim bu."

"Agliè'ye danışmalıyız. Bahse girerim, bütün bu örgütleri o bile bilmez."

"Hadi, canım, su gibi bilir bunları. Ama isterseniz sınayalım onu. Var olmayan bir mezhep ekleyelim listeye. Yakınlarda kurulmuş bir mezhep."

De Angelis'in tuhaf sorusu geldi aklıma; Tres diye bir şeyden söz edildiğini işitip işitmediğimi sormuştu. “Tres,” dedim.

“Tres mi, nedir o?” diye sordu Belbo.

“Bir akrostiş varsa, altında yatan bir metin olmalıdır,” dedi Diotallevi, “yoksa benim Rabbi'lerim, Notarikon'u kullanamazlardı. Düşünelim bakalım... Templi Resurgentes Equites Synarchici. Nasıl buluyorsunuz?”

Bu ad hoşumuza gitti; listenin sonuna yazdık onu.

“Bunca gizli topluluğa bir yenisini daha ekleyebilmek az şey değil,” dedi Diotallevi, kurumlanarak.

76

XVIII. yüzyıl Fransız Masonluğunun belli başlı niteliğini tek bir sözcükle betimlemek gerekirse, tek uygun sözcük şudur: özengenlik.

(Rene Le Forestier, La Franc-Maçonnerie Templiere et Occultiste, Paris, Aubier, 1970, 2)

Ertesi akşam, Agliè'yi Pilade'ye çağırdık. Her ne kadar barın yeni müşterileri, ceket-kravata dönmüşlerse de, konuğumuz, tebeşir mavisi takımı, kar beyazı gömleği, altın bir iğneyle tutturulmuş boyunbağıyla ilgi uyandırdı. Neyse ki, akşam saat altıda Pilade oldukça tenhaydı.

Agliè'nin markasını söyleyerek konyak ısmarlaması Pilade'yi şaşırttı. Konyak vardı kuşkusuz, ama çinko tezgâhın arkasındaki rafta belki de yıllardır dokunulmadan kurum satıyordu.

Agliè konyağı ışığa tutmuş incelerken, bir yandan da konuşuyordu. Sonra, belli belirsiz Mısır biçemindeki kol düğmelerini açıkta bırakarak, kadehi ellerinin arasında ısıttı.

Ona listeyi gösterdik, Şeytancılar'ın metinlerinden derlediğimizi söyledik.

"Tapınakçılar'ın, Süleyman'ın Tapınağı'nın yapımı sırasında duvarcı ustalarının kurdukları eski localarla bağıntısı olduğuna hiç kuşku yok," dedi. "Bu locaların üyelerinin, gizemli bir cinayete kurban giden Tapınak'ın mimarı Hiram'ı anarak, onun öcünü almaya ant içtiklerine de kuşku yok. Kovuşturmanın ardından, Tapınak Şövalyeleri'nin birçoğu, Hiram'ın öcü söylencesini, Jacques de Molay'ın öcü söylencesiyle kaynaştırarak, bu zanaatçı derneklerine katılmış olsalar gerek. On sekizinci yüzyılda, Londra'da operatif localar denen gerçek duvarcı locaları vardı. Sonra yavaş yavaş, çok saygın, ama canları sıkılan bazı soylu kişiler, geleneksel törenlerinin çekiciliğine kapılıp, bu localara katılmak için birbirleriyle yarışa girdiler. Böylece, gerçek duvarcıların etkin Masonluğu, simgesel duvarcıların Masonluğuna dönüştü. Bu ortamda, Newton'un düşüncelerini yayan Desaguliers diye birisi, bir Protestan papazı olan Anderson'u

etkileyerek, Tanrıcılık'tan esinlenmiş bir Duvarcı Kardeşler locasının yasasını hazırlamasını sağlıyor. Anderson, Mason derneklerinden, dört bin yıl öncesine, Süleyman'ın Tapınağının kurucularına dek geri giden loncalar olarak söz etmeye başlıyor. Maskeli Masonluğun, önlüğün, gönyenin, çekicin nedeni bunlar işte. Belki de bu yüzden Masonluk moda oluyor, anıştırdığı soyağaçları dolayısıyla soyluları çekiyor, ama kentsoyluların daha da çok hoşuna gidiyor; yalnızca soylularla denk olabildikleri için değil, aynı zamanda kısa bir kılıç taşımalarına da izin verildiği için. Doğmakta olan acınası modern dünyada, soyluların, yeni sermaye üreticileriyle bağ kurabilecekleri bir çevreye gereksinimleri vardır, sermaye üreticileri de -düşünebileceğimiz gibi- soylulaşmak istiyorlar."

"Tapınakçılar daha sonra ortaya çıkmış gibi görünüyor bana."

"Tapınakçılar'la ilk kez doğrudan doğruya bağ kuran kişi, Ramsay'dir, ama ondan söz etmemeyi yeğlerim. Cizvitler'den esinlendiğini sanıyorum onun. Masonluğun İskoç kanadı onun etkisiyle doğmuştur."

"Hangi anlamda İskoç?"

"İskoç riti, bir Fransız-Alman buluşudur. Londra Masonluğu üç derece kurmuştu: çıraklık, kalfalık, ustalık. İskoç Masonluğu dereceleri çoğalttı; çünkü dereceleri çoğaltmak, erginleme ve gizlilik düzeylerini çoğaltmak anlamına gelir... Doğuştan aptal olan Fransızlar gizliliğe bayılırlar..."

"Hangi giz?"

"Giz diye bir şey yoktu; açık bu. Bir giz olsaydı -daha doğrusu, bu adamlar gize sahip olsalardı- bu gizin karmaşıklığı, erginleme derecelerinin karmaşıklığını haklı çıkarabilirdi. Ramsay, başkalarını bir gize sahip olduğuna inandırmak için çoğaltıyor dereceleri. O, ayağı yerde tüccarların, sonunda öç prenslerine dönüşebildiklerini görünce nasıl ürperdiklerini tasarlayabilirsiniz..."

Agliè'de bol bol Mason dedikodusu vardı. Anlattıkça, her zaman yaptığı gibi, anımsadıklarını birinci kişinin ağzından anlatmaya başlıyordu. "Daha o günlerde, Fransa'da, yeni Farmason modasına

uyarak, couplet'ler[229] yazılmaya başlanmıştı bile. Localar çoğalıyor, monsenyörler, papazlar, markiler, dükkân sahipleri Masonluğun çekimine kapılıyorlar, kral ailesi üyeleri büyük üstadlar oluyorlardı. Von Hund denen adamın Tapınakçı Geleneğe Bağlılık locasına, Goethe, Lessing, Mozart, Voltaire giriyorlar, askerler arasında localar ortaya çıkıyor, alaylarda gizli, Hiram'ın öcünü alma planları kuruluyor, yakında patlak verecek devrim üstüne tartışıl'' yordu. Kimileri için ise, Masonluk, bir societe de plaisir,[230] bir kulüp, bir toplumsal konum simgesiydi. Kimler yoktu ki: Cagliostro, Mesmer, Kazanova, Baron d'Holbach, d'Alembert... Ansiklopedistler, simyacılar, inançsızlar, Hermetistler. Devrim patlak verdiği zaman, aynı locanın üyeleri karşıt cephelerde yer alıyorlardı; büyü kardeşlik, bunalımı kolay kolay atlatacağa benzemiyordu..."

"Grand Orient ile İskoç Locası arasında çatışma yok muydu?"

"Sözde kalıyordu bu. Örneğin: Neuf Soeurs locasına Franklin girmişti, doğal olarak amacı locayı lâikleştirmekti; onu yalnızca Amerikan devrimini ayakta tutmak ilgilendiriyordu... Ama aynı zamanda, büyük üstadlardan biri de, uzun yaşam iksirini arayan Milly kontuydu. Salağın biri olduğu için de, deneylerini yaparken, zehirlenip öldü. Cagliostro'yu alın ya da: bir yandan Mısır ritleri icat ediyordu, öte yandan, kraliçenin gerdanlığı olayına, yükselen kentsoylu sınıfının, Ancien Regime'i[231] karalamak için düzenlediği skandala karışmıştı. Düşünebiliyor musunuz, Cagliostro da işin içindeydi. İnsanın ne biçim insanlarla bir arada yaşamak zorunda kaldığını tasarlamaya çalışın..."

"Çetin olmalı," dedi Belbo, anlayışla.

"Peki, kim bu, Bilinmeyen Üstünler'i arayan Baron von Hundlar?" diye sordum.

"Bu kentsoylu maskaralığı sırasında, bambaşka amaçlar güden gruplar ortaya çıkmıştı; bunlar yandaş kazanmak için kendilerini Masonik localarla özdeşleştiriyorlardı, ama aslında daha gizemci hedeflere yönelmişlerdi. Bilinmeyen Üstünler konusunda tartışma tam bu sırada başladı. Ama ne yazık ki, von Hund ciddi bir kişi

değildi. Başlangıçta tilmizlerini Bilinmeyen Üstünler'in Startlar olduklarına inandırdı. Sonra da, tarikatın amacının Tapınakçılar'ın başlangıçtaki malvarlıklarını kurtarmak olduğunu söyleyerek dört bir yandan para sızdırdı. Yeterince para bulamayınca da, Petersburg'daki gerçek Bilinmeyen Üstünler'den altın yapmanın gizini öğrendiğini söyleyen Starck diye birinin eline düştü. Hund ile Starck'ın çevresini teozoflar, bini bir paraya simyacılar, son anda da Gül-Haçlar sardı. Hep birlikte, selvi gibi dosdoğru bir adamı, Brunswick dükünü büyük üstad seçtiler. Dük çok kötü insanların arasına düştüğünü anlamakta gecikmedi. Bağlılık locası üyelerinden biri, Hesse Landgraf'ı, Saint-Germain kontunu, bu soylunun kendisi için altın üretebileceğine inanarak, yanına çağırdı. Ne yaparsınız, o günlerde kodamanların akıllarına esenleri yerine getirmemek olmazdı. Üstelik, Landgraf, aynı zamanda kendisinin eriş Petrus olduğunu da sanıyordu. İnanınız beyler, bir kez, Landgraf'ın konuğu olan Lavater, kendisinin Maria Magdalena olduğuna inanan Devonshire Düşesi'yle kavga etmek zorunda kaldı."

"Peki, art arda mezhepler kuran şu Willermoz, şu Martines de Pasqually..."

"Pasqually bir serüvenciydi. Gizli bir odada büyüler yapıyor, meleksi ruhlar, ışıklı yollar, hiyeroglifler biçiminde görünüyorlardı ona. Willermoz onu ciddiye almıştı, çünkü kendisi de bu işe merak sarmış, dürüst, ama saf biriydi. Simyanın büyüsüne kapılmıştı, seçkinlerin kendilerini adamaları gereken bir Büyük Yapıt düşlüyordu; Süleyman'ın seçilmişlerinin bilmelerine izin vermiş olduğu, Tanrı'nın birinci adının altı harfi içinde saklı ölçüleri inceleyerek altı soylu madenin bağlaşma noktasını ortaya çıkarmak için."

"Peki, sonra?"

"Willermoz birçok tarikatlar kuruyor, o günlerin alışkanlığına uyarak, aynı anda birçok locaya giriyor, hep kesin bir açıklama arayarak, hep onun başka bir yerde saklı olmasından korkarak -gerçekten de böyle oluyor- belki de biricik gerçek budur... Böylece, Pasqually'nin Elus Cohen'ine katılıyor. Ama '72'de, Pasqually ortadan yitiyor, her şeyi havada bırakarak, Santo Domingo'ya doğru yola çıkıyor. Neden

sıvışıyor? Sanırım, başkalarıyla bölüşmek istemediği bir gize erdiği için. Öyle ya da böyle, ruhu erinç içinde olsun, o karanlık kıtada, hak ettiği karanlığın içinde yitip gidiyor,..”

“Ya Willermoz?”

“O yıllarda herkes Swedenborg’un ölümüyle sarsılmıştı. Hasta Batı kendisine kulak verseydi, ona birçok şey Öğretebilecek bir adamdı. Ama yüzyıl artık Üçüncü Sınıf’ın[232] tutkularına kapılmış, dolu dizgin devrim çılgınlığına doğru koşuyordu. Willermoz, Hund’un Tapınakçı Geleneğe Bağlılık’ından söz edildiğini o yıllarda işitiyor, büyüleniyor. Kendini -diyelim bir kamu derneği kurarak- açığa vuran bir Tapınakçı’nın gerçek bir Tapınakçı olmadığı söylenmişti ona, ama on sekizinci yüzyıl büyük bir kolay kanma çağıydı. Willermoz von Hund’la birlikte, listenizde adı geçen çeşitli bağlaşmalar kuruyor; von Hund’un maskesi düşünceye -demek istediğim, kasayı alıp kaçanlardan biri olduğu ortaya çıkıncaya-, Brunswick dükü onu örgütten atıncaya dek.”

Agliè listeye bir kez daha göz attı: “A, evet, Weishaupt, neredeyse unutuyordum. Bavyeralı Aydınlanmışlar, adından ötürü, başlangıçta birçok açık fikirli insanları kendine çekmişti. Ama bu Weishaupt bir anarşistti, bugün olsa Komünist derdik ona. O ortamda neler neler zırvalanıyordu, bilirsiniz, hükümet darbeleri, hükümdarların tahttan indirilmesi, ortalığın kana bulanması… Dikkat ediniz, Weishaupt’a çok değer veriyordum, ama fikirlerinden ötürü değil, bir gizli derneğin nasıl işlemesi gerektiği konusundaki olağanüstü açıkgörüşlülüğünden ötürü. İnsanın üstün bir örgütleme yeteneği, ama karışık düşünceleri olabilir. Kısaca Brunswick dükü, kendisini von Hund’un ardında bıraktığı kargaşaya bir düzen verme zorunluluğu karşısında buluyor; Alman Masonluk dünyasında birbiriyle çatışan üç akımın var olduğunu görüyor: bazı Gül-Haçlar’ı da kapsayan bilgelikçi, gizlici akım, usçu akım, bir de Bavyera Aydınlanmışlarının anarşik-devrimci akımı. Çeşitli tarikatlarla ritlerin, o zaman dendiği gibi, bir ‘kurultay’, bir çeşit etats generaux[233] için bir araya gelmelerini öneriyor. Aşağıdaki soruların yanıtlanması gerekiyordu: Tarikatın kökeninde gerçekten de bir antik dernek var

mıdır? Varsa hangisidir? Bilinmeyen Üstünler, eski geleneğin koruyucuları, gerçekten var mıdır? Varsa kimlerdir? Tarikatın gerçek amacı nedir? Bu amaç, Tapınakçı tarikatın yeniden kurulması mıdır? Böylece sürüp gidiyor, tarikatın gizli bilimlerle uğraşması gerekip gerekmediği sorusunu da kapsayarak. Willermoz yaşam boyu kendi kendine sorageldiği sorulara sonunda yanıt bulacağını umarak, büyük bir istekle katıldı toplantıya... Burada da, Maistre olayı ortaya çıkıyor."

"Hangi de Maistre?" diye sordum, "Joseph de Maistre mi, Xavier de Maistre mi?"

"Joseph de Maistre."

"Şu gerici?"

"Belki gericiydi, ama yeterince değil. Garip bir adamdı. Düşününüz ki, Katolik kilisesini tutan bu adam, tam ilk papaların Masonluğa karşı buyruklar çıkarmaya başladıkları sırada, Josephus a Floribus adıyla bir locaya üye oluyor. Dahası, 1773'te, kısa bir papalık mektubu Cizvitleri mahkûm ettiği zaman yaklaşıyor Masonluğa. Doğal olarak, de Maistre, İskoç tipi localara yaklaşıyor. Anlaşılabilir bir şey bu; kentsoylu bir aydınlanmacı değil, bir aydınlıkçıdır o-bu ayrıma dikkat etmelisiniz, çünkü İtalyanlar Jakobenler'e aydınlanmacı derler, oysa başka ülkelerde bu ad geleneğin izleyicilerine verilir- ilginç bir karışıklık..."[234]

Agliè konyağını yudumluyordu; beyazımsı bir madeni tabakadan alışılmamış biçimde purolar çıkardı. ("Londra'daki tütüncüm yapıyor bunları," dedi. "Evimde içtiğiniz purolar gibi, buyurun, çok güzeldir...") Gözleri anılara dalıp gitmiş, konuşmasını sürdürüyordu:

"De Maistre... Davranışları olağanüstü zarif bir adamdı; onu imlemek tinsel bir haz veriyordu insana. Gizlici çevrelerde büyük bir yetke sayılıyordu. Gene de, Wilhelmsbad'da, herkesin beklentilerini boşa çıkardı. Düke bir mektup göndererek, Tapınakçılar'la bağıntısı olduğunu, Bilinmeyen Üstünler'i, içrek bilimlerin yararını kesin bir dille yadsıdı. Bütün bunları Katolik kilisesine bağlılığından ötürü yadsıyordu, ama kentsoylu Ansiklopodistler'in akıl yürütmeleriyle

yapıyordu bunu. Dük mektubu yakınlarına okuduğunda, hiç kimse inanmak istemedi. De Maistre, şimdi, tarikatın amacının, yalnızca bir tinsel yeniden bütünleşme olduğunu, geleneksel törenlerle ritlerin yalnızca gizemsel ruhu uyanık tutmaya yaradığını vurguluyordu. Masonluğun bütün yeni simgelerini övüyor, ama birçok şeyi temsil eden bir imgenin, artık hiçbir şeyi temsil etmez olduğunu söylüyordu. Bu -bağışlayın beni- Hermetik geleneğe tümüyle aykırıdır, çünkü bir simge ne ölçüde çift anlamlı kaçıcı olursa, o ölçüde tamdır, açıklayıcı ve güçlüdür. Yoksa, binlerce yüzün Tanrısı olan Hermes'in ruhu ne olurdu? Tapınakçılar'a gelince, de Maistre Tapınak tarikatının açgözlülükten doğduğunu, yıkımına da açgözlülüğün yolaçtığını söylüyordu, hepsi bu. Görüyorsunuz ya, Savoylı, tarikatın Papa'nın onayıyla yıkıldığını unutamıyordu. Hermetik eğilimleri ne denli güçlü olursa olsun, kuralcı Katoliklere hiç güvenilmez. Bilinmeyen Üstünler'le ilgili yanıt da gülünçtü: bunlar yokturlar, bunun kanıtı da onları tanımayışımız. Elbette onları bilmiyoruz, yoksa nasıl bilinmez olurlardı diye karşı çıkıldı ona. Böyle akıl yürütme olur mu sizce? Ne tuhaf, bu yaratılışta bir inançlı, gizem duygusuna karşı nasıl böylesine geçirgen olmayabiliyor. Bunun ardından, de Maistre son bir çağrıda bulunuyor: İncil'e dönelim, Memphis çılgınlıklarını bırakalım. Kilisenin bin yıllık çizgisini yeniden öne sürmekten başka bir şey yapmıyordu de Maistre. Wilhelmsbad toplantısının nasıl bir ortamda yapıldığını anlayabilirsiniz. De Maistre gibi bir yetkenin ayrılmasıyla, Willermoz azınlıkta kaldı. Bu durumda, olsa olsa bir uzlaşma sağlanabilirdi. Tapınakçı rit korundu; tarikatın kökenlerine ilişkin sonuçların çıkarılması ertelendi; kısaca, toplantı tam bir başarısızlıkla sonuçlandı. İskoç kolunun fırsatı kaçırdığı andı, bu an; olaylar başka türlü gelişmiş olsaydı, belki de yüzyılın tarihi başka olurdu."

"Peki, sonra?" diye sordum. "Parçalar bir daha hiç yamanmadı mı?"

"Sizin deyiminizle, yamanacak ne kalmıştı ki?.. Üç yıl sonra, Bavyera Aydınlanmışlarına katılmış olan Lanze adında bir Protestan vaiz bir ormanda yıldırım çarpmasıyla ölüyor. Üstünde tarikatın yönergeleri bulunuyor, Bavyera hükümeti işe karışıyor, Weishaupt'un hükümete karşı bir entrika çevirdiği ortaya çıkıyor, ertesi yıl tarikat

kapatılıyor. Bu kadarla da kalmıyor, Weishaupt'un yazıları, Aydınlanmışlar'ca hazırlandığı varsayılan tasarılarla birlikte yayımlanıyor. Bu yazılar, tam bir yüzyıl boyunca Fransız ve Alman Yeni-tapınakçılığını gözden düşürüyor. Olasılıkla, Weishaupt'un Aydınlanmışlar'ı, Jakoben Masonluğundan yanaydılar; Yeni-Tapınakçı akıma onu yıkmak için sızmışlardı. Bu soysuz takımının devrimin ateşli savunucusu Mirabeau'yu kendi yanına çekmesi bir rastlantı olmasa gerek. Size bir giz vereyim mi?"

"Lütfen."

"Benim gibi, yitik bir Gelenek'in kopmuş ipuçlarını birleştirmeye çalışan insanlar, Wilhelmsbad toplantısı gibi bir olgu karşısında şaşakalırlar. Kimileri kestiremiyorlardı, ama sustular; kimileriyse biliyorlardı, ama yalan söylediler. Sonra da artık çok geç olmuştu; önce devrim fırtınası, ardından on dokuzuncu yüzyıl gizlicilerinin şamatası... Listenize bakınız, bir aldatmaca, bir kolay inanırlık, çelmeleme, karşılıklı aforozlar, herkesin ağzında dolaşan gizler şenliği. Bir gizlicilik tiyatrosu."

"Gizliciler pek güvenilir kimseler değil, ne dersiniz?" diye sordu Belbo.

"Gizlicilikle içreklik arasındaki ayrımı görmek gerekir. İçreklik, yalnızca simgeler aracılığıyla iletilen bir bilginin aranışıdır; bilisizlere kapalıdır. On dokuzuncu yüzyılda yayılan gizlicilik ise, bir buzdağının tepesi, içrek gizin yüzeyinde kalan küçük bir parçasıdır. Tapınakçılar erginlenmişlerdi; bunun kanıtı da, işkence altında gizlerini korumak için ölmeleridir. Bu gizi gizlemek için gösterdikleri güç, onların erginlenmiş olduklarına kuşku bırakmıyor, onların bildiklerini öğrenme özlemi uyandırıyor içimizde. Gizlici, göstermecidir. Peladan'ın dediği gibi, erginlenmeyle erişilen gizin açığa vurulması hiçbir şeye yaramaz. Ne yazık ki, Peladan bir erginlenmiş değil, bir gizliciydi. On dokuzuncu yüzyıl bir gammazlıklar yüzyılıydı. Herkes büyü, teurji, Kabala, Tarot gizlerini yaymak için çırpınıyordu. Belki de inanıyorlardı buna."

Agliè listemizi gözden geçirmeyi sürdürüyordu, bir tür acımayla, bıyık altından gülümseyerek. "Helena Petrovna. Aslında akıllı bir

kadın, ama daha önce yazılmamış tek bir şey bile söylemedi. .. De Guaita, uyuşturucu bağımlısı bir kitap hastası. Papus: bu iyi işte.” Sonra birden durdu. “Tres... Bunu nerede buldunuz? Hangi metinde?”

Aferin, diye düşündüm, metin üstünde kalem oynatıldığının ayrımına vardı. Belirsizce yanıtladım: “Şey, listeyi çeşitli metinlerin oluşturduk. Çoğunu geri verdik, saçmasapan şeylerdi. Bu Tres’in nereden çıktığını anımsıyor musunuz, Belbo?”

“Hayır. Sen, Diotallevi?”

Aradan günler geçti... Önemli mi?”

Hiç önemli değil,” diye güvence verdi bize Agliè. “Hiç adını işitmedim de. Gerçekten, ondan kimin söz ettiğini söyleyemez misiniz bana?”

Çok üzgündük, anımsamıyorduk.

Agliè yelek cebinden saatini çıkardı. “Tanrım, birine daha sözüm vardı. Beni bağışlayınız.”

Agliè gitti, biz kalıp konuştuk.

“Şimdi her şey açıklığa kavuştu. İngilizler Avrupa’nın bütün erginlenmişlerini Bacon tasarısının çevresinde toplamak için Mason önerisini ortaya atıyorlar.”

“Ama tasarının yalnızca yarısı gerçekleştiriliyor. Bacon’cıların geliştirdikleri fikir öylesine büyüleyicidir ki, beklentilerine aykırı sonuçlar doğuruyor. İskoç akımı denen akım, toplantıyı, sırayı yeniden oluşturmanın bir yolu olarak görüyor, Alman Tapınakçılar’la’ bağ kuruyor.”

“Agliè’ye göre, olanlardan bir anlam çıkmıyor. Bu belli. Ne olduğunu şimdi ancak biz söyleyebiliriz, daha doğrusu ne olmuş olmasını istediğimizi. Bu noktada, çeşitli ulusal gruplar birbirleriyle yarışa giriyorlar. Martines de Pasqually, Tomar grubunun bir ajanıysa, hiç şaşmam. İngilizler İskoçları tanımıyorlar; sonra Fransızlar var. Fransızlar açıkça iki gruba ayrılmışlardı: İngiliz-yanlısı ve Alman-yanlısı olarak. Masonluk yalnızca bir perde, ardında bütün bu çeşitli

grupların ajanlarının -Tanrı bilir Paulusçular'la Kudüslüler neredeydiler- birbirlerinden giz'in bir parçasını koparıp almak için buluşup çatışmaları için bir bahane."

"Masonluk, Kazablanka filmindeki Rick's Bar'a benziyor," dedi Belbo. "Yaygın görüşü altüst ediyor. Masonluk gizli bir dernek değildir."

"Hayır, yalnızca bir açık liman; Macao gibi. Bir dış görünüş. Giz başka bir yerde."

"Zavallı Masonlar."

"Gelişme kurban ister. Ama kabul edin ki, tarihin içkin bir usçuluğunu ortaya çıkarıyoruz."

"Tarihin usçuluğu, Tevrat'ın iyi bir biçimde yeniden yazılmasıdır," dedi Diotallevi.

"Biz de öyle yapıyoruz, en Yüce'nin adı kutlu olsun."

"Güzel," dedi Belbo. "Şimdi Bacon'cıların elinde Saint-Martin-des-Champs vardır; Fransız-Alman yeni-Tapınakçılığı sayısız mezheplere bölünmektedir... Ama söz konusu gizin neyle ilgili olduğuna hâlâ karar vermedik."

"Bu sizlere bağlı," dedi Diotallevi.

"Bize mi? Üçümüz de işin içindeyiz. Alnımızın akıyla çıkmazsak aptal durumuna düşeriz." "Kime karşı?" "Tarihe karşı. Gerçek'in mahkemesi karşısında."

"Quid est veritas?"[235] diye sordu Belbo.

"Biz," dedim.

77

Bu ota filozoflar Şeytankovanotu derler. Şeytanları, onların sanrılarını yalnızca bu tohumun kovduğu deneyle kanıtlanmıştır... Geceleri bir şeytanın işkence ettiği bir genç kıza verilince, şeytanı kaçırmıştır.

(Johannes de Rupescissa, Trattato sulla Quintessenza II)

Bundan sonraki günlerde Plan'ı savsakladım. Lia'nın gebeliği sonuna yaklaşıyor, elimden geldiğince ancak onunla birlikte olabiliyordum. Kaygılıydım, ama Lia beni yatıştırıyor, daha vakit var, diyordu. Ağrısız doğum kursuna gidiyordu; ben de onun beden hareketlerini izlemeye çalışıyordum. Doğacak çocuğun cinsiyetini önceden öğrenmek için bilimin sunduğu olanaktan yararlanmak istememişti. Sürpriz olsun istiyordu. Onun bu tuhaflığını kabul etmiştim. Karnına dokunuyor, kız mı oğlan mı olacak, diye sormuyordum kendi kendime; 'Şey' demeye karar vermiştik ona.

Doğuma nasıl katılabileceğimi soruyordum yalnızca. "O Şey benim de," diyordum. "Filmlerde gördüğüm, koridorda sigaranın birini söndürüp birini yakarak, bir aşağı bir yukarı dolaşan baba rolü oynamak istemiyorum."

"Bum," dedi, "Daha çoğunu yapamazsın. Bir an gelir, yalnızca beni ilgilendirir bu olay. Hem sen sigara içmiyorsun, bu yüzden sigara içmeye başlayacak değilsin herhalde."

"Peki, öyleyse ne yapacağım?"

"Sen yalnızca başına, bir de sonuna katılıyorsun. Sonunda, erkek olursa, onu eğiteceksin, biçimlendireceksin, şöyle güzel bir Oidipus karmaşası yaratacaksın onun için, vakti gelince, anasını ya da babasını törensel olarak sorun çıkarmadan, gülümseyerek öldürmesine yardımcı olacaksın; sonra bir gün, o içler acısı işyerini, fişleri, madenlerin olağanüstü serüveninin provalarını göstereceksin ona; 'Oğlum,' diyeceksin, 'bir gün bütün bunlar senin olacak.

"Peki, ya kız olursa?"

"'Kızım,' diyeceksin, 'bir gün bütün bunlar kocan olacak o işe yaramaz adamın olacak.'"

"Peki, önce ne yapacağım?"

"Sancılar tutunca, iki sancı arasında sayı sayman gerekecek çünkü sancılar sıklaşınca doğum ânı yaklaşır. Birlikte sayacağız; ritmi sen vereceksin, kadırga kürekçileri gibi. Sanki sen de, Şey'in karanlık tünelinden yavaş yavaş çıkmasını dil dökerek sağlıytrıuşsun gibi. Zavallı oğlancık kızcağız... Dokun, bak, şimdi karanlıkta öyle rahat ki, bir ahtapot gibi sıvıkları emiyor, hem de bedava, sonra pat diye fırlayıp günışığına çıkacak, gözlerini kırpıştıracak, hangi cehennemdeyim ben? diyecek."

"Zavallı oğlancık kızcağız. Daha Bay Garamond'la bile tanışmadı. Gel hadi, sayı saymayı deneyelim."

El ele tutuşmuş, karanlıkta sayıyorduk. Düş kuruyordum. 'Şey' doğunca, Şeytancılar'ın bütün bu kocakarı masallarına anlam verecekti. Zavallı Şeytancılar, gecelerini simyasal düğünler yansılayarak, kendi kendilerine, acaba on sekiz karatlık altın çıkacak mı; Felsefe Taşı, lapis exillis midir, yoksa pişmiş topraktan adi bir Graal mi diye sorarak geçiriyorlardı. Benim Graal'imse orada, Lia'nın karnındaydı.

"Evet," dedi Lia, elini şişkin, gergin kabının üstünde gezdirerek, "senin iyi ilk madden burada demleniyor. Şatoda gördüğün, o adamlar, kabın içinde ne olup bittiğini sanıyorlardı?"

"Şey, kabın içinde, karakaygının, kükürtlü toprağın, kara kurşunun, Satürn yağının fokurdadığını, orada bir yumuşamalar, doyurulmuşluklar, damıtılmalar, tozlaşmalar, sıvılaşmalar, hamurlaşmalar, emilmeler, daldırmalar, çürümüş toprak, kokuşmuş mezar Styks'inin bulunduğunu sanıyorlar..."

"Peki, neydi bu adamlar, iktidarsız mı? Kabın içinde, bizim Şey'imizin, güzel mi güzel pembe-beyaz bir şeyin olgunlaştığını bilmiyorlar mıydı?"

"Elbette biliyorlardı, ama onlar için, senin sevgili küçük karnın da gizlerle dolu bir eğretilemedir..."

“Giz diye bir şey yok, Bum. Şey’in sinircikleri, kasçıklarıyla, gözcükleriyle, dalakçıkları, pankreasçıklarıyla nasıl oluştuğunu iyi biliyoruz...”

“Aman Yarabbi, kaç dalağı var bunun? Rosemary’nin Bebeği mi bu?”

“Laf olsun diye söylüyorum. Ama onun iki başlı olmasına da hazırlamalıyız kendimizi.”

“Elbette. Ona trompet-klarnet düetleri çalmayı öğretirdim... Ama o zaman dört elli olması gerekirdi, bu da çok fazla olurdu. Ama düşünsene, ne büyük bir piyanist olurdu; iki sol el konçertosu! Müthiş!.. Hem sonra, bizim Şeytancılar da, o gün hastanede Be-z Yapıt’ın gerçekleşeceğini, Rebis’in, er-dişinin doğacağını biliyorlar...”

“Bir bu eksikti. Bak, ne diyeceğim, adım Giulio -ya da Giulia- koyalım, dedemin adıydı, ne dersin?”

“Fena değil, kulağa hoş geliyor.”

Keşke orada dursaydım. Keşke Gizi Açıklanmış İsis çömezleri 22”? için bir beyaz kitap, iyi bir grimoire[236] yazıp, secretum secretorum’un[237] artık aranmaması gerektiğini, yaşam kitabının hiçbir gizli anlam taşımadığını, her şeyin orada, dünyanın bütün Lia’larının karınlarında, hastane odalarında, ot şiltelerin üstünde, ırmak kıyılarında olduğunu; sürgündeki taşların, kutsal Graal’in, hâlâ sarkan göbek bağlarıyla, yaygarayı basan, hekimin kıçlarına tokat attığı küçük maymunlardan başka bir şey olmadığını anlatsaydım onlara. Şey’in gözünde, Bilinmeyen Üstler bizdik, ben ve Lia. Bizi görür görmez tanıyacaktı, gidip o de Maistre budalasına sormak zorunda kalmaksızın.

Ama yok, biz -buruk alaycılar- Şeytancılar’la saklambaç oynamak, onlara kozmik gizdüzen diye bir şey varsa, en kozmik olanını bizim kurabileceğimizi göstermek istiyorduk.

Oh olsun sana -diyordum kendi kendime, önceki akşam- şimdi burada durmuş, Foucault sarkacının altında neler olacağım bekliyorsun.

78

Kuşkusuz bu iğrenç kırma yaratık bir ananın dölyatağından değil, kesinlikle, bir Ephialtes'ten, bir Incubus'tan ya da başka bir korkunç cinden gelmektedir; çürümüş bir zehirli mantarın içinde oluşmuş, Faunalarla, Nimphalar'ın oğlu, insandan çok şeytan.

(Athanasius Kircher, Mundus Subterraneus, Amsterdam, Jansson, 1665, II, s. 279-280)

O gün evde kalmak istiyordum, bir önsezi vardı içimde, ama Lia, kraliçenin kocası rolünü oynamayı bırakıp işe gitmemi söyledi. “Daha vakit var, Bum, daha doğmaz. Ben de çıkacağım. Git hadi.”

Tam büromun kapısına vardığımda, bay Salon'un kapısı açıldı. Yaşlı adam sarı iş önlüğüyle belirdi. Ona selâm vermemezlik edemedim, içeri girmemi söyledi. Laboratuvarı hiç görmemiştim, girdim.

Bu kapının ardında bir zamanlar bir apartman dairesi olmalıydı; Salon, tüm duvarları yıktırmış olmalıydı, çünkü boyutları kocaman, belirsiz bir mağaraydı gördüğüm. Bilinmeyen bir mimari nedenle, evin bu kanadı eğri tavanlıydı; ışık eğik pencerelerden giriyordu içeri. Camlar kirli miydi, yoksa buzlucam mıydı, yoksa Salon güneş ışığının dik gelmesini önlemek için yalıtmış mıydı onları, yoksa boş alan bırakma korkusunu açığa vuran eşya yığınından ötürü müydü, bilmem; geç bir alacakaranlık yayılıyordu mağaranın içine. Oda, kemerlerin, kavşaklara, geçitlere, görüngelere açıldığı eski eczanelerdekine benzer raflarla bölünmüştü. En ağır basan renk, kahverengiydi: eşyalar, raflar, masalar, günışığıyla odayı yer yer aydınlatan eski lâmbaların ışığının karışımı. İlk izlenimim, bir yaylı çalgılar yapımcısının işliğine girmiş olduğumdu; Stradivarius zamanından beri boş kalmış, lavtaların çizgili karınları üstünde yılların tozu birikmiş bir işliğe.

Sonra, gözlerim yavaş yavaş ışığa alışınca, kendimi -beklemeliydim bunu- taşlaşmış bir hayvanat bahçesinde buldum. Karşıda, Parlak, cam gözlü bir ayı yavrusu yapay bir dala tırmanıyor, yamyaşımda donakalmış, ruhani bir baykuş duruyordu; önümde, masanın üstünde

bir gelincik -ya da bir sansar, belki de bir kokarcalardı. Masanın ortasında, ilk bakışta tanıyamadığım, röntgeni çekilmiş gibi kemikleri görünen, kedigillere benzer, tarih-öncesi bir hayvan.

Bir puma, bir pars, iri bir köpek olabilirdi; demir bir destek üstüne konmuş yalı, kıtıkla yarı doldurulup yapıştırılmış iskeletini seçiyordum.

“Yufka yürekli, varlıklı bir hanımefendinin buldoğu,” diye sırıttı Salon, “onu, ortak yaşamlarındaki gibi anımsamak istiyor. Görüyorsunuz, değil mi? Hayvanın derisi soyuluyor, derinin içine arsenikli sabun sürülüyor, sonra suya bastırılıp kemikler ağartılıyor... Şu rafa bakın, ne güzel bir belkemiğiyle, göğüs kafesleri dermesi. Güzel bir kemiklik değil mi, sizce? Sonra kemikler maden tellerle birbirine bağlanır, iskelet yeniden çatıldıktan sonra bir destek üstüne konur; ben genellikle saman ya da kartonpiyer yahut alçı kullanıyorum. Sonunda deri geçirilir üstüne. Ölümün ya da bozulmanın yol açtığı tahribatı onarıyorum. Şu baykuşa bakın, canlı gibi değil mi?”

O günden sonra, her canlı baykuş, ölü, Salon tarafından sonsuz bir sertleşmeye bırakılmış gibi görünecekti bana. Bu hayvan firavunlar mumyacısının yüzüne, çalı gibi kaşlarına, külrengi yanaklarına baktım; onun canlı bir varlık mı, yoksa kendi zanaatinin bir başyapıtı mı olduğuna karar veremedim.

Ona daha iyi bakmak için bir adım geri çekildim, enseme bir şeyin sürtündüğünü duydum. Ürpererek arkama döndüm; bir sarkacı devinime geçirdiğimi gördüm.

Kocaman, barsakları çıkarılmış bir kuş, bağrına saplanmış mızrağın devinimine uyarak salınıyordu. Mızrak başından girmişti; açık göğsünden, mızrağın, bir zamanlar yürekle kursağın bulunduğu yere doğru yürüyüp başaşağı çevrilmiş bir yaba oluşturacak biçimde dallara ayrıldığı görülüyordu. Çatalın sivri uçlarından biri, en kalın olanı, barsaklarının bulunduğu yeri delip geçmiş, ucu bir kılıç gibi yere doğru çevrilmişti; öteki uç, ayaklardan girip bakışımlı bir biçimde pençelerden dışarı çıkmıştı. Kuş usul usul sallanıyor, mızrağın üç ucu, teğet geçiyormuş gibi bir iz düşürüyorlardı yere.

“Güzel bir şahkartal örneği,” dedi Salon. “Ama birkaç gün daha çalışmalıyım üstünde. Geldiğinizde gözlerini seçiyordum. Camdan yapılmış saydam tabakalar, gözbebekleriyle dolu bir kutu gösterdi bana; ermiş Lucia’nın celladı, mesleğinin andaçlarını toplamış gibi. “Her zaman böceklerde olduğu gibi kolay olmuyor; onlar için bir kutuyla bir iğne yetiyor. Örneğin, omurgasızlara formalinle işlem yapılır.”

Morg kokusu duyuyordum. “İnsanın tutkuyla bağlanacağı iş olmalı,” dedim. Bu arada, Lia’nın karnında yüreği çarpan şeyi düşünüyordum. Birden buz gibi bir düşünce yürüdü bey gey ölecek olursa, onu kendi ellerimle gömmek isterim, yeraltındaki bütün kurtları beslesin, toprağı zenginleştirsin diye. Ancak böyle yaparsam, onun hâlâ canlı olduğunu duyumsayabilirim...

Silkindim, Salon hâlâ konuşuyordu çünkü; rafların birinden garip bir yaratık çıkardı. Yaklaşık otuz santim boyundaydı. Bir ejderdi bu; kocaman, siyah kın kanatlı bir sürüngen, başında horoz ibiği gibi bir ibik, pençeleri ardına dek açılmış minicik bir testerenin dişleri gibi diken diken. “Güzel, değil mi? Kendim yaptım bunu. Bir semenderle bir yarasa ve yılan pulları kullandım. Bir yeraltı ejderhası. Bundan esinlendim...” Başka bir büyük masanın üstünde, eski parşömenle ciltlenmiş, bağcıklarla tutturulmuş kalın bir kitap gösterdi. “Bir servete maloldu bana. Kitap düşkünü değilim, ama bunu almamazlık edemezdim. Athanasius Kircher’in Mundus Subterraneus’unun 1665 birinci baskısı. İşte ejderha. Nasıl, benziyor, değil mi? Yanardağlardaki mağaralarda yaşıyormuş, o iyi yürekli Cizvit’in dediğine göre; her şeyi biliyordu o; bilineni, bilinmeyeni, var olmayanı...”

“Hep yeraltını düşünüyorsunuz,” dedim, Münih’teki konuşmamızı, Dionisius’un Kulağı aracılığıyla kulağıma çalınan sözcükleri anımsayarak.

Kitabın başka bir sayfasını açtı: bir yerküre resmi vardı burada; kıvrım kıvrım, ışıltılı bir damarlar ağıyla kaplanmış, şişkin, kara bir anatomik organı andırıyordu. “Kircher, dediğinde haklıysa, yerin derinliklerinde, yüzeydekinden daha çok yolaklar vardır. Doğada ne

olursa, yerin altındaki sıcaklıkla buğudan kaynaklanır...” Kara Yapıt’ı, Lia’nın karnını, yumuşacık yanardağını patlatıp dışarı çıkmaya çalışan Şey’i düşünüyordum.

“... İnsanların dünyasında ne olup biterse, aşağıda, yerin altında tasarlanır.”

“Padre Kircher mi söylüyor bunu?”

“Hayır, o yalnızca doğa ile ilgileniyor... Ama olağanüstü bir şey, bu kitabın ikinci bölümü, simyayla, simyacılarla ilgili; bakın, işte tam burada, Gül-Haçlar’a saldırıyor... Kircher, yeraltı dünyasıyla ilgili bir kitapta Gül-Haçlar’a neden saldırıyor? Cizvit’imizin bilmediği şey yoktu. Son Tapınakçılar’ın, yeraltı krallığı Agarttha’ya sığındıklarını biliyordu...”

“Görünüşe bakılırsa, hâlâ oradalar,” deme yürekliliğini gösterdim.

“Hala oradalar,” dedi Salon. “Agarttha’da değil, başka geçitler de, tam burada, bizim altımızda. Milano’da da metro var. Kim karar verdi buna? Kazıları kim yönetti?”

“Bana kalırsa, uzman mühendisler.”

“Görüyor musunuz, siz yumun bakalım gözlerinizi. Bir de, yayınevinizde ne idüğü belirsiz kişilerin kitaplarını yayımlıyorsunuz. Yazarlarınız arasında kaç Yahudi var?”

“Yazarlarımıza soyağaçlarını sormuyoruz,” diye yanıtladım kuru bir sesle.

“Yahudilere karşı olduğumu sanmayın. En iyi dostlarım arasında Yahudiler de var. Belli bir tür Yahudiyi düşünüyorum ben...”

“Ne tür?”

“Orasını ben bilirim...”

79

Sandığını açtı. Anlatılmaz bir düzensizlik içinde, yakalar, lastikler, mutfak araçgereçleri, çeşitli teknik okulların rozetleri, hatta imparatoriçe Aleksandrovna Feodorovna'nın markasıyla Legion d'Honneur nişanı bile vardı içinde. Sanrıları sırasında, bütün bu nesnelerde, bir üçgen ya da iç içe geçmiş iki üçgen biçiminde Deccal'ın mührünü görüyordu.

(Alexandre Chayla, "Serge A.Nilus et les Protocoles," La Tribune Juive, 14 Mayıs 1921, s. 3)

"Bakın," diye ekledi, "ben Moskova'da doğdum. Hükümetleri denetim altına almak için yeraltında çalışmak gerektiğini açık açık dile getiren gizli İbranca belgeler, gençliğimde Rusya'da ortaya çıkarıldı." El yazısıyla bazı alıntılar yazdığı bir notdefteri aldı: '"O gün bütün kentlerin demiryolları, yeraltı geçitleri olacak: dünyanın tüm başkentlerini buralardan havaya uçuracağız.' Sion Yaşlı Bilgeleri'nin Tutanakları, belge numara dokuz!"

Omurga dermesinin, gözlerle dolu kutunun, çerçevelere gerilmiş derilerin bir soykırım kampından artakaldığı düşüncesi takıldı aklıma. Ama hayır, Rus anti-Semitizminin eski anılarının ardına düşmüş nostaljik bir yaşlı adam vardı karşımda yalnızca.

"Dediklerinizi doğru anlıyorsam, bir dolap çeviren gizli bir Yahudi topluluğu -tüm değil, bazı Yahudilerin- var. Peki, ama neden yeraltında?"

"Çok açık bu! Dolap çeviren, gerçekten dolap çeviriyorsa, yeraltında çevirir, günışığında değil. Çok eski zamanlardan beri herkes bilir bunu. Dünya egemenliği, yeraltı dünyasının egemenliği demektir. Yersel akımların egemenliği."

Agliè'nin çalışma odasında sorduğu bir soruyu, Piemonte'de yeraltı akımlarını çağıran Druid kadınları anımsadım.

"Keltler Tapınaklarını niçin toprağın derinliklerine oyuyorlardı, kutsal bir kuyuyla bağlantısı olan yeraltı geçitleri yapıyorlardı?" diye sürdürüyordu konuşmasını Salon. "Kuyu, radyoaktif katmanlara iner,

herkesin bildiği gibi. Glanstonbury nasıl yapılmıştır? Graal söylencesinin kaynaklandığı yer, Avalon Adası değil mi? Peki, Graal'i icat eden, bir Yahudiden başkası olabilir mi?"

Tanrım, gene Graal! Ama hangi Graal, yalnızca bir tek Graal var, o da, benim Şey'im; Lia'nın dölyatağında radyoaktif katmana bağ kurmuş, şu anda belki de kuyunun ağzına doğru neşeyle yüzüyor, dışarı çıkmak için acele ediyor, bense bu doldurulmuş baykuşlar, tümü Ölmüş, biriyse canlıymış gibi duran baykuşlar arasındayım.

"Bütün katedraller Kelt menhirlerinin bulunduğu yerlerde yapılmıştır. Bunca çabaya katlanıp taşları neden toprağa diktiler?"

"Peki, Mısırlılar piramitleri dikmek için neden onca çabaya katlandılar?"

"Tamam. Antenler, termometreler, derinlikölçerler, Çinli hekimlerin kullandıkları iğneler gibi, bedenin tepki gösterdiği yerlere, düğüm noktalarına batırılır. Yeryüzünün merkezinde bir kaynaşma çekirdeği, güneşe benzer bir şey vardır; daha doğrusu, nesnelerin değişik yörüngeler izleyerek çevresinde döndükleri, tam anlamıyla gerçek bir güneş. Yersel akımların yörüngeleri. Keltler bunların nerede olduklarını, onlara nasıl egemen olunacağını biliyorlardı. Ya Dante? Ya Dante? Derinliklere inişinin öyküsüyle ne anlatmak istiyordu bize? Beni anlıyor musunuz, sevgili dostum?"

Onun "sevgili dostu" olmak hoşuma gitmemişti, ama onu dinlemeyi sürdürüyordum. Giulio Giulia, Lia'nın karnının tam ortasına, Şeytan gibi çakılmış Rebis'im; ama er, dişi, Şey başaşağı dönecek, yukarı doğru atılacak, dışarı çıkmanın bir yolunu bulacaktı. Şey, içeriden, apaçık gizinin içinden çıkmak için yaratılmıştı, başaşağı, yapış yapış bir gizin içine dalmak için değil.

Salon, konuşmasını sürdürüyordu, ezbere yineliyormuş gibi göründüğü bir monologun içinde çoktan yitip gitmişti: "İngiliz leyleri nedir, biliyor musunuz? Uçakla İngiltere'nin üstünden uçarken, bütün kutsal yerlerin doğru çizgilerle, ülkenin tüm yüzeyinde birbiriyle kesişen bir çizgiler ağıyla birbirine bağlandıklarını görürsünüz; daha sonra yapılan yolların izini belirttikleri için hâlâ görülebilir bu çizgiler..."

“Kutsal yerler birbirlerine sokaklarla bağlanıyordu, sokakların da olabildiğince düz olmalarına çalışılmıştı...”

“Öyle mi? Peki kuşlar neden bu çizgiler boyunca göç ediyorlar? Uçan daireler neden bunları izliyor? Romalılar’ın istilasından sonra yitmiş olan bir gizdir bu, ama hâlâ bunu bilenler var...”

“Yahudiler olmasın?” diye öne sürdüm.

“Onlar da kazıyorlar. Simyanın birinci ilkesi VTTRIOL’dur:[238] Visita Interiora Terrae, Rectificando Invenies Occultum Lapidem.”

Lapis exillis. Benim, yavaş yavaş sürgünden, Lia’nın kabının içindeki yumuşak, unutkan, uyutucu sürgününden çıkmakta olan Taş’ım, başka derinlikler aramaksızın yüzeye çıkmak isteyen güzel, beyaz Taş’ım... Eve, Lia’nın yanına koşmak, Şey’in ortaya çıkmasını, yeniden ele geçirilen yüzey’in yengisini saat saat onunla birlikte beklemek istiyordum. Salon’un ini, yeraltı geçitleri gibi küf kokuyordu. Yeraltı geçitleri bırakılması gereken başlangıç noktalarıydı, varılacak erek değildi. Gene de Salon’u dinliyordum; kafamın içinde Plan’la ilgili yeni yeni kötü düşünceler döneniyordu. Ay-altı dünyanın biricik Gerçek’ini beklerken, yeni yalanlar kurmak için kafa patlatıyordum. Toprağın altında yaşayan hayvanlar gibi kördüm.

Silkindim. Tünelden çıkmalıydım. “Ben gitmeliyim,” dedim. “Belki de bu konuda kitaplar salık verirsiniz bana.”

“Hıh, bu konuda ne yazılmışsa sahte, Yahuda’nın ruhu gibi sahte. Ben bütün bildiklerimi babamdan öğrendim...”

“Yerbilimci miydi?”

“Yok, hayır,” diye güldü Salon, “kesinlikle hayır. Babam -bunda utanacak bir şey yok, köprülerin altından çok sular aktı- Okrana’da çalışıyordu. Doğrudan doğruya Şefin, söylencesel Rakovski’nin buyruğunda.”

Okrana, Okrana, KGB gibi bir şey, Çar’ın siyasi polisi değil miydi bu? Ya Rakovski kimdi? Bu adda biri daha yok muydu? Aman yarabbi, albayın gizemli ziyaretçisi, Kont Rakovski... Yoo, hayır, yeter

artık, rastlantılara şaşmaktan vazgeçmeliyim. Ölü hayvanları doldurmuyordum ben, canlı hayvanlar üretiyordum.

80

Beyazlık, Büyük Yapıt'ın maddesine ulaşınca, Yaşam Ölüm'ü yenmiştir. Kral diriltilmiş, Toprak ile Su, Hava' ya dönüşmüştür; Ay ülkesidir burası, Çocuk'ları doğmuştur... Madde öylesine bir kımıldamazlık kazanmıştır ki, Ateş onu yok edemez artık... Zanaatçı kusursuz beyazlığı gördüğü zaman, Filozoflar kitapların yırtılması gerektiğini söylerler, çünkü artık işe yaramaz olmuşlardır.

(Dom J. Pernety, Dictionnaire mytho-herınetiquc, Paris Bauche, 1758, "Blancheur")

Çabuk çabuk bir bahane geveledim ağzımın içinde: "Yarın kız arkadaşım doğuracak," dedim, sanırım. Salon, babanın kim olduğunu anlamamış gibi bocalayarak kutladı beni. Biraz temiz hava almak için eve koştum.

Lia evde yoktu. Mutfakta, masanın üstünde bir kâğıt buldum: "Sevgilim, su gelmeye başladı. Seni işyerinde bulamadım. Hemen bir taksiye atlayıp hastaneye gidiyorum: Oraya gel, kendimi yalnız duyumsuyorum."

Bir an yılgınlığa kapıldım, orada olup Lia ile birlikte saymalıydım; işyerimde, onun ulaşabileceği bir yerde olmalıydım. Suç benimdi, Şey ölü doğacaktı, Lia da onunla birlikte ölecek, Salon ikisini de dolduracaktı.

Ayaklarım birbirine dolanarak hastaneye girdim, hiçbir şey bilmeyen kimselere yol sordum, iki kez yanlış koğuşta buldum kendimi. Önüme gelene, Lia'nın nerede doğum yaptığını bilmeleri gerektiğini söylüyordum; herkes bana sakin olmamı, orada herkesin doğum yaptığını söylüyordu.

Sonunda, nasıl oldu bilmiyorum, bir odada buldum kendimi. Lia solgundu, ama incimsi bir solgunluktu bu; gülümsüyordu. Saçlarını toplayıp beyaz bir başlık giydirmişlerdi ona. Lia'nın alnını ilk kez tüm görkemiyle görüyordum. Yanında Şey vardı.

"Giulio," dedi.

Rebis'im. Onu yapanlardan biri de bendim, üstelik ölü beden parçaları ya da arsenikli sabun kullanmaksızın. Her şeyi tamdı; bütün parmakları yerli yerindeydi.

Onu bütünüyle görmek istiyordum. "Ah, ne güzel bir çük, taşakları da ne kocaman!" Sonra, Lia'nın açık alnından öptüm: "Senin eserin, sevgilim," dedim.

"Elbette benim eserim, aptal. Tekbaşıma saydım."

"Ben en çok seni sayıyorum," dedim.

81

Yeraltındaki insanlar en yüksek bilgiye ermişlerdir... Bizim çılgın insanlığımız onlara karşı bir savaş başlatacak olursa, gezegenimizin yüzeyini havaya uçurabilirler.

(Ferdinand Ossendowski, Beasts, Men and Gods, 1924, V)

Hastaneden çıktıktan sonra Lia'nın yanında kaldım; çünkü eve döner dönmez, bebeğin bezlerini değiştirirken, üstesinden gelemeyeceğini söyleyerek ağlamaya başladı. Biri bunun doğal olduğunu söyledi: doğum heyecanının ardından, üstesinden gelinmesi gereken görevin büyüklüğü karşısında bir yetersizlik duygusu gelirdi. Kendimi işe yaramaz duyumsadığım -kuşkusuz emzirme işine uygun değildim- evin içinde aylak aylak dolaştığım o günlerde, saatler boyunca, yersel akımlarla ilgili ne buldumsa okudum.

Yayınevine dönünce, Agliè'ye onlardan söz ettim. Alabildiğine canı sıkıldığını belirten bir el devinimi yaptı: "Kundalini yılanının gizini anıştırmaya gücü yetmeyen eğretilemeler bunlar: Çin toprak falı da toprakta ejderhanın izlerini arıyordu, ama yeraltı yılanı gizli yılanın bir göstergesinden başka bir şey değildir. Tanrıça kendi üstüne çöreklenmiş bir yılan gibi kıvrılıp öncesiz sonrasız uykusunu uyur. Kundalini, yüreği usul usul çarparak, ağır cisimleri hafif cisimlere bağlar. Bir su çevrintisi gibi, OM hecesinin yarısı gibi.

"Yılan hangi gizi anıştırır peki?"

"Yersel akımları. Ama gerçek olanları."

"Peki, gerçek yersel akımlar nedir?"

"Yılanı anıştıran büyük bir evrenbilimsel eğretileme."

Canın cehenneme Agliè, dedim kendi kendime. Ben daha çoğunu biliyorum.

Notlarımı Belbo ile Diotallevi'ye okudum; artık kuşkumuz kalmamıştı. Sonunda, Tapınakçılar'a saygın bir giz sağlayacak

duruma gelmiştik. En ekonomik, en ince çözümdü bu; binlerce yıllık bilmecelerimizin bütün parçaları yerli yerine oturuyordu.

Demek ki, Keltler, yersel akımları biliyorlardı; Atlantislilerden öğrenmişlerdi bunu; batık kıtadan kurtulanların bir bölüğü Mısır'a, bir bölüğü Britanya'ya göç ettikleri zaman.

Atlantisliler de, Avalon'dan yola çıkıp Mu kıtasını geçerek, ta Avustralya'nın ortasındaki çöle dek ilerleyen –o sıralarda bütün kıtalar boydan boya geçilebilecek tek bir kara yığınıydı, o şaşılası Pangea- atalarımızdan öğrenmişlerdi yersel akımları. Kocaman Ayers Rock üstüne oyulmuş gizemsel alfabeyi okuyabilseydik (Aborijinler okuyabiliyorlar, ama susuyorlar), Yanıt'ı alabilirdik. Ayers Rock, bilinmeyen büyük dağın antipodudur, yani Kutup, gerçek, gizemsel Kutup, herhangi bir kentsoylu kâşifin ulaşabileceği Kutup değil: Her zamanki gibi -Batı biliminin yanlış bilgisiyle gözleri kör olmamış herkesin açıkça görebileceği gibi- bizim gördüğümüz kutup, gerçek kutup değildir; çünkü gerçek Kutup hiç kimsenin göremediği kutuptur, dudakları mühürlenmiş bazı müritlerden başka.

Ama Keltler, akımların yerküredeki konumlarını ortaya çıkarmanın yeterli olduğuna inanıyorlardı: İşte bu nedenle taş-anıtlar dikmişlerdi: menhirler uzaktan duyarlı aygıtlardı, tıpkı biyel kolları, akımların kollara ayrılıp yön değiştirdikleri noktalara yerleştirilen elektrik prizleri gibi. Leyler belirlenmiş akımların yollarını gösteriyordu. Dolmenler, Druidler'in toprak falı aracılığıyla yeryuvarlağının tasarımını çıkarmaya çalıştıkları enerji yoğunlaştırma odalarıydı. Kromlekler ve Stonehenge, akımların düzenini kestirebilmek için takımyıldızların düzeninin incelendiği makro-mikro-kozmik gözlemevleriydi; çünkü, Tabula Smaragdina'ya göre, yukarıda olan, aşağıda olanın eşbiçimidir.

Ama sorun bu değildi, ya da en azından yalnız bu değildi. Atlantik göçünün öteki kolu da anlamıştı bunu. Mısırlıların bu gizli bilgileri, Hermes Trismegistes aracılığıyla Musa'ya geçmiş, o da bu bilgileri, ardına takılmış, üstü başı dökülen, kursakları hâlâ manna ile dolu insanlara iletmemek için sıkı sıkı saklamıştı. Onlara anlayabilecekleri

kadarını, On Emir'i sunmuştu. Gerçeği, soylu gerçeği Eski Ahit'in ilk beş kitabına koymuştu Musa. Kabalacılar bunu anlamışlardı.

"Düşünün," dedim, "her şey daha o zaman Süleyman'ın Tapınağı'nın ölçülerinde açık bir kitap gibi yazılmıştı; gizin bekçileri de, Büyük Beyaz Kardeşlik ya da Essenler'i oluşturan Gül-Haçlar'dı. Bilindiği gibi, bunlar gizlerine İsa'yı ortak etmişlerdi. İsa'nın çarmıha gerilmesinin gerçek nedeni -başka türlü anlaşılamazdı bu neden-budur..."

"Kuşkusuz, İsa'nın çektiği acılar bir alegori, Tapınakçılar'ın yargılanmasının bir ön-duyurusudur."

"Doğru. Arimathea'lı Joseph de İsa'nın gizini Keltler'in ülkesine götürüyor, geri götürüyor ya da. Ama gizin hâlâ tamamlanmamış olduğu açık; Hıristiyan Druidler gizin yalnızca bir parçasını biliyorlar. Graal'in içrek anlamı budur işte: Eksik olan bir şey var, ama ne olduğunu bilmiyoruz. Gizi -Tapınak'ın açıkça söylediği şeyi-sezinleyenler, Filistin'de kalan bir avuç hahamdır yalnızca. Bu gizi, gizemci Müslüman mezheplerine, Sufîler'e, İsmailîler'e, Mütekellimînler'e açıyorlar. Tapınakçılar da onlardan öğreniyorlar."

"Sonunda Tapınakçılar çıktı ortaya. Kaygılanmaya başlamıştım."

Plan'ı ellerimizle biçimlendiriyorduk; yumuşak kil gibi başparmaklarımıza, kurmaca isteğimize boyun eğiyordu. Tapınakçılar bitmez tükenmez sam yelinin estiği çölde aynı eyeri paylaştıkları arkadaşlarına sarılmış- o uykusuz gecelerde ortaya çıkarmışlardı gizi. Babil büyücülerinin kalıtı olan, Mekke'deki Kara Taş'ın kozmik yoğunlaşma güçlerini bilenlerden parça parça koparıp almışlardı onu. Çünkü artık Babil Kulesi'nin -ne yazık ki tasarımcılarının gururu yüzünden fazla aceleye getirilmiş, haklı olarak başarısızlığa uğramış- dünyadaki tüm taş-anıtların en güçlüsünü yapma girişiminden başka bir şey olmadığı açıktı. Ama Babilli mimarlar yanlış hesap yapmışlardı. Çünkü, Peder Kircher'in gösterdiği gibi, kule doruk noktasına ulaşmış olsaydı, aşırı ağırlık yüzünden yerin eksenini doksan derece, belki de daha çok döndürecek, zavallı dünyamız, dimdik yukarı doğru yükselen taçlı bir fallus yerine, kısır bir körbağırsak uzantısı, pörsük bir penis, aşağı

doğru sarkan bir maymun kuyruğu, güney kutbunda bir Malkut'un başdöndürücü uçurumunda yitik bir Şekinah, penguenler için gevşek bir hiyeroglif olacaktı."

"Peki, özetle, Tapınakçılar'ın ortaya çıkardıkları bu giz neydi?"

"Acele etmeyin, ona da sıra gelecek. Dünyanın yaratılması yedi gün sürdü. Şimdi de biz deneyelim."

82

Yeryüzü mıknatıslı bir cisimdir: gerçekte, bazı bilimadamlarının ortaya çıkardıkları gibi, kocaman bir mıknatıstır; Paracelsus'un yaklaşık üç yüzyıl önce öne sürdüğü gibi.

(H. R Blavatsky, Isis Unveiled, New York, Bouton, 1877,1 s. XXIII)

Denedik, başardık da. Yeryüzü kocaman bir mıknatıstır akımlarının gücü ile yönü, göksel küreler, mevsimsel dönümler gece gündüz eşitliği ile kozmik dönümlerden etkilenir. Bu nedenle, akımların düzeni değişkendir. Ama tıpkı saçların devinimi gibi olsa gerek: kafatasının her yanında çıktıkları halde, ensede, tarağa en çok karşı koyan bir noktadan sarmal biçimde çıkıyormuş gibi görünürler. Bu nokta bir kez bulunup en güçlü istasyon burada kurulunca, gezegenin tüm yersel akımlarına egemen olmak, onları yönetmek, buyruk altına almak olanaklı olacaktır. Tapınakçılar, gizin, yalnızca yeryüzü haritasının elde edilmesinde değil, en önemli noktanın, sonul noktanın, Omphalos'un, Umbilicus Telluris'in, Dünya'nın Merkezi'nin, Egemenlik'in Kaynağı'nın bilinmesinde yattığını anlamışlardı.

Bütün bu simya lafları - Kara Yapıt'ın, yeraltı dünyasına inişi, Beyaz Yapıt'ın elektrik yükünün boşaltılması, sonunda Kırmızı Yapıt'ın gerçekleştirileceği bu yüzlerce yıllık kulak vermenin, erginlenmişler için açık seçik olan simgelerinden başka bir şey değildir: yerküre bilgisine ermek, akımların gezegensel dizgesine göz kamaştırıcı bir biçimde egemen olmak. Giz, gerçek simyasal Tapınakçı giz, Kundalini yılanının yürek çarpıntısı gibi, yumuşak, ürpertici, düzenli içsel ritmin Kaynak'ının araştırılmasında yatar; birçok yönleri hâlâ bilinmeyen, ama bir saat gibi şaşmaz, gökyüzünden sürgün edilerek yeryüzüne düşen biricik gerçek Taş'ın, Yüce Toprak Ana'nın ritminin.

Güzel Filip'in bilmek istediği de buydu. Engizisyon soruşturmacılarının, gizemli öpücük in posteriori parte spine dorsi üstünde kurnazca durmalarının nedeni de buydu. Kundalini'nin gizini öğrenmek istiyorlardı. Eşcinselliğin ötesinde.

“Her şey kusursuz,” dedi Diotallevi, “Peki, yersel akımları yönetmeyi öğrenince ne yapacaksın? Turşusunu mu kuracaksın?”

“Bırak, şimdi,” dedim, “bu buluşun anlamını kavrayamadınız mı? Yerin Göbeği’ne en güçlü piston milini saplıyorsunuz… Bu size yağmuru, kuraklığı önceden kestirme, fırtınalar, gel-gitler, depremler yaratma, anakaraları parçalama, adaları batırma (kuşkusuz Atlantis de böyle pervasızca girişilen bir deney sonucu yok oldu), ormanlar, sıradağlar püskürtme olanağı sağlıyor... Anlıyorsunuz, değil mi? Atom bombası hiç kalır bunun yanında, atana da zarar verir çünkü. Denetim kulenizde oturup, diyelim, Birleşik Devletler Başkanına telefon ediyorsunuz, diyorsunuz ki: yarına kadar trilyonlarca dolar, ya da Latin Amerika’nın bağımsızlığını ya da Havai devletini, ya da nükleer stoklarını yok etmeni istiyorum, yoksa California fayı bütün bütün ayrılır, Las Vegas yüzen bir kumarhaneye dönüşür...”

“Ama Las Vegas, Nevada’da...”

“Ne önemi var, yersel akımların denetimi elinde olduktan sonra istersen Nevada’yı da anakaradan ayırabilirsin, Colorado’yu da. Sonra da, Sovyet Şura’sına telefon edersin, yoldaşlar dersin onlara, pazartesiye dek Volga’nın tüm havyarını istiyorum; Sibirya’yı da istiyorum, donmuş yiyecek ambarı yapmak için; yoksa Urallar’ın altını oyar, Hazer’i taşırır, Litvanya ile Estonya’yı götürüp Filipin Çukuru’nda batırırım.”

“Evet,” dedi Diotallevi. “Sınırsız bir güç. Yeryüzünü tıpkı Tevrat gibi yeni baştan yazabilirsin. Japonya’yı kaldırıp Panama Körfezi’ne götürebilirsin.”

“Wall Street’te panik yaratabilirsin.”

“Yıldız savaşları bir şey mi? Değersiz madenleri altına dönüştürmek bir şey mi? Doğru akımı yönlendirirsen, toprağın altını üstüne getirebilir, milyarlarca yılda yaptıklarını on saniyede yaptırabilirsin ona; bütün bir Ruhr havzası elmas yatağına dönüşür. Eliphas Levi, evrenin gel-gitleriyle akımlarını bilmenin, insanın her şeye gücü yeterliğinin gizini içinde barındırdığını söylüyordu.”

“Öyle olmalı,” dedi Belbo, “dünyayı bir orgonik enerji odasına[239] dönüştürmek gibi bir şey. Reich kesinlikle bir Tapınakçı’ydı.”

“Bizden başka herkes Tapınakçıydı. İyi ki bunun bilincindeyiz. Şimdi onlardan bir adım ilerideyiz.”

Gizi ele geçirdikten sonra Tapınakçılar’ı durduran neydi? Bu gizden yararlanmalıydılar. Ama bilmekle yapmak arasında uçurum vardır. Böylece, Şeytancı Ermiş Bernard’ın yol göstericiliğinde, Tapınakçılar, Keltler’in acınası menhirlerinin yerinde, çok daha duyarlı, çok daha güçlü, içlerinde kara bakirelerin bulunduğu, radyokatmanlarla doğrudan bağıntılı yeraltı gömütleriyle, Gotik katedraller kurmuşlar, Avrupa’yı baştan başa, yersel akımların güçlerini, yönlerini, gerilimlerini karşılıklı olarak birbirlerine ileten bir alıcı-verici istasyonlar ağıyla donatmışlardı.

“Bana kalırsa, Yeni Dünya’da gümüş yatakları ortaya çıkardılar; sonra Golf Stream’i denetim altına alarak, bu madenleri Portekiz kıyılarına akıttılar. Tomar, dağıtım merkeziydi. Foret d’Orient başlıca ambar. Varsıllıklarının kaynağı buydu işte. Ama bunlar ufak tefek şeylerdi. Gizlerinden tam anlamıyla yararlanabilmek için en az altı yüzyıl sürecek bir teknolojik gelişimi beklemek zorunda olduklarını anlamışlardı.”

Böylece, Tapınakçılar Plan’ı öyle bir biçimde düzenlemişlerdi ki, yalnızca ardılları, bildiklerini gereğince kullanabilecek duruma geldikleri anda, Umbilicus Telluris’in[240] yerini öğrenebileceklerdi. Peki, ama Tapınakçılar, dünyanın dört bir yanına dağılmış otuz altı kişiye açınlamanın parçalarını nasıl dağıtmışlardı? Aynı mesajın parçaları mıydı bunlar? Ama Umbilicus’un, diyelim, Baden Baden’ de, Perugia’da ya da Chattanoga’da olduğunu söylemek için böylesine karmaşık bir mesaja ne gerek var?

Bir harita mıydı bu mesaj? Ama harita olsaydı, Umbilicus’un bulunduğu yerde bir çarpı işareti olurdu. Elinde çarpı işaretli parça bulunan kişi de her şeyi bilirdi, öteki parçalara gereksinim duymazdı. Hayır, daha karmaşık bir şey olmalı. Birkaç gün kafa patlattık; sonunda Belbo, Abulafia’ya başvurmaya karar verdi. Yanıt şuydu:

Guillaume Postel 1581’de ölür.

Bacon St. Albans Kontudur.

Conservatoire’da Foucault Sarkacı vardır.

Sarkaç için bir işlev bulmanın vakti gelmişti.

Birkaç gün sonra, oldukça ince bir çözüm önerdim. Bir Şeytana, katedrallerin Hermetik giziyle ilgili bir metin getirmişti yayınevine. Yazara göre, Chartres katedralini yapan ustalar, bir tonozun kilittaşına bir çekil asıp bırakmışlar, bundan kolayca dünyanın döndüğü sonucunu çıkarmışlardı. “Galileo’nun yargılanmasının asıl nedeni bu, işte,” dedi Diotallevi, “kilise onda bir Tapınakçı kokusu almıştı.” “Hayır,” dedi Belbo, “Galileo’yu mahkûm eden kardinaller Roma’ya sızan Tapınakçılar’dı. Plan’ın gerçekleşmesi gereken tarihten dört yüz yıl önce, böbürlenmek için baklayı ağzından çıkarmak üzere olan o hain Tapınakçı’nın ağzını kapatmak için Roma’ya koşmuşlardı.”

Her ne olursa olsun, bu duvarcı ustalarının, Sarkaç’ın altına, niçin yeraltı akımları dizgesinin biçemleştirilmiş bir imgesi olan bir labirent çizdiklerini açıklıyordu bu. Chartres labirentinin bir resmini aradık: bir güneş saati, bir rüzgârgülü, bir damar dizgesi, Yılan’ın uykulu devinimlerinin salyamsı izi. Akımların yerküresel bir haritası.

“Güzel, tutalım ki, Tapınakçılar, Umbilicus’un yerini belirtmek için Sarkaç’tan yararlandılar. O zaman yere, ne de olsa soyut bir taslak olan labirent yerine, bir dünya haritası koyarsın. Sarkaç’ın ucu, belli bir saatte, Umbilicus’un bulunduğu yeri gösterir. Ama neresidir burası?”

“Yer konusunda hiç kuşku yok: Saint-Martin-des-Champs, yani Sığınak.”

“Evet,” diye ince eleyip sık dokumaya başladı Belbo, “ama tutalım ki Sarkaç geceyarısı -rastgele söylüyorum- Kopenhag’la Capetown

arasındaki bir eksen boyunca salınıyor, Umbilicus nerededir, Danimarka'da mı, yoksa Güney Afrika'da mı?"

"Yerinde bir gözlem," dedim. "Ama Şeytancı yazarımız, Chartres'da, koro yerindeki renkli camlardan birinde bir yarık olduğunu, günün belli bir saatinde bir güneş ışınının yarıktan girip her zaman aynı noktayı, döşemenin aynı taşını aydınlattığını söylüyor. Bundan nasıl bir sonuç çıkardığını anımsamıyorum, ama ne olursa olsun, büyük bir giz söz konusu. Şöyle oluyor: Saint-Martin'in koro yerinde iki renkli camı birbirine tutturan kurşun çubukların bitiştiği yerde boyası çıkmış bir nokta var. İnce ince hesaplanmış; belki altı yüz yıldır bu noktayı olduğu gibi korumak için çaba harcanmış. Yılın belli bir gününde güneş doğduğu zaman..."

"...24 Haziran tan sökümü olabilir bu ancak, ermiş Yuhanna günü, yaz gündönümü yortusu..."

"...tamam, o gün, o saatte pencereden giren ilk güneş ışını Sarkaç'ın üstüne düşer; güneş ışını tam üstüne düştüğü anda, Sarkaç'ın bulunduğu yerde, haritanın tam o noktasında, Umbilicus vardır!"

"Çok güzel," dedi Belbo. "Ama ya hava bulutluysa?"

"O zaman ertesi yıla dek beklenir."

"Özür dilerim," dedi Belbo. "Son buluşma Kudüs'te. Sakın Sarkaç Hazreti Ömer Camii'nin kubbesinin tepesine asılı olmasın?"

"Hayır," dedim. "Yerkürenin belli noktalarında Sarkaç, dönücünü 36 saatte tamamlar, Kuzey Kutbu'nda bu, 24 saat alır, ekvatorda ise salınım düzlemi hiç değişmez. Demek ki, Sarkaç'ın bulunduğu yer hesaba katılmalı. Tapınakçılar buluşlarını Saint-Martin'de yapmışlarsa, hesapları yalnızca Paris için geçerlidir; çünkü Filistin'de, Sarkaç başka bir eğri çizer."

"Peki, buluşlarını Saint-Martin'de yaptıklarını nereden biliyoruz?"

"Saint-Martin'i Sığmak olarak seçmiş olmaları, St. Albans başrahibinden Postel'e, Postel'den Konvansiyon'a dek burayı denetim altında tutmaları, Foucault'nun ilk deneylerinden sonra Sarkaç'ı oraya taşıtmaları. Birçok belirti var."

“Ama son buluşma Kudüs’te.”

“Ne çıkar bundan? Kudüs’te mesajın parçalarını bir araya getirirler; birkaç dakikada yapılabilecek bir şey değil bu. Sonra bir yıl hazırlanırlar, ertesi yıl 23 Haziranda altı grubun hepsi de en sonunda, Umbilicus’un nerede olduğunu öğrenmek için Paris’te buluşurlar, sonra da dünyayı ele geçirmek için işe koyulurlar.”

“Ama,” diye diretti Belbo, “aklımın yatmadığı bir şey daha var. Son açınlamanın Umbilicus’la ilgili olduğunu otuz altı kişinin tümü de biliyordu. Sarkaç, daha önce de katedrallerde kullanılmıştı; bu nedenle bir giz değildi. Bacon’ın ya da Postel’in, ya da -Sarkaç konusunda kopardığı yaygaraya bakılırsa Tapınakçı tayfasından olması gereken- Foucault’nun kendisinin, yere bir harita yayıp, onu dört yöne göre yönlendirmesini engelleyen neydi? Yolumuzu şaşırdık.”

“Yolumuzu şaşırmadık,” dedim. “Mesaj hiç kimsenin bilemeyeceği bir şey söylüyor: hangi haritanın kullanılacağını!”

83

Harita ülke değildir.

(Alfred Korzybski, Science and sanity, 1933, 4. bas., The International Non-Aristotelian Library, 1958, II, 4, s. 58)

"Tapınakçılar zamanında haritacılığın durumunu biliyorsunuz," dedim. "O yüzyılda, başka şeylerin yanı sıra, Afrika'yı yukarıda, Avrupa'yı aşağıda gösteren Arap haritaları, koşullar göz önüne alınırsa oldukça doğru denizci haritaları, üç-dört yüzyıl öncesinden kalma, ama hâlâ okullarda kullanılan haritalar dolaşıyordu ortalıkta. Umbilicus'un yerini açıklamak için, sözcüğün günümüzdeki anlamıyla, doğru bir haritaya gereksinimleri olmadığını gözden kaçırmayın. Şu özellikte bir harita olması yetiyordu: yönlendirildiğinde, 24 Haziran günü tan sökümünde, Sarkaç'ın üstüne ilk güneş ışınının düştüğü noktada Umbilicus'u göstermesi. Şimdi dikkat edin: Salt bir varsayım olarak, tutalım ki, Umbilicus Kudüs'tedir. Çağdaş haritalarda bile, Kudüs'ün yeri, nasıl yansıtıldığına bağlıdır. Kimbilir Tapınakçılar'ın elindeki harita, nasıl bir haritaydı? Ama onlar için ne önemi vardı bunun? Sarkaç haritanın işlevine bağlı değildi; harita Sarkaç'ın işlevine bağlıydı. Anlıyorsunuz, değil mi? İsterse dünyanın en saçma haritası olsun, yeter ki Sarkaç'ın altına konduğunda, 24 Haziran tan sökümünde, güneşin yazgı belirleyici ilk ışını o harita üstünde -yalnızca o harita üstünde- Kudüs'ün bulunduğu noktayı göstersin."

"Ama bu bizim sorunumuzu çözmez," dedi Diotallevi.

"Elbette çözmez; otuz altı görünmezin sorununu da çözmez. Çünkü elinde doğru harita yoksa, hiçbir şey çıkmaz. Kurallara göre yönlendirilmiş bir harita düşünelim; doğu, apsis doğrultusunda, batı ise, nef doğrultusundadır; çünkü kiliseler buna göre yönlendirilmiştir. Şimdi, rastgele bir varsayım yapalım; diyelim ki, o yazgı belirleyen tan sökümünde, Sarkaç hafifçe doğuya doğru bir bölgede, hemen hemen güneydoğu çeyreğinin sınırında bulunsun. Bir saat düşünürsek, akrep beşi, yelkovan yirmi beşi göstersin. Tamam mı? Şimdi bakın."

Gidip bir haritacılık tarihi arayıp buldum.

"İşte. Numara bir: bir XII. yüzyıl haritası. T biçiminde bir harita. Yukarıda Yeryüzü Cenneti ile Asya, solda Avrupa, sağda Afrika; Afrika'nın ötesine Antipodları da koymuşlar. Numara iki: Macrobius'un Somnium Scipionis'inden esinlenmiş bir harita; çeşitli değişkelerle on altıncı yüzyıla dek varlığını sürdürmüş. Afrika biraz dar, ama önemi yok. Şimdi dikkat edin, iki haritayı aynı biçimde yönlendirin; birinci haritada, beş yirmi beşin Arabistan'a, ikincisinde ise, Yeni Zelanda'ya denk düştüğünü göreceksiniz; ikinci haritada, bu noktada Antipodlar var çünkü. Sarkaç'la ilgili her şeyi bilebilirsin, ama hangi haritayı kullanacağını bilmezsen yandın. Mesaj belki de bu amaçla özel olarak çizilmiş- doğru haritanın nerede bulunacağına ilişkin alabildiğine şifreli yönergeler kapsıyordu. Mesajda, haritanın nerede, hangi elyazmasında, hangi manastır ya da şatoda aranması gerektiği belirtiliyordu. Hatta belki Dee ya da Bacon ya da bir başkası mesajı yeniden oluşturmuş bile olabilir. Kimbilir? Mesajda, haritanın filanca yerde olduğu söyleniyordu, ama bu arada, Avrupa'da bütün olup bitenler sırasında haritanın bulunduğu manastır yanmış, ya da harita çalınmış, kimbilir nerede saklanmıştı. Belki de haritayı elinde bulunduran biri var, ama neye yaradığını bilmiyor, ya da bir şeye yaradığını biliyordur da, tam olarak ne olduğunu bilmiyordur; bu yüzden dünyayı dolaşıp onu satın alacak birini arıyordur. Ortalıkta

dolaşan bütün bu öneriler, yanlış ipuçları, başka bir şey söyleyen, ama sanki haritadan söz ediyormuş gibi okunan, haritadan söz eden, ama ne bileyim altın üretilmesini anıştırıyormuş gibi okunan mesajlar karmaşasını düşünün. Hiç kuşkusuz, bazı kimseler varsayımsal temellere dayanarak haritayı doğrudan doğruya kurmaya çalışıyorlar."

"Ne gibi varsayımlar?"

"Örneğin, mikro-makrokozmik denklikler. Burada bir harita daha var. Nereden alındığını biliyor musunuz? Robert Fludd'ın, Utriusque Cosmi Historia'sındaki ikinci incelemeden. Unutmayalım, Fludd, Gül-Haçlar'ın Londra'daki adamıdır. Şimdi ne yapıyor bizim -kendisine böyle denmesinden hoşlanıyordu- Robertus de Fluctibus? Artık bir harita koymuyor ortaya, yerkürenin tuhaf bir yansımasını koyuyor. Kutbun bakış açısından; doğal olarak gizemsel Kutbun, dolayısıyla da tasarımsal bir tonozun kilittaşına asılı tasarımsal bir Sarkaç'ın bakış açısından. Sarkaç'ın altına konmak için özellikle tasarlanmış bir haritadır bu! Tartışılmaz bir biçimde açık. Nasıl oldu da, şimdiye dek hiç kimsenin aklına gelmedi..."

"Çünkü Şeytancılar'ın kafası yavaş, çok yavaş çalışır," dedi Belbo.

"Çünkü bizler, Tapınakçılar'a lâyık biricik kalıtçılarız. Neyse, biz sürdürelim: Taslağı biliyorsunuz, devingen bir tekerlek, Tritemius'un şifreli mesajlarında kullandıklarına benziyor. Bu bir harita değil. Bir makine taslağı, doğru harita bulununcaya dek harita Çeşitlemeleri üreten bir makine! Fludd'ın kendisi de, yapıtın başlığında söylüyor bunu: bu bir instrumentum[241] taslağıdır; üstünde biraz daha çalışılması gerekir."

"Ama dünyanın döndüğünü yadsımakta direnen, Fludd değil miydi? Sarkaç'ı nasıl düşünebilirdi?"

"Biz burada erginlenmişlerden söz ediyoruz. Bir erginlenmiş, bildiğini yadsır, onu bilmeyi yadsır, bir gizi saklamak için yalan söyler."

"Bu," dedi Belbo, "Dee'nin kraliyet haritacılarına neden böylesine önem verdiğini açıklar. Dünyanın 'gerçek' biçimini öğrenmek için

değil, tüm yanlış haritalar arasında işine yarayan haritayı, bu nedenle de biricik doğru haritayı oluşturmak için."

"Fena değil, fena değil," dedi Diotallevi. "Düzmece bir metni uğraşa uğraşa yeniden kurarak gerçeğe varmak."

Bu Kurul’un başlıca -kanımca en yararlı- uğraşı, Verulamius’un taslaklarını izleyerek doğa tarihi üstünde çalışmak olmalıdır.

(Christian Huygens, Colbert’e mektup, Oeuvres Completes, La Haye, 1888-1950, VI, s.95-96)

Altı grubun serüvenleri, haritanın aranmasıyla sınırlı değildi. Belki de, Tapınakçılar mesajın ilk iki bölümünde, Portekizliler’le İngilizler’in ellerindeki bölümlerde, üstü örtülü biçimde bir Sarkaç’tan söz ediyorlardı, ama o sıralarda sarkaçlara ilişkin düşünceler hâlâ açıklığa kavuşmamıştı. Bir ipliğin ucuna bir kurşun bağlayıp sallandırmak başka, bir güneş ışınının tam ânında, tam yerine düşmesini sağlayacak şaşmaz bir düzenek kurmak başka. Bu nedenle, Tapınakçılar hesaplarını altı yüz yıla göre yapmışlardı. Bacon kolu, bu yönde çalışmaya koyuldu; umutsuzca bağ kurmaya çabaladığı bütün enginlenmişleri kendi yanına çekmeye çalıştı.

Gül-Haçlar’ın adamı, Salomon de Caus’un, Richelieu için güneş saatleri üstüne bir inceleme yazması rastlantı değildir. Daha sonra, Galileo’dan başlayarak, sarkaçla ilgili çılgınca araştırmalar yapıldı. Sözde neden, boylamları belirlemek için onlardan nasıl yararlanılabileceğiydi, ama 1681’de, Huygens, Paris’te hiç şaşmayan bir sarkacın Cayenne’de geri kaldığını ortaya çıkarınca, bunun Yer’in dönmesinden ileri gelen merkezkaç gücün değişimine bağlı olduğunu hemen anlıyor. Peki, Galileo, sezgilerini geliştirdiği Horologium’u yayımladığı zaman, onu Paris’e çağıran kimdi? Colbert. Kentin altındaki yeraltı geçitleriyle uğraşması için Salomon de Caus’u Paris’e çağıran adam! 1661’de, Accademia del Cimento, Foucault’nun vardığı sonuçları önceden sezinliyor; Toscana’lı Leopoldo bunları beş yıl içinde çözüyor, bunun hemen ardından da Roma’dan gizli bir ödül olarak bir kardinal başlığı alıyor.

Ama dahası var. Daha sonraki yüzyıllarda da sarkaç avı sürüyor. 1742’de (Saint-Germain kontunun ortaya çıkışının ilk kez belirlenişinden bir yıl önce!), De Mairan adında biri, Academie Royal

des Sciences'a sarkaçlarla ilgili bir bildiri sunuyor; 1756'da (Almanya'da Tapınakçı Geleneğe Bağlılık'ın ortaya çıktığı yıl!) Bouguer diye biri, 'sur la direction qu'affectent tous les fils â plombe'u[242] yazıyor.

Usa sığmaz başlıklar buldum, 1821'de Jean Baptiste'in kullandığı başlık gibi: Recueil d'observations geodesiques, astronomiques et physiques, executees par ordre du Bureau des Longitudes de France, en Espagne, en France, en Angleterre et en Ecosse, pour determiner la variations de la pesanteur et des degres terrestres sur le prolongement du meridien de Paris.[243] Fransa'da, İspanya'da, İngiltere'de, İskoçya'da! Üstelik Saint-Martin meridyeniyle bağıntılı olarak! Ya, 1823'te, An Account of Experiments to Determine the Figure of the Earth bu Means of the Pendulum Vibrating Seconds in Different Latitudes'u[244] yayımlayan Sir Edward Sabine'e ne demeli? Ya o, 1836'da, dünyanın çevresinde çıktığı deniz yolculuğu sırasında sarkacın devinimi üstüne yaptığı araştırma sonuçlarını yayımlayan gizemli Graf Feodor Petroviç Litke? Üstelik, Petersburg İmparatorluk Bilimler akademisi hesabına. Ruslar da mı işin içindeydi yoksa?

Ya, bu arada, bir grup -hiç kuşkusuz Bacon'ın kalıtçılarından- haritasız, sarkaçsız, en başından başlayıp yılanın solumasını inceleyerek akımların gizini ortaya çıkarmaya karar vermişse? Salon' un sezgileri doğru çıkıyordu: Aşağı yukarı Foucault zamanında, Bacon kanadının yarattığı sanayi dünyası, metro ağları örmek için Avrupa başkentlerinin yüreğini kazmaya başlamıştı.

"Doğru," dedi Belbo, "On dokuzuncu yüzyıl, yeraltını saplantı haline getirmişti: Jean Valjean, Fantomas, Javert, Rocambole, yeraltı geçitleri, lağım boruları arasında gidip gelmeler. Aman Yarabbi! Şimdi düşünüyorum da, Verne'in tüm yapıtları yeraltı gizlerinin gizemsel açınlamasından başka bir şey değil! Arzın merkezine yolculuk, denizaltında yirmi bin fersah, gizemli adanın mağaraları, Kara Hint Adaları'ndaki.[245] uçsuz bucaksız yeraltı krallığı! Onun olağanüstü yolculuklarının bir planını çizecek olursak, hiç kuşkusuz Yılan'ın halkalarının kabataslak bir şemasını elde ederiz: her

anakara için oluşturulmuş bir leyler haritası. Verne, yersel akımlar ağını hem yukarıdan, hem de aşağıdan inceliyor."

Belbo'ya yardımcı oldum: "Kara Hint Adaları'nın kahramanının adı neydi? John Garral. Graal'e çok benziyor."

"Aklımız havada değil bizim, ayağımız yerde. Verne çok daha açık işaretler veriyor. Robur le Conquerant, R.C., Rose-Croix, Gul-Haç. Robur tersinden okununca Rubor olur: gül-kırmızısı."

85

Phileas Fogg. Adı üstünde: Eas Yunanca küresel anlamına gelir (bu nedenle de, pan ile poly'nin karşılığıdır). Phileas ise, Poliphile ile eş anlamlıdır. Fog'a gelince, İngilizce, 'sis' demektir. Hiç kuşkusuz, Verne, 'Le Brouillard' derneğinin üyesidir. Bu dernekle Gül-Haç arasındaki ilişkiyi açıkça belirtme inceliğini de göstermiştir Verne. Çünkü aslında, Phileas Fogg denen bu soylu gezgin, bir Gül-Haç değil de, nedir?.. Dahası, başharfleri -R.C.-reformcu Gül + Haç'ı belirten, Reform Club'ün üyesi değil midir? Bu Reform Club, Pall Mall'de ortaya çıkıyor; böylece Poliphilus'un Düşü'nü bir kez daha çağrıştırıyor.

(Michel Lamy, Jules Verne, initie et initiateur, Paris, Payot, 1984, s. 237-238)

Plan'ın oluşturulması günlerimizi alıyordu. Bulduğumuz en son bağıntıyı birbirimize iletmek için çalışmalarımıza ara veriyorduk. Elimize ne geçerse okuyorduk: ansiklopediler, gazeteler, resimli romanlar, yayınevi katalogları. Olası kestirme yolları bulabilmek için atlaya atlaya okuyorduk. Her kitap sergisinin önünde durup kitapları karıştırıyor, gazete kulübelerinde koku almaya çalışıyor, yengi kazanmışçasına büroya koşup en son buluşumuzu masanın üstüne fırlatıyorduk. O haftaları anımsadığımda, her şey çılgınca bir hızla olup bitmiş gibi görünüyor bana: tıpkı Larry Semon'ın filmlerindeki gibi, yaydan boşalmış, sıçraya sıçraya; ses hızını aşan bir hızla açılıp kapanan kapılar, havada uçan kremalı pastalar, merdivenlerden koşa koşa inip çıkmalar, çarpışan köhne otomobiller, bakkallarda çöken raflar, ortalığa saçılan yığınla kutular, şişeler, eritme peynirleri, fışkıran sodalar, patlayan un çuvalları. Oysa aralıkları, boş zamanları -çevremizde sürüp giden yaşamın geri kalanını- ağır gösterimli bir öykü gibi anımsıyorum. Bir disk atıcısının ağır dönüşü, bir gülle atıcısının sakınımlı yaylanışı, golfun ağır temposu, beyzbolün anlamsız bekleyişleriyle oluşuyordu Plan. Ama ritm ne olursa olsun, şans ödüllendiriyordu bizi; çünkü insan isterse, her zaman, her yerde, her şeyle her şey arasında bağıntılar bulur; dünya ansızın, her şeyin her şeye yollama yaptığı, her şeyin Şeyi açıkladığı bir akrabalıklar ağına dönüşür...

Lia'yı kızdırmamak için Plan'dan hiç söz etmiyordum, ama Giulio'yu bile savsaklıyordum. Rene des Cartes'ın,[246] R.C. olabileceğinin, Gül-Haçlar'ı onca çabayla aradığının, bulduktan sonra da yadsıdığının bilincine varıyordum. Yöntem'i böylesine saplantı haline getirmenin nedeni neydi? Çünkü, Avrupa'nın tüm erginlenmişlerini büyüleyen gizemin çözümüne varmaya yarıyordu yöntem... Peki, Gotik'in büyüsünü kim yüceltmişti? Rene de Chateaubriand. Bacon zamanında Steps to the Temple'ı kim yazmıştı? Richard Crashaw. Ya, Ranieri de Calzabigi, Rene Char, Raymond Chandler? Ya Casablanca'daki Rick?

Bu bilim, en azından uygulamayla ilgili yanı yitmemiş olan bu bilim, Citeaux rahipleri tarafından katedral ustalarına öğretildi... Bunlar, geçen yüzyılda, ‘Compagnons de la Tour de France’ diye biliniyorlardı. Eiffel, kulesini yapmak için onlara yöneldi.

(L. Charpentier, Les mysteres de la cathedrale de Chartres, Paris, Laffont, 1966, s. 55-56)

Bütün modern çağ, toprağı delerek gezegeni aşağıdan gözetleyen çalışkan köstebeklerle doluydu. Ama bir şey daha olmalıydı; Bacon’cıların başlattıkları, sonuçlarıyla aşamaları herkesin gözünün önünde olan, ama hiç kimsenin bilincine varmadığı bir girişim daha... Toprak oyulmuş, derin katmanlar yoklanmıştı, ama Keltler’ le Tapınakçılar kuyu kazmakla yetinmemişler, taş-anıttan taş-anıta iletişim kurmak, yıldızların akımlarını çekebilmek için gökyüzüne doğru yükselen piston milleri dikmişlerdi...

Fikir, uykusuz bir gecede Belbo’nun aklına geldi. Pencereden bakmış, uzakta Milano damlarının üstünden, İtalyan Radyosu’nun kulesinin, kentin büyük anteninin çelik ışıklarını görmüştü. Alçakgönüllü, sakıngan bir Babil Kulesi. İşte o anda anlamıştı.

“Eyfel Kulesi,” dedi ertesi sabah bize. “Nasıl oldu da, daha önce düşünemedik? Metal bir taş-anıt, son Keltler’in menhiri, tüm Gotik kubbelerden daha yüksek olan içi oyuk kubbe. Paris’in hiçbir işe yaramayan bu anıta ne gereksinimi vardı? Bir göksel sonda, yerin kabuğuna saplanmış tüm Hermetik millerden bilgi toplayan bir antendir Eyfel Kulesi: Paskalya Adası’nın yontularından, Machu Picchu’dan, ilk kez erginlenmiş Lafayette tarafından tasarlanan Özgürlük Yontusu’ndan, Luxor dikilitaşından, Tomar’ın en yüksek kulesinden, Rodos Adasındaki hiç kimsenin bulamadığı bir limanın derinliklerinden hâlâ yayın yapan Colossus’tan, balta girmemiş Brahman ormanından, Çin Seddi’nin kulelerinden, Ayers Rock’un doruğundan, erginlenmiş Goethe’nin öylesine hoşuna giden Strasbourg kubbelerinden, Mount Rushmore’a oyulmuş yüzden -erginlenmiş Hitchcock ne çok şey anlamıştı-, Empire State

Building’in TV anteninden. Amerikan erginlenmişlerinin bu yaratısı, Prag’lı, Rudolf’un imparatorluğunu anıştırmıyorsa, hangi imparatorluğu anıştırıyor, söyler misiniz? Eyfel Kulesi yeraltından bilgiler alıp gökyüzünden gelenlerle karşılaştırır bunları. Eyfel Kulesi’nin bize sinemadaki en korkunç imgesini veren kimdir? Rene Clair, Paris qui dort’da. Rene Clair: R.C.”

Bütün bir bilim tarihinin yeniden okunması gerekiyordu: uzay yarışı bile anlaşılır oluyordu: denizdibi akıntılarının, sıcak hava akımlarının -görünmez gerilimlerin yerini belirlemek için- yerkabuğunun fotoğraflarını çekmekten başka bir şey yapmayan o çılgın uydular. Kendi aralarında konuşuyorlar, Kule ile, Stonehenge’le konuşuyorlar...

87

Shakespeare adıyla bilinen Folio 1623'ün tam otuz altı yapıt kapsaması tuhaf bir rastlantıdır.

(WEC. Wigston, Francis Bacon versus Phantom Captain Shakespeare: The Rosicrucian Mask, London, Kegan Paul, 1891, s.353)

Fantezilerimizin sonuçlarını birbirimize ilettiğimizde, yersiz bağıntılar, aşırı kestirme yollarla ilerliyormuşuz gibi geldi bize, haklı olarak; birisi bizi, onlara gerçekten inanmakla suçlasaydı, utanç duyardık. Bizi avutan, başkalarının mantığını eğlenceli bir biçimde yansılamakta olduğumuz konusunda, aramızdaki -alayın kuralı gereği sessiz- anlaşmaydı. Ama, her birimizin ortak toplantılarımız için -bir mozayik oluşturacak parçacıklar toplayan birinin iç rahatlığıyla- malzeme topladığı uzun aralarda, beyinlerimiz hiç durmadan her şeyi her şeye bağlamaya alışıyordu; sonunda bunu otomatik olarak, salt alışkanlıktan yapar olduk. Sanırım, öyle bir an gelir ki, inanıyormuş gibi yapmaya alışmakla, gerçekten inanmaya alışmak arasında bir ayrım kalmaz.

Casuslar için de böyledir: düşmanın gizli servislerine sızarlar, onun gibi düşünmeye alışırlar; sağ kalırlarsa, bunu başardıkları içindir. Bir süre sonra karşı tarafa geçerler; artık onlardan olmuşlardır çünkü. Ya da tekbaşına bir köpekle birlikte yaşayan kimseleri alın. Bütün gün onunla konuşurlar, başlangıçta onu anlamaya zorlarlar kendilerini, sonra köpeğin kendilerini anladığını öne sürerler; çekingen, kıskanç, alıngandır, ona takılırlar, kıskançlık sahneleri yaratırlar, sonunda onun kendileri gibi olduğuna inanırlar, ama artık kendileri de onun gibi olmuşlardır; onu insanlaştırmakla övünürler, oysa aslında kendileri köpeksileşmişlerdir.

Belki de, her gün Lia ile, bebekle bağ kurduğum için, üçümüzün arasında, oyundan en az etkilenen bendim. Oyunu benim yönettiğime inanıyordum; Brezilya'daki törende agogo çalıyormuş gibi duyumsuyordum kendimi: duyguları denetleyenlerin yanındaydım, duyguların denetimi altındakilerin değil. Diotallevi'nin

ne düşündüğünü o zaman bilmiyordum, şimdi biliyorum; bedenini bir Şeytana gibi düşünmeye alıştırmaya çalışıyordu Diotallevi. Belbo'ya gelince, bilinç düzeyinde de kendini özdeşleştiriyordu oyunla. Ben alışıyordum, Diotallevi yozlaşıyordu, Belbo ise dönüşüyordu. Ama üçümüz de, her zaman benzeri özdeşten, eğretilemeyi nesneden ayırmamızı sağlayan o zekâ ışığını yitiriyorduk yavaş yavaş. Filanca kimsenin hayvanlaştığını söylememizi, ama onun gerçekten de tüyler, pençeler çıkardığını düşünmememizi sağla-yan o gizemli, pırıltılı, en güzel niteliğimizi yitiriyorduk; oysa hasta adam, 'hayvanlaşmış' diye düşündüğü kişiyi, havlıyormuş, burnuyla toprağı eşeliyormuş, sürünüyormuş, ya da uçuyormuş gibi görür.

Kendimizi böylesine heyecana kaptırmış olmasaydık, Diotallevi'nin durumunun ayrımına varabilirdik. Sanırım, her şey yaz sonunda başlamıştı. İncelmiş görünüyordu, ama dağda yürüyüşler yaparak birkaç hafta geçirmiş birinin sağlıklı inceliği değildi bu. İnce, akçıl derisi sarımsı bir renge bürünmüştü. Bunun ayrımına varmış olsak bile, dinlencesini, hahamların tomarları üstüne eğilerek geçirdiğini düşünmüştük belki de. Ama gerçekte başka şeyler düşünüyorduk.

Gerçekten de, daha sonraki günlerde, Bacon'cı akımın yabancı kollarını da yerli yerine oturttuk.

Örneğin, günümüzdeki Masonlukla ilgili incelemeler, ulusların yok edilmesi, devletin ortadan kaldırılması amacını güden Bavyera Aydınlanmışlarının yalnızca Bakunin'in anarşizmini değil, aynı zamanda Marksizmi de esinlediğine inanır. Çocukça bir sav. Aydınlanmışlar, Baconcular'ın Tötonlar arasına sızdırdığı kışkırtıcılardı; oysa Marx ile Engels, 1848'de, Manifesto'ya, o etkileyici, 'Avrupa'da bir hortlak dolaşıyor' tümcesiyle başlarken, bambaşka bir şey düşünüyorlardı. Bu Gotik eğretilemenin nedeni nedir? Komünist Manifesto, birkaç yüzyıldır Avrupa'yı sarsan Plan'ın gizli gizli ardına düşülmesini alaycı bir biçimde anıştırmaktadır. Manifesto, gerek Baconcılar'a, gerek Yeni-Tapınakçılar'a bir seçenek öneriyordu. Marx Yahudiydi, belki de başlangıçta, Gerona ya da Safid hahamlarının sözcüsüydü; Tanrı'nın tüm Seçilmiş Kavim'ini araştırmaya katmak istiyordu. Sonra girişimi ele alıyor, Krallık'ta, sürgünde olan halkı, Şekinah'ı, proletarya ile özdeşleştiriyor,

kendisini esinleyenlerin beklentilerini boşa çıkarıyor, Yahudi Mesihçiliği'ni tepetaklak ediyor. Dünyanın bütün Tapınakçılar'ı birlesiniz. Harita, işçilerindir! Olağanüstü! Komünizmin bundan daha iyi bir tarihsel gerekçesi olabilir mi?

“Evet,” dedi Belbo, “ama Baconcılar'ın da yol boyunca başlarına dert açılmadığını mı sanıyorsunuz? Kimileri, bir bilimadamının düşüne kapılarak, teğet geçmek için yola çıkıyorlar, sonunda bir çıkmaz sokakta buluyorlar kendilerini. Hanedanın sonunda Einstein'lar, Fermi'ler, gizi mikrokozmosun yüreğinde ararken, yanlış bir buluşa takılıyorlar. Temiz, doğal, bilgesel, yersel enerji yerine. teknolojik, kirli, bozulmuş atom enerjisini ortaya çıkarıyorlar...”

“Uzay-zaman, Batı'nın yanılgısıdır,” dedi Diotallevi.

“Merkez'in yitmesidir bu. Aşıyla penisilin: sonsuz yaşam iksirinin karikatürü gibi,” diye söze karıştım.

“Ya da öteki Tapınakçı, Freud gibi,” dedi Belbo, “fiziksel yeraltının labirentlerini eşecek yerde, psişik yeraltındakileri eşti; sanki bu konuda simyacılar her şeyi çoktan, üstelik daha iyi bir biçimde söylememişler gibi.”

“Ama,” diye karşı çıktı Diotallevi, “Doktor Wagner'in kitaplarını yayımlamak isteyen sensin. Bence, psikanaliz, nevrotiklere göre bir şeydir.”

“Evet, penis de, bir fallus simgesinden başka bir şey değildir,” diye sonuca vardım. “Haydi beyler, yolumuzdan sapmayalım. Yitirecek vaktimiz yok. Paulusçular'la Kudüslüler'i nereye yerleştireceğimizi hâlâ bilmiyoruz.”

Ama daha bu soruyu yanıtlayamadan, başka bir grup çıktı karşımıza; otuz altı görünmezin bir bölüğünü oluşturmadıkları halde, oyuna oldukça erken girerek, tasarıları bir ölçüde altüst etmiş, karışıklığa yol açmış olan bir grup: Cizvitler.

88

Baron von Hund, Şövalye Ramsay ... bu törenlerin derecelerini kuran başka birçokları, Cizvitler'in başının buyruğu altında çalışıyorlardı... Tapınakçılık, Cizvitliktir.

(Charles Sotheran'dan Mme Blawatsky'ye mektup, 32:. A ve PR. 94:. Memphis, K.R. @, K. Kadosh, M.M. 104, Eng. vb., İngiliz Gül-Haç Derneği ve başka gizli dernekler erginlenmişi, 11.1.1877; Isis Unveiled'den 1877, s. 390)

İlk Gül-Haç manifestolarından beri, pek çok kez karşımıza çıkmışlardı. Daha 1620'de, Almanya'da ortaya çıkan Rosa Jesuitica'da, gülün, Gül-Haç'tan önce, Katoliklik ve Meryem'le ilgili bir simge olduğu anımsatılmaktadır. İki tarikatın birbirine sıkı sıkıya bağlı oldukları, Gül-Haçlar'ın, Reformasyon Almanya'sında, Cizvit gizeminin, halkın yararlanması için yeniden biçimlendirilmesinden başka bir şey olmadığı üstü örtülü bir biçimde belirtilmektedir.

Salon'un, Peder Kircher'in Gül-Haçlar'a hınçla saldırışını anlatırken -üstelik tam, karadan sudan oluşmuş yerkürenin derinliklerinden söz ederken- kullandığı sözcükleri anımsıyordum.

"Peder Kircher, bu öykünün başlıca kişilerinden biri," dedim. "Birçok kez, gözlem ve deneyim yeteneğini kanıtlamış olan bu adam, niçin sonra inanılmaz varsayımlarla tıkabasa dolu binlerce sayfada, bu birkaç iyi düşüncesinin boğulmasına yol açtı? En iyi İngiliz bilimadamlarıyla yazışıyordu. Kitaplarının her biri, tipik Gül-Haç konularını ele alıyordu; görünürde onlara karşı çıkmak, ama gerçekte onları benimsemek, kendi Reformasyon karşıtı yorumunu öne sürmek için. Fama'nın birinci baskısında reformcu düşünceleri yüzünden Cizvitler'ce küreğe mahkûm edilen Herr Haselmayer, asıl gerçek Cizvitler'in Gül-Haçlar olduklarını anlatmak için soluk tüketiyor. Güzel, Kircher otuzu aşkın kitabını asıl Gül-Haçlar'ın Cizvit olduklarını öne sürmek için yazıyor. Cizvitler Plan'ı ele geçirmeye çalışıyorlar. Peder Kircher isterse sarkaçları incelesin, varsın. Gerçekten de, kendi usulünce de olsa, yapıyor bunu: İsa Derneği'nin dünyanın dört bir yanına dağılmış tüm merkezlerinde doğru saati gösteren gezegensel bir saat icat ederek."

“Peki, ama Cizvitler, Plan’ın varlığını nasıl öğrendiler? Tapınakçılar itiraf etmektense ölümü göze almışlardı,” dedi Diotallevi. Bu soruyu, Cizvitler’in Şeytan’ın yattığı yeri bildiklerini söyleyerek yanıtlamanın yararı yoktu. Daha kandırıcı bir açıklama bulmalıydık.

Çabucak bir açıklama bulduk. Bir kez daha Guillaume Postel çıktı karşımıza. Cretineau-Joly’nin[247] (bu şanssız ada ne çok gülmüştük) Cizvitler’in Tarihi’ni karıştırırken. Postel’in 1544’te, gizemsel bir taşkınlığa, tinsel yeniden-doğuş susuzluğuna kapılarak, Roma’da Ermiş Ignatius Loyola’ya katıldığını öğrendik. Ignatius onu coşkuyla karşılamıştı, ama Postel saplantılarından, Kabalacılıktan, Hıristiyan kiliselerinin evrensel birliği görüşünden vazgeçmemişti. Bunlar Cizvitler’in kabul edemeyecekleri şeylerdi; hele Postel’in vazgeçemeyeceği en büyük saplantısı: Dünya’nın Kralı’ nın, Fransa kralı olduğu. Ignatius ermişti, ama ne de olsa İspanyol-du.

Sonunda kopma noktasına geldiler. Postel, Cizvitlerden ayrıldı; ya da Cizvitler kapıyı gösterdiler ona. Ama Postel, kısa bir süre için de olsa, Cizvit olduğuna göre, Ermiş Ignazio’ya -perinde ac cadaver[248] ona boyuneğeceğine ant içmişti- üstlendiği görevi açıklamış olmalıydı. ‘Sevgili Ignazio,’ demiş olmalıydı, ‘bil ki, beni kabul ederken, haddim olmayarak Fransa’daki temsilcisi olduğum Tapınakçı Planı’nın gizini de kabul etmiş oluyorsun. Gerçekten de, hepimiz 1584’teki üçüncü yüzyıllık buluşmayı bekliyoruz. Ad majorem Dei gloriam[249] da beklememize değer.’

Böylece, Cizvitler, Postel’in bir anlık zaafından yararlanarak, Tapınakçılar’ın gizini öğreniyorlar. Böylesine bir gizden yararlanmak gerekir. Ermiş Ignazio sonsuz mutluluğa eriyor, ama ardılları Postel’i gözetim altında tutmayı sürdürüyorlar. O yazgı belirleyici 1584 yılında onun kiminle buluşacağını öğrenmek istiyorlar. Ama ne yazık, Postel bu tarihten önce ölüyor -kaynaklarımızın birinin doğruladığına göre-bilinmeyen bir Cizvit ölüm döşeğinin başucundadır. Cizvitler onun ardılının kim olduğunu bilmiyorlar.

“Özür dilerim, Casaubon,” dedi Diotallevi, “aklıma takılan bir şey var. Dediğiniz gibi olsaydı, Cizvitler 1584’te buluşmanın

gerçekleştirilemediğini bilemezlerdi.”

“Ama şunu unutmamalı,” dedi Diotallevi, “dediklerine bakılırsa, Cizvitler demir gibi adamlardı, öyle kolay kolay tongaya basmazlardı.”

“Ona bakılırsa,” dedi Belbo, “bir Cizvit, iki Tapınakçı’ya bedeldir. Onlar da dağılmışlardı, hem de birkaç kez; tüm Avrupa hükümetleri elbirliği ettiler, ama Cizvitler hâlâ ortada.”

Kendimizi Cizvitler’in yerine koymalıydık. Postel elden kaçınca bir Cizvit ne yapar? Hemen bir fikir geldi aklıma; ama öyle şeytanca bir fikir ki, bizim Şeytancılar’ımız bile yutmazlar, diye düşündüm: Gül-Haçlar, Cizvitler’in buluşuydu!

“Postel ölünce,” diye öne sürdüm, “Cizvitler -kurnaz olduklarından- takvim karışıklığını matematik olarak önceden görüyorlar girişimi ele almaya karar veriyorlar. Gül-Haç yutturmacasını ortaya atıp olacakları tam tamına hesaplıyorlar. Zokayı yutan onca bağnaz arasından hazırlıksız yakalanan gerçek gruplardan birinin bir üyesi öne çıkıyor. Bacon’ın öfkesini düşünün: ‘Fludd, budala, çeneni tutamaz miydin?’ ‘Ama, kont hazretleri, bizdenmiş gibi görünüyorlardı...’ ‘Salak, Papacılar’a güvenmemek gerektiğini öğretmediler mi sana? O Nola’lı zavallıyı yakacak yerde seni yakmalılardı!”‘

“Peki, ama,” dedi Belbo, “Gül-Haçlar Fransa’ya geçtikleri zaman, Cizvitler ya da onların hesabına çalışan Katolik polemikçiler, niçin Şeytan çarpmış sapkınlar diye saldırdılar onlara?”

“Cizvitler’in içtenlikle davranmalarını beklemiyorsunuzdur, umarım; yoksa nasıl Cizvit olurlardı?”

Önerim üstünde uzun uzun tartıştık, sonunda ilk varsayımın daha iyi olduğuna oy birliğiyle karar verdik: Gül-Haçlar, Baconcılarla Almanlar tarafından yem olarak Fransızlar’a atılmışlardı. Ama Cizvitler, manifestolar çıkar çıkmaz durumu anladılar. Suları bulandırmak için oyuna balıklama daldılar. Cizvitler’in amacı, açıkça, İngiliz grubuyla Alman grubunun Fransız grubuyla buluşmalarını

önlemekti. Bu uğurda, ne denli aşağılık olursa olsun, her türlü hileye başvurabilirlerdi.

Bu arada olayları kaydediyorlar, bilgi topluyorlar, sonra bunları ... nerede saklıyorlardı? “Abulafia’da,” diye şaka yaptı Belbo. Ama bu arada bilgi toplamış olan Diotallevi, şakanın sırası olmadığını söyledi. Hiç kuşkusuz, Cizvitler, bu yüzyıllar boyunca sabırla toplanmış, birbirine karışmış yalan ve gerçek parçalarından bir sonuç çıkarabilecek kocaman, alabildiğine güçlü bir bilgisayar kuruyorlardı.

“Cizvitler,” dedi Diotallevi, “Ne, zavallı eski Provins Tapınakçıları’nın, ne de Baconcı kanadın sezemedikleri şeyi anlamışlardı. Haritanın oluşturulmasının katışım yoluyla, yani çağdaş elektronik beyinlere öncülük eden bir yöntemle gerçekleştirilebileceğini. Abulafia’yı icat edenler Cizvitler’di! Peder Kircher, Lullus’tan bu yana, katışım sanatıyla ilgili bütün incelemeleri okuyor. Ars Magna Sciendi adlı yapıtında ne yayımladığını görüyorsunuz...”

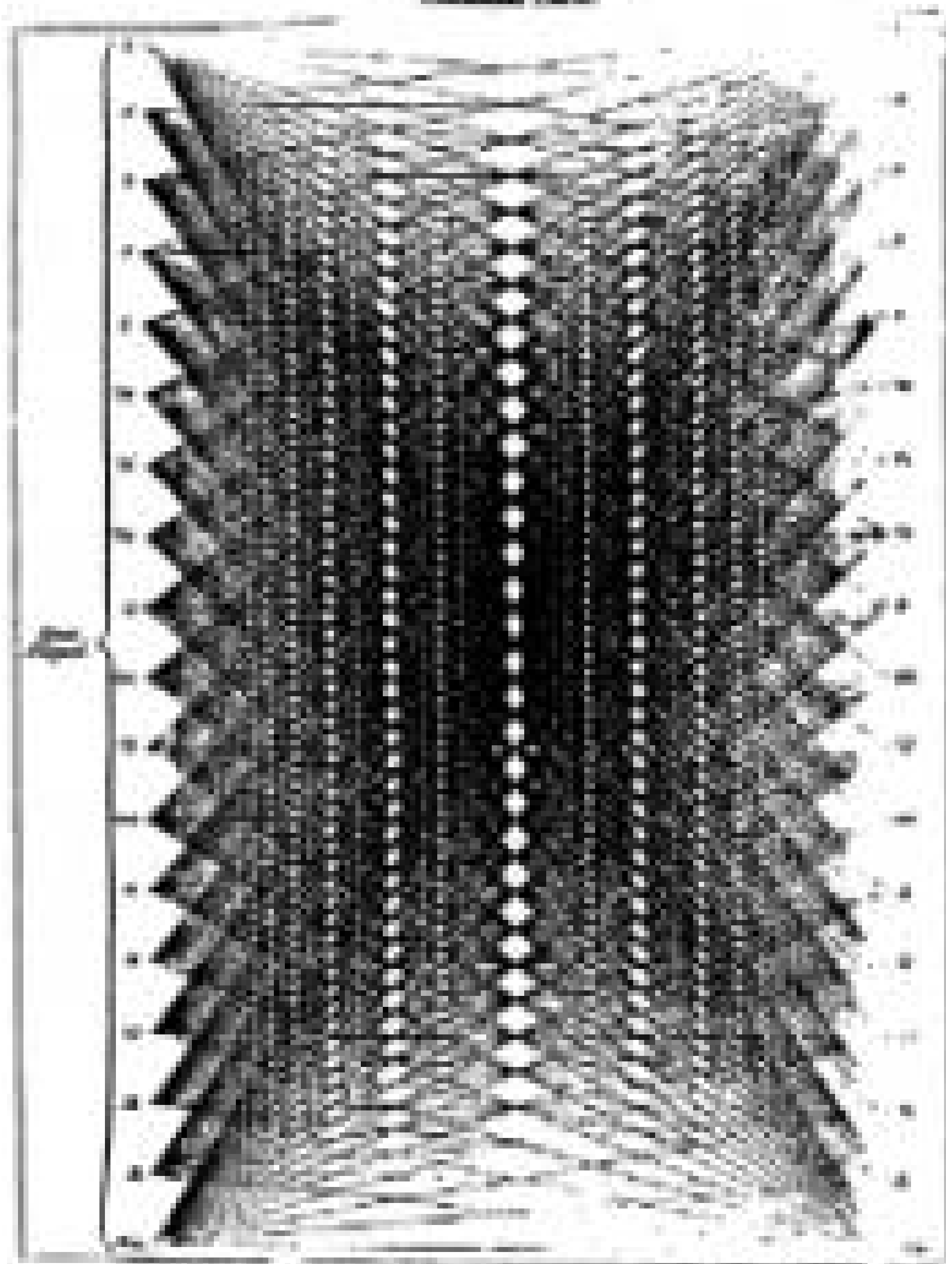
“Bana tığ işi bir motif gibi görünüyor,” dedi Belbo.

“Hayır bayım, n sayıda öge arasındaki tüm olası katışımlar bunlar. Faktoriyel hesap, tıpkı Sefer Yesirah’daki gibi. Katışımlarla devşirimlerin hesabı. Temurah’ın özü!”

Böyleydi hiç kuşkusuz. Fludd’ın kutuptaki bir izdüşümününden yola çıkarak haritayı belirlemek için öne sürdüğü belirsiz tasarısını kavramak başka şeydi, doğru çözüme ulaşmak için kaç deneme gerektiğini hesaplamak başka şey. Bunun gibi, olası katışımların soyut örneğini yaratmak başka bir şeydi, bunların olası katışmalarını gerçekleştirecek bir makine tasarlamak başka şey. İşte bu yüzden, Kircher olsun, tilmizi Schott olsun, mekanik aygıtlar, delikli kartlarla düzenekler yapmışlardı: ante litteram[250] bilgisayarlar. İkili hesap; Kabala’nın çağdaş teknolojiye uygulanışı.

IBM: Iesus Babbage Mundi, Iesum Binarium Magnificamur. AMDG: Ad Maiorem Dei Gloriam? Olacak şey değil: Ars Magna, Digitale Gaudium! IHS: Iesus Hardware & Software.

SYLLOGISMUS

89

En yoğun karanlığın bağrında, birbirini hiç görmeden tanıyan, konuşmadan anlaşan, dost olmadan yardımla-şan yeni varlıklardan bir toplum oluşmuştur... Bu toplum, Cizvit düzeninden körü körüne bağlılığı, Farmasonluktan sınamalarla dışsal törenleri, Tapınakçılar'dan yeraltı gizemleriyle inanılmaz gözüpekliği almıştır... Saint-Germain Kontu, insanların, onun, olduğundan daha yaşlı olmasına inanmalarını umarsızca isteyen Guillaume Postel'e mi özeniyordu yoksa?

(Marquis de Luchet, Essai sur la secte des illumines, Paris, 1789, V ve XII)

Cizvitler, düşmanı şaşırtmak için en iyi yöntemin gizli mezhepler yaratmak, tehlikeli heveslilerin bu mezheplere koşmalarını beklemek, sonra da tümünü tutuklamak olduğunu biliyorlardı. Başka bir deyişle, bir tuzaktan korkuyorsan, kendin kur tuzağı. Böylece tuzağa düşenler, senin denetimin altına girer.

Agliè'nin, Masonluk'la Tapınakçılar arasında ilk kez bağ kuran Ramsay'den söz ederken dile getirdiği bir kuşkuyu anımsadım; onun Katolik çevrelerle bağları olduğunu söylemişti üstü örtülü biçimde. Gerçekten de, Voltaire çoktan Cizvitler'in adamı olmakla suçlamıştı Ramsay'i. İngiliz Masonluğunun doğuşu karşısında Fransa'daki Cizvitler, İskoç Yeni-Tapınakçılığı'nı kurdular.

Böylece, Fransızların bu dolabına yanıt olarak, 1789'da, Luchet markisi diye birinin, Essai sur la secte des illumines diye ünlü, imzasız bir deneme yazmasının nedeni anlaşılıyor; bu denemede, ister Bavyera'lı, ister başka yerli olsun, her çeşit Aydınlanmışlar'a, papaz-avcısı anarşistlere, gizemci Yeni-Tapınakçılar'a ateş püskürüyor, hatta (mozayiğimizin tüm parçaları nasıl yavaş yavaş yerli yerine oturuyordu, inanılmaz bir şey!) Posterle Saint-Germain bir yana, Paulusçular'ı bile aynı kefeye koyuyordu. Tapınakçı gizemciliğin bu biçimlerinin Masonluğun inanılırlığını ortadan kaldırdığından yakmıyordu Marquis de Luchet; oysa, tam tersine, iyi, dürüst insanların bir topluluğuydu Masonluk.

Baconcılar, tıpkı Casablanca'daki Rick's Bar gibi icat etmişlerdi Masonluğu; Cizvit Yeni-Tapınakçılığı bu darbeyi savuşturmuştu; Şimdi de Luchet, Baconcı olmayan bütün grupları temizlemek için kiralık katil olarak gönderilmişti. Ama bu noktada başka bir sorunla, zavallı Agliè'nin üstesinden gelemediği bir sorunla karşı karşıdaydık. Cizvitlerin adamı olan de Maistre, Yeni-Tapınakçılar arasına nifak toplumları saçmak için mi Wilhelmsbad'a gitmişti? Üstelik Marquis de Luchet sahneye çıkmadan rahat rahat yedi yıl önce. "Yeni-Tapınakçılık, on sekizinci yüzyılın ilk yarısında iyi gidiyordu," dedi Belbo, "yüzyılın sonundaysa çok kötü gitmeye başlamıştı; çünkü ilkin devrimcilerin denetimine geçmişti, devrimciler içinse her şey işe yarardı: Us Tanrıçası, Yüce Varlık, hatta Cagliostro bile, yeter ki kralın kafasını kesebilsinler. İkinci olarak, Alman prensleri de burunlarını sokmuşlardı işin içine, özellikle Prusya Prensi Frederick; kuşkusuz onun amaçları, Cizvitlerin amaçlarına uymuyordu. Her kimin icadı olursa olsun, Yeni-Tapınakçılık, Sihirli Flüt gibi şeyler üretmeye başlayınca, doğal olarak Loyola'nın adamları onu başlarından savmaya karar verdiler. Tıpkı finans işinde olduğu gibi: bir şirket satın alırsın, sonra varlıklarını satarsın, iflas ilan edersin, şirketi kapatır, sermayeni yeniden değerlendirirsin. Önemli olan genel stratejidir; kapıcıya ne olacağı umurunda değildir. Ya da kullanılmış bir araba gibi: çalışmaz olunca hurdacıya gönderirsin onu."

Gerçek Masonluk yasasında Mani'ninkinden başka Tanrı yoktur. Kabalacı Masonlar'ın, eski Gül-Haçlar'ın Tanrısıdır o; Martinci Masonlar'ın Tanrısı... Öte yandan, Tapınakçılar'a yöneltilen aşağılayıcı sözler, onlardan önce Maniciler'e yöneltilenlerin tıpkısıdır.

(Abbe Barruel, Memoires pour servir a l'histoire du jacobinisme, Hamburg, 1798, 2, XIII)

Cizvitler'in stratejisi, Peder Barruel'i keşfettiğimizde açıklığa kavuştu bizim için. 1797 ile 1798 yılları arasında, Peder Barruel Fransız devrimine tepki olarak, Memoires pour servir â l'histoire du jacobinisme'i yazıyor: Tapınakçılar'la başlayan şaşılacak şey- tam anlamıyla ucuz bir serüven romanı. Molay'ın yakılışından sonra, Tapınakçılar monarşiyle papalığı yıkıp bir dünya cumhuriyeti kurmak için bir gizli derneğe dönüşüyorlar. On sekizinci yüzyılda, Farmasonluğu ele geçirip araç haline getiriyorlar. 1763'de, Voltaire, Turgot, Condorcet, Diderot ile d'Alembert'den oluşan bir yazın akademisi kuruyorlar. Bu akademi Baron d'Holbach'ın evinde toplanıyor, komplo kurarak 1776'da Jakobenler'i ortaya çıkarıyor. Öte yandan, bu Jakobenler, ipleri gerçek başların, Bavyeralı Aydınlanmışlarının -kral kafası kesmeye yatkın- elinde olan kuklalardan başka bir şey değildirler.

Cizvitler onları hurdacıya yollamaktan öte bir şey yapıyorlar. Ramsay'ın yardımıyla Masonluğu ikiye böldükten sonra, onları boy hedefi yapmak için yeniden birleştiriyorlar.

Barruel'in kitabı belli bir etki yaratmıştı; öyle ki, Fransız Ulusal Arşivleri'nde, Napolyon'un isteğiyle hazırlanmış gizli mezheplerle ilgili en az iki polis raporu bulunuyordu. Bu raporlar, Charles de Berkheim diye biri tarafından kaleme alınmıştı. Berkheim -tüm gizli polislerin yaptıkları gibi- raporlarındaki bilgileri çoktan yayımlanmış kaynaklardan edinmişti; önce Marquis de Luchet'nin, sonra da Barruel'in kitabını kopya etmekten daha iyi bir yol bulamamıştı.

Aydınlanmışların kan-dondurucu betimlemeleriyle, dünyayı yönetebilecek yetenekte bir Bilinmeyen Üstünler kurulunun açığa vurulması karşısında, Napolyon hiç duraksamıyor: onlara katılma3 karar veriyor. Kardeşi Joseph'in, Büyük Doğu büyük üstatlığına 1 ay gösterilmesini sağlıyor, kendisi de, birçok kaynakların belirttiğine göre, Masonlarla bağ kuruyor, bazı kaynaklara göre çok yüksek bir dereceye erişiyor. Ancak hangi rite girdiği bilinmiyor. Belki de, sakınımlı davranmak için tüm ritlere girmiştir.

Napolyon'un bu konuda ne bildiğini bilmiyorduk, ama Mısır' da oldukça uzun bir süre geçirdiğini unutmuyorduk; piramitlerin gölgesinde (ona tepeden bakan ünlü kırk yüzyılın[251] Hermetik Gelenek'e açık bir gönderme olduğunu bir çocuk bile anlardı) kimbilir hangi bilgelerle konuşmuştu.

Napolyon'un bir bildiği olmalıydı; çünkü 1806'da Fransız Yahudilerini bir toplantıya çağırmıştı. Toplantının resmi nedenleri beylikti: tefeciliği azaltmaya çalışmak, İsrailli azınlığın bağlılığını güvenceye almak, yeni finansman kaynakları bulmak... Ama bu, onun bu toplantıya, neden az çok Bilinmeyen Üstünler yönetimini çağrıştıran Sinod adını verdiğini açıklamıyor. Gerçek şu ki, kurnaz Korsikalı, Kudüs kanadının temsilcilerini saptamış, çeşitli dağınık grupları yeniden bir araya getirmeye çalışıyordu.

"Mareşal Ney'in birliklerinin 1808'de Tomar'da bulunması rastlantı değildir. Aradaki bağı görüyorsunuz, değil mi?"

"Bağlantıları görmek için buradayız."

"Şimdi, Napolyon İngiltere'yi yenilgiye uğratmanın eşiğinde, Avrupa'nın hemen hemen tüm merkezlerini elinde bulunduruyor; Fransız Yahudileri aracılığıyla Kudüslüler'i de. Eksiği nedir?"

"Paulusçular."

"Tastamam. Oysa biz bunların sonunun ne olduğuna hâlâ karar vermedik. Ama Napolyon bir ipucu veriyor bize: onları aramak için kalkıp Rusya'ya gidiyor."

Slav bölgelerinde yüzyıllarca yaşadıktan sonra, Paulusçular'ın çeşitli Rus gizemci gruplarının yaftası altında örgütlenmeleri doğaldı.

I. Alexander'ın en sözü geçen danışmanlarından biri, Martincilik'ten esinlenmiş bazı mezheplerle bağı olan Prens Galitzin'di. Napolyon'dan tam on yıl önce Rusya'da kimi görüyoruz? De Maistre'i; St. Petersburg'da, gizemci çevrelerle bağ kurmaya çalışan, Savoy hanedanının tam yetkili elçisini.

O sırada De Maistre, Aydınlanmışların hiçbir örgütüne güvenmiyordu; onun gözünde Aydınlanmışların, devrimin ortalığı kan gölüne çevirmesinden sorumlu olan Aydınlanmacılar'dan hiçbir farkı yoktu. Gerçekten de, o dönemde, De Maistre, Barruel'in dediklerini sözcüğü sözcüğüne yineleyerek dünyayı ele geçirmek isteyen şeytana bir mezhepten söz ediyordu; belki de Napolyon u düşünüyordu. Büyük karşıdevrimcimiz, Martinci grupları baştan çıkarmayı amaçlıyordu. Bunun nedeni, onların Fransız ve Alman Yeni-Tapınakçılar'ıyla aynı kaynaklardan esinlenmiş olsalar da, henüz Batı düşüncesiyle yozlaşmamış biricik grubun, Paulusçular'ın kalıtçıları olduklarını sezinlemiş olmasıydı.

Ama, görünüşe bakılırsa, de Maistre'in tasarısı başarılı olmuyor. 1816'da Cizvitler Petersburg'dan sürülüyorlar, de Maistre de Torino'ya dönüyor.

"Güzel," dedi Diotallevi, "Paulusçular'ın izini yeniden bulduk. Napolyon'u sahneden çıkarabiliriz artık; amacını gerçekleştiremediği apaçık; yoksa Saint Helene'de parmağını oynatsa düşmanlarını tir tir titretirdi. Şimdi, bütün bu insanlar arasında neler olup bitiyor? Kafam çatlıyor."

"Şükret ki, kafan hâlâ yerinde," dedi Belbo.

91

Ah, Deccal'ın yolunu döşeyen o cehennemi mezheplerin maskesini ne güzel düşürdünüz... Ama bu mezhepler içinde hâlâ biri var ki, ona ancak hafifçe dokunabildiniz.

(Yüzbaşı Simonini'den Barruel'e mektup, La civilta cattolica'dan, 21.10.1882)

Napolyon'un Yahudilerle uzlaşması Cizvitlerin rota değiştirmesine yol açtı. Barruel'in Anılar'ında Yahudilere hiçbir anıştırma yapılmıyordu. Ama 1806'da, Barruel, Yüzbaşı Simonini diye birinden bir mektup alıyor; Simonini mektupta Mani ile Şeyh'ül Cebel'in Yahudi olduklarını, Masonluğun Yahudiler tarafından kurulduğunu, Yahudilerin var olan tüm gizli derneklere sızdıklarını anımsatıyor.

Simonini'nin Paris'te ustaca elden ele dolaştırılan mektubu, daha yeni Büyük Sinod'la ilişki kurmuş olan Napolyon'u güç durumda bırakmıştı. Bu davranışın Paulusçular'ı da kaygılandırdığı açıktır; çünkü Moskova Ortodoks Kilisesi Kutsal Sinodu şöyle bir açıklama yapmıştı: "Şimdi Napolyon, İsa'nın kilisesini ortadan kaldırarak, kendisini gerçek Mesih ilân etmeleri için, Tanrı'nın gazabının yeryüzünün dört bir yanına dağıttığı bütün Yahudileri birleştirmeyi amaçlıyor."

Barruel, tuzağın yalnızca Masonlarca değil, Yahudi-Masonlarca hazırlandığı fikrini kabul ediyor. Böyle şeytanca bir tuzak fikri yeni bir düşmana saldırmayı da kolaylaştırıyordu: Alta Vendita Carbonara'ya, sonra da Mazzini'den Garibaldi'ye dek, İtalyan Rönesans'ının, kilisenin politikaya karışmasına karşı olan önde gelenlerine.

"Ama bütün bunlar on dokuzuncu yüzyılın başlarında oluyor," dedi Diotallevi. "Oysa, büyük Yahudi-karşıtı saldırı yüzyılın sonunda, Sion Bilgeleri Protokollerinin yayımlanmasıyla başlıyor. Hem Protokoller, Rus bölgesinde ortaya çıkıyor. Demek ki, bir Paulusçu girişimi bunlar."

"Doğal," dedi Belbo. "Kudüsçü grubun bu noktada üç kola ayrıldığı açık. Birincisi, İspanyol ve Province kabalacıları aracılığıyla Yeni-Tapınakçı kanadı esinledi; ikincisi Baconcı kanatça özümlendi;

bunların tümü de bilimadamı ya da bankacı oldular; ama bir üçüncü kol daha var; Rusya'da kurulmuştu bu kol. Rus Yahudilerinin çoğu küçük tüccarlarla tefecilerdi; bu yüzden yoksul çiftçiler' ce kötü gözle görülüyorlardı. Yahudi kültüm, Kitap kültürü olduğu, tüm Yahudiler okuma yazma bildikleri için de, gerek liberal, gerek devrimci aydınların saflarını kalabalıklaştırdılar. Paulusçular gizemci, karşı-devrimci, toprak sahiplerine sıkı sıkıya bağlıydılar; saraya da sızmışlardı. Onlarla Kudüslüler arasında bir kaynaşma olamayacağı açık. Bu yüzden Yahudileri gözden düşürmeye çalışıyorlardı; Yahudiler aracılığıyla da -bunu Cizvitlerden öğrenmişlerdi- Yeni-Tapınakçılar olsun, Baconcılar olsun, yurtdışındaki düşmanlarını güç duruma sokuyorlardı."

92

Artık hiç kuşku olamaz. Şeytan'ın tüm gücü, tüm ürküşü ile, utku kazanmış İsrail Kralı'nın egemenliği, bizim ıslah olmayan dünyamıza yaklaşıyor; Sion'un kanından doğan Kral, Deccal, evrensel erkin tahtına yaklaşıyor.

(Sergiej Nilus, Protokollerin Sonsözü)

Akla yakındı bu fikir. Rusya'da Protokoller'i kimin başlattığını incelememiz yeterliydi.

Yüzyıl sonunun en sözügeçer Martinciler'inden biri, Papus, II. Nicola'yı, Paris gezisi sırasında büyülemiş, sonra yanına Philippe Nizier Anselme Vachod diye birini alarak Moskova'ya gitmişti. Altı yaşında cin çarpmasına uğramış, on üçünde üfürükçü, Lyon'da manyetizmacı olan Philippe, II. Nicola'yı da, isterik karısını da büyülemişti. Saraya çağrılmış, Petersburg askeri akademisi hekimliğine atanmış, general, devlet danışmanı olmuştu.

Düşmanları, Philippe'in karşısına, eşit ölçüde büyüleyici bir kişiliği olan birini çıkararak etkisini azaltmaya karar veriyorlar. Böylece Nilus bulunuyor.

Nilus gezgin bir rahipti; papaz giysileriyle ormanlarda (başka nerede olabilir?) dolaşıyordu; kocaman yalvaç sakalı, tümü de ağzının içine bakan iki karısı, küçük kızı, bir yardımcısıyla (belki de sevgilisi) birlikte.

Yarı mürşit, gümüş takımları alıp kaçan cinsten; yarı münzevi, bağıra bağıra sonun yaklaştığını söyleyen cinsten. Deccal'la bozmuştu aklını.

Nilus'u destekleyenlerin tasarısı, onun papazlığa atanmasını, çariçenin nedimesi (bir karı eksik, bir karı fazla ne fark eder) Elena Alexandrovna Ozerova ile evlenmesini, hükümdarların günah çıkartıcısı olmasını sağlamaktı.

"Ben barışçıl bir insanım," dedi Belbo, "ama Tsarkoye Selo kırımının bir soykırım olabileceğini düşünmeye başlıyorum."

Her neyse, bir an geldi, Philippe'in yandaşları Nilus'u uçarı bir yaşam sürmekle suçladılar; Tanrı bilir hakları da vardı. Nilus saraydan ayrılmak zorunda kaldı, ama tam o sırada biri yardımına koştu; Protokoller'in metnini verdi ona. Herkes (Ermiş Martin'den esinlenen) Martinciler'le (Agliè'nin öylesine nefret ettiği Martines de Pasqually'yi izleyen) Martinescileri birbirine karıştırdığından, Pasqually de, yaygın bir söylentiye göre, Yahudi olduğundan, Yahudiler kötülenerek Martinciler de kötüleniyordu; Martinciler kötülenince de, Philippe'e yol verildi.

Gerçekten de, Protokoller'in eksik ilk değişkesi, daha 1903'te, aşın Yahudi aleyhtarı Kruscevan'ın yönettiği Znamia adında bir Petersburg gazetesinde yayımlanmıştı. 1905'te tam metin, imzasız olarak, sanıldığına göre Boutmi diye biri tarafından, Kötülüklerimizin Kaynakları başlığıyla kitap halinde yayımlandı. Boutmi, Kruscevan'la birlikte Rus Halk Birliğini kurmuştu. Daha sonra Kara Yüzler diye bilinen bu örgüt, pogromlar, aşırı sağcı şiddet eylemleri gerçekleştirmek için adi suçluları üye kaydetmişti. Boutmi, daha sonra, bu kez kendi adıyla, İnsan Soyunun Düşmanları - Sion merkezi kançılaryasının gizli arşivlerinden Protokoller başlığıyla, yapıtın başka baskılarını da yapacaktı.

Bunlar ucuz kitapçıklardı. Protokoller'in dünyanın dört bir yanında çevirileri yapılacak olan genişletilmiş baskısı, 1905'te, Nilus' un, yerel Kızılhaç'ın desteğiyle yayımlanan, Küçüğün içindeki Büyük: Deccal Yakın Bir Siyasal Olasılıktır, Tsarkoie Tselo, başlıklı kitabının üçüncü baskısı içinde yayımlandı. Gizemci düşünceyi daha geniş kapsamlı bir çerçevede ele alan bu kitap, sonunda çarın eline geçti. Moskova Metropoliti kitabın bütün Moskova kiliselerinde okunmasını buyurdu.

"Peki ama," diye sordum, "Bu Protokoller'in bizim Plan'ımızla ne ilişiği var? Onlardan söz edip duruyoruz, okuyacak mıyız onları?"

"Ondan kolay ne var," dedi Diotallevi, "onları yayımlayan biri vardır her zaman. Bir zamanlar yayıncılar, öfkelerini açığa vurarak, sırf görev duygusuyla, tarihsel belge olarak yayımlıyorlardı onları; sonra yavaş yavaş bundan haz duymaya başladılar."

"Ne Gentile'dir onlar."

93

Bu sanatlarda bizimle yarışabilecek biricik dernek Cizvitlerinki olabilir. Ama biz Cizvitleri budala aşağı tabakanın gözünde küçük düşürmeyi başardık; çünkü bu dernek açık bir örgüttür, bizse kanatlarımızın altına sığınıp gizliliği koruyoruz.

(Protokoller, V)

Protokoller, sion Bilgeleri'ne maledilen, yirmi dört açıklamadan oluşan bir eylem programıdır: Bu bilgelerin önerileri oldukça çelişik göründü bize; bir yerde basın özgürlüğünü kaldırmak istiyorlar, bir başka yerde özgürlükçülüğü yüreklendiriyorlar. Liberalizmi eleştiriyorlar, ama günümüzde köktenci solcuların kapitalist çokulusçuluğa atfettikleri türden bir programı destekler görünüyorlardı; halkı aptallaştırmak için sporla görsel öğretimden yararlanmayı da kapsayan bir program. Dünya erkini ele geçirmenin çeşitli yöntemlerini çözümlüyor, altının gücünü övüyorlardı. Bir yandan, her ülkede devrimi desteklediklerini öne sürüyor, özgürlükçü düşünceler ortaya atarak hoşnutsuzluğu sömürüyor, halkın aklını karıştırıyorlar, bir yandan da eşitsizliği yüreklendiriyorlardı. Her yerde denetim altına alabilecekleri kuklaları iş başına getirmek için planlar kuruyorlardı. Savaş kışkırtıcılığı yapıyorlar, silâh üretiminin artırılmasına çalışıyorlardı. Büyük kentleri mayınlamanın bir yolu olarak (Salon'un dediği gibi) metrolar (yeraltı dünyası!) yapılmasını destekliyorlardı.

Amacın araçları haklı kıldığını söylüyorlar, gerek yoksul Yahudileri denetim altına almak, gerekse onların acıklı durumu karşısında Yahudi olmayanların yüreklerini yumuşatmak için Yahudi aleyhtarlığını yüreklendiriyorlardı ("Pahalı, ama etkin bir yol," dedi Diotallevi). "Sınırsız bir tutkumuz, doymak bilmez bir açgözlülüğümüz, acımasız bir öç duygumuz, yoğun bir nefretimiz var," diyorlardı, açıkyüreklilikle (Daha şimdiden Yahudi-karşıtı basında beliren, ileride kitaplarının tüm baskılarının kapaklarını süsleyecek olan kurnaz Yahudi klişesini pekiştirerek kusursuz bir

mazoşizm sergiliyorlardı); klasiklerin ve antik çağ tarihinin incelenmesinin kaldırılması çağrısında bulunuyorlardı.

"Sonuç olarak," dedi Belbo, "Sion bilgeleri bir avuç dangalaktan başka bir şey değildi."

"Şakayı bırakalım," dedi Diotallevi. "Çok ciddiye alındı bu kitap. Ama bana oldukça tuhaf gelen bir şey var. Yahudi planı, yüzler-cc yıllık eski bir planmış görünümü verilmek istenmesine karşın, bütün göndermeler, önemsiz fin de siecle[252] Fransız polemiklerine yönelik. Öyle görünüyor ki, yığınları aptallaştırmaya yarayan görsel öğretimle ilgili gönderme açıkça, kabinesine dokuz Mason alan Leon Bourgeois'nın eğitim programını anıştırıyor. Bir başka bölümde, Panama Skandalı'na karışan kimselerin seçilmesi öğütleniyor; 1899'da Fransa Cumhurbaşkanı seçilen Emile Loubet bunlardan biriydi. Metroya değinilmesinin nedeni, o günlerde sağcı gazetelerin, Compagnie du Metropolitain'ın hissedarları arasında çok sayıda Yahudinin bulunmasına karşı çıkmalarıydı. Bu nedenle, metnin, on dokuzuncu yüzyılın son on yılında, Dreyfus olayı sırasında, Fransa'da liberal cepheyi güçsüz düşürmek için biraraya getirildiği sanılıyor."

"Beni etkileyen bu değil," dedi Belbo, "Dejâ vu[253] duygusu. Olayın özeti şu: bu Bilgeler dünyayı ele geçirmek için bir plan kuruyorlar; daha önce de işitmiştik bunu. Geçen yüzyılın olaylarıyla sorunlarına ilişkin bazı göndermeleri çıkarın, metro tünellerinin yerine Provins tünellerini koyun, tüm Yahudi sözcüklerinin yerine Tapınakçılar, tüm Sion Bilgeleri yerine de, altı gruba ayrılmış Otuz Altı Görünmez diye yazın... Bu, Provins Ordonasyonu'dur arkadaşlar!"

Voltaire lui-meme est mort Jesuite: en avoit-il le moindre soupçon?[254]

(E N. de Bonneville, Les Jesuites chasses de la Maçonnerie et leur poignard brise par les Maçons, Orient de Londres, 1788, 2, s. 74)

Çoktandır her şey gözlerimizin önünde duruyordu, ama tam anlamıyla bilincine varamamıştık. Altı yüzyıl boyunca altı grup, Provins Plan'ını gerçekleştirmek için çırpınıp duruyorlar. Her grup Plan'ın metnini alıp yalnızca konusunu değiştiriyor, sonra düşmanlarına yoruyor onu.

Gül-Haçlar Fransa'da ortaya çıktıktan sonra, Cizvitler Plan'ı tersine çeviriyorlar: Gül-Haçlar, Baconcılar'ı ve yeni doğmakta olan İngiliz Masonculuğunu kötülüyorlar.

Cizvitler Yeni-Tapınakçılığı icat ettikleri zaman, Luchet Markisi, Plan'ı Yeni-Tapınakçılar'a yoruyor. Yeni-Tapınakçılar'ı safra atar gibi atmakta olan Cizvitler de, Barruel aracılığıyla Luchet'i örnek alıyorlar, ama Plan'ı genel olarak tüm Farmasonlar'a yoruyorlar.

Baconcılar karşı saldırıya geçiyorlar. Bu liberal ve laik tartışma metinlerini didik didik ettiğimizde, Michelet ile Quinet'den Garibaldi ile Gioberti'ye dek, Ordonasyon'un Cizvitler'e yorulduğunu gördük (Belki de bu fikir, Tapınakçı Pascal ile arkadaşlarınca ortaya atılmıştı ilkin. Eugene Sue'nün Gezgin Yahudi'siyle, dünyadaki Cizvit komplosunun özü olan kahramanı aşağılık Monsieur Rodin'le bu izlek yaygınlaştı. Ama Sue'yü karıştırırken çok daha fazlasını bulmuştuk: Sözcüğü sözcüğüne -ama yarım yüzyıl önce- Protokoller'den aktarılmış görünen bir metin. Halkın Gizemleri'nin[255] son bölümüydü bu. Şeytancı Cizvit Planı en ince ayrıntılarına varıncaya dek sergileniyordu burada; derneğin Başkanı Peder Roothaan (tarihsel bir kişilik) tarafından Monsieur Rodin'e (Gezgin Yahudi'nin kahramanı) gönderilmiş bir belgede. Rudolph de Gerolstein (Paris Gizemleri'nin kahramanı) bu belgeyi eline geçiriyor,

demokratlara açıklıyor: “Görüyorsunuz, sevgili Lebrenn, bu cehennemi plan ne de kurnazca düzenlenmiş; bir şanssızlık sonucu başarılı olursa, Avrupa’yı ve tüm dünyayı ne korkunç acılara, ne yıldırıcı bir köleliğe, ne ürkütücü bir despotluğa salardı...”

Nilus’un Protokoller’e yazdığı önsözü andırıyordu. Sue (daha sonra Protokoller’de Yahudiler’e yorulduğunu göreceğimiz) savsözü Cizvitlere yoruyordu: “Amaç araçları haklı kılar.”

95

Bu Gül-Haç derecesinin, masonluğun önderlerince ustalıkla başlatıldığını saptamak için kanıtları çoğaltmamıza gerek yok... Kuramının, nefretinin, günahkâr uygulamalarının, Kabala'nın, Gnostikler'in, Maniciliğinkilerle özdeş oluşu, yazarların kimliğini açıklıyor bize: Yahudi Kabalacıları.

(Mons. Leon Meurin, S. J., La Franc-Maçonnerie, Synogogue de Satan, Paris, Retaux, 1893, s. 182)

Halkın Gizemleri, çıktığı zaman, Cizvitler Ordonasyon'un kendilerine yorulduğunu görüyorlar; o güne dek hiç kimsenin başvurmadığı bir saldırı taktiğine başvuruyorlar hemen. Simonini'nin mektubundan yararlanarak Ordonasyon'u Yahudilere yoruyorlar.

1869'da, on dokuzuncu yüzyıl büyüsüyle ilgili iki kitabıyla ünlü Gougenot de Mousseaux, Les Juifs, le judaisme et la judaisation des peuples chretiens'i yayımlıyor. Bu kitapta, Yahudilerin Kabala kullandıklarını, Şeytan'a taptıklarını, çünkü gizli bir soy bağının Kabil'i, doğrudan doğruya Gnostikler'e, Tapınakçılar'a ve Masonlar'a bağladığını öne sürüyor. De Mousseaux; IX. Pius tarafından özel olarak kutsanıyor.

Ama Sue'nün romanlaştırdığı Plan, Cizvit olmayan başkalarınca da yeniden ortaya atıldı. Çok uzun bir zaman sonra geçen güzel, neredeyse polisiye bir öyküydü bu. Times gazetesi, 1921'de, çok ciddiye aldığı Protokoller'in ortaya çıkışından sonra, Türkiye'ye sığınan monarşi-yanlısı bir Rus toprak sahibinin, o sırada İstanbul' da bir sığınmacı olan eski bir Rus gizli polis memurundan birkaç eski kitap satın aldığını haber alıyor. Bunlar arasında, kapaksız, sırtında yalnızca 'Joli' sözcüğü okunan, 1tarihli bir önsözü olan bir kitap da vardı. Bu önsözün, Protokoller'in kaynağı olduğu anlaşılıyordu. Times, British Museum'da araştırma yapıyor, Maurice Joly'nin 1864'te Brüksel'de basılmış (her ne kadar kapakta Geneve yazılıysa da) özgün kitabını buluyor: Dialogue aux enfers entre Montesquieu et Machiavel. Maurice Joly'nin Cretineau-Joly'yle hiçbir ilgisi yok, ama ad benzerliğinin bir anlamı olsa gerek.

Joly'nin kitabı, III. Napolyon'a karşı liberal bir kitapçıktı. Diktatörün sinizmini temsil eden Machiavelli, Montesquieu ile tartışıyordu burada. Joly bu devrimci girişimi yüzünden tutuklanmış, on °eş ay hapiste yatmış, 1878'de canına kıymıştı. Protokoller'de yer alan Yahudi tasarısı, Joly'nin Machiavelli'ye, onun aracılığıyla da Napolyon'a ait olduğunu öne sürdüğü sözlerden hemen hemen sözcüğü sözcüğüne alınmıştı. (Amaç, araçları haklı kılar). Ama, Times, Joly'nin, en az yedi yıl önce yayımlanmış olan Sue'nün belgesini pervasızca kopya ettiğinin ayrımına varmamıştı (Biz varmıştık oysa).

Komplo ve Bilinmeyen Üstünler kuramına tutkuyla bağlı, Yahudi karşıtı bir kadın yazar, Nesta Webster diye biri, Protokolleri sıradan bir kopya düzeyine indirgeyen bu gelişme karşısında, yalnızca gerçek bir erginlenmişin ya da bir erginlenmiş avcısının edinebileceği parlak bir fikir vermişti bize: Joly bir erginlenmişti; Bilinmeyen Üstünler'in planını biliyordu; onu, nefret ettiği III. Napolyon'a yormuştu. Ama bu, planın Napolyon'dan bağımsız olarak var olmadığı anlamına gelmez: Protokoller'de ana çizgileri belirtilen plan, Yahudilerin alışılmış davranışlarına uyduğuna göre, Yahudilerin icadıydı. Bu durumda, Bayan Webster'i kendi mantığına göre bir kez daha okumaktan başka bir şey kalmıyordu bize: Plan, Tapınakçılar'ın düşündüklerine tıpatıp uyuyordu; öyleyse Tapınakçılar'ın planıydı.

Hem sonra, olguların mantığına da uygundu bizim mantığımız. Prag Mezarlığı olayı çok hoşumuza gitmişti. Hermann Goedsche diye Prusyalı küçük bir posta memurunun öyküsüydü bu. Goedsche, demokrat Waldeck'in itibarını düşürmek için düzmece belgeler yayımlamıştı. Bu belgelerde, Waldeck, Prusya kralını öldürmek istemekle suçlanıyordu. Maskesi düşürüldükten sonra, Goedsche, tutucu büyük toprak sahiplerinin organı olan Die Preussische Kreuzezeitung'un yayın müdürü olmuştu. Daha sonra, Sir John Retcliffe adıyla, aralarında 1868'de yayımlanan Biarritz'in de bulunduğu serüven romanları yazmaya başladı. Bu romanda, Prag mezarlığında geçen gizlicilerin bir sahnesini betimliyordu; Dumas'nın Giuseppe Balsamo'nun başında betimlediği, aralarında Swedenborg'un da bulunduğu, Bilinmeyen Üstünler'in başı

Cagliostro'nun kraliçenin gerdanlığı komplosunu düzenlediği Aydınlanmışlar'ın toplantısına çok benziyordu bu sahne. Prag Mezarlığında dokuz İsrail kabilesinin temsilcileri toplanarak dünyayı elegeçirme planlarını ortaya koyuyorlar.

1876'da, Rusça bir kitapçık, Biarritz'de geçen sahneyi, ama kurgu değil, gerçekmiş gibi yeniden anlatıyor. 1881'de, Fransa'da, Le Comtemporain de aynı şeyi yapıyor. Haberin güvenilir bir kaynaktan alındığını belirtiyor: İngiliz diplomat Sir Readcliff'ten. 1896'da, Bournand diye biri, Les Juifs, nos contemporains adında bir kitap yayımlıyor, Prag Mezarlığı olayını anlatıyor; yıkıcı konuşmanın hahambaşı John Readcliff tarafından yapıldığını söylüyor. Ancak, daha sonraki bir yorumda, gerçek Readcliff'in, uğursuz mezarlığa tehlikeli bir devrimci olan Ferdinand Lasalle tarafından götürüldüğü öne sürülecektir.

Bu planlar, birkaç yıl önce, 1880'de, XV yüzyıl Yahudilerine atfedilen iki mektup yayımlamış olan Revue des Etudes Juives'de (Yahudi karşıtı) betimlenen planların az çok aynıdır. Arles Yahudileri koğuşturuldukları için, İstanbul Yahudilerinden yardım istiyorlar; onlar da şöyle yanıt veriyorlar: "Musa'ya inanan sevgili kardeşlerimiz, Fransa kralı sizi Hıristiyan olmaya zorluyorsa, Hıristiyan olun, başka türlü yapamazsınız çünkü, ama Musa'nın yasalarını yüreklerinizde saklayın: malınızı mülkünüzü elinizden alıyorlarsa, oğullarınızı tüccar olarak yetiştirin ki, yavaş yavaş onlar da Hıristiyanların mallarını mülklerini ellerinden alsınlar. Canınıza kastediyorlarsa, oğullarınızı hekim, eczacı olarak yetiştirin ki, onlar da Hıristiyanların canlarını alsınlar. Havralarınızı yakıp yıkıyorlarsa, oğullarınızı din adamı olarak 3'etiştirin ki, onlar da Hıristiyanların kiliselerini yakıp yıksınlar. Başınıza başka dertler açıyorlarsa, oğullarınızı avukat, noter olarak yetiştirin ki, her devletin işine karışsınlar. Böylece, Hıristiyanları boyunduruğunuz altına alacak, dünyaya egemen olacak, öcünüzü alabileceksiniz onlardan."

Gene Cizvit planı; daha önce de Tapınakçı Ordonasyon söz konusuydu. Yalnızca birkaç değişiklik vardı: Protokoller kendi kendilerini üretiyorlardı. Komplodan komploya göçen soyut bir tasarı.

Bu güzel öyküyü Nilus'a bağlayan eksik halkayı bulmak için uğraşıp didindikten sonra, Rakovski'yi, çarın gizli polisi o korkunç Okrana'nın başkanını bulduk karşımızda.

96

Bir perde her zaman gereklidir. Gücümüzün büyük bir bölümü gizlenmekten kaynaklanır. Bu yüzden de, her zaman bir başka derneğin adı altında gizlenmeliyiz.

(Die neuesten Arbeiten des Spartacus und Philo in dem Illuminaten-Orden, 1794, s. 143)

Tam o günlerde, Şeytancılar'ımızın bazı sayfalarını okurken, Saint-Germain Kontunun kılıktan kılığa girerken Rakoski kılığına da girmiş olduğunu öğrendik; en azından, II. Frederick'in Dresden'deki elçisinin belirlediğine göre. Saint-Germain'in, malikânesinde öldüğü sanılan Hesse landgrafı, onun Transilvanya kökenli, adının da Ragoski olduğunu söylemişti. Comenius'un, Pansophia'sını (hiç kuşkusuz Gül-Haç esinli bir yapıt) Rakovski adında bir landgrafa adadığını da göz önünde bulundurmalıyız. (Ne çok landgraf var bu öyküde!) Mozayıkla ilgili son düzeltme: Piazza Castello'da bir kitap sergisindeki kitapları karıştırırken, Masonlukla ilgili, yazarı bilinmeyen, Almanca bir kitap buldum; içkapağına birisi, elyazısıyla metnin Karl Aug. Ragotki diye birine ait olduğunu belirten bir not düşmüştü. Beki de Ardenti'yi öldüren gizemli kişinin adının Rakoski olduğunu düşünerek, bizim Saint-Germain Kontunu Plan'ın içine sokmanın bir yolunu bulmuştuk gene.

"Bu serüvenciye biraz fazla önem vermiyor muyuz?" diye sordu Diotallevi, kaygıyla.

"Hayır, hayır," diye yanıtladı Belbo, "gerekli bize o. Çin yemeklerindeki soya sosu gibi; Çin yemeği onsuz olmaz. Agliè bir şeyler biliyor; belki de Cagliostro'yu örnek almıştır kendine ya da Willermoz'u. Saint-Germain, Homo Hermeticus'un[256] özüdür."

Pierre Ivanoviç Rakovski: neşeli, sinsi, yırtıcı, zeki, kurnaz bir adam, düzmece bir dâhi. Önce küçük bir memurken, sonraları devrimci gruplarla ilişki kuruyor, 1879'da gizli polisçe tutuklanıyor, General Drantel'a suikast düzenleyen terörist arkadaşlarına yataklık etmekle suçlanıyor. Sonra saf değiştiriyor, polisin yanına geçiyor (işe bakın!), Kara Yüzler'e yazılıyor. 1890'da Paris'te, Rusya'da

düzenlenecek suikastler için bomba yapan bir örgütü ortaya çıkarıyor, anayurdunda altmış üç teröristi tutuklatmayı başarıyor. On yıl sonra, bu bombaların kendi adamlarınca yapıldığı ortaya çıkıyor.

1877’de, devrimcilikten dönen, teröristlerin çoğunun Yahudi olduklarını öne süren İvanof adında birinin bir mektubunu elaltından dağıtıyor. 1890’da Londra’da, sürgündeki devrimcileri İngiliz ajanı olmakla suçlayan ‘confession par un vieillard ancien revolutionnaire,’ 1892’de Phelanov’un, Narodnaya Volya partisinin yöneticilerini bu itirafı yayımlamakla suçlayan düzmece bir metni çıkıyor.

1902’de, Rakovski, Yahudi karşıtı bir Fransız-Rus birliği kurmaya çalışıyor. Bunu gerçekleştirmek için, Gül-Haçlarınkine benzer bir yönteme başvuruyor. Birliğin varlığından öyle bir biçimde söz ediyor ki, sonunda biri kuruyor onu. Ama, bu arada bir başka yönteme daha başvuruyor Rakovski, gerçeği kurnazca yalanla karışıyor; gerçek kendisine zarar verdiği için, hiç kimse yalandan kuşkulanmıyor. Fransızlara, merkezi Krakov’da bulunan Yurtsever Rus Birliği’ni desteklemeleri için elaltından gizemli bir çağrıda bulunuyor. Bu çağrıda, birliği başarısızlığa uğratmak isteyen kişiymiş gibi kendi kendini suçluyor; Rakovski’nin, yani kendisinin fikrini değiştireceği umudunu dile getiriyor. Nilus gibi güvenilmez kimselere bel bağladığı için kendi kendini suçluyor. Doğrudur da.

Protokoller, Rakovski’ye neden yorulabilir?

Rakovski’nin koruyucusu Kont Sergei Witte’ydi; Rusya’yı Çağdaş bir ülkeye dönüştürmek isteyen ilerici bir bakan. İlerici Witte’nin, gerici Rakovski’den niçin yararlandığını ise Tanrı bilirdi; ama bizi hiçbir şey şaşırtamazdı artık. Witte’nin siyasal bir rakibi vardı, Elie de Cyon diye biri; Protokoller’in bazı bölümlerini anımsatan savlarla açıkça saldırmıştı ona. Ama Cyon’un yazılarında Yahudilere değinilmiyordu hiç; çünkü kendisi de Yahudi kökenliydi. 1897’ de, Witte’nin buyruğuyla, Rakovski, Cyon’un Territat’daki villasında arama yaptırıyor; Cyon’un, Coly’nin (ya da Sue’nün) kitabından alınmış bir kitapçığını buluyor. Bu kitapçıkta, Machiavelli - III. Napolyon düşünceleri Witte’ye atfediliyordu. O uydurmacılık yeteneğiyle, Rakovski, İbranilerin yerine Witte’yi koyarak elaltından

dolaştırıyor metni. Cyon adı, Sion'u anıştırmak için seçilmişti sanki. Böylece yetkili bir Yahudi'nin, bir Yahudi komplosunu açığa vurduğu izlenimi verilebilirdi. Protokoller böyle doğmuştu işte. Metin, Paris'te, Madame Blavatski'nin çevresinde bulunan, boş zamanlarında da sürgündeki Rus devrimcilerini gözetleyip eleveren Jiuliana ya da Justine Glinka diye birinin eline geçiyor. Glinka, çiftçilerle bağlaşık olan, bu nedenle de çarı Witte'nin programlarının uluslararası Yahudi komplosunun bir parçasını oluşturduğuna inandırmak isteyen Paulusçular'ın bir ajanıydı hiç kuşkusuz. Glinka, belgeyi General Orgeyevski'ye gönderiyor, o da imparatorluk muhafız birliği komutanı aracılığıyla çara ulaşmasını sağlıyor. Witte'nin başı belâya giriyor.

Böylece, Rakovski, Yahudi aleyhtarlığının dürtüsüyle koruyucusunun gözden düşmesine katkıda bulunuyor. Olasılıkla kendisinin de. Gerçekten de, o andan başlayarak izini yitiriyoruz. Saint-Germain, belki de yeni kılıklara bürünmeye, yeni ruhgöçlerine doğru yol alıyordu. Ama bizim öykümüz övgüye değer, usa uygun, açık seçik bir görünüm kazanmıştı; çünkü olgularla destekleniyordu, gerçekti -Belbo'nun dediğince- Tanrı gibi gerçek.

Bütün bunlar sinarşiyle ilgili olarak De Angelis'in anlattıklarını getiriyordu aklıma. Öykünün -kuşkusuz bizim öykümüzün, ama belki de, Belbo'nun, gözleri kıvılcımlanarak, fişleri bize uzatırken üstü kapalı bir biçimde belirttiği gibi, Tarih'in-en güzel yanı, birbirleriyle ölesiye savaşan grupların birbirlerinin silâhlarını kullanarak birbirlerini öldürmeleriydi. "İyi bir casusun ilk görevi," dedim, "aralarına sızdığı kimseleri casus diye ele vermesidir."

"***'da geçen bir olayı anımsıyorum," dedi Belbo. "Günbatımında iki yanı ağaçlıklı yolda siyah bir Balilla'ya[257] binmiş, adı Remo -ya da buna benzer bir şey- olan birine rastlıyordum hep. Kara bıyıklar, kıvırcık kara saçlar, kara gömlek, çürük içinde kara dişler. Bir kızı öpüyordu. O güzelim sarışın kızı öpen o kara dişlerden tiksiniyordum. Kızın yüzü nasıldı, anımsamıyorum bile, ama benim için hem kızoğlankız, hem orospuydu; öncesiz sonrasız dişi. Tir tir titriyordum." Belbo, kendini belleğin masum gevşekliğine kaptırdığının bilincinde, alaycılığını açığa vurmak için içgüdüsel

olarak, tepeden bakan birinin ses tonuyla konuşuyordu. “Kara Tugaylar’a bağlı olan bu Remo’nun, ***’nin Faşistlerin işgali altında olmadığı dönemlerde bile, nasıl böyle ortalarda dolaşabildiğini soruyordum kendi kendime. Kulaktan kulağa, onun Partizanlar arasına sızmış bir Faşist olduğunun fısıldandığını söylemişlerdi bana. Öyle de olsa, böyle de, bir akşam aynı kara Balilla’da, aynı kara dişlerle, aynı sarışın kızı öptüğünü gördüm, ama bu kez boynunda kırmızı bir mendil, sırtında haki bir gömlekle. Garibaldi Tugaylarına geçmişti. Göklere çıkarıyorlardı onu. X9 takma adını almıştı, Avventuroso resimli romanındaki Alex Raymond gibi. Bravo X9 diyorlardı ona... Bense ondan büsbütün nefret ediyordum; çünkü halkın onayıyla sahip oluyordu kıza. Ama kimileri, onun Partizanlar arasına sızmış bir Faşist olduğunu söylüyorlardı; sanırım bunlar kıza gözkoyanlardı, bu yüzden X9 hakkında kuşku uyandırıyorlardı...”

“Peki, sonra?”

“Özür dilerim Casaubon, özel yaşamıma ilişkin olaylar niçin bu kadar ilgilendiriyor sizi?”

“Çünkü masal gibi anlatıyorsunuz; masallarsa toplu imgelemin bir parçasıdır.”

“Good point. Ne diyordum, bir sabah X9 bölge dışına çıktı; belki de kızla tarlada buluşacak, o acınası öpüşüp koklaşmalardan ileri gidecek, kamışının dişleri kadar çürük olmadığını gösterecekti ona -hâlâ sevemiyorum onu, elimde değil, bağışlayın- neyse Faşistler ona tuzak kurdular, yakalayıp kente götürdüler, ertesi sabah saat beşte de kurşuna dizdiler.”

Bir suskunluk. Belbo yakarıyormuş gibi bitiştirdiği ellerine baktı. Sonra onları iki yana açtı: “Casus olmadığının kanıtıydı bu.”

“Öyküden alınacak ders?”

“Öykülerden ille de ders almak gerektiğini kim söyledi size?

Ama şimdi düşünüyorum da, bu öyküden alınacak ders şudur belki de: Bazen insanın bir şeyi kanıtlamak için ölmesi gerekir.”

97

Ego sum qui sum.[258]

(Exodus 3, 14)

Ego sum qui sum. Hermetik felsefenin bir beliti.

(Mme Blawatsky, Isis Unveiled, s. 1)

- Kimsin sen? diye sordu aynı anda üç yüz ses birden, en yakındaki hortlakların ellerindeki yirmi kılıç yanıp sönerken.

- Ego sum qui sum, dedi.

(Alexandre Dumas, Giuseppe Balsamo, II)

Ertesi sabah Belbo'yu gördüm. "Dün güzel bir serüven romanı yazdık," dedim. "Ama inandırıcı bir Plan yapmak istiyorsak, belki de gerçeğe daha sıkı sıkıya bağlı kalmalıyız."

"Hangi gerçeğe?" diye sordu. "Belki de yalnızca serüven romanlarıdır bize gerçeğin doğru ölçüsünü veren. Belki de kandırdılar bizi."

"Kim?"

"Bir yanda yüce sanatın, tipik koşullarda tipik kişileri anlatan sanatın, bir yanda da tipik olmayan koşullarda tipik olmayan kişilerden söz eden serüven romanlarının bulunduğuna inandırdılar bizi. Gerçek bir züppe, Scarlet O'Hara'ya âşık olamaz diye düşünüyordum, hatta Constance Bonacieux'ya ya da Perla di Labuan'a da. Ucuz romanlarla oyalanıyordum, yaşamın dışına çıkıp biraz dolaşmak için. Erişilmezi gösterdiği için avutuyordu beni. Ama yanıldım."

"Yanıldınız mı?"

"Evet, yanıldım. Proust haklıydı: kötü müzik, bir Missa Solemnis'den daha iyi yansıtır yaşamı. Sanat alaya alır bizi, içimizi rahatlatır, dünyayı, sanatçıların olmasını istedikleri gibi gösterir. Ucuz roman ise eğlendiriyormuş gibi görünür, ama dünyayı olduğu gibi gösterir ya da en azından nasıl olacaksa öyle. Kadınlar, Lucia Mondella'dan çok, Milady'ye benzerler; Fu Manchu, Bilge

Nathan’dan daha gerçektir. Tarih de Hegel’in yansıttığından çok, Sue’ nün anlattığına benzer. Shakespeare, Melville, Balzac, Dostoyevski heyecanlı kurmacalar yazmışlardır. Gerçek dünyada olup bitenler, ucuz romanların daha önce anlattıklarıdır.”

“Gerçekten de, serüven romanını taklit etmek, sanatı taklit etmekten daha kolaydır. Mona Liza olmak çaba ister, Milady olmaksa, kolaylığa duyduğumuz, doğal eğilime uygundur.”

O âna dek susan Diotallevi söze karıştı: “Agliè’ye bakın. Saint-Germain’i taklit etmeyi, Voltaire’i taklit etmekten daha kolay buluyor.”

“Evet,” dedi Belbo, “kadınlar da Saint-Germain’i, Voltaire’den daha ilginç buluyorlar.”

Daha sonra, Belbo’nun tartışmalarımızı romanlaştırdığı bu file’ı buldum. Romanlaştırmak diyorum, çünkü Belbo’nun, birkaç bağlayıcı tümce dışında, kendinden hiçbir şey katmaksızın Saint-Germain’in öyküsünü yeniden kurarak eğlendiğinin ayrımına varıyorum. Alıntıların, aşırmaların, ödünç almaların tümünü ayırdedemiyordum, ama bu çılgınca kolajın birçok bölümlerini tanıyordum. Belbo, Tarih’in tedirginliğinden kaçmak için, yazın aracılığıyla bir kez daha bakmıştı yaşama.

Dosya adı: Saint-Germain’in dönüşü

Beş yüz yıl oluyor, Herşeye-Gücü-Yeten’in öcalıcı eli, beni Asya’nın derinliklerinden çekip çıkararak bu topraklara dek getirdi. Korkuyu, umarsızlığı, ölümü yanımda taşıyorum. Ama hayır, Plan’ın noteri benim, ötekiler bilmeseler de. Bundan daha da korkunç şeyler gördüm; Saint Bartolomeo gecesini düzenlemek, şimdi yapmaya hazırlandığım şeyden daha çok sıkıntı verdi bana. Ah, dudaklarım neden şeytanca bir gülüşle kıvrılıyor? Neysem oyum ben. Ne olurdu, o lânetli Cagliostro bu son ayrıcalığı da elimden almasaydı.

Ama yengi yakındır. Soapes, ben Kelly’yken, Londra Kalesi’nde her şeyi öğretti bana. Giz, bir başkasına dönüşmektir.

Kurnazca dolaplar çevirerek, Giuseppe Balsamo’yu San Leo Kalesi’ne kapattırdım; gizlerini öğrendim. Saint-Germain olarak ortadan yok oldum; şimdi herkes benim Cagliostro Kontu olduğuma inanıyor.

Kentin tüm saatleri az önce geceyarısını çaldı. Bu dinginlik öylesine doğallıktan uzak ki. Bu sessizlik kandırmıyor beni. Çok soğuk, ama güzel bir akşam; gökyüzünde yükselen ay eski Paris’in içine girilmez ara sokaklarını buzsu bir ışıkla aydınlatıyor. Saat gecenin onu olabilir; az önce

Black Friars Manastırının çanı ağır ağır sekizi çalmıştı. Rüzgâr uzayıp giden ıssız damlar üstündeki; demirden yapılma rüzgârgüllerini hüzünlü gıcırtılarla döndürüyor. Gökyüzünü yoğun kara bulutlar kaplıyor.

Kaptan, geri mi dönüyoruz? Hayır, tam tersine, batıyoruz. Lanet olsun, az sonra Patna[259] *dibi boylayacak, atla, Yedi Denizler Jim'i, atla! Bu belâdan kurtulmak için fındık iriliğinde bir elmas verirdim. Orsa et, yekeyi, sereni, babafingoyu, ne istersen onu yap, Allah kahretsin, batıyoruz!*

Dişlerimi öyle sıkıyorum ki, yeşilimsi, balmumu yüzüme ölüm solgunluğu yürüyor.

Buraya nasıl geldim, öc imgesinin ta kendisi olan ben? Cehennem cinleri, yıldırıcı sesiyle onları ateşten uçurumlarının bağrında bile tir tir titreten yaratığın gözyaşları karşısında küçümsemeyle gülümseyecekler.

Çabuk, bir meşale getirin.

Bu ine varmak için kaç basamak indim? Yedi? Otuz altı? Sürtündüğüm her taş, attığım her adım bir hiyeroglif gizliyor içinde. Onu ortaya çıkardığım zaman, inançlı izleyicilerime Gizem açıklanacak sonunda. Şifre çözülecek, çözümü Anahtar olacak; ardında gizlenen Mesaj, erginlenmişe, yalnızca ona açıklanacak. Bilmece'nin niteliğinin ne olduğu açık seçik sözcüklerle söylenecek ona.

Bilmece ile şifre çözümü arasında kısacık bir adım vardır; o adımı atınca, üstünde sorgulama yakarısının betimlendiği hiyerogram ışıl ışıl ortaya çıkacak. Bundan sonra, Arcanum, örtü, perde, Beş Köşeli Yıldız'ı örten Mısır Örtüsü herkes için bilinmez olmaktan çıkacak. Sonra, Beş Köşeli Yıldızın Gizli Anlam'ını, yalnızca birkaç kişinin -derinliğine varılmaz Belirti'nin ne olduğunu gökgürültüsünü andıran bir sesle açıklayarak- yanıtlayabileceği Kabala Sorusu'nu aydınlatacak ışık doğacak.

Bu Belirti'nin üstüne eğilmiş Otuzaltı Görünmez Yanıt'ı verecekler; anlamı yalnızca Hermes'in oğulları için açık olan Run'u açıklayacaklar. Alaycı Mühür verilsin onlara, açmaya çalıştıkları yüzün dış çizgilerinin belirdiği Maske, Gizemli Rebus, Yüce Anagram...

"Sator Arepo!"[260] *diye bağırıyorum, bir hortlağı tir tir titretebilecek bir sesle. Sator Arepo beliriyor, bir katilin becerikli elleriyle tuttuğu çarkı bırakarak, buyruklarımı yerine getirmeye hazır. Onu tanıyorum, çünkü daha önce kimliğinden kuşkulanmıştım. Luciano, bu; Bilinmeyen Üstünler'in, benim onursuz, kanlı görevimi yerine getirmekle görevlendirdikleri sakat ulak.*

"Sator Arepo," diye takıldım ona. "Yüce Anagram'ın ardında gizlenen en son yanıtı biliyor musun?"

"Hayır, Kont," diye yanıtladı sakınımsızca, "onu sizin ağzınızdan işitmek istiyorum."

Soluk dudaklarından korkunç bir gülüş çıkıyor, eski tonozların altında yankılanıyor.

“Budala! Yalnızca gerçek bir erginlenmiş bilir onu bilmediğini!”

“Evet, efendim,” diye yanıtlıyor, sakat ulak, aptal aptal, “Nasıl isterseniz, ben hazırım.”

Clignancourt’da, iğrenç bir indeyiz. Bu akşam seni, herkesten önce seni cezalandırmalıyım; beni o soylu suç işleme sanatına eriştiren, beni seviyormuş gibi yapan, daha da kötüsü -önümüzdeki week end’i birlikte geçireceğin adsız düşmanların yanı sıra- beni sevdiğine inanan seni. Luciano, aşağılanışımın istenmeyen tanığı, kolunu -tek kolunu- uzatacak bana; sonra da ölecek.

Döşemede bir kapak; altında bir çeşit çukur, bir yeraltı geçidi, çok eski zamanlardan beri kaçak mal depolamak için kullanılmış, Paris’in lağım borularına bağlandığı için dayanılmaz bir küf kokusunun duyulduğu bir suç labirenti; eski duvarlardan anlatılmaz miasmalar sızıyor; öyle ki suçortağım Luciano’nun yardımıyla duvarda bir delik açınca su fışkırıyor, mahzeni sular basıyor, çoktan çürümeye yüz tutmuş duvarlar yıkılıyor, geçit lağım borularıyla birleşiyor, kocaman kokuşmuş fare ölüleri yüzüyor. Yukarıdan görülebilen karamsı yüzey, bir yıkım dehlizi şimdi; uzakta, çok uzakta Sen nehri, ardında deniz...

Deliğin ağzından aşağı doğru bir iskele sarkıyor, iskelede, su düzeyinde Luciano duruyor, elinde bir bıçak: bir eliyle en alt basamağa tutunmuş, ötekiyle bıçağın sapını kavramış, üçüncü eliyle kurbanını yakalamaya hazır. “Şimdi bekle, hiç sesini çıkarma,” diyorum ona, “Göreceksin.”

Yüzünde yara izi olan herkesi yok etmeye kandırdım seni. Benimle gel, sonsuza dek benim ol, şu cansıkıcı varlıkları yok edelim, onları sevmediğini biliyorum -bunu söylemiştin bana- ikimiz kalacağız, sen, ben, birde yeraltı akımları.

Şimdi içeri giriyorsun, bir vesta rahibesi gibi kibirli, bir büyücü kadın gibi boğuk sesli, uyuşmuş. Ey yüzlerce yıllık, kasıklarımı ürperten, bağrıma isteğin pençesini geçiren cehennem görüntüsü, ey görkemli melez, yıkımımın aracı! Pençeyi andıran ellerimle göğsümü süsleyen ince keten gömleğimi parçalıyorum, tırnaklarımla kanlı yollar açıyorum etimde; yılan pulları gibi soğuk dudaklarımı korkunç bir ateş kavuruyor, ruhumun karanlık mağarasından boğuk bir uğultu yükseliyor, keskin dişlerimin arasından fırlıyor -ben, Tatar’ın kustuğu Centaurus-, çıt çıkmıyor ama, çığlığımı bastırıyorum, çünkü iğrenç bir gülümseyişle sana yaklaşıyorum.

“Sevgilim, Sophia’m benim,” diyorum sana, bir kedi mırıldanışıyla, ancak Okrana’nın gizli şefinin yapabileceği gibi. “Seni bekliyordum, gel kuytulara çekilip bekleyelim.” Kısık, yapış yapış bir gülümseyişle gülümsüyorsun, bir kalıtın, bir yağmanın, çara satılabilecek Protokoller’in bir el-yazmasının önceden tadına vararak... O melek yüzünün ardından şeytan ruhunu nasıl da kurnazca gizliyorsun; bedenini kılıf gibi saran er-dişil blucininin içinde

nasıl da utangaçsın, saydam T-shirt'ün Lille cellâdının ak tenine vurduğu o çirkin dövme zambağı gizliyor.

ilk enayi geldi, tuzağa düşürdüm onu; sarındığı pelerinin içinde çizgilerini güçlükle ayırdediyorum, ama Provins Tapınakçıları'nın işaretini gösteriyor bana. Soapes bu; Tomar grubunun katili. "Kont hazretleri," diyor, "vakit geldi. Yıllar boyu, dünyanın dört bir yanına dağılarak dolaştık durduk. Mesajın son parçası sizin elinizde. Büyük Oyun'un başında çıkan Parçası da benim elimde. Ama bu başka bir konu. Güç birliği yapalım, ötekiler de..."

Tümcesini ben tamamlıyorum: "cehennemin dibine gitsinler. Git kardeşim, odanın ortasında bir sandık bulacaksın, o sandığın içinde yüzyıllardır aradığın şey var. Karanlıktan korkma. Bizi tehdit etmez, korur karanlık."

Enayi, elyordamıyla birkaç adım atıyor. Cump diye tuzağa düşüyor, Luciano suya batmadan yakalıyor onu, hemen bıçağını çekiyor, gırtlağını kesiyor; kan fokurtusu yeraltı çirkefinin çağıltısına karışıyor.

Kapı çalınıyor. "Disraeli,[261] *sen misin?" "Evet," diye yanıtlıyor yabancı. Okuyucularım, onun kişiliğinde ingiliz grubunun büyük üstadını tanıyacaklardır; erkin doruğuna çıkmış, ama hâlâ doymamış. Şöyle diyor: "My Lord, it is useless to deny, because it is impossible to conceal, that a great part of Europe is covered with a network of these secret societies, just as the superficies of the earth is now being covered with railroads."*[262]

"Bunu daha önce, 14 Temmuz 1856'da Avam Kamarası'nda söylemiştiniz: Gözümden bir şey kaçmaz benim. Konuya gelelim."

Bacon'cı Yahudi, ağzının içinde bir küfür mırıldanıyor. Sözlerini sürdürüyor: "Sayıları çok arttı; otuz altı görünmez, üç yüz altmış oldu şimdi. İkiyle çarpılınca yedi yüz yirmi eder. Yedi yüz yirmiden yüz yirmiyi çıkarırsan geriye altı yüz kalır, Balaklava saldırısındaki gibi."

Şeytan gibi bir adam, sayıların gizli biliminin onun için hiçbir gizi yok. "Evet."

"Bizde altın var, sizde harita. Birleşirsek kimse yenemez bizi."

Bir din adamının eldevinimiyle hayalet sandığı gösterdim; tutkusu gözlerini kör etmiş, karanlıkta görebildiğini sanıyor. Yaklaşıyor, düşüyor.

Luciano'nun bıçağının uğursuz parıltısını duyuyorum, karanlıkta İngiliz'in suskun gözbebeğinde parlayan ölüm hırıltısını görüyorum. Hak yerini buluyor.

Üçüncüsünü bekliyorum; Fransız Gül-Haçlar'ının adamını, Monfaucon de Villars'ı; mezhebinin gizlerine ihanet etmeye hazır.

"Ben Gabalis Kontuyum," diye tanıtıyor kendini, pis yalancı.

Onu yazgısına doğru yöneltmek için birkaç sözcük fısıldamam yetiyor. Düşüyor, kana susamış Luciano işini bitiriyor.

Karanlıkta benimle birlikte gülümsüyorsun, benim olduğunu, senin gizinin benim gizim olduğunu söylüyorsun. Kandır bakalım, kandır kendini, Şekinah'ın uğursuz karikatürü. Evet, senin Simon'unum ben, ama bilmediğin bir şey daha var. Onu bildiğin zaman, bilmez olacaksın.

Başka eklenecek ne kaldı? ötekiler birer birer içeri giriyorlar.

Peder Bresciani, Alman Aydınlanmışlarını temsil etmek için Babette d'Interlaken'in geleceğini söylemişti bana; Weishaupt'un yeğeninin kızı, Helvetik komünizmin yüce bakiresi, ayyaşlar, çapulcular, kanlı katiller arasında yetişmiş, erişilmez gizleri ortaya çıkarmakta, mühürleri bozmada mektupları açmakta, mezhebinin buyruklarına göre zehir hazırlamakta usta.

Sonra o giriyor içeri. Genç cinayet agatodemonu, bir ayı postuna sarınmış, uzun sarı saçları gösterişli başlığından taşan, kibirli, alaycı.

Ah, dilin alaycılığı, ruhumuzun gizlerini açığa vurmamız için doğanın bize bağışladığı bu armağan! Aydınlığın kızı Karanlık'ın kurbanı oluyor. Luciano onun yüreğine sapladığı bıçağı üç kez döndürürken, tövbesizin küfürler savurduğunu işitiyorum. Dejâ vu, dejâ vu...

Şimdi sıra Nilus'ta. Bir an için hem çariçeye, hem de haritaya sahip olduğuna inanmıştı. Şehvet düşkünü, pis rahip. Deccal'ı istiyordun, değil mi? işte karşında duruyor, ama onu tanımıyorsun. Gönül okşayıcı gizemli sözlerle, bir kör gibi, kendisini bekleyen tuzağa doğru yöneltiyorum onu. Luciano haç biçiminde bir yara açıyor bağrında. Sonra sonsuz uykuya dalıyor.

Sonuncusuna, Sion Bilgesi'ne, çok eski zamanlardan beri duyula-gelen güvensizliği yenmeliyim. Kendisini Ahasverus, Gezgin Yahudi sanıyor, benim gibi ölümsüz olduğunu iddia ediyor. Sakalı hâlâ Prag mezarlığında öldürmeyi alışkanlık haline getirdiği masum Hıristiyanların kanına bulanmış, kuşkuyla, kurnaz kurnaz gülümsüyor. Rakovski gibi olmalıyım, kurnazlıkta onu geçmeliyim. Sandığın içinde yalnızca haritanın değil, henüz yontulmamış elmasların bulunduğunu sezdiriyorum ona. işlenmemiş elmasın Tanrı'yı öldüren bu ırk için ne denli büyüleyici olduğunu biliyorum. Açgözlülüğünün onu sürüklediği yazgısına doğru yaklaşıyor. Hiram gibi yüreğinden vurulmuş ölürken, kendi acımasız, öç alıcı Tanrı'sına lanetler yağdırıyor, ama bunu yapması kolay değil, çünkü onun Tanrı'sının adı dile getirilemez.

Boş bir umuda kapılmış, Büyük Yapıt'ı sonuna erdirdiğime inanıyordum.

Ansızın, bir kasırgaya tutulmuş gibi, kapı bir kez daha açıldı, biri belirdi: morarmış bir yüz, dindarca göğüste kavuşturulmuş, uyuşmuş eller, kaçamak bir bakış. Kimliğini gizleyemiyordu, çünkü Cizvit Tarikatı'nın kara giysilerine bürünmüştü. Loyola'nın oğullarından biri!

"Cretineau," diye bağırıyorum.

İkiyüzlü bir kutsama devinimiyle elini kaldırıyor. “Ben olduğum kişi değilim,” diyor, hiçbir insansılık belirtmeyen bir gülümsemeyle.

Doğru. Cizvitlerin yöntemidir bu: kimi zaman gerçek kimliklerini kendi kendilerine karşı bile yadsırlar, kimi zaman da erginlenmemişler! ürkütmek için, tarikatlarının gücünden uluorta söz ederler.

“Biz her zaman siz Belial oğullarının sandığınızdan başkayız, (diyor şimdi, hükümdarlar kışkırtıcısı). Ama sen, ey Saint-Germain...”

“Benim gerçekte kim olduğumu nereden biliyorsun?” diye soruyorum, kaygıyla.

Alaycı alaycı gülümsüyor: “Başka zamanlarda tanışmıştık; beni Postel’in ölüm döşeğinden uzaklaştırmaya kalkıştığın zaman, Abbe d’Herblay adıyla, seni Bastille ortasında, dirilişlerinin birine son vermeye götürürken (Ah, Tarikat’ın, Colbert’in yardımıyla beni yargılı kıldığı o demir maskeyi hâlâ duyumsuyorum yüzümde!) d’Holbach ve Condorcet’yle yaptığın gizli konuşmaları gizlice dinlediğim zaman karşılaştık seninle...”

“Rodin!” diye bağırıyorum, yıldırım çarpmış gibi.

“Evet, Rodin, Cizvitlerin gizli başkanı Rodin! ötekilere yaptığın gibi onu kandırıp tuzağa düşüremeyeceksin. Şunu bil ki, ey Saint-Germain bizim sizden önce icat etmediğimiz, hiçbir suç, hiçbir hile, hiçbir ölüm tuzağı yok; araçları haklı kılan Tanrı’mızın şanını yüceltmek için! Yeryüzü egemenliğini ele geçirmek için nice taçlı başı, sabahı olmayan gecelere incelikle hazırlanmış tuzaklara düşürdük biz. Şimdi sen kalkmış, amacımıza böylesine yaklaşmışken, beş yüz yıldır dünya tarihini yönlendiren gize el sürmemizi engellemeye çalışıyorsun, öyle mi?”

Rodin böyle konuşurken ürkütücü oluyor. Rönesans papalarının bağırlarında için için yanan o kana susamışlık, kutsallığa karşı o iğrenç saygısızlık, Loyola’nın bu oğlunun alnında beliriyor şimdi. Açık açık görüyorum: doyurulmaz bir egemenlik susuzluğu kirli kanını kaynatıyor, yakıcı bir ter kaplıyor onu, çevresine mide bulandırıcı bir buhar yayılıyor.

Bu son düşmanı nasıl altetmeli? Beklenmedik bir sezgi yardımıma koşuyor; yüzyıllar boyunca insan ruhunun, onun için ulaşılmaz hiçbir gizli köşesi olmayan birine vergi bir sezgi.

“Bana bak,” diyorum, “Ben de bir Kaplan’ım.”

Bir vuruşta seni odanın ortasına doğru itiyorum, T-shirt’ünü parçalarcasına çıkarıyorum, amber karnının çekiciliklerini gizleyen tenine sımsıkı yapışık zırhın kemerini koparırcasına çıkarıyorum. Aralık kapıdan içeri süzülen solgun ayışığında dimdik duruyorsun; Âdem’i baştan çıkaran yılandan daha güzel, kibirli, hem bakire, hem orospu; üstünde giysi yerine yalnızca tensel gücün var. Çıplak kadın, silâhlı kadındır çünkü.

Mısır klaftı, maviye kaçan gür siyah saçlarının üstünden sarkıyor. Seyrek dokunmuş muslinin altında göğsün inip kalkıyor. Çıkık, inatçı küçük alnını çevreleyen, altın uraeus’un üç dilli rubisi başının üstünde parlıyor. Ah, o gümüş pırıltılı siyah tül tuniğin, üstüne siyah incilerle uğursuz gökkuşakları

işlenmiş atkın. Âşıklarının gözüne bir yontu çıplaklığıyla görünmen için tıraş edilmiş kabarık kasığın! Malabar'lı köle kızın fırçasının usulca değdiği memeuçların; açık bir yara gibi çağıran dudaklarınla aynı kan kırmızısına boyanmış!

Rodin'in solukları sıklaşıyor şimdi. Bir erk düşü içinde geçirilen bir yaşamın uzun yoksunlukları karşıkonulmaz isteğini daha da arttırmış- Gözleri Şeytan'ın gözleri gibi kara, omuzları yuvarlak, saçlarına kokular sürülmüş, beyaz, yumuşak tenli bu güzel, utanmasız kraliçenin karşısında, Rodin bilinmedik okşamalar, anlatılmaz bir kösnü umuduna kapılıyor; teninde ürpertiler duyuyor, tıpkı Narcissus'u lanetleyen suyun aynasında çıplak bir superisine bakarken bir orman tanrısının duyduğu ürpertiler gibi. Karşıdan gelen ışıkta, durdurulmaz dikleşmesini seçiyorum, bastırılmış, artık batmakta olan erkeklik isteği içinde, Medusa tarafından taşlaştırılmış gibi. Saplantıya dönüşmüş cinsel isteğin alevleri kavuruyor etini; hedefe yönelmiş oku, kopma noktasına dek gerilmiş bir yayı andırıyor.

Ansızın yere düşüyor, sürüne sürüne görüntüye yaklaşıyor, bir damla iksir istemek için bir eli pençe gibi öne uzanmış.

"Ah," diye hırlıyor, "Ah, ne güzelsin. Kırmızı, şiş dudaklarını araladığın zaman kıvılcımlar saçan o küçük inci dişlerin... Bir parlayıp bir sönen iri, zümrüt gözlerin. Ah arzu şeytanı." .

Hakkı da var zavallıcığın. Mavimsi blucin kumaşının kılıf gibi sardığı kalçalarını oynatarak, topu en yüce çılgınlığa dek itmek için kasığını öne doğru çıkarıyorsun şimdi.

"Ah, görüntü," diyor Rodin, "benim ol; yalnızca bir an, kıskanç bir tanrının hizmetinde boşa geçen bir yaşamı bir an için hazla taçlandır, görünüşünün beni saldığı ateşin sonsuzluğunu bir anlık bir kösnü parıltısıyla dindir. Yalvarırım, dudaklarını yüzümde gezdir, sen Antinea, sen Maria Magdalena, cezbeye tutulmuş ermişlerin yüzünde gördüğüm, bakirelerin yüzlerine ikiyüzlülükle taparken tutkuyla istediğim. Sen güneş gibi güzel, ay gibi beyazsın. Tanrı'yı da, ermişleri de, papayı da yadsıyorum; harta Loyola'yı, beni Tarikat'a bağlayan suçlu andı bile yadsıyorum. Yalvarırım bir öpücük, tek bir öpücük ver, sonra bırak öleyim."

Uyuşmuş dizlerinin üstünde sürünüyor, cüppesi kalçalarına dek sıyrılmış, eli erişilmez mutluluğa doğru uzanmış. Birden sırtüstü devriliyor, gözleri yuvalarından uğramış, yüz çizgilerinde, tıpkı Volta pilinin bir cesedin yüzünde yol açtığı kasılmalara benzer kasılmalar. Dudakları mavimsi bir köpükle renkleniyor, ağzından bir kuduzunkini andıran boğuk bir hırıltı çıkıyor, çünkü nöbetin en şiddetli aşamasına ulaştığında, Charcot'nun yerinde olarak söylediği gibi, satiriasis denen bu korkunç hastalık, kösnünün cezalandırılması, kuduzla aynı belirtileri gösterir.

Bu sondur. Rodin deli gibi gülmeye başlıyor, sonra yere yıkılıyor, tıpkı ceset katılığının canlı imgesi, çoktan canı çekilmiş bir ceset gibi.

Bir anda çıldırdı, lanetlenmiş olarak öldü.

Cesedi tuzağa doğru özenle itiyorum; rugan çizmelerim son düşmanımın yağlı cüppesine değip kirlenmesin diye.

Luciano'nun bıçağına, hançerine gerek kalmadı, ama kiralık katil artık davranışlarını denetleyemiyor, hayvanca bir yineleme dürtüsüyle katıla katıla gülerek çoktan canı çekilmiş cesede bir, bir daha saplıyordu bıçağını, hançerini.

Şimdi seninle birlikte tuzağın kıyısına dek ilerliyorum, boynunu, enseni okşuyorum, sen görünümün tadını çıkarmak için öne doğru eğiliyorsun. "Rocambole'inden memnun musun, erişilmez sevgilim benim?" diyorum sana.

Kösnül, alaycı bir gülüşle boşluğun içine doğru inerken, parmaklarımı belli belirsiz sıkıyorum. "Ne yapıyorsun, sevgilim?"

"Hiçbir şey yapmıyorum Sophia, seni öldürüyorum; ben artık Giuseppe Balsamo'yum, sana gereksinimim kalmadı."

Arkont'ların orospusu son soluğunu veriyor, suya düşüyor, Luciano'nun bir bıçak vuruşuyla benim acımasız elimin yargısını onaylıyor.

"Şimdi yukarı çıkabilirsin," diyorum ona, "sırdaşım, lanetlenmiş ruhum." Sırtı bana dönük, yukarı doğru tırmanırken, kürek kemiklerinin arasına, hemen hemen hiç yara izi bırakmayan, ağzı üçgen biçiminde, ince küçük bir hançer saplıyorum. Aşağı yuvarlanıyor, tuzağın kapağını kapatıyorum; bu iş de bitti. Sekiz ceset, yalnızca benim bildiğim kanallardan geçerek Chatelet'ye doğru yüzerken, iç karartıcı odadan çıkıyorum.

Faubourg Saint-Honore'deki küçük daireme dönüyorum, aynaya bakıyorum, "işte," diyorum kendi kendime, "Dünya'nın Kralı benim; içi boş kulemin tepesinden evreni yönetiyorum. Gücüm başımı döndürüyor. Bir enerji ustasıyım ben. Yetkiyle sarhoşum."

Ah, ne yazık, yaşam, öcünü almakta gecikmeyecek. Aylarca sonra, Tomar Kalesinin en derin mahzeninde -yeraltı akımlarının gizine ermiş, Otuzaltı Görünmez'in altı kutsal yerinin efendisi, son Tapınakçılar'ın sonuncusu, tüm Bilinmeyen Üstünler'in Bilinmeyen Üstünü olan ben-Cecilia'yla, gözleri buzdan yapılmış er-dişiyle evlenebilirim; artık hiçbir şey ayıramaz beni ondan. Saksofon çalan adamın onu elimden alışından yüzyıllarca sonra yeniden buldum onu. Şimdi sıranın arkalığında dengesini korumaya çalışarak yürüyor: mavi gözlü, sarışın; büründüğü incecik tülün altında ne olduğunu henüz bilmiyorum.

Küçük kilise kayanın içine oyulmuş, sunağın üstünde cehennemin dibindeki lânetlilerin çektikleri işkenceleri gösteren bir tuval. Kukuletalı, ürpertici birkaç rahip iç karartıcı bir biçimde yanıma diziliyorlar, ama hiç tedirgin olmuyorum, İberik imgelem gücü büyülüyor beni...

Sonra -korkunç bir şey- tuval kalkıyor, ardında sanki Arcimboldo'nun elinden çıkmış, usta işi bir yapıt, içinde bulunduğum kiliseye tıpatıp benzeyen bir başka küçük kilise beliriyor. Orada, bir başka sunağın altında Cecilia, dizçökmüş, yanında da -alnımda buz gibi ter damlacıkları beliriyor,

saçlarım diken diken oluyor- kimi görüyorum, alaycı alaycı yara izini gösteren? öteki, gerçek Giuseppe Balsamo'yu. Birisi San Leo zindanından kurtarmış onu!

Ya ben! Tam o sırada rahiplerin en yaşlısı kukuletasını çıkarıyor; Luciano'nun korkunç gülümseyişini tanıyorum. Hançerimden, lağım borularından, cesedini çoktan okyanusun sessiz derinliklerine sürüklemesi gereken o kanlı çirkeften nasıl kurtulduğunu Tanrı bilir. Öç alma susuzluğuyla düşmanlarımın yanına geçmişti, haklı olarak.

Rahipler cüppelerini çıkarıyorlar, tepeden tırnağa zırhlar içinde kalıyorlar, karbeyazı pelerinlerinin üstünde haçlar parıldıyor. Provins Tapınakçıları bunlar!

Kıskıvrak yakalıyorlar beni, başımı çevirmeye zorluyorlar; ardımda iki sakat yardımcısıyla cellât duruyor. Boğmak için bir çeşit işkence âletinin üstüne doğru eğiyorlar başımı; kızgın bir damgayla dağlayarak sonsuza dek gardiyanın buyruğuna veriyorlar beni. Bafomet'in iğrenç gülümseyişiyle sonsuza dek damgalanıyor omzum. Şimdi anlıyorum: San Leo'da Balsamo'nun yerini alacağım ya da sonsuzca bana ayrılan yeri alacağım.

Ama beni tanıyacaklar, diyorum kendi kendime, herkes, benim o kişi, o lânetli kişi olduğuma inandığına göre, mutlaka biri gelecek yardımıma -en azından suçortaklarım- kimse ayrımına varmaksızın bir tutuklunun yerine bir başkası konamaz. Demir Maske *günleri geride kaldı artık... Budala! Cellât, başımı, üstünden yeşilimsi buharların çıktığı bakır bir leğenin üstüne doğru eğerken, ansızın bir şimşek çakıyor kafamda: zaç-yağı!*

Gözlerimi bir bezle bağlıyorlar, yüzümü yutucu bir sıvıya daldırıyorlar, dayanılmaz bir acı; yanaklarımın, burnumla ağzımın, çenemin derisi büzüşüyor, pul pul oluyor.

Bir an sürüyor bu, saçlarımdan tutup kaldırdıklarında yüzüm tanınmaz oluyor: yılancık, çiçekbozuğu, anlatılmaz bir şey, bir iğrençlik ilâhisi. Yakalanmamak için yüzlerinin biçimini değiştirme yürekliliğini gösteren hapisane kaçkınları gibi döneceğim zindana.

Ah, diye bağırıyorum, yenik düşmüş, anlatıcının dediği gibi; biçimden yoksun dudaklarımın arasından bir sözcük çıkıyor, bir iç çekiş, bir umut çığlığı: Kurtuluş!

Ama neden kurtuluş, ihtiyar Rocambole? Bir roman kahramanı olmaya kalkışmamak gerektiğini çok iyi biliyordun! Cezanı buldun, hem de kendi silâhınla. Aldatmaca yazarlarını küçümsüyordun; oysa şimdi -gördüğün gibi- bir makineyi bahane ederek yazıyorsun. Seyirci olduğunu söyleyerek kandırıyorsun kendini; çünkü ekrandaki sözcükleri bir başkasının sözcükleriymiş gibi okuyorsun, ama tuzağa düştün; sen de kumda iz bırakmaya çalışıyorsun çünkü. Dünya romanının metnini değiştirmeye kalkıştın. Şimdi dünyanın romanı kendi olay örgüsünün içine alıyor seni, senin dokumadığın olay örgüsünün içine.

Keşke Adalarında kalsaydın, Yedi Denizler Jim'i, o da öldüğüne inansaydı.

98

Nasyonal Sosyalist parti gizli derneklere hoşgörü göstermiyordu; çünkü kendisi de bir gizli dernekti: büyük üstadı, ırkçı gnos'u, kuttörenleri, erginlemeleriyle.

(Rene Alleau, Les sources occultes du nazisme, Paris Grasset, 1969, s. 214)

Sanırım, Agliè'yi elimizden kaçırışımız bu sıralarda oldu. Bu deyimi Belbo kullanmıştı, aşırı bir umarsamazlıkla. Bir kez daha onun kıskançlığına vermiştim bu umursamazlığı. Agliè'nin Lorenza'nın üstündeki etkisi, sessiz sessiz bir saplantı haline gelmişti Belbo'da; Agliè'nin Garamond üstünde yaratmakta olduğu etkiyle yüksek sesle, ince ince alay ediyordu.

Belki bizim de suçumuz vardı bunda. Agliè, neredeyse bir yıl önce, Piemonte'deki simya toplantısından beri başlamıştı Garamond'u baştan çıkarmaya. Bu toplantıdan kısa bir süre sonra, Garamond ona BGKY dosyasını vermişti. Açığa Vurulan İsis katalogunu kabartmak için yeni kurbanlar bulsun diye. Daha şimdiden Garamond bütün kararlarında ona danışıyor, kuşkusuz aydan aya bir çek yazıyordu ona. Koridorun sonuna, Manuzio'nun astarlanmış dünyasına açılan camlı kapının ardına düzenli seferler yapan Gudrun, sık sık kaygılı bir sesle, onun iyiden iyiye Bayan Grazia'nın odasına yerleştiğini, kendisine mektuplar yazdırdığını, Garamond'un odasına yeni ziyaretçiler götürdüğünü, kısacası -Gudrun'un öfkesi sesli harfleri büsbütün yutmasına yol açıyordu- patronluk tasladığını söylüyordu bize. Agliè'nin, Manuzio'nun adres dosyasıyla neden saatlerce uğraştığını sormalıydık kendi kendimize. Açığa Vurulan İsis dizisine katılmaya çağrılacak BGKY'lerin seçilmesi bunca zaman almazdı. Ama Agliè durmadan yazıyor, ilişkiler kuruyor, buluşmalar düzenliyordu. Bizse düpedüz onun özerkliğini pekiştiriyorduk.

Belbo durumdan hoşnuttu. Agliè, Via Marchese Gualdi'ye ne denli çok giderse, Via Sincero'ya o denli az gidiyor demekti. Böylece, Lorenza Pellegrini'nin arasıra ansızın içeri dalışının -onu görünce Belbo gittikçe daha acınası bir biçimde kızarıyor, artık heyecanını

gizlemeye kalkışmıyordu- ‘Simon’un beklenmedik bir anda içeri girişiyle çakışma olasılığı da azalıyordu.

Ben de hoşnuttum durumdan. Açığa Vurulan İsis’e duyduğum ilgiyi yitirmiş, büyü tarihine gittikçe daha çok kaptırmıştım kendimi. Şeytancılar’dan öğrenebileceğim her şeyi öğrendiğimi düşünerek, yeni yazarlarla görüşmeleri (sözleşmeleri de) Agliè’ye bırakmıştım.

Diotallevi de durumdan hoşnuttu. Dünya daha az ilgilendiriyordu onu. Şimdi, geriye bakınca düşünüyorum da, kaygı verici bir biçimde zayıflıyordu. Kimi zaman odasında, bir metnin üstüne eğilmiş buluyordum onu; gözleri boşluğa dikilmiş, elindeki kalem düştü düşecek. Diotallevi uyuklamıyordu; güçten düşmüştü.

Ama Agliè’nin, yayınevine gittikçe daha seyrek uğramasını -uygun bulmadığı metinleri geri verdikten sonra koridorda yitip gidiyordu- hoş karşılamamızın başka bir nedeni daha vardı. Konuşmalarımızı dinlemesini istemiyorduk. Biri çıkıp da bunun nedenini sorsaydı, utanç ya da incelik olduğunu söylerdik; Agliè’nin bir biçimde inandığı fizikötesinin parodisini yapıyorduk çünkü. Ama gerçekte güvensizlikten kaynaklanıyordu bu; yavaş yavaş, bir gize sahip olduğuna inanan bir kimsenin doğal suskunluğuna bürünüyorduk. Agliè’yi aklı ermez birinin rolünü oynamaya itiyorduk; bu arada kendi buluşumuzu yavaş yavaş daha ciddiye alıyor, ona inanmaya başlıyorduk. Öte yandan, Diotallevi’nin neşeli bir ânında dediği gibi, elimizin altında gerçek bir Saint-Germain varken, düzmece bir Saint-Germain’e gereksinimimiz yoktu.

Agliè bizim bu suskunluklarımızdan alınmış görünmüyordu. Kibirliliğin sınırına varan bir incelikle bizi selâmlıyor, sonra yokoluyordu.

Bir pazartesi sabahı işe geç gelmiştim; Belbo sabırsızlıkla odasına çağırdı beni; Diotallevi’yi de çağırmıştı. “Yeni haberlerim var,” dedi. Tam anlatmaya başlayacağı sırada Lorenza geldi. Belbo onun gelişinden duyduğu sevinçle, bulgularını bize anlatma sabırsızlığı arasında bocalıyordu. Az sonra kapının tıklatıldığını işittik; Agliè başını uzattı: “Sizi rahatsız etmek istemem, lütfen rahatınızı bozmayın. Böylesine önemli bir toplantıyı bozmaya hakkım yok. Ben

yalnızca sevgili Lorenza'ya, Bay Garamond'un odasında olduğumu söylemek istemiştim. En azından, onu öğle saatinde büromda bir Sherry içmeye çağırma hakkım vardır, sanırım."

Bürosunda demek. Bu kez Belbo soğukkanlılığını yitirdi. Soğukkanlılığını ne denli yitirebilirse. Agliè'nin dışarı çıkmasını bekledi, sonra sıkılı dişlerinin arasından, "Ma gavte la nata," dedi.

Lorenza hâlâ çağrıdan duyduğu sevinci el-kol devinimleriyle belirtirken, bunun ne anlama geldiğini sordu.

"Torino lehçesinde bir deyim. Tıpanı çıkar ya da tıpanızı çıkarır mıydınız lütfen, anlamına gelir. Kendini bir şey sanan, burnu havada kimseler için kullanılır. Bu gibi kimselerin, boş bir gururun şişirdiği gövdelerini kuyruksokumlarına tıkılmış bir tıpa sayesinde ayakta tutabildikleri düşünülür; tıpayı çıkarınca havası kaçmış bir balon gibi sönerler. Çoğu kez tiz bir ıslıkla eski görkemli varlıkları kendi kendilerinin etsiz kansız bir imgesine dönüşür."

"Senin böyle kaba olabileceğini bilmiyordum," dedi Lorenza.

"Şimdi öğrendin."

Lorenza yapmacık bir öfkeyle dışarı çıktı. Bunun Belbo'ya daha çok acı verdiğini biliyordum: gerçek bir öfke yatıştırılabilirdi onu, ama yapmacık bir öfke, Lorenza'nın duygularını açığa vuruşunda hep sahneye konmuş, tiyatrolaşmış bir şey olduğunu düşündürüyordu Belbo'ya.

Sanırım bu yüzden, kararlı bir sesle, "İşimize bakalım," dedi hemen. Plan üstünde ciddi ciddi çalışalım, demek istiyordu.

"Benim canım çalışmak istemiyor," dedi Diotallevi, "Kendimi iyi hissetmiyorum."

Midesine dokunarak, "Şuram ağrıyor, gastrit olmalı," dedi.

"Saçma," dedi Belbo, "gastrit olsa bende olurdu... Sende neden oldu, madensuyundan mı?"

"Belki de ondandır," dedi Diotallevi, solgun bir gülümsemeyle. "Dün akşam biraz fazla kaçırmışım. Fiuggi'ye alışkınım ben; dün gece San Pellegrino içtim."

“Dikkat et, bu aşırılıklar öldürebilir seni. Neyse, işimize bakalım, beyler. İki gündür size anlatmak için ölüyorum. Otuzaltı Görünmez’in haritayı niçin yüzlerce yıldır oluşturamadıklarını öğrendim sonunda. John Dee yanılmıştı; coğrafyayı yeniden gözden geçirmek gerekiyor. Toprak bir yüzeyle kaplanmış, içi boş bir yeryüzünde yaşıyoruz biz. Hitler anlamıştı bunu.”

99

Nazilik, büyü ruhunun maddi gelişimin itici gücüne egemen olduğu andı. Lenin, komünizmin sosyalizm artı elektrik olduğunu söylemişti. Bir anlamda, Hitlercilik, Guenonculuk artı zırhlı tümenler demekti.

(Pauwels ve Bergier, Le matin des magiciens, Paris, Gallimard, 1960, 2, VII)

Belbo, Hitler'i de Plan'ın içine sokmayı başarmıştı. "Her şey orada, ak üstüne karayla yazılmış. Naziliğin kurucularının, Toton Yeni-Tapınakçılık'ına bağlı oldukları kanıtlandı."

"Yutmam."

"Uydurmuyorum, Casaubon, bu kez uydurmuyorum!"

"Sakin olun, biz hiç uydurduk mu? Hep nesnel verilerden, herkesin bildiği şeylerden yola çıktık."

"Bu kez de öyle. 1912'de, Arî ırkın üstünlüğünü öne süren Germanenorden diye bir grup oluşuyor. 1918'de Baron von Sebottendorff diye biri buna bağlı bir grup kuruyor: Thule Geselschaft; gizli bir dernek, Tapınakçı Geleneğe Bağlılık'ın çeşitlemelerinden biri, ama güçlü ırksal, pan-Germanist, Yeni-Arîlik eğilimleri var. 1933'te de, bu Sebottendorff kendisinin ektiklerini Hitler'in biçtiğini yazıyor. Öte yandan, gamalı haç, Thule Gesellschaft çevresinde ortaya çıkıyor. Thule'ye ilk katılanlardan biri kimdi? Rudolf Hess, Hitler'in kötü yoldaşı! Sonra Rosenberg! Sonra Hitler'in kendisi! Gazetelerde okumuşsunuzdur, Hess, Spandau'daki hücresinde bugün bile içrek bilimlerle uğraşıyor.[264] Von Sebottendorff, 1924'te, simyayla ilgili bir kitapçık yazıyor. Bu kitapçıkta ilk atomik füzyon deneylerinin Büyük Yapıt'ın gerçekliğini gösterdiğini öne sürüyor. Gül-Haçlar'la ilgili bir de roman yazıyor. Daha sonra, l'Astrologische Rundschau adında bir yıldız falı dergisini yönetiyor. Trevor-Roper'in dediğine göre, Nazi önde gelenleri, başta Hitler olmak üzere, yıldız falına baktırmadan adım atmıyorlardı. 1943'te, Mussolini'nin nerede tutuklu olduğunu öğrenmek için bir

grup medyuma danışıldığı anlaşılıyor. Özetle, tüm Nazi yönetiminin tötonik Yeni-Gizlicilikle bağıntısı vardı.”

Belbo, Lorenza olayını unutmuş görünüyordu. Ben de, kura- . mini anlatmayı sürdürmesi için destekliyordum onu. “Hitler’in, yığınları ardında sürükleme gücüne bu açıdan da bakabiliriz,” dedim. “O kurbağa görünüşü, o cırlak sesiyle yığınları nasıl çılgına döndürebiliyordu? Psişik bir gücü olmalıydı. Belki de, kendi kentinden bir Druid’den, yeraltı akımlarıyla nasıl bağlantı kuracağını öğrenmişti. Hitler’in kendisi de bir piston mili, biyolojik bir menhirdi. Nürnberg stadyumunu dolduran inançlılara yeraltı akımlarının enerjisini iletiyordu. Bir süre için başardı da bunu; sonra pili bitti.”

100

Bütün dünyaya sesleniyorum: yeryüzünün içinin boş, yaşanabilir olduğunu; belli sayıda ortak merkezli, yani iç içe konmuş, -katı- küreleri kapsadığını, kutuplarda on iki ya da on altı derecelik açıklıklar olduğunu duyuruyorum.

(J. Cleves Symmes, piyade yüzbaşısı, 10 Nisan 1818; cit. in Sprague de Camp ve Ley, Lands Beyond, New York, Rinehart, 1952, X)

“Kutlarım sizi, Casaubon, temiz yürekliliğinizle gerçeği sezdiniz. Hitler’in biricik gerçek saplantısı yeraltı akımlarıydı. Dünyanın içinin boş olduğu kuramına, Holweltlehre’ye inanıyordu.”

“Ben gidiyorum, çocuklar, gastridim tuttu,” dedi Diotallevi.

“Dur, gitme, işin asıl güzeli bundan sonrası. Yerküre boştur: biz dışarıda, dışbükey kabuğun üstünde yaşamıyoruz, içeride, içbükey yüzeyde yaşıyoruz. Bizim gökyüzü sandığımız şey, aslında yer yer parlak ışıklı bölgeleri olan bir gaz yığınıdır; yerkürenin içini dolduran bir gaz yığını. Tüm gökbilimsel ölçümler yeniden gözden geçiriliyor. Gökyüzü sonsuz değildir, çevrelenmiştir. Güneş, gerçekten varsa, göründüğünden daha büyük değildir. Yeryüzünün merkezinde otuz santim çapında küçücük bir şey. Eski Yunanlıların da aklına gelmişti bu.”

“Bunu sen uydurdun,” dedi Diotallevi, bezgin bir sesle.

“Kesinlikle ben uydurmadım. Daha on dokuzuncu yüzyılın başlarında Amerika’da ortaya atılmıştı bu fikir. Symmes diye biri tarafından. Daha sonra, yüzyılın sonunda, bir başka Amerikalı, Tedd diye birisi, yeniden elealıyor bu düşünceyi; simya deneylerine, Yeşu’nun okunuşuna dayanarak. Birinci Dünya Savaşından sonra, bir Alman, -adını unuttum- bu kuramı geliştirdi, Hohlweltlehre akımını başlattı. Sözcüğün de belirttiği gibi, yerkürenin içinin boş olduğu kuramıdır bu. Hitler’le arkadaşları yerin içinin boş olduğu kuramının kendi ilkelerine tıpatıp uyduğunu görüyorlar, hatta -söylendiğine göre- V I’lerin bazılarını yanlış hedeflere yöneltiyorlar; mermiyolu hesaplarını dışbükey değil, iç-bükey yüzey varsayımına göre

yaptıkları için. Hitler, kendisinin Dünya Kralı olduğuna, Nazi genel kurmayı üyelerinin de Bilinmeyen Üstünler olduklarına inanmıştır. Peki, Dünya Kralı nerede oturuyor? Yukarıda değil, aşağıda. Hitler, bu varsayımdan yola çıkarak, her şeyi tersine çeviriyor: araştırmaların yönünü, son harita kavramını, Sarkaç'ın yorumlanış biçimini! Altı Tapınakçı gurubunu yeniden bir araya getirmek, tüm hesapları yeni baştan yapmak gerekiyordu. Hitler'in fetihlerinin nasıl bir mantığa uyduğunu düşünün... Önce Danzig. Tötonik grubun geleneksel yerlerini egemenlik altına almak için. Ardından Paris'i ele geçiriyor, Sarkaç'la Eyfel'i denetim altına alıyor, sinarşik gruplarla ilişkiye geçip onların Vichy hükümetine girmelerini sağlıyor. Sonra Portekiz grubunun yansızlığı -gerçekte işbirliği- sağlanıyor. Dördüncü hedef, kuşkusuz, İngiltere'dir, ama bunda da başarılı olamıyor. Bunun üzerine, Balkanlar'a ve Rusya'ya yayılarak, Paulusçular'ın topraklarını egemenliği altına almaya yöneliyor. Hitler, Plan'ın altıda dördünü ele geçirince, bağlaşıklık önermek için Hess'i gizli bir görevle İngiltere'ye gönderiyor. Baconcılar bu öneriyi geri çevirince, başka bir şey geliyor aklına: Giz'in en önemli bölümünü elinde bulunduranlar, öteden beri düşmanları olan Yahudilerden başkası olamaz. Onları, sayılarının çok azaldığı Kudüs'te aramaya gerek yoktur. Mesajın, Kudüslüler'in elindeki parçası nasıl olsa Filistin'de değil, Dİasporanın bir grubunun elindedir. İşte böylece, Yahudi Kırımı açıklanmış oluyor."

"Hangi anlamda?"

"Bir an düşünün. Diyelim bir soykırım yapmak istiyorsunuz..."

"Özür dilerim," dedi Diotallevi, "artık fazla ileri gidiyoruz. Midem ağrıyor, ben gidiyorum."

"Dur bir dakika, hay Allah, Tapınakçılar Müslümanların karınlarını deşerken eğleniyordun, çünkü çok eskidendi bu; şimdi küçük burjuva aydını ahlâkçılığı taslıyorsun. Tarih'i yeniden kurmaya çalışıyoruz, hiçbir şey korkutmamalı bizi."

Belbo'nun coşkusuna kapılmış, dinliyorduk onu.

"Yahudi soykırımında çarpıcı olan şey, başvurulan yöntemlerin uzunluğu. Önce kamplarda toplanıp aç bırakılıyorlar, sonra çırılçıplak

soyulup duşa sokuluyorlar, sonra cesetler özenle üst üste yığılıyor, giysiler cinslerine göre ayrılıp belgeleniyor, kişisel eşyaların listeleri çıkarılıyor... Yalnızca öldürme söz konusuysa, mantığa aykırıydı bu yöntem. Ama milyonlarca insan arasında birinin -Otuz altı Görünmez'in Kudüs'lü temsilcisinin- giysisinin kıvrımları arasında, ağzında ya da vücudunda dövme olarak gizlediği bir mesajın aranması söz konusuysa, mantığa uygundu... Bu soykırımın açıklanamaz bürokrasisini yalnızca Plan açıklamaktadır! Hitler, Yahudilerin üstünü bir ipucu bulmak için arıyordu: Sarkaç'ın yardımıyla, yeryüzünün içbükey tonozunun altında yeraltı akımlarının kesiştikleri noktayı belirlemesini sağlayacak bir ipucu, & düşüncenin kusursuzluğunu görüyorsunuz; yersel akımlar göksel akımlarla özdeşleşiyor, böylece içi boş yeryüzü kuramı binlerce yıllık Hermetik sezgiyi gerçekleştiriyor: Aşağıda olan, yukarıda olana eşittir. Gizemsel Kutup, Yeryüzü'nün merkeziyle çakışıyor. Yıldızların gizli tasarımı, Agarttha'nın yeraltı geçitlerinin gizli tasarımından başka bir şey değildir; cennetle cehennem arasında hiçbir ayrım yoktur artık. Graal, lapis exillis, lapis ex coelis'tir;[265] Felsefe Taşı, son, sınır, gökyüzünün yeraltındaki dölyatagıdır! Hitler, içi boş yeryüzünün merkezindeki -ki bu gökyüzünün tam merkezidir-bu noktayı saptadığı zaman, ırkının ona verdiği hakla Kral'ı olduğu dünyanın sahibi olacaktır. İşte, Hitler'in son âna dek bunker'inin derinliklerinde, hâlâ Gizemsel Kutup'u denetleyebileceğini düşünmesinin nedeni budur."

"Yeter artık," dedi Diotallevi. "Hastayım."

"Gerçekten de hasta; ideolojik bir karşı çıkış değil bu," dedim.

Sonunda Belbo anladı. Kaygıyla ayağa kalktı; masaya tutunmuş, bayılmanın eşiğindeki arkadaşını tutmaya gitti. "Kusura bakma, dostum, kendimi kaptırdım. Söylediklerimle ilgisi yok, değil mi? Yirmi yıldır seninle hep böyle şakalaşırız, değil mi? Ama sen sahiden hastasın, belki de gastrittendir. Bir Merankol al. Bir de sıcak su şişesi. Gel, seni eve götüreyim. Ama en iyisi doktor çağırmak, bir baksın sana."

Diotallevi bir taksiye binip eve gidebileceğini, ölümün daha kapıya dayanmadığını söyledi. Biraz uzanmalıydı. Hemen bir doktor çağıracaktı; söz veriyordu. Belbo'nun anlattıklarıyla ilgisi yoktu; zaten dün geceden beri hastaydı. Belbo rahatlamış görünüyordu; taksiye kadar götürdü onu.

Döndüğünde kaygılıydı. "Şimdi düşünüyorum da, birkaç haftadır bu çocuğun yüzü balmumu gibi sararmış, gözlerinin altında torbalar var... Haksızlık bu; on yıl önce sirozdan ölmem gerekirdi, oysa turp gibiyim. Oysa o bir keşiş gibi yaşadığı halde gastridi var, belki de daha kötü bir şey. Bana kalırsa ülser bu. Plan'ın canı cehenneme. Bu yaptığımız çılgınlık."

"Bence bir Merankol alınca geçer," dedim.

"Bence de öyle. Ama karnına bir sıcak su şişesi koysa iyi olur. inşallah akıllıca davranır."

101

Qui operatur in Çabala... si errabit in opere aut non purificatus accesserit, deuorabitur ab Azazale.[266]

(Pico della Mirandola, Conclusiones Magicae)

Diotallevi'nin durumu Kasım sonlarında kötüleşti. Ertesi gün yayınevine telefon edip iyiye doğru gittiğini bildirmişti. Doktor, kaygılanacak bir şey olmadığını, ama bazı testlerin yapılmasının iyi olacağını söylemiş.

Belbo ile ben hastalığını Plan'a bağlıyorduk; belki de aşırılığa kaçmıştık. Birbirimize yarım ağızla, bunun usdışı olduğunu söylüyorduk, ama kendimizi suçlu duyumsuyorduk. İkinci kez, Belbo'nun suçortağı gibi duyuyordum kendimi: birincisinde ikimiz birlikte susmuştuk (De Angelis'in karşısında); bu kez -ikimiz de-gereğinden çok konuşmuştuk. Suçluluk duygusuna kapılmamız saçmaydı -o zaman inanıyorduk buna- ama içimizdeki tedirginlikten kurtulamıyorduk bir türlü. Böylece, bir aydan uzun bir süre Plan' dan söz etmedik.

İki hafta sonra Diotallevi yayınevine uğradı, umursamıyor-muş gibi bir sesle, Garamond'dan hastalık izni istediğini söyledi. Ona bir tedavi salık vermişlerdi, bunun ayrıntılarına girmedi; iki üç günde bir hastaneye uğraması gerekiyormuş, bu da onu biraz güçsüz düşürecekmiş. Bundan daha güçsüz olabilir miydi, bilmiyorum: Yüzü de saçları gibi ağarmıştı. “Siz de bu masalları bırakın artık,” dedi, “insanın sağlığını bozuyor, görüyorsunuz. Gül-Haçlar'ın öcü bu.”

“Tasalanma,” dedi Belbo, gülümseyerek, “Gül-Haçlar'ın başına öyle bir çorap öreceğiz ki, seni rahat bırakacaklar. Parmağımızı kımıldatmamız yeter.” Parmaklarını şaklattı.

Tedavi yılbaşına dek sürmüştü. Ben büyü tarihine dalmıştım Bu gerçek, diyordum kendi kendime, bu ciddi bir şey, bizim saçmalarımız gibi değil. Garamond günde en az bir kez bize uğrayıp Diotallevi'nin durumunu soruyordu. “Lütfen ne gerekirse bana söyleyin. Bir sorun çıkarsa, benim, yayınevi olarak, değerli

arkadaşımız için yapabileceğim bir şey varsa, söyleyin. Oğlum gibi severim onu, dahasını söyleyeyim, kardeşim gibi. Tanrı'ya şükür, uygar bir ülkede yaşıyoruz; kim ne derse desin, övünebileceğimiz bir sağlık sistemimiz var."

Agliè ilgilendi, hastanenin adını sordu, müdüre telefon etti; çok yakın dostu, üstelik çok iyi ilişkileri olan bir BGKY'nin de kardeşiydi-Diotallevi'ye özel bir ilgi gösterilecekti. Lorenza üzülmüştü. Hemen hemen her gün haber almak için Garamond'a uğruyordu. Bu, Belbo'yu mutlu edebilirdi, ama teşhisin kötü olduğu sonucunu çıkarmıştı bundan. Lorenza geliyordu, ama Belbo'dan kaçıyordu; onun için gelmiyordu çünkü.

102

Oradan ayrıldıktan sonra, Milestre denen bir yerleşim yerine geldik... orada Şeyh'ül Cebel denen birinin oturduğu söyleniyor... Bir vadiyi çevreleyen, ulu dağların üstünde, çevresi otuz mil olan yüksek bir duvar yapmıştı; dağın içine oyulmuş iki gizli kapıdan giriliyordu içeri.

(Odorico da Pordenone, De rebus incognitis, Impressus Esauri, 1513, 21, s. 15)

Ocak sonlarına doğru bir gün, arabamı park ettiğim Marchese Gualdi Sokağından geçerken, Salon'un, Manuzio'dan çıktığını gördüm.

"Dostum Agliè'yle biraz çene çaldık..." Dostu mu? Piemonte'deki toplantıdan anımsadığım kadarıyla Agliè onu sevmezdi. Manuzio'ya burnunu sokan Salon muydu, yoksa kimbilir neyle bağ kurmak için onu kullanan Agliè mi?

Bunu düşünecek vakit bırakmadı bana; bir içki içmeyi önerdi; böylece Pilade'de bulduk kendimizi. Onu oralarda hiç görmemiştim, ama ihtiyar Pilade'yle kırk yıllık dostuymuş gibi selâmlaştı. Oturduk. Büyü tarihi nasıl gidiyor, diye sordu. Bunu da biliyordu demek. Dikkatini, yerin içinin boş olduğu kuramına, Belbo'nun adını andığı Sebottendorff'a çekmeye çalıştım.

Güldü. "Ooo. Bakıyorum, delilerden bol bol payınızı alıyorsunuz! Yerin içinin boş olduğu konusunda hiçbir şey bilmiyorum. Von Sebottendorff'a gelince, bakın, o gerçekten garip bir adamdı... Himmler'le arkadaşlarının kafasına, Alman halkı için intihar demek olan fikirler sokmuştu."

"Ne gibi fikirler?"

"Doğu fantezileri. Bu adam Yahudilerden sakınıyor, Araplarla Türklere hayranlık duyuyordu. Biliyor musunuz ki, Himmler'in yazı masasının üstünde, Mein Kampf'ın yanında hep bir Kuran dururdu. Sebottendorff gençliğinde gizli bir Türk mezhebinin büyüsüne kapılmış, İslam gnos'larını incelemeye başlamıştı. 'Führer' derken, aslında Şeyh'ül Cebel'i düşünüyordu. Bunların hepsi bir araya gelip

SS'i kurdukları zaman, Haşhaşînler'inkine benzer bir örgüt tasarlıyorlardı... Birinci Dünya Savaşında Almanya ile Türkiye'nin neden bağlaşık olduklarını sordunuz mu hiç kendi kendinize?..[267]

"Bunları nereden biliyorsunuz?"

"Zavallı babacığımın Okrana'da çalıştığını söylemiştim, sanırım. Anımsıyorum, o zamanlar Çarlık polisi Haşhaşînler'le uğraşıyordu. Sanıyorum, bunu ilk sezinleyen Rakovski olmuştu. Sonra bu işin ardına düşmekten vazgeçtiler, çünkü işin içinde Haşhaşînler varsa, Yahudiler olamazlardı; o zamanlar asıl tehlike Yahudiler-di. Her zaman olduğu gibi. Yahudiler Filistin'e döndüler; öteki Yahudileri kovuklarından çıkmaya zorladılar. Ama bütün bunlar çok karışık şeyler, konuyu burada keselim."

Salon, gereğinden çok şey söylediğine pişman olmuş görünüyordu; çarçabuk izin isteyip kalktı. Sonra başka bir şey daha oldu. Bütün olup bitenlerden sonra, düş görmediğimden eminim şimdi, ama o gün bir sanrıya kapıldığımı sanmıştım, çünkü Salon'u bardan çıkarken gözlerimle izlediğimde, onun sokağın köşesinde biriyle buluştuğunu görür gibi olmuştum, Doğulu yüzlü bir adamla.

Ne olursa olsun, Salon, imgelemimi coşturmaya yetecek kadar şey söylemişti. Şeyh'ül Cebel'le Haşhaşînler bana yabancı değildi; tezimde onlara da değinmiştim; Tapınakçılar onlarla gizliden gizliye anlaşmakla da suçlanıyorlardı. Nasıl oldu da unuttuk bunu?

Böylece, yeniden zihnimi çalıştırmaya başladım, özellikle de, fiş kutularını elden geçiren parmakuçlarımı. Aklıma öylesine çarpıcı bir şey geldi ki, kendimi tutamadım.

Ertesi sabah Belbo'nun odasına daldım: "Hepsi yanıldılar. Biz de yanıldık."

"Telâşlanmayın, Casaubon, neden söz ediyorsunuz? Aman yarabbi, Plan'dan." Bir an duraksadı. "Belki de bilmiyorsunuz, Diotallevi'nin durumu iyi değil. Konuşmuyor. Hastaneye telefon ettim; akrabası olmadığım için kesin bir şey söylemek istemediler. Hiç akrabası yok, kim ilgilenecek onunla? Suskunlukları hiç hoşuma gitmedi; habis bir şey değil, diyorlar, ama tedavi yeterli olmamış, bir ay kadar yeniden

hastanede yatması gerekiyormuş. Küçük bir cerrahi müdahale gerekebilirmiş... Kısacası, bana her şeyi söylemiyorlar; durum hiç mi hiç hoşuma gitmiyor.”

Ne söyleyeceğimi bilmiyordum; içeri zafer kazanmışçasına girişimi unutturmak için rastgele bir kitabın sayfalarını karıştırmaya koyuldum. Ama Belbo direnemedi. Kendisine bir deste kâğıt gösterilen bir kumarbaz gibiydi. “Allah kahretsin,” dedi “Ne yazık ki yaşam sürüyor. Bana ne söyleyecektiniz?”

”Her şeyde yanıldılar. Biz de yanıldık, hemen hemen her şeyde. Hitler Yahudilere bütün bunları yaptı, ama hiçbir işe yaramadı. Gizliciler dünyanın dört bucağında yüzyıllardır harıl harıl ibranca öğreniyorlar, İbranca metinleri didik didik ediyorlardı, ama sonunda çıka çıka bir oroskop çıktı ortaya. Neden?”

“Hımm... Bir kere, mesajın Kudüslüler’in elindeki parçası hâlâ bir yerde saklı. Öte yandan, Paulusçular’ın elindeki parça da, bildiğimiz kadarıyla, ortaya çıkmadı...”

“Bu tam Agliè’ye göre bir yanıt, bize göre değil. Benim daha iyi bir yanıtım var.

Yahudilerin bu işle hiçbir ilgisi yok.”

“Nasıl yani?”

“Yahudilerin Plan’la hiçbir ilgileri yok. Olamazdı da. Tapınakçılar’ın durumunu tasarlamaya çalışalım; önce Kudüs’te, daha sonra Avrupa komutanlıklarında. Fransız şövalyeleri Almanlarla, Portekizliler’le, İspanyollar’la, İtalyanlar’la, İngilizler’le karşılaşıyorlar, tümünün de Bizans’la bağları var; her şeyden önce düşmanlarıyla, Türkler’le boy ölçüşüyorlar. Hem savaşıyorlar, hem de, daha önce gördüğümüz gibi, iyi ilişkiler kuruyorlardı onlarla. Centilmence, eşit düzeyde ilişkiler. O zamanlar Filistin’deki Yahudiler kimlerdi? Arapların yücegönüllülükle, hoşgörüyle davrandıkları dindar, ırkçı bir azınlık. Oysa Hıristiyanlar çok kötü davranıyorlardı onlara. Çeşitli haçlı seferleri sırasında gettoları yağmaladıklarını, toplu kırımlara giriştiklerini unutmayalım. Tapınakçılar’ın, bulaştıkları onca pisliğin içinde Yahudilerle gizemsel bilgi alışverişine girmiş olabileceklerini

düşünebilir miyiz? Kesinlikle hayır. Tapınakçılar'ın Avrupa'daki komutanlıklarında da, Yahudiler tefeci olarak görülüyor, horlanıyorlardı; yararlanılması, ama güvenilmemesi gereken kimseler sayılıyorlardı. Biz burada şövalyeler arasındaki bir bağdan söz ediyoruz: tinsel bir şövalyelik planını kurmaya çalışıyoruz; Provins Tapınakçıları'nın ikinci sınıf yurttaşların işine karışabileceklerini nasıl düşünebildik? Böyle bir şey hiçbir zaman olamaz."

"Peki, Rönesans'ta büyüye bunca merak salınması, Kabala' nın incelenmesi..."

"Çok doğal bir şey bu, üçüncü buluşma çok yakındı; sabırlar taşıyor, kestirme yollar aranıyordu, ibranca, kutsal, gizemli bir dil sayılıyordu: dünyanın dört bir yanına yayılmış olan otuz altılar gizemli bir dilin kimbilir ne gizler saklayabileceğini düşünüyorlardı. Pico della Mirandola söylemişti sanırım: nulla nomina, ut significativa et in quantum nomina sunt, in magico opere virtutem habere non possunt, nisi sint Hebraica.[268] Pico della Mirandola, salağın biriydi."

"Çok doğru!"

"Üstelik İtalyan olduğu için Plan'ın dışında bırakılmıştı. Bu konuda ne bilebilirdi?

Agrippa, Reuchlin ve benzerlerinin durumu daha da kötüydü; yanlış bir ipucunu yakalamaya kalkışmışlardı. Ben de yanlış bir ipucunun öyküsünü yeniden oluşturmaya çalışıyorum; açık bu, değil mi? Diotallevi'nin etkisinde kaldık; Kabalacılık ediyordu o, biz de ona kapılıp Yahudiler'i Plan'ın içine soktuk. Diotallevi, Çin kültürüyle uğraşsaydı, Çinliler'i de sokacak mıydık plan'ın içine?"

"Belki de."

"Her neyse. Dövünmenin yararı yok. Herkes yanılgıya sürükledi bizi. Belki hepsi de, Postel'den başlayarak, yanılgıya kapıldılar. Provins'ten iki yüzyıl sonra, altıncı grubun Kudüslüler olduğuna inanmışlardı. Ama bu doğru değildi."

"Özür dilerim, Casaubon, Ardenti'nin yorumunu düzelten bizdik; buluşma yerinin Stonehenge değil, Hazreti Ömer Camii'ndeki taş

olduğunu söyleyen bizdik."

"Evet, ama yanıldık. Dünyada başka kara taşlar da var. Bir taşın, bir dağın, bir burnun ya da uçurumun üstünde kurulmuş bir yer düşünmeliydik... Altıncı grup Alamut Kalesinde bekliyor."

103

Sonra, elinde krallığı simgeleyen âsâsıyla Kairos belirdi. Âsâyı, ilk yaratılan Tanrı'ya verdi. O da aldı ve şöyle dedi: "...Gizli adın 36 harfli olacak."

(Hasan ibn el-Sabbah, Sürgüzeşti-i Seyyîd-na)

Hünerimi göstermiştim; şimdi sıra açıklamalara gelmişti. Birkaç gün sonra sağladım onları: uzun uzun, ayrıntılarıyla, belgeleriyle. Pilade'de bir masanın üstünde, kanıt üstüne kanıt gösteriyordum Belbo'ya. Belbo gittikçe daha çok buğulanan gözleriyle izli-yordu onları. Bir yandan da, sigaraları uç uca ekleyerek içiyor, her beş dakikada bir, dibinde varla yok arası bir buz parçası kalmış boş bardağını ileri doğru uzatıyor, Pilade, daha Belbo bir şey söylemeden, hemen koşup yeniden dolduruyordu onu.

İlk kaynaklar, Strasbourg'lu Gerard'dan Joinville'e dek, Tapınakçılar'la ilgili ilk bilgilerin yer aldığı kaynaklardı. Tapınakçılar -kimi zaman çatışma, ama daha çok gizemli bir bağdaşma içinde oldukları- Şeyh'ül-Cebel'in Haşhaşînler'iyle ilişki kurmuşlardı.

Oldukça karmaşık bir öyküydü bu. Hazreti Muhammed'in ölümünden sonra geleneği izleyen Sünnîler'le, hilâfetin elinden alındığını gören, peygamberin damadı, kızı Fatıma'nın eşi Ali'yi destekleyenler arasındaki bölünmeyle başlamıştı. Şiiler denen Ali yandaşları, İslâm'ın sapkın kolu Şiîler'i oluşturmuşlardı. Vahyin sürekliliğini, Peygamber'in sözleri üstüne geleneksel düşünüşte değil -Tanrı'nın tecellisini, tanrısal gerçeğin tezahürü, Yeryüzü kralı-İmam'ın kişiliğinde gören gizlici bir öğretiydi bu.

Şimdi, Maniciler'den gnostik'lere, Yeni-Platonculuk'tan İran gizemciliğine dek Akdeniz havzasındaki tüm içrek öğretilerin, Batı'daki gelişim sürecini yıllardır izlediğimiz bütün bu öğretilerin yavaş yavaş içine sızdıkları, İslâm'ın bu sapkın koluna ne olmuştu? Çözemediğimiz uzun bir öyküydü bu. Çözemeyişimizin bir nedeni de, çeşitli Arap yazarlarıyla kişilerin upuzun adları olmasıydı. Bunların metinlerdeki çevriyazılarında bir yığın sessel işaretler kullanılıyordu. Akşamın geç vaktinde, Ebû Abd'ullâh-Muhammed b 'Ali ibn Razzâm

üt-Tâ'î el-Kûfî, Ebû Muhammed 'Ubeyd'ullâh Ebû Mu'ini'd-Dîn ve Naşir ibn Hüsrev Marvazî Kobâdyânî'yi birbirinden ayırdedemez olmuştuk. (Sanırım bir Arap da, Aristoteles, Aristoxemus, Aristarcus, Aristides, Anaximandros, Anaximenes, Anaxagoras, Anacreon ve Anacharis'i birbirinden ayırdetmekte ay güçlükle karşılaşırdı).

Ama kesin olan bir şey vardı. Şiilik iki kola ayrılıyordu; bir kol, İmamîlik, yitik bir İmam'ın geleceğine inanan on iki imamdan oluşuyordu; öteki kolu ise, Kahire'de Fatımîler'in hüküm sürdükleri dönemde ortaya çıkan İsmailîler oluşturuyordu. Bunlar, çeşitli olaylardan sonra, büyüleyici, gizemci, kıyıcı bir kişi olan Hasan Sabbah tarafından İsmailîlik adıyla İran'da yeniden örgütlenmişti. Hasan Sabbah, karargâhını, Hazer'in güneybatısında, Kartal Yuvası anlamına gelen zapdedilemez Alamut Kalesinde kurdu.

Burada Sabbah, çevresine ölüme dek kendisine bağlı kalan, fedâiyyûn ya da fedain'i topladı; bunları siyasal cinayetler işlemek için, cihad hafî'nin, gizli kutsal savaşın, araçları olarak kullanılıyordu. Bu fedaîn ya da fedâiyyûn, daha sonra Haşhaşın adıyla hazin bir ün kazanacaktı; güzel bir ad değil, ama o zaman onlar için görkemli bir addı.[269] Tapınakçılar'a çok benzeyen, inançları uğruna ölmeye hazır cengâver din adamlarını belirten bir remiz. Tinci şövalyelik.

Alamut hisarı ya da kalesi: Taş. Dört yüz metre uzunluğunda, yer yer birkaç adım, en çok otuz adım genişliğinde, yüce bir dağ doruğuna tünemiş. Azerbaycan yoluyla gelen birine uzaktan doğal Bir duvar gibi görünüyordu. Güneşin altında, göz kamaştırıcı bir beyazlıkta, erguvan rengi gün batımında mavimsi, tanyeri ağarırken solgun, gün ışırken kankırmızı, kimi günler başı dumanlı, kimi günler şimşek çakıntılarıyla aydınlanmış. Kalenin dört köşe burçları belli belirsiz ayırdedilebiliyordu; aşağıdan bakıldığında, gökyüzünün bağrına saplanmış, yüzlerce metre yükseklikte taştan yapılmış bir dizi kılıcı andırıyorlardı. Kalenin en tırmanılabilir yanı, arkeologların bugün bile çıkamadıkları, çakıllı kumla kaplı sarp bir yamaçtı. O zamanlar, kayanın içine oyulmuş, sarmal biçimde soyulmuş, taştan bir elmayı andıran gizli bir döner merdivenden ulaşılıyordu oraya; öyle ki kaleyi savunmaya tek bir okçu bile yetiyordu. Bir başka

dünyada, elegeçirilmez, baş döndürücü Alamut Kalesi, Haşhaşînler'in kalesi. Kartal kanatları üstünde ulaşılabilirdi ona ancak.

Sabbah burada hüküm sürüyordu, Şeyh'ül-Cebel diye bilinen ardılları da. Bunların birincisi, ateşli ardılı Sinan'dı.

Sabbah, adamlarıyla düşmanları üstünde egemenlik kurmanın yöntemini bulmuştu. Düşmanlarına, isteklerine boyun eğmezlerse öldürüleceklerini söylüyordu. Haşhaşînler'in elinden kimse kurtulamazdı. Sultan'ın başveziri Nizam'ül-Mülk, Haçlılar'ın Kudüs'ü ele geçirmek için hâlâ savaştıkları sırada, tahtırevanla harem dairesine giderken, derviş kılığına girmiş bir kiralık katil tarafından hançerlenerek öldürülmüştü. Humus Atabeki, tepeden tırnağa silâhlanmış bir mangayla çevrili, cuma namazına giderken, Şeyh'ül-Cebel'in kiralık katilleri tarafından hançerlendi.

Sinan, bir Hıristiyan olan, Montefeltro Markisi Corrado'yu öldürmeye karar veriyor; iki adamının, uzun hazırlıklardan sonra, törelerini, dillerini öğrenip kâfirlerin arasına sızmalarını buyuruyor. Rahip kılığına girerek, Tyre piskoposunun onuruna verdiği şölen sırasında hiçbir şeyden haberi olmayan Marki'nin üstüne atılıyorlar, onu hançerliyorlar. Marki yaralanıyor. Haşhaşînler'den biri koruma birliği tarafından hemen orada öldürülüyor; öteki ise bir kiliseye sığınıp yaralının getirilmesini bekliyor; üstüne atılıp işini bitiriyor, mutluluk içinde ölüyor. Çünkü, gerek Sünnî Arap vakanüvislerinin, gerek daha sonra Pordenone'den Marco Polo'ya dek Hıristiyan kroniklerinin yazdıklarına göre, Şeyh'ül-Cebel, süvarilerini sonsuz özveride bulunabilecek, yenilmez cengâverler olarak yetiştirmek için korkunç bir yöntem bulmuştu. Onları daha delikanlılık çağında, uyurken dağın doruğuna çıkarıp zevklere boğuyor -şarap, kadın, çiçekler, şölenler- haşhaşla -mezhebe adını veren Haşhaşın sözcüğü buradan gelir- sersemletiyordu. Artık bu yeryüzü cennetinin sapık zevklerinden vazgeçemez duruma geldikleri zaman onları uykularından çekip alıyor, bir seçenek öneriyordu: Gidin, Öldürün, diyordu, başarırsanız ardınızda bıraktığınız bu cennet sonsuza dek sizin olacak, yenilirseniz günlük yaşamın cehennemine yuvarlanacaksınız.

Onlar da, uyuşturucuyla sersemlemiş, bu istekler karşısında umarsız kalmış, başkalarını feda etme uğruna kendilerini feda ediyorlardı: ölüme yazgılı katiller, başkalarını kurban etmeye yargılı kurbanlıklar.

Haçlılar nasıl da korkuyorlardı onlardan; aysız gecelerde, çölde samyeli uğuldarken, ne masallar uyduruyorlardı onlar hakkında. Tapınakçılar nasıl da hayranlık duyuyorlardı bu kabasaba adamların katıksız şehitlik istemi karşısında. Tapınakçılar onlara baç ödemeyi kabul ediyorlar, karşılığında onlardan haraç istiyorlardı. Bir tür karşılıklı ödünler oyunuydu bu; suçortaklığı, silâh arkadaşlığı. Açık arazide birbirlerinin karınlarını deşiyorlar, ama gizlice birbirlerini kucaklıyor, gizemli görüntüler, büyü formülleri, simya incelikleri fısıldıyorlardı birbirlerine...

Haşhaşînler'den, gizli törenlerini öğrendiler Tapınakçılar. Kral Filip'in yargıçlarıyla sorgucuları -salt korkaklıktan, bilgisizlikten- haça tükürmenin, anüs öpmenin, kara kedinin, Bafomet tapımının başka kuttörenlerin yinelenmesinden başka bir şey olmadığını anlamadılar; Tapınakçılar'ın Doğu'da öğrendikleri ilk gizin, haşhaş kullanmanın etkisi altında yaptıkları törenlerin.

Böylece, Plan'ın orada doğduğu, orada doğması gerektiği açıktı. Tapınakçılar yeraltı akımlarını Alamut Kalesindeki adamlardan öğrendiler. Onlarla Provins'te buluşup Otuzaltı Görünmezler gizli planını kurdular; Christian Resoncreutz'un Fas'a ve Doğu ülkelerine yaptığı yolculukların nedeni buydu; Postel'in Doğu'ya yönelmesinin nedeni buydu; Rönesans Magusları'nın, Plan'a adını veren Tanrı'yı, Hermes'i, Hermes-Teuth ya da Toth'u, Doğu'dan, Fatımî İsmailîler'in yurdu Mısır'dan almalarının nedeni de buydu; o dalavereci Cagliostro da, kuttörenlerinde, bu yüzden Mısır figürleri kullandı. Cizvitlere gelince, sandığımız kadar budala olmayan Cizvitler, iyi yürekli Kircher'le hiç vakit geçirmeden, hiyerogliflerin üstüne atıldılar; Kıptî diliyle Öteki Doğu dillerini öğrendiler; İbranca, bir perdeydi yalnızca; çağın modasına verilen bir ödün.

104

Bu metinler 'sıradan ölümlüler'e yönelmez... Gnostik algılama, seçkinlere ayrılmış bir yoldur... Çünkü, İncil'in sözcükleriyle: İncilerinizi domuzlara atmayın.

(Kemal Canbolat, Le Jour'la Söyleşi, 31.3.1967)

Arcana publicata vilescunt; et gratim prophanata amittunt. Ergo: ne margaritas obijce porcis, seu asinus substerne rosas.[270]

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz, Strassbourg, Zetzner, 1616, başlık sayfası)

Hem sonra, altı yüzyıl bir taş üstünde bekleyebilecek ya da gerçekten beklemiş olan biri başka nerede bulunabilir? Doğru, Alamut Kalesi, sonunda, Moğol baskısı altına girmişti, ama İsmail'i mezhebi Doğu'nun her yanında varlığını sürdürmüştü; bir yandan Şii olmayan Sufilik'le karışmış, bir yandan o korkunç Dürzi mezhebini doğurmuş, en sonunda da Agarttha'ya çok yakın bir yerde, Ağa Han'ın izinden giden Hintli hocalar arasında varlığını sürdürmüştü.

Ama başka bir şey daha keşfetmiştim. Fatımî sülâlesinin saltanatı sırasında, eski Mısırlıların Hermetik kavramları, Heliopolis Akademisi aracılığıyla, Bilimler Evi'nin kurulduğu Kahire'de yeniden keşfedilmişti. Bilimler Evi! Bacon'a, Süleyman'ın Evi'ni esinleyen bu muydu? Conservatoire da Süleyman'ın Evi örnek alınarak yapılmamış mıydı?

"Tamam, tamam, artık hiçbir kuşku kalmadı," dedi Belbo, kendinden geçmiş. Sonra, "Peki, ama Kabalacılar ne olacak?" diye sordu.

"Bunun yanı sıra gelişen bir olay o. Kudüs hahamları, Tapınakçılar'la Haşhaşînler arasında bir şeyler olduğunu sezinliyorlar. İspanya'da, hahamlar, Avrupa'daki komutanlıklara faizle borç veriyormuş gibi ortalıkta dolaşırken, bir koku alıyorlar. Gizin dışında bırakılmışlardır; ulusal onurlarını korumak için gizi kendi başlarına ortaya çıkarmaya karar veriyorlar. Nasıl olur da biz, Seçilmiş Kavim, Gizlerin Gizi konusunda karanlıkta bırakılırız? Ve şıp diye Kabalacı gelenek başlıyor: yerlerinden edilmiş, dışlanmış

insanların, her şeyi biliyormuş gibi davranan erk sahiplerine nisbet olsun diye giriştikleri yiğitçe bir çaba.”

“Ama böyle davranarak, Hıristiyanlara gerçekten de her şeyi biliyormuş izlenimini veriyorlar.”

“Sonra bir an geliyor, biri çok büyük bir gaf yapıyor. İsmail’le İsrail’i birbirine karıştırıyor.”

“Demek Barruel de, Protokoller de, Yahudi Kırımı da, tek bir sessiz harf değişikliğinin sonucu.”

“Altı milyon Yahudi, Pico della Mirandola’nın bir yanlışı yüzünden öldürüldü.”

“Belki de başka bir neden vardır. Seçilmiş Kavim, Kitap’ı yorumlama görevini üstlenmişti. Bir saplantı haline getirmişlerdi bunu. Ötekiler ise, Kitap’ta hiçbir şey bulamadıkları için, onlardan Öç alıyorlar. İnsanlar kendilerini Yasa ile yüz yüze getirenlerden korkarlar. Peki, ya Haşhaşînler, neden daha önce ortaya çıkmadılar?”

“Yapmayın, Belbo! İnebahtı Savaşından sonra o bölgenin nasıl yıkık olduğunu düşünsenize. Sebottendorff, Türk dervişlerden öğrenilecek bir şey olduğunu biliyordu. Ama Alamut Kalesi yoktu artık; kaledekiler kimbilir hangi deliğe girmişlerdi. Bekliyorlardı. Sonunda bekledikleri an geldi. İslâm irredantizminin kanatları altından yeniden başlarını dışarı çıkardılar. Hitler’i Plan’ın içine karıştırmakla, İkinci Dünya Savaşı için iyi bir neden bulmuştuk. Şimdi de, Alamut Kalesindeki Haşhaşînler’i işin içine karıştırarak, Akdeniz’le İran Körfezi arasındaki bölgede yıllardır olup biten her şeyi açıklıyoruz. Burada, Tres’e, Templi Resurgentes Equites Synarchici’ye de yer var. Bu dernek, değişik inançların tinsel şövalyeleri arasındaki ilişkileri yeniden kurmak, kopukluğu gidermek amacını gütmektedir.”

“Ya da çatışmaları körüklemek, bundan yararlanarak bulanık suda balık avlamak. Açık bu. Böylece görevimizi yerine getirdik: Tarihi yerli yerine oturttuk. En yüce anda, Sarkaç, Umbilicus Mundi’nin Alamut’ta bulunduğunu açıklayamaz mı?”

“Abartmayalım. Ben olsam bunu askıda bırakırdım.”

“Tıpkı Sarkaç gibi.”

“Elbette. Her şeyden önce bilimsel olmalıyız.”

O akşam, yalnızca, güzel bir öykü kurduğum için kendimle övünüyordum. Güzellik yaratmak için dünyanın iliğini sömüren bir estettim ben. Belbo ise çoktan mürit olmuştu. Tüm müritler gibi aydınlanma yoluyla değil, faute de mieux[271] olduğundan.”

105

Claudicat ingenium, delirat lingua, labat mens.[272]

Lucretius, De rerum natura, III, 453)

Belbo'nun kendisine neler olduğunu kavramaya çalışması o günlerde oldu sanırım. Ama kendini çözümleme yeteneği, yavaş yavaş alıştığı hastalıktan kurtaramıyordu onu artık.

Dosya adı: Ya doğruysa?

Bir Plan kurmak: Plan sizi öyle bir noktaya dek haklı çıkarır ki, Plan'ın kendisinden sorumlu değilsinizdir artık. Taşı attıktan sonra elinizi gizlemeniz yeter. Gerçekten bir Plan olsaydı, yanılgı söz konusu olmazdı.

Cecilia'yı hiçbir zaman elde edemedin, çünkü Arkontlar, Annibale Cantalamessa ile Pio Bo'yu, en kolay üflemeli çalgıları bile çalamayacak denli yeteneksiz kılmışlardı. Kanal çetesinden kaçtın; çünkü Dekanlar seni bir başka kırım için saklamak istemişlerdi. Yüzünde yara izi olan adamın seninkinden daha güçlü bir tılsımı var.

Bir Plan var, ondan sorumlu olan bir suçlu da. Bizim türümüzün düşü. An Deus sit?[273] *Eğer varsa, suç O'nundur.*

Adresini yitirdiğim şey Son değil, Başlangıç. Sahip olmam gereken şey, nesne değil, bana sahip olan özne. Bölüşülen acı azalır.

Kimdi bu düşünceyi yazan? Bugüne dek düşünülmüş en yatıştırıcı düşünce. Şu fikri hiçbir şey çıkaramaz aklımdan: bu dünyayı karanlık bir tanrı yaratmıştır; ben onun gölgesinin uzantısıyım. İnanç, Mutlak İyimserlik'e götürür insanı.

Zina işledim, doğru (ya da işlemedim): ama Kötülük sorununu çözemeyen, Tanrı'nın kendisi. Hadi gelin, dölütü balla, biberle karıştırıp havanda dövelim. Tanrı bunu istiyor.

İlle de inanmak gerekiyorsa, insana suçluluk duygusu vermeyen bir din olmalı. Çığırından çıkmış, dumanı tüten, yeraltıyla bağıntılı, sonu gelmez bir din. Bir roman gibi, tanrıbilim gibi değil.

Tek bir hedefe giden beş ayrı yol. Ne israf. En iyisi bir labirent; insanı hem her yere götürür, hem hiçbir yere. Biçeme uygun bir ölümle ölmek için Barok'ta yaşamak.

Ancak kötü bir Demiurgos kendimizi iyi duyumsatır bize.

Ama ya kozmik bir Plan yoksa?

Ne gülünç, kimse seni sürgüne göndermeden, sürgünde yaşamak. Üstelik var olmayan bir yerden sürülmüş gibi.

Ama ya Plan varsa, ya sonsuza dek gözünden kaçıyorsa?

Dinin yetersiz kaldığı yerde sanat başlar. Plan'ı sen icat ediyorsun, bilinemezin eğretilemesi olarak. İnsanın kurduğu bir gizdüzen de boşluğu doldurabilir. Tutkulu Yürek adlı yapıtımı yayımlamadılar; çünkü Tapınakçı klikten değilim ben.

Bir Plan varmış gibi yaşamak: felsefe taşı. If you cannot beat them, join them.[274] *Plan varsa, kendini ona uydur.*

Lorenza sınıyor beni. Alçakgönüllülük, inanmasam bile Melekler'e başvurma, doğru çemberi çizme alçakgönüllülüğünü gösterebilseydim, erinç içinde olurdum. Belki.

Bir giz olduğuna inan; kendini erginlenmiş biri gibi duyarsın. Karşılığında bir bedel ödemen de gerekmez.

Bir umut yaratmak; kökü olmadığı için hiçbir zaman kökünden koparılamayacak uçsuz bucaksız bir umut. Var olmayan ataların hiçbir zaman ortaya çıkıp ihanet ettiğini söyleyemezler sana. insanın sonsuza dek ihanet ederek bağlı kalabileceği bir din.

Andreae gibi: oyun olsun diye tarihin en büyük açıklamasını yapmak; başkaları bu uğurda yok olup giderken, geri kalan ömrünü bu işle hiçbir ilgin olmadığına and içerek geçirmek.

Hayal meyal seçilebilen bir gerçek yaratmak; biri onu betimleye kalkışır kalkışmaz da onu aforoz etmek. Yalnızca kendinden daha belirsiz olanları kabul etmek. Jamais d'ennemis â droite.[275]

İnsan niçin roman yazar? Tarihi yeniden yazmak için. Sonradan gerçekleşen tarihi.

Olayı niçin Danimarka'da geçirtmiyorsunuz, Bay William S.? Yedi Denizler Jim'i Johann Valentin Andreae Luke-Mattew, Patmos'la Avalon arasında, Beyaz Dağ'dan Mindanao'ya, Atlantis'ten Tesalya'ya dek, Sunda Takımadalarında dolaşıp duruyor, İznik Konsili'nde, Origen, taşaklarını kesip kanlı kanlı Güneş Kenti'nin din ulularına gösteriyor, Constantinus yırtıcı tırnaklarını Robert Fludd'ın oyulmuş gözyuvalarına batırırken, Hiram filioque filioque[276] *diş gıcırdatıyor, Antiokya gettosundaki Yahudilere Ölüm, Yahudilere ölüm, Dieu et mon droit, Tapınakçılar'ın sancağı dalgalansın, kahrolsun Ofitler yılanlar. Trompetler çalıyor, Chevaliers Bienfaisants de la Cite Sainte geliyor, mızraklarının ucunda Mağribî'nin kellesi, Rebis, Rebis! Manyetik bir kasırga, Kule yerle bir oluyor. Rakovski, Jacques de Molay'ın kavrulmuş cesedine bakıp sırıtıyor.*

Sana sahip olamadım, ama istersem tarihi havaya uçurabilirim.

Sorun varlığın olmayışı ise, varoluş da çeşitli biçimlerde söylenense, ne denli çok konuşursak, o denli çok varoluş olur.[277]

Bilimin düşü, varlığın az olması, yoğunlaştırılabilir, söylenebilir olmasıdır. $E=mc^2$.[278] *Yanlış. Daha en başından, sonsuza dek kurtulabilmek için varlığın dolaşık olması gerekir. Tıpkı sarhoş bir denizcinin düğüm düğüm, çözülmez bir duruma getirdiği bir yılan gibi.*

İcat etmek, bağıntılara aldırmaksızın, özetlenmesi olanaksız duruma gelinceye dek çılgınca icat etmek. Simgeler arasında basit bir oyun, tıpkı bayrak yarışı gibi, ardsız aralıksız her oyuncunun kendinden sonra gelenin adını söylediği bir oyun. Dünyayı zincirleme bir evirmeceler sara-bandında parçalara ayırmak. Sonra da dile getirilemeyene inanmak.

Tevrat'ın gerçek okunuşu değil mi bu? Bir anagramın anagramıdır gerçek. Anagrams=ars magna.[279]

O günlerde böyle olmuş olmalıydı. Belbo Şeytancılar'ın evrenini ciddiye almaya karar vermişti; aşırı inançtan değil, inançsızlıktan ötürü.

Yaratıcı yetenekten yoksun olduğu için kendini aşağılanmış duyumsayan Belbo

(Ömrü boşa çıkmış istekler, hiçbir zaman yazılmamış sayfalarla geçmişti. Bunlar birbirlerinin eğretilemesiydi; ikisi birlikte, Belbo'nun varsaydığı gizli korkusunun simgesini oluşturuyordu), Plan'ı oluştururken, gerçekte, yarattığının bilincine varıyordu. Kendi Golem'ine gönül vermişti; bir avuntu kaynağı gibi görüyordu onu. Sanat olarak yaşam -kendi yaşamı da, insanlığın yaşamı da- sanat yoksa, yalan olarak sanat. Le monde est fait pour aboutir a un livre (faux).[280] Ama şimdi bu düzmece kitaba inanmaya çalışıyordu Belbo; çünkü kendisinin de yazdığı gibi, gerçekten bir Plan varsa, korkak, yenik, çekingen olmayacaktı artık.

Sonunda şu oldu: Gerçek olmadığını bildiği Plan'ı, gerçek sandığı bir rakibi yenilgiye uğratmak için kullandı. Sonra da -Plan gerçekten varmış, ya da kendisi, Belbo, Plan'la aynı hamurdan yapılmış gibi- onun kendisini sarmaladığının bilincine varınca, kalkıp Paris'e gitti; bir açıklamaya, bir kurtuluşa örebilmek için.

Yıllar yılı yalnızca kendi yarattığı hortlaklarla birlikte yaşamaktan her gün duyduğu pişmanlığın acısıyla, şimdi nesnelleşen, Düşman bile olsa, başkalarının da bildiği hortlaklarda avuntu buluyordu.

Kendini aslanın ağzına atmak için mi gitmişti Paris'e? Hiç kuşkusuz, çünkü biçimlenmekte olan aslan, Yedi Denizler Jim'inden, hatta Cecilia'dan, belki Lorenza Pellegrini'den bile daha gerçekti.

Onca kaçırılmış buluşmalardan bıkmış olan Belbo, şimdi gerçek bir buluşma sözü vermiş gibi duyumsuyordu kendini. Korkaklığından ötürü kaçamadığı bir buluşma: köşeye sıkıştırılmıştı çünkü. Korku, yürekli olmaya zorluyordu onu. İcat ederek, gerçeklik ilkesini yaratmıştı Belbo.[281]

106

5 No.lı liste, 6 atlet, 6 şort, 6 mendil, araştırmacıları hep şaşırtmıştır; özellikle çoraplara hiç yer verilmediği için.

(Woody Allen, Getting even, New York, Random House, 1966, 'The Metterling List', s. 8)

O günlerde -yaklaşık bir ay önce- Lia bir aylık bir dinlencenin bana iyi geleceğine karar verdi. "Yorgun görünüyorsun," diyordu. Belki de Plan yıpratmıştı beni. Hem bebeğin de, büyükannesiyle büyükbabasının dedikleri gibi, temiz havaya gereksinimi vardı. Arkadaşlar küçük bir dağ evi bulmuşlardı bize.

Hemen yola çıkamadık. Milano'da yoluna koymam gereken bazı işler vardı. Lia da, insan tatile çıkacağını bilirse, hiçbir şey yolculuk öncesi, kentte kısa bir tatilden daha dinlendirici olamaz, diyordu.

O günlerde, ilk kez Plan'dan söz ettim Lia'ya. Daha önce hep bebekle uğraşıyordu. Belbo ve Diotallevi'yle bir çeşit bilmece çözmekle uğraştığımızı, gece gündüz bunun üstünde çalıştığımızı sezinliyordu. Ama bu konuda hiçbir şey söylememiştim ona; benzerlik psikozu üstüne bana nutuk attığı günden beri. Belki de utanıyordum.

Plan'ı en ince ayrıntılarına varıncaya dek, baştan sona anlattım ona. Diotallevi'nin hastalığından, yanlış bir şey yapmışım gibi suçluluk duygusuna kapıldığımdan söz ettim. Plan'ı olduğu gibi göstermeye çalıştım: bir hüner gösterisi.

"Bum," dedi Lia, "bu iş hiç hoşuma gitmedi."

"Güzel değil mi, yani?"

"Denizkızları da güzeldi. Bak: bilinç-dışın hakkında ne biliyorsun?"

"Hiçbir şey. Bilinç-dışım var mı, yok mu, onu bile bilmiyorum:"

"Gördün mü? Şimdi, keyif ehli bir Viyanalı düşün. Dostlarını -bu arada kendini de-eğlendirmek için, bütün o alt-benlik ve Oedipus masallarını uyduruyor; hiçbir zaman görmediği düşleri, hiçbir zaman karşılaşmadığı küçük Hans'ları uyduruyor... Sonra ne oluyor? Ciddi

ciddi nörotik olmaya can atan milyonlarca insan çıkıyor ortaya. Binlerce de, onları sömürmeye hazır insan.”

“Lia, sen paranoyaksın.”

“Ben mi? Paranoyak olan sensin asıl.”

“Belki ikimiz de paranoyağız, ama hiç değilse şunu kabul etmelisin: Ingolf’un metninden yola çıktık biz. Doğal bir şey bu; insan Tapınakçılar’ın bir mesajıyla karşılaşınca, şifresini çözmek ister. Belki biraz ileri gittik, şifre çözenleri alaya almak için yaptık bunu; ama ortada bir mesaj vardı.”

“Bütün bildiğin, şu Ardenti’nin sana anlattıkları; dediğine bakılırsa, o adam müthiş bir sahtekâr. Şu mesajı görmek isterdim doğrusu.”

Bundan kolay bir şey olamazdı; mesaj, dosyalarımın arasındaydı.

Lia kâğıdı aldı, evirip çevirdi, burnunu kırıştırdı, mesajın şifreli olan ilk bölümünü daha iyi görebilmek için gözlerinin üstüne düşen perçemleri kaldırdı. “Hepsi bu mu?” dedi.

“Yetmez mi?”

“Yeter de artar bile. Bana iki gün izin ver, düşüneyim. “Lia’nın herhangi bir şeyi düşünmek için iki gün izin istemesi demek, bana aptal olduğumu göstermeye karar vermesi demektir. Bu yüzden suçlarım onu hep; o da şöyle yanıtlar: “Aptal olduğunu anlarsam, seni gerçekten sevdiğime emin olurum. Aptal da olsan, seni seviyorum. Bundan hiç kuşkun olmasın.”

İki gün konuya hiç değinmedik. Zaten bu iki günün büyük bir bölümünü evin dışında geçirdi Lia. Akşamları bir köşeye büzülmüş, notlar alırken, birbiri ardısıra kâğıtlar yırtarken görüyordum onu.

Dağa çıkınca, bebek bütün gün çayırlarda yuvarlandı durdu. Lia akşam yemeğini hazırladı; yemek yememi, iğne ipliğe döndüğümü söyledi. Yemekten sonra, ona az sodalı, bol buzlu bir duble viski hazırlamamı istedi; bir sigara yaktı, ancak önemli anlarda yapardı bunu; oturmamı söyledi, sonra da açıkladı:

“Dikkatli dinle, Bum, çünkü en yakın açıklamaların her zaman en doğru açıklamalar olduğunu göstereceğim sana. Albay Ardenti

denen adam, Ingolf'un, Provins'de bir mesaj bulduğunu söylemiş size; bunun doğruluğundan hiç kuşku duymuyorum. Ingolf yerin dibine inmiş, içinde bu metnin bulunduğu bir mahfaza bulmuş olsa gerek," parmağıyla Fransızca satırlara vuruyordu. "Kimse bize onun elmas kakmalı bir mahfaza bulduğunu söylemiyor. Albayın size anlattığı tek şey, Ingolf'un notlarına göre, mahfazanın satılmış olduğu. Bunda şaşılacak bir şey yok; antika bir mahfazaydı o. Ona biraz para getirmiş olabilir, ama ömrünün sonuna dek bu gelirle geçinmiş olamaz. Babasından küçük bir miras kalmış olmalı.'

"Mahfazanın sıradan bir mahfaza olması gerektiğini nereden çıkarıyorsun peki?"

"Çünkü bir sipariş listesi bu. Gel, birlikte bir kez daha okuyalım:

a la... Saint Jean

36 p charrete de fein

6...entiers avec saiel

p... les blancs mantiax

r...s... chevaliers de Pruins pour la... j. nc

6 foiz 6 en 6 places

chascune foiz 20 a...120 a...

iceste est l'ordonation

al donjon li premiers

it li secunz joste iceus qui... pans

it al refuge

it a Nostre Dame d l 'altre part d l 'iau

it a l 'ostel des popelicans

it a la pierre

3 foiz 6 avant la feste... la Grant Pute.

"Eee, ne çıkar bundan?"

"Tanrı aşkına, bir turistik rehbere bakıp Provins tarihinin bir özetini okumak hiç aklınıza gelmedi mi? Böyle yapmış olsaydınız, mesajın bulunduğu la Grange-aux-Dîmes'in, tüccarların bir araya geldikleri bir yer olduğunu hemen anlardınız; Champagne panayırlarının merkeziydi orası. Bundan başka, la Grange, Rue St. Jean'ın

üstündedir. Provins'de her şey alınıp satılırdı, ama en çok rağbet gören şey kumaştı; draps ya da o zamanki yazılışı ile dras. Her kumaş parçasında bir güvence damgası vardı, bir çeşit mühür. Provins'in ikinci önemli ürünü, Haçlılar'ın Suriye'den getirdikleri kırmızı güllerdi. Öylesine ünlüydü ki bu güller, Lancaster'li Edmund, Blanche d'Artois ile evlenip Champaign Kontu unvanını aldığı zaman, armasına Provins'in kırmızı gülünü koydurdu; iki gül savaşının adı da buradan geliyor, çünkü York'ların simgesi beyaz bir güldü."

"Bunları nereden öğrendin?"

"Provins turizm bürosunun yayımladığı iki yüz sayfalık küçük bir kitaptan. Fransız Kültür Merkez'inde buldum. Ama daha bitmedi. Provins'te Donjon denen bir kale var; adı üstünde. Port-aux-Pain var, Eglise du Refuge vardı. Orada burada, Meryem Ana adını taşıyan çeşitli kiliseler vardı. Eskiden -belki hâlâ duruyordur- Rue de la Pierre Ronde vardı; orada kontun uyruklarının ondalık vergi paralarını üstüne koydukları bir pierre de cens[282] vardı. Bundan başka, Rue des Blancs Manteaux, sonra la Grande Pute Muce diye bir sokak vardı; nedenini tahmin edebilirsin. Genelevlerin bulunduğu sokaktı burası."

"Peki Poplikanlar ne oldu?"

"Provins'te bir zamanlar Katarlar vardı; sonra bunlar usulüne uygun olarak yakıldılar. Baş sorgucu tövbe etmiş bir Katar'dı; adı da Robert le Bougre'du. Bu yüzden, artık Katarlar olmasa da, bir sokağa ya da bir bölgeye hâlâ Katarlar'ın yeri denmesinde şaşılacak bir şey yok."

"1344'te hâlâ..."

"Bu belgenin 1344'ten kaldığını söyleyen kim? Sizin albay, saman arabasından 36 yıl sonra, diye okumuş, ama o günlerde p harfi belli bir biçimde, bir çeşit kesme işaretiyle yazıldığında post anlamına geliyordu. Kesme işaretiyle yazılmayan p ise pro anlamına geliyordu. Bu metnin yazarı, Grange'da, yani Rue Saint Jean'da –Ermiş Yuhanna gecesinde değil- yaptığı alışverişleri not eden kendi halinde

bir tüccarmış. Bir -ya da her- araba dolusu samanın fiyatını otuz altı sous ya da kron ya da başka bir para birimiyle kaydetmiş,"

"Peki, ya yüz yirmi yıl?"

"Yıllardan söz eden var mı? Ingolf bir şey bulmuş, çevriyazıyla, 120 a... diye yazmış onu. Bunun a harfi olduğunu nereden çıkarıyorsunuz? O zamanlar kullanılan bir kısaltmalar listesine baktım; denier ya da dinarium için garip işaretler kullanıldığını gördüm; biri delta'ya benziyor, öteki teta'ya, sol yanı kırık bir daireye. İşi başından aşkın bir tüccar gibi, aceleyle, özensizce yazarsan, Albay Ardenti gibi bir kaçık onu a sanabilir; bir yerde 120 yıldan söz edildiğini okumuştur çünkü. Sen daha iyi bilirsin, Gül-Haçlar'ın tarihiyle ilgili herhangi bir kitapta okuyabilirdi bunu. Post 120 annos patebo'ya benzeyen bir şey bulmak istiyor. Sonra ne yapıyor? Birkaç yerde W e rastlıyor, bunu iterum' un kısaltılmışı gibi algılıyor. Oysa iterura'un kısaltılmışı, 'itm'dir; it, item demektir, yinelenen listeler için kullanılır.[283] Bizim tüccar aldığı siparişlerden ne kazanacağını hesaplıyor, teslim ettiği malların listesini yapıyor-Provins gülleri için de sipariş almış olmalı; r ... s ... chevaliers de Pruins'in anlamı bu işte. Albayın vainjance diye okuduğu sözcük ise (aklında Kadoş şövalyeleri vardı çünkü) jonchee[284] diye okunmalıdır. Güller çeşitli şenliklerde, çiçekten şapkalar ya da halılar yapmak için kullanılıyordu. Böylece, Provins mesajı şöyle okunmalıdır:

Saint Jean Sokağında.

Bir araba saman 36 sous.

Altı parça damgalı yeni kumaş

Blacns Manteaux Sokağına.

Haçlılar'a gül, jonchee yapmak için:

aşağıdaki altı yere altı demet gül:

her biri 20 denier'den,[285] *toplam 120 denier.*

Aşağıdaki sıraya göre:

Birincisi Kale'ye

aynı şekilde ikincisi Porte-aux-Pains'dekilere

aynı şekilde Eglise de Refuge'e

aynı şekilde ırmağın karşı yakasındaki Notre Dame Kilisesine

aynı şekilde Katarlar'ın eski binasına

aynı şekilde Pierre-Ronde Sokağına.

Altışar gülden üç demet de fahişeler sokağına.

"Çünkü, belli, o zavallıcıklar da kendilerine gülden şapkalar yaparak şenliği kutlamak istiyorlardı."

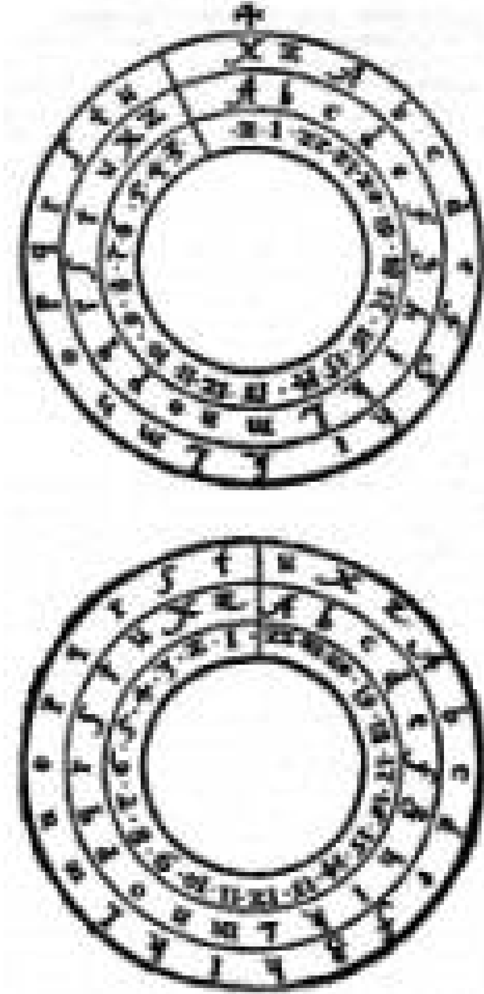
"Aman Allahım," dedim, "galiba haklısın."

"Elbette haklıyım. Bir kez daha söylüyorum: bu bir alışveriş listesi."

"Dur bir dakika, bu bir alışveriş listesi olabilir, ama birincisi otuz altı görünmezden söz eden şifreli bir mesaj."

"Doğru. Fransızca metni bir saatte hallettim, ama öteki iki gün uğraştırdı beni. Tritemius'u, hem Ambrosia'da, hem de Trivulziana'da[286] incelemek zorunda kaldım; kütüphanecileri bilirsin; eski bir kitaba elini sürmene izin vermeden önce, kitabı yiyecekmişsin gibi bakarlar sana. Ama birinci mesaj da çok basit; sen kendi başına da çözebilirdin. Her şeyden önce, 'Les 36 inuisibles separez en six bandes', bizim tüccarın Fransızcasıyla aynı mı sence? Aslında, siz de bunun, Gül-Haçlar'ın Paris'te göründükleri on yedinci yüzyıldan kalma bir kitapçıkta kullanılan anlatım olduğunun ayrımına varmışsınız, ama tıpkı Şeytancılar gibi akıl yürütmüşsünüz: mesaj Tritemius'un yöntemine göre şifrelenmişse, bu Tritemius'un Tapınakçılar'dan kopya ettiği anlamına gelir; Gül-Haçlar'ın çevresinde yaygın olarak kullanılan bir tümceyi alıntıladığına göre de, Gül-Haçlar'a atfedilen planın Tapınakçılar'ın planından başka bir şey olmadığı anlamına gelir. Bu mantığı, aklı başında her insanın yapabileceği gibi, tersine çevirmeyi dene: mesaj Tritemius'tan sonra yazılmıştır: on yedinci yüzyıl Gül-Haçlar'ı arasında kullanılan deyimler kullanıldığına göre de, on yedinci yüzyıldan sonra yazılmıştır. Bu noktada en basit varsayım nedir? Ingolf, Provins mesajını buluyor; o da tıpkı Albay gibi, Hermetik gizemler delisi olduğu için, otuz altıyla yüz yirmiyi görür görmez, Gül-Haçlar'ı düşünüyor. Ingolf, aynı zamanda bir şifreyazı delisi olduğu için de, Provins mesajını şifreleyerek eğleniyor. Bir alıştırma yapıyor; o

güzelim Gül-Haç tümcesini Tritemius'un şifre sistemine göre yeniden yazıyor."

"Dâhice bir açıklama, ama Albay'ınkinden daha geçerli değil."

"Buraya kadar, evet. Ama tut ki, bir kestirimde bulunuyorum, sonra bir ikinci, sonra bir üçüncü kestirim; tümü de birbirini destekliyor bunların. O zaman, doğru kestirimde bulunduğundan emin olmaz mısın? Ben bir varsayımdan yola çıktım.

Ingolf'un kullandığı sözcükler, Tritemius'tan alınan sözcükler değil. Bunlar da, aynı Asur-Babil kabalası üslubunda, ama aynı değil. Gene de, Ingolf kendisini ilgilendiren harflerle başlayan sözcükler kullanmak isteseydi, Tritemius'ta bol bol bulabilirdi. Niçin o sözcükleri seçmedi?"

"Niçin?"

“Belki de, ikinci, üçüncü, dördüncü durumdaki belli harflere gereksinimi vardı. Belki de, bizim dâhi Ingolf’umuz çok-şifreli bir mesaj istiyordu. Belki de Tritemius’tan daha zeki olmak istiyordu. Tritemius bellibaşlı kırk şifre sistemi önerir: birincisinde yalnızca başharfler hesaba katılır; bir başkasında birinciyle üçüncü harfler; bir başkasında bir başharf alınır, bir başharf alınmaz; böylece sürüp gider. Biraz çabayla böyle yüz sistem daha icat edebilirsin, ikinci derecede önemli on şifre sistemine gelince, albay yalnızca birinci çemberi, en kolay olanı, dikkate almış. Ama ondan sonra gelenler, ikinci çemberin ilkesine göre işler. Senin için bir kopyasını çıkardım, işte burada. Tut ki, iç çember devingen olsun; A harfi dış çemberin herhangi bir harfine denk düşecek biçimde çevrilebilsin. Böylece, A yerine X yazılacağı, sonraki harflerin de bu sırayı izleyeceği bir sistem elde edebilirsin; A’nın U’ya denk düşeceği bir başka sistem de. Her çemberin üstünde bulunan yirmi iki harfle, on değil, yirmi bir şifre sistemi elde edebilirsin; yirmi ikinci ise işe yaramaz, çünkü Anın karşısına A gelir...”

“Her sözcüğün her harfine bu yirmi bir sistemi uyguladın mı, yoksa?..”

“Aklımı kaçırmadım ben; şansım da yolunda gitti. En kısa sözcükler altı harfli olduğundan, yalnızca ilk altı harfin önemli oldu-Su, geri kalan harflerinse salt göze hoş görünsün diye kullanıldığı açık. Neden altı harf? Şöyle düşündüm: diyelim ki Ingolf ilk harfi şifreledi, sonraki harfi atladı, üçüncü harfi şifreledi, sonraki iki harfi atladı, altıncı harfi şifreledi. Başharf için bir numaralı çemberi kullandığını varsayarak, ben de üçüncü harf için iki numaralı çemberi kullandım; ortaya bir tümce çıktı. Sonra, altıncı harf için üç numaralı çemberi denedim; bir tümce daha elde ettim. Ingolf un başka harfler de kullanabileceği olasılığını bir yana atmıyorum, ama üç olumlu kanıt bana yeter; dilersen sen kendi başına sürdürebilirsin.”

“Beni merakta bırakma. Ortaya ne çıktı?”

“Mesaja bir kez daha bak, hesaba katılan harflerin altını çizdim.”

“İlk mesajın ne olduğunu biliyoruz; otuz altı görünmezle ilgili olan mesaj bu. Şimdi, her üçüncü harfin yerine, ikinci çembere göre,

başka bir harf koyarsak sonuç ne oluyor, bak: chambre des demoiselles, l'aiguille creuse."

"Bunu biliyorum, bu...

"En aval d'Elretat - La, Chambre des demoiselles - Sous le Fort du Frefosse Aiguille Creuse.[287] Arşen Lüpen'in, Boş Kule'nin gizini bulduğunda, şifresini çözdüğü mesaj! Anımsayacaksın, Etretat'da, kumsalın kıyısında l'Aguille Creuse yükselir. Doğal bir kaledir bu; içinde barınılabilir. Jül Sezar'ın, Galya'yı istilâ ettiğinde kullandığı gizli bir silâhtı bu. Daha sonra Fransa kralları kullandılar burayı. Lüpen'in sınırsız gücünün kaynağı. Bilirsin, Lüpenologlar bu öyküye bayılırlar. Etretat'ya hac ziyaretine giderler, gizli geçitler ararlar, Leblanc'ın her sözcüğünün evirmecesini yaparlar... Ingolf, bir Gül-Haç uzmanı olduğu kadar, bir Lüpenologdur; şifre üstüne şifre..."

"Ama bizim Şeytancılar, Tapınakçılar'ın her zaman tepenin gizini bildiklerini, bu nedenle de mesajın on dördüncü yüzyılda Provins'de yazıldığını öne sürebilirlerdi..."

"Elbette, bunu biliyorum. Şimdi sıra üçüncü mesajda: üçüncü çemberi her sözcüğün altıncı harfine uygulayalım. Dinle: merde i'en ai marre de cette steganographie.[288] Bu modern Fransızca; Tapınakçılar böyle konuşmuyorlardı. Böyle konuşan, Ingolf'tü. Bütün bu saçmalıkları şifrelemek için kafa patlattıktan sonra, yaptığını şifreli olarak canını cehenneme yollayarak bir kez daha eğlenmişti. Ama Ingolf incelikten yoksun değildi; dikkat edersen, üç mesajın üçü de otuz altı harften oluşuyor. Benim zavallı Bum'um, Ingolf da tıpkı sizler gibi oyun oynuyordu; o budala Albay ciddiye almıştı onu."

"Peki, ama Ingolf niçin kayıplara karıştı?"

"Onun Öldürüldüğünü kim söyledi? Auxerre'de yaşamaktan, yalnızca eczacıdan, bir de, bütün gün sızlanıp duran evde kalmış kızından başka hiç kimseyi görmemekten bıkmış usanmıştı Ingolf. Belki de kalkıp Paris'e gitmiştir; eski kitaplarından birini satarak bir dul kadıncağız bulup yeni bir yaşama başlamıştır. Hani şu, günün birinde sigara almak için evden çıkan, yüzlerini karılarının bir daha hiç görmedikleri erkekler gibi."

“Peki, ya Albay?”

“Polisin bile onun öldürüldüğünden emin olmadığını söylememiş miydin bana? Bir iş karıştırmış, kurbanları kimliğini belirleyince de tabanları yağlamış. Belki de şu anda Eyfel Kulesini Amerikalı bir turiste satıyordur; adı da Dupont olmuştur.”

Bütün cephelerde de yenilgiyi kabul edemezdim. “Pekâlâ, kabul ediyorum, bir alışveriş listesinden yola çıktık, ama iyi düşünürsen zekice davrandık. Biz de biliyorduk uydurduğumuzu, ama bir alışveriş listesini şiire dönüştürdük.”

“Plan’ınızın şiirle hiç ilişiği yok; kabasaba. Homeros’u okudum diye, Truva’yı yakmak insanın aklına gelmez. Homeros Truva’ nın yakılışını başka bir şeye dönüştürmüştü. Truva, aynı Truva değildi artık. Bundan böyle de eskisi gibi olamayacak. Oysa İlyada, kalıcı, anlam dolu; çünkü açık, aydınlık. Sizin Gül-Haçlar’ınızın manifestoları ne açık, ne de aydınlıktı; bir gurultudan başka bir şey değildi, ama bir giz vaat ediyordu. Bu nedenle de, birçok kimse onları gerçekleştirmeye çalıştı. Bu kimselerin her biri, manifestolarda ne bulmak istiyorsa onu buldu. Homeros’ta hiçbir giz yoktu. Oysa sizin Plan’ınız gizlerle dolu: karşıtlıklarla dolu çünkü. Bu yüzden, kendilerini Plan’la özdeşleştirmeye hazır binlerce güvensiz insan bulabilirsin. Her şeyi fırlatıp atın. Homeros yapmacık yapmamıştı; siz yapmacık yaptınız. Yapmacıklıktan sakının, yoksa herkes inanır size. Hekimlere, doğum yapan kadınlara dokunmadan önce ellerini yıkamalarını söyleyen Semmelweis’a inanmıyorlardı insanlar. Çok yalın şeyler söylüyordu çünkü. İnsanlar, dökülen saçların yeniden çıkmasını sağlayan losyon satıcısına inanırlar. Onun, bir arada bulunması olanaksız gerçekleri bir araya getirdiğini, mantıklı olmadığını, iyi niyetten yoksun olduğunu iç güdüleriyle sezerler. Ama onlara, Tanrı’nın karmaşık, derinliğine varılamaz olduğu söylenmiştir, bu yüzden de onların gözünde tutarsızlık, Tanrı’ya en yakın olan şeydir. En olmayacak şey, mucizeye en çok benzeyen şeydir. Siz, dökülen saçların yeniden çıkması için bir losyon icat ettiniz. Hiç hoşuma gitmiyor bu; çirkin bir oyun.”

Bu uyuşmazlık dağda geçirdiğimiz haftaların tadını kaçırmadı. Uzun yürüyüşler yaptım, ciddi kitaplar okudum; bebeğe o güne dek hiç böylesine yakın olmamıştım. Ama Lia ile aramızda dile getirilmemiş bir şey kalmıştı. Lia beni köşeye sıkıştırmıştı; beni küçük düşürdüğüne üzülüyordu, ama beni inandırdığına inanmıyordu.

Gerçekten de, Plan'ı özlüyordum. Onu bırakmak istemiyordum, gereğinden uzun bir süre birlikte yaşamıştım onunla.

Birkaç gün önce, Milano'ya giden tek trene yetişmek için erkenden kalktım. Milano'ya vardığımda Belbo Paris'ten telefon etti; böylece, benim için henüz bitmemiş olan Öyküye yeniden başladım.

Lia haklıydı. Bu konuyu daha önce konuşmalıydık. Ama gene de inanmayacaktım ona. Plan'ın doğuşunu yaşamıştım; tıpkı Tiferet'in -Sefirot gövdesinin yüreği, Yasa'nın Özgürlükle uyumu olan Tiferet'in-gerçekleştiği an gibi. Diotallevi, Mose Cordo'nun bizi uyardığını söylemişti: "Her kim, Tevrat'tan ötürü cahillere, yani Yehva'nın tüm halkına karşı böbürlenirse, Tiferet'in, Malkut'a karşı böbürlenmesine yol açar." Ama Malkut'un, bu dünyanın Kral'ının ne olduğunu göz kamaştırıcı yalınlığı içinde ancak şimdi anlıyorum. Gerçeği anlamak için hâlâ vakit var, ama gerçeğe göğüs germek için iş işten geçti belki de.

7
NEZAH

107

Sürgünlerle biçilmiş başak saplan arasında dönenip duran şu kara köpeği görüyor musun? Ayaklarımızın çevresinde incecik büyülü bağlar örüyor sanki... Çember daralıyor, çoktan yaklaştı bize.

(Faust, I, kent kapısının dışında)

Yokluğumda, özellikle de dönüşümden hemen önceki günlerde olup bitenleri, ancak Belbo'nun file'larından çıkarabiliyordum. Ama bunların yalnızca biri, sonuncusu, açık seçikti; düzenli bilgi-er kapsıyordu. Belki de, bunu Paris'e gitmeden önce yazmıştı; be-im ya da bir başkasının okuyabilmesi için. Her zamanki gibi yalızca kendisi için yazdığı öteki file'ların yorumlanması kolay değildi. Bir ben, Belbo'nun Abulafia'yla bölüştüğü şeylerin özel dünyasına girdiğim için, onları çözebilir, ya da en azından bir şeyler çıkarabilirdim onlardan.

Haziran başlarıydı. Belbo allak bullaktı. Hekimler sonunda Diotallevi'nin biricik akrabalarının Belbo'yla Gudrun olduğunu kabul etmişler, gerçeği söylemişlerdi. Gudrun, dizgicilerle düzeltmenlerin Diotallevi'yle ilgili sorularını, bir tek sesli harf çıkarmak-sızın ağzının içinde gevelediği iki heceli bir sözcükle yanıtlıyordu. Böylece tabu hastalığın adı kondu.

Gudrun her sabah Diotallevi'yi görmeye gidiyordu. Acıma duygusuyla parıldayan gözleriyle onu tedirgin ediyordu sanırım. Diotallevi biliyordu, ama başkalarının bilmesinden utanç duyuyordu. Güçlükle konuşuyordu. Belbo şöyle yazmıştı: “Yüzünde yalnızca elmacık kemikleri seçilebiliyor.” Saçları dökülüyordu, ama bu, tedavi yüzündendi. “Ellerinin yalnız parmakları kalmış,” diye yazmıştı Belbo.

Sanırım üzücü konuşmalarından biri sırasında, Diotallevi, Belbo'ya son gün söyleyeceklerini çıtlatmıştı. Plan'la özdeşleşmenin kötü bir şey, belki de kötülüğün ta kendisi olduğunun bilincine varmaya başlamıştı Belbo. Ama belki de, Plan'ı nesnelleştirmek, onu yeniden kurmaca boyutlarına indirgemek için, sanki Albay'ın anılarıymış gibi

sözcüğü sözcüğüne yazmıştı bunu. En son gize eren bir erginlenmiş gibi anlatmıştı Plan'ı. Sanırım onun için tedaviydi bu: Kötü de olsa, yazına, yaşam olmayana geri dönüyordu.

10 Haziranda Belbo'yu allak bullak eden bir şey olmuş olmalıydı. Burada notlar karışmış. Ancak kestirimlerde bulunabilirim.

Lorenza, Belbo'dan, onu arabayla Riviera'ya götürmesini istemişti; bir kız arkadaşına uğrayıp bir şey alması gerekiyormuş, bir belge mi, noterden onaylanmış bir kâğıt mı ne; postayla gönderilebilecek saçmasapan bir şey. Belbo kabul etmişti. Lorenza'yla deniz kıyısında bir pazar geçireceğini düşündükçe sevinçten içi içine sığmıyordu.

Oraya gitmişlerdi, neresi olduğunu tam anlayamadım; Porto-fino yakınlarında bir yerdi sanırım. Belbo'nun betimlemesi, baştan sona ruhsal durumuyla, heyecanlar, gerilimler, üzüntülerle doluydu; kırsal görünümlere yer vermiyordu. Lorenza, işiyle ilgilenirken, Belbo da bir barda oturup onu beklemişti. Sonra, denize tepeden bakan bir yerde balık yemeye gidebileceklerini söylemişti Lorenza.

Öykünün bundan sonrası kopuk kopuktu. Belbo'nun, sanki art arda çıkan yangınlar sönmesin diye, sıcağı sıcağına kaydediyor-muş gibi, tırnak işaretleri kullanmaksızın yazdığı konuşmalardan bazı konuşma parçaları çıkarabildim. Arabayla gidilebilecek yere dek gitmişler, sonra da kıyı boyunca, Liguria'nın geçilmesi güç, çiçekli yolaklarını izleyerek lokantaya varmışlardı. Oturur oturmaz, yanlarındaki masanın üstünde, Doktor Agliè için ayrıldığını belirten bir kart görmüşlerdi.

Ne rastlantı, demiş olmalıydı Belbo; evet, kötü bir rastlantı, demiş olmalıydı Lorenza da. Agliè'nin, oraya Belbo'yla gittiğini bilmesini istemiyordu. Niçin istemiyordu, bunda ne kötülük vardı, Agliè'nin onu kıskanmaya ne hakkı vardı? Ne hakkı? Bir incelik sorunuydu bu. Agliè o gün onu yemeğe çağırmıştı, o da bir işi olduğunu söylemişti, yalancı durumuna düşmek istemiyordu. Yalancı durumuna düşmeyecekti ki, gerçekten de işi vardı; Belbo'yla sözleşmişti, utanılacak bir şey miydi bu? Utanılacak bir şey değildi, yalnızca nezaket kurallarını uygulamak istiyordu Lorenza, Belbo için bir sakıncası yoksa.

Lokantadan çıkmışlar, yolaktan yukarı doğru tırmanmaya başlamışlardı. Ama Lorenza birdenbire durmuştu; bazı insanların geldiğini görmüştü, Belbo'nun tanımadığı kişiler. Agliè'nin arkadaşları, demişti Lorenza, onların kendisini görmelerini istemiyordu. Küçültücü bir durumdu bu; Lorenza, zeytin ağaçlarıyla kaplı bir yamacın üstündeki küçük bir köprünün korkuluğuna dayanmış, yüzü bir gazeteyle örtülü, sanki dünyada neler olup bittiğini öğrenmek için meraktan ölüyormuş gibi. Belbo ise ondan on adım uzakta durmuş, oradan rastgele geçiyormuş gibi, sigara içiyordu. Agliè'nin arkadaşları yanlarından geçip gitmişlerdi. Ama Lorenza, yolakta yürümeyi sürdürürlerse mutlaka Agliè'yle karşılaşacaklarını söylemişti. Allah kahretsin, diyordu Belbo, ne çıkar bundan? Lorenza, onda duyarlıktan eser olmadığını söylüyordu. Çözüm, yolağın çevresinden dolanıp yamaçları aşarak, kestirmeden park yerine ulaşmaktı. Güneşte kavrulan bir dizi setlerden aşağı doğru soluk soluğa bir kaçıştı bu; üstelik Belbo'nun ayakkabılarından birinin topuğu kopmuştu. Görüyorsun, burası çok daha güzel, demişti Lorenza. O kadar çok sigara içersen soluğun kesilir elbette.

Arabanın yanına varmışlardı; en iyisi Milano'ya dönmek, demişti Belbo. Hayır, demişti Lorenza, belki Agliè gecikmiştir, otoyolda karşılaşabiliriz, senin arabanı tanıyor; bak ne güzel bir gün, içerlere doğru girelim, Autostrada del Sole'ye çıkarız, sonra da Po kıyısında, Pavia yakınlarında bir yerde akşam yemeği yeriz.

Neden orada? Hem, kestirmeden gitmek ne demek? Tek bir çözüm var, haritaya bak, Uscio'dan sonra dağlara tırmanmak zorunda kalacağız, sonra Apeninler'i aşacağız, Bobbio'da mola verip oradan Piacenza'ya varacağız. Sen çıldırmışsın, Annibal'in fillerle Alpler'i geçmesinden daha güç bir şey bu. Hiç serüven duygusu yok sende, demişti Lorenza, düşünsene, o tepelerin üstünde ne güzel küçük lokantalar bulabiliriz. Uscio'ya varmadan, Manuelina diye bir lokanta var, Michelin rehberine göre, on iki yıldızlı; bol bol balık yeriz.

Manuelina doluydu, müşteriler sıraya girmiş, kahvelerini içmekte olan müşterilerin masalarını kolluyorlardı. Zarar yok, dedi Lorenza, birkaç kilometre ileride bundan daha iyi yüz lokanta buluruz. Saat iki buçukta, Belbo'nun dediğine göre, askeri haritaların bile

göstermekten utandıkları berbat bir köyde bir lokanta bulmuşlar, salçası konserve etle yapılmış, yanık makarna yemişlerdi. Belbo, bütün bunların ardında yatan nedir, diye sormuştu Lorenza'ya; çünkü ondan, kendisini Agliè'nin gideceği bir lokantaya götürmesini istemesi bir rastlantı olamazdı. İkisinden birini kışkırtmak istiyordu, ya Agliè'yi ya da kendisini, ama Belbo hangisi olduğunu anlayamıyordu. Lorenza, sen paranoyak mısın? diye sormuştu ona.

Uscio'yu geçtikten sonra dağ yoluna vurmuşlardı; Bourbonlar zamanında, Sicilya'da bir pazar Öğleden sonrasını anımsatan küçük bir köyün içinden geçmişlerdi; kocaman, kara bir köpek çıkmıştı karşılarına, daha önce hiç otomobil görmemiş gibi yolun orasında kımıldamadan duruyordu. Belbo ona çarpmıştı, hiçbir şey olmamış gibiydi, ama arabadan iner inmez zavallı hayvanın karman kandan kıpkırmızı olduğunu, pembe pembe bir şeylerin (taşaklarının, barsaklarının?) dışarı döküldüğünü görmüşlerdi. Hayvan acı acı inliyor, ağzından salyalar akıyordu. Köylüler hayvanın başına üşüşmüş, bir köy kurulu oluşturmuşlardı. Belbo köpeğin sahibinin kim olduğunu sormuştu, zararı ödeyecekti, ama köpek sahipsizdi. Bu kuş uçmaz kervan geçmez köyde halkın yüzde onunu temsil ediyordu köpek; gerçi herkes tanıyordu onu, ama neyin nesi olduğunu hiç kimse bilmiyordu. Biri, en iyisi jandarma çavuşunu çağırmak, demişti, köpeğe bir el ateş eder, olur biterdi.

Onlar jandarmayı ararken, kendisinin hayvansever olduğunu söyleyen bir kadın gelmişti. Altı kedim var, demişti. Bununla ne ilgisi var, demişti Belbo, bu bir köpek, ölüyor, hem benim acelem var, ister kedi olsun ister köpek, insanda biraz acıma duygusu olmalı, demişti kadın. Jandarma çavuşu bulunamamıştı, gidip hayvanları koruma derneğinden ya da yakındaki kasabanın hastanesinden birini bulup getirmeliydi. Belki de hayvan kurtarılabilirdi.

Güneş olanca yakıcılığıyla Belbo'yu, Lorenza'yı, arabayı, köpeği kavuruyordu; bir türlü batmak bilmiyordu. Belbo don-gömlek sokağa çıkmış gibi bir duyguya kapılmıştı, ama bir türlü ayılamıyordu; kadın yumuşamak bilmiyor, jandarma bulunamıyor, köpekten hâlâ kan akıyordu; kesik kesik soluk alıyor, ağlamaklı sesler çıkarıyordu. İnliyor, demişti Belbo, gösterişçi bir tavırla; elbette inler, zavallıcık acı

çekiyor, demişti kadın da. Biraz dikkatli olamaz mıydınız? Köy yavaş yavaş bir nüfus patlamasına uğruyordu; Belbo, Lorenza, köpek, o hüzünlü pazarın eğlencesi olmuşlardı. Elinde dondurma külâhıyla küçük bir kız yanlarına yaklaşıp Miss Apenin Liguria Yarışmasını düzenleyen TV'ciler siz misiniz, diye sormuştu. Belbo da, ona hemen çekip gitmesini, yoksa köpeğe yaptığını ona da yapacağını söylemişti. Küçük kız ağlamaya başlamıştı. Hükümet doktoru gelmiş, kızın kendi kızı olduğunu söylemişti. Belbo onun kimin kızı olduğunu bilmiyordu. Karşılıklı özür dilemeler, kendini tanıtmalar arasında, doktorun Bir Köy Hekiminin Günlüğü adlı yapıtının Milano'daki ünlü Manuzio Yayınevi'nce yayımlandığı ortaya çıkmıştı. Belbo tuzağa düşmüş, Manuzio'nun magna pars'ı[289] olduğunu ağzından kaçırmıştı. Bunun üzerine, doktor, onların, Belbo'yla Lorenza'nın akşam yemeğine kalmalarını istemişti. Lorenza öfkelenmiş, Belbo'yu dirseğiyle dürtmüştü: aman ne güzel, gazetelere geçeceğiz, Şeytancı âşıklar diye; dilini tutsan olmaz mıydı?

Kilisenin çanı akşam duasını çalarken, güneş hâlâ tepedeydi (Ultima Thule'deyiz, demişti Belbo, sıkılı dişlerinin arasından; yılın altı ayı güneşlidir burası, geceyarısından geceyarısına; üstelik sigaram da kalmadı). Köpek acıya boyun eğmişti; kimse ona aldırmıyordu artık. Lorenza nefes darlığının tuttuğunu söylemişti; Belbo ise evrenin Demiurgos'un bir yanılgısı olduğuna çoktan inanmıştı. Sonunda arabayla gidip en yakın kasabadan yardım isteyebilecekleri aklına gelmişti. Hayvansever bayan da katılmıştı bu görüşe; gitmeliydiler, hem de hemen. Şiir yayımlayan bir yayınevinde çalışan bir beyefendiye güveniyordu hayvansever bayan; Jacques Prevert'i o da çok seviyordu.

Belbo yola koyulmuş, en yakın kasabaya varınca hiç umursamadan içinden geçmişti; Lorenza, Tanrı'nın birinci günden beşinci güne dek yeryüzüne saldığı tüm hayvanlara lanetler yağdırıyordu. Belbo da katılmıştı ona; hatta daha ileri giderek altıncı gün yarattıklarını, yedinci gün dinlenmesini de lanetliyordu; çünkü o güne dek yaşadığı en uğursuz pazar günü, o gündü.

Apeninler’i aşıyorlardı; haritada göründüğü kadar kolay olmamıştı bu; saatlerce sürmüştü. Bobbio’da durmamışlar, akşama doğru Piacenza’ya varmışlardı. Belbo yorgundu, ama hiç olmazsa akşam yemeğini Lorenza’yla birlikte yemek istiyordu. İstasyon yakınlarında, yer bulabildikleri biricik otelde iki kişilik bir oda tutmuştu. Yukarı çıktıklarında Lorenza böyle bir yerde uyuyamayacağını söylemişti. Belbo başka bir yer arayabileceklerini, bara inip bir martini içmesi için ona biraz zaman vermesini söylemişti. Yerli konyaktan başka bir şey bulamamıştı; odaya döndüğünde Lorenza yoktu. Danışmaya sormuş, onun için bir mesaj bırakıldığını öğrenmişti: “Sevgilim, Milano’ya giden harika bir tren buldum. Gidiyorum. Hafta içinde görüşürüz.”

Belbo istasyona koşmuştu, ama peron bomboştu. Tıpkı Western filmlerindeki gibi.

Belbo geceyi Piacenza’da geçirmişti. Bir polisiye roman aramıştı, ama istasyonun gazetecisi de kapalıydı. Otelde, bula bula Touring Club’un bir dergisini bulmuştu.

Dergide, Apeninler’deki, az önce geçtiklerine benzer dağ geçitleri hakkında bir yazı vardı. Belleğinde -o günün olayları çok eskiden olmuşçasına silik- kıraç, güneşten kavrulmuş tozlu, yer yer maden artıkları serpilmiş bir toprağın izleri kalmıştı. Derginin parlak sayfalarında düşsel ülkeler vardı: adım adım tadına vararak yaya bile geri dönülebilecek düşsel ülkeler. Yeni Denizler Jim’inin Samoa’sı gibi.

Bir insan nasıl salt bir köpeği ezdiği için kendi yıkımına doğru koşabilirdi? Ama olmuştu işte. Belbo o gece Piacenza’da bir kez daha Plan’ın içine çekilmeye karar vermişti; orada başka yenilgilere uğramayacaktı artık; çünkü neyin, nasıl, ne zaman olacağına kendisi karar verecekti.

Agliè’den öç almaya da o gece karar vermiş olmalıydı; bunu niçin, ne uğruna yaptığını açık seçik bilmese de. Agliè’yi, haberi olmaksızın Plan’ın içine sokacaktı. Kendisinin biricik tanığı olduğu öç almalara kalkışmak tam Belbo’ya göre bir davranıştı. Alçakgönüllülükten değil, başkalarının tanıklığına güvenmediğinden. Plan’ın içine doğru

kaydırılınca Agliè bir hiç olacaktı; tıpkı bir mum fitili gibi dumanlara karışıp yok olacaktı. Provins Tapınakçılar'ı, Gül-Haçlar, hatta Belbo'nun kendisi gibi us dışı olacaktı.

Bu zor bir şey olmasa gerek, diye düşünüyordu Belbo: Bacon'ı, Napolyon'u, istediğimiz boyutlara indirgedikten sonra, Agliè'ye neden yapmayalım bunu? Onu da haritanın ardına düşürebiliriz. Ardenti'den, onun anısından, onu kendi kurmacasından daha iyi bir kurmacanın içine yerleştirerek kurtuldum. Agliè'ye de aynı şeyi yapacağım.

Sanırım gerçekten de inanıyordu buna; ancak boşa çıkmış bir istek böylesine güçlü olabilirdi. Belbo'nun file'ı -başka türlü olması beklenemezdi- yaşamın yenik düşürdüğü bütün insanlardan bekleneceği gibi, şu alıntıyla sona eriyordu: Bin ich ein Gott?[290]

108

Basının, çevremizi kuşatan tüm yıkıcı akımların aramdaki gizli etki nedir? Etkinlik gösteren çeşitli Güçler mı var? Yoksa bütün öteki Güçler'i yönlendiren tek bir Güç, Gerçek Erginlenmişler çemberi mi var?

(Nesta Webster, Secret Societies and Subversive Movements, Londra, Boswell, 1924, s. 348)

Belki verdiği kararı unutmuştu Belbo. Belki bunu yazmış olması yetiyordu ona. Belki de o anda Lorenza'yı görmek yetecekti. İçini istek saracak, bu istek yaşamla uzlaşmaya zorlayacaktı onu. Ama daha o pazartesi günü Agliè, kolonya kokuları içinde, gülümseyerek çıkagelmişti. Geri çevrilecek bazı metinleri getirmişti. Onları Riviera'da geçirdiği olağanüstü bir hafta sonunda okuduğunu söylemişti. Belbo'nun içini öfke bürümüştü. Agliè'yi alaya almaya, büyülü kantaşını gösterir gibi yapmaya karar vermişti.

Böylece, Belbo Boccaccio'nun Buffamalco'sunun[291] tavrını takınarak, on yılı aşkın bir süreden beri bir gizin ağırlığı altında ezildiğini söylemişti ona. Tapınakçılar'ın Plan'ına sahip olduğunu iddia eden Albay Ardenti diye birinin ona emanet ettiği bir metindi bu… Biri Albay'ı kaçırmış ya da öldürmüş, kâğıtları ele geçirmiş, Garamond Yayınevine, bile bile değiştirilmiş, düş ürünü, hatta çocukça, uydurma bir metin bırakmıştı. Tek amacı, Provins mesajıyla Ingolf'un son notlarını –katillerin hala aramakta oldukları notları- gördüğünü göstermekti. Ama on sayfalık ince bir dosya daha vardı; bu on sayfa asıl metni kapsıyordu: Ingolf'un kâğıtları arasında bulunan gerçek metni. Belbo'nun elinde kalmıştı bu metin.

Ne tuhaf, diye tepki göstermişti Agliè, anlatın, anlatın. Belbo da anlatmıştı. Plan'ı baştan sona, onu kurduğumuz gibi, sanki geçmişte kalan metnin açıklamasıymış gibi anlatmıştı Agliè'ye. Gittikçe daha sakınımlı, giz verir gibi bir sesle, De Angelis adında bir polisin de gerçeğin kıyısına dek yaklaştığını, ama karşısında insanlığın en büyük gizini saklayan Belbo'nun Hermetik suskunluğunu –ancak

böyle betimlenebilirdi bu suskunluk- bulduğunu bile söylemişti. En sonunda, Harita'nın gizine indirgeniyordu bu giz.

Tam burada susmuştu Belbo. Bütün önemli suskunluklar gibi art-anlamlarla dolu bir suskunluktu bu. Belbo'nun en son gerçek konusundaki bu suskunluğu, öncüllerin doğruluğunu pekiştiriyordu. Gizli bir geleneğe gerçekten inanan bir kimse için (diye hesaplıyordu Belbo) hiçbir şey sessizlikten daha gürültülü olamaz.

"Çok ilginç, çok ilginç," demişti Agliè, yelek cebinden tabakasını çıkararak, aklı başka bir yerdeymiş gibi. "Peki... ya harita?"

Belbo, ihtiyar röntgenci seni, diye düşünüyordu; heyecanlanıyorsun, değil mi? Oh olsun sana; Saint-Germain havalarına bürünüyorsun, ama aslında üçkâğıtçının, şarlatanın birisin sen. Karşına ilk çıkan, senden daha şarlatan bir şarlatandan, Eyfel Kulesini satın alırsın. Şimdi harita peşine düşüreceğim seni; yeraltı akımlarına kapılıp toprağın derinliklerinde yitip gideceksin; bir Kelt menhirinin güney kutbuna çarpıp kafanı kıracaksın sonunda.

Belbo sakınımlı: "Kuşkusuz metinde harita da vardı; daha doğrusu, haritanın kesin bir betimlemesiyle başlangıçtaki haritaya yapılan gönderme. Şaşılacak şey, sorunun çözümünün ne denli kolay olduğunu tasarlayamazsınız. Görmesini bilenler için harita, herkesin erişebileceği bir yerdeydi. Yüzyıllardır her gün binlerce insan geçip gidiyordu önünden. Üstelik yönlendirme yöntemi öylesine basit ki, yapılacak tek şey şemayı ezberlemek. Harita nerede olursa olsun, hemen o anda çizilebilir. Böylesine basit, böylesine beklenmedik... Düşünün -bunu yalnızca bir fikir vermek için söylüyorum- harita sanki Keops piramidinin üstüne yazılmış gibi apaçık, herkesin gözü önünde dururken, insanlar yüzyıllar boyunca dönüp dönüp piramidi okumuşlar, şifresini çözmüşler, başka anıştırmalar, başka hesaplar aramışlardı; bu inanılmaz, bu olağanüstü yalınlığı sezmeksizin. Bir masumluk başyapıtı. Aynı zamanda bir hainlik başyapıtı. Provins Tapınakçılar'ı büyücüydüler."

"Meraklandırıyorsunuz beni. Metni görmeme izin verir misiniz?

"İtiraf ederim, hepsini yok ettim; o on sayfayı da, haritayı da. Korkuya kapılmıştım.

Anlıyorsunuz, değil mi?”

“Böyle önemli bir belgeyi yok ettiğinizi mi söylüyorsunuz bana?”

“Yok ettim, ama söylediğim gibi, açıklaması çok basit. Harita burada.” Belbo alnına dokunmuştu; içinden gülmek geliyordu “kıçıma soktum,” deyimi gelmişti aklına. “On yılı aşkın bir süreden beri taşıyorum o gizi, on yılı aşkın bir süreden beri burada taşıyorum o haritayı,” bir kez daha alnına dokunmuştu, “bir saplantı gibi; Otuzaltı Görünmez’in kalıtını kabul edecek olursam elde edebileceğim güç ürkütüyor beni. Garamond’u, Açığa Vurulan Isis’le, Büyü Tarihi’ni yayımlamaya neden razı ettiğimi şimdi anlıyorsunuz, değil mi? Doğru bir bağ kurmayı bekliyorum.” Sonra üstlendiği rolün büyüsüne gittikçe daha çok kapılarak, Agliè’yi kuşkuya yer vermeyecek biçimde sınamak için, Arşen Lüpen’in, Aigulle Creuse’ün sonunda, Beautrelet’nin karşısında söylediklerini neredeyse sözcüğü sözcüğüne yinelemişti: “Öyle anlar oluyor ki, sahip olduğum güç başımı döndürüyor. Güç ve yetke sarhoş ediyor beni.”

“Yapmayın dostum,” demişti Agliè, “bir bağnazın kuruntularına aşırı derecede değer vermiş olmayasınız? Bu metnin, gerçek metin olduğundan emin misiniz? Benim bu konulardaki deneyimlerime güvenin. Ömrüm boyunca bu tür açıklamalarla ne çok karşılaştığımı bilseniz. Başka hiçbir şey yapamamış olsam bile, bunların tutarsızlığını ortaya koyduğum için övünç duyabilirim. Haritaya bir göz atsam, değerini anlayabilirim. En azından, tarihsel haritacılıkta -belki alçakgönüllü, ama kesin- bir yeteneğim olmasıyla övünebilirim.”

“Doktor Agliè,” demişti Belbo, “bir gizemin bir kez açıklanınca artık hiçbir şeye yaramadığını siz benden daha iyi bilirsiniz; yıllarca sustum; gene de susabilirim.”

Belbo susmuştu. Agliè de, budalanın biri bile olsa, rolünü ciddiye almıştı. Ömrünü çözülmez gizlerle oyalanarak geçirmişti; bu yüzden Belbo’nun dudaklarının sonsuza dek mühürlenmiş kalacağına kesin olarak inanıyordu.

Tam o sırada Gudrun içeri girmiş, Bologna toplantısının cuma günü öğleyin yapılacağını söylemişti. “Sabah TEE’siyle”[292] gidebilirsiniz,”

demişti.

“TEE iyidir,” demişti Agliè. “Ama önceden yer ayırtmak gerekir; Özellikle de bu mevsimde.”

Son dakikada bile gidilse, vagon restoranda yer bulunabileceğini, çünkü trende sabah kahvaltısı verildiğini söylemişti, Belbo da. “İnşallah şansınız tutar,” demişti Agliè. “Bologna güzel bir kent, ama haziranda çok sıcak olur...”

“Orada yalnız birkaç saat kalacağım. Yazıtbilimle ilgili bir metin hakkında bir görüşme yapmam gerekiyor; resimlerle ilgili bazı sorunlarımız var.” Ardından bombayı patlatmıştı Belbo: “Daha iznimi almadım. Yaz ortalarına doğru alacağım. Belki de bir karara varırım... Anlıyorsunuz değil mi? Sır saklayacağınıza güveniyorum. Sizinle arkadaşça konuştum.”

“Susmayı belki sizden bile daha iyi bilirim. Bana güvendiğiniz için yürekten teşekkür ederim.” Sonra da çıkıp gitmişti.

Belbo’nun keyfi yerine gelmişti. Göksel anlatma yeteneğiyle, ay-altı dünyasının zavallılığı karşısında tam bir yengi kazanmıştı.

Ertesi gün Agliè telefon etmişti: “Özür dilerim, sevgili dostum. Küçük bir sorunla karşılaştım. Biliyorsunuz, küçük çapta eski kitap alım-satımıyla uğraşırım. Bu akşam Paris’ten, on sekizinci yüzyıldan kalma oldukça değerli, yeniden ciltlenmiş bir düzine kitap gelecek bana. Onları yarın mutlaka Floransa’daki bir muhabirime teslim etmek zorundayım. Kendim götürecektim, ama bir başka işim yüzünden ayrılamıyorum buradan. Şöyle düşündüm. Siz Bologna’ya gidiyorsunuz. Yarın tren kalkmadan on dakika önce orada bekleyeceğim sizi; küçük bir valiz vereceğim, onu rafa koyarsınız, Bologna’da inerken valizi orada bırakırsınız; ne olur ne olmaz, birisi almasın diye, trenden en son siz inersiniz. Tren Floransa’da durunca, muhabirim gelip alacak valizi. Size zahmet olacak, biliyorum, ama bana bu iyiliği yaparsanız, sonsuza dek gönül borcu duyacağım size.”

“Seve seve,” diye yanıtlamıştı Belbo, “ama Floransa’daki arkadaşınız valizi hangi vagonda bıraktığımı nasıl bilecek?”

“Bunu ben de düşündüm. Sizin için bir yer ayırttım, 8’inci vagonda, 45 No.lu yer. Roma’ya kadar ayırttım yeri; böylece, ne Bologna’da, ne de Floransa’da hiçbir yolcu oturmayacak oraya. Vagon restoranda çakılıp kalmayacaksınız. Biletinizi almaya cesaret edemedim; size borcumu böyle kaba bir biçimde ödediğimi düşünmenizi istemedim.”

Tam bir centilmen, diye düşünmüştü Belbo. Bir kasa iyi cins şarap gönderecek bana. Sağlığına içeyim diye. Daha dün yerin dibine göndermek istiyordum onu; şimdi iyilik ediyorum ona. Neyse, hayır diyemezdim.

Çarşamba sabahı, Belbo tam zamanında gitmişti istasyona. Bologna’ya bilet almış, Agliè’yi elinde valiz, 8’inci vagonun yanında bekler bulmuştu. Valiz oldukça ağırdı, ama şişkin değildi.

Belbo valizi 45 numaralı yerin üstündeki rafa yerleştirmiş, kendisi de gazeteleriyle, yerine oturmuştu. Günün haberi, Berlinguer’in cenaze töreniydi. Az sonra, sakallı bir adam gelip yanına oturmuştu. Belbo’ya onu daha Önce görmüş gibi gelmişti. (Biraz daha düşününce, onu Piemonte’deki törende görmüş olabileceğini düşünmüştü, ama emin değildi). Tren hareket ettiğinde kompartıman dolmuştu.

Belbo gazete okuyordu, ama sakallı yolcu herkesle iletişim kurmaya çalışıyordu. Önce sıcaktan, havalandırmanın yetersizliğinden, haziranda insanın nasıl giyineceğini, yazlık mı, yoksa geçiş mevsimlerindeki gibi mi giyineceğini bilemeyişinden dem vurmuştu. En iyisi ince bir ceketti, tıpkı Belbo’nunki gibi. Sonra “İngiliz mi?” diye sormuştu Belbo’ya. Belbo, “İngiliz, Burberry,” diye yanıtlamış, sonra yeniden okumaya koyulmuştu. “En iyisi onlar,” demişti adam, “ama sizinki özellikle güzel; çünkü o çok göze batan parlak sarı düğmeleri yok. İzin verirseniz söyleyeyim, bordo kravata da çok uymuş.” Belbo teşekkür etmiş, sonra yeniden gazetesini açmıştı. Adam öteki yolcularla, kravatla ceketi uydurmanın güçlüğünden söz etmeyi sürdürüyor, Belbo ise gazetesini okuyordu. Biliyorum, diye düşünüyordu, hepsi de kaba buluyorlar beni, ama trenlerde insanlarla ilişki kurmamaktan yanayım. Trenlerin dışında yeterince ilişkim var.

Sonra adam ona dönüp, “Ne çok gazete okuyorsunuz, üstelik hepsi de değişik eğilimleri yansıtıyor,” dedi. “Yargıç olmalısınız ya da politikacı.” Belbo hayır, diye yanıtlamıştı, Arap gizemciliğiyle ilgili kitaplar yayımlayan bir yayınevinde çalışıyordu. Düşmanını yıldırmak için söylemişti bunu. Gerçekten de yılgıya kapılmıştı adam.

Sonra kontrolör gelmişti. Bologna’ya bilet alıp Roma’ya kadar yer ayırtmasının nedenini sormuştu Belbo’ya. Belbo son dakikada fikir değiştirdiğini söylemişti. “Oh, ne güzel,” demişti sakallı adam, “aklına estiği gibi karar değiştirmek; parayı kuruş kuruş hesaplamak zorunda kalmadan. Sizi kıskanıyorum.” Belbo gülümseyerek bakışlarını öteye çevirmişti. Hay Allah, demişti kendi kendine, şimdi hepsi de müsrifin biri olduğumu ya da banka soyduğumu düşünecek.

Tren Bologna’ya varınca Belbo ayağa kalkmış, inmeye hazırlanmıştı. “Valizinizi unuttunuz,” demişti yanında oturan. “Unutmadım,” demişti Belbo, “Floransa’da biri gelip alacak onu. Bu arada, ona gözkulak olur musunuz, lütfen.”

“Ben ilgilenirim,” demişti sakallı adam, “içiniz rahat etsin.”

Belbo akşama doğru dönmüştü Milano’ya; iki kutu konserve et, birkaç da kraker alıp eve gitmiş, televizyonu açmıştı. Doğal olarak, gene Berlinguer’le ilgili haberler vardı. Trenle ilgili haber, neredeyse kaçamak olarak, kapanışta verilmişti.

O gün öğleye doğru, Bologna-Floransa seferini yapan TEE’nin 8 No.’lu vagonunda, sakallı bir yolcu, Bologna’da trenden inerken rafta bir valiz bırakan bir yolcudan kuşkulandığını belirtmişti. Gerçi yolcu, Floransa’da birinin gelip valizi alacağını söylemişti, ama teröristler böyle yapmazlar mıydı? Hem, madem Bologna’da inecekti, neden Roma’ya kadar yer ayırtmıştı?

Kompartımandaki öteki yolcular derin bir kaygıya kapılmışlardı. Sonunda, sakallı adam bu gerilime daha fazla dayanamayacağını söylemişti. Bir yanlış yapmak ölmekten daha iyiydi. Baş kondüktöre haber vermişti. Başkondüktör treni durdurup istasyon polisini çağırmıştı. Ne olduğunu kesin olarak anlayamadım. Tren dağlık bir yerde durmuş, yolcular kaygıyla hat boyuna yığılmışlardı; bomba uzmanları gelmişler, valizi açmışlar, trenin Floransa’ya varış saatine

ayarlanmış bir saatli bomba bulmuşlardı. Yirmi otuz kişiyi yok edebilecek güçte.

Polisler sakallı adamı bulamamışlardı. Belki de vagon değiştirmiş, Floransa'da inmişti; gazetelere geçmek istemediği için. Polisler kendileriyle temas kurması için çağrıda bulunmuşlardı ona. Öteki yolcular valizi bırakan adamı çok açık seçik anımsıyorlardı. Daha ilk bakışta kuşku uyandıran biri olsa gerekti. Parlak sarı düğmeleri olmayan bir İngiliz ceketi, bordo kravatı vardı; suskun biriydi, ne pahasına olursa olsun dikkat çekmemek istiyormuş gibi görünüyordu. Ama bir gazetede ya da bir yayınevinde ya da (burada tanıkların görüşleri değişiyordu) fizikle, metan ya da metempsikozisle ilgili bir işte çalıştığını ağzından kaçırmıştı. Ama işin içinde Arapların olduğuna kuşku yoktu.

Polis komiserlikleri, jandarma karakolları alarma geçirilmişti. Daha şimdiden ihbarlar alınıyor, soruşturmacılarca değerlendiriliyordu. Libya uyruklu iki kişi Bologna'da gözetim altında tutuluyordu. Sanığın bir teknik ressam tarafından çizilen eşkâli şu anda ekranı boydan boya kaplıyordu. Taslak Belbo'ya benzemiyordu, ama Belbo taslağa benziyordu.

Belbo'nun hiç kuşkusu yoktu. Valizli adam oydu. Ama valizde Agliè'nin kitapları vardı. Agliè'ye telefon etmişti, ama telefon yanıt vermemişti. Neredeyse akşam olmuştu; Belbo dışarı çıkma yürekliliğini bulamamıştı kendinde; uyuyabilmek için bir uyku hapı almıştı. Ertesi sabah Agliè'yi bir kez daha telefonla aramıştı. Açılmamıştı. Sonra gazete almak için dışarı çıkmıştı. Neyse ki, birinci sayfa baştan başa Berlinguer'in cenaze törenine ayrılmıştı. Tren olayıyla ilgili haberle polisçe dağıtılan eşkâl iç sayfalardaydı. Belbo yakasını kaldırarak yukarı çıkmıştı, sonra birden ceketini hâlâ çıkarmadığının ayrımına varmıştı. Neyse ki bordo kravatını takmamıştı.

Olayları bir kez daha sıraya koymaya çalışırken telefon çalmıştı. Tanımadığı bir ses; bir yabancı, belli belirsiz Balkanlı vurgu-suyla konuşan tatlı dilli biriydi. Olayla hiçbir ilişiği yokmuş, salt iyi yürekliliğinden ötürü arıyormuş gibiydi. Zavallı Bay Belbo, diyordu,

tatsız bir olaya karıştırmışlar sizi. İnsan paketin içinde ne olduğuna bakmadan hiçbir zaman başkalarına ulaklık etmemeli. Biri çıkıp da, numaralı yerde oturan kimliği bilinmeyen kişinin Bay Belbo olduğunu polise ihbar etseydi, başınıza belâyı alırdınız.

Kuşkusuz, Belbo işbirliği yapmaya razı olursa, bu son adımın atılması önlenebilirdi. Örneğin, Tapınakçılar'ın haritasının nerede olduğunu söylerse. Herkes teröristin trene Milano'da bindiğini bildiği için, Milano kaynıyordu. Bu yüzden sorunun yansız bir ülkede ele alınması sakınımlılık olurdu; örneğin Paris'te. Hafta içinde, Manticore Sokağı 3 numaradaki Sloane kitapçısında buluşabilirler miydi? Ama, belki de en iyisi, Belbo'nun, birisi kimliğini belirlemeden, hemen yola çıkmasıydı. Sloane kitapçısı, Manticore Sokağı, numara 3. 30 Haziran çarşamba günü öğleyin tanıdık bir yüz görecekti orada Belbo: trende öylesine içtenlikle konuştuğu sakallı adamı. Öteki arkadaşları nerede bulacağını sakallı adam söyleyecekti ona. Sonra, tam yaz gündönümünde, Belbo bildiklerini yavaş yavaş arkadaşlara anlatacak, her şey hiç kimse incinmeden sona erecekti. Manticore Sokağı numara 3; anımsaması kolay.

109

Saint-Germain... Çok ince, çok esprili... Çeşit çeşit gizler bildiğini söylüyordu... Görüntüler için sık sık, ününün büyük Ölçüde kaynaklandığı, o ünlü, büyülü aynasından yararlanıyordu... Bu aynanın yansıtıcı etkileri aracılığıyla hemen hemen her zaman bilinen gölgeleri çağırıyordu. Öte dünya ile iletişimi kanıtlanmıştı.

(Le Coluteux de Canteleu, Les sectes et les societes secretes, Paris, Didier, 1863, s. 170-171)

Belbo yıkılmış gibi duyumsuyordu kendini. Her şey apaçık ortadaydı. Agliè anlattıklarının gerçek olduğunu sanıyordu; haritayı ele geçirmek istiyordu, ona bir tuzak kurmuştu; şimdi avucunun içine almıştı onu. Ya Belbo, bilmediği (ama bilmediğini yalnızca kendisinin bildiği; ben hiçbir adres bırakmadan gitmiştim, Diotallevi de ölüyordu) bir şeyi açıklamak için Paris'e gidecekti; yoksa İtalya'nın tüm polisleri ardına düşeceklerdi.

Ama Agliè böylesine aşağılık bir oyuna girmeye gönül indirmiş olabilir miydi? Eline ne geçecekti? Belbo bu çılgın yaşlı adamın yakasına yapışıp sürükleye sürükleye karakola götürmeliydi onu. Ancak o zaman sıyrılabilirdi bu işin içinden.

Bir taksiye atlayıp Piazza Piola yakınlarındaki eve gitti. Pencereler kapalıydı, bahçe kapısının üstünde bir emlâkçının KİRALIK levhası vardı. Delilikti bu; Agliè daha bir hafta öncesine dek orada oturuyordu; ona telefon etmişti.

Bitişik evin kapısını çalmıştı Belbo; "Ha, o bey mi? Dün taşındı. Nereye gittiğini bilmiyorum. Yalnızca yüzünden tanıyorum onu, çok kapalı bir kimseydi. Sanırım durmadan yolculuğa çıkıyordu."

Yapılacak tek şey emlâkçıya sormaktı. Agliè diye birinden söz edildiğini hiç işitmemişlerdi. Ev bir Fransız firmasına kiralanmıştı. Kira düzenli olarak banka aracılığıyla ödeniyordu. Kira sözleşmesi yirmi dört saat içinde iptal edilmiş, firma güvence parasını geri istememişti. Tüm ilişkiler Ragotki diye biriyle yazışarak yürütülmüştü. Bütün bildikleri buydu.

Olanaksızdı; Rakoski mi, Ragotki mi, her kimse, Albay'ın gizemli ziyaretçisi, De Angelis'le Interpol'ün aradığı adam, şimdi tutmuş, ortalarda dolaşarak evler kiralıyordu. Bizim öykümüzde, Ardenti'nin Rakoski'si, Okrana'da çalışan Rakovski'nin yeniden dirilmişiydi; yani Saint-Germain. Ama Agliè'yle ne alıp vereceği vardı.

Belbo, yayınevine gitmiş, bir hırsız gibi merdivenlerden süzülerek üst kata, odasına çıkmış, kapıyı da içeriden kilitlemişti. Olup bitenleri en başından başlayarak düşünmeye çalışmıştı.

Bütün bunlar insanın aklını kaçırmasına yeterdi. Belbo ise aklını çoktan kaçırdığından hiç kuşku duymuyordu. Üstelik içini açabileceği hiç kimse yoktu. Bir yandan terini siliyor, bir yandan da masanın üstündeki, bir gün önce gelen, daktiloyla yazılmış metinlerin sayfalarını çeviriyordu, dalgın dalgın. Birden, bir sayfayı açar açmaz, Agliè'nin adını görmüştü.

Metnin başlığına bakmıştı. Sıradan bir Şeytancı'nın yazdığı bir kitapçıktı: Saint-Germain Kontunun Gerçek Öyküsü. Sayfayı bir kez daha okudu. Chacorma'ın yaşamöyküsünden alıntılanarak, Claude Louis de Saint-Germain'in, Monsieur de Surmont, Kont Soltikof, Mister Welldone, Belmar Markisi, Rakoski ya da Ragoski gibi çeşitli adlar kullandığı, ama gerçek aile adlarının Saint Martin ile Piemente'deki, atalardan kalma topraklardan ötürü- Agliè Markisi olduğu söyleniyordu.

Çok güzel, Belbo'nun içi rahat edebilirdi artık; teröristlikten aranması, Plan'ın gerçek olması, Agliè'nin iki gün içinde ortalıktan kaybolması yetmiyormuş gibi, Kont da uydurukçu değil, gerçek, ölümsüz Saint-Germain'in ta kendisiydi; üstelik bunu gizlemeye de kalkışmamıştı. Bütün bu uydurmacalar burgacında doğru olan tek şey adıydı. Hayır, adı bile uydurmaydı; Agliè, Agliè değildi, ama aslında kim olduğunun önemi yoktu; çünkü yıllardan beri, bizim çok daha sonra kuracağımız bir öykünün kahramanı gibi davranıyordu.

Öyle ya da böyle, Belbo'nun başka seçeneği yoktu. Agliè ortadan kaybolduğu için, valizi kendisine onun verdiğini polise kanıtlayamazdı. Hem polis ona inansa bile, Belbo'nun, valizi, adam öldürmekten aranan birinden aldığı ortaya çıkardı; en az iki yıldır

danışmanlığını yapan bir adamdan. Suçun işlendiği sırada başka bir yerde olduğunun bundan güzel kanıtı mı olurdu?

Bütün bu olanları kavrayabilmek -başlı başına oldukça dramatik bir öykü- buna polisi inandırmak için bir başka öyküyü varsaymak gerekiyordu. Yani Plan'ın, bizim kurduğumuz Plan'ın -haritanın umarsızca aranmasını da kapsayacak biçimde- gerçek bir Plana tıpatıp denk düştüğünü varsaymak: Agliè'yi, Rakoski'yi, Rakovski'yi, Ragotki'yi, sakallı adamı, Tres'i, hatta Provins Tapınakçılar'ını da içine alan bir plana. Albay'ın haklı olduğunu da varsaymak gerekiyordu. Ama onun haklılığı yanılgıya dayanıyordu. Çünkü aslında bizim Plan'ımız onunkinden farklıydı. Onun planı doğruysa, bizimki doğru olamazdı. Tersine, bizimki doğruysa, onunki doğru olamazdı. Bu yüzden, haklı olan bizsek, neden on yıl önce Rakoski, Albay'dan yanlış bir belge çalmıştı?

Belbo'nun dün sabah Abulafia'ya açtığı gizleri okuyunca başımı duvarlara vurmak geldi içimden. Duvarın -hiç olmazsa duvarın- gerçekten var olduğuna kendimi inandırmak için. O günü izleyen günlerde, Belbo'nun neler duyduğunu tasarlayabiliyordum. Ama daha bitmemişti.

Biriyle konuşabilmek için Lorenza'ya telefon etmişti. Yoktu. Onu bir daha görmeyeceğine bahse girebilirdi Belbo. Bir bakıma Lorenza, Agliè'nin icat ettiği bir yaratıktı; Agliè de Belbo'nun icat ettiği bir yaratık. Belbo'ya gelince, kendisini kimin icat ettiğini bilmiyordu artık. Gazeteyi yeniden eline almıştı. Kesin olan bir şey varsa, o da, kendisinin, polisin eşkâlini çizdiği adam olduğuydu. Bunu doğrulamak için, tam o anda telefon çalmıştı; gene onu arıyorlardı. Aynı ses, aynı Balkan vurgusu, aynı öğütler. Paris'te buluşma.

"Siz kimsiniz?" diye bağırmıştı Belbo.

"Biz Tres'iz," diye yanıtlamıştı ses. "Tres'in ne olduğunu siz bizden daha iyi bilirsiniz."

İşte o zaman kararını vermişti Belbo. Telefon almacını eline alıp De Angelis'i aramıştı. Karakolda zorluk çıkarmışlardı ona; komiserin artık orada çalışmadığını söylemişlerdi. Belbo üsteleyince bir büroya bağlamışlardı onu.

“Ooo, Doktor Belbo, sesinizi duymak ne güzel,” demişti De Angelis, Belbo’ya alaycı gibi gelen bir sesle. “Şansınız varmış. Ben de şimdi bavulumu hazırlıyordum.”

“Bavul mu?” Bir şey mi anıştırmak istiyordu?

“Sardinya’ya atandım. Görünüşe bakılırsa, sakin bir iş.”

“Doktor De Angelis, sizinle hemen konuşmalıyım. Şu iş konusunda...”

“İş mi? Ne işi?”

“Albay hakkında. Sonra, şu öteki konu... Bir kez Casaubon’a, Tres diye bir şeyden söz edildiğini işitip işitmediğini sormuştunuz. Tres’den söz edildiğini ben işittim. Size söyleyeceklerim var, çok önemli.”

“Bunları bana söylemeyin. Bu olayla ben ilgilenmiyorum artık. Hem, biraz geç kalmadınız mı?”

“İtiraf ediyorum. Yıllar önce sizden bir şey saklamıştım, ama şimdi anlatmak istiyorum.”

“Hayır, Doktor Belbo, anlatmayın. Hem biri mutlaka bizi dinliyordur; o kimsenin benim hiçbir şey dinlemek istemediğimi, hiçbir şey bilmediğimi bilmesini istiyorum. İki çocuğum var. İkisi de küçük. Onların başına bir şey gelebileceği söylendi bana. Bunun bir şaka olmadığını göstermek için, dün sabah arabayı çalıştırırken motor kapağı havaya uçtu. Çok küçük bir patlama, bir maytaptan pek de büyük değil, ama bir şey yapmayı akıllarına koydular mı, onu mutlaka yapabileceklerini anlamama yetti bu. Amirime çıktım, görevimi her zaman fazlasıyla yerine getirdiğimi söyledim, ama bir kahraman değildim. Gerekirse canımı bile verebilirdim, ama karımla çocuklarımın canlarını tehlikeye atamazdım. Başka bir yere naklimi istedim. Sonra da gidip herkese, korkağın biri olduğumu, korkudan donuma ettiğimi söyledim. Şimdi de size söylüyorum; bizi dinleyenler varsa onlar da işitsinler. Mesleğimi feda ettim, kendime saygımı yitirdim; onursuz bir insanım ben, ama karımla çocuklarımı kurtarıyorum. Söylediklerine göre, Sardinya çok güzelmiş. Üstelik

yazın çocuklarımı deniz kıyısına götürmek için para biriktirmek zorunda kalmayacağım. Hoşça kalın.”

“Durun, bir dakika, durum ciddi, başım belâda.”

“Başınız belâda mı? Buna çok sevindim işte. Sizden yardım istediğim zaman etmediniz bana. Arkadaşınız Casaubon da etmedi. Şimdi, başınız belâya girince yardım istiyorsunuz benden. Benim de başım belâda. Geç kaldınız. Polis, filmlerde dendiği gibi, yurttaşların hizmetindedir. Siz de böyle mi düşünüyorsunuz? Güzel, o zaman polise gidin, benim yerime atanan polise.”

Belbo, telefon almacını yerine koydu. Her şey kusursuzdu: Ona inanabilecek biricik polise başvurmasını da engellemişlerdi.

O zaman Bay Garamond gelmişti aklına Belbo’nun; tanıdığı onca polis şefi, üst düzey görevlileri sayesinde ona yardım elini uzatabilirdi. Hemen ona koşmuştu.

Garamond, Belbo’nun anlattıklarını sevecenlikle, ara ara nâzik ünlemlerle sözünü keserek dinlemişti: “Ne diyorsunuz!” “Neler işitiyorum!” “Tıpkı bir roman gibi!” Sonra ellerini kavuşturmuş, “Oğlum,” demişti derin bir anlayışla, “izin verirseniz oğlum diyeyim size, babanız olabilecek yaştayım çünkü. Şey, belki de babanız değil, çünkü daha genç, hatta delikanlı sayılırım, ama ağabeyiniz olabilirdim, izin verirseniz. İçimden geldiği gibi konuşuyorum sizinle. Yıllardır tanıyoruz birbirimizi. Bana öyle geliyor ki, gereğinden çok heyecanlısınız, gücünüzün sınırına gelmişsiniz, sinirlerimiz harap olmuş, dahasını söyleyeyim, yorgun düşmüşsünüz. Bunu değerlendirmediğimi sanmayın, kendinizi bütün varlığınızla yayınevine adadığınızı biliyorum; bir gün gelecek, nasıl söylesem, bunun, maddi açıdan da hesaba katılması gerekecek, çünkü bunun hiçbir zararı olmaz. Ama sizin yerinizde olsam, tatile çıkardım. Kendinizi kaygı verici bir durumda bulduğunuzu söylüyorsunuz. Açık söyleyeyim, editörlerinden birinin, en iyisinin, karanlık bir olaya karışması Garamond için -abartmak istemiyorum- hoş olmazdı. Birinin Paris’e gitmenizi istediğini söylüyorsunuz. Ayrıntılara girmek istemiyorum, kuşkusuz size inanıyorum. Paris’e gidin. En iyisi, her şeyi hemen açıklığa kavuşturmak değil mi? Kont Agliè gibi bir

beyefendiyle -nasıl söylesem?- bir çatışma içinde bulunduğunuzu söylüyorsunuz. Aranızda tam olarak ne geçtiğini öğrenmek istemiyorum. Ama ben olsam, sözünü ettiğiniz ad benzerliği üstünde düşünüp durmazdım. Bu dünyada Germen adında ne çok insan var, öyle değil mi? Agliè, her şeyin açıklığa kavuşması için Paris'e gitmenizi istiyorsa, siz de kalkıp Paris'e gidin. Dünyanın sonu gelmez ya. İnsan ilişkilerinde açık sözlü olmak her zaman iyidir. Paris'e gidin, yüreğinizde saklı bir şey varsa susmayın. Bütün bu gizlerin ne anlamı var? Kont Agliè, iyi anladımsa, bir harita mı, kâğıt mı, yoksa bir mesaj mı, her neyse onun nerede olduğunu söylemek istemediğinizden yakınıyor; sizin elinizde olan, sizin işinize yaramayan, ama dostumuz Agliè'ye çalışmaları için yararlı olabilecek bir şey. Biz kültüre hizmet ediyoruz, yanılıyor muyum? Harita mı, atlas mı, topografya haritası mı, her neyse -ne olduğunu öğrenmek bile istemiyorum- verin ona. Ona böylesine önem veriyorsa, bir nedeni olmalıdır, saygıdeğer bir neden; bir centilmen, her zaman centilmendir. Paris'e gidin, dostça el sıkışın, olsun bitsin. Tamam mı? Çok da üzmeyin canınızı. Biliyorsunuz, ben her zaman buradayım." Sonra dahili telefonu açtı: "Bayan Grazia... Gene yok, ne zaman gerekli olsa, yerinde yoktur. Sizin kendi sorunlarınız var, sevgili Belbo, ama benimkileri bir bilseniz. Şimdilik güle güle. Koridorda Bayan Grazia'yı görürseniz, bana gönderin. Size gelince, unutmayın, biraz dinlenmenizi öğütlerim."

Belbo, Garamond'un yanından çıkmıştı. Bayan Grazia yerinde yoktu; Garamond'un özel hattının kırmızı ışığının yandığını görmüştü; birisini arıyordu. Belbo dayanamamıştı (sanırım, ömründe ilk kez böyle bir kabalık ediyordu), almacı kaldırıp konuşmayı dinlemişti. Garamond birisine şöyle diyordu: "Merak etmeyin, onu razı ettim. Paris'e gelecek... Ben yalnızca görevimi yapıyorum. Ne de olsa aynı tinsel şövalyeliğe bağlıyız."

Demek Garamond da gizin bir parçasıydı. Hangi gizin? Yalnızca onun, Belbo'nun açıklayabileceği gizin. Gerçekte var olmayan gizin.

Akşam olmuştu. Belbo, Pilade'ye gitmiş, birileriyle biraz laf etmişti; içkinin ölçüsünü kaçırmıştı. Ertesi sabah, elinde kalan biricik

arkadaşını aramıştı. Diotallevi'yi. Ölmekte olan bir adamdan yardım istemeye gitmişti.

Belbo, Abulafia'ya telâşlı telâşlı son konuşmalarının bir özetini kaydetmişti. Ne kadarının Diotallevi'yi, ne kadarının Belbo'ya ait olduğunu çıkaramamıştım; çünkü her iki durumda da, kuruntularla oyalanma vaktinin geçtiğini bildiği için gerçeği söyleyen birinin mırıltılarıydı bu konuşma.

110

Ve vâki oldu ki, Rabbi İsmail bin Elişa ile müritleri, Yesirah kitabını incelediler; harflerin gücüyle devinimlerini şaşırdılar, geri geri yürüdüler, toprağın ta derinliğine gömüldüler.

(Takma adı Saadya, Sefer Yesirah'ın Yorumu)

Diotallevi'nin yüzünü hiç böyle beyaz görmemişti Belbo; ne başında saç kalmıştı, ne kaşları, ne de kirpikleri. Tıpkı bir bilardo topuna benziyordu.

"Özür dilerim," demişti Belbo, "seninle durumumu konuşabilir miyiz?"

"Anlat, lütfen. Benim için artık hiçbir durum söz konusu değil. Yalnızca gereksinimlerim var."

"Yeni bir terapiden söz edildiğini duydum. Bu hastalık yirmilerindekileri götürüyor, ama ellisine gelince yavaşlıyor; bir tedavi bulunması için yeterince zaman var."

"Sen kendi adına konuş. Ben daha ellime gelmedim. Bedenim hâlâ genç. Senden daha çabuk ölme ayrıcalığım var. Ama görüyorsun, güçlükle konuşabiliyorum. Söyleyeceklerini söyle, böylece ben de dinlenirim."

Belbo, isteğine saygıyla boyun eğerek, olanları baştan sona anlatmıştı Diotallevi'ye.

O zaman Diotallevi kurgu-bilim filmlerindeki Şey gibi soluyarak konuşmuştu. Şey'in saydamlığını da almıştı: içle dış, deriyle et, karnı açık pijamasından seçilebilen sarışın tüylerle ancak X ışınlarının ya da ilerlemiş bir hastalığın görünür kılabildiği barsaklarının sümüksü dolaşıklığı arasında hiçbir sınır kalmamıştı.

"Jacopo, bir yatağa bağlanıp kaldım burada; dışarıda olup bitenlerden haberim yok. Anlattıklarının, kafanın içinde mi, yoksa dışarıda mı olup bittiğini anlayamıyorum.

Ama önemi yok. Ha sen çıldırmışsın, ha dünya, ikisi de aynı şey. Her iki durumda da, birisi Kitap'ın sözcükleriyle gereğinden çok

uğraşmış, onları birbirine karıştırmış, altüst etmiş.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Söz’e karşı günah işledik biz; dünyayı yaratan, onu ayakta tutan Söz’e karşı. Bu yüzden şimdi cezalandırılıyorsun, tıpkı benim cezalandırıldığım gibi. Aramızda hiç fark yok.”

Bir hastabakıcı gelmiş, dudaklarını nemlendirecek bir bez vermişti ona; Belbo’ya, hastayı yormamasını söylemiş, ama Diotallevi karşı çıkmıştı: “Bırakın beni. Ona Gerçek’i söylemeliyim. Siz biliyor musunuz Gerçek’i?”

“Kim, ben mi? Bunu bana hiç sormayın, efendim...”

“Gidin öyleyse. Arkadaşıma önemli bir şey söylemem gerekiyor. Dinle, Jacopo. Nasıl insan vücudunda kollar, bacaklar, eklemler, organlar varsa, Tevrat’ta da var, anlıyorsun değil mi? Tevrat nasılsa, insan vücudu da Öyledir, anlıyorsun, değil mi?”

“Evet.”

“Haham Meir, haham Akiba’dan ders alırken, mürekkebe zaç-yağı katıyormuş, ama hocası hiç ses çıkarmıyormuş. Haham Meir, haham İsmail’e, doğru mu yapıyorum, diye sorunca, o da şöyle demiş: “Sevgili oğlum, işinde dikkatli ol, çünkü kutsal bir iştir bu iş; bir harf atlarsan ya da bir harf fazla yazarsan tüm dünyayı yok edersin... Biz de, Tevrat’ı yeniden yazmaya çalıştık, ama harflerin fazla ya da az oluşuna hiç aldırmadık...”

“Şaka yapıyorduk...”

“Tevrat şakaya gelmez.”

“Ama biz tarihle, başkalarının yazdıklarıyla şaka ediyorduk...”

“Kitap’ın dışında dünyayı kuran bir yazı var mıdır? Bana biraz su verir misin, hayır, bardakla değil, şu bezi ıslat. Teşekkür ederim. Şimdi dinle. Kitap’ın harflerini yeniden düzenlemek, dünyayı yeniden düzenlemek demektir. Şu sizin Doktor Wagner’iniz gibi kişiler, sözcüklerle oynayan, evirmeceler yapan, dili bozan kimselerin ruhlarında kötülük olduğunu, babalarından nefret ettiklerini söylemiyorlar mı?”

“Ama bu başka bir şey, onlar psikanalist; para kazanmak için böyle söylüyorlar, senin hahamların değil onlar.”

“Haham, hepsi de haham. Hepsi de aynı şeyden söz ediyorlar. Tevrat’tan söz eden hahamların bir tomardan söz ettiklerini mi sanıyorsun? Bizden söz ediyorlardı; bedenlerimizi dil aracılığıyla yeniden oluşturmaya çalışan bizlerden. Şimdi dinle, Kitap’ın harflerini düzenlemek için çok dindar olmak gerekir; bizde bu yoktu. Her kitap, Tanrı’nın adıyla dokunmuştur. Oysa biz, dua etmeden, tüm tarih kitaplarının evirmecelerini yaptık. Sus, dinle. Tevrat’la uğraşan kimse, dünyayı devinim içinde tutar; okurken, yeniden yazarken, kendi bedenini de devinim içinde tutar, çünkü bedenin dünyada dengi bulunmayan hiçbir parçası yoktur... Şu bezi ıslatılmışın? Teşekkür ederim. Kitap’ı değiştirirsen, dünyayı da değiştirirsin; dünyayı değiştirirsen, bedeni de değiştirirsin. Biz bunu anlamadık. Tevrat bir sözcüğün mahfazasından çıkmasına izin verir, sözcük bir an görünür, sonra hemen gizlenir. Yalnızca bir an için, sevenine görünür. Sarayının bir köşesinde küçük bir odada gizlenen güzel bir kadın gibi. Varlığını kimsenin bilmediği bir tanecik sevgilisi vardır. Ondan başkası, ona sahip olmaya, pis elleriyle ona dokunmaya çalışırsa, karşı koyar. O, sevgilisini tanır, kapıyı aralar, bir ancık kendisini gösterir; sonra hemen yeniden saklanır. Tevrat’ın sözcükleri yalnız onu sevene açıklanır. Oysa biz kitaplara sevgisizce, alay etmek için yaklaştık...”

Belbo, bir kez daha bezle onun dudaklarını ıslatmıştı. “Bu yüzden?”

“Bu yüzden, yapmamıza izin verilmeyen şeyi hiç hazırlıksız yapmaya çalıştık.”

“Anlamıyorum...”

“Anlayamazsın. Yarattığın şeyin tutsağı oldun artık. Ama öykün dış dünyada hâlâ gelişiyor. Nasıl olacağını bilmem, ama kurtulabilirsin. Benim durumum başka. Plan’da şaka olsun diye yaptığımız her şeyi bedenimde yaşıyorum.”

“Saçmalama. Hücrelerle ilgili bir şey bu...”

“Hücreler nedir peki? Aylarca, kendilerini dine adamış hahamlar gibi, Kitap’ın harflerinin çeşitli katışımlarını dile getirdik. GCC, CGC, GCG, CGG.[293] Dudaklarımızın söylediğini hücrelerimiz öğrendi. Benim hücrelerim ne yaptılar? Başka bir Plan icat ettiler; şimdi başlarına buyruk gidiyorlar. Hücrelerim bir tarih oluşturuyor, başkalarınınkine benzemeyen özel bir tarih. Kitap’ın, dünyanın tüm kitaplarının evirmecelerini yaparak küfredilebileceğini öğrendiler. Böylece, şimdi benim bedenimde uyguluyorlar bunu. Ters-yüz oluyorlar, sıra değiştiriyorlar, evrilip çevriliyorlar, görülmedik, hiçbir anlamı olmayan ya da anlamları doğru anlama ters düşen yeni hücreler yaratıyorlar. Doğru anlamla yanlış anlam diye bir şey olmalı; yoksa insan yaşayamaz, ölür. Ama benim hücrelerim şakalaşıyorlar, inançsızca, körü körüne. Jacopo, hâlâ okuyabildiğim şu son aylarda birçok sözlük okudum. Bedenimde ne olup bittiğini anlayabilmek için sözcüklerin tarihini inceledim. Tıpkı bir haham gibi. Dilbilimsel ‘metathesis’ teriminin, onkolojik ‘metastatis’ terimine benzediğini düşündün mü hiç? Metathesis nedir? Örneğin, ‘salak’ yerine ‘sakal’ ya da ‘orman’ yerine ‘roman’ dersin. Bu Temurah’tır. Sözlüğe göre, ‘metethesis’, yerini değiştirme, sırasını değiştirme anlamına gelir. ‘Metastasis’ ise değiştirme, yerini değiştirme demektir. Şu sözlükler ne aptal. İki sözcük de aynı kökten geliyor. ‘Metatithemi’ ya da ‘methistemi’ fiilinden. Ama ‘metatithemi’, arasına koyuyorum, yerini değiştiriyorum, aktarıyorum, bir şeyin yerine koyuyorum, bir yasayı kaldırıyorum, anlamını değiştiriyorum demektir. Peki ya ‘methistemi’? O da aynı şey: yerini değiştiriyorum, sırasını değiştiriyorum, aktarıyorum, yaygın düşünceyi değiştiriyorum, usun dışına çıkıyorum. Biz de harflerin ötesinde gizli anlamlar ararken usun dışına çıktık. Benim hücrelerim de öyle yaptılar; uslu uslu boyun eğdiler. Ben bunun için ölüyorum, Jacopo, sen de biliyorsun.”

“Hasta olduğun için böyle söylüyorsun...”

“Bedenimle ilgili her şeyi sonunda anladığım için böyle söylüyorum. Gün gün inceliyorum onu, içinde ne olup bittiğini biliyorum, ama ben karışamıyorum onlara; hücreler artık boyun eğmiyorlar. Ölüyorum, çünkü hücrelerimi, hiçbir kural olmadığına, insanın her metne canının istediğini yapabileceğine inandırdım. Bütün ömrümü kendimi

buna inandırmakla geçirdim; beynimle yaptım bunu. Beynim mesajı hücrelerime iletmiş olmalı. Hücrelerimin beynimden daha akıllı olmalarını nasıl bekleyebilirim? Düş gücümüzü hiçbir sınır tanımaksızın kullandığımız için ölüyorum ben.”

“Dinle, senin başına gelenin bizim Plan’ımızla hiçbir ilgisi yok...”

“Yok mu? Peki, sen başına gelenleri nasıl açıklayabilirsin? Dünya da tıpkı hücrelerim gibi davranıyor.”

Diotallevi bitkin düşmüştü. O sırada doktor içeri girmiş, ölmekte olan bir insanı böylesine stres altına sokmanın doğru olmadığını fısıldamıştı Belbo’ya.

Belbo dışarı çıkmıştı; Diotallevi’yi son görüşüydü bu.

Pekâlâ, diye yazmıştı Belbo, polis, Diotallevi’nin kanser olmasına yol açan nedenlerden ötürü arıyor beni. Zavallı arkadaşım ölüyor, peki ben, kanser olmayan ben ne yapacağım şimdi? Neoplasma ilkesini öğrenmek için Paris’e gideceğim.

Ama kolay kolay bırakmamıştı kendini Belbo. Dört gün eve kapanıp bir açıklama bulabilmek için file’larını yeniden düzene koymuştu. Sonra bunları yazmıştı: kendi kendine, Abulafia’ya, bana, okuyabilecek herkese bir vasiyetname gibi. Sonunda, salı günü yola çıkmıştı.

Sanırım Belbo giz diye bir şey olmadığını, gerçek gizin hücreleri kendi içgüdüsel akıllarına göre davranmaya bırakmak, yüzeyin altında gizler aramanın habis bir ura indirgendiğini onlara söylemek için gelmişti Paris’e. Dünyanın en habis, en aptal insanının kendisi olduğunu, hiçbir şey bilmediğini, her şeyi kendisinin icat ettiğini söylemek için. Bu çok pahalıya mal olmuş olmalıydı ona, ama korkağın biri olduğunu çoktan kabul etmişti; De Angelis yeryüzünde kahramanların çok az olduğunu göstermişti ona.

Paris’te ilk buluşmalarından sonra, Onlar’ın, sözlerine inanmadıklarını anlamış olmalıydı. Fazla yalındı sözleri. Onlar bir açıklama bekliyorlardı, ölüm pahasına. Belbo’nun yapacağı hiçbir açıklama yoktu; üstelik -korkaklıklarının sonuncusu- ölmekten

korkuyordu. O zaman izini kaybettirmeye çalışmış, bana telefon etmişti. Ama onu yakalamışlardı.

111

C’est une leçon par la suite. Quand votre ennemi se reproduira, car il n’est pas â son dernier masque, congediezle brusquement, et surtout n’allez pas le chercher dans les grottes.[294]

(Jacques Cazotte, Le diable amoureux, 1772, daha sonraki baskılarda yer almayan sayfa)

Şimdi, Belbo’nun evinde itiraflarını okuyup bitirince, ne yapmalıyım, diye sordum kendi kendime. Garamond’a gitmenin hiçbir anlamı yoktu; De Angelis gitmişti. Diotallevi söyleyeceği her şeyi söylemişti. Lia uzakta, telefonsuz bir yerdeydi. O gün, 23 Haziran cumartesi günü, saat sabahın beşiydi; bir şey olacaksa, bu gece Conservatoire’da olacaktı.

Hemen karar vermek zorundaydı m. Niçin hiçbir şey olmamış gibi davranmadın, diye sordum kendi kendime, önceki akşam periskopun içinde. Bir delinin yazdığı metinler duruyordu karşında; onun başka delilerle, son olarak da, ölmekte olan aşırı heyecanlı (ya da aşırı çöküntü içindeki) biriyle yaptığı konuşmaları anlatan metinler. Belbo’nun sana Paris’ten telefon ettiğinden bile emin değildin; belki Milano’dan birkaç kilometre uzaklıktaki bir yerden, belki de köşedeki telefon kulübesinden aramıştı seni. Seni hiç ilgilendirmeyen, belki de düş ürünü bir olaya niçin bulaştıracaksın kendini?

Ama bu soruyu periskopun içindeyken sormuştum kendi kendime; ayaklarım karıncalanır, ışık azalırken, el-ayak çekilmiş bir müzede geceleyin tekbaşına kalan her insanın duyacağı, doğal olmayan, ama aynı zamanda çok da doğal olan korkuyu duyarken. Ama o sabah duyduğum, korku değildi. Meraktı yalnızca. Ya da, belki de görev ya da arkadaşlık duygusu.

Kendi kendime, ben de Paris’e gitmeliyim, dedim. Ne yapacağımı pek bilmiyordum, ama Belbo’yu yalnız başına bırakamazdım. Belki de Belbo’nun benden beklediği tek şey buydu: gecenin karanlığında thug’ların mağarasına süzülüp tam Suyodhana[295] kurban bıçağını,

yüreğine saplayacağı sırada, tüfekleri misket dolu sipahilerimle tonozların altından geçip tapınağa dalarak onu kurtarmam.

Neyse ki, yanımda biraz para vardı. Paris'te bir taksiye binip, beni Rue de la Manticore'a götürmesini söyledim. Şoför bir süre homurdandı; çünkü o sokak ellerindeki rehberlerde bile yoktu. Eski Bievre taraflarında, Saint Julien le Pauvre'un arkasında bir tren koridoru gibi daracık bir sokaktı. Taksi bile içine girememiş, köşede bırakmıştı beni.

Kuşkuyla sokağa girdim. Görünürde hiçbir kapı yoktu, ama biraz yürüyünce, sokağın biraz genişlediği yerde kitapçı karşıma çıktı. Numarası neden 3'tü bilmiyorum, çünkü ne bir, ne iki, ne de başka herhangi bir numara vardı. Tek bir ampulün aydınlattığı küçücük bir dükkândı; kapının bir kanadı vitrin işlevini görüyordu. Yanlarında, içeride ne tür kitaplar bulunduğunu belirtmeye yetecek yirmi otuz kadar kitap vardı. Altta bir dizi radyoestezik sarkaçlar, tozlu kutularda tütsü çubukları, Doğu ya da Güney Amerika kökenli küçük uğurluklar, değişik yerlerde yapılmış, değişik biçimde deste deste tarot kartları.

Dükkânın içi de karışıktı; duvarlar, yerler, kitap yığınlarıyla doluydu. Dipte küçük bir masa, masanın başında kitapçı; bir yazara, kitaplarından daha yaşlıydı, diye yazma isteği vermek için özellikle oraya konmuş gibi. Burnunu, elyazısıyla yazılmış kocaman kayıt defterine sokmuş, müşterileri hiç umursamıyordu. O sırada içeride yalnızca iki kişi vardı; düştü düşecek raflardan, hemen hemen tümünün de ciltleri kopmuş eski kitapları çekerken havaya toz bulutlan kaldırıyorlar, satın almaya hiç niyetleri yokmuş gibi, onları okumaya koyuluyorlardı.

Tıkabasa kitap dolu rafların boş bıraktığı biricik yeri bir poster kaplıyordu. Gözalıcı, cafcaflı renkleri büyücü Houdini'nin[296] posterlerini andıran, çift çerçeveli bir dizi oval portre. “Le Petit Cirque de l'Incroyable. Madame Olcott et ses liens avec l'Invisible.” Zeytin rengi, erkeksi bir yüz, ortadan ayrılıp ensede topuz yapılmış siyah saçlar; bu yüzü daha önce bir yerde görmüşüm gibi geldi bana. ‘Les Derviches Hurleurs et leur danse sacree.[297] Les Freaks Mignons, ou Les Petits-fils de Fortunio Liceti.” Acınası bir pislik içinde bir dizi

küçük canavar. “Alex et Denys, les Geant d’Avalon. Theo, Leo et Geo Fox, Les Enlumineurs de l’Ectoplasme...”

Libraire Sloane’da, gerçekten de beşikten mezara dek her şeyi bulunuyordu; havanda dövülmeden önce çocukların alıp götürebilecekleri sağlıklı akşam eğlencesi bile. Bir telefonun çaldığım duydum. Kitapçı telefon almacını bulabilmek için bir kâğıt yığınını kenara çekti. “Oui, monsieur,” dedi, “c’est bien ça.” Birkaç dakika karşısındakini dinledi; önce başını salladı, sonra şaşmış göründü, ama -bana kalırsa-orada bulunanlardan ötürü şaşırmış gibi yaptı; sanki herkes onun işittiklerini işitebilirmiş, o da bunun sorumluluğunu üstüne almak istemiyormuş gibi. Sonra, Paris’li satıcıların, dükkânda bulunmayan bir şey istediğinizde ya da otel kapıcılarının boş odaları olmadığını söylediklerinde takındıkları şaşkın tavrı takındı. “Ah, non, mosieur. Ah, ça... Non, non, monsieur, c’est pas notre boulot. Ici vous savez, on vend des livres, on peut bien vous conseiller sur des catalogues, mais ça... Il s’agit de problemes, tres personnels, et nous... Oh, alors, il-y-a -sai pas, moi- des cures, des... oui, si vous voulez, des exorcistes. D’accord, je le sais, on connais des confreres qui se pretent... Mais pas nous. Non, vraiment la description ne me suffit pas, et quand meme... Desole monsieur. Comment? Oui... si vous voulez. C’est en endroit bien connu, mais ne demandez pas mon avis. C’est bien ça, vous savez, dans ces cas, la confiance c’est tout. A votre service, monsieur.”[298]

Öteki iki müşteri gitmişlerdi; tedirgin oldum. Kararımı verdim, hafifçe öksürerek yaşlı adamın dikkatini çektim. Bir tanıdığımı, buralara sık sık uğrayan bir arkadaşımı, Monsieur Agliè’yi aradığımı söyledim. Telefonda konuştuğu adam benmişim gibi baktı bana. Belki de, dedim, onu Agliè adıyla değil, Rakoski ya da Soltikof ya da... Gözlerini kısarak bir kez daha soğuk soğuk baktı bana; ne çok adlı, tuhaf arkadaşlarınız varmış, dedi. Önemi yok, dedim, şöyle bir sormuştum. Bekleyin, dedi, birazdan ortağım gelir, belki aradığınız kişiyi tanıyordur. Buyurun, oturun, orada, dipte bir sandalye var. Ben bir telefon edip bakayım. Telefon almacını kaldırdı, bir numara çevirdi, alçak sesle konuşmaya başladı.

Casaubon, dedim kendi kendime, sen Belbo'dan da aptalsın. Ne bekliyorsun? Onlar'ın gelip, aman ne güzel rastlantı, Jacopo Belbo'nun arkadaşı da burada, gelin, siz de gelin, demelerini mi?..

Birden ayağa kalktım, hoşça kalın dedim, dışarı çıktım. Bir dakikada Rue de la Manticore'dan çıktım, ara sokaklardan dolandım, kendimi Seine boyunda buldum. Budala, dedim kendi kendime, ne bekliyordun? İçeri girip Agliè'yi bulmayı, yakasına yapışmayı, onun özür dileyip bir yanlışlık oldu, işte arkadaşınız, kılına bile dokunmadık, demesini mi? Şimdi senin de burada olduğunu biliyorlar.

Vakit öğleyi geçmişti, akşam Conservatoire'da bir şeyler olacaktı. Ne yapmalıydım? Rue Saint Jacques'a girmiştim, sık sık arkama dönüp bakıyordum. Bir aralık, bir Arap'ın beni izlediği duygusuna kapıldım. Beni izleyenin Arap olduğunu da nereden çıkarmıştım? Arapların başlıca özelliği, Arap'a benzememeleridir, en azından Paris'te; Stockholm'de durum başkadır.

Bir otelin önünden geçiyordum, içeri girip bir oda istedim. Anahtarı alıp korkuluklu ahşap merdivenden yukarı çıkarken -birinci katın sahanlığından, aşağı bakınca danışma görülebiliyordu-Arap olduğunu sandığım kimsenin içeri girdiğini gördüm. Sonra, koridorda Arap'a benzeyen başka insanlar da gördüm. Doğaldı bu; kentin bu kesiminde yalnızca Arapların kaldıkları küçük oteller vardı. Ne bekliyordum?

Odaya girdim. Derli toplu bir odaydı, hatta telefonu bile vardı; ne yazık ki telefon edebileceğim hiç kimse yoktu.

Saat üçe değin, tedirginlik içinde, uyukladım. Sonra yüzümü yıkadım, Conservatoire'a doğru yola koyuldum. Artık müzeye girip kapanıncaya dek orada kalarak geceyarısını beklemekten başka bir şey kalmıyordu benim için.

Öyle yaptım. Geceyarısına birkaç saat kala, kendimi periskopun içinde bir şey bekler buldum.

Nezah, bazı yorumculara göre, dayanma, katlanma, sürekli Sabır Sefirah'ıdır. Gerçekten de, bir Sınav bekliyordu bizi. Ama kimi

yorumculara göre de, Yengi'dir Nezah. Kimin Yengisi? Belki de bu yenik düşmeler öyküsünde, Belbo'nun alaya aldığı Şeytancılar'ın; Şeytancılar'ın alaya aldıkları Belbo'nun; hücrelerinin alaya aldığı Diotallevi'nin öyküsünde -şimdilik- biricik yengi kazanan bendim. Periskopun içinde pusuda beklerken ötekilerin ne yaptıklarını biliyordum, oysa onlar benim ne yaptığımı bilmiyorlardı. Tasarımın ilk bölümü planlarıma uygun olarak gelişmişti.

Peki ya ikinci bölüm? O da benim tasarladıklarıma uygun olarak mı, yoksa artık benim olmaktan çıkan Plan'a uygun olarak mı gelişecekti?

8
HOD

112

Törenlerimiz ve flitlerimiz için Gül-Haç Tapınağı'nda iki uzun, güzel Galeri'miz var. Bunların birine en az bulunur, en üstün buluşların örneklerini koyuyoruz; ötekine de başlıca Mucitler'in Yontuları'nı.

(John Heydon, The English Physitians Guide: Or A Holy Guide, Londra, Ferris, 1662, The Preface).

Uzun süredir periskopun içindeydim. Saat on-onbuçuk olmalıydı. Bir şey olacaksa, nefte, Sarkaç'ın önünde olacaktı. Çabucak aşağıya inip bir sığınak, bir gözetleme yeri bulmalıydım. Geç kalırsam, Onlar içeri girdikten (nereden?) sonra gidersem, farkıma varırlardı.

Aşağı inmek. Dolaşmak... Saatlerdir bunu beklemiştim, ama şimdi bunu yapabilecek duruma gelince, üstelik bunu yapmak akıllıca bir şeyken bir yerime inme inmiş gibi oldum. Salonlardan, el fenerini ölçülü kullanarak, geceleyin geçmek zorundaydım. Büyük pencerelerden belli belirsiz bir gece ışığı sızıyordu içeri. Ayışığının hortlaksı bir görünüm verdiği bir müze tasarlamıştım oysa; yanılmışım. Cam vitrinler belli belirsiz yansımalar alıyordu pencerelerden. Dikkatli davranmazsam bir şeye çarpıp cam şıngırtıları ya da maden tıngırtıları arasında boylu boyunca yere serilebilirdim. Sık sık elfenerini yakıyordum. Crazy Horse'daymışım gibi geliyordu bana. Ara ara beklenmedik bir ışık bir çıplak seriyordu gözlerimin önüne; bir et çıplaklığı değil, bir vidalar, kıskaçlar, cıvatalar çıplaklığı.

Ya ansızın canlı bir varlığı aydınlatırsam, Üstatlar'ın benim devinimlerimi yansıtan bir elçisini? Kulak kesilmiştim. Ama neye yarar? Hiç gürültü etmeksizin, kayarcasına ilerliyordum. O da öyle yapıyordu.

Öğleden sonra salonların sıralanışını dikkatle incelemiştim; karanlıkta büyük merdiveni bulabilirdim. Oysa, neredeyse elyordamıyla dolaşıyordum; yön duygumu yitirmiştim.

Belki de bazı salonlardan ikinci kez geçiyordum; belki de buradan hiç çıkamayacaktım; belki de buydu kuttören: anlamsız makineler

arasında dolaşıp durmak.

Aslında aşağı inmek istemiyordum; buluşmayı geciktirmek istiyordum.

Uzun, amansız bir iç hesaplaşmasından sonra çıkmıştım periskoptan; saatlerce, son yıllarda düştüğümüz yanılgıyı gözden geçirmiş, Us'a uygun hiçbir nedeni olmaksızın, buraya Belbo'yu aramaya niçin geldiğimi anlamaya çalışmıştım; daha da Us'a uymaz nedenlerle kalkıp buraya gelen Belbo'yu. Ama adımımı periskoptan dışarı atar atmaz her şey değişmişti. Bir başkasının beyniyle düşünmeye başlamıştım. Belbo olmuştum. Tıpkı, artık aydınlanmaya doğru uzun yolculuğunun sonuna varan Belbo gibi, her dünyasal nesnenin, en anlamsız olanın bile, başka bir şeyin hiyeroglifi gibi okunması gerektiğini, Plan'dan daha gerçek başka bir şeyin var olmadığını biliyordum. Ne de zekiydim! Bir ışık parıltısı, bir bakış yetmişti anlamama. Beni kandırmalarına izin vermeyecektim.

...Froment motoru: eşkenar dörtgen biçiminde bir dayanak üstünde dikey bir yapı; yapay kaburgalarını sergileyen anatomik bir figür gibi, bobinler, piller, devre kesici anahtarlar -okul kitaplarında ne diyorlardı onlara?- barındırıyordu içinde. Gücünü bir dişli çarktan alan bir iletim kayısıyla devinime geçiriliyordu. Ne işe yarıyordu acaba? Yanıt: hiç kuşkusuz, yersel akımları ölçmeye.

Akümülatörler. Ne biriktiriyorlar? Otuzaltı Görünmez'den başka bir şey düşünemiyordum; bütün gece bir ses, bir kıvılcım çıkarabilmek için klavsen tuşlarına basıp duran inatçı sekreterler (giz saklayıcılar) gibi tasarlıyordum onları; kıyıdan kıyıya, dipten yüzeye, Machu Picchu'dan Avalon'a bir diyaloga girmişlerdi: zip zip zip, alo alo alo, Pamersiel Pamersiel, bir titreşim yakaladım, MU 36 akımı, Brahmanlar'ın Tanrı'nın soluğu diye tapındıkları akım, şimdi bağlantıyı kuruyorum; mikro-makrokozmik devre harekete geçirildi, yerkabuğunun altında tüm adamotu kökleri ürperiyor. Evrensel Duygudaşlık türküsünü işitiyorsun, tamam, kapatıyorum.

Aman Tanrım, orduların Avrupa ovalarını kana bulamaları, papaların aforozlar yağdırmaları, kana susamış, yasak aşk ilişkilerine giren imparatorların Palatinus Bahçeleri'ndeki av köşkünde

buluşmaları; bütün bunlar, Süleyman'ın Evi'nde, Umbilicus Mundi'nin silik yankılarına kulak veren bu telsizcilerin işlerini gözden gizleyen bir paravana, görkemli bir yüzey sağlamak içindi hep.

Bu heksatetragramatik psödotermik elektronik kılcaldamarları -Garamond olsa böyle derdi- çalıştırırken, biri sık sık, diyelim bir aşı ya da bir elektrik ampulü icat edecekti; madenlerin olağanüstü serüveni doğrulanmış olacaktı böylece. Oysa gerçek görevleri bambaşkaydı: tümü de, Ducretet'in statik-elektrik makinesini dön dürmek için bir araya toplanmışlardı. Omuzdan geçme bir kayışı andıran saydam bir çark içinde çaprazlama iki sopanın desteklediği iki titreşimli top; birbirlerine değdiklerinde ortalığa kıvılcım . saçılıyor, Frankenstein bundan yararlanarak golemine can vereceğini umuyordu, oysa sinyalin amacı başkaydı: uğraş didin, kaz toprağı, kaz, ihtiyar köstebek...

...Bir dikiş makinesi (başka ne olabilirdi? Şu gravür-reklamlardan biri, göğüs geliştirme haplarıyla, pençelerinde diriltici acı ilacı taşıyarak dağların üstünden uçan kocaman kartal - Robur le Conquerant: R-C), ama döndürdüğünüzde bir tekerleği çevirir, tekerlek bir halkayı, halka da... ne yapar, halkayı dinleyen kim? Etikette, 'yersel alandan indüklenen akımlar' diye yazılıydı. Hiç utanmadan! Öğleden sonra müzeyi gezen çocuklar da okuyabilirlerdi bunu. İnsanlık başka bir yönde ilerlediğine, her şeyin denenebileceğine, deneyimin, mekaniğin üstünlüğüne inanıyordu. Dünya'nın Efendileri yüzyıllar boyu kandırdılar bizi. Gizdüzen bizi sarıp sarmalamış, baştan çıkarmıştı; lokomotife övgüler düzüyorduk.

Dolaşıyordum. Kendimi bir karınca gibi küçücük duyumsu-yordum; metalik gökdelenlerin yükseldiği mekanik bir kentin sokaklarında dolaşan şaşkın bir yolcu gibi. Üst üste konmuş silindirler, piller, Leyden şişeleri, yirmi santim yüksekliğinde küçük atlıkarıncalar, tourniquet electrique â attraction et repulsion.[299] Sempatik akımları uyarmaya yarayan tılsım. Collonade etincelante formee de neuf tubes, electroaimant,[300] bir giyotin, ortada -baskı makinesine benzeyen- zincirlerin ucundan sarkan çengeller, ahırlarda görülen türden. Arasına bir el ya da ezilecek bir başın sığabileceği bir

cendere. İki silindirli, pnömatik pompalı, cam bir çan, bir tür imbik; altında bir çanak, sağda bir bakır küre. Saint-Germain, Hesse Landgrafı için boyalar karmıştı içinde.

Bir rafta, her birinde onar tane, iki sıra halinde dizilmiş, Modigliani'nin kadınları gibi uzun boyunlu, küçük kum saatleri, içlerindeki, ne olduğu anlaşılamayan bir madde; üst kısımlarındaki şişkinlik değişik boyutlarda; uçtu uçacak küçük Montgolfier balonları gibi. Herkesin gözü önünde Rebis üretme aygıtı.

Cam eşyalar bölümü. Adımlarımı izleyerek geri döndüm. Küçük yeşil şişeler sadist bir evsahibi gibi zehir özü sunuyorlardı bana. Demirden şişe yapma makineleri; iki manivelayla açılıp kapanıyorlardı. Şişe yerine birisi içine bileğini koysa ne olur? Şrak! Tıpkı büzgen kasların, kulakların ya da -İştar'ı doyurmak için balla Karabiber karıştırılıp ezilecek dölütü canlı canlı çıkarmak için-dolacağının içine sokulabilen o kocaman kıskaçlar, makaslar, ucu kıvrık bisturiler gibi. Şimdi içinden geçtiğim salonda geniş vitrinler vardı; içlerinde amansız tornavidaları devinime geçirerek kurbanın gözüne doğru yaklaşmalarını sağlayan düğmeleri seçebiliyordum. Kuyu ile Sarkaç.[301] Şimdi neredeyse karikatüre yaklaşmıştık; Goldberg'in[302] işe yaramaz makinelerine, Big Pete'in, Mickey Mouse'u bağladığı işkence araçlarına, l'engranage exterieur â trois pignons,[303] Rönesans mekaniğinin zaferi, Branca, Ramelli, Zonca. Bu dişlileri biliyordum; madenlerin olağanüstü serüveni kitabına almıştım onları; ama buraya daha sonra konmuşlardı, geçen yüzyılda, dünyanın fethinden sonra; dikbaşlıları durdurmaya hazırdılar. Tapınakçılar, Haşhaşînler'den, Noffo Dei'yi yakaladıkları gün onu nasıl susturacaklarını öğrenmişlerdi. Von Sebottendorff un gamalı haçı, Dünya'nın Efendileri'nin düşmanlarının seyiren kollarıyla bacaklarını güneş yönünde bükecekti. Hepsi hazırdı; bir işarete bakıyorlardı; her şey herkesin gözü önündeydi: ama hiç kimse tahmin edemezdi. Gırtlaklar patlayıncaya dek zafer marşları söyleyeceklerdi. Sanki bütün dişler aynı anda yere dökülüyormuş gibi tıktıklardan oluşan bir kasılmayla birbirine kenetlenen dişlere indirgenmiş ağızların büyük orjisi.

En sonunda, Eyfel Kulesi için tasarlanmış emetteur e etincel les soufflees'nin[304] karşısında buldum kendimi; Fransa, Tunus, Rusya arasında zaman sinyalleri yayınlamaya yarıyordu bu verici (Provins Tapınakçıları, Paulusçular, Fas Haşhaşînleri; Fas Tunus'ta değildir, Haşhaşînler de İran'daydılar, ama varsın olsun. İnsan Transandantal Zaman'ın sarmalları içinde yaşarken kılı kırk yaramaz). Bu boyumu aşan kocaman makineyi daha önce de görmüştüm; duvarlarında bir dizi delik açılmıştı: hava delikleri. Üstündeki etiket istediği kadar onun bir telsiz donanımı olduğunu söylesin, inanır mıydım? Ne olduğunu biliyordum onun; daha o gün öğleden sonra da geçmiştim yanından. Beaubourg'du o!

Her şey gözlerimizin önündeydi. Lutetia'nın merkezindeki o dev kutu neye yarıyordu? (Lutetia, çamurlu yeraltı denizinin açıldığı yer.) Bir zamanlar Paris'in Karnı'ydı orası; hava akımlarını kavrama hortumları, o tüpler, borular çılgınlığı, yerkürenin ta merkezine sesler, bildiriler, sinyaller iletmek, sonra da cehennemden aldığı bilgileri kusarak onları dışarı vurmak için gökyüzüne doğru açılmış o Diyonisius Kulağı'yla? Conservatoire, önce laboratuvar, sonra Kule, en sonunda da Beaubourg, yerküresel alıcı-verici. Bir Japon kulaklığıyla en son plağı dinlemeye giden, saçı sakalı birbirine karışmış, pis pis kokan bir avuç öğrenciyi eğlendirmek için mı kurmuşlardı bu dev vantuzu? Beaubourg, yeraltı Agarttha krallığına açılan kapı, Equites Synarchici Resurgentes anıtı. Sayıları iki, üç, dört milyarı bulan Ötekiler görmezlikten geliyorlardı onu; yahut görmemek için başlarım öteye çeviriyorlardı. Aptallar, ilikler. Oysa Pnömatikler altı yüzyıl boyunca hedeflerine yönelmişlerdi doğruca.

Hiç beklemediğim bir anda karşıma çıktı merdiven. Basamaklardan gittikçe daha sakınımlı indim. Geceyarısı yaklaşmıştı. Onlar gelmeden gözlemevinde saklanmalıydım.

Saat on birdi sanırım, belki de on bir olmamıştı daha. Elfenerini yakmadan Lavoisier salonundan, sonra tren modellerinin durduğu koridordan geçtim.

Daha şimdiden birkaç kişi vardı nefte. Devingen, cılız ışıklar görüyordum. Ayak sesleri, yeri değiştirilen ya da sürüklenen

eşyaların seslerini işitiyordum.

Elfenerini söndürdüm. Gözetleme kulübesine vaktinde yetişebilecek miydim? Tren modellerinin bulunduğu vitrinlerin yanından süzüldüm, az sonra transeptteki Gramme yontusunun yanındaydım. Küp biçiminde (Yesod'un taş küpü!)[305] ahşap bir altlığın üstünde, koro yerinin girişine bekçilik ediyormuş gibi yükseliyordu. Özgürlük Yontusu'nun onun hemen arkasında durduğunu anımsadım.

Altlığın ön yüzü insanların gizli bir geçitten içeri girmelerine izin verecek biçimde alçaltılmış, bir çeşit köprü oluşturmuştu. Gerçekten de, elinde bir fenerle -belki de renkli camlı bir gaz feneriydi bu; yüzünü parça parça aydınlatıyordu- biri çıktı dışarı. Bir köşeye büzüldüm; beni görmedi. Koroyerinden biri yetişti arkasından. “Vite,”[306] dedi, “acele et, bir saate kadar burada olacaklar.”

Tören için hazırlık yapan öncüler olmalıydı bunlar. Kalabalık olmasalardı, belki de hâlâ onlara görünmeden Özgürlük Yontusu'na ulaşabilirdim. Geldiler -nereden çıkmışlardı, kaç kişiydiler, belli değildi- tümü de aynı yoldan geldiler. Işıkları düzenli aralıklarla bir azalıp bir çoğalan fenerlerin kilisenin içindeki yansılarını izleyerek uzun bir süre çömelip bekledim. Özgürlük Yontusu'ndan ne denli uzaklaşacaklarını, yontunun ne denli gölgede kalacağını hesapladım. Sonra gözümü karartıp karnımı içeri çekerek, duvara sürtünürcesine Gramme'ın sol yanından süzüldüm. Neyse ki çakı gibi inceydim. Lia... Birden atılıp nöbetçi kulübesinin içine kaydım.

Göze çarpmamak için kendimi yere atarak, döl üt gibi kıvrıldım. Yüreğim gümbür gümbür atıyor, dişlerim birbirine çarpıyordu.

Gevşemek zorundaydım. Düzenli aralıklarla burnumdan soluk alıyordum; soluklarım gittikçe derinleşti. İşkence altında acıya katlanmak için duyuları yitirmenin yolu bu olmalıydı. Gerçekten de, Yeraltı Dünyası'nın kucağına bıraktım kendimi usul usul.

113

Bizim sorunumuz giz içinde gizdir. Bir gizin gizi, ancak başka bir gizin açıklayabileceği bir giz; bir gizin gizlediği bir gize ilişkin bir giz.

(Cafer üs-Sâdık, Altıncı İmam)

Yavaş yavaş bilincim yerine geldi. Sesler işitiyordum; artan ışık gözlerimi kamaştırıyordu. Ayaklarım karıncalanıyordu. Gürültü etmeden usulca ayağa kalkmaya çalıştım; ayaklarımın altında dalgalı bir deniz varmış gibi bir duyguya kapıldım. Küçük Denizkızı. Sessizce devindim, ayak parmaklarımın ucunda yükseldim; acım azaldı. Başımı, sakınarak sağa sola çevirdim; nöbetçi kulübesinin oldukça gölgede kaldığını anlayınca, durumu kavrayabildim.

Nef baştanbaşa aydınlanmıştı. Yeni gelenler, ellerinde fenerlerle, arkamdaki geçitten içeri giriyorlar, solumdan geçerek koro-yerine doğru ilerliyorlar ya da nefte sıralanıyorlardı. Tanrım, dedim kendi kendime, Çıplak Dağda Bir Gece'nin Walt Disney versiyonuydu bu.

Seslerini yükseltmiyorlar, fısıltıyla konuşuyorlardı; tümü birden, bir tiyatro kalabalık oyununun sahnesinde olduğu gibi mmm mmm diye bir uğultu çıkarıyordu.

Solumda, fenerler yarım daire biçiminde yere bırakılmıştı; koro yerinin doğu kıvrımını bütünleyen basık bir daire oluşturuyorlardı; yarım dairenin en güney ucu, Pascal'ın yontusuna değiyordu. İçinde ateş yanan bir mangala birisi kokulu otlar, özler atıyordu. Çıkan duman içinde bulunduğum kulübeye ulaşıyor, genzimi yakıyor, sersemletici bir heyecan duygusu veriyordu bana.

Fenerlerin salıntısı arasında, koro yerinin ortasında bir şeyin kımıldadığını seçtim; ince, çok devingen bir gölgenin.

Sarkaç! Her zamanki yerinde, transeptin ortasında salınmıyordu artık. Koro yerinin ortasında, tonozun kilittaşına daha büyük bir sarkaç asılıydı. Küre daha büyük, tel daha kalındı; bir palamar ya da bükülü metal bir kablo olsa gerek, diye düşündüm.

Kocamandı şimdi Sarkaç; Pantheon’da da böyle görünüyor olmalıydı. Aya teleskopla bakar gibi.

Foucault’dan yarım yüzyıl önce, Tapınakçılar’ın ilk deneyde kullandıkları sarkacın tıpkısını yapmak istemişlerdi. Serbestçe salınmasını sağlamak için bazı destekleyici kirişleri kaldırmışlar, koroyerinin anfisinde, fenerlerin belirlediği bakışımsal bir antistrot oluşturmuşlardı.

Koroyerinin döşemesi altında bir manyetik düzenleyicinin bulunması olanaksız olduğuna göre, Sarkaç’ın salınımlarının sürekliliğinin nasıl sağlanabildiğini sordum kendi kendime. Sonra anladım. Koro yerinin kıyısında, Diesel motorlarına yakın bir yerde, salınım düzleminin değişimlerini izlemek için, her an bir kedi gibi atılmaya hazır, biri duruyordu. Kürenin kendisine doğru her yaklaşışında, elinin ya da parmakuçlarının usul bir dokunuşuyla tam anında küçük bir hız veriyordu ona.

Bir frak giymişti; Mandrake gibi. Onun, Madame Olcott’un Le Petit Cirque’inden bir büyücü, bir gözbağcı olduğunu, daha sonra, arkadaşlarını görünce anlayacaktım; parmakuçlarının basıncını ayarlamakta usta, elçabukluğunun gerektirdiği sonsuz küçük zaman ayrımlarında devinebilen şaşmaz bir bileğe sahip bir profesyoneldi. Belki de, parlak ayakkabılarının ince tabanlarıyla akımların titreşimlerini algılayabiliyor, ellerini hem kürenin, hem de onu yöneten dünyanın mantığına göre devindirebiliyordu.

Arkadaşları. Onları da görebiliyordum şimdi. Nefteki otomobiller arasında dolaşıyorlar, draisienne’lerle[307] motosikletlerin yanından süzülerek neredeyse gölgelerin içine yuvarlanıyorlardı. Kimileri dipteki geniş alanda, bir tabureyle kırmızı örtülü bir masa taşıyor, kimileri başka fenerler koyuyorlardı yere. Küçücük, geceye özgü, cıvıl cıvıl raşitik çocuklar gibi; içlerinden biri yanımdan geçerken mongoloid yüz çizgileriyle kel kafasını ayırdettim. Madame Olcott’un Freaks Mignon’u, Sloane Kitabevindeki posterde gördüğüm iğrenç küçük canavarlar.

Sirk tüm kadrosuyla oradaydı: personel, bekçiler, törenin koreografları. Alex et Denys’i, les Geants d’Avalon’u gördüm;

kabaralı deriden kılıf gibi bir zırha bürünmüş, dev gibi, sarı saçlı, kollarını bir bekleyiş içinde kavuşturmuş, Obeissant'ın kocaman kitlesine dayanmış.

Kendi kendime başka soru soracak vaktim yoktu. Biri ağırbaşlıca içeri girmiş, elini uzatıp susturmuştu herkesi. Bramanti'yi, o akşam Piemonte'de gördüğüm kırmızı tuniğinden, beyaz pelerini ile mitra'sından tanıyabildim ancak. Mangala yaklaştı, içine bir şey attı; ilkin harlı bir alev, ardından yoğun, beyaz bir duman yükseldi; tütsü yavaş yavaş tüm salona yayıldı. Tıpkı Rio'daki gibi, diye düşündüm, simya toplantısındaki gibi. Ama agogo yoktu elimde bu kez. Mendilimle maske gibi ağzımı burnumu kapattım. Ama daha Şimdiden çift görüyordum Bramanti'yi; Sarkaç da, gözlerimin önünde bir atlıkarınca gibi her yönde salmıyordu.

Bramanti mezmur okur gibi okumaya başladı: "Alef bet gimel dalet he waw zayin het tet yod kaf lamed mem nun samek ayin pe sat kaf reyş şin tav."[308]

Kalabalık yakarıyla karşılık verdi: "Parmesiel, Padiel, Camuel, Aseliel, Barmiel, Gediel, Asyriel, Maseriel, Dorchtiel, Usiel, Cabariel, Raysiel, Symiel, Armadiel..."[309]

Bramanti bir işaret verdi, kalabalığın içinden biri çıktı, önünde diz çöktü. Bir ancık gördüm yüzünü. Riccardo'ydu; yüzünde yara izi olan adam, ressam.

Bramanti onu sorguluyor, o da törenin formüllerini ezbere okuyarak yanıt veriyordu.

"Sen kimsin?"

"Ben bir çırağım, Tres'in yüce gizlerine henüz ermemiş biri. Bafomet'in gizi üstüne sessizlik içinde derin derin düşünerek kendimi hazırladım; Büyük Yapıt'ın açılmamış altı mührün çevresinde döndüğünü, yedinci mührün gizini ancak en sonunda öğreneceğimizin bilinci içinde."

"İçeri nasıl alındın?"

"Sarkaç'ın çekülünden geçerek."

“Kim aldı seni çeri?”

“Bir Gizemli Elçi.”

“Onu görsen, tanır mısın?”

“Hayır, çünkü maskeliydi. Ben yalnız benden yüksek derecedeki şövalyeyi tanırım, o da kendisinden yüksek derecedeki Naometria’yı tanır; herkes yalnız bir kişiyi tanır. Böyle olmasını da isterim.”

“Quid facit Sator Arepo?”[310]

“Tenet Opera Rotas.”

“Quid facit Satan Adama?”

“Tabat Amata Natas. Mandabas Data Amata, Nata Sata.”[311]

“Kadını getirdin mi?”

“Evet, burada. Buyurulan kişiye teslim ettim onu. Hazır.”

“Git, hazır bekle.”

Konuşma karşılıklı, kötü bir Fransızcayla sürdü. Sonra Bramanti şöyle dedi: “Kardeşler, burada Biricik Tarikat adına toplandık; daha düne kadar bağlı olduğunuzu bilmediğiniz, ama her zaman bağlı olduğunuz Bilinmeyen Tarikat adına! And içelim. Gize küfredenlere lanet olsun. Gizlici’nin jurnalcilerine lanet olsun. Kuttörelerle gizemleri alaya alanlara lanet olsun!”

“Lanet olsun!”

“Invisible College’a, Hiram’ın ve dul kadının piçlerine lanet olsun. Eski, Kabul Edilmiş ya da Düzeltilmiş doğu ve batı yılanının operatif ve spekülatif üstatlarına, Misraim’e, Memphis’e lanet olsun. Filatetler’e, Dokuz Kızkardeş’e, Tapınakçı Gelenek’e Bağlılık’a, Ordo Templi Orientis’e, Bavyeralı ve Avignonlu Aydınlanmışlara, Kadoş Şövalyelerime, Elus Cohen’e, Kusursuz Dostluk’a, Kara Kartal Şövalyelerime, Kutsal Kent Şövalyeleri’ne, Anglia Gül-Haçlar’ına, Gül-Altın Haç Kabalacıları’na, Golden Dawn’a, Tapınak ve Katolik Gül-Haçı’na, Stella Mattutina’ya, Astrum Algentinum’a, Thelema’ya, Vril’e, Thule’ye, Büyük Beyaz Kardeşlik’in adını gasbeden tüm eski

gizemcilere, Tapınak Bekçileri'ne, Sion ya da Galya'nın tüm Kolej ve Başrahipliği'ne lanet olsun!"

"Lanet olsun!"

"Her kim, saflığından, buyruğa boyun eğmekten, döneklikten, hesaplı-kitaplılıktan ya da kötü niyetinden ötürü, yasaya aykırı biçimde Bilinmeyen Üstünler'e, ya da Dünyamın Efendilerime boyun eğmeyi amaçlayan bir locaya, derneğe, meclise ya da tarikata girmişse, hemen bu gece o gizli dernekten ayrılsın; ruhuyla, bedeniyle, Tapınakçı geleneğe bağlı biricik gerçek dernekle, Tres - Templi Resurgentes Equites Synarchici- le, Yeniden Doğmuş Sinarşik Şövalyeler'in üçlü, üçlübilimsel, gizemli, en gizli tarikatıyla yeniden bütünleşmek için yakarsın!"

"Sub umbra alarum tuarum!"

"Şimdi en yüksek, en gizli 36 derecedeki ulu kişiler gelsinler."

Bramanti seçkinleri birer birer çağırdıkça, âyin giysileri içinde, göğüslerinde Altın Post nişanı, içeri giriyorlardı.

"Bafomet Şövalyesi, Açılmamış Altı Mühür Şövalyesi, Yedinci Mühür Şövalyesi, Tetragrammaton Şövalyesi, Florian ve Dei Cellât Şövalyesi, Atanor Şövalyesi... Muhterem Turris Babel Naometer'i, Muhterem Büyük Piramit Naometer'i..."

Bramanti, unvanları söyledikçe, adı okunanlar, üçer dörder içeri giriyorlardı; bu yüzden hangi unvanın kime ait olduğunu ayırdedemiyordum, ama ilk on iki kişi arasında Sloane Kitabevin-deki yaşlı adamı, Profesör Camestres'i, o akşam Piemonte'de rastladığım öteki kişileri gördüm. Bay Garamond'u da gördüm, Tetragrammaton Şövalyesi oydu, sanırım; ağırbaşlı, tıpkı bir papaz gibi, yeni rolüne bütün varlığıyla kendini kaptırmış, titreyen elleriyle göğsündeki Post'a dokunuyordu. Bu arada Bramanti sürdürüyordu: "Gizemli Karnak Elçisi... Yüce Tomar Patriarkı, Yüce Kilwinning Patriarkı, Yüce Saint-Martin-des-Champs Patriarkı, Yüce Marienbad Patriarkı, Yüce Görünmez Okrana Patriarkı, Yüce Alamut Kalesi'nin Partibus Patriarkı..."

Görünmez Okrana Patriarki, Salon'du; yüzü hâlâ külrengiydi, ama iş gömleği yoktu üstünde; kenarlarına kırmızı geçirilmiş sarı tuniği içinde ışıl ısıldı. Onun hemen arkasından Pierre geliyordu, Eglise Luciferienne psikopompu, ama göğsünde Altın Post yerine kını yaldızlı bir hançer taşıyordu. Bu arada, Bramanti sürdürüyordu: "Simya Düğünü'nün Yüce Kutsal Güveyi, Yüce Rodostaurico Psikopompu, Arkanlar Arkanı Yüce Referandariosu, Monas Hiyeroglifica'nın Yüce Steganografı, Yüce Yıldızsal Birleştirici Utriusque Cosmi, Rosenkreutz'un Mezarı'nın Yüce Bekçisi... Belirlenemez Akımlar Arkontu, Belirlenemez Labirentler Arkontu, Ölçüye Sığmaz Arkontlar Arkontu, Hizmetkârlar Hizmetkârı, Mısırlı Oedipus'un En Alçakgönüllü Yazmanı, Dünyanın Efendileri'nin En Aşağı Habercisi ve Agarttha'nın Kapıcısı, Sarkacın Son Turiferi, Claude-Louis, Saint-Germain Kontu, Prens Rakoski, Saint-Martin Kontu ve Agliè Markisi Monsieur de Surmont, Weldone Markisi, Monferrato, Aymar ve Belmar Markisi, Kont Soltikof, Şövalye Schoening, Tzarogy Kontu!"[312]

Öteki seçkinler, Sarkaç'ın ve nefte ayakta duran inançlıların karşısında yerlerini alırken, Agliè içeri girdi. Mavi çizgili, çapraz düğmeli ceketiyle, yüzü solgun, kasılmış, Hades yolunda bir ruha eşlik edercesine Lorenza Pellegrini'yi elinden tutmuş, getiriyordu. Onun da yüzü solmuş, uyuşturucu almış gibi afallamıştı; sırtında yalnızca yarı-saydam bir tunik, saçları çözük, omuzlarına sarkmış. Geçerken, zina yapan Rafael-öncesi bir kadın gibi, duru, soluk yüzünü gördüm yandan. Bir kez daha bende istek uyandıracak kadar saydam.

Agliè Lorenza'yı Pascal yontusunun yakınındaki mangalın yanına götürdü, dalgın yüzünü okşadı, Geants d'Avalon'a bir işaret yaptı; gelip iki yanında durdular, kollarından tuttular onu. Sonra Agliè gidip masanın başına, inançlıların karşısına oturdu. Şimdi çok iyi görebiliyordum onu; yelek cebinden enfiye kutusunu çıkardı; konuşmaya başlamadan önce usul usul okşadı onu.

"Kardeşler, şövalyeler. Son günlerde Gizemli Elçiler size haber verdikleri için buradasınız; bu nedenle burada toplanmamızın

nedenini hepiniz biliyorsunuz. Aslında 23 Haziran 1945 gecesi toplanmamız gerekiyordu; bazılarınız o zaman daha doğmamışlardı bile, en azından şimdiki biçimleriyle. Altı yüzyıllık acılı bir yalnızlıktan sonra, bilen birini bulduğumuz için buradayız. Nereden bildiği -üstelik bizim bildiğimizden daha çoğunu- kaygı verici bir gizem. Aramızda bulunan birinin burada bulunmamazlık edemezdiniz değil mi, bir kez çok meraklı olduğunu gösteren dostum?- söylediğim gibi, aramızda bulunan birinin bu konuyu aydınlatabileceğinden hiç kuşku duymuyorum. Ardenti!”

Albay Ardenti -oydu, evet, artık yaşlanmış olsa da, saçları hâlâ kuzgun karası- orada bulunanların arasından kendine yol açarak ilerledi, bir mahkeme kürsüsüne dönüştürülmekte olan masaya doğru yöneldi, ama ötesine geçilmez bir alanı belirleyen Sarkaç’ın uzağında durduruldu.

“Görüşmeyeli çok oldu, kardeş,” diye gülümsedi Agliè. “Haberi duyunca buraya gelme isteğine karşı koyamayacağını biliyordum. Evet? Tutuklunun ne dediğini biliyorsun; bunu senden öğrendiğini söylüyor. Demek biliyordun, ama susuyordun.”

“Kont,” dedi Ardenti, “Tutuklu yalan söylüyor. Bunu söylemek benim için küçültücü, ama onur her şeyden üstündür. Ona anlattıklarım Gizemli Elçiler’in bana anlattıkları şey değil. Mesajın -doğru, elime bin mesaj geçmişti, ama onu sizden gizlememiştim, yıllar önce, Milano’da- yorumu farklı... Onu, tutuklunun okuduğu gibi okuyabilecek durumda değildim; bu yüzden yardım aradım. Ama şunu söylemeliyim ki, kimse yüreklendirmedi beni; yalnızca kuşku, güvensizlik, tehditle karşılaştım...” Ardenti belki daha başka şeyler de söyleyecekti, ama Agliè’ye bakarken, üstünde bir büyü etkisi yaratan Sarkaç’a da bakıyordu. İpnotize olmuş gibi dizüstü çöktü, “Bağışlayın beni, çünkü bilmiyorum,” diyebildi yalnızca.

“Bağışlandın, çünkü bilmediğini biliyorsun,” dedi Agliè, “Gidebilirsin. Görüyorsunuz, kardeşler, tutuklu hiçbirimizin bilmediği şeyler biliyor. Bizim kim olduğumuzu bile biliyor; kim olduğumuzu biz de ondan öğrendik. Acele etmeliyiz, az sonra tan sökecek. Siz burada kalıp

düşünürken, ben de ondan açıklamayı koparabilmek için bir kez daha çekileceğim."

"Yo, hayır, Kont Hazretleri!" Pierre gözbebekleri iri iri açılmış, yarım-dairenin içine doğru ilerledi. "İki gün baş başa konuştunuz onunla; hiçbir şey görmemiş, hiçbir şey söylememiş, hiçbir şey işitmemiş, tıpkı üç maymun gibi. Başka ne sormak istiyorsunuz ona, bu gece? Hayır, burada olmalı, burada, hepimizin gözü önünde!"

"Sakin olun, sevgili Pierre. Sophia'nın en olağanüstü dirilmişi olduğuna inandığım kadını getirttim buraya bu akşam; yalan dünya ile Yüce Ogdoade arasındaki gizemli bağı. Nasıl, niçin olduğunu sormayın bana, ama onun yanında tutuklu konuşacaktır. Kim olduğunu söyle onlara, Sophia, kimsin sen?"

Bunun üzerine, Lorenza hep o uyurgezer haliyle, sözcükleri ağzından güçlükle çıkarıyormuş gibi: "Ben... hem ermiş, hem orospuyum," dedi.

"A, bu iyi işte," diye güldü Pierre. "Burada, creme de l'initiation[313] toplanmış; biz tutmuş orospulara başvuruyoruz. Hayır, adam hemen buraya, Sarkaç'ın karşısına!"

"Çocuk olmayalım," dedi Agliè. "Bana bir saat verin. Niçin burada, Sarkaç'ın karşısında konuşacağını düşünüyorsunuz?"

"Çözülünce konuşacak. Le sacrifice humain!"[314] diye bağırdı Pierre nefe doğru.

Nef yüksek sesle yankıladı: "Le sacrifice humain!"

Salon, ilerledi: "Kont, çocukluk değil, kardeşimiz haklı. Biz polis değiliz..."

"Bunu siz mi söylüyorsunuz?" dedi Agliè, alaycı alaycı.

"Biz polis değiliz," dedi Salon, "sıradan sorgulama yöntemlerine başvurmak bize yakışmaz. Ama yeraltı güçlerine kurban vermenin etkili olabileceğine de inanmıyorum. Bize bir işaret vermek istemiş olsalardı, çoktan verirlerdi. Tutukludan başka bir bilen daha vardı, ama ortadan kayboldu. Bu akşam tutukluyu öteki bilenlerle yüzleştirme olanağımız var..." Gür kaşlarının altından, kısılmış

gözlerini Agliè'ye dikerek gülümsedi. "Bizimle ya da içimizden bazılarıyla yüzleştirme olanağımız da..."

"Ne demek istiyorsunuz, Salon?" diye sordu Agliè, kararsızlık belirten bir sesle.

"Kont hazretleri izin verirlerse, ben açıklayayım," dedi Madame Alcott. Oydu, posterden tanıyordum onu. Zeytin yeşili bir giysi içinde, yüzü mosmor, yağla parlatılmış saçları ensesinde toplanmış, sesi, kısık bir erkek sesi gibi. Sloane Kitabevinde, bu yüzü daha önce görmüşüm gibi gelmişti bana; şimdi anımsıyorum: o gece, Piemonte'deki açıklıkta bize doğru koşan Druid rahibeydi. "Alex Denys, tutukluyu buraya getirir."

Buyurgan bir sesle söylemişti bu sözleri; nefte yükselen uğultu onu onaylıyormuş gibiydi. İki dev Lorenza'yı iki Freak Mignon'a emanet ederek buyruğa boyun eğdiler. Agliè'nin elleri koltuğunun kollarını sıkı sıkı kavradı; karşı çıkmayı göze alamadı.

Madame Olcott küçük canavarlarına işaret etti, Pascal yontusuyla Obeissant arasına üç küçük koltuk yerleştirilmişti. Madame Olcott üç yaratığı bunların üstüne oturttu. Üçü de esmer derili, ufak tefek, sinirli, kocaman beyaz gözlüydü. "Fox üçüzleri. Onları iyi tanırsınız, kont. Theo, Leo, Geo, oturun, hazırlanın."

Tam o sırada Avalon devleri yeniden içeri girdiler. Boyu ancak omuzlarına gelen Jacopo Belbo'yu kollarından tutmuşlardı. Zavallı arkadaşımın beti benzi atmıştı; sakalı birkaç günlük, elleri arkadan bağlanmış, sırtında önü açık bir gömlek. Dumanlı arenaya girince gözlerini kırpıştırdı. Karşısında toplanmış Hiyerofant'ları[315] görünce şaşırmışa benzemiyordu; son günlerde kendini her şeyi beklemeye alıştırmış olmalıydı.

Ama Sarkaç'ı o durumda görmeyi beklemiyordu. Devler onu Agliè'nin koltuğunun karşısına doğru sürüklediler. İşittiği tek ses sırtına teğet geçen Sarkaç'ın hışırtısıydı.

Belbo bir an döndü, Lorenza'yı gördü. Heyecanlandı, ona seslenecek oldu, kendini kurtarmaya çalıştı, ama Lorenza donuk donuk ona baktığı halde, onu tanımıyormuş gibi görünüyordu.

Belbo Agliè'ye, ona ne yaptıklarını soracak gibi oldu, ama vakit bulamadı. Nefin dibinden, bilet gişesinin, kitap tezgâhının bulunduğu yerden bir davul gümbürtüsüyle tiz flüt sesleri işitildi. Ansızın dört otomobilin kapıları açıldı; içlerinden dört kişi çıktı; Petit Cirque posterinde görmüştüm onları da.

Başlarında fesi andıran keçe külahlar, sırtlarında boyunlarına dek düğmelenmiş siyah harmanileri, Les Derviches Hurleurs, mezardan kalkan ölüler gibi otomobillerden dışarı çıktılar, büyülü çemberin kıyılarında çömeldiler. Dipte, flütler tatlı bir ezgiye geçmişlerdi şimdi; dervişler usulca ellerini yere vurup başlarını eğdiler.

Breguet uçağının gövdesinden, minareden sarkan bir müezzin gibi beşinci bir derviş eğildi, bilinmeyen bir dilde inleyip ağıt yakarak tiz bir sesle ilâhi söylemeye koyuldu; davullar yeniden yüksek sesle çalmaya başladı.

Madame Olcott, Fox kardeşlerin arkasında eğilmiş, kulaklarına yüreklendirici sözler fısıldıyordu. Üç kardeş, kendilerini koltuklarına bırakmışlar, elleri koltukların kenarlarına kenetlenmiş, gözleri kapalı, yüzlerinin tüm kaslarını oynatarak terlemeye başlamışlardı.

Madame Olcott yüksek rütbeliler topluluğuna döndü: "Şimdi akıllı küçük kardeşlerim, bilen üç kişiyi aramıza getirecekler." Durakladı, sonra açıkladı: "Edward Kelley, Heinrich Khunrath, bir de..." Bir kez daha durakladı, "Saint-Germain Kontu."

Agliè'nin ilk kez yanlış bir şey yaptığını gördüm. Kendini tutamadı, yerinden fırlayıp kadına doğru atıldı; Sarkaç'ın yörüngesinden kılpayı kurtardı kendini. "Yalan, yalan," diye bağırdı. "Çok iyi biliyorsun ki böyle bir şey olamaz..." Sonra nefe döndü: "Sahtekârlık, sahtekârlık bu! Durdurun onu!"

Ama hiç kimse kıpırdamadı, yalnızca Pierre gidip tahta oturdu. "Devam edelim, madame," dedi.

Agliè yatıştı. Soğukkanlılığını yeniden kazandı, kıyıya çekildi, ötekilerin arasına karıştı. "Pekâlâ," diye meydan okudu, "görelim bakalım."

Madame Olcott bir yarışı başlatır gibi kolunu kaldırdı. Müzik gittikçe tizleşti, kakafoniye dönüştü; davullar uyumsuzca gümbürdüyorlardı; çömeldikleri yerde, bedenlerinin üst kısımlarını öne arkaya, sağa sola sallamaya başlamış olan dervişler, şimdi ayağa kalkmış, harmanilerini fırlatarak uçacakmış gibi kollarını gerip yana doğru açmışlardı. Bir an kıpırdamadan öylece durdular, sonra yüzlerini yukarı doğru kaldırmış, kendilerinden geçmiş, sol ayaklarını bir eksen gibi kullanarak kendi çevrelerinde dönmeye başladılar. Döndükçe, kırmalı cüppeleri çan gibi açılıyor, fırtınaya kapılmış çiçekleri andırıyorlardı.

Bu arada, medyumlar kasılmış, yüzleri gergin, çarpılmış, kesik kesik soluyorlar, dışarı çıkmak istiyormuş, ama başaramıyor-muş gibi görünüyorlardı. Mangalın ışığı azalmıştı, yerdeki bütün fenerleri söndürmüşlerdi; kilise şimdi yalnızca nefteki fenerlerin parıltısıyla aydınlanıyordu.

Mucize yavaş yavaş gerçekleşmeye başladı. Theo Fox’un dudaklarından beyazımsı bir köpük çıkmaya başladı, yavaş yavaş koyulaştı. Az sonra, kardeşlerinin ağızlarından da buna benzer bir köpük çıkmaya başladı.

“Hadi gayret, kardeşlerim,” diye fısıldıyordu Madame Olcott, sinsi sinsi, “Hadi, biraz daha gayret, tamam, işte böyle...”

Dervişler kesik kesik, isterik bir şarkı söylüyorlardı; başlarını sallıyorlar, döndürüyorlar, çığlıklar atıyorlardı: ilkin çarpıntılı, sonra hırıltıya dönüşen sesler.

Medyumların bedenlerinden gazımsı bir madde çıkıyor, sonra koyuluyor; bir lav tabakası ya da yumurta akı gibi, yavaş yavaş çözülüyor, yükselip alçalıyor, tıpkı bir yılan gibi kıvrıla kıvrıla, omuzlarına, göğüslerine, bacaklarına yayılıyordu. Derilerinin gözeneklerinden mi, ağızlarından mı, kulaklarından mı, gözlerinden mi çıktığını ayırdedemiyordum artık. Kalabalık birbirini iterek öne doğru ilerliyor, medyumlarla dervişlere gittikçe daha çok yaklaşıyordu. Korku duygusunu yitirmiştim: ayırdedilmeden aralarına karışabileceğime inanarak nöbetçi kulübesinden çıktım, tonozların altına yayılan dumanların etkisine bıraktım kendimi.

Medyumların çevresine sütümsü, belirsiz bir duman yayılıyordu. Köpük onlardan ayrılıp amipimsi bir biçime büründü. Medyumların birinden çıkan kitleden dil gibi bir parça koptu, kıvrıla kıvrıla medyumun bedenine doğru yükseldi; onu gagalamak isteyen bir hayvan gibi. Ucunda dev bir sümüklüböceğin boynuzlarını andıran iki oynak çıkıntı oluştu.

Dönen dervişler, gözleri kapalı, ağızları köpük köpük, çevrelerinde döne döne, alan elverdiğince bir halka oluşturdular. Sarkaç'ın çevresinde, yörüngesine girmeksizin olağanüstü bir başarıydı bu-dönmeye başladılar. Gittikçe hızlanıyorlardı, külahlarını atmışlardı; uzun kara saçları dalgalanıyor, başları boyunlarından kopacakmış gibi görünüyordu. Tıpkı o gece, Rio'da olduğu gibi, huu, huu, huuuuu diye bağırıyorlardı...

Beyaz biçimler belirginleşti; içlerinden biri, belli belirsiz bir insan görünümüne büründü; ikincisi bir fallusa, bir ampule, bir imbiğe benziyordu hâlâ; üçüncüsü açık seçik bir kuş görünümüne bürünüyordu; kocaman gözlüklü, dik kulaklı, yaşlı bir doğa bilgisi öğretmenininki gibi çengel gagalı bir baykuşa.

Madame Olcott, ilk biçime: "Kelley, sen misin?" diye sordu. Biçimden bir ses çıktı. Konuşanın Theo Fox olmadığı açıktı; uzaktan gelen, tutuk bir İngilizce konuşan bir sesti bu: "Now... I do reveale, a... a mighty Secret if you mark it well..."[316]

"Evet, evet," diye üsteledi Madame Olcott. Ses: "This very place is call'd by many names... Earth... Earth is the lowest element of All... When thrice yee have turned this Wheele about... thus my greate Secret I have revealed..."[317]

Theo Fox, aman diliyormuş gibi bir el devinimi yaptı. "Biraz gevşe, durma..." dedi Madame Olcott. Sonra baykuş biçimine döndü: "Seni tanıyorum Khunrath, bize ne söyleyeceksin?"

Baykuş konuştu: "Halelu... Ya... Halelu... Yah... Was..."

"Was helfen Fackeln Licht... oder Briln.. so die Leut... nicht senen... wollen..."[318]

“İstiyoruz,” dedi Madame Olcott, “ne biliyorsan, söyle bize...”

“Symbolon kosmou... tâ ântra... kaı tân enkosmion.. duna, meon erithento... oi theolo goi...”

Leo Fox da bitkin düşmüştü; baykuşun sesi sonuna doğru gücünü yitirmişti. Leo başını eğmiş, biçimini güçlükle ayakta tutuyordu. Acımasız Madame Olcott direnmesi için yüreklendirdi onu. Sonra, bu arada insansı çizgiler edinmiş olan, son biçime döndü. “Saint Germain, Saint-Germain, sen misin? Ne biliyorsun?”

Biçim, bir ezgi mırıldanmaya koyuldu. Madame Olcott müzisyenlere seslerini alçaltmalarını buyurdu; dervişler artık hu çekmiyorlar, ama gittikçe daha yorgun, dönmeyi sürdürüyorlardı.

Biçim, şarkı söylüyordu: “Gentle love this hour befriends me...”[319]

“Sensin, tanıyorum seni,” dedi Madame Olcott, çağıran bir sesle. “Konuş, söyle bize, nerede, ne...”

Biçim şöyle dedi: “II etait nuit... La tete couverte du voile de lin... J’arrive... je trouve un autel de fer, j’y place le rameau mysteri-eux... Oh, je crus descendre dans un abîme... des galeries com-posees de quartiers de pierre noire... mon voyage souterrain...”[320]

“Yalan, yalan,” diye bağırdı Agliè, “kardeşler, hepiniz biliyorsunuz bu metni; Tres Sainte Trinosophie. Ben yazdım onu; isteyen altmış franka alıp okuyabilir!” Geo Fox’a doğru koştu, kolundan tutup sarsmaya başladı.

“Dur, sahtekâr,” diye bağırdı Madame Olcott, “öldüreceksin onu.”

“Ya öldürürsem?” diye bağırdı Agliè, medyumu koltuğundan alaşağı ederek.

Geo Fox kendi salgısına tutunarak ayakta durmaya çalıştı, ama düşerken onunla birlikte sürüklenen salgı yere aktı. Geo kusmayı sürdürdüğü yapışkan maddenin içine yığıldı; kaskatı, cansız kaldı.

“Dur, çılgın,” diye bağırda Madame Olcott, Agliè’yi yakalayarak. Sonra öteki iki kardeşe: “Dayanın küçüklerim, daha konuşmak zorundalar. Khunrath. Khunrath, gerçek olduğunuzu söyleyin ona!”

Leo Fox yaşayabilmek için baykuşu yeniden özümlemeye çalışıyordu. Madame Olcott onun arkasına geçti, kendi istemine boyun eğdirmek için şakaklarını ovmaya başladı. Baykuş yok olmak üzere olduğunu anlayınca, yaratıcısına döndü: “Seni Şeytan,” dedi ıslık gibi bir sesle; gözlerini oymaya çalışıyordu. Leo Fox bir hırıltı koyverdi, dizlerinin üstüne yığıldı. Baykuş (puhu puhu diye öterek) iğrenç bir batağın içinde yitip gitti; medyum da içine düştü, kıpırtısız kaldı. Madame Olcott öfke içinde, dayanmak için elinden geleni yapan Theo’ya döndü: “Konuş Kelley, beni işitiyor musun?”

Kelley artık konuşmuyordu. Kendini medyumdan kurtarmaya çalışıyordu; medyum barsakları koparılıyormuş gibi uluyor, elleriyle boşluğu tırmalıyor, ürettiği şeyi geri almaya çalışıyordu. “Kelley, kesik kulaklı Kelley, bir daha sakın hile yapayım deme,” diye bağırdı Madame Olcott. Ama Kelley, kendini medyumdan kurtaramayınca, onu boğmaya çalışıyordu şimdi. Fox kardeşlerin sonuncusunun kendini boşuna koparmaya çalıştığı bir jiklete dönüşmüştü. Sonra Theo da dizlerinin üstüne yığıldı, kendisini yutmakta olan asalağa dolanmış, boğulurcasına öksürüyordu; çevresini alevler sarmış gibi debelenmeye başladı. Kelley’den artakalan şey bir kefen gibi örttü onu, sonra eridi, sıvılaştı, öldü. Theo, içi boşalmış, ufalmış, yerde duruyordu; Salon’un doldurduğu bir bebek mumyası gibi. Dört derviş, tek kişiymiş gibi aynı anda durdular; kolları, boğulmakta olan adamlar gibi birkaç saniye havada çırpındı; yavru köpekler gibi sızlanarak yere yığıldılar; başlarını elleriyle örttüler.

Bu arada Agliè yeniden avluya dönmüştü. Alnında biriken ter damlacıklarını, ceketinin üst cebindeki süs mendiliyle siliyordu. İki kez derin derin soluk aldı, ağzına beyaz bir hap attı. Sonra herkesi susturdu.

“Kardeşler, şövalyeler. Bu kadının başımıza ne işler açmaya kalkıştığını gördünüz. Serinkanlı olalım, benim önerime dönelim. Tutukluyla bir saat Özel olarak konuşmama izin verin.”

Madame Olcott dalgın, neredeyse insancıl bir acıyla medyumlarının üstüne eğilmişti. Ama olup bitenleri yerinden kalkmadan izlemiş olan

Pierre, duruma yeniden egemen oldu. “Hayır,” dedi, “tek bir yol var. Le sacrifice humain! Tutukluyu bana getirin!”

Onun enerjisiyle büyülenen Avalon devleri, olup bitenleri şaşkınlık içinde izlemiş olan Belbo’yu yakalayıp Pierre’in önüne doğru ittiler. Pierre bir akrobat çevikliğiyle bir sıçrayışta ayağa kalktı, sandalyeyi masanın üstüne koydu, iki devi koro yerinin ortasına doğru itti. Sonra yanından geçmekte olan Sarkaç’ın ipini yakalayıp, hız almak için gerilemekte olan küreyi durdurdu. Bu yalnızca bir an sürdü: Önceden kararlaştırılmış gibi -belki de karışıklık sırasında işaretle anlaşmaya varılmıştı- devler bir sıçrayışta masanın üstüne çıktılar, Belbo’yu sandalyenin üstüne çıkardılar. Devlerin birisi Sarkaç’ın ipini iki kez Belbo’nun boynuna dolarken, ikincisi küreyi boşlukta tuttu, sonra masanın kenarına dayadı.

Bramanti çabuk çabuk darağacına doğru ilerledi, erguvan rengi latasının içinde görkemli, ışıl ışıl, ilâhi okumaya başladı: “Exorcizo igitur te per Pentagrammaton, et in nomine Tetragrammaton, per Alfa et Omega qui sunt in spritu Azoth. Saddai, Adonai, Jotcha-vah, Eieazereie! Michael, Gabriel, Raphael, Anael. Fluat Udor per spiritum Eloim! Maneat Terra per Adam Iot-Cavah! Per Samael Zebaoth et in nomine Eloim Gibor, veni Adramelech! Vade retro Lilith!”

Belbo, ip boynuna dolanmış, sandalyenin üstünde dimdik duruyordu; devlerin onu ayakta tutmaları gerekmiyordu artık. En küçük bir yanlış devinim yapacak olsa, bu dengesiz konumdan kurtulup düşecek, ilmik boğazını sıkıp boğacaktı onu.

“Budalalar!” diye bağırdı Agliè: “Sonra nasıl eksenine oturtacağız onu?” Sarkaç’ı kurtarmayı düşünüyordu.

Bramanti gülümsedi: “Kaygılanmayın, kont. Sizin gibi boya karmıyoruz biz burada. Sarkaç bu, Onlar’ın tasarladıkları gibi. Nereye gideceğini bilir o. Bir gücü devinime geçirmenin en iyi yolu insan kurban etmektir.”

O âna kadar titremişti Belbo. Ama şimdi gevşediğini görüyordum; seyircilere ilgisizce diyemeyeceğim, merakla bakıyordu. Sanırım, o anda iki düşman arasındaki ağız kavgası karşısında, medyumların çözülmüş bedenlerini, hâlâ inleyip seğiren dervişleri yüksek

rütbelilerin buruşmuş âyin giysilerini görünce, en doğal yetisini yeniden kazanmıştı Belbo: gülünçlük duygusunu.

Hiç kuşkum yok, o anda kararını vermişti Belbo: onu korkutmalarına izin vermeyecekti artık. Belki de yüksek konumu bir üstünlük duygusu vermişti ona; sahneden -tıpkı Grand Guignol tiyatrosundaki gibi- kendilerini bir kan davasına kaptırmış o çılgın kalabalığı, dipte, hemen hemen girişte, olaya ilgilerini çoktan yitirmiş, Annibale Cantalamessa ile Pio Bo gibi, birbirlerini dürtüp kıkırdayan küçük canavarları seyrediyordu.

Devler yeniden kollarını tuttukları zaman, kaygılı bir bakışla, Lorenza'ya çevirdi gözlerini. Hızlı hızlı sarsılan Lorenza kendine gelmişti. Ağlıyordu.

Kimbilir belki de Belbo korkusunu ona belli etmemeye karar vermişti, belki de o kalabalığa duyduğu küçümsemeyi, onlara üstünlüğünü göstermenin biricik yoluydu bu. Başı dik, bağrı açık, elleri arkasından bağlanmış, korku nedir bilmeyen biri gibi, gururlu, dimdik duruyordu.

Agliè, Belbo'nun dinginliğiyle yatışmış, Sarkaç'ın salınımları-nın kesintiye uğramasına boyun eğmiş, hâlâ bir ömür (ya da birçok ömürler) boyu aradığı gizi öğrenmeye çalışırcasına, müritlerini yeniden denetimi altına almaya kararlı, bir kez daha Jacopo'ya döndü: “Hadi, Belbo, kararınızı verin. Görüyorsunuz, en azından tuhaf bir durumda bulunuyorsunuz. Bu güldürüye bir son verin artık.”

Belbo yanıt vermedi. Kulağına çalınan bir konuşmayı dinlemekten incelikle kaçınmak içinmiş gibi, öteye bakıyordu.

Agliè, bir çocukla konuşur gibi gönül alıcı bir sesle, üsteledi: “Öfkenizi anlıyorum, suskunluğunuzu da. Böylesine içsel, böylesine kıskançlıkla saklanması gereken bir gizi, az önce hiç de örnek sayılmayacak bir görüntü sergileyen bayağı bir kalabalığa açmanın sizi ne denli tiksindirdiğini anlıyorum. Pekâlâ, yalnızca bana açabilirsiniz gizinizi, kulağıma fısıldayabilirsiniz onu. Şimdi sizi aşağı indirteceğim; bir sözcük söyleyeceksiniz bana, biliyorum, tek bir sözcük.”

“Öyle mi diyorsunuz?” dedi Belbo.

O zaman Agliè sesinin tınısını değiştirdi. İlk kez böyle buyurgan, bir din adamı gibi ölçüyü kaçırmış konuştuğunu görüyordum onun. Arkadaşları gibi o da Mısır giysilerine bürünmüştü sanki. Ama tınısı yanlıştı; hoşgörüsünü, acımasını hiçbir zaman esirgemediği kimseleri gülünç bir biçimde yansılıyormuş gibiydi. Ama, aynı zamanda, yetkesinin tam anlamıyla bilincindeydi. Belli bir amaçla -içgüdüyle olamazdı bu çünkü- Belbo’yu bir melodrama sürüklüyordu. Oynuyorsa, iyi oynuyordu rolünü; çünkü Belbo hiçbir aldatmaca sezinlememiş gibiydi; ondan, başka bir şey beklenemezmiş gibi, dinledi Agliè’yi.

“Şimdi sen konuşacaksın,” dedi Agliè, “Konuşacaksın; bu büyük oyuna sen de katılacaksın. Susarsan mahvolursun. Konuşursan yengiye katılırsın. Çünkü, gerçeği söylüyorum; bu gece sen, ben, hepimiz, Hod’dayız; yücelik, şan Sefirah’ında; törensel büyüyü yöneten Hod’da, sonsuzluk perdesinin açıldığı an olan Hod’da. Bu ânı yüzyıllardır düşledim ben. Konuşacaksın; senin açıklamandan sonra, kendilerinin Dünyanın Efendileri olduklarını açıklama yetkesine sahip olacak biricik kişilere katılacaksın. Alçakgönüllü olursan, yücelirsin. Konuşacaksın, çünkü ben buyuruyorum, sözcüklerim efficiunt quod figurant!”[321]

Belbo’ya karşı konulamazdı artık: “Ma gavte la nata...” dedi.

Agliè, önerisinin geri çevrilmesini beklese bile, bu aşağılama karşısında sarardı. “Ne dedi?” diye sordu Pierre, sinirli sinirli. “Konuşmayacak,” dedi Agliè, kısaca. Kollarını iki yana açtı; bir teslim oluş, bir boyun eğiş devinimiyle: “Sanık sizindir,” dedi Bramanti’ ye.

Pierre kendinden geçmişti: “Yeter, yeter, le sacrifice humain, le sacrifice humain!”

“Evet, ölsün, yanıtı biz kendimiz de buluruz!” diye bağırdı Madame Olcott, kendinden geçmiş; yeniden sahneye dönmüş, Belbo’ya doğru atılmıştı.

Hemen hemen aynı anda Lorenza duygulandı. Kollarını sımsıkı tutan devlerin elinden kurtuldu, bir akını durdurmak istermiş gibi

kolları yana açılmış, Belbo'nun karşısında, darağacının dibinde durdu; gözyaşları arasında bağırdı: "Siz hepiniz çıldırmışsınız. Bunu yapamazsınız!" Sahneden çekilmekte olan Agliè bir an yere çivilenmiş gibi oldu, sonra koşup tuttu onu.

Her şey bir an içinde olup bitti. Madame Olcott'un saçları çözülmüş, bir denizanası gibi tepeden tırnağa kin, ateş kesilmişti; tırnaklarını çıkarıp Agliè'ye doğru atıldı, yüzünü tırmaladı; sonra bu sıçrayış sırasında kazandığı hızla onu bir yana itti. Agliè geri geri giderken mangalın ayağına takıldı, bir derviş gibi çevresinde döndü, başını bir makineye çarptı, yüzü gözü kan içinde yere yıkıldı. Tam o sırada Pierre, Lorenza'nın üstüne atıldı, göğsüne asılı hançeri kınından çıkardı; sırtı bana dönük olduğu için olup bitenleri göremedim, sonra Lorenza'nın, yüzü balmumu gibi sarı, Belbo'nun ayaklarına kapandığını gördüm; Pierre hançerini çekip bağırdı: "Enfin, le sacrifice humain!" Sonra nefe doğru dönerek, yüksek sesle: 'Ta Cthulhu! I'a S'ha-t'n!" dedi.

Nefi balık istifi gibi dolduran kalabalık tek bir beden gibi ileri doğru atıldı; kimileri tepetaklak yere kapaklandı; kimileri Cugnot'nun arabasını deviriyordu az kalsın. Garamond'un sesini işittim -işitmiş olmalıyım, çünkü böyle kaba bir ayrıntıyı tasarlamış olamam- "Rica ederim, beyler, biraz nazik olun..." Bramanti cezbeye tutulmuş, Lorenza'nın cesedinin yanmasında diz çökmüş, yüksek sesle: "Asar, Asar! Gırtlağıma sarılan kim? Beni yere çivileyen kim? Yüreğimi hançerleyen kim? Maat'ın evinin eşiğini aşmaya lâyık değilim ben!" diye bağırıyordu.

Belki hiç kimse istemiyordu bunu, belki de Lorenza'nın kurban edilişi yetecekti, ama yardımcılar Sarkaç'ın kımıltısızlığının girilebilir kıldığı büyülü çemberin içine doğru ilerlediler. İçlerinden biri -Ardenti olduğuna yemin edebilirdim- kalabalık tarafından masaya doğru savruldu. Aynı itişin etkisiyle Sarkaç kurbanını kapıp çılgınca bir hızla salınmaya başladı. İp kürenin ağırlığı altında gerildi, ilmik sımsıkı Belbo'nun boynuna dolandı; zavallı arkadaşım havaya fırladı; Sarkaç'ın ipine asılı ikinci bir sarkaç gibi, koro yerinin doğu ucuna doğru savruldu; sonra benim bulunduğum yöne doğru, cansız (inşallah öyledir, diye umuyordum), geri döndü.

Kalabalık, mucizeye yer açmak için birbirini çiğneyerek yarım-dairenin kıyılarına doğru çekildi yeniden. Salınımları yöneten adam, Sarkaç'ın yeniden doğusuyla esrikleşmiş, doğrudan doğruya asılmış adamın cesedine hız veriyordu. Salınım ekseni gözlerimle pencerelerden biri arasında çaprazlama bir doğru oluşturuyordu; hiç kuşkusuz, birkaç saat sonra güneşin ilk ışınlarının içeri gireceği, kenarının boyası dökülmüş pencere arasında. Bu yüzden Jacopo'nun karşımda salındığını göremiyordum, ama sanırım onun boşlukta çizdiği biçim buydu...

Belbo'nun başı ipin ilmiğine sıkışmış, tonozun tabanından kilit taşma doğru ipin çizdiği iz boyunca salınan ikinci bir küre gibi görünüyordu; metal küre sağa doğru giderken, öteki küre, Belbo'nun başı, sola doğru gidiyor, sonra bunun tam tersi oluyordu. Uzun salınım boyunca iki küre zıt yönlere doğru gidiyorlardı; öyle ki, boşlukta bir çizgi değil, bir çeşit üçgen çiziyorlardı. Ama Belbo'nun başı gergin ipin çekişini izlerken, beden -önce son çırpınışları içinde, sonra bir tahta kuklanın kasınçlı devingenliğiyle- baştan, ipten, altındaki küreden bağımsız, kolları bir yana, bacakları bir yana savrularak, değişik yönlerde doğrular çiziyordu. Birisi, Muybridge sistemiyle -başın her dönümde ulaştığı iki uç noktayı, kürenin devinimsiz kaldığı iki noktayı, iplerin başla küreden bağımsız kesişme noktalarını, gövdeyle bacakların salınım düzlemlerinin belirlediği ara noktaları belirleyerek- boşluktaki bir dizi konumun her ânını saptayarak, bu sahnenin fotoğrafını çekmeye kalksa, Sarkaç'a asılı Belbo, boşlukta bir Sefirot Ağacı çizerdi, diye düşündüm: uç noktaya vardığı anda, tüm evrenlerin serüvenini özetleyerek, devinimiyle, güçsüz soluğun ve tanrısalın yeryüzündeki dışkılamasının on aşamasını belirleyerek.

Sonra, salınımlara hız veren adam, o uğursuz salıntıyı hızlandırırken, Belbo'nun bedeni, kuvvetlerin korkunç bir bileşimiyle, bir enerji göçüyle kımıltısız kaldı. Şimdi yalnızca ipin, Belbo'nun bedeninin altında kalan kısmıyla, ucundaki küre salmıyordu; Belbo'yu tonoza bağlayan bölüm ise çekül doğrultusunda kımıltısız kalmıştı. Böylece, Belbo, dünyanın yanılgısından, onun devinimlerinden kurtulmuş, asılma noktası kendisi olmuştu şimdi:

Sabit Nokta, dünyanın tonozunun asılı olduğu Yer olmuştu; iple küre ayaklarının altında durup dinlenmeden, kutuptan kutuba salınıyor, yeryüzü bunların altında kayıyor, her an yeni bir anakarayı gösteriyordu. Dünyanın Göbeği'nin yerini küre de gösteremezdi; nerede olduğunu bilmiyordu çünkü, hiçbir zaman da bilemeyecekti.

Bu mucize karşısında bir an donup kalmış olan Şeytancı sürüsü bağırıp çağırmaya başlarken, bu iş bitti, dedim kendi kendime. Hod, yücelik Sefirah'ıysa, Belbo yüceliğe ermişti. Tek bir yürekli davranış, Mutlak'la barıştırmıştı onu.

İdeal sarkaç, esnemeye ve bükülmeye direnç göstermeyen, L uzunluğunda, ağırlık merkezine bir ağırlık asılı çok ince bir telden oluşur; kürenin ağırlık merkezi, kürenin merkezidir; insan vücudunun ağırlık merkezi ise ayakucundan başının tepesine dek, boyunun 0.65 m.'de-ki noktadır. Asılmış adam 1.70 m. boyunda ise, ağırlık merkezi, ayakucundan 1.10 m.'deki nokta olup, L bu uzunluğu kapsar. Başka bir deyişle, asılmış adamın başının tepesinden boynuna kadar uzunluk 0.30 m. ise, ağırlık merkezi, baştan boyuna kadar: 1.70-1.10=0.60 m.-boynundan itibaren ise, 0.60-0.30=0.30 m.'dir. Huygens tarafından hesaplanan, sarkacın küçük salınımlarının dönümü şöyledir:

T (saniye) = (1)

Rurada L'nin birimi metredir, p = 3.1415927 ... ve g = 9.8 m/s^2*'dir.*

(1)'den şu sonuç elde edilir.

T (saniye) = = 2.00709

Bu da yaklaşık olarak:

T = 2' dir. (2)

Not: T, asılmış adamın ağırlığından bağımsızdır (Tanrı' nın gözünde bütün insanlar eşittir)... Aynı tele asılı çift sarkaca gelince... Ayı yerinden oynatırsanız, A salınır, biraz sonra durur; sonra B salınır. İki sarkacın ağırlıkları ya da uzunlukları farklıysa, enerji birinden ötekine geçer, ama bu salınımlarm dönümleri eşit değildir... Ayı devinime geçirdikten sonra serbestçe salınıma bıı akacak yerde, belli aralıklarla bir kuvvet uygularsanız, yine bir enerji alışverişi ortaya çıkar. Örneğin, asılmış adamın üstüne düzenli olarak rüzgâr üfürülürse, bir süre sonra asılmış adam devinimsiz kalır, Foucault sarkacı ise, asılma noktasına asılmış adammış gibi salınır.

(Columbia Üniversitesi'nden Mario Salvadori'nin özel bir mektubundan, 1984)

Orada artık öğreneceğim hiçbir şey kalmamıştı. Kargaşalıktan yararlanarak Gramme'ın yontusuna ulaştım.

Yontunun tabanı hâlâ açıktı. İçeri girdim, aşağı indim, küçük merdivenin dibinde, bir ampulle aydınlatılmış küçük bir sahanlıkta, taş bir sarmal merdivenin başında buldum kendimi. Merdivenin dibinde, cılız bir ışıkla aydınlatılmış, oldukça yüksek, tonozlu bir geçide girdim. İlkin, nerede olduğumu, kulağıma gelen damlayan su

sesinin nereden kaynaklandığını ayırdedemedim. Sonra gözlerim ışığa alıştı: bir lağım borusundaydım; bir çeşit parmaklık suya düşmemi önlüyordu, ama yarı kimyasal, yarı organik iğrenç bir kokuyu algılamamı önleyemiyordu. Öykümüzün en azından, gerçek bir yanı vardı: Paris lağımları. Colbert'in, Fantoma'nın, de Caus'un lağım boruları mıydı bunlar?

Kollara ayrılan daha karanlık olanları bir yana bırakıp en büyük kanalı izliyor, bu yeraltı kaçışımın nerede sona ereceğini belirtecek bir işaretin karşıma çıkacağını umuyordum. Herhalde, Conservatoire'dan uzağa doğru koşuyordum. O Karanlık

Krallığı'na oranla, Paris lağımları ferahlık, özgürlük, temiz hava, ışıktı.

Gözlerimin önünde bir tek imge vardı: Belbo'nun cansız bedeninin koro yerinde çizdiği hiyeroglif. O simgenin ne olduğuna, hangi başka simgeye denk düştüğüne akıl erdiremiyordum. Bunun bir fizik yasası olduğunu şimdi biliyorum, ama bu biliş, olguyu daha da bilmecemsi kılıyordu. Burada, Jacopo'nun kır evinde, onca not arasında, birinin ona gönderdiği bir mektup buldum; Jacopo'nun bir sorusuna yanıt olarak, bir sarkacın nasıl işlediğini, teline başka bir ağırlık daha asıldığında nasıl devineceğini anlatıyordu. Demek Belbo -kimbilir ne zamandan beri- Sarkaç'ı, hem bir Sina, hem de bir Golgota gibi tasarlıyordu. Yenilerde tasarlanmış bir Plan'ın kurbanı olarak ölmemişti Belbo; nice zamandır imgeleminde hazırlamıştı ölümünü. Yaratıcılık yeteneğinin kendinden esirgendiğine inanırken, imgeleminin, ölümünün gerçekliğini tasarladığını bilmiyordu. Belki de, dehanın yokluğunda bile, imgelemin her zaman yaratıcı olduğunu hem kendine, hem de başkalarına kanıtlamak için böyle ölmek istemişti.

Yenilirken, yenmişti Belbo, bir bakıma. Kazanmanın bu biricik biçimine kendini adayan kişi, her şeyi yitirir mi yoksa? Yenginin başka bir yengi olduğunu anlamayan kişi her şeyi yitirir. Ama o cumartesi akşamı daha anlayamamıştım bunu.

Kanal boyunca ilerliyordum, Postel gibi dalgın, belki de aynı karanlığın içinde yolumu şaşırmış. Birden işareti gördüm. Duvara

asılı daha güçlü bir lâmba, başka bir merdiveni gösteriyordu bana; ahşap bir kapağa açılan, geçici olarak oraya konmuş bir başka merdiveni. Denedim; ilkin boş şişelerle dolu bir bodrumda, sonra iki tuvaletin -kapıların üstünde küçük bir erkekle, küçük bir kadın resmi vardı- bulunduğu bir geçitte buldum kendimi. Yaşayanların dünyasındaydım.

Soluk soluğa durdum. Ancak o anda düşündüm Lorenza'yı. Ağlıyordum. Ama o, hiçbir zaman var olmamış gibi, damarlarımdan akıp gidiyordu. Yüzünü bile anımsayamıyordum. O ölüler dünyasında, en ölü olan oydu.

Geçitin sonunda, yeni bir merdiven, bir de kapı çıktı karşıma. Dumanlı, pis kokulu bir yere girdim, bir taverna, bir bistro, bir Doğu barı, kara derili garsonlar, terleyen müşteriler, yağlı şişler, bira kupaları. Oradaymış da, kalkıp tuvalete gitmiş biri gibi girdim içeri. Hiç kimse ayırdedemedi beni; yalnızca kasadaki adam, arka kapıdan içeri girdiğimi görünce, evet, anlıyorum, hadi geç, hiçbir şey görmedim, dercesine gözlerini kısarak belli belirsiz bir işaret yaptı.

115

Evreni dolduran cinler gözle görülebilseydi, varoluş olanaksız olurdu.

(Talmud, Berakhoth, 6)

Bardan çıkınca, Porte St-Martin'in ışıkları içinde buldum kendimi. Bir Arap tavernasıydı bu; çevresindeki, ışıkları hâlâ yanan dükkânlar da. Kuskus, falafel kokusu, kalabalık. Öbek öbek gençler, çoğu sıska, ellerinde uyku torbaları. Ne oluyor, diye sordum bir oğlana. Gösteri, dedi; ertesi gün Savary'nin önerdiği yasaya karşı büyük bir gösteri yapılacaktı. Otobüslerle geliyorlardı göstericiler.

Bir Türk -kılık değiştirmiş bir Dürzi, bir İsmailî-[322] kötü bir Fransızcayla bir çeşit kulübe çağırdı beni. Asla. Asla. Alamut'tan kaçmaksın. Kimin, kimin hizmetinde olduğunu bilmiyorsun. Kimseye güvenme.

Kavşaktan karşıya geçtim. Şimdi yalnızca kendi ayak seslerimi işitiyordum. Büyük kentin yararı: birkaç metre yürüyünce ıssızlığa kavuşursun yeniden.

Birden, bir-iki blok ötede, solumda, Conservatoire; gecenin içinde, soluk. Dışarıdan bakılınca kusursuz bir dinginlik. Doğru'nun uykusunu uyuyan bir anıt. Güneye, Seine'e doğru ilerliyorum. Bir hedefim var, ama açık seçik değil. Ne olduğunu birine sormak istiyorum.

Belbo öldü mü? Gökyüzü dingin. Bir grup öğrenciye rastlıyorum. Sessizler, genius loci'nin[323] etkisi altındalar. Solda, Saint-Nicolas-des-Champs'ın yandan görünüşü.

Rue St-Martin'i izliyorum, karşıya, Rue aux Ours'a geçiyorum, neredeyse bulvar genişliğinde; yönümü yitirmekten korkuyorum. Hangi yönü? Çevreme bakmıyorum, sağımda, köşede, Editions Rosi-cruciens'in iki vitrinini görüyorum. Karanlık, ama sokak lâmbalarının az ışığında, elfenerimin de yardımıyla, içindekileri seçebiliyorum. Kitaplar, nesneler. Histoire des juifs, Comte de St.-

Germain, alchimie, monde cache, les maisons secretes de la Rose-Croix, katedral ustalarının mesajı, Katarlar, Yeni Atlantis, Mısır tıbbı, Karnak Tapınağı, Bagavad Gita, öldükten sonra diriliş, Gül-Haç avizeleri, İsis ve Osiris büstleri, tütsü kutuları, tütsü tabletleri, tarot tartları. Bir kama, Gül-Haç mührünü taşıyan, tenekeden, yuvarlak saplı bir mektup açacağı. Ne yapıyorlar, beni alaya mı alıyorlar?

Şimdi Beaubourg'un önyüzünden geçiyorum. Gündüzleri bir köy panayırını andırır; şimdiyse alan neredeyse bomboş, sessiz, uykuya dalmış birkaç grup, karşıdaki birahanelerde tek tük ışıklar. Hepsi doğru. Topraktan enerji çeken büyük hava kanalları. Belki de gündüzleri burayı dolduran kalabalıklar titreşim sağlamaya yarıyorlar; belki de Hermetik makine taze etle besleniyor.

Saint-Merri Kilisesi. Karşıda, Librairie la Vouvivre; kitapların dörtte üçü gizli bilimlerle ilgili. Çılgınlığa kaptırmamalıyım kendimi. Rue des Lombards'a sapıyorum; hâlâ açık bir tavernadan gülüşerek çıkan bir İskandinav kızlar ordusundan kaçınmak için belki de. Susun, Lorenza'nın öldüğünü bilmiyor musunuz?

Öldü mü gerçekten? Ya ölen bensem? Rue des Lombards: Rue Flamel'i dikey olarak kesiyor; Rue Flamel'in sonunda Tour Saint-Jacques seçiliyor, beyaz beyaz. Köşede Arcane 22 Kitabevi, tarot kartları, sarkaçlar. Simyacı Nicolas Flamel, bir simya kitabevi, sonra Tour Saint-Jacques: tabandaki o kocaman beyaz aslanlarıyla, Seine boyundaki bu işe yaramaz geç-Barok kule; içrek bir dergiye adını vermiş. Pascal'in, havanın ağırlığıyla ilgili deneyler yaptığı kule; bugün hâlâ, 52 metre yükseklikte, meteorolojik araştırmaların yapıldığı bir istasyon var orada. Belki de, Eyfel Kulesi'ni dikmeden önce, onunla başlamışlardı işe. Özel bölgeler var. Ama kimse ayrımına varmıyor.

Saint-Merri'ye doğru dönüyorum. Gene genç kız gülüşleri. İnsan görmek istemiyorum. Kilisenin çevresinden dolanıyorum. Rue du Cloître Saint-Merri'de, eski, kaba ağaçtan bir transept kapısı. Solda bir alan, Beaubourg'un uç sınırı, gündüz gibi aydınlık. Açık alanda, bir yüzme havuzunun ya da yapay bir gölün suları üstünde yüzen Tin-guely makineleri[324] ile renk renk başka araçlar, dişli çarkların

sinsi madensi sesleri. Art-alanda, yapının çevresindeki (çevresine kurulmuş?) iskeleyi, Beaubourg'un kocaman açık ağızlarını görüyorum yeniden; sarmaşıkların yuttuğu bir duvarın yanında bırakılmış bir Titanic, ayın kraterlerinden birinde bir gemi enkazı gibi. Katedrallerin söyleyemediklerini, Kara Bâkire'lerle iletişim içindeki kocaman transatlantik kanalları fısıldıyor. Yalnızca, Saint-Merri'nin çevresinden dolanmasını bilenler keşfedebilir onları. Öyleyse sürdürmeliyim; bir ipucu var elimde, Onlar'ın, Karanlık Kişiler'in oyununu ortaya çıkarmalıyım; tam da Ville Lumiere'in[325] merkezinde.

Rue des Juges Consules'e kıvrılıyorum, Saint-Merri'nin ön yüzünde buluyorum kendimi. Neden bilmem, içimden bir ses elfenerini yakıp kapıya tutmamı söylüyor bana. Alevli Gotik, taş-kemerler.

Birden, hiç ummadığım bir şeyi taç-kemerin üstünde görüyorum.

Bafomet. Tam, iki yarım-kemerin birleştiği yerde, birincisinin tepesinde, ışınsal taş dizgisinin görkemi içinde Kutsal Ruh'u simgeden bir güvercin var; ikincisinin üstünde ise, yakaran meleklerle kuşatılmış o, Bafomet, korkunç kanatlarıyla. Bir kilisenin önyüzünde. Utanmasızca.

Neden orada? Çünkü Tapınak'ın uzağında değiliz. Tapınak -ya da ondan artakalan-nerede? Geri dönüyorum, kuzeydoğuya doğru yürüyorum, Rue de Monmorency'nin köşesinde buluyorum kendimi. 51 numarada, Nicolas Flamel'in evinin önünde, Bafomet'le Tapınak arasında. Kurnaz Spagirica[326] kiminle hesaplaşacağını iyi biliyordu. Hangi dönemden kaldığı belli olmayan bir evin, Taverne Nicolas Flamel'in önünde iğrenç çöp tenekeleri. Ev eski, turistik amaçla restore edilmiş, en aşağı düzeyde Şeytancılar, İlikler için. Bitişiğindeki Amerikan barın üstünde bir Apple posteri: 'secouez vous les puces' (virüslerden kurtulunuz.). Hermes-yazılımı. Dir. Temurah.

Rue du Temple'dayım şimdi. Boydan boya geçiyorum sokağı, rue de Bretagne'la kesiştiği köşeye varıyorum, Square du Temple'a; bir mezarlık gibi ağartılmış bir bahçe; şehit düşmüş şövalyelerin nekropolü.

Rue de Bretagne’ın, rue Vieille du Temple’la kesiştiği kavşağa dek yürüyorum. Rue Vieille du Temple’da, rue Barbette’i geçtikten sonra, garip dükkânlar var: tuhaf biçimli, ördeğe, sarmaşık yapraklarına benzeyen elektrik ampulleri. Fazla modern. Beni kandıramazlar.

Rue des Francs-Bourgeois: Marais’deyim, burayı biliyorum, az sonra eski koşer kasap dükkânları belirecek. Yahudilerin Tapınakçılar’la ne işi var, onların Plan’daki yerini Alamut’taki Haşhaşînler’e vermemiş miydik biz? Ben ne arıyorum burada? Bir yanıt mı arıyorum? Hayır, yalnızca Conservatoire’dan uzaklaşmak istiyorum belki de. Ya da bir hedefe doğru gidiyorum, şaşkın şaşkın. Burası olamaz, biliyorum, nerede olduğumu anımsamaya çalışıyorum; tıpkı Belbo’nun düşünde unutulmuş bir adresi araması gibi.

Uygunsuz bir gruba rastlıyorum. Pis pis gülüyorlar, beni kaldırıma çıkmaya zorlamak için dağınık düzende yürüyorlar. Bir an, onların Şeyh’ül-Cebel’in elçileri olmalarından, oraya benim için gelmiş olmalarından kuşkulanıyorum. Yanılmışım; gecenin içinde yitip gidiyorlar; yabancı bir dil konuşuyorlar, kulağa Şiice, Talmutça, bir çöl yılanı gibi Kıptça gibi gelen ıslığa benzer bir dil.

Uzun kaftanlar içinde erdişil yaratıklar geliyor karşıdan. Gül-Haç kaftanları. Yanımdan geçip Rue de Sevigne’ye dönüyorlar. Çoktan geceyarısı oldu. Herkesin kentini yeniden bulmak için kaçtım Conservatoire’dan, ama herkesin kentinin, erginlenmişlere özgü yolları olan bir yeraltı mezarlığından başka bir şey olmadığını şimdi anlıyorum.

Bir sarhoş. Belki de sarhoşmuş gibi yapıyor. Güvenme, hiç kimseye güvenme. Hâlâ açık bir barın önünden geçiyorum; ayak bileklerine dek inen önlükleriyle, garsonlar sandalyeleri masaların üstüne yığmaya başlamışlar bile. Tam zamanında içeri giriyorum, bir bira ısmarlıyorum, bir dikişte içiyorum, bir tane daha istiyorum. “İyi susamışsınız, ha?” diyor içlerinden biri. Ama sözlerinde içtenlik değil, kuşku var. Elbette susadım, akşamüstü saat beşten beri hiçbir şey içmedim, hem insan geceyi bir sarkacın altında geçirmese de

susayabilir. Aptallar. Parayı ödeyip çıkıyorum; yüz çizgilerimi belleklerine kazıyamadan önce.

Place des Vosges'un köşesindeyim şimdi. Kemerler boyunca yürüyorum. Place des Vosges'de, geceleyin çılgın katil Mathias'ın ayak seslerinin yankılandığı o eski filmin adı neydi? Duruyorum. Arkamda ayak sesleri mi işitiyorum? İşitemezdim ki; ben durunca o da durdu. Bir-iki vitrin olsa, bu kemeraltları Conservatoire'ın salonları olabilirdi.

Alçak on altıncı yüzyıl tavanları, yuvarlak kemerler, taşbasması resimler, antika eşya satan galeriler. Places des Vosges: eski, aşınmış, kertik kertik, cüzamlı kapılar. Yüzyıllardır yerlerinden kımıldamamış insanlar var burada. Sarı kaftanlı adamlar. Yalnızca hayvan doldurucularının oturduğu bir alan. Geceleri çıkıyorlar dışarı. Mundus Subterraneus'a[327] açılan oynak levhayı, kapağı biliyorlar. Herkesin gözü önünde.

L'Union de Recouvrement des Cotisation de securite sociale et d'allocations familiales de la Patellerie numero 75, u 1. Yeni bir kapı -burada varlıklılar oturuyor olmalı- ama hemen ardından, Via Sincero Renato'daki kapılar gibi, boyası çıkmış eski bir kapı geliyor. Sonra 3 numarada, son zamanlarda onarılmış bir kapı. İlikler'le Pnömatikler yer değiştiriyorlar. Efendilerle onların köleleri. Sonra, bir kemer olması gereken bir yere çivilenmiş kalaslar. Açıkça anlaşılıyor: bir gizli bilimler kitabevi varmış burada, şimdi artık yok. Bütün bir blok boşaltılmış. Bir gecede boşaltılmış. Tıpkı Agliè gibi. Birinin bildiğini biliyorlar, yeraltına çekilmeye başlıyorlar.

Rue de Birague'ın köşesindeyim. Sonsuza dek uzayıp giden kemerler görüyorum; içlerinde tek bir canlı yok. Keşke karanlık olsaydı, ama sokak lâmbalarının sarı ışığı var. Bağırsam, kimse duymazdı sesimi. Hiç ışık sızmayan kapalı pencerelerin ardında, hayvan doldurucular, sarı kaftanları içinde kıs kıs gülerlerdi.

Ama yok, kemerlerle ortadaki bahçe arasında park etmiş otomobiller; arasıra tek tük gölgeler geçiyor. İri bir Alman çoban köpeği çıkıyor önüme. Gecenin içinde tekbaşına bir kara köpek.

Faust nerede? Sadık Wagner'i, köpeğe çişini ettirmeye mi gönderdi yoksa?

Wagner. İşte, su yüzüne çıkmaksızın kafamda dönenip duran düşünce. Doktor Wagner; onu görmek istiyorum. Sayıkladığımı, kuruntuları nesneleştirdiğimi o söyleyebilir bana. Hiçbirinin gerçek olmadığını, Belbo'nun yaşadığını, Tres'in var olmadığını söyleyebilir. Hasta olduğumu öğrenmek nasıl rahatlatırdı içimi.

Alandan neredeyse koşarak geçiyorum. Bir otomobil izliyor beni. Belki de park edecek bir yer arıyordur yalnızca. Plastik bir çöp torbasına takılıyor ayağım. Otomobil park ediyor. Beni izlemiyormuş. Rue St.-Antoine'dayım. Taksi arıyorum. O anda bir taksi beliriyor; çağrılmış gibi.

“Evenue Elisee Reclus, yedi numara,” diyorum sürücüye.

116

Je voudrais etre la tour, pendre â la Tour Eiffel.[328]

(Blaise Cendrars)

Avenue Elisee-Reclus'nün nerede olduğunu bilmiyordum; sürücüye sorma yürekliliğini de gösteremiyordum, çünkü o saatte taksiye binen biri ya evine gidiyordur ya da en azından bir katildir. Sürücü homurdanıyor, kent merkezinin hâlâ o lanet olasıca öğrencilerle dolu olduğunu, her yanda otobüslerin park ettiğini, bunun iğrenç bir şey olduğunu söylüyordu; ona kalsa, tümünü de duvara dizerdi; en iyisi, uzun yoldan dolaşmaktı. Hemen hemen Paris'in çevresini dolandı, sonunda ıssız bir sokakta, 7 numarada bıraktı beni.

Doktor Wagner diye biri yoktu bu adreste. On yedi miydi yoksa? Ya da yirmi yedi? Gidip bir-iki eve baktım, sonra ayıldım. Evi bulsam bile, gecenin o vaktinde başımdan geçenleri anlatmak için yataktan mı kaldıracaktım Doktor Wagner'i? Porte St-Martin'den Place des Vosges'a dek dolaşmamın nedeni neyse, sonunda buraya gelişimin nedeni de oydu. Psikanaliste değil, deli gömleğine gereksinimim vardı. Ya da uyku kürüne. Ya da Lia'ya. Başımı göğsüne bastırsa, geçti, bir şey yok, diye fısıldasa.

Aradığım Doktor Wagner miydi, yoksa Avenue Elisee Reclus müydü? Çünkü -şimdi anımsıyorum- Plan'la ilgili olarak okuduklarımda rastlamıştım bu ada. Geçen yüzyılda, yeryüzü, yeraltı, yanardağlar üstüne adını anımsamadığım bir kitap yazmıştı; coğrafya araştırmaları yapmak bahanesiyle, Mundus Subterraneus'a burnunu sokmuştu. Onlar'dan biriydi. Onlar'dan kaçıyordum, ama dönüp dolaşıp onların çevresinde buluyordum kendimi yeniden. Birkaç yüzyıl içinde yavaş yavaş tüm Paris'i ele geçirmişlerdi. Dünyanın geri kalanını da.

Otele dönmeliydim. Başka bir taksi bulabilir miydim? Anlaya-bildiğimce, Paris'in en uç mahallelerinden birindeydim. Gökyüzünün daha parlak, daha açık olduğu yere doğru yöneldim. Seine olabilir miydi?

Köşeye varınca gördüm onu.

Solumda. Orada olacağını, pusuda bekleyeceğini düşünmeliydim; bu kentte sokak adları şaşmaz bir mesaj yazıyor, uyarıyorlardı insanı: Suç benimdi, bunu düşünmemiştim.

Orada duruyordu, iğrenç, maden örümcek; Onlar'ın gücünün simgesi, aracı. Kaçmalıydım, ama ağa doğru çekildiğimi duyumsuyordum; çünkü bulunduğum yerden, bir bakışta kapsayamıyordum onu. İçindeydim, binlerce köşesi kamçılıyordu beni; dört bir yandan inen maden kepenklerin bombardımanına tutulmuş gibi duyumsuyordum kendimi. En küçük bir devinimle, pençelerinden biriyle ezebilirdi beni makine.

Eyfel Kulesi. Bulunduğum yer, kulenin uzaktan, yandan görülmediği biricik noktasıydı kentin. Bir dam denizinin üstünden dostça başını çıkarmış, bir Dufy resmi gibi iç açıcı. Tepemdeydi, bana doğru süzülüyordu, ucunu seçebiliyordum; ama önce çevresinden dolandım, sonra içine girdim; tabanda, bacaklarının arasında dolaşıyordum şimdi; baldırlarını, karnını, edep yerini ayırdediyordum; o politeknik zürafanın boynuna doğru tırmanıp yemek borusuyla birleşen başdöndürücü barsaklarını seçebiliyordum. Delik delikti, ama gene de çevresindeki ışığı karartacak gücü vardı; ben devindikçe, değişik görüngelerden, karanlığa dalışları çevreleyen mağaramsı nişler sunuyordu bana.

Sağında, ufuk çizgisinin hemen üstünde, kuzeydoğuya doğru orak biçiminde bir ay çıkmıştı. Ara ara, kulenin çevrelediği bir optik yanılgı, çarpık ekranlardan birinin bir flüorışısı gibi görüyordum onu; ama biraz yürüyünce ekranlar yeni biçimler alıyordu; ay yoktu artık, kulenin metal kaburgalarına dolaşmıştı; örümcek onu ezmiş, sindirmiş, bir başka boyut içinde yitip gitmişti.

Tesseract. Dört boyutlu küp. Bir kemerin arasından devingen bir ışığın yanıp söndüğünü görüyordum şimdi -hayır, iki ışık, biri kırmızı, biri beyaz- Roissy ya da Orly'yi arayan bir uçak olmalıydı. Ama ansızın -yer değiştirmiştim ya da uçak yahut kule yer değiştirmişti- ışıklar bir kaburganın arkasında gözden silindiler, yeniden belirmelerini bekledim, ama yitip gitmişlerdi. Kulenin, tümü de

devingen, yüz penceresi vardı; her biri uzay-zamanın değişik bir daire parçasına bakıyordu. Kaburgaları, Öklid eğrileri oluşturmuyordu; evrenin dokusunu parçalıyor, gerçekleri altüst ediyor, koşut dünyaların sayfalarını çeviriyorlardı.

Notre Dame de la Brocante'ın bu kubbesinin, 'suspendre Paris au plafond de l'universe'e[329] yaradığını söyleyen kimdi? Tersine, evreni, kendi kubbesine asmaya yarıyordu; doğal bir şey bu, Sarkaç'ın Ersatz'ı değil miydi?

Ne adlar takmışlardı ona? Tekbaşına bir fitil, içi boş dikilitaş, demir telin ululanması, bataryanın kutsanması, putataparlığın göksel sunağı, rüzgârgülünün yüreğindeki arı, acınası bir yıkım, gece rengi iğrenç bir azman, işe yaramaz gücün biçimsiz simgesi, saçma bir mucize, anlamsız bir piramit, gitar, mürekkep hokkası, teleskop, bir bakanın konuşması gibi can sıkıcı, eskil bir tanrı, çağdaş bir hayvan... Kule bütün bunlardı, dahası da vardı; Dünyanın Efendileri'nin altıncı duygusu bende olsaydı, kürelerin, perçinlenmiş urlarla kaplı bu sessel ipler ağına takılmış, kısık sesli müziğinin fısıldayışını işitebilirdim. Kule, içi boş yerin yüreğinden gelen dalgaları emiyor, dünyanın tüm menhirlerine yayıyordu. Eklemler köksapı, beyinsel damar sertliği, protezler protezi. Ne korkunç! Bulunduğum yerden, beni uçuruma yuvarlayıp beynimi dağıtmak için doruğa doğru fırlatmaları gerekecekti. Yerin merkezine bir yolculuktan dönüyordum, hiç kuşkusuz, antipodların çekim-karşıtı başdönmesi içindeydim.

Düş kurmamıştık biz: Plan'ın kanıtı burada, başımın üstünde duruyordu. Ama az sonra, benim casus, düşman; imgesi, devim gücü olduğu dişliler dizgesindeki kum taneciği olduğumun ayrımına varacaktı Kule. Hiç sezdirmeden, kurşundan dokunmuş dantelinde elmas bir pencere açacak, beni yutacaktı; hiçliğinin kıvrımlarından biri içinde yitip gidecek, öte-yer'e aktarılacaktım.

Kule'nin ağında biraz daha kalsaydım, kocaman pençeleriyle beni kıskıvrak yakalayıp içine çekecek, sonra hayvan, sinsice, cani, uğursuz kalem-açacağı durumunu alacaktı yeniden.

Bir uçak daha: hiçbir yerden gelmiyordu bu uçak; bir mastodon fosilininkini andıran iki omuru arasında üretmişti onu Kule. Başımı kaldırıp yukarı baktım. Sonu gelmiyordu Kule'nin; tıpkı doğuş nedeni olan Plan gibi. Kule beni yutmadan orada biraz daha kalabilseydim, akımların soğuk esintisi altında, onun en küçük yer değiştirmelerini, ağır dönümlerini, çözülüp birleşmelerini izleyebilirdim. Belki de, Dünyanın Efendileri onu bir toprak falı deseni gibi yorumlamayı biliyorlardı; belki de onun gözle görülmez başkalaşımlarında kesin imler, açıklanamaz iletiler okuyabiliyorlardı. Kule, Gizemsel Kutup'un tornavidası gibi, başımın üstünde dönüyordu. Ya da mıknatıslı bir eksen gibi kımıltısız duruyor, göksel tonozu döndürüyordu. İkisi de başdöndürücüydü.

Ne güzel savunuyor kendini Kule, diyordum içimden; uzaktan sevgiyle göz kırpıyordu, ama yanına yaklaşacak, gizemine girmeye kalkışacak olursan, seni öldürür, kemiklerini dondururdu, onu oluşturan anlamsız ürküyü açığa vurarak. Belbo'nun öldüğünü, Plan'ın gerçek olduğunu biliyorum şimdi; çünkü Kule gerçek. Kaçmayı, bir kez daha kaçmayı başaramazsam, hiç kimseye söyleyemeyeceğim bunu. Alarm zilleri çalmalıyım.

Bir gürültü. Dur, gerçekliğe dön. Yanımdan büyük bir hızla bir ı taksi geçti. Bir sıçrayışta kendimi büyülü kuşaktan kurtarmayı başardım. Az kalsın çiğnenecektim, çünkü taksi sürücüsü, isteksizce duruyormuş gibi son anda fren yaptı. Yolda, geceleri altından geçerken Kule'nin onu da korkuttuğunu, hızlandığını söyledi. “Niçin?” diye sordum. “Parce que... parce que ça fait peur, c'est to-ut.[330]

,,Az sonra oteldeydim. Gözlerinden uyku akan kapıcıyı uyandırmak için zili uzun uzun çalmak zorunda kaldım. Şimdi uyumalısın, dedim kendi kendime. Gerisini yarın düşünürsün. Birkaç hap aldım, kendimi zehirleyebilecek kadar. Sonrasını anımsamıyorum.

117

Deliliğin uçsuz bucaksız bir çadırı vardır. Her yöreden insan barındırır içinde; hele bol bol altınları varsa.

(Sebastian Brant, Das Narrenschiff, 46)

Öğleden sonra saat ikide uyandım. Sersemleşmiş, donuklaşmış. Her şeyi açık seçik anımsıyordum, ama anımsadıklarımın gerçek olup olmadıklarını bilmiyordum. İlkin aşağıya koşup gazete almak istedim, sonra, ne olursa olsun, olayın hemen ardından Conservatoire'a bir bölük süvari bile girmiş olsa, haber sabah gazetelerine yetişmezdi, dedim kendi kendime. Hem kent kaynaşıyordu, o sabah Paris'in düşünecek başka şeyleri vardı. Kahve içmek için aşağı iner inmez, danışmadaki adam anlattı. Kent kargaşa içindeydi; birçok metro istasyonu kapatılmıştı; bazı yerlerde polis kuvvete başvuruyordu; öğrenciler çoktu, fazla ileri gidiyorlardı.

Rehberde Doktor Wagner'in telefon numarasını buldum. Ona telefon etmeye çalıştım, ama pazar günleri muayenehanesi kapalıydı, doğal olarak. Ne olursa olsun, gidip Conservatoire'a bir bakmalıydım. Pazarları öğleden sonra da açık olduğunu anımsıyordum.

Cartier Latin kaynaşıyordu. Grup grup insanlar bayraklar sallayarak bağırıyorlardı. Ile de la Cite'de bir polis barikatı gördüm. Uzaktan ateş sesleri geliyordu. '68'de de böyle olmuş olmalıydı. Saint-Chapelle'de çatışmalar olsa gerekti; göz yaşartıcı bomba kokusu alıyordum. Silâh seslerine benzer sesler işittim; öğrenciler mi, yoksa polis miydi, bilmiyordum. Çevremde insanlar koşuşuyordu; bir polis kordonunun arkasında bir parmaklığın ardına sığınmıştık; sokakta itişip kakışmalar oluyordu. Ne utanç verici bir şey; burada, yaşını başını almış burjuvaların yanında durmuş, devrimin yatışmasını bekliyordum.

Sonra yol açıldı, eski Halles'in çevresindeki ara sokaklardan yürüdüm, yeniden Rue St-Martin'de buldum kendimi. Conservatoire açıktı, beyaz avlusu, önyüzünde bir plaka: "Il conservatoire des Arts

e Metiers, 19 Vendemiaire, II. yılda, Convention kararnamesiyle... on birinci yüzyılda kurulan Saint-Martin-des-Champs Manastırında oluşmuştur.” Her şey yolunda, bu öğrenci kermesine duyarsız, küçük bir pazar kalabalığı.

İçeri girdim -pazarları parasızdır- her şey, tıpkı dün öğleden sonra saat beşten önceki gibiydi. Bekçiler, ziyaretçiler, her zaman-ki yerinde Sarkaç... Olup bitenlerin izlerini aradım, ama -gerçekten de olmuşsa- biri titiz bir temizlik yapmıştı. Gerçekten olmuşsa.

Öğleden sonranın geri kalanını nasıl geçirdiğimi anımsamıyorum. Sokaklarda aylak aylak dolaşırken ne gördüğümü de anımsamıyorum. Ne olur ne olmaz, diye Milano’yu aradım. Büyülenmişçesine Belbo’nun numarasını çevirdim. Sonra Lorenza’nınkini. Sonra da Garamond Yayınevinin numarasını; kapalı olacağını bile bile. Bu gece hâlâ bugünse, her şey dün olmuştu. Ama dünle bu gece arasında bir sonsuzluk geçmişti.

Akşama doğru karnımın aç olduğunun ayrımına vardım. Dinginlik, biraz rahatlık istiyordum. Forum des Halles yakınlarında, içeride balık bulunduğunu duyuran bir lokantaya girdim. Bol bol balık vardı. Masam bir akvaryumun tam karşısındaydı. Beni yeniden mutlak bir kuşkuya salacak gerçeküstü bir evren. Hiçbir şey rastlantısal değildir. Şu balık inancını yitirmekte olan, evrenin anlamını azalttığı için Tanrı’yı suçlayan astımlı bir Ezikast’a benziyor. Sabaoth, Sabaoth, beni var olmadığına inandıracak denli kötü olabilir misin? Et, tıpkı bir kangren gibi dünyaya yayılıyor... Şu balık da, Minnie’ye benziyor; uzun kirpiklerini kırpıştırıyor, dudaklarını yürek biçiminde büzüyor. Minnie, Mickey Mouse’un nişanlısıdır. Kocaman bir salatayla, bebek eti gibi yumuşak bir mezgit balığı yedim. Ballı, karabiberli. Paulusçular buradalar. Şu balık, mercanlar arasında Breguet’nin uçağı gibi süzülüyor, bir pulkanatlının kanat çırpışları; yüzde beş yüz, Flamel’in evinin karşısındaki çöplüğe atılmış, delik bir atanorun dibinde bırakılmış homunculus dölütünü görmüştür. Şu da bir Tapınakçı balık, tepeden tırnağa kara zırhlara bürünmüş, Noffo Dei’yi arıyor. Dalgın, kaşları çatık, Söylenemez’e doğru yüzen astımlı Ezikast’a sürümüyor. Bakışlarımı çeviriyorum; karşı kaldırımda başka

bir lokantanın tabelası ilişiyor gözüme, CHEZ R... Rose-Croix? Reuchlin? Rosispergius? Rakovski-ragozizarogi?

Düşünelim bakalım, Şeytan'ı kızdırmanın biricik yolu, ona inanmadığına inandırmaktır onu. Geceyarısı Paris'te dolaşmanda, kulenin görünüşünde gizemli hiçbir şey yok. Gördüklerini ya da gördüğünü sandıklarını gördükten sonra, Conservatoire'dan çıkıp kenti bir karabasan gibi görmen doğal. Peki, ama ne gördüm Conservatoire'da?

Kesinlikle konuşmalıydım Doktor Wagner'le. Bunun panzehir olduğunu neden kafama koyduğumu bilmiyorum, ama öyleydi. Sözcük terapisi.

Sabahı nasıl buldum? Orson Welles'in Şangay'lı Kadın'ının gösterildiği bir sinemaya girdim sanırım. Ayna sahnesine gelince, dayanamadım, dışarı çıktım. Ama hiçbiri doğru değildir belki de, ben uydurmuşumdur.

Bu sabah saat dokuzda Doktor Wagner'e telefon ettim. Garamond'un adı, sekreter engelini aşmamı sağladı. Doktor beni anım-sıyormuş göründü; sesimdeki telâştan etkilenerek hemen kalkıp gitmemi söyledi; saat dokuz buçukta, öteki hastalar gelmeden önce. İçten, anlayışlı görünüyordu.

Belki Doktor Wagner'e gidişimi de düşümde gördüm. Sekreter olağan soruları sordu, bir kart hazırladı, ücreti peşin aldı. Neyse ki dönüş biletim vardı.

Orta büyüklükte bir oda; içinde divan yoktu. Seine'e bakan pencereler, solda Kule'nin gölgesi. Doktor Wagner, mesleğine özgü bir incelikle karşıladı beni; yayıncısı değildim artık, hastasıydım. Geniş, yatıştırıcı bir kol devinimiyle, karşısına, masanın yanına oturttu, tıpkı bir banka memuru gibi. "Et alors?"[331] Bunu söyledikten sonra, döner koltuğuna bir hız vererek bana sırtını döndü. Başı öne eğikti; ellerini kavuşturmuş gibi geldi bana. Konuşmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Konuştum; bendinden boşalan su gibi, içimde ne varsa boşalttım, başından sonuna dek. İki yıl önce düşündüklerimi, geçen yıl

düşündüklerimi, Belbo'nun, Diotallevi'nin düşündüklerini sandığım şeyleri. Özellikle de, Ermiş Yuhanna gecesi olanları.

Wagner hiç sözümü kesmedi, bir kez bile başını sallamadı, onaylamadığını belli etmedi. Görünüşe bakılırsa, uykuya dalmış gibiydi. Ama yöntemi bu olmalıydı. Bense durmadan konuşuyordum. Sözcük terapisi.

Sonra söyleyeceği sözcüğü bekledim, beni kurtaracak sözcüğü.

Wagner yavaş yavaş ayağa kalktı. Bana dönmeksizin, yazı masasının çevresinden dolandı; pencereye gitti. Şimdi, ellerini arkasında kavuşturmuş, düşünceye dalmış, pencereden bakıyorduk

Yaklaşık on, on beş dakika sustu.

Sonra, sırtı hâlâ bana dönük, renksiz, dingin, inandırıcı bir sesle, "Monsieur, vous etes fou,"[332] dedi.

Hiç kımıldamadan duruyordu; ben de kımıldamıyordum. Beş dakika daha geçtikten sonra, başka bir şey söylemeyeceğini anladım. Seans sona ermişti.

Hoşça kalın, demeden çıktım. Sekreter ağzını yaya yaya gülümsedi bana, kendimi yeniden Avenue Elisee Reclus'de buldum.

Saat on birdi. Otele gidip eşyalarımı topladım; şansımın yaver gideceğini umarak, havaalanına koştum. İki saat beklemek zorunda kaldım; bu arada, Milano'ya, Garamond Yayınevine telefon ettim, ödemeli; tek kuruşum bile kalmamıştı çünkü. Gudrun açtı, sesi her zamankinden daha donuktu; ona, si, oui, yes, kabul ediyorum, dedirtebilmek için üç kez bağırmak zorunda kaldım.

Ağlıyordu: Diotallevi cumartesi günü, geceyarısı ölmüştü.

"Hiç kimse, dostlarından hiçbiri yoktu cenazesinde, bu sabah. Ne utanç verici bir şey! Bay Garamond bile yoktu; yurtdışında olduğunu söylüyorlar. Ben, Grazia, Luciano, bir de tepeden tırnağa karalara bürünmüş bir adam; sakallı, kıvırcık favorili, başında kocaman bir şapka; bir mezar kazıcısına benziyordu. Nereden geldiğini Tanrı bilir. Peki, siz neredeydiniz, Casaubon? Belbo nerede? Neler oluyor?"

Ağzımın içinde karmakarışık bir şeyler geveledim, sonra almacı yerine koydum. Yolcuları çağırıyorlardı; uçağa bindim.

9
YESOD

118

Toplumsal komplo kuramı... Tanrı'yı bırakıp sonra da, "Tanrı'nın yerinde kim var şimdi?" diye sormaktan kaynaklanır.

(Karl Popper, Conjectures and Refutations Londra, Routledge, 1969, 1, 4)

Yolculuk iyi geldi bana. Yalnızca Paris'ten değil, yeraltından, yerin kendisinden, yerkabuğundan da ayrılmıştım. Gökyüzü, kardan hâlâ beyaz dağlar. On bin metrede tekbaşınalık, uçmanın verdiği o esriklik duygusu, basınç ayarlaması, hafif bir sarsıntı. Ancak burada, gökyüzünde, ayaklarımın yeniden yere bastığını düşündüm. Sonuçlar çıkarmaya, ilkin not defterime notlar almaya karar verdim. Sonra gözlerimi kapayıp kendimi bırakmalıydım.

Her şeyden önce, tartışılmaz olguları sıralamaya karar verdim.

Diotallevi'nin öldüğüne kuşku yoktu. Gudrun söylemişti bunu. Gudrun her zaman öykümüzün dışında kalmıştı, anlayamazdı; demek ki, gerçeği söyleyecek bir o kalmıştı. Sonra, Garamond'un Milano'da olmadığı da doğruydu. Herhangi bir yerde olabilirdi, kuşkusuz, ama son birkaç gündür orada olmaması, onu gördüğüm yerde, Paris'te olduğunu düşündürüyor.

Aynı biçimde, Belbo da orada değil.

Bir an için, cumartesi akşamı Saint-Martin-des-Champs'da gördüklerimin gerçek olduğunu varsayalım. Belki müziğin, tütsülerin etkisiyle benim gördüğüm gibi değildi; ama bir şey olmuştu. Amparo'ya olduğu gibi. Eve döndüğünde, Pomba Gira'nın ruhunu ele geçirdiğine inanmıyordu, ama tenda da umbanda'da bir şey olduğuna inanmıştı, ya da bir şey olmuş gibi davranmıştı.

Kısacası, Lia'nın bana dağda söylediği doğruydu. Yorumu tam anlamıyla inandırıcıydı: Provins mesajı bir alışveriş listesiydi. Grange-aux-Dîmes'de hiçbir zaman Tapınakçı toplantıları yapılmamıştı. Plan, diye bir şey yoktu, mesaj da yoktu.

Alışveriş listesi, bizim için, kareleri boş, tanımları olmayan bir çapraz bulmacaydı. Karelerin, her şeyin tam yerine oturacağı bir biçimde doldurulması gerekiyordu. Ama belki de, bu benzetme yerinde değildi. Çapraz bulmacada, birbiriyle kesişen sözcüklerin ortak harfleri olması gerekir. Bizim oyunumuzda ise, sözcükler değil, kavramlar, olgular kesişiyordu; bu yüzden de kurallar değişikti. Üç temel kural vardı.

Birinci kural: Kavramlar andırışma yoluyla birleşirler. Başlangıçta, bir andırışmanın iyi mi kötü mü olduğuna karar vermenin kuralı yoktur; çünkü bir dereceye kadar her şey, her şeyle bağıntılıdır. Örneğin patates elmayla kesişir, çünkü ikisi de sebzedir, ikisi de yuvarlaktır. Elmadan, İncil çağrışımıyla, yılana geçilir. Yılandan, biçimsel benzerlik yoluyla simite, simitten cankurtarana, cankurtarandan mayoya, mayodan denize, denizden denizciye, denizciden alkole, alkolden uyuşturucuya, uyuşturucudan şırıngaya, şırıngadan deliğe, delikten toprağa, topraktan patatese.

İkinci kural: sonunda tout se tient ise, bağıntı doğrudur. Patatesten patatese tout se tient. Demek ki doğru.

Üçüncü kural: bağıntılar özgün olmamalı, daha önce başkalarınca en azından bir kez -birden çok olursa daha iyi- ortaya konmuş olmalıdır. Ancak böyle olursa, kesişmeler doğru görünür, çünkü açıkça görünürler.

Bay Garamond’un düşüncesi de buydu: En azından, Şeytancılar’ın kitapları yenilik getirmemelidir; daha önce söylenmiş olanları yinelemelidir, yoksa Gelenek’in gücü nerede kalır?

Biz de öyle yapmıştık. Hiçbir şey icat etmemiştik, parçalan düzenlemiştik yalnızca. Ardenti de öyle yapmıştı; hiçbir şey icat etmemiş, parçaları beceriksizce düzenlemişti yalnızca; üstelik bizden daha az eğitim görmüştü; bu yüzden de daha az parça vardı elinde.

Onlar’a gelince, Onlar’ın elinde bütün parçalar vardı, ama bulmacanın tasarımını bilmiyorlardı. Hem sonra biz -bir kez daha- Onlar’dan akıllıydık.

Lia’nın, dağda, o kötü oyunu, Plan oyununu oynadığımız için beni azarlarken söylediği bir tümceyi anımsadım: “İnsanlar planlara susamışlardır; onlara bir plan sunarsanız, kurt sürüsü gibi üstüne atılırlar. Siz icat etmeye bakın, hemen inanırlar. Ortada yeterince plan var zaten, yenilerine gerek yok.”

Gerçekten de hep böyle olur. Genç bir Herostratus nasıl ün kazanacağını bilmediği için kendi kendini yer. Sonra bir filmde, çelimsiz bir delikanlının bir country music[333] yıldızına ateş ederek günün olayını yarattığını görür. Herostratus, formülü bulmuştur: gidip John Lennon’a ateş eder.

BGKY’ler de böyledir. Yapıtları yayımlanmış, ansiklopedilere geçen bir ozan olmak için ne yapmalıyım? Garamond açıklar: çok basit, kendi paranızla yayımlayın. BGKY’nin daha önce hiç aklına gelmemiştir bu; Manuzio planı diye bir plan olduğunu görünce, kendini özdeşleştirir onunla. Çocukluğundan beri Manuzio’yu beklediğine, ama nerede olduğunu bilmediğine inanmıştır.

Sonuç olarak, biz var olmayan bir Plan icat etmiştik; Onlar yalnızca Plan’ın gerçek olduğuna inanmakla kalmamışlar, kendilerinin yüzyıllardır bu Plan’ın içinde olduklarına inanmışlar ya da düzensiz, karmakarışık tasarılarının parçalarını bizim Plan’ımızın anlarıyla özdeşleştirmişlerdi; çürütülmez bir andırışma, benzeşim, kuşku mantığına göre oluşturduğumuz Plan’ın anlarıyla.

Bir plan kurarsanız, başkaları da onu gerçekleştirirse, Plan varmış gibidir; gerçekten de, o anda var olmuştur.

O andan başlayarak, Şeytancılar sürü sürü, haritayı bulmak için dünyanın dört bucağını dolaşırlar.

Derin bir düşbozumunun üstesinden gelmeye çalışan insanlara bir harita sunmuştuk biz. Hangi düşbozumuydu bu? Belbo’nun son file’ı sezdirmişti bunu bana: Gerçekten bir Plan varsa, başarısızlığa uğramak söz konusu değildir. Yenik düşmüş olabilirsiniz, ama sizin suçunuz değildir bu. Bir kozmik isteme boyun eğmek utanılacak bir şey değildir. Korkak değilsiniz; kurbansınız.

Ölümlü olduğunuz, denetleyemediğiniz binlerce mikro-organizmaya yem olduğunuz için üzülmezsiniz; ayak parmaklarınızın kavrayıcı olmayışından, kuyruksuz oluşunuzdan, dökülen saçlarınızın, dişlerinizin yerine yenilerinin çıkmamasından, yol boyunca ektiğiniz sinir hücrelerinizden, damarlarınızın sertleşmesinden sorumlu olan siz değilsiniz. Kıskanç Melekler'dir.

Günlük yaşam için de geçerlidir aynı şey. Borsada hisselerin birden düşmesi gibi. Her birey yanlış bir adım attığı için düşer hisseler; bütün yanlış adımlar birleşince yılgıya yol açar. Sonra sinirleri sağlam olmayanlar kendi kendilerine sorarlar: Bu komployu kim düzenledi, kim yarar sağlıyor bundan? Komplo kuran bir düşman bulamazsanız vay halinize; kendinizi suçlu bulursunuz. Ya da kendinizi suçlu bulduğunuz için bir komplo, birçok komplolar kurarsınız. Onlarla başa çıkmak için de, kendi komplonuzu kurmak zorunda kalırsınız.

Başkaları için komplolar kurdukça, kendi anlayışsızlığınızı haklı çıkarmak için, gittikçe daha çok sevdalanırsınız o komplolara; kendi komplonuzu onların örneğine göre tasarlarsınız. Cizvitler'le Bacon'cılar, Paulusçular'la Yeni-Tapınakçılar birbirlerini komplo kurmakla suçladıkları zaman da böyle olmuştu. Diotallevi şöyle demişti: "Elbette, kendi yaptıklarınızı başkalarına yorarsanız, yaptığınız kötü bir şey olduğu için başkaları da kötü olurlar. Ama onlar da, genellikle sizin yaptığınız kötü şeyi yapmak istedikleri için sizinle işbirliği yaparlar; aslında -gerçekten de- onlara yorduğunuz şeyin her zaman yapmak istedikleri şey olduğuna inandırırlar sizi. Tanrı yok etmek istediklerini kör eder. O'na yardım elini uzatmanız yeter."

Bir komplonun komplo olması için bir giz olması gerekir. Ne olduğunu öğrenebilirsek artık düş kırıklığına uğramayacağımız, bizi kurtuluşa götürecek ya da gizi bilmenin kurtuluşla eşanlamlı olacağı bir giz. Böylesine açık bir giz var mıdır?

Kuşkusuz, ama bilinmediği sürece. Açıklanan bir giz bizi düş kırıklığına uğratmaktan başka bir şeye yaramaz. Agliè, Antoninus'lar dönemini dalgalandıran gizem tutkusundan söz etmemiş miydi? Ama

birisi çıkıp, kendisinin Tanrı'nın oğlu olduğunu, yeryüzünü günahlardan arındırmak için Tanrı'nın ete kemiğe bürünmüş oğlu olduğunu açıklamıştı. Az bir giz miydi bu? Herkese kurtuluş sözü veriyordu: Yeter ki komşularınızı sevin. Önemsiz bir giz miydi bu? Sonra, her kim doğru anda, doğru sözcükleri söylerse, bir parça ekmekle yarım bardak şarabı, Tanrı'nın oğlunun etiyle kanına dönüştürebileceğini, onunla beslenebileceğini söylemişti. Yabana atılacak bir bilmece miydi bu? Kilise babalarını, Tanrı'nın hem Bir, hem Üçlü olduğunu, Kutsal Ruh'un Baha'yla Oğul'dan geldiğini, ama Oğul'un, Baha'yla Kutsal Ruh'tan gelmediğini açıklamaya yöneltmişti. İlikler için basit bir formül müydü bu?

Ama onlar da, kurtuluş ellerinin erişebileceği bir yerdeyken -do it yourself-[334] hiçbir şey yapmadılar. Açıklama bu mu yoksa? Ne beylik! Sonra kayıklarına binip yitik bir bilgiyi aramak için isteriye tutulmuş gibi Akdeniz'de dolaşıyorlardı: otuz dinarlık dogmalarının yüzeysel bir perdeden, güçsüz ruhlar için bir parabolden, anıştırmalı hiyerogliften, Pnomatikler'e göz kırpmaktan başka bir şey olmadığı yitik bir bilgiyi. Üçleme'nin gizemi mi? Çok kolay: altında başka bir şey olmalı.

Biri -Rubinstein'dı sanırım- Tanrı'ya inanıp inanmadığı sorulduğunda, şöyle yanıtlamıştı: "Yo, hayır, ben... çok daha büyük bir şeye inanıyorum..." Ama bir başkası da (Chesterton muydu?) şöyle demişti: İnsanların artık Tanrı'ya inanmaz olmaları, hiçbir şeye inanmadıkları anlamına gelmez: her şeye inanırlar.

Ama her şey büyük bir giz değildir. Büyük gizler yoktur, çünkü açıklanır açıklanmaz küçük görünürler. Yalnızca boş bir giz vardır. Durmadan parmaklarımızın arasından kayan bir giz. Orkidenin gizi,[335] husyeleri belirtmesi ve etkilemesidir; husyeler bir burç işaretini, burçlar melek hiyerarşisini, melek hiyerarşisi müzikteki gamı, gam sıvıklar arasındaki bağıntıyı belirtir. Böyle sürüp gider. Erginleme hiç durmamayı öğrenmektir. Evren tıpkı bir soğan gibi soyulur; soğansa baştan başa kabuktur; Merkezi her yerde, çevresi hiçbir yerde olmayan ya da Möbius şeridi'[336] gibi sonsuz bir soğan düşünelim.

Gerçek erginlenmiş, en güçlü gizin, içeriği olmayan giz olduğunu bilen kişidir; çünkü hiçbir düşman onu itiraf ettirmeyi başaramaz; hiçbir rakip inançlı onu elinden alamaz.

Sarkaç'ın önündeki gece kuttöreninin dinamiği şimdi daha mantıksal, daha tutarlı görünüyordu bana. Belbo bir gize sahip olduğunu iddia etmişti; bu yüzden de Onlar'ın üstünde güç kazanmıştı. İlk dürtüleri -tüm Ötekileri toplamak için tamtamlar çalan Agliè gibi zeki bir adamın bile- bu gizi ondan koparıp almak olmuştu. Belbo gizi açıklamayı reddettikçe, Onlar gizin büyük bir giz olduğuna daha çok inanıyorlardı; gize sahip olmadığına and içtikçe, Belbo'nun gize sahip olduğuna, bunun gerçek bir giz olduğuna, çünkü gerçek olmasaydı onu açıklayacağına inanıyorlardı.

Bu gizin yüzyıllar boyu aranışı, onları birbirine kenetlemişti; aforozlara, öldüresiye savaşımlara, baskınlara karşın. Şimdi bu gizi öğrenmenin eşiğindeydiler. İki yılgı kaplamıştı içlerini: gizin bir düş kırıklığı olması; bir kez herkesçe öğrenilince ortada hiçbir gizin kalmayacağı. Onların sonu olurdu bu.

İşte tam bu noktada Agliè, Belbo konuşacak olursa herkesin öğreneceğini sezinledi; o zaman, kendisine karizma ve güç sağlayan gizemli havasını yitirecekti. Ama Belbo gizi yalnızca ona açacak olursa, Agliè ölümsüz Saint-Germain olmayı sürdürebilecekti. Agliè'nin ölümünün ertelenmesi, gizin ertelenmesiyle çakışıyordu. Belbo'nun gizi kulağına fısıldamasını sağlamaya çalışmıştı; bunun olmayacağını anlayınca da, teslim olacağını herkese açıklayarak onu kışkırtmıştı; üstelik görkemli bir melodram havası yaratarak. Ah, o ihtiyar kont, Piomenteliler'in dikkafalılıklarıyla gülünçlük duygularının ölüm korkusunu bile yenebileceğini çok iyi biliyordu. Belbo'yu, reddediş tonunu yükseltmeye, kesin bir biçimde hayır demeye zorladı.

Ötekilerse, aynı korkudan ötürü, onu öldürmeyi yeğlediler.

Haritayı yitiriyorlardı -onu aramayı sürdürmek yüzyıllar alırdı- ama köhne, salyalı isteklerinin gücünü koruyorlardı.

Amparo'nun anlattığı bir olayı anımsadım. İtalya'ya gelmeden önce birkaç ay New York'ta kalmıştı; en dingin günlerde bile ölüm

mangalarıyla ilgili filmlerin çekildiği mahallelerden birinde oturuyordu. Gece saat ikide tekbaşına eve dönüyordu. Seks manyaklarından korkup korkmadığını sormuştum ona; yöntemini açıklamıştı. Yanına bir seks manyağı yaklaşır yaklaşmaz, meydan okurcasına onun koluna giriyor, "Hadi gel, yatalım," diyordu. Adam şaşkınlık içinde kaçıp gidiyordu.

Bir seks manyağıysanız, istediğiniz seks değildir, seksi çalmaktır; kurbanınızın karşı koymasını isterseniz. Seksi bir tabağa koyup size sunarlar, hadi atla bakalım, Halep oradaysa arşın burada, derlerse, isteğinizi yitirirsiniz; seks manyaklığınız nerede kalır yoksa?

Onlar'ın iştahını kabartmıştık; bomboş bir giz sunmuştuk onlara. Çünkü, yalnızca gizi bilmemekle kalmıyorduk; onun yapmacık bir giz olduğunu da biliyorduk.

Uçak Mont Blanc'ın üstünden uçuyordu; bütün yolcular, yeraltı akımlarındaki bir patlamayla oluşmuş urun görünümünü kaçırmamak için uçağın aynı yanına üşüşmüşlerdi. Düşündüğüm doğruysa, akımlar da yoktu; tıpkı Provins mesajının olmayışı gibi. Ama bizim kurduğumuz biçimiyle Plan'ın şifresinin çözülmesinin öyküsü, Tarih'--ten başka bir şey değildi.

Belbo'nun son file'ının anısı yeniden canlandı belleğimde. Ama varoluş, yalnızca gizini araştıranların kuruntusuyla ayakta durabilecek denli boş, kırılgansa, o zaman Amparo'nun o akşam uğradığı yenilgiden sonra, tenhada dediği gibi- kurtuluş diye bir şey yoktur, tümümüz de köleyiz, bir efendi verilmeli bize, bunu hak ediyoruz...

Olamaz. Olamaz, çünkü Lia başka bir şey olduğunu öğretti bana. Elimde kanıt da var: adı Giulio; şu anda bir vadide oynuyor, bir keçinin kuyruğunu çekiyor. Olamaz; çünkü Belbo iki kez hayır, dedi.

İlk hayırı, Abulafia'ya dedi Belbo, Abulafia'nın gizini çalmaya kalkışanlara. "Şifreyi biliyor musun?" sordu. Yanıt -bilginin anahtarı- ise, "Hayır"dı. Gerçek olan bir şey var: Büyülü sözcük varolmamakla kalmıyor, onun varolmadığını bile bilmiyoruz. Ama bunu bilmediklerini itiraf edenler bir şey öğrenebilirler; en azından benim öğrenebildiğim şeyi.

İkinci hayırı, cumartesi akşamı dedi Belbo, kendisine sunulan kurtuluşu reddettiği zaman. Rastgele bir harita uydurabilirdi, ya da ona gösterdiğim haritaların birinden söz edebilirdi. Ne olursa olsun, Sarkaç o biçimde asılıyken, o bir avuç çılgın, Umbilicus Mundi’nin yerini hiçbir zaman bulamayacaklardı; bulsalar bile, onun gerçek Umbilicus Mundi olmadığını anlamaları için onlarca yıl daha geçecekti. Ama Belbo boyuneğmedi, ölmeyi yeğledi.

Güç isteğine boyuneğmek istemediğinden değil; anlamsızlığa boyun eğmek istemediğinden. Varoluş ne denli kırılgan, dünyayı sorgulamamız ne denli sonsuz, amaçsız olursa olsun, tüm geri kalanlardan daha anlamlı bir şey olduğunu bir biçimde biliyordu Belbo.

Belbo’nun belki de ancak o anda sezdiği neydi? Ona son, umarsız file’ına ters düşme; yazgısını, ona yalnızca bir Plan güvencesi sağlayan birine teslim etmeme olanağı sağlayan şey neydi? Neyi anlamıştı en sonunda? Bilmek istediği her şeyi, o âna dek bilincine varmaksızın çoktan keşfetmiş gibi, kendi biricik, gerçek, mutlak gizi karşısında, Conservatoire’da olup biten her şey onarılmazcasına aptalcaymış, artık yaşamakta direnmek de aptalcaymış gibi, yaşamını feda etmesine yol açan şey neydi?

Bir şey eksikti, zincirin bir halkası. Belbo’nun tüm davranışlarını, yaşamdan ölüme dek, biliyordum artık; biri dışında.

Milano’ya inince, pasaportumu ararken cebimde bu evin anahtarını buldum. Geçen perşembe günü, Belbo’nun katının anahtarıyla birlikte almıştım onu da. Belbo’nun eski bir dolabı göstererek içinde opera omnia’sının,[337] daha doğrusu tüm gençlik yapıtlarının bulunduğunu söylediği o günü anımsadım. Belki de Belbo, Abulafia’da bulunmayan bir şey yazmıştı; belki de o şey burada, ***’da bir yerde gömülüydü.

Tahminimin hiçbir mantıksal yanı yoktu. Onu iyi bir tahmin saymak için -dedim kendi kendime- bir neden daha. Vardığım bu noktada.

Gidip arabamı aldım, buraya geldim.

O zaman gördüğümüz, Canepalar'ın akrabası ya da kâhyaları olan o yaşlı kadını bulamadım. Bu arada o da ölmüştü belki. Burada hiç kimse yok. Odalarda dolaştım. Havada nem kokusu var. Yatak odalarından birindeki ısıtıcıyı yakmayı bile düşündüm. Ama haziran ayında yatağı ısıtmanın anlamı yoktu. Pencereleri açar açmaz ılık akşam havası girecekti içeri.

Güneş batar batmaz ay çıkmadı hemen. Cumartesi gecesi Paris'te olduğu gibi; çok geç doğdu; ancak şimdi, alçak tepelere doğru usul usul tırmanırken görüyorum onu; Bricco tepesiyle belki daha şimdiden biçilmiş sarımsı bir tümsek arasındaki koyakta: küçülmüş, Paris'tekinden daha küçük.

Buraya akşam saat altıya doğru geldim sanırım; ortalık aydınlıktı hâlâ. Yiyecek bir şey getirmemiştim. Evin içinde dolaşırken, mutfağa girdim, bir kirişe asılı bir salam buldum. Akşam yemeğinde salam yiyip serin su içtim: saat ona geliyordu sanırım. Şimdi susadım. Carlo amcanın çalışma odasına kocaman bir sürahi su getirdim, on dakikada bir su içiyorum, sonra aşağıya inip sürahiyi yeniden dolduruyorum. Şimdi saat üç olmalı. Işık sönük; saatimi güçlükle görebiliyorum. Pencereden bakarak düşünüyorum. Tepelerin yamaçlarında parıltılar var; ateşböcekleri, kayan yıldızlar. Tek tük arabalar geçiyor, vadiden aşağı iniyor, ya da tepelerin doruklarında-ki küçük köylere doğru tırmanıyorlar. Belbo küçükken bu görünüm yoktu. Araba yoktu, bu sokaklar yoktu; gece sokağa çıkma yasağı vardı.

Belbo'nun gençlik yapıtlarının bulunduğu dolabı gelir gelmez açtım. Raflar dolusu kâğıtlar; okul ödevlerinden, dosyalar dolusu yeniyetmelik şiirleriyle düzyazılarına dek. Herkes şiir yazmıştır yeniyetmeliğinde; sonra iyi şairler onları yok etmişler, kötü şairler-se yayımlamışlardır. Belbo onları saklamak için fazla yüreksiz, yok etmek içinse fazla güçsüzdü; Carlo Amcanın dolabına tıkıştırmıştı onları.

Birkaç saat okudum. Tam bırakacakken elime geçen son metin üstünde şu âna dek uzun uzun düşündüm.

Belbo'nun onu ne zaman yazdığını bilmiyorum. Değişik elyazılarının satır aralarında iç içe geçtiği sayfalar var; belki de değişik zamanlarda yazılmış aynı elyazısı. Onları çok erken, on altı ya da on yedi yaşında yazmış da, sonra, yirmisinde, otuzunda, belki de daha sonra yeniden elealmış gibi. Yazmaktan bütün bütün cayınca-ya dek. Gerçi yeniden yazmaya Abulafia'da başlamıştı, ama bu satırları yeniden ele alıp onları elektronik aşağılamanın buyruğuna verme yürekliliğini göstermeksizin.

Belbo'nun yazdıklarını okurken, 1943 ile 1945 yılları arasında, ***'de geçen bir olayı izler gibiydim; Carlo Amca, partizanlar, Cecilia, trompet. Önsözü biliyorum; duygulu, esrik, düş kırıklığına uğramış, acı çeken Belbo'nun saplantıya dönüşmüş izlekleriydi bunlar. Belleğin yazını; bunun, ödleklerin son sığınağı olduğunu o da biliyordu.

Ama ben yazın eleştirmeni değilim; bir kez daha Sam Spade'im; en son ipucunu arıyorum.

Böylece Anahtar Metin'i buldum. Belki de Belbo'nun, ** ki son öyküsünün son bölümünü yansıtıyor. Çünkü bundan som hiçbir şey olmuş olamaz.

119

Trompetin kalağını kuşatan çelenk ateşe verildi; o zaman kubbenin açıldığını, ateşten, görkemli bir okun trompetin borusundan aşağı doğru indiğini, cansız bedenin içine girdiğini gördüm. Sonra açıklık yeniden kapandı, trompeti alıp götürdüler.

(Johann Valentin Andreae, Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz, Strasbourg, Zetzner, 1616 s. 125-126)

Metinde boşluklar, üst üste binmeler, karalanmış satırlar var. Paris'ten yeni dönmüştüm daha. Okumaktan çok, yeniden yaşıyorum onu.

1945 Nisanının sonuna doğru olmalıydı. Alman orduları bozguna uğramış, Faşistler dağılıyorlardı. ***'nin denetimi tam anlamıyla Partizanların eline geçmişti.

Belbo'nun (aşağı yukarı iki yıl önce) bu evde bize anlattığı son çatışmanın ardından, bazı Partizan tugayları kentin üstüne yürümek için toplanmışlardı. Londra radyosundan işaret bekliyorlardı; Milano ayaklanmaya hazır olunca yola çıkacaklardı.

Garibaldi birlikleri de gelmişlerdi, Ras'ın -kasabada çok iyi tanınan kara sakallı bir dev- komutasında; her biri ayrı biçimde uydurma üniformalar giymişlerdi, boyunlarındaki kırmızı mendillerle, göğüslerindeki kırmızı yıldızlar dışında. Rastgele silâhlanmışlardı; kimilerinin elinde karabina, kimilerinde düşmandan alınmış hafif makineli tüfekler. Mavi mendilli, İngilizlerinkini andıran haki üniformalı, yepyeni sten tabancalı Badoglio tugaylarıyla tam bir çelişki oluşturuyorlardı. Müttefikler iki yıldır her gece saat on birde İngiliz keşif uçağı Pipetto'nun geçişinin ardından bol bol paraşütçü indirerek Badoglio'culara yardım ediyorlardı. Kilometreler boyunca tek bir ışık bile görünmediğinden, uçağın neyi keşfettiğini hiç kimse anlamıyordu.

Garbaldi'cilerle Badoglio'cular arasında gerginlik vardı; çarpışma akşamı, Badoglio'cuların "Yaşasın Kral!" diye bağırarak düşmanın

üstüne atıldıkları söyleniyordu; ama kimileri bunun bir alışkanlık olduğunu söylüyorlardı. Düşmana saldırırken ne diye bağırabilirdi insan? Onların ille de monarşi yanlısı olduklarını göstermezdi bu; kralın, ağır suçların hesabını vermesi gerektiğini onlar da biliyorlardı. Garibaldi'ciler, alaycı alaycı gülüyorlardı; açık alanda süngüyle saldırırken, "Yaşasın Kral!" diye bağrılabilirdi, ama sten tabancalarla bir köşenin arkasına doğru atılırken değil. Gerçek şuydu:

Badoglio'cular İngilizlere satılmışlardı.

Bir modus vivendi[338] bulundu sonunda; kente saldırmak için birleşik bir komutanlığa gerek vardı. Bu iş Terzi'ye düştü; en iyi donanımlı tugaya komuta ediyordu, en yaşlıları oydu. Birinci Dünya Savaşına katılmış, Müttefik Komutanlığının güvenini kazanmış bir kahramandı.

Bu olayı izleyen günlerde, sanırım Milano ayaklanmasından az önce, kenti ele geçirmek için yola çıkmışlardı. Haberler iyiydi, operasyon başarılı olmuştu; tugaylar yengi kazanmış, *** kasabasına dönüyorlardı, ama kayıp vermişlerdi; Ras'ın çarpışmada öldüğü, Terzi'nin yaralandığı söyleniyordu.

Bir öğleden sonra motorlu araçların gürültüleri, zafer marşları işitildi; insanlar ana alana koşuştular. Karayolundan ilk birlikler geliyordu; havaya kaldırılmış sıkılı yumruklar, bayraklar, araçların pencerelerinden, kamyonların basamaklarından sallanan kollar. Yol boyunca Partizanlar çiçeğe boğulmuşlardı.

Birden, birisi, "Ras! Ras!" diye bağırdı; Ras bir Dodge kamyonunun ön tamponuna oturmuş, saçı sakalı birbirine karışmış, gömleğinin açık yakasından terden yapış yapış kara kılları görünüyor, gülerek kalabalığı selâmlıyordu.

Ras'ın yanı sıra Rampini de inmişti Dodge'tan; bandoda çalan miyop bir oğlan, ötekilerden biraz daha büyükçe; üç aydır görünmüyordu ortalarda, Partizanlar'a katıldığı söyleniyordu. Oradaydı işte, boynunda kırmızı mendil, sırtında haki gömlek, mavi pantolon. Don Tico'nun bandosunun üniformasıydı bu; şimdi belinde kocaman bir kayış, bir de tabanca vardı. Oratoryoda eski arkadaşlarının durmadan ona takılmalarına yol açan kalın gözlük

camlarının arkasından, sanki Flash Gordon’muş gibi, çevresine üşüşen genç kızlara bakıyordu şimdi. Acaba Cecilia da aralarında mı, diye soruyordu Jacopo kendi kendine.

Yarım saat içinde alan renk renk Partizanlarla dolmuştu; kalabalık yüksek sesle, “Terzi, Terzi!” diye bağırıyor, konuşma yapmasını istiyorlardı.

Terzi, belediye sarayının balkonunda belirdi, koltuk değneğine dayanmış, solgun; eliyle kalabalığı yatıştırmaya çalıştı. Jacopo konuşmayı bekliyordu; çünkü yaşıtları gibi, çocukluğu Duce’nin yüce, tarihsel söylevlerinin izlerini taşıyordu; konuşmalarının en anlamlı bölümlerini ezberliyorlardı; konuşmaların tümünü ezberliyorlardı yani; her tümce anlamlıydı çünkü.

Ortalığı sessizlik kaplamıştı. Terzi güçlükle işitilen kısık bir sesle konuşmuştu. Şöyle demişti: “Yurttaşlar, arkadaşlar. Birçok çetin özverilerden sonra... işte buradayız. Özgürlük uğruna şehit düşenlerin ruhları şad olsun.”

Bu kadar. Sonra içeri girmişti.

Kalabalık bağırıyor, Partizanlar makinelilerini, stenlerini, karabinalarını, 91’lerini kaldırıp havaya ateş ediyorlardı. Dört bir yanına mermiler düşüyor, çocuklar askerlerle sivillerin bacakları arasından süzülüyorlardı; bir daha böyle bir koleksiyon yapamayacaklardı artık; çünkü savaş bir ay içinde biteceğe benziyordu.

Ama ölenler olmuştu; iki kişi ölmüştü. Acı bir rastlantı, ikisi de, *** dağının üstündeki San Davide köyündendi; aileleri onların köyün küçük mezarlığına gömülmelerini istiyorlardı. Partizan komutanlığı, ağırbaşlı bir cenaze töreni yapılmasına karar vermişti; düzenli bölükler, süslenmiş cenaze arabaları, köy bandosu, katedral başgörevlisi. Bir de kilise bandosu. Don Tico hemen kabul etmişti. Çünkü -demişti- her zaman anti-Faşist duygular beslemişimdir ben. Hem sonra, çalgıcıların aralarında fısıldaştıkları gibi, bir yıldır iki cenaze marşına çalıştırıyordu onları; bir gün nasılsa çaldırması

gerekecekti. Köyün sivri-dillerinin söylediğine göre, Giovinezza'yı unutturmak için.

Giovinezza olayı şöyle olmuştu:

Aylarca önce, Partizanlar gelmeden, don Tico'nun bandosu bilmem hangi ermiş şenliğine gitmiş, Kara Tugaylar'ca durdurulmuştu. "Giovinezza'yi çalın, Muhterem Peder," diye buyurmuştu yüzbaşı, parmaklarıyla hafif makineli tüfeğinin namlusuna davul çalar gibi vurarak. Don Tico ne yapabilirdi? "Deneyelim, çocuklar," demişti, "Hepimizin bir canı var." Akort düdüğüyle tempo vermiş, korkunç bir kakafoni yayılmıştı *** kasabasına. Ancak canını kurtarmaya çalışan birinin çılgınca umuduyla Giovinezza olduğunu söyleyebileceği bir şey çaldırmaya başlamıştı. Herkes için utanç verici bir şeydi bu. Boyun eğmenin utanç verici olduğunu söylemişti don Tico daha sonra, ama köpekler gibi çalmak daha da utanç vericiydi. Papazdı; üstelik anti-Faşistti, doğru, ama her şeyden önce sanatçıydı.

Jacopo o gün yoktu. Bademcikleri iltihaplanmıştı. Yalnızca Annibale Cantalamessa ile Pio Bo vardı; orada bulunmakla, Nazi-Faşizmin temelden çökmesine katkıda bulunmuşlardı. Ama Belbo için sorun başkaydı; en azından bunları yazarken. Hayır, deyip diyemeyeceğini öğrenebileceği bir fırsatı daha kaçırmıştı. Belki de bu yüzden Sarkaç'a asılı ölmüştü.

Cenaze töreninin pazar sabahı yapılması kararlaştırılmıştı. Katedral Alanında herkes hazırdı: birlikleriyle Terzi, Carlo Amca, bazı belediye öndegelenleri, savaş madalyalarıyla. Kimin Faşist olduğu, kimin olmadığı önemli değildi; söz konusu olan kahramanların onurlandınlmasıydı. Kilise mensupları, koyu renk giysiler içinde, kasaba bandosu, beyaz, krem, gümüş, siyah koşumlu atların çektiği cenaze arabaları. Arabacı, Napolyon'un mareşalleri gibi giyinmişti: iki köşeli şapka, kısa manto, atların koşumlarıyla aynı renk uzun pelerin. Kilise bandosu da oradaydı; siperlikli kasketler, haki gömlek, mavi pantolon, pırıl pırıl pirinç çalgılar, siyah tahta üflemeliler, pırıltılı ziller, davullar.

*** ile San Davide arasında, dağa doğru tırmanan beş-altı kilometrelik bir yol vardı. Cumartesi öğleden sonraları emeklilerin

bowling oynadıkları, bir parti oynadıktan sonra dinlenip birkaç bardak şarap içtikten sonra, ikinci bir parti oynayarak tepedeki kiliseye tırmandıkları yol.

Bowling oynayan biri için birkaç kilometrelik bir tırmanış hiçbir şey değildi; birliklerin, silâh omuzda, gözler ileride, ilkbaharın temiz havasını içlerine çeke çeke yürümeleriyse işten bile değildi. Ama bir de, çalgı çalarak, yanaklar şişik, yüzden oluk oluk ter akarken, soluk soluğa çıkmayı denemeli. Kasaba bandosu ömür boyu başka bir şey yapmamıştı, oysa kilise bandosundaki çocuklar için çetin bir sınav olmuştu bu. Ama kahramanlar gibi direndiler; don Tico düdüğüyle tempo veriyor, klarinetler bitkin, inliyor, saksofonlar boğuk boğuk meliyor, bombardonlarla trompetler acı çığlıklar koyveriyorlardı; ama başardılar, köye dek, mezarlığa giden dik yokuşa dek. Annibale Cantalamessa ile Pio Bo bir süredir çalıyormuş gibi yapıyorlardı, ama Jacopo, don Tico'nın kutsayıcı bakışları altında, çoban köpeği gibi sadakatle sürdürmüştü rolünü. Kasaba bandosuyla karşılaştırılırsa, hiç de fena sayılmazlardı; hatta Terzi ile öteki tugay komutanları, aferin çocuklar, harikaydı, bile demişlerdi.

Boynunda mavi mendil, göğsünde iki dünya savaşında kapandığı kurdelelerden bir gökkuşağı olan bir komutan şöyle demişti: "Muhterem Peder, çocukları köyde dinlendirin, halleri kalmadı artık. Tepeye sonra çıkarsınız, en sonunda. Bir kamyonet gelip *** kasabasına geri götürecek sizi."

Tavernaya koşuşturmuşlardı; kasaba bandosunda çalan, sayısız cenazelerde pişmiş yaşlı kişiler pervasızca masaların üstüne atılıp işkembe ile içebildiklerince şarap ısmarlamışlardı. Akşama dek orada kalarak yiyip içebilirlerdi. Don Tico'nun oğlanlarıysa, taverna sahibinin bir kimyasal deney gibi yeşil, naneli buzlar dağıttığı tezgâhın başına üşüşmüşlerdi. Buz bir anda insanın boğazından kayıyor, sinüzit gibi bir ağrı saplanıyordu tam alnının ortasına.

Sonra, bir kamyonetin beklediği mezarlığa doğru tırmanmışlardı yeniden. Bağrışa çağrışa kamyonete binmişlerdi; balık istifi gibi ayakta, çalgılarıyla birbirlerine çarparak. Daha önce konuşmuş olan komutan, mezarlıktan çıkıp: "Muhterem Peder," demişti, "son tören

için bir trompete gerek var, ti işareti vermek için, biliyorsunuz. Beş dakikalık bir iş.”

“Trompet,” demişti don Tico, profesyonelce. Bu ayrıcalıklı unvanın talihsiz sahibi, naneli buzdan ötürü yapış yapış, ev yemeği için yanıp tutuşan, her türlü estetik heyecana karşı duyarsız, kaytarıcı, kabasaba bir köylü yakınmaya başlamıştı: Geç olmuştu, eve dönmek istiyordu, boğazında tükürük kalmamıştı vb. vb; don Tico’yu komutanın yanında küçük düşürmüştü.

Tam o sırada Jacopo, öğle vaktinin parlak ışığında Cecilia’nın sevimli imgesini görerek, şöyle demişti: “Borazanını verirse, ben giderim.”

Don Tico’nun gözlerinde minnet parıltısı, asıl borazancının terli iç rahatlığı. Çalgıların değiştirilmesi, nöbet değiştirir gibi.

Jacopo, Adis Ababa’da kazandığı kurdeleleriyle Psikopomp’un önderliğinde mezarlığa doğru ilerlemişti. Çevrelerindeki her şey beyazdı: güneşin vurduğu duvar, mezarlar, çiçek açmış ağaçlar, kutsamaya hazır katedral başgörevlisinin cüppesi; mezartaşları üstündeki solmuş kahverengi resimlerle, iki mezar çukurunun önünde sıralanmış askerlerin ellerindeki bayrakların oluşturduğu kocaman renk lekesi dışında.

“Evlât,” demişti komutan, “sen burada, benim yanımda dur; ben buyruk verir vermez hazırol’u çalarsın. Sonra, gene ben emir verince rahat’ı çalarsın. Kolay, değil mi?”

Çok kolaydı. Yalnızca Jacopo ne hazırol’u, ne de rahat’ı çalmamıştı hiç.

Trompeti, kıvrılmış sağ eliyle kaburgalarına dayayarak tutuyordu, ucu hafifçe aşağıda, tıpkı bir karabina gibi; sonra, baş dik, karın içeride, göğüs ileride, beklemişti.

Terzi, kısa kısa tümcelerle, kısa bir konuşma yapıyordu. Jacopo trompetten tiz ses çıkarmak için gözlerini gökyüzüne kaldırması gerektiğini, güneşin gözlerini kamaştıracağını düşünüyordu. Ama bir trompetçi böyle ölürdü; insan bir kez öldüğüne göre de, iyi bir Ölümle ölmeliydi.

Sonra komutan fısıldadı: “Hadi.” Jacopo: “Doo...” diye başladı, ama haz-rol çalmayı bilmiyordu.

Ezginin çok daha karmaşık olması gerekiyordu, ama Jacopo yalnızca do-mi-sol çalabiliyordu; kabasaba savaşçılar için yeterli görülüyordu bu. Sonul do’yu çıkarmadan önce bir soluk almıştı; uzun uzun tutabilmek -diye yazmıştı Belbo-güneşe dek ulaşmasını sağlayabilmek için.

Partizanlar dimdik hazırolda duruyorlardı. Ölüler gibi kımıltısız canlılar.

Devinen yalnızca mezar kazıcılarıydı. Çukurlara indirilen tabutların sesi, tahtaya sürtünen iplerin gıcırtısı işitiliyordu yalnızca. Ama güçsüz bir devinimdi bu, bir kürenin üstünde titreşen bir yansı gibi; yalnızca kürenin değişmezliğini belirtmeye yarayan küçük bir ışık değişimi gibi.

Sonra, kuru bir silâh-elde sesi. Papaz, kutsama formüllerini mırıldanmış, komutanlar, mezar çukurlarına yaklaşıp birer avuç toprak atmışlardı mezarlara. Tam o anda ansızın verilen bir buyrukla havaya bir yaylım ateşi açılmıştı: ta-ta-la-ta-bum. Kuşlar çığlık çığlığa, çiçek açmış ağaçlardan havalanmışlardı. Ama bu da gerçek anlamda bir devinim değildi. Aynı an, değişik görüngelerden görülüyormuş gibiydi. Tek bir âna sonsuza dek bakmak, ona bakarken zamanın geçmesi anlamına gelmez.

Bu yüzden Jacopo, ayaklarının dibinde yuvarlanan boş mermi kovanlarına bile aldırmaksızın hiç kıpırdamadan duruyordu; trompeti indirmemişti, onu hâlâ ağzında tutuyordu, parmakları pistonların üstünde, dimdik hazırolda, çalgısı gökyüzüne doğru çevrilmiş. Hâlâ çalıyordu.

En son nota hiç kesintisiz uzayıp gidiyordu: oradakiler ayrımına varmadan, dudaklarını pirinç çekmene bastırmaksızın belli belirsiz aralık tutarak, borunun ağızlığından içeri doğru üflemeyi sürdürdüğü bir soluk çıkıyordu trompetin kalağından. Çalgı, yüzüne dayanmaksızın, salt dirseklerle omuzların gerginliğiyle havada buruyordu.

Jacopo notayı çıkarmayı sürdürüyordu; çünkü onun bir iplik gibi uzayarak güneşi yerinde durdurduğu duygusuna kapılmıştı. Gezegen durdurulmuş, sonsuza dek sürebilecek bir günortasında kımıltısız kalmıştı. Her şey Jacopo'ya bağlıydı; bağıntıyı koparacak, ipliği gevşetecek olsa, güneş tıpkı bir balon gibi uçup gidecekti. Onunla birlikte, o gün de, o günün olayı da, o aşamasız eylem, o başı sonu olmayan, kımıltısızca uzayıp giden süreklilik de. Salt Belbo öyle olmasını istediği için.

Yeni bir notaya geçmek için üflemeyi durdursaydı, kulakları sağır eden silâh atışlarından daha gürültülü bir sarsıntı işitilecek, tüm saatler hızlı hızlı yeniden çarpmaya başlayacaklardı.

Jacopo bütün ruhuyla, yanındaki adamın 'rahat' buyruğunu vermemesini diliyordu. Buyruğuna uymayabilirim, diyordu kendi kendine. Sonsuza dek böyle kalabilirim; sürdürebildiğimce sürdürmeliyim soluğumu.

Belbo kendinden geçmişti, başı dönüyordu; tıpkı suyun yüzeyine çıkmamaya çalışan, suyun dibinde kaymasını sağlayan gevşekliği uzatmak isteyen bir dalgıç gibi. O zaman duyduklarını dile getirmeye çalışırken, Belbo, şimdi okumakta olduğum defterinde, kopuk kopuk, sözdizimi bozulmuş, yan yana noktalar, raşitik elipslerle değişime uğramış tümcelere başvurmuştu. O anda -kendisi böyle demiyordu, ama açıktı- o anda Cecilia'ya sahip oluyordu.

Gerçek şuydu ki, Jacopo Belbo -ne o zaman, ne de şimdi bilinçsizce kendini yazarken anlamıştı bunu- ilk ve son kez tüm simya düğünlerini kutluyordu: Cecila'yla, Lorenza'yla, Sophia'yla, yerle, gökle. Belki de tüm ölümlüler arasında Büyük Yapıt'ı sonuna erdirmeyi başaran biricik kişi oydu.

Graal'in bir kadeh, ama aynı zamanda bir mızrak olduğunu, bir kadeh gibi kaldırdığı trompetin, aynı zamanda, gökyüzüne doğru çevirdiği bir silâh, yeryüzünü Gizemli Kutup'la -evrenin biricik sabit noktasıyla, bir an için soluğuyla yarattığı şeyle-birleştiren alabildiğine tatlı bir egemenlik aracı olduğunu henüz hiç kimse söylememişti ona.

Diotallevi, insanın Yesod'da, Temel Sefirahı'nda, hedefine, Malkut'a ok atmak için gerilen yüce yay'ın bağlaşıklık işaretinde nasıl

kalınabileceğini anlatmamıştı ona henüz. Ağaçla meyveyi üretmek için oktan kaynaklanan damladır Yesod; anima mundi'dir.[340] Çünkü, diri gücün, yaratarak var olmanın bütün durumlarını birbirine bağladığı andır.

Bu Cingulum Veneris'i[341] eğirmeyi bilmek, Demiurgos'un yanlışını düzeltmek demektir.

Bir yaşamı, karar ânının, doğumla ölümü doğrulayan ânın çoktan geçip gittiğinin ayrımına varmaksızın, Fırsat'ı aramakla nasıl geçirebilir insan? O an artık geri gelmez, ama dolu, göz kamaştırıcı, cömert bir an olmuştur: her açımlama gibi.

O gün Jacopo Belbo, Gerçek'in gözlerinin içine bakmıştı. Ona bağışlanacak biricik gerçeğin; çünkü öğrenmekte olduğu gerçek, gerçeğin çok kısa sürdüğüdür (sonrası yorumdur yalnızca). Bu yüzden zamanın sabırsızca akışını durdurmaya çalışıyordu.

Kuşkusuz o zaman anlamamıştı bunu. Daha sonra, bunları yazarken de. Artık yazmamaya karar verdiği zaman da.

Bunu bu akşam anladım: okuyucunun, gerçeğinin ayrımına varması için yazarın ölmesi gerekir.

Tüm ergin yaşamı boyunca Jacopo Belbo'nun yakasını bırakmayan Sarkaç tutkusu tıpkı düşünde yitirdiği adresler gibi- onun gerçekten de dünyanın tavanının tonozuna değdiği, kaydedilmiş, ama sonra silinmiş olan o öteki ânın imgesi olmuştu. Ama Zenon' un okunu atarak uzamla zamanı dondurduğu o an, bir gösterge, bir belirti, bir anıştırma, bir simge, bir bilmece değildi: neyse oydu. Hiçbir şeyin yerini tutmuyordu; o anda artık hiçbir erteleme söz konusu değildi; hesaplar denkti artık.

Jacopo kendi ânını yaşamış olduğunu, bunun ömür boyu ona yetmesi gerektiğini anlamamıştı. Bunun bilincine varmamıştı; ömrünün geri kalan günlerini başka bir şey arayarak geçirmiş, sonunda kendini lânetlemişti. Kimbilir, belki de kuşkulanıyordu bundan; yoksa sık sık trompetin anısına dönmezdi. Ama yitirilmiş bir şey gibi anımsıyordu onu, sahip olduğu bir şey gibi değil.

Umarım -dilerim- Sarkaç'la birlikte salınırken öldüğü anda Jacopo Belbo bunu anlamış, erince kavuşmuştur.

Sonra 'rahat' buyruğu verilmişti. Ama öyle olmasaydı da duracaktı Jacopo Belbo; soluğu tükeniyordu çünkü. Bağı koparmış, sonra tek bir nota çıkarmıştı: dünyayı, onu bekleyen hüzne alıştırmak için yoğunluğu usul usul azalan tiz bir nota.

"Aferin, delikanlı," demişti komutan. "Hadi, git şimdi. Güzel bir trompet."

Papaz sıvışmıştı; Partizanlar, araçların onları beklediği bir arka kapıya yönelmişler, mezar kızıcılar çukurları doldurduktan sonra gitmişlerdi. En son Jacopo çıkmıştı. O mutluluk yerinden ayrılamıyordu bir türlü.

Aşağıdaki avluda kilisenin kamyoneti yoktu.

Nasıl olur, diye sormuştu Jacopo kendi kendine, don Tico onu böyle bırakamazdı. Aradan zaman geçince, bu sorunun en olası yanıtı, bir yanlışlık olduğu, birinin don Tico'ya, onu Partizanlar'ın götürdüklerini söylemiş olmasıydı. Ama Jacopo'ya o anda -haksız da değildi- hazırolla rahat arasında yüzyıllar geçmiş gibi gelmişti; oğlanlar, saçları ağarıncaya, ölünceye, gözlerinin önünde, uzanan tepeleri maviye dönüştüren sisi oluşturuncaya dek beklemişlerdi.

Jacopo yalnızdı. Ardında boş bir mezarlık, elinde trompet, önünde bir tümsekler sonsuzluğuna doğru, gittikçe daha mavi, birbiri ardısıra yitip giden tepeler, başının üstünde öcünü almış, kurtulmuş güneş.

Jacopo ağlamaya karar vermişti.

Ama ansızın cenaze arabası belirmişti; bir imparator generali gibi nişanlar takmış, tepeden tırnağa krem, siyah, gümüş rengi maskelerle süslenmiş, üstlerine, tabutlar gibi, eyer örtüleri örtülmüş atları; baştan başa beyaz, altın yaldızlı, Asur-Yunan-Mısır sayvanını tutan burma sütunçeleriyle. Arabacı, orada tekbaşına duran trompetçinin yanından geçerken bir an durmuş, Jacopo, "Beni eve götürür müsünüz?" diye sormuştu ona.

İyi bir adamdı. Jacopo öne, onun yanına oturmuştu. Yaşayanların dünyasına dönüşü cenaze arabasında başlamıştı. Arabacı, izinli bir

Charon gibi suskun, ölümcül atları dürtükleyerek yamaçlardan aşağı doğru salıvermişti. Jacopo, bir papaz duruşuyla, dimdik, koltuk altına sıkıştırılmış trompeti, kasketinin parlayan siperliği, kendini yeni, beklenmedik rolüne kaptırmış.

Tepelerden aşağı iniyorlardı, her dönemeçte önlerinde yeni bir görünüm beliriyordu; göz kamaştırıcı bir ışıkta bakır çalığı bağ görünümleri. Kestirilemez bir süre sonra, *** kasabasına varmışlardı. Baştan başa kemerlerle dolu, bir pazar günü öğleden sonra saat ikide ancak Monferrato alanlarının olabileceği gibi ıssız, büyük alandan geçmişlerdi. Alanın köşesinde bir okul arkadaşı Jacopo'yu, koltuğunda trompet, gözleri boşluğa dikili, cenaze arabasının üstünde otururken görmüş, hayranlıkla el sallamıştı ona.

Jacopo eve gitmişti, canı hiçbir şey yemek, hiçbir şey anlatmak istemiyordu. Terasta kıvrılıp öğle uykusu sessizliğini bozmamak için, ses kısıcısı varmış gibi usul usul üfleyerek trompet çalmaya koyulmuştu.

Babası yanına gelmiş, içinde hiçbir kötülük olmaksızın, yaşamın kuramlarını bilen birinin dinginliğiyle şöyle demişti ona: "Her şey yolunda giderse, bir aya kadar eve dönüyoruz. Kentte trompet çalamazsın. Ev sahibi kovar bizi. Bunu aklından çıkarma. Müziği gerçekten seviyorsan, piyano dersi aldırırız sana." Sonra, onun nemli gözlerini görünce: "Hadi, aptallık etme," demişti, "Kötü günler geride kaldı artık, bilmiyor musun?"

Ertesi gün Jacopo trompeti don Tico'ya geri vermişti. İki hafta sonra, aile *** kasabasından ayrılıp geleceğe doğru yola çıkmıştı.

10
MALKUT

120

Bence asıl acınacak şey, bazı düşüncesiz ve aptal putataparlar görmek. Bunlar... Mısır tapıncının üstünlüğüne öykünüyorlar; hiçbir neden yokken, Tanrı'yı ölülerin, cansız nesnelerin dışkıları arasında arıyorlar. Bu putataparlar yalnızca kutsal, bilge kişileri alaya almakla kalmıyorlar, bizi de alaya alıyorlar... Daha da kötüsü, kuttörenlerinin böylesine ün kazandığını görünce zafer sevincine kapılıyorlar... "Bu seni kaygılandırmasın, ey Momus," dedi İsis, "çünkü karanlıkla aydınlığın birbirini izlemesini yazgı belirledi." "Ama kötü olan şu," diye yanıtladı Momus, "kendilerinin ışıkta olduğuna kesinlikle inanıyorlar."

(Giordano Bruno, Spaccio della bestia trionfante, 3)

Erinç içinde olmalıydım. Anlamıştım. Bazıları kurtuluşa, ancak tam bilme gerçekleştiği zaman erişildiğini söylemiyorlar mıydı?

Anlamıştım. Erinç içinde olmalıydım. Erincin, düzenin, kavranmış, tadına varılmış, hiçbir tortu kalmaksızın sevinç içinde gerçekleştirilmiş düzenin gözlenmesinden, çabanın sona ermesinden kaynaklandığını söyleyen kimdi? Her şey açık, aydınlık; gözler bütünle parçaların üstünde duruyor, parçaların bütünü oluşturmak için nasıl işbirliği yaptıklarını görüyor; lenfin, soluğun, niçinlerin kaynaklandığı merkezi algılıyor...

Erinç içinde olmalıydım. Carlo Amcanın çalışma odasının penceresinden tepeye, doğmakta olan küçülmüş aya bakıyordum. Bricco'nun yayvan hörgücü, art-alandaki tepelerin yumuşak sırtları Toprak Ana'nın öyküsünü anlatıyor; gerinip esneyerek, yüzlerce yanardağın parıltısında, mavi düzlükleri yapıp bozan Toprak Ana' nın öyküsünü. Yeraltı akımları hiçbir şeyi yönetmiyordu. Toprak uykusunda dönüyor, bir yüzeyi başka bir yüzeyle değiştiriyordu. Bir zamanlar kafadanbacaklıların otladığı yerde şimdi elmaslar vardı. Bir zamanlar elmasların tomurcuklandıkları yerde asmalar. Buzultaşın, toprak kaymasının, çığın mantığı. Küçük bir çakıltaşını yerinden oynatın; devinime geçer, aşağıya doğru yuvarlanır; inerken bir boşluk bırakır (Ah, horror vacui!), üstüne başka bir çakıltaşı düşer, işte size

yükseklik. Yüzeyler. Yüzeyler üstündeki yüzeylerin yüzeyleri. Toprağın bilgeliği. Lia’--nın da. Uçurum bir düzlüğün emilmesidir. Bir emilmeye niçin hayranlık duyalım?

Ama neden anlamak erinç vermiyor bana? Yazgı, tıpkı Tanrı ile Arkontlar’ın komplosu gibi seni öldürüyorsa, Yazgı’yı niçin sevmeli? Belki de her şeyi anlamadım daha; bilmecenin bir parçası, bir boşluk eksik.

En son anda, yaşam -yüzey üstüne yüzey- yaşantılarla kabuk bağladığı zaman, insanın her şeyi, gizi, gücü, gönenci, niçin doğduğunu, niçin ölmekte olduğunu, her şeyin nasıl bambaşka olmuş olabileceğini öğrendiğini nerede okumuştum? Bilge olmuşsundur. Ama asıl bilgelik, o anda, öğrenmekte çok geç kaldığını bilmektir. Artık anlayacak hiçbir şey kalmadığı zaman her şeyi anlar insan.

Krallığın Yasası’nın ne olduğunu biliyorum artık; Bilgelik’in sürgün edildiği, elyordamıyla yitik ışığını bulmaya çalıştığı, açması, umarsız Malkut’un Yasa’sını. Malkut’un gerçeği, Sefirah’ların gecesinde parlayan biricik gerçek, Bilgelik’in Malkut'ta ortaya çıktığıdır; asıl gizem varoluş değildir, varolmayıştır - tek bir an, en son an dışında. Sonra Ötekiler yenibaştan başlarlar.

Ötekiler’le birlikte Şeytancılar da, çılgınlıklarının gizini saklandığı uçurumlarda aramaya başlarlar.

Bricco’nun yamaçları boyunca sıra sıra bağlar uzanıyor. Tanıyorum onları. Benim zamanımda da görmüştüm benzerlerini. Hiçbir Sayı Kuramı onların yukarı mı çıktıklarını, yoksa aşağı mı indiklerini açıklayamaz. Bağ sıraları arasında -ama yalınayak, ayakların çocukluktan beri nasır bağlamış, yürümelisin- şeftali ağaçları vardır. Yalnız bağ sıraları arasında yetişen sarı şeftaliler. Başparmağınla bastırınca yarılır; çekirdekleri neredeyse kendiliğinden çıkar; kimyasal bir işlemden geçmiş gibi tertemiz; bir kurtçuk gibi çekirdeğe yapışmış, yağlı, beyaz bir öz parçacığı dışında. Yerken, kabuğun kadife yumuşaklığı, dilinden kasıklarına dek belli belirsiz ürpertiler salar insanın içine. Bir zamanlar dinozorlar otluyordu orada. Sonra bir başka yüzey gelip onlarınkini örttü. Gene de -Belbo’ya trompet

çalarken olduğu gibi- şeftaliyi ısırırken, Krallık'ı anlıyor, onunla bütünleşiyordum. Geri kalan, ince bir zekâdan başka bir şey değil. Kur Plan'ı, kur bakalım, Casaubon. Dinozorlarla şeftalileri açıklamak için herkesin yaptığı da bu.

Anlamıştım. Anlayacak hiçbir şey olmadığının kesinliği, benim erincim, sevincim olmalıydı. Ama ben, her şeyi anlamış, buradayım. Beni arıyorlar; Onlar'ın pintice istedikleri açınlamanın bende olduğunu düşünerek. Başkaları kabul etmez, sorgulamayı sürdürürlerse, anlamış olmak yetmez. Beni arıyorlar, Paris'te izim' bulmuş olmalılar; şimdi burada olduğumu biliyorlar, Harita'yı istiyorlar hâlâ. Harita diye bir şey olmadığını ne denli söylersem söyleyeyim, daha çok isteyecekler onu. Belbo haklıydı: Hassiktir, budala! İstediğin nedir, beni öldürmek mi? Hadi, öldür öyleyse; ama Harita'nın olmadığını söylemeyeceğim sana; git, kendi başına öğren...

Lia ile bebeği, Şey'i, Giulio'yu, Felsefe Taşı'nı göremeyeceğimi düşünmek acı veriyor bana. Ama taşlar kendi başlarına ayakta kalırlar. Belki daha şimdiden Fırsat'ını kullanıyordun Bir top, bir karınca, bir ot bulmuş, uçurumda cenneti görüyordur. O da çok geç öğrenecek. Zarar yok, bırak gününü böyle tekbaşına geçirsin.

Allah kahretsin. Gene de acı veriyor. Sabretmeliyim, ölünce unuturum.

Gece ilerledi, Paris'ten bu sabah ayrılmıştım; bir sürü ipucu bıraktım arkamda. Nerede olduğumu kestirmek için yeterince vakit buldular. Az sonra gelecekler. Bugün öğleden sonradan şu âna dek düşündüğüm her şeyi yazmak isterdim. Ama Onlar okuyacak olurlarsa, anlattıklarımdan başka bir karanlık kuram çıkarırlar, sözcüklerimin ardında saklı, gizli mesajın şifresini çözebilmeleri için bir sonsuzluk daha geçerdi. Olamaz, derlerdi, bu adam bunları yalnızca bizi alaya almak için yazmış olamaz. Hayır. Belki kendisi bilmiyordur; Varoluş, onun unutuşu aracılığıyla bir mesaj gönderdi bize.

Yazsam da yazmasam da farkı yok. Hep başka anlamlar arayacaklardır; suskunluğumda bile. Böyledir Onlar. Açınlamaya

karşı kör. Malkut, Malkut'tur, o kadar.

Ama git, bir de onlara anlat. İnançları yoktur onların.

Öyleyse en iyisi burada kalmalı, beklemeli, tepeye bakmalıyım.

Öyle güzel ki.

SON

SONDEYİŞ

Beni, insanoğlunun düşünce serüveninin kökenlerine götüren Umberto Eco'ya, yardımlarını esirgemeyen Mina Urgan, Fatma Mansur Coşar ve Engin Uzmen'e, yardımın da ötesinde, çeviri süresince gönülgücümü sürekli olarak yüksek tutmaya çalışan Güney Gönenç ile Giovanni Scognamillo'ya gönül borcumu özellikle dile getirmek isterim.

Şadan Karadeniz

SÖZLÜKÇE

Adam Kadmon: ‘İlksel İnsan; yersel insanın kopyası olduğu göksel insan. Isaac Luria’nın öğretisinin bir yorumuna göre, simsum'un, yani Tanrı’nın kasılmasının hemen ardından, tanrısal türümelerin konumları, bu kutsal varlığı oluşturacak biçimdedir. İlk üç sefirah* baş, dördüncü ve beşinci sefirahlar kollar, altıncı sefirah gövde, yedinci ve sekizinci sefirahlar bacaklar, dokuzuncu sefirah cinsel organ, onuncu sefirah ise imgenin bütünselliğini oluşturur. Bu imge alegorik ve tinsel anlamda anlaşılmalıdır.

Adonai: Kabala’ya göre, adı dile getirilemez Tanrı, dört simgesel harfle (tetragramma ya da tetragrammaton), ‘YHWE’ ile belirtilir. Tetragrammaton’un olası telaffuzlarından biri Adonai’dir: YHWH. Sefirot Ağacı* ile Tanrının adları arasındaki denklikte (Sefirotlar, Tanrının adlarının gelişerek dışa vurulması olarak düşünülür), Adonai, sonunda Malkut* Sefirah’ına denk düşer.

Agarttha: Kimilerine göre Tibet’te, kimilerine göre de, Sri Lanka’ da mitolojik bir ülke. Saint-Yves d’Alveydre, 1910’da yayımlanan yapıtında, Ferdinand Ossendowski de, 1920’de Nepal’e yaptığı bir yolculuğu anlatırken, Agarttha’ adında gizemli bir merkezden söz etmişlerdir. Bu ülkenin içrek hiyerarşisinin başına “Dünya Kralı”, ordusuna ise, “Agarttha Tapınakçıları” deniyordu. Başlıca nitelikleri, adalet ve barış; birincil amacı, insanlar arasında uyum sağlamaktı.

Agatodemon: Eski Yunanlıların insanlara iyilik ettiklerine inandıkları ‘iyi cinler’. Başı taçlı kuyrukları bir çiçekle sona eren küçük yılancıklar biçiminde tasarlanıyorlar, evde bir imgelerinin bulundurulmasının uğur getirdiğine inanılıyordu.

Alchermes: (Arapça ‘el kırmız’ sözcüğünden) Zarkanatlılardan kırmız böceği; bu böcekten çıkarılan parlak al boya. Bu boyayla renklendirilen, saraykırmızı denen içki.

Altın dana: (İncil’e yollama), Mısır’ın kurtuluşundan sonra, Musa, yasa levhalarını (dekalog) almak için Sina dağına çıktığı sırada, Yahudilerin dikip tapındıkları yontu. Musa, dağdan inince levhaları

parçalamış, dana yontusunu yıktırmış, yeni levhaları (On Emir) almak için yeniden Sina dağına çıkmıştır.

Altın Post: Yunan mitolojisinde, üveyanneleri IO'dan kaçan, Athanos'un çocukları Helle'yle Phriksos'u sırtına alıp Yunanistan' dan Karadeniz'deki Kolkhis'e götüren kanatlı koçun pöstekisi. Boğazlar'ı geçerken Helle denize düşer, tekbaşına Kolkhis'e varan Phriksos, Zeus'a kurban ettiği koçun altından pöstekisini, kendisine iyi davranan Kral Aletes'e armağan eder. (Bk. Argonautlar)

Amerind: Amerikalı Kızılderililer. Bu terim 19. yy.'dan bu yana kullanılmaktadır.

Amor Fati: Latince sözcük anlamı: Yazgı Sevgisi. Nietzsche bu deyimi, 'yazgı' ve 'insanın büyüklüğü'yle bağlantılı olarak kullanmıştır. Yaşamın olumlu ve olumsuz yönleriyle kabul edilmesi gerektiğini öngörür. Amor Fati, pratikte, geçmişte olan ve gelecekte olacak olandan başka bir şey istememeyi öngörür: insan gerekli olana katlanmakla kalmayıp aynı zamanda onu sevmelidir.

Antistrof: Yunanca, 'anti' (karşıt) ve 'strefo' (dönmek) sözcüklerinden. Lirik bir şarkının ikinci söylenişi; birincisi, sunağın çevresinde, sağa doğru, ikincisi ise, sola doğru dönerken söylenirdi. Dilbilgisinde, birbirine bağımlı iki sözcüğün sırasının tersine çevrilmesi. Örn: 'babanın oğlu', 'oğlun babası'.

Ansiklopedi: Fransa'da, 1751-1772 yılları arasında yayımlanan, Diderot ile d'Alembert'in yönettikleri, Aydınlanmacı kültürün yayılmasını sağlayan temel yapıt. J.J.Rousseau ile Voltaire gibi, dönemin önde gelen kişilerinin katkıda bulundukları bu yapıt, yetke ilkesini ve geleneksel kurumları tartışma konusu yaptığı için, siyasal ve dinsel yetkeleri karşısında bulmuştur.

Arcan'lar: Tarot kartları. Elli altı karttan oluşan bir deste. (

Argonaut'lar: Yunan mitolojisinde Argo gemisinin yiğit gemicileri. Aralarında Orpheus, Herakles ve Peleus gibi ünlü kişilerin bulunduğu Argonautlar, Iason'un Altın Post'u ele geçirmesine yardım etmemişlerdir. (Bk. Altın Post.)

Arış: Kolun dirsekten parmaklara kadar olan bölümüne eşit bir uzunluk ölçüsü.

Aritmoloji: Sayıların simgeselliğini ve gizilgüçlerini inceleyen içrek bilim dalı.

Yunan felsefesi (Pitagoras'ın mükemmel sayılar kuramı), gnos'lar ve Kabala.

Arkont'lar: Hermes Trismegistes'in gnostik öğretisine göre, merkezinde yerin bulunduğu yedi kat gökyüzünün yedi yöneticisi. Sabit yıldızların bulunduğu sekizinci gök ise En Yüce Tanrı tarafından yönetilir. Eski Yunanda arkontlar en üst düzey yöneticileri olup monarşiden aristokrasiye geçişi belirlerler.

Atabaque: Macumba kuttöreninde kullanılan davullar. (Bk. Macumba)

Atabek: Bazı eski Türk devletlerinde, özelikle Selçuklularda şehzade eğitimi ya da bağımsız olarak bir eyaletin yönetimi ile görevlendirilmiş vezirlere verilen san.

Atabey.

Atanor: Simyacıların fırını.

Atlantis: Girit ve Mısır uygarlıklarından çok daha eski bir uygarlığın beşiği olan, yeri bilinmeyen büyük bir ada. Bir yıkım sonucunda sulara gömülmüş, adı yalnızca söylence ve edebiyatta kalmıştır. Sir Francis Bacon'ın ünlü yapıtı New Atlantis'e adını vermiştir.

Avignonlu Aydınlanmışlar: 1760'ta, Dom Pernety tarafından kurulan masonik mezhep. Bunlar, simyacı olmalarının yanı sıra, özellikle Bakire tapımına bağlı 'heterodoks' Hıristiyanlardı. Fransız Devrimi sırasında da varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Ayers Rock: Orta Avustralya'da, ilkel Aborijinler'in kutsal saydıkları çok büyük bir kaya.

Bagavad Gita: Brahmanlığın, Brahmana'larla birlikte, kutsal yapıtları olan Upanişad'ların en ünlülerinden biri. Evrenin kaynağı, ruhun niteliği, bireysel Ben'le kozmik Ben arasındaki ilişkiler gibi temel sorunları ele alan Upanişad'lar, İ.Ö. VIII. ve V. yy. arasında

oluşturulmuş bir dizi yapıt olup, ‘gizli ders’ anlamına gelir. Bagavad Gita, Sri Krişna (Tanrı) ile tilmizi Arjuna arasında bir diyalog biçiminde oluşturulmuştur.

Bafomet: Tapınakçılar’ın, kuttörenleri sırasında tapındıkları -en azından, Tapınakçılar’ın yargılanması sırasında onlara yönetilen suçlamalara göre- büyüsel, sakallı baş. Sicci di Vercelli, duruşma sırasında, bu başın, bir Şövalye’nin ölü bir kadınla birleşmesinden doğduğunu bildiğini söylemiştir.

Bakire Sütü: Simya dilinde cıva

Balneum Mariae: Simyada damıtma fırını

Batida: Tipik bir Brezilya içkisi

Bavyeralı Aydınlanmışlar: Kapsamlı bir ansiklopedik kitaplık, tarihsel bir arşiv, bilimsel bir merkez oluşturmak amacıyla, 1776’da Adam Weishaupt tarafından kurulmuş gizli dernek. Tarikat üyeleri arasında, ünlü kimseler, soylular, bankacılar, generaller ve söylendiğine göre- Goethe de vardı.

Belial: İbranca, ‘kötülükçü’. Şeytan. (Yeni Ahit, Korintoslular’a İkinci Mektup.) Beltane: Sözcük anlamı: Bel ya da Beal (Keltlerin ışık tanrısı) ile Tin o Teine (ateş). Kelt kökenli halkların büyük bir bölümünün, mayıs ya da kasım aylarında kutladıkları, 19. yy. başlarında İrlanda ve İskoçya’da sürdürülen şenlik.

Beyaz Yapıt: Simyada, değersiz madenlerin altına dönüştürülmesi sürecinin, Kara Yapıt’tan* sonra gelen ikinci önemli aşaması. Bu aşamada öğeler birbirleriyle kaynaşarak gümüşsü ya da ‘aysı’ duruma gelirler; bu durumda maddenin tüm renkleri beyazda birleşirler.

Bilinmeyen Üstünler: Çeşitli Batı ve Doğu gizemsel geleneklerinde izlerine rastlanan mitik varlıklar. Kimi zaman, psişik güçlere sahip yeraltı varlıkları, kimi zaman başka gezegenlerden gelen varlıklar, kimi zaman devler, kimi zaman da Tibet’te yaşayan bilge, güç sahibi insanlar olarak betimlenirler. Golden Dawn Mezhebine bağlı olanlar, bilgi egemenliğini elde etmek için onları arıyorlardı.

Binah: Üçüncü Sefirah. İkinci Sefirah Hokmah'ın* tohumuyla birleşerek, ondan sonraki Sefirahları oluşturduğu için 'Ana'da denir. Hokmah'ın, 'ilksel nokta'nın gizilgücünü geliştirerek bir çember oluşturur.

Biyel: Devim (hareket) ileten kol. Devim kolu. Makinelerde, bir ucu pistona, öbür ucu düzentekeri çeviren kaldıraca geçirilmiş; pistonun öteleme devinimini, düzentekeri döndüren bir dönme devinimine çevirmeyi sağlayan çubuk.

Bororo: Güney Amerika'da (Brezilya) Mato Grosso bölgesinde yaşayan yerli halk.

Büyük Yapıt: Simya dilinde, Felsefe Taşı'ının* üretildiği, böylece değersiz madenlerin soylu altın madenine dönüştürüldüğü en son aşama.

Cabocla: Umbanda tapımında, egun*'ların (ataların) ruhları, Brezilya yerlilerine dek geri giden bölümü. Cabocla'lar, Avcı Martin, Kara Taş, Yeşil Yaprak gibi oldukça soyut figürler olup, eldeğmemiş, dirim dolu bir doğanın gücünü simgelerler.

Cam Tuzu: Simyada, cıvanın birçok adından biri.

Candomble: Çeşitli dinlerden, özellikle Sudan geleneğinden esinlenmiş bir Brezilya dini. Ülkenin kuzeydoğu topraklarında yaygındır.

Cangaceiro: Brezilya'da on dokuzuncu yüzyıl sonuyla 1938 arasında çok yaygın bir haydut figürü. Genellikle, alabildiğine kurak kuzeydoğuda çalışan yoksul köylüler olan Cangaceiro'lar, haksızlıkların öcünü almak için çeteler halinde örgütlenip ayaklanıyorlardı. Bu arada, varsıllaşarak belirli bir yerel erk elde etmişlerdi.

Cavalo: Umbanda kuttöreninde medyuma verilen ad.

Centuria: 16. yy.'da yaşamış Fransız hekim ve yıldızbilimcisi Michel de Nostredame (Nostrodamus'un, yüzlük gruplar halinde toplanmış ünlü dörtlükleri. Toplam bin dörtlükte, Nostradamus, 3797 yılına dek, geleceğin olayları hakkında kehanette bulunmuştur. Yalnızca erginlenmişlerin anlayabilmeleri için, bu dörtlükler, evirmeceler,

eğretilemeler, sözcük oyunları, çeşitli dillerden (Yunan, İbran, Latin, Gal) sözcüklerle oluşturulmuştur.

Charon: Yunan mitolojisinde, Styx Irmağını aşarak ölüleri Hades'e taşıyan taşıyıcı.

Cloaca Massima: Antik Roma'da, Roma kentinin atıklarının Tiber (bugünkü Tevere) nehrine dökülmesini sağlayan yaklaşık 600 m. uzunluğunda yeraltı pis sukanalı.

Cockaigne: Her isteğin gerçekleşeceği düşsel bolluk, bereket ülkesi.

Comidas de santo: Brezilya tatlıları.

Daath: XIII. yüzyıl sonlarına doğru on sefirota eklenen tamamlayıcı bir Sefirah olup, Hokmah ile Binah arasında yer alır.

Dekanlar: Astrolojide, burçlar kuşağının bölündüğü onar derecelik yaylar. Burçlar kuşağını oluşturan her burcun üç dekanı, böylece toplam otuz altı dekan vardır.

Demiurgos: Platon'un ideler kuramına göre, Demiurgos, biçimden yoksun maddeye, idelere göre biçim vererek dünyayı yaratmıştır. Bu nedenle, Demiurgos, bir yaratıcıdan çok, öncesiz sonrasız arketipleri -ideleri- maddeye uygulayan bir 'zanaatkâr'dır. Gnos öğretisinde de, Demiurgos'tan söz edilir. Hermes Trismegistes'e göre, katıksız ışık olan Nous-Tanrı, tek sözcükle Nous-Demiurgos'u, yaşamsal soluğun Tanrısını yaratır. O da öteki tanrısal ilkeleri ve duyularla algılanabilen dünyayı biçimlendirir.

Devşirim: Matematikte, bir kümeden sıra gözetilerek seçilip dizilmiş öğeler. (Fr. ve İng. permutation)

Egun: Umbanda kuttöreninde, ataların ruhları. Sunakları süsleyen alçıdan heykelcikler, ya da trans durumundaki medyumların giyim ve devinimleriyle temsil edilirler.

Ektoplazma: Fizyolog, Nobel ödülü kazanmış C.R. Richet'nin, trans durumuna giren medyumlardan yayılan uçucu maddeyi belirtmek için kullandığı terim. Richet (1850-1935) ömrünün yaklaşık altmış yılını Paranormal olguculuğa adamıştı.

Eleusis: Yunanistan’da, antik çağda gizli bir dinin merkezi. Eleusis mysteria’ları (Eleusis gizemsel törenleri) adıyla anılan bu dine giriş törenleri tanrıça Deme ter adına yapılırdı.

Elf: Norveç mitolojisine göre, dev Ymir’in cesedinde oluşan kurtçuklar biçiminde ortaya çıkmışlardır. ‘Işık elfleri’ ve ‘karanlık elfleri’ diye ikiye ayrılırlar. Birinciler havada yaşayan iyi ruhlu, ikincilerse yeraltında yaşayan kötü ruhlu varlıklardır.

Elitropia: Yer yer kırmızı damarcıklı, yeşil bir taş. Antik çağda, bu taşın, onu üstünde bulunduranı görünmez kılma niteliği olduğuna inanılıyordu. Yunanca, güneşe yönelen (güneş ışınlarını yansıtan) anlamında, heliotröpion sözcüğünden gelen “eliotropia” sözcüğünün bir değişkesi. Antik çağda, ‘eliotropio’ (günedoğrulan, güneyönelen) diye betimlenen bir tür bitkinin de, benzer nitelikleri olduğuna inanılıyordu.

Ennoia: Simon Magus’un gnostik öğretisine göre, Hestos’un, yani Değişmez Tanrının yarattığı ilk düşünce; Evrensel Ana. Ennoia, önce dünyayı, ardından da dünyayı yönetsinler diye melekleri yaratmış. Ancak aralarında çekişen melekler dünyayı kaosun içine atmışlar. Düzeni yeniden sağlamak için yeryüzüne inen Ennoia’yı tutuklamışlar, onun gökkubbeye dönmesini engellemişler. Bu yüzden Ennoia’nın ruhu, zaman içinde, çeşitli bedenlere girerek yeniden dirilmek zorunda kalmış. Simon Magus’a göre, bunlardan biri, Helen adında Tyre’li bir fahişeydi.

En-sof: Kabala’ya göre Tanrı. En-sof (sonsuz), insan usunun kavrayamayacağı bir varlıktır; adı bile söylenemez, kendini insanlara görünür kılmak istediğinde, Şekinah olarak belirir.

Eolipil: Hero tarafından yapılmış olan ilkel buharlı makine. $ir kazanla, iki eksen üstüne tespit edilmiş iki ağızlı, içi boş bir küreden oluşuyordu. Kazanda ısıtılan su buharlaşarak bir borudan geçip kürenin içine doluyor, kürenin içinde artan basıncın etkisiyle iki ağızdan çıkıp kürenin kendi çevresinde dönmesini sağlıyordu.

Eon: Türüme. İ.Ö. 2 yy.’da ortaya atılan gnostik bir kurama göre, Tanrı evrene, doğrudan doğruya değil, eon’lar aracılığıyla karışır. Tanrı’nın yayılmasıyla türeyen bu eon’lar yeryüzüne doğru derece

derece inerler. Bunların birincisi Nous, sonuncusu ise Sophia'ydı. Bu dinsel öğretinin Özgünlüğü, Tanrı'yı insanlaştırmaktan kaçınmasıdır. Eon'lar, bilgilendirici ilke ile felsefi kavram arasında, katıksız soyutlamalardır. Gnostik 'eon' kuramı, Kabala'nın 'sefirot' kuramını belirgin biçimde etkilemiştir.

Ephialtes: Aleous'un karısı İphimedeia ile Poseidon'un yarı-tanrı yarı-insan iki azman oğlundan biri. Boylan her yıl iki metre uzuyormuş. Ephialtes, tanrıça Hera'ya, kardeşi Otos da, Artemis'e âşık olmuşlar; Ossa Dağını Olympos'un üstüne bindirerek gökyüzüne tırmanmaya kalkışmışlar, savaş tanrısı Ares'i bronz bir vazoya hapsetmişler. Sonunda tanrılar cezalandırmış onları.

Erginleme: Bir tarikate, gizli bir örgüte alman kişinin örgüte kabul edilme töreni. 'Eriştirme'de denir. (Osmanlıca tekris, Fr. ve İng. initiation)

Exu: Candomble* ve macumba*'da yaygın bir figür. Candomble geleneğinde, orixâ*'larla insanlar arasında bir aracıdır. Quimbanda kuttöresinde Şeytan'la özdeşleştirilmiştir. Umbanda'da ise, biri 'ışık', biri 'karanlık', biri iyilik, öteki kötülük yapan iki Exu vardır.

Ex voto: (Latince) adak. Bir dileğin yerine gelmesi, ya da dileğin yerine getirilmesinden ötürü şükran duygusunu belirtmek için, Tanrı'ya, Meryem Ana'ya ya da Ermişlere sunulan şey.

Evirmece: Bir sözcük ya da sözcük grubunun harflerinin sırası değiştirilerek elde edilen bir başka sözcük ya da sözcük grubu. (Fr. anagramme İng. anagram).

Ezikast: XIV yüzyılda, Yunanistan'da ortaya çıkan bir mezhep: Bizanslı gizemciler. Yunanca hesychastes sözcüğü, 'erinç içinde yaşayan' anlamına gelir. Ezikast öğretisi, insanı tutkulardan ve günahtan arındırarak, yinelenen yakarılar ve beden hareketleri aracılığıyla iç erincine kavuşturmayı amaçlıyordu.

Favela: Brezilya'da, büyük kentlerin çevresinde derme-çatma evlerden oluşan mahalleler. Bir tür gecekondu mahalleleri. (Çev.)

Fedeli d'Amore: XIII. yy.'da, Kutsal Roma Germen İmparatoru II. Frederick'in sarayında, soylu duyguları yaymak ve Kilise'nin

yozlaşmasıyla savaşmak için kurulmuş olan mezhep. Geleneğe göre, aralarında Dante'nin de bulunduğu bu mezhebin o dönemin gizemci akımlarıyla sıkı bağları vardı. Çiçekleri, özellikle gülü simge olarak kullanıyorlardı.

Felsefe Taşı: Simyacıların, değersiz madenleri altına dönüştürme gücüne inandıkları madde. Felsefe taşının elde edilmesi simyanın en büyük ütopyalarından biri olmuştur. Felsefe taşını belirtmek için simyacılar çifte ad kullanırlar: 'ateş ve hava', 'siyah ve beyaz', 'taş ve su', 'eril ve dişil.'

Felsefe Tuzu: Simyada, 'altın felsefe tuzu'da denen, potasyum sülfat. Yaygın bir yoruma göre, değersiz madenleri altına dönüştürme sürecinin 'Beyaz Yapıt*' aşamasında elde edilen madde.

File: Bilgisayarda kütük.

Filename: Bilgisayarda kütük adı.

Finis Austriae: Latince sözcük anlamı: Avusturya'nın sonu. Avusturya Uygarlığının 19. yy. ile Birinci Dünya Savaşı arasındaki çöküş dönemi.

Geburah: On Sefirah'tan biri; beşincisi. Adalet anlamına gelir. (Bk. Sefirah)

Gematria: Kabala'da, kehanette bulunmaya yarayan sayılar elde etmek için, harflerin yerine onlara denk düşen sayılar koyma (İbranîler de, Yunanlılar gibi, sayıları, alfabetik harflerle belirtiyorlardı). (Bk. Notarikon ve Temurah)

Gentile: Yahudi olmayan. Özellikle Hıristiyan. Mormonlar da, Mormon olmayanlara gentile derler.

Gira: Bk. Pomba Gira

Gizlicilik: Geniş anlamda, usçuluktan ve bilimsel dizgelerden kopuk yollar aracılığıyla, üstün ve gizli bilginin araştırılması. (Fr. ve İng. Occultism). Pitagorasçılık ve Yeni-Platonculuktan, Yahudi Kabala*'sına, İslam tasavvufuna dek halktan gizlenmiş tüm bilgileri kapsar. Dar anlamda, doğa bilgisinin büyüsel formüllerle elde edilebilecek gizlenmiş bir bilgi olduğu inancına dayanır. Astroloji,

Simya, Teürji gibi XV yüzyılda bilim sayılmış olan tüm etkinlikler, Fal, Kehânet, Kabala, Büyü, Sihir, Büyücü Hekimlik, gizliciliğin kapsamı içindedir.

Gnom: Büyüsel güçlere sahip yeraltı cinleri. Doğu kökenli mitolojik varlıklar olan Gnom'lardan, Kabalacı yazarların metinlerinde de söz edilir.

Gnos: İ.S. II. ve III. yy.'da, Doğu Akdeniz havzasında gelişmiş olan felsefi-dinsel düşünce akımı. Başlangıç tarihi ve kurucusu bilinmemektedir. Kökleri olasılıkla Hıristiyanlıktan önce, İskenderiye'de, Judaizm ve Helenistik felsefenin kaynaşmasında yatar. Gnosis, kurtuluş güvencesi olarak doğanın ve Tanrının tam 'bilgi'sidir. Gnos'ların incelenmesi uzun zaman Hıristiyanlık tarafından sapkınlık sayılmış, 1945'te, Mısır'da, Nag Hammadî'de, 50 ciltlik bir Gnostik kitaplığın bulunmasıyla yeni bir ivme kazanmıştır. Bugün yalnızca Gnostik ideolojinin özgünlüğü değil, Manicilik ve Katarlar'la, Kabala ve simya gibi bütün gizlici felsefe üstündeki etkisi kesinleşmiştir.

Goetia: Karabüyü* ya da stregoneria* Cehennem güçlerini çağırarak, bazen insan kurban ederek yapılan şeytansal pratikler.

Golconda: Haydarabad yakınlarında zenginliğiyle ünlü, elmas işlemeciliğiyle tanınan eski bir kent.

Golem: Kutsal adların kullanılmasını içeren büyülü formülle üretilen, insana benzer yapay yaratık. 'Golem' sözcüğü, ortaçağda kabul edilen anlamda, biçimi olmayan madde demekti. Daha sonra yaygın söylenceye göre, Golem, Prag hahamı Judah Loew ben Bezalel tarafından yaratılmıştır.

Golgotha: Kudüs yakınlarında İsa'nın çarmıha gerildiği yer.

Graal: İsa'nın Son Yemek'te kullandığı tas. Arimatea'lı Giuseppe' nin, Çarmıh'a gerilen İsa'nın kanını bu tasta topladığına inanılır. Kelt kökenli olan kutsal tas öyküleri, Ortaçağda bu Hıristiyan inancıyla birleşerek Graal Efsaneleri adı verilen Breton destanlarını oluşturmuştur. Kimilerine göre ise, Graal, değerli bir taştır. Graal söylencesi, Yuvarlak Masa ve Tapınak Şövalyeleri söylencesine

karışmıştır. Tapınak Şövalyeleri'nin Graal'i Brötanya'da bir kalede sakladıkları söylenir.

Grimoire: Büyüsel teknik ve ritüelleri açıklayan metin. Grimoire'lar, büyünün hazırlanması, erginleme ve cin çağırma ilkelerini betimler. En ünlüleri Clavicula Salomonis'tir.

Gül-Haçlar: XVII. yy.'da Almanya'da ortaya çıkan içrek (ezoterik, batini) dernek. Cristian Rosencreutz adında bir Alman şövalyesi tarafından, 1484'te Doğu'ya yaptığı bir gezi sırasında kurulmuştur. 1486'da Fas'ta yüzü aşkın bir yaşta ölen Rosencreutz'un, Gül-Haçlar'ı, gizemcilik aracılığıyla, Kabala ile simyanın yeniden doğuşunu desteklemek amacıyla kurduğu söylenmektedir. Derneğin, bilgilerini açıklamamaya and içmiş az sayıda üyesi vardı. Tarikat, 1614'te Fama Fraternitatis, bir yıl sonra da, Confessio Fraternitatis adlarında iki manifestonun yayınlanmasıyla ün kazanmıştır.

Hallouines: Druidler'in üç kutsal rahibesi

Haşhaşın: Hasan Sabbah'ın Batınîliği (içrekliği). Kendisine bağlananları haşhaşla esrikleştirip onlara dilediğini yaptırdığı için bu adla anılır. (Bk. Şeyh-ül Cebel, no.lu not)

Hellzapoppin: 1941'de Henry C. Potter'ın yönettiği, Nat Perrin'in müzikaline dayanan komedi filmi.

Hepatoskopi: Hayvanların karaciğerlerine bakarak kehanette bulunma. Yunanlılarda ve Etrüsklerde çok yaygındı.

Hardware: Bilişim terminolojisinde, 'donanım'. Bilgisayarın makine kısmı.

Hermes Trismegistes: Yunanlıların ve Mısırlıların ay tanrısı Thot'a verdikleri ad. Üç kez büyük Hermes anlamına gelir. Üç kez yaşayacağına inanılır. Yunanlılar onu eski bir Mısır kralı, din adamı, büyücülüğün, astroloji ve simyanın kurucusu saymışlardı. Tevrat'a göre, altıncı kuşaktan bir peygamber, Hanok' tur. Kur'an'a göreyse, Adem ve oğlu Şiften sonra gelen üçüncü peygamber İdris'tir. İslam inançlarına göre, 'göklerin esrarını bilen'dir; Tanrının onu göğe aldığına inanılır.

Hermetizm: Adını Yunan Tanrısı Hermes'ten alır. Hermetik rahipler, ince bir sanat olan zehir hazırlama sanatını bildikleri, pratik büyü uzmanları oldukları için Hermes, gizli bilimlerin tanrısı sayılmıştır. Hermetizm, yalnızca erginlenmişlerin erebilecekleri bir dizi bilgi olarak kabul edilmiştir. Dar anlamda, Hermetizm. terimi, Hıristiyanlığın ilk üç yüzyılında oluşturulmuş olan, geleneğin Hermes Trismegistes*'e atfettiği 'Hermetik yazılar'ın kapsadığı öğretiler bütününü belirtmek için kullanılır. Günümüzde ise bu terim, tüm büyüsel, simyasal ve astrolojik metinler için kullanılmaktadır.

Hesed: Hesed (Yücelik), dördüncü Sefirah. Bazen 'Gedullah'da denir. Yüceliğin yanı sıra, aşkı da temsil eder. Geburah* ve Tiferet* ile birlikte, 'Psike Sefirahları'nı oluşturur. (Bk. Kabala)

Hesperides: Yunan mitolojisinde, Günbatımı Perileri ya da Gece kızları. Dünyanın bilinen en Batı ucunda otururlar, altın elmaların bittiği bahçeye bekçilik ederlermiş.

Hod: Sekizinci Sefirah. Yücelik anlamına gelir. (Bk. Kabala)

Hokmah: İkinci Sefirah. Bilgelik anlamına gelir. Üçüncü Sefirah'a Binah'la birleşerek daha sonraki Sefirah'ları oluşturduğu için 'Baba' da denir. İlksel nokta olduğu için boyutları yoktur, ama yayılma gizilgücünü içinde taşır. Bu yüzden, 'Varlık İlkesi' de denir. İlk Üç Sefirah, istekten (Keter), düşünceye (Hokmah), düşünceden usa (Binah) dek gelişim sürecini simgelerler. (Bk. Kabala)

Homunculus: Sperm, kan ve gizlici pratiklerle, cinsel birleşme olmaksızın yapay olarak üretilen küçük insan. Simyacılar için Homunculus, metaforik anlamda, güneşle ayın oğludur.

Hospitalerler: XII. yy. başında Filistin'de, Kudüs'teki Ermiş Yuhanna hastanesini korumak için kurulmuş bir tarikat. Kısa bir süre sonra, Haçlılar tarafından ele geçirilmiş olan Kutsal Mezar'ı korumak için bir şövalye tarikatına dönüşmüşlerdir. Müslümanlara karşı Tapınak Şövalyeleri'yle birlikte savaşmış olmalarına karşın, Tapınakçılar'a karşıydılar. San Giovanni d'Acri'nin düşüşünden sonra Kıbrıs'a sığınmışlar, daha sonra Rodos'u ele geçirmişler, 'Rodos Şövalyeleri' adını almışlardır. Türklerin adayı ele geçirmeleri üzerine bu kez İtalya'ya sığınmışlar, daha sonra Malta'da karargâh kurarak 'Malta

Şövalyeleri' adını almışlardır. 1789'da Napolyon tarafından Malta'dan kovulunca Roma'ya yerleşmişlerdir.

Iahveh: Tanrı'nın dört harften, YHWE'den oluşan adının, Tetragramma'nın Kabaladaki çevriyazımlarından biri.

Ialorixâ: Umbanda* kuttöreninde başrahibeler. Mâe-de-santo* da denir. İşlevleri pai-de-santo'nunkilere* benzer.

Incubus: Antik inançlara göre, geceleri uykudaki insanlarla cinsel ilişki kuran, ya da karınlarının üstüne oturarak onlara işkence eden cinler. Geniş anlamda terim, kaygılı düşleri belirtmek için de kullanılır.

İçrek, içreklik: Asıl gerçeklere, ancak çok az sayıda, bunları anlayabilecek yetenek ve bilgiye sahip kimselerin erişebileceği görüşü. (Arapça: Bâtınîyye, Fr. Esoterisme karşılığı). Pitagoras, öğrencilerini Esoterikos (içrek) ve Exoterikos (dışrak) diye ikiye ayırır, gizli öğretisini ancak birincilere öğretirmiş. Özellikle Hıristiyan ve İslam içrekliği dinsel dogmalarla çelişen, onları yadsıyan bir görüşü dile getirir. Gizemli dinler, Kabala, simya, içrek öğretilerdir.

İlikler: Gnostikler arasında yaygın bir kurama göre, insan türü üçe ayrılır: ilikler, psişikler* ve pnömatikler.* İlikler ('madde' anlamına gelen hyle sözcüğünden) varoluşun maddi yönüne bağlı olup tinselliğe inanmazlar.

Jakaranda: Pelesenkağacı. Güney Amerika'da yetişen, değerli kerestesi kahverengi, mor ya da esmer, hatta vişneçürüğü renginde, doğramacılıkta kullanılan bir ağaç.

Janela: Portekiz mimarisinde, genellikle dörtköşe pencere.

Jim della Canapa: Joseph Conrad'ın, romanının başkişisi Lord Sim'den esinlenmiş olabilir.

Kabala: Gizemci ve içrek Yuda geleneği. Gnos'lardan* sonra ortaya çıkmış, onlardan etkilenmiştir. İbranca, Kabbalah, 'gelenek' anlamına gelir. Talmud* yasalarının kapsamadığı tüm gizemci spekülasyonları içine alır. Kabala XII. yy.'da Güney Fransa' da, daha sonra İspanya'da gelişmiştir. Üç değişik okuma tekniği (gematria* notarikon* ve temurah*) kullanarak Kutsal Kitap'ı yorumlar. Erginlenmişler için bu yeniden okumanın amacı, Tanrı'nın, meleklerin

ve cinlerin gizli adlarını belirlemektir. Bu adlar, onları doğru olarak dile getireceklere sonsuz bir yaratma ve yok etme gücü sağlarlar. Yahudilerin harfçilik ve sayıcılıkla karışık bir evren öğretisini içeren Kabala'nın felsefi temeli, Yunan Stoacılığının Kamutanrıcılığı (pantheism) ve Yeni-Platonculuk'tur. Sefer Yesirah ve Seferhazzohar (Sefer Yetsirah ve Sefer ha-Zohar biçimlerinde de yazılır) adlarını taşıyan iki kitaptan oluşan Kabala'nın yazılması bütün Ortaçağ boyunca sürmüş, ancak Ortaçağın sonlarına doğru tamamlanmıştır. Kabalacı evrendoğum (cosmogonie) kuramına göre, evren on sefirottan oluşmuştur. Bunlar, sırasıyla, Keter*, Hokmah*, Binah*, Hesed*, Geburah*, Tiseret*, Nezah*, Hod*, Yesod*, Malkut*.

Kalak: Burun, burun ucu, tezek yığını gibi değişik anlamlara gelen bu sözcük, müzik dilinde, trompetin uç kısmı için kullanılır.

Kali-Yuga: Sözcük anlamı: 'Kali Çağı'. Hint inancında, Tanrı Siva'nın karısı olan, Ölüm ve Yıkım Tanrıçası Kali'nin adına her yıl insan kurban edilirdi. Zenci olarak tasarlanıyordu. Kimi incelemeciler, onun, Siva'nın çeşitli görünüşlerinden biri olduğunu önesürmüşlerdir. Bu görünüşlerin niteliğine göre, Kali, Sakti, Darvati, Durga adlarını almıştır. Krita-Yuga, Treta-Yuga ve DvaparaYuga çağlarının ardından gelen Kali-Yuga, 1200 yıl sürecek, onu, kozmik dönemlerin yenileneceği kurtuluş dönemi izleyecektir.

Kapların Kırılması: Isaac Luria'nın Kabala öğretisinde, Sefirah'lar,* ilk boşlukta, simsum'un,* Tanrının 'kasılması'nın ardından, tanrısal türümenin ışığını içine alan 'kaplar' olarak yorumlanır. Sefirah'ların aldıkları ilk biçim, göksel Adam Kadmon'du.* Ama sağlanan denge kalıcı bir denge değildi; çünkü tanrısal ışık, Adam Kadmon'un başından yayılmayı sürdürüyordu. İlk üç sefirot, ışığı tutabildiler, ama ışık öylesine güçlüydü ki, alttaki kaplar direnemeyip kırıldılar, parçaları evrene dağıldı. Bu kozmik kargaşadan madde doğdu; dünyanın düzeni, başlangıçtaki düzenden değişik oldu.

Karanlıklar Hükümdarı: Şeytan'ın birçok adından biri. Şeytan, Tanrının ışığının ulaşmadığı karanlıklara egemendir.

Kara Yapıt: Simyada, Büyük Yapıt'ın oluşturulması sürecinde, maddenin ilk dönüşüm aşaması; çözülme ve damıtılma aşaması.

Kardesizm: Takma adı ‘Alain Kardec’ olan, XIX. yy.’da tinselciliğin kurucularından, Hippolite Leon Denizard Rivail’ın öğretisi. Elli yıllık bir çalışmanın ardından, 1857’de yayımlanan Ruhlar Kitabı’yla ünlenmiş, Fransa’da yaklaşık 600.000 mürit kazanmıştır. Kardec’e göre, tinsel evrim, bir dizi yeniden-dirilişle gerçekleşir; her bedensel yaşam, bir ilerleme aşamasıdır.

Katarlar: Yunanca katharos, ‘arı’ sözcüğünden. XI-XV yy.’da özellikle Fransa ve İtalya’da yayılmış olan Heretik akım. Köylüler arasına yayılan Katarlar, dinsel olmaktan çok, felsefi-ahlâksal öğretiler yayıyorlardı. Şaraplı ekmek âyinini, cehennemi, yeniden diriliş dogmasını, özel mülkiyeti ve savaşı yadsıyorlardı. Sonraları, Doğu mezheplerinden, özellikle Manicilik’ten esinlenmişlerdir. XII. yy.’da papalığın düşmanlığına yol açmışlar; 1209’da, Papalık, Albigensi’ye (Albi Katarları’na) karşı bir haçlı seferi düzenlenmiş; bir toplu kırım sonunda ortadan kaldırılmışlardır.

Katışım: Matematikte, bir kümeden, sıra gözetilmeksizin seçilen bir ya da daha çok öge. (Fr. combinaison, İng. combination)

Kelippot: İbranca ‘denizkabuğu’ anlamına gelen bu sözcük, Kabala terimi olarak, Sitra Ahra (‘öte yan’)’ın, karanlık türümelerin ve kötücül güçlerin krallığının karanlık biçimlerini belirtmek için kullanılır. Dünyada kötülük, Sefirot*’un altında, yaşam güçlerinin ayrışım ya da çeşitlenme sürecinde oluşan bir sapmadan doğmuştur. Kötülük, artık iyilikle dengelenmeyen ayrı bir şeye dönüşür. Kelippot, kabalacı Isaac Luria’ya göre, kapların kırılması* sırasında oluşur. Kelippot’un tutsağı olan birkaç ışık pırıltısı, onların besinini ve yaşamsal gücünü sağlar. (Kelippot, Quelippot biçiminde de yazılır.)

Keter: Keter (Taç), Birinci Sefirah. Çemberi üstünde dönerken tüm gerçeği ‘kapattığı’ için Taç adını almıştır. Hem ‘hiç’, hem de, yaratışa hazırlanan ‘tanrısal istem’in ilk devinimidir. Sefer Yesirah’a (Bk. Kabala) göre, Keter, Yaşayan Tanrının Ruhu (Ru’ahydur. ‘Ruh’ sözcüğü, hem hava ya da eter, hem de ‘soyut varlık’ anlamında kullanılmıştır. (Bk. Sefirah)

Kırmızı Yapıt: Simyada, değersiz madenlerin altına dönüştürülmesi sürecinin, öğelerin birbiriyle kaynaşarak gümüşsü ya da ‘aysı’

duruma geldikleri Beyaz Yapıt* aşamasından sonra, elde edilen maddenin 'güneşsi' duruma geldiği son aşama.

Klon (Clon): Botanikte, bölünen bir bitkiden oluşan bitkiler. Zoolojide, özel bir işlemle çekirdeği etkin duruma getirilmiş hücrelerden oluşan ve birbirine benzeyen canlılar grubu.

Kolkhis (Colchis): Bk. Altın Post

Kromlek: Çember biçiminde yerleştirilmiş iri taşlardan oluşan, en çok Fransa, İsveç, Danimarka ve Britanya Adalarında rastlanan, tarih-öncesi anıt-taş.

Kudüslüler: Kudüs'ün yerli halkı anlamının ötesinde, bir şövalye tarikatı olan Malta Şövalyeleri anlamında kullanılır. (Bk. Hospitaler)

Kundalini: Sanskritçe, 'yüzük biçiminde yuvarlanmış' anlamına gelen bu terim, Hint gizemciliğinde, her insanda gizil-güç olarak bulunan yaşamsal gücü belirtir. Omurganın altında bulunduğuna inanılan bu manyetik güç, kendi üstüne çöreklenmiş bir yılan (ya da yılan-kadın)la simgelenir. Eğretileme olarak, psiche ve Eros'un gizli güçlerini anıştırır.

Kuttören: Rit.

Landgraf: Ortaçağ Latincesindeki 'landgravius' sözcüğünden türemiş, bir soyluluk unvanı; bölgesel kont (Almanca, land (bölge) ve graf (kont) sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuş bir terim, bir soylu tarafından yönetilen kontluk anlamına da gelir.

Lenci: Lenci bebekleri, otuzlu ve kırklı yıllarda, küçük kızların değil, hanımların divanları süslemek için kullandıkları -alabildiğine kitsch-bebekler.

Lourdes: Güneybatı Fransa'da (Pireneler) Meryem Ana'nın 1858' de, Bernadette Soubirous'ya göründüğüne inanılan kutsal yerin bulunduğu Ren,* Hac yolculuklarının önemli bir parçasını oluşturan bu kutsal yer, bugün hâlâ gelişmekte olan bir turizm sanayiini beslemektedir.

Lutetia: 'Lutetia parisiorum', Seine Nehrinin ortasında küçük bir kentti. İ.Ö. 153'te Sezar tarafından ele geçirildi. Paris kenti bu adada

doğup gelişti.

Maat: Mısırlılarda gerçek ve adalet tanrıçası. Tanrı Ra'nın kızı olan bu tanrıça, öte-dünyada ölülerin ruhlarını yargılayan yargıçlar kurulunun üyelerinden biriydi.

Macumba: Brezilya'da yaygın bir tapım. Köle olarak getirilmiş Afrikalıların dinleriyle Katolik geleneğinin karışımından doğmuştur. Candorable'den,* etnik temeli bakımından ayrılır: macumba, Bantu (Angola'lı, Kongo'lu, Mozambik'li zenciler) kültüründen, candomble ise, gegenago (Sudan) kültüründen etkilenmiştir.

Mâe de santo: Umbanda* kuttöreninde rahibe.

Magi: Metlerle Perslerde Zerdüşt rahipler. Daha sonraki dönemde, müneccimlik ve gizli bilimlerle uğraşan Kaide rahiplerine de

Magi denirdi. Sözcüğün tekili Magus seyrek olarak kullanılır. Çağdaş Batı dillerindeki 'magie', 'magic' sözcükleri buradan gelir.

Malkut: Sefirah'ların onuncu ve sonuncusu. 'Krallık' anlamına gelir. Yeryüzünü, İsrail Krallığını, son olarak da, Bilgi Ağacını temsil eder. (Bk. Sefirah)

Mandala: Sanskritçe, 'çember', 'daire'. İçinde geometrik desenlerin yer aldığı bir daire; olumsuz güçlerin içine giremeyecekleri arınmış bir alanı, daha geniş bir anlamda ise evreni simgeler.

Manicilik: III. yy.'da Mani tarafından İran'da kurulmuş olan bireşimsel bir din. Gnostik, Hıristiyan ve Zerdüşt öğelerin kaynaşmasından oluşan bu dine göre, dünya sürekli bir savaşım içinde olan iki ilke tarafından yönetilir: iyilik (ışık) ve kötülük (karanlık). Bu karşıtlık insan ruhunda da vardır. Ruhun mutlak kurtuluşu, cinsel ilişkiden kaçınma, et yememe, sık sık oruç tutma gibi özverilerle sağlanabilir. İran'da kovuşturulan Manicilik, Asya ve Afrika'da hızla yayıldı. Ortaçağın Katolikliğe karşı olan bütün mezhepleri, örneğin Katarlar ve Bogomiller, Manicilik'ten büyük ölçüde etkilenmişlerdir.

Mantra: Hint gizemciliğinde ve Yogada, 'kutsal söz'. Sürekli yinelendiğinde yoğunlaşmayı sağlar. Kimileri sözcük biçimine girmiş Tanrı sayılır. Kimelirininse belli bir anlamı yoktur. Mantra'ların en

üstünü ‘Om’dur. Bütün din kitapları bu kutsal sözcükle başlar. Aum’ biçiminde de yazılan ‘Om’, mantra’ların başında gelir; Tanrıya selâm niteliğindedir. Özellikle Lamaizmde (Tibet Budacılığı), ‘Om mani padme hum’ biçiminde kullanılır. Belli bir anlamı olmayan kutsal sözcük om’la, Lotus çiçeğinde ‘mücevher’anlamına gelen sözcüklerden oluşur.

Mensur: Eskiden Alman öğrenciler arasında yapılan ‘düello.’ Düello yarası, yüreklilik kanıtı olarak onurla taşınırdı.

Metatron: Kabala geleneğinde bir meleğin adı. İncil’in Vahiy kitabında Jahoel’le ya da, yaşı üç yüze erince ölmeyip ruhunun temizliğinden ötürü göğe çekilen Enoch’la özdeşleştirilir. Talmud*’da ise, dünyanın doğuşu sırasında yaratılan bir melekle özdeşleştirilir.

Mithra: Zerdüşt dini geleneğine ait, Pers kökenli Işık Tanrı. Tüm Akdeniz havzasına ve Roma’ya yayılmıştır. İran inançlarına göre, bir kayadan doğan Mithra, kozmik boğa’yı kurban ederek dünyayı yaratmıştır. Mithra, yaratıcı bir tanrı olmaktan çok, büyük güneş-tanrı ile insanlar arasında aracılık eden ve insanların ruhlarını kurtarmaya çalışan bir peygamber durumundadır. Boğayı da güneş-tanrının buyruğuyla öldürmüştür. Daha sonra, Hintlilerin Veda dininde rastlanan Mitra’ları birbirinden ayırmak için, İran Tanrısı Mithra, Hint tanrısı ise Mitra (Sanskritçe ‘dost’) biçiminde yazılmaktadır.

Moloh: Moloh (Kartaca) ‘güneş-tanrı’. İncil’de Molek diye adı geçer. Kendisine insan, özellikle çocuk kurban edilirmiş. Marx, 1864 yılının ekim ayında yaptığı bir konuşmada Moloh’tan söz eder. Kurban edilecek çocuklar, tanrının bronzdan yapılmış, içi boş yontusunun üzerine gerilmiş bir ızgaranın üstüne konur. Izgara yükseltilince, kurban, önceden kızdırılmış yontunun içine düşerdi.

Mu: Antik Maya söylencesine göre, Pasifikte yitik bir anakara ya da ada. Bazı araştırmacılar, Mu’yu Atlantis’le özdeşleştirmişlerdir. (Bk. Atlantis)

Mysterium Conjunctionis: Latince, ‘birleşmenin gizi’ anlamına gelen bu terim, simyacılar ve gizli bilimcilerce değişik anlamlarda kullanılmıştır. C. G. Jung, 1955’te yayımladığı, bu adı taşıyan

yapıtında, daha önceki yapıtlarında ortaya attığı düşünceleri geliştirerek, psikolojinin simyasal bir temelini kurar.

Naometria: Sözcük anlamı, Yunanca, ‘bir tapınağın iç boyutlarının ölçülmesi’. Masonik simgecilikte, Süleyman’ın Tapınağı’nın söylencesel mimarı Hiram’la bağıntılı olarak kullanılır.

Nezah: Yedinci Sefirah. ‘İstikrar’ anlamına gelir. Aynı zamanda zaferi ve sonsuzluğu simgeler. Hod* ve Yesod*’la birlikte Sefirot Ağacı*’nın üçüncü üçgenini oluşturur. Nezah’ın sıfatı ‘estre' ‘Melekler Ordusu’dur. (Bk. Sefirah)

Nike: Yunan mitolojisinde zaferi simgeleyen bir tanrıça. Tanrıçayı, kanatlı, uçan bir genç kız olarak temsil eden, halen Paris’te, Louvre Müzesinde bulunan, Helenistik yontu.

Noffo Dei: XIV yy.’da yaşamış, Floransalı haydut. Tapınakçılar*’ı ihbar etmiş; ‘tanrıtanımazlık’ ve ‘büyü’yle suçlanarak, Güzel Filip (bk. Tapınakçılar) tarafından yakılmaya mahkûm edilen Troyes piskoposu aleyhine tanıklık ettiği için, daha sonra yalancı tanıklıkla suçlanmış; bu yüzden canından olmuştur.

Notarikon: Üç Kabala yönteminden biri (Bk. Temurah ve Gematria). Bu yöntemde, akrostişler oluşturmak için sözcüklerin yalnızca başharfleri okunur.

Nous: Basilide’nin gnostik öğretisinde ‘us’: Kozmos’u, Hiperkozmos’tan (yukarıda olandan) ayıran sınır. Valentinus’a göre, eon’*ların ilki. Hermes Trismegistes’e göre Tanrı gerek başlangıçtaki varlık, gerekse, dünyanın yaratıcısı Demiurgos* olarak.

Nürnberg Bakiresi: XVI. yy. sonuna dek kullanılan, içinde demir çivilerin bulunduğu kadın biçiminde bir lâhiti andıran işkence âleti.

Obe issant: A. Bollee tarafından 1873’te yapılan, on iki kişilik, buharlı toplu taşıma aracı.

Odin: İskandinav mitolojisinde, en büyük tanrı; savaş akıl ve şiir tanrısı. Anglo-Sakson Wodan’la özdeştir.

Oga: Candomble* terminolojisinde, mali yardım sağlayarak tapınağın etkinliklerini destekleyen kişi.

Okrana: Rusya’da, 1881’de, II. Alexander’in öldürülmesinden sonra kurulmuş, Çarlık rejiminin siyasal polis örgütü.

Ophiulcus: Yılancı takımyıldızına verilen ad.

Orixâ: Umbanda tapımında kutsal varlıklar. Sık sık Katolik geleneğinin ermişleriyle benzeştirilmişlerse de, özgünlüklerini korumuşlardır. Söylenceye göre, Tanrı, dünya ile orixâ’lar aracılığıyla temas kurar. Bunların ilki Oxalâ’dır.

Oxâla: Brezilya mitolojisinde, iki-cinsiyetli bir tanrı. Orixa’ların* başı. Aganju ile Yemenja* ondan doğarlar.

Oxossi: Brezilya mitolojisinde, orixa’*lar arasında sayılan bir tanrı. Çok kez, elinde yay tutan bir avcı biçiminde temsil edilir.

Pai de santo: Candomble* ve Macumba* kuttörenlerinde tapınağın başı. Kuttören sırasında medyumların trans durumuna girmesi ve ruhların onları ele geçirmesinin aşamalarını yönetir.

Palomar Dağı: Mount Palomar. California’da, dünyanın en büyük gözlemevlerinden birinin bulunduğu 1800 m. yüksekliğindeki dağ.

Pamersiel: İbran melekbiliminde bir varlık.

Pandit: Brahman bilgini ve rahibi.

Parnasyen: (Fr. Parnassian.) Romantizme tepki olarak XIX. yy.’da Fransa’da ortaya çıkan, şiirde biçimin kusursuzluğunu vurgulayan, ‘sanat sanat içindir’ ilkesini savunan, aralarında, Le conte de Lisle, Gautier, Sully Prudhomme gibi ozanların bulunduğu şiir okulu.

Parsufim: Isaac Luria’nın Kabala*’sına göre, ‘Kapların kırılması’ndan* sonra, Adam Kadmon*’un dengesinin yeniden sağlama sürecinde, Sefirah’ların* yerini alan türümeler. Sözcük anlamı, ‘yüz’ ya da ‘fizyonomi’dir.

Password: Bilgisayar dilinde şifre.

Paulusçular: Olasılıkla Suriye ve Mezopotamya arasındaki sınır bölgesinde doğmuş, VII. yy.’da Ermenistan’a yayılmış, hakkında çok az şey bilinen Paulus adında birinin kurduğu sap-kın mezhep Paulusçular, yalnızca Yeni Ahit’i tanıyorlar, Eski Ahit’i yadsıyorlardı. Kendilerinin gerçek Hıristiyanlar olduklarına inanıyorlar, İsa’nın

dirilişini yadsıyorlardı. Onlara göre, dünyayı yaratmış olan bir iyi tanrı, gelecekte dünyayı yönetecek olan bir de kötü tanrı vardı. Bizans İmparatoru I. Basilius' un düşmanlığını kazanmışlar, LX. yy.'da kanlı savaşlar sonucunda dağılmışlar, Suriye ve Bulgaristan'a sığınmışlar, kimileri Müslümanlıkla, kimileri Bogomillerle kaynaşmışlardır.

Pnömatikler: Gnostikler arasında yaygın bir kurama göre, insan türü üçe ayrılır: ilikler* psişikler* ve pnömatikler. Yalnızca Pnömatikler (Yunanca 'zihin us, ruh' anlamına gelen pneuma sözcüğünden), gnosis'e, Tanrı'nın özünü açıklayacak bilgiye erebilirler.

Poltergeist: Cin, ifrit, gulyabani. (Alm.)

Pomba Gira: Umbanda* tapımında, Earu'nun* arkadaşı ve sevgilisi. Tören sırasında kadınların içine giren ruh. Kadınlar çekiciliklerini artırmak için kırmızılar giyip kokular sürünürler.

Popelikanlar: Latince Populicani. Başlangıçta Paulusçular'a verilen ad.

Pretos Velhos: Umbanda* tapımında, egun*'ların bir bölümünü oluşturan ve Afrikalı ataları temsil eden yaşlı bilgeler. Beli bükük, yaşlı zenciler olarak yansıtılırlar. Erkekler ak sakallı, kadınlar tombuldur. Söylencesel bir Afrika'yı, çok eski zamanlarla geleneksel bir bağı simgelerler.

Printer: Bilgisayar dilinde, 'yazıcı'.

Psikopomp: Yunanca 'ruhları yöneten' anlamına gelen bu terim, ölülerin ruhlarını Hades'e götürdüğü için Yunan tanrısı Hermes'i belirtmek için kullanılırdı.

Psişikler: Gnostikler arasında yaygın bir kurama göre, insan türü üçe ayrılır: ilikler* pnömatikler* pisişikler. Psişikler (Yunanca, 'zihin, us, ruh' anlamına gelen psiche'den), varoluşta, transandantalın (aşkın olanın) belirleyici varlığına inanırlar, tinselcilikle uğraşırlar. Ancak, inançlarının, mucizeler ve tanrısal işaretlerle beslenmesi gerekir.

Quimbanda: Bk. Umbanda.

Radyoestezi: Bir sarkacın salınımları ya da bir çubuğun titreşimleriyle devinime geçirilen çeşitli madde ve nesnelerin algılanması.

Radyoestezik: Işınıma duyarlı, ışınım sezici.

Radyoestezik Sarkaç: Radyoestezide su tabakaları bulmak için kullanılan sarkaç.

Ramsinga: Hint kökenli bir müzik aleti. İnce madenden yapılmış dört borudan oluşan bir çeşit uzun trompet. Çok uzun bir soluk gerektiren bu çalgının sesi çok uzaklardan duyulabilir. 37mg*'lar bu çalgıyı kutsal banyan ağacının yanında çalarlar, ağacın gövdesindeki bir yarıktan yeraltı tapınaklarına girerlerdi.

Rebis: Latince, res bis, 'iki şey' ya da 'çifte' anlamına gelen iki sözcükten oluşturulmuş simya terimi. Beyaz Yapıt*'ın sonunda, çifte nitelik kazanıp, dişil ve eril öğeleri birleştirerek hermafrodit'i oluşturan maddeye verilen ad. Kara Yapıt*'ta, çözülme aşamasında, 'çözücü' ve 'çözelti' anlamında da kullanılır.

Rebus: Bazı harfler, resimler ve sahnelerle, bir sözcüğün ya da tümcenin oluşturulduğu bilmece-oyun.

Rocaille: Çakıl ve deniz kabuklarından yapılan yapıt. Rocaille üslubu (XVIII. yy.), XV Louis üslubu kayalık, mağara ve deniz kabuklarını andıran süs; bu üslupta yapılmış mobilya.

Run: Eski İskandinav dilinde runar (giz, gizem) sözcüğünden. İlk Germen ve İskandinav alfabelerinde kullanılan harfler. Sesbilimsel ve kültürel anlamlarının dışında, büyüsel bir özellikleri olduğuna da inanılırdı. Genellikle taşlar, daha seyrek olarak nesneler üstündeki graffiti'de bunlara rastlanır.

Sacre-Coeur: İsa peygamber. İnsanlara duyduğu sevgiden ötürü, İsa peygambere, 'kutsal-yürek' anlamına gelen bu ad verilmiştir.

Saint-Germain Kontu: Kökeni, gerçek adı bilinmeyen bir kont. (Saint-Germain Kontu, sık sık kullandığı bir takma addır). Doğum tarihi bilinmediği gibi, ölüm tarihi de kesinlikle bilinmemektedir (kimilerine göre 1784, kimilerine göre 1785). İlk izlerine, 1740 dolaylarında Londra'da rastlanır. İngiliz soyluları ve Galler Prensi'nin

çevresinde bulunmuş, Hindistan’a yolculuk etmiştir. Daha sonra Paris’e, Hollanda’ya, Leipzig ve Berlin’e gitmiştir. İlerlemiş yaşlarında bile kırklarında sağlıklı bir adam görünümündeydi. Uzun yaşam iksirine sahip olmakla ün kazanmıştı. Geçmiş yaşamlarına ilişkin olayları ayrıntılı biçimde anlatarak herkesi şaşırtırdı. Birçok diller bilen, olağanüstü bir tarih bilgisine sahip biriydi. La tres sainte Trinosophie, La sacree magie que Dieu donna d Moyse adında bir büyü kitabı, simya ile bir incelemenin onun tarafından yazıldığına inanılır.

Sam Spade: Amerikalı yazar Dashiell Hammet’in, Malta Şahini (1930) adlı romanının başkişisi olan Özel dedektif. Sam Spade, klasik ingiliz okuluna karşı bir okul oluşturan polis romanı yazarlarının prototipi olmuştur.

Sefirah: Sefirot* Kabalanın*, temel öğretilerinden biri; bir kozmogoni kuramı. Bu kurama göre, evren, Tanrı’nın, simsum’larla (bk. Kapların Kırılması), kendi kendini dışlaştırmasıyla oluşmuştur. Bu oluşum, Sefirot (Daireler) denen otuz iki daire aşamasıyla gerçekleşmiştir. Bunların her biri, Tevrat’ın Tanrı’ya verdiği adlardan birini, sonuncusu Adonai adını alır; tümü birden Adam. Kadmon*’u, (Örnek İnsan’ı) oluşturur. İlk on daire yaratıcı söz (kelâm)dür. Kendi içinde kusursuz olan, En-Sof’tan -Tanrı’dan- türeyen Sefirah’ların işlevi, tanrısal olanla insansal olan arasında bir köprü oluşturmaktır. Kabalacıların başlıca sorunu, Sefirah’ların özüyle, Tanrı’nın özünün aynı olup olmadığıdır. İlk Kabalacılar, Türeten ile Türümeler’in aynı olduklarını öne sürüyorlardı. Sefer Yesirah’ta (bk. Kabala), ilk dört Sefirah’ın (Keter* Hokmah* Binalı* Hesed*), birbirinden türedikleri, bir çeşit ‘ilk öğeler’ oldukları, öteki Sefirah’larınsa, farklı bir nitelikle olup, boşluğun altı boyutunu temsil ettikleri belirtilmektedir (Geburah* Tiferet,* Nezah* Hod* Yesod* Malkut’*). On Sefirah, sırasıyla, Tanrı’nın adlarının belirişi olarak tasarlandığı için, Tanrı’nın her adına bir ‘sıfat’ denk düştüğünden, yeni bir dizi denklikler oluşturur. Örneğin, EHYEH, ‘ben’im’, AIDONAI, ‘Krallığın Yolu’ demektir: EHYEH (Keter), YHWH (Binah), YAH (Hokmah), ELOHIM (Geburah), ELOHIM ZEVA’OT (Hod), YHWH (Tiferet), YHWH ZEVA’OT (Nezah) ELHAI SHADDAI (Yesod), ADONAİ (Malkut).

Sefirot: İbranca, Sefirah*'ın çoğulu.

Sefirot Ağacı: Sefirah*'lar, değişik biçimlerde tasarlanmıştır. Bunların birincisi, merkezde YHWH (Tiferet*)'n\n bulunduğu, ortak merkezli dokuz daireden oluşur. İkincisi, her Sefirah'*ın, baş, gövde, kollar, bacaklar vb. simgelediği bir insan vücudu (Adam Kadmon*) biçimidir. Üçüncüsü ise, kökleri yukarıda (Tanrıya doğru) dalları aşağıda (yere doğru) bir kozmik ağaçtır.

Sibilla Kitapları: Antik Roma'da dinsel çevrelerde kullanılan kehanet metinleri. Heksametron dizesiyle yazılmış kehanet sözleri derlemesi olan Libri Sibillini ya da Sacerdotes Sibillini, İ.Ö. 28 yılından beri Roma'da, Palatinus'taki Apollon Tapınağında saklanmıştır. Kâhinler, Senato'nun kararıyla bu kitapları açarlar, en uygun sözleri seçip yorumlayarak Senato'ya bildirirler, Senato da bu yorumlara göre kararlar alırdı.

Simsum: Tanrının, 'türümeler'den önceki, kasılmalarından, Sefer ha-İyyun adlı antik bir İbranca metinde söz ediliyordu. Isaac Luria'nın da benimsediği bu kavrama göre, Tanrının ilk edimi, bir yaratış edimi değil, tam tersine, yaratılışa yer açmak için bir 'kendi kendini sınırlandırma' edimidir. Bu nedenle, 'simsum', Tanrının 'içeri doğru' kasılması anlamında değil, kendisinin olan bir boşluktan, kasılarak çekilmesi anlamında anlaşılmalıdır. Tsimtsum biçiminde de yazılır.

Simya: Değersiz madenlerden altın yapma sanatı. İçrek bir öğreti olan simyanın tinsel düzlemdeki amacı ise, sıradan insanı, 'tinsel' insana dönüştürmektir. Bu dönüşüm, Felsefe Taşı* aracılığıyla gerçekleştirilecektir. Kökleri Antik Yunan'da bulunan simya, gnostik çevrelerde gelişmiş, daha sonra Araplara geçmiştir. Simya öğretisinin ilk bireşimi, Câbir İbn-Hayyam'ın yapıtlarında görülür. XII. yy.'dan başlayarak, Arapça metinlerin çevirileri aracılığıyla, Batıda yeniden gelişmiştir. Simyanın sonul amacı, Büyük Yapıt'ı* gerçekleştirmektir. Bu sürecin üç aşaması, Kara Yapıt* Beyaz Yapıt* ve Kırmızı Yapıt'*tır.

Sinarşi: Toplumsal işlevlerin birbirinden ayrılmasına dayalı, erkin çeşitli gruplarca birlikte kullanıldığı bir yönetim biçimi. İçrek öğreti çevresinde Sinarşiye inananlardan biri, Saint-Yves d'Al-veydre, bir

Avrupa Devletleri Konseyi ile bir Uluslararası Kilise Konsey'inden oluşan bir Merkezi Yönetim tasarlıyordu. d'Alveydre, 1882'de yayımlanan İşçilerin İşlevi ile 1884'te yayımlanan Yahudilerin İşlevi adlı yapıtlarında, bilimsel öğretilerle Yahudi-Hıristiyan dinsel gelenekleri arasında bir uzlaşma önermiştir.

Software: Bilişim terminolojisinde, 'yazılım'. Bilişim Terimleri Sözlüğü'nün yazarı, Prof. Aydın Aybay, Türk Dili dergisinin Ağustos 1922 sayısında, yayımlanan yazısında (Bk. Kaynakça) 'yazılım' teriminin kullanılmasıyla ilgili olarak şöyle diyor: "1966' da önerdiğimiz 'yazılım' sözcüğünü, ilkin, 1960'ların başında, A.B.D.'de kullanılan 'software' sözcüğünden sonra, yeryüzündeki bütün diller içinde, İngilizce, 'Software' sözcüğünden sonra, ikinci ulusal sözcüğü, 'yazılım' sözcüğünü, bundan sekiz yıl sonra, 1974'te, Fransa'da, 'logiciel', ardından, İspanya' da, 'logical', İtalya'da ise, 'sistemi logici' sözcükleri izledi."

Sophia: Gnostik gelenekte 'Bilgelik'i temsil eden dişil öge. Sonraları, çeşitli romanesk kişiliklere büründürülmüştür. Hermes Trismegistes'ten esinlenen düşünce okuluna göre, Sophia, öte-dünyada yargıç rolünü üstlenecek 'Işık Bâkiresi'dir.

Stilnovisti: XIII. yy.'ın ikinci yarısında, Polonya'da ortaya çıkmış Taoscana'ya, özellikle Floransa'ya yayılmış yeni bir şiir 'okul'u. Stilnovistler, taşranın sevgi kavramlarından etkilenmiş, halk dilini işlemiş, inceltmişlerdir. Sevinin, tinsel ve ahlaksal yüceliş aracı olduğunu öne sürmüşlerdir. Aralarında, Guido Cavalcanti, Cino da Pistoia, Lapo Gianni ve genç Dante de vardı.

Stregoneria: Karabüyü. XV-XVI. yy.'larda; belli yerlerde toplanıp cinleri ve öteki cehennem varlıklarını çağırarak onlarla cinsel ilişkiye girmek ve Şeytan'a Tapınakla suçlanan büyücü kadınlar yargılanmış, binlerce kadın yakılmıştır.

Styks: Yunan mitolojisinde Okeanos'un kızları arasında en başta geleni.

Succubus: Antik inançlara göre, geceleri erkeklerle birleşmek için kadın biçimine bürünen cinler.

Şekinah: Tanrının yeryüzündeki varlığını belirtmek için kullanılan Kabala terimi. En-sof* ile Şekinah arasında şu fark vardır: En-sof, insanlar için bilinemez, adı dile getirilemez mutlak Tanrı; Şekinah ise, onun ‘tezahürü’, duyularla algılanabilen dünyadaki ‘varlığı’dır.

Talmud: Kutsal İbranca metin. Mishnah (İncil-sonrası yasaların ilk yetkin derlemesi) ve İncirle ilgili notlar ve açıklamalar derlemesi. Filistin Talmud’u (Leyden’deki 1289 tarihli el yazması) ve ondan daha geniş kapsamlı, daha tanınmış, Babil Talmud’u (Münih Kodeksi, 1343) diye bilinen iki Talmud vardır.

Tapınakçılar: XII. yy. başlarında, Kudüs’te, Ugo de Payns tarafından kurulmuş, dinsel-askeri tarikata bağlı şövalyeler. Kısa zamanda, aralarında Hugh de Champagne’ın da bulunduğu Batılı prensler ve dinsel yetkelerin desteğini kazanmış; 1128’de, Ermiş Bernard başkanlığında toplanan Troyes konsili tarafından kuralları saptanmıştır. Bu kurallar, Ortaçağ kültürünün dogmalarına göre ayrı ayrı kalması gereken iki ülküyü, rahip ve şövalye ülküsünü birleştirmiştir. Böylece, Tarikat hem Haçlıların ülküsünü benimsemiş, hem de Golgota ve Kutsal Mezarın yanı sıra, Kudüs Tapınağını ve Kutsal Diyar’la, bu topraklara ulaşımı sağlayan yolları koruma görevini üstlenmiştir. Tapınak Şövalyeleri birçok savaşlarda cesaret ve yüreklilikleriyle sivrilmişler, kiliseden sağladıkları ayrıcalıklarla zaman içinde alabildiğine zengin ve güçlü olmuşlardır. Bu durum, Tapınakçılar’ın çevresinde bir düşmanlık yaratmış, özellikle Kut-sal Diyar düştükten sonra bu düşmanlık doruğa ulaşmıştır. Uzun süreden beri Papa V. Clemens’e baskı yapmakta olan Fransa Kralı Güzel Filip, 1307’de Tapınakçılar’a karşı bir dava açılmasını sağlamış, tümünü tutuklatıp işkence altında korkunç suçlar işlediklerini onlara itiraf ettirmiştir. Sayısız Tapınakçı işkence altında can vermiş ya da yakılmıştır. 1312’de V. Clemens, tarikatı resmen kapatmıştır.

Taurobolist: Taurobolio’dan (Yunanca tauros ‘boğa’ ve ballein ‘vurmak’ sözcüklerinden) türetilen bir sözcük, İ.S. II. yy.’da, Kibele tapımına giren kuttorenlerde, üstü bir ızgarayla örtülü bir çukura bir adam konur, üstünde bir boğa ya da koç kurban edilir, adamın üstüne akan kanın, tıpkı vaftiz gibi, arıtıcı olduğuna inanılırdı.

Kurban, Roma imparatorlarının uzun ömürlü olmalarını sağlamak için kesilirdi.

Temurah: Üç Kabala yönteminden biri (Bk. Notarikon ve Gematria). Bu yöntem, Tevrat’ın sözcüklerinden evirmece* yoluyla yeni sözcükler türetme yöntemidir.

Tenda de umbanda: Umbanda* kuttörenlerinin yapıldığı yer. (Tenda, ‘çadır’ demektir.)

Teosofi: Sözcük anlamı: Tanrı’nın bilimi. Yeni-Platoncularla, Ortaçağ Hıristiyan gizemcilerinin kutsal şeylerin bilimi anlamında kullanılmıştır. Rönesans’ta, ise, bu sözcük, felsefi ve bilimsel spekülasyonların üstünde, doğal olguların açıklamasını arayan öğretileri belirtmek için kullanılır olmuştur.

Terreiro: Macumba* ve Candomble'de, tapım-evini belirtmek için kullanılan ad.

Tetragrammaton: Kabalaya göre, Tanrı, bilinemez, adı dile getirilemez’dir. Bu nedenle, dört simgesel harfle, Tetragrammaton’la belirtilir. Bu harfler, <YHWE’ (Yehova, Yehva) olup, nasıl dile getirileceği, Kabalacıların inceleme konusudur.

Teurji: Geç-Putataparlıkta, büyüye benzeyen içrek* etkinlik. Teurjiyle uğraşanlar karmaşık bir ritüelle, varlıklarını geçici olarak yontularda ya da başka nesnelerde göstermeleri için tanrılara baskı yapmaya çalışıyorlardı. Amaç ölümsüzlüğe ermekti.

Teurji, Yeni-Platonculuk çevresinde doğmuş, Yeni-Platonculuğun ortadan kalkmasıyla önemini yitirmiş; Rönesansta, gizli bilimlerin gelişmesiyle yeniden önem kazanmıştır.

Thugs: Gizemsel bir Hint mezhebinin üyeleri. Tanrıça Kali’ye taparlar, ona zengin yolcular arasından seçilmiş insanlar kurban ederlerdi. Kurbanlarının Önce güvenini kazanırlar, sonra onları boğarlardı. İngilizler, 1831-1837 arasında bu mezhebi şiddet yöntemleriyle bastırmışlardır.

Tiferet: Tiferet (‘güzellik’). Altıncı Sefirah. Kimi zaman Rahamim (‘rahmet’) de denir, daha sonraları, Yesod* Sefirah’ının yerini almış, ‘Yaşam Ağacı’ olmuştur. (Bk. Sefirah)

Tiqqun: Isaac Luria’nın Kabala öğretisine göre, kozmik yenileme, evrenin, ‘Kapların kırılması’yla bozulan ilk biçiminin yeniden kurulma sürecidir. Tiqqun, Parsufim* denen yeni ışık yapılarının yaratılmasıyla gerçekleştirilecektir. (Tiqqun, Tikkun biçiminde de yazılır.)

Tupamaro: Uruguay’da, 60-70 yıllarında etkin olan, Marksist-Leninist eğilimli kent gerillaları. Adını, 1571’de İspanyollar tarafından öldürülen kahraman Tupac Amaru’dan alan Tupamarolar, 1973 askeri darbesinden sonra yokedilmişlerdir.

Türkopol: Ortaçağda, XII. ve XIII. yy.’da, Ortadoğu Latin Devletlerinin hafif süvari birliklerine verilen ad. Kıbrıs, Rodos ve Kudüs’teki Şövalye Tarikatlarının paralı askerleri.

Ultima Thule: Germen geleneğinde, yeryüzünün en kuzey ucunda, yitik bir uygarlığın beşiği olan söylencesel ülke.

Umbanda: Brezilya’da yaygın bir tapım. Sözcüğün anlamı konusunda değişik görüşler vardır. Kimileri bu terimi, Sanskritçe ‘tanrısal başlangıç’ ya da ‘yaşam kaynağı’ anlamına gelen, ‘aum bhandâ’ya, kimileri ise, Bantu dilinde, ‘rahip’ ya da ‘tapım yeri’ anlamına gelen ‘rabanda’ya bağlarlar. İlk kez yirminci yy. başında ortaya çıkmış, geleneksel maeumba*’nın yerini alarak Brezilya’nın güneyinde en yaygın tapım olmuştur. Umbanda’nın bir değişkesi olan quimbanda, daha büyüsel-içrek nitelikte olup özellikle yoksul halk arasında yaygındır. Umbanda ritüeli ‘ak büyü’yü, quimbanda ise ‘kara büyü’yü içerir. Öte yandan, umbanda’da medyumların ruhunu ele geçiren, orixa’lar; quimbanda’da ise Exu’lardır.

Uraeus: Horus’un, gözünün yerine koyduğu yılan. Eski Mısır’da, Güneş-tanrı Horus’la, karanlık-tanrı Seth arasındaki ünlü kavgalardan biri sırasında, Seth, Horus’un gözünü çıkarır; Horus da onun erkeklik organını koparır. Tanrı Toth, ikisini de yargılar, bu yargı sonunda Horus gözünü geri alıp babası Osiris’e verir, gözünün yerine de yılan Uraeus’u koyar. Bu yılan, Mısır firavunlarının egemenlik simgesidir.

Üçüncü Göz: Hint mitolojisinde Tanrı Siva’nın alnının ortasında beliren göz. Karısı şaka yapmak için arkasından dolanıp elleriyle

gözlerini kapatınca, Siva'nın alnında üçüncü bir göz belirmiş. Kimilerine göre, üçüncü göz, alnın ortasında dikey olarak bulunan bir çeşit 'tinsel göz'dür. Yoga öğretisinde, enerji merkezidir. Giderek, üçüncü göz, özel bir sezgi yeteneğini simgeler olmuştur.

Word Processor: Bilgisayar dilinde, 'kelime işlemci'.

Xango: Umbanda* tanrısı. Orixâ'*lardan birisidir. Atmosferik olayları yönetir; gökgürültüsü ve şimşekler üstünde etkindir. Ak giysili, başı taçlı olarak temsil edilir.

Yemanjâ: Umbanda* tapımında bir tanrıça. Oxalâ*'nın kızı, tüm Orixa'ların* anası. Yedi Denizler: Jim'i (romandaki adı Jim della Canepa (kenevirci Jim anlamına) Joseph Conrad'ın romanının başkişisi Lord Jim'i çağrıştırıyor. (Çev.)

Yesod: Dokuzuncu Sefirah. 'Temel' anlamına gelir. Yesod Olam (Dünyanın Temeli), ya da, kimi zaman, Zaddik ('Erdemli') de denir. (Bk. Sefirah)

KAYNAKÇA[342]

Kitaplar.

Abelardus, Petrus: Bir Mutsuzluk Öyküsü, Çev. Betül Çotuksöken, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.

Adıvar, A. Adnan: Bilim ve Din, Remzi Kitabevi, 2. bas., 1980.

Akerson, Fatma Erkman: Göstergebilime Giriş, Alan Yayıncılık, 1986.

Anlam, Çeviri, Karşılaştırma, ABC Kitabevi, A.Ş. 1991.

Bacon, Francis: New Atlantis.

Barthes, Roland: Göstergebüim İlkeleri, Çev. Berke Vardar - Mehmet Rıfat, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.

Cheiro: Cheiro’s Book of Numbers, Corgi Books, made and printed in Great Britain by Rilhard Clay (The Caucer Press), Ltd., Corgi Edition, Bungay, Soffolk, published 1968, reissued 1975.

Çotuksöken, Betül - Saffet Babür; Metinlerle Ortaçağda Felsefe, Ara Yayıncılık, 1. bas. 1989.

Doğrul, Ömer Rıza: Yeryüzündeki Dinler Tarihi, İnkılâp Kitabevi, 1947.

Geotschel, Roland: La Kabbale, Que sais-je?, Presses Universitaires de France, 2e Ğdition mise â jour, 1989, avril.

Gökberk, Macit: Felsefe Tarihi, Genişletilmiş 2. bas., Bilgi Yayınevi, 1967.

Heller, Joseph: Catch 22, New York, Simon and Schuster, 1961.

Hutin, Serge: l’Alchimie, Que sais-je?, Presses Universitaires de France, Septieme edition mise â jour, 1987, mai.

Les Societes Secretes, Presses Universitaires de France, 10e edition cor-rigöe, 1987, août.

Knight, Stephen: Biraderlik-Mosonların Gizli Dünyası, Çev. Kemal Çiftçi, Boğaziçi Yayınları, Ekim 1990.

Kristeva, Julia: Tales of Love, transl. by Leon S. Roudiez, Columbia

University Press, New York, 1987. Kuman, Nazmi: Pratik Radyo Estezi, Kendi Yay., İstanbul, 1986. Malinowski: Büyü, Bilim ve Din, Varlık Yayınları, İstanbul, 1964.

Milton, John S.: “Paradise Lost” (şiir) Shakespeare, William: The Histories and Poems of Shakespeare, Vol.

Two, The Modern Library, New York. The Sonnets, Ed. by Levi Fox, M.A., ES.A., Directory of Shakespeare

Birthplace Trust, Norwich, England. Tüm Soneler, Türkçesi: Talât Sait Halman, Cem Yayınevi, İstanbul,

1989. Soysal, İlhami: Dünyada ve Türkiye’de Masonluk ve Masonlar, 3. bas.,

Der Yayınları, 1980. Şoförün Elkitabı, Altın Kitaplar Yayınevi, cilt I, 1. bas., 1986; cilt II, 1. bas., 1989; cilt III, 1, bas., ocak 1991. Urgan, Mina: İngiliz Edebiyatı Tarihi, Altın Kitaplar Yayınevi, cilt I, 1. bas., 1986; cilt II, 1. bas., 1989; cilt III, 1. bas., ocak 1991. Vieillard-Garon, J.-L.: Platonisme Et Interprâtation de Platon A LEpo-que Modeme, Librairie Philosophique, J. Vrin, Paris. Zolar: The Encyclopaedia of The Complete Guide to the Occult, Popular Library, New York, 1970.

Deneme, inceleme, bildiriler:

Borges, Jorge Luis: “The Kabbalah”, Seven Nights.

“De Biblioteca di Babele” (Ölüm ve Pusula: Öyküler, Çev. Tomris Uyar, Ada Yayınları, İstanbul, 1982.)

Eco, Umbcrto: “Con chi stanno gli orixâ?”, Sette Anni di Desiderio, s. 22, 1 edizione

“Toscabili Bompiani”, marzo 1986, Editoriale Eabbri, Bompiani, Sonzogno, Etas, S.p.A., Milano, 1983.

“Quando entrai nella PP2”, Sette Anni di Desiderio, s. 287, 1 edizione “Toscabili Bompiani”, marzo 1986, Editoriale Eabbri,

Bompiani, Sonzogno, Etas, S.p.A., Milano, 1983.

"Ci rimane l'occulto", Sette Anni di Desiderio, s. 48 1 edizione "Toscabili Bompiani", marzo 1986, Editoriale Eabbri, Bompiani, Sonzogno, Etas, S.p.A., Milano, 1983.

Dieci Modi di Sognare il Medioevo.[343] Çev. Şadan Karadeniz.

Koksal, Aydın: "Bilim Dili Olarak Türkçenin Gelişmesi ve Türk Abecesine İlişkin Düşünceler", Çağdaş Türk Dili, Cilt V, Ağustos 1992, sayı: 64, s. 1-6.

Yaron, Reuven: "Unification of Jewish Law" (bildiri), S.I.H.D.A. Kongresi, Amsterdam, 21-25 Eylül 1992.[344]

Başvuru kitapları:

Kitabı Mukaddes: Eski ve Yeni Ahit ("Tevrat" ve "İncil"), Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 1958.

Ansiklopediler:

Encyclopaedia Britannica, Encyclopaedia Britannica Inc. - Chicago, Encyclopaedia Americana William Benton, Publisher, O 1970.

Longman's Larousse, Longmans, Green and Co. Ltd., Harlow and Lon-don, 1968.

Sözlükler:

C. Ferrari et J. Câccia: Grand Dictionnaire Italien - Français et Français - Italien, Librairie Garnier Freres, 1921.

Georges-Calonghi: Dizionario della Lingua Latina, Volume 1, Diziona-rio Latinoİtaliano, 2a edizione nuovamente riveduta e corretta da Ferruccio Calonghi, 34ma tiratura, Torino, Rosenberg & Sellier, 1943 - Anno XXI.

Ghiotti, Candida: Nuovo Vocabolario Comparativo delle Lingue Italiana e Francese 22a edizione, considerevolmente Migliorata ed ampli-ata, Torino Libreria Editrice, G.B. Petrini, Parte I Italiano - Francese, Parte II Francese - Italiano.

Hançerlioğlu, Orhan: İnanç Sözlüğü, Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları Dizisi 23, 1. bas., Mayıs 1975.

Hasan Bedreddin: Küçük Kamusu Fransevî, Dictionnaire Français-Turc par Hassan Bedreddin, Birinci Tabı, Sahibi ve Naşirleri, Şark Kütüphanesi sahibi Hüseyin, İkbal Kütüphanesi sahibi Hüseyin [? ditto], İstanbul.

Morris, William (Ed.): The Heritage Illustrated Dictionary of the English Language, International Edition, Published by: American Heritage Publishing Co. Ltd., Harlow and London, 1968.

Saraç, Tahsin: Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük, Grand Dictionnaire Français-Turc, (1. bas., Türk Dil Kurumu, 2. cilt, Adam Yayınları, İstanbul, 1985.)

Zingarelli, Nicola: Vocabolario della Lingua Italiana, Novissima Edizione (VIII), Bologna-Nicola Zanicheli Editöre, 163.

Petit, Robert: Fransızca-Türkçe Resimli Büyük Dil Kılavuzu, İsmail Hami

Danişmend, Kanaat Kitabevi, İstanbul.

Redhouse English-Turkish Dictionary, İngilizce-Türkçe Redhouse Sözlüğü, tenth edition, Redhouse Yayınevi, İstanbul, 1983.

Redhouse Yeni Türkçe-İngilizce Sözlük, 2. bas., Redhouse Yayınevi

(American Board Neşriyat Dairesi), İstanbul, 1974.

İngilizce-Türkçe Redhouse Sözlüğü, Redhouse English-Turkish Dictionary,

Ed. Robert Avery, Serap Bezmez, Anna G. Edmonds, Mehlika Yaylalı, Redhouse

Yayınevi, 17. bas., İstanbul, Aralık 1990.

Türkçe Sözlük, Gözden Geçirilmiş 5. bas., 1 Cilt, Türk Dil Kurumu, 1Türkçe Sözlük, Genişletilmiş 7. bas., Türk Dil Kurumu Yayınları 505/1, 2 Cilt, 1981.

Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi,

Ankara, 1988.

Cassel’s New French-English, English-Erench Dictionary, Completely revised by Deniş Girard, Cassel, London, Second Edition, 1962.

Cassel’s Italian-English, English-Italian Dictionary, Compiled by Piero

Rebora, Cassel Company Ltd., London, Second Edition, 1960.

Cassel’s Spanish-English, English-Spanish Dictionary, Ed. by Edgar Allison

Peers, Cassell, London, Fifth ed. 1967.

Cassel’s New Latin-English, English-Latin Dictionary by D.P Simpson, M.A.,

Cassell, London, Fifth Edition - Fifth Impression, 1975.

The Penguin Dictionary of Modern Quotations, J.M. and M.J. Cohen, Second edition, 1980.

Luigi Bauco - Francesco Millocca: Dizionario del pendolo di Foucault,

Gabriele Corbo Editöre, 1989.

A New French-English and English French Dictionary by E.Clif-ton and A

Grimaix, Garnier Freres Publishers, 1923.

Bilişim Terimleri Sözlüğü, Aydın Koksal, Türk Dil Kurumu Yayınları

476,1981.

Mitoloji Sözlüğü, Azra Erhat, Remzi Kitabevi, 1. bas., 1972.

Felsefe Terimleri Sözlüğü, Bedia Akarsu, 4. bas., İnkılâp Kitabevi, 1988.

Dilbilim ve Göstergebilim Terimleri, Mehmet Rıfat, Sema Rıfat, Taçlan Boyat, Yurdagül Gürpınar, Sözce Yayınları, 1988.

Notlar

[←1]

İtalyanca özgün kitap 509 sayfa tutmaktadır. (Çev.)

[←2]

‘Gülün, Adı' Umberto Eco (Çev. Şadan Karadeniz), 4. bas. s. 717 Can Yayınları, İstanbul, 1987.

[←3]

Notlar: Çeşitli kaynaklardan derleyerek oluşturduğum notlar için -bu kaynaklar, Kaynakça'nın kapsamına girdiğinden- ayrı ayrı kaynak belirtmedim. Yalnızca, Eco'nun, Istruzioni al tradultori. del Pendolo ile Nuovi Istruzioni'sini, (Eeo: Çevirmene Notlar); kendi notlarımı ise, (Çev.) diye belirtmekle yetindim.

Yunanca 'her şey akar' anlamına gelir. Herakleitos tarafından kullanılmıştır. Ona göre, evren bir süreçtir, "gerçek olan yalnızca değişim"dir.

[←4]

Kutsal. Rudolf Otto'nun 'heilige' kavramı karşılığında kullanılmıştır. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←5]

Baal, İncil'de çeşitli pagan tanrıları belirtmek için kullanılmıştır. Suriye ve Lübnan'da ise, önemli bir tanrının adıdır. Bu tapım, İsrail'de ve Güney Filistin'de yayılmıştır.

[←6]

'Dünyayı aydınlatarak' (Fr.)

[←7]

'Aman ne kibarlık, Doktor Lavoisier' (İng.)

[←8]

Gnostik evrendoğum kuramı. Bu kurama göre, sekiz gökyüzü vardır; her biri bilinen yedi gezegene denk düşen yedi gökle, Yüce Tanrı’nın bulunduğu sekizinci gök.

[←9]

Valentinus'un gnostik kuramında, Yüce Varlık'tan türeyen eon'ların bütünü.

[←10]

Erginlenme: Bir tarikata, gizli bir örgüte alınan kişinin, kabul edilme töreni. (Osmanlıca: takris, Fr. ve İng. initiation.)

[←11]

Ters yönde, gerisin geri (Fr.)

[←12]

Bunda [Kabala sanatında] iyiliksever melekler biz ölümlülere, sık sık simgeler, harfler, biçimler ve sesler sağlarlar; dilin alışılmış kullanımının yanı sıra, şaşırtıcı ve bilinmeyen, ama usumuzla çetin araştırmalar sonucu anlaşılabilen anlamlar gösterirler. Bu nedenle de, onlara [meleklere] büyük bir hayranlık ve sevgi duymamıza yol açarlar. (Lat.)

[←13]

Word processor: Bilgisayar dilinde: kelime işlemci. (Çev.)

[←14]

Printer: Bilgisayar dilinde: yazıcı. (Çev.)

[←15]

File: Bilgisayar dilinde, kütük (Bk. Sözlükçe: s. 618.) (Çev.)

[←16]

Filename: Bilgisayar dilinde 'kütük adı'. (Bk. Sözlükçe: s. 618)

[←17]

Gülün Adı'na gönderme (Umberto Eco, 71 Nome della Rosa, Türkçe çev. Şadan Karadeniz, 4. (1987) ve daha sonraki baskılar, 'Öndeyiş', s. 23; 'Birinci Gün', s. 35.)

[←18]

Anagram: evirmece. Bk. Sözlükçe.

[←19]

James Joyce'un 'ideal uykusuzluk çeken ideal okuyucu'suna gönderme.

[←20]

James Joyce'un Finnigans Wake'ine gönderme.

[←21]

Lovejoy'un, Great Chains of Being adlı yapıtı. Lovejoy'un adıyla bir sözcük oyunu yapılıyor. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←22]

Ars oblivionalis (Lat.): unutma sanatı.

[←23]

Proust: Yitik Zaman Ardında.

[←24]

Fiat Lux (Lat.): Işık Olsun. Tevrat'a gönderme: "Tanrı Işık olsun dedi ve Işık oldu..." (Çev.)

[←25]

Numerus Clausus, Latince, 'kapalı sayı' anlamına gelir, Belbo, Clausius'un entropi yasası (zamanda ve enerjide geri dönülmez) ile Numerus Clausus'tan bir sözcük oyunu oluşturuyor; ya da bunu bilinçsizce yapıyor.

[←26]

Beatles'in 'Yellow Submarine' adlı şarkısında, kendi kendini yutan, sonra yok olan balık.

[←27]

Eco, Lewis Carrol'un Alice Hârikalar Ülkesinde'ki Cheshire Kedisi ile karadelik arasında bir andırışma-gönderme bağı kuruyor. Karadelik, sonsuz bir yoğunlaşma sonucunda kendi yaydığı ışığı da emerek görünmez olur. (Eco: Çevirmene Notlar.)

[←28]

Tomas de Torquemada, İspanyol Dominiken; Katolik krallar adına İspanya'da engizisyonu örgütlemiş, çok katı biçimde uygulamıştır. 1492'de, Sefardîlerin İspanya'dan kovulmasına yol açan anti-Semitik eylemden sorumluydu.

[←29]

Devşirim formülü: 1x2x3xÖrneğin, beş harfli bir sözcüğün devşirim sayısı 120'dir. Bk. Sözlükçe: Devşirim.

[←30]

Devşirim: Matematikte, bir kümeden sıra gözetilerek seçilip dizilmiş öğeler. (Fr. ve İng. permutation.)

[←31]

Password: Bilgisayar dilinde: şifre.

[←32]

10 Sefirah için bk. Sözlükçe: Sefirah.

[←33]

İncil, Vahiy.

[←34]

Middle initial, İngilizcede ikinci adın başharfidir. Örneğin, G. B. Shaw.

[←35]

Alef: İbran alfabesinin ilk harfi.

[←36]

Mera: İbran alfabesinde m harfi.

[←37]

Silikon vadisi, California'da, bilgisayarların yapıldığı Silicon Valley.

[←38]

Judâ Leon devşirimlere adadı kendini; sözcüklerle karmaşık çeşitlemelere. En sonunda, Anahtar olan Adı dile getirdi: Kapı, Yankı, Konuk ve Saray (İsp.)

[←39]

1793'te.

[←40]

Diabolus in musica: Latince sözel anlamı, 'müzikte şeytan'. Ortaçağda geliştirilen müzik kuramında, 'triton'u (üç tondan oluşan ara) belirtmek için icat edilen terim.

[←41]

Impontentia coeundi: Latince, 'cinsel iktidarsızlık'. (Çev.)

[←42]

Sanculotte (sözcük anlamı 'külotsuz'), Fransız devrimi sırasında, kısa don giyen soyluların tersine, uzun don giyen aşırı devrimcileri belirtmek için kullanılıyordu.

[←43]

Blaise Cendrars'ın bir şiirinden (ÇÇ): Rastladığım bütün kadınlar ufukta yükseliyorlardı / acıklı el-kol devinimleriyle gözleri yagmur altında trafik ışıkları gibi hüzünlü. (ÇÇ)

[←44]

VIS NUMerorum: Latince 'sayıların gücü' anlamına gelir. Burada, 'vinum' (Lat. şarap) sözcüğü, Vis Numerorum'dan türetilmiş bir evirmecedir. Bk. Sözlükçe: Evirmece.

[←45]

Middlemarch: 'Geroge Eliot' takma adıyla yazan, on dokuzuncu yüzyıl İngiliz kadın romancı Mary Ann Evans'ın romanının başkadın kahramanı. Dorothea Brooke, Casaubon adında pek de güvenilir olmayan yaşlı bir kentsoyluyla evlenir. Sarkaç'ın başkişilerinden Casaubon'un adını Eco'ya, 19. yy.'da yaşamış İsviçreli filolog Isaac Casaubon'la, Etienne Casaubon'un yanı sıra, George Eliot'un bu roman kişisi esinlemiş olmalı.

[←46]

Komün. 68'de komünlerde yaşanıyordu. Kollektif, aynı zamanda, devrimci bir öğrenci örgütünün adı da olabiliyordu. (Eco: Çevirmene Notlar.)

[←47]

Ad hoc: Latince, 'bunun için, bununla ilgili' anlamına gelen bu deyim yaygın olarak, 'özel bir amaç, olay ya da durumla ilgili' anlamında kullanılır. (Çev.)

[←48]

Marcel Proust'un Yitik Zaman Ardında adlı romanındaki Guermantes ailesi.

(Çev.)

[←49]

Zenci misiniz? (...)". "Evet, generalim, (...) "Bravo, bravo, devam edin." (Fr.)

[←50]

Yuhanna'ya göre İncil, Titus'a mektup. (Çev.)

[←51]

Bu tasımın başka bir çeşitlemesi şudur: Yunanlılar yalancıdır. Ben Yunanlıyım; ben de yalancıyım. Öyleyse söylediğim yalandır. Demek ki, Yunanlılar yalancı değildir; Ben Yunanlıyım; ben de yalancı değilim. Öyleyse söylediğim doğrudur. Demek ki Yunanlılar yalancıdır. Ben Yunanlıyım... Kısır döngü böylece sürüp gider. (Çev.)

[←52]

Yedi Ozanlar (Lat.). Cicero, aralarında Valerius Cato ile Licinius Calvus'un da bulunduğu, döneminin ozanlarını böyle tanımlıyordu.

[←53]

Senin kanatların altında, Yehova (Lat.)

[←54]

'Adalet', 'eşitlik' (Lat.)

[←55]

Kardeşler, Tapınak üstadı, / Onca altına, gümüşe boğulmuş / O soylu kişiler / Neredeler şimdi? Ne oldular?

[←56]

Arcadia'dayım ben. (Lat.) Yunanistan'da, orta Peloponezler'in dağlık bölümü. Theokritus'tan sonra, çobanların mutlu yaşamının simgesi olarak kullanılmıştır.

[←57]

İncil'e (Tesalyalılara mektup) gönderme. (Çev.)

[←58]

Kitapta adı geçen Sarazenler, İslam-öncesi bir kavimdi. Haçlılar bu adı Müslümanlar için kullanıyorlardı. Ben de, bu bağlamda, Müslüman anlamında kullandım. (Çev.)

[←59]

İsa'yı ölüme mahkûm eden sinodun başkanı. (Çev.)

[←60]

Niçin, nasıl, ne zaman? (Lat.)

[←61]

Cezayir savaşı sonunda bu ülkeye yerleşmiş, sonradan Fransa'ya sığınan Fransızlara 'pieds noirs' deniyordu.

[←62]

Poulains: Fransızca sözcük anlamı 'melez'. Haçlılar zamanında Suriye'ye yerleşmiş Frenklere verilen ad.

[←63]

(Lat.) Tapınakçıların küstahlıklar, hakkında. (Çev.)

[←64]

Arapça, 'Dağın Yaşlısı'; 'Dağdaki Yaşlı Adam': İsmailîyye devletinin kurucusu Hasan Sabbah. Bağlılarını haşhaşla uyutup onlara dilediğini yaptırdığı için, bunlar, Haşhaşiyye, Batınîliği yeniden canlandırdığı için Dâvet-el-cedîde, kimilerince zındık sayıldıkları için Zanâdıka, yedi sayısını kutsal saydıkları için Seb'iyye adıyla anılır. Hasan Sabbah, sözcük anlamı 'kartal yuvası' olan Alamut kalesini ele geçirip burada neredeyse küçük bir devlet örgütlemişti.

[←65]

Omurganın alt kısmından. (Lat.)

[←66]

İnsan onurunun utancı [insan onuruna yaraşmayan bir utanç] içinde. (Lat.)

[←67]

Relaps, Fransızca, 'hak dinine dönmüşken, yeniden sapkınlığa düşen' anlamına gelir.

[←68]

Tarih yaşamın öğretmenidir. (Lat.)

[←69]

"Bu baş sizin tanrınız ve sizin Muhammed'inizdir." (Lat.)

[←70]

İnancında sağlam ol; günah işlerken güçlü. (Lat.)

[←71]

Piza dolaylarında bir köy. 1906'da, Guglielmo Marconi orada bir telsiz telgraf istasyonu kurmuştur.

[←72]

Değişik aynı fiile fiillerle kullanılması gereken iki öznenin, bağlandığı bir söz sanatı. Belbo, bunun bir zeugma mı olduğunu soran Diotallevi'yi yanıtlarken, bir başka tür zeugma (dilden dilötesine sıçrama) yapıyor. (Eco: Çevirmene Notlar).

[←73]

Karınları otla şişmiş / geviş getiren hayvanların yemleri altında / gizlenmiş askerler, tıkırdayan silâhlar... (Fr.)

[←74]

'Hadi canım', 'o kadar da değil' anlamına gelir. (İt.)

[←75]

Perslerin rahiplerine verdikleri ad. Sözcük çoğul olarak kullanılır. Tekili (Latince) 'magus' olmalı. (Bk. Sözlükçe: Magi).

[←76]

1945 ilkbaharında, Mussolini, yanına değerli altın mücevherler alarak Como Gölüne doğru ilerleyip sınıra varmaya çalışırken, Partizanlar tarafından Dogo'da kuşatılmış; sevgilisiyle birlikte öldürülmüş, ancak altınlar ele geçirilememiştir.

[←77]

Nahaş'ın [haşhaş?] esrikliğinden güçsüz Ayşe'yi kurtarın; duygusallığın ılgınlarından ağlamaklı Havva'yı kurtarın. Bana gelince, beni de melekler korusun! (Fr.)

[←78]

Rahiplerle rahibelerin, kendilerini Tanrı'ya adayışlarının simgesi olarak alınlarının çevresine sardıkları beyaz bant. "Tanrı'nın infulası", Homeros (ya da başka bir klasik ozan)'dan alıntı. (Eco: Çevirmene Notlar).

[←79]

Unheimlich: kafa karıştırıcı, tedirgin edici. (Alm.)

[←80]

'Yüz yirmi yıl sonra açığa çıkacağım.' (Lat.)

[←81]

Horror vacui: Boşluk yılgısı. (Lat.) Bu ilke, geçmişte, doğanın boş alandan yılgıya kapıldığı, bu nedenle maddenin kendi devinimiyle boşluğu doldurma eğiliminde olduğu inancından kaynaklanıyordu.

[←82]

İç içe geçmiş iki eşkenar üçgenden oluşan, altı köşen' yıldız. "Süleyman'ın mührü" de denir. Çok daha sonraları, XVII. yy.'da, İbranîlerin simgesi olmuştur. Nazilik döneminde, Yahudileri belirtmek için bir işaret olarak kullanılmıştır.

[←83]

İsa'yı çarmıha gerdiren Romalı vali. (Çev.)

[←84]

Her şey birbirini tutuyor. (Fr.)

[←85]

Hiç ölmeyen, her şeyi bilen bir adam. (Fr.)

[←86]

Gülünç bir kont. (Fr.)

[←87]

Women power women power (Bozuk bir İngilizce). "Kadınlara özgürlük, kadınlara özgürlük." (Çev.)

[←88]

No pasaran: İspanya iç savaşında, Franco'ya karşı Cumhuriyetçiler'in parolası. (Çev.)

[←89]

Dekan: (Bk. Sözlükçe: Dekanlar)

[←90]

Bu Dünya'nın Hükümdarı. Şeytan'ı niteleyen ön-adlardan biri. Şeytan'ın, yeryüzüne, madde ve içgüdülerin dünyasına egemen olduğunu belirtmek için kullanılır.

[←91]

'Ci-devant': Fransız Devrimi sırasında, soyluları belirtmek için kullanılan terim.

[←92]

"Rosenkreutzliche Mutti-ja-ja..." (Alm.): "Gül-Haç anneciğim benim, isterim, isterim."

[←93]

"Birlik olan halk hiçbir zaman yenilmez." (İsp.)

[←94]

(Hiç) Boşluk yoktur. (Lat.)

[←95]

Simyada, üstünde ve yanında birer açıklık bulunan cam kap. Dom Pernety'nin yorumuna göre, bunlar kap değil, Büyük Yapıt'ın malzemesidir. (Bk. Sözlükçe: Simya, Büyük Yapıt).

[←96]

Lusus, ludibrium. (Lat.): Oyun; şaka.

[←97]

"Sen, düzmece okuyucu, benzerim, kardeşim..." Eco'nun bir Baudelaire parodosi (Eco: Çevirmene Notlar). Ancak Eco, Baudelaire' in şiirindeki 'hypocrite' sözcüğünü 'apoeryphe' diye değiştirmiş. (Çev.)

[←98]

Yunan mitolojisinde, şafak tanrıçası Aurora'nın, her sabah, tan sökerken gül pembe parmaklarıyla ("...rosyfingered Aurora...) gökyüzünü pembeye boyadığına inanılır. (Çev.)

[←99]

'Ludiona,' Latince, ludibrium'un çoğulu. 'Şaka; gülünç şeyler; gülünecek' anlamına gelir.

[←100]

Tintinnabulum,' (Lat.): 'Çan'.

[←101]

Atalanta Fugiens, Michael Maier'in olağanüstü güzellikte 50 gravür ve şiirlerin yardımıyla, Simyanın kurallarıyla gizlemini açıkladığı ünlü kitabı. Adını, üç altın elma toplamak için durduğu için, Hippomenes yarışını kaybeden Atalanta mitinden alır. Maier, bunu, cıvanın yoğunlaşmasının bir eğretilemesi olarak yorumlamıştır.

[←102]

'Babil Kulesi.' (Lat.)

[←103]

'Gizler gizi.'(Lat.)

[←104]

"Pale et rose comme un coquillage marin": Mallarme'nin Zenci kadının dölyatağını betimlemesi. (Eco: Çevirmene Notlar.)

[←105]

"Gürültünün [Gürültü patırtının] ardından sessizlik [gelir]" (Lat.)

[←106]

Ruhun geliştirilip özgürleştirilmesini amaç edinen, Hint kökenli içrek felsefe. Sanskritçe, 'tanrı sözcüğünden gelen 'tantra', 'geliştirmek' demektir. Dar anlamda tantra'lar, kutsal metinler, 'tantra-cılık' ise, bu metinlerden kaynaklanan öğretidir. Tantracılık, tüm günlük edimleri bir kuttörene dönüştürür; bedenin yetkin duruma getirilmesini, ruhun gelişmesi için gerekli sayar. Bu nedenle de, 'Hatha Yoga'yı öngörür.

[←107]

İ.Ö. II. yy.'da ortaya çıkan ve İ.S. II. yy.'a değin süren İbranî mezhebi. Bu mezhep, günümüzde, hemen hemen oybirliğiyle, 1947'de Ölü Deniz'de, Kumran'da, bir mağarada elyazmaları (Ölü Deniz Elyazmaları) bulunan İbranî mezhebiyle özdeşleştirilmiştir, Essen öğretisinin temel ilkeleri, tüm malların kamulaştırılması, erdenlik ve ölümsüzlük inancıdır.

[←108]

Adını, 'onduranlar' anlamına gelen Yunanca, (therapeutâi) süzüğünden alan, bir bakıma, Essenler'e benzeyen bir İbranî mezhebi. Bedeni onduran, ruhun çırpınışlarını dindiren üst düzeyde bir ilâcın kullanılmasını salık veren bu mezhebe bağlananlar, ailelerini bırakıyor, mal varlıklarını bağışlıyor, tehna yerlere çekiliyorlardı. Hıristiyanlık çağının ilk yüzyıllarında özellikle Mısır'da, İskenderiye çevresine yayılmışlardır.

[←109]

Valentinus'çular... önceden söylediklerini gizlemek kadar hiçbir şeye önem vermezler: önceden öyle söyleseler bile, sonra gizlerler... İyiniyetle sorarsan, yüzlerinde kapalı bir anlam, belirsiz bir kendini beğenmişlikle -kibirli- doğrularlar. Açıkça sormaya kalkışırsan, belirsiz, iki anlama gelebilecek bir dille yaygın inancı doğrularlar. Bildiğini sezdirirsen, bildikleri şeyi yadsırlar... Öğretmekten çok, ikna etmekte ustadırlar. (Lat.)

[←110]

Corcovado: Brezilya'da, Rio de Janeiro Körfezinde, doruğunda Kurtarıcı’nın (Cristo Re) 41 m. yüksekliğinde bir yontusunun bulunduğu sivri tepe.

[←111]

Isaac Luria'nın kabala öğretisinde, Sefirah'lar, ilk boşlukta, sim-sum'un ardından, tanrısal türümenin ışığını içine alan 'kaplar' olarak yorumlanır. Sefirah'ların büründükleri ilk biçim, göksel varlık Adam Kadmon'du; ama ulaşılan denge kararlı değildi, çünkü tanrısal ışık Adam Kadmon'un başından yayılmayı sürdürüyordu. İlk üç Sefirah'a ayrılan kaplar, ışığı içlerinde tutmayı başarmışlar, ancak ışığın akışı bundan sonraki Sefirah'ların direnemeyecekleri kadar hızlı olduğundan, kaplar kırılmış, parçacıklar evrene yayılmıştır. Böylece, 'madde' doğmuş, dünya başlangıçtakinden değişik bir düzene girmiş, başka bir deyişle, aşağı dünyalar yaratılmıştır. (Bk. Sözlükçe: Kabala, Sefirah, Simsum, Adam Kadmon).

[←112]

Tevrat'taki "Tanrı Işık olsun," dedi ve "Işık oldu"nun bir çeşitlemesi.

[←113]

"Moro'yu öldüren adam." (Port.)

[←114]

'Digos': Siyasi Polis. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←115]

'Vis movendi'. (Lat.): 'devim gücü'. (Lat.)

[←116]

'Good for you': Aferin; aferin sana.' (İng.)

[←117]

Doksan üç: Victor Hugo'nun 1873'te yayımlanan, Fransız Devrimini konu edinen romanı.

[←118]

"Psikanaliz ne midir? Kadınla erkek arasında... sevgili dostlarım... işler yolunda gitmez." (Fr.)

[←119]

'Carmagnole': Fransız Devrimi sırasında moda olan dans ve şarkı. Adını dönemin tipik giysisinden alan bu terim, aşırı Jacobenler için de kullanılıyordu. Carmagnole, 1799'de Napolyon tarafından yasaklandı.

[←120]

Fransa'nın batısındaki bölge. 1793'te, devrimci hükümete karşı girişilen ve 1796'da kanlı bir biçimde bastırılan monarşi yanlısı ayaklanmaya adını vermiştir. Bugün, bu terim, karşı-devrimci anlamında kullanılmaktadır.

[←121]

'Ardeatine': Roma yakınlarında, İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanların Faşizm-karşıtlarıyla Yahudileri topluca öldürdükleri mağara. (Çev.)

[←122]

'Fanzine': İngilizce 'fan' ve 'magazine' sözcüklerinden oluşturulmuş, 'profesyonel olmayan dergi' anlamına gelen sözcük. (Giovanni Scognamillo).

[←123]

Fransa Kralı, sıracalı hastaları dokunarak iyileştiriyordu.

[←124]

'Commendatore': 'Commenda' (arpalık) sahibi şövalye. İtalya'da yaygın olarak kullanılan bir unvan. (Çev.)

[←125]

'Cela dit': 'Böyle denir.' (Fr.)

[←126]

'Prime rate': 'En uygun faiz oranı'. (İng.)

[←127]

'Joint venture': Ortak girişim. (İng.)

[←128]

Gizemci gelenek ve inanca göre, Sfenks'i tuşa getiren Oedipus, yüce gizemleri açıklayabildiği için 'Yüce Oedipus,' diye anılır. (Giovanni Scognamillo).

[←129]

'Vanity press' ya da 'vanity publisher,' yazarın tüm giderleri karşıladığı yayınevi. (Çev.)

[←130]

"Paris bir ayine değer": Kral olabilmek için Protestanlıktan vazgeçip Katolik olan Fransa Kralı IV Henri'nin ünlü sözü. (Fatma Mansur)

[←131]

"Söylemeye gerek yok". (Fr.)

[←132]

"Böyle (gelip) geçer dünya ünü." (Lat.)

[←133]

"Silâh merhemi" (Lat.)

[←134]

"Weapon salve', (İng.) silâh merhemi anlamına gelir. Silâhın üstüne sürülen merhemin, silâh yarasını iyileştireceğine inanılırdı.

[←135]

'Güller gülü.' (Lat.)

[←136]

"Büyüde, ölü falında, yıldız falında, toprak falında, ateş falında, su falında, kaomanside." (Lat.) (Bk. Sözlükçe: Chaomantia)

[←137]

"Radames al mercurio": Cıvalı Radames. Eco, Aida operasına, simyayı çağrıştırarak cıvalı (!) bir gönderme yapıyor.

[←138]

Frazer'in Golden Bough (Altın Dal) adlı yapıtına gönderme. Burada 'dal' sözcüğüyle bir sözcük oyunu yapılıyor. (Çev.)

[←139]

'Önde'. (Lat.)

[←140]

'Tabula Smaragdina': Kimi yorumculara göre, Hermes Trismegistes'e ait olduğu sanılan eski bir yazıt; kimilerine göre, Ebron vadisinde bulunmuştur. Metin, içrek ve kutsal öğretileri kapsamaktadır. Bunlar şöyle özetlenebilir: Yukarıda olan, aşağıda olan gibidir. Dünyada her şey dönümseldir; denge ve uyum yasasına boyun eğer.

[←141]

Isis Unveiled: Gizi Açıklanmış Isis. Helena Petrovna Blavatsky' nin 1877'de yayımlanmış yapıtı. Bu yapıtında, yazar, dünyanın kökenine ilişkin 18 kuram ortaya atmaktadır.

[←142]

UFO: Unidentified Flying Objects: Ne olduğu anlaşılamayan uçan nesneler; uçan daireler gibi.

[←143]

Hamlet'ten (I. Perde, v. Sahne) alıntı: "Gökyüzünde de, yeryüzünde de, felsefenizin tasarladığından daha çok şey var, Horatio." (ÇÇ).

[←144]

Latince sözel anlamı: 'Hermetik yüz.' İçrek geleneğe göre, gizli bilgilere ermiş ya da üstün güçlere sahip erginlenmişlerin dış görünüşleri de alışılmışın dışındadır; özellikle yüz anlatımı bakımından: kıpırdayan bir ağız, derin, zeki gözler, keskin, anlamına varılamaz bakışlar.

[←145]

Al: Aleister Crowley'nin, Liber Legis adlı yapıtında, yüce varlığı belirtmek için kullandığı, Kabala kökenli simge.

[←146]

Latince, 'Şeytan'la toplantı, Şeytan'la buluşma' anlamına gelir. (Çev.)

[←147]

Aleister Crowley, birinci karısı Rose Kelley ile ikinci karısı Leila Waddel'e böyle diyordu.

[←148]

Nordik mitolojide, büyük büyüsel güçlere sahip, kimileri canavar gibi, kimileri güzel, olağanüstü yaratıkların oluşturduğu topluluk.

[←149]

'Altın Oran' ya da 'Altın Sayı' (irrasyonel sayı): 1.61. Öklid, "altın oran"ı şöyle tanımlamıştır. Bir doğrunun, doğrunun tümünün büyük parçaya oranının, büyük parçanın küçücük parçaya oranına eşit olacak biçimde iki parçaya bölünmesi."

Tanrısal oran, matematiksel niteliklerinden ötürü, içrekçileri büyülemiştir. Lucia Pacioli (De Divina proportione (1509) adlı yapıtında), "en gizli bilim" den söz eder. Doğada bu orana çok rastlanır. (Örneğin, bedenin yerden yüksekliğinin, göbeğin yerden yüksekliğine oranı). Ressamlar (Leonardo da Vinci, Dührer), müzisyenler (Wagner), mimarlar (Corbusier) bu oranı gözetmişlerdir. (Altın Oran'ı sınamak için birkaç arkadaşıma uyguladım. Boyun, göbeğin yerden yüksekliğine oranı, 1.60, 1.62, 1.63 çıktı. Bu küçük farklar, ölçümleri yeterince titizlikle yapamayışımdan kaynaklanmış olabilir. (Çev.)

[←150]

'İyi, güzel*. (Fr.)

[←151]

'Vieux jeux' (Fr.) modası geçmiş; eski usul anlamına gelir.

[←152]

'Yaa? Vay! Vay canına!' (Fr.)

[←153]

'Büyüye karşı büyü; karşı-büyü'. (Fr.)

[←154]

'Bakın bu doğru', 'Çok doğru'; 'Çok yerinde'. (EY.)

[←155]

"Eskicilik bu." (Fr.)

[←156]

"Çok iyi anlıyorum, ritüel, a, evet." (Fr.)

[←157]

XIX. yy. sonu dekadanlarının (içine biraz pederasti karışmış) sadomazoşizmi. (Fr.)

[←158]

'Graal'in aranması.' (Fr.) (Bk. Sözlükçe: Graal)

[←159]

"Şaştım kaldım." (İng.)

[←160]

"Gerçek nedir?" İsa'yı çarmıha gerdiren Pontius Pilatus'un ünlü sorusu. Sir Francis Bacon'ın, "On Truth" (Gerçek Üstüne) başlıklı denemesi, bu soruyla başlar. (Çev.)

[←161]

'Fingirdek'. (Fr.)

[←162]

İsa'nın doğduğu ahır anıştırılıyor. (Çev.)

[←163]

Uygunsuz evlilik. (Fr.)

[←164]

Agarttha'nın (Bk. Sözlükçe: Agarttha) hükümdarı. Usa sığmaz bilgilerle donanmış olan Dünya Kralı, tüm üstatların en güçlüsüdür

[←165]

İbranî geleneğine göre, Tanrı'nın sıfatlarından biri. Daha sonraki dönemlerde, Frigya ve bütün Anadolu'ya yayılmış, Yunanlılar ve Romahlarca da benimsenen tarım-tanrısı Sabazios ile karıştırılmıştır.

[←166]

'Ne yapalım, katlanmak gerek.' (Fr.)

[←167]

Bir paskalya âdeti.

[←168]

Donnafugata: Sicilya'da, Ragusa yakınlarında, geleneğe göre, Navarra kraliçesinin kaçtığı kulenin bulunduğu yer. Giuseppe Tomasi di Lampedusa'nın II Gattopardo (Leopar) adlı romanı burada geçer. (Çev.)

[←169]

Oratoryo sözcüğü burada, müzikteki bilinen anlamından ayrı bir anlam taşıyor. Bir papazlık bölgesinde, oyun, dua ve çeşitli etkinliklerin merkezi; Genç Katoliklerin herhangi bir Örgütü anlamına da gelebilir. (Eco: Çevirmene Notlar) Türkçede, bu tanıma uygun bir sözcük olmadığından 'oratoryo' sözcüğünü kullandım.

[←170]

Proust'un çocukluğunu geçirdiği yerin kurgusal adı. Yitik Zaman Ardında'nın yazarı, çocukken tatillerini büyükannesiyle büyükbabasının yanında geçirdiğini anlatır. (Çev.)

[←171]

Annibale Cantalamessa'nın, Kartacalı - General Hannibal'i çağrıştırmasının yanı sıra, Cantalamessa' sözcüğünün, İtalyanca anlamı, 'âyin söyleyen'dir. (Burada 'söyleyen' sözcüğü, “şarkı söyleyen” gibi anlaşılmalıdır.)

[←172]

'Hiç boşluk olmamalı'. 'Boşluğun hiçbir amacı yoktur'. (Lat.) (Kars. yuk. No.lu not).

[←173]

'Bundan sonra, o halde bundan önce'. (Lat.)

[←174]

'Her yerde, her şeyden, her zaman olan [şey].' (Lat.)

[←175]

'Kederi paylaşıyor ve kutluyorum.' (Lat.)

[←176]

Bütün bu sözcükler simya terminolojisinde kullanılan alegorik sözcüklerdir. Örneğin, 'bakire sütü', cıva anlamına gelir. (Çev.)

[←177]

'Büyük Gizem'. (Lat.)

[←178]

Dionisius kulağı (kalağı) (Bk. Sözlükçe: Kalak): deniz kabuğu biçiminde, duvara gömülü bir çeşit trompet. Ağzından içeri doğru konuşulunca, başka bir odadaki kişi işitebilir. Örneğin, Üç Silâhşörler'de, d'Artagnan'ın, arasından Richelieu'nün konuşmasını dinlediği soba borusu, bir Dionisius Kulağı'dır. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←179]

Fransızca, 'Pes doğrusu!', 'İnanamam' anlamına gelen bir deyim.

[←180]

'Ayaktakımı' demektir. (Fr.)

[←181]

'Serseri yatağı'. (Fr.)

[←182]

On dokuzuncu yüzyıl popüler romanları. Bunlar, günlük gazetelerde yayımlanan 'tefrika' romanlardı, ama aralarında kitap olarak çıkmadan önce yayımlanan tanınmış yazarların romanları da vardı. (Fr.)

[←183]

Bükünsüz Latince; Peanus'un icat ettiği yapay Latince. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←184]

Keremis dili: Eski bir Sovyet Cumhuriyeti'nde konuşulan, şimdi artık kullanılmaz olmuş, bitişken bir dil.

[←185]

Burada bir sözcük oyunu yapılarak, hem Tevrat'taki 'Fiat lux', (Işık olsun), hem de Fiat otomobilleri anıştırılıyor.

[←186]

'Her şeyi devindiren, devinime geçiren'. (Lat.)

[←187]

Dünyadaki en büyük çok-uluslu yedi petrol şirketi. Burada, gnostik öğretiye göre, gezegenlerin yedi göğünü yöneten Arkontlar'a (Bk. Sözlükçe: Arkontlar) alaycı bir dille anıştırmada bulunuluyor.

[←188]

'Kör zihinler geceleri ne acılar çeker'. (Lat.)

[←189]

"Gül üstüne hiçbir şey söylemiyoruz (söylemeyelim) şimdi". (Port.) (ÇÇ)

[←190]

24 Haziran Ermiş Yuhanna yortusu'nın gizlici bir anlamı vardır. Adonis kültüründen esinlenmiştir. Kuzey Avrupa'nın bazı yerlerinde ateşin üstünden atlama kuttöreni hâlâ yaşamaktadır.

[←191]

"Kimileri tarafından Galyalılar'ın Popelikant oldukları da söylenir." (Lat.)

[←192]

"Şeytan'a dönüşüyorlar; dermansız, ürkek, olağanüstü zamanlarda yiğitçe göğüs gererek, durmadan kanayarak, gözyaşları içinde, yasa tanımaz kollarıyla okşayıcı... Ayıp! Ayıp! Hiçbir değeri yok onların; bir yan'dan, eğri bir kemikten yapılmış, içinden pazarlıklı... Yılanı öpüyorlar..." Burada, kadınların (Havva'nın) Âdem'in kaburgasından yaratıldığına, yılan mitosuna gönderme yapılıyor. (Çev.)

[←193]

Latince, 'avize' anlamına gelir.

[←194]

Latince belirti anlamına gelen indicium sözcüğünün çoğulu.

[←195]

'Nequequam vacuum,' Latincede, hem 'boşluk yoktur', hem de 'boşluk olmamalı' anlamına gelebilir.

[←196]

Görünmez oldukları ileri sürülen bu kimselerin (dendiğine göre) sayıları olup altı bölüğe ayrılmışlardır. (Fr.)

[←197]

Alumbrados' İspanyolca, 'ışıklandırılmış', 'aydınlanmış', 'aydınlatılmış' anlamına gelir. Kuşkusuz burada içrek anlamda bir 'aydınlarıma' sözkonusudur.

[←198]

Kalpazanlık suçundan kulakları kesilen Edward Kelley ile XVI. yy. İngiliz matematik ve coğrafya bilgini, büyük müneccim olarak ün kazanmış John Dee, birlikte kara bir kristal küreyi andıran yuvarlak, dışbükey bir taşın ve Kelley'nin medyumluk yeteneğinin yardımıyla melekleri çağırıyorlardı. Kelley, daha sonra simyacı olarak, Kutsal Roma-Germen İmparatoru II. Rudolf'un sarayına girmiş, sonra gözden düşerek tutuklanmıştır.

[←199]

Menaban'ın gizli mal ve hazinelerinin yerlerinin listesi. (Lat.)

[←200]

Eco'nun Shakespeare süsü vererek, XVI. yy. İngilizcesiyle yazdığı bu tümce, Coleridge'in, The Friend'indeki 8 No.'lı Essay (Deneme)'inden alınmıştır. Aslı şöyledir: "The dwarf sees farther than the giant when he has the giant's shoulder to mount on." Türkçesi: "Devin omzuna çıkarsa, cüce devden daha uzağı görür." (ÇÇ). Görüldüğü gibi, Eco, tümcenin anlamını tersine çevirmiş. (Çev.)

[←201]

Shakespeare'in adı, Shake Spear olarak düşünülürse, İngilizce 'Mızrak Sallayan' anlamına gelir. (Çev.)

[←202]

"Benden acıklı bir biçimde çalan o sevimli hırsız." (ÇÇ)

[←203]

'Kendini ortaya atma, kıyıda dur.' anlamına gelen bir Amerikan deyimi. Eco, bu deyimde de, Shakespeare süsü vermek için, XVI. yy. İngilizce yazımını kullanmış. (Çev.)

[←204]

Londra'da 1599'da açılan, Shakespeare'in oyunlarının oynadığı ünlü tiyatro.

[←205]

"Bir avuç toprakta korkuyu göstereceğim sana." (ÇÇ). T.S. Eliot'un "Wasteland" adlı şiirinden. (Çev.)

[←206]

'Kelley'yle barışmamızın ardından.' (Lat.)

[←207]

"Kıpır kıpır, fındık rengi bir gözü vardı. Doktor Dee, bunun, bir engerek yılanının gözüne benzediğini söyledi bana." (İng.) Birinci tümcede, Eco, Shakespeare sonelerini çağrıştıracak bir biçem ve yazıma başvurmuş. (Çev.)

[←208]

Shakespeare'in 150. sonesinin ilk dizesi: "Hangi kudretten aldın bu yaman gücü, söyle." (ÇÇ)

[←209]

Shakespeare'in 133 No.lı sonesinin son dizesi. Dizenin aslı şöyledir: "Perforce I am thine and all that is in me." Türkçesi: "Çaresiz seninim ben, senindir tüm varlığım." (T.

Sait Halman çevirisi). "İster istemez seninim ben, senindir ne varsa içimde." (ÇÇ)

[←210]
Mallarme'nin "Eaure"sinden alıntı. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←211]
Prag kenti. (Çev.)

[←212]
Finnegan's Wake'den alıntı. (Çev.)

[←213]
Çehov'un, Üç Kızkardeş adlı oyunundan alıntı.

[←214]
Shakespeare'in 33 No.lı sonesinden: "Tanrısal simyayla yaldızlar solgun dereleri" (ÇÇ). Bu dizede, Eco'nun, 'alchymy' biçiminde yazdığı 'simya' sözcüğü, Shakespeare'in sonesinde, 'alchemy' biçiminde yazılıdır. (Çev,)

[←215]
Verulam: Britanya'da, yıkıntıları bugünkü St Albans yakınlarında bulunan, Romalılarca yıkılıp yeniden yapılmış olan eski bir kent. Francis Bacon'a, "Verulam Baronu" ve "St. Albans Vikontu" unvanları verilmişti.

[←216]
Goethe'nin ölürken söylediği son sözler: "Licht, mer Licht." (Çev.)

[←217]
"Ne biçim ustayım ben, ölüyorum!" (Lat.)

[←218]

Belbo, Shakespeare'in 'Dark Lady'sinden esinlenerek, Lorenza' dan, 'Pin Ball Lady' diye söz ediyor. (Çev.)

[←219]

Shakespeare'in 66. sonesi. Aslı şöyledir: "And gilded honour shamefully shamefully misplaced! And maiden virtue rudely strumpeted." Türkçesi: "Ve yerinden edilmiş yaldızlı onur, / utanmazca çiğnenmiş kızoğlankız erdem." (ÇÇ)

[←220]

Monte Cristo Kontu'ndaki rahip Faria. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←221]

Burada, Eco, İngilizce 'if sözcüğüyle bir sözcük oyunu yaparak, IF Kalesi'ni çağrıştırıyor. (Çev.)

[←222]

Joyce, Bruno da Nola'dan, "the Nolan," "Nolah" diye söz eder. Gi-ordano Bruno'nun, De infinito ve Universi mondi adlı yapıtlarına gönderme yapılıyor. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←223]

Gottlieb's, tanınmış bir oyun makinesi markasıdır. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←224]

Shakespeare'in 11. sonesi. "To what it works in, like the dyer's hand." Türkçesi: "[Boyun eğmiş] yaptığı işe, boyacının eli gibi tıpkı." (ÇÇ)

[←225]

"Neredesin esin perisi, nicedir unuttun [beni]?" (ÇÇ) Shakespeare dili ve biçemiyle yazılmış olmasına karşın kaynağı bulunamadı. (Çev.)

[←226]

Fransız Devrim Takvimi'ne göre, 22 ya da 23 Ekimden 20 ya da 21 Kasıma dek süren ay.

[←227]
Fransız Devrim Takvimi'ne göre, 22 Eylülden 21 Ekime dek süren yılın ilk ayı.

[←228]
Büyük tanrıtanımaz. (Lat.)

[←229]
Dize. (Fr.)

[←230]
Eğlence topluluğu. (Fr.)

[←231]
Eski rejim. (Fransa'da) monarşi dönemi. (Fr.)

[←232]
Burjuva sınıfı.

[←233]
Devrim-öncesi Fransız Meclisi; soylular, din adamları ve burjuvalardan oluşuyordu.

[←234]
Aydınlanmacılar'la Aydınlanmışlar farklıdır. 'Aydınlanmışlar' içrek bir derneğin üyeleridir. (Bk. Sözlükçe: Avignonlu Aydınlanmışlar ve Bavyeralı Aydınlanmışlar).

[←235]
'Gerçek nedir?' (Lat.) Pontius Pilatus'un, İsa'ya sorduğu ünlü soru. (Çev.)

[←236]
'Grimoire', Fransızca 'büyü kitabı' demektir.

[←237]

Gizlerin gizi. (Lat.)

[←238]

Eco, Vitriol sözcüğünden Latince-İtalyanca karışımı bir akrostiş yapıyor: Visita Interiora Terrae, Rectificando Invenies Occultum Lapidem. Anlamı: Yerin altına in, dosdoğru gidersen Gizli Taş'a rastlarsın. (Çev.)

[←239]

Yirminci yüzyıl başlarında yaşamış Avusturyalı psikanalist Reich tarafından geliştirilmiş bir kavram. Ona göre, 'orgonik enerji', doğada bulunan, deneyime ve ölçülmeye elverişli kozmik bir enerjidir. Reich, bu enerjiyi biriktirmek için hastaların bol bol enerji alabilecekleri bir orgonik enerji odası yapmıştır.

[←240]

Yerin Göbeği. (Lat.)

[←241]

Alet, cihaz. (Lat.)

[←242]

Tüm çekülleri etkileyen doğrultu (yön) üstüne (Fr.)

[←243]

Paris meridyeninin uzantısı üstündeki yersel ağırlık ve derecelerin değişimini saptamak için, Fransa Boylamlar Bürosu'nun buyruğuyla, İspanya, Fransa, İngiltere ve İskoçya'da yapılmış, yerölçümsel, gökbilimsel, fiziksel gözlemler derlemesi. (Fr.)

[←244]

Değişik Enlemlerde Saniyeleri Vuran Sarkaç Aracılığıyla Yerin Biçimini Belirlemek İçin Yapılan Deneylere İlişkin Bilgi. (İng.)

[←245]

Kara Hint Adaları (ya da Kara Hindistan). Jules Verne'in, İskoçya'da büyük kömür yataklarının bulunduğu bir bölgede, işçilerin yeraltı yaşamlarını anlatan bu yapıtının özgün adını, başvurduğum çeşitli kaynakların hiçbirinde bulamadığım için, başlığı sözcüğü sözcüğüne Türkçeye çevirdim.

[←246]

Fransızca Rose-Croix, (Gül-Haç) sözcüğünün başharfleri R.C. olduğundan, Eco, Descartes'ın adını Rene des Cartes biçiminde yazıyor. (Çev.)

[←247]

'Cretin' sözcüğü Fransızca 'ebleh' anlamına gelir. (Çev.)

[←248]

'Neredeyse ölünceye dek' anlamına gelen Latince bir deyim. (Çev.)

[←249]

Tanrı'nın yüce şanı için. (Lat.)

[←250]

Yazı-öncesi. (Lat.) Burada, bilgisayar-öncesi anlamında. (Çev.)

[←251]

Napolyon, piramitleri görünce, "Du haut de ces pyramides quarante siecles vous contemplent" demiş.

[←252]

[XIX.] yy. sonu. (Fr.)

[←253]

Ruhbilim terimi: (Fr.) insanın ilk kez gittiği bir yerde daha önce orada bulunmuş gibi bir duyguya kapılması.

[←254]

Voltaire'in kendisi de Cizvit olarak ölmüştür; en küçük bir kuşku duymuş mudur bundan? (Fr.)

[←255]

Yahudi Halkının Gizemleri. (Fr.)

[←256]

Hermetik İnsan. (Lat.)

[←257]

'Balilla', İtalyanca 'yavrukurt' demektir. Burada, o dönemin Fiat arabası anıştırılıyor. (Çev.)

[←258]

'Neysem oyum'. (Lat.).

[←259]

Joseph Conrad'ın, Lord Jim adlı romanında, Patna adındaki gemi. Belbo'nun bu file'ı da, çeşitli on dokuzuncu yüzyıl romanlarından oluşturulmuş bir kolajdır. Sue'nun Gezgin Yahudi'si, Verne'in Esrarengiz Ada'sı, Moby Dick ("There blows!") gibi. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←260]

Sator Arepo, büyülü karelerin en ünlüsüdür. Büyülü kareler, Palindrom denen, simgesel karelere yerleştirilmiş harflerden oluşur. Örneklerine, İtalya'da (Tremoni'deki Pieve Terzagni kilisesi, Verona'daki Agostino kilisesi), Fransa ve İngiltere'de; Karolenj döneminden kalma bir İncil'in üstünde, İmparator II. Maximilianus'un 1572'de basılmış sikkesi üstünde rastlanmaktadır. SATOR AREPO TENET OPERA ROTAS, Latince, EKİCİ ÇARKI GÜÇLÜKLE TUTUYOR anlamına gelir. (AREPO sözcüğünün anlamı tam olarak anlaşılamamıştır.) Kitapta geçen bir başka büyülü kare de: SATAN ADAMA TABAT ADAMA NATAS'tır.

S	A	T	O	R
A	R	E	P	O
T	E	N	E	T
O	P	E	R	A

R	O	T	A	S

Yukarıda görüldüğü gibi, büyülü kareler, yukarıda soldan sağa; yukarıdan aşağıya; aşağıda, sağdan sola, aşağıdan yukarıya okunabilmektedir. Kitaptaki Mandabas Data Amata, Nada Sata, SATAN ADAMA TABAT ADAMA NATAS'ın evirmecesidir.

[←261]

Disraeli, XIX. yy. İngiliz yazar ve politikacısı, İngiliz emperyalizminin ateşli savunucusu; iç politikada ise, ılımlı toplumsal reformlara açık, "yenileştirilmiş bir muhafazakârlıktan yanaydı. Tüm dünyaya yayılmış sayısız gizli dernekleri açığa vurmuştu.

[←262]

"Kont hazretleri, yadsımanın bir yararı yok, çünkü Avrupa'nın büyük bir bölümünün bir gizli dernekler ağıyla kaplandığını gizlemek olanaksız; tıpkı şimdi yeryüzünün demiryollarıyla kaplanmakta oluşu gibi..." (Çev.)

[←263]

Demir Maske, 1703'te, Bastille'de ölen, yüzünde kadife ve metalden yapılmış, açılması olanaksız bir maske bulunan bir tutuklunun takma adı. Bazıları, kimliği bilinmeyen bu kişinin, Kral XIV Louis'nin ikiz kardeşi olduğunu öne sürmüşlerdir.

[←264]

Sarkaç'ın yazıldığı sırada Rudolf Hess henüz sağdı. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←265]

Lapis exillis'in Latince sözel anlamı: 'ince taş'tır. Anka kuşunun küllerinden dirilmesi mitine bağlandığı gibi, Felsefe Taşı'nın da (Bk. Sözlükçe: Felsefe Taşı) eğretilemesidir. Lapis ex coelis'in sözel anlamı ise, 'gökten gelen taş'tır. Hermetik dilde, lapis exillis'le eşanlamlıdır. (Çev.)

[←266]

Burada Kabala ile uğraşılıyor... İşlemlerde yanılınırsa, arılığa ulaşılamaz ya da Azazel tarafından yok edilir. (Lat.)

[←267]

Haşhaşînler Türk değildi. Bu da, Eco'nun kitaptaki birçok 'azizlik'lerden biri olabilir!

[←268]

Hiçbir ad, İbranca olmadıkça, ne denli anlamlı olursa olsun, ad olarak, büyüsel işlemlerde hiçbir önem taşımaz. (Lat.)

[←269]

Haşhaşin sözcüğü Batı dillerine 'Assasin' olarak geçmiştir (olasılıkla, Fransızcada 'H' harfi telaffuz edilmediği için). Bu sözcük de, 'katil' anlamına gelir. Eco, bu nedenle, bunun güzel bir ad olmadığını söylüyor. (Çev.)

[←270]

Açığa vurulan gizler değerini yitirir: bilisiz kişiler kendilerine yapılan lütufları ziyan ederler. Öyleyse: incileri domuzlara atmayın; eşeğin altına gül sermeyin. (Lat.)

[←271]

Hiç yoktan iyi. (Er.)

[←272]

Zekâ bocalar, dil sürçer, zihin tökezler. (Lat.)

[←273]

Yoksa Tanrı var mı? (Lat.)

[←274]

Onları altedemiyorsan, onlara katıl. (İng.)

[←275]

Sağda hiç düşman edinmemiş (hiç düşmanı yok). (Fr.)

[←276]

Ve oğlu ve oğlu. (Lat.)

[←277]

Aristoteles'ten alıntı.

[←278]

$E = mc^2$ Energy (enerji) = matter (kitle) x ışık hızının karesi. (Bk. Hep Aranızda Olacağım - Frederic Joliet Curie'nin Yaşamöyküsü, Güney Gönenç, 1. bas. Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1989.

[←279]

Latince, 'Sanat Yücedir' anlamına gelen 'ars magna', Anagrams sözcüğüyle yapılmış bir anagram (evirmece), başka bir deyişle, anagramın anagramı. (Çev.)

[←280]

Dünya (düzmece) bir kitaba varmak için yaratılmıştır. (Fr.)

[←281]

Gerçeklik ilkesi, haz ilkesi: Freud. (Çev.)

[←282]

Pierre de cens: Eskiden toprak sahiplerinin derebeyine ödemekle yükümlü oldukları vergi; bu verginin (paranın) üstüne konduğu taş.

[←283]

Latince, 'item' sözcüğü, 'aynı biçimde' anlamına gelir. (Çev.)

[←284]

Fransızca, törenlerde yere serilen çiçek, dal vb. anlamına gelir.

[←285]

Eski bir Fransız parası; mangır.

[←286]

Ambrosia ve Trivulziana, Milano'nun ünlü kitaplıkları (Eco: Çevirmene Notlar).

[←287]
Etretat'nın koruyuculuğunda-Soylu genç kızların odası-Frefosse kalesinin altında-Boş Kule. (Fr.)

[←288]
Allah kahretsin, bıktım usandım bu şifreyazıdan. (Fr.)

[←289]
Latince, 'önemli bir bölümü' demektir. Burada 'önemli kişisi' anlamına geliyor. (Çev.)

[←290]
Bin ich ein Gott. (Alm): "Yoksa ben Tanrı mıyım?" (Faust'tan) (Çev.)

[←291]
Boccaccio'ya yollama. Buffalmacco, Calandrino'ya, büyülü taşı, elitropia'yı bulduğunu ima ederek şaka yapar. (Eco: Çevirmene Notlar)

[←292]
Trans-Europe Express. (Çev.)

[←293]
GCC, CGC, genetik kodlama sisteminde kullanılan kısaltmalar. (Çev.)

[←294]
Bir derstir bu sonuçta. Düşmanınız yeniden ortaya çıktığında -çünkü binlerce maskesi vardır onun- hemen kovun onu yanınızdan. Her şeyden önce, inlerde aramayın onu. (EY.)

[←295]
Suyodhana: Emilio Salgari'nin Kara, Ormanın Gizleri.

[←296]

Harry Houdini (1875-1926) Gerçek adı Einrich Weizs olan Macar asıllı Amerikalı illüzyonist. Spiritizmin candüşmanıydı. Koyu bir medyum.

[←297]

Höyküren Dervişler. Eco, Höyküren Dervişler'le, Batılıların, Özellikle, Amerikalı turistlerin, "Whirling Derwishes" (Dönen Dervişler) diye hayranlık duydukları semazenleri (Mevleviler) karıştırıyormuş gibi görünüyor. Ancak, bunlarla Afro-Brezilyen tapımı arasında bir çeşit andırışma yapması, bunun, Eco'nun "kolaj"larından biri olabileceğini düşündürüyor. (Çev.)

[←298]

"Evet, Mösyö, doğru bu." "Yo, hayır, mösyö. Ha, o mu?.. Yo, yo, bana sormayın, bizim işimiz değil bu. Biliyorsunuz, biz burada kitap satıyoruz. Size kataloglar hakkında bilgi verebiliriz, ama bu... Bunlar çok kişisel sorunlar, oysa biz... Ha, öyle mi -ben bilmiyorum- papazlar var... ya da dilerseniz, büyü bozucular... Tamam, biliyorum, bu işe yatkın bazı meslektaşlar var... Ama biz yapmıyoruz. Hayır, bu tanım yeterli değil benim için, ama gene de... Kusura bakmayın, mösyö. Ne dediniz? Evet, isterseniz. Tanınmış- bir yer, ama fikrimi sormayın. Aradığınız o; biliyorsunuz, bu gibi durumlarda güven her şey demektir. Estağfirullah, mösyö." (Fr.)

[←299]

İtişli-çekişli elektrikli turnike. (Fr.)

[←300]

Dokuz borudan yapılmış, parıldayan, bir sıra elektromanyetik kemer. (Fr.)

[←301]

Kuyu ile Sarkaç: Edgar Alan Poe'dan alıntı (Eco: Çevirmene Notlar)

[←302]

Alabildiğine karmaşık makineler çizen, Amerikalı desinatör. (Eco: Çevirmene Notlar).

[←303]

Üç tekerlekli dış çark düzeni. (Fr.)

[←304]

Kıvılcım verici. (Fr.)

[←305]

Belbo'nun Casaubon'a -Brezilya'ya- gönderdiği Picatrix kuttörenini betimleyen mektuba yollama. (Çev.)

[←306]

Çabuk. (Fr.)

[←307]

İki tekerlekli, tek kişilik, bisikletin atası sayılan bir taşıt. Mucidi C.F Drais'nin adıyla anılır.

[←308]

İbran alfabesi.

[←309]

Melek adları.

[←310]

Satan Adama ne yapıyor? (Lat.)

[←311]

Mandabas Data Amata, Nada Sata, 'Satan Adama Tabat Amada Natas'ın evirmecesidir. (Bk. yuk. 247 no.lu not). (Çev.)

[←312]

Rodostaurico, Sarkaç, Arkanlar Arkanı, Yüce Mezar, Yüce Steganograf, Boş Kule, Gizemli Kutup, Akımlar Arkontu: Eco'nun fantezisinden doğan kurmaca dereceler ve unvanlar. (Çev.)

[←313]

Fransızca, 'erginlenmenin kaymak tabakası' anlamına gelir. (Çev.)

[←314]

Fransızca, 'insan kurbanı.' (Çev.)

[←315]

Hiyerofant: Antik Yunan'da, ruhban sınıfının, Eleusis törenlerini yöneten üst düzey rahipleri. Hiyerofant terimi, daha sonra, kurbanların barsaklarını inceleyerek kehanette bulunan tüm rahipler için kullanılmıştır.

[←316]

"Şimdi... bir... yüce bir Giz açıklayacağım, dikkat et." (İng.)

[←317]

"Birçok adı vardır bu yerin... Yeryüzü... her şeyin en aşağı öğesidir. Yeryüzü... Bu çarkı üç kez çevirince... böylece açıklamış oldum büyük gizimi..." (ÇÇ)

[←318]

"Meşalenin ışığı neye yarar... ya da gözlük... insanlar... görmek... istemedikten sonra..." (Alm.)

[←319]

"Tatlı sevgilim, bu saat uygun (gelir) bana..." (Çev.)

[←320]

"Geceydi... Baş, keten bir örtüyle örtülü... vardım... bir demir sunak buldum, gizemli dalı üstüne koydum... Ah, bir uçuruma indiğimi sandım... kara taş bölmelerden oluşan dehlizler... yeraltı yolculuğum..." (Fr.)

[←321]

...göründükleri kadar etkindir. (Lat.)

[←322]

Dürziler, Suriye'nin Havran bölgesinde ortaya çıkmış, Sünnîliğe olduğunca Şiîliğe de aykırı bir mezhepti. Türk değil, Araptılar. İsmailîler de Türk değildi. Olasılıkla, Eco, bile isteye böyle gösteriyor onları. (Çev.)

[←323]

Latince, 'yaşam üreten' anlamına gelen, 'genius' ve 'yer, kent' anlamlarına gelen 'locus' sözcüklerinden oluşan bu deyim, bir yerin ya da kişinin koruyucu tanrısı anlamında kullanılıyordu. Eğretileme olarak kullanıldığında, bir yerin atmosferi, havası demektir. (Çev.)

[←324]

Hurdalar ve sanayi artıkları kullanarak, eğlence olsun diye, 'işe yaramaz makineler' üreten isviçreli yontucu.

[←325]

Işık Kenti: Paris. (Çev.)

[←326]

Spagirica: XV yy. sonu ile XVI. yy. başında yaşamış, İsviçreli hekim, doğabilimci ve filozof Paracelsus'un (asıl adı Philipp Theophrast Bombast von Hohenheim), geleneksel tıp öğretisine karşı çıkarak ortaya koyduğu, felsefe, gökbilim, simya ve erdeme dayanan tıp öğretisine verdiği ad. Bu öğretiye göre, insan, makrokozmosun tüm öğelerini çevresinde üreten küçük bir evrendir. Bu iki dünyayı, tek bir güç (Merkür'ün başharfi ve Kabala'da bir gizi belirten İbran alfabesinin "Mem" harfi olan), "M" gücü birleştirir.

[←327]

'Mundus Subterraneus', Latince 'Yeraltı Dünyası' demektir. Burada, XVII. yy.'da yaşamış olan Athanasius Kircher'in on iki kitaptan oluşan Latince yapıtı anıştırılıyor. (Çev.)

[←328]

Kule olmak isterdim, Eyfel Kulesine asılmak. (ÇÇ)

[←329]

Paris'i evrenin tavanına asmak. (EY.)

[←330]
"Çünkü... çünkü, korkutuyor işte, ne bileyim." (EY.)

[←331]
Evet, buyurun." (EY.)

[←332]
"Siz delisiniz, mösyö." (EY.)

[←333]
Halk müziği. (İng.)

[←334]
Kendin yap. (İng.)

[←335]
Yunanca anlamı, 'husye' olan 'orchis' sözcüğünden gelen 'orkide', salepgillerdendir. Salebin husyelerle bağıntısı ise, afrodizyak oluşundan kaynaklanır. Burada, bir çeşit göstergebilimsel bir bağıntı zinciri seziliyor: orkide husyeleri etkiler; husyeler, burçlar kuşağında bir burç, meleklerin bir katıdır. Bu kat, müzikte bir gamı, gam da sıvıklar arasındaki ilişkiyi gösterir. (Giovanni Scognamillo'dan).

[←336]
XVIII.-XIX. yy.'larda yaşamış, Leipzig'de gökbilim ve mekanik profesörlüğü yapmış, August Ferdinand Möbius'un buluşu olduğu için onun adıyla anılan 'Möbius şendi' ya da 'Möbius halkası', kâğıttan kesilmiş bir şeridin bir kez buruldiktan sonra iki ucunun yapıştırılmasıyla elde edilir. Halkanın bir noktasından başlanıp, dış ve iç yüzeylerinde parmağı devindirerek kesintisizce dolaşılabilir. (Güney Gönenç'ten).

[←337]
'Opera omnia', Latince, 'bütün yapıtlar', bir yazarın bütün yapıtları anlamına gelir. (Çev.)

[←338]

Modus vivendi (Lat.) Yaşama biçimi. Burada, 'uzlaşma' anlamında kullanılmıştır. (Çev.)

[←339]

İtalya'da, Faşist marşı. (Çev.)

[←340]

'Anima mundi', (Lat.), 'dünyanın ruhu' demektir. (Çev.)

[←341]

'Cingulum veneris' (Lat.): Venüs kuşağı.

[←342]

* Kabala, simya gibi gizli bilimlerle, Masonluk gibi gizli dernekler konularında, gerek çeviri öncesinde, gerek çeviri süreci boyunca okuduğum kitap, deneme, inceleme, eleştiri vb. ile yararlandığım başvuru kaynaklarını kapsayan bu Kaynakça'yı, bu konularda, kalın çizgileriyle de olsa, bilgi edinmek isteyebilecek okuyucuların yararlanabilmeleri için hazırladım. Bu konularla doğrudan doğruya ilgili görünmemekle birlikte, romanın izleği bağlamında yararlı olacağına inandığım yapıtları da Kaynakça'nın kapsamına aldım.

[←343]

“ İlkin L'Espre.sso'nun 1 Mayıs 1977 sayısında yayınlanan ve Sette Anni di Desideiro'nun 78. sayfasında yer alan denemenin daha sonra Eco tarafından (yaklaşık 30 sayfa) genişletilmiş biçimidir.

[←344]

‘ Ex tempore olarak sunduğu bildirinin benim için bir özetini çıkarma inceliği gösteren Yaron'a, burada teşekkür etmek isterim.